
NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
ROMA
8
13 — L
40

DE IMMACVLATA BEATÆ VIRGINIS CONCEPTIONE AB OMNI originali peccato immuni

LIBRI QVATVOR,

DICATI SACRÆ MAIESTATI PHILIPPI III *Hiſpaniarum Regis.*



AVTHORE FR. ÆGIDIO DE PRÆSENTATIONE
Luſitano Diœceſis Egitanienſis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini
Doctore Theologo, & in celebri Conimbricenſi Academia
in Sacra Theologia Primario emerito.

CONIMBRICÆ,

Cum facultate Inquiſitorum, & Ordinarij.

Apud Didacum Gómez de Loureyro Academiæ Typographum.
Anno Domini 1618. 1617

MANDATO Illustrissimi D. D. Ferdinandi Mascarenhas Algarbiorum Episcopi, ac Sanctissimi Officij Inquisitoris generalis dignissimi, præsentem tractatum de Immaculata Deiparæ Virginis Conceptione qua potui diligentia euolui. Quem non solum censeo vlla ex parte sanæ in fide, ac moribus doctrinæ non aduersari, verum etiam iure optimo talem appellari posse, qualem regalis maiestas Christianissimi, ac pijssimi Regis nostri Philippi I I. ad sedandas huius temporis procellas in mundano Theologorum mari (proh dolor) excitatas, præcepit fieri. Iam enim illæ, quemadmodum dicitur Iob. 38. huc vsque venient, & non procedent amplius, & hic confringent tumentes fluctus suos. In eo namque eius author Fr. Ægidius de Præsentatione Magister noster communis, insignis huius ætatis Doctor Theologus, Academiæ Conimbricensis Primarius emeritus meritissimus, singulari eruditione, post omnia alia ab alijs in lucem circa hoc argumentum, emissa, nouas quæstiones complures diligenter pertractauit, nihilq; indiscussum, quod ad præsentem materiam quouis modo faciat, omisit: & ita solide, fundamentaliterque, vt instar Hieronymi olim Tullium sic alloquentis; *Demosthenes tibi præripuit, ne esses primus optimus orator; tu illi, ne esset solus*: sic prædicto nobis Magistro dicere licebit; *Ægidius ille Romanus, altera huius domus, quam sibi æterna ædificauit Sapientia, hoc est, nostræ Augustinianæ Religionis, columna tibi præripuit, ne esses primus Doctor fundatissimus; tu illi, ne esset solus.* Itaque multis titulis hoc egregium opus dignissimum iudico, quod in lucem edatur, & prælo mandetur. In Olysiponensi Conuentu Virginis de Gratia vltimo Martij die anno 1617.

Doctor Fr. Antonius Freire.

VIsta a Informação, podese imprimir este Liuro, & depois de impresso torne a este Conselho para se conferir. Em Lisboa 6. de Março de 617.

Bartholameu da Fonseca. *Antonio Dias Cardoso.*

POdese imprimir este Liuro. Coimbra, a 24. de Abril de 1617.

A. Bispo Conde.

DAm licença ao Doutor Fr. Egidio da Presentação, para poder imprimir este Liuro; & depois d'impresso tornará para se taxar, aliás não correrá. Em Lisboa a 8. d'Abril de 617.

Pinto. *Rangel.* *Gama.* *Machado.*

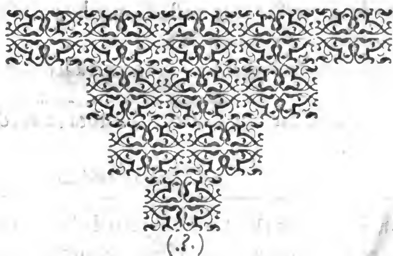
TAxão este Liuro a tres reis por folha de todas as que tiuer. Em Lisboa a 14. de Abril de 617.

Pinto. *Machado.* *Rangel.*

¶ 2 Fra-

FRater Ioannes de Abranches Prouincialis Ordinis Eremitarum Sancti P.N. Augustini in Regnis Lusitaniæ, facultatem facimus Reuerendo admodum Patri Magistro nostro Fratri Ægidio de Pręsentatione Doctori Theologo, & in Conimbricensi Academia Primario Professori emerito, vt tractatum de immaculata Beatæ Virginis Conceptione, quem luculenter concinnauit, prælo tradat, & in publicam vtilitatem edat. Datum Olyssippone in Conuentu Deiparæ de Gratia, nostro sigillo, & subscriptione munitum die 16. Aprilis 1617.

Fr. Ioannes de Abranches Prouincialis.

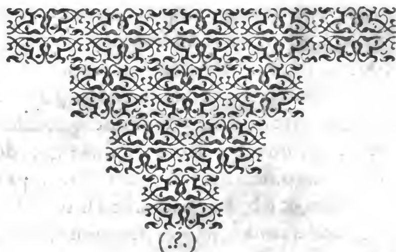


PHILIPPO III.
HISPANIARVM REGI
POTENTISSIMO.



AD pedes tuos (Regum maxime,& pietissime) prouoluor, cum hoc pietatis fœtu, qui tuis auspicijs conceptus, & tuo iussu editus, se dat in lucem sub luce magna maiestatis tuæ. Prodit ille, vt reor, cum fructu, felix dierum, aperto iam cœlo, & pacatis Euris post turbidam illam procellam, quæ proximis annis totam ferme Hispaniam concitauit; cuius tumentes fluctus pie, leniterq; sedasti, ea pietate, & zelo, qui imo in pectore viuidus viget, deductus cũ Regno, & sanguine à magnis Maioribus, quos immẽsa serie à Cæsaribus, & Regibus nectis. Sed inter istos eminẽt Sisenãdus, Sindasuindus, Ioãnes Aragonius, Ferdinãdus, Carolus Quintus, auctores Hispanæ potestatis, & pietatis. Eorum enim in B. Virginis Conceptionem immaculatam affectus intimus antiquis præluxit æuis, nostroq; præiuit, ad inflamandos gentis suæ animos, & continendos in pietatis officio. Hoc sacro igne tacta Hispanorum corda, á primis annis Conceptionis purissimæ amorem & cultum induunt: ac, vt verum fatear, cum ijsdem Religio innascitur, moxque secura insidet, & crescit intimis animorum

penetralibus. Hac eadem flãma totus ardes Rex maxime: quod testantur ignea deuotionis, & pietatis argumenta vbique nota, tanquam scintillæ interioris ignis. Id vidimus in pacanda Hispania, in constituendo grauissimo tribunali pro Conceptionis iudicijs perquirendis. Demùm in legatione missa ad summum Ecclesiæ caput pro postulando de Conceptione decreto. Sed precamur, sedulò instes pro Virginis immunitate: nam adiuuabit auxiliatrix illa Virgo Mater, & in causa sua: quæ libens Hispanæ Monarchiæ non solum auxilio erit, & fulcro; sed incremento etiam, & ornamento. Fietque vt à Virginis gloria originem ducat gloriæ tuæ cumulus, quò firmiter, & feliciter perennet in æuum.



(.?.)

LEC-

LECTORI MEO.



OT noſtro hoc æuo in Hiſpania commoti fluctus circa B. Virginis Conceptionem, vt præter quęſtionum procellas, non vno tantum in loco ſit vſque ad ſanguinem deſæuitum. Deſiderabatur interim Neptunus aliquis pacator, qui motos componeret fluctus, & procelloſum pelagus trãquillaret. Id præſtare conati ſunt per id temporis plerique docti, qui euulgatis ſcriptis in hunc finem, & ſcopum collimarunt. Eorum tamen procurſu non ſedatum mare; ſed plus turbidum, & inquietum tanquam per Aeolos. At ſi non repẽte reſedit turbo; paulatim tamen fluctus poſuere, vt aſſolet in procella. Ergo ſereno iam cœlo, mea hæc ſcripta prodo in pacem, & concordiam; ſi cum effectu fortaſsis non felici, cum affectu tamen maximo in B. Virginem. Sed duo te moneo primum ne culpes repetitam á me quæſtionem de debito contrahendi peccatum originale: id enim coactus feci, & quæſtionem fuſius protraxi, vt diuerſos Neothericorum examinarem dicendi modos, qui ad me delati, cum iam excuderentur exemplaria. Vltimum, vt locũ, qui mihi excidit, annotes, inſeraſque locis Patrum centuriæ milleſsimæ quingenteſsimæ. Is eſt B. Thomæ de Villa noua Archiepiſcopi Valentini, ac noſtri Auguſtinenſis Ordinis ornamenti, qui concione tertia de Natiuitate Virginis circa finem, hæc habet. *Non decebat ſanctuarium Dei aliquam in ſe labem habere, propter quod antequam anima illa ſanctiſsima infunderetur, plene fuit caro illa mundata ab omni face & labe, & anima, cum infuſa eſt, nullam habuit ex carne, neq; contraxit labem peccati.* Sed iam his fruere, & vale.

¶ Precor (candide Lector) vt errata hæc, quæ Typographorum incuria, & nimia huius operis edendi festinatione irrepserant, suis corrigas locis, ne tibi pariant legenti confusionem.

Pag.1.col.1.lin.23.Virgine,lege,Virginem.Ib.c.2.l.1. si nostram, adde, tractationem. P.4.c.1 l.31. eiusdem,lege,eisdem. P.11.c.2.l.23 sint,lege,sunt. P.13.c.1.l.11. gloriosæ, lege, religiosæ. P.14. c.1.l.1.ostende,lege,ostendit. Pag.15 .c.1.l.33. moueatur, moueatur, lege, moueantur, moueantur. P.20 c.2.l.3.expendo vbi,lege,expendo, quod vbi. P.21.c 1.l.21.ar.6.lege, ar.7. P.22.Spiritum S. lege,Spiritus S. P.23.c.2.l.2.& quibuscũque.lege,quæ quibuscunque. P.24.c.2.l.27.ei filium,lege, Dei filium. P.25.c.1.l.28.mons Domini,lege,mons domus Domini. P.28.c.2.l.21.hæreticum,lege, erroneum.P.32 c.2.l.3.sit cardo,lege est cardo. P.39.c.1 l.26.peccare,lege peccator.P.41.c.1.l.44. & 46.eum,lege meum. P.42.c.1.l.21.In tertio,lege,A tertio.P.46.c.1.l. 29.corpore,lege, & corpore. Ib.c.1.l.31.& illa,lege,sed illa. P.49.c.2.l.3.explicare,lege, exprobare.P.54.c.2.l.penult.art.1.huius quæst.lege,q.1.huius lib art.1.n.2.P.60.c.1.l.5.actu non,lege, actualiter. Pag 61.c.1.l.33.& 34. nec comedere,lege ne comederent. Pag.67.c.2. l.vlt. rationem quisque, lege, rationem sit, vt quisque. Pag.71.c.2.l.46.generabat,lege,gerebat.P.72.c. 1.l.36.Adamus,lege,Adamo. Ibid. l.42. fuisset, lege, fuisse.P.77.c.1.l.26.distincte,lege,indistincte.Ib.c.2.l.41.esse, lege, esset. P.83.c.2.l.penult. peccato, lege,peccatum.P.85.c.1.l 6.affirmans,lege,negans.P.87.c. 1.l.42.liberatore, lege,liberatione. P.95. c.1.l.32.eam,lege etiam.P.98 c.2.l.50 qui,lege,quod. Pag.101.c.1.l.39.absque illa,lege,absque vlla. P.117.c.1.l.44 non imputari,lege,vere imputari. P.139 c.2.l.51.q.1.ar.6.lege, q. 3.ar.4. P.142. c.2. l.16. q.1.ar.6. §.1.lege,q.3.ar.4.§.9.Ibid.l.25.ar.5.lege,ar.4.P.143.c.1.l.22.§.6.lege,§.4.Ibid.c.2.l.8. ar.6.§.5.lege,ar.4.§.9.P.147 c.2.l.12.ergo intendit, lege,ergo nec intendit. P.162.c.1.l.19.Centuriones,lege,Centuriatores. P.163.c.1.l 45.præuersos, lege,peruersos; & sæpe alibi. P.165.c.2.l.42. ar.6.lege,q.6.Idem sic etiam corrige p.167.c.1.l.30. P.175.c.1.l.6. Lucæ Euangelij, lege, luce Euãgelij Ibid.c.2.l.17.cum Paulo conuenisse,lege,cum Paulo Romam conuenisse.P.178.c. 1.l.1.noluisset lege,voluisset.P.182 c.2.l.penult.ar.8.lege,q 6. P.183.c.2.l.21. tradiderunt,lege,tradidisse. P.184. c.2 l 42.seq.art.lege.seq.quæst. P.185.c.1.l.4 ar.2.lege,q.2. P.187.c.1.l.7.etiam quod à tẽpore,lege, etiam à tempore.Ibid.c.2.l 2.oriens,lege,orientem. P.189.c 2.l.24.peccatorum,lege,peccatis. Pag. 195.c.2.l.36.in ipsa,lege,in se ipsa.P.197.c.1.l.32.gratiam anteuertente,lege,gratiã nõ anteuertẽte. P.201.c.2 l.45. Albinenses,lege.Albigenses. P.211.c.1.l.39.quia ex vi,lege,quia B.Virgo ex vi. Ib. c.2.l.vlt,immundam,lege,mundam. Pag.213.c.1.l.23.expers etiam sit, lege, expertem etiam esse. P.218.c.2.l.46.actu fuisse, lege,actu non fuisse P.224.c.2.l.37.nata prior,lege natura prior.Ib.l.45. ita etiam,lege,ita enim.P.227.c.1.l 22.mortem,lege,morti.Ib.c.2.l 31.eorum Deo,lege,coram Deo. P.230.c.2.l 22.ab ao,lege,ab ea. P.234.c.1.l.13.Richardum,lege,Rupertum.P.242.c.2.l.39.Innocentius 3 lege,Honorius 3.P.278.c.1.l.12.eum ex,lege,quoniã ex.P.282.c.1.l 40.inerit,lege,interit. Pag.287.c.1.l.47.ordinaria,lege,extraordinaria. P.293.c.1.l.28. & trecentos, lege, seu nongentos. Pag.298.c.2.l.19.celebrabat, lege,non celebrabat. Pag.314.col.1.l.22 sunt certa, lege, est certum. Ib.c.2.l.4.trecentos,lege,vel nongentos.Idem sic corrige,pag.315.c.1 l.40. Pag.317.c.1.l 9. debent veritates,lege,debent inter veritates.P.321.c.2.l.9.immaculata,lege,immaculatæ.Pag.337.c.2.l.39. erit,lege,erat.P.350.col.2.l.35.nam primum,lege,nam ad primum. Pag.351.c.1.l.42.& vel,lege,& veluti. P.350 c.2.l.49.nec homo,lege,& homo.Pag.361.c.2.l.6. commissa,lege,commissam. Ib.l.24. vt ratione,lege,vt de ratione. P.362.c.2.l.12.prioris,lege,posterioris. P.377.c.1.l.35.adde,lege,addit. Pag.387.c.2.l.20.duodecim, lege,quatuordecim. Pag.383. c.1.l.1.annotauit, lege, annotarunt. Pag.396.c.2 l 25.inscijs potuerit,lege,inscijs non potuerit. P.397.c.2.l.1.peccauerit,legẽ,peccauerint.Ib.l.2.fecerit,lege,fecerint.Ibid.l.23.desumitur,lege,desumuntur. P 411.c.1.l.47.Domini,lege, Virginis.Pag.417.c.1.l.14.negabit,lege,respondebit.Pag.418.col.1.l.25.anima,lege,animal. P.419. c.2.l.35.expurgari,lege,expugnari. P.434.c.2.l.29.intrinseca,lege,extrinseca. Pag 446.col.1.l.11. pro quarta,lege,pro quinta. Pag.447.c.1.l.7.aduersarijs, lege,aduersarius. Pag.448. col.2.l.10. effectus,lege,defectus. Pag.449.col.1.lin.25 .potuisse non, lege, non potuisse.

FINIS.

INDEX

INDEX QVÆSTOINVM, ET ARTICVLORVM TOTIVS OPERIS.

Index Quæst. lib. III.

QVÆSTIO I.

QVÆ-

QVÆSTIO II.

QVÆSTIO III.

QVÆSTIO IIII.

plectun-

QVÆSTIO VII.

QVÆSTIO VIII.

QVÆSTIO IX.

QVÆSTIO X.

QVÆSTIO XI.

Index Quæst. lib. IIII.

QVÆSTIO I.

QVÆSTIO II.

QVÆSTIO III.

QVÆSTIO IIII.

QVÆSTIO V. & Vltima.

¶ *Indicis Quæstionum, & Articulorum*

FINIS.

LIBER PRIMVS

DE IMMACVLATA VIRGINIS DEIPARÆ CONCEPTIONE,

QVOD ILLA IN VTERO fuerit sanctificata.

Præfatio totius Operis.

1



VÆSTIONEM de Sãctificatione Virginis, & de Immaculata illius Conceptione, & præseruatione ab omni macula peccati originalis in eiusdem Virginis honorem, & gloriam in celebri nostræ Conimbricensis Academiæ Theologica facultate, annis abhinc plusquam duodecim, summa, qua potui diligentia, & studio Vesperatius explicaui: cuius resolutio pijs ac doctis auditoribus adeo placuit, vt omnes precibus, & rationibus suaderent, vt disputationem in lucem ederem: quod etiam Reuerendissimus Episcopus Conimbricensis D. D. Alphonsus Castelbranco eiusdem facultatis filius, & Doctor, non modo semel petijt; sed iterum atque iterum præcepit: quod vt facerem, licet pia in Virgine affectio compelleret; alijs tamen edendis libris intentus illius editionem in aliud tempus distuli: absolutis tamen de Beatitudine animæ, & corporis tribus tomis; excitataq; his temporibus in aliquibus Hispaniæ locis non satis grata controuersia, rem Virgini gratissimam me facturum existimaui (vt in Epistola ad Beneuolum Lectorem iam admonui) si nostram de Virginis immaculata sanctificatione, & ab omni originali macula præseruatione, quam citissimé prælo mandarem, vt communem fidelis populi pietatem Deo, & Virgini gratissimam nõ modo iuuarem; sed etiam confirmarem.

Authoris motiuum.

2 *4. Erunt libri.*

Disputationem Deo fauente, & iuuante Virgine quatuor libris absoluemus: in quorum primo contra nonnullos nostri temporis hæreticos ostendemus Virginem Deiparam in vtero matris fuisse sanctificatam. In secundo, disputabimus: an Virgo habuerit debitum contrahendi originale peccatum? Tertius aget de controuersia nostro isto tempore agitata, an illa de facto originale peccatum contraxerit? & quomodo ab illo fuerit diuinitus præseruata? Quartus denique, & vltimus disputabit de effectis illius præseruatiuæ sanctificationis.

Quæ in libr. 1. disputanda sunt.

Quod attinet ad primum librum, in eo disputabitur; an Virgo mater fuerit in vtero beatissimæ Annæ sanctificata? An verò post illius natiuitatem? in quo duas excitabimus quæstiones: prima est; an in Virgine vna tantum, an plures admittendæ sint sanctificationes? Secunda verò, an illa fuerit sanctificata in vtero matris? an verò postquam nata est?

QVÆSTIO PRIMA

An in Virgine admittendæ sint plures sanctificationes? an vero vna tantum?

ARTICVLVS VNICVS, *De eadem Quæstione.*

1. *Ar. vnicus* DE Sanctificatione Virginis Deiparæ disputat D. Thomas 3. p. q. 27. & ibidem omnes illius interpretes: Magister etiam cum omnibus sententiarijs in 3. dist. 3. vt plures alios omittamus, quos in progressu disputationis referemus.

2. *Quæstio an est, indubitata.* Cum verò in hoc opere de sanctificatione Virginis disputetur: primo loco explicandum erit; an Virgo mater fuerit sanctificata? etenim ex Aristotele 1. Posteriorum c. 1. quæstio an est, est omnium prima: verum quanuis quæstio ista à nullo excitetur; pars tamen affirmatiua eius ab omnibus, tam Catholicis, quàm hæreticis, tanquam certissima, & omnino indubitata supponitur: sicut enim nihil est certius, quam Virginem præ cæteris creaturis fuisse à Deo praelectam atq; dilectam: ita nihil magis fuit indubitatum, quam illam præ cæteris omnibus fuisse speciali quodam modo sanctificatam. Quare præsupposita hac Catholica veritate (Virginem .s. fuisse sanctificatam) solum expendemus, quãdo, & quomodo sanctificata fuit? In qua disputatione illa quæstio primum locũ obtinet; an fuerit sanctificata in vtero matris; an verò postquam fuit ex vtero nata? de qua quæstione in hoc primo libro futura est disputatio, sed ne æquiuocatio huius verbi *sanctificatio* confusionem pariat; ante omnia præmittemus; an in Virgine vna tantum admittenda sit sanctificatio? an verò plures?

3. *Opinio, quod plures admittẽdæ sint.* Quod in ea plures sint admittendę sãctificationes, plures affirmãt; inter quos est *Suar. 2. to. ad. 3. p. disp. 3. in prin. pag. 28. col. 2.* vbi triplicem in Virgine sanctificationẽ distinguit: vnam, quando primum in gratia & iustitia cõstituta fuit: secundã, quando in toto vitæ tempore incredibili gratię, & meritorum augmentum cõparauit. Tertiam deniq; quæ facta est per gratiã in beatitudine consũmata. *Mayronius autẽ lib. 3. dist. 3. q. 1. ar. 9. fol. 6. col. 4.* quadruplicẽ in ea sanctificationẽ agnoscit: fuit enim sanctificata, primo in sua conceptione; secundo in Conceptione Verbi: Tertio in missione Spiritus Sancti: quarto deniq; in sua Assumptione & glorificatione. Cannisius etiam *lib. 1. de Maria Deipara c. 9. pag. 94. 95. & 96.* quadruplicem in Virgine sanctificationẽ posuit: quia primũ sanctificata est in æterna Dei prædestinatione: Deinde in sacra sua Conceptione: Tertio in admiranda Verbi Incarnatione, quãdo Verbũ Diuinũ concepit: Postremò deniq; in illa, sublimi Assumptione, quum è terris in cœlũ sublata redundantem sanctitatis, & glorificationis suæ cumulũ, imò & præmium immensum adepta est. Cuin potiùs, si diligenter expendãtur; quæ scribit *pag. 96. §. vbi sane profuerit: & §. Etsi verò affirmari non potest,* duas aliàs sanctificationes in ea agnoscit: vnã; quæ illi simul cum Apostolis per aduentum Spiritus Sancti contigit: alteram; quam habuit, dum baptismum suscepit.

4. 2. Opinio Mayron.

5. 3. Opinio Canisii.

6. *D. Thom. vnã tantũ* Verum si mens D. Thomæ *Expendatur 3. p. q. 27. art. 5. ad 2.* vnam tantum in Virgine sanctificationẽ admittit: etenim tres in ea gratiæ perfectiones distinguẽs (quarum prima fuit libera à culpa: secũda à fomite, quãdo diuinũ concepit Verbũ: tertia à miseria; quãdo cœlestẽ beatitudinem obtinuit) solam primã appellat sanctificationem: quæ opinio tanquam verior probanda est, si de sanctificatione propriè sumpta sit sermo: etenim sanctificatio, si propriè sumatur, in sua intrinseca ratione includit, quod fiat à non sancto: nam cum per veram actionem fiat, ex se postulat fieri ex termino à quo opposito, vel negatiuè, vel suo modo cõtrariè. Vnde & Angeli, & Adamus in sua creatione: & peccatores in sua iustificatione propriè dicuntur per gratiæ infusionẽ sanctificari: Angeli, & Adamus: quia ex nõ sanctis facti sunt sancti: Peccatores verò; quia ex iniustis fiunt iusti. Imò si proprijssimè loquendum est, post Adami peccatũ sanctificatio per se includit maculã culpæ, quæ vel actu inexistat

7. Placet auctoris

cum

cum eo, qui sanctificatur: vel deberet inexistere, nisi ipsa sanctificatione impediretur: quod satis explicat Dionysius *de diuinis nominibus cap.* 12. dum *sanctificationem appellat munditiam à culpa*, quare licet ad sãctificationem propriè sumptam satis sit simplex sanctitatis negatio: quia & Angeli in sua creatione per gratiæ infusionem verè, & propriè sunt sanctificati: similiter, & Adamus, cum in statu innocentiæ gratiam accepit: tamen in illis, qui post peccatum ab Adamo ratione seminali descendunt, ad sanctificationem non satis est, simplex negatio sanctitatis; sed necessaria est culpa, vel secundum actum, vel secundum debitum antecedens.

Dionysius

8. *Aduertentia.* Pro clariori hui' rei explicatione, aduertim' verbũ *Sãctificare* in sacris literis multis modis accipi: vno modo sãctificare idẽ est, quod aliquid Deo offerre, vt patet Exod. 13. *Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit vuluam in filijs Israel, tam de hominibus, quàm de iumentis.* Et cap. 28. num. 38. *Quæ obtulerunt, & sanctificauerunt filij Israel in cunctis muneribus, & donarijs suis.* Et multis alijs in locis. Interdũ *sanctificare* idem est, quod in Dei obsequiũ aliquid segregare, consecrare, siue distinare: in quo sensu Ioelis 2. *Deus præcepit filijs Israel, vt Ecclesiam sanctificarẽt:* in eodẽ etiam sensu Leuitæ, & Prophetę sanctificabantur; quia. s. ad specialia quędam munia destinabantur. Sed tertio modo *sanctificare* in sacris literis idem est, quod à culpa mundare, sanctum facere, & immaculatũ, iuxta illud Exod. 19. *sanctifica illos hodie & cras*, vt alios locos omittamus. Priores duę acceptiones ad nostrũ institutum non pertinent, sed sola tertia: licet enim Virgo Deipara ab æterno fuerit à Deo in matrem filij sui destinata, & à parẽtibus in templo oblata, & proinde vtroq; modo fuerit sanctificata: talis tñ sanctificatio, sicut non est propriè sanctificatio; ita ad nostrũ institutum non pertinet; cum in hac disputatione agamus de sanctificatione, qua sanctificatus primo redditur Deo intrinsecè gratus, & dilectus: vnde propriè loquendo, nec augmentum gratiæ potest dici, sanctificatio, sed sanctitatis augmentatio; neque

Sãctificare dicitur multis modis. 1. Modo. 2. Modo. 3. Modo.

9. *Quomodo hæc accipiatur.*

beatificatio, qua sanctificatio viæ consũmatur: Patres verò, qui docent Mariam sanctificatam fuisse, cum Verbum Diuinum in vtero cõcepit (vt *Arnobius Psal.* 14. *& Cyrillus Ierosolymitanus Catechesi.* 12. & nonnulli alij) non loquuntur de sanctificatione propriè sumpta, sed latè.

Arnobius. Cyrill. Ierosolym.

Quare in Virgine vnam tantum sanctificationẽ admittimus, qua à peccato originali, vel mundata fuit, & purgata, vt plures volunt; vel præseruata, vt verius existimamus. De hac igitur sanctificatione inquirimus; an facta fuerit in vtero matris; vel postquam ex vtero nata fuit? De quo in quæstione sequenti. 10.

Vna tantũ est admittẽda sanctificatio.

QVÆSTIO II.

An Virgo Mater fuerit sanctificata in vtero matris, antequam ex vtero nasceretur.

ARTICVLVS I.

Refertur error Lutheranorum, & opinio Catholica illi opposita.

§. 1.

Refertur Lutheranorum error.

IN hac quæstione cum solis impijs Lutheranis habenda est controuersia. Omnes enim negant Virginem in vtero matris fuisse sanctificatam: imò docent eam nõ solum in peccato originali fuisse conceptam, sed etiã natam: vnde non modo reijciunt, sed etiã damnant festum Natiuitatis Virginis. Inter alios hunc errorem latè defendit quidam Ioannes Pomeranus in c. 2. Hieremiæ, vt refert *Cannisius lib. 1. de Maria Deipara c. 9. pag. 89. lit. C.* quem errorem à Magistro suo Luthero acceperunt: is enim (teste eodem Cannisio vbi supra c. 11. pag. 116. C. D.) in explicatione Euãgelij eiusdẽ festi maximè desiderat illud festum omitti: cuius authoritate sectarij omnes diem natiuitatis Virginis in nuptiarum lasciuiam, & conuiuiorum intemperabiles luxus impudentissimè cõuertunt, vt idem Cannisius refert. 1.

Error Lutheranorũ.

Cannisius.

2 1. Arg. Hunc errorem, quantum ex illorum dictis potui colligere his argumentis cõfirmant. Primum est, quia hæc Virginis sanctificatio in vtero nullo Sacrę Scripturę testimonio nititur.

3. 2. Arg. Deinde, quia ex Patrum doctrina cõstat Virginem fuisse sanctificatam & à peccatorũ maculis purgatam, dum Verbum concepit: quod videtur explicasse
Arnobius Arnobius in præfatione in Psalteriũ, vbi ita scribit. *Iesus autem immaculatus solus, Virgineam aulam ingressus ipsum tabernaculum à maculis carnalibus liberauit, & dedit sanctificationem potiùs, quam accepit.*

4. 3. Arg. August. Tertio loco pro illis adducimus doctrinam Augustini *Epist.57. ad Dardanũ to.2.pag.108. col.1.* Etenim apud Augustinum sanctificatio nõ est, nisi renatorũ: renasci autem nullus potest, nisi priùs ex
Ioan.3. vtero nascatur, iuxta illud Ioann. 3: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum cœlorum.* Quo argumento (si credimus *Ian-*
Iansenius. *senio in concordia Euangelica cap.2. ad illa verba: & replebitur Spiritu Sancto ex vtero matris suæ fol. 20. litera E.*) motus fuit Augustinus, vt dubitaret de Ioannis Batistæ, & Ieremiæ sanctificatione in vtero. Eodem igitur dubitaret de sanctificatione Virginis in vtero facta.

5. 4. Arg. 1. Cor. 15. Quarto pro eiusdem adduci potest Paulus 1. Cor.15: *Non priùs quod spirituale est: sed priùs, quod est animale; deinde, quod est spirituale.* Sed natiuitas ex vtero est natiuitas animalis, natiuitas autem per gratiam sanctificantem est spiritualis,
Ioan. 1. iuxta illud Ioannis 1. *Sed ex Deo nati sunt.* Ergo Virgo non prius fuit sanctificata, quam nata Quo etiam argumento vtitur Augustinus in d. Epist. 57. vt probet in nobis natiuitatem ex vtero antecedere natiuitatem per gratiam sanctificantem.

6. 5. Arg. Quinto; peccatum originale contrahitur ex origine, sicut actuale ex actu. Sed quandiù quis est in actu peccandi, non potest mundari à peccato actuali. Ergo quandiù quis est in actu originis non potest ab originali mundari. Iam verò quis tandiù est in act[illegible] origi[illegible] [illegible]andiù non nascitur ex [illegible] cuiusque natiuita[illegible] [illegible]letur: Ergo nu[illegible] [illegible]nctificari, antequam ex vtero nascatur. Quare nec virgo potuit sanctificari ab originali, antequam ex vtero nasceretur.

Sexto accedit: quia alias Virgo posset intrare in Regnum Cęlorum ante Christi passionem: si nimirum ante passionem filij moreretur, quod est contra illud Pauli ad Hebræos 10. *Habemus fiduciam in introitum sanctorum per sanguinem ipsius.* 7. 6. Arg.

Postremò: de Fide est omnes, qui ab Adamo propagatione descendunt, non solum concipi cum peccato originali, sed etiam cum eodem ex vtero nasci. Sed à regulis Fidei vniuersalibus non licet aliquẽ eximere, nisi in sacris literis inueniatur exemptus: iam verò sacratissima Virgo in sacris literis non inuenitur exempta, ne nascatur cum originali peccato. Hæc pro errore Lutheranorũ adducta sunto. 8. Postremũ.

§. 2.

Tenenda est affirmatiua omnium Catholicorum sententia.

His tamen non obstantibus omnino asserendum est, & indubitanter tenendũ Mariam Virginem Deiparam fuisse in vtero matris sanctificatam, antequam ex vtero nasceretur. In hac affirmatione vno ore consentiunt omnes Theologi Catholici, in ea conueniunt omnes illi, qui volunt Virginem originale peccatum non contraxisse; illi etiam, qui oppositum sentiunt, ita expresse *D. Thomas 3.p.quæst.27.artic.1.& in 3.dist. 3.quæst.1.artic.1.quæstiuncula 3. & quodlibeto 6.artic.7, & Opusc.4.quod est de expositione salutationis Angelicæ: eandem veritatem in terminis probat Magister in 3.distinct.3. vbi Albertus Magnus artic.3, Richardus art.1.quæst.2. D.Bonauentura 1.p. artic. 4. quæstione 3. Durand. quæst.2.num.4. Paludan. quæst.1. artic. 1. cum reliquis Scholasticis: accedit etiam Alexander de Ales 3.parte quæst.9.Memb. 2. artic.4. Henric. quodlibet.15. quæst.13. Thomistæ 3.p.quæstione 27.artic.1.vbi Caietan. Medina, & Pezansius, idem Caietanus tomo 2.Opusculorum tract. 1. cap.1. §. ex dictis. Ioannes Brumardus in Summa de*

9. Affirmatiua est Catholica. D.Thom. Magister. Albertus Magn. Richard. D.Bonau. Durand. Palud. Alensis. Henricus. Caietan. Medina. Pezansius.

Maria

Mayron. Augus. *Maria n.10. Mayron. in 3. dist. 3. q. 1. art. 5. Iacobus Ienoensis in serm. 3. de Assumptione Mariæ Augustinus Tryumphus in orationem Dominicam in quinta petitione. Pro hac veritate contra hæreticos multa congerit* Cannisius. Cordubẽsi. Suarius. Vasquez. Barrad. Petrus Morales. *Cannisius libr. 1. de Maria Deipara capite quinto cum sequentibus. Antonius Cordubensis lib. 1. sui Quæstionarij q. 44. concl. 4. Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 1. Valentia 4. tom. disp. 2. quæst. 1. punct. 1. Vasquez, Bellomontanus tom. 2. in 3. p. disput. 114. cap. 1. num. 1. Barradas lib. 6. Concord. cap. 3. nouissimè Petrus Morales de Christo Domino, & Sanctissima Virgine lib. 3. tract. 1. concl. 2. nu. 17.* Denique concors est omnium Scholasticorum sententia, cui nullus Catholicus vnquam repugnauit. Hæc igitur sententia non solum verissima est; sed etiam ita est certissima, vt opposita nullo modo sine nota censuræ affirmari valeat, vt inferius articul. penult. patebit.

ARTICVLVS II.

Confirmatur præcedens veritas omnium Patrum authoritate.

1. Confirmatur ex Patribus.

HÆC veritas primo loco à nobis confirmabitur varijs Sanctorum Patrum testimonijs: quãuis enim apud antiquos Patres, aut nihil, aut parũ; de hac quæstione reperies, tamen apud eos, qui de illa aliquid scripserũt, vnanimus fuit de hac veritate omniũ consensus. Et vt ab ijs, qui hãc veritatem in specie docuerunt, incipiamus: antiquiores priùs referemus, vt quisq; videre possit, quam in Ecclesia hæc veritas antiqua sit, & indubitata.

2. S. Maxi. Maximus Turonẽsis Episcopus (floruit circa annũ 400.) in homilia de Assumptio ne Virginis ita scribit: *B. Virgo fuit in vtero matris sanctificata, & ab omni contagione originalis culpæ antequam nasceretur, per Spiritum Sanctum mundata.*

3. S. Ildeph. Sanctus Ildephonsus Archiepiscopus Toletanus (circa annum 350. vt quidam volũt, vel vt alij verius malunt, circa annum 659.) in lib. aduersus eos, qui disputant de perpetua Virginitate S. Mariæ, qui habetur to. 9. Bibliothecæ sãctorum Patrũ pag. 678. vbi pag. 681. postquam ostendit Virginis carnẽ nõ esse carnẽ peccati, & eius natiuitatẽ vt sanctam ab Ecclesia celebrari, ita cõcludit: *Sed quia eius natiuitas tam solemniter colitur, constat ex authoritate Ecclesiæ, quod nullis, quãdo nata est, subiacuit delictis: nec cõtraxit in vtero sanctificata, originale peccatũ.* Et statim: *nullius igitur natiuitas celebratur in mundo, nisi Christi, Virginis, & B. Ioannis: Ioannes autem quia, & ipse in vtero sanctificatus legitur, sic & Beata Virgo Maria, nisi in vtero matris sanctificata esset, minimè eius natiuitas colenda esset.*

Sanctus etiam Andræas Ierosolymitanus Episcopus Ildephonsi Toletani coæuus in sermone in salutationem Angelicam (tomo 2. Bibliothecæ Patrum pag. 1159. litera E.) ita ait. *Salue electa à Deo, antequam nata fueris.* 4. Andræas Ierosoly.

Sanctus Ioannes Damascenus (anno 730.) oratione prima de Natiuitate Virginis hæc scribit verba: *O præclaram Annæ vuluam, in qua tacitis incrementis ex ea auctus & formatus fuit fætus sanctissimus: O beatum ventrem, qui viuum cælum cæli ipsis latius peperit.* Hæc verba ex Damasceno refert Iodocus Coccius in suo Thesauro lib. 3. art. 1. pag. 264. col. 2. Idem Damascenus in 2. oratione de natiuitate, teste Cannisio lib. 1. de Maria Deipara cap. 11. pag. 11. C. carmen Epithalamium canit beatæ Annæ non solum parienti virginem, sed etiam eam in vtero gestanti. Quin potiùs teste eodem Cannisio tribus orationibus diem natalem Virginis exornauit, quas ex græco in latinum transtulit Billius. 5. Damasc.

Pro eadem sententia citari possunt Germanus Cõstantinopolitanus Patriarcha, & Sergius Hierapolita peruetusti authores, dum eiusdẽ Virginis natiuitatem sermonibus illustrarunt, quam tamen non illustrarent, nisi ea in vtero sanctificata nasceretur. 6. German.

Pro eadem satis scribit Idiota Damasceno fere contemporaneus (floruit enim anno 800.) is in lib. contẽplationũ c. 1. de Virgine ita scribit: *Benedicta es ante ortum, in ortu, & post ortum.* Et cap. 2. ita ait, *Tota pulchra es in Conceptione, ad hoc solum spectat, vt esses templum Dei altissimi.* 7. Idiota.

8. *Fulbert.* S. Fulbertus Carnotensis Episcopus (floruit anno 1000.) in Salutationem Angelicam relatus à Iodoco Cuccio vbi suprà pag. 267. col. 1. ita scribit: *Electa insignis inter filias, quæ immaculata semper extitisti ab exordio tuæ creationis, quia paritura eras creatorem totius sanctitatis.*

9 *Auctor Epistolæ, quæ Hieronymo tribuitur.* Ante omnes istos Patres eandem veritatem satis significauit Author Epistolæ, quæ D. Hieronymo falso tribuitur, ad Chromatium, & Theodorum Episcopos tom. 9. pag. 272. vbi pag. 273. col. 1. agens de Natiuitate Virginis refert verba Angeli ad Ioachimum: *Anna vxor tua pariet tibi filiam, & vocabis nomen eius Mariam: hæc erit, vt vouistis, ab infantia sua Domino consecrata, & Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero matris.* Quæ Epistola, licet non sit Hieronymi, est tamen alicuius Theologi Hieronymo contemporanei; quod satis est ad confirmandam huius doctrinæ antiquitatem.

10. *Nycephorus.* Adde Nicephorum Calistum (Anno 1100.) lib. 1. historiæ Ecclesiasticæ cap. 7. vbi in hæc verba: *inuiolata es beata Virgo, dignam, Deoque decens Verbi domicilium, etiam ante natiuitatem Deo consecratum.* i. sanctificatum: etenim per solam sanctificationem potuit fieri dignū Dei domicilium.

11 *Rupertus Abbas.* Facit etiam Rupertus Abbas (Anno 1120.) lib. 6. in Cantica ad illa verba; *Quæ est ista, quæ progreditur, quasi aurora consurgens*, pag. 58. col. 1. dum ait, *Beatam Virginem, quando nata est, vt auroram consurrexisse*: Surgere autē, vt aurora, in sua natiuitate non posset, si in peccato originali nasceretur: supponit igitur eam iam in vtero fuisse sanctificatam.

12. *D. Bernardus.* Accedat D. Bernardus circa annum 1140. is enim multis in locis eandem confirmat veritatem: nam Epistol. 174. sæpiùs eam docet, & litera K. ita concludit: *Fuit proculdubio mater Domini ante Sancta, quam nata*: & litera L. *Sanctus ortus; quoniam immensa prodiens ex vtero sanctitas sanctum fecit illum.* Quæ verba sunt diligentissimè annotanda pro confirmanda consequentia, quæ communiter fit ab ortu sancto ad sanctitatem in vtero; etenim sanctitas in vtero præcedens, sanctum facit ortum. In eodem loco litera I. ita habet: *Firmissime cum Ecclesia sentiens in vtero eam accepisse, vt sancta prodiret*: quæ etiam verba præcitatam consequentiam confirmant: idem Bernardus in Sermone de excellentia, & sanctitate Ioānis, postquam docuit Ioānem Baptistam, & Hieremiā in vtero fuisse sanctificatos ita ait: *Quanquam de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin ipsa maternis circunsepta visceribus sublimiori sanctificationis genere mundata sit, vt pote sanctuarium illud, in quo Deus & Dei filius carnem fuerat accepturus.* In Sermone 28. de Assumptione Virginis pag. 49. d. hæc habet verba: *Eam minus à Hieremia sanctificatam in vtero, aut non magis Ioanne Baptista Spiritu Sancto repletam credere prohibet pietas Christiana.* Denique serm. 4. super Salue Regina his verbis idem confirmat: *Ego quoq; pia fide opinor, in vtero matris tuæ ab originalibus te absolutam peccatis: nec vana est fides, nec opinio falsa.* Et nonnullis pro hac sententia adductis rationibus ita concludit: *Tu ergo processisti vt aurora lucida, & rubicunda; quia superatis originalibus peccatis in vtero matris, nata es: lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis: inde est, quod natiuitatem tuam sanctam Sancta Ecclesia festiuis celebrationibus honorat; quod alias non faceret.*

Hugo de Sancto Victore eiusdem tēporis lib. 4. de proprietatibus, & epithetis rerum cap. 2. ita habet: *Beata Virgo pauper fuit, humilis, obediens, quieta, modesta, simplex, sapiens, ab Angelo nuntiata, in vtero sanctificata.* 13 *Hugo de S. Victore.*

Eiusdem tempestatis Richardus de Sācto Victore (floruit anno 1140.) in Cāt. Canticorum cap. 26. sæpiùs id repetit inquiens: *Beata Virgo tota pulchra fuit, quia sanctificata in vtero*: Et paulò inferius: *Tota fuit pulchra; quia mundata in vtero.* 14. *Richard. de S. Victore.*

Accedant etiam S. Antonius de Padua in sermone de Natiuitate Virginis: Sanctus Bernardinus ordinis Minorum in opere tertio sermon. in tractat. de beata Virgine serm. 4. & S. Vincentius in serm. de Virginis Conceptione, & tandem Laurentius Iustinianus in sermone 15. *S. Anton. S. Bernar. S. Vincēt. Laurētius Iustinian*

de

de Annuntiatione eiusdem Virginis, vbi ita scribit: *Prius est sanctificata, quàm nata*: quod iterum repetit in serm. de Natiuitate eiusdem.

15 Postremò, hanc veritatem confirmant omnes illi Patres, quos pro immaculata Virginis Conceptione lib. 3. referemus.

¶ Quare dubitandum non est ab ipso Ecclesiæ initio hanc fuisse omnium Patrum constantem doctrinam.

ARTICVLVS III.

Confirmatur eadem sententia ex Festo Natiuitatis eiusdem Deiparæ Virginis.

§. 1.

Proponitur commune argumentum.

1. Arg. commun. SEcundo veritas ista ex eo confirmatur, quod dies natalis Virginis in tota Ecclesia anniuersaria celebritate publice celebratur, & colitur: inde enim infertur Virginem in vtero fuisse sanctificatam; & per cōsequens prius sanctam, quam natam. In forma ita conficitur argumentum: Dies Natiuitatis Virginis Deiparæ, vt vere sanctus in tota Ecclesia publice celebratur. Ergo Virgo in vtero prius fuit sanctificata, quam nata. Hoc argumento ad nostram veritatem confirmandam vtitur D. Thom. *D.Thom. 3. p. q. 27 art. 1. in argumento, sed contra*, & post eum fere omnes Scholastici, saltem Nouiores: omnes enim Sanctificationem Virginis in vtero matris inferunt ex eo, quod publicè in Ecclesia celebratur eius natiuitas. Quin potius hoc argumento ad eiusdem veritatis confirmationem vtitur S. Ildephonsus Toletanus in libr. *pro perpetua virginitate Virginis tom. 9. Bibliotecæ Patrum pag.* 681. & post eum D. *Bernardus Epist.* 174. *& serm. 4. in Salue Regina*, quorum verba in præcedente articulo fideliter retulimus. Huius argumenti antecedens est notum, quia in Ecclesia nota est illius natiuitatis publica celebratio. Porrò consequentia à S. Ildephonso ex eo probatur; quia nisi in vtero fuisset sanctificata, non celebraretur eius natiuitas. D. autem Bernardus efficacius eam probat ex eo, quia natiuitas non potest esse sancta, nisi ex sanctitate eius, qui nascitur: nasci autem sanctus non potest, nisi qui in vtero habuit sanctitatem. Quare, vt bene ait D. Bernardus, sanctitas eius, qui ex vtero sanctus egreditur, natiuitatem facit sanctam: nam si quis ex vtero exit cum immunditia peccati, quæ sanctitati suo modo contrariatur, quomodo natiuitatem potest sanctificare? Etenim natiuitas nihil est aliud, quam exitus ab vtero: exitus autem ab vtero talis erit, qualis fuerit, qui ab vtero exit: si immūdus exit, exitus, siue natiuitas immunda erit; sancta verò; si qui exit, sanctus exit. Verissima est igitur D. Bernardi doctrina, qua docet sanctitatem egredientē ex vtero sanctam facere egredientis natiuitatem: quam doctrinam esse philosophię consentaneam latè ostendemus §. 6. huius articuli.

D. Thom. · *S. Ildephonsus.* · *D. Bern.* · 2 *Probatur cōsequentia.*

§. 2.

Referūtur solutiones, quibus huius argumenti efficacia à quibusdam dissoluitur.

ADuersarij vim huius argumenti elidere nituntur, quare referre oportet eorum solutiones, & eas quā accuratissimè impugnare, vt argumenti efficacia manifeste appareat. 3.

Prima solutio est eorum hæreticorū, qui conuicti argumenti efficacia, & necessitate consequentiæ, si antecedens admittatur, Ecclesiam Catholicam & Romanam erroris damnant, quod Virginis natiuitatem tanquam sanctam celebret: tum; quia Sanctorum festiuitates non admittunt; tum etiam; quia in tali celebritate falso supponitur sanctitas. Ita argumentum dissoluit *Pomeranus cum sectarijs*, & Lutheri sectatores, quem errorem à Luthero acceperūt: is enim non solum sanctorum festa in vniuersum abolenda esse scripsit in libro de formula Missæ, sed in specie reiecit festum natiuitatis Virginis in libro de pijs ceremonijs obseruandis, sicut refert *Cannisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 11. pag.* 116: Hi igitur ad argumentum non negant antecedens, sed negant natiuitatem Virginis esse celebrandam. 4. *1. Solutio Hæreticorum.* *Cannisius.*

Secunda solutio est aliorum hęreticorum, qui admittunt festorum celebrita- 5.

tem, & subinde non reijciunt, sed probant celebrationem natalis Virginis: negant tamen inde benè inferri eam in vtero fuisse sanctificatam. Fundamentum est; quoniam festiuitates sanctorum non celebrantur, quasi aliquid mysterij contineāt, aut piam aliquam significationem, ratione cuius dies illi sint alijs sanctiores, atque inter se inæquales: quia id contradicit Paulo *Romanor.* 14. dum prohibet, *Ne quis diem inter diem iudicet.* Et ad Galat. 4. dum prohibet *obseruari dies, menses, tempora & annos.* Ad Colossens. 2. *Nemo vos iudicet in cibo, aut potu, aut in parte diei festi.* Volunt igitur hi hæretici festa posse celebrari disciplinæ, ordinis, & politiæ causa. Qui fuit error Lutheranorū, & Caluinistarum, vt referunt *Bellarminus lib. 3. de cultu Sanctorum cap. 10. 2. to. pag.* 1092. Cui videtur fauere D. Hieronymus ad præcitata verba *Pauli ad Galat.* 4. vbi scribit: *Ne inordinata congregatio populi fidem minueret in Christo; propterea dies aliqui constituti sunt, vt in vnum omnes pariter conuenirent: non quo celebrior sit dies illa, qua conueniūt; sed quo quacunq; die conueniendum sit, ex conspectu mutuo lætitia maior oriatur:* vnde affirmat Christianis omnes dies esse æquales; sed propter sæculares oportuisse constituere aliquos dies, quibus conueniant ad Ecclesiam. Quæ omnia videntur confirmare explicatam hæreticorum doctrinam. Quo supposito, neganda est consequentia: cum celebratio natiuitatis Virginis non fiat ab Ecclesia ratione sanctitatis, sed solùm causa disciplinæ, & politiæ.

Rom. 14. — *Ad Colos.* 2. — *Bellarm.* — *Hieron.*

6. Tertia respōsio adduci potest sumpta ex doctrina Bellarmini *in d. lib. 3. de culto sanctorum cap. 16. ad argumentum sumptum ex festo Conceptionis p. 1123. §. Dico secundo:* Docet enim festa posse institui alicui sancto non ob illius sanctitatem, sed ob officium, ad quod talis sanctus à Deo designatur: etenim ex sententia *D. Bernardi Epist.* 174. natiuitas Baptistæ instituta fuit ab Ecclesia, non præcise, vt sanctitatē illius celebraret, quasi in vtero sanctificatus sine originali natus sit; quia de hoc non satis constat, sed ratione officij præcursoris, ad quod ab ipso matris vtero fuerat designatus. Putat igitur Bellarminus festum Cōceptionis Virginis admitti posse, etiam ab illis, qui putant eam in originali fuisse conceptam: nec enim (vt ait) vt illud festum institueretur, necessario requirabatur, quod cōceptio fuerit immaculata; sed satis erat, quod Virgo illa concepta sit, quæ Dei mater futura erat. Hac igitur supposita Bellarmini doctrina manifestè patet ex festo natalis Virginis non necessario inferri eam in vtero sanctificatam fuisse, & subinde natam sine originali: dicerent enim aduersarij ad celebrandum natalem Virginis non necessario requiri natiuitatem eius fuisse puram, & immaculatam; sed satis ad hoc fuisse Virginē, quæ nata est, nasci à Deo electam, designatamque ad dignitatem matris Dei.

Tertia solutio. — *Bellarm.* — *D. Bern.*

7. Quarta adhuc solutio excogitari potest: quoniam sicut, vt Virginis Cōceptio diceretur sancta, & immaculata, necesse non fuit, vt sanctitas ipsam conceptionem antecederet; sed satis fuit, quod sanctitas conceptionem consequeretur, in quadam posteritate naturæ, in eodem temporis instanti; ita etiam vt natiuitas eiusdem dicatur immaculata & sancta, non necesse fuit, vt sanctitas antecederet in vtero; sed satis fuit si natiuitatem ipsam consequeretur in quodam posteriori naturæ. Quâ supposita doctrina non necessariò infertur sanctificatio in vtero ex sanctitate natiuitatis, quam Ecclesia celebrat in ipso Virginis natalitio.

4. solutio.

¶ Hæc sunt, quæ videntur infirmare vim & efficaciam huius communis argumenti.

§. 3.

Prima solutio tanquam vere impia impugnatur.

8. His tamen non obstantibus dicendum est argumentum sumptum ex festo natiuitatis Virginis firmissimum esse: quo tanquam verè firmo vsus est. S. Ildephonsus loco citato, & D. Bernardus ob illius efficaciam huic assentitur veritati. Quare in hoc articulo singulas solutiones expugnabimus.

9. Quod attinet ad primam, quæ est hæreticorum; illa tanquam verè impia ab

Solutio 1. est impia. omnibus Catholicis totis viribus damnatur, & verè est damnanda, quia apud fideles & Catholicos tanquam certissimum iam habetur Ecclesiā in instituendis, & celebrandis diebus festis errare non posse, propter diuinam, quam hac in re habet assistentiam, qua adiuta, & illuminata in celebrandis festis, neque aliquid superstitiosum approbare potest, nec inordinatum & incertum, vt aduertit *Castro aduersus hæreses lib.13. verbo Sācti*: idque satis definiuit Leo Papa epist. 4. c.2. ad finem his verbis: *Verum quia spiritus sapientiæ & intellectus ita Apostolos, & totius Ecclesiæ erudiuit magistros, vt in Christiana obseruantia nihil inordinatum, nihil pateretur esse confusum, discernendæ sunt causæ solemnitatum.* Quibus verbis satis significauit diuinam assistentiam in institutione festorum dari in Ecclesia: neque quidem sine optimo, & solido fundamento; quoniam festorum celebrationes ad diuinum spectant cultum: pertinent enim ad tertium Decalogi præceptum de obseruatione sabbati, vt docet *D.Thomas communiter receptus 2.2. q.122. art.4*: sunt enim festa Christianorum instituta, non solùm vt in illis expeditiores Deo vacemus, sed etiam vt in illorum dierum mysterijs, sanctorumque veneratione Deum colamus. Iam verò sicut Ecclesia à Spiritu sancto dirigitur, ne erret in his, quæ ad fidem pertinent, vt cōtra hæreticos catholicè supponimus; ita etiam diuina eiusdem spiritus assistentia, & ductu gubernatur, ne erret in his, quæ pertinent ad diuinum cultum, vt patet ex verbis Leonis suprà citatis, & ex *D. Thoma 2.2. q.43. art.1. ad 3.* dùm ait, *Consuetudines Ecclesiæ in diuino cultu nihil veritati repugnare*; quia hæc omnia suo modo & pertinent ad mores, & ad fidem: quare sicut fieri non potest, vt Ecclesia diuinum cultum tribuat, cui non debetur; ita nec fieri potest, vt Deo cultum tribuat, eo modo, & ea de causa, qua non debet: esset enim talis cultus pernitiosus, & verè superstitiosus, ex *D.Thoma 2.2. q.92. art.1. in corpore, & ad 3. & q.93. art. 1.* Quare Deus suæ Ecclesiæ assistens vsque ad consummationem sæculi nullo modo patietur, eam in festorum celebratione superstitiosè errare; ne dùm in errore diu perseuerare.

Castro. *Leo Papa.* *D.Thom.* *D.Thom.* *D. Thom.*

Igitur cum Virginis natalitium maxima cum gratulatione omnium fideliū vbique terrarum solemniter celebretur, idque authoritate Summorum Pontificum, & Conciliorum, satis conuincitur hæreticos istos impudenter, & hæreticè hoc festum damnare: quorum impudentia eo est turpior, quo huius diei festiuitas in Ecclesia tam Latina, quâm Græca est antiquior. Et quanuis non constet, quando huius diei solemnitas primum fuerit instituta, aut toti Ecclesiæ vniuersaliter præcepta, vt affirmat Cardinalis Baronius in Martyrologio Romano ad diem octauum Septembris: constat tamē eam esse antiquissimam ante mille trecentos annos, vt colliges ex eodem Baronio: etenim (vt ibidem refert) inueniūtur sermones apud Chrysostomum de natiuitate Virginis: Chrysostomus autē ante Augustinum fuit in dimidio tertij sæculi, id est circa annum 250. De eodem festo inueniuntur sermones apud Proclum, qui vixit in principio quarti sæculi anno Domini 430. Ex quinto sæculo huius festi meminere Andræas Cretensis anno 560. Gregorius Magnus anno 590: ex sexto sæculo Ildephonsus Toletanus anno 660. Sergius Papa primus anno 690: ex sæculo septimo Beda, & Ado Treuerensis in suis Martyrologijs: ex alijs sæculis de hoc festo agunt Petrus Damianus, D. Bernardus, Guerricus, & innumeri alij, qui post annum millesimū diuersis temporibus floruerunt. 10.

Festū natiuitatis Virginis est antiquissimū

Quare errarunt, qui scripserunt hanc Virginis natiuitatem primùm fuisse aut institutam, aut vniuersaliter præceptam ab Innocētio quarto circa annum 1250. vt benè aduertit Baronius loco citato: nam quanuis tempore Augustini non fuerit vniuersaliter instituta, nec tempore Caroli Magni circa annum 813: fuit tamen in pluribus Ecclesijs celebrata, vt ex dictis patet: imò tēpore S. Ildephonsi circa annum 660. iam vniuersaliter erat præcepta, ne dum tempore D. Bernardi anno 1130: quare cum eodem Bernardo in d. epist. 174. concludendum est, Ecclesiam in huius diei celebratione nullo 11. *Deceptio quorundā.* *D.Bern.*

modo

modo falli: ita enim scribit: *Nec fallitur omnino Sancta Ecclesia, sanctum reputans ipsum natiuitatis eius diem, & omni anno, cum exultatione vniuersæ terræ votiua celebritate suscipiens.* Quapropter damnandi potiùs sunt præcitati hæretici, dùm Ecclesiam damnant, quod huius diei celebrationem præcipiat.

§. 4.

Impugnatur secunda solutio hæreticorum.

12. *Solutio 2. etiam est impia. Festa etiã instituuntur ratione alicuius mysterij. Bellarm: Torrensis.*

SEcunda solutio aliorum hæreticorũ est etiam reijcienda tanquam verè impia: constanter enim asserendum est festa ab Ecclesia institui & celebrari, non solùm ratione doctrinæ, ordinis, & politiæ, vt impiè existimant Lutherani cum Caluinistis; sed etiam ratione alicuiùs mysterij, piæque significationis, vt contra præcitatos errores latè demõstrat *Bellarminus lib.3. de cultu Sanctorum c.10. prop.2. & Hieronymus Torrensis lib.4. Augustianæ confessionis c.9. ab art. 13. vsque ad 19. Idque ex Augustino: probat etiam Conrradus Klingius in suis locis Theologicis lib.4. cap.46.* Klingius.

13. *Confirmatur ex Augustino.*

Quod Augustinus hunc errorem reiecerit, & Catholicam confirmauerit doctrinam, inter alios locos optimus est, qui habetur in lib. contra Adamantinum c.16. vbi agens de ijs, de quibus Paulus ad Galat. 4. ita ait: *Illi enim seruiliter obseruabant, vt intelligeres ad quarum rerum significationes, & prænuntiationes pertinerent: hoc in eis culpat Apostolus, & in omnibus, qui seruiunt creaturæ, plusquam creatori: nam nos quoque & Dominicam diem, & Pascha solenniter celebramus, & quaslibet alias Christianorum diebus festiuitates: sed quia intelligimus, quo pertinent, non tempora obseruamus; sed quæ illis significantur temporibus.*

14. *2. confirm.*

Hæc veritas satis euidenter confirmatur: quoniam in lege veteri dies festi vel à Deo, vel à Synagoga instituti mysterium aliquod continebant, piamque ac religiosam significationem, vt latè ostendit *D.Thomas 1.2.q.102.ar.4.ad 10*: nam determinatio illorum festorum pertinebat ad præcepta cæremonialia, quia spectabant ad diuinum cultum illius temporis: cæremonialia autem erant significatiua, aut commemorando aliquod præteritum, aut figurando aliquid futurum, vt docet *D.Thomas 1.2.q.101. art.2. & q.102. art.2.* Ergo omnes dies festi veteris legis sunt instituti ad aliquid significandum, non solùm in sensu literali, sed etiam figuratiuo, siue mystico. Et in sensu quidem literali, præter diuinam excellentiam, quam insinuabant, semper significabant aliquod insigne beneficium illi populo collatum: in sensu autem mystico, siue figuratiuo significabãt aliquid futurum, quod vel ad Christum pertineret in sensu allegorico, vel ad statũ futuræ gloriæ in anagogico; vel ad mores in sensu morali, vt latè ostendit *D.Thomas 1.2.q.101.art.2.& q.102.artic.1.& art.4. ad 10.* D.Thom. D.Thom.

15. *Festi dies instituti propter mysticam significationẽ. 1.Cor.10. Coloss. 2.*

Et quidem quod dies illi festi à Deo sint instituti propter aliquam mysticam alicuius futuri significationem, generaliter docet Paulus 1. Cor. 10: *Omnia in figura contingebant illis*: & specialiter de diebus festis id docet ad Colossenses 2. dùm ait: *Nemo iudicet vos in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomeniæ, aut Sabbatorum, quæ sunt vmbra futurorum.* Quod verò instituti etiam sint, vt in sensu literali beneficium aliquod illi populo præstitum significarent, ex eo demonstrat *D. Thomas in d. q. 102. art. 2.* quia per præcepta cęremonialia populus ille disponebatur ad cultum Dei pro illo tẽpore obseruandum: oportebat igitur, vt causæ, ob quas festa illa instituebantur, ac proponebantur populo celebranda, ad præsentem illius populi statum pertinerent: ad hoc autem satis accommodata erat commemoratio, & significatio beneficiorum, quæ populus ille à Deo accepit: inde enim resultabat, tùm veneratio, & cultus diuinæ excellentiæ, cui populus ille ob accepta beneficia subijciebatur: tùm mentis dispositio, quæ ad Deum colendum pro illo tempore requirabatur, vt benè adnotauit *D.Thomas in d.q.102.art.2.in corp.& ad primũ.* Quę autẽ beneficia singulæ festiuitates illius populi religiosè significarent, explicat *D.Thomas 1.2.q.100.art.5.in cor.& a l 2. & q.102.art.2.ad 1.& latè art.4.ad 10.& q.103.* D.Thom. D.Thom.

q. 103. *artic.* 3. *ad* 4. & 2. 2. q. 122. *art.* 4. de quibus etiam sæpè egit Augustinu epist. 118. & 119. ad Ianuarium, & pluribus alijs in locis inferiùs citandis. Et
16. quidem, quod sabbatum fuerit à Deo institutum in commemorationem beneficij creationis, & requiei, qua Deus ab opificio mundi requieuit, expressè habetur Exod. 20. *Memento, vt diem sabbati sanctifices: sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua: septimo autem die sabbatū Domini Dei tui est: non facies omne opus in eo, & cætera; sex enim diebus fecit Dominus cælum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt; & requieuit in die septimo; idcirco benedixit Dominus diei sabbati, & sanctificauit eum.* Clariùs id exprimitur Exod. 31: *Videte, vt sabbatum meum custodiatis, quia signum est inter me & vos in generationibus vestris, vt sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico vos: custodite sabbatum meum: sanctum est enim vobis: & sex diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est, requies sancta Domini: custodiant filij Israel sabbatū, & celebrent illum in generationibus suis; pactum est sempiternum inter me & filios Israel, signumque perpetuum.* Quæ verba satis declarant festum sabbati institutum esse, in signum, & significationem requiei, qua Deus requieuit, & in signum sanctificationis, qua Deus custodientes sabbatum sanctificat. Quod etiam institutum sit ad significationem redemptionis populi, ex Ægyptiaca seruitute, satis declarant verba Deuter. 5: nam postquam prohibuit omne opus in die sabbati, ita ait: *Memento, quod & ipse seruieris in Ægypto, & eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti, & brachio extenso, idcirco præcepit tibi, vt obseruares diem sabbati.* Quare indubitatum esse debet in lege veteri dies festos fuisse institutos ad significandum aliquod pium mysterium, beneficijque significationem; non verò solius doctrinæ gratia, ordinis, & politiç.

Exod. 20. *Exod. 31.* *Deuter. 5.*

17. Ex qua verissima resolutione licet inferre festa Ecclesiæ Catholicæ in lege noua instituta etiam esse ob significationem alicuius, aut beneficij, aut mysterij: nam cum festa nouæ legis succedant festis legis veteris, mutata tamen significatione; vt docet *D. Thomas* 1. 2. *q.* 103. *art.* 3. *ad* 4. profectò, si conueniens fuit, vt synagoga festiuitates in cultum diuinum institueret, tùm ad recolenda beneficia à Deo accepta; tùm ad figuranda, significandaque mysteria futura, quæ status ille ex diuina ordinatione adumbrabat; vtiq; conuenientissimum fuit, vt noua Christi Ecclesia in eūdem cultum institueret festiuitates ad recolenda beneficia longe maiora, & ad significanda mysteria longe illustriora: maximè cum festa legis nouæ succedant festis legis veteris, mutata tamen significatione, vt ex D. Thoma iam aduertimus.

Festa Ecclesiæ instituta ad significationē mysterij. *D. Thom.*

Hæc veritas ex eo etiam amplius confirmatur; quoniam nisi in celebratione festorum, quæ in diuinum cultum instituta sunt, pia aliqua significatio, & memoria alicuius diuini mysterij contineatur, non est, cur ipsa festa dicantur sacrata, & sancta: etenim dies & tempora (quç secundum suam physicam entitatem omnia sint æqualia) non aliā possunt habere sanctitatem, & sacrationem, nisi significationis ac repræsentationis alicuius religiosi mysterij: hanc autem habere non possunt, nisi ex diuina, ecclesiasticavè institutione, vt satis insinuant verba illa Exod. 20. *Requieuit Dominus in die septimo; idcirco benedixit Dominus diei sabbati, & sanctificauit eum*: non aliter, nisi deputando illum, vt significaret Deum in illo à mundi opificio cessasse, vt explicant illa verba Exod. 21: *Videte, vt sabbatum meum custodiatis, quia signum est inter me & vos in generationibus vestris, vt sciatis, quia ego Dominus: custodite sabbatum meū: sanctum enim est vobis*: ideò enim diem septimum appellauit suum & sanctum, quia signum erat à Deo institutum. Faciunt etiam verba Leuitici 23: *Dies septimus, quia sabbati requies est, vocabitur sanctus*: iam verò dies septimus est sabbati requies; non simpliciter, & per suam entitatem; sed per solam significationem, vt diximus. 18.

Alia confirmatio. *Exod. 20.* *Exod. 21.* *Leuit. 23.*

Idem, quod de sabbato legis veteris docet Scriptura (scilicet eum esse sanctū ob solam significationem rei sanctæ) dicendum etiam est de cæteris omnibus festiuitatibus, tâm veteris legis, quàm nouæ. Quare cum à Patribus dies festi dican- 19.

Idem rursus confirmatur.

dicantur sacrati, & sancti (vt patet ex *Augustino in præfatione ad Epistolam primam Ioannis, & lib. 22. de Ciuitate Dei c. 30. & lib. 20. contra Faustum c. 21. & ser. 21. de Sanctis, & ex Ambrosio serm. 62. & ex Leone Papa serm. 4. de Quadragesima, & ex cæteris communiter*) negandum non est dies festos Ecclesiæ piam aliquam, & religiosam significationem prę cęteris diebus continere; ob quam præ cæteris, solenniter celebrentur, & specialiter deputentur ad Dei cultum.

August. *Ambr.* *Leo Papa.*

20. *Aliud argum.* Tandem, vt aduersariorum non modo impudentiam, sed etiam inscitiam cōuincamus, & contra eos argumento ad hominem (vt dici solet) argumentemur; aduertimus festorum institutiones nullo modo pertinere posse ad doctrinam, ordinem, & politiam, nisi mysterium aliquod religiosum contineant. Quare cum hæretici, contra quos arguimus, dies festos in Ecclesia admittant, si gratia doctrinæ, ordinis, & politiæ instituantur, non satis consequenter loquuntur, dùm negant eos institui posse gratia alicuius religiosæ significationis. Singula singulatim ostendamus.

21. *Festa instituta etiam sunt gratia doctrinæ.* Admittimus dies festos ab Ecclesia etiā esse institutos gratia doctrinæ; quia verè docemur vacandū esse diuino otio: venerandæ esse diuina mysteria: sanctos esse & imitandos, & colendos: vitam denique æternam à fidelibus esse sperandam: hæc enim, & alia festorum institutione populum edoceri, passim docent Patres, & Ecclesiastici concionatores. Sed iam ab his hæreticis inquiro; quomodo de his omnibus populus fidelis edoceri possit, nisi dies illi mysteria nostræ redemptionis; beneficia à Deo exhibita; Martyrum insignes victorias, Sanctorumque insignes virtutes, & adeptam gloriam anniuersaria memoria significarent?

22. *Instituta etiam sunt ad bonum regimen.* Admittimus rursus dies festos institutos esse ad bonum ordinem regiminis Ecclesiæ: etenim cum ad cultum externum Dei maximè conducat, vt fideles more Christiano sæpè in vnum conueniant, ad diuinas laudes celebrandas: ad reddēdum Deo debitas gratiarum actiones: ad audiendum verbum Dei: ad assistendum diuinis sacrificijs; denique ad alia sanctificationis opera exhibēda; quo fidelium fides, & deuotio in dies magis ac magis augeatur, & crescat; ne congregationes istę inordinatè fierent, oportuit institui aliquos dies, vt fideles cum deuotione, & celebritate in vnum congregarentur, vt aduertit *D. Hieronymus ad Galat. c. 4*: etenim quomodo hi dies potiùs quam illi ad has annuas fidelium solennitates celebrandas ordinatè poterant ab Ecclesia determinari, nisi quia mysteria, ad quæ celebranda populus fidelis congregandus erat, in his potiùs diebus, & non in illis cōtigerunt? etenim ex sacris literis constat, Deum potiùs eligisse diē septimum, quàm alium, vt sabbatū esset, & requiem Dei repræsentaret; quia in die septimo, & non in alio ab operibus vniuersi Deus requieuit: idem etiam reperies in cæteris diebus festis synagogæ: omnes enim ideò sunt à Deo electi, quia in ipsis, & non in alijs contigere mysteria in illis celebranda, vt patet Leuitic. 23: Pascha enim ideò decima quarta Martij celebrabatur; quia in tali die populus exiuit de Ægypto, vt ibidem Deus docet: quod etiam in cæteris synagogæ festis reperies. Eandem etiam rationem in determinandis, & assignandis diebus suarum solennitatum obseruauit Ecclesia: ideò enim natalem Domini diem celebrat, die vigesimo quinto Decembris, quia eodem die Christus natus sua natiuitate illum consecrauit: & sic de cęteris. Patet igitur sine significatione mysterij celebrandi non posse debitum ordinem seruari in determinandis diebus, in quibus hæc vel illa mysteria celebrāda sunt.

Hieron.

23. *Pertinent ad politiā Ecclesiasticam.* Denique admittimus festorum institutionem pertinere ad Ecclesiæ politiā, nam cum politia nihil aliud sit, quàm bonus reipublicæ status, & gubernatio, secundum quam vnumquemque ciuium decet viuere, & conuersari, vt docet Aristoteles in sua Rhetorica: cum festorum institutio ad bonum Ecclesiæ statum, & gubernationem pertineat (quia ad illius statum pertinet fideles institui in ijs, quæ ad Dei cultum spectant, vt in eo Christiano modo viuant, & conuersentur) vtique ad politicum Ecclesiæ regimen spe-

ſpectat feſtos dies determinatis temporibus inſtituere. Iam verò (vt diximus) ſublata myſteriorū ſignificatione non poteſt ſeruari debitus ordo, in determinandis diebus, in quibus ob ſpecialia aliqua myſteria, & beneficia Chriſtiano populo collata colendus eſt.

24. *Aduerſarij propriā vocem ignorant.* Quare aduerſarij propriam ignorant vocem, dùm dicunt feſtos dies eſſe inſtituendos gratia doctrinæ, ordinis, & politiæ; non tamen gratia alicuius glorioſæ ſignificationis: cum ſine illa nec populus fidelis bene poſsit edoceri, nec in aſsignandis feſtis debitus ordo valeat ſeruari, nec fideles politia Chriſtiana debitè in vnum conuenire queant, & conuerſari. ¶ Nec huic veritati contradicit Paulus in locis in contrarium adductis: & quanuis ſatis ſint, quæ pro illis explicandis adducit *Bellarminus in d. lib. 3. de cultu Sāctorum cap. 10. pag.* 1097. *&* 1098. breuiter ad ſingulos reſpondebimus.

25. *Explicatur locus. Bellarm.*

26. *Ad Rom. 14.* Primus locus ad Rom. 14. nihil fauet aduerſarijs: quoniam Paulus in eo loco non agit de iudicandis feſtis, ſed ſolùm de dijudicandis cibis in certis, ac determinatis diebus in lege veteri prohibitis: à quibus Iudæi conuerſi, adhuc in fide infirmi ante ſufficientem Euangelij promulgationem abſtinebant, non tamen gentiles, qui in fide erant firmi: pro hoc autem tempore poterat quiſque in hoc abundare ſuo ſenſu; & ſubinde manducans poterat Domino manducare, ſimiliter non manducans poterat idem Domino non manducare; & hæc eſt communis explicatio *D. Thomæ, Caietani, Toleti, Cornelij à Lapide, & plurium aliorum in eodem loco, & Bellarmini loco citato pag.* 1097. *lit. C.* qua ſuppoſita explicatione locus nullo modo fauet aduerſarijs. Sed nec fauebit, ſi locus intelligatur de obſeruatione ieiuniorum, quæ fuit explicatio *Origenis. Ambroſij, Oecumenij, Primaſij, & Anſelmi in eodem loco.* Si verò cum D. Hieronymo lib. 2. contra Iouinianū, & cum Salmerone locum explices, de dijudicandis diebus feſtis, locus retorquetur aduerſus hæreticos; quoniam Paulus non prohibet, ſed ſuo modo approbat feſtorum celebrationem: nam poſt verba illa: *Alius iudicat diem inter diem; alius autem iudicat omnem diem,* immediatè addit: *Vnuſquiſque in ſuo ſenſu abundet: qui ſapit diem, Domino ſapit.* Quomodo igitur prohibet celebrationē feſtorum dierum? ſed quidquid de hoc ſit, Paulus agit non de feſtis in Eccleſia inſtitutis: (etenim Paulum celebraſſe diem feſtum Paſchæ, & Pentecoſtes ſatis colliges ex Actorum 20.) ſed de feſtis Iudæorum, quæ pro illo tempore non dùm erant mortifera: & ideò docet Iudæos conuerſos illa celebrantes non eſſe ab alijs dijudicandos, & reprehēdendos. Vide Bellarminum loco citato.

D. Thom. Caiet. Toletus. Cornelius. Bellarm.

Origenes. D. Ambr. Oecumen. Primaſius. Anſelm.

27. *Explicatur locus ad Galat. 4.* Verba ſecundo loco adducta ad Galat. 4: *Dies obſeruatis, & annos* pro aduerſarijs nihil omnino faciunt contra feſtorum obſeruationem, ſi intelligantur de obſeruatione dierum fauſtorum, & infauſtorum, iuxta Aſtrologiam iudiciariam, quæ erat gentilium ſuperſtitio: ita locum explicarunt *Ambroſius, & Anſelmus itidem Auguſtinus epiſt.* 119. *& in Enchiridione cap.* 79. nec reijcienda eſt explicatio. Sed nec illos iuuabunt, quanuis explicentur de diebus feſtis Iudæorum; quomodo illa explicant D. Chryſoſtomus, & Hieronymus, & inter Nouiores eſt communis explicatio; agit enim Paulus de feſtis Iudæorum, quorum ſolennitates, etiam in Eccleſia eſſe ſub præcepto plures ex Iudæis conuerſis tempore Apoſtolorum docuerūt: hos igitur Iudæos ad fidem conuerſos reprehendit Paulus; cum lex vetus poſt mortē Chriſti omnino ceſſauerit, & penitus amiſerit vim obligādi. Eodē modo explicādus eſt Paulus *ad Coloſſ.* 2. iuxta communē Patrum, & Nouiorū explicationē. Conſtat igitur hæreticos iſtos ex Paulo nullum vel apparēs argumentū ſumere.

Ambr. Anſelm. Auguſt.

2. ſolutio.

Ad Coloſſ. 2.

28. *Explicatur D. Hieronymus.* Sed nec illis fauet Hieronymus: quoniam ſatis ſe ipſum explicat, dùm ait in hoc ſenſu omnes dies eſſe æquales Chriſtianis; quia omnes in quocunque die poſſunt priuatim celebrare illa myſteria, quæ ex Eccleſiæ inſtitutione in certis diebus publicè celebrātur: quilibet enim Chriſtianus quolibet die poteſt paraſceuem, id eſt mortem Chriſti celebrare, & quotidie colere Chriſti reſurrectionem, & ſic de cæteris: quod facere non pote-

rant Iudæi, vt ibidem ostendi. Non tamen omnes esse æquales supposita lege Ecclesiæ, qua quisque obligatur, mysterium celebrare in eo die, qui ad illius celebrationem ab Ecclesia est institutus, is enim dies eo est sanctior, & inæqualis cæteris diebus non festis; quia in eo contigit mysterium, quod publicè ex Ecclesiæ instituto celebratur. Vide Bellarminum in d.cap.10.pag.1099.A.B.

29. *Conclusio discursus.* Concludendum est igitur Ecclesiam dies festos celebrare, & instituere ob aliquam piam, & religiosam significationem, quam continent: quæ veritas celebris est apud omnes Patres. De significatione diei Dominicæ agit Augustinus *Epist.118. cap.1. & Epist. 119. cap. 13. & lib.22. de Ciuitate Dei cap.30. & in Præfatione Psalmi 150. & sermone 15. de verbis Apostoli, & 251. de Tempore.* De Paschate verò & Pentecoste agit idem Augustinus *in dicta Epistola 119. cap. 8. & libro 22. contra Faustum capite 11. & 12. & in Psalm.149.* De festiuitatibus verò Sanctorum agit idem Augustinus *Psalm. 63. & Psalm.88. concion.2. in fine, & lib. 10. de Ciuitate Dei cap. 4. & contra Adamantinum cap.16:* Diuus etiam *Gregorius homil. 16. in Ezechiel. libr. 2. in principio: Leo Papa Epist.4. per totam, & epist.81. ad Dioscorum:* D. *Bernardus in Vigilia Petri, & Pauli, Isidorus libr. 1. de Ecclesiasticis officijs cap.34. Rabanus lib.2. de institutione Clericorum cap.43.* Denique de significatione festorum videndus est *Guillerm. Durand. in suo rationali diuinorum Officiorum lib.6. & 7.*

August. — Aug. — August. Gregor. — Leo Papa. D.Bern. Isidorus. Rabanus. — Guillerm. Durand.

§. 5.

Impugnatur tertia solutio suprà posita.

30. *Contra 3. solutionē.* Sed nec vim argumenti elidit tertia solutio sumpta ex doctrina Bellarmini: etenim doctrina illa nullo firmo nititur fundamento: quia nullam legimus festiuitatem ab Ecclesia institutā ob solam officij futuri destinationem, *1. ratio cōtra Bellarminum.* alioquin posset celebrari natiuitas Diui Petri; quia à Deo fuit prædestinatus ad apicem summi pontificatus; idē de Paulo dici posset; quia ex vtero matris ad prædicandum Euangelium fuit segregatus, vt ipse de se testatur ad Rom. 1. in principio. Nec *D. Bernard. in d. epist. 174.* dubitauit de sanctitate Ioannis Baptistæ (quicquid Bellarminus aliter sentiat) sed solùm de sanctitate præseruante ab originali, vt statim dicemus. Et licet Augustinus dubitet de sanctificatione Baptistæ; nusquam tamen dixit natiuitatem illius solùm fuisse celebratam ob deputationem ad officium præcursoris; sed ideò, quia natus ex vtero, statim fuit sanctificatus: de quo ille nunquam dubitauit, vt colligi videtur *ex serm.4. de natiuitate illius*, qui est vigesimus tertius de Sanctis. *D.Bern.*

31. *2. ratio.* Quibus accedit; quoniam nullus eorum, qui negant conceptionem Virginis fuisse immaculatam, vnquam dixit festū Conceptionis, ex eo præcisè celebrari, quia concepta fuit, vt esset mater Dei; nec ego in aliquo legi hoc festum ob hanc rationem ab Ecclesia celebrari, de quo vide quæ dicemus lib. 3. q.6. art.1. §.3. contra quartam explicationem. Adde; quia Græci celebrantes conceptionē Baptistę, ideò ab Ecclesia Latina non admittuntur, quia non putat illius conceptionem fuisse immaculatam, & sanctam.

3. ratio. Denique ex eo Bellarmini doctrina non est probanda, quia nullum suppeteret firmum argumentum, quo probari posset Virginem fuisse in vtero sanctificatam, sanctamque illius natiuitatem. Quod absurdum mihi satis est, vt Bellarmini doctrinam non recipiam.

32. *Vera resolutio.* Vera igitur resolutio sit, Sanctorum festa, & solennitates ab Ecclesia institui, propter sanctitatem repertam, in mysterijs, quæ in illis agnoscit: & subinde natiuitatem Virginis ideò ab Ecclesia celebrari, quia ita nata est sancta, vt natiuitatis sanctitas, diem illum fecerit sanctum, vt expressè docet *D. Bernardus in d. epist. 174.* in hæc verba: *Sanctus ortus: quoniam immensa prodiens sanctitas sanctum fecit illum.* *D.Bern.*

33. *Conclusio argumēti.* Hac autem supposita veritate necessario infertur Virginem fuisse in vtero sanctificatam priusquam nasceretur: nisi enim in vtero sanctificata fuisset, natiuitas eius non posset dici immaculata, & sancta, vt ait D. *Bernardus in dicta epistola 174.* *D.Bern.*

§.6.

§. 6.

Impugnatur quarta & vltima solutio.

34. *Contra 4. solutionē.* SVpereſt impugnare vltimam ſolutionē; cuius vis in eo eſt poſita, quoniam vt natiuitas Virginis dicatur ſancta, non neceſſe eſt, quod ſanctitas antecedat natiuitatem aut tempore, aut natura; ſed ſatis eſt; quod in eodem tēporis inſtanti ſit cum natiuitate, licet cōueniat in inſtanti naturæ poſteriori; ita vt Virgo prius natura ſit nata, quàm ſanctificata. Hanc doctrinā confirmant huius opinionis authores, quia Virginis cōceptio (apud eos, qui defendunt eam fuiſſe cōceptam ſine peccato originali) non fuit ſancta ex ſanctitate, quæ natura antecederet illius conceptionem, ſed quæ eam conſequeretur in poſteriori naturæ.

35. *Non recipitur. 1. ratio:* Iſta tamen ſolutio procedit ex ignorantia Philoſophiæ, quod ex duplici capite euidenter oſtēditur; ex primo; quoniam ſuppoſita opinione, quod gratia ſanctificans non niſi in inſtanti infunditur, non potuit Virgo naſci ſancta, niſi in vtero iam eſſet ſancta: etenim natiuitas Virginis, cum facta ſit per motum, ſicut fiūt cæterorum hominum natiuitates, etiam Chriſti Domini, incepit per motum, & per motum deſijt: etenim ex recepta Ariſtotelis Philoſophia, quæ per motum incipiunt, incipiunt per vltimum ſui non eſſe, ita vt nunc nō moueatur, moueatur autem in tempore immediatè ſequenti; deſinant autem per primum ſui non eſſe, ita vt nunc primo non ſint, & immediatè antea fuerint. Natiuitas igitur Virginis, cum facta ſit per motum, vt diximus, incepit per vltimū ſui non eſſe, ita vt nunc Virgo non naſcatur, naſcatur autem immediatè poſt: finita autem & completa fuit per primum ſui non eſſe, ita vt nunc Virgo deſinat naſci, naſcatur autem in tempore immediatè præcedenti. Iam ergo inquiro à patronis huius ſolutionis, *Contra primum ſenſum.* in quo nam inſtāti putent gratiam fuiſſe Virgini collatam? an in primo inſtanti, quo naſci incepit; an in vltimo, quo naſci deſijt? ſi priori modo rem explicent; neceſſario admittent, totam Virginis natiuitatem minimè fuiſſe ſanctam: quod admitti non poteſt. Sequela euidenter demonſtratur: quoniam cum natiuitas 36. Virginis incipiat per motum, incepit naſci per vltimum non eſſe natiuitatis; ita vt pro hoc inſtanti Virgo non naſcatur; naſcatur autem in tempore immediatè conſequente. Ergo ſi Virgo non fuit ſancta in vtero, antequam inciperet naſci ex vtero, neceſſario incepit naſci ſine ſanctitate, quæ fuit ſequela. Hoc autem admitti non poſſe (vt habet minor) inde patet; quia ſequeretur Virginem pro aliquo tempore ſuæ natiuitatis fuiſſe in peccato originali; cum pro aliquo tēpore natiuitatis ſuæ fuerit ſine ſanctitate: etenim ſanctitas, cum gratia de facto in inſtanti infundatur, non potuit illi infundi, niſi in aliquo inſtanti temporis, in quo erat in actu naſcentiæ.

37. *Contra ſecundū ſenſum.* Porrò ſi poſteriori modo rem explicēt, neceſſario admittent Virginē fuiſſe natam ſine vlla ſanctitate, & ſubinde cū peccato originali: etenim pro toto tempore ſuæ natiuitatis non habuit ſanctitatem, ſed peccatum originale, quod per ſanctitatem tollitur. Hoc autem ſine errore admitti non poteſt: etenim ſi pro toto tempore ſuæ natiuitatis non habuit ſanctitatem, quomodo potuit ſanctitatē ſuæ natiuitati communicare? Quare dici nō poteſt natiuitatem Virginis habuiſſe ſanctitatem ex ſanctitate in inſtanti poſteriori naturæ Virgini collata: etenim pro illo inſtanti licet eſſet ipſa Virgo, quæ nata eſt, non tamen erat natiuitas illius; quia pro illo inſtanti iam primo non erat.

38. *2. impugn.* Ex alio etiam capite hæc ſolutio venit reprobanda: quia ſupponit Virginē pro vno, & eodem inſtanti fuiſſe in peccato originali, & ſine illo: quod eſſe impoſsibile oſtendemus inferiùs lib. 2. & 3. Sequela oſtenditur; quia pro illo inſtanti priori naturæ, antequam ſanctitas concipiatur infuſa, Virgo non poteſt intelligi cum ſanctitate. Intelligetur igitur cum culpa, aut cum debito illius. Sed de hoc latiùs lib. 2. & 3.

39. *Ad argumentū aduerſariorū.* Nec argumentum, quo nititur ſolutio, aliquid efficit: etenim longe diuerſa ratio reperitur, inter conceptionem, & natiuitatem, vt ſatis inſinuat D. Bernardus in d. epiſt. 174. litera M: etenim Vir-

go non potuit prius esse sancta, quàm cõcepta; quia prius est esse, quàm sanctum esse: at tamen potuit prius esse sancta in vtero, quàm nata ex vtero; idque prioritate temporis. Deinde; quia in Conceptione peccatum originale natura non antecedit hominem conceptum; sed potiùs eum natura consequitur, nisi gratia præueniatur: in natiuitate verò peccatũ originale antecedit necessario hominem natum, si fœtus in vtero non sanctificetur, vnde in conceptione satis est simultas sanctitatis in eodem instanti temporis, vt conceptio dicatur sancta; quanuis sanctitas sit natura posterior, secus in natiuitate dicendum est: cum enim peccatum originale natiuitatem non natura tantùm, sed etiam tempore antecedat; in nullo temporis instanti potest dari natiuitas cũ sanctitate, & sine peccato. Quod in hac materia est diligenter annotandum.

¶ Et hæc satis dicta sint pro defensione secundi argumenti, quo Theologi cum Sancto Ildephonso, & D. Bernardo vtũtur ad confirmandam sanctificationem Virginis in vtero ante natiuitatem ex vtero.

ARTICVLVS IIII.

Confirmatur sanctificatio Virginis in vtero ex sanctificatione Hieremiæ, & Baptistæ.

§. 1.

Proponitur argumentum cum duabus illius solutionibus.

TERTIO cõfirmatur sanctificatio Virginis in vtero argumento sũpto ex sanctificatione Hieremię, & Ioannis Baptistæ in vtero matrũm: quo argumento vtitur *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 1. in corp. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 3.* & eodem vtuntur cõmuniter Theologi: imò eodem vsus est *D. Bernardus epist. 174. litera K.* Argumentũ autem sic potest formari. Cõstat ex sacris literis Hieremiã fuisse in vtero matris sanctificatũ, iuxta illud Hierem. 1: *Antequam exires de vulua, sanctificaui te.* Baptistam etiam in vtero matris sanctificatum fuisse, probant illa verba Lucæ 1. *Et Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ.* Ergo Virgo prius fuit sanctificata in vtero, quàm nata ex vtero.

[1. *3. confirm. argum.* — *D. Thom.* — *D. Bern.* — *Hierem. 1* — *Luc. 1.*]

Huius argumẽti vis & efficacia propter Lutheranos est à nobis diligentiùs expendenda. Duobus igitur modis elidi potest huius argumenti efficacia. Vno modo negando consequentiam, quam Lutherani putant esse adeò ineptam, vt eam irrideant, prout refert *Cannisius lib. 1. de Virgine Deipara c. 9. pag. 89. lit. C. & pag. 92. litera D.* Secunda solutio erit, si negetur veritas antecedẽtis; neque enim de ea satis constat apud Patres. Vtraque solutio diligenter expendetur, & vt ordine procedamus incipiendum erit à secunda solutione, & expendendum, an Hieremias, & Baptista fuerint in vtero sanctificati?

[2. *1. argum. solutio.* — *Cannisius.* — *2. solutio.*]

§. 2.

De sanctificatione Hieremiæ in vtero matris.

QVod attinet ad Hieremiam, an. s. fuerit sanctificatus in vtero matris? non constat inter Patres, & Theologos: Partem affirmantem tanquã verissimam latè defendunt *Petrus Cannisius lib. 1. de Virgine Deipara cap. 9. cum sequentib. Valentia 4. tom. disp. 2. q. 1. pũct. 1. Quam etiam probat D. Thomas 3. p. q. 27. art. 1. & 6. & ibidem Caietanus, idem D. Thomas in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 1. in cor. & ad 3. & ar. 2. q. 1. ad 4. hanc esse communem Theologorum sentẽtiam testatur Medina 3. p. q. 27. art. 6. Eandẽ probarunt communiter scribentes in 3. dist. 3. vbi Richardus ar. 1. q. 2. D. Bonau. ar. 1. q. 3. Durand. q. 2. n. 4. & 19. Præceptor Fr. Franciscus à Christo ibidẽ q. 1. concl. 1. & communiter alij scholastici: concinit Alensis 3. p. q. 9. memb. 2. art. 4. Addimus Lyram in c. 1. Hierem. & Dionysium ibidem art. 2. & 3. in principio, latè Cardinalis Cusanus lib. 5. exercitation. ad illa Christi verba, Cœli & terra transibunt, Salmeronius tom. 3. de infantia Saluatoris tract. 12. pag. 139. col. 2. & 140. col. 1.*

[3. *An Hieremias fuerit sanctificatus in vtero?* — *Pars affirmans.* — *Cannisius.* — *Valentia.* — *D. Thom.* — *Caiet.* — *Medina.* — *Richard.* — *D. Bonau.* — *Durand.* — *Fr. Franc. à Christo.* — *Alensis.* — *Lyra.* — *Aretan.* — *Dionysius* — *Cusanus.* — *Salmer.*]

Quorum sententia confirmatur expressa authoritate D. Athanasij *serm. 4. contra Arianos pag. 255: D.* vbi in hæc verba: *Permulti fuerunt viri sancti, puri omnis criminis: siquidem Hieremias ex vtero*

[4. *Confirmatur ex Patribus.* — *Athanas.*]

san-

ſanctificatus fuit: quæ verba intelligi non poſſunt, niſi de ſanctificatione à peccato; alioquin intentum minimè probaſſent, cum reddant rationem præcedentium. Idem ſatis expreſsit Origenes *homil. 1. in Hieremiam paulò poſt principium*, vbi cõferens Hieremiam cum Abrahamo, aſſerit *Abrahamum* non fuiſſe ſanctificatum in vtero, ſed poſteà in tempore iam extremo: cum tamen Hieremię dictum ſit; *Priuſquam exires de vulua ſanctificaui te*: quibus verbis ſatis declarat Hieremiam fuiſſe in vtero ſanctificatum per gratiam ſanctificantem: in hoc enim ſenſu eum contulit cum Abrahamo. *Cyrillus etiam Ieroſolomytanus catecheſ. 5. de Baptiſmo 2. tom. Bibliotec. Patrum pag. 68. B.* ita ait: *Erat quidem Hieremias ſanctificatus, ſed non prophetauit in vtero.* D. etiã Ambroſius in c. 1. Lucæ ad illa verba: *& Spiritu Sancto, &c.* Idem docet agens de gratia ſanctificante, vt apud eum videre eſt. Id expreſſè docet de Hieremia *lib. 4. de Fide cap. 4 in fine*: vbi agens de ſanctificatione per gratiam, & arguens contra nõnullos ab abſurdo, ita ait: *Aut negent Hieremiam, antequam naſceretur, ſanctum fuiſſe, cui dicitur: priuſquam te formarem in vtero, noui te, & priuſquam exires de vulua ſanctificaui te.* Quare Ambroſius ſanctificationem Hieremiæ in vtero mediante gratia ſanctificante ita certam credit, vt abſurdum putet id negare. In eodem ſenſu Hieremiæ ſanctificationem per gratiam probat *D. Hieronymus lib. 4. in Hieremiam c. 23. contritum eſt cor, fol. 280. A*: conferens enim ſanctitatem Hieremiæ cum ſanctitate aliorum ſanctorum affirmat nullum ſanctiorem eſſe Hieremia: quare cum alijs in locis aſſerat Hieremiam in vtero fuiſſe ſanctificatum (ſcilicet ad Galat. 1. & in Apologia aduerſus Rufinum, & in præfatione ad Hieremiam) abſque dubio intelligendus eſt de ſanctificatione per gratiam. Faciunt verba Nazianzeni *Apologet. 1. pag. 16.* vbi ita ait: *Vnius adhuc Hieremiæ, antequam crearetur, cogniti, & ab ipſa vulua ſanctitatem conſequuti, mentione habita, &c.* Accedat etiam D. Bernardus: nam licet *epiſt. 174. poſt principiũ*, ita id aſſerat, vt nolit hac de re contendere; tamen in alijs locis id ſimpliciter affirmat, vt patet *in ſermon. 2. de Aſſumptione Virginis, pag. 49. D. & in ſermone de excellentia, & ſanctitate Ioannis Baptiſtæ.*

Origenes. Cyrill. Ieroſolymit. D. Ambr. D. Hier. Nazianz. D. Bern.

Quorum Patrum & Theologorum doctrina ſatis videtur confirmari ex verbis Hierem. 1: *Priuſquam te formarem in vtero, noui te, & antequam exires de vulua, ſanctificaui te*: quæ verba eſſe intelligenda de ſanctificatione per gratiam liberantẽ à peccato originali docent omnes præcitati Patres, & eſt communis interpretum explicatio, ſimul etiam Scholaſticorum. 5. *Confirmatur ex Scriptura. Hierem. 1*

¶ Sed iam ſe ſe offert difficultas; an locus iſte Hieremiæ neceſſariò explicãdus ſit de ſanctificatione per gratiam gratum facientem? cui difficultati nonnulli negatiuè reſpondent volentes verbum *ſanctificaui* eo in loco idem eſſe atque elegi, atque ſegregaui, deputauique: vt ſit ſenſus; antequam exires de vulua elegi te, & ſegregaui ad munus, & officium Prophetæ obeundum: in quo ſenſu *D. Paulus ad Rom. 1. & ad Galat. 1.* dixit ſe ex vtero matris fuiſſe à Deo ſegregatum, ad prædicandum gentibus Euangelium. 6. *An locus iſte debeat explicari de ſanctificatione per gratiam? Pars neg. Ad Rom. 1. Ad Galat. 1.*

Cannifius tamen adeò huic explicationi repugnat, vt non ſolùm aſſerat eam eſſe nouam; ſed etiam affirmet locum nõ ſine maxima Prophetæ iniuria hac explicatione corrumpi, & adulterari contra Patrum & Doctorum hominum veram interpretationem, qui locum interpretãtur de gratia ſanctificante à peccato originali: quam interpretationem tanquam veriſsimam, & omnino tenendam ex eo cõfirmat; quoniam deſignatio ad munus Prophetæ ſeparatim explicatur per verba immediatè ſequentia; *& Prophetam in gentibus dedi te.* Quare ſicut ſanctificatio in vtero illo in loco diſtinguitur à præſcientia, prædeſtinationeque diuina, qua Hieremias notus fuit Deo, antequam in vtero formaretur, vt patet ex verbis immediatè antecedentibus: *antequam te formarem in vtero, noui te*, vt benè aduertit *D. Bernardus in d. epiſt. 174. lit. I.* ita etiam eadem ſanctificatio diſtinguitur ab electione, & ſegregatione ad munus prophetiæ; cum talis ſegregatio ſignificetur per verba conſequentia, *& Prophetam in gentibus dedi te.* 7. *Cannifius affirmat.*

8. *Pro vera resolutione primum dictum.*
Nō admittitur Cannisij censura.
Augustini explicatio

Pro vera difficultatis resolutione illud imprimis statuo non esse, cur Cannisius adductam explicationem tam dura notet censura, vt eam non solùm nouam; sed etiam scripturæ corruptiuam appellet: cum illa, & quamplurimis Patrum, & doctissimis Theologis probata sit. Etenim Augustinus *epist. 57. ad Dardanum q. 2. pag. 108. C. D.* verba illa explicat de sanctificatione non secundum gratiam gratum facientem, sed secundum prædestinationem, qua non modo, qui non dum sunt regenerati, sed qui non dum in vtero sunt formati, ita dicuntur sanctificati, vt filij Dei iam nunc appellentur; ita enim ait: *Nam illa, priusquam exiret de vulua, sanctificatio Hieremiæ, etiamsi de ipso Propheta accipiantur; potest etiam secūdum prædestinationem non inconuenienter intelligi; sicut filios Dei appellat Euangeliū, non dum regeneratos, &c.* Cui explicationi fauet *Anastasius Nyssenus in quæstionibus sacræ Scripturæ q. 59. in primo tomo Bibliothecæ Patrum, & satis Clemens Alexandrinus lib. 1. pedagogi c. 7. paulò ante finem*, & de segragatione, præordinationevé ad munus Prophetæ locum illum intellexerunt Chrysost. *homil. 1. in epist. ad Roman. ad illa verba segregatus in Euangeliū: & D. Hieronymus in eadem verba Hierem. 1. & ad Galat. 1. ad illa verba: cum autem placuit*, in quibus locis videtur inter se æquiparare locum Hieremiæ cum loco Pauli; quasi in eodem sensu vtrumque locum intelligat. Quod etiam facit *Irenæus lib. 5. c. 15. Theodoretus in comment. ad Hieronym. Hieremiæ. 1. & Elias Cretēsis in Nazianzenum oratione 1. Apologetica pag. 109. E. & Nicetas ad eundem Naziāzenum Oratione 31. n. 7. pag. 719. neque omnino reijcit Bernardus in d. epist. 174. litera I. probat Maldonatus in c. 17. Ioannis versu 17.* Hanc explicationem esse longe rectiorem putat *Iansenius c. 3. suæ concordiæ pag. 20. col. 1.* Eandem ita probat *Abulensis in c. 13. Iudicum q. 17.* vt putet ex hoc loco non posse sumi argumentum pro sanctificatione Hieremiæ in vtero: vnde putat quæstionem esse problematicā, & idem videtur sensisse *Suarius 2. tom. ad 3. p disp. 3. sect. 1. pag. 29. col. 1. Illius poblematis partem negantem probabiliorem putat esse Iansenius cum nonnullis alijs.*

Anastas. Clem. Alexand.
De segregatione ad munus prophetæ qui explicent? Chrysost. Hieron.
Irenæus. Theodor. Elias Cretensis. Nicetas. Bernard. Maldon. Iansenius.
Quæstionē esse problematicam. qui sētiūt? Abulen. Suar.
Iansen.

¶ Quod locus ille non intelligatur de sanctificatione per gratiam, sed per prædestinationem, & segregationem, illud videtur esse argumento, quia verba immediatè præcedentia: *Antequam te formarem in vtero, noui te*, absque dubio intelliguntur de notitia secundum prædestinationem; quæ verò consequuntur: *& Prophetam in gentibus dedi te*, omnium consensu explicātur de dono prophetiæ dato Hieremiæ, vel secundum prædestinationem, vel secundum deputationem, & segregationē ad tale munus factam ab ipso vtero. Ergo verba ista media: *& antequam exires de vulua, sanctificaui te*, simili modo veniunt explicanda; maximè cum verbum *sanctificare* in sacris literis sæpissimè idem sit, atque præparare, & præordinare: nam quæ aut ex rebus, aut ex hominibus deputabantur templo, sanctificari dicebantur; vt patet Exod. 13: *Sanctifica mihi omne primogenitum*, quod aduertit D. Hieronymus in cap. 1. ad Ephes. 9. *Confirmatio huius opinionis.*

Hæc omnia absque dubio ostendunt nec corrumpi, nec adulterari locum Hieremiæ, si explicetur de sanctificatione, non per gratiam liberantem à peccato; sed per segregationem, & præordinationem Hieremiæ ad munus prophetiæ factam ab vtero, antequam nasceretur. Neque contra hanc explicationem aliquid facit, quod contra eam expendunt Cannisius, & Valentia: quia satis notum est, & vulgatum in sacris literis, vt verba sequentia exponant antecedentia: quare illa verba: *Antequam exires de vulua, sanctificaui te*, satis accommodatè explicantur per subsequentia, vt talis sanctificatio intelligatur secundum segregationem, & præordinationem ad munus propheticum, vt expressè docet Theodoretus vbi suprà. 10. *Concluditur contra Cannisiū.* *Ad fundamentū Cannisij.*

¶ Deinde statuo nihil impedire quominus problema sit; an Hieremias in vtero matris fuerit per gratiam originale delentem sanctificatus? quæ fuit opinio Abulensis, & plurium aliorum, quantūuis Cannisius reclamet: etenim vtraque pars doctissimos habet patronos, vt ex dictis patet: neutra ex sacris literis impugnari potest, aut ratione Theologica con- 11. *2. dictum* *Quod sanctificatio Hieremiæ in vtero sit problematica?*

vinci:

uincit; quia verba illa, *Antequam exires de vulua, sanctificaui te,* absque vlla verborũ corruptione, aut nouitate intelligi possunt, vel de sanctificatione secundũ prædestinationẽ, vt ostendimus ex August. & alijs Patribus citatis, vel secundum segregationem, & deputationem ad munus Prophetiæ, vt sanctificare idem sit, quod segregare, vt intellexere Theodoretus, Chrysostomus, & alij citati, vt omittamus eorũ interpretationem, qui locum intelligunt de Hieremia, non vt propriam personam sustinet; sed vt gerit typum Christi Domini: quæ explicatio non displicet *Augustino in d. Epist. 57. q. 2. pag. 108. d. secundo, & placet D. Ambrosio in lib. de benedictionib. Patriarcharum cap. 11. & in Apologia Dauid. cap. 11. & pluribus alijs ex Patribus, vt refert Origenes homil. 1. in Hieremiam.*

Alia loci Hierem. 1. Explicatio. August. Ambros.

12. *3. Assertũ que verius est Hieremiã in vtero fuisse gratia Spiritus S. sanctificatum. 1. Arg.*

¶ Tertio loco statuo sententiam, quæ affirmat Hieremiam in vtero matris à peccato originali per gratiam fuisse sanctificatum, longe esse certiorem, & probabiliorem, & dignam, quæ recipiatur, & contra hæreticos defendatur in honorem Sanctissimi Prophetæ. In hanc sententiã inducor: primum; quia ab omnibus ferme Theologis recipitur; nec aliquis est (si hæreticos excipias) qui illam reijciat, vt absolutè falsam; sed ad summum apud nonnullos fit dubitabilis, ex eo præcise, quia ex Sacra Scriptura non necessario conuincitur.

13. *2. Arg.*

Deinde; quia inter Patres videtur receptissima, vt patet ex illis, quos retulimus: nullus enim eorum hanc sanctitatẽ expresse illi denegat; nec etiam Augustinus, vt videbimus art. vltimo ad 3.

14. *3. Arg.*

Accedit tertio; quia hæc sententia magis est consentanea cũ proprietate verbi *sanctificaui,* quod ponitur Hieremiæ 1. nam licet verbum *sanctifico* pluribus modis accipiatur, tum apud Latinos; tum in sacris literis, vt supra q. 1. aduertimus: propriè tamen, & principaliter sumitur, prout significat sanctitatem, qua quis ab aliqua vitæ impuritate purificatur, vel ad aliquod sacrum peragendum disponitur; etenim *sanctificare* ex sua propria, & primæua significatione idem est, quod sanctum facere. i. mundare religiosa quadam vitæ maiestate morumque innocentia, & munditia, vt ex Cicerone, alijsque classicis authoribus refert Calepinus. Cui addo; quoniam sanctitas, quæ per sanctificationem cõfertur, ex sua propria significatione importat quandam munditiam, ac purificationem ab omni terrena impuritate religioni cõtraria, vt colliges ex *Dionysio c. 12. de diuinis nominibus, & ex D. Thom. 2. 2. q. 81. art. 8.* in qua significatione verbũ *sanctifico* sæpissimè vsurpatur in vtraq; pagina, vt videre est apud *Georgium Bullocum in œconomia concordãtiarum Sacræ Scripturæ ad verbum sanctifico:* in hoc sensu iussit Deus populũ sanctificare Exod. 19. in eodẽ iussus est Moyses sanctificare Aronẽ, & filios eius Exod. 28. & 29. & qui ab immunditijs legalibus purificantur, dicuntur sanctificari, vt patet. Leuit. 16. & 2. Regum 11. & ad Hebræos 9. in hæc verba: *Cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis.* In nouo testamento fere semper idem est sanctificare, atque mundare ab impuritate peccati per gratiæ infusionẽ, vt patet ad Hebræos 13: *Vt sanctificaret per suum sanguinem populum.* ad Hebræos 10. *In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis IESV Christi semel.* ad Ephæseos 5. *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, vt illã sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ.* Et vt omnia concludamus, hanc esse veram, & propriã huius verbi significationem satis colliges ex verbis Christi Ioannis 17. *sanctifica eos in veritate.* Quo in loco nullus dubitat agi de sanctificatione Spiritus Sancti ab immunditia peccati: & in hoc omnes Patres conueniunt; *Cyrillus lib. 11. in Ioannẽ cap. 24. Augustinus tract. 18. in eundẽ, Theophylact⁹, Leontius, Euthymius, Beda, Rupertus, & alij in eodem loco.* Igitur sanctificatio Spiritus Sancti ab immunditia peccati est vera, & propria sanctificatio; vel quia ipsa est veritas significata, & adumbrata per sanctificationes legales veteris testamenti; vel quia est sanctificatio per Christum, qui est veritas: quare cum hæc sit vera, propria, ac genuina significatio huius verbi *sanctificatio;* non est cur verbum illud in hac significatione non sumatur in præcitato loco Hieremiæ.

In sacris literis quomodo propriè sunt

Dionys.

D. Thom.

Exod. 19. Exod. 28. & 29. Leuit. 16. 2. Reg. 11.

Ad Hebr. 9.

Ad Hebr. 10.

Ad Ephes.

Ioan. 17.

Cyrill. August. Theophyl. Leontius. Euthym. Beda. Ruper.

15. 4. Arg. Accedit quarto; quia hæc explicatio satis est consentanea verbis, & ordini, quo explicantur priuilegia Hieremiæ concessa: etenim de illo tria dicuntur: scilicet quod fuerit notus Deo, antequam formaretur in vtero: quod fuerit sanctificatus, antequam exiret de vulua; quod fuerit datus Propheta in gentibus; idque nullo designato tempore. Primum priuilegium absque dubio intelligitur de notitia æternæ prædestinationis, vt omnes fatentur cum Augustino *in d. Epist. 57. & cum D. Thoma 3. p. q. 27. art. 2. ad 1*; Et ideo dixit: *Antequam te formarem in vtero.* Secundum priuilegium ponitur illi in vtero concessum, antequam de vtero exiret; ita enim scribitur: *Antequam exires de vulua, sanctificaui te*: cum verò priuilegium prædestinationis non sit datum in vtero, sed antequam in eo formaretur (fuit enim prædestinatus ab æterno) non satis accommodate explicabuntur illa verba de sanctificatione secundū notitiā prædestinationis; vt idem sit *sanctificaui te, ac prædestinaui te*: tum; quia cōtradicit temporis expressio: nec enim in vtero fuit prædestinatus; sed ante formationem in eo: tum secundo; quia fieret eiusdem priuilegij inutilis repetitio, contra rationem temporis expressi; quare verba illa *sanctificaui te* non poterunt accommodate explicari, nisi de sanctificatione facta in solo vtero; quæ non potest nō esse distincta à sāctificatione facta per æternā prędestinationis notitiam.

Explicantur illa verba, ātequā te formarē noui te. August. D. Thom. Explicantur illa: ātequā exires de vulua, sanctificaui te.

16. *Non idem est sanctificaui atque prædestinaui.*

17. *Nec idem est sanctificaui, quod segregaui ad munus Prophetæ.* Sed nec satis accommodate explicabitur sanctificationis priuilegium, vt idem sit *sanctificaui te* atq; *segregaui te, & deputaui ad exercendum munus Prophetiæ*: tum quia hæc segregatio significatur in verbis immediatè consequentibus: *& Prophetam in gentibus dedi te*: nam si verba antecedentia explicarentur de sanctificatione secundum deputationem ad explicatum munus; inutilis fieret sequentium verborum repetitio. Nec satis est si respondeas verba consequentia apponi ad explicationem priorum: vt sit sensus *sanctificaui te*, id est, *dedi te Prophetam in gentibus*: non satis est inquam talis responsio, quia illi repugnat coniunctio *&*, quæ ex sua natura non denotat declarationem præcedentium, sed coniunctionem; & additionem alterius priuilegij.

18. *Alia cōfirmatio.* Quod vt clarius intelligatur, expēdo, vbi in sacris literis *sanctificare*, idem est quod *segregare & deputare ad aliquod munus*, talis deputatio exprimitur per dictionem *vt*, sicut patet ad Galat. 1. *Cum autē placuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, vt reuelaret filium suum in me: vt euangelizarē illū in gentibus*, vt alios locos omittam. Quare in illo loco coniunctio *&* satis innuit eam non esse præcedentium declaratiuam; sed adductiuam noui priuilegij.

Ad Galat. 1.

19. *Alia cōfirmatio.* Pro quò etiam aduerto, quod talis sanctificatio data est Hieremiæ post formationem in vtero, & ante natiuitatem ex vtero: iam vero segregatio, & deputatio ad munus Prophetiæ, siue spectetur quo ad diuinum decretum; siue quoad illius executionem, non fuit in vtero ante natiuitatem: etenim decretum, quo Deus illum elegit ad tale munus, fuit ab æterno, vt patet: quoad executionem verò non fuit ante exitū ex vtero; nec enim in vtero illi commisit officium Prophetiæ, sed postea cum illum misit gētibus prophetare.

20. *Vera explicatio.* Quare verba illa: *Antequam exires de vulua, sanctificaui te*, accommodate explicari non possunt, nisi de sanctificatione, quæ illi contigit in vtero: hæc autem nulla erit alia, nisi quæ facta est per gratiam ab originali liberantem: etenim hęc sola est effectus notitiæ prædestinatiuæ, qua ante formationem in vtero ab æterno ad illam fuit prædestinatus. Qui intellectus ex eo etiam confirmatur; quoniam verbum *sanctifico* in sacris literis nunquam accipitur pro segregare, & deputare, nisi præcedente aliqua legali sanctificatione, qua cōsecretur, sanctū fiat, id, quod à Deo segregatur: hoc enim modo sanctificabantur templa, altaria, sacerdotes, Leuitæ, & omnia primogenita: quæ omnia præmissa quadam legali sanctificatione alicui diuino cultui, & ministerio applicabantur, vt ex veteri pagina facilè colliges: neque aliter segregatio illa, & deputatio habebat sanctificationis nomen. Quare si Hieremias ab ipso vtero segregatus dicitur, & deputatus ad munus

21. *Confirmatur.*

nus Prophetæ; vtique ad illud fuit deputatus per aliquam sanctificationem: cum vero hęc non potuerit esse legalis; vtique fuit per gratiam Spiritus Sancti eum in ipso vtero sanctificantem, vt iam tunc in veritate sanctificaretur, iuxta explicationem verborum Christi Ioannis 17: *Pater sanctifica illos in veritate*. i. segrega hos meos discipulos, ad munus Apostolatus, sanctificatione non iam legali, sed vera sanctificatione Spiritus Sancti per legalem significata. (*Ioann.17.*)

22. *Resolutio dictorum.* His igitur adducor, vt existimem longè esse veriorem sententiam, quæ affirmat Hieremiam fuisse in vtero sanctificatum per gratiam Spiritus Sancti à peccatis eũ liberantem. Quam opinionem, vt veriorem, imò, vt ferè certam probat Suarius in d.disp.3.sect.1. pag.29. col.2.B. Nec contra hanc sententiam referri potest Augustinus, vt ostendemus artic,6, ad 3, argumentum.

§. 3.

De Sanctificatione Baptistæ in vtero matris.

23. *De sanctificatione Baptistæ.* QVod Ioannes Baptista in vtero matris fuerit sanctificatus, nulla potest esse dubitandi ratio, vt optimê aduertit Suarius in loco immediatè citato. Hæc sententia primo probatur; quoniam omnes Patres in hoc conueniunt. Ita docet D. Athanasius serm. 4. contra Arianos pag. 255. litera D. ita inquiens: *Permulti fuerunt viri sancti, puri omnis criminis: siquidèm Hieremias ex vtero sanctificatus fuit, & Ioannes, dum adhuc in grauida matre portaretur, exultauit in gaudio ad vocẽ Deiparæ Virginis*: agit autem ibi de effectis Incarnationis, inter quos enumerat, quod homines fuerint Deificati, & immunes ab omni crimine: hoc autẽ probat ex sanctificatione Hieremiæ, & Ioannis. Idẽ affirmat *in oratione contra Arianos*: quæ lecta fuit in Concilio Calcedonensi, si credimus *Cannisio lib. 1. de Baptista c.1. pag.2. litera C.* ¶ D. etiã Cyprian. Epist. *Ad Iuleanũ (quæ est 73. pag. 187. col. 1. vbi de Baptista* ita ait: *Ille Ioãnes maior inter Prophetas habitus: ille diuina gratia adhuc in vtero matris repletus. Epist. etiam 76. ad Magnum. c. 4. pag. 210. col. 1.* de eodem Ioanne ita scribit: *ipsum* (*Confirmatur ex Patribus. Athanas.*)

Christum Dominum nostrum Baptizaturus Ioannes, accepit Spiritum Sanctum, cum adhuc esset in vtero matris constitutus, agebat autem de Spiritu Sancto sanctificante ministros baptismi. ¶ D. Hieronymus in cap. 1. Hieremiæ ad illa verba: *Et factũ est Verbum Domini ad me*, ita ait: *Ioannes quoque Baptista sanctificatur in vtero, & Sanctum Spiritum accipit.* ¶ D. Gregorius lib. 3. Moralium cap. 4. de Ioãne: ita ait, *Ille Prophetiæ Spiritu intra matris vterum impletus, atque, vt ita dixerim, priusquam nasceretur, renatus.* (*D.Hieron* / *D.Grego.*)

¶ D. Ambrosius lib. in Lucam ad illa verba, *Et Spiritu Sancto replebitur*, ita scribit, *Non dubium verum esse hoc Angeli promissum: siquidem S. Ioannes antequam nasceretur, matris adhuc in vtero positus, Spiritus accepti gratiam designauit*: Et statim; *Nondum enim erat illi Spiritus vitæ, sed Spiritus gratiæ*: agit autem de gratia sanctificante, vt patet ex verbis immediatè sequentibus: *Denique, & alibi viuendi substantias percurrere sanctificandi gratiam potuimus aduertere.* Eandem sententiam expresse declarat serm. 63. de Natiuitate Baptistæ, vbi docet. *Ioannem nasci Sanctum: prophetasse non dum natum: in vtero Spiritu cognouisse Christum: Deniq; illi conuenire verba Hieremiæ. i. antequam exires de vulua sanctificaui te.* Idem significat lib. 5. de Fide cap. 4. vbi postquam exposuit sanctificationem Hieremiæ in vtero, idem docens de Ioanne affirmat. *Ioannem in vtero spiritu cognouisse Christũ. & sensisse illius gratiam, & Elisabetã (quæ ibi Spiritu Sancto repleta dicitur) Filij spiritu fuisse repletam.* ¶ Origenes homilia 4. in Lucam ita habet: *Adhuc in matris vtero erat Ioannes, et iam Spiritum Sanctum acceperat*, Homil. etiam 7. ait: *Iesus vero, qui in vtero illius erat, festinabat adhuc in ventre matris Ioannem positum sanctificare*: Et inferius: *nec enim mater primum Spiritum Sanctum meruit: sed cum Ioannes adhuc clausus in vtero Spiritum Sanctum recepisset; tunc, & illa post sanctificationem filij repleta est Spiritu Sancto.* Idem affirmat tom. 5. in Ioannem pag. 326. in medio. (24. *D.Ambr.* / *Origenes.*)

¶ Cyrillus etiam Ierosolym. Catech. 3. de Baptismo in 2. tom. Bibliot, Patrum pagin. 68. litera B. agens de Baptista, ita scribit: (25. *Cyrill.Ier.*)



scribit: *Qui etiam in vtero matris cum gestaretur, Spiritu Sancto sanctificatus est.* ¶ Chrysostom⁹ in encomio natalis eiusdē (citatur à Cannisio lib. 2. de Baptista cap. 1. in fine pag. 239.) ita ait *non enim postquam fuit natus, & ad virilem peruenit ætatem, gratiam accepit Ioannes, sed ex ipso materno vtero amictus veste sanctificationis præter opinionem procedit; tanquam natus admirabiliter.* Idem in serm. ex Luca sermon. 1. (qui est de Natiuitate Baptistæ) ita inquit: *Lampas enim erat luminis Christi, à quo lumen accepit, cum esset adhuc in vtero matris.* ¶ D. etiam Bernardus sępe id asserit: nam Epist. 174. ita scribit: *Quid respondebitur de Ioanne Baptista? quē Angelus prænuntiauit Spiritu sancto repletum iri adhuc in vtero matris suæ.* Et statim *Et quem Angelus prælocutus est Spiritu sancto replendum, non est fas credere non repletum. Certissimè autem Sanctum Spiritū quē repleuit, sanctificauit.* Idem in serm. de natiuitate Baptistæ fol. 42. litera H. *Neque enim Ioannem prædicatio, sed inspiratio docuit, quem repleuit Spiritus sanctus in vtero matris suæ.* In serm. 2. de Assumptione ante finem fol. 49. D. agens de sanctificatione Virginis in vtero, ita ait: *Minus à Hieremia sanctificatum in vtero, aut non magis à Ioanne Spiritu sancto repletam, credere prohibet pietas Christiana.* Denique in serm. de excellentia Ioannis Baptistæ, vt ostendat Ioannem esse anteponendum Hieremiæ ita inquit: *Ille quidem in vtero sanctificatus; hic Spiritu sancto repletus esse cognoscitur: qui & sanctificatus est à peccato; & ita dominante spiritu superfusus, vt & purgatus exeat, & repletus.* ¶ Addimus Petrum Chrysologum, qui serm. 88. & 91. multa hac de re scribit; sed hæc verba sint satis: *Videtis quemadmodum Ioannes anteperuenit ad cœlum, quam terram tangeret: ante accepit diuinū spiritum, quam haberet humanum: ante cæpit viuere Deo, quam sibi.* ¶ Eusebius etiam Emissenus sermon. 1. de Baptista ita inquit: *Felix, qui venturus in huius mundi labores, prius gratiam meruit habere, quam lucem; quid mirum, si in eo culpa aditum non inuenit, cuius animam Deus in ipsis exordijs occupauit? Magnum est Spiritu sancto illustrari, sed multo est maius, impleri.* Videndus est S. Maximus in serm. de Ioanne Baptista, & post eum Theodorus Studitus in oratione de eodem.

26. *Bernard.*

27. *Chrysologus.*

Eusebius.

S. Maximus. Theodorus

28. *Confirmatur ex c. 1. Lucæ.*

Hæc concors Patrum sententia euidenter cōfirmatur ex verbis Angeli Lucæ 1. *De Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ*: quæ verba adeo sunt expressa, vt nullam commodam explicationem patiantur, nisi de Spiritus Sancti repletione per gratiam sanctificantem: etenim hæc eadem verba in eodem sensu sumuntur, in eodem capite, dum Elisabet, & Zacharias dicuntur Spiritu Sancto repleti, quos sanctificāte gratia fuisse repletos, nullus vnquā dubitauit. Quare vt æquiuocatio tollatur, in eodem sensu debent explicari, cum Ioannes dicitur Spiritu Sancto replendus. Et hunc sensum satis indicat particula illa *adhuc ex vtero*: denotat enim repletionem Spiritus Sancti, quam Ioannes iam natus, & in vita permanens habuit, incepisse ab ipso matris vtero: cum verò Ioannes in vita nulla ediderit miracula, vt habetur Ioannis. 1. *Ioannes nullum signum fecit*, nō satis accomodatè explicabuntur illa verba de repletione Spiritus Sācti ad faciēda mirabilia in eo, adhuc in vtero matris existente. Quare non satis videtur accōmodata explicatio, quam affert Augustinus d. Epist. 57. dum verba interpretatur non de repletione Spiritus sanctificātis Ioannem, sed mirabilia in Ioanne operantis: etenim aduerbium illud *adhuc ex vtero*, satis denotat sermonem esse de repletione Spiritus Sancti in vtero, quæ post natiuitatem in eo permansit, etiam cum augmento; qualis nulla dabitur, nisi repletio per gratiam sanctificantem.

29. 2. *Cōfirm.*

August.

Lypoman. Surius.

Confirmari adhuc potest concors illa Patrum explicatio, & doctrina: quia Ecclesia vbique terrarum solenniter celebrat diem natalem Baptistæ: idq; ab antiquissimis temporibus, vt patet ex *Augustino serm. 1. 2. & 3. de natiuitate illius. (qui in sermonibus de sanctis sunt 21. 22. & 23.)* Id etiam patet ex varijs antiquissimorum Patrum homilijs, quas in vnum collectas affert *Lypomanus tom.* 8. & Surius tom. 3. Quin potiùs græci omnes hāc natiuitatem tribus missis celebrabāt, sicut natiuitatem Christi. Ex hac autem

vniuer-

vniuersali celebritate efficaciter probatur natiuitatem Baptistæ fuisse sanctam; idque ex sanctitate ipsius nascentis, quã ab vtero trahebat. Vide quæ supra diximus art. 3, §. 4. 5. & 6.

30. *Conueniũt omnes Theologi.*

Quibus argumentis hæc fuit concors omnium Theologorum sententia, vt dicerent Baptistam fuisse in vtero sanctificatum, gratia eum ab originali liberante. *Ita D. Thomas 3. p. q. 27. artic. 1. & 6. & vtrobique omnes illius interpretes. Consentiunt omnes Scholastici in 3. dist. 3. vbi etiã D. Thomas q. 2. art. 1. q. 3. D. Bonauentura art. 1. q. 3. Richard. art. 1. q. 2. Durand. q. 2. cum cæteris omnibus: latè Cannisius lib. 1. de Ioanne Baptista cap. 1. Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 1.* vt innumeros alios omittamus: omnes enim nemine dubitante hãc veritatem docet. Nec desunt, qui asserant eam esse de Fide, vt *Villegas in serm. Natiuitatis Baptistæ.* Ego facilè admitto eam ita esse fidei consentaneam, vt opposita, plusquam in fide temeraria haberi debeat.

D. Thom. D. Bonau. Richard. Durand. Cannisius. Suarius. Villegas.

31 *Non contradicit August.*

Nec contra eam referri potest Augustinus, vt inferius art. 7. ad 3. argumentũ ostendemus. ¶ Et hæc satis sint dicta pro confirmanda veritate antecedentis argumenti initio propositi. Consequenter agemus de firmitate consequentiæ.

§. 4.

Ostenditur contra secundam solutionem admisso antecedente, consequentiam esse firmam.

32. *Probatur necessitas consequentiæ*

SVpposita antecedentis veritate cõtra eos, qui illud negabant, expendenda est secunda solutio, quæ negabat consequentiam. Dicimus igitur consequentiam, quæ ex sanctificatione Hieremiæ, & Baptistæ in vtero infert Virginem in vtero fuisse sanctificatam, non habere firmitatem ex terminis secũdum considerationem Logicam; eam tamen habere secundum considerationem Theologicam. Constat enim ex communi Patrum doctrina quodcunque donũ alicui Sanctorum vnquam concessum ad sanctitatis, & excellẽtiæ prærogatiuam pertinens, specialiori, & excellentiori modo fuisse Virgini donatum. Vt quæ in se habeat congesta omnia sanctitatis priuilegia, & quibuscunq; sanctis donata sunt. Ita vt non liceat aliquod eorũ Virgini denegare; quam verissimam doctrinam Christianæ pietati, & liberalitati diuinæ esse consentaneam optimis verbis expressit *D. Bernardus Epist. 174.* vbi ita scribit: *Quod vel paucis mortalium constat esse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum.* Eandem doctrinã tanquam ex terminis notam latè confirmat *Albertus Magnus in lib. de B. Maria c. 69. 70. & 71.* disertis verbis affirmans: *Omnium sanctorum gratias Virgini perfectius collatas esse.* Idem affirmat *Idiota author peruetustus (anno 750) in tract. de contemplatione Virginis cap. 2. tom. 3. Bibliot. Patrum Parisiis anno 1575.* vbi ita scribit: *Tot habuisti pulchritudines, quot virtutes, & singulas in altiori gradu, quam concessum fuerit post filium tuum superbenedictum puræ creaturæ:* Et statim inferius: *quodcunque donum alicui sanctorum vnquam datum fuit, tibi non fuit negatum: sed omnium sanctorum priuilegia omnia habes in te congesta.*

Omnes aliorum sanctorum gratiæ sunt collatæ Virgini.

Idiota.

Cui verissimæ doctrinæ concinit præclara illa Sophronij sentẽtia *in serm. de Assũptione Viginis inter opera Hieronymi: cæteris per partes, Mariæ autem se tota infudit gratiæ plenitudo:* quæ sententia à posterioribus sæpius fuit vsurpata, scilicet à *Chrysologo serm. 145.* à *S. Laurentio Iustiniano, & à Petro Damiano in serm. de Assumptione Virginis: & à D. Bonauentura in Speculo, vbi in hãc sententiam multa congerit cap. 5. 6. & 7. & in d. cap. 7.* huic doctrinæ accõmodat illud Ecclesiastic. 1. *Omnia flumina intrant in mare;* quia scilicet, omnes gratię omnium fluminum, hoc est, omnium Sanctorum intrarunt in hoc vastissimũ gratiarum pelagus; ideo quia nulla fuit vnquam alicui sanctorum collata gratia, quæ plenius, & abundantius non fuerit collata Virgini. Eodẽ etiam in loco huic doctrinæ applicat illud Ecclesiast. 24: *& in plenitudine sanctorum detentio mea;* quia nimirum (vt ait D. Bonauentura) nulla fuit in aliquo sanctorum gratiæ plenitudo, & prærogatiua, quæ non fuerit in Maria. Quare verissima est communis Patrum doctrina; quod Virgo ideo dicatur plena gratiæ; quia omnibus gratijs

33. *Sophroni⁹.*

Chrysolog. Laurenti⁹ Iustin. Damianus D. Bonau. Ecclesiast. 1.

Ecclesiasi. 24.

abun-

Cyprianus Athanasi. Augusti. Damasce.

abundauit: de quo Cyprianus *in serm. de de Natiuitate Christi, & Athanasius in sermone de Virgine Deipara, & Augustinus serm. 21. de tempore (qui est 17. de Natiuitate Domini) denique Damascenus in oratione de dormitione Virginis.*

34. Probatur adducta cõsequentia.

Hæc igitur inter Patres receptissima Theologia ab omnibus Scholasticis approbata non modo firmam red dit nostri argumenti consequentiam; sed etiam firmissimam: nam si Hieremias, & Baptista fuerunt in vtero sanctificati, vt latè ostẽdimus §. 2. & 3. vtique & Virgo sanctificata fuit in vtero, ne vlla gratia, vllum ve priuilegium alteri concessum, Virgini denegetur.

ARTICVLVS V.

Confirmatur eadem veritas argumento sumpto ex decentia.

1. Confirmatur argumẽto sumpto ex decẽtia.

ADest adhuc huic omnium Catholicorum sententię tertia, eaq; elegantissima confirmatio, sumpta ex decentia: etenim decuit, & maximè decuit diuinam bonitatem, vt Virginem in matrem sibi electam in ipso adhuc vtero inclusam ante natiuitatem abundantissimè sanctificaret. Ergo de facto eam in matris vtero sanctificauit, antequam nasceretur. Quod argumentum in hac materia non paruam habet efficaciam, si vera est doctrina (est autem verissima) Deum ea omnia velle, quæ decent, & conueniunt: quæ fuit doctrina *Magnetis authoris peruetusti in libris apologeticis contra Theostenem Gentilem*: quem refert & probat Turrianus *in lib. de peccato originali, & de Cõceptione Virginis pag. 49.* quam etiam probauit *Author libri de Assumptione Virginis inter opera Augustini tom. 9. in Appendice tract. 808.*

Magnetis. Turreanus.

2. Confirmatur ex Paulo ad Heb.

Cui doctrinę satis consonat Paulus ad Hebræos 2. dum passionem Christi ex decentia confirmat inquiens: *Decebat enim eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, authorem salutis eorum per passionem cõsummari.* Idem Paulus ad Hebr. 7. arguit Christi sacerdotis diuinitatem argumento sumpto ex decentia: *Talis enim decebat, vt nobis esset Pontifex, sanctus innocens, &c.*

Ad Hebr. 7.

Porrò si ea, quæ decent, dignum est fieri à diuina bonitate; quid decentius est quam Dei matrem omnibus exornari gratijs, omnibusque titulis maiestatis, & honoris? quod argumentum frequẽs est apud Patres in explicandis Mariæ laudibus, priuilegijs, prærogatiuis, & gratijs: etenim (vt ait D. Anselmus in lib. de excellentia Virginis cap. 2.) *Hoc solùm de sancta Virgine prædicari, quod Dei Mater est, excedit omnem altitudinem, quæ post Deũ dici vel prædicari potest.* Idem in *lib. de conceptu Virginis cap. 18.* ita ait, *Decens erat vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret; cui Deus Pater vnicum suum filium, quem de corde suo æqualem sibi genitum, tanquam se ipsum diligebat ita dare disponebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Patris & Virginis filius, & quam ipse filius substantialiter facere sibi, matrem eligebat.* Ex quo principio simul cum D. Fulgentio, D. Vincentius in lib. de laudibus Virginis docet; *Nihil ad honoris cumulum personæ Virginis accidere maius potuisse, quam vt ei filium Virgo conciperet, & Dei mater ederet.*

3. Explicatur decẽtia priuilegij.

D. Ansel.

S. Fulgen. D. Vincẽ.

Quare ex hoc vnico principio ratione Theologica efficacissimè demõstrari potest omnia gratiarum priuilegia fuisse cõcessa Virgini, quæ sub Deo intelligi possint: Angelus enim Lucæ 1. inde intulit in auditam illam, & admirabilem salutationem: *Aue gratia plena, Dominus tecũ, benedicta tu in mulieribus: qua salutatione teste Sophronio in serm. de Assumptione Virginis tom. 9. operum Hieronymi pag. 47. litera H, per Angelum Virgini nuntiatur, & per Christum in Virgine adimpletur, quod natura non habet, vsus nesciuit, ignorauit ratio, mens non capit humana, pauet cœlum, stupet terra, creatura omnis etiam cœlestis miratur.* 4.

Sophron.

Ex eodem principio ipsamet Virgo Lucæ 1. in suo Cantico intulit, *In omnes generationes se prædicandam fore beatam.* Denique ex eodem principio inferunt omnes Patres, Virginem omnibus creaturis, etiam angelicis; gratia, & gloria lõge antecellere. Quod sicut omnium sanctorum consensu, & totius Ecclesiæ testimonio est receptissimum; ita etiam est

5. Luc. 1. Laudis Virginis.

verissi-

Sophron. verissimum. Nec mirum, quoniam sicut docet idem Sophronius in præcitato sermone pag. 52. B, C, *Quanto Virgo, dum in matrem eligitur, extollitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloria.* D. etiam Gregorius 1. Reg. cap. 1. 2. tom. pag. 255. lit. D, ita scribit: *Omnē electæ creaturæ altitudinem electionis suæ* (scilicet in matrē Dei) *dignitate transcendit, & vt ad æterni Verbi conceptionem pertingeret, meritorum verticē super omnes Angelorum choros vsq; ad solium Deitatis erexit.*

S.Gregor.

6. Amplius id ostenditur. Et vt ad præsens institutum proximè accedamus, & dicamus aliquid de excellentijs, & priuilegijs conceptionis Virginis, & præparatione illius in vtero matris; occurrunt illa verba Diui Bernardi *Homilia secunda, in Missus est. paulò post principium*, quæ ita habent: *Factor hominum, vt homo fieret nasciturus de homine, talem sibi ex omnibus debuit deligere, imò condere matrem, qualem & se decere sciebat, & sibi nouerat placituram.* Nec abs re erit ad magnificandam Virginis formationem, & illius præparationem in vtero, expendere verba illa Isaiæ secundo: *Erit in nouissimis diebus præparatus mons Domini in vertice montium*; quem locum de Virgine interpretatur Diuus Gregorius loco citato inquiens: *Maria mons in vertice montium fuit; quia altitudo Mariæ super omnes sanctos refulsit.* Mons ergo ille tunc fuit præparatus, cum Virgo formata fuit in vtero matris, in quo vtero *Sapientia ædificauit sibi domum*, vt habetur Sapientia 9. Talem igitur eam Deus fabricauit, & formauit, qualem decebat esse matrem tanti filij, vt loco citato ait Diuus Bernardus. Augustinus etiam *in libr. de quinque hæresibus cap. quinto tomo sexto contra Manichæum*, Virginem despicientem introducit filium ita loquentem: *Ego matrem, de qua nascerer feci, ego viam meo itineri* (id est, meæ conceptioni) *præparaui atque mūdaui: hanc, quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, de manu mea fabricata.*

D.Bernar. Isa. 2. D.Greg. August.

7. Aliud fundamentū. Cui fundamento adiungendum est aliud principium, scilicet, filium huius Virginis omnia illa priuilegia, prærogatiuas, & munera voluisse matri suæ concedere, quæ potuit: nam respectu matris valet hæc consequentia, *Potuit filius Dei hanc gratiam matri concedere: Ergo voluit.* Vt doctissime annotauit Author tractatus octaui, & noni, de Assumptione Virginis apud Diuum Augustinum *in Sermone trigesimo quarto de Sanctis tomo decimo.* Eandem consequentiam probauit Diuus Anselmus *in Tractatu de Exordio Mundanæ salutis*; vt refertur in officio antiquo de Conceptione Virginis. Si ergo filius Dei fabricauit sibi matrem, & eam præparauit, dum in vtero matris illam formauit, & potuit eam efformare omnibus modis perfectissimam, vtiq; perfecit eā omnibus perfectionibus non solū naturalib⁹; sed etiā supernaturalibus; & ideo nullus dubitare potest, quin eā perfectissimā & mundissimam efformauit: etenim (iuxta id quod in Psalmis habetur) *Deus facit ministros suos ignem vrentem*, Deus igitur Virginem futuram sibi matrem statim in ipso matris vtero præparauit in vertice montium, id est in suprema aliorum sanctorum sanctitate.

Author apud Aug. Anselm.

8. Aliud fundamentū. Et ad significandam huius Virginis formationem in vtero non erit abs re expendere sumptuosam, & magnificam Templi Hierosolymitani ædificationē, quod iuxta communem Patrum sententiam huius Virginis figura fuit, & exemplar. Quare cum ædificatio templi ab ipsis primis fundamentis fuerit sumptuosa, & admiranda: cur ipsa Virginis fabricatio in vtero non dicetur supernaturali sanctitate efformata?

9. Aliud fundamentū. Denique; *Cum domum Dei deceat sanctitudo*, vt dicitur Psalm. 92. & Sapientia in vtero beatissimæ Annæ domum sibi ædificauerit; nulli dubiū, quin maximis, & specialibus sanctitatis prærogatiuis in ipso matris vtero eam dotauerit, sanctificaueritque, cum deceat filium suam matrē, sicut potest, honorare.

ARTICVLVS VI.

In quonam gradu certitudinis habenda sit hæc veritas?

1. De gradu certitudinis. IN quonam certitudinis gradu veritas explicata sit habenda? non consentiūt Theologi; sed varia sunt illorum hac

Opinio 1. Caietani. de re iudicia. Caietanus 2. *Tom. Opusculorũ tract. 1. c. 1. in fine*, putat eam solum pie & probabiliter credendam esse: pro qua etiam sententia citari solet *Gabriel in 2. serm. de Conceptione Virginis*: sed ille non agit de sanctificatione in vtero, sed de præseruatione à peccato originali, quæ est quæstio longe diuersa. Sed quicquid de hoc sit. Nec Caietanus audiendus est, nec si quis alius idem cum eo senserit: etenim opinio ista non solum communi omnium Catholicorum (nemine contradicente) consensui consentit; sed etiam in dubitatæ Patrum doctrinæ, & tacito Ecclesiæ iudicio; quæ ab antiquissimis temporibus Virginis natiuitatem, tanquam sanctam, & immaculatam solenniter celebrat; quam non celebraret, nisi in vtero eam sanctificatam fateretur, & crederet, vt cum Sancto Ildephonso, & D. Bernardo supra diximus art. 3. quare talis opino non potest non esse ita pia, vt opposita non sit scandalosa. *S. Ildephõ. D. Bernardus.*

2. *2. Opinio Catharini.* Alij putant veritatem istam necessario admittendam esse tanquam de Fide; ita vt oppositum asserere verê sit hæreticum: ita Ambrosius Catharinus *in annotationibus contra Caietanum lib. 4. pag. 289. probat Cordubensis libro 1. quæstionar. quæstione 17. §. 1. pag. 150. §. Sed quid de illis determinationibus, & §. Mihi vero saluo indicio*; vbi pro eadem sententia citat *Castrum libro secundo de iusta hæretic. punitione cap. 9. & 10.* quatenus indistincte, & generaliter asserit illa omnia censenda esse hæretica, quæ sunt contra tacitam Ecclesiæ determinationem: sed ego nec hanc censuram in illis locis inuenio; nec est admittenda: cum enim hæc doctrina non dũ sit diffinita ab Ecclesia, oppositum non potest vt hæreticum damnari. Quomodo enim dicetur hæreticum, quod Ecclesia vt hæreticum, nec damnaret, nec puniret? quod verò Ecclesia illud non damnaret, tanquam formaliter hæreticum, fatetur Catharinus: quare hoc tanquam verê hæreticum non satis consequenter damnat. *Cordubeñ.* *Non recipitur.*

3. *Censura authoris.* Dicendum est igitur hanc veritatem ita ad fidem pertinere, vt oppositum, non modo dicendum sit temerarium in Fide; sed etiam errori proximum; imò verè erroneum. Quæ opinio fuit Medinæ 3. *p. quæst. 27. art. 1. & postea Suarij 2. tom. ad tertiam partem disput. 3. sectio. 2. ad finem: probauit Vasquez Bellemontanus in 2. tom. ad tertiam partem disput. 114. cap. 1. in fine numer. 5. & latius cap. 2. numer. 11. & 12.* etenim asserere Virginem nõ fuisse in vtero sanctificatam, sed natam in peccato originali, verè est contra vnanimem Catholicorum omnium consensum: nullus enim Catholicorum sine offensione, & scandalo id audiret. Deinde est contra communem omnium Patrum doctrinam, vt latè ostendimus supra artic. 2. iam vero vnanimis Patrum consensus in simili materia resolutionẽ reddit non solum plusquam probabilem; sed etiam plusquam certam, vt alio in loco latius ostendimus. *Medina. Suar. Bellomon.* *1. probatur* *2. probatur*

4. *3. probatur* Tertio opposita assertio est contra cõsensum, saltem tacitum, vniuersalis Ecclesiæ; quæ, vt diximus articul. 3. annis ab hinc plusquam mille, Virginis natiuitatem, vt verè sanctam, & immaculatã celebrat. Quod argumentum in hac materia continet euidentem in Theologia demonstrationem: cum enim Ecclesia in festis celebrandis à Spiritu Sancto dirigatur, non potest non admitti Virginem natam fuisse perfectê sanctã, & sine vlla originali macula: nam si cum ea nata fuisset, dies natiuitatis illius potiùs, vt maledictus notandus esset; & inter dies non enumerandus, quam tanquam sanctus, & benedictus ab Ecclesia celebrandus; nam Virgo cum Iob cap. 3. verissimè posset dicere: *Pereat dies, in qua nata sum*, vt optimè annotauit Sanctissimus Ildephonsus *in libro contra eos, qui disputant de perpetua Virginitate Virginis tomo 9. bibliothecæ Patrum* vbi agens de natiuitate Virginis, & de illius sanctitate, & celebritate ita scribit: *Quod si in peccato esset, iure maledicta diceretur, & gemebunda potius, quam benedicta; quando nuntiatum est Patri eius, quod nata esset in sæculo.* Porrò si plusquam certum est natalem Virginis diem esse sanctum, & bene dictũ, vtiq; plusquam certũ erit Virginẽ sine peccato ex vtero exijsse immaculatam, & sanctã, ita vt oppositum assere- *S. Ildephõ.*

re esset in fide erroneum. Hoc autem admisso fundamento necessario infertur nõ solum plusquam certum esse, Virginem fuisse in vtero sanctificatam,& ab originali immunem; sed etiam id ita certum esse, vt oppositum sit, vel erroneum in fide, vel errori proximum: etenim sanctitas natiuitatis seruatis Theologiæ, & Philosophiæ principijs efficaciter infert sanctitatem in vtero verè præcessisse,vt ostendimus supra articul. 3. §.3.4. & 5.

5. Confirmatur censura D. Bernar. Denique hæc censura satis consentit cum nonnullorum Patrum iudicio: etenim D. Bernardus *dicta Epistol.* 174.*litera I.* satis id significat, dum ita scribit; *Firmissimè cum Ecclesia sentiens in vtero eam accepisse, vt sancta prodiret*: quæ verba sunt diligentissimè annotanda cõtra Caietanũ:etenim quod cum Ecclesia firmissimè tenendum est, terminos probabilitatis excedit; imò superat certitudinem naturalem, & denotat certitudinem, quæ ad fidem pertinet. Idem Bernardus *in Sermone de excellentia, & sanctitate Baptistæ*, ita ait, *Quanquam de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin ipsa maternis circumsepta visceribus sublimiori sanctificationis genere mundata sit*, id autem de quo nulla dari potest ambiguitas, intra probabilitatis cancellos contineri non potest: quod enim solũm est probabile, pro vtraque parte est ambiguum. Idem D. Bernardus *sermon.* 4. *supra Salue Regina*, in hæc verba prorumpit: *Ego quoque pia Fide opinor in vtero matris ab originalibus te absolutam peccatis: nec vana est Fides: nec opinio falsa.* Quæ verba expresse excludunt assensum probabilem; cum affirment in tali doctrina nullam inesse posse falsitatem, sed in ea dari aliquam Fidei piæ supernaturalitatem: Sanctus etiam Ildephonsus vbi supra, ita scribit: *Constat ex authoritate Ecclesiæ, quod nullis, quando nata est, subiacuit delictis, nec contraxit in vtero originale peccatum*: Ecclesia autem cum Spiritu Sancto regatur, sua authoritate non firmat, quod solum est probabile; sed quod in se est plusquam certum; ita vt ad Fidem (cui nullum potest subesse falsum) aliquo modo pertineat. Accedat etiam testimonium D. Bonauenturæ *in tertio distinctione* 3. 1.*p. articul.* 1.*quæstione* 3. dum asserit Ecclesiam indubitanter hoc sentire, quod autẽ in Ecclesia in dubitanter tenetur, plus est quam probabile. ¶ Ex quibus iam patet explicatam veritatem ita in se certam esse, vt licet opposita assertio non sit hæretica; sit tamen errori proxima, & digna, quæ non solum damnetur, sed etiam in suo assertore puniatur.

D.Bernar. Idem Ber- S. Ildephõsus. D.Bonau.

9. Explicatur Diuus Thomas. Nec huic resolutioni obstant verba D.Thomæ 3.*parte quæstione* 27. *artic.* 1. quatenus in fine corporis concludit, *Rationabiliter credi, quod Beata Virgo sanctificata fuerit, antequam ex vtero nasceretur*: etenim vt bene aduertit *Vasquez Bellomontanus, vbi supra cap.*2.*num.*13. aduerbium illud *Rationabiliter* nõ denotat, id esse probabile; sed solum dicit id esse rationi consentaneum, quod non tollit certitudinem, quæ aliquo modo ad Fidem pertineat. Quod verò illud aduerbium non denotet solam probabilitatem, satis declarat idem D. Thomas *in* 3. *distictio.* 3.*quæstio.*1. & *quæstio.*3. vbi asserit, *non esse de hac veritate dubitandum*: Et ad tertium affirmat, *id pro certo habendum esse*: vnde quodlibeto sexto, quæstione 5. articulo 7, *ait hoc in Ecclesia celebrante Virginis conceptionem ita credi*: quæ verba non de credulitate solius fidei humanæ explicanda sunt; sed de credulitate ad supernaturalem Fidem, & diuinam aliquo modo pertinente. In eodem sensu explicandus est Durandus *in* 3. *distin.* 3.*quæstione* 1. vbi eodem aduerbio *Rationabiliter*, vtitur: nam cũ in præcedentibus dixerit veritatem à nobis explicatã esse certam; non potest explicari, *vt rationabiliter*, idẽ sit, quod probabiliter; sed vt idem sit, quod *certo* certitudine cum recta ratione cõsentiente. Quomodo autem explicandus sit Augustinus in loco, qui nobis obijcitur, dicemus in sequenti articulo ad 3.

Bellom. D.Thom. Explicatur Durandus.

ARTICVLVS VII.

Soluuntur argumenta pro hæreticis adducta.

§. 1.

Solutio primi, & secundi argumenti.

1. Ad 1. arg. Reliquum est, vt argumenta in fauorem hæreticorũ ar. 1. adducta, dissoluamus. Ad primũ dicimus hæreticos suum errorem alio errore impudenter confirmare; dum putant nihil tanquam de Fide probandum esse, nisi quod expresso Dei verbo (.i. in sacris literis) expresse cõtinetur: qui fuit error Lutheri in c. 1. ad Galat. Brentij in prologomenis in c. de traditionibus, Caluini lib. 4. instit. c. 8. §. 8. Kemnitij, in examine Concilij Trid. sect. 4. quorum omniũ verba fideliter refert *Bellarm. 1. tom. Controuers. lib. 4. de Verbo Dei non scripto c. 3.* (Bellarm.) cõtra quem errorem latè scribit referens Catholicos Scriptores, qui eum ex professo impugnarunt. Pro impugnatione (Tridentin.) modo nobis satis sit Concil. Trid. sess. 4. in decreto de Canonicis Scripturis, & traditionibus: post Nicænum primũ, & secundũ (Nicænum) *Actione 6. & vlt.* Adde definitionem Fabiani Papæ (Fabianus. Papa.) *in epist. 2. ad Episcopos Orientales*, & Innocentij (Innoc. Papa.) *primi epist. 1. ad Decentium. Leonis* (Leo Papa.) *primi serm. de Quadragesima, & serm. 8. & 9. de Ieiunio septimi mẽsis.* Ex quibus patet nõ solũ esse de Fide, quæ in sacris literis expresse cõtinentur: sed etiã, quæ Apostolicæ traditiones docent, & Ecclesiasticæ: patet etiam non solùm probanda esse, & credenda, quæ & sacris literis, & Apostolicis atque Ecclesiasticis traditionibus expresse probantur; sed etiam piè credenda esse, quæ Ecclesia pia Fide, & rationabili credulitate amplectitur, & credit, vt docet *D. Thom.* (D. Thom.) *3. p. q. 27. art. 1. & in 3. dist. 3. q. 1. q. 3. ad 3.* vbi *D. Bonauent.* (D. Bonau.) *Richard.* (Richard.) *cũ cæteris*: quod satis docuit Augustinus in serm. de Assumptione Virginis tom. 9. dum affirmat credendum esse, & tenendum Virginem cum corpore fuisse assumptam in Cęlum, quanuis in Scriptura id expresse non contineatur: ex quo *D. Thomas in d.* (D. Thom.) *q. 27. art. 1.* Sumit argumentum, vt idem dicat de sanctificatione Virginis in vtero, quanuis talis sanctificatio non legatur in sacris literis; maximè cum in illis legamus Hieremiam, & Baptistam in vtero fuisse sanctificatos: nam cum nullum donum gratiæ alicui concessum, denegandum sit Virgini, vt pia fides docet; tanquam certum tenendum est hanc etiam gratiam concessam fuisse Virgini: quoniam veritas ista, si non expresse, & directè in sacris literis continetur; aliquo tamen modo continetur tacitè, & indirectè: id, quod ferè omnes annotarunt *in 3. dist. 3. cum D. Thoma, D. Bonauentura, & Richardo.* (D. Thom. D. Bonau. Richard.)

2. Ad 2. Ad secundum argumentum negandum est aliquem ex Patribus aliquando docuisse Virginem non fuisse purgatam à peccato originali, donec Verbum concepit: id enim hæreticum esse, & Virgini iniuriosum expresse constat: quoniam in lege veteri fœminæ á peccato originali purgabantur per applicationem sacramenti legis naturæ ad delendum originale instituti, quod sacramentum illis saltem die octauo applicabatur: quare licet admitteremus Virginem cum originali natam fuisse (quod est hæreticum:) non tamen possemus admittere eam in originali permansisse vsque ad conceptionem Verbi Diuini. (Explicantur Patres.) Quare Patres, qui asserunt Virginem in conceptione Verbi fuisse à vitiorum maculis purgatam; nomine maculæ intelligunt fomitem peccati: qui iuxta plurimorum opinionem fuit in Virgine vsque ad Verbi conceptionem, ligatus tamen: in ipsa vero conceptione Verbi omnino fuit extinctus: de quo latius dicemus libr. 4. vbi ostendemus veriorem esse sententiam, quod fomes in Virgine in ipso suæ conceptionis instanti fuerit omnino sublatus. (explicatur Arnobius.) Quare Arnobius in agumento citatus non agit de liberatione ab aliqua peccati macula, sed à fomite peccati, qui sicut dicitur peccatum; quia ex peccato est causatus, vt ait *Tridentinum* (Tridentin.) *Sessione quarta in Decreto de peccato originali Canone 5.* ita etiam suo modo dici potest peccati macula.

§. 2.

Solutio tertij argumenti, & explicatio Sancti Augustini.

3. Ad 3. arg. Pro solutione tertij argumẽti aduertimus, nõnullos existimasse Augustinũ in d. Epist. 57. quę in argumẽto adducitur agere de omni sanctificatione,

ne,

ne, quæ fit per gratiam sanctificantem; & subinde in ea fuisse sententia, vt nullus infans in vtero matris posit sanctificari: adduntque Augustinum in hoc non probari à Theologis, ita scribit *Iansenius in cap. 2. Concord. pag. 20. col. 1. & capit. 3. pag. 33. col. 1.* Cui iudicio videntur fauere verba Augustini, quæ ita habent: *Quamlibet enim sententiam de prægnātibus, imò de hominibus habeamus adhuc intra materna viscera constitutis, vtrùm existimemus eos, nec ne donari posse aliquo sanctificationis modo; vel propter Ioannem, & cætera, vel propter Hieremiam, & cæt. tamen illa sanctificatio, qua efficimur, & singuli templa Dei, & in vnum omnes templum Dei, non est nisi renatorum, quod nisi nati homines esse non possunt.* Quibus verbis satis videtur significare sanctificationem, quę facit templum Dei per gratiam sanctificantem, non esse nisi renatorum.

Iansenius. *August.*

4. *Non recipitur Iansenius:* Verum Iansenius mentem Augustini non satis diligenter expendit: si enim & mentem, & verba diligentius expēdisset, absque dubio intelligeret verba Augustini non esse intelligenda de quacumque sanctificatione per gratiā; sed de sola sanctificatione, qua efficimur membra eius templi, quod est Ecclesia Catholica: nec enim solum dixit: *Qua efficimur singuli templum Dei*: sed addit, *& in vnū omnes tēplum Dei*: quorum verborum hic est sensus: *Qua omnes efficimur* .i. congregamur, & adunamur *in vnum templum Dei*, quod est Ecclesia Catholica, quæ est cætus hominum eiusdē Christianæ Fidei professione, & sacramentorum communione alligatus sub regimine, & subiectione Romani Pontificis: iam verò sanctificatio, qua quisq; nostrum actu pertinet ad Ecclesiā Christi, nō datur, nisi in his, qui ex vtero verè sunt nati: hæc enim sanctificatio nō fit, nisi per renascentiā atq; regenerationē baptismalem, cū baptismus sit huius templi ianua, per quam in hoc templū intratur, vt quisq; fiat actu, & propriè membrū Ecclesię, vt expresse docet *Concilium Florentinū in instructione Armenorum*: & inde est, vt catechumeni, etiā si in gratia cōstituti sint, & posint saluari: actu tamen, & propriè nō sint intra Ecclesiæ templū, vt modo supponimus, cū cōmuni Theologorum, & probat *Bellarminus 2. to. lib. 3. de Ecclesia Militante c. 3. pag. 139. & 140.* Quare cū ille, qui ex vtero nondū est natus, baptismum suscipere non posit, quantūuis in vtero sit sanctificatus, actu & propriè dici nō potest intra esse templū Dei, & esse membrū Ecclesiæ: vnde sicut, qui est in vtero, ꝓpriè nō dicitur homo in se, & per se, sed solū potentia, ita non dicitur actu de Ecclesia, quamuis sit sanctificatus, sed solū potentia, & habitualiter, vt benè aduertit *Bellarminus in d. c. 3. §. De catechumen. pag. 139.* quod non longe est à mente eiusdē Augustini *in lib. 2. de Symbolo in princ.* vbi hominem conceptū, & non dum natum cōparat catechumenis, in ordine ad esse de Ecclesia. Quare sensus Augustini est iste: *Quamuis opinionem habeamus, an existentes in vtero donari posint aliquo sanctificationis modo nec ne? & ideo quantumuis existimemus Hieremiam, & Baptistam fuisse in vtero per gratiam sanctificatos; tamen sanctificatio, qua efficimur, & adunamur in vnū Ecclesiæ templum, non est, nisi natorum: quia renascentia baptismalis (qua sola actu, & propriè in hoc templum ingredimur) nec datur, nec dari potest, nisi renatis.*

Sensus Augustini. *Concilium Florentin.* *Bellarmi.* 5. *Bellarm.* *August.*

6. *Quod iste sit verus sensus.* Hunc esse verum Augustini sensum ex eo patet; quia in hoc sensu proponebatur quæstio: erant enim, qui putabant pueros hominum fidelium ab ipso matris vtero iam esse fideles, & ad Ecclesiam pertinere; contra quos Augustinus argumentatur. Deinde id satis ostendunt illa verba: *Qua efficimur in vnum omnes Dei templum*, quæ intelliguntur de templo, quod est Ecclesia, vt euidenter demonstratur ex eodem Augustino: ita enim concludit: *Si igitur homo regenerari in vtero potest, quoniā restat illi adhuc nasci, renascitur ergo, antequā nascatur; quod fieri nullo modo potest.* Et post istam conclusionē adiungit hæc verba: *Proinde in cōpagem corporis Christi, tanquam in viuā structurā tēpli Dei, quæ est eius Ecclesia, nati homines, non ex operibus Iustitiæ, quæ fecerunt, sed renascendo per gratiā trāsferuntur.* Ecce agit Augustinus de templo Dei, quod est Ecclesia: quod templū appellat viuam structurā, corpus Christi misticum: ciuitatem & congregationē in

vnum: denique Arcam Noe: quæ omnia satis explicant Augustinum agere de sanctificatione, qua quisque fit de Ecclesia Christi; quæ ipsa est regeneratio, quę nunc fit per baptismum. & in lege veteri fiebat per circuncisionem, & in lege naturæ per alia Sacramenta, quæ, nisi iam natis, conferri non poterant. Et ita Augustinum intellexit *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 1. ad 2. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 3. & Alensis; D. Bonauentura, Richardus, cæterisque Theologi*, Et satis ad mentem illius *in d. lib. 2. de Symbolo*, dum catechumenos & homines in vtero conceptos, nondum tamen natos inter se comparat in ordine ad esse de Ecclesia.

D. Thom. Alensis. D. Bonau. August.

7. *Ad argumentum in forma.* Ex his iam patet ex Augustino nullũ sumi posse argumentũ contra datã resolutionẽ, neq; enim vsquã absolutè dixit sanctificationem simpliciter sumptã esse non posse, nisi eorũ, qui ex vtero iam sũt nati; sed solùm egit de sãctificatione, qua actu, & propriè sumus de Ecclesia, tanquam vera illius membra. Quare maior argumenti absolutè sumpta solum est vera de sanctificatione, quę fit de lege ordinaria per sacramenta: absolutè tamen falsa est & neganda, vt ait *D. Tho. in d. q. 37. ar. 1. ad 2.* nec enim Deus in aliquo statu virtutem suam obligauit Sacramẽtis, nec lex ordinaria, & cõmunis excludit priuilegia. Potuit ergo Deus in omni statu, & modo etiam potest, per speciale priuilegium, & per donum extraordinariũ sanctificare pueros in vtero matris inclusos: imò de facto saluarentur, si adhuc in vtero inclusi propter fidem occiderentur, vt modo supponimus, & admittit *Sotus in 4. dist. 3. q. vnica ar. 11. conc. 3. paulò ante finẽ.*

D. Thom. Sotus.

§. 3.
Solutio aliorum argumentorum.

8. *Ad 4. arg. 1. Solutio.* AD 4. negandum est solam natiuitatẽ ex vtero dici animalẽ: nam & ipsa prima in vtero natiuitas, quę fit per conceptionem, & primam hominis generationẽ, est etiam animalis; cum per eam homo primũ fiat animatus anima intellectiua, & proinde capax gratiæ spiritualis. Quare in Virgine prius, saltẽ natura, fuit natiuitas animalis, quam spiritualis; quia prius concepta fuit, & habuit esse humanum, quam fuerit sanctificata. Paulus igitur per esse animale intelligit esse naturale hominis; hoc autem necessario præsupponitur ad esse spirituale; & hæc est plurimorum explicatio, quam videtur probare *D. Thomas in d. q. 27. art. 1. ad 1.* ¶ Possumus etiam dicere Paulũ per corpus animale intellexisse corpus, quod adhuc viuit officijs animæ vegetatiuæ; quoniam vt viuat, adhuc indiget ali, & nutriri: hoc enim corpus distinguit Paul' à corpore spirituali, quod erit post resurrectionẽ, quando iam non indigebit officijs animæ vegetatiuæ. In hoc autem sensu corpus animale pręcedit spirituale: quia prius in hac vita est corpus animale; deinde in altera fit spirituale: iuxta illa verba antecedentia: *Seminatur corpus animale, surget spirituale*: quæ conuincunt verba sequentia: *Non prius quod spirituale est, sed prius, quod est animale, deinde quod est spirituale* in sensu literali intelligenda esse de corpore animali, quod, vt viuat, indiget nutritione. Ex quo sensu nullũ, contra nos potest sumi argumentum.

D. Thom. 2. Solutio.

9. *Ad 5. arg.* Ad quintum argumentum, explicanda est maior: peccatum enim originale in hoc sensu dicitur contrahi ex origine quia contrahitur per generationem, qua quis generatur filius Adami, vt ait D. Thomas in dicta q. 27. art. 1. ad 3. vnde idem est peccatum originale origine cõtrahi ab Adamo, quod contrahi per generationem ab Adamo deductam. In quo sensu admittenda est maior: quia sicut macula peccati originalis resultat ex origine, generatione ve deducta ab Adamo; ita peccati actualis macula resultat ex actu peccati. Admittimus deinde minorem primi discursus; nullum scilicet posse mundari à macula peccati actualis, quandiù est in actu peccati. At tamen quando infertur nullum posse mundari à macula originali, quandiù est in actu originis; duobus modis responderi potest: vno modo negando consequentiam, propter disparem rationẽ, quæ cernitur inter cõtractionẽ peccati originalis & actualis, quam latè explicabimus inferiùs lib. 3. vbi ostendemus fieri posse: vt quis in primo instanti suæ originis,

gene-

generationisque præferuetur à resultantia culpæ originalis. Non tamen fieri posse, vt quis mundetur à culpa, maculaque actualis peccati, quandiu quis actualiter est in actu peccati. Et quod attinet ad præsens institutum, ratio discriminis, ex eo sumenda est, quod consensus actualis in actu peccaminoso ex sua natura est ipsa actualis peccati macula, quæ est in anima: ob quam rationem, quandiu datur talis consensus, tandiu datur ipsa actualis macula: vnde inter maculam ipsam, & cōsensum dari non potest prioritas, aut temporis, aut naturæ: & ideò simpliciter repugnat, quem actualiter esse in actuali consensu peccandi, & esse sine macula peccati. Oppositum cernitur inter originem, siue generationem desumptam ab Adamo, & ipsam maculam peccati originalis: cū enim inter ea detur prioritas, & posterioritas naturæ (prius enim natura quis generatur filius Adami, quam maculetur macula peccati Adami) non repugnat, quem actu generari ex Adamo, & præseruari à macula peccati in Adamo commissi: quod in d. lib. 3. latiùs explicabimus: ob hanc rationem, non valet consequentia ex peccato actuali ad peccatū originale: & hæc est vera huius argumēti solutio. ¶ Secunda verò (qua etiam argumentum sufficienter soluitur) in eo

10. est posita, vt admissa consequētia (quam esse inutilem iam ostendimus) negetur minor secundi discursus: quoniam falsissimum est, tandiu quem esse in actu originis, quandiu ex vtero non nascitur: nam cum origo idem sit, quod generatio: generatio autem fiat in instanti; origo etiam in instanti fiet; quare inter actum originis, & natiuitatem ex vtero longissimum interiacet tempus, & ferè nouem mensium; in quo homo conceptus potest ante natiuitatem sanctificari. Vnde argumentum claudicat tùm in consequentia primi discursus; tùm in falsitate minoris discursus secundi.

11. *Ad 6. arg.* Ad sextum argumentum neganda est sequela: nam si Virgo moreretur in vtero, post sanctificationem, descenderet ad Limbum Patrum: sicut etiam ad illum descenderet, si moreretur ante Christi mortem, aut antequam Christus cœlum ingrederetur: nam cœlum ante Christi mortem omnibus erat clausum. Verum cum esset electa à Deo, & prædestinata, vt esset Dei mater, non potuit in vtero mori.

Ad postremum argumentum dicendum est à regulis fidei generalibus neminem esse eximendum, nisi vel in sacris literis inueniatur exemptus; vel sufficienti, & rationabili fundamento, ab Ecclesia eximatur. Quare licet hæc propositio vniuersalis, *Omnes ab Adamo originaliter descendentes, nascuntur cum peccato originali* simpliciter sit admittenda tanquam verissima, & de fide (etenim sub hac vniuersalitate docetur in Concilio Mileuitano in cap. Placuit (153.) de consecratione distinct. 4. & in Florentino in instruct. Armenorum in doctrina Baptismi, & Trident. sess. 5. can. 2. & 3. de peccato originali, & ab Augustino lib. 5. contra Iulianum cap. 15. ad finem, & in epist. 57. ad Dardanum, & 22. de Ciuitate Dei cap. 22. & à Fulgentio de fide ad Petrum cap. 26. & 27. vt omittamus Ambrosium, Hieronymum, Gregoriū, & alios innumeros, licet inquam, propositio illa in sua vniuersalitate simpliciter sit admittenda; cum tamen illa vniuersalitas sit legalis, & secundum legē ordinariam, atque communem proposita; sicut non excludit priuilegium; ita nō excludit exemptionem Ecclesiæ authoritate rationabiliter factam: nam cum in sacris literis Ecclesia inueniat hoc priuilegium fuisse concessum Baptistæ & Hieremiæ, sufficientissimo fundamento excipit Virginem Deiparam ab illa vniuersalitate, argumento sumpto à minori ad maius, vt docent omnes Theologi in 3. dist. 3. vbi Diuus Thomas, D. Bonauentura, & Richardus. Quin potiùs ad faciendam hanc exceptionem satis erat diuinam decere bonitatem hoc priuilegiū concedere illi fœminæ, quam in matrem elegerat, vt diximus suprà art. 5. 12. *Ad vlt.*

(*.)

Finis libri primi.

LIBER SECVNDVS
DE DEBITO VIRGINIS AD CONTRAHENDVM originale peccatum.

1. *Ordo dicendorum.*



CVM iam constitutum sit, & omnino indubitatum Virginem Deiparam in vtero fuisse ab originali peccato sanctificatam; consequenter explicandum est, & diligenter examinandum, quando, & quomodo in vtero matris fuerit sanctificata, & à peccato libera? An ne sanctificata fuerit ab originali, quod cōceptā actu contraxit? an verò ita fuerit sanctificata, vt actu originale non contraxerit? ex quo pendet solutio controuersiæ; an fuerit sanctificata sanctificatione liberatiua? an verò præseruatiua? ita vt præseruata sit, ne actu contraheret peccatum, quod actu contractura foret, nisi diuinitus præseruaretur.

2. Verum; quia hæc difficultas conuenienter dissolui non potest, nisi prius explicemus, an Virgo habuerit debitum, contrahendi peccatum originale; operæpretium erit diligenter expendere; an hoc debitum fuerit in Virgine? Quia verò hoc debitum, quod in omnibus Adami posteris reperitur, per se pendet ex eo, quod omnes in Adamo peccauerunt, præmittenda est quæstio, an Virgo peccauerit in Adamo?

3. *Ordo procedendi.* In hoc igitur secundo libro hoc ordine procedemus: primo enim loco disputabimus; an Virgo in Adamo peccauerit? vt sciamus, an inde traxerit debitum ad contrahendum originale peccatum? deinde inquiremus; an in Virgine de facto fuerit verum debitum ad originale peccatum contrahendum? quoniam verò quæstio an Virgo peccauerit in Adamo est satis controuersa; & illius resolutio sit cardo, & fundamentum totius istius materiæ; ante illius disputationem duas quęstiones pręmittemus. Prima est; quidnam sit peccare in Adamo? Secunda est, an ista propositio sumpta in sua generalitate; *Omnes in Adamo peccauerunt* sit admittenda simpliciter tanquam de fide? & in quo sensu? his duabus resolutis quęstionibus accedemus ad principalē quæstionem, an. s. Virgo peccauerit in Adamo?

QVÆSTIO PRIMA.

Quidnam sit peccare in Adamo?



IN hac quæstione in primo artic. referemus varias Theologorum sententias. In secūdo expendemus primam opinionem, quæ est Galatini. Tertius articulus expendet opinionem secundam, quæ pluribus placuit. Quartus examinabit tertiam opinionem. Quintus disputabit de explicatione, quæ placuit Valentiæ. Sextus tandem & vltimus latè confirmabit vltimam opinionem, quæ vera est, & omnino tenenda. *Quid sit peccare in Adam?*

ARTICVLVS I.

Referuntur variæ sententiæ.

QVod attinet ad primum, referendæ sunt variæ de proposita quæstione sentētiæ. Prima igitur opinio 1. *1. opinio Galatini.*

nio docet omnes in Adamo peccasse, non esse aliud, quàm massam singulorum, ex qua ab Adamo singuli eius posteri generandi sunt, fuisse infectam ipso Adami peccato, quæ fuit opinio *Galatini lib.7. contra Iudæos cap 4.*

2. 2. Opinio. Secunda opinio affirmat peccare in Adamo, formaliter non esse in Adamo, & cum Adamo elicere actum, quo Adamus peccauit; sed formaliter esse contrahere peccatum ex Adamo deductum, ita docet *Sotus lib. 1. de natura & gratia c. 9.* (Sotus.) his verbis: *Concedimus quod illo tantùm peccato Adæ, peccauimus omnes: quoniam dum animam recipimus, non peccamus, sed concipimur in peccato Adami.* Et inferius: *Omnes ergo peccasse in Adamo nihil aliud est, quàm naturam nostram ob participium suæ culpæ, in gratam, & inuisam esse Deo.* Tūc autem natura nostra habet participium culpæ Adami, cum illam contrahit, dum concipimur. Igitur ex Soto peccare in Adamo, idem est, quod actu contrahere, & in se recipere peccatum Adami. Eodem modo explicat *Ioānes Driedonis lib. 1. de gratia, & libero arbitrio tract. 3. in 1. p. primi capitis, fol. 102. pag. 2. tom. 3.* (Driedo.) vbi verbis expressis docet; *Omnes in Adamo peccasse, non esse omnes in Adamo, & cū Adamo actum peccati fuisse operatos: nec etiam esse nos, cum concipimur, aliquid mali agere; sed esse singulos ab Adamo accipere naturā humanam destitutam originali iustitia:* nam in hac priuatione iustitiæ formaliter ponit rationem peccati originalis. Quam sententiam rursus repetit *fol. 103. pag. 1.*

3. Medina. In eandem sententiam descendit *Medina 3. p. q. 27. art. 2. pag. 507. col. 2. post mediū,* dum ait, Virginem de facto non peccasse in Adamo; bene tamen de iure: quia. s. de facto diuina gratia præueniente præseruata fuit à peccato originali, quod de iure contrahere deberet, nisi gratia præueniretur. Quod etiam asserit *Palatius in 3. dist. 3. disp. 1. pag. 47. col. 2:* (Palatius.) quæ doctrina adiuncta illius probatione, satis conuincit Medinam, & Palatium existimasse *peccare in Adam* non esse aliud, quam ex eo contrahere, & in se recipere maculam peccati: Eodem etiam modo phrasim D. Pauli explicat *Frācifcus Turrianus in Epist. de peccato originali, fol. 53. pag. 2.* Docet enim probationem Pauli intelligendam esse, tum de ijs, quos possibile fuit peccare, vt Christum excludat: tum etiam de ijs, quos peccare in Adamo non fuit indecorum: peccare inquam in Adamo, id est, induere in Adamo dissimilitudinem Dei, in qua ponit formalem rationem peccati originalis. Haud igitur obscure sensit peccare in Adam idem esse, quod per naturalem ex Adamo propagationem in se recipere originalem culpam. Eodem modo explicat Benedictus Pereira *in d. c. 5. ad Rom. disp. 8. num. 47.* (4. Benedictus Pereira.) vbi ita ait: *Illud igitur in quo omnes peccauerunt, non aliud significat, quā peccante Adamo, in quo erat origo, & seminarium huius generis, posteros eius, omnes peccasse: id autem est, nascendo ex Adamo accipere naturam peccato eius vitiatam.* Addimus Gondisalum de Lacerda in Commentar. ad eundem locum Pauli, vbi ita inquit: *Peccauerunt, inquam, i. originali macula sunt maculati.* Addi etiā potest Vasquez Bellomontanus *tom. 2. in 3. p. disp. 115. cap. 2. num. 15.* (Ballemōt.) vbi satis expresse scribit peccare in Adamo idem esse, quod ex Adamo habere in se peccatum. Eandem explicationem probat *Stella Lucæ 3 pag. 184. col. 2.* (Stella.) *& Martinus Martines, in hypothepofion cap. 3 pag. 452.* (Martines) *Salmeronius in d. disp. 50. pag 464. col. 2. §. Sensus ergo Apostoli est.* (Salmeron.) Denique ante hos omnes Mayronius *in 3. dist. 3 q. 2. art. 10.* (Mayron.) Ex quibus patet, quam cōmunis sit hæc explicatio.

5. 3. Opinio. Tertia opinio docet peccare in Adamo formaliter idem esse quod naturam humanam in Adamo peccante fuisse iustitia originali spoliatam, & Deo inuisam. Ita *Sotus cum Driedone locis citatis:* (Sotus. Driedo.) sed clarius *Medina 1. 2. q 81. artic. 1. fol. 737. col. 1.* (Medina.) quatenus asserit naturam humanā in primo parente peccasse, nihil aliud esse, quam eam in Adamo fuisse Deo inuisam. Quam explicationem satis etiam probat Pereira *in dicta disp 6. pag. 588. in principio.* (Pereira.)

6. 4. Sentētia Valentiæ. Quarta sententia placuit *Valentiæ to. 4. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 429. litera B.* vt peccare in Adamo formaliter non sit recipere in se maculam peccati, quod Adamus commisit: sed formaliter sit ipsam actionē peccaminosam simul cum Ada-

mo,

mo, non quidem personaliter, sed originaliter fecisse: non tamen simpliciter & absolutê; sed cum connotatione, quod macula talis actus in propria ipsius peccantis persona actu sit contrahenda.

7. *5. opinio communis.* Quinta & postrema opinio affirmat peccasse in Adamo, iuxta propriam verborum significationem formaliter dicere peccantem in Adamo actualem diuini præcepti præuaricationem elicuisse, ita vt ipsa actualis præuaricatio nostra fuerit, prout in Adamo originaliter eramus. Quam sententiam communem esse inferiùs ostendemus.

8. Hæ sunt explicationes, quas ex nostris Theologis potui colligere: eas oportet diligentiùs expendere, quia ex hoc articulo maximè pendet vera resolutio eorum, quæ dicenda sunt.

ARTICVLVS II.

Expenditur opinio Galatini.

§. 1.

Refertur opinio Galatini.

1. *Opinio Galatini.* ADDVCTIS varijs de proposita quæstione opinionibus, oportet singulas expendere, vt vera appareat quæstionis dissolutio. Prima igitur opinio docet omnes in Adamo peccasse nihil esse aliud, quam singulorũ massam, ex qua singuli sunt generandi, peccato Adami fuisse infectã. Quæ opinio (vt diximus) fuit *Galatini lib.7.contra Iudæos cap.4. Rabinis probata.*

2. *Exponitur opinio Galatini.* Aduertendum igitur Galatinum fingere Deum in principio mundi creasse quandam massam, vt ex ea formaret Adamum, & omnes illius posteros: & huius massæ partem nobiliorem reseruasse, atque deputasse, vt esset materia, tum corporis Mesiæ; tum etiam Virginis; ex residua verò formare ipsum Adamum, & omnes illius posteros: formato autem Adamo partem illam massæ collocasse in meliori Adami membro ad Christi & Virginis formationem: reliquam verò massam posuisse in Adamo, vt ex illa omnes illius posteri generarẽtur. Addit deinde partem illam massæ pro Christo & Virgine reseruatam ab Adamo emanasse ad Seth; & ita successiuè per singulas generationes peruenisse ad Ioachimum patrem Virginis, & ex illa Virginem à Ioachimo genitam esse.

Addit deinde Adamum suo peccato infecisse quidem omnem aliorum posterorum massam, non tamen hanc massæ partem, Deo eam à communi infectione præseruante. Et inde infert omnes quidem in Adamo peccasse: non tamẽ Virginem. Sentit igitur Galatinus aliquem peccasse in Adamo nihil esse aliud, quam massam in Adamo positam, vt ex illa vnusquisque generaretur, in ipso Adamo fuisse infectam per peccatum ab eo cõmissum, & affirmat hanc fuisse Rabinorum opinionem. 3.

§. 2.

Impugnatur Galatini opinio.

HÆc tamen Galatini, & Rabinorũ opinio, & explicatio, à cæteris vt vere improbabilis reijcitur. Primò, quia nititur anili fabula, quæ enim scribit, fabulam potius continent, quàm veram historiam, & doctrinam: vnde indigna est hæc opinio; quæ impugnetur. 4. *Impugnatur. 1. ratio.*

Deinde ex eo reijcienda est; quia plura continet falsa, & omnino improbabilia: etenim in sacris literis nulla fit mentio talis massæ à principio mundi à Deo creatæ ad formandum Adamum: solùm enim legimus Deum à principio formasse hominem de humo terræ, vt patet *Genes.2*: Adamus enim formatus est ex terra, vt dicitur *Genes.3*. Quare sine temeritate dici non potest Deũ prius formasre aliquam humani generis massam; quam Adamum crearet: cum enim immediatè formauit ex vera terra sub forma terræ permanente. Quin potius omnino improbabile est Deum statim à principio mundi à proposito aliquam terræ partẽ specialiter efformasse, atque selegisse, vt ex ea formaret Adamum, & posteros: sed Adamum formauit ex terra, quam præsentem habuit. Sumpsit igitur Deus partem terræ, quæ in illo loco aderat, & eam in varias partes distinxit, & organizauit, vt ad animam recipiendam esset 5. *2. ratio.* *Genes.2.* *Genes.3.*

suffi-

sufficienter disposita: & ex tota terra, quam assumpsit, efformauit totum corpus Adami. Quod verò Deus in terra, quam ad formandum Adamum assumpsit, aliquam designauerit partem ad posterorum generationem, & ex illa specialiter deputauerit aliquam nobiliorem partem, ex qua Virgo formaretur, nec explicat Scriptura; nec cum vera conuenit Philosophia: etenim opinio, quæ affirmat materiam, ex qua quisque nostrum generatur, actu fuisse in Adamo, ab omnibus reijcitur, tanquam improbabilis & fictitia; vt latè ostendimus in nostro tertio tomo de Beatitudine corporis lib.2.q.3. art.4.§.1. contra quã fictionem eo in loco illud obiecimus; quia ex ea sequeretur; semen ex quo gignimur, non esse ex superfluo alimenti, sed ex ipsa generantis substantia; quod omnium Philosophorum, & Medicorũ indubitatæ sententiæ contradicit, vt ibidem ostendimus. Quare semen quo Adamus suos filios genuit, fuit ex superfluo alimenti, quod iam comederat; non verò fuit aliqua massa substantialis, posita in corpore Adami ad generandos filios: vt omittamus fictitium esse modum, quo fingitur Adamum, & cæteros parentes massam illam, in Adamo actu præexistentem in filios transmittere: vt etiam omittamus ad filij generationem non solum masculum sua seminali substantia concurrere; sed etiam fœminam: quis autem dicet massam ex qua omnes posteri ab Eua generandi erant, fuisse repositam in Eua?

6.

7. 3.impugn. Nec solum hæc opinio reijcienda est, vt Philosophiæ contraria; sed etiam vt contraria veræ Theologiæ: ex ea enim sequitur Virginem ex meritis Christi non esse redemptam: quod fidei repugnat. Sequelam ostendemus inferiùs, cum Catharini opinionem impugnabimus.

8. 4.impugn. Quarto adhuc loco hæc opinio ideò reijcienda venit: quia supponit peccatum originale ad nos ideo traduci, quia ad nos ex Adamo traducitur massa quædam & caro peccato Adami infecta, & concepta: inquirimus enim ab his authoribus, quonam modo actuale Adami peccatum massam illam, ex qua omnes generandi eramus, infecerit? an illam infecerit intrinsece producendo in illam morbidam aliquam qualitatem? an verò solum extrinsecè; quia scilicet facta est caro Adami peccatoris? si priori modo; iam hi authores incidunt in opinionem Gregorij, qui hanc qualitatem in nobis admittit, quæ tamen ab omnibus alijs merito reprobatur, vt supponimus. Si vero ponãt carnem istam infectam esse infectione extrinseca; quia. s. peccato facta est caro hominis peccatoris, & culpa infecti; hoc non satis est, vt nos faciat formaliter peccatores, & Deo inuisos, nisi simul ponant nos idem cum Adamo peccatũ peccasse.

9. *Postrema impugnatio.* Postremo loco non video, quomodo Deus partem illam massæ selectæ ad efformandam Virginem ab infectione peccati Adami præseruauerit? nec enim eam alio modo præseruare potuit, nisi aut ex imendo eam à præcepto non comedendi de ligno vetito, quod Adamo & posteris imposuit: aut impediendo, ne peccatum Adami sua infectione illam massæ partẽ attingeret: si priori modo; coincidit hæc opinio cum opinione Catharini, quam inferius impugnabimus: si modo posteriori: sicut non bene intelligitur, quo modo peccatum Adami posterorum massã poterat inficere, si tale peccatum nõ fuit posterorum: ita non bene intelligitur, quomodo pars illa massæ potuerit ab infectione præseruari: vt omittamus non posse probabiliter affirmari materiam, ex qua Virgo à parentibus proximê fuit genita, actu fuisse in Adamo, vt diximus de materia omnium aliorum.

ARTICVLVS III.

An peccare in Adamo solùm sit contrahere maculam ex peccato Adami?

§. 1.

Refertur secunda opinio.

1. *Refertur 2.opinio.* SEcunda opinio affirmat peccare in Adam nõ esse in Adamo cum Adamo elicere actum, quo Adamus peccauit: sed formaliter esse contrahere peccatum ex Adamo deductum, id est maculam peccati, quod Adamus in paradyso

dito commisit. Qui hanc opinionẽ probent, diximus suprà ar.1: eam enim probauerunt *Sotus. Ioannes Driedo, Medina, Palatius, Turrianus. Pereira, Lacerda, Bellomontanus, Stella. Martines, & ante hos omnes Mayronius.*

2. *Explicatio opinionis.* Hi omnes distingunt peccatum Adami, eiusque præuaricationem à macula, quam omnes in proprijs personis tũc cõtrahimus, cum concipimur: & in hoc quidem rectè, vt inferius dicemus: volũt tamen peccare in Adamo formaliter non esse in Adamo, & cum Adamo elicere actualem illam præuaricationem, qua Adamus contra legem Dei est præuaricatus; sed solum esse contrahere maculã talis peccati: quem sensum satis colliges ex authoribus præcitatis, & expresſè ex Driedone.

§. 2.
Impugnatur secunda ista opinio.

3. *Impugnatur.* HÆc tamen opinio omnino est reijcienda tanquam aliena â mente, & verbis Pauli, & contraria communi Patrum doctrinæ: etenim ex doctrina Augustini, & Patrum omnes peccauimus in Adam, quando ille peccauit: 1. *impugnatio.* cum tamen maculam illius peccati tunc solum cõtrahimus, cum in vtero concipimur. Hoc posterius etiam apud aduersarios est indubitatum, cum ex Tridentino peccatum originale singulis nobis propagatione insit. Quod vero tunc in Adamo peccauerimus, quando ille in paradiso peccauit (quod primum ad probandum assumpsimus) satis expresſè docuit *Augustinus lib.4. contra duas epistolas Pelagianorum c.4. & lib. 3. de peccatorum meritis cap.7. & lib.1. de eodem c.10. & lib. 16. de Ciuitate Dei cap.27.* quorum locorum verba formaliter adducemus in vltimo huius quæstionis articulo: nunc satis sit adducere verba ex d. *lib.3. de peccatorũ meritis c.7.* ita enim habẽt: *Non sic dicuntur aliena peccata, quia ad paruulos non pertineant: quia in Adam omnes tunc peccauerunt, quãdo in eius natura insita, in qua eos generare poterat. adhuc omnes ille vnus fuerunt.* Quæ verba expresſè improbant sententiam aduersariorum: cui etiã expresſè contradicunt verba *D. Anselmi in lib. de conceptu virginali, & de peccato originali,* quæ ita habent: *in Adam omnes peccauerunt, quando ille peccauit.* Satis etiã id probant Patres in d. art. vltimo adducendi; qui docent vniuersam humanam naturã, i. totam hominũ vniuersitatem diuinam legem in paradiso fuisse præuaricatam.

Augus. *Anselm.*

4. *Iterum ex Aug. impugnatur.* Deinde ex Augustini, & Patrum doctrina omnes simul peccauimus in Adã, vt patebit ex art. vltimo huius quæstionis: cum tamen non omnes simul cõtrahamus maculam peccati Adami: singuli enim eam contrahunt, cum concipiũtur. Ex eadem etiam doctrina Patrum omnes peccauimus in paradiso, in quo Adamus peccauit: attamen Adami peccatum contrahimus â paradiso exules. Itẽ omnes in Adamo peccauimus vno & eodẽ peccato, quo peccauit Adamus, quod fuit omnibus commune; peccatum tamen, quod contrahimus non est vnum & idẽ in omnibus; sed singulis est proprium, ex Tridentino vbi suprà. Denique ex Augustino, quando in Adamo peccauimus, omnes eramus ipse Adamus: & Adamus erat omnes nos, vt in vltimo articulo ostendemus: cum tamen, quando contrahimus peccatum Adami, singuli ab Adamo personaliter distinguamur. Patet igitur explicationem istam, quam secunda probat opinio, non solùm alienam esse â doctrina Augustini, & Patrum; sed etiam ex diametro illi contrariam: quod satis est, vt non recipiatur.

5. 2. *impugn.* Secundò illam esse reijciendam ex eo euidenter demonstratur; quoniam peccatum originale, quod cõtrahimus, dum concipimur, trahimus ex peccato, quod in Adamo cõmisimus: nam ideo maculã peccati Adami contrahimus; quia in Adamo peccauimus, vt docet *Augustinus 1. retra. c.11. & lib.4. contra duas epistolas Pelagianorum c.4.* quod tanquam certissimũ inferius latè confirmabimus. Quomodò igitur peccare in Adamo formaliter idẽ erit, quod contrahere maculam peccati Adami? causa enim non est idem cum effectu. *Augus.*

6. 3. *impugn.* Tertio addi potest; quoniam phrasis Paulina huic explicationi omnino contradicit: etenim aliud est peccare, & aliud maculam peccati cõtrahere: omnes enim

fatentur paruulos non peccare, cum maculam peccati in vtero contrahunt: cum tamen Paulus dicat: *nos omnes in Adamo peccasse*, & Genes. 17. scribitur, *paruulos pactum Dei irritum fecisse*: quæ verba non denotant receptionem maculæ, sed actũ, cuius macula recipitur. Nec satis est dicere verbum *peccare* apud Paulum impropriè sumendum esse, vt satis insinuat *Vasquez Bellomontanus 2. tom. ad 3. p. disp.* *Reijcitur Bellom.* 115. *cap. 2. n. 15*: quoniam verba Scripturæ non possunt sumi in significatione impropria, quando nihil vetat, ea sumi in significatione propria. Iam verò tantum abest, vt cogamur ad impropriam significationem recurrere; vt potius omnia suadeant, imò etiam persuadeant verbũ *peccare* à Paulo sumi pro actu peccati in Adamo ab omnibus elicito.

7. *4. impugn.* Quarto contra eandem explicationẽ obijci potest: quoniam ex ea euidenter infertur Virginem non peccasse in Adamo: quoniam certissimum est eam maculam peccati Adami in persona propria non contraxisse, at verò non satis tutum est asserere, Virginem in Adamo non peccasse, vt inferiùs ostendemus.

8. *Postrema impugn.* Postremò ex eo videtur reijcienda; quoniam macula alicuius peccati non potest dari in anima, nisi ex actu aliquo modo commisso ab eo, in cuius anima datur macula: repugnat enim aliquem vere & proprie dici peccatorem per maculam alicuius peccati actualis, quod ille nullo modo commisit, aut personaliter in propria persona, aut originaliter in persona alterius, quæ aliquo modo sit sua. Quare cum fides doceat omnes nos, cum in propria persona concipimur, cõtrahere maculam peccati actualis, quod Adamus commisit: (etenim ex Tridentino sessione 5. canone 3. de peccato originali actualis præuaricatio, qua Adamus diuinum mandatum fregit, propagatione ad nos transfunditur) non potest non concedi ipsam actualem præuaricationem Adami aliquo modo fuisse nostram; ita vt nos in Adamo (qui erat nos omnes, vt ait Augustinus) simul cum ipso actu præuaricati simus voluntate Adami, quæ erat nostra: nam quomodo per maculam illius præuaricationis à nobis propagatione contractam possumus vere constitui peccatores, si talis præuaricatio nullo modo fuit nostra? etenim nisi aliquo modo esset nostra: non posset propagatione ad nos diffundi, nec propter illam possemus à Deo iustè puniri. Quare cũ propter eam iuste puniamur, vtique, punimur pro nostro peccato à nobis commisso, nõ personaliter, sed originaliter; quatenus. s. persona Adami, eiusque voluntas Deo ita ordinante erat nostra, vt doctissimè annotauit D. Thomas de malo q. 4. art. 1. ad 19. & satis Augustinus 1. retract. cap. 10. vbi agens de peccato omnium in Adamo, concludit, nulli vnquam peccata nocuisse, nisi sua.

His argumentis adducor, vt affirmem hanc explicationem non satis esse tutam in fide, & subinde nullo modo esse admittendam, si in hoc sensu intelligatur, vt peccare in Adamo solùm sit contrahere maculam peccati Adami, ita vt in Adamo adhuc existentes in paradiso nullo modo Dei mandatum actu præuaricati simus: etenim ex Paulo ad Rom. 5. *Per vnius inobedientiam* (quam Tridentinum præuaricationem appellat) *peccatores constituti sunt multi*: non constituerentur autem, si Adami inobedientia, & præuaricatio aliquo modo non esset nostra; vt iam ostendimus. Quare non est audiendus, sed reprehendendus potiùs Vasquez Bellomontanus vbi suprà, dum simpliciter affirmat peccatum originale, non esse actionem: oppositum enim euidenter colligitur ex Paulo, & ex Patribus suprà adductis, & latè ostendimus in materia de peccato originali: licet enim contrahere maculam, peccati Adami nõ sit agere, tamen ipsa maculæ contractio resultauit ex actione inobediẽtiæ, & prẹuaricationis, vt colliges ex citatis Pauli verbis: in quibus *inobedientia* non est idẽ, quod macula ex inobedientia contracta (etenim macula illius in Adamo relicta, non constituit nos peccatores, sed ipsum solum) sed idem est, quod actus inobediẽtiæ, qui nos omnes, cum concipimur, peccatores constituit, non formaliter (quia actus ille iam transijt) sed causaliter; quatenus ille, cũ fuerit noster, fuit causa maculæ originalis, qua in vtero inficimur.

Margin: 9. *Non est tuta.* — *Rom. 5.*

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm peccare in Adamo formaliter sit naturam humanam in Adamo fuisse iustitia originali spoliatam?

1. *3. opinio.* Consequenter expendẽda est tertia opinio, quæ affirmat peccare in Adam non esse aliud, quàm naturam humanã in Adamo peccante fuisse spoliatam originali iustitia, & Deo inuisam. Quem sensum approbauerunt Sotus, Driedo, Medina, & satis Benedictus Pereira, quos art. 1. in tertia opinione citauimus.

2. Hæc tamen opinio duobus modis potest explicari: in quorũ primo recipi non potest; in altero vero consentit cum vltima opinione, quæ vera est & tenenda. *Explicatur.* ¶ Aduertimus igitur naturam humanam sumi posse, vel philosophicè, vel theologicè, si sumatur philosophicè, opinio euidenter est falsa, & improbabilis: etenim natura humana philosophice sumpta idẽ est, quod forma metaphysica totius hominis. In quo sensu sicut non potest peccare cum actiones sint suppositorum; ita ratione sui non potest esse inuisa Deo, aut spoliata gratuitis, nisi ratione suppositi, quod sicut propriè peccauit, ita propriè Deo est inuisum.

3. *2. sensus.* Porrò, si natura humana sumatur in sensu theologico, idem est natura humana, quod vniuersum genus humanum, vniuersaq; hominum multitudo. In hoc autem sensu verissima est opinio: quoniã naturam humanam peccare in Adamo non est aliud, quàm vniuersos homines in Adamo peccante etiam peccasse: quod est verissimum & tenendum, vt ex vltimo articulo patebit.

ARTICVLVS V.

Vtrùm opinio Valentiæ sit admittenda?

§. 1.

Refertur illius opinio.

1. *Opinio Valentiæ.* Expendẽda etiam est opinio, quam excogitauit Valentia quinto loco posita in 1. articulo: reiecta enim secunda explicatione, quæ docebat, peccare in Adamo idem esse, quod in se recipere, & contrahere maculam peccati ab Adamo cõmissi; nobiscum admittit peccasse in Adamo idem esse, quod simul cũ Adamo, & in Adamo originaliter fecisse actionem præuaricationis, & inobedientiæ Adami: non tamen simpliciter & absolutè; sed cum connotatione, quod macula talis præuaricationis in propria persona, cum actu fuerit, contrahenda sit.

Quam suam explicationem ex eo cõfirmat; quoniam verbum hoc *peccandi*, cum dicitur de posteris Adæ, prout in Adam sumpserunt cibum vetitum, ex recepta, & vsitata loquendi consuetudine non solùm videtur significare actum illum, quo in Adamo posteri gustarunt contra legem illum cibum; sed simul etiã connotare futurum peccatum originale, proprie dictum ab ipsis posteris, cum iam actu esse incipiunt, re ipsa contrahendũ. 2. *Prima illius confirmatio.*

Deinde id confirmat testimonio Diui Anselmi in lib. de conceptu virginali, & peccato originali c. 7. vbi indicat non nisi eũ esse vsum verbi *peccandi*, vt Adæ posteris tribuitur: hæc autem sunt illius verba: *In Adam omnes peccauimus; quando ille peccauit: non quia tunc peccauimus ipsi, qui nondum eramus; sed quia de illo futuri eramus: & hinc facta est illa necessitas, vt cum essemus, peccaremus*, id est, peccatum contraheremus. Hæc habes apud Valentiam tom. 4. disp. 2. q. 1. punct. 2. pagina 429. litera B. 3. *2. confirm. ex Anselmo.*

§. 2.

Reijcitur Valentia.

Sed licet Valentia putet hunc dicendi modum cæteris omnibus esse lõge meliorem; ego tamen puto eum nec bonum esse, si huius materiæ principia expendamur; nec satis tutum, si ad Virginem Deiparam applicetur. 4. *Reijcitur.*

Quod ex eo primum confirmo; quoniam Valentia tanquam indubitatum sumit id, quod absolutè est negandum: etenim vt tom. 4. loco superiùs citato expresse sumit verbum hoc *peccandi* cum dicitur de posteris Adę, vt in Adam sũpserunt cibum vetitum, ex recepta & vsitata consuetudine loquendi, non solùm 5. *1. ratio.*

signi-

significare actum illum, quo in Adamo posteri eius gustarunt contra legem cibum vetitum, sed simul connotare peccatum originale ab ipsis posteris fore cōtrahendum. Hoc autem quam gratis sit dictum, ex eo patet, quia nullum dabit Theologum, qui scribat connotationem illam esse necessariam, vt quis dicatur in Adamo peccare. Quomodo igitur scribit verbum *peccandi* in hac materia ex vsitata & recepta consuetudine denotare illam connotationem? quod enim nullus dixit, dici non potest vsitatum esse, & receptum. Quin potius ne id tanquam certum, & ab omnibus vsitatum diceret, satis erat, quod omnes illi Theologi, qui docentes Virginem in Adamo peccasse, negant eam peccati maculam cōtraxisse, non possunt non negare peccare in Adamo per se includere connotationem peccati actu in futurū contrahendi, vt patet.

6. 2. ratio. Deinde contra istum dicendi modum expendo; quoniam hoc verbum peccare absolutè non includit connotationē maculæ, quam in anima causat peccatum; quasi peccare simpliciter & absolutè non dicatur peccare, nisi cum cōnotatione ad maculam ex actu illo in anima causatam: etenim diuina potentia fieri potest, vt ex actu peccati realiter cōmissi, nulla in anima resultet macula, vt plerique volunt. Quare si verbum *peccandi* absolutè non includit connotationem ad maculam incurrendā, sed sine tali cōnotatione potest vere & proprie denominare peccantem; cur hoc verbum *peccandi*, cum dicitur de posteris Adæ ita includet cōnotationem ad maculam in propria persona contrahendam, vt sine tali connotatione non posit comedētes ipsos denominare peccantes? profecto nulla probabilis ratio discriminis poterit excogitari.

7. 3. ratio. Tertiò accedit; quoniam negandum non est actum illum comedendi de ligno vetito absolutè, & seclusa quacunque cōnotationis cōsideratione, vere & proprie esse peccatum, nam cum per se sit actus contra diuinum præceptum, non potest per se non includere rationem culpæ, quantūuis actum illū à connotatione futuræ maculæ abstrahamus: etenim quod per se est tale, semper est tale, quantūuis nudè consideretur absque omni alio adiuncto: maximè quando illud adiunctum est quid natura posterius, vt est connotatio, de qua agimus. Porrò si semel admittatur comestionem illam lege prohibitam, & quatenus est prohibita per se esse peccatum, satis est, vt comedentem constituat peccatorem independenter à connotatione ad maculam actualiter cōtrahendam.

Postremò; Virgo verè in Adamo comedit de ligno, de quo comedit Adamus, quod Valentia libenter admittit: etenim tanquam vera Adami filia in Adamo originaliter continebatur. Iam igitur inquiro: an Virgo comedēs de illo cibo à Deo prohibito, comederit contra legem Dei, tanquam illo præcepto obligata? an verò non comedit contra Dei legem, quia ab illa diuina dispēsatione erat exempta. Si hoc posteriori modo; iam Valentia consentit cum Catharino, cuius opinionē nō recepit; si priori modo: iam admittit Virginem comedendo legem diuinam fuisse præuaricatā; idq; absq; vlla cōnotatione ad maculā; cū eam nō esset contractura. 8. *Vltima ratio.*

Ex quibus satis videtur impugnatum Valentiæ fundamentum: nec video, quo modo illud deducat ex verbis D. Anselmi: etenim Anselmus non docet nos ideo peccasse in Adamo, quia nostra præuaricatio ex eo habebat rationem præuaricationis; quia connotabat maculam illius à nobis esse contrahendam; quasi comestio sine tali connotatione non haberet rationem præuaricationis; sed solùm docet ex eo, quod in Adamo præuaricati sumus nos habuisse necessitatē & debitū, vt cū essemus, maculā illius peccati contraheremus. 9. *Conclusio contra Valentiam.*

ARTICVLVS VI. & Vltimus.

Vtrùm peccare in Adamo, formaliter sit elicere cum Adamo actum præuaricationis, quo Adamus diuinam legem est præuaricatus?

SVperest expendenda vltima opinio art. 1. huius quæstionis vltimo loco explicata, quam & probandam esse, & omnino tenendā existimamus. Quare alijs omnibus opinionibus relictis, dicimus; 1.

mus, omnes in Adam peccasse, iuxta propriam verborum explicationem formaliter dicere; Adamo peccante omnes nos simul cum ipso peccasse eandem cũ illo actionem inobedientiæ operando; ita vt illa eadem numero inobedientiæ actio etiam fuerit nostra, à nobis simul cum eo operata, & elicita; non quidem personaliter, sed originaliter; quatenus scilicet Deo ita instituente Adamus erat nos omnes; & nos omnes eramus ipse Adamus. Quem sensum ante annos plusquã quadraginta ex Augustino collegimus, & ex eodem statim colligemus. Hunc sensum probauit *insignis Didacus à Paiua Conimbricensium decus lib. 5. defensionis Tridentinæ fidei fol. 305. pag. 2. & fol. 306. pag. 1. in principio.* *Eodem modo Paulum explicauit Albertus Pighius in controuersijs Ratisponensibus controu. 1. de peccato origin li, pag. 30. §. Relinquitur ergo vnicum illud esse peccatum. Catharinus in tract. de casu hominis, & peccato originali cap 8. pag. 183. & 184. & cap. 10 pag. 191. §. Vnde etiam quartò: doctissimè Ruardus Tapper in articulis Louaniensibus art. 1. de peccato originali, §. Quia vt diximus, pag. 47. & 48: satis insinuat Veiga lib. 2. in Tridentinum cap. 2. & post eos ita locum explicarunt Bellarminus in 2. controuersia generali tom. 3. lib. 5. cap. 18. in 1. propositione, Toletus ad Rom. 5. annot. 16. vbi etiam Cornelius à Lapide vers. 12. n. 289. 290. & 291 pag. 85. col. 2. Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 2. pagina* 30. col. 2. hanc opinionem refert, sed non reprobat: eam tamen probat *D. Thomas in eodem loco Pauli lect. 2. ante finem*, dùm ait Adamo peccante omnes in eo quodammodo peccasse, in quantum in eo erant sicut in prima sui origine, & post eum *Carthusianus ibidem*: denique inter omnes Nouiores est explicatio receptissima.

Paiua. *Pighius.* *Catharin.* *Ruardus.* *Veiga.* *Bellarm.* *Toletus.* *Cornelius.* *Suar.* *D. Thom.* *Carthusia.*

2. *Præmissũ.* Pro maiori huius opinionis explicatione, præmittendum est, tanquam certissimum fundamentum, Deum, qui omnium hominum plenum habet dominiũ, in quocunque illi fuerint statu, constituisse Adamum caput omnium suorum posterorum, qui ab eo propagandi erant: in hoc autem sensu eum omnium nostrũ constituit caput, vt & ipse esset nos omnes, & vt nos omnes essemus ipse. Quam Theologiam expresse theologizauit Augustinus, qui in pluribus suæ doctrinæ libris, non solùm docet nos omnes fuisse in vno Adamo (vt expresse ait *lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 4.*) sed ita omnes nos in eo fuisse, vt nos omnes essemus ille ipse vnus; & ex consequenti vt ille vnus esset nos omnes: ita expresse scribit lib. 3. de peccatorum meritis c. 7. ita inquiens: *in Adam omnes tunc peccauerunt; quia adhuc omnes ille vnus fuerunt.*

August. *August.*

3. ¶ Hac autem supposita verissima Augustini Theologia, potuit Deus nos omnes obligare in Adamo, non solùm vt vinceremus eo vincente; sed etiam vt eo cadente, caderemus: cum enim plenum haberet dominium in homines, in quocunque illi fuerint statu (vel actualiter in se ipsis existentes, de quo nullum est dubium) vel adhuc existentes in alio (potentialiter. s. & solum originatiuè) potuit suo præcepto omnes homines obligare, tum in se existentes; tùm etiam in alio, in cuius generatiua virtute cõtinẽtur. Quare potuit Deus eodem præcepto, quo obligauit Adamum, ne ederet de ligno vetito, nos omnes adhuc in lumbis eius existentes obligare, ne in ipso Adamo de eodẽ vetito ligno ederemus: quin potius tali præcepto de facto nos obligauit; ita vt & Adamo & nobis in Adamo fuerit impositũ; sub hoc pacto, vt Adamo obediente, nos etiam diceremur obedire, vt iustitiam originalem & gratiam nobis in Adamo promissam obtineremus: Adamo autem diuinũ præceptũ prçuaricãte, omnes nos in ipso, quasi vna cũ illo persona idem præceptum præuaricaremur, maneremusq; inuisi propter tale peccatũ. Itaque cum ex diuina institutione Adamus esset nos omnes, & nos omnes essemus ipse Adamus, ideo peccante Adamo, nos etiam in illo peccauimus.

4. *Vera explicatio opinionis.* Supposita hac Augustini verissima Theologia, iam patet explicatio, & vera cõfirmatio propositę opinionis: peccare. s. in Adamo vere & proprie esse in Adamo facere & elicere eandem diuini præcepti præuaricationem, & inobedientiã: ita vt illa & fuerit Adami & nostra, vt citati Theologi docuerunt.

Et

5. Fuit Aug. Et hanc fuisse communem Patrum explicationem facilè ostendemus. Quod illa fuerit Augustini dubitari non potest, si diligenter perlegantur, quæ multis in locis Augustinus scribit: eam facilè colliges *ex lib.4. contra duas epistolas Pelagianorum c.4.* vbi cõtra Pelagianos postquam docuit in illis verbis Pauli, *in quo omnes peccauerunt*, relatiuum *in quo* referre Adamum, vt sit sensus; *in quo Adamo peccante, omnes peccauerunt*, ita scribit: *Quodlibet ergo eligant: aut in illo homine peccauerunt omnes, & ideo dictum est, quod quando ille peccauit, in illo erãt omnes*: quasi dicat: ideo ex Paulo in Adamo omnes homines peccauerunt; quia quando ille peccauit, omnes erant in illo: quem sensũ clariùs explicat inferius in eodem capite inquiens: *Restat, vt in illo primo homine peccasse omnes intelligantur; quia in illo fuerunt omnes, quando ille peccauit, vnde peccatum nascendo trahitur.* Quibus verbis declarat tempus, quando omnes in Adamo peccauerunt: nec enim tunc peccauerunt, cum peccati maculam nascendo contraxerunt, quia tunc iam non erant in Adamo, sed in se ipsis; sed tunc peccauerunt, quando in lumbis Adami originaliter erant: denique expressè ait, omnes tunc in Adamo peccasse, quando peccauit Adamus. Eundem sensum explicat *lib.3. de peccatorum meritis c.7.* ita scribẽs: *non sic dicuntur aliena peccata; quia ad paruulos non pertineant: quia in Adam omnes tunc peccauerunt, quando in eius natura insita, in qua eos generare poterat, adhuc omnes ille vnus fuerunt.* Idem explicauit *lib. 16. de Ciuitate Dei cap. 27.* vbi præcitata Pauli verba ideo paruulis accommodat; *quia paruuli non secundum vitæ suæ proprietatem; sed secundum communem generis humani originem omnes in illo vno testamentũ Dei dissipauerunt*, & inferiùs explicans illa verba Genes.17: *Quia testamentum eũ dissipauit*, ita ait: *Interibit anima illa de genere suo; quia testamentum eum dissipauit, quando in Adam cum omnibus & ipse peccauit.* Addimus verba Augustini *1. de peccatorum meritis cap. 10.* vbi ostendens peccatum, in quo omnes peccauimus, esse vnum, ita ait: *In quo omnes peccauerunt; quando omnes ille homo Adamus fuerunt.* Augustinus igitur vbique locorum Pauli sententiam, *in quo omnes peccauerũt* constanter intelligit de peccato, quod Adamo peccante omnes in eo adhuc existentes cum ipso commisimus; ita vt omnes peccasse in Adamo, non sit aliud, quã omnes illud ipsum peccatum cõmisisse, quod commisit Adamus; quia scilicet ex diuino decreto omnes eramus ipse Adamus, & Adamus erat nos omnes. Eundẽ sensum explicauit D. Anselmus in libro de conceptu virginali cap. 7. inquiens; *In Adamo omnes peccauimus, quando ille peccauit.* Denique eundem sensum probauere omnes illi Patres, qui docuerunt vniuersam humanam naturam, id est, totam hominum vniuersitatem diuinam legem in paradiso fuisse præuaricatam: in eodem loco totam naturam à Deo defecisse: irritum fecisse diuinum pactum: denique ibi cum Adamo concidisse, vt patet ex *Dionysio de Ecclesiastica Hierarc. cap.3. p.3. ex Iustino in Dialogo cum Tryphone, Tertulliano in lib. de Anima cap.40. Cyrillo Ierosolymit. Catech. 2. Hieronymo in cap.6. Oseæ, Fulgentio in lib. de Incarnatione cap.15. Ruperto lib.3. & 5. in Oseam cap.33. Isidoro in Genes. cap.13. in fine, Eucherio lib. 2. in Genes. cap. 24. Procopio in cap. 17. Genes. ad illa verba; quia pactum meum irritum fecit.* Qui omnes vno consensu agnoscunt omnes homines adhuc in Adamo existentes peccante Adamo in paradiso, & ipsos peccasse, ita vt Adami præuaricatio fuerit illius & nostra: illius, personaliter; nostra verò, originaliter; quatenus scilicet ille erat nos omnes; & omnes nos eramus ille, vt sæpè docuit Augustinus.

Marginalia: August. — 6. — August. — Verus sensus ex Augustino. — 7. D. Anselmus. — Dionys. Iustinus. Tertull. Cyril. Ier. Hieron. Fulgent. Rupert. Isidorus. Eucherius. Procopius.

QVÆSTIO II.

Vtrùm hæc propositio Pauli: Omnes in Adam peccauerunt *in sua generalitate simpliciter sit admittenda, vt de Fide?*



1. ANTEQVAM expendamus; an Virgo peccauerit in Adamo? præmittendum est, an hæc propositio Pauli: *Omnes*

nes in Adam peccauerunt absolutè & simpliciter sit concedenda. Agimus autem non de actuali contractione maculæ ex peccato Adami (hæc enim est alia quæstio longè distincta, de qua lib.3. latè dicemus) sed de peccato, quod adhuc in lũbis Adami existentes in ipso Adamo cõmisimus. In hoc igitur sensu inquirimus; vtrùm propositio illa generaliter proposita sit absolutè concedenda. In hac igitur quæstione ita explicata nullam inueni apud Theologos controuersiam; sed omnes vnanimi cõsensu eam simpliciter docent, & admittunt. Quare in hac quæstione solum expendemus fundamenta, quibus confirmatur. Hoc igitur ordine procedemus, vt in primo articulo referamus Scholasticos, qui eam simpliciter, & absolutè admittunt. In secundo autem citabimus Patres, qui eã absolutè docent. In tertio articulo expendemus; an, & ex quibus locis Scripturæ hæc propositio in sua vniuersalitate admittatur?

ARTICVLVS I.

Referuntur Theologi Scholastici, qui eam absolutè probant.

1. *Theologi Scholastici.* HAnc propositionem in sua vniuersalitate, vt indubitatam & simpliciter concedendam proponit Caietanus in Opusculo de Conceptione Virginis c.3. tom.2. Opusculor. tract.1. eandem tanquam tutissimum fundamẽtum proponit insignis Paiua lib.5. defensionis Tridentinæ synodi, fol.306. pag.1. in principio: Albertus Pighius in controuersijs Ratisponẽsibus, controuers. 1. de peccato originali, fol.30. Catharinus in tract. de casu hominis, & peccato originali cap.8. pag.183. & 184. & c.10. §. *Vide & quarto*, pag.191. & lib.2. de Cõceptione Virginis cap.7. fol.29. doctissimus Ruardus Tapper in articulis Louani, ar.1. de peccato originali, §. *Et quia vt diximus*. fol.47. & 48. satis Veiga lib. 2. in Tridentinum c. 2. Turrianus in epist. de peccato orig. fol.44. 53. & 59. Martinus de Martines in hypothesposio c. 3. pag. 452. in fine, Mayronius in 3. dist.3. q.2. art 10. Palatius ibidem disp. 1. ad 1. & 2. argumentum, pag.47. col.2. & pag. 48. col.1. & in 2. dist.33. disp.2. concl.1. pag.317. Didacus de Stella in cap.2. Lucæ, fol.124. col.1. eleganter Bellarminus lib.4. de statu peccati cap. 16. pag. 250. §. *Iam igitur quod attinet ad primum.* tanquam certissimum supponit Suarius 2. tom. ad 3. p. disp.3. sect.2. Cordubensis lib.1. quæstionar. q.10. post principium, & inferius pag.116. col.1. §. *Ideo ad primam rationem*, Sotus 1. de natura & gratia cap.7. & 9. Cannisius lib. 1. de Maria Deipara cap.5. ad finem, pag.55. Benedictus Pereira ad Rom. cap. 5, disput. 8: Toletus ibidem annot. 16. & ante istos omnes idem docuit D. Thomas de malo q.5. art.2. ad 4. & ad Rom.5. ad præcitata verba, vbi etiam Caietanus, & alij interpretes: affirmat Carthusianus in cap. 6. Oseæ art. 13. vt innumeros alios Scholasticos omittamus, quos possemus referre. Quare propositio ista, *Omnes in Adamo peccauerunt*, apud Theologos scholasticos, & sacræ Scripturæ interpretes in sua vniuersalitate simpliciter est indubitata, & absolutè admittenda.

ARTICVLVS II.

Ostenditur eam apud Patres simpliciter esse receptam.

SEcundo ex eo confirmatũr præfata vniuersalis propositio, quia sub illa vniuersalitate docetur à Patribus. 1. *Referũtur Patres.* Eam in eadem vniuersalitate sæpissimè refert Augustinus: nam lib.3. de peccatorum meritis cap.7. ita ait: *Nec illud liquidè dici potest, quod peccatum Adæ etiam non peccantibus nocuit, cum Scriptura dicat in quo omnes peccauerunt: nec sic dicuntur ista aliena peccata, tanquam omnino ad paruulos non pertineant; siquidem in Adam omnes tunc peccauerunt; quando in eius natura illa insita, in qua eos gignere poterat, adhuc omnes ille vnus fuerunt.* *August.* Et lib. 1. de peccatorum meritis cap.10. sic habet: *Certe manifestum est alia esse propria cuique peccata, in quibus hi tantum peccant, quorum peccata sunt: aliud hoc vnũ, in quo omnes peccauerunt, quãdo omnes ille vnus homo fuerũt.* In lib. de Ciuitate Dei c. 27. agẽs de

paruulis, & ostendens eos testamentum Dei dissipasse ita scribit: *Nisi quia etiam paruuli non secundum vitæ suæ proprietatē, sed secundum communem generis humani originem* (Adamum intelligit) *omnes in illo vno testamentum Dei dissipauerunt, in quo omnes peccauerunt.* In 1. lib. retract. cap. 10. agens contra Pelagianos, ita ait: *Non intuentes, ideo paruulos, qui vtique pertinēt ad humanam naturam, trahere originale peccatum: quia in primis hominibus natura humana peccauit: ac per hoc naturæ humanæ nulla nocuere peccata, nisi sua:* vbi per naturam humanam intelligit omnium hominum vniuersitatem in sensu Theologico, vt diximus. Item lib. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 4. postquā ostendit illud relatiuum *in quo* non posse referre, nisi Adamum, concludit: *Restat vt in illo primo homine peccasse omnes intelligantur.* Idem lib. 1. ad Simplicianum q. 2. ita scribit: *Sunt igitur omnes homines (quandoquidem vt Apostolus ait in Adam omnes moriuntur, à quo in vniuersum genus humanum origo dicitur offensionis Dei) vna massa peccati,* ex quibus Augustini locis euidenter constat propositionem istam, *Omnes nos in Adamo peccauimus*, simpliciter prolatam apud Augustinum esse indubitatam.

2. Hilarius. Idem docuisse Hilarium affirmat Augustinus in d. cap. 4. vbi ex illo hæc adducit verba: *In quo. i. in Adā, omnes peccauerunt: manifestum itaque est in Adam omnes peccasse, quasi in massa.* Quæ verba apud Hilarium non inueniuntur: forte fuerūt in aliquo libro Hilarij: qui iam non extat. Eandem etiam veritatem docuit Ambrosius, vel doctor aliquis Ambrosio cōtemporaneus in quo præcitata verba inueniuntur. Accedat etiam *Origines libr.* Origenes. *5. in Epistolam ad Romanos vbi pag. 619.* Explicans præcitata Pauli verba ita scribit: *Sed videamus quomodo in omnes pertransit mors: in quo omnes (inquit Paulus) peccauerunt: absoluta sententia pronuntiauit Paulus in omnes homines mortem pertransisse peccati in eo, in quo omnes peccauerūt.* Hieroym. Agit autem de Adamo. Adde D. Hieronymum in cap. 6. Oseæ ita scribentem: *Et ibi, hoc est in Paradiso, omnes peccauerunt in me:* in Paradiso autem præuaricari nō poteramus, nisi quia omnes in Adam peccauimus. Vnde idē Hieronym. in cap. 2. Micheæ ait: *Vnusquisq; nostrum, cū Adam de Paradiso cecidit, & in huius mundi captiuitate versatur.* Cecidimus autē de Paradiso cum Adamo, quia eo peccante nos etiā peccauimus, & cum eo à Paradiso expulsi sumus.

In eodem sensu intelligendus est Dionysius *de Ecclesiastica Hierarchia capit. 3.* 3. Dionysius parte tertia, dum ait: *Naturam humanam initio prolapsam à vera bonitate defecisse, & sacram legem fuisse præuaricatam, & à recto itenere. i. à Deo auersā.* Quæ verba satis indicāt naturam humanam initio peccasse: nomine autem humanæ naturæ in sensu Theologico intelligi omnes homines non est dubium: de ea enim natura humana agit Dionysius, quæ fraudibus aduersarij cadens vitale excussit iugum: ita enim scribit: *Humanam naturam initio stolide à diuinis beneficijs prolapsam, obnoxiā passionibus varijs vitam suscepit, & mortis corruptibilis fines: quippe perniciosa illa à vera bonitate defectio, & sacræ in Paradiso legis præuaricatio, eam, quæ sponte sua blande mulcentibus, atque infestis aduersarij fraudibus, cadens vitale excusserat iugū his, quæ sunt diuinis contraria, tradidit.* Et paulò inferius agens de natura humana inquit: *Oberrans, & à recto itinere ad eum, qui veraciter Deus est, tendente auersa.* Quibus verbis satis docet Magnus Dionysius naturam humanam .i. totam hominū vniuersitatem in Paradiso initio peccasse: peccare autem in Paradiso non potuit, nisi in ipso Adamo, qui cum esset omnium hominum origo, erat omnes homines.

Clarius id expressit Iustinus Martyr *in Dialogo cum Triphone*, dum affirmat 4. Iustinus Martyr. humanum genus, & subinde vniuersam hominum multitudinem per Adamum, non solum in mortem; sed etiam in fraudem seductionemque concidisse: ita vt Adami casus fuerit omnibus hominibus communis: agens enim dę causa aduētus filij Dej, ita ait: *Sed humani generis causa uenit, quod per Adam in mortem, & fraudē serpentis conciderat; vt interim propriam pro se maligni agētis cuiusque culpam taceā.* Quibus verbis explicat causam Domi-

nici aduentus, non solum fuisse propriã ciusque hominis culpam: sed culpam cõmunem totius generis humani, quam peccante Adamo, omnes commisimus.

5. Irenæus. Irenæus *lib.5.c.17.* *testatur omnes per lignum factos esse Deo debitores*: per lignũ inquam, i. per comestionem ligni vetiti, cuius fructum, Adamo comedente, omnes comedimus. Tertullia. *Tertullianus in lib. de Anima ca.40.* asserit *omnem animam immundã & peccatricem in Adamo censeri*. Cyprianus l.3. Epist.8. ad Fidũ ait: *Infantẽ nihil peccasse, cum nascitur; sed contrahere contagium antiquæ mortis*, id est peccati antiqui Adami. Athanas. D. Athanasius in serm. ad illa verba, *Omnia mihi tradita sunt* aperte affirmat *lapsum Adami omnes perturbasse, & ob id mortem in omnes inualuisse*. Cyrillus Hierosol. Cyrillus Hierosolymitanus *Catechesi. 2.* postquam dixit Adamum peccato fuisse pulsum à Paradiso ait, *Omnes tunc cecidisse*. Nazianz. Nazianzenus *in Orat. de pace, & in secundo, in sanctum Pascha* disertis verbis fatetur *se ex primigeni hominis obedientia totum fuisse lapsum, & condemnatum*. Idem affirmat de omnibus alijs hominibus. Chrysosto. Chrysostomus in homil. ad Neophitos *chirographũ Adami appellat nostrum* per chirographũ autem intelligit peccatum Adami. D. Berna. D. Bernardus serm. 1. post octauã Epiphaniæ ait: *Adami culpa nostra est; qui, & si in alio, nos tamen peccauimus*. Rupertus Abbas lib 3. in Oseam post principium pag. 47. col. 2. ad illa verba *ibi præuaricati sunt in me*, ita scribit: *Ibi inquam id est in Adamo: nonne in Adam præuaricati sunt? quia per Apostolum, per vnum hominem peccatũ intrauit in mundum, & per peccatum mors*: idem affirmat lib.5. in Genes. cap.35. & ibidem *Eucherius lib.2. cap.24. & Procopius Genes. cap.17.* ad illa verba; *Quia pactum meum irritum fecerunt*. Eucherius. Procopius. ¶ Ex quibus patet hanc propositionem *Omnes in Adã peccauerunt* absolute prolatã ab omnibus Patribus esse vsurpatam.

ARTICVLVS III.

Efficaciter deducitur ex Paulo ad Rom.5. in illis verbis per vnum hominem, & cæt.

1. Deducitur ex Paul. ad Rom.5. Tertio loco eadem propositio in sua vniuersalitate deducitur ex varijs sacræ Scripturæ locis. Primus locus habetur apud Paulum ad Roman. 5. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*, in quibus verbis relatiuũ *in quo* refert Adamum, vt sit sensus: *In quo Adamo omnes peccauerunt*. Augustin. Ita interpretatur Augustinus *lib.4. contra duas Epistolas Pelagianorum cap.4.* vbi postquam ostendit illud relatiuum *in quo* nec posse referre peccatum, quod per Adamum dicitur in mundum intrasse; quia resistit vox ἁμαρτία quæ est fœminini generis, cũ tamen relatiuum sit generis masculini, & in eodem genere ponitur in græco vbi ita habetur relatiuum ᾧ, quod est masculinum, nec similiter referre posset mortẽ, quæ per peccatum dicitur in omnes trãsiisse, quia faceret sensum omnino absurdum: nec enim dicimus homines in morte peccare, sed in peccato mori: impugnãs inquam, Augustinus præcitatos sensus, ita concludit: Augustin. *Restat igitur, vt in illo primo homine peccasse omnes intelligantur*: quam interpretationem late etiam probat libr. 1. de peccatorum meritis capit.9. & 10. Eodem modo interpretatur Hilarius teste Augustino in dicto cap.4. à quo eandem interpretationẽ desumpsit Author Commentariorum in Epistolas Pauli, quæ D. Ambrosio tribuuntur: ita enim habent verba Hilarij. *In quo. i. Adamo, omnes peccauerunt: manifestum itaque est in Adam omnes peccasse quasi in massa*. Eodẽ modo interpretatur Chrysostomus *serm. 10. ad Rom, & Theophylactus*, ibidem; quãuis vterque verbum *peccauerunt* aliter interpretetur, quam cõmuniter explicari soleat: Chrysosto. Theophyl. tamen in hoc vterque conuenit vt relatiuum *in quo* referat Adamũ: quod etiam colliges ex Chrysostomo homilia 1. de Lapsu primi hominis in medio. Chrysost. Cõcinit D. Anselmus in eodem loco, si ille est Author illorum Commentariorum. Consentit etiam *Origenes lib.5. in Epistol. ad Roman*: Origenes. adde Theodoretum, & Oecumenium in eadem Pauli verba. Denique est communis illius loci explicatio omnium Patrum Latinorum, & Græcorum,

vt

Pereira. D. Thom. vt affirmat *Benedictus Pereira in 4. cap. 5. ad Roman. disp. 8. n. 44. probant D. Thomas, Caietanus; Sotus. & omnes Nouiores interpretes*: vt omittamus Scholasticos, quos superius citauimus.

2. Etiã deducitur in alio sensu. Quod si volueris illud relatiuum *in quo* non ad Adamum referre, sed ad peccatum Adami: (quæ explicatio non omnino displicet Augustino) adhuc ex eisdem verbis nostra conuincitur resolutio: nec enim omnes in illo vno Adami peccato peccare potuimus; nisi quatenus ita eramus in Adamo, vt omnes essemus ille ipse Adamus: quare si illo peccato cum Adamo omnes peccauimus; vtique in Adamo, omnes peccauimus illud ipsum peccatum.

5. Deducitur ex 3. sensu. Quin potius eadem veritas necessario colligitur ex eisdem verbis, si idem sit *in quo* atque *eo quod* siue *propterea quod*, quam explicationem non esse à Sacris literis alienam latè ostendimus in nostro tractatu de peccato originali; vnde (licet literæ græcæ non conueniat) facilè admitti potest; dummodo verba sequentia: *Omnes peccauerunt*, explicentur non de peccato per imitationem commisso, & transfuso, vt Pelagiani interpretantur: quos in hoc damnauit Tridentinum Sess. 5. Can. 3. de peccato originali: sed de peccato originaliter commisso, & per originem traducto, vt definit Tridentinum loco citato. Vnde verba illa *in quo* explicat de peccato Clemens Alexandrinus *lib. 3. Stromatum, pag. 99.* & Oecumenius. & alij: in quo sensu veritas nostræ assertionis adhuc euidenter colligitur: nam si mors per peccatum in omnes intrauit, eo quod omnes in Adamo peccante peccauerunt, non imitatione, sed origine: vtique omnes in Adamo peccauerunt. Quare quocunque modo Pauli locũ interpreteris, dummodo in sensu Catholico illum intelligas; semper ex illo euidẽter colligitur omnes in Adamo peccasse.

Clemẽs Alexandrin.

ARTICVLVS IIII.

Efficaciter deducitur ex Paulo ad Roman. 5. nam iudicium quidem ex vno, & cæt.

1. SEcundus locus sumitur ex alijs verbis Pauli in dicto cap. 5. ad Roman. *Si enim vnius delicto multi mortui sũt*: & ex illis; *Nam iudicium quidem ex vno in condemnationem.* Ex illis item: *Igitur sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem.* Denique ex illis: *Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi.* Ex quibus omnibus locis non inepte colligitur omnes in Adamo peccasse, si aduertamus Paulũ ab illis verbis: *Sed non sicut delictum, ita & donum,* conferre peccatum Adami, quo nos omnes perdidit, cum dono gratiæ Christi, qua omnes saluauit; vt ita ostẽdat longe copiosiorem, & potentiorem fuisse gratiam Christi ad saluandũm homines; quam fuerit peccatum Adami ad eos perdẽdum; perditione tum peccati, tum mortis, vt benè aduertit Caietanus ad illa verba, *In omnes homines in condemnationem*: etenim Paulus nomine condẽnationis intelligit condemnationem, tum peccati siue culpæ; tum mortis, cuius reatum per culpã Adami, omnes incurrunt. Et iste sensus satis euidenter patet ex contrapositione vtriusq; ita enim ait *Nam iudicium ex vno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in iustificationem.* Et rursus: *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem: sic & per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ.* Adde etiam illa verba: *Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi: ita etiã per vnius obeditionem iusti constituuntur multi.* Constat igitur Paulum contraponere cõdemnationem ex peccato Adami, iustificationi ex obedientia Christi, vt intelligamus Paulum nomine condemnationis, & mortis comprehendisse, tum reatum mortis; tum etiam (& principalius) culpam peccati, in quo reatus fundatur. Caietanus.

2. applicatur cõfirmatio. Ex quo fundamento iam euidenter patet cõfirmatio nostræ assertionis sumpta ex præcitatis Pauli verbis: & primũ ex illis: *Si vnius delicto multi mortui sunt*: multi inquam id est omnes, vt explicauit Augustinus 6. contra Iulianum cap. 12. & est communis, imò Catholica explicatio; non solum quia Sacra Scriptura multos pro omnibus sæpissimè ponit, vt do-

cet Augustinus 20.de Ciuitate Dei cap. 23. sed etiam quia Paulus, quos hic appellat *multos* statim appellat *omnes* inquiens: *Sicut per vnius delictum, in omnes homines in condemnationem*: vt omittamus similem Pauli locutionem, & sententiã 1. Corinth. 15. *Sicut in Adam omnes moriũtur*, sensus igitur verborum Pauli est: *Si vnius delicto omnes mortui sunt*, cum vero ex ijs, quæ supposuimus iam constet Paulum agere de vtraque morte, corporis, inquam, & animæ per peccatum, & culpam; ob quam reatum mortis corporalis omnes incurrimus; sensus illorum verborum erit: *Vnius delicto omnes, & corpore, & anima mortui sunt*: quem sensum satis ostendunt verba, quæ consequũtur, quibus Paulus Christum contraponit Adamo inquiens: *Multo magis gratia Dei & donum in gratiam vnius hominis IESV Christi in plures abundauit*, idque in iustificationem, & iustitiam, vt Paulus in sequentibus explicat dicens: *Gratia autem ex multis delictis in iustificationem*. Iam vero iustificatio, & iustitia nõ respicit mortem corporis, sed animæ per culpam. Quare indubitatum est Paulum affirmare delicto vnius Adami omnes homines, & anima, corpore mortuos fuisse. Quo supposito inquiro: quomodo vnius delicto omnes homines secundum animam sint mortui? vtique nihil aliud responderi poterit, nisi quia omnes in Adamo mortui sumus, vt idem Paulus explicauit. 1. Corint. 15. in illis verbis: *Sicut in Adam omnes moriuntur*, iam vero peccato Adami non possunt omnes esse mortui, nisi quia Adamo peccante, omnes in eo peccauerunt.

3. *Deducitur ex verbis positis 2. loc.*

Idem etiam dedúcitur ex verbis secundo loco positis: *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem*: sensus enim est: sicut per vnius delictum redundauit culpa, vt condemnarentur iuxta verba superius posita: *Per vnius delictum intrauit peccatum in Mundum, & per peccatum mors*. Quomodo autem delictũ, & culpa Adami in omnes redũdauit: nisi quia in eo omnes peccauerunt? etenim nisi Adami culpa esset omnium culpa nõ posset in singulos culpa cuique propria propagatione redundare. Quod clarius explicarunt verba tertio loco posita: *Sicut per inobedientiã vnius hominis peccatores cõstituti sunt multi*: nec enim admittẽda est explicatio Chrysostomi *Homilia 10. ad Roman. quam sequitur Theophylactus*; *vt idem sit multi constituti sunt peccatores*, quod multi obnoxij sunt supplicio & reatui mortis corporalis, nam licet nomen *Peccator* in sacris literis interdum sumatur pro obnoxio, & reo vltimi supplicij, vt patet 3. *Reg. 1. erimus ego, & filius meus Salomon peccatores*, idest rei mortis: tamen in eisdem sacris literis fere semper *Peccator*, nihil aliud significat, quam peccato inquinatum: maximè apud Paulum, vt benè aduertit *Pereira disp. 15. in cap. 5. ad Roman. num. 68. pag. 632*: & in hoc loco non potest non accipi in hoc sensu, vt euidenter probat contrapositio Pauli: *Sicut per inobedientiã vnius peccatores constituti sunt multi: ita & per vnius obeditionem iusti constituuntur multi*: vbi sicut inobedientia Adami contraponitur obedientię Christi; ita peccator contraponitur Iusto, vt quos Adami inobedientia constituit peccatores, eos Christi obedientia constituat iustos, iustitia peccato contraposita. Iam verô iustitia, qua per Christũ cõstituti sum⁹ iusti, nõ opponitur reatui mortis; nã huic reatui post adeptã iustitiã adhuc subijcimur, & illa iustitia opponitur iniustitiæ, & coinquinationi peccati, vt ex se patet. Quare iuxta cõmunẽ omnium expositionem (Chrysostomo, & Theophylacto exceptis) nomine peccatoris intelligitur iniustus, & culpa coinquinatus, vt sit sensus per vnius delictũ omnes homines constituti sunt iniusti, & macula veræ culpæ immundi: etenim omnis anima in Adamo censetur immunda; & peccatrix, vt dixit *Tertullianus in lib. de Anima cap. 40*. Quare si inobedientia, & culpa Adami omnes constituti sumus peccatores (*multi* enim eo in loco idem est quod omnes, vt iam ostendimus:) peccator autem nullus constituitur, nisi peccato, quod ipse aliquo modo peccauit, vt inter omnes constat: fit; vt Adami peccatum sit etiam nostrum omnium peccatum, quo omnes peccatores, & immundi facti sumus.

Deducitur ex verbis positis. 3. loc.

3. *Reg. 1.*

Pereira.

Tertullia.

ARTICVLVS V.

Non deducitur efficaciter ex verbis 1. Cor. 15. Sicut in Adam, & cæt.

1. Quorundã opinio. TErtius locus à quibusdam adducitur ex Paulo 1. Corinth. 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.* Quem locũ volunt intelligi de morte peccati, sicut de eadem morte intelleximus verba ad Roman. 5. *Sicut vnius delicto omnes mortui sunt.*

2. Non placet. Sed cum Paulus in hoc loco solũ agat de resurrectione mortuorũ, quę est viuificatio ad vitã corporis: verba illa ad mentẽ Pauli solũ intelligũtur de morte corporali, sicut etiã sequentia solum intelligũtur de resurrectione corporis ad vitam æternam, quæ sola est dicenda vita: licet enĩ impij sint corporaliter resurrecturi; non tamen resurrecturi sunt ad vitã æternam, sed ad æternam mortem: vnde illa Pauli verba ad nostrum institutum adduci non possunt; cum communiter explicentur de sola morte corporis, vt patet ex *Augustino Epist. 28. & Epist. 89. q. 3. & lib. 20. de Ciuitate Dei cap. 20. & ex cæteris Patribus, & interpretibus,* August.

3. Soluitur obiectio. Nec obstat locus ex cap. 5. ad Roman. quoniam Paulus ibi conferebat damna per Adamum nobis illata, cum beneficijs gratiæ collatæ nobis per Christum: vnde illa verba: *Si vnius delicto omnes mortui sunt*: non possunt accomodate intelligi de sola morte corporis, sed de vtraq; corporis inquam, & animæ: etenim beneficium gratiæ vtramque mortem deleuit. At tamen Paulus. 1. Cor. 15. Solum conferebat Adamum cum Christo, quoad vitam corporis gloriosi, quam Christus nobis præstat ad reparandã, & delendam mortem coporis, quam per peccatũ Adami incurrimus.

ARTICVLVS VI.

Nec satis efficaciter deducitur ex verbis Psalmi 118. Præuaricantes reputaui, &c.

1. Psal. 118. IN huius etiam veritatis confirmationem Augustinus sumit argumentum, ex verbis Psalm. 118. *Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ*: quæ verba ideo quia sunt generalia, vidẽtur comprehendere etiam paruulos: vnde Propheta illos appellat præuaricatores, & trãsgressores legis diuinæ, quam Deus in Paradiso Adamo imposuit: hanc enim legem paruulos fuisse transgressos multis in locis putat *Augustinus in eodem loco conc. 25 & lib. 16. de Ciuitate Dei cap. 27. & lib. 3. contra Iulianum cap. 12. & lib. 2. de nuptijs, & concupiscentia cap. 11*: paruuli autem nulla alia ratione dici possunt legem illam violasse, nisi quia Adamo in Paradiso eam violante, & ipsi in Adamo eandem violauerunt. Opinio Augusti.

2. Sed tamen licet locus iste propter tanti Patris authoritatem nostram veritatẽ probabiliter confirmet: non tamen efficaciter: nam verba illa intelligenda esse de adultis legem Dei actualiter præuaricantibus satis colligi potest, tum ex intẽtione Prophetæ in illo 15. Octonario: tum ex versiculis antecedentibus: constat enim inter omnes Prophetam huius Psalmi authorem viginti duobus octonarijs iuxta totas Alphabeti literas efformare, & repræsentare iustum diuinæ legis amantissimum; cuius obseruationem instantissimẽ precatur. Constat etiam in octonario 15. (in quo versiculus ille continetur) primum explicari odium erga iniquos, ob eam præcise rationem, quod diuinam legem non obseruent: quæ explicatio incipit ab illo versiculo iniquos odio habui, à quo incipit octonarium 15. Deinde implorat Deum in adiutorem sibi, & defensorem, vt & suæ infirmitati præbeat adiumentum, & ab iniquorum impetu defensionem. Tertio rationem reddit cur, & iniquos odio habeat, & diligat Dei legem; idque in illis versiculis: *spreuisti omnes discedẽtes à iudicijs tuis, quia iniusta cogitatio eorum: præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ, ideo dilexi testimonia tua*: sensus enim est cum tu Domine spernas omnes, qui à lege tua discedũt, eo quod videas suarum cogitationum iniustitiam: ego quoque meum iudicium cum tuo conformans omnes peccatores terræ reputaui prçuaricantes: & ideo tua testimonia dilexi, & tuam legem. 1. & 2. ratio. 3. Ratio.

3. Ex quibus iam patet verba illa intelli-

genda

genda esse de adultis, qui viuentes in terra diuinam legem præuaricabantur: agit enim de illis peccatoribus, quos superius postulauit, vt à se discederēt in illis verbis:
1. Ratio. *Declinate à me maligni*: quæ non possunt intelligi de infantibus: nam ideo malignos à se declinare precatur, quia impedimento sibi erant, ne liberiùs, & expeditius scrutaretur mādata Dei: quod impe-
2. Ratio. dimentum infantes non præstabant. Præterea de illis peccatoribus agit quos in versiculo immediatè præcedente dixerat esse spretos à Deo, & cōculcatos: hos autem esse non infantes, sed adultos satis suadet ratio ibidem adducta, *Quia iniusta cogitatio eorum*: cum tamen cogitationes infantium tales non sint, cum ex iudicio
3. Ratio. & deliberatione non procedant. Accedit tertio, quia versiculus iste expresse loquitur de peccatoribus terræ: *Præuaricātes* (inquit) *reputaui omnes peccatores terræ*: iam vero ille propriè dicitur peccator terræ, qui habitans in terra, & propriam vitam degens in ea, peccat: tales autem non sunt infantes: quoniam illi quanuis in Adamo existentes peccauerint; non tamen peccarunt in propria persona in terra degentes.

4.
4. Ratio. Denique versiculum illum intelligendum esse de solis adultis, euidenter constat ex litera Hebraica, quæ ita habet, *Tanquam Scorias cessare fecisti, atque sustulisti omnes peccatores terræ*, vt patet ex Caieta. & Genebardo: sumitur autem metaphora ab aurifice, qui auri, vel argenti scorias igne disiungit ab argēto, & auro; ita Deus igne auferet, & cessare faciet omnes peccatores, & impios terræ: quod infantibus non conuenit; quia igne non sunt puniendi. Non est igitur, quod ab illis verbis Psalmi ad confirmandam nostram Catholicam veritatem argumentum sumamus.

ARTICVLVS VII.

Nec sumitur argumentum ex cap.6. Oseæ Ipsi sicut Adam transgressi sunt.

1.
An ex verbis. Oseæ.6. NEc etiam sumitur argumentum ex verbis positis Oseæ 6. *Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum; ibi præuaricati sunt in me*) quanuis D. Hieronymus in eodem loco putet Deum explicare Israelitis peccatum originale, quo in Paradiso præuaricati sunt contra Deum, quando Adamus peccauit: vnde illud aduerbium *ibi* ita explicat, vt denotet Paradisum, vt sit sensus: in Paradiso cum Adamo sunt præuaricati, &c: Quam explicationem etiam probat Rupertus *lib.3. in Oseam post principium pag. 47. col.2.* vbi ex his verbis probat omnes in Adamo peccasse. Idem *sentit Carthusianus in eodem loco, & Vega lib.2. in Tridentinum cap.2.* *Opinio Hieronym.* *Rupert.*

Sed quanuis ex his verbis veritas ista cum aliqua probabilitate deducatur (ad hoc enim satis est hoc placuisse Hieronymo, & Ruperto) ex illis tamen efficaciter non deducitur, nec sufficienti cum probabilitate: quia verbum illud *Adam* non sumitur pro primo parente; sed est nomen appellatiuum, & commune significans hominem, vt volunt fere omnes Græci, & cum illis *Theodoretus, & Theophylactus*: quæ explicatio satis consentit cum versione 70, quæ ita habet: *Ipsi autem, sicut homo, transgressi sunt pactum meū* & est sensus *ipsi sicut solent homines &c.* vt nomē singulare sumatur pro plurali. Cui explicationi fauet paraphrasis Chaldaica, quæ locum ita vertit: *At ipsi, sicut generationes priscæ &c.* quæ verba satis indicāt *Adam* eo in loco non sumi pro primo parente, vt sit nomen proprium, sed sit nomen commune, & appellatiuum. Iuxta hanc explicationem aduerbium *ibi* non potest referre locum Paradisi, in quo primus homo in Deum est præuaricatus. *2. Non recipitur.* *Theodoret. Theophyl.* *Paraphras. Chaldaica.*

3.
Deinde; quanuis *Adam* ibi sumatur pro primo parente (quæ est communis explicatio cum *D. Hieronymo, & Cyrillo*) ad huc non omnes admittunt aduerbium *ibi* referre Paradisum; sed terram promissionis inter omnes optimam: in qua Iudæi (siue potius Prophetæ, de quibus Deus ibidem loquitur) diuinam legem à Deo illis datam sunt præuaricati: quam explicationē expresse probat paraphrasis Chaldaica, quæ ita habet: *At ipsi, sicut generationes priscæ transgressi sunt pactum meum: & in terra bona, quam dedi eis, vt ibi exequerentur voluntatem meam, præuaricati* *2. Ratio & vera explicatur.*

Ribera. Arias Mōt. Bellom. *ricati sunt in verbū meum.* Quam explicationem probarunt *Ribeira, & Arias Mōtanus, & satis Lyranus in eodem loco, cum Bellom. t. 2. disp. 130. c. 2. n. 12, & 13.* quæ etiā mihi plurimū placet, quoniam cū antecedētibus & cōsequentib^s maximè cōsentit: quod latius ostendere nō est huius loci: nam quæ diximus, satis sunt, vt ostendamus ex his verbis non posse sumi argumentum, quo probetur omnes in Adamo peccasse.

ARTICVLVS VIII. & Vltimus.

An præcitata veritas deducatur ex verbis Genes. 17. Masculus cuius præputij caro, &c.

§. 1.

Prima opinio explicat de pacto inito cū Adā.

1. *De verbis Genes. 17.* VLtimo loco ad confirmandam nostram veritatem adducit Augustinus verba Gen. 17 *Masculus cuius præputij caro circuncisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit.* Quæ verba interpretatur *Augustinus de lege* Adamo imposita in Paradiso, ne de ligno scientiæ boni, & mali ederet: cum Augustino consentiunt *Fulgentius in lib. de Incarnat, c. 15. Isidorus in Genes. c. 13. in fine: Rupertus lib. 3. in Genes. cap. 33. Eucherius lib. 2. in Genes. c. 24. non* displicet Procopio in eisdem verbis: placet *Glossæ interliniari ibidem: probat Diuus Thomas in eodem loco cum Abulensi.* *August. Fulgent. Isidorus. Rupert. Eucher. Procopius. Glos. D. Thom. Abulens.*

§. 2.

Probabilius est verba intelligi de pacto inito cum Abrahamo.

2. *Non probatur.* SEd quanuis propter tantorum Patrum authoritatem locus probabiliter ita exponi valeat: si tamen diligēter expēdatur, nec exponi potest de præcepto imposito Adamo, nec vt infantes comprehendat, sed de solis adultis, & de pacto circuncisionis, quod Deus in eodē capite pepigit cum Abrahamo, & illius posteris: quod multis cōfirmat *Benedictus Pereira in eodem loco, & Vasq. Bellomont. t. 10. ad 1. 2. disp. 130. c. 2. n. 6. cum sequentibus, & Ystella in eodem loco n. 21. 22. & 23. & satis placuit Caietano ad eadem verba.* *Pereira. Bellom. Ystella. Caietan.*

3. Quæ explicatio sine vlla esset dubitatione, si verbū, *Circuncido* nō legatur passiue, sed actiue his verbis: *masculus, cuius carnem præputij sui non circunciderit, &c.* quomodo habet editio syriaca, imò etiam hebraica, vt testatur *Diodorus Tharsensis*, D. Chrysostomi magister, & post eum Procopius in eodem loco: etenim verbū, *non circūciderit*, cū actionem voluntariā significet, præstādam, vel per se, vel per aliū de illius consensu, & iussione, nō potest comprehendere infantes, sed solos adultos; quibus merito pœna imponitur, quoniam pactū cum Abrahamo initum fregerunt: vnde Hugo de S. Victore ad illū locum censet paruulum, tunc puniendū esse pœna ibi imposita, cū ad vsum rationis veniens non fecerit se circuncidi: quod etiam probat Carthusianus in eodē loco art. 55. q. vlt. ¶ Sed quia pleriq; dubitāt, an apud editionem Hebraicam verbum *Circuncido* actiue legatur, cum doctissimi Bibliorum interpretes ex hebrǽo verbū illud non actiue verterint, sed passiue, & in passiua significatione in nostra vulgata habeatur his verbis: *Masculus, cuius præputij caro circūcisa non fuerit:* alio opus est firmiori argumento, vt à pœna ibi imposita infantes excludamus. *Diodorus. Procopius.* *Dubia est explicatio.*

4. *2. Arg.* Quare Benedictus Pereira ex eō sumit argumentū, quod in prima circunsione, quæ in domo Abrahami facta est, omnes erant adulti, vt ex patet *ex d. c. 17. Genes.* & inde infert locū infantes non cōprehēdere, sed adultos. ¶ Sed nec hoc magnā habet fidem: quoniā pactum circuncisionis non solū comprehendit eos, qui tunc aderant; sed omnes in suis generationibus futuros, siue adulti sint, siue paruuli, vt manifeste patet ex verbis pacti, quod in d. c. 17. Deus iniuit cū Abrahamo his verbis: *Et statuam pactū meum, inter me & te, & inter semen tuū post te in generationibus suis:* quod iterum, & iterum repetit in eodēm loco. *Non cōcludit.*

5. *Arg. efficax.* Magnā tñ vim habet argumentū, quod idē Pereira sumit ex verbis immediatè præcedētibus: explicans enim Deus, quinam circuncidendi essent, ait: *infans octo dierū circuncidetur in vobis, & omne masculū in generationibus vestris* in quibus verbis cū masculus ab infāte distinguatur, p

Pereira. adulto sumi debet: quasi dicat De⁹(vt bene aduertit Pereira) *Omnes mares vestræ stirpis, tã infantes, quã adulti circũcidentur*: quare in verbis, quibus pœnã statuit dicens, *Masculus, cuius præputij caro circuncisa nõ fuerit, &c.* Nomine masculi in eadẽ significatione sumi debet, in qua in præcedẽtibus sumebatur, ne æquiuocatio cõmittatur: iam verò in verbis præcedentibus masculus idem est quod adultus; vnde non comprehendit infantes.

6. 1. Confirmatio. Et ad confirmandã hanc verisſimã explicationẽ, primũ expẽdo, in sacris literis *Animã deleri de populo suo*: idem esse quod hominẽ occidi, & morte puniri: ita enim phrasis, illa accipitur Exod. 31: *Qui polluerit Sabbatum meum morte morietur: qui fecerit in eo opus: peribit anima eius de medio populi sui*: in quo loco priora verba manifeste intelliguntur de morte corporis, vt patet nu. 15. vbi obruitur lapidibus, qui Sabbatum violauit: *Morte, inquit, moriatur homo iste: obruet eum lapidibus omnis populus extra castra: cumq; eduxissent eum foras obruerunt eum lapidibus, & mortuus est.* Porrò si priora verba in d. cap. 31. *Morte moriatur*, intelliguntur de morte corporali. Satis illa cõfirmant posteriora, *Peribit anima eius de medio populi sui*, intelligẽda esse de eadem corporali morte: etenim verba priora explicant sensũ posteriorũ. Quare in hoc loco, *animã masculi incircũcisi*, deleri de populo suo idem erit, quod masculum incircuncisum morte puniri: quæ videtur cõmunis explicatio: ita Caietan. *in d. c. 17. & latè Pereira ibid. disp. 6. p.* 391. ex Patribus consentit Hugo de Sancto Victore in suis annotationibus in Genes. satis consentit Procopius ibidem; & inter Rabinos est receptisſima, vno excepto Paulo, qui teste Carthusiano negabat apud Hebræos morte puniri, qui circuncisionem omittebat, sed non est audiendus, quia fragili ducitur fundamento, dum ait in illo loco Gene. 17. non dici masculũ morte moriturũ; sed peritutũ de populo suo: quasi perire de populo in sacris literis nõ idẽ sit, quod morte puniri, cõtra id quod adduximus ex d. c. 15. Nu. & patet Leuitic. 17. in illis verbis: *Quasi sanguinẽ fuderit sic peribit de medio populi sui*, vt plures alios locos omittamus, in

Exod. 31. — Numer. 15. — Caietan. — Pereira. — Procopius. — Carthusia.

quibus perire de medio populi, idem est, quod morte corporis puniri. Ex hac igitur expositione verè literali sumitur argumentũ satis efficax, vt dicamus verba Genes. 17. sæpe adducta non agere, nisi de adultis, qui cum legem Dei scienter violauerint, verè digni sunt morte corporis: nam pœnam istam ad parentes infantium referre, ideô quod eos circuncidi non curauerint, non videtur satis accommodate dictum, quanuis id non displiceat Procopio, & placuit quibusdã alijs. Quod si vis hanc pœnam ad infantes extendi, nõ pro tempore infantiæ; sed post quam facti adulti in circuncisi manent (quod placuit Hugoni de Sancto Victore) iam locum illũ intelliges de adultis, qui hanc pœnam nõ incurrunt, quia in infantia nõ sunt circuncisi (in ea enim ętate, sicut non peccant, ita nec puniri possunt pro ijs, quæ in infantia fecerunt) sed quia post vsum rationis legem diuinam confregerunt. Applicatur arg. — Confirmatur.

8. Confirmatur ex sequentibus. Quæ verisima explicatio optimẽ colligitur ex verbis seqũetibus, quibus redditur causa pęnæ inflictę: *Quia pactũ meũ irritũ fecit*: quæ verba non satis accõmodate intelligi possunt de præcepto, in Paradiso imposito Adamo, ne ederet de ligno vetito; sed de pacto, quod Deus *in d. cap.* 17. *Genes.* cum Abrahamo eiusq; posteritate iniuit, vt aduertit *Pereira ibidẽ disp.* 391. Qua supposita expositione ex hoc loco nullũ potest sumi argumentum, vt probemus omnes etiam infantes in Adamo peccasse, & diuinum mandatũ de nõ edendo de ligno vetito fregisse. Quod vero præcitata verba explicanda sint de pacto inito cũ Abrahamo, non vero cum Adamo, ex eo cõfirmatur; quoniam præceptũ impositum Adamo, quanuis verã habeat rationem præcepti; nullam tamẽ rationem pacti habere potest, si de pacto propriè loquendum est: de cuius ratione est, quod resultet ex mutuo duorum cõsensu, vt probatur *Ex l. 1. ff. de pactis*: iam vero illa obligatio Adami, ne deligno vetito comederet, ortum non habebat ex mutuo Dei, & Adami consensu; sed ex pura Dei voluntate, imperio, & iusſione, vt patet ex illis verbis Genes. 2. *Præcepi ei dicens; ex omni ligno. &c.* Pereira.

Deindeb

9. *Alia cõfirmatio.* Deinde ex eo etiã conuincitur; quia præcitata verba intelligenda sunt de illo pacto, de quo agitur & verbis immediatè præcedentibus, *eritq; pactũ meũ in carne vestra in fœdus æternũ*: & immediatè subiũgitur pœna cõfringẽtibus pactũ: *Masculus, cuius præputij caro. &c.* quod satis cõuincit verba illa: *Quia pactũ meum irritum fecit*, explicanda esse de pacto, de quo immediatè erat sermo: & hæc est cõmunis explicatio, & antiquorũ, & recentiorum ex *Procopio, Hugone, Lyra, Caiet. Carthusiano, Pereira. Ystella, & alijs*: imò etiam est *Chrysostomi ad eadẽ verba*, nec eam potuit negare *D. Thom. in eodem loco*; si tamẽ illi cõmentarij sunt D. Thomæ. *Chrysost. D. Thom.* Quare puto verba Genes. 17. adducta non cõprehendere infantes, sed solos adultos, qui nõ recipiendo circuncisionem, pactũ diuinum cũ Abrahamo initũ confregere; & proinde ex illis nõ posse sumi efficax argumentum ad probandum omnes Adami posteros in Adamo peccasse.

§. 3.

Soluuntur argumenta in contrarium.

10. *Solutio argum.* VT explicata resolutio fiat euidentior, oportet explicare aliqua argumẽta, quę in oppositũ objiciũtur.

11. *Ad 1. arg.* Primum argumentũ est: quoniam in plerisq; codicibus ita legitur: *Masculus cuius caro octauo die circuncisa nõ fuerit. &c.* ita legunt *August. ibi, Chrysosto. homil. 49. in Genes. Beda in eodẽ loco, Isidor. in Genes. c. 13. & plures alij*: quæ verba nõ possũt non accõmodari infantibus. *Augustin. Chysosto. Isidorus.* *Solutio.* ¶ Ad hoc argumentum dicimus verba illa, *Octauo die*, nec in nostra vulgata poni, nec in Hebraica lectione, nec in Paraphrasi Chaldaica: vnde à plerisq; viris doctissimis tanquam aliena, & extrinsecus intrusa censẽtur: & merito; quoniã si illa admittantur, & referantur ad circuncisionẽ; sententia illa non adultis accõmodaretur, sed solis infantibus: quia soli illi octauo die ab ortu possunt circuncidi: cõsequens tamen cũ antecedentibus non consentit. Aduertimus tamen 70. iuxta emendatã Sixti V. translationem ponere quidem illa verba

12. *Octauo die*; sed ita ea distinguere, vt nõ referantur ad circuncisionẽ, sed ad pœnam masculo incircunciso imponendam: ita enim scribunt: *Et qui non fuerit circuncisus masculus, cui non circũcidetur caro præputij sui octauo die interibit anima illa de genere suo; quia testamentũ meũ violauit.* Quare sicut infans octauo die a natiuitate circuncidẽdus erat; ita adultus octauo die (.s. post admonitionem) tenebatur circũcidi; alioquin peribat de populo suo morte punit⁹. Sed cũ nec vulgata, nec hebræa, nec Chaldaica editio verba illa habeat, argumentum parum habet efficaciæ.

Secundo loco obijci potest: quoniam *Perire de populo suo*, in Sacra Scriptura nõ semper idem est, quod *Morte corporis puniri*. 13. *2. Arg.* Sed interdũ idem est, quod nõ scribi cũ fidelibus illius temporis, & veluti quadam excõmunicatione ab illis separari: vnde verba in d. c. 17. Genes. in hoc sensu esse explicanda probat Ystella; vt idem sit *masculum incircuncisum perire de populo suo*, quod non adscribi cum fidelibus illius populi; quod non solũ adultis, sed etiam infantibus conuenire potest. Quod vero illa verba non semper dicant punitionem corporis probat Ystella: *Ystella.* quoniam num. 19. qui tangebat cadauer, & se se aqua non lustrabat modo à Deo pręscripto, peribat de populo suo: similiter & ille, qui pollutus edebat de carnibus hostiæ pacificæ, vt patet Leuit. 7. Ille etiam qui occidens ouem, vel capream non offerebat ad ostium tabernaculi oblationẽ Domino, vt scribitur Leuit. 17. Denique Leuit. 18. Anima, quæ aliquã ex abominationibus ibi prohibitis faciebat, de medio populi peribat: quæ tamen omissiones nõ erant dignæ pœna mortis. *Solutio.* ¶ Ad hoc argumentum dicimus Ystellam nõ esse audiendum: quia verba illa nullibi in sacris literis in sensu explicato reperiuntur, sed in sensu à nobis probato: & in eo sensu illa sumi in locis in oppositũ citatis docet Paulus ad Hebræos 10, dum ait: *Irritam quis faciens legem Moysi sine vlla miseratione duobus, vel tribus testibus moritur.* Quare persistendum est in nostra, & cõmuni explicatione, vt idem sit animam perire de populo suo, quod morte corporali puniri; Ita vt anima ibi sumatur pro vita corporali, in quo sensu in sacris literis sæpissimè sumitur.

14. 3. Arg. Tertio obijcitur: quoniam in præcitato loco Genes.17. *Deleri de populo suo*, idẽ est, quod post mortem à societate Sãctorũ Patrũ excludi; quod non solũ adultis incircuncisis conuenire potest: sed etiã infãtib⁹: vnde in hoc sensu verba illa explicat *August.lib.16 de Ciuit. Dei c.27.& lib.3.contra Iulianum c.12.& Psalm. 118. concione 25.& multis alijs locis*: quẽ sensũ etiam probat: *Carthusianus in eodem loco ar.54.* & eum ita confirmat; quoniam in Sacra Scriptura de viris sanctis vita functis scribitur, quod aggregẽtur, & apponãtur ad populum suũ siue ad Patres suos; ita vt apponi ad populum suum idem sit, quod post mortem aggregari ad locum, in quo sancti mortui apponuntur. Ergo à contrario sensu impij morientes ideo dicentur separari à populo suo, quia à loco, & societate sanctorum Patrum excludũtur.

15. Solutio. ¶Sed hęc expositio nõ est recipienda, vt ex dictis satis conuincitur. Ad argumentm dicimus illud solum habere vim, si admittamus in sacris literis: *Apponi ad populum suum*, idem esse, quod post hanc vitam aggregari ad societatem Sanctorũ Patrum in Lymbo: quod tamen non admittimus: quoniam Scriptura hac phrãsi vtitur non solũ in sanctis, qui moriuntur; sed etiam in impijs, qui damnãtur: nam sicut de Abrahamo Genes. 25. dicitur: *Congregatus est ad populum suum*: ita de Ismaele impio in eodem c.25. scribitur: *Deficiens mortuus est, & appositus ad populum suum.* Quare per illa verba: *Apponi ad populũ suum*, describitur mors cuiusq; vt sit sensus: *Appositus est ad populũ suum. i. Mortuus est*, vt benè annotauit *Pereira vbi supra, & latius trac. de benedictionibus Patriarcharũ n.293.& cum eo Ysiella ad præcitata verba Genes. 25*, cũ pluribus alijs. Quem eundem sensum continent illa verba in sacris literis satis vsurpata: *Dormiuit cũ patribus suis*, quibus Scriptura vtitur non solũ in viris Iustis (vt de Abrahamo Genes.47. *Dormiam cum Patribus meis*, & de Dauid 2.Reg.7. *Cũ dormieris cũ patribus tuis*) sed etiam in hominibus iniustis, & reprobis: nã de Salomone (qui damnatus à pluribus reputatur) 3. Reg.11. dicitur: *Dormiuit Salomon cũ patribus suis*, & de impio Ieroboam, idẽ scribitur 3.Reg.14. & de Achab reprobo 1. Reg.22. Quare cũ in sacris literis idẽ sit: *Dormire cũ patribus suis, & apponi ad patres suos*: & vtraq; ista phrasis applicetur tam viris sanctis, quã iniustis, non est admittẽdum, *Apponi ad populũ suũ*, idẽ esse, quod per mortẽ aggregari ad societatẽ Sãctorũ Patrũ in Lymbo. Vnde ab his verbis, nec à contrario sensu, benè colligitur, idẽ esse *Deleri, siue interire de populo suo*, atque excludi à Sanctorum societate post mortem. Quare argumentum allatum nullã vim habet, vt probet verba citata ex Genes. 17. *Delebitur de populo suo*, conuenire nõ solum adultis, sed etiam infantibus: & per consequens ex illis non posse sumi firmum argumentum, vt probemus omnes in Adamo peccauisse,

[Margin: Genes.25. — Pereira. — Ysiella. — Genes.47. — 2. Reg.7. — 3.Reg.11 — 3. Reg. 2. — 1.Reg.22. — August. — Carthusia.]

Conclusio totius Quæstionis.

16. Conclusio. Concludentes igitur hunc secundum articulum; dicimus hanc propositionem *Omnes in Adamo peccauerunt*, in sua vniuersalitate simpliciter admittẽdã esse, nec posse absolutè negari; cum absolutè in sacris literis proponatur, & à Patribus vniuersaliter doceatur, & ab omnibus Theologis, nullo discrepante, recipiatur. Vtrùm vero hęc vniuersalitas ex diuino priuilegio aliquam admittat exceptionem? alterius est quæstionis, de qua in sequentibus disputabitur.

QVÆSTIO III.

An Virgo peccauerit in Adamo?



IN præcedenti quæstione art. 1. explicauimus, quid nam sit peccare in Adamo? in secundo autem statuimus hanc propositionem absolutè esse concedendam: *Omnes in Adamo peccauerunt*: superest expendere an ab illa vniuersali regula excipienda sit Virgo Maria? quæ quæstio inter Theologos est celebris, cuius vera resolutio est satis necessaria ad ea, quæ dicẽda sunt, tum de debito virginis ad contrahendum peccatum originale, de quo in hoc libro dicemus: tum etiam de præseruatione eiusdem Virginis, nẽ maculã originalẽ ex Adamo contraheret: de quo disputandum est in libro sequenti.

In

Ordo dicendorum. In hac autem quæstione hoc ordine procedemus; nam in primo articulo referemus varias sententias: variosque modos dicendi: quibus defenditur Virginē in Adamo non peccasse. In 2. partem affirmantem, vt verissimam multis argumentis confirmabimus. In tertio impugnabimus tres dicendi modos, quibus nõ nulli defendunt Virginem in Adamo nõ peccasse. Quartus diligenter expugnabit modum dicendi Catharini, & eorum, qui eum probant. Quintus, & vltimus inquiret; in quonam gradu certitudinis tenenda sit opinio, quæ affirmat Virginem in Adamo peccasse.

ARTICVLVS I.

Referuntur variæ opiniones: & varij modi dicendi opinionis negantis.

§. 1.

Authores cuiusque sententiæ.

1. QVæstio ista, an Virgo peccauerit in Adamo inter Theologos satis est controuersa. De qua tres inuenio sententias: duæ ex diametro opponũtur: tertia vtramque nititur conciliare. Prima igitur opinio absolutè negat Virginem peccasse in Adamo. *Authores 1. opinionis* Authores huius opinionis sunt qui sequuntur. Primo *Galatinus.* loco eam probat *Galatinus lib. 7. contra Iudæos*: & quãuis in locis, quibus communiter refertur (.l.c.2.& 6. in fine) id expresse non dicat; satis tamen id significat *in eodem lib. cap. 10*, vbi respondens argumẽto Hogostrasii ita scribit: *Concedo quidem mortem peccati fuisse effectum, postquã Adam peccauit in his, qui in ipso peccauerũt.* Et inferius docet *Virginem, & Christum eius filium Adæ peccati nõ fuisse participes:* nec aliquis dubitabit eũ huius opinionis fuisse, qui expenderit modũ, quo Virginẽ à cõtractione peccati originalis liberat, de quo inferius dicemus. Eandem sentẽ *Catharinus* tiã expresse probat Ambrosius Catharinus, *in trac. de conceptione Virginis in prima editione 1. p. c. 1. pag. 10. §. Quarto igitur loco; in 2. vero editione, quæ habetur in Opusculis correctis; satis id docet in eodem trac. lib. 2 c. 1. in princ. & inferius pag. 29; id etiam satis declarat in lib. de casu hominis, & peccato originali c. vlt. pag. 192. & in caput. 5. ad Rom.* ad illa verba: *In quo omnes peccauerunt §. Nunquid autem de hoc contaminato Mundo pag. 53. col. 2. in fine*: in quibus locis satis expresse declarat Virginẽ exẽptam fuisse à lege Adamo, & posteris imposita de non edendo de ligno vetito; & ideo in Adamo non peccasse. Idem affir- 2: *Viguerius.* mat *Viguerius in præcitata verba Pauli pag. 45*, vbi expresse docet Virginem ab hac Pauli regula fuisse exemptam; idem insinuat *in suis institutionibus Theologicis c. 18. §. 5. vers. 2.* dum ait: *Virginem mortuam fuisse, non in pœnam, sed ex conditione naturæ*: fuisset autem mortua in pœnam peccati Adami, si in eo peccasset. Ci- *Mayroni.* tari possunt pro eadem sententia Mayro- *Martines.* nius *in 3. dist. 3. q. 2. art. 10. & Martinus de Martines lib. 6. Hypotheposeon cap. 3. pa. 460. & Ystella in cap. 3. Lucæ pag. 184. col. 2*: qui authores ab illis verbis Pauli: *omnes in Adam peccauerunt*, expresse excipiunt Beatã Virginem, quod etiam inuenies *Basil. Leoginens.* apud nostrum *Basilium Leoginensem Theologum doctissimum in suis varis disputationibus quæstione decima Scholastica capite primo fol. 328. pagina secunda litera B. & C.*

Ad eandem sententiam accedit *Franciscus Turrianus in Epistol. de peccato originali fol. 43. pag. 1.* vbi docet Virginem liberam, & immunẽ fuisse à debito, quod 3. *Turrianus* omnes habebant, qui in Adam peccauerunt, *& inferius fol. 45. pag. 2.* aperte scribit propositionem Pauli. *In quo omnes peccauerũt* solum esse vniuersalem figura, nõ sententia; quia non comprehendit eos, qui vel peccare non poterant (qualis fuit Christus Dominus:) aut peccare dedecebat, vt B. Virgo: quod clarius exprimit fol. 53. pag. 2. vbi expresse docet indecorum esse Virginem in Adamo peccasse, & subinde asserit eam in vniuersali Pauli regula non comprehendi. Eandem sententiam esse piam affirmat *Valentia 2. to.* *Valentia.* *disp. 6. q. 11. punct. 2. pag. 626. litera E. vbi inferius pag. 627. litera B. §. Cum hæc vtraque opinio* affirmat eam bonã: & quamuis ibidem dicat oppositam sententiam esse meliorẽ: & eã probet. *to. 4. disp. 11. q. 1. pũc. 2. lit. D. tamen pag. 429. lit. B.* Potius

probat Virginem non peccasse in Adamo, Hos Theologos pro hac opinione inueni: qui omnes à generali regula Pauli Virginem excipiunt, docentq; eam nec in sui conceptione peccatum originale contraxisse, nec in Adamo peccasse. Adducuntur etiam pro hac sententia teste Petro Cartagena homil. 16. Stephanus Mendes lib. 3. sui Marialis c. 34. cum alijs quos referemus inferius q.4.art.3 §.1.

4. *Authores 2. opinionis.* Authores secundæ opinionis, quæ affirmat Virginem peccasse in Adamo in sequenti art. referemus: pro tertia tandē opinione inuenio *Medinam 3.p.q.27.art. 2.pag.595.& 596.vtrobique col.1.& Palatium in 3.dist.3.disp.1.pag.47.&* 48. expresse enim docent Virginem de facto non peccasse in Adam; benè tamen de iure, & secundum meritum. Pro qua etiam sentētia satis videtur stare *Salmeronius to. 13. in cap.5. ad Rom. disput. 50.* dum docet *Virginem secundum meritum Adami fuisse peremptam: actu tamen peremptam nō fuisse* vt patet *in citato loco pag.465.col.1.§. Mirum est.*

Medina.
Palatius.
Salmeron.

§. 2.

Explicantur varij dicendi modi opinionis negantis Virginem saltem de facto in Adamo non peccasse.

5. *1. Modus dicendi Galatini.* QVanuis authores negantis sententiæ in hoc cōueniant, vt Virgo nō peccauerit in Adamo; in modo tñ quo suam explicant sententiam non parum variant: nam Galatinus supposita sua opinione, quod Deus in principio mūdi creauerit quandam massam, vt ex ea formaret Adam, & partem nobiliorem illius reseruasse, vt esset materia corporis tum Messiæ, tum Virginis; hunc excogitauit modū: vt. s. idem sit peccare in Adā, quod Adam suo peccato inficere massam, ex qua singuli posterorum erant generādi; non tamē infecisse partem illā massæ, quam ad formandū Virginis corpus reseruauit, Deo illā à tali infectione preseruante, vt latè ostendimus *supra q.2.art.1,* ad hunc igitur modum putat Virginem in Adamo non peccasse.

6. *2. est Catharini.* Secundum dicendi modū excogitauit Catharinus supra citatus: putat enim Virginē præfuisse quidē in Adam, & eo comedente cū omnibus nobis verè comedisse; ideo tamen comedēdo nō peccasse, quia ex meritis Christi præuisis diuina dispensatione exēpta fuit a lege de non comedendo de ligno vetito, quam Deus Adamo, & posteris imposuit: quia igitur Virgo in Adamo comedit, Deo illi comestionē nō prohibente, ideo in Adamo comedens, diuinam legem non fuit præuaricata; cum tamen ex conditione suæ naturæ subiecta fuerit legi, illam comestionē prohibenti: vnde comedendo præuaricaretur, nisi diuina gratia ex Christi meritis à lege fuisset excepta. Hic dicendi modus plerisque nostri sæculi Theologis placuit, etiam placere videtur *Vignerio, & Turriano locis citatis*; nec illum omnino improbat Valentia, imò eum pium esse, & bonum appellat. 2. to. vbi supra. ¶ Fundamentum huius opinionis ex eo sumitur; quia potuit Deus facere ne Virgo in Adamo peccaret; quia verè potuit eam eximere à lege de non comedendo imposita Adamo, & posteris. Porrò si potuit; vtique de facto eam exemit: hæc enim exēptio Virginis dignitatē, & excellentiam maximè decet: esset enim illa hoc modo purior, & à peccato magis aliena; & Christi redēptio isto modo fuisset efficatior, & altior, dū maiori gratiæ priuilegio, & illustriori dono gratiæ eā à peccato preuenit.

Tertiū dicendi modū excogitauit *Valētia in 2. & 4. tom. in locis supra citatis*: in ea enim est opinione, vt peccare in Adamo sit quidem actionem peccati in Adamo facere; nō tamen absolutè, & simpliciter; sed cū connotatione, quod in sua conceptione macula talis peccati actu sit cōtrahenda. Cum autem Virgo maculā peccati Adam, gratia Dei præueniente de facto non debuerit contrahere; vtiq; comedens in Adamo, nō peccauit: hunc dicendi modum putat Valentia cæteris esse meliorē, vnde eum simpliciter probat. 9. *3. Modus Valentiæ.*

Quartus, & postremus dicendi modus est eorū, qui volunt *peccare in Adamo* absolutè nihil aliud esse, quam actu contrahere maculam peccati quod contra legē Dei Adamus in Paradiso cōmisit: authores huius opinionis retulimus ar. 1. huius quæstionis. Cum vero Virgo Deipara 8. *4. Modus.*

macu-

maculã originalẽ actu nõ contraxerit, vt *lib. 3. ostendemus*; inde probant Virginẽ in Adamo non peccasse: huius opinionis authores sunt *Medina, & Palatius §. 1. citati pro tertia opinione*. Pro eodẽ dicendi modo citari possunt *Mayronius, Martines, & Ystella in eodem loco adductis*: nam cum Medina, & Palatius existiment peccare in Adamo idem esse, quod contrahere maculam peccati Adami; cum negent Virginem originale peccatum contraxisse; ex consequenti negare debent Virginẽ in Adamo peccasse.

Medina. Palatius: Mayron. Martines. Ystella.

ARTICVLVS II.

Latè confirmatur Virginem in Adamo peccasse.

§. 1.

Referuntur huius opinionis authores.

1\. *Vera est opinio affirmans.*

REiecta tamen praecedente opinione, statuenda est, & diligentissimè defendẽda sententia, quæ affirmat Virginem Deiparam cum omnibus nobis in Adamo peccasse: quę opinio & apud antiquos Theologos, & apud nouiores est receptissima. Probata fuit nostro Iacobo de Valentia *Psalm. 46. fol. 135. col. 3. in fine*, vbi multis docet ab illa Pauli sententia ad Rom. 5. *Omnes in Adã peccauerunt*, nullum fuisse exceptum, nec etiam Virginem: & addit hanc consequentiam non valere. *Virgo peccauit in Adam: ergo habuit peccatum originale.* Id ipsum explicat in expositione ad Canticum Virginis, vbi *fol. 388. col. 2. in medio* expresse docet Virginem in Adamo ad culpam originalem fuisse obligatã, quannis in persona eam non contraxerit. Satis hanc sententiam probat *Cannisius de Maria Deipara lib. 1. c. 5. pag. 55. lit. A, B. & Bellarminus tom. 4. in 2. controuersia lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 16. pag. 328. litera A.* vbi omnino subscribit sententiæ, quod Virgo in Adamo peccauit. Ita etiam *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 2. pag. 31. col. 1. §. Dicendum ergo sentio*, affirmans absolutè & simpliciter fatendum esse beatam Virginem in Adamo peccasse. Accedit *Vasquez Bellomontanus 2. tom. ad 3. p. disp. 115.* vbi post longum discursum c. 3. concludit manifestũ esse Virginem in Adamo peccasse: *Azorius hanc sententiam satis probat lib. 4. instit. moral. c. 34. q. vltima, pag. 437.* vbi affirmat nihil cogere, vt cum Catharino dicamus Virginem in Adamo nõ peccasse. Expresius *Henriquez tom. 1. Theologiæ moralis lib. 3. c. 1. de confirmatione, & extrema vnctione, §. 3. in Glossa litera L. pag. 195. col. 1. Cumelius 1. 2. tom. 1. q. 81. art. 3. disp. vnica concl. 3. pag. 548. Petrus Morales de Christo Domino, & Virgine Deipara lib. 3. tract. 1. concl. 4. pag. 276. B.* affirmãs nullam dari repugnantiam, quod Virgo in Adamo peccauerit, & quod maculam originalem non contraxerit, expresius & latius id probat post quintam concl. pag. 277. n. 21. *§. Ex qua conclusione. Cornelius à Lapide in eodem loco Pauli, vers. 12. n. 293. pag. 86.* Eandem sententiam satis insinuat *Cordubensis lib. 1. quæstionar. q. 46. in fine. fol. 390. col. 1*: nam explicans differentiam inter Christum & Virginẽ, postquam ostendit Christum ex vi suæ generationis non peccasse in Adamo, nec Adamum suo peccato eum exclusisse à iure hæreditario habendi iustitiam originalem; de Virgine asserit eam Adami peccato exclusam fuisse ab hæreditate Adæ, scilicet à iustitia originali perdita in Adamo propter Adami peccatum, & subinde obnoxiam fuisse peccato Adami. Cum vero nullus maneat obnoxius alicui peccato, quod ipse nullo modo fecit: nec vllus excludatur ab hæreditate propter peccatum quod ipse aliquo modo non commisit. Vtique admittit Virginem in Adamo peccasse. Denique hãc sententiam esse probabiliorem asserit *Salas 2. tom. ad 1. 2. q. 81. tract. 13. disput. 11. sect. 5. q. 2. pag. 640. col. 2. ad finem*, vt alios omittamus.

Authores illius. Iacobus de Valentia. Cannisius. Bellarm. Suarius. Bellomon. Azorius. Henriq. 2. Cumelius. Petrus Morales. Cornelius. Cordub. Salas.

§. 2.

Confirmatur hæc sententia ex Gilberto & Augustino.

3\. *1. confirmatur ex Gilberto.*

HAnc sententiam expresse confirmat Gilbertus Porretanus in cõmentarijs ad Boetium in libr. de duabus naturis, vbi ita scribit: *Corpus Christi ex Maria sumptum est, quæ (sicut cæteri*

omnes) ex primorum parentum præuaricatione peccato & morti subiacent. Iam verò cæteri Adami posteri, ideo ex præuaricatione Adami subiacent contractioni maculæ originalis, quia omnes illi eadem præuaricatione legem Dei sunt præuaricati, sicut Augustinus multis in locis docet, maxime epist. 23. ad Bonifacium, vbi agens de paruulis, ita ait: *Traxit ergo reatum; quia vnus erat cum illo, & in illo, à quo traxit, quando quod traxit admissum est.* Satis explicat lib.4. contra duas epistolas Pelagianorum c.4. ita scribens: *Restat, vt in illo primo homine peccasse omnes intelligantur, quia in illo fuerunt omnes, quando ille peccauit: vnde peccatum nascendo trahitur.* Igitur ex sententia Augustini ideo nascendo ex peccato Adami trahimus maculam illius peccati; quia in Adamo illud commisimus. Et subinde, ideo cum nascimur, maculæ originali subiacemus; quia in Adamo præuaricati sumus. Quare si Virgo (sicut & cæteri) ex præuaricatione Adami subiacebat peccato originali, vt ait Gilbertus; vtique illa in Adamo præuaricata est, sicut nos omnes in eo sumus præuaricati.

August.

4. *2. confirmatur ex August.* Secundò confirmari potest ex sententia Augustini *Psalm.44 conc.2. ad illa verba: Ego autem cum mihi molesti essent, pag.* 104. col.2. vbi ita ait: *Maria ex Adam mortua est propter peccatum: Adam mortuus est propter peccatum: caro autem Domini ex Maria mortua est propter delenda peccata.* Iam sic, Maria ex Augustino mortua est propter peccatum, nimirum Adami: per quem peccatum intrauit in mundum: & per peccatum mors, vt ait Paulus ad Roman.5. & satis docet idem Paulus 1.Cor. 15: *sicut in Adam omnes moriuntur*, s. morte corporali: quod adeo verum est, vt per Adami peccatum mors ad Christum trāsierit: mortuus est enim propter delendū peccatum. Non est igitur negandū Virginem mortuam esse propter peccatum Adami, vt ait Augustinus. Ergo Virgo peccauit in Adamo. Hæc consequentia ex eo primum probatur; quoniam omnis qui moritur propter peccatum Adami, vel moritur, quia participat Adami peccatum, in quo & ipse peccauit, vel quia moritur, vt deleat Adami peccatū, vt satis colliges ex verbis Augustini. Sed Virgo non est mortua propter delendū peccatum; quia hoc soli Christo conuenit. Ergo mortua est, quia in Adamo peccauit. Deinde probatur eadem consequentia: quoniam omnis qui propter peccatum Adami moritur, aut moritur ex merito peccati Adami; aut propter delendum Adami peccatum, vt satis colliges ex Augustino in præcitatis verbis, & est communis Patrum doctrina. Sed solus Christus moritur sine merito peccati propter delendum peccatum, vt in eisdem verbis docet Augustinus, & expressius *lib.2. de peccatorum meritis c.30.* ita scribens: *Teneamus ergo indeclinabilem fidei confessionem: solus vnus est, qui sine peccato mortuus est propter delendum peccatum.* Ergo Virgo mortua est ex merito illius peccati, per quod mors intrauit in mundum. Quæ consequentia inde confirmatur: quoniam ex Augustino *lib.4. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 4. pati mortem sine meritis mortis de vno solo mediatore Catholica fides nouit.* Sed meritū mortis solum est primum illud Adami peccatum: quia ad Rom. 5: *Per illud mors intrauit in mundum, & in omnes pertransijt.* Sed Virgo non potuit habere peccatum Adami, nisi in Adamo peccauerit. Ergo negari non potest Virginem peccasse in Adamo.

Rom.5. *1.Cor.15.* *1. probatio conseq.* *2. probatio* *August.* *Aug.*

5. *Alia confirmatio Aug.* His accedit; quoniam ex Augustino in verbis suprà adductis, *Virgo ex Adamo mortua est propter peccatum*, ex Adamo, inquam, quia s. erat filia Adami, & erat ipse Adamus, & Adamus erat ipsa, vt docet Augustinus. Ergo peccante Adamo, & ipsa peccauit: nec enim poterat ex Adamo mori propter peccatū, nisi quia cum esset ipse Adamus, Adamo peccante, peccauit & ipsa. Quod adhuc confirmatur ex verbis Augustini *lib. 2. de peccatorum meritis cap. 29: Mors in carne peccati inobedientiæ debita redditur.* Ex quibus patet carnem filiorum Adami ideo dici carnem peccati, quia est caro, cui Adami inobedientia imputatur: imputari autem non potest, nisi quia in Adamo fuit inobediens. Iam verò carnem Virginis esse carnem peccati ex Augustino, & alijs Patribus inferius ostendemus.

Corroboratur. August.

mus. Ergo caro Virginis, atque ipsa Virgo in Adamo inobedientiam commisit, quam commisit Adamus.

6. 3. confirm. Tertio eadem veritas demonstratur: quoniam Virgo vere fuit mortua morte peccati; idque ex Adamo: sed non fuit mortua ex Adamo in propria persona; quia actu non contraxit maculam peccati originalis, vt ostendemus lib. 3. Ergo mortua fuit in alio, nempe in Adamo: sed non potuit in Adamo mori morte peccati, nisi in Adamo sicut & cæteri, peccauerit. Ergo concedendum est eam peccasse in Adamo. Huius argumenti secundus discursus est indubitatus: quia omnis, qui peccato Adami mortuus est, ideo ipso peccato mortuus est, quia in Adamo peccauit: nam ex Paulo ad Rom. Rom. 5. 5: *Per vnius inobedientiam peccatores constituti sunt multi*: minor autem primi discursus simul cum cōsequentia patet. Solum superest ostendere maiorem propositionem: *Virginem. s. vere fuisse mortuam morte peccati.* Hęc autem euidenter ostēditur ex Paulo 2. Cor. 5: *Si vnus pro omnibus mortuus est. Ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus.* Quæ verba non esse intelligēda de morte corporis; sed animæ per peccatum, euidenter ostenditur ex verbis immediatè sequentibus: *Vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit*; quæ de vita spirituali, quā per Christi mortem sunt consecuti, intelliguntur: vnde Paulum in verbis præcedentibus agere de morte peccati per culpam, docet communis & Patrum, & interpretum explicatio, & satis *Augustinus lib. 20 de Ciuitate Dei cap. 6. & expressius lib. 6. contra Iulianum c. 4.* vbi explicans præcitata verba Pauli, ita scribit: *Vnus pro omnibus mortuus est. Ergo omnes mortui sunt. Vide quia consequens esse voluit, vt intelligantur omnes mortui, si pro omnibus Christus est mortuus: quia ergo non corpore; restat, vt in peccato esse mortuos omnes, si pro omnibus mortuus est: nemo neget, nemo dubitet, qui se non negat, aut dubitat esse Christianum.* Quare ex Augustino dubitari non potest Paulum in præcitatis verbis agere de morte animæ, quæ peccato moritur. Et in eodem sensu verba

Margin (left column): 7. 2. Cor. 5. — August.

illa intelligit idem Augustinus *lib. 20. de Ciuitate Dei c. 6.* vbi ex prædictis Pauli verbis ita concludit: *Omnes vtique mortui sunt in peccatis, nemine excepto.* Qui etiam sensus satis deducitur ex verbis Christi Matthæi 15. *Non sum missus, nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel.* Sensus etiam verborum Pauli est ille: *Si vnus pro omnibus mortuus est. Ergo omnes mortui sunt morte peccati.* Hoc autem supposito ex præcitatis Pauli verbis facilè ostenditur Virginem ex Adamo, & in Adamo vere fuisse mortuam morte peccati: etenim consequens illud, *ergo omnes mortui sunt peccato*, non solùm figura, sed etiam sensu esse vniuersale (ita vt vniuersaliter nulla facta exceptione admittendum sit omnes mortuos esse peccato) ex eo euidenter ostenditur, quia hoc antecedens *vnus pro omnibus mortuus est*, ex quo consequens deducitur, vniuersale est & figura & sensu; ita vt vnus pro omnibus nemine excepto, mortuus sit, vt satis declarat propositio cathegorica, quam Paulus immediatè adiungit, *& pro omnibus mortuus est Christus*: quæ etiam est fidei doctrina ex verbis Pauli euidenter deducta: etenim si Christus pro omnibus nullo excepto mortuus est; vtique omnes nullo excepto sunt peccato mortui: nam si aliquis ex Adami posteris peccato mortuus non fuit; vtique nec Christus pro omnibus mortuus fuit; cum pro nullo mortuus sit, nisi qui peccato mortuus fuit, iuxta illud Matthæi 15: *Non sum missus* (scilicet ad moriēdum) *nisi ad oues, quæ perierunt, &c.* & Paulus ad Rom. 5: *Christus pro impijs mortuus est: vix enim pro iusto quis moritur*, & tanquam de fide docet Augustinus lib. 6. contra Iulianum cap. 4. ita scribens: *Nullo modo hoc negare permittens, non nisi pro eis, qui mortui sunt, mortuum fuisse Iesum.*

Margin (right column): August. — Matt. 15. — 8. Virgo vere fuit mortua peccato Adami. — Explicatur Paul. — Matt. 15. — Ad Rom. 5. — August.

9. Applicatur argum. ¶ Antecedente igitur explicato cū vniuersalitate exclusiua, vt Christus pro omnibus peccato mortuis, & pro solis mortuis peccato, mortuus sit: necessario infertur omnes nullo excepto, pro quibus Christus est mortuus, mortuos esse peccato. Quod satis declarat Augustinus *in d. cap. 4. libri 2. contra Iulianum*, ita concludens: *Vnus pro omnibus mortuus est, &c.* Aug.

vt

vt superius adduximus, & hanc vniuersalitatem non solum esse talem figura, sed sensu, ita vt nullam exceptionem admittat, satis exprimit Augustinus lib. 20. de Ciuitate Dei c. 6: adducta enim illa Pauli consequentia, ita concludit: *omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine excepto; siue originalibus, siue voluntate additis: & pro omnibus mortuus est Christus.*

Conclusio argum. ¶ Ex his iam euidenter constat maiorē propositionem esse verissimam, nec sine fidei periculo negari posse, quatenus habet Mariã ex Adamo esse peccato mortuam: etenim si absque fidei periculo negari non potest omnes, nulla facta exceptione, pro quibus Christus fuit mortuus, mortuos esse peccato, vt ait Augustinus: cum fides doceat Christum pro Virgine fuisse mortuum: vtique hæc propositio seruatis fidei principijs est verissima: Virgo fuit peccato mortua: quæ est maior à nobis demonstranda. Ea autem admissa efficaciter infertur Virginem in Adamo peccasse, vt in discursu argumenti ostendimus.

10. *4. confirm.* Quarto loco eadem veritas inde etiam efficaciter confirmatur: quoniam cum Virgo in se peccatum originale non cõtraxerit, vt in sequenti libro ostẽdemus: si illa in Adamo non peccauit, nulla ratione dici potest Christi sanguine redẽpta: consequens tamen non solum falsum est, sed etiam hæreticum, vt omnes fatẽtur ex Paulo 2. Cor. 5: *Christus pro omnibus mortuus est*: & 1. ad Timotheum 4. *Christus est omnium hominum saluator, maxime fidelium*, quod Virgo ipsa in suo Cãtico fatetur: *& exultauit spiritus meus in Deo salutari meo*, salutari, inquam, id est Saluatore, vt habet litera Græca, & est indubitata omnium explicatio. Porrò sequela ex eo patet, quoniam Christus ideo dicitur omnium redemptor, quia *eos saluos fecit à peccatis eorum*, Matthæi 1: *redimendo populum suum ab iniquitatibus eius*, vt dicitur Lucæ 2: vnde Paulus ad Rom. 5: *Cum inimici essemus, reconciliati sumus per mortem filij eius.* Ad Coloss. 1: *Et vos cum essetis aliquando alienati, reconciliauit in corpore carnis suæ per mortem.* Satis sint verba Matthæi 26: *Hic est sanguis meus, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*: pro multis, inquam. i. pro omnibus, vt Ecclesia Catholica declarat. Ex quibus omnibus patet non solùm omnes nos esse Christi sanguine redemptos; sed etiam redemptos à peccatis: ita vt nullus Christi sanguine dici possit redemptus, nisi qui aliquod habuerit peccatum, à quo redimeretur: *nec enim Christus venit, nisi ad oues, quæ perierunt*, vt dicitur Matthæi 15: vnde Paulus ad Rom. 5: *Christus pro impijs mortuus est: vix enim pro iusto quis moritur*, & Augustinus de natura & gratia in principio: *Qui non pertinent ad eos, qui peccauerunt, nullam habent necessitatem, quod Christiani fiant.* Sed Virgo mater, si nec in se, nec in Adamo peccauit, nullum habuit peccatum à quo redimi posset: quia omnis peccans vel peccat in se ipso, vel in alio; nec fingi potest alia ratio peccati, quod vere sit præuaricatio. Ergo Virgo nulla ratione potest dici redempta Christi sanguine, quæ fuit sequela.

2. Cor. 5. 1. Tim. 4. Matth. 1. Rom. 5. Ad Coloss. 1. Matt. 26. Matt. 15. Ad Rom. 5.

11. *Non recipitur 1 solutio.* ¶ Nec vim argumenti elides, si cum nõnullis dicas, vt quis possit dici redemptus à peccato, satis esse; quod ex sua natura habeat debitum peccandi, quanuis non peccet: non elides, inquam, quia tale debitum non satis est ad veram & propriã Christi redemptionem, vt contra Catharinum inferius latè dicemus. *Nec solut. 2.* Nec rursus vim argumenti effugies, si dicas, vt quis vere dicatur redemptus à Christo, satis esse, si aut in se contrahat maculam peccati Adami; aut habeat debitum contrahendi, quanuis in Adamo non peccauerit: non effugies, inquam: quia implicat aliquem contrahere, aut habere debitum contrahendi maculam peccati, quod ille nec in se, nec in alio commisit, vt suprà diximus, & inferius iterum dicemus.

12. *Vltima cõfirmatio.* Postremo accedit: quoniam si Virgo in Adamo non peccauit, non contraheret originale peccatum, etiamsi diuina gratia non præueniretur: consequens tamen & falsum est, & parum tutum: quia, vt suo loco ostendemus, Virgo indiguit gratia Christi iustificatiua præueniente, vt ad contrahenda peccati macula præseruaretur; ita vt eam de facto contraheret, nisi gratia iustificante præuineretur, vt dicemus inferius, & satis colliges ex Paulo

Rom.5. ad Rom.5.dum ait: *Sicut per vnius delictū in omnes homines in damnationem; sic & per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem.* Sequela euidenter ostenditur: quia nemo recipit in se maculam peccati, nisi illud vel in se personaliter, vel in alio originaliter actu commisit: macula enim peccati permanens in peccatore necessario causatur ab aliquo actuali peccato commisso vel in se, vel in alio, vt suprâ latè ostendimus. Ergo si Virgo, nec in se, nec in Adamo peccauit, illud ipsum peccatum, quod Adamus commisit: vtique non posset contrahere maculam illius peccati, quantumuis gratia non præueniretur, quæ fuit sequela. Quæ adhuc cōfirmatur: quoniam vel Virgo indigebat gratia, vt præseruaretur ab illa macula; vel non indigebat. Si indigebat: ergo habebat debitum contrahendi illam: hoc autem debitum non poterat aliunde prouenire, nisi in Adamo illud ipsum peccatum peccauerit, quod Adamus peccauit: quod est nostrum intentum, si verò non indigebat; vtique quantumuis illa nulla donaretur gratia, non contraheret talem maculam, quæ est sequela ad probandum proposita.

ARTICVLVS III.

Impugnantur tres dicendi modi Galatini, Soti, & Valentiæ.

1. *Impugnatur modus Galatini.* VT huius opinionis affirmantis veritas magis confirmetur, impugnabimus omnes dicendi modos, quibus ostenditur Virginem in Adamo non peccasse. Et vt à modo dicendi Galatini incipiamus, in illius impugnatione non est immorandum, cum nitatur fundamento, quod vere fabula est, & vere contrarium tum Philosophiæ, tum Theologiæ: etenim Deum à principio mundi creasse certam specialem massam, vt ex ea & Adamum, & Adami posteros formaret, nullum habet in sacris literis fundamentum: vnde fabulose id fuit excogitatum. Philosophiæ autem repugnat, quatenus supponit materiam, ex qua quisque nostrum generatur, actu fuisse in Adamo: non consentit etiam cū Theologia, quoniam non facilè explicabitur quomodo massa illa pro efformāda Virgine reseruata ab infectione peccati Adami diuinitus præseruata fuerit: quæ omnia late ostendimus in præcedenti quæstione ar. 2. Denique contra eam faciunt omnia absurda contra fidem, quæ in sequenti articulo contra Catharinum adducemus: nec enim diceretur sanguine Christi vere & propriè redempta.

2. *Impugnatur modus Valentiæ.* ¶ Sed nec approbandus est modus, quē excogitauit Valentia & vt cæteris longe meliorem elegit: inde enim probat Virginem in Adamo non peccasse; quia licet cum Adamo comederit lignum vetitū; non tamen illum actum elicuit connotando actualem maculam actu contrahendam; cum illam non contraxerit, iam verò (vt vult) peccare in Adamo, absolutè non est præuaricari in eo frangendo præceptum Dei: sed formaliter est illud frangere cum connotatione, quod frangens cōtracturus sit maculam illius peccati.

3. *Contra Valentiam.* Hunc tamen dicendi modum tanquam vere improbabilem reiecimus in præcedente quæstione art. 5: etenim (vt ibidem ostendimus) nec iste explicandi modus est vsitatus, nec verbum *peccare* etiam vt posteris Adami applicatur, illā connotationem includit, nec comestio peccaminosa Adami, & posterorum, seclusa connotatione potest à vera culpa liberari: & subinde seclusa omni connotatione satis est, vt comedens contra Dei præceptum vere & proprie dicatur præuaricator. Denique si Virgo à præcepto Adami non fuit exempta, vt Valentia contra Catharinum nobiscum admittit, nullo modo potest liberari, quin in Adamo peccauerit, quantumuis in sua conceptione maculam commissi peccati nō sit contractura. Implicat igitur Virginē præcepto Dei comprehensam non peccasse in Adamo, quantumuis maculam peccati ex diuino priuilegio contrahere non debeat: etenim si non peccauit, vt Valentia admittit, vtique non habuit debitum contrahendi maculam, quod nec ipse Valētia admittit, nec admitti potest.

4. *Impugnatur modus quorundā.* ¶ Denique non est admittendus dicendi modus, qui docet Virginem ideo in Adamo non peccasse, quia actu non contraxit peccatū originale. Cuius impugnatio

ex

1.impugn. ex eo efficaciter sumitur; quia hæc opinio non solùm supponit, sed etiam formaliter docet peccare in Adamo nihil esse aliud, quàm maculam peccati Adami actu non contrahere: cum vero hæc opinio & explicatio non solum falsa sit, sed nec satis tuta, vt ostendimus in præcedẽti quæstione art. 3. euidenter patet eam non solum falso niti fundamento, sed etiã temerario, & subinde à Scholis relegandam esse, quamuis pluribus placuerit, quos adduximus in præcedente quæst. art. 1.

5. 2.impugn. Quæ rursus ex eo reijcienda venit; quoniam ex dictis euidenter constat lõge aliud esse contrahere peccatum Adami, & peccare in Adamo: etenim peccauimus in Adamo, cum adhuc in lumbis eius essemus: contrahimus autem illius peccatum, cum actu concipimur, & personaliter existimus: ita fit vt hæc consequentia gratia formæ non valeat: *peccauit quis in Adamo: ergo contraxit peccatum originale:* quia priori supposito potest per diuinam potentiam à posteriori præseruari: sicut etiam non valet hæc consequẽtia: *non contraxit peccatum originale: ergo non peccauit in Adamo:* quia peccare in Adamo ex diuino priuilegio constare potest sine illo priori: qui enim in Adamo in paradiso peccauit, potest, dum cõcipitur, per diuinam gratiam actu non cõtrahere maculam peccati, quod in Adamo commisit.

6. 3.impugn. Potest adhuc hæc opinio inde efficaciter impugnari; quoniam huius opinionis authores expresse docent Virginem Deiparam de facto non peccasse in Adamo; benè tamen de iure, & secũdum meritum: ita docet Medina, & Palatius supra citati. Iam igitur ab illis inquiro; quid nam sit de iure peccare in Adamo? quid item sit in eo peccare secundum meritũ? etenim si de facto peccare in Adam idem est, quod de facto contrahere maculam peccati, quod Adamus commisit, vt inquiunt: profecto peccare in Adam de iure idem erit, quod de iure obligatum esse ad contrahendum maculam peccati ab Adamo commissi: similiter etiam peccare in Adamo secundum meritum idem erit, quod habere meritùm, id est debitũ contrahendi maculam peccati commissi ab Adamo. Iam igitur rursus inquiro; vnde nam iste, qui maculam peccati Adami de facto non contraxit, & ideò de facto in Adamo non peccauit, habeat obligationem iuris atque meritum, siue etiã debitum contrahendi talem maculam? 7. etenim cum macula peccati ex actu peccati commissi necessario oriatur (manet enim macula, actu non manente) si actu & de facto peccare in Adamo idem est, quod de facto contrahere maculam peccati Adami; explicent nobis, ex quo nam actu peccati resultat obligatio & debitũ ad contrahendam maculam, quam de facto non contraxit?

Dicent talem obligationem resultare quidem ex actuali Adami inobedientia, qua in paradiso præceptum Dei violauit (quoniam macula, quam contrahimus, vere est macula illius inobedientiæ, vt fides docet ex Paulo ad Rom. 5; dum ait, *Per inobedientiam vnius peccatores constituti sunt multi*) eam tamen in nobis resultare, non ex eo quod existentes in Adamo illa inobedientia actu cum Adamo præuaricati sumus (hoc enim negant hi authores;) sed ex eo, quia ab Adamo præuaricatore propagati sumus. Sed quam solutio ista à veritate sit aliena, ex eo vel euidenter deducitur, quia licet ex parentibus filij possint trahere reatum pœnæ (nam filij pro peccato parentum sæpè puniuntur) nullo tamen modo possunt trahere formalem culpam actualis peccati, quod non illi, sed soli parentes commiserunt: & per consequens non satis est filium esse à parente peccante propagatum, vt maculam talis peccati in se recipiat; per quam vere & formaliter sit Deo inuisus, si tale peccatum nullo modo patrauit, sed soli parentes: etenim, vt dicitur Ezechiel. 18: *Iustitia iusti super eum erit, & impietas impij super eum erit:* alioquin esset Deus iniustus, si nos obligaret ad maculam peccati, quod nullo modo commisimus, sed soli parentes: & in hoc sensu verissima est Domini sentẽtia Ezechiel. 18: *Anima, quæ peccauerit ipsa morietur,* morte s. peccati, qua formaliter sit inuisa Deo & inimica. Quare aduersarij propriam ignorant vocem, dum admittunt posteros

8. *Occurritur solutioni.*

Rom. 5.

Ezech. 18.

Ada-

Adami cum Adamo in paradiso non peccasse; & tamen esse debitores contrahendi maculam originalem, qua vere sint
9. Deo odibiles, ex eo, quia ab Adamo naturaliter sunt propagati. Fieri igitur non potest, vt qui in Adamo simul cum eo non peccauit, habeat debitum & meritũ ad contrahendam maculam talis peccati, & subinde nullo modo dici potest istum in Adamo de iure, & secundum meritum peccasse. Vnde reijcienda est opinio Medinæ, Palatij, & aliorum, qui volunt Virginem de facto quidem non peccasse in Adamo, ideo quia de facto à macula originali fuit præseruata: peccasse tamen de iure, & secundum meritum, quatenus illam erat contractura, nisi per gratiam præseruaretur.

ARTICVLVS IIII.

Impugnatur modus dicendi Catharini.

§. 1.

Refertur & explicatur Catharini opinio.

1. *Refertur opinio Catharini.* EX dictis art. 1. huius quæstionis iam patet Catharinum cum suis sequacibus ideo defedere Virginem in Adamo non peccasse, quia diuino priuilegio exempta fuit à lege, siue præcepto Adamo, & posteris imposito, nec comedere de ligno arboris scientiæ boni, & mali: & inde infert Virginem in Adamo comedentem de tali ligno non peccasse; peccante Adamo cum cæteris: quia scilicet non prohibebatur comedere de tali ligno. Quem dicendi modum plerisque placuisse ostendimus in dicto art. 1. Cuius opinionis nullum aliud fundamentum adducunt, nisi quia Deus potuit Virginem eximere ab illo præcepto. Ergo illam exemit: quia id in Virginis excellentiam, & dignitatem cedebat.

2. *Quod nam debitũ admittat?* Addit tamen Catharinus Virginem ex conditione suæ naturæ subiectam fuisse tali præcepto: etenim seminaliter continebatur in lumbis Adami, tanquam vera illius filia: Deus autem præceptum imposuit omnibus, qui in virtute seminali Adami continebantur. Quare ex conditione suæ naturæ vere peccaret in Adamo contra legem peccante, nisi ex priuilegio speciali ab illa lege eximeretur. Ex quo colligit in Virgine fuisse quidem debitum peccandi in Adamo, & ex consequenti contrahendi maculam peccati ab Adamo commissi: peccatum tamen non habuisse, nec maculam talis peccati. Et inde infert Virginem vere fuisse redemptam ex meritis passionis Christi præuisis: etenim Deus ex eisdem meritis exemit eam à lege Adamo imposita: nam ad hoc satis est (vt ait) quod secundum debitum suæ naturæ deberet peccare. ¶ Hæc omnia colliges ex Catharino in vtroque tractatu de conceptione Virginis, & ex Turriano in dicta epist. de peccato originali, quamuis neuter satis clare id explicet.

§. 2.

Impugnatur hæc Catharini opinio.

HÆc Catharini opinio ideo aliquibus placuit, quia præ se fert speciem quandam tum probabilitatis, tùm etiam pietatis. Tamen si principia Fidei & veræ Theologiæ consideratius expendantur, tantum abest vt præ se ferat pietatis speciem, vt vere impietatem includat: etenim nequaquam saluare potest Virginem vere fuisse redemptam sanguine Christi: quod tamen oportet saluari. Vnde eam non esse admodum tutã censet *Bellarminus 4. tom. in 2. controuersia generali lib. 4. cap. 16. pag. 328. A.* Eam vt erroneam impugnat *Vasquez Bellomontanus 2. tom. ad 3. p. disp. 115. cap. 3. pag. 16.* Eandem vt hæreticam reijicit *Cordubensis libr. 1. quæstionar. q. 44. concl. 5.* Quod satis mihi sentire videtur *Cumelius 2. tom. ad 1. 2. q. 81. ar. 3. q. vnica, prop. 3. pag. 548*: nam licet hanc opinionẽ expresse non damnet: tamen satis eam videtur damnare, dum ex ea constanter deducit Virginem dici non posse vere redemptam à Christo, quod consequens omnino est damnandum. Suarius ideò eã reijcit; quia nec consequenter loquitur, nec omnino satisfacit testimonijs sacræ Scripturæ. Eam simpliciter non recipiũt

3. *Impugnatur vt fidei contraria.*

Bellarm.

Bellomon.

Cordub.

Cumelius.

Azorius. *Petrus Morales.* *Azorius lib. 4. inst. Moral. c. 34. q. vltima, pagina 837: Petrus Morales libro 3. de Christo Domino. & Virgine Deipara tract. 11. pagina 277. num. 21. §. Ex hac conclusione.* *Valentia.* Et quanuis *Valentia 2. tomo disp. 6. q. 11. puncto 2. pagina 626. E. & 627. B. §. Cum hæc vtraque solutio*, hanc opinionem non modo non improbet, sed affirmet eam piè defendi posse: tamen 4. *tomo, disput. 2. quæst. 1. puncto 2. pagina 428. §. Nunc autem*, eam minus probabilem existimat ideò quod vix possit saluari Virginem incurrisse debitum contrahendi peccatum originale. *Salas.* Denique *Salas 2. tom. ad primam secundæ quæst. 81. tract. 13. disput. 11. sect. 5. quæst. 11. pag. 641. col. 2. ad finem* simpliciter eam non probat: putat tamen argumenta contra eam non satis esse efficacia: vnde satis significat eam esse probabilem.

5. *Authoris iudicium.* Ego in ea sum opinione, vt opinio Catharini non solum sit omnino improbanda, sed etiam vt plusquam temeraria in fide omnibus modis sit releganda, cuius veram censuram explicabimus inferius. Et vt hoc nostrum & ferè omnium iudicium euidentius demonstretur nonnulla sunt hoc loco præmittẽda, ex quibus totius difficultatis vera resolutio pẽdet.

§. 3.

Quod gratia redemptionis Christi per se supponat mortem peccati.

6. *1. præmiss. de duplici gratia.* PRimo igitur loco præmittimus duplex à Theologis admitti genus gratiæ: vnum gratiæ simpliciter sanctificantis: alterum vero gratiæ iustificantis. Inter vtrumque genus hoc interest; quod primum per se incipit à contradictorio, id est, à non sancto, siue à nõ grato: quæ gratia collata fuit Angelis, & primis parentibus in sua creatione. Secundum verò gratiæ genus per se incipit à contrario, scilicet ab iniquo, impio, & inuiso ipsi Deo: qualis gratia infunditur peccatoribus.

7. *Ad quod genus gratiæ ptinet gratia redẽptionis?* Addimus deinde gratiam redemptionis Christi per se pertinere ad posterius gratiæ genus: ita vt per se includat, vt ex iniusto, & inuiso faciat iustum, & Deo gratum. Quæ doctrina ex sacris literis euidenter deducitur: ex illis enim constat gratiam, quam Christus per Crucem nobis meruit; esse gratiam reconciliatiuam: 8. *Est gratia reconciliatiua.* *Deus enim* (inquit Paulus 2. Corint. 5.) *reconciliauit nos sibi per Christum*: nam vt ibidem ait: *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi*: *2. Cor. 5.* idem repetit ad Romanos 5. & ad Coloss. 1. ad Ephesios 2. & mille alijs in locis. *Rom. 5.* Reconciliatio autem per se supponit inimicitiam ex peccato, vt ex se patet, & satis declarat Paulus ad Romanos cap. 5: *Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius.* Et ad Colossens. 1. *Cum essetis aliquando alienati reconciliauit vos in corpore carnis eius per mortem.* *Ad Coloss. 1.* Vnde cum idem Paulus 2. Corint. 5. dixisset, *2. Cor. 5.* *Deum in Christo mundum sibi reconciliare*, adiungit *non reputans illi delicta eorum*; quia nimirum ex natura rei non potest dari reconciliatio sine remissione peccatorum, destructioneque inimicitiæ præcedentis.

9. *Est gratia pacificans.* ¶ Constat etiam ex sacris literis gratiam redemptionis per Crucem esse gratiam pacificantem: dicitur enim ad Ephes. 2: *Est enim pax nostra*; & ad Colossens. 1. *Ad Eph. 2 Coloss. 1.* *Pacificans per sanguinem Crucis eius, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt.* Gratia autem pacificans per se supponit discordiam, & inimicitiam inter eos, qui pacificantur: vnde Paulus adiungit: *& ita cum essetis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis, reconciliauit in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos*: & ad Ephes. 2. verbis præcitatis immediatè addit: *medium parietem maceriæ soluens inimicitias in carne sua*: & statim *interficiens inimicitias in semetipso.*

10. *Est propitiatiua.* ¶ Eadem etiam redemptionis gratia dicitur propitians, iuxta illud ad Rom. 5: *Rom. 5.* *Quem posuit propitiatorem per fidem in sanguine ipsius*: propitiatio autem supponit culpam, & delictum dignum ira & vendicta, quæ per sanguinem Christi remittatur, & condonetur. Vnde Paulus immediatè addit: *propter remissionem præcedentium delictorum*: & 1. Corint. 2. dicit: *1. Cor. 2.* *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi*, & ibidem cap. 4: *Misit Deus filiũ suum propitiationẽ pro peccatis nostris.*

11. ¶ Adhuc gratia redemptionis Christi dici-

Est gratia iustificatiua. dicitur iustificatiua, iuxta illud ad Rom. 5. *Iustificati sumus in sanguine eius*, quod in eodem capite sæpè repetit, & in cap.4. præcedente, & 1.Corint.1.& 6.& ad Titum 3: iam verò gratia iustificatiua per se supponit iniustitiam, & iniquitatem peccati, vt patet ex definitione iustificationis posita à Tridentino sessione 6. de Iustificatione cap. 4: *Est enim translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ & adoptionem filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum.* Quod etiam ostendit Paulus ad Romanos 5: *Gratia ex multis delictis in iustificationem.* ¶ Adhuc gratia redemptionis Christi est viuificans, iuxta illud Christi Ioannis 10: *Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant*, & inferius: *Ego vitam æternam do eis.* Quod autem hæc gratia redemptionis per se viuificet à morte peccati, patet ex verbis Christi Ioannis 5: *Qui credit in me, habet vitam æternam, & transiet de morte ad vitam.* Et inde est, vt ad gratiam viuificantem redemptionis Christi nullus pertinere possit, nisi sit mortuus propter peccatum, vt patet ex *Augustino libro 6. contra Iulianum cap.* 4. vbi docet secundum fidem omnino concedendum esse Christum pro solis mortuis, & peccatoribus mortuum esse; ita enim ait: *Nullo modo hoc negare permitteris: non nisi pro eis, qui mortui sunt, mortuum fuisse Iesum.* Quin potius eo in loco expresse docet *fieri non potuisse, vt Christus moreretur, nisi pro mortuis peccato*, & id confirmat ex verbis Pauli: & merito sane; quia, vt ait Paulus ad Romanos 5: *Vix pro iusto quis moritur*, quæ Catholica Augustini doctrina consentit cum doctrina Christi Marci 2. & Lucæ 5. *Non veni vocare iustos, sed peccatores.* Quæ propositio æquipollet huic: veni vocare solos peccatores.

Rom.5. *1.Cor.1.* *Ad Tit.3.* *Trident.*

12. *Est gratia viuificatiua.* *Ioan.10.* *Ioan.5.* *August.* *Rom.5.*

13. *Christi gratia per se incipit à cōtrario.*

Ex qua propositione manifestè colligitur gratiam, quæ ad redemptionem Christi spectat, ex sua natura incipere à suo contrario, nempe à peccato: ab iniustitia, ab inimicitia cum Deo. Hanc doctrinam esse vniuersalem, ita vt in omnibus redemptis per Christum, nullo excepto, sit vera, expresis verbis docet *Augustinus libro 2. de peccatorum meritis cap.* 20: quo in loco proposita quæstione, an esset aliquis, aut esse posit ex hominibus, qui non ex peccato peruenerit ad iustitiam? negatiue respondet, & nullum excipit, nisi Christum: in eadem sententia persistit in libro de natura, & gratia in principio, dum ait, *Eos nullo modo indigere gratia Christiana, qui nullo modo pertinēt ad illos, qui peccauerunt*: etenim (vt ait Paulus ad Hebræos c. 9.) *ideo Christus noui testamenti mediator est, vt morte intercedente in redemptionem earum præuaricationum, quæ erant sub priori testamento repromissionem acciperent, qui vocati sunt æternæ hæreditatis.* Quibus verbis Paulus vtromque expresit terminum: terminum scilicet à quo; *redemptionem præuaricationum*: terminum verò ad quem, *repromissionem æternæ beatitudinis.* Quod etiam eleganter expresit ad Romanos 5. dum gratiam Christi in omnibus contraponit peccato Adami, vt isto modo doceat, gratiam Christi quoad sua dona incipere à destructione damnorum, quæ per peccatum Adami sunt in mundum introducta: vnde in fine capitis concludit: *Vbi autem abundauit delictum superabundauit & gratia. vt sicut regnauit peccatum in morte, ita & gratia regnet per iustitiam, in vitam æternam per Christum Dominum nostrum.* Quæ verba satis declarant gratiam redemptionis Christi inde regnare cœpisse, vnde regnabat peccatum. Quod etiam manifestè docuit ad Galatas cap. 3: *Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, vt promissio ex fide daretur credentibus*, & ad Romanos cap. 11. *Conclusit Deus omnia in incredulitate, vt omnium misereretur*: ex quibus verbis iam patet ex Pauli doctrina gratiam crucis Christi ex misericordia procedere: misericordia autem per se supponit miseriam, vt vera sit doctrina *Augustini de natura & gratia cap. 5: Quos gratia Christi liberat, vasa misericordiæ nominari*; quia poterat Deus eos tanquam peccatores iustè damnare.

August. *Aug.* *Ad Hebr. 9.* 14. *Ad Galat. 3.* *Ad Rom. 11.* *August.*

15. Hæc tam latè diximus, vt apud omnes supponatur tanquam indubitatum in fide gratiam redemptionis Christi nō redimere, nisi eum, qui præsupponitur

Quinā pertineant ad Christi redemptionē

vere inimicus, vt reconcilietur: dignus ira, vt Deus illi propitietur: mortuus gratiæ propter peccatum, vt per gratiam viuificetur: captiuus, vt redimatur. Deniq; positus in statu veteris Adami, vt renouetur, atque iustificetur, translatione sui, ad statum filiorum Dei, iuxta ea, quæ

Trident. docet *Tridentinum sess. 6. de iustificatione à cap. 1. vsque ad 4.*

§. 4.

Duplex debitum oportet distinguere in materia de peccato originali.

16. *Duplex debitum contrahẽdi maculam originalem.* Secundo loco præmittimus in hac materia de peccato originali duplex debitum in quolibet nostrum esse distinguendum. *1. debitũ.* Primum debitum est ad contrahendam maculam originalem, cũ propagatione ex Adamo concipimur: hoc autem debitum in nobis oritur ex peccato, quod in Adamo adhuc originaliter existentes actualiter commisimus. *2. debitũ.* Secundum verò debitum est, quod ex pura conditione naturæ in nobis inerat, cum adhuc in lumbis Adami essemus, ad peccandum peccante eo contra legem sibi & posteris impositam.

17. Primum illud debitum ortum ex peccato, & inobientia in Adamo à nobis

August. commissa expressit *Augustinus epist. 23. ad Bonifacium*, vbi agens de paruulo, inquit: *Traxit ergo reatum; quia vnus erat cum illo & in illo, à quo traxit, quando quod traxit, admissum est*: vbi nomine *reatus* obligationem intellige; vt sit sensus: paruulus nascendo, traxit secum obligationem peccati, id est maculæ peccati, quod contrahit; quia existens in Adamo vnus cum illo homo peccauit; & ideo secum traxit maculam illius peccati, quod in

August. Adamo fecit. Idem expressit *Augustinus libro 4. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 4. Restat* (inquit) *vt in illo primo homine peccasse omnes intelligantur, quia in illo fuerunt omnes, quando ille peccauit: vnde peccatum nascendo trahitur.* Quibus verbis satis explicat nos peccatum, quo concipimur, trahere ex peccato, quod in Adamo commisimus. Idem

18. *Anselm.* satis declarant verba *D. Anselmi in libro de conceptu virginali, & de peccato originali cap. 7.* vbi ita scribit: *In Adam omnes peccauimus, quando ille peccauit: non quia tunc peccauimus ipsi* (scilicet personaliter) *quia non dum eramus; sed quia de illo futuri eramus, & tunc facta est illa necessitas, vt cum essemus, peccaremus*, peccaremus, inquam, id est, maculam peccati contraheremus. Ecce igitur ex D. Anselmo, ideo quia omnes peccauimus, quando Adam peccauit, facta est in nobis necessitas, vt maculam peccati in Adamo à nobis commissi tunc contrahamus, cum primum concipimur. Idem satis explicat definitio Tridentini in decreto de peccato originali sess. 5. dùm ait: *Peccatum, quo omnes concipimur, origine quidem esse vnum, vnicuique autem proprium*: est, inquam, vnum origine, id est causalitate: quia nimirum illud vnum, quod omnes in Adam commisimus, & ideo est omnium nostrum, est causa, cur quisque nostrum in se ipso contrahat suum propriũ. 19. *Trident.*

Ob quam rationem iam est communis & indubitata doctrina, nos omnes ex peccato Adami trahere debitum, & obligationem, vt dum primum concipimur, maculam originalem contrahamus: maculam, inquam, illius peccati, quod singuli in Adamo peccauimus: & merito; quia in vnoquoque peccato macula, quæ actione transeunte permanet, & qua dicimur peccatores, suo modo trahitur ex ipsa actione peccati, cui non possumus naturaliter non subijci, dum actionem peccati facimus. Simili igitur modo dicendum est in peccato originali: etenim ex actuali præuaricatione, quam in Adamo eliciumus, mansimus subiecti, & obligati ad contrahendam, & recipiendam in nobis maculam ipsiusmet peccati, quod cum Adamo in Adamo fecimus. Quare necessario admittendũ est in nobis quoddam debitum contrahendi maculam originalem, ortum ex peccato, quod omnes in Adamo peccauimus. Vnde hoc debitum & à Patribus & à Theologis communiter admittitur, vt inferiùs ostendemus. *Debitum contrahendi maculã ex peccato Adami.*

Posterius debitum est à nobis simul cũ aduersarijs admittendum: nam supposita diuina institutione, qua Deus voluit vt seminaliter existentes in Adamo vince- 20. *Posterius debitum.*

remus eo vincente, & eo peccante, peccaremus: quia eadem diuina ordinatione, & Adamus erat nos omnes, & nos omnes eramus ille: supposita, inquam, illa institutione omnes habuimus debitum, vt peccaremus ipso peccante.

21. *Explicatur aduersariorũ opinio.* Ex his, quæ diximus, iam patet explicatio sententiæ aduersariorum: putant enim in B. Virgine nullum dari debitum contrahendi peccatum originale, ortum ex peccato Adami, quia Deo eam eximente à præcepto imposito Adamo, & posteris, illa non peccauit, peccante Adamo; & subinde ex peccato Adami nullũ poterat in ea resultare debitum ad contrahendum peccatum originale: admittunt tamen debitum; tum peccandi in Adamo, tum contrahendi peccatum ex Adamo ortum ex conditione suæ naturæ: cum enim ex sua natura esset naturalis filia Adami, ex sua natura subiecta erat, habebatque debitum peccandi peccante Adamo, & contrahendi maculam talis peccati, cum primum conciperetur: vnde nisi à lege eximeretur, de facto peccaret in Adamo, & illius maculam contraheret.

§. 5.

Debitum ad peccandum in Adamo, quod in nobis inerat, antequam peccaret Adamus, non satis erat, vt redderet nos Deo exosos, & inimicos.

22. *3. premissum.* Tertio loco præmittendum est, & quamdiligentissimè obseruãdum, debitum illud ad peccandum in Adamo, si ipse peccaret, quod in omnib⁹ Adami posteris cũ aduersarijs admittimus, antequã Adamus peccaret, nõ satis esse, vt antequam actu peccaret Adamus, nos in eo seminaliter existentes redderet nos Deo inimicos, exosos, & mortuos gratiæ: quod in hac materia est quamdiligentissimè aduertendum. Hoc autẽ ex eo primum probatur: quoniam si creatura rationalis à Deo in puris naturalib⁹ crearetur, in ea daretur debitum ad peccandum ortum ex conditione & naturali infirmitate ipsius naturæ in puris naturalibus constitutæ: esset enim subiecta peccato, & de facto peccaret, si seclusa omni gratia suæ naturę relinqueretur, vt cum omnibus Theologis supponimus ex materia de gratia: & tamen nullus diceret talem creaturam ob solũ illud peccandi debitum, antequam actu peccaret, futuram fore Deo exosam, & inimicam. Quod de facto concedendum est in Angelis malis apud eos, qui vel negant eos vnquam habuisse gratiam, vel si eam aliquando habuerint in via, eam nõ habuerint statim à principio creationis, sed postea: etenim hac opinione supposita Angeli mali, antequam actu peccarent, habuerunt debitum peccandi, ex conditione infirmitateque suæ naturæ; & tamen nullus vnquam dixit, aut dicere potuit, eos ante peccatum fuisse Deo inimicos & exosos. Similiter Angeli boni ex cõditione suæ naturæ, ideo quia creati sunt ex nihilo, subiecti erant debito peccandi, & de facto peccarent, sicut peccauerunt mali, nisi diuina gratia adiuuarentur: at quis dicet Angelos bonos pro illo tempore fuisse Deo inuisos, aut fuisse sanctificatos ex peccato? quin potius iusti, dũ sunt in gratia, non solùm ex conditione naturæ, sed etiam ratione fomitis, subditi sunt & obnoxij actualibus peccatis, etiã mortalibus, nisi gratia perseuerãtiæ specialiter donentur: & tamen nullus, nisi hæreticus, dixerit hoc debitum, & hanc captiuitatem eos, antequam peccẽt, reddere exosos Deo & inimicos. Denique Adamus antequam peccaret, ex conditione suæ naturæ ex nihilo creatæ subiectus erat debito peccandi, nisi à Deo efficaciter iuuaretur: & tamen antequam peccaret, nunquam fuit exosus Deo; à fortiori igitur posteri contenti in lumbis eius, pro illo tempore exosi non erant, quamuis haberent debitum peccandi, si Adamus peccaret. Quin potius Adamo in gratia existente, inerat in nobis omnibus tale debitum, & tamen in Adamo ante peccatum grato, nos etiam grati eramus: imò à primo instanti creationis Adami, in eo grati fuimus, quia in eo gratiam accepimus. Quare dubitãdum non est, sed necessario asserendum debitum illud peccandi ex naturæ infirmitate ortum non satis fuisse, vt nos redderet inimicos Deo.

23. *Discrimen inter vtrũque debitũ* Ex qua verissima doctrina infertur, quantum intersit inter illa duo debita superius explicata: nam debitum peccandi in Adamo, antequam ille peccaret, non satis erat, vt in eo redderemur immundi immunditia peccati: imò nec per illud debitum poteramus dici tales, cum tale debitum etiam aduersarijs consentientibus naturaliter naturam humanam comitetur, quandiu sibi relinquitur destituta omni adiuuante gratia: cum tamen posterius debitũ, quo, postquam in Adamo peccauimus, facti sumus debitores, satis superque sit, vt antequam actu maculam eius recipiamus, faciat nos originaliter immundos; originaliter inimicos, & exosos: originaliter gratiæ mortuos: denique originaliter filios iræ, etiam cum adhuc sumus in parentum lumbis, quam doctrinam vt verissimam & Catholicam supponimus, de qua iterum dicemus in §. 8.

§. 6.

In quolibet peccato duplicem distinguendam esse culpam.

24. *4. præmiss. de duplici culpa inq; libet peccato.* QVarto loco pro absoluta huius rei explicatione præmittendum est & summoperè aduertendũ; quod licet in quolibet peccato vnica tantum detur culpa & deordinatio in genere moris: in genere tamen rei duplicem culpã, & deordinationem esse distinguendam: vnam in ipsa actione peccaminosa, quæ transit: alteram in anima mediante voluntate, quæ transeunte actione permanet. A priori dicimur peccantes, quia actionem peccati efficienter elicimus: à posteriori vero dicimur peccatores, etiã quando nihil agimus. Prior deordinatio (quæ nihil aliud est, quam carentia rectitudinis & conformitatis ad primam regulam) formaliter inest in ipsa actione: actio enim in se ipsa dicitur culpa ex deformitate, quam in se habet ratione carentiæ rectitudinis, & cõformitatis cum prima regula. Deordinatio verò posterior; quæ, transeunte actu permanet in anima, immediatè inest in voluntate: quoniam voluntas ex actione deformi, quam elicuit, manet in se ipsa deformis à prima regula, quæ est diuina voluntas: & hæc voluntatis deformitas est macula, qua voluntas dicitur permanere in peccato, & auersa à Deo, quanuis actu iam non peccet. Cum verò illæ duæ deordinationes, distincta habeant subiecta, quæ suo modo immediatè informant, erunt distinctæ culpæ, & distinctæ deordinationes in genere rei; habentes inter se ordinem prioris, & posterioris: nam deformitas, quæ immediatè inest in voluntate, naturali sequela resultat ab ea, quæ est in actione: etenim ex eo quod voluntas actionem peccati vel elicuit, vel imperauit, consecuta est in se ipsa deformitatem & obliquitatem habitualem à lege Dei, quæ in ea permanet, actu peccati transeunte. Quanuis autem illæ culpæ & deformitates in genere rei sint distinctæ: tamen in genere moris vna est tantum deformitas & culpa, alio & alio modo se habens: etenim illa vna moralis obliquitas, & peruersio vt est in motu, atque in fieri actionis peccaminosæ, dicitur peccatum actionis, actualisque præuaricatio: vt autem permanet transeunte actu, dicitur peccatum, à quo permanenter, & veluti habitualiter dicimur immũdi. Et ad hunc sensum explicabis, quæ docet *Bellarminus 3. tom. in 2. controuers. lib. 5. de amissione gratiæ & statu peccati cap. 17.* *Bellarm.*

Aduertimus deinde vtramque istam deformitatẽ (siue consideretur vt actu distinctę in genere rei, siue vt distinctę sola ratione in genere moris) per se sumptam satis esse, vt reddat hominẽ vere culpabilẽ, immundũ, & inimicũ Deo: etenim vtraque per se sumpta, tam moraliter, quã theologicè habet rationẽ veræ culpæ: nemo enim est, qui neget, actionem ipsam, qua legẽ Dei præuaricamur, esse & dici proprie peccatũ & culpam: nam peccatũ definitur *dictum, vel factum, vel concupitũ contra legem Dei*: quod vero deformitas & macula, quæ transeũte actu permanet, vere sit peccatũ, ex eo patet, quia trãseũte actu, homo vere dicitur peccator, & ab ea vere mundatur, quando per pœnitẽtiã infunditur gratia. Quare cum omne peccatum essentialiter sit quædam immunditia, & quando est mortale, faciat hominem Deo exosum; vere infertur vtrãque 25. *In quo vtraque deformitas cõueniat.*

defor-

deformitatem tam actionis, quàm volũtatis per se ipsam facere hominem immundum, & mortuum gratiæ.

26. *Discrimen inter vtrãque formitatem.* Multum tamẽ interest inter vtramq; deformitatem: quoniam deformitas, & culpa actionis, cum immediatè actionem informet, animam vero nõ nisi mediante actione, nõ denominat ipsum hominem peccatorem, nisi extrinsecè, eo modo, quo actio denominat agentem, quæ doctrina est manifesta de actione peccati externa, verbi gratia de actione furti homicidij, &c: nam cum in anima non recipiatur, non potest ipsum hominem formaliter, & intrinsecè denominare, sed solũ extrinsecè, ideo. s. quia est ab homine. Idẽ dicendũ est de actione peccati interna, quæ à voluntate elicitur, & in eadem recipitur (vt quando voluntas vult morose delectari in re turpi:) nam quanuis volitio sit immanens, & proinde à volũtate elicita, & in ea recepta: tñ prout habet rationẽ peccati actualis eliciti à voluntate, nõ eam denominat, nisi prout est ab ea, & subinde extrinsecè: vtraq; enĩ actio tam externa, quã interna denominat hominẽ non peccatorẽ, sed peccantẽ. Porrò deformitas; quæ transeunte actu permanet in anima, sicut immediatè, & intrinsecè informat animam; ita etiam hominẽ denominat peccatorem denominatione intrinseca, tanquam forma immediatè, & intrinsecè inhærente in ipso homine, cõnotando semper actionem, qua homo legem fuit præuaricatus: ab hoc enim, tanquam à prima, & fontali culpa (cum adhuc habitualiter placeat) homo habet, quod sit immundus.

27. *Inter eas datur ordo prioris & posterioris.* Ex dictis infertur inter istas duas culpas, tam in genere rei, quàm in genere moris dari ordinem prioris, & posterioris: si nõ semper tempore, saltem natura: ordinem, inquam, realem in genere rei, rationis verò in genere moris: & ideo inter vtrãque datur veluti quidam transitus, & quędam successio vnius ad alteram: ratione cuius successionis prior separari potest à posteriori, saltem mente, & cogitatione; ita vt prior, vel sit sine posteriori, vel saltem sine posteriori concipiatur. Et vt res ista melius intelligatur, philosophemur, & concipiamus hominem sub sola actione furti, pro illo priori naturæ, antequam in volũtate resultet culpa habitualis, quæ communiter appellatur macula peccati, negandũ non est hominem pro illo priori naturæ præcise consideratum nõ posse non considerari, vt verè culpabilem culpa actionis peccaminosæ: quæ licet in eo intrinsecè non insit tanquam in subiecto; inest tamen in eo, tanquam in eliciente, à quo emanat: quod absque dubio sufficit, vt verè sit, & dicatur actu peccans, præuaricans, & actu offendẽs Deum.

Simili modo philosophandum est in peccato originali, in quo sicut modo supponimus, datur actio peccati (nempe inobedientia Adami, quam, & Adamus, & nos in eo cõmisimus) ex qua in Adamo quidem statim resultauit habitualis macula; quia personaliter peccauit, quæ tamẽ nõ statim resultauit in nobis, quia nõ dum eramus, nisi solum potentialiter, seminaliter, & in origine: resultauit tamen debitũ, & obligatio, & quædam necessitas eam contrahendi in propria persona, cum primum conciperemur, quod verbis expressis docuit *D. Anselmus in lib. de conceptu Virginali, & peccato originali cap. 7.* ita scribens: *In Adam omnes peccauimus, quando ille peccauit: non quod tunc peccauimus ipsi*, scilicet in proprijs personis, *quia nondum eramus, sed quia de illo futuri eramus: tunc facta est illa necessitas, vt cum essemus peccaremus*, contrahendo. s. maculam peccati in Adamo commissi. 28. *Simili modo philosophandũ est in peccato originali.* *D. Ansel.*

Et in hoc distinguitur peccatum originale ab actuali: quoniam in actuali in eodem instanti datur vtraq; culpa, quãuis culpa actionis sit prior natura: in peccato vero originali culpa actualis solum fuit in Paradiso, quia in paradiso peccauimus in Adamo de ligno vetito comedentes: habitualis culpa ibi actu non fuit in nobis, quia nondum eramus: sed solum fuit in debito, & obligationẽ habendi illã, dum quisque generaretur: actualiter vero tunc est, cum actu generamur. Ita fit vt in peccato originali actio peccati in quolibet nostrum longo tempore antecedat resultantiam habitualis maculæ. Ob quam rationem quisque nostrum, ante quam actu sit, concipi posit in parentum 29. *Quomodo peccatũ originale in hoc distinguatur ab actuali.*

 lum-

lumbis sub illa culpa actuali quã in Adamo fecit; & subinde possit concipi sub culpa actuali, absque hoc quod concipiatur sub habituali. Quin potius pro instãti generationis, in quo primo sumus, possumus considerari sub actuali culpa, in debito permanente, antequam consideremur, cum macula actualiter existente: nam cum substantia sit prior natura quocunque suo accidente; prius natura est me in propria persona generari, & esse, quam me recipere maculam habitualem originalis peccati: ob quam rationẽ pro instanti generationis sine errore concipi possumus sine macula habituali: non tamen sine actuali culpa cõmissa in Adamo extrinsecè nobis assistente: nam cum hęc meã generationem longò tempore antecesserit; ita suo modo mihi extrinsecè assistit, vt nec pro illo priori naturæ sine illius extrinseca assistentia concipi valeam: nam sicut ex vi generationis nunquam possum considerari homo, quin considerer filius Adami: ita considerari nõ possum homo ex Adamo propagatus, quin concipiar cum debito culpæ commissæ in Adamo mihi assistentis: de quo in 3 libro plura dicemus.

30. *Possumus considerari cũ sola culpa actuali in Adamo non considerata macula.*

Sed quidquid de hoc sit: illud verissimum est, quemque nostrum posse considerari cum sola actione peccati in Adamo sine macula actualiter contracta: idq; in toto tempore antecedente instans generationis, in quo toto fuimus, aut in lũbis parentum, aut in semine ab illis emisso. Cum verò illa actualis culpa præuaricationis, verè sit culpa, & offensa Dei, vt fides docet, & verè originaliter sit mea, vt etiam docet fides: negandum nòn est illam satis esse, vt nos adhuc in maioribus originaliter existentes constituat peccatores, iræ filios, & verè mortuos originaliter, si non formaliter intrinsecè, saltem extrinsece, eo modo quo actio denominat agentem; cum ex illa tanquam ex radice, debitores simus, & obligati ad contrahendam maculam, cum primum generabimur.

31. *Discrimen inter vnũ & alterũ debitum.*

¶ Ex quibus iam patet quam latum sit discrimen inter debitum ad contrahendã originalem maculam, quod oritur ex culpa à nobis in Adamo commissa; & illud, quod non oritur ex culpa, sed vel ex cõditione naturæ; vel ex defectibilitate naturali, quale fuit in Angelis, & in Adamo ad peccandum, nisi gratia diuina iuuarentur: nam primum debitum infert debitores esse mortuos gratiæ, ob culpam ab illis aliquo modo commissam: secundum verò debitum, cum ex culpa nõ oriatur, debitores non facit inuisos Deo, & mortuos gratiæ: cum, nulla verè culpa præcedente, nullus verè, & propiè dici possit mortuus, & Deo inimicus.

§. 7.

Contra Catharinum infertur ex eius opinione Virginem vere & proprie non esse à Christo redemptam.

Ex his, quæ tam latè explicauimus, iam facilè demonstratur id, quod §. 3. in principio demonstrandũ statuimus: s. opinionem Catharini ideo esse relegandam: quia ex illa infertur B. Virginem vere, & propriè non fuisse redemptam Christi sanguine, quod fides improbat: ètenim Virginem à Christo esse redemptam simul stare non potest cum debito peccandi in Adamo ex sola naturæ cõditione: ideò s. quia cum esset filia Adami, habebat debitum peccandi in Adamo, nisi eximeretur à lege Adamo, & posteris imposita. Quod hæc duo simul constare nequeant, ex dictis euidenter demõstratur: nam ex primo pręmisso constat gratiam, quę est ex Christi sanguine non redimere, nisi eum, qui vel actu, vel debito est inimicus, filius iræ, mortuus gratiæ, verè captiuus, denique constitutus in statu veteris Adami: latè enim probauimus; gratiam, quæ est ex meritis Christi, ex sua ratione habere, quod incipiat nõ à cõtradictorio, sed à cõtrario, nempe à peccato, quod vel actu præcedat, vel secundum debitum permaneat. Sed si Virgo in Adamo non peccauit, nec actu, nec debito potest dici Deo inimica, filia irę, peccato mortua, captiua, aut cònstituta in statu veteris Adami. Ergo si Virgo nõ peccauit in Adamo, nullo modo dici potest redempta per Christi sanguinem. Quæ fuit sequela, cuius consequens

32. *Ex opinione Catharini sequitur B. Virginẽ non fuisse redẽptã à Christo.*

ſequens eſt hæreticum etiam apud aduerſarios.

33. Demõſtratur minor. In maiore huius diſcurſus omnes cõuenimus: quare ſtatus controuerſiæ poſitus eſt in minori, quã aduerſarij negãt. Illa tamen (ni fallor) euidentiſsime probatur, ex ijs, quæ diximus in 2. & 3. præmiſſo. Quoniam ſi Virgo non peccauit in Adamo, nullum habuit debitum contrahendi maculam ortam ex culpa, quam in Adamo cõmiſimus. Quare Virgo ſolum habuit debitum peccandi in Adamo ortum ex ſola conditione naturæ, modo ſuperius explicato. Hoc autem debitum ex ſententia aduerſariorum habuit, antequam Adamus peccaret. Tale autem debitum non ſatis erat, vt ante Adami peccatum eam conſtitueret inimicam Deo, filiam iræ, gratiæ mortuam, captiuam, denique repoſitam in ſtatu veteris Adami. Ergo tale debitum non ſatis erat, vt illa ſanguine filij ſui verè, & propriè diceretur redempta. Minor huius vltimi diſcurſus inde demonſtratur: quoniam qui ex ſola naturæ conditione, & infirmitate ſubiectus eſt peccato, ex vi talis debiti antequam actu peccet, nulla ratione dici poteſt Deo inimicus, aut filius peccati, vt per ſe patet: Angeli enim antequam peccarent, erant cum tali debito orto ex cõditione ſuæ naturę, vt pote ex nihilo creatæ: & tamen antequam actu peccarent, nec fuerunt, nec eſſe potuerunt inimici Deo, & peccato mortui, vt patet. Eodem igitur modo nullus filius Adami, antequã in Adamo peccaret, dici potuit mortuus peccato, & in inimicus Deo, quantumuis ex conditione ſuæ naturæ pro illo tempore habuerit debitum peccandi cũ Adamo: nam quamuis ex conditione naturæ futurus eſſet peccator, quia in Adamo erat peccaturus: tamen antequam in eo peccaret, nullo modo dici poterat Deo inuiſus propter peccatum, quia nullam cum Deo adhuc contraxerat inimicitiã. Quare dici nullo modo poteſt, nec vllus vnquam dixit omnes, qui in Adamo peccauimus, fuiſſe iræ filios, & inimicos Deo, antequam pecearemus; idque ratione ſoliùs debiti peccandi in Adamo, quo omnes tunc tenebamur.

34. Quin potius ſicut Adamus antequam peccaret, erat in gratia, & homo nouus abſque vlla vetuſtate ſtatus futuri: ita etiam nos pro illo tempore eramus grati Deo, & abſque vlla futuri ſtatus vetuſtate: vnde ſi ſimul cum Adamo diuina gratia præſeruaremur. non præſeruaremur gratia ſanguinis Chriſti, quia non præſeruaremur a cõtrario, nec à debito, quod conſtitueret nos contrarios Deo: fieri enim non poteſt, vt debitũ peccandi quẽquam conſtituat verum filium peccati, & iræ, niſi tale debitum oriatur a culpa actuali iam commiſſa: alioqui rediret hæreſis eorum, qui volebant poſſe quem puniri à Deo pro culpa, quam non cõmiſit, ſed committeret, ſi amplius viueret, contra quos multis in locis diſputat Auguſtinus, maximè in lib. de correctione, & gratia cap. 8, nam iuſtus, qui Sapientiæ 4. morte pręuentus eſt, ne malitia immutaret ſenſum eius, quem eſſe malitia immutandum, ſi viueret, Deus præſciebat, non punitur tanquam filius iræ, quamuis ex conditione naturæ debitum haberet incurrendi futuram malitiam; ſed potiùs præmiatur, vt docet Auguſtinus. *Confirmatur.*

35. *Conclusio argument.* Concludendum eſt igitur debitum illud peccandi, quod ex conditione naturæ Catharinus agnoſcit in Virgine, non ſatis eſſe, vt illa dicatur redempta ſanguine Chriſti: quoniam tale debitum non ſatis fuit, vt illam redderet filiam iræ, & filiã veteris Adami: nullus enim dicitur talis ex debito incurrẽdi peccatũ futurũ orto ex cõditiõe naturę, niſi gratia adiuuetur: ſed neceſſario debet dici talis ex debito peccati vere ab eo cõmiſsi, vel in ſe, vel in alio. Quare minor (in qua ſtatus quęſtionis erat poſit⁹) eſt omnino veriſsima.

36. *Cenſura authorit.* Quo argumento non ſolum adducor vt affirmem Catharinum cum ſequacibus non conſequenter loqui, dũ admittens in Virgine debitum ortum ex ſola conditione naturæ, putat eam verè fuiſſe redẽptam ex meritis ſanguinis Chriſti: ſed etiam vt aſſeram modum illũ dicẽdi Catharini eſſe parum in fide tutum: quã cenſuram puto efficaciſsimè confirmari ex doctrina Auguſtini de natura, & gratia cap. 5; dum ait *eos, qui per gratiam à peccato liberantur, ita à peccato liberari, vt niſi liberarerentur, poſsẽt à Deo iuſte dãnari.* *Auguſt.*

Quare cũ damnatio ex se supponat culpam in se, vel in alio præcedentem, qua, qui damnatur, vere sit reus damnationis: vtique si Virgo per gratiam Christi vere fuit redempta à peccato; vtique ex doctrina Augustini, ita fuit liberata, vt nisi liberaretur, vere & iuste pro tali debito posset damnari, etiam antequam in Adamo peccaret.

37. *Alia implicatio Catharini.* Accedit etiam quia hæc duo inter se nullo modo constare possunt: scilicet Virginem exemptam esse à lege Adamo & posteris imposita; & quod sit redẽpta ex meritis Crucis Christi. Quare cum fides doceat Virginem ex meritis Christi redemptam fuisse: dici nullo modo potest Virginem fuisse exemptam à tali lege, & proinde non posse dici Virginẽ in Adamo non peccasse. Quod vero illa duo inter se conuenire nõ possint, ex eo ostenditur; quia ex communi sententia cõstat Deum nostro intelligendi modo priùs præuidisse peccatum Adami, quã præuiderit passionem, & mortem Christi: nam licet forte admittẽda sit opinio, quod Verbũ diuinum carnem sumeret, etiam si Adamus non peccaret: non est tamen admittendum Christum moriturũ fuisse, si nõ peccaret Adamus. Vnde licet admitti possit Deum nostro intelligendi modo priùs præuidisse Verbi incarnationem, quam præuiderit peccatum Adami: tamen admitti non potest Deum priùs præuidisse Christi mortem, quam præuiderit Adami peccatum, Imò contrario modo theologizandum est; peccatum. s. Adami nostro modo intelligendi priùs à Deo præuisum fuisse, quã Deus statueret morte Christi, hominem redimere.

Deus prius præuidit peccatũ Adami, quã mortẽ Christi.

38. Hæc omnia supponimus tanquam verissima, & receptissima, quæ eleganter explicauit *Fonseca in 6. Met. capit. 2. q. 6. sect. 1. lit. I. L. M. & sect. 2. concl. 4. liter. I, latè etiam Suarius 1. tom. ad 3. p. disp. 5. sect. 3. in 1. & 2. dicto; fuit etiam sententia Scoti, & aliorum.* Quæ Theologia nõ potest non recipi à Thomistis, qui putant, quod Verbum carnem nõ sumeret, si Adamus non peccaret: apud istos enim peccatum necessario præsupponitur ad incarnationem. Porrò si Deus pro illo signo, in quo præuidit peccatum Adami, nihil adhuc nostro modo intelligendi absolutè decreuerit circa hominum redemptionem, & passionem Christi; à fortiori non dum præuiderat passionem Christi, & mortẽ pro illo signo, in quo decreuit creare Adamum, & posteros, & legem illis imponere de non comedendo de ligno vetito: nam sicut hoc signum præcessit illud, in quo decreuit permittere peccatum Adami; ita etiam præcessit signum, in quo præuidit Adami peccatum. Quomodo igitur, aut fieri, aut concipi potest, vt Deus pro illo signo, in quo imposuit præceptum, eximeret Virginem ex meritis Christi? etenim pro illo signo nondum erant præuisa. Admittimus potuisse Deũ pro illo signo eam à lege eximere mere gratis absque vllis meritis, si vera est sententia, quod Verbum non incarnaret, si Adamus non peccaret: vel ex meritis Verbi incarnati, si incarnatio alioquin futura esset, licet nullum fuisset peccatum, quæ est plurimorum sententia: negamus tamen potuisse Deum pro illo signo eximere Virginem à lege ex meritis passionis Christi, si quidem pro illo non dum erant præuisa: id enim omnino repugnat supposito ordine prioritatis, & posterioritatis signorum in actibus diuinis, qui nostro intelligendi modo à Theologis admittitur. Porrò si aduersarij admittant exemptionem illam factam fuisse ex meritis quidem Christi incarnati, non tamẽ passi, & mortui; concedant necesse est Virginem nullo modo pertinere ad redemptionem, quæ per Crucem facta est. Quo argumento olim Catharinum impugnauimus: & summe gauisi sumus, cum vidimus *Salam eodem vsum esse contra Catharinum 2. tom. ad primam secundæ, q. 81. tract. 13. disp. 11. sect. 5. quæst. 11. pag. 641. col. 1.*

Fonseca. Suarius. Scotus. 39. *Salas.*

40. *Alia confirmatio.* Id ipsum amplius cõfirmatur: ponamus enim, quod Deus præuiso Adami peccato noluisset hominẽ redimere; sicut verè potuit nolle. Hoc supposito iam inquiro: an Virgo tunc sine peccato foret concipienda, an vero cum peccato? Si cum peccato: igitur non fuit exempta à lege, & ita peccauit in Adamo sicut cæteri. Si sine peccato (quod concedendum est, si

fuit

fuit exempta à lege) ergo non fuit exēpta ex meritis Christi: supponimus enī nulla futura fore Crucis merita. Ergo si Virgo de facto fuit exempta à lege imposita Adamo; vtique fuit exempta independenter à meritis Christi, & sine vlla præuisione eorum: repugnat enim merita Crucis pro illo signo esse præuisa: quia Deus pro illo signo adhuc poterat nolle Christum pati: non posset autem; si pro illo signo passio Christi supponeretur volita, & decreta. Quare non consequēter loquūtur aduersarij, dum volunt Virginem fuisse exemptam à lege, & fuisse exemptam ex meritis Christi præuisis.

§. 8.

Supposita illa sententia, Virgo non vere incurrisset debitum contrahendi maculam peccati.

41. *Ex opinione Catharini Virginē non habuisse debitum contrahēdi maculam. Probatur sequela.*

EX eo etiam opinio Catharini reijcienda est; quia si Beata Virgo de facto fuit exempta à lege, ita vt non peccauerit in Adamo: vtique ex vi generationis ex Adamo non habuit debitum contrahēdi maculā peccati Adami, quod est contra fidem, vt in sequenti quæstione ostendemus. Sequela facilè patebit, si aduertamus, quod sicut generatio ab Adamo physice considerata vincente Adamo non haberet munditiam, & vim ad transfundendam sanctitatem, & iustitiam, si Adamus non peccaret: ita etiam eo peccante secundum considerationem physicam non habebit immunditiam, & vim ad transfundendam iniustitiam, & maculam originalem. Quare quod generatio ex Adamo dicatur munda, vel immunda ex vi transfundendi in posteros, vel iustitiam originalem, vel originalem maculam, id solū habet secundum considerationem theologicam, quę munditiā vel immunditiam in generatione sumit, tum à causa efficiente, nempè ab Adamo; tum à termino, nempè à filio Adami, qui generatur, prout vterq; theologicè sumitur: Adamus autem tunc theologicè consideratur, quando consideratur tanquam vnus homo repręsentans omnes suos posteros in ordine ad transfundendum in eos, vel iustitiam, si vincat; vel culpam, si peccet. Hanc autem repræsentationem non haberet, nisi Deus ordinaret, vt ille nos omnes repræsentaret; quæ consideratio ad solum Theologum spectat. Itaq; sicut si Adamus vinceret, posterorum generatio secundum considerationem theologicam esset munda; ideo quia ex diuino pacto; & ordinatione Adamus esset potens iustitiam originalem transfundere in filium genitum, cuius personam ex diuina ordinatione gessit; ita etiam peccāte Adamo, generatio, quæ est ex eo, immunda est loquendo theologicè, quia prout est ab Adamo singulorum personā gerente, ex eadem diuina ordinatione vim habet transfundendi in posteros peccatum, quod cōmisit, vt erat persona singulorum.

42. *Quomodo eam habeat ab homine genito.*

Eadem etiam generatio secundū considerationem theologicam habet munditiam, vel immunditiam à termino, id est ab homine, qui generatur; non absolutè, sed prout in Adamo erat ipse Adamus in quo peccante peccauit: vinceret autem si ille vicisset. Quare sicut generatio ex Adamo fuisset munda, si Adamus obediendo vinceret; quia secundū considerationem theologicam generabat filium Adami, cui ex victoria reportata debebatur iustitia, & sanctitas: ita etiam post Adami peccatū dicitur īmunda, qa generat filiū Adami, qui in Adamo peccauit, & ideò māsit debitor maculę peccati in eo cōmissi. Ex quibus patet immunditiā debiti ad contrahendum maculam originalem, quæ nunc generationem ex Adamo comitatur, sumi tum ex eo, quod secundum considerationem theologicam est ab Adamo gerente personam eius, qui generatur: tum ex eo, quod terminatur ad hominem, qui dum Adamus peccauit, erat ipse Adamus; ad hunc enim modū Augustinus Theologorum maximus cōsiderat Adamū, & posteros Adami, quando de peccato originali disputat: vt .s. Adamus ex Dei ordinatione sit omnes posteri, quia omnium personas generabat: & omnes posteri sint ipse Adamus, vt patet ex lib. 1. de peccatorum meritis cap. 10. & ex lib. 3. cap. 7. *Augustin.*

43. *explicatur præcedens Theologia*

Et pro maiori huius Theologiæ explicatione aduertimus Deum, qui omnium, hominum plenum habet dominium, in

quocunq; statu illi sint; constituisse Adamum caput omnium suorum posterorū, qui ab eo per rationem seminalem procreandi erant, quorum omnium voluntates posuit in voluntate vnius Adami; ita vt voluntas Adami esset omnium illorum voluntas; vnde omnes eramus ille homo Adamus; & ille erat omnes nos. Deus igitur imposuit præceptum Adamo, & posteris in eo sub hoc pacto, & lege, vt Adamo obediente, omnes eius posteri obedirent, vt iure quasi hæreditario iustitiam originalē, & promissam gratiam obtinerent: Adamo autem præuaricante, in eo simul omnes præuaricarentur: & propter talem præuaricationē, & peccatū manerent Deo inuisi, & inimici. Itaq; cū ex institutione diuina Adamus, & nos essemus vnus homo, ita vt ipse esset nos, & nos essemus ille; ideo peccante Adamo nos in eo existentes etiam peccauimus; & eo comedente, nos etiā comedimus. Hæc est consideratio Augustini, qua supposita facilè intelligitur, quomodo generatio ex Adamo dicitur immunda: sicut etiam facilē intelligeretur, quomodo diceretur munda, si Adamus Diabolum vinceret.

44. *Cōcluditur intentum.* His ita explicatis iam facilè patet Virginem, si in Adamo non peccaret, nō habituram fore debitum contrahendi maculam peccati ab Adamo commissi: etenim nec Adamus quādo peccauit gessisset personam Virginis; nec Virgo quoad hoc fuisset ipse Adamus: alioquin Adamus peccante ipsa etiam in eo peccasset. Ex quo infertur generationem Virginis licet secundum physicam considerationem verè fuisset ex Adamo; quia verè, & naturaliter fuisset eius filia: at tamen secundum considerationem theologicā non fuisset ex Adamo. Quod si admittatur, necessario infertur Virginem ex Adamo nullam traxisse immunditiam debiti ad contrahendum maculam originalē; quæ fuit sequela à nobis probāda.

§. 9.

Supposita illa sentētia, Virgo nō contraheret maculam peccati Adami, etiam si non præueniretur gratia.

45. *Aliud absurdū ex sētētia Catharini.* ADhuc opinio Catharini ex eo est reijcienda; quoniam si B. Virgo exempta fuit à lege imposita, non fuisset de facto contractura maculam originalem peccati Adami; etiam si nulla infusione gratiæ præueniretur. Quod tamen falsum est; & nullo modo concedendum. Etenim necessario concedēdū est eam tali legi de facto fuisse subiectam, & subinde in Adamo peccasse, sicut cæteri peccauerunt: & per consequens indiguisse gratia præueniente, si maculam peccati non contraheret. Sequela probatur: quia nemo recipit in se maculā peccati, nisi illud cōmiserit, vel personaliter in se, vel originaliter in alio: *Etenim aliena peccata nulli nocere possunt; sed tantū ea, quæ sunt sua*, vt latè probat *Augustinus lib. 1. retrac. c. 10.* *August.* Quod vero nulla ratione cōcedendum sit, Deum, qui propria peccata dimittit, imputare aliena, affirmat idē Augustinus lib. 3. de peccatorum meritis cap. 8. Ob quam rationē, vt Augustinus cōtra Pelagianos defendat paruulos absque vlla iniustitia maculam originalē ab Adamo trahere, & pœnalitates contrahere; multis probat, peccatum Adami etiā illorum fuisse: vt patet in citatis locis: nisi enim aliquo modo fuisset nostrum, non 46. sine iniustitia maculæ illius subijceremur, vt verbis expressis affirmat *lib. 6. cōtra Iulianum cap. 4.* vbi postquam docuit peccatum Adami etiam fuisse nostrum, ita scribit: *Quod si falsum esset, profecto graue iugum super filios Adam à die exitus de ventre, nullo modo iustum esset.* *Augustin.* Et merito sane: quoniam iuxta illud Ezechiel. 18. *Anima quæ peccauit, ipsa morietur.* Quod si sola anima peccans mortem corporis subibit, à fortiori sola, quæ peccauerit, subibit mortem animæ. Cum vero macula peccati originalis verè sit mors animę vt definit Tridentinum sess. 5. de peccato originali Can. 2. vtique iniustè illi subijceretur, qui nec in se, nec in Adamo verè peccauit, vt Augustinus in citatis locis indubitanter definit: sed Virgo ex sentētia Catharini nullo modo peccauit, aut in se, aut in Adamo; quia à lege imposita Adamo fuit exempta. Ergo quando cōcepta fuit, non erat obnoxia ad contrahēdū maculam originalem, quam Adamus

ratio-

ratione sui peccati ad nos generatione transfundit. Et per consequens quanuis non præueniretur gratia, maculam illam in se non reciperet, quæ fuit sequela.

47. *Alia probatio sequelæ.* Secundo eadem sequela confirmatur: quoniam si aliquis ex Adamo naturaliter nasceretur, præter eos, quos Deus ab Adamo generandos fore decreuit (quod non est extra absolutam Dei potentiam) ille non contraheret peccatum originale, etiam si nulla præueniretur gratia, vt latè ostendimus in materia de peccato originali: non ob aliam rationem, nisi quia in lege Adamo imposita non fuit inclusus; & ideo peccante Adamo non peccauit: Deus enim lege à se imposita eos solos obligauit, quos nouit ab Adamo generandos. Ergo similiter, si Virgo exempta à tali lege non peccauit in Adamo, non cõtraheret maculam originalem, quanuis nulla esset præuenta gratia: quæ fuit sequela.

48. *Falsitas cõsequentis.* Consequens tamẽ esse falsum, nec aduersarij negant, nec catholicè negare possunt: alioquin Virgo nõ eguisset gratia Dei, ne peccatum in ea intraret, à cuius introitu nemo liberatur, nisi per gratiam Christi, vt patet ex Paulo ad Rom. 5. & in eodem sensu Virgo ipsa contra peccatũ eguit gratia Dei: de qua ad Rom. 3. *Omnes peccauerunt, & egent gratia Dei.* Quod etiam de Virgine satis expressit *Augustinus de natura, & gratia cap.* 36. dũ ait: *Virgini fuisse collatam à Deo gratiam ad vincendum omni ex parte peccatum*: omni, inquam, ex parte, quia per eam à peccato originali fuit præseruata. *August.* Id conuincit cõmunis Patrum doctrina, qua affirmant carnem Virginis fuisse carnẽ peccati: ita Augustinus lib. 5. *aduersus Iulianum* c. 15. dum ait: *Omnem carnem, vna excepta Christi carne, esse carnem peccati*: quod expressius scribit lib. 2. de peccatorũ meritis cap. 24. inquiens *Christum non sumpsisse carnem peccati, quã nis eam sumpserit ex materna carne peccati.* *Caro virginis est caro peccati. August.* Iam vero caro ex eo dicitur caro peccati, quia ex Adamo subiicitur maculæ peccati: carnem Virginis huic maculæ fuisse obnoxiam expresse docet Ambrosius *Psalm.* 118. dum ait: *carnem Christi in matre obnoxiam fuisse peccato*: illud enim haberet, nisi diuina gratia *Ambrosius*

49. ab eo fuisset præseruata. Deniq; nisi Virgo seclusa gratia haberet debitum contrahendæ maculę originalis, nec benè explicarentur quam plures fidei regulæ, nec cõmunes Sanctorum doctrinæ. ¶ Quare admittendum est, & concedendum Virginem contracturam fuisse maculam originalem, nisi infusione gratiæ per Christum præueniretur: quod tamen esset falsũ, si à lege Adamo imposita fuisset exẽpta, ita vt in Adamo peccante ipsa non peccaret. Et hæc fuit tota vis argumenti initio propositi. *Cõclusio argumenti.*

Nec illius vim elides, si dicas, vt Virgo maculam peccati contraheret, satis fuisse debitum, quod in ea prę fuit ad peccandũ in Adamo, nisi eximeretur à lege: non elides, inquam, argumenti efficaciã: quia supposita exemptione à lege, repugnabat diuinæ iustitiæ obligare Virginem ad cõtrahendum maculam, nisi præueniretur gratia: quoniam verè iniustum est aliquẽ obligare ad habendum maculam peccati quod ille nec in se, nec in alio commisit, vt ex Augustino iam ostendimus: quæ iniustitia non tollitur ex eo, quod virgo peccaret peccatũ Adami, nisi à lege eximeretur; etenim hoc debitum satis quidẽ esset, vt peccatum Adami suum fuisset conditionate, si nimium non eximeretur non tamen satis esset vt tale peccatum in Adamo futurum, simpliciter esset illius. Iam vero obligatio illa conditionata, si exemptio de facto aduenit, nec tollit, nec potest tollere iniustitiam obligationis ad maculam de facto contrahendam, si tale peccatũ nullo modo fuit ipsius Virginis. Quod facilè patet in vassallo, quem Rex exemit à lege aliquid prohibẽte pęna imposita: cui tamen legi aliàs erat subiectus, nisi ab ea eximeretur: Rex enim ille verè esset iniust⁹, si vassallũ illũ obligasset ad pœnã legis, quam facta exceptione nõ fuit præuaricatus. Idẽ etiam patet in eo homine, quẽ Deus ex Adamo vellet generare vltra eos, quos de facto generãdos & nouit, & voluit: cũ enim Deus illũ in Adamo de facto nõ obligauerit, vt iam ostẽdimus, non esset iustũ illũ obligare ad cõtrahendam maculam peccati, quod in Adamo, de facto non commisit. Quare argumentum in sua manet efficacia. 50. *Occurritur solutioni.*

§. 10.

Illa sententia posita potuisset Virgo sine Christi meritis vendicare sibi iustitiam, & sanctitatem promissam Adamo, si vinceret.

51 *Aliud absurdum ex opinione Catharin.*

TAndem opinio Catharini ex eo est reijcienda, quoniam ex ea sequitur potuisse Virginem seclusis meritis Christi vendicare sibi, tum iustitiam originalem, tum sanctitatem promissam Adami posteris, si in Adamo non peccasset: quod tamen est hæreticũ: quia iustificatio ex sanguine Christi absq; vllis meritis merè gratis, & nulla præcedente obligatione fuit Virgini concessa, sicut & nobis. Sequelam facilè probabimus, si supponamus Deum concessisse Adamo non solum iustitiam originalem, sed etiã sanctitatẽ, & gratiã pro se, & pro posteris: quam, si non peccaret, in omnes transfũderet tanquam donum ex diuina ordinatione, & pactione sibi debitum, vt communis Theologorum docet, & satis colligitur *ex Trident. sess. 5. de peccato originali Can. 2.* Iam sic: posteri Adami ius istud nullo modo amiserũt, aut amittere potuerunt, nisi ex præuaricatione Adami, vt patet ex eodem Tridentino, dum definit *Adamum sua præuaricatione non solum sibi, sed etiam posteris nocuisse, & receptam à Deo sanctitatem, & iustitiam, & sibi; & nobis perdidisse*: idque non ob aliam rationem, nisi quia eo peccante, nos etiam peccauimus. Sed supposita exemptione, quam aduersarij fingunt, Virgo non peccauit in Adamo. Ergo præuaricatio Adami nullo modo nocuit Virgini, nec illi perdidit sanctitatem, & iustitiam posteris promissam, si non peccassent: etenim Adamus eam non perdidit, nisi ijs, qui in eo peccauerunt. Ergo ius, quod Virgo habebat in Adamo ante peccatum, vt cũ sanctitate, & iustitia nasceretur, saluum, & illæsum illi mansit; neque ad id indigebat meritis Crucis Christi, quoniam pactum Dei initum cum Adamo, & posteris fuit antequam nostro intelligendi modo præuisa fuerint merita Crucis Christi, vt superius diximus: inde enim est, vt si Adamus non peccaret, seclusis Crucis Christi meritis (quę per passionem nulla fuissent) omnes illius posteri cũ sanctitate, & iustitia nascerẽtur: Adamus enim sanctitatẽ, & iustitiã, quã in sua creatione ante peccatũ accepit, nõ accepit ex meritis sanguinis Christi, vt supponimus.

Tridentin. (margin)

Ad confirmandam hanc veritatem adhuc inquiro; an si Adamus non peccasset, fuisset transmissurus in Virginẽ, sicut & in cæteros, iustitiam originalem & sanctitatem, quam pro se, & posteris accepit? Si negat Catharinus: Virgo peioris conditionis esset, quam cæteri: quod non est admittendum: si vero affirmat; concedat etiam necesse est, vincente Adamo, Virginem vicisse: & subinde in Adamo sibi meruisse iustitiam, & sanctitatem, vt cum illa conciperetur ex vi initæ pactionis. Hoc autem esset falsum, si Virgo ab illo pacto, & lege fuisset exẽpta: nam sicut Adamo succũbente mors imposita fuit in pœnam; ita etiam trãsfusio sanctitatis, & iustitiæ Adamo vincẽte fuit imposita in præmiũ. Nec satis est, si respõdeas Deũ ab illo pacto, & lege exemisse Virginem, quatenus imponebat pœnam, non tamen quatenus imponebat præmium: ita vt eam sua lege comprehenderet, vincente Adamo, non tamen eo peccante: nec enim huius generis exceptio vllum habet verisimile fundamentum. 52. *Alia confirmatio.*

Conclusio totius articuli.

¶ Hæc tam latè diximus pro expugnando, & omnino reijciendo fundamento Catharini sũpto ex eo, quod Virgo exẽpta fuit à lege Adamo imposita; & ideò Adamo comedente, & præuaricante ipsã in eo non fuisse præuaricatã: quod fundamentũ oportuit totis viribus, & omnibus adhibitis medijs impugnare: quia nõ nullis placuit, tanquam habens aliquam non solũ probabilitatẽ, sed etiam pietatis speciem: cum tamen potius sit relegandũ, quam approbandum. 53. *Conclusio art.*

ARTICVLVS V.
& Vltimus.

In quonam gradu certitudinis habenda sit sententia, quod Virgo in Adamo peccauit.

1. SVperest vt explicem⁹, in quonā gradu certitudinis habendū sit Virginē peccasse in Adamo? nec enī in hoc cōueniant Thelogi, qui nobiscū consentiūt.

2. 1. Opinio. Henriquez. Sunt qui varias hac de re opiniones referunt: proprium tamen de ea iudiciū nō referūt, inter hos referri potest *Henriquez in sua Sūma lib. 3. de Confirmatione, & Extrema Vnctio. c. 11. §. 3. in Glos. l. & satis* Azorius. *Azorius lib. 4. Instit. Moraliū c. 34. q. 3. pa. 437. paulò ante finem*, dum referens varias hac de re sententias simul cum sententia Catharini solū scribit se nō videre, quod nos cogat cum Catharino sentire.

3. 2. Opinio. Alij putant sententiā, quæ asserit Virginem in Adamo peccasse, tenēdam esse vt probabiliorem; oppositam tamen esse probabilem, & à censura abstinent. Satis in hoc significantes eam nulla indigere censura. Salas. Ita *Salas 2. tom. ad 1. 2. q. 81. tract. 13. disp. 11. sect. 5. q. 11. pag. 640. col. 1.* vbi expresse docet probabilius esse Virginem peccasse in Adamo, oppositā sententiam nulla notans censuram, imò affirmans eam facilè argumenta in oppositū posse soluere. Valentia. Pro hac sententia referri solet *Valentia. tum 2. tom. disp. 6. q. 11. pūct. 2. ad primum argumentum pag. 626. E, & 627. B. C. & 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag 428. B. C. D.* Cęterumcum in vtroq; loco expresse probet Virginem non peccasse in Adamo, tantum abest, vt putet nostrā sententiam esse probabiliorē, vt oppositū doceat: quare solum agit de controuersia, vtrùm Virgo fuerit exempta à lege Adamo imposita, & ideò in Adamo non peccasse, quæ fuit imaginatio Catharini: in hac igitur controuersia, licèt putet opinionem Catharini bonam, & piam esse; probabiliorem tamen putat sententiam oppositam: putatque Virginem in præcitata lege fuisse comprehensam; & tamē hoc stante putat Virginē in Adamo nō peccasse, vt ar. 1. retulim⁹ in 4. opinione.

3. Opinio. Tertio loco sunt, qui velint oppositā sententiam nullo modo esse probandam, sed omnino tenendū Virginem in Adamo peccasse: addunt tamen opinionem oppositā nulla dignam esse censura; quia vtcūq; saluat locutiones SacręScripturæ & admittit Virginem per Christū fuisse Suar. redemptam. Ita *Suar 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 2. §. Quaret aliquis pag. 32. col. 2.*

Quarto loco non desunt, qui velint de fide esse Virginem peccasse in Adamo, & oppositum esse hæreticum. Ita sensisse Cordubensem affirmat Suarius, quem refert *lib. 1. quæstionar, q. 44. concl. 5.* verū Cordubēsis ibi nō agit de nostra quęstione in terminis, in quibus à nobis proponitur. Pro hac censura citatur Caietanus *2. tom. Opuscular. in 1. Opusc. quod est de sanctificatione Virginis cap. 3. & 1. 2. q. 81. ar. 3. cum Medina in eodem loco*: sed neuter nostram quæstionem in terminis excitauit; quanuis si ea, quæ docent, diligentius expēdantur, ad hanc cēsurā trahi posśūt. 4. 4. Opinio. Non bene citatus Cordub. Caietan.

Tandem inuenio Bellarminum *to. 3. lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 16. §. Quæ sententiā pag. 250.* asserentem contrariam sententiam, quæ negat Virginem in Adamo peccasse, non esse tutam. Fundamentum inde sumit: quia non satis videt, quomodo Virgo potest dici redempta Christi sanguine, si illa in Adamo non peccauit. Cum Bellarmino conuenit *Ouandus in comm. ad Scotum in 3. dist. 3. in titulo an Virgo fuerit propriè redempta?* facilè consentiet Cumelius *1. 2. q. 81. ar. 3. disp. vnica concl. 3. pag. 548.* nam licet oppositam sententiam nulla notet censura; eam tamen satis significat, dum firmiter tenet Virginē nulla ratione excipi posse à propositione Pauli *Omnes in Adamo peccauerunt.* Fundamentum illius est; quia ex illa exceptione aperte sequitur Virginem non posse dici redemptam, quod omnium consensu est hæreticum. Quare si Cumelius sequelam vt indubitatā probat, nón potest non affirmare oppositam sententiā non esse in fide tutam. 5. Vltima opinio. Bellarm. Ouandus.

Ego nō solum cū Bellarmino existimo non esse tutum in fide negare Virginē in Adamo peccasse; sed addo esse errorē in fide: tū, quia opposita opinio verè & propriè saluare nō potest sacrarū literarū locutiones: tum secundo, quia inde sequitur Virginem non indiguisse vlla gratia iustificatiua, & reconciliatiua: tum tertio, quia hæc opinio non admittit in Virgine simpliciter fuisse debitum ad contrahendum peccatum originale; sed solum secūdum quid, & cum particula distrahente à debito, quod secum coniunctam habeat 6. Propria authoris sententia.

inimicitiam cùm Deo. Errorem contineri in duobus prioribus absurdis ostendimus in superioribus: eundē etiā in hoc tertio contineri ostendemus in 4. q. seq.

7. *Trident. nō obstat.* Nec huic resolutioni repugnat Trid: *Seß. 5. de peccato originali in fine*, quatenus declarat, non esse suæ intentionis in illo decreto cōprehendere Virginem: quia solum agit de cōtractione peccati, & maculæ, de qua egerat Can. 2. & 3: nam de illa sola sermo erat in constitutione Sixti 4. quam pręcipit obseruare.

8. *Soluitur fūdamentum Catharini.* ¶ Sed nec fundamentum pro Catharino additum aliquid facit: quoniam Virgini illa sāctitas, & puritas est concedenda, quæ non repugnat gratiæ redemptionis per Crucem Christi: etenim Deus Christum Dominum constituit omnium hominū redemptorē in gloriam ipsius Christi. Virginem autem eximere ab illa lege imposita Adamo non est aliud, quam eam eximere à redemptione per Christi sanguinem: nam licèt potuerit Deus eam ab illa lege eximere, vel omnino gratis absq; vllo redemptionis merito; vel ex meritis Verbi incarnati: nō tñ potuit, pillo signo illam eximere ex meritis Christi passi; qa pro illo signo nōdū erat præuisa mors Christi. Quare si sermo sit de exēptione à lege ex meritis Christi passi; negandum est Deū pro illo signo, in quo præceptū Adamo impositū consideratur, potuisse Virginem eximere ex meritis passionis Xp̄i præuisis: & ita cessat vis, & efficacia argumēti: quin potius omnino cessat pietas illius opinionis: neq; enim piū est, priuilegium Virgini concedere, quod non sit ex Christi sanguine emanans. Maximè; quia Virginē in Adamo peccasse in nullo derogat perfectę illi⁹ sāctitati, & puritati dūmodo à reali cōtractione maculæ eximatur: etenī licet peccauerit in alio: nunquam tamē in se habuit illius peccati immunditiam. Hoc autem sicut Christi redemptionem facit efficatiorem, & longe potentiorē; ita etiam eam reddit illustriorem: redēptio enim Christi eo erit illustrior, quo fuerit efficacior: iam vero gratia præseruans ab immunditia ob culpam actionis in alio cōmissæ debita, efficacior est, quā præseruans à pręuaricatione actionis: ob quam rationē illustrior fuit redēptio, qua Christus redemit homines iam peccatores; quā fuerit redēptio, qua Deus redemit Angelos, ne peccarent, iuxta illud Pauli ad Rom. 5. *Cōmendat autē charitatē suam Deus in nobis; quoniā cum adhuc peccatores essemus; Christus pro nobis mortuus est.* Vide alia argumēta in sequente, q. 4. art. 3. §. 1. & solutionem eorum ibid: *Ad Rom. 5.*

QVÆSTIO IIII.

De debito Virginis ad maculam originalem contrahendam.

1. *Cōtinuatio ad præcedē te.* EXplicata difficultate, an B. Virgo in Adamo peccauerit? consequenter inquirēdum est; an habuerit debitū contrahendi maculam peccati ex Adamo? etenim vt in superioribus aduertimus, nō idem est originaliter peccare in Adamo, & contrahere maculā peccati Adami; quod etiam aduertit Toletus ad Roman. 5. annot. 16. in principio. Nam peccauimus in Adamo in Paradiso, adhuc existentes in lumbis eius: contrahimus autem maculam illius peccati, quando in propria persona actu cōcipimur, & generamur. Præterea peccatum in Adamo fuit vnum tantum in nobis omnibus; at non omniū est vna macula, sed in vno quoque est sua propria. Ex Tridentino sess. 5. Can. 3. In Adamo etiā peccatū fuit actuale; quia fuit actualis inobedientia, vt ait Paulus: at in nobis solum est macula inobedientiæ illius. Quare post disputationē; an B. Virgo peccauerit in Adamo? consequenter inquirendum est; an, & quomodo habuerit debitum contrahēdi maculā, peccati ex Adamo? etenim macula originalis non cōtrahitur à nobis, nisi præcedēte in nobis debito cōtrahēdi illā.

2. *Art. excitandi.* Pro resolutione quæstionis sequentes articulos excitabimus. Primus referet varias de proposita quæstione opiniones. Secundus diligenter expendet primam opinionem, quæ in Beata Virgine absolutè negat omne debitū. Tertius, accurate examinabit opinionem, quæ in Beata Virgine solum admittit debitum secundum quid', & improprium; propriū autē absolutè negat. Quartus expendet opinionē eorū, qui duplex debi-

tum

tum distingũt proximũ sc. & remotum. In quinto articul. pro explicatione quartæ & quintæ opinionis excitabitur quęstio, an B. Virgo in sua propria persona habuerit debitum contrahendi originalẽ culpam? In sexto ponetur vera totius quæstionis resolutio. In septimo, & postremo explicabitur in quo certitudinis gradu posita resolutio sit tenenda?

ARTICVLVS I.

Referuntur variæ opiniones de debito Beatæ Virginis ad contrahendum originalem maculam.

1\. 1. Opinio. DE proposita difficultate varias inuenio opiniones, inter se non omnimode consentientes. Prima simpliciter, & absolutê negat B. Virgini omne debitum ad contrahendum originale peccatum. Qui ita absolutê, & indistinctè id probauerit? inter Theologos inueni neminem: à viris tamen fide dignissimis accepi hanc assertionem ita absolutè, & distinctè prolatam à nonnullis Theologis Toleti, fuisse propositam, asserentibus B. Virginem non solum non contraxisse maculam originalis peccati; sed nec habuisse debitũ contrahendi illã.

2\. 2. Opinio. Secũda hac de re opinio admittit quidem in B. Virgine debitum ad originale peccatum contrahendum: non tamen absolutum, sed secundũ quid; quia. s. absolutè nõ habuit debitũ, vt quæ fuit diuinitus exempta à lege Adamo, & posteris imposita de non comedẽdo de ligno vetito: at tamen, quia ex conditione suæ naturæ illi legi erat subiecta, nisi exẽpta esset, &, sublata exẽptione, peccante Adamo de facto peccaret in eo; debitũ habuit contrahendi maculã peccati, quod Adamus cũ suis posteris cõmisit. Cum vero tale debitum simpliciter non habuerit; quia illud nõ habuit ex vi legis, à qua fuit exẽpta; sed ex sola conditione suæ naturæ; ideò simpliciter, & absolutè loquendo, debitũ non habuit, sed solum secundum quid. Catharin. Turrianus. Ita expresse *Catharinus in 1. tract. de Conceptione Virginis 1. p. c. 1. 5. quarto igitur loco asserimus pag. 10. & 5. Sed existunt nonnulli pag. 14. & in eadem sententia persistit in 2. tractat. de eadem Conceptione libro 2. cap. 1. pag. 21. & satis videtur consentire Franciscus Turrianus in Epist. de peccato origin. fol. 43. pag. 1.* quatenus docet Virginẽ fuisse liberam; & immunẽ à debito, quod õnes habemus, qui in Adamo peccauimus.

Tertia sententia vtitur distinctione: quoniam, vel sermo est de debito proximo, ad contrahendum originale, vel de debito remoto. Volunt igitur B. Virginem non habuisse debitum proximum; benè tamen remotum. Qui in hac controuersia ita distinguat, inueni neminẽ: accepi tamen à viris fide dignissimis, hãc sententiã, & distinctionem pluribus viris doctissimis in Academia Complutensi placuisse. Quia tamen illi ipsi Complutẽtes Doctores, non eodem modo explicant, quid sit debitum proximum, quid ve remotum: hanc tertiam sententiam explicabimus iuxta eorum placitum, qui volunt debitum proximum esse illud, quod oritur ex lege à Deo imposita Adamo, & posteris de non edendo de fructu vetito, & ex pacto, cum Adamo, & nobiscum inito, vt Adamo peccante, omnes in eo peccaremus: debitum vero remotum esse, quod ex conditione naturæ omnes habebamus, vt in Adamo tanquam in capite possemus obligari. 3. 3. Sententia

Pro huius opinionis explicatione authores illius supponunt Adamum fuisse caput naturale omnium posterorum, insuper, & morale. Fuit caput naturale; quia in sua naturali potentia generatiua omnes suos posteros virtualiter continebat, tanquam primum caput naturæ humanæ in posteros propagatione transfundendæ. Fuit autem caput morale; quia Deus tanquam Dominus totius naturæ voluit, vt Adamus esse nos omnes; & omnes nos essemus ipse Adamus; ita vt voluntas Adami ex diuina institutione fuerit nostra, vt ex Augustino in præcedente quæstione tertia sæpe diximus. Addunt deinde Deum, & Adamo & nobis in eo imposuisse præceptum de non edendo de fructu vetito, eo apposito pacto, vt Adamo peccante, & præceptum præuaricante, & ille, & nos in eo peccaremus. 4. explicatur hæc 3. opinio.

5. *Opinio istorum:* Inquiunt igitur hi authores debitum proximum peccandi esse illud, quod habuit ortum ex lege Adamo,& nobis imposita, & ex pacto, quod peccatum Adami esset etiam nostrum: ex hoc enim pacto omnes, etiam antequã Adamus peccaret, mãsim⁹ obligati,& obnoxij, vt peccante Adamo, nos etiam peccaremus: hoc autem debitum, ideo dicitur proximum, quia non fuit in nobis, nisi post initum pactum. Debitum verò remotum est debitum ortum ex cõditione naturæ; quia scilicet, ideo quod in Adamo virtualiter contenti capaces eramus, & suo modo obligati, vt in Adamo possemus obligari ad peccandum, illo peccante. Quod debitum ideo appellant remotum; quia licet in nobis naturaliter daretur; non tamen ad actum reduci poterat, nisi mediante pacto, ex quo ortum fuit debitum proximum,& immediatum: & inde est, vt hoc debitum appellent debitum debiti; quia ex debito orto ex naturæ conditione capaces fuimus debiti, quod ex diuino pacto ortum habuit.

6. *Expilcant suam opinionẽ.* Inquiunt igitur B. Virginem, etiam prout in Adamo virtualiter cõtinebatur, non habuisse debitum proximũ, vt peccante Adamo ipsa etiam peccaret: nam cùm tale debitum immediatè oriatur ex lege Adamo,& posteris imposita, Deus autem ab illa lege, & pacto B. Virginem speciali quodam priuilegio exemerit; nec in ipso Adamo habuit tale debitum: obquam rationem peccante Adamo illa in eo non peccauit: hanc enim opinionem supponunt hi authores tanquam vnicũ suæ opinionis fundamentum. Addunt tamen habuisse debitum remotum, quatenus ex suæ naturæ conditione debitũ habebat, vt in lege à Deo statuta cõprehenderetur, nisi ab ea speciali dono eximeretur. Hæc igitur sit tertia in hac quæstione sententia.

7. *4. Opinio.* Quarta opinio in hac quæstione admittit distinctionem debiti proximi, & remoti: in Virgine autẽ admittit remotum: negat tamen proximum, sed huius distinctionis membra longe aliter explicat ac præcedens: etenim debitũ proximũ appellat illud, quod est in propria persona, quando generatur: remotum vero; quod est in eadem, prout est in alio, s. in Adamo, cæterisq; parẽtibus. Volunt igitur huius opinionis authores in B. Virgine non fuisse debitum proximum, quia in propria persona, in primo instãti infusionis animæ, in quo primo fuit genita, nullum habuit debitũ contrahendi peccatum; quia pro eodem instãti fuit per gratiam præseruata, ne vlla in eam macula originalis resultaret: at tamen in B. Virgine admittunt debitum remotum; quia tam in Adamo, quam in cæteris parentibus subiecta fuit,& obnoxia ad contrahẽdum originalem maculam, ideo quia per naturalem propaginem ab Adamo erat generanda, quæ propagatio ex sua natura est maculæ originalis transfusiua. Hanc opinionem ita explicatam pluribus ex Theologis Complutensibus placuisse in quorundã scriptis legi. Quorũ illi qui putant B. Virginem in Adamo peccasse, in ea admittunt, tum debitum peccandi in Adamo ortũ ex conditione naturæ: tum debitum ad contrahendum maculam peccati in Adamo cõmissi, nisi per gratiam præseruetur: & vtrumque debitum appellant remotum. Porro, qui defendunt B. Virginem non peccasse in Adamo, cum in ea nullum debitũ admittant ortũ ex Adami peccato, in ea solum admittunt debitum remotum, quod ex conditione naturæ oriebatur.

Quintam adhuc inuenio sententiam, quæ in B. Virgine non solũ admittit debitum remotum, sed etiam proximũ in propria persona, quantumuis in ea nulla originalis macula admittatur. Quare non solũ admittunt hi authores debitum ad peccandum in Adamo; sed etiam debitũ ad contrahendã maculã ortũ ex eo, quòd actu peccauit in Adamo: vnde volũt hoc debitũ ex peccato resultans fuisse in B. Virgine, non solum in lumbis parentum existente; sed etiam in ipsa propria illius persona; & subinde habuisse debitum proximum, quocumque modo illud explicetur. Hæc sententia placuit *Bellarmino tomo 4. & libro. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 16. §. Deniq; obnoxia;* vbi expresse docet B. Virginem in primo generationis instanti, in quo considératur, vt iam habens esse personæ huma- 8. *5. Opinio.* *Bellarm.*

nae,

næ, in quodam tamen priori naturæ ante infusionem gratiæ, obnoxiam fuisse peccato: & perconsequens habuisse debitũ ad contrahendum peccatum. Quam etiã opinionem, vt veriorem probauit *Suar. 2.tom.ad 3.p.disp.3.sect.4.§.3.& verius, pag.35.col.2.* Eandem satis probauit *Caietanus in tract.de Conceptione Virginis c.2. & 3.* dum explicat defendi posse B. Virginem in sua propria persona præseruatã fuisse à macula originali, non tamen à debito contrahendi illam: hoc enim in propria B. Virginis persona non posse non admitti, constanter defendit.

Suar. Caiet.

9. Has opiniones in hac perdifficili quæstione non sine labore desumpsi ex ijs, quæ de ea Theologi tum in suis libris editis; tum in suis scriptis, & prælectionibus publicè annotarunt: maximè qui sunt Complutensis Academiæ.

ARTICVLVS II.

An opinio, quæ absolutè negat in B. Virgine vllum debitum contrahendi peccatum originale, sit probabilis?

§. 1.

Refertur pars affirmans cum argumentis.

1. *Pars affirmans.* IN præcedenti articulo varias retuli sententias Theologorum circa quæstionem; an in B. Virgine admittendũ sit aliquod debitum contrahendi originale peccatum? de qua quæstione anno præterito 1615. Toleti non parua excitata fuit controuersia, inter grauissimos Minorum, & Prędicatorum Theologos: de qua supremum Sanctæ Inquisitionis Tribunal varios & doctissimos Theologos consuluit, & celebrem Complutensem Academiam. Quare operæpretium me facturum duxi, si illam in hoc nostro libro de immaculata B. Virginis conceptione, quamdiligentissimè explicarem. Relatis igitur in præcedenti articulo varijs de proposita quæstione placitis, de singulis singulos excitabimus articulos. Et primo loco expendemus, quæ primo loco relata fuit; & inquiremus in hoc articulo; an opinio, quæ absolutè negat in B. Virgine aliquod fuisse debitum contrahendi peccatum originale, sit probabilis?

Qui huius quæstionis partem affirmantem absolutè probauerit, inueni neminem: accepi tamen nonnullos Toleti absolutè & indistinctè asseruisse B. Virginem non solum maculam originalis peccati non contraxisse; sed nec vllum habuisse debitum contrahendi illud. Et pro hac sententia ita absolutè prolata (si vera sunt, quæ ad me peruenerunt) allegant *Valentiam tom.2.disp.6.q.11.punct. 2.§. Quare ad primum respondeo: Vasquez Bellomontanus 2.tom.ad 3.p.disp.115.c.3. Azorium tom.1.instit.moral.lib.4.c.34.q. 3. Henriquez tom.1.suæ Summæ lib.3.de Confirmat.& extrema vnctione c.1.n.3.lit. L. Basilium Legionensem in libro variarum disput.repet.3.pag.546.col.2. Angles in 2. disput.31.de traductione peccati originalis, Turrian.in epist.de peccato origin. Stephanũ Mendes lib.3.de dignitat.Virginis sacratissimæ c.34.§.2. Deniq́ue Catharin. in tract. de Concept.Virginis.* 2.

Valentia. Bellom. Azorius. Henriq. Basilius. Angles. Turrian. Stephanus Mendes. Catharin.

Pro hac sententia primum afferri potest Richardus de S. Victore, ex quo in officio conceptionis composito à Leonardo de Nogarolis referuntur hæc verba: *Non decuit vt caro Mariæ, qualicunque foret obnoxia culpæ.* Similia verba recitantur in eodem officio edito à Bernardo de Busti. *Beatus* (inquit) *venter Mariæ, qui nulli vnquam fuit culpæ obnoxius.* Iam verò si B. Virgo habuisset aliquod debitum contrahendi peccatum originale, vtique originali culpæ obnoxia fuisset. 3. *1.argum. Richar.de S.Vict.*

Secundò adduci potest illud D. Anselmi, quod adducitur in vtroque conceptionis officio à Sede Apostolica approbato: ex cõm.ad 1.Cor.5. *Decuit Virginem ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi.* Sed puritas, quæ non solũ non admittit aliquam culpam, sed nec vllum debitum ad eam, maior est, quam puritas, quæ admittit debitum ad culpã, quanuis culpam non admittat, vt patet; & talis puritas sub Deo potest intelligi. Ergo ex doctrina Anselmi B. Virgini debet concedi puritas non solum excludens omnem culpam, sed omne debitum ad illam. 4. *2.argum. Anselm.*

5. *Confirmatio.* Confirmatur hæc ratio: quoniam ex tertia synodo generali act. 3. *B.Virgo purior est omni sensibili, & intelligibili creatura*: & subinde est purior Angelis. Hoc autem esset falsum, si haberet debitum ad contrahendam originalem maculam; quia, vt diximus, maior est puritas sanctitatis, quæ & culpam, & omne debitũ ad culpam excludit, quam illa, quę solam excludit culpam. Ergo concedendum est in B. Virgine non solum nullam fuisse culpam originalem; sed nec vllum ad illam debitum: nam in Angelis talis puritas reperitur.

6. *3. argum. August.* Tertiò adduci potest illud Augustini in lib. de natura & grat. c. 36: *De Virgine Maria, cum de peccatis agitur, nullam habere volumus quæstionem*. Quæ verba non solum intelligenda esse de peccatis actualibus, sed etiam de originalibus, omnes nouiores conueniunt, vt latius ostendemus *lib. 3. q. 4. art. 1. §. 4. n. 72.* Hoc autem admisso efficaciter infertur in hac controuersia ex mente, & intentione magni P. Augustini B. Virginem excipiendã esse à communi aliorum regula: & subinde ex mente Augustini nullum in ea peccati debitum esse admittendum. Quod *August.* confirmari potest ex verbis ab Augustino additis, *quia scimus, quod ei plus gratiæ collatum fuit ad vincendum omni ex parte peccatum.* Iam verò peccatum originale tunc omni ex parte vincitur, cum ita vincitur, vt non solum non detur, sed nec vllum debitum ad illud.

7. *4. argum. D. Hier.* Quartò adduci possunt nonnulla Sanctorum Patrum testimonia: nam D. Hieronymus in officio conceptionis relatus, ita habet: *Ideo immaculata, quia in nullo corrupta*; quæ habentur in sermone de Assumptione apud Hieronym. tom. 5. pag. 95. qui potius tribuitur Sophronio. Iam verò debitum ad incurrendam originalem maculam sine aliqua corruptio- *Origenes.* ne non datur. Origenes etiam in eodem officio relatus, scribit, *Beatã Virginem nec serpentis persuasione deceptam, nec eius venenosis afflatibus infectam*: reperiuntur hæc verba *homil. 1. ex varijs collecta tom. 2. in antiquis pag. 499: in nouis autem tom. 3. pag. 3. B.* Iam verò debitum ad contrahendum culpam originalem ex venenosis serpentis afflatibus ortum est. Sanctus etiam Dominicus relatus in dicto officio *S. Dominicus.* Leonardi de Nogarolis in tract. de corpore Christi, vt grauissimi authores referunt, ita ait: *Sicut terra, ex qua Adamus formatus fuit, nunquam alicui maledicto fuit subiecta, ita etiam B. Virgo, ex qua secundus Adamus Christus Dominus formatus fuit, nunquam fuit maledicta.* quæ etiam verba adducunt præsbyteri Achaiæ ex Diuo Andrea. Iam verò debitum ad contrahendum originale peccatum à maledictione ortum habuit.

Quintò accedat Cardinalis Nicolaus de Cussa *lib. 8. exercit. ex sermone sicut lilium pag. 192.* quatenus scribit, *B. Virginem non indiguisse liberatione à seruitute peccati.* 8. *5. arg. Nicolaus de Cussa.*

Postremò pro hac sententia maximè facit, quoniam hæc propositio absolutè his verbis prolata: *B. Virgo Maria non contraxit debitũ peccati originalis*, à Supremo Inquisitionis Officio Madriti qualificata est, tanquam probabilis, vt patet ex fide Secretarij eiusdem Officij: propositio autem ista absolutè prolata generaliter intelligitur de omni debito, vt. s. absolutè nullum contraxerit debitum. 9. *Postremũ argum.*

Ex his inferunt huius opinionis authores explicationem Concilij Tridentini sess. 5. de peccato originali non solùm intelligendam esse de ipso originali peccato, sed etiam de debito ad illud cõtrahendum: vt sicut in regulis generalibus originalis peccati Concilium non intendit comprehendere B. Virginem; ita nec in regulis debiti eiusdem peccati; & asserunt Vasquez Bellomontanum ita docuisse. 10. *Illatio.*

§. 2.

Pro vera resolutione nonnulla præmittuntur.

His non obstantibus, non solum reijcienda est pręcedens affirmatiua sententia; sed omnino damnanda tanquam in fide periculosa, & erronea. Pro vera tamen huius difficultatis resolutione, & pro clariori impugnationè præcedentis sententiæ nonnulla sunt præmittenda. ¶ Primo loco præmittẽdum est id, quod in præcedenti q. art. 4. 11. *1. præmissum.*

§.4.n.16. iam præmisimus; in omnibus Adami posteris in ordine ad contrahendam originalem maculam duplex debitum esse distinguendum: vnum ante peccatum, quo obligati eramus ad peccandũ in Adamo, si ipse peccaret: alterum ad cõtrahendam, & recipiendam maculã peccati in Adamo commissi, cum primum in propria persona conciperemur. Hæc duo debita esse inter se distinguenda euidenter patet ex distinctione extremorũ vtriusque: nam primum debitum fuit ad peccandum in Adamo, si ipse peccaret; vnde immediate terminabatur ad actionem peccati ab Adamo committendi. Alterum verò debitum non terminabatur ad actum peccati; sed ad solam maculam illius peccati, quod in Adamo omnes commisimus, cuius maculæ contrahendæ debitores sumus, cum primum in proprijs personis concipimur. Iam verò contrahere maculam peccati, propriè nõ est peccare, quanuis macula ex Adamo contracta communiter appelletur peccatum. Licet autem actio peccati, quæ transit, & macula illius remanens censeãtur vnum peccatum in genere moris; tamen pro vitanda æquiuocatione satius est in hac controuersia actionem peccati distinguere à macula illius; ita vt illa duo considerentur non in genere moris, sed in genere rei; cum re vera, quando maculam peccati contrahimus proprie loquendo non peccemus.

13. *2. præmissum.* Præmittendum est deinde primum debitum habuisse ortum ex conditione naturæ supposita diuina ordinatione, qua Deus voluit omnes homines in vno Adamo obligare, statuendo, vt omnes homines essent ille homo Adamus; & ille homo Adamus esset omnes homines ab eo propagandi, vt cum Augustino omnes admittunt, & ex pluribus illius locis ostẽdimus in præcedenti q. art. 4. §. 4. n. 17. & 18. ratione cuius institutionis Adamus, qui solum erat naturale caput omnium hominum, quia omnium erat principiũ factus est caput morale omnium illorũ; quatenus illius voluntas, Deo ita statuẽte, erat voluntas omnium nostrum; ratione cuius peccante Adamo, omnes peccauimus. Ex quibus iam patet prius illud debitum habuisse ortum ex conditione naturæ, cuius primum principium erat Adamus, supposita tamen diuina institutioné, qua Deus statuit, vt omnes essemus ille; quæ diuina institutio in eo est fundata, quod omnes virtute eramus in potentia illius generatiua: qui ideo quia erat naturale omnium caput, quoad esse, factus est caput morale omnium, quoad agere morale. Posterius verò debitum solum habuit ortum ex peccato Adami, & ex meritis illius, ideo quia fuit etiam omnium nostrum: & hoc libẽter admittit Catharinus docens obligationem, & debitum contrahendi maculam originalem peccati in Adamo commissi, tunc primum incepisse, cum Adamus peccauit, vt ex professo scribit in 1. tract. de Conceptione Virginis 1. p. c. 1. pag. 14. in princip. & in hoc quidem recte: quoniam idem docuit D. Ambrosius in Psal. 118. serm. 6. dum ait: *Adamum suo peccato totam suam posteritatem obligasse.* Et clarius D. Anselmus in tract. de peccato originali c. 7. vbi postquam docuit *nos omnes in Adamo peccasse, quando ille peccauit,* addit hæc verba: *& tunc facta est illa necessitas, vt cum essemus peccaremus*, id est, contraheremus maculam peccati, quod commisimus in Adamo. 14. *Ambr.* *Anselm.*

Ex quo bene infertur prius illud debitum non bene dici, esse ab Adamo; bene tamen posterius: & ratio est; quia causa posterioris debiti fuit Adamus, idque per suam liberam voluntatem, quæ erat nostra: vnde potuit tale debitum in nobis non fuisse; quia potuit Adamus non peccasse. At verò causa debiti prioris nõ fuit Adamus, sed conditio naturalis propriæ naturæ, supposita diuina institutione, quod voluntas Adami esset nostra. Quare tale debitum fuisse vel non fuisse in nobis, non fuit in libera Adami potestate, sed prouenit ex naturali naturæ nostræ conditione, quatenus omnes eramus Adami filij: vnde supposita diuina institutione nullus nostrum potuit non peccare, nisi ex diuina dispensatione eximeretur. 15.

§. 3.

Statuitur conclusio contra affirmantem opinionem.

His

16. HIs præmissis contra præcedentẽ affirmatiuam sententiam hæc statuitur propositio omnino amplectenda: *B. Virginem simpliciter & absolutè nullum habuisse debitum contrahendi maculam peccati Adami, sine maximo fidei periculo, & errore affirmari non potest.* Hæc propositio ex eo primum confirmatur, quia opinio opposita contra quam statuitur, nullum pro se habet authorem: nam qui pro ea citantur, vel nostram opinionem indubitanter approbant; vel in terminis nostræ propositionis non loquuntur, vt statim ostendemus: quin potius sententia illa, tanquam falsa & improbabilis ab omnibus reijcitur; etenim authores tertiæ, quartæ, & quintæ opinionis nõ possunt illam non improbare; quia vel omne debitum tam proximum, quàm remotum admittunt, vt patet ex quinta opinione; vel si negant debitum proximum, admittunt remotum, vt patet ex opinione 3.& 4: Catharinus autẽ author secundæ opinionis nostram propositionem tanquam primum & firmũ suæ fundamẽtum iacit in vtroque tract. de Concept. Virginis: in primo quidem cap.1.& 2.primæ partis;in secundo autẽ lib.2.cap.1. Quare cum illa opinio in re grauissima nullum pro se habeat authorem, & ab omnibus absolutè improbetur; non potest ex hoc cap.non relegari, saltem tanquam improbabilis & omnino falsa.

17. Deinde eam nõ posse non relegari, vt in fide periculosam, & erroneam euidenter cõuincitur, si supponamus negari non posse sine fidei periculo, B.Virginẽ peccasse in Adamo, vt in quæst. præcedenti art. vltimo ostendimus: hac autem veritate supposita, sine errore in fide negari non potest B. Virginem habuisse debitum contrahendi maculam originalis peccati, vt ostendemus §.5. siue illud debitum dicatur remotum, vt plerique putant; siue proximum, vt alij existimant, de quo inferius.

18. Accedit tertiò; quoniam licet admitteremus (quod tamen non admittimus) B. Virginem non peccasse in Adamo (quæ fuit multorum opinio, quos citauimus in quæst. præcedente art. 1. §.1.) adhuc sine periculo affirmari non posset B. Virginem nullum habuisse debitum: etenim si absolutè nullum debitum habuit, vtique non potuit dici redempta Christi sanguine, quod sine hæresi affirmari non potest, vt nunc supponimus lib.3. latiùs id ostensuri, quod ipsi etiam aduersarij (si aliqui darentur) libenter admitterent. Porrò sequela huius argumẽti ex eo apertè probatur; quoniam ad Christi redemptionem nullus pertinere potest, nisi aliquo modo sit peccator, vt q.3.iam ostendimus, & iterum ostendemus in art. sequenti; ad hæc autem probandum satis nunc sint verba Christi Domini Marc.2. & Luc.5: *Non veni vocare iustos, sed peccatores*: quibus verbis satis edocemur Christum propter solos peccatores venisse: ob quam rationem gratia redemptionis Christi dicitur reconciliatiua, pacificatiua, denique viuificatiua, vt q. 3. monstrauimus: quæ omnia satis conuincunt eos, qui sanguine Christi sunt redempti, non solùm sub peccati iugo fuisse captiuos, sed Deo inuisos, & peccato mortuos. Quare de fide est, neminem posse ad Christi redemptionem pertinere, nisi aliquo modo fuerit mortuus peccato: iam verò nullus potest dici peccato mortuus, nisi propter peccatum, cuius aliquo modo sit debitor: vnde qui absolute nullum habuit debitum contrahendi peccatum ex Adamo, nullo modo potest dici mortuus peccato Adami: etenim peccatum Adami nulli potest mortem spiritualem inferre, nisi Adami peccatum aliquo modo ad eum pertineat: quoniam peccatum nulli nocet in ordine ad spiritualem mortem, nisi suum; vt verbis expressis ait Augustinus lib.1.retra. August.
cap.10.inquiens: *naturæ humanæ nulla nocuere peccata, nisi sua*, & lib.3.de peccator. meritis c.7. expresse negat: *posse liquidè affirmari peccatum Adami, etiam non peccantibus nocuisse.* Quare si B. Virgo nullũ prorsus habuit peccatum ex Adamo, nec debitum ad contrahendum illud, sicut nullo modo potest dici mortua illo Adami peccato; ita nullo modo potest ad Christi redemptionem pertinere. Cum igitur hoc sine hæresi affirmari nequeat, vt iam supposuimus; vtique sine periculo

&

19.

& errore in fide nequit ſimpliciter affirmari B. Virginem abſolute nullum habuiſſe debitum contrahendi ex Adamo originale peccatum, quod propoſitio noſtra aſſerit: de qua cenſura agemus §.5.

20. Denique hæc opinio ex verbis Auguſtini euidenter conuincitur lib.10. de Geneſ.ad lit.c.18.dum ait: *Carnem eſſe ex propagine Adami, ſatis eſſe, vt quis prænaricationi Adami ſimpliciter ſit ſubiectus*. Nullus autem negabit B. Virginem ex Adamo habere propaginem.

§. 4.

Communis ſententia, nemine diſcrepante, in B. Virgine aliquod admittit debitum.

21. *In B. Virgine admittendum eſt aliquod debitum.* SEd vt huius noſtræ propoſitionis veritas magis appareat, non ſolùm eam probabimus, quod oppoſita ſententia nullum pro ſe patronum habeat, vt iam diximus; ſed etiam ex eo, quod omnes Theologi, qui de hac quæſtione ſcripſerunt, ſimpliciter agnoſcunt, in B. Virgine aliquod debitum ad contrahendum originale. An verò tale debitum ſit proximum, an verò remotum? de hoc eſt inter eos controuerſia: de qua in ſequentibus articulis agemus.

22. Quod in B. Virgine admittendum ſit aliquod debitum: imò vtrumque debitũ, remotum ſcilicet & proximum, conſtãter probant omnes Theologi, qui admittunt eam contraxiſſe originale: nam (vt aiunt) ideo originalem maculam contraxit; quia ex peccato in Adamo commiſſo traxit obligationem, & debitum ad contrahendam maculam illius, cum primum concepta foret. Ex Theologis autem, qui defendunt eam non cõtraxiſſe originale plures admittũt in ea debitũ contrahendi, quodcumq; illud ſit. Id ſatis ſignificauit *Gerſon* 1.*p.alphab.* 15. *verit.*10. & 11.*in nouis; in antiquis vero in tract. ad prouincialem cœleſtinorum, verit.*10.& 11.*fol.* 15.*col.*2: vbi expreſſe docet in hoc B. Virginem à filio diſtingui, *quod habuit neceſsitatem contrahendi originale peccatũ, ideo quia deſcendit ab Adamo per naturalem propagationem: quam tamen neceſsitatem non habuit filius.* Neceſsitas autem contrahendi nihil eſt aliud, quàm debitum. *Gerſon.*

Late *Cordubenſis lib.*1. *quæſtionar. q.*44. *concl.*5.*per totam, in terminis pag.*354. *col.* 2. § *Tunc vltra.* & §. & *notanter dixi*, & ſępè alibi expreſſe affirmat B. Virginem in debito fuiſſe peccato mortuam, Deo inimicam, & ſubinde habuiſſe debitum contrahendi originale peccatum, quod contraheret, niſi præſeruaretur: *Cordub.* 23.

*Canniſius lib.*1.*de Maria Deipara cap.*6.*pag.* 59.*B. vbi docet B. Virginem peccato ſubijciẽdam: inter iræ filias recenſendã, niſi gratia fuiſſet præſeruata.* Et inferius litera D.cum Durando affirmat *eam in ſua radice, & ex natura ſuæ conceptionis fuiſſe obligatam ad incurrendum peccatum*: hæc autem obligatio idem eſt, quod debitum. In terminis *Canniſius.*

*Valentia in lib. de rebus fidei controuerſis in tract. de peccato originali c.*3.*pag.*785.*col.* 2.*G.* vbi expreſſe tanquam certiſsimum ſcribit, *B. Virginem incurriſſe neceſsitatem ſiue debitum contrahendi peccatum originale, ſiue illud actu contraxerit, ſiue non contraxerit.* Eiſdem verbis idem repetit 2. *tom. diſp.*6. *q.*11. *punct.* 2.*pag.*625.*E.* & *clarius* 4.*p. diſp.*2. *q.*1. *punct.* 2.*pag.*403. §.*Tertio hinc etiam*: vbi docet certum eſſe *B. Virginem non fuiſſe liberatam à debito incurrendi peccatum.* Idem affirmat *Veiga lib.*2.*in Tridentinum cap.*6. *ad finem*, dum ait, *Beatam Virginem, licet originale non cõtraxerit, indigniſſe tamen redemptione*, qua non indigeret, ſi debitum contrahendi non haberet. In terminis *Bellarm.tom.*4. & *lib.*4.*de amiſsione gratiæ, & ſtatu peccati cap.*16.*pag.*328.§.*Quod attinet ad ſecundũ*, & *clarius pag.* 329. §. *Nec illud negamus*, vbi ait, *Nec illud negamus eandem Virginẽ in Adamo eſſe mortuam; hoc eſt propter Adæ peccatum mortis debitum contraxiſſe.* Vidẽdus eſt *ibidem pag.*330. *in principio*: *Vaſquez Bellomont.*2.*tom. ad* 3.*part. diſp.*115. hanc opinionem approbaſſe ſatis colliges ex ijs, quæ ſcribit ibidem cap.2. vbi affirmat communem ſententiam docere B. Virginem in Adamo peccaſſe, & inde contraxiſſe debitum contrahendi peccatum; quorum ſententiam, alijs tamen ductus rationibus, approbat cap. 3. ita concludens: *ex quo manifeſtum fiet B. Virginẽ in Adamo peccaſſe, & neceſsitatem contrahendi ex ipſo peccato incurriſſe.* Idem ſignificat *Salas* 2.*tom. ad* 1.2.*q.*81. *tractatu* 13. *Valentia. Veiga. Bellarm. Bellom. Salas.*

diſp.

Caiet. *disp.11.sect.5.n.69.pag.641. Caietanus in tract.de Conceptione Virginis c. 2. & 3.* vbi in terminis docet in B. Virgine fuisse
24. debitum contrahendi peccatum originale: & idem declarat *1. 2. q.81. art. 3. vbi*
Medina. *Medina,& clarius 3.p.q.27.art.2.concl.1.*
Cumelius. *pag.505.col.2. Cumelius 2.tom. ad 1. 2. q.*
Palatius. *81.art.3.prop.3. Palatius in 3.dist.3. disp.*
Morales. *1.pag.47. & 48. Petrus Morales de Christo*
Azorius. *Domino.& sanctissima Virgine lib.3.tract.* *1. concl.5.n.20.pag. 276. Azorius tom.1.*
Henriq. *instit.moral.lib.4.c.34.q.3.pag.437. Hen-*
Basil.Leg. *riquez 1.p.suæ Summæ lib.3.c.11.in Glossa L. Basilius noster Legionensis in lib.variar. disput.in 3.relect.pag.546.col.2.* Idem ad-
Durand. mittit *Durand.in 3.dist.3.q.1. vt innumeros alios omittamus.* Quibus addimus hoc debitum contrahendi peccatum in Beata Virgine admittere etiam illos, qui putãt
Catharin. eam in Adamo non peccasse: etenim Catharinus huius opinionis author expresse docet B. Virginem ex meritis Adami ad contrahendam originalem maculam fuisse subiectam, vt patet *in 2.tract.de Cõcept.Virginis lib.2.c.1.pag.29.& idem repetit in toto illo cap.pag.28.29. & 30.* vbi latê probat eam secundum naturæ suæ conditionẽ ex meritis peccati Adę fuisse subiectam peccato, quæ subiectio nihil est aliud, quam debitum.

25. Concludendum est igitur opinionem, quæ in B. Virgine admittit debitum peccandi, ita esse receptam apud omnes, vt nemine contradicente, recepta sit: nec enim aliquem legi, qui oppositam opinionem probauerit, vt sæpê aduerti. Et admiratus sum, cum in quadam huius cõ-
Falsò citãtur hi Theologi. trouersiæ ad me missa relatione legi pro contraria sententia citari Valentiam, Bellomontanum, Azoriam, Henriquez, Basilium, Angles, Turrianum, & Fratrem Stephanum Mendes: cum tamen hi vel nihil hac de re scribant; vel nostram opinionem expresse probent; vel non agant de omni debito, sed de solo illo, quod ex peccato Adami oritur: quod facile quisque intelliget, si singulos illos doctores
Falsò citatur Valentia. expendamus. Nam Valentiam in B. Virgine debitum admisisse patet ex verbis, quæ ex eo adduximus; & hanc opinionẽ putat esse certissimam, siue B. Virgo in Adamo peccauerit, siue non peccauerit.

Nec obstat locus adductus ex 2.to.disp. 26.
6.q.11. punct.2. pag.626. ad 1. litera E: quoniam eo in loco dicit, *Piè credi posse Deum B. Virginem à lege Adamo, & posteris imposita eximisse: & subinde in Adamo non peccasse.* Ex hoc autem non bene infertur eum in B. Virgine nullum debitum admisisse, vt ipsemet eodem in loco aduertit pag. 625. in fine: & merito, quoniam cum hoc, quod in Adamo non peccauerit, bene constat eam habuisse debitum, non quidem ortum ex peccato Adami, sed ortum ex conditione naturę; ratione cuius ex se subijciebatur legi, & habebat debitum, vt illa obligaretur, nisi diuino priuilegio eximeretur: & hæc est vnicum fundamentum Catharini, & eorum, qui volunt B. Virginem in Adamo non peccasse.

Bellomontanus autem *2. tom. ad 3. p.* 27. *Falsò citatur Vasq. Bellom.*
disp.115.cap.3. in principio, n.18. & n.23. absolutè tenet in B. Virgine, non solum dari debitum ex conditione naturæ ortum, sed etiam debitum ortum ex peccato Adami, & oppositum sine nota erroris dici non posse contra Catharinum multis contendit; de quo in sequenti art. multa dicemus. Quare falsum imponitur Bellomontano, quod tanquam probabile admittat nullum in B. Virgine fuisse debitum: nam licet admittat potuisse B. Virginem non habuisse debitum ex peccato Adami ortum, fatetur tamen eam semper habituram fore debitum peccandi in Adamo, si à lege Adamo imposita non eximeretur. ¶ *Azorius autem 1.tom.* *Falso etiã Azorius.*
Instit.moral. lib.4. cap.34. q.3. nihil scribit, quod oppositam sententiam iuuet. Henriquez verò solum refert opinionẽ, *Falsò Henriquez.* quod B. Virgo sit præseruata à debito peccati Adami; vnde pro opposita sentẽtia citari non potest: sed nec pro ea citari potest noster Basilius Legionensis; quia *Falso Basilius.* ex verbis eius euidenter patet eum loqui de debito, quod ad peccatum Adami cõsequitur, de quo etiam debito intelligẽdus est Frater Stephanus Mendez. Iosephus Angles in loco, in quo citatur, nullum verbum de hac quæstione scribit: *Falso Turrianus.* sicut nec Turrianus in d.epist.de peccato originali. ¶ Verissimum est igitur id, quod sępè admonui, oppositam sententiã

nullum pro se habere authorem: & ob id esse reijciendam, non solum vt falsam; sed etiam vt improbabilem.

§. 5.

An opinio affirmans indigeat aliqua censura?

28. *Indiget rigida censura.*

SI verò inquiras; an opinio, quæ in B. Virgine absolute nullum agnoscit debitum, digna sit aliqua censura? respondeo affirmatiue, si absolutè intelligatur negare debitum, tum quod oritur ex conditione naturæ ad peccandum Adamo peccante, tum quod ortum habet ex peccato Adami, & immediate terminatur ad contractionē maculæ peccati in Adamo commissi: nam quanuis aliquo modo cōtrouersum sit, an negare debitum causatum ex peccato, quod omnes in Adamo commisimus, aliqua censura indigeat, vt in sequenti art. videbimus: nullus tamen dubitat, nec dubitare potest assertionem, quæ absolutè negat omne debitum rigida dignam esse censura, vt asserit conclusio posita supra §. 3: etenim si B. Virgo nullum habuit peccandi debitum, nullo modo potest pertinere ad eos, qui peccauerunt: ad peccatores enim nullus aliquo modo pertinere potest, nisi vel ipse peccauerit in se, vel in alio; vel habuerit debitum peccandi.

29. Porrò si aliquo modo non pertineret ad eos, qui peccauerunt; nullo modo indigeret gratia Christiana, & redemptione per Christi sanguinem: etenim ex Augustino *nullo modo indiget Christiana gratia, qui non pertinet ad eos, qui peccauerunt,* vt scribit libr. 2. de peccatorum meritis c.20. & in lib. de natura & gratia in principio. Et profectò res est absque dubio, si semel admittatur (quod non potest nō admitti) B. Virginē in Adamo peccasse: quoniam sinē errore in Fide negari non potest eos, qui in Adamo peccauerunt, ipso peccato Adami debitores factos fuisse, & obligatos ad contrahendum maculam peccati in Adamo commisi: etenim qui actu peccat, eo ipso, quod peccat, subijcitur maculæ ipsius peccati: vel actu, si personaliter peccat; vel habitu, & in debito, si peccat in alio. Quare si semel admittatur B. Virginem in Adamo peccasse, non potest sine Fidei errore negari eā subiacuisse debito contrahendi maculam peccati, quam contraheret, nisi præseruaretur: quod euidentius fiet in 2. artic. vbi Bellomontani imaginatam Theologiam expendemus.

August.

Indiget cēsura si B Virgo peccauit in Adamo.

30. *Eadem indiget censura etiā si in Adamo non peccauerit.*

Idem dicendum est, licet admittatur B. Virginem in Adamo non peccasse: etenim, vt supra dicebamus §. 3. in hac opinione seruatis Fidei principijs, admittendum est, eam ita à lege Adamo, & posteris imposita fuisse exemptam, vt ex conditione naturæ illi legi fuerit subiecta, nisi eximeretur; & subinde ex conditione naturæ habuisse debitum peccādi, peccante Adamo: & ex consequenti ad peccatores aliquo modo pertinuisse, & ideò indiguisse gratia redemptionis per sanguinem Christi. Quod authores illius opinionis ita constanter admittūt, vt doceant id, sine errore in Fide negari non posse, vt ex artic. sequenti patebit. Quare siue dicas B. Virginem peccasse in Adamo, siue id neges; semper Fidei principijs seruatis ita teneris in ea admittere debitum ad contrahendum originale peccatum, vt sine errore id negare nequeas.

31. *Theologi Complutēses quomodo id intelligant?*

Nec Theologi Complutenses id vnquam negauerunt: quin potius, licet existimauerint debitum proximum probabiliter & sine vlla Fidei censura posse B. Virgini negari; remotum tamen semper admiserunt, licet in illius explicatione varient, vt ex varijs illorum annotationibus ad me delatis intellexi.

32. *Illa propositio simpliciter prolata non est admittenda.*

Quare nullo modo admittenda est hæc propositio simpliciter prolata: *Beata Virgo Maria non habuit debitū contrahendi peccatum originale*: quia hæc propositio isto modo proposita in rigore loquendo denotat B. Virginem nullum habuisse debitum, vt patet, quia simpliciter asserit eam nec habuisse debitum proximum, nec remotum. Nec ista propositio à Supremis Inquisitorib⁹ in his terminis fuit qualificata, sed in alijs, vt ad vltimum argumentum dicemus.

§. 6. & vltimus.

Soluuntur argumenta §.1. adducta.

33. *Ad 1. arg.* NEc argumenta, quæ §. 1. pro parte affirmante adduximus, aliquid faciunt. Nam ad primum sumptum ex Richardo de S. Victore dicendum est primò ea verba in Richardo non inueniri: deinde dicimus illa esse intelligenda de subiectione actuali alicuius culpæ, siue actualis, siue originalis: etenim cum B. Virgo nullam actualem culpam commiserit, nulli culpæ actuali vnquam subiacuit: cum verò maculam originalẽ actualiter non contraxerit, vt in sequenti libro demonstrabimus; nunquam actu subiecta fuit originali maculæ. Cum quo bene stat, quod caro illius debito culpæ originalis fuerit obnoxia: etenim sine errore negari non potest carnem illius fuisse carnem peccati, vt ex Augustino, & communi Patrum doctrina sæpè ostẽdimus: caro autem peccati dicitur illa, quæ obnoxia est debito contrahendi peccatum, vt ex eodem Augustino latè ostẽdemus *lib. 3. q. 4. art. 2. §. 1. n. 53. & deinceps.* Quæ verò secundo loco adducuntur, si vere sunt Richardi, vel eodem modo sunt explicanda, quo priora; vel cum expresse loquantur de ventre B. Virginis, intelligenda sunt de culpa contra castitatem.

33. *Ad 2.* Ad secundum dicimus verba illa Anselmi non esse explicanda sub tota verborum latitudine: etenim sub Deo maior est puritas Christi hominis, quàm Beatæ Virginis; & ideo communiter explicantur, vt sub Deo, & sub Christo homine maior nequeat intelligi. Deinde puritas sub Deo ex gratia sanctificante syncathegorematicè est infinita; sicut & ipsa gratia, vnde de potentia absoluta potest dari maior gratiæ puritas: vnde verba illa explicanda sunt de puritate non secundum potentiam absolutam, sed secundum ordinariam. Tertio modo intelligenda sunt de puritate gratiæ sanctificãtis, quæ ad Christi redemptionem pertineat: etenim omnis puritas hominum ex Adamo propagatorum ad gratiam redẽptionis per sanguinem Christi spectat. Quare verba D. Anselmi ita sunt intelligenda; *vt decuerit Virginem ea puritate gratiæ sanctificantis, & ad sanguinem Christi pertinentis nitere, qua maior sub Deo secundum potentiam ordinariam nequit intelligi.* In quo sensu verba nihil contra nos faciunt: quia licet puritas gratiæ sanctificantis, quæ nec culpam admittit, nec debitum ad illam, absolute maior sit, quã puritas, quæ culpam excludit, non tamẽ debitum: illa tamen non est puritas, quæ pertineat ad redemptionem per sanguinem Christi: vnde licet talis puritas absolutè posit sub Deo intelligi: non tamẽ est puritas, quæ B. Virgini conueniat, cum illa ad redemptionem per Christi passionem non pertineat.

Explicantur verba D. Anselmi.

35. *Ad confirmationẽ.* Ad confirmationem dicendum est verba tertiæ synodi intelligenda esse de puritate per gratiam sanctificantem, quę maior sit, non in modo sanctificandi, sed in intensione gratiæ, quæ sanctificat. Cum verò gratia sanctificans collata Beatæ Virgini sit intensiue longe maior omni gratia, quæ vel puris hominibus, vel Angelis est collata; Virgo ipsa Deipara secundum gratiam purior est omni creatura sensibili, & intelligibili. In quo sensu nullus obiectioni datur locus, quia non agimus de puritate gratiæ, secundũ modum, quo respicit culpam; sed secundum gradualem intentionem gratię, quę à culpa purificat.

36. *Ad 3.* Ad tertium admittimus decretum illud Augustini non solum intelligi de peccatis actualibus, sed etiam de originalibus, vt libro tertio ostendemus: dicimus tamen decretum illud solum esse intelligendum de peccatis in se sumptis; non verò de modo, & obligatione habendi illa: quod euidenter patet ex doctrina Diui Augustini: vbique enim docet carnem Beatæ Virginis esse carnem peccati, vt patet *libro secundo de peccatorum meritis capite 14. tomo 7. & libro decimo in Genesi. ad literam cap. 18. tomo 3. & libro quinto contra Iulianum cap. 15. & multis alijs in locis*: idem autem Augustinus sæpè declarat eam carnem, esse carnem peccati, quæ est sub debito, & obligatione habendi peccatum, vt ostendemus *libro tertio q. 4. artic. 2. §. 1. à n. 54.* Ex quo euidẽter cõuincitur Augustinũ in q. de peccatis siue actualibus, siue originalibus B. Virginem nolle cõprehẽdere: eam tamẽ cõprehẽdisse in q. de debito, &

Caro Virginis est caro peccati ex Aug.

obli-

obligatione ad contrahendum peccatū. Vide quæ dicemus ex Auguſtino, & alijs Patribus in d. art. 2. §. 1. quare illa verba, quæ ex eodem obijciuntur *ad vincendum omni ex parte peccatum* explicanda ſunt de victoria contra peccatum; non vero contra debitum ad contrahendum peccatum.

Auguſt.

37. *Ad 4.*

Ad quartum ſumptum ex quibuſdam Patrum teſtimonijs facilis eſt ſolutio: nam verba, quæ ex Hieronymo, ſeu potius Sophronio adducuntur, intelligenda ſunt de actuali corruptione alicuius culpæ in propria Virginis perſona: non verò de corruptione ſecundum debitum contrahendi culpam: quia debitum non eſt formalis corruptio, ſed virtualis. Vide, quæ dicemus libro tertio q. 4. art. 1. §. 3. n. 55. & 56. ¶ Vbi etiam oſtendemus in illis verbis Origenis *per afflatus venenoſos* probabiliter intelligi malas ſuggeſtiones à Diabolo oblatas; à quibus Beata Virgo fuit libera, vt dicemus libro quarto: ſenſus igitur erit B. Virginem nec à Diabolo deceptam fuiſſe, vt aliquod vel leuiſsimum peccatum committeret: nec malis ſuggeſtionibus tentatam. Quod ſi *per venenoſos afflatus* volueris intelligere peccatum originale (quod eſſe probabile ibidem dicemus.) per eos non intelligas debitum, ſed maculam, ad quam contrahendam, debitum habebat. ¶ Sanctus autem Dominicus, & B. Andræas Apoſtolus intelliguntur de maledictione in propria B. Virginis perſona; non verò in perſona Adami, in qua aut peccauit, aut erat peccatura, niſi à lege liberaretur, de quo iterum in ſequenti art.

Ad Sophronium.

Explicatur Orig.

Explicantur verba S. Dominici.

38. *Ad 5. Nicolaus de Cuſſa.*

Ad quintum deſumptum ex Nicolao de Cuſſa facilis eſt reſponſio: quia intelligitur de liberatore à culpa, quam in primo ſui eſſe actu incurreret, vt expreſſe declarat in illis verbis: *Sola ipſa clariſsima Dei mater hoc habet, quod in initio eſſendi ſub ſeruitute maligni deficere nequiret; puta, quod in creatione rationalis animæ in corpore, in poteſtate maligni nunquam fuit. Sola igitur glorioſiſsima Virgo non reperitur tempore vllo peccato originali ſubiacuiſſe.* Quare ſolum negat actualem ſubiectionem, ſiue exiſtentiam ſub macula originali; quæ negatiò non excludit debitum ad exiſtendum ſub illa, niſi præſeruetur. Et in hoc ſenſu negat eam indiguiſſe liberatore, aut poſt liberatore, vt ait: at tamen admittit eam indiguiſſe præliberatore, & illum vere habuiſſe: & ob id indiguiſſe redemptione, non liberatiua à peccato, ſed præſeruatiua ab eo, quod debebat incurrere: quæ liberatio ex ſuo modo ſupponit debitum, vt lib. 3. latius oſtendemus. Quare B. Cuſſanus pro nobis ſtat, & non contra nos.

39. *Ad poſtremum.*

Ad poſtremum argumentum dicimus ſupremos Sanctæ Inquiſitionis Iudices ſolum qualificaſſe vt probabilem hanc propoſitionem: *Beata Virgo Maria non contraxit debitum peccati originalis*, vt patet ex ſcriptis ad me miſsis; & hanc propoſitionem nulla dignam eſſe cenſura contendunt Theologi tam Complutenſis Academiæ, quàm alij, quos ſanctiſsimi iudices conſuluerunt. Hæc autem propoſitio longe alia eſt ab ea, quæ abſolutè negat, *Beatam Virginem vllum habuiſſe debitum*, quam digniſsimam eſſe graui cenſura oſtendimus ſuprà §. 5: etenim hæc poſterior propoſitio abſolutè negat omne debitum, tam proximum, quàm remotum: tam illud, quod oritur ex conditione naturæ, quam illud, quod oritur ex peccato Adami: denique negat omne debitum, tam in propria perſona, quàm in lumbis Adami, & aliorum parentum: quod ſine errore in Fide aſſeri non poteſt, vt ſuprâ diximus.

40. *Diſtinguūtur duæ propoſitiones.*

Prior autem propoſitio â Supremo Sanctæ Inquiſitionis Senatu qualificata ſolum negat debitum in propria perſona Beatæ Virginis contractum; alia vero debita libenter agnoſcit: etenim debitum à Beata Virgine contractum nullum eſt aliud, quam debitum à propria illius perſona contractum, vt illa iam habet in ſe eſſe. Quod in lumbis parentum, & Adami ſolum habuit virtualiter, habitualiter, originaliter, ſiue potentialiter. Hoc autem debitum, quod actu eſt in propria perſona Theologi ab Inquiſitoribus Supremis conſulti appellant proximum: alia verò debita appellant remota, quæcumque

41. *In quo ſenſu qualificetur à S. Officio propoſitio.*

illa sint. Et ratio est (vt aiunt) quia in nobis est immediata causa, à qua macula originalis actu resultat. Hanc opinionem esse probabilem, imò & verissimam, si debitè explicetur ostendemus art. 5. vbi vide. Quare nec propositio, à supremo sanctissimæ Inquisitionis Senatu qualificata nostræ repugnat qualeficationi: nec censura propositionis à nobis damnatæ censuræ sanctissimi Officij contradicit: vnde nec nos contradicimus doctissimis Theologis Complutensibus, alijsque, qui hac de re à Sanctissimo Officio consulti fuerunt.

42. *Illatio.* Ex quibus patet declarationem Concilij Tridentini, quæ in regulis generalibus peccati originalis B. Virginem non vult comprehendere, non agere de debito ad originale contrahendum; sed de sola macula orignali, quæ contrahitur: nec Bellomontanus oppositum docuit, vt inferius suo loco ostendemus.

ARTICVLVS. III.

Vtrùm in B. Virgine admittendum sit debitum absolutum, & proprium; an verò solum debitum secundum quid, & improprium?

§. 1.

Refertur opinio Catharini, & aliorum, qui solum admittunt debitum secundum quid; non verò absolutum.

1. *Præmissũ.* PRo explicatione quæstionis repetendum est hoc loco id, quod aduertimus suprà art. 2. §. 2. in omnibus Adami posteris duplex debitum esse distinguendum: vnum ante peccatũ, quo obligati eramus ad peccandum in Adamo, quatenus ex diuina institutione factus est caput morale omnium posterorum, ideo quia Deus statuit, vt voluntas illius, esset omnium nostrum voluntas. Alterum post peccatum, quo obligamur cõtrahere maculam peccati, quod in Adamo commisimus. Primum non potuit non esse; quia ortum habebat ex cõditione naturæ. ideo quia omnes in Adamo, tanquam in primo naturæ capite virtualiter continebamur. Posterius verò potuit non esse; quia potuit Adamus non peccare. Inde est vt prius illud debitum fuerit debitum veluti naturale, nec dependebat à voluntate Adami: hoc verò posterius fuerit voluntarium, quia ex voluntate Adami, quæ nostra erat, per se dependebat. Quæ omnia iñ d. §. 2. explicauimus: & omnia placent Cathasino Authori secundæ opinionis, quam art. 1. adduximus.

Inter hæc duo debita hoc discrimen posuit Catharinus vt prius debitum simpliciter & absolutè non sit debitum, sed secundum quid, & impropriè: posterius verò debitum vere & propriè sit debitũ; vnde Catharinus illud appellat absolutũ. Hæc omnia colliges ex Catharino in 1. tract. de Conceptione Virginis 1. p. cap. 1. §. *Quarto igitur loco*, pag. 11. & §. *Sed existunt nonnulli*, pag. 14. idem scribit in 2. tract. de eadem conceptione lib. 2. cap. 1. pag. 21. 2.

Ponitur opinio Catharini.

¶ His ita præmissis Catharinus locis citatis in ea est sententia vt Beata Virgo nullum habuerit debitum contrahendi originalem maculum ortum ex peccato Adami: etenim in ea est opinione, quod B. Virgo non peccauit in Adamo; iam verò nullus vere & propriè potest habere debitum & obligationem contrahendi maculam peccati, quod vere non commisit, quare nullum in Beata Virgine admittit debitum per se originatum ex peccato, quod in Adamo posteri commisimus, sed in ea solum admittit debitum ortum ex sola conditione naturæ; quatenus scilicet illa erat naturalis Adami filia, & ob id ex naturæ suæ conditione subiecta præcepto, quod Deus Adamo & posteris erat impositurus; & ob id debitum habebat peccandi in Adamo, & ex consequenti contrahendi maculam talis peccati, nisi ex speciali priuilegio ab illo præcepto eximeretur: quod debitum absolutè non est debitum, sed solum secundum quid, & impropriè. 3. *Opinio Catharini.*

Cum Catharino, si non in terminis, in sensu tamen satis videtur consentire 4.

Fran-

Turrianus. *Franciſcus Turrianus in epiſt. de peccato originali, fol. 43. pag. 1:* ſupponens enim cum Catharino B. Virginem in Adamo non peccaſſe, docet eam fuiſſe liberam, & immunem â debito, quod omnes, qui in Adamo peccauerunt, habebant. Et ſatis conſentit Aluarus Peſanha de Palatios in tractatu de Conceptione Virginis in primo diſcurſu, punct. 3. fol. 12. pag. 2. poſt principium. Pro eadem ſententia referuntur *Ioannes Viguerius in inſtitut. Theolog. cap. 17. §. 5. de peccato originali, verſ. 2. Bollanus in Bibliot. ſancti montis aurei Romæ, quem refert & ſequitur Petrus Carthagena homilia 16. ſcholaſtica in fine ſui moralis: Frater Stephanus Mendez libro 3. ſui marialis cap. 34. Gutterius Placentinus ad Romanos 3: Cornelius Muſius Biſentinus in eadem epiſtola cap. 5. fol. 226. Angles in ſecundo ſentent. diſtinctione 31. quæſt. 1. appendic: Frater Ioannes Suarius in ſuis concionibus conc. 23. Carthuſianus in 3. diſtinct. 3: Salmeronius ad Romanos 5. fol. 596. Magallanus in epiſt. ad Timotheũ, & Titum fol. 227. num. 25. §. vltimo: Henriquez lib. 3. Summæ cap. 11. §. 3. Salas prima ſecundæ q. 83. tract. 5. quæſt. 10: Valentia, & Azorius locis citatis: Ludouicus Monteſinus in diſput. de Sanctificatione Virginis: Baſilius Legionenſis loco citato: Cumelius prima ſecundæ quæſt. 81. artic. 3. Herreira 2. parte, diſput. 24. articul. 1: Vaſquez 2. tomo ad 3. partem diſput. 115: denique Suarius 2. tom. ad 3. p. diſp. 3. ſect. 2. ad finẽ.*

Qui pro Catharino referuntur. Viguerius. Bollanus. Carthag. Mendez. Gutterius. Muſius. Angles. Ioan. Suarius. Carthuſ. Salmeron. Magalla. Henriq. Salas. Baſilius. Cumelius. Herrera. Vaſquez. Suarius.

Complutẽſes. Et cum eodem Catharino in ſenſu conueniunt illi Theologi Complutenſes, qui in B. Virgine admittentes, debitum remotum, non vero proximum per debitũ proximum intelligunt debitum ortum ex peccato commiſſo in Adamo; per remotum verò illud, quod ex conditione naturæ quiſque poſterorum habuit, vt peccante Adamo ipſe peccaret, niſi ſpecialiter eximeretur.

5. *Arg. 1. Ex Cant. 8.* ¶ Pro hac opinione (vt accepi) hæc argumenta afferri ſolent. Primum ſumitur ex c. 8. Cantic. *Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto dilitijs affluens, innixa ſuper dilectũ ſuum. Sub arbore malo ſuſcitaui te: ibi corrupta eſt mater tua: ibi violata eſt genitrix tua; pone me, vt ſignaculũ ſuper cor tuũ; vt ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis eſt vt mors dilectio: dura ſicut infernus æmulatio.*

Secundò affertur hiſtoria Eſter c. 15: *Quid habes Eſter? ego ſum frater tuus: noli metuere: non morieris: non enim pro te, ſed pro omnibus hæc lex conſtituta eſt:* etenim in officio conceptionis approbato â Sixto IIII. & Pio V. in quodam reſponſorio habentur verba præcitata, & accommodantur B. Virgini, vt. ſ. Deus eidem ita loquatur: *Quid habes Eſter? id eſt, Virgo mater: non morieris,* & reddens rationem, inquit: *quia non pro te, ſed pro omnibus Adami poſteris hæc lex conſtituta eſt.* 6. *2. argum. Eſter.*

Tertio adducunt verba Prouerb. 31: *Non extinguetur in nocte lucerna tua,* in nocte inquam delicti. Illa etiam *nec timebis â frigore niuis:* quia ſcilicet B. Virgo non fuit denudata in Adamo, in quo non peccauit. 7. *3. argum. Prou. 31.*

Quarto confirmant; quia exceptio Concilij Tridentini ſeſſ. 5. de peccato origin. non ſoli actuali maculæ adaptari poteſt; ſed etiam debito ad illam contrahendum. Quam ſententiam affirmant viris doctiſsimis placuiſſe. 8. *4. arg.*

Quinto eam confirmant varijs Patrũ teſtimonijs. Primum eſt Auguſtini lib. de natura & gratia, quatenus dicit; *cum de peccatis agitur, de B. Virgine, propter honorẽ Domini, nullam prorſus habere volo quæſtionem,* ſi nullam: ergo nec iſtam; quę inquirit; *an in Adamo peccauerit; & inde habuerit debitum contrahendi maculam.* Et hanc fuiſſe illius mentem, ſatis probat ratio, quam adducit: quia ſcilicet *illi collata eſt gratia ad vincendum omni ex parte peccatum.* Fuit igitur illi collata gratia, vt in Adamo vinceret peccatum, dum illo peccante, non peccauit; & ſubinde vt vinceret omne debitum contrahendi maculã ex illo peccato. ¶ Secundum teſtimoniũ affertur ex D. Hieronymo, ex quo in officio conceptionis â Sede Apoſtolica approbato hæc referuntur verba: *ideo immaculata; quia in nullo corrupta.* Ergo nec corrupta debito contrahendi maculam. Accedant & illa alia verba eiuſdem in 6. lect. diei octauæ: *ad quam nulli doli erupere: nec præualuit fraus inimici: ſed permanſit ſancta mente, & corpore.* Ibidem illi accõmodantur verba Iſaiæ 19: *Dominus aſcendit ſuper nubem leuem:* quia. ſ. nunquã 9. *5. arg. ex Patribus. Auguſt. Ex Hieronymo.*

in tenebris, sed semper in luce fuit. ¶ Tertiũ testimonium sumitur ex verbis Origenis in eodem officio positis: *quæ nec serpentis persuasione decepta, nec eius venenosis afflatibus infecta fuit.* ¶ Quartum testimonium sumitur ex verbis Richardi de S. Victore positis in eodem officio: *non decuit, vt caro Mariæ qualicumque fuerit obnoxia culpæ.* & inferius, de ventre B. Virginis ita scribitur: *qui nulli vnquam fuit obnoxius culpæ.* ¶ Quintum testimonium D. Bernardi in sermone de Natiuitate, vbi ita ait: *Caro Mariæ ex Adam assumpta maculas Adæ non admisit.* Et ex eodem Bernardo in officio Bernardini de Bustis hæc ponuntur verba: *Ergo ibi non fuit maculata: quia maculas illius peccati, damnationis, & debiti non admisit.*

Ex Origine. Ex Richardo de S. Victore. Ex D. Bernardo.

¶ Sexto loco additur testimonium S. Dominici: *quod sicut primus Adam fuit de terra virgine, & nunquam maledicta formatus; ita decuit in secundo Adam fieri*, quę verba referuntur ex B. Andræa in eodẽ officio. Et hæc alia ex Augustino, *Quod secundus Adam quasi de intacta, & rudi terra, de Virginis carne formatus sit.* Ex quibus verbis (vt volunt) euidenter colligitur B. Virginem in Adamo non fuisse aut reprehensam, aut maledictam; & subinde ex peccato Adami debitum contrahendi maculam non traxisse. ¶ Septimo loco adducunt verba S. Ildephonsi in lib. *de perpetua virginitate B. Virginis tom.9. Bibliot. Patrum, pag.678.* vbi non solum scribit, *B. Virginem originale non contraxisse*; sed etiam asserit *eam maledicto Euæ non subiacuisse, nec corruptioni peccati, aut primæ originis: prædicatur à maledicto primæ damnationis omnino extranea, & tandem in Adamo sordes non admisisse.* ¶ Vltimum testimonium refertur ex Cardinali de Cussa lib. 8. exercit. in sermone *Sicut lilium*, pag. 192. vbi (vt volunt) pro hac parte plura scribit.

Ex S. Dominico. Ex S. Andræa. Ildephons. Cardinalis Cussa.

10. 6.argum. Sexto loco rationibus id confirmant: Prima est; *quod peccare in Adamo, idem est, quod labe infici: violari: corrumpi: auerti à Deo: deturpari: denigrari: vinci à Diabolo, denique esse inimicum Dei.* Quæ omnia indigna sunt, quæ de Virgine dicantur, quæ ab Ecclesia tota pulchra prædicatur. Porrò si in Adamo non peccauit, nullum habuit debitum contrahendi maculam peccati illius.

Septimo loco adducitur secunda ratio: quoniam qui in patre damnatur, & maledicitur, absolute dicitur damnatus, vt constat ex posteris Cham, Caim, & aliorum. At verò beata Virgo, cum inter omnes mulieres dicatur benedicta, non est absolutè maledicta, aut damnata: & subinde nec peccauit in Adamo, nec cõtraxit debitum ad talem maculam. 11. 7.arg.

Octauo loco ponitur tertia ratio sumpta ex verbis Saluatoris Lucæ 10. *Si vos cum sitis mali, nostis bona data, dare filijs vestris; quanto magis pater vester cælestis, &c.* Sed homines similia dona dare solent filijs, & sponsis: & Rex Asuerus sponsam Ester à lege omnibus imposita exemit. Ergo Deus beatam Virginem sponsam filij sui exemit à lege Adamo, & posteris imposita. Quod ex eo etiam confirmatur, quia in iure mater gaudet priuilegio filij, & Augusta priuilegio Augusti Imperatoris. 12. 8.arg. Luc.10.

Nono fit quarta ratio: quoniam altioribus altior congruit modus, sed B. Virgo est longe altior omnibus Adami filijs. Ergo altiori modo fuit redempta; sed altius est redimere in causa, & in ea præuenire causam peccati. Ergo beata Virgo fuit præuenta, ne in Adamo peccans haberet debitum contrahendi maculam. 13. 9.arg.

Decimo fit quinta ratio: quoniam in alijs pactis, vbi non tantum interest, fit similis exceptio. Ergò eadem exceptio facta fuit in pacto inito cum Adam. Cõsequentia est nota. Antecedens patet ex Genes. cap. 47. vbi terra sacerdotalis libera fuit à tributo, cui tota terra Ægypti fuit subiecta. 14. 10.arg.

Vndecimo loco ponitur sexta ratio: quoniam in priuilegijs immunitatis à solutione alicuius, idem est dicere, non soluat debitum, atque non teneatur soluere, sed immunitas B. Virginis fuit, quod non soluat debitum contrahendi maculam: Ergo etiam fuit, vt nec debitum habuerit ad illam contrahẽdam. 15. 11.arg.

Confirmatur: quoniam ad ingenuitatem personæ melius est soluere absque debito, quam debere, & non soluere. Er- 16. Confirmatur.

go ad B. Virginis ingenuitatem præstantius erat non debere, & ideo non soluere; quam debere, & ex gratia non soluere.

17. 12. Arg. 12. Loco (& est ratio septima.) Debitum culpæ grauius est, quam debitũ pœnæ ex culpa: etenim debitum ad contrahẽdam culpam secum defert fœditatem; sed debitum pœnæ non fuit in B. Virgine. Ergo nec in ea fuit debitum ad culpã: nam Isaiæ 19. B. Virgo *fuit nubes leuis super quam Dominus ascendit.* Talis autem non esset, si debitum ad culpam haberet.

18. 13. Arg. 13. loco (& est ratio octaua:) semper fuit grande piaculum, quod res dedicatæ templis destinarentur ad prophanos vsus: sed B. Virgo ab æterno destinata fuit in Dei matrem, sacrariumque Spiritus Sancti. Ergo non debuit comprehendi in pacto inito cum Adamo: & per consequens à peccato Adami libera fuit.

19. 14. Arg. 14. & est ratio nona, B. Virgo à tertia Synodo action. 3. *dicitur purior omni sensibili, & intelligibili creatura*: & in Liturgia B. Iacobi vocatur *omnibus modis irreprehensa.* Et ex D. Anselmo: *decuit ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi.* Sed hæc illi non competerent, si in Adamo peccaret, & ex eo traheret debitum ad contrahendam originalem maculam, quia Angeli verẽ puriores forent; & illa verẽ foret reprehensa. Ergo nec peccauit in Adamo, nec debitum contrahendi maculam incurrit.

20. 15. Arg. 15. Sit ratio 10. B. Virgo in quodam signo ante præuisionem peccati Adami fuit prædestinata mater Dei, & ad summum gradum gloriæ post filium. Ergo non decuit, vt in Adamo cum cæteris fuerit corrupta: traxerit debitum contrahendi maculam: facta sit Deo inimica: & alia huius generis, quæ horret animus de B. Virgine audire.

21. 16. Arg. 16. Sit ratio 11. Christus Dominus, ideo quia reconciliator hominum, debuit esse omnibus modis innocens, vt omnes sancti clamant. Ergo illius mater, quæ suo modo est omnium hominum reconciliatrix, & suo modo maledictionem soluens, debuit esse innocens, & libera, tum à culpa, tum à debito culpæ.

22. 17. Arg. 17. Sit ratio 12: quoniam potuit Deus B. Virginem eximere non solum à culpa originali, sed etiam à debito contrahẽdi illam. Ergo Deus eam, & à culpa, & à debito culpæ exemit. Antecedens ab omnibus conceditur: consequentia inde patet, quia hoc cedit in maiorem Virginis dignitatem; Deus autem B. Virgini omnia concessit, quæ in maiorem illius excellentiam cedunt.

Postremo est vnicum Catharini fundamentum: B. Virgo non peccauit in Adamo. Ergo ex illius peccato nullum habuit debitum: & per consequens non habuit debitum absolutum, & proprium; sed solum secundum quid. ¶ Hæc sunt omnia huius opinionis argumenta, quæ à varijs accepi, & collegi. 23. *Postremũ.*

§. 2.

Statuitur admittendum esse in Virgine debitum absolutum, ortum ex peccato Adami.

His non obstantibus, contra Catharinũ, & sequaces statuendum est, in B. Virgine necessario admittẽdum esse verum, & proprium debitum contrahendi peccatum originale, ortum ex peccato Adami. Pro vera & clara huius sententiæ confirmatione, aduertimus inter omnes constare, aliquod debitum ad contrahendum peccatum originale admittendum esse in B. Virgine, vt artic. 2. præcedente constituimus. Cum vero duplex debitum distinguendum sit in ordine ad contrahendam maculam peccati Adami, vt ostendimus §. 1. in principio: vnum ante peccatum, ortũ ex conditione naturæ, quod immediatè terminabatur ad peccandum in Adamo eo peccãte: alterum post Adami peccatum, quo obligamur ad contrahẽdam maculam peccati, quod Adamus peccauit. Et cum inter omnes constet prius illud debitum absolutè, & propriè non esse debitum; sed solum secundũ quid: posterius vero esse debitum absolutum, verum, & proprium; tota controuersia in eo est posita; an in B. Virgine solum sit admittendum debitum secundũ quid ad peccandũ, peccãte Adamo, an vero debitum absolutum, & proprium, quod ex peccato Adami habemus, qui in Adamo peccauimus? & vt omnis

24. *Vera opinio affirmat.* *annotatio de duplici debito.*

De debito proximo & remoto. omnis æquiuocatio tollatur, aduertimus controuersiam esse inter Theologos Complutenses, quodnam illorum debitorum appellandum sit remotum, quod ve proximum? cū vero Catharinus huius distinctionis non meminerit, nihil dixit de debito proximo, vel remoto; sed solum docuit in B. Virgine non esse admittendum debitum ortum ex peccato Adami, quod appellauit debitum absolutum.

26. Attamen inter Complutenses, quorū scripta legi, de hoc non conuenit, vt supra aduertimus: communior sententia solum illud debitum appellat remotum, quod fuit ante peccatum: quod vero ex peccato ortum est, appellat proximum: quia ex illo immediatè, & proximè resultat macula originalis, quam cōtrahimus, quando concipimur. Alij tamen hoc debitum, quandiu est in nobis existentibus in lumbis parentum, adhuc appellant remotum: proximum vero illud idē, quatenus infusa anima rationali iam existit in propria persona. Et inde est, vt quidā eorum, qui B. Virgini negāt debitū proximum, & admittunt remotum, in hac quæstione contra Catharinum sentiant: quia non solum in B. Virgine admittunt debitum, quod fuit ante peccatum; sed etiam illud, quòd fuit post peccatum, quandiù illa fuit in parentum lumbis; vtrūque enim debitum appellant remotum. Porrò alij, qui solum debitum ante peccatum vocant remotum, cum Catharino cōsentiunt, dum debitum proximū negant, remotum autem agnoscunt, in qua opinione foret Catharinus, si distinctionem debiti remoti, & proximi agnosceret.

27. Sensus quæstionis. Hoc aduertimus, vt in hac quæstione vitaremus æquiuocationis confusionē: in hac igitur quæstione solū inquirimus; an in B. Virgine præter debitum, quod in ea fuit ante peccatum ex conditione naturæ, etiam sit debitum proprium, & absolutum ortum ex peccato Adami? siue illud appelletur proximum, siue remotum. Catharinus negantem partem defendit; nos autem affirmantem,

§. 3.

Probatur ex Patribus.

Hanc opinionem primum probamus expressis, & indubitatis Patrum testimonijs. Primū sumitur ex Gilberto Porretano in Commentar. ad Boetium in lib. de duabus naturis, vbi ita inquit: *Maria (sicut & cæteri omnes) ex primorum parentum prævaricatione, peccato & morti subiacebat*, quæ verba sunt omni solutione maiora. Deinde probatur ex communi Patrum doctrina, qui simpliciter, & absolutè decent, omnes, vno excepto Christo, huic debito simpliciter subiacere. Satis hanc doctrinam scribit Augustinus *lib. 2. contra Iulianum cap. 10.* vbi post longam cōtra Pelagianos disputationem, quod omnes homines peccato originali ex vi suæ generationis, & descendentiæ ab Adamo sint obnoxij, ita concludit: *Propter quam catholicam veritatem sancti, & beati, & in diuinorum eloquiorū pertractatione clarissimi sacerdotes ad uersum vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia successione sententiam: vnde nemo eruit, nisi quem sine lege peccati virgo concepit*: & in eodem loco aperte testatur vniuersam Ecclesiam id tenere: quæ Augustini verba euidenter concludunt B. Virginem sub illa obnoxia obligataque ad contrahendum originale successione contineri. Qua etiam phrasi vtitur in eodem libro 2. ita inquiens, *Solum Christum, quia sit natus ex Virgine, à vinculis obnoxiæ generationis excipit*, scilicet Ecclesia: *Cæteris omnibus ex Adā sub peccati obligatione nascentibus*. Et in d. cap. 10. pro ista sententia refert Irenæū Cyprianum, Retitium, Olympiū, Hilarium, Ambrosium, Gregorium, Innocentium, Ioannem, Basilium: & illis addit etiam Hieronymum. Testatur etiam omnes, qui pro illa tempestate viuebant, eandem tenere, & credere veritatem. Porrò si Ecclesia solum Christum excipit ab illa sentētia de generatione, & successione obnoxia Adami peccato; quis negabit B. Virginem ex vi suæ ab Adamo propagationis originali peccato obnoxiam fuisse? si obnoxia fuit; vtique, & debitrix, debito orto ex peccato Adami. ¶ De Irenæo plerique referunt hęc verba: *Totum genus humanum, vno excepto Christo, astrictum esse peccato Adami*, sed

Right margin: 28. 1. Testimonium. Gilbert. Porretan. — Augustin. — August. — 29. — Irenæus.

ſed cum determinatus locus non annotetur, verba iſta refero ex aliorum relatione; quæ non dubito eſſe Irenæi, cum Auguſtinus eum pro ſua referat ſententia. Plerique affirmant *Boetium in lib. de duab. natur.* idē ſcripſiſſe: ſed in eô hæc verba inuenire non potui: quanuis ex ijs, quæ ſcribit ad finem libri, hæc ſententia ſatis colligatur. Eandem ſententiam ſcripſiſſe Euſebium Emiſſenum *homil. 1. de Natiuitate Domini*, plerique teſtātur: in eo tamen hæc ſola verba reperio: *Hanc lucem tenebræ non comprehenderunt* (agit de Chriſto) *Ipſe enim ſolus inter peccatores ſine peccato viuere potuit: hæc ſola lux nullis tenebris eſt obſcurata: nulla caligine denigrata: nullis vitijs maculata*: ex quibus verbis pro nobis nihil poteſt inferri: ſed idem *Euſebius homil. 2. de eadem Natiuitate Domini poſita fol. 240. pag. 1.* ita ait: *à peccati veteris nexu per ſe non eſt immunis, nec ipſa genitrix redemptoris: ſolus ille licet ex debito renaſcatur, lege tamen veteris debiti non tenetur*: ſi dixeris hæc verba ſolum probare B. Virginem ex vi ſuæ generationis non fuiſſe à debito immunem; benè tamen per gratiam, quæ eam à lege Adamo impoſita exemit: ſi ita reſpondeas, obijciam illa verba: *Solus ille, licet ex debito naſcatur*, quæ ſignificant Chriſtum Dominum ex debitrice natum fuiſſe: id eſt ex matre, quæ debito illi ſubiacuit. Sed quidquid ſit de Euſebio, D. Gregorius eandem ſententiam ſcribit 18. Moralium cap. 35. explicans enim illa verba Iob: *Non adæquabitur ei Topazion*, ita ſcribit, *nullus ſanctus, quibuſcumque virtutibus plenus, ex iſta tamen nigredine mundi collectus; æquari ei poteſt, de quo ſcriptum eſt; quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei: nos quippe, & ſi ſancti efficimur, non tamen ſancti naſcimur; quia ipſa naturæ corruptibilis conditione cōſtringimur, vt cū Propheta dicamus: Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea: ille enim ſolus veraciter ſanctus natus eſt, qui vt ipſam conditionem naturæ corruptibilis vincit: ex commiſtione carnalis copulæ conceptus non eſt.* Magnus igitur Gregorius ab illa generali regula ſolum excipit Chriſtum; & ita ſatis confirmat ſolum Chriſtum nullum habuiſſe debitum, vt in peccatis conciperetur; & ex conſequenti ſub lege debiti comprehendit B. Virginem. Quod etiam docuit D. Ambroſius *lib. 1. Examer. cap. 4.* ad finem; vbi de Chriſto Domino ita ſcribit: *Sanctus autem Dominus ſuper omnem creaturam, etiam ſecundum corporis cōceptionem: quia ſolus ſine peccato: ſolus ſine vanitate: omnis enim creatura ſubiecta vanitati eſt.* Ecce ex Ambroſio ſolus Chriſtus conceptus eſt ſine peccato, & ſine vanitate peccati, cui omnē creaturam ſubiectam eſſe aperte docet: hæc autem ſubiectio deſignat debitum, & obligationem peccati in ipſa conceptione contrahendi.

Boetius.

30. *Euſebius Emiſſenus.*

Idē Euſeb.

31. *D. Gregor.*

D. Ambr.

32. *Concluſio.* Cum igitur omnes Sancti Patres: imò vniuerſa Chriſti Eccleſia teſte Auguſtino in omnibus Adami poſteris ſimpliciter, & abſque vlla particula diminuente agnoſcat vincula generationis peccato obnoxiæ, & obligationem ad contrahendam maculam originalem ortam ex peccato Adami; & ab hac obligatione vnus tantum excipiatur Chriſtus; bene infertur omnes Patres in B. Virgine agnoſcere debitum contrahendi maculam originalem; non quodcumque, ſed illud, quod ex peccato Adami ortum eſt, quod debitum eſſe abſolutum, & proprium Catharinus cum ſuis admittit: quare Patribus contradicit, dum in B. Virgine ſolum admittit debitum ſecundum quid.

Ex alio capite id ex Patribus deducitur.

33. *Ex alio capite id docēt Patres. Auguſt.* ¶ Eadem veritas etiam conuincitur ex alia communi Patrum doctrina, qua ſimpliciter, & abſolute docent carnem B. Virginis fuiſſe carnem peccati, & ideo peccato obnoxiam. Ita Auguſtinus *lib. 5. aduerſus Iulianum cap. 15.* quatenus expreſſe affirmat, *omnem carnem, vna Chriſti carne excepta, eſſe carnem peccati.* Imò ſæpe ſcribit: *Carnem Chriſti in matre obnoxiam fuiſſe peccato*, vt patet in Pſalm. 114. & clarius lib. 2. de peccatorum meritis cap. 24. vbi affirmat, *Chriſtum non ſumpſiſſe carnem peccati: eam tamen ſumpſiſſe ex materna carne peccati*: Denique B. Virginem veniſſe de propagine mali, & conceptam fuiſſe de propagine carnis peccati, ſatis declarat *libro 10. de*

Genes. ad literam cap. 18. Cum Augustino conueniunt cæteri Patres: nam D. Ambrosius *in Psalm.* 118. *serm.* 6. ita ait, *Venit Iesus in carne, quæ peccato fuerat obnoxia:* cum verò nõ fuerit obnoxia in Christo, vt fides docet; vtique fuit obnoxia in matre, & maioribus, à quibus Virgo mater descendit. Idem docuit D. Anselmus *lib.* 2. *cur Deus homo cap.* 16. dum affirmat, *Carnem Christi de massa peccatrice sumptam esse:* quod iterum, *Repetit cap.* 18. *& in lib. de conceptione Virginis & peccat. orig. cap.* 14. *&* 15. Quæ verba intelligẽda esse de massa, id est carne peccatrice, & in Virgine peccato subiecta, manifeste patet: quoniam interrogatio Discipuli, cui Anselmus respondet, agebat de B. Virgine: vnde in eodem libro Beatã Virginem appellat peccatricem. i. subiectam peccato contrahendo. Hugo etiam de Sancto Victore lib. 2. de Sacram. 1. parte cap. 5. affirmat: *Filium Dei de carne obnoxia peccato assumpsisse carnem à peccato liberam.* Ex quibus patet carnẽ B. Virginis apud Patres simpliciter, & absolutè loquendo fuisse carnem peccati, & oppositum esse contra fidem cum Augustino ostẽdemus inferius.

34. (margin)

35. D. Ansel. (margin)

36. Hugo de S. Victore. (margin)

37. Quid sit caro peccati. (margin)

Iam vero apud eosdem Patres illa caro dicitur caro peccati, quæ ex Adami peccato subiecta est, & obligata ad contrahendam eiusdem peccati maculam. Nam in eodem sensu dicitur caro concepta ex propagine peccati, quod satis docuit Augustinus 1. de peccator. merit. cap. 23. & 24. vbi ait: *Eam carnem dici carnem peccati, quæ ex lege, quæ fuit post peccatũ concipitur.* Et lib. 14. contra Faustum c. 5. affirmat *Eam carnem esse carnem peccati, quæ est ex traduce mortalitatis,* id est, ex ea traducente in nos mortalitatem: mortalitas autem sine debito, & obligatione culpæ originalis non traducitur, vt patet ex *Tridentino sess.* 5. *Can.* 2. *de peccato originali,* causa autem transfundens in nos culpam originalem, simul cum mortalitate, fuit peccatum Adami ex eodem Tridentino, & satis ex *Paulo ad Roman.* 5. *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors:* & inde est, vt per peccatum Adami (quod etiã fuit omnium nostrum) concipiatur caro peccati, sub lege peccati. Lex autem peccati non est alia, quã lex, sub qua generatio ex Adamo dicitur propago peccati, & mali; quatenus scilicet lex illa carnem propagatam ex Adamo subijcit & obligat ad peccatum contrahendum: quod satis explicauit *Augustinus* 10. *de Genesi ad literam cap.* 18. dum ait carnem esse ex propria propagatione Adami satis esse, vt quis præuaricationi Adami simpliciter sit subiectus: agens enim de Christo sumente carnem ex B. Virgine ait: *Verbum ex Virgine accepisse, quod sufficeret exoluẽdæ indebitæ morti; non tñ quod sufficeret cõtagioni præuaricationis.* Licet enim sumendo carnem mortalem, sumpserit quod sufficiebat ad destruendã mortem; non tamen sumpsit carnem sufficientem, vt eum præuaricationi subijceret; quatenus eam non sumpsit ex Adamo per rationem seminalem: quod declarat, dum ibidem ait: *Et quid incoinquinatius vtero Virginis? cuius caro, & si de peccati propagine venit, non tamen de peccati propagine concepit; ne in ipsum quidem corpus Christi ea lege sæuiret.* Quibus verbis euidenter explicat carnem esse ex propagine peccati satis esse, vt quis debito præuaricationis Adami subiaceat. Et hãc doctrinam adeo esse veram putat Augustinus, vt dicat carnem Christi legi præuaricationis subijciendam fore, si per rationem seminalem ex ea veniret. Deniq; eandem Augustini doctrinam probauit Ambros. *Serm.* 6. *in Psal.* 118. dũ ait, *carnẽ peccati, ideo dici peccati carnem, quia hæreditario est damnata maledicto.* Porro si caro peccati per se subiacet maledicto hæreditario; vtique is, cuius caro est caro peccati, tanquam Adami hæres, maculæ præuaricationis absolutè subiacet.

Trident. (margin)

Ad Rom. (margin)

August. (margin)

38. (margin)

Ambros. (margin)

Ex his euidenter deducitur non posse non admitti in Beata Virgine debitum absolutum ortum ex peccato Adami: etenim ex ijs, quæ Patres indubitanter docẽt manifeste patet eam carnẽ, quę simpliciter, & absolutè est caro peccati, simpliciter, & absolutè esse subiectam contagioni peccati ex Adamo; & habere absolutum debitum ad contrahendam illius maculam: idque non modo ex conditione naturæ, sed etiam ex vi legis peccati

39. Conclusio argum. (margin)

quod

quod in Adamo cōmiſſum eſt. Iam vero caro B. Virginis teſte Auguſtino ſimpliciter, & abſolute eſt caro peccati, & concepta de propagine peccati, & id teſte Auguſtino docet Fides Catholica. Ergo concedendum eſt carnem Beatę Virginis ſimpliciter, & ex vi generationis vitiatæ ſubiectam fuiſſe contagioni prędiuaricationis Adami, & ſubinde maculæ originali ex Adamo; & ex conſequenti habuiſſe debitum contrahendi illam non præciſe ex conditione naturæ, vt erat in Adamo ante peccatum (quia natura humana pro illo ſtatu nondum poterat dici propago mali; erat enim tunc indifferens ad vincendum, & ad peccandum) ſed ex conditione naturæ, prout iam erat peccato vitiata, & effecta propago mali: cuius conditio ſecum affert debitum contrahendi originalem maculam non ſecundū quid, ſed ſimpliciter, & abſolutè.

41. *Catharinus non poteſt hoc non admittere.* Quod, velit nolit, debet Catharinus admittere: is enim conuictus hac veritate in ſecundo tract. de conceptione Virginis lib. 2. cap. 1. pag. 29. libenter concedit Beatā Virginem ex meritis Adami ſubiectā fuiſſe peccato. Cum vero Adamus hanc ſubiectionem, & debitum non meruerit, niſi peccando; nec potuerit illam ſubiectionem in poſteros transfundere, niſi peccatum, quod commiſit, fuerit eam peccatum poſterorum, vt ſatis diffinit Tridentinū ſeſſ. 5. Can. 2. neceſſario debet cōcedere B. Virginem peccaſſe in Adamo, & ex meritis talis peccati ſecū traxiſſe verum, & abſolutum debitum maculæ originalis.

42. *Alia cōfirmatio cōtra Catharinū.* Quod inde confirmari poteſt; quoniā debitum peccandi in Adamo, quod fuit in Virgine, & in nobis ante peccatum, nō pendebat ex meritis Adami, nec ex voluntate illius, vt in principio huius articuli aduertimus; ſed præciſe pendebat ex conditione naturæ, ſecundum quam omnes eramus in potētia generatiua Adami: quæ virtualis continentia adueniente diuina inſtitutione obligabat nos in Adamo, obligatione adhuc indifferenti, vel ad palmam victoriæ, ſi vinceret; vel ad demeritum, ſi vinceretur, & peccaret: vnde tale debitum nondum fundabatur in natura vitiata, & in demerito Adami: vnde nec erat debitum abſolutum ad cōtrahendam maculam, ſed ſolum conditionatum, ſi Adamus peccaret: & proinde per tale debitum non potuit B. Virgo ex meritis Adami peccato ſubijci. Quare cum Catharinus fateatur eā ex meritis peccati Adami ſubiectā fuiſſe peccato nō poteſt non admittere in ea debitū abſolutū ortū ex merito Adami, & ſubinde ex natura iam vitiata: quæ fuit doctrina Patrum, & Auguſtini, dum docent eam fuiſſe cōceptam cum carne peccati, & ex propagine peccati, qualis non fuit humana caro, niſi poſt peccatum.

§. 4.

Probatur eadem veritas ex eo, quod Beata Virgo peccauit in Adamo.

43. *2. Huius opinionis cōfirmatio.* SEcundo loco eadem veritas ex Patribus confirmata euidenter oſtenditur ex alia veritate apud Patres indubitata; quod. ſ. *B. Virgo peccauit in Adamo*: hac enim veritate ſuppoſita neceſſario infertur admittendum eſſe in B. Virgine debitum abſolutum, & propriū originatum ex peccato Adami: etenim, qui peccat, non poteſt eo modo, quo peccat, non fieri reus ſui peccati, non ſolum quoad pœnam, ſed etiam quoad maculā culpæ commiſſæ, vt latè oſtendimus *ſupra quæſt. 3. art. 4. §. 6*: quod nec Catharinus, nec aliquis alius negare poteſt: vnde non poteſt quiſquam liberari à tali debito, quanuis poſſit liberari ab actuali reſultantia maculæ ex peccato debitæ, vt ibidem diximus. Ob quam rationem indubitatū eſt in omnib⁹, qui in Adamo peccauerunt, ex ipſa præuaricatione, reſultaſſe veram, & abſolutam obligationem contrahendi maculam peccati, quod in Adamo commiſerunt: hoc enim tanquā indubitatum docet D. Anſelmus *in libro de conceptu Virginali, & peccato originali cap. 7.* vbi poſtquam docuit nos omnes in Adamo peccaſſe, quando ille peccauit addit hæc verba: *Et hinc facta eſt illa neceſſitas, vt cum eſſemus, peccaremus,* id eſt contraheremus peccati maculam: quæ neceſſitas nihil eſt aliud, quam obligatio, & debitum ad contrahendam talem maculam. Idem docuit Gilbertus Porreta- *Nota reſolutionem.* *D. Anſel.* *Gilbertus Porretan.*

nus

nus, dum scribit: *Omnes homines ex primo rum parentum præuaricatione, peccato, & mortis subiacuisse*. Euidenter colligitur ex ijs, quæ supra §.3. ex Patribus adduximus: omnes enim (vt ait Augustinus) contra Pelagium hanc proferunt sententiam, *vt ex Adami peccato omnium hominum successio peccato originali sit obnoxia: omnes ex peccato Adami sub peccati obligatione nasci: totum genus humanum astrictũ esse peccato Adami: peccati veteris nexu omnes teneri: omnes ex peccato Adami constringi, vt dicant ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea: omnem creaturam vanitati peccati esse subiectam: denique omnem carnem ex Adami peccato esse carnem peccati*, vt patet ex dictis supra §.3. Concludendum est igitur, nec in Theologia, nec in Fide negari posse omnem Adami posterum, qui in Adamo peccauit, ex ipso peccato mansisse debitorem, & obligatum ad contrahendam propriam maculam peccati, quod in Adamo commisit, vt satis infertur ex Tridentino sess.5. de peccato originali Cano. 2. & 3. Quare si semel admittatur Beatam Virginem in Adamo cum cæteris peccasse, non potest sine errore, & hæresi negari eam habuisse debitum verum, & propriũ contrahendi culpam originalem, quam de facto contraheret, nisi præseruaretur.

August.

45. *Conclusio argum.*

¶ Porrò quod B. Virgo in Adamo peccauerit latè ostendimus, in præcedente quæstione, & iterum ostendemus ad vltimum argumentum.

§. 5.

Ex illa opinione sequeretur Beatam Virginem non fuisse redemptam à Christo.

46. *3. huius sẽtentiæ confirmatio.*

TErtio loco eadem veritas euidenter confirmatur; quoniam nisi dicamus Beatam Virginem habuisse debitum absolutum ex peccato Adami, nullo modo posset dici redempta sanguine Christi. Consequens autem est hæreticum. Ergo necessario est concedendũ in B. Virgine fuisse tale debitum. Minor huius discursus verissima est, & admissa ab aduersarijs: toti enim sunt in defendendo B. Virginem verè fuisse redemptã sanguine Christi, quamuis non habuerit debitum absolutum ortum ex peccato Adami; de quo dicemus in sequenti libr. quæst. vltima. Tota igitur difficultas est in probãda sequela, quam multis medijs probabimus.

Prima probatio sequelæ.

¶ Pro prima probatione statuimus tanquam de Fide gratiam redemptionis per Christi sanguinẽ non redimere, nisi eum qui verè est inimicus Dei, vt Deo reconcilietur: verè est filius iræ, vt Deus illi proprietur: verè est captiuus captiuitate peccati, vt ab ea redimatur: verè est peccato mortuus, vt resuscitetur: deniq; vere est positus in statu veteris Adami, vt renouetur, & transferatur ad statum filiorum Dei. Quæ doctrina euidenter traditur à Tridentino sess. 6. de iustificatione à cap. 1. vsque ad 4. vnde fit vt gratia redemptionis Christi ex sua natura distinguatur à gratia, quæ simpliciter est sanctificatiua, & per se incipit à contradictorio id est à non sancto, qualis fuit gratia data Angelis, & primis parentibus: quoniam ex sua natura est iustificatiua, & incipit à contrario, nimirum à peccato mortali: vnde ex sua natura supponit eum, quem iustificat, esse peccatorem, iniquum, & peccato mortuum: vt latè ostendimus in præcedenti *q. art. 4. §. 3. à num. 6. vsque ad 13.* vbi id ostendimus, tum ex Tridentino vbi supra; tum ex sacris literis, ex quibus euidenter colligitur gratiam, quæ ad Christi redemptionem pertinet, ex sua natura esse reconciliatiuam, pacificatiuã, propitiatiuam, viuificatiuam, & iustificatiuam, qua Deus hominem ex statu veteris Adami transfert in statũ filiorum Dei.

47. *1. Probatio sequelæ.*

Quæ Fidei veritas ita explicanda est, vt ad redemptionem factam per Christi sanguinẽm, nullus possit pertinere, nisi sit mortuus, Deo exosus, & vere inimicus per aliquam culpam, aliquo modo ad eũ pertinentem: etenim ex doctrina Augustini lib. 1. retract. cap. 10. *Aliena peccata nulli nocere possunt, sed tantum ea, quæ sunt sua*, & libr. 3. de peccatorum meritis cap. 8. docet *nulla ratione concedendum esse Deũ, qui propria peccata dimittit, imputare aliena.*

48. *Explicatur data doctrina.*

Augustin.

aliena.. Quod adeo verũ eſt, vt Auguſt. contra Pelagianos multis cõtendat peccatũ Adami aliquo modo fuiſſe omnium paruulorũ;non ob aliam rationẽ,niſi quia ſi aliquo modo non eſſet illorum; graue, & iniuſtum eſſet iugũ filijs Adami impoſitũ,quo ſubiecti ſunt ad contrahendam maculã peccati ipſius Adami, vt verbis expreſsis docet *lib.6.contra Iulianum c.4.*

49. *Concluſio diſcurſus.* Quare neceſſario concedendũ eſt eum, qui ad redemptionem Crucis Chriſti vere pertinet,eſſe ſpiritualiter mortuum,& Deo exoſum per aliquam culpã,quæ aliquo modo ſit ſua: implicat enim aliquẽ eſſe ſpiritualiter mortuũ, & Deo inimicũ per culpam, quæ nullo modo ad eum pertinet,vt idem Auguſtinus ait,& ſatis probant verba Ezechielis c.18. *Anima, quæ peccauerit,ipſa morietur.* Et rurſus:*impietas impij ſuper eum erit.* Cũ verò paruuli qui ex Adamo ſeminaliter deſcendunt, actualiter non peccauerint,illa Catholica doctrina ita intelligẽda eſt,vt omnes,qui ad redemptionẽ Chriſti pertinent,ſupponantur ſpiritualiter mortui per aliquam culpam,quã, vel in ſe cõmiſerunt,vel in alio .ſ. in Adamo: quod ſatis exprimit Paulus ad Rom.5. *Per vnius inobedientiã peccatores conſtituti ſunt multi.* Et rurſus *Sicut per vnius delictum in omnes homines in damnationem,* ex quo diſcurſu infertur doctrinam Catholicam, quam præmiſimus, ita eſſe intelligendam, vt nullus ad redemptionem Crucis Chriſti pertineat, aut ptinere poſsit, niſi saltẽ ipſo peccato Adami in ipſo Adamo fuerit ſpiritualiter mortuus, Deo exoſus, & inimicus; imò etiam maledictus, ita vt ex illa maledictione traxerit obligationem, & debitũ ad contrahendam maculam peccati Adami,cum primum in propria perſona fuerit genitus.

Ezech.18. *Ad Rom. 5.*

50. *Probatur ſequela.* Suppoſita hac Catholicã doctrina euidenter probatur ſequela noſtri argumẽti ſc. B. Virginẽ ad redemptionem ſanguinis Chriſti pertinere non poſſe,ſi nullum habuit debitum contrahendi maculam originalẽ ortum ex peccato Adami: etenim ex præcitata doctrina nullus poteſt ad redemptionẽ Crucis Chriſti pertinere,niſi ſit peccato mortuus per culpã,quę in Adamo aliquo modo fuerit ſua: quod ſatis explicat Auguſtinus de natura, & gratia in princ. *dum ait eos nullo modo indigere gratia Christiana,qui nullo modo pertinent ad eos,qui peccauerunt.* Et rurſus dum ait:*quos gratia Christi liberat,vaſa miſericordiæ nominari*, quatenus poſſet Deus illos dãnare,ſi illorũ nõ miſereretur. Sed ſi B. Virgo nullum habuit debitum contrahẽdi originalem maculam ortum ex peccato Adami,nunquam fuit Deo exoſa, & inimica per culpã,quæ in Adamo aliquo modo ſua fuerit. Ergo nullo modo potuit ad Chriſti redẽptionẽ pertinere,quæ fuit ſequela. Maior huius argumẽti ex dictis patet,& ex Auguſt. Minor vero inde oſtẽditur;quia nullus dicitur Deo inimicus,& exoſus,niſi ex debito culpæ, quæ in Adamo aliquo modo fuit ſua. Quare ſi Virgo nullũ habuit debitum ex peccato Adami,quod aliquo modo fuit ſuũ (quia ex aduerſarijs nõ peccauit in Adamo) nõ potuit per culpã Adami dici Deo exoſa, & inimica: etenim ex adducta Auguſt. doctrina, *aliena peccata non poſſunt alicui nocere,ſed ſola,quæ aliquo modo ſunt ſua.* Et oppoſitũ concedi nõ poſſe expreſſe docet Auguſtinus. Hoc eſt efficaciſsimum huius opinionis argumentum.

Auguſtin. *Auguſt.*

Impugnatur ſolutio Catharini.

51. *Refertur ſolutio Catharini.* ¶ Ad hoc argumentum Catharinus cum ſuis negat maiorem: putat enim ſatis eſſe debitum peccandi in Adamo ortum ex ſola conditione naturæ, vt quis verẽ,& propriè dicatur redemptus ſanguine Chriſti. Quoniam vero (vt accepimus) in hac ſententia cõſtanter perſiſtũt nonnulli ex Cõplutẽſibus,operæpretiũ erit hoc effugiũ diligentius impugnare,quãuis illud iam impugnauerim⁹ *ſupra q.3.ar.4.§.5.* Et vt illius falſitas euidẽtior fiat,prius aduertimus Theologos illos debitũ ortum ex conditione naturæ (quod in Virgine agnoſcũt) ita explicare,vt doceant omnes Adami poſteros (etiam B. Virginem) virtualiter fuiſſe in Adamo, tanquam in naturali omniũ capite: ratione cuius virtualis cõtinẽtiæ õnes capaces fuimus,vt Deus poſſet eũ cõſtituere caput morale omniũ noſtrum; ita vt illius voluntas eſſet etiam noſtra, in qua poſ-

femus obligari vt faceremus, quod ille faceret: & subinde, vt illo vincente, vinceremus; peccante vero, peccaremus: quare ex ipsa conditione naturæ humanæ, quæ tota in Adamo cōtinebatur, resultauit in omnibus nobis debitū ad peccandū illo peccāte; & ex consequenti resultauit debitū ad contrahendam maculam peccati, quod in Adamo peccauimus. Prius illud debitū peccandi, peccāte Adamo, appellant debitum nō solū culpæ, quā in Adamo faceremus; sed etiā debitum debiti resultantis ex culpa Adami ad contrahendā maculam talis peccati. Addunt adhuc prius illud debitū peccandi in Adamo triplici via in nobis inesse. s. *tendentia, aptitudine, & pronitate*: quæ verba vellem mihi explicari: libenter enim fateor me ea nō satis percipere. Sed quocūq; modo explicentur, semper obtinēbo talē debitū sub triplici illa via consideratum non satis esse, vt B. Virgo ad redemptionē Crucis Christi dicatur pertinere, nisi illi etiā concedatur debitū ortum ex culpa Adami, quæ aliquo modo sit sua. *Cōtra adversarios.*

52. *1. probatio* Quod ex eò primū probabimus; quonam tale debitum sub quacunq; via consideratum, non satis est, vt aut ipsum Adamum (qui ex conditione naturæ creatæ debitum habebat peccandi, nisi diuinitus adiuuaretur) aut posteros Adami (in quibus datur debitum peccandi Adamo peccante) ante Adami peccatum faceret Deo inuisos, inimicos, & mortuos peccato, quod non dum erat, sed futurū erat. Hoc autem euidenter demōstratur: quoniam Adamus (etiam postquam factus est caput morale suorum posterorum) ex conditione naturæ habebat tendentiam illam, aptitudinem, & pronitatem ad peccandum: & tamen præstantissimi illi Theologi non admittent Adamum, antequam actu peccaret, fuisse Deo inuisum, inimicum, & mortuum peccato, cuius debito tenebatur, nisi à Deo iuuaretur: etenim nullus sine errore negabit Adamum pro toto tempore ante peccatum fuisse Deo amicum, & gratum: nam eum fuisse in sanctitate, & iustitia constitutum, & peccando eam amisisse, diffinit *Tridentinum sess. 5. Can. 1. de peccato originali*. Quod dicimus de Adam pro statu ante peccatum, dicendum etiam est de omnibus posteris: omnes enim in Adamo sanctitatē, & iustitiam habebant, qua in Adamo erant Deo grati, & iusti: etenim. Idem *Tridentinum loco citato Can. 2.* diffinit Adamū sua præuaricatione propagini acceptam à Deo sanctitatem, & iustitiam perdidisse: & tamen debitum illud sub triplici explicata via omnes habebant, vt aduersarij fatentur. Concedendum est igitur debitū illud peccandi peccante Adamo, non satis fuisse, vt & Adamum, & nos in Adamo redderet Deo inuisos, & iniustos. *Trident.* *Trident.* 53.

54. *Alia ratio* Quod etiam euidenter demonstratur in Angelis, supposita quorūdam opinione, quod non fuerunt creati in gratia; sed postea in via eam acceperunt: omnes enī siue boni, siue mali, ideo quia erant creaturæ ex nihilo conditi, ex sua natura subiecti erant debito peccandi: vnde mali de facto peccauerunt; boni autē peccassent, nisi gratia iuuarētur. At tamen quis dicet Angelos bonos ex illo debito peccandi fuisse Deo exosos? imò nec mali tales fuerunt, antequā peccarent. His addimus tale debitū peccandi, nisi per gratiā perseuerantię specialiter iuuetur, simul esse cū gratia. Tantū igitur abest, vt debitū illud etiā sub illa triplici via consideratū satis sit vt habēs sit exosus Deo: cū gratia ipsi non contrarietur, sed simul stet cum ea, vt patet in Adamo in statu innocentiæ, & in viatore iusto, qui non habet bonum perseuerantiæ, sed tandem est peccaturus.

55. *Conclusio probationis.* Ex his iam euidēter demōstratur debitū peccandi in Adamo, & in posteris, nō satis fuisse, vt Adamū, & posteros redderet Deo inimicos, & exosos. Quomodo igitur satis esse potest, vt habens illud ad Christi redēptionem pertineat? Etenim de Fide est solos illos, qui in Adamo fuerūt mortui pertinere ad Christi redēptionē, nā ex *Paulo 2. Cor. 5.* valet hæc consequentia: *Christus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt*, quā explicat Augustin. *6. cōtra Julianū c. 41.* docēs negare non posse hoc, qui nō negat se esse Christianum. Porrò si debitum peccandi, qui in omnibus erat, antequam Adamus peccaret, non satis fuit, vt faceret quem *2. Cor. 5.*

mortuum

mortuum peccato; vtiq; nec satis erit ad redemptionē, quæ facta est per mortem Christi. Quo contra Catharinum, & sequaces supposito, necessario infertur B. Virginē ex solo illo debito non potuisse ad Christi redemptionem pertinere: & ex consequenti in ea admittendum esse debitum ortū ex peccato Adami, quod aliquo modo fuit suum. Efficacissima est igitur prima probatio sequelę superius in Maiore adductæ.

Secunda probatio sequelæ.

56. 2. *Demonstratio seq.* ¶ Secundo probatur sequela posita in maiore principalis discursus: scilicet, *B. Virginē nullo modo pertinere ad redemptionē passionis Christi, si non habuit debitum contrahendi originalem maculā ortum ex peccato Adami*: probatur autē ex doctrina, quā ostēdimus in pręcedente quæstione art. 4. §. 7. n. 37. etenim inter Theologos indubitata est doctrina, quod Deus nostro intelligendi modo prius præuiderit peccatū Adami, quā statuerit homines redimere meritis suæ passionis. Hanc doctrinā probarūt omnes vtriusq; Scholæ Theologi, & eam Thomistæ nō possūt non recipere, cū apud eos Verbū carnem nō sumeret, si Adamus nō peccaret: fateantur igitur necesse est, peccatū Adami præsupponi ad incarnationē, & ad decretū passionis, & per cōsequēs fatebūtur peccatū Adami nostro intelligendi modo prius à Deo præuisū fuisse, quā præuisa fuerint merita passionis. Eandē doctrinam probāt Scotistæ, & alij, qui docent verbū humanā carnem sumpturū fuisse, etiāsi nullū fuisset Adami peccatum: hi enim licet admittant incarnationem Verbi prius præuisam fuisse, quam præuisum fuerit peccatum Adami: non tamen admittent Deum prius præuidisse Christi mortem, quā præuiderit Adami peccatū imò opposito modo theologizant docentes peccatum Adami nostro modo intelligendi præuisum fuisse in quodam signo priori, quam præuisum fuerit decretū de redimendo homine per Christi mortē. Quare Deus prius præuidit Christū hominē: quam illū præuiderit redēptorem hominum. Hæc omnia supponimus tanquam verissima, & omnium consensu receptissima: quæ inter alios doctissimè explicant

57.

sunt Fonsec. in 6. Met. c. 2. q. 6. sect. 1. lit. I. L. M. & sect. 2. concl. 4. lit. I. Suar. 1. to. ad 3. p. disp. 5. sect. 3. dicto 1. & 2. quam etiam admittunt aduersarij, vt in quorundam annotationibus legi.

Ex hac verissima, & indubitata Theologia infertur propositę sequelæ euidēs demonstratio: etenim Deus pro illo signo, in quo præuidit peccatū Adami, nihil adhuc nostro intelligendi modo absolutè decreuit circa hominū redemptionē per passionem Christi: etenim potuit nolle homines redimere. Ergo à fortiori pro illo signo, in quo decreuit creare Adamū, & posteros, & legē illis imponere de non comedendo fructū vetitum, adhuc nihil decreuit de futura Christi morte: etenim tām illud signū, in quo statuit creare Adamū, quam illud, in quo decreuit illi legē imponere, antecedit signū, in quo præuidit peccatū Adami. Quare signū, in quo præuidit tale peccatū antecessit signū, in quo statuit homines redimere per Crucē, ita vt pro illo signo nondum præuiderit Christi mortē; vtiq; eandem mortē non præuidit pro signo, in quo decreuit legē Adamo, & posteris imponere. Quomodo igitur fieri, aut concipi potest, quod Deus pro illo signo, in quo voluit imponere præceptū, B. Virginē ab eo exemerit ex meritis pręuisis Crucis? etenī pro illo signo, sicut nondū erat absolutū decretū redimēdi; ita nec erat præuisio passionis. Admittim' potuisse Deū pro illo signo mere gratis, & absq; vllis meritis eam à lege eximere; si vera est sentētia, quod Verbū nō incarnarētur, si Adamus nō peccaret: admittimus etiā potuisse Deū eā eximere à tali præcepto ex meritis Christi incarnati apud eos, qui volūt incarnationē Verbi futurā fuisse, etiā si Adamus non peccasset: etenim cū in pręcedētib' signis decreta fuerit Verbi incarnatio, simul cū meritis incarnationē cōsequēibus, potuit Deus ex illis meritis præuisis B. Virginē à tali præcepto eximere: attamen admitti non potest potuisse Deum pro illo signo, in quo voluit præceptū imponere, B. Virginēm eximere ex meritis passionis præuisis: etenim non dum erant, aut decreta, aut præuisa. Fieri igitur nō potest, B. Virginem pro illo signo, in quo Deus

58. *Demōstratio.*

59. *Nota doctrinam.*

voluit præceptum imponere; fuisse excẽptam ex meritis passionis præuisis. Et per consequens repugnat eam ex meritis præuisis Crucis in Adamo non peccasse. Quomodo igitur potest dici redempta morte Christi? quare admittendum est B. Virginem nullo modo ad redemptionem Crucis Christi pertinere, si eis Adami peccato nullum debitum secũ traxit: quæ fuit sequela.

60. *Alia confirmatio.* Confirmatur adhuc: quoniam, vt diximus, potuit Deus præuiso Adami peccato nolle hominem redimere. Supponamus igitur quod Deus noluit eum redimere: inquiro, an posito hoc casu B. Virgo forèt concipienda sine peccato? an vero cũ peccato? si cum peccato, igitur non fuit excẽpta à lege, & per consequẽs peccauit in Adamo, sicut cæteri peccauerunt. Si sine peccato (quod non potest non concedi, si fuit exempta à lege) ergo nõ fuit exempta ex meritis Christi. Supponimus enim, quod nulla futura erat redemptio per Christi mortẽ. Hoc autẽ admisso, necessario admittendũ est B. Virginem, si de facto fuit exempta ab illa lege, fuisse exemptã independenter à meritis Christi, & sine vlla eorũ præuisione:

61. *Nota.* etenim iuxta Theologiam ab omnibus receptam, quæ in decretis Dei prioritatẽ, & posterioritatem signorum admittit; sicut priora signa nostro intelligẽdi modo sunt independentia à signis posteriorib⁹; ita quæ in signis prioribus decernuntur, independenter decernũtur ab ijs, quę decernũtur in posterioribus, & sine vlla pręuisione illorũ: vnde possũt stare cũ vtraq; illorũ parte, siue illa fiant, siue non fiant. Verbi gratia Deus in signo A. decreuit creare Adamũ; & in signo B. decreuit illũ creare eũ iustitia, & gratia: vtiq; in signo A. creauit Adamũ independẽter ab hoc, quod crearetur cũ iustitia, & gratia, vel in puris naturalibus: potuit enim Deus hoc vel illo modo illũ creare. Vnde creatio pro signo A. decreta, est absoluta cũ indifferentia, quod creetur, vel in gratia, vel in pura natura. Eodẽ modo Deus in signo B. decreuit creare Adamũ cum gratia & iustitia, & in signo C. libere decreuit imponere illi, & posteris legem de non edendo de fructu vetito: vtiq; decretum in signo B. de creando illũ cum gratia independẽs fuit ab impositione præcepti, vel non impositione: quia potuit libere imponere tale præceptũ, vel non imponere, sed velle quod homo, & posteri in tali statu permanerent. Simili modo in signo D. statuit Deus permittere peccatũ in Adamo, & posteris: in eo vtiq; illud statuit indepẽdenter à redẽptione per Christi mortẽ, quam decreuit in signo E; quia potuit Deus hominem nõ redimere per mortẽ Crucis: vnde permissio peccati in sigo D. indépendẽs fuit ab hoc, quod homo esset; vel non esset redimendus; quia potuit Deus pro signo E. nolle hominẽ redimere. Verissima est igitur doctrina, quæ docet ea, quæ in priori signo à Deo decernuntur, decerni independenter ab ijs, quæ decernuntur in signo posteriori. 62. Qua Theologia supposita, iam infertur exemptionem B. Virginis à lege imposita Adamo, si facta est in signo antecedẽte signum redemptionis per sanguinem Christi, factam fuisse absolutè sine depẽdentia à decreto de redimendo, vel non redimendo, vt supra diximus. Quare si talis exemptio admittenda est, admittenda est cum independentia à redemptione per crucem; ita vt simul potuerit stare cũ decreto de non rédimendo hominem. Ex quo infertur talem exemptionem (si est admittenda) factam esse absq; vlla dependentia, & pręuisione meritorum Crucis Christi: quo supposito B. Virgo nullo modo potuit pertinere ad redemptionem Christi, vt diximus.

His argumentis (ni fallor) euidenter demonstratur sequela argumenti supra propositi §. 5. quæ inferebat B. Virginẽ nullo modo ad redẽptionem Christi pertinere, si nullum habuit debitum contrahendi maculam originalem ortũ ex peccato Adami. Quibus etiam argumentis inductus fuit Salas, vt opinionem Catharini reijceret 2. *tom. ad* 1. 2. *q.* 81. *tract.* 13. *disp.* 11. *sect.* 5. *q.* 11. *pag.* 641. *col.* 1. Nec video solutionem, quæ vel apparenter vim illorum elidat: nam recurrere ad scientiã mediam, & conditionatam inutile est refugium, quanuis ad illam quidam recurrant, qui vulgari idiomate hanc quæstionem disputarunt. 63. *Conclusio.*

§. 6.

§. 6.

Quartum argumentum, quod B.Virgo non contraheret maculam, licet gratia non præueniretur.

64. 4. *Argu. principale.* QVarto adhuc argumento euidenter cōuincitur falsitatis opinio Catharini: quoniam si B. Virgo nō habuit debitum absolutū, ex Adami peccato, non fuisset de facto contractura maculam originalem, etiam si à Deo gratia iustificante nō præueniretur. Consequēs tamen non est admittendum. Ergo in ea admittendum est debitū absolutum ortū ex peccato Adami. Hoc argumento vsi sumus *supra q.3.art.4.§.9.n.45.* vt probaremus B. Virginem peccasse in Adamo: quod etiam est efficacissimum ad probandum in ea fuisse debitum ortum ex Adami peccato: falsitas consequentis à nobis latè probata est in d.§.9.n.48. quam adaduersarij admittunt cum sit Catholica.

65. *Latè probatur sequela. August.* Sequela ex eo primum probatur, quia nemo recipit in se maculam peccati, nisi illud cōmiserit, vel personaliter in se, vel originaliter in alio. Quam propositionē latè probat Augustinus *lib.1.retract. cap.* 10. vbi multis ostēdit. *aliena peccata nulli nocere posse; sed tantum ea, quæ sunt sua*: qua ratione probat peccatum Adami fuisse nostrum, & ob id nobis, tum concipimur, iuste imputari. Ex quo patet illum agere de peccatis alienis in sensu explicato, quatenus .s. ea, nec in propria, nec in aliena persona cōmisimus: vnde idem August. *lib.3.de peccator. merit.c.* 8. affirmat nulla ratione concedendum esse *Deum, qui propria peccata dimittit, imputare aliena.* Ob quam rationem lib.6.contra Iulianum c. 4. vt defendat paruulos absq; illa iniustitia ab Adamo trahere maculam, & pœnalitates, multis probat peccatum Adami fuisse illorum: aliàs enim non sine iniustitia maculæ illi subijcerentur, vt colliges ex d.c.4.ibi postquam docuit peccatum Adami etiam fuisse nostrum, ita scribit: *Quod si falsum esset, profectò graue iugum super filios Adami à die exitus à ventre, nullo modo iustum esset.* Quam veritatem loco citato deduximus ex verbis Ezechielis c. 18. *Anima, quæ peccauit, ipsa morietur.* s. morte corporis: & animæ: iam vero macula peccati originalis verè est mors animæ, vt diffinit Tridentinū sess. 5. de pec. orig.d.Can.2. Quare à quolibet fideli cō cedendum erit eum, qui nec in se, nec in Adamo verè peccauit, iniustè subijci maculæ ex peccato Adami. Sed ex Catharino B. Virgo nec in se, nec in Adamo peccauit; quia (vt ait) exēpta fuit à lege Adamo imposita. Ergo iniustè subijceretur legi, & obligationi cōtrahendi maculā ex Adami peccato in posteros trāsfusā. Hoc autē admisso, nō potest nō admitti eā in sui cōceptione nō indiguisse gratia præseruāte à tali cōtractione: nā gratia, quæ ex Christi meritis est præseruatiua originalis maculæ, in sua intrinseca ratione includit, quod sit liberatiua à debito incurrendi eam: iam vero qui non debet, non indiget, quod à debito liberetur.

August.

Ezech.18.

66.

Confirmatur; quoniam si aliquis naturaliter ex Adamo nasceretur, præter eos quos Deus ab illo generandos fore decreuit (quod absolutam Dei potentiam non excedit) iste non contraheret peccatū originale, etiam si nulla præseruaretur gratia, vt ostendimus in tract. de peccato origin. non ob aliam rationē, nisi quia in lege Adami nō fuit inclusus: quia Deus in Adamo solos eos obligauit, quos voluit ab eo propagandos fore: cum vero in ea lege cōprehensus non fuerit, nec Adamus de facto fuerit caput morale illius: vtiq; peccante Adamo ipse non peccaret, & ex consequenti propagatus ab Adamo absq; vllo debito contrahendi maculam conceptus esset, nec vlla indiguisse gratia eum à tali macula præseruante. Similiter igitur si B. Virgo exēpta à tali lege non peccauit in Adamo, non contraheret originalem maculam, quantumvis nulla præueniretur gratia: quæ fuit sequela. 67. *Ad cōfirmat.*

Nec vim huius argumenti elides, si cū Catharino, & suis respondeas satis fuisse debitum peccandi in Adamo ortum ex conditione naturæ repertum in Virgine, vt indigeret gratia præseruante à macula peccati, quod committeret, nisi à lege eximeretur: non elides, inquam, vim argumenti: quoniam solutio ista arguit Theologiam huius difficultatis non satis esse perceptam: etenim ex ijs, quæ ex Augustino diximus, iam constat 68. *Impugnatur solutio Catharini.*

gratiam præſeruatiuam à macula peccati Adami in ſua ratione intrinſeca includere, quod tale peccatum aliquo modo fuerit ipſius præſeruati, ita vt ei aliquo modo imputetur: ſupponit enim eum, qui præſeruatur, tali peccato fuiſſe inimicũ, & oxoſum Deo, vt ſupra §. 5. oſtendimus: iam vero debitum, quod habuit ortum ex cõditione naturæ, ſuppoſita exẽptione, non ſatis fuit, vt peccatum Adami ita fuerit illius, vt eam in Adamo fecerit Deo inimicam, vt aduerſarij libenter admittunt. Igitur nec ſatis fuit, vt indigeret gratia præſeruante à macula peccati Adami: etenim illa gratia, quæ ſatis fuit, ne peccaret in Adamo, ſatis etiam fuit, ne indigeret gratia præſeruante à peccato, quod nullo modo commiſit: nam in humanis eadem numero gratia, qua rex aliquem exemit à lege imponente tributum, liberat eundem ab actuali ſolutione tributi, & ideo nulla noua gratia eſt neceſſaria, ne actu ſoluat tributum. Vide quę diximus ſupra q.3.ar.4.§.9.n.50.

69. *Conclusio articuli.* Concludendum eſt igitur ſolutionem allatam vim argumẽti non elidere. Quare cũ falſitas conſequentis, nec ab aduerſarijs negetur, nec poſſit negari: efficaciter concluditur in B. Virgine admittendum eſſe debitum ortum ex peccato Adami: quantumuis Catharinus cũ ſuis reclamet.

§. 7.

Soluuntur argumenta adducta §.1.

70. SVpereſt diſſoluere argumenta, quæ pro opinione Catharini adduximus ſupra §.1.à nu.5. Quod attinet ad primum ſumptum ex cap.8. Cãtic. non video, quomodo ex verbis adductis inferatur non fuiſſe in Virgine debitum ex Adamo ortum, etiamſi illa verba in ſenſu myſtico de Virgine à pluribus explicentur: etenim ex verbis illis nihil, vel apparenter deduci poteſt: quod quiſque facilè intelliget, ſi legerit, quæ in illorũ verborum explicatione ſcribunt Patres, & interpretes; inter quos videndus eſt Martinus Delrio ad illa verba ſect.3.§.4. pag.609. illorum enim vera explicatio lõgiorem poſtulabat commentationem.

71. *Ad 2.* Ad ſecũdum ſumptum ex c.15. Eſther admittimus Eſther in aliquibus geſsiſſe figuram B. Virginis: nimirũ in pulchritudine, & in coronatione, de quibus in c.2. & 7. eiuſdem libri, nõ tamen in omnibus: vnde à claſsicis authoribus nõ adducitur pro cõfirmanda illius immunitate à peccato originali: & à fortiori non poteſt adduci ad carentiam debiti ex Adamo orti. Quin potius in cõtrarium poſſet adduci, ſi benè expendantur verba, quæ in d. c. 15. ſcribuntur. *Retorquetur.* Et quidem locus ille debitum contrahendi maculam ex præuaricatione Adami euidenter confirmaret, ſi Rex Aſſuerus Eſther iam iã caſurã, antequam caderet, manibus ſuis ſuſtinuiſſet, ne caderet, vt refert *Petrus Morales lib.3. de Christo & Maria Deipara tract.1.n.44. pag.291. litera B:* *Petr. Morales.* etenim ſi eam iam iam caſuram ſuſtentauit, nec caderet, figura illa euidenter probaret B. Virginem iam iam caſuram fuiſſe à Deo præſeruatam, ne caderet: quæ verba manifeſte denotãt debitum cadendi; non quidem remotũ, quod habuit ante peccatum Adami, ſed proximum, quod habuit poſt peccatum pro tempore conceptionis; idq; ex peccato Adami. Siquidẽ Eſther ex eo cadebat, quia contra pręceptum Aſſueri ad eũ nõ vocata venit: quod ſatis probat B. Virginẽ in Adamo præceptum fuiſſe pręuaricatam. At tamen ponderatio iſta falſo nititur fundamẽto; quia ex dicto loco cõſtat Eſther, dum vidit Regẽ ardẽtibus oculis ſuum furorem indicaſſe, corruiſſe: vt 32. patet ex illis verbis: *Cumque eleuaſſet caput & faciem, & ardentibus oculis furorem pectoris indicaſſet, regina corruit.* Quare ſi hæc vt figurata accipiãtur; potius probant B. Virginem prius corruiſſe contrahendo originalem maculã, quam Deus eam iacentem in peccato, à peccato ſubleuaſſet Et cũ aduerſarij hoc nõ admittant; vtiq; nec admittent Eſther in hoc loco fuiſſe B. Virginis figuram. Quę opinio ex eo etiã confirmatur; *Confirmatur.* quia Eſther vlnis Regis ſuſtentata, & à morte iam exempta, iterum corruit: quod B. Virgini nullo modo poteſt conuenire, vt omittamus hiſtoriam illam non poſſe accõmodari conceptioni B. Virginis; cũ intelligatur de Eſther præ timore furoris Regis, & metuẽte, & cadẽte. Deniq; ſi ptinaciter inſiſtas Eſther in hoc loco figurã geſſiſſe B. Virginis. reſpõ-

debo

deboverba illa: *Non morieris: non enim pro te, sed pro omnibus hæc lex cōstituta est*, nō esse intelligēda de lege imposita Adamo, & posteris ante peccatū: quia historia illa vere supponit Esther contra præceptum Regis fecisse; & subinde significare B. Virginem in Adamo peccasse: sed esse intelligenda de maledictione posteris Adami imposita de contrahenda originali morte, cui ipsa Virgo ex vi suæ generationis subiacebat, à qua gratis diuina infusa gratia præseruata fuit.

73. *Ad 3.* Ad tertiū respondetur verba illa Prouerbiorum; etiamsi intelligantur de B. Virgine, probare non posse immunitatē eius aut à macula; aut à debito: quia si B. Virgini accommodentur, illi accommodantur, quatenus dono sapientiæ, cæterarumque virtutum repleta actionibus vitæ, tum contemplatiuæ, tum etiam actiuæ incumbebat, vt euidenter patet ex litera; & explicant omnes, qui illud caput eidem accommodant, vt videre est apud Carthusianum in d. cap. 31. art. 33. fol. 57. pag. 2: nec aliquem legi qui verba ista conceptioni eius accommodet.

74. *Ad 4.* Ad quartum vellem explicarentur nobis viri illi doctissimi, qubus hæc placuit opinio: nec enim induci possum, vt credam opinionem illam alicui fuisse probatam; quod si fuit, illorum iudicium nec recipimus, nec recipiendū esse putamus: tum, quia Concilium in canonibus antecedentibus solum agit de peccato, & de macula illius, quæ vere est mors animæ, & quæ per baptismum tollitur: debitum autem ad contrahendam maculam iam non est in ipsis pueris, sed sola macula, quod ex eo vel euidēter patet; quoniam omne debitum ad aliquid soluēdum ipsa actuali solutione soluitur, ita vt primum esse solutionis sit primum nō esse debiti, vt inferius dicemus: quomodo enim manebit debitor, qui soluit, quod debebat? nos autem debitores eramus contrahēdi maculam: ergo, illa contracta, iam non sumus debitores illius. Porrò si Tridentinum in regulis antecedentibus solum agit de macula peccati, quæ in nos transfusa per baptismum tollitur, & ea, quæ docet debito applicari non possunt; profecto exceptio B. Virginis à regulis fidei de peccato originali explicatis, non potest adaptari debito contrahendi maculā; sed soli maculæ contractæ. Quod ex eo etiam confirmatur: quoniam controuersia inter Theologos agitata, cui occurrit Sixtus IIII. in Extrauag. *Graue nimis*, quam Concilium renouat, & confirmat non de debito excitabatur, sed de sola macula. Sed de hoc iterum redibit sermo in vltimo huius quæstionis articulo.

Ad quintum sumptum ex Patribus facilè respondebimus, & ad primum ex Augustino iam respondimus, supra art. 2. §. 6. ad 3. n. 36. vbi diximus decretum illud Augustini intelligendum esse de peccatis, quæ formaliter sunt peccata; nō vero de debito ad peccatum: quod licet sit ex peccato, & ad peccatum obliget; formaliter non est peccatum. Vnde licet Augustinus in q. de peccatis actualibus & originalibus nolit quæstionem habere de B. Virgine; eam tamen comprehendit in quęstione de debito, & obligatione ad contrahendam originalem culpam; vt supra ostendimus §. 2. n. 28. 29. & 33. Quibus accedit; quod in illo decreto solum agit de B. Virgine in propria persona; nō verò vt fuit in Adamo, & in parentibus: vnde decretum illud solum conuincit Augustinum in q. de peccatis noluisse comprehendere personam B. Virginis in se ipsa, non vero vt fuit in Adamo: etenim ex illius doctrina euidenter deducitur B. Virginem in Adamo peccasse, vt ostendimus suprà q. 3. art. 2. §. 2. n. 3. & 4. Quare ex præcitatis Augustini verbis non potest sumi argumentum, quod in B. Virgine non fuerit debitum ortum ex Adamo. Vnde prima consequentia neganda est: quoniam quæstio de debito non est quæstio de peccato in propria persona B. Virginis. Verba autem, quæ in confirmationem adducuntur, explicanda sunt de victoria contra peccatum in propria persona commissum, non vero de peccato commisso in Adamo, nec de debito ex illo resultante. 75. *Ad 5.* *Ad Aug.*

¶ Ad secundum testimonium ex Hieronymo dicimus verba illa inueniri in sermone de Assumptione Virginis apud Hieronymum *tom. 5. epist. 510. pag. 95.* qui tribuitur Sophronio: & esse intelli- 76. *Ad Hieronymum.*

genda de propria B. Virginis persona: hæc enim nulla peccati macula corrupta fuit; quia nullam culpam actualem commisit, nec maculam originalem contraxit. Cum quo stat, vt in persona Adami fuerit corrupta, tum corrumptione culpæ, quam in Adamo commisit; tum corruptione debiti ad culpam in propria persona contrahendam: quæ in hoc sensu dici potest corruptio: quia ex corruptione culpæ oritur. Verba ex eodem sermone secundo loco adducta nihil obstãt, si intelligantur de dolo & fraude actuali: sed nec obstabunt, si intelligantur de dolo & fraude, qua omnis natura humana, id est, omnes Adami posteri etiam ipsa B. Virgo in Adamo decepti sunt: quoniam licet doli illi, & illæ dæmonis fraudes in Adamo, in B. Virginem eruperint, ita vt illa debitum habuerit ad maculam originalem contrahendam; non tamen in propriam illius personam eruperunt; quia gratia præseruante mente, & corpore semper fuit sancta. Et eodem modo explicanda sunt verba tertio loco adducta: quia B. Virgo, licet in Adamo fuerit in tenebris, & ex eo tenebras debiti ad contrahendam maculam attulerit; in propria tamen persona nunquam in tenebris fuit, sed semper in luce. Quare D. Hieronymus, siue Sophronius nihil facit cõtra debitum B. Virginis.

77. *Ad Orig.* ¶ Ad tertium testimonium ex Origene *homil. 1. ex varijs collecta tertio tom. in nouis, pag. 3.* dicimus illud nihil obstare, si per afflatus serpentis venenosos intelligantur malæ suggestiones, à quibus B. Virgo fuit libera: quæ est plurimorum probabilis explicatio. Sed nihil etiã obstabunt, si per illos afflatus intelligamus culpam originalem, quoniam illi licet B. Virginem in Adamo infecerint, ita vt ex eo debitum trahat ad maculam originalem: non tamen eam in propria persona infecerunt; quia à macula per gratiam fuit præseruata.
78. *Ad Rich. de S. Vict.* ¶ Quartum testimoniũ ex Richardo de S. Victore, in Richardo non inuenitur: & quamuis inueniretur, non probaret B. Virginem non subiacuisse debito; sed non subiacuisse culpæ, cuius debito tenebatur: etenim illa verba: *qualicumque fuerit obnoxia culpæ*, non intelliguntur de obnoxietate ad contrahendam culpã, sed de obnoxietate actuali, qua actu alicui culpæ foret obnoxia: nam qui actu alicui obnoxius est peccato, actu obnoxius est illi, quia actu culpæ subiacet. Quod vero additur de ventre, intelligitur de subiectione culpæ contra puritatem castitatis. ¶ Testimonia 79. *Ad Bern.* quinto loco ex Bernardo adducta facilè explicantur; nam primum euidenter intelligitur de macula actuali peccati Adami; quam B. Virgo vere non contraxit: & in eodem sensu intelligitur testimonium posterius; quia vere non admisit maculam debiti, quod habebat: vnde argumentum pro nobis est; quia in eo supponitur debitum ad contrahendam maculã; & negatur actualis illius contractio.
¶ Quod attinet ad sextum testimonium 80. *Ad S. Dominicum.* ex B. Dominico, Andræa Apostolo, & ex Augustino, dicimus Christum sumpsisse carnem ex terra, carnemque Beatæ Virginis, quæ in se nunquam fuit maledicta; quamuis maledicta fuerit in alio. Et in hoc tantum sensu tenet comparatio terræ, ex qua vterque Adamus formatus fuit. ¶ Ad septimum testimonium 81. *Ad Ildephonsum.* dicimus, S. Ildephonsum in citato loco non omnia illa scribere, quæ adducũtur: sed solum asserere B. Virginẽ, ideo quia præseruata fuit à culpa, fuisse etiam præseruatam à maledictione pariendi cum dolore: ex quo contra nos nihil potest inferri. ¶ Ad postremum testimonium 82. *Ad Nicolaũ de Cusa.* ex Nicolao de Cusa; negamus illum in citato loco aliquid scribere contra datam resolutionem: quia solum docet B. Virginem nunquam ex Adamo subiacuisse culpæ; quia nullam in eo contraxit; quãuis contrahendi debitum habuerit.

83. *Ad 6. arg.* Ad sextum argumentum dicimus illa omnia indigna esse, quæ dicantur de B. Virgine, vt in propria existit persona: nõ esse tamen indigna, vt de illa dicantur, prout fuit in Adamo: quin potius non possunt in ea non admitti, vt ad Christi redemptionem pertineat: quia (vt iam diximus) nullus, nisi qui aliquo modo fuit inimicus Deo, & filius iræ, fuit Christi sanguine redemptus. Oportet igitur cõcedere B. Virginem in Adamo fuisse inimicam: quod non tollit, quin in pro-

pria

pria perſona ſemper amica fuerit, & pulchra.

84. *Ad 7.* Ad ſeptimum negandum eſt, eum qui in ſolo patre damnatur; vel propter delictum, quod in patre commiſit (quod in ſolo Adamo reperitur) vel per imputationem delicti, quod commiſit pater, dici poſſe ſimpliciter & abſolute damnatum in propria perſona: quia nullus ſimpliciter damnatur aut maledicitur, niſi qui in propria perſona commiſit culpam, propter quam maledicitur.

85. *Ad 8.* Octauum argumentũ futile eſt: quoniam Deus largitur dona modo conuenienti ſuæ diuinæ diſpoſitioni, & prouidentiæ: iam verò ſtatuit non redimere, niſi eos, qui vel in ſe, vel in Adamo peccauerunt, & qui ab eo trahunt debitum contrahendi maculam peccati, quod in Adamo commiſerunt: à cuius actuali cõtractione gratis B. Virginem voluit præſeruare. Aſſuerus autem liberauit Eſther à morte, non à debito mortis; quia vere eam debebat; quia vere violauit legem, quam impoſuit: vnde videns eam non vocatam veniſſe, ardentibus oculis furorem pectoris indicauit: diuinitus tamen in mãſuetudinem mutatus eam à morte, quam meruerat, liberauit; inquiens, *non morieris: quia non pro te, ſed pro omnibus hæc lex conſtituta eſt*: ſcilicet quoad executionem pœnæ; non vero quoad exemptionem à lege, in qua vere comprehẽſa fuit, vt furor Regis euidenter probat. Eodem igitur modo Deus B. Virginem non exemit à lege impoſita Adamo; & ideo in Adamo peccans, in eo fuit Deo inuiſa: eam tamen exemit ab executione legis; nimirum ab actuali contractione maculæ, cuius debitrix erat: vnde in legis executione diſpenſauit.

86. *Ad 9.* Ad nonum dicimus B. Virgini, tanquam cæteris omnibus nobiliori, & charioti, debitam fuiſſe redemptionem nobiliorem, intra limites redẽptionis factæ per crucem: præſeruatio autem ab omni debito orta ab exemptione à lege impoſita Adamo, altior quidem erat, & Deo poſsibilis: at tamen ad redemptionem Crucis pertinere non poterat, & ideo illi debita non fuit.

87. *Ad 10.* Ad 10. reſpondetur terram ſacerdotalem nullum debitum habuiſſe ſoluendi tributum; quia non fuit Regi vendita; nec in dominium Regis tranſlata, quæ venditio & tranſlatio fuit totum fundamentum imponendi tributum. Et inde eſt vt Ioſephus terram ſacerdotalem à tributo gratis non exemerit; cum illa de rigore iuſtitiæ tributo nunquam ſubiacuerit. Et ideo ex hoc non poteſt ſumi argumentum ad probandum B. Virginẽ exemptam fuiſſe à lege Adami: nam cũ debitum habuerit ad peccandum in Adamo ex conditione naturæ, vt aduerſarij fatentur, indiguit gratuita exemptione ab illa lege.

Vndecimum argumentum in eo deficit, quod ſupponit in priuilegio immunitatis idem eſſe, *non ſoluat debitum*, & *non teneatur ſoluere*: etenim cum debito ſoluendi ſtat remiſsio debiti per liberam cõdonationem aut diſpenſationem, ne actu ſoluat: poteſt enim Rex diſpenſare ne quis ſoluat tributum, ad quod ſoluendũ tenebatur. Quare longe aliud eſt Regem, cum imponit legem tributi, eximere aliquem ex priuilegio ab illa lege; & aliud condonare ſolutionem illi, qui ad ſoluẽdum tenebatur. Potuit igitur B. Virgo non fuiſſe exempta à lege, & obligatione peccandi in Adamo, & ſubinde in Adamo, & parentibus habuiſſe debitum cõtrahendi maculam, cum conciperetur, & maculam illam actu non cõtrahere, Deo eam à tali contractione præſeruante. 88. *Ad 11.*

Ad confirmationem dicimus in ea inuolui implicationem, ſi de ſolutione propriè ſumpta ſit ſermo: nec enim cum ingenuitate ſimul ſtare poteſt propria ſolutionis ratio: nam cum ſolutio ex ſua ratione obligationem ſoluendi ſupponat; implicat aliquem ſoluere ſine debito ſoluendi: & per conſequens implicat perſonam eſſe ingenuam à ſeruitute, & ſoluendo ſe illi ſubijcere. Negamus etiam in ingenuitate in ordine ad peccatum melius eſſe peccare, ſine debito peccandi; quàm habere debitum ad peccandum, & actu non peccare: nam actuale peccatum, quocũque modo fiat, peccantem ipſum ſemper facit Deo inuiſum: quod tamen non facit debitũ ad peccandũ, ſine actuali peccato, vt ex aduerſarijs colligitur. 89. *Ad confirmat.*

90. *Ad 12.* Ad 12. admittimus maiorem, si sermo sit de debito ad culpam habitualem orto ex aliquo actuali peccato: eam tamen negamus, si sermo sit de debito culpæ orto ex naturæ conditione, & imbecillitate. Quod maior illa neganda sit de debito posteriori, ex eo patet; quia hoc debitum in Angelis fuit, & in Adamo ante peccatum; & tamen in illis fuit simul cum gratia sanctificãte, vt alibi diximus: cum qua tamen debitũ ad pœnam, licet supponat præcessisse aliquam culpam, potest tamẽ stare post illam culpam remissam, vt patet in debito mortis ex peccato Adami in nos transmisso, quod in nobis permanet post iustificationem à culpa: cum tamen debitum ad maculam culpæ stare non possit simul cum gratia, vt dicemus art. 5. Quare grauius est debitum ad culpam, quam debitum ad pœnam, vt asserit Maior, quam in sensu explicato concedimus. Quod vero attinet ad minorem, negandum est in B. Virgine non fuisse debitum alicuius pœnæ; quia in ea fuit debitum mortis ex peccato Adami, vt contra nõnullos alibi ostendimus. Quod vero adducitur ex Isaia, nihil ad rem facit: quoniam verba illa satis sunt, vt probent in B. Virgine non fuisse maculam originalem; non tamen vt probent eam ex Adamo non habuisse debitum contrahendi illam, vt alibi diximus.

91. *Ad 13.* Argumentum 13. satis soluitur, si dicamus semper fuisse piaculum res semel Deo dicatas in prophanos vsus conuertere; secus de illis dicendum est, antequã Deo sint dicatæ. Beata autem Virgo licet ab æterno prædestinata sit, & electa in matrem Dei, & in sacrarium Spiritus Sãcti, nostro tamen intelligẽdi modo prius fuit præuisa filia Adami, & peccasse in Adamo, quam præuisa fuerit mater Dei: etenim prius prçuisa fuit Verbi incarnatio, quam electio, & prædestinatio Beatæ Virginis in Dei matrem: & tamen prius fuit præuisa præuaricatio illius in Adamo, quàm præuisa fuerit Christi incarnatio: idque apud eos, qui volunt Verbũ non fuisse incarnandum, si Adamus non peccasset. Si verò oppositum probas; non negabis præuaricationẽ illam prius fuisse prçuisam, quam decreta & præuisa fuerit Christi passio: & per consequens priusquam homines sint prædestinati, tum ad gloriam, tum ad media, quibus gloriam sunt cõsequuturi, vt modo supponimus. Quare potuit B. Virgo præuideri mortua in Adamo; & ita existens in vsu prophano, antequam distinaretur, vt esset Dei mater.

Ad 14. dicimus tertiam synodum intelligendam esse de puritate personali secundum gratiam sanctificantem, qua & hominibus & Angelis semper fuit longe purior; cum & homines & Angelos in gratia semper superauerit: quod non tollit, quin habuerit debitum contrahendi originalem maculam: imò illud supponit cum gratia, qua purificata ad Christi redemptionem pertinet: & proinde supponit eam aliquo peccato mortuam. Eodem modo dicendum est ad verba Sancti Iacobi. Intelliguntur enim de irreprehẽsione personali, quæ non impedit eam in Adamo fuisse reprehensam. Quod verò attinet ad verba D. Anselmi; illa intelligenda sunt non secundum potentiam absolutam, sed secundum ordinariam, secundum quam omnis puritas ex meritis Christi oritur: quæ merita ex sua ratione supponunt ipsum purificatum aliquando fuisse impurum, vel in se, vel in alio. Admissa autem maiore in hoc sensu, neganda est minor. 92. *Ad 14.*

Ad 15. negabunt antecedens, qui putant Verbum carnem non fuisse sumpturũ, si Adamus non peccasset: qui enim fieri potest, vt B. Virgo prædestinata fuerit mater Dei ante præuisionem peccati, si nullo existente peccato (quod fuit possibile) Verbum non erat sumpturũ carnem. Simili modo negabunt eam fuisse prædestinatam ad summum gradum gloriæ debitum matri Dei: nam si sublato peccato futura non erat mater Dei; non potuit prædestinari ad gloriam debitam Dei matri. Quin potius authores huius opinionis negant aliquem hominem ante peccatum Adami, fuisse prçdestinatũ: vnde non solum negabunt B. Virginem ante Adami peccatum fuisse prçdestinatam in Dei matrem; sed etiam eam prædestinatam fuisse ad gloriam. Itaque negabunt vtramque antecedentis partem. 93. *Ad 15. Prima solutio.*

¶ Si

94. 2. ſolutio. ¶ Si verò oppoſitum probes. ſ. Verbum ſumpturum fuiſſe carnem, licet homo non peccaſſet; non erit piaculum, admiſſo antecedente, negare conſequentiam: quoniam B. Virginem ante præuiſum peccatum fuiſſe prædeſtinatam, & præuiſam in matrem Dei, non impediebat, vt Deus eam in Adamo obligaret ad ſeruandum præceptum: & vt permitteret eam in Adamo peccare: quin potius id decebat: vt nullus eſſet hominum, qui ad Chriſti redemptionem non pertinuerit: hoc enim in Chriſti dignitatem cederet. Imò ex eo cap. id cedit in Chriſti gloriã, vt in illius redemptione non deeſſet altiſsimus redimendi modus, qualis eſt redimere præſeruando à macula debita pro peccato. Quæ vero obijciuntur vim non habent; quia licet dedecens ſit illa reperiri in propria B. Virginis perſona; non tamen dedecens eſt, ſi in ea reperiantur, vt fuit in Adamo, & parentibus; cum hoc præciſe ſit neceſſarium, vt illa Chriſti ſanguine diceretur redempta.

95. Reſolutio. ¶ Sed pro maiori antecedentis explicatione aduertimus eos, qui admittunt futuram fuiſſe Verbi incarnationem, licet Adamus non peccaſſet; non poſſe non admittere incarnationẽ prius fuiſſe præuiſam, quam peccatum Adami, & Chriſti paſsionem: attamen non poſſunt admittere Chriſtum prius fuiſſe prçuiſum, quàm præuiſa fuerit Adami, & hominũ creatio: & ratio eſt; quia Chriſtus homo præuiſus fuit filius Adami, quæ præuiſio ſupponit præuiſionem Adami; & eorũ, à quibus Chriſtus deſcendit. Non negamus ſuppoſita hac opinione Deum in primo ſigno decreuiſſe vt Verbum fieret homo, nihil in ſpeciali determinando: negamus tamen Deum prius præuidiſſe illum hominem Chriſtum in particulari, & cum circumſtantijs indiuiduantibus illum, quam præuiderit Adamum, & omnes Chriſti maiores. Vnde prius prçuidit perſonam B. Virginis, & prius eam elegit in matrem filij ſui, quam prçuiderit Verbum ex ea incarnatum. Præuiſis autem Adamo, & omnibus hominibus de facto creandis, decreuit & ordinauit ordinem cum Adamo & poſteris in eo ſeruandũ: quod ſcilicet creandus eſſet in ſanctitate, & iuſtitia; quod eſſet conſtituendus pater & caput tam naturale, quam morale omnium poſterorum: quod deberet illi, & poſteris in eo imponere præceptum de non edendo de ligno vetito cum pacto, quod eſſet moriturus, ſi de eo comederet; quod permiſſurus eſſet illum, & poſteros in eo prçuaricari: denique quod Chriſtus pro illis redimendis mortem eſſet ſubiturus. Quem theologizandi modum vt veriſsimum ſupponimus alibi diligentius confirmandum. Ex quo patet ſuppoſita illa opinione admittẽdum eſſe B. Virginẽ in quodam priori ſigno fuiſſe electam à Deo, & præordinatam in matrem filij Dei, quam præuiſum fuerit peccatum Adami. Vtrum vero in aliquo priori ſigno fuerit prædeſtinata ad gloriam? res eſt dubia: plerique admittunt: ego negandum puto; quia in ea ſum opinione, quod prædeſtinatio hominum ad gloriam, etiam illa opinione ſuppoſita, futura non eſſet, niſi poſt præuiſionem victoriæ Adami: de quo alibi latius eſt diſputandum. 96.

Decimum ſextũ argumentum habet conſequentiam non ſatis firmam: tum; quia Chriſtus, licet eſſet filius Adami ſecundum corpulentam ſubſtantiam; non fuit tamen illius filius, ſecundum rationẽ ſeminalem: vnde ex vi ſuæ generationis liber erat à lege Adami, & illorum, qui ſecũndum ſeminalem rationem ab illo propagandi erant; qualis fuit B. Virgo, vnde ex vi ſuæ generationis fuit obnoxia infectioni naturæ humanæ: tum ſecundo; quia Chriſtus erat omnium redemptor nulla indigens redemptione: Beata autem Virgo ex vi ſuæ generationis redemptione indigebat. Dicitur autẽ conciliatrix hominum, & ſuo modo ſoluens maledictionem, quia genuit nobis verum & proprium reconciliatorem: cũ quo bene cõſtat, quod fuerit maledictioni ſubiecta, & indiguerit reconciliatione. 97. Ad 16.

Ad 17. conceſſo antecedente negatur conſequentia: Deus autem Beatę Virgini omnia conceſsit, quæ intra limites redẽptæ in maiorem illius dignitatem cedũt. Iam vero licet exemptio à contractione maculæ bene conſtet cum redemptione Virginis: cum ea tamen non conſtat, 98. Ad 17.

quod

quod sit exempta à debito contrahendæ maculæ, vt in superioribus ostendimus.

99. *Ad vlt.* Ad postremum argumentum dicimus fundamentum illud Catharini non esse satis tutum in Fide, vt latè monstrauimus suprà quæst.3. per totam.

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm, & in quo sensu admitti debeat in B. Virgine debitum proximum, & remotũ?

§. I.

Posita distinctione, referuntur variæ explicationes, & opiniones.

1. *Quid agendum.* QVoniã apud nonnullos ex Theologis Cõplutensis Academiæ iam celebris refertur opinio, quæ duplex distinguit debitum; proximum.s. & remotum; quorum illud denegant B. Virgini; hoc vero eidem libenter concedunt: operæ pretium erit non solum distinctionem istam expendere; sed etiam varias horum Theologorum hac de re opiniones.

2. *Conueniũt ꝙ duplex debitum sit admittendum.* Conueniunt igitur hi Theologi, quod in hac materia duplex debitum distingui debeat in ordine ad contrahendam originalem maculam proximum. s. & remotum, vt iam supra artic.1. n.3. annotaui: vbi etiam aduerti membra huius distinctionis non eodem modo ab omnibus explicari. Ex ijs autem, quæ ibi adduxi, tres huius distinctionis explicationes inuenio: quarum prima hanc distinctionẽ solum admittit in ordine ad peccatum, quod omnes in Adamo cõmisimus: duæ verò posteriores illam explicant in ordine ad contrahendam maculam peccati, quod cõmisimus, dum in Adamo fuimꝰ.

3. *1. opinio.* Prima igitur sententia debitum illud appellat proximum, quod fuit in nobis ad peccandum, peccante Adamo: quod ipsum fuit ante peccatum quidem; attamen postquam Deus constituit Adamũ esse nostrum omnium morale caput, & postquam Adamo, & nobis præceptum imposuit, ne de fructu vetito comederemus. Debitum verò remotum illud vocat, quod ex conditione naturæ habet ortum; quatenus nos omnes, ideo quia iñ Adamo virtualiter eramus, capaces fuimus, vt in Adamo possemus obligari.

¶ Hi igitur authores quæstionem de B. Virgine ita resoluunt, vt illa habuerit debitum remotum ad peccandum, peccante Adamo; quia ex conditione naturæ capax erat obligationis, & ita radicaliter obligata, vt Adamo peccante peccaret: non tamen habuerit debitum proximũ, quia à lege Adamo imposita, & posteris in eo fuit gratis, & liberaliter exempta: ob quam rationem peccante Adamo, nõ peccauit.

Secunda opinio ab hac prima in hoc discedit, quòd distinctionem illam expendit; non in ordinem ad actuale Adami peccatum, sed ad actualem maculam in propria persona contrahendam: sed adhuc huius opinionis authores inter se dissentiunt: quidam enim debitum proximum illud appellant, quod est in propria persona, quando generatur: remotũ vero, quod eidem conuenit, prout est in alio, scilicet in Adamo, & cæteris maioribus. Inquiunt igitur in B. Virgine non fuisse debitum proximum; quia in propria persona nullum habuit: in ea tamen fuisse debitum remotum; quia tam in Adamo, quam in cæteris parentibus fuit obligata ad contrahendam maculam peccati in Adamo commissi. 4. *2. opinio.*

Tertia tandem opinio in hoc cum secunda consentit; quòd distinctionem expendit in ordine ad maculam contrahendam; non verò in ordine ad peccandum in Adamo: dissentit verò ab ea, quòd illud solum debitum appellat remotum, quod ex conditione naturæ ortum habebat ad peccandum in Adamo: proximum vero, quod oriens ex peccato Adami, solum respicit maculam eiusdem peccati in propria persona contrahendam. Hi igitur docent B. Virginem non habuisse debitum proximum; quia defendunt eam in Adamo non peccasse: habuisse tamen debitum remotum; quia ex conditione naturæ debebat peccare in Adamo; & subinde contrahere debitum habendi maculam, cum primum in propria persona conciperetur; quanuis ex diuina gratia, & à peccato Adami, & ab actuali macula fuerit exempta. 5. *3. opinio.*

§. 2.

Ponitur vera reſolutio de duplici debito.

6. ANtequam ſingulas de debito B. Virginis opiniones expẽdamus; oportet explicare; an, & in quo ſenſu admittẽda ſit diſtinctio debiti proximi, & remoti. Pro cuius explicatione aduerto, hanc diſtinctionem debiti apud Theologos nõ inueniri: eam tamen puto eſſe admittendam, ſi bene explicetur. Et vt de allatis explicationibus iudiciũ feram; prima explicatio non ſatis videtur cõueniens: quoniam Theologi, qui in materia peccati originalis diſputant de debito, de illo agunt in ordine ad cõtractionem maculæ peccati, quod in Adamo cõmiſimus: nam ex eo quod vniuerſum genus humanũ in Adamo corruit, omniũ hominum ſucceſsio contrahendæ illius peccati maculæ ſubiacuit, vt videre eſt apud omnes, qui hac de re ſcribunt, & apud Patres, quos in præcedente art. §. 3. adduximus. Quare cum & â Patribus, & à Theologis debitum ſumatur in ordine ad contrahendã maculam peccati Adami, non eſt quod illa explicatio recipiatur.

Prima explicatio nõ admittitur

7. Secunda explicatio recipienda foret, ſi vera foret ſententia, quę in propria ſingulorum perſona, cum primum generatur, aliquod debitum intrinſece admittit: etenim ſi hoc debitum admittendum eſt; admittendum etiam erit, ſolum illud eſſe proximum, cũ ab eo macula perſonalis immediatè reſultet; remote vero à debito, quod in maioribus habuimus: attamẽ in ſequenti art. oſtendemus, neque in B. Virgine, nec in aliquo, qui in peccato cõcipitur, admittendum eſſe aliquod debitum in propria perſona intrinſecè exiſtens; ſed ſolum extrinſece. Quare ſecũda explicatio ideo eſt reijcienda, quia falſo nititur fundamento.

Nec ſecũda.

Sed nec admittenda eſt tertia diſtinctionis explicatio; quoniam nullum debitũ ex peccato Adami ortũ in ordine ad cõtrahendam maculã poteſt dici proximum, quandiu perſona, quæ in Adamo peccauit, eſt in parentum lumbis: etenim inter illud debitum, & actualem maculæ contractionẽ mediat debitum, quod perſona generanda habet in ſemine iam cõcepto; in quo iam eſt extra parentum lumbos. i. extra potentiam generatiuam illorũ. Vnde ſicut ex illo ſemine immediate & proxime generanda eſt perſona filia Adami; ita etiam ex illo, prout ex peccato Adami eſt infectum immediatè reſultabit macula originalis.

Nec tertia

Quare admiſſa diſtinctione debiti proximi & remoti; quarta erit opinio à nobis probanda, vt duplex admittendum ſit debitum remotũ; vnum primũ & radicale, quod immediate oritur ex conditione naturæ terminatũ ad actuale Adami peccatũ; alterũ immediate ortũ ex peccato Adami reſpiciens originalẽ maculã: vnicum tamẽ debitũ proximum eſt admittendum, quod oritur quidem ex peccato Adami, & reperitur in prima hominis cõceptione, quæ datur, dũ ſemina in ventre matris cõmiſcentur: etenim ex hoc immediatè reſultat originalis macula in perſona, quę cõcipitur: & hoc mediante reſultat ex debito, quod talis perſona habuit, tum in Adamo, tum in cæteris parẽtibus. 9.

Propria authoris opinio.

§. 3.

Quodnam horum debitorum in B. Virgine ſit admittendum?

EXplicata diſtinctione debiti proximi & remoti, explicandum eſt, an omnia explicata debita admittenda ſint in B. Virgine? de quo variæ fuerunt Complutenſium ſententiæ, vt diximus §. 1. 10.

Pro vera reſolutione, hæc generalis aſſertio ſtatuenda eſt tanquam indubitata: *Abſolute admittendum eſt in B. Virgine, tum debitum primum, radicale, & remotum peccandi in Adamo: tum debitum ortum ex peccato Adami, tam illud, quod remotum appellamus, cum quo fuit in lumbis Adami, & parentum; quam illud, quod vocamus proximum, exiſtens in prima hominis conceptione, quæ datur in conceptione ſeminis.* Prima pars huius aſſertionis abſolute ab omnibus recipitur, exceptis authoribus primæ explicationis, de quibus non eſt curandum; cum ante peccatum Adami admittenda non ſit diſtinctio debiti remoti, & proximi, vt §. 2. oſtẽdimus: admiſſo autem vnico debito peccandi in Adamo, illud in B. Virgine nõ poteſt nõ admitti: 11.

Aſſertio.

1. pars recipitur.

tum quia illud ex cōditione naturę oriēs non potest in illa non esse: tum etiã; quia omnes agnoscunt eam in Adamo peccaturam fore, si à tali lege exempta non esset: tum denique; quia de facto in Adamo peccauit, vt q.2. huius lib. ex principijs fidei euidenter demonstrauimus.

12. *2.pars.* Secūdã verò assertionis partẽ, quatenus docet in B. Virgine admittendum esse debitum ortum ex peccato Adami, ostendimus supra ar.3. §.2.3.& 4. vbi opinionem Catharini, vt parum in fide tutam, imò erroneam reiecimus. Cum verò ex peccato Adami oriatur tum debitũ, quod ad cōtrahendũ illius peccati maculam habuimus in Adamo, & in lumbis parentũ; tum etiã debitum, quod habuimus in prima seminũ conceptione: & illud dicatur remotum, hoc vero proximum, vt patet ex 4. opinione, quam §.2. probauimus: dicendum est in B. Virgine fuisse tum debitum remotum ortum ex peccato Adami; tum etiam proximum.

13. *Suppositio* In hac resolutione supponimus, non esse admittendam opinionem, quæ in propria cuiusque nostrum persona, cum primo concipitur, admittit debitum cōtrahendi originalem maculam: vnde in hac resolutione nihil de ea diximus: porrò si illa admitteretur; non posset illud non dici debitum proximum, vt §. 2. in 2. opinione aduertimus: etenim ab illo immediatè resultaret macula originalis; ab alijs verò debitis, resultaret isto mediante; & ideò cætera debita dicerentur remota. Cæterum quia dubium est & cōtrouersum, an in persona, quę generatur, admittendum sit aliquod debitum intrinsecum contrahendi maculam existens in persona: ideò sequentem excitamus articulum, vbi veram huius difficultatis resolutionem videbis.

ARTICVLVS V.

An B. Virgo in sua propria persona habuerit debitum contrahendi maculã originalẽ?

§. I.

Referuntur duæ opposita sententiæ.

1. *1.opinio affirmans.* De hac quæstione duas inuenio oppositas opiniones. Partem affirmantem probauit *Caiet. in tract. de Concept. Virginis c.2. ad finem*, vbi probat opinionem, quæ docet *B. Virginem, fuisse quidem præseruatam à macula originali: in propria tamen persona habuisse debitum contrahendi illam*. Idem repetit *cap.3. §. In secundo autem sensu*, vbi non semel & iterum, sed sæpius verbis expressis affirmat B. Virginem in propria persona habuisse debitum contrahendi maculam; quanuis illam probabiliter non contraxerit. *Caiet.* Eandem opinionem probauit Bellarmin. *lib.4. de amissione gratiæ, & statu peccati c.16. §. Denique obnoxia peccato fuit, pag.330.* vbi expresse docet B. Virginẽ in primo suæ generationis instãti, in quo illius persona fuit cōcepta; in priori quodam instanti naturæ obnoxiã fuisse peccato, quod de facto contraxisset, nisi in posteriori naturæ fuisset præuenta gratia. *Bellarm.* Eandem opinionem tanquam veriorem defendit *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect.4. §.2. & vberius, pag.35. col.2. B.C.* expresse docens B. Virginem in propria persona fuisse peccato obnoxiam in primo instanti suæ conceptionis; & in codẽ potuisse carere peccati macula, & præueniri gratia. *Suarius.* Cum hac sententia indubitanter transit Vasquez Bellemont. *2. to. ad 3.p. disp.116. cap.5. n.51.* ita inquiens: *Hinc sequitur B. Virginem non solum in momento conceptionis sanctificari potuisse, & simul obnoxiam esse debito contrahendi peccatum: sed etiam, & cæt.* *Vasquez.* Hæc sententia formaliter ponitur *à Cordubensi lib. 1. q.44. concl.5. pag.353. col.2. in fine, & inferius §. Et notanter, pag.354. col.2:* ita enim habet sexta illius conclusio: *B. Virgo in sua propria persona fuit obnoxia ad contrahendum peccatum, seu maculam originalem.* 2. *Corduben.* Eandẽ opinionem satis probat *Valentia 4. tom. disp.2. q.1. punct.2, pag.428. A.* dum ait, *Beatã Virginem non solum habuisse debitum contrahendi maculam originalem, cum fuit in lumbis parentum, atque etiam in prima sui conceptione, in comixtione seminum facta: sed etiam in ipso primo instanti animationis, quanuis, gratia præueniente, originalem maculam non habuerit.* *Valentia.* Ex quibus verbis patet eum sensisse B. Virginem in sua propria persona illud debitum habuisse: etenim primum instans generationis B. Virginis, fuit primum esse propriæ personę.

Quare

Quare cum idem Valentia ibidē *pa*.313. Caietanum citat, & eius opinionem probat de B. Virginis debito, loquitur in sensu Caietani. Valentiam ad literam transcripsit *Frater Franciscus de Pitigianis ad* 3. *Scoti dist*. 3. *q*. 1. *ar*. 5. *pag*. 144. *col*. 1. §. *Ad authoritates Sanctorũ*: vnde hanc affirmātem opinionēm probat; quam etiam satis significat *Cumelius to*. 1. *ad* 1. 2. *q*. 81. *ar*. 4. *dub*. *vnic*. *ad* 3. *argum*. *principale in* 2. *solutione argumenti Ferrariensis pag*. 551. *col*. 1. §. *Verum ego existimo*: vbi nullam putat dari repugnantiam, quod in eodē instanti temporis aliquis sit obligatus, ad contrahendam originalem maculam, & per gratiam sit liberatus ab ea; & putat hoc in B. Virgine esse admittendum: admittit igitur B. Virginem in primo instanti conceptionis simul habuisse gratiam, & debitum contrahendi maculam. Denique hanc opinionem satis videtur supponere *Ioannes Ouandus in comment. ad* 3. *Scoti q*. 2. *in tit. an B. Virgo in vtero matris fuit sanctificata*? nam postquam docuit pag. 124. col. 2. in fine vnumquemquam nostrum in propria persona fuisse obnoxium ad contrahendum originale peccatum; inferius pag. 127. col. 1. in fin. simpliciter admittit B. Virginem fuisse obnoxiam peccato, quamuis nunquam habuerit peccatum. Et in *tit. Num B. Virgo fuerit à debito præseruata*? in fine simpliciter agnoscit eam contraxisse debitum: quæ verba ex se denotant debitum personale. Hos authores pro hac affirmante opinione inuenire potui.

Pitigian.

3. *Cumelius.*

Ouandus.

4. 2. *opinio negans.*

Complutēses.

¶ Negantem tamen sententiam nostro isto tēpore probasse Cōplutenses Theologos à viris fide dignissimis accepi, qui nōnullas de hac quæstione annotationes ad me miserunt. Quin potius accepi Toleti à Theologis doctissimis hanc conclusionem publicè fuisse propositā: *B. Virgo in sua propria persona non contraxit debitum ad peccatum originale*. Et in eodem sensu à censura defendūt hanc propositionem, *Beata Virgo non contraxit debitum ad originalem maculam*, sub quibus verbis propositio illa à supremo Inquisitionis Officio permissa est, vt accepi: quia scilicet idem est non contrahere debitum, quod in propria persona illud non habere.

Cum vero debitum personale appellent debitum proximum; inde inferunt B. Virginem non habuisse tale debitum; habuisse tamen remotũ: quale fuit debitum, quod in maioribus vsque ad Adamum habuimus. Pro hac opinione inuenio *Henriquez* 1. *tom*. *lib*. 3. *c*. 11. *de Confir. & extrema vnct. litera L. in fine*; vbi ex quorundam sententia (quam probabiliorem supponit) affirmat, *B. Virginem in propria persona fuisse præseruatam à debito peccati*. Pro hac opinione citat *Cordubensem lib*. 1. *q*. 44. *Viguerium*; *Catharinum lib*. 4. *contra Caietanum: & Galatin. de arcanis Scripturæ lib*. 7. *c*. 8. Sed Cordubensis in loco citato expresse docet oppositum, vt patet ex verbis supra citatis: *Viguerius in suis instit. Theolog. c*. 18. §. 5. *vers*. 2. de hac quæstione nullum scribit verbum: in Catharino nihil potui inuenire, nec in Galatino; quare non dubites eos falso citari: eius tamen testimonium pro hac negante sententia referamus, cum illam, vt veriorem probet. Pro qua etiam afferri potest Cumelius loco citato, quatenus in prima solutione docet, bene hæc duo inter se constare, scilicet aliquem esse obligatum non in se ipso personaliter, sed in sua origine, & radice, s. in Adam: & tamē in primo instanti sui esse liberari à tali debito. Potest etiam referri *Ferrariensis* 4. *contra Gentes cap*. 50. §. *Aduertendum quoque præterea, fol*. 450. *col*. 4. Quatenus docet, supposito quod B. Virgo in primo instanti suæ personalis conceptionis fuit gratia præuenta, dici non posse, eam pro illo instanti fuisse obnoxiam: quoniam, facta illa suppositione, iam soluit debitũ, quo antea tenebatur. Hos Theologos pro hac negante opinione potui inuenire: cuius fundamēta inferius adducemus.

5.

Henriq.

Falso citatur Cordubeu.

Falso etiā Viguerius Falso etiā Catharin. & Galatinus.

Cumelius.

Ferrar.

§. 2.

Ponitur resolutio Authoris.

EGo hanc negantem sententiā tanquā verissimā, & puritate B. Virginis dignissimā multis abhinc annis semper probaui; & nunc in eadē firmius persisto, si tamen debite explicetur. Et quāuis in illius patronis nullum firmum argumentũ reperiam; plurima & efficacia

6. *Opinio Authoris.*

tum quia illud ex cōditione naturę oritur non potest in illa non esse: tum etiā; quia omnes agnoscunt eam in Adamo peccaturam fore, si à tali lege exempta non esset: tum denique; quia de facto in Adamo peccauit, vt q. 2. huius lib. ex principijs fidei euidenter demonstrauimus.

12. 2. *pars.* Secūdā verò assertionis partē, quatenus docet in B. Virgine admittendum esse debitum ortum ex peccato Adami, ostendimus supra ar. 3. §. 2. 3. & 4. vbi opinionem Catharini, vt parum in fide tutam, imò erroneam reiecimus. Cum verò ex peccato Adami oriatur tum debitũ, quod ad cōtrahendũ illius peccati maculam habuimus in Adamo, & in lumbis parentũ; tum etiā debitum, quod habuimus in prima seminũ conceptione: & illud dicatur remotum, hoc vero proximum, vt patet ex 4. opinione, quam §. 2. probauimus: dicendum est in B. Virgine fuisse tum debitum remotum ortum ex peccato Adami; tum etiam proximum.

13. *Suppositio* In hac resolutione supponimus, non esse admittendam opinionem, quæ in propria cuiusque nostrum persona, cum primo concipitur, admittit debitum cōtrahendi originalem maculam: vnde in hac resolutione nihil de ea diximus: porrò si illa admitteretur; non posset illud non dici debitum proximum, vt §. 2. in 2. opinione aduertimus: etenim ab illo immediatè resultaret macula originalis; ab alijs verò debitis, resultaret isto mediante; & ideò cætera debita dicerentur remota. Cæterum quia dubium est & cōtrouersum, an in persona, quę generatur, admittendum sit aliquod debitum intrinsecum contrahendi maculam existens in persona: ideò sequentem excitamus articulum, vbi veram huius difficultatis resolutionem videbis.

ARTICVLVS V.

An B. Virgo in sua propria persona habuerit debitum contrahendi maculā originalē?

§. 1.

Referuntur duæ oppositæ sententiæ.

1. *1. opinio affirmans.* De hac quæstione duas inuenio oppositas opiniones. Partem affirmantem probauit *Caiet. in tract. de Concept. Virginis c. 2. ad finem,* vbi probat opinionem, quæ docet *B. Virginem, fuisse quidem præseruatam à macula originali: in propria tamen persona habuisse debitum contrahendi illam.* Idem repetit *cap. 3. §. In secundo autem sensu,* vbi non semel & iterum, sed sæpius verbis expressis affirmat B. Virginem in propria persona habuisse debitum contrahendi maculam; quamuis illam probabiliter non contraxerit. Eandem opinionem probauit Bellarmin. *lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 16. §. Denique obnoxia peccato fuit, pag. 330.* vbi expresse docet B. Virginē in primo suæ generationis instāti, in quo illius persona fuit cōcepta; in priori quodam instanti naturæ obnoxiā fuisse peccato, quod de facto contraxisset, nisi in posteriori naturæ fuisset præuenta gratia. Eandem opinionem tanquam veriorem defendit *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 4. §. 2. & vberius, pag. 35. col. 2. B. C.* expresse docens B. Virginem in propria persona fuisse peccato obnoxiam in primo instanti suæ conceptionis; & in eodē potuisse carere peccati macula, & præueniri gratia. Cum hac sententia indubitanter transit Vasquez Bellemont. 2. *to. ad 3. p. disp. 116. cap. 5. n. 51.* ita inquiens: *Hinc sequitur B. Virginem non solum in momento conceptionis sanctificari potuisse, & simul obnoxiam esse debito contrahendi peccatum: sed etiam, & cæt.* Hæc sententia formaliter ponitur *à Cordubensi lib. 1. q. 44. concl. 5. pag. 353. col. 2. in fine, & inferius §. Et notanter, pag. 354. col. 2:* ita enim habet sexta illius conclusio: *B. Virgo in sua propria persona fuit obnoxia ad contrahendum peccatum, seu maculam originalem.* Eandē opinionem satis probat *Valentia 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 2, pag. 428. A.* dum ait, *Beatā Virginem non solum habuisse debitum contrahendi maculam originalem, cum fuit in lumbis parentum, atque etiam in prima sui conceptione, in comixtione seminum facta: sed etiam in ipso primo instanti animationis, quamuis, gratia præueniente, originalem maculam non habuerit.* Ex quibus verbis patet eum sensisse B. Virginem in sua propria persona illud debitum habuisse: etenim primum instans generationis B. Virginis, fuit primum esse propriæ personę.

Caiet. *Bellarm.* *Suarius.* *Vasquez.* 2. *Cordub.* *Valentia.*

Quare

Quare cum idem Valentia ibidē *pa.* 313. Caietanum citat, & eius opinionem probat de B. Virginis debito, loquitur in sensu Caietani. Valentiam ad literam transcripsit *Frater Franciscus de Pitigianis ad* 3. *Scoti dist.* 3. *q.* 1. *ar.* 5. *pag.* 144. *col.* 1. §. *Ad authoritates Sanctorū*: vnde hanc affirmātem opinionem probat; quam etiam satis significat *Cumelius to.* 1. *ad* 1. 2. *q.* 81. *ar.* 4. *dub. vnic. ad* 3. *argum. principale in* 2. *solutione argumenti Ferrariensis pag.* 551. *col.* 1. §. *Verum ego existimo*: vbi nullam putat dari repugnantiam, quod in eodē instanti temporis aliquis sit obligatus, ad contrahendam originalem maculam, & per gratiam sit liberatus ab ea; & putat hoc in B. Virgine esse admittendum: admittit igitur B. Virginem in primo instanti conceptionis simul habuisse gratiam, & debitum contrahendi maculam. Denique hanc opinionem satis videtur supponere *Ioannes Ouandus in comment. ad* 3. *Scoti q.* 2. *in tit. an B. Virgo in vtero matris fuit sanctificata?* nam postquam docuit pag. 124. col. 2. in fine vnumquemquam nostrum in propria persona fuisse obnoxium ad contrahendum originale peccatum; inferius pag. 127. col. 1. in fin. simpliciter admittit B. Virginem fuisse obnoxiam peccato, quamuis nunquam habuerit peccatum. Et in *tit. Num B. Virgo fuerit à debito præseruata?* in fine simpliciter agnoscit eam contraxisse debitum: quæ verba ex se denotant debitum personale. Hos authores pro hac affirmante opinione inuenire potui.

Pitigian.

3. *Cumelius.*

Ouandus.

4. *2. opinio negans.*

¶ Negantem tamen sententiam nostro isto tēpore probasse Cōplutenses Theologos à viris fide dignissimis accepi, qui nōnullas de hac quæstione annotationes ad me miserunt. Quin potius accepi Toleti à Theologis doctissimis hanc conclusionem publicè fuisse propositā: *B. Virgo in sua propria persona non contraxit debitum ad peccatum originale.* Et in eodem sensu à censura defendūt hanc propositionem, *Beata Virgo non contraxit debitum ad originalem maculam*, sub quibus verbis propositio illa à supremo Inquisitionis Officio permissa est, vt accepi: quia scilicet idem est non contrahere debitum, quod in propria persona illud non habere.

Complutēses.

5. Cum vero debitum personale appellerit debitum proximum; inde inferunt B. Virginem non habuisse tale debitum; habuisse tamen remotū: quale fuit debitum, quod in maioribus vsque ad Adamum habuimus. Pro hac opinione inuenio *Henriquez* 1. *tom. lib.* 3. *c.* 11. *de Confir. & extrema vnct. litera L. in fine*; vbi ex quorundam sententia (quam probabiliorem supponit) affirmat, *B. Virginem in propria persona fuisse præseruatam à debito peccati.* Pro hac opinione citat *Cordubensem lib.* 1. *q.* 44. *Viguerium; Catharinum lib.* 4. *contra Caietanum: & Galatin. de arcanis Scripturæ lib.* 7. *c.* 8. Sed Cordubensis in loco citato expresse docet oppositum, vt patet ex verbis supra citatis: *Viguerius in suis instit. Theolog. c.* 18. §. 5. *vers.* 2. de hac quæstione nullum scribit verbum: in Catharino nihil potui inuenire, nec in Galatino; quare non dubites eos falso citari: eius tamen testimonium pro hac negante sententia referamus, cum illam, vt veriorem probet. Pro qua etiam afferri potest Cumelius loco citato, quatenus in prima solutione docet, bene hæc duo inter se constare, scilicet aliquem esse obligatum non in se ipso personaliter, sed in sua origine, & radice, s. in Adam: & tamē in primo instanti sui esse liberari à tali debito. Potest etiam referri *Ferrariensis* 4. *contra Gentes cap.* 50. §. *Aduertendum quoque præterea, fol.* 450. *col.* 4. Quatenus docet, supposito quod B. Virgo in primo instanti suæ personalis conceptionis fuit gratia præuenta, dici non posse, eam pro illo instanti fuisse obnoxiam: quoniam, facta illa suppositione, iam soluit debitū, quo antea tenebatur. Hos Theologos pro hac negante opinione potui inuenire: cuius fundamēta inferius adducemus.

Henriq.

Falso citatur Corduben.

Falso etiā Viguerius

Falso etiā Catharin. & Galatinus.

Cumelius.

Ferrar.

§. 2.

Ponitur resolutio Authoris.

Ego hanc negantem sententiā tanquā verissimā, & puritate B. Virginis dignissimā multis abhinc annis semper probaui; & nunc in eadē firmius persisto, si tamen debite explicetur. Et quāuis in illius patronis nullum firmum argumentū reperiam; plurima & efficacia

6. *Opinio Authoris.*

reperientur, si ita explicetur, vt in propria persona B. Virginis debitum cõtrahendi originalẽ maculam intrinsece non inueniatur; bene tamẽ extrinsece, & per primũ non esse debiti: ita vt in toto tempore immediate pręcedente primũ instãs generationis personæ illius, in ea fuerit debitum contrahendi maculam; nõ tamẽ fuerit pro primo conceptionis instanti. Quare de hoc debito ita puto esse theologizandũ, vt sicut primum instans cõceptionis Beatissimæ illius personæ fuit primũ esse gratiæ, eam sanctificantis: ita etiã fuerit primum non esse debiti contrahẽdi maculam. Vnde sicut illud primũ instans generationis, fuit primũ esse illius personæ (quia tũc primum fuit, & antea non erat) & primum non esse dispositionum, quæ ad generationem illius personæ disponebant (quia tunc primo corruptæ sunt, & non fuerunt, cũ in toto tempore immediate fuerint) ita infectio illa carnis, quæ ad contrahendam maculam disponebat in eodẽ instanti primo non fuit; quia tunc primo nõ habuit esse, cum tamen in toto tẽpore præcedente fuerit. Dicendũ est igitur B. Virginẽ in propria persona intrinsece nõ habuisse debitum: illud tamen habuisse negatiue & extrinsece. In quo sensu apud Philosophos, quę in toto tẽpore præcedente fuerunt, non sunt autẽ in instanti immediate sequẽte, aliquo modo dicuntur pertinere ad tale instans, & ad rem, pro illo instanti productam. Hanc sententiã ita explicatam diligentissimè confirmabimus: & primo rationibus theologicis; deinde authoritate Patrum. Quod efficiemus, si nonnulla præmittamus, tum ex Philosophia, tum ex Theologia.

§. 3.

Primum præmissum ex Philosophia.

7. *Primũ præmissum ex Philosophia.* PRimo igitur loco præmittendũ est veram Philosophiã docere ea, quæ incipiunt, incipere vel per primũ sui esse, vel per vltimum sui non esse: quę vero desinunt; desinere vel per vltimum sui esse; vel per primũ sui non esse, vt patet ex ijs, quæ à Philosophis docentur in 6. Physic. Eadem etiam Philosophia tanquam veritatem indubitatam docet, nihil aliud esse incipere per primum sui esse, quam ita incipere in hoc instanti temporis, vt in toto tempore præcedente non fuerit: homo enim (qui incipit per primũ sui esse in instanti suæ generationis) ita est in eo, vt in toto tempore præcedente non fuerit. E contrario autem, quæ incipiunt per vltimum sui non esse, ita incipiunt, vt in hoc instanti vltimo non sint: sint verò in tempore immediate sequẽte: motus enim (qui incipit per vltimum sui non esse) ita incipit in hoc instanti, vt in eo vltimo non sit; sit autem pro toto tempore immediate consequente. Simili modo nihil aliud est desinere per vltimum sui esse, quam nunc vltimo esse; non esse autem pro toto tẽpore, quod immediatè sequitur. Desinere verò per primum sui non esse, idem est, quod in hoc instanti non esse; cum tamen pro toto tempore antecedente fuerit: quomodo desinit forma substantialis, quæ corrumpitur: aqua enim ex qua generatur aer, ita desinit in instanti generationis aeris, vt in eo primo non sit; cum tamen fuerit in toto præcedente tempore.

Ex qua Philosophia infertur, implicare, idem instans tẽporis esse vltimũ esse alicuius rei, & primũ nõ esse illius; etiam in ordine ad diuersa instantia naturę: nam si instans illud est primum nõ esse talis rei: ergo res illa pro illo instanti non est; & solum fuit pro toto tẽpore antecedente, vt explicata docet Philosophia. Porrò, si solum fuit pro toto antecedente tẽpore, vtiq; nõ fuit pro toto instãti immediatè sequenti. Quomodo igitur potuit esse in priori instanti naturę illius? nam si in tali priori fuit; vtiq; fuit in illo tẽporis instãti, & per cõsequens falsum est rem illam solam fuisse pro toto tẽpore præcedente. Quare illud temporis instans mẽsurabit rei illius existentiam, non intrinsece, sed solum extrinsece. At vero si res aliqua desinit per vltimum sui esse, vtique iuxta principia Philosophiæ, quam explicauimus, ita in illo instanti est, vt in toto tempore sequente primo non sit: at verò si solum non erit, nisi in toto tempore immediate sequente; vtique fuit pro toto illo instãti temporis. Quomodo igitur iam non fuit in posteriori naturæ instãti 8. *1. corollar.*

eius-

eiuſdem inſtantis: etenim quod pro poſteriori naturæ inſtantis antecedētis iam non fuit, quomodo primum non fuit in tēpore ſequente? Patet igitur veriſsimū eſſe corollariū, quod ex Philoſophia data intulimus: ſ. implicare, vt idem temporis inſtans menſuret vltimū eſſe alicuius rei, & primū non eſſe illius, etiam ſecundum prius & poſterius naturæ. Sicut etiā implicat, quod idem inſtās tēporis mēſuret primum eſſe alicuius rei, & primum non eſſe illius: quamuis non implicet idem inſtans tēporis eſſe primum alicuius, & vltimum eſſe eius: nam quæ indiuiſibiliter exiſtunt, ita exiſtunt, vt in eodē inſtanti tēporis primo ſint, & vltimo ſint. Vnde ſi Deus rem permanentē pro vno tantū tēporis inſtanti conſeruet (quod factu eſt poſsibile) primum & vltimū eſſe talis rei vno & eodem temporis inſtanti menſurabitur, quamuis prius natura inſtans illud menſuret illud idem eſſe prout primo incipit, & poſterius natura, provt vltimo deſinit.

9. *2. corollar.* Secūdo ex data Philoſophia infertur in eodē inſtanti temporis nec poſſe dari nec cōſiderari prioritatē, & poſterioritatem naturæ in ordine ad eſſe, & non eſſe eiuſdē rei, ſiue quoad inceptionē, ſiue quoad deſitionem illius. Et vt res iſta firmior maneat, admittimus ordinē naturę ſecūdum prius & poſterius in eodē temporis inſtāti: etenim rationale & riſibile in primo generationis inſtanti dantur in homine: & tamen prius natura exiſtit rationale, poſterius autē exiſtit riſibile: illū tamē ordinē ſolum admittimus, vel quoad exiſtentiam prioris ſine poſteriori (poteſt enim homo per diuinam potentiā exiſtere ſine riſibilitate) vel quoad conſiderationem abſtractiuam: quia prius abſtractiue concipi poteſt ſine poſteriori.

§. 4.

Præmittuntur nonnulla ex Theologia.

10. *1. præmiſ. ex Theologia.* SEcūdo loco ex Theologia præmittendū eſt in peccato originali (ſicut etiā in quolibet actuali) duo inueniri, actionē, ſ. præuaricationis diuini præcepti, & maculā illius; quæ tunc in nos reſultat, cum primū concipimur: & hęc eſt formalis immūditia peccati, quo perſona cōcepta fit immūda: & reſultat in nos, ex actione culpę cōmiſſæ in Adam, nō quocumque modo, ſed vt à Deo nobis imputatur: ideò enim formaliter maculamur, quia culpa, quā in Adamo cōmiſimus, nobis imputatur, cū cōcipimur. Quare ſicut in quolibet peccato pri⁹ datur actio peccaminoſa, & deformis, quam in voluntatem macula illius reſultet, ita in peccato originali prius natura perſonæ conceptæ culpa in Adamo cōmiſſa imputatur, quā reſultet macula. Cum vero caro perſonę genitæ nullam aliā habeat infectionem, niſi quæ illi aduenit ex imputatione culpæ, vt ſupponimus; nec detur debitū cōtrahendi maculā, niſi ex tali imputatione; ſit vt prius caro inficiatur, ex imputatione culpæ Adami, quā reſultet macula.

Secundo præmittendū eſt in iuſtificatione cuiuſq; peccati duo etiā includi; remiſsionē. ſ. illius; & ſanctificationē perſonæ, quæ Deū offendit: has enim duas mutationes in iuſtificatione peccatoris admittūt Theologi, vt ſupponimus. Per remiſsionē tollitur imputatio culpæ actualis, & perſona, quę erat inimica, fit nō inimica: per ſanctificationē vero expellitur immūditia culpæ & maculæ, & perſona de nō grata, fit grata & amica; & hoc modo fit, vt per iuſtificationem peccator de ſtatu inimici, in quo fuit in toto tempore præcedēte, transferatur ad ſtatū amici & grati. Et ſicut in omni motu pri⁹ natura eſt mobile nō eſſe in termino à quo; deinde ſequitur eſſe in termino ad quē, ſaltē in fieri: ita in iuſtificatione prius natura eſt remiſsio offēſæ, per quā deſinim⁹ eſſe in termino à quo, & in ſtatu inimici; deinde ſequitur ſanctificatio expellēs immūditiā, per quā ſumus in termino ad quem nēpe in gratia. Quare in iuſtificatione à peccato originali ſic eſt theologizandū, vt prius natura detur remiſsio offenſę cōmiſſæ in Adamo, per quā deſiuit termin⁹ à quo. i. ſtatus inimicitiæ, & filij veteris Adami (qui ſtatus tandiu durat, quandiu offenſa in Adamo cōmiſſa nobis imputatur) poſterius vero fit ſanctificatio pſonæ, per quā in nobis quidem expulſa eſt macula: in Virgine autem impedita fuit, ne reſultaret; idq; per acquiſitionē termini ad quem, qui eſt ſtatus filiorum Dei. 11. *2. præmiſſ. ex Theologia.*

§. 5.

Prima probatio resolutionis, quoniam in cæteris non datur debitũ in propria persona.

12. *Confirmatur resolutio.* 1.*probatio* HIs ita præmissis, probanda est opinio §. 2. adducta; quod.s.B.Virgo in propria persona intrinsece nõ habuerit debitum; sed solum extrinsece per primum non esse debiti. Hanc verissimam sententiam multis cõfirmabimus: & prima cõfirmatio sumitur ex eo, quod debitum contrahendi maculam intrinsece non datur in persona, quæ actu eam contrahit; sed solum extrinsece in sensu explicato: nec de facto daretur in persona Virginis; si illa originalem maculam actu contraheret: ergo nec in ea intrinsece fuit quando à contrahẽda macula fuit præseruata. Antecedens huius argumẽti ex eo euidenter probatur; quia debitum contrahendi maculã nihil est aliud, quam obligatio quædam ad maculam contrahendam illius culpæ, quam in Adamo cõmisimus; vt patet ex communi doctrina Patrum, quatenus docent Adami posteros ex ipso peccato, quod in Adamo cõmiserunt, obnoxios mansisse, subiectos, & obligatos, vt in propria persona illius peccati maculam haberent, cum primum conciperentur: & inde est, vt debitum istud vere & proprie sit quædam obligatio soluendi id, quod debemus, vt modo supponimus, & statim ostendemus contra Bellomontanum. Sed inter omnes cõstat debitum soluendi aliquid, ipsa solutione ita tolli, vt primum esse solutionis, sit primum non esse debiti: etenim qui alicui debebat centum aureos, cum primum illos soluit, manet solutus à debito. Sed quilibet homo in primo suæ conceptionis instanti contrahẽdo maculam originalem, soluit debitum, quod debebat. Ergo quilibet homo in primo instanti conceptionis ita liber est à debito cõtrahendi maculam, vt in illo nullum iam habeat debitum. Consequentia ex eo est euidens; quia primum esse contractionis maculæ est primum nõ esse debiti, quod erat ad talem maculã. Iam vero id, quod desinit per primum suum non esse, ita nõ est in instanti, in quo desinit, vt solum fuerit in toto tempore antecedente, vt patet ex Philosophia in primo pręmisso adducta. Quod vero solum fuit in toto tempore antecedente, ita in hoc instanti primum non est, vt in toto illo non sit. Verissimum est igitur antecedens huius nostri argumẽti; scilicet nullum ex Adami posteris in propria persona habuisse debitum intrinsecũ contrahendi maculã.

Confirmatur hæc ratio: quoniam si in persona Petri (qui vere contraxit peccatum originale) intrinsece, & formaliter fuit debitum contrahendi illud simul cũ actuali maculæ contractione: iam inquiro, an fuerit in illa pro toto primo conceptionis instanti, prout includit totum ordinem, prioris & posterioris naturæ, secundum quem à nobis concipi potest; an solum fuerit pro priori naturę instãti, non vero pro posteriori. Non potest dici quod fuerit pro toto illo temporis instanti ad sensum explicatum: quia sequeretur personam Petri pro illo instanti nõ soluisse debitum; & subinde non contraxisse maculam: etenim debitum soluendi simul esse non potest cum actuali illius solutione: quia solutio (vt diximus) actu tollit debitum, ita vt pro instanti, in quo soluit, iam non sit debitor: nec huius oppositum intelligi potest. Dici etiam non potest, debitum illud fuisse in persona Petri in eodem quidem temporis instanti, in priori tamẽ naturæ signo; non fuisse vero pro signo naturæ posteriori, in quo fuit solutio: etenim si tale debitum fuit in primo cõceptionis instanti pro primo naturæ signo; non fuit autem pro signo naturæ posteriori; nõ potest nón cõcedi debitum illud desijsse per vltimũ sui esse; quoniam post illud instans nõ fuit. Hoc autẽ nullo modo admitti potest: quoniã quæ desinunt per vltimum sui esse, ita desinunt, vt primo non sint pro tempore immediate consequente, ex Philosophia iam præmissa. Quomodo igitur debitum illud primo non fuit in posteriori naturę signo eiusdem instantis temporis, in quo contracta est macula, & facta est solutio? repugnat enim aliquid desinere per vltimum sui esse, & non habere primum sui non esse in tẽpore immediatè consequẽte: & merito; quoniam implicat idem instans temporis intrinsece mensurare vl- 13. *Confirmatur ratio.* 14.

timum

timum esse alicuius, & primum non esse eius: darentur enim duo contradictoria simul vera: quia debitum illud in illo cõceptionis instanti vere esset in persona Petri, & vere non esset.

15. *Solutio antecedentis.* Ex quibus iam patet verissimum esse antecedens in principali argumẽtatione sumptum. s. debitum contrahendi maculam intrinsecè non dari in persona Petri & aliorum, qui maculam originalem actu contrahunt, sed solùm extrinsecè per primum non esse quatenus in illo cõceptionis instanti primo non fuerit; fuerit autẽ in toto tempore immediatè præcedente. Ex qua verissima Theologia inferebam⁹ debitũ contrahendi maculam non fuisse in persona B. Virginis in primo instanti suæ cõceptionis intrinsecè, sed solùm extrinsecè per primũ non esse illius: quæ consequentia ex eo est nota; quoniam quoad hoc eadem ratio reperitur in gratia præseruante à macula, & in actuali cõtractione illius: etenim sicut actualis cõtractio maculę est actualis solutio debiti, ita etiam præseruatio per gratiam à tali macula ex sua natura est remissio debiti: iam vero debitum soluendi aliquid sicut tollitur per actualem solutionem debiti; ita etiam tollitur per actualem debiti remissionem, vt per se patet, & benè aduertit *Ferrariensis in 4. contra gentes cap. 50. §. Aduertendum quoque vers. præterea ista obligatio. fol. 450. col. 4.* *Ferrar.* Hęc igitur sit prima nostræ resolutionis confirmatio.

§. 6.

Secunda demonstratio sumpta ex primo præmisso.

16. *2. demonstratio.* SEcundo loco ex Philosophia in primo præmisso èxplicata, infertur alia eiusdem veritatis demõstratio: supposito quod B. Virgo in primo conceptionis instanti habuit gratiam à macula prępseruantem: etenim si in illo instanti in persona B. Virginis fuit debitũ simul cum gratia præseruante eam à macula, iam inquiro: an tale debitum in ea fuerit pro toto illo instanti, vt. s. continet ordinem prioris, & posterioris secundum naturam: an fuerit non pro toto illo ordine, sed solùm pro primo naturæ signo; non autem pro signo posteriori. Neutrum dici potest: ergo debitum illud pro illo conceptionis instanti non fuit in persona B. Virginis. Maior est nota; quia si debitum illud fuit in persona B. Virginis; vtiq; fuit vno, vel altero modo; quia alius essendi modus fingi non potest. Quod autem non fuerit pro toto illo instanti, (quæ fuit prima pars minoris) ex eo probatur, quia sequeretur pro illo instanti in ea non fuisse gratiam: etenim aduersarij ideo distinguũt duplex instans naturæ, in quorum priori fuit debitum sine gratia; in posteriori vero fuit gratia sine debito; quia agnoscunt debitum simul cum gratia in eodem naturæ signo esse nullo modo posse: quare si illud debitũ fuit in persona B. Virginis in toto conceptionis instanti pro omnibus naturæ signis quibus distingui potest; vtiq; B. Virgo pro toto illo instanti gratiam non habuit; cuius oppositum docẽt aduersarij. 17. *Probatio maioris.* 18. *1. Pars minoris.*

19. *2. Pars minoris.* Porrò secunda pars eiusdem minoris (quod scilicet debitum fuerit in priori naturæ instanti, non autem in posteriori) facilè demonstratur: quoniam si tale debitum fuit in priori signo, non autem in posteriori; necessario admittẽdum est debitum illud desijsse per vltimum sui esse: etenim post tale instans immediatè non fuit. Consequens tamen est falsum: quoniam quæ desinunt per vltimum sui esse, ita desinunt, vt primo non sint, pro tempore immediatè consequente, vt patet ex Philosophia in primo præmisso explicata. Quomodo igitur debitum illud primo non fuit in eodẽ instanti ꝑ posteriori naturæ signo, in quo gratia supponitur data? repugnat enim aliquid desinere per vltimum sui esse, & non habere primum non esse in tempore immediatè sequente: quia scilicẽt etiam implicat idem instans temporis intrinsecè mensurare vltimum esse alicuius, & primum non esse eius; quia darentur duo cõtradictoria simul vera: siquidẽ idẽ in eodẽ tẽporis instãti simul esset, & nõ esset. ¶ Vera est igitur secunda pars minoris, quæ erat probanda. Vnde verissima est nostra resolutio; scilicet in persona B. Virginis non esse admittẽdum debitum intrinsecum, sed solùm extrinsecum, in

hoc sensu, quia in illius persona fuit primum non esse debiti.

20. *Occurritur solutioni.* Huic argumento posset aliquis dicere debitum, quod in persona B. Virginis admittitur, nõ desijsse per vltimum sui esse, vt argumentum supponit, sed per primũ sui non esse, quod habuit in eodem temporis instanti, in posteriori tamen naturæ signo. Sed solutio ista incidit in Scyllã cupiens vitare Charybdim: etenim Aristotelis Philosophia posita in primo præmisso sicut docet ea, quæ desinunt per vltimum sui esse, ita desinere, vt in hoc instãti sint, & primo non sint in tempore immediatè sequente; ita etiam docet ea, quę desinunt per primum sui non esse, ita desinere, vt in hoc instanti primo non sint; immediate tamen fuerint in toto tempore antecedente: quare sicut implicat aliquid desinere per vltimum sui esse, & primum non esse in toto tempore sequẽte: ita etiã implicat aliquid desinere per primũ sui non esse, & immediatè non fuisse in toto antecedente tẽpore, sed in priori naturæ eiusdem instantis: quare desitio per primum sui non esse ex se includit, quòd id, quod desinit, solùm fuerit in tempore antecedente, & ideo excludit, quod fuerit in priori naturæ eiusdem instantis; quod in hac materia est diligẽter aduertendum, vt vera huius rei Philosophia intelligatur. Quare cũ debitũ in B. Virgine non potuerit desinere per vltimum sui esse; sed solùm desierit per primum sui non esse, necessario infertur debitum illud intrinsecè non fuisse in persona B. Virginis, sed solum extrinsecè, in sensu sæpius explicato.

§. 7.

Tertia probatio, quod debitum simul esse non potest cum gratia.

21. *5. demonstratio.* Tertia ratio ad confirmandum in persona B. Virginis intrinsecè nõ fuisse debitum contrahendi maculam, sed solùm extrinsecè; ex eo sumitur quod tale debitum in persona B. Virginis in eodem conceptionis instanti non potuerit simul stare cum gratia eam à macula præseruãte. Sed in primo illo instãti admittimus gratiam pręseruantẽ. Ergo in illo in persona B. Virginis non fuit debitum ad maculam. Minorem huius discursus aduersarij nobiscum admittũt. Maior autem ex eo primum probatur: quoniam imputatio culpæ Adami non potest in eodem temporis instanti simul esse cum gratia sanctificante. Ergo nec debitum ad maculam potest cum eadem gratia simul existere. Consequentia ostẽditur: quia imputatio culpę est formalis infectio carnis ex Adamo genitæ, & subinde est causa debiti ad maculam. Quare si imputatio culpæ commissæ in Adamo non potest in eadem persona esse simul cum gratia sanctificante; vtique nec cũ eadem gratia simul erit infectio carnis, in qua fundatur debitũ. Antecedentis vero probatio facilis est: quoniam sanctificatio à culpa necessario secum includit remissionem illius, saltem secundum potẽtiam ordinariam, vt est cõmunis Theologorum doctrina: remissio autẽ culpæ ex sua natura est exclusio imputationis illius: ita vt primum esse remissionis, sit primum non esse imputationis, & subinde infectionis carnis, & debiti. Quare sicut esse, & non esse eiusdem rei non possunt pro aliqua tẽporis mensura, etiam instantanea in eadẽ re simul reperiri, vt in primo præmisso ostendimus; ita etiam imputatio culpæ, & eius remissio nõ possũt in eodem tẽporis instanti simul reperiri in eadem persona. Et ex consequenti in eodem temporis instanti in persona B. Virginis non potuit debitum simul esse cum gratia, quæ fuit maior. *1. Probatio Maioris.*

22. *2. Probatio Maioris.* ¶ Secundo eadem maior probatur; quoniam sequeretur personam B. Virginis in primo conceptionis instanti simul esse inuisam Deo, & gratam: quod admitti non potest: nõ igitur admitti potest personam B. Virginis pro instanti suæ conceptionis simul habuisse debitum, & gratiam præseruantem à macula. Superest vt huius secundæ probationis singulas propositiones expẽdamus: illis enim admissis legitima est consequentia.

23. *Probatio sequelæ.* Et quod attinet ad sequelam: omnes conuenimus, quod persona B. Virginis in primo cõceptionis instanti fuerit Deo grata: quia omnes (inter quos hæc controuersia excitatur) in ea pro illo instãti

admitti-

admittimus gratiam, qua fuit præseruata ab originali macula. ¶ Quod vero illa fuerit Deo inuisa, si pro illo instanti habuit debitum, facilè probatur: quoniam licet debitum ipsum in se formaliter non sit culpa, nec macula, qua formaliter, & intrinsecè constituimur peccatores, & Deo exosi; tamen secum defert imputationem culpæ in Adamo cõmissæ, quæ satis est, vt extrinsecè per eam dicamur peccatores, & Deo inuisi: etenim debitũ illud fũdatur in infectione carnis ex peccato Adami: cõmunis enĩ Patrũ doctrina docet personam, quæ in carne ab Adamo seminaliter propagata concipitur, ex ipsa carnis infectione manere obnoxiã, & obligatam ad contrahendam maculam culpæ originalis: caro autem ex Adamo propagata, nullam aliã potest habere infectionem, nisi quia ex se cõstitutiua est personæ, cui imputatur culpa, quam in Adamo cõmisit, vt in secundo præmisso aduertimus, & latè ostendimus in nostro tractatu de peccato originali, & nunc tãquam verissimum supponimus.

24. *Debitũ & infectio carnis secũ defert imputationem culpæ Adami.*

Concedendum est igitur carnis infectionem, & debitum in ea fundatum secũ inseparabiliter deferre imputationem culpæ in Adamo commissæ: cum vero hæc imputatio sit imputatio culpæ, quæ verè est offensa Dei (etenim peccatũ actuale, quod in Adamo commisimus, verè fuit culpa, & offensa Dei ex Tridentino sess. 5. de peccat. orig.) non potest nõ reddere inuisam, & inimicam personam illam cui imputatur. Quare concedendum est nec carnis infectionem, nec debitũ in ea fundatũ, dari posse sine odio Dei, & inimicitia cum eo: quapropter si in persona B. Virginis pro primo suæ conceptionis instanti data fuit infectio carnis, & debitũ contrahendi maculam in ea fundatũ, non potest non admitti pro illo instanti B. Virgini non imputari culpam, quam cõmisit in Adamo: etenim hæc culpa tãdiu imputatur, quandiu non remittitur; & quamuis actu non imputetur, nisi cum persona in se ipsa concipitur; tamen in diuino prospectu semper fuit imputata in Adamo, & progenitoribus: etenim in illis mortua fuit peccato, & inimica Deo.

25. Porrò si semel admittatur culpam illã personæ B. Virginis pro illo instanti actu à Deo imputari; non potest non admitti personam illam pro illo instanti esse inimicã Deo, & illi inuisam: quod erat probandũ. Quare si persona B. Virginis pro illo instanti habuit debitum, & carnem infectã; vtique pro eodem instanti simul fuit Deo inimica, & grata: quæ fuit sequela.

26. *Probatur falsitas cõsequentis.*

Falsitas huius consequentis ex eo probatur: quoniam esse inuisum Deo, & esse illi gratum inter se opponuntur, nõ solũ contradictoriè, sed etiam priuatiuè, vel (si malueris) contrariè. Quod cõtradictoriè opponantur facilè patet: quia quod gratum est Deo, non est non gratum: & tamen quod est illi inuisum, est non gratũ. Quod etiam opponantur, aut priuatiuè, aut contrariè, omnes fatentur; quia peccatum vno, vel altero modo opponitur gratiæ. Iam vero, quæ opponuntur, aut contradictoriè, aut priuatiuè, aut contrariè, non possunt in eodem temporis instãti eidem rei simul conuenire; nec pro diuersis naturæ instantibus.

27. *Probatur in oppositis contradictoriè.*

Hæc Philosophia nota est in oppositis contradictoriè; quia fieri non potest, vt duo contradictoria, simul sint vera: quoniam esse vnius intrinsecè includit non esse alterius: & ideo in eodem temporis instanti, etiã pro diuersis instantibus naturæ simul esse non possunt: fieri enim nõ potest, vt *homo*, & *non homo* simul sint in eodẽ instanti temporis, quantumuis in diuersis instantibus naturæ considerentur: nam cum primum esse *hominis*, sit primũ nõ esse *non hominis*, benè infertur *non hominem* primo non esse pro instanti, in quo primũ est *homo*, cum tamen fuerit in toto tempore præcedente. Iam verò, quæ solũ fuerunt in toto tẽpore præcedente, & primo non sunt in instãti totius illius temporis continuatiuo; quomodo in eodẽ temporis instanti possunt habere aliquã naturæ prioritatẽ in essendo? profectò id intelligi non potest.

28. *Idem in oppositis priuatiuè.*

¶ Idem reperitur in oppositis priuatiuè; nec enim possibile est, vt in eodẽ oculo pro eodem tẽporis instanti, cæcitas simul sit cum visu: etenim visus ex sua natura includit negationem cæcitatis, in subiecto, in quo inest; & cæcitas priuationem visus:

visus: fieri igitur non potest, vt in quo instanti temporis visus est in oculo, in eo sit cæcitas: sicut etiam fieri non potest, vt in quo instanti cæcitas est in oculo, in eo sit visus: & inde est, vt quando cæco restituitur visus, primũ esse visus, sit primum non esse cęcitatis. Quare non bene philosophabitur, qui dixerit in oculo illius cæci fuisse cæcitatem pro priori instanti naturæ; visum vero aduenisse pro instanti posteriori: etenim instans temporis, cum sit realis quædam durationis mensura non potest mensurare, nisi quæ vere sunt à parte rei: & per consequens, quæ à parte rei in eo nõ sunt, realiter mẽsurare non potest: iam verò posito visu in hoc instanti per primum sui esse, in eodẽ cæcitas habet primum non esse; quia visus realiter excludit à subiecto cæcitatẽ. Quomodo igitur idem instans temporis poterit realiter mensurare existentiam cæcitatis in oculo? vt omittamus, quoniam si pro eodem instanti temporis in priori naturæ signo cæcitas in oculo vere inesset; cum in signo naturæ posteriori non sit; vtique desineret per vltimum sui esse; quia in illo priori signo est, & in posteriori iam non est: consequens autem repugnat veræ Philosophiæ: quia ex primo pręmisso posito §.4. quę desinunt per vltimum sui esse, primo non sunt nisi in tempore immediatè consequente.

Idem in oppositis contrarie. ¶ Denique idem reperitur in oppositis contrariè: etenim primum esse vnius in aliquo subiecto, est primũ nõ esse alterius in eodem subiecto: nec fieri potest, vt nigredo vt sex in aliquo priori naturæ simul sit cum albedine vt sex, quia primũ esse albedinis vt sex in hoc subiecto, est primũ non esse nigredinis vt sex in subiecto eodẽ: alias nigredo vt sex desineret per vltimum sui esse: quod veræ Philosophię repugnat.

30. *Concluditur veritas Philosoph.* Ex his igitur iam patet verissimã esse Philosophiam, quod duo opposita, aut contradictorie, aut priuatiue, aut cõtrariè, nullo modo simul esse possint in eodẽ subiecto pro eodẽ instanti temporis, etiam pro diuersis instantibus naturæ. Quod ex eo etiã apparet quoniam ordo naturæ secundum prius, & posterius in eodem instanti temporis solùm admittitur, vel quoad existentiam prioris sine posteriori; vel quoad considerationem abstractiuam vnius sine alio; non vero quoad simultaneam existentiã in eodẽ ꝑ eodẽ tẽporis instanti. Quare cũ esse Deo inuisum, & gratum tribus illis modis opponantur, vt maior principalis argumenti sumit; necessario conuincitur personã B. Virginis pro primo conceptionis instanti, etiam pro diuersis instantibus naturæ, non potuisse simul esse Deo inuisam, & gratam; quę fuit minor argumenti adducti initio huius septimi §. Cui minori si addamus maiorem .f. nõ posse personã B. Virginis nõ esse simul inuisam, & gratam, si in primo conceptionis instanti habuit debitũ contrahendi maculã. Necessario etiã cõuincitur hoc debitum intrinsecè nõ fuisse in persona B. Virginis, sed solùm extrinsecè per primũ sui nõ esse.

§. 8.

Eadem veritas confirmatur ex Patribus.

Hanc veritatem rationibus Theologicis satis demonstratam adhuc confirmabimus Patrum testimonijs, de quibus latè egimus supra art.1. per totum. 31. *Confirmatur ex Patribus. Sedulius.* ¶ Nam Sedulius lib.2. operis paschalis docet *B. Virginem dum in mundum concepta surrexit, nihil habuisse, quod læderet.* Iam verò non solùm lædit macula originalis actu contracta, sed etiam debitum; quia secũ habet coniunctam infectionem carnis, ex imputatione culpæ Adami. ¶ S. Ildephonsus in libro de perpetua virginitate B. Virginis cap. 2. 32. *S. Ildephõsus.* *Affirmat eam in sui conceptione alienã fuisse ab omni contagione primæ originis*: quis autem negabit debitũ pertinere ad contagionem primæ originis? S. Idiota in lib. de contemplat. B. Virginis asserit *eam in conceptione totam fuisse pulchram*. Nõ esset autẽ talis, si in propria persona habuisset debitum ex culpæ Adami imputatione. ¶ S. Fulbertus Carnotensis in Salutationem Angelicã docet *B. Virginem ab exordio suæ creationis semper extitisse immaculatam.* 33. *S. Fulbert.* Exordium autem cũ denotet initiũ rei satis significat illud instans conceptionis incæpisse non à debito, sed à puritate: etenim primum instans generationis incipit

cipit ab illis, quæ natura ſunt priora. Quā explicationē ſatis confirmat illud aduerbium *ſemper*, quod ſecum trahit omnem, & temporis, & naturæ prioritatem.

34. S. Damia. ¶ S. Damianus in ſerm. de Aſſumptione B. Virginis expreſſe ſcribit, *Carnem Beatæ Virginis ex Adam quidem eſſe aſſumptam, maculas tamen Adæ non admiſiſſe: ſed ſingulari puritate in candorem lucis æternæ conuerſam eſſe.* Iam verò inter maculas ex peccato Adami relictas non ſolùm macula originalis enumeratur; ſed etiam debitum ad illam. Vnde ſentit Damianus B. Virginem in ſua perſona nec debitū habuiſſe, quam explicationem confirmat, *Quod caro illa ſingulari puritate conuerſa ſit in candorem lucis æternæ*: Denique idem confirmat, *Quod nullum thronum habuerit in delicto tenebrarum.* Quæ conuerſio, cū dicat mutationem, ſupponit in toto tempore antecedente infectam fuiſſe; & in primo inſtanti lucis primum non eſſe infectam: etenim eodem temporis inſtanti, etiam ſecundum naturæ prioritatem, & poſterioritatem non poteſt dari realis conuerſio, vt docet Philoſophia ſuperius explicata. Denique ſi caro B. Virginis in perſona illius nullum habuit thronum in delicto tenebrarum; vtique nec thronū habuit in debito ad tale delictum.

35. D. Anſel. D. Anſelmus in lib. de excellentia B. Virginis affirmat *eam ab omni originali macula funditus fuiſſe protectam*: funditus, inquam, omnibus modis, ita vt ab ipſa maculæ radice (quæ eſt ipſum debitū) fuerit protecta.

S. Brunus. ¶ S. Brunus in Pſalm. 101. *B. Virginem* appellat *terram incorruptam, & ab omni contagione peccati liberam*, quæ verba etiam ipſum debitum excludunt: nam qui illud habet, nec omnino eſt incorruptus, nec ab omni contagione liber.

Iuo Carnotenſis. Quod etiam ſatis ſignificat Iuo Carnotenſis in ſerm. de Natiuitate Domini, dum ait, *B. Virginem nullum habuiſſe næuū originalis peccati*. Næuus autem apud Latinos idem eſt, quod ſignum deformitatis, quam vulgariter appellamus *tacha è nota*. Iam vero negari non poteſt debitū ad maculam næuum eſſe, & deformitatē ex peccato Adami relictam.

36. Damaſcenus. ¶ Damaſcenus lib. 3. de Fide ca. 2. aſſerit *B. Virginem fuiſſe abſque vlla corruptionis macula*: at debitum ad maculam eſt quædam corruptio maculoſa. Idem in ſecūda oratione de Aſſumptione expreſſe aſſerit, *Serpentem ad hunc Paradiſum aditum non habuiſſe*: ad hunc inquam Paradiſum .i. ad perſonam B. Virginis iam in ſe ipſa exiſtentem: nam ad eam in Adamo, & in parentibus contentam aditum habuit. Loquitur igitur de propria perſona B. Virginis in ſe ipſa extra parentes ſubſiſtēte. Ad hanc igitur perſonam Serpens, id eſt Diabolus non habuit aditum: habuiſſet autem, ſi perſona illa debitum maculæ habuiſſet: quibus addenda ſunt, quæ ſcribit in prima orati. de natiuitate B. Virginis: vbi docet, *Naturā non anteuertiſſe gratiā; ſed pauliſper expectaſſe, vt gratia fructum ſuum produxiſſet: naturam gratiæ ceſſiſſe, & tremulā ſtetiſſe, nec progredi ſuſtinuiſſe*: quæ verba agunt de natura vi ſua ſeminali nitente communicare vitium originale in perſonam B. Virginis conceptam. Docet igitur Damaſcenus naturā non anteuertiſſe gratiam, ſed tremulam noluiſſe illā perſonam aggredi, & attingere; imò permiſiſſe gratiam eam attingere: quomodo igitur natura debitum ad habendum maculam communicauit perſonæ B. Virginis, priuſquam gratia adueniſſet? vtique ſi ita hoc in loco theologizandum eſt; falſum eſt naturam in perſona B. Virginis non anteuertiſſe gratiam; nec illam expectaſſe; nec denique fuiſſe tremulā in progrediendo: quia verè prius illam perſonā aggreſſa eſſet, & ſuo modo maculaſſet, quam eam aggreſſa ſit gratia: vnde gratia non omnibus modis eam feciſſet immaculatam.

37. Origenes. Origenes homilia 1. ex variis collecta teſtatur *B. Virginem non fuiſſe infectam venenoſis Serpentis afflatibus*; quod eſſet falſū quia debitum ex imputatione culpæ ad venenoſos Serpentis afflatus vere pertinet.

Cyprian. ¶ Cyprianus in ſerm. de Chriſti natiuitate docet, *In B. Virgine fuiſſe inſignē mētis, & corporis integritatem*: quia ſcilicet in ea fuit integritas omnibus modis perfecta: talis autem non foret ſi in propria perſona habuiſſet debitum. ¶ Eodē modo exponendus eſt Chryſoſtomus in Lyturgia pro B. Virgine, vbi eam appellat; *penitus immaculatam*, penitus, inquam,

D. Ambr. quia nullam maculam habuit, aut deformitatem ¶ D. Ambrosius sermo.22.in Psalm.118. vocat *eam integram ab omni labe peccati*. Debitũ autem vere est peccati labes. ¶ Hieronymus in cap.10. Ecclesiastic. ad illa verba, *væ tibi terra* affirmat *B.Virginem nullum habuisse fruticem; nullum germen peccati; sed totum fructum eius erupisse in florem*: quæ verba satis expresse confirmant nostram sententiam, si expendamus fruticem, & germen distingui à fructu arboris: nam frutex est quædam arboris virga: germen vero est quidam velut surculus, à quo fructus immediatè generatur, quod Lusitane appellamus *botam de arvore*: quare per fruticem, & germen peccati intelligendum est debitum in infectione carnis fundatum, ex quo fructus peccati, id est, peccati macula oritur. Quare apud D.Hieronymũ B. Virgo in propria persona nec fruticem habuit originalis peccati, nec aliquod germen: debitum .s. obligationemque ad contrahendam maculã: sed omnem illius fructum fuisse florem gratiæ, & immunitatis.

D. Hiero.

39. Sophroni. ¶ Sophronius in serm. de Assumptione Virginis, *In Mariam tota se infudit plenitudo gratiæ; quanquam aliter, quam in Christum*: quæ gratiæ plenitudo in ordine ad peccatum expenditur: vnde sicut Christus Dominus in hoc sensu habuit totam plenitudinẽ gratię; quia nec peccauit, nec habuit peccati debitũ, ita etiam B. Virgo in sua propria persona, nec habuit peccatum, nec debitum ad illud habendũ: aliter tamen quam Christus: quia Christus illam gratiæ plenitudinem habuit ex vi suæ generationis, quia non fuit ab Adamo genitus per rationem seminalem: attamen B. Virgo illam plenitudinem habuit non ex vi generationis, quia seminaliter erat filia Adami; sed per priuilegium gratiæ præseruantis.

40. Hesichius. ¶ Hesichius Conc.2.de B.Virgine scribit, *eam Dæmonis audaciam confregisse* .s. in propria persona: quia .s. Dæmon non est ausus eam aggredi, dum concepta fuit.

S. Dominicus. ¶ A Beato Dominico in tractat. de Corpore Christi B.Virgo appellatur, *Terra nunquam maledicta*: & eodem modo appellatur à Beato Andrea, vt alibi diximus.

7. Synod. ¶ In septima Synodo actione 3.& in Concilio Francofordiensi in Epist. ad Episcopos Hispaniæ B. Virgo, *nõ solum immaculata vocatur, sed etiam prorsus pura*.

Rupertus Abbas. ¶ Rupertus Abbas lib.6.in Cantic.asserit, *eam fuisse liberam ab omni iugo peccati*: iam vero debitum ad contrahendam maculam verè est peccati iugum.

41. Sophroni. ¶ Sophronius etiam Ierosolymitanus in Epistola ad Sergium approbata in 6.Synodo B.Virgi ẽ in eo sensu, *vocat immaculatam, quia in nullo corruptam*, debitum autem est corruptio; quod satis explicat, dum ait, *eam fuisse liberam ab omni labe*. Debitum autem est quędam labes peccati: & vt nullus dubitandi relinquatur locus expẽdamus illa verba, quibus explicat, in quo nam sensu dixerit, *eam in nullo corruptam*: ita enim ait: *totum, quod in ea gestum est, totum fuit puritas, totum simplicitas, totum gratia, & veritas*: quæ verba essent falsa, si generatio ab Adamo in ipsam personam transfudisset debitum: aliquid enim in ea gestum foret, quod nõ foret puritas aut gratia.

42. Germanus. Germanus Constantinopolitanus in lib. de Zona Virginis affirmat, *eam nulli penitus culpæ affinem fuisse*: affinitatem autem cum culpa originali habuisset, si debitum ad illam in propria persona contraxisset: debitum enim contrahendi originalem culpam cum ea magnam habet affinitatem.

August. ¶ Satis efficacia sunt verba Augustini de natura, & gratia cap.36. dũ ait, *B. Virgini collatam fuisse gratiam ad vincendum omni ex parte peccatũ*: quæ verba esse intelligenda de peccato etiam originali latè ostendemus inferius li.3.q.4. art.1.§.4 & in hoc sensu illa explicat author sermonis 4.super *Salue Regina* apud D.Bernardum. Iam vero peccatum originale tunc omni ex parte vincitur, cum in persona concepta nec macula inest, nec debitum obligatiove ad maculam.

Leonard. de Vtino. ¶ Accedat etiam Frater Leonardus de Vtino in serm. de cõceptione Virginis, dum ait: *B.Virginem nec momento temporis fuisse vas immundum: nulla labe aspersum*: debitum autem est peccati labes, satis sufficiens, vt personam faciat immundam, saltem extrinsecè propter imputationẽ culpæ Adami, quæ debitũ per se comitatur

49. *S. Lauren. Iuſtinian.* tur, vt ſæpe diximus. ¶ Denique Laurentius Iuſtinianus in ſerm. de Aſſumptione Beatæ Mariæ *eam vocat liberam ab omni culpæ originalis contagio.* Debitum autem verè eſt quoddam contagium originalis culpæ.

Ex quibus(ni fallor) ſatis conuincitur Patres citatos non ſolum liberarẽ perſonam B. Virginis ab actuali peccati macula; ſed à debito contrahendi illam: nam quæ docent, intelligunt de perſona B. Virginis, nõ in parẽtibus, ſed in ſe ipſa.

§. 9.

Adducuntur argumenta pro opinione contraria.

50. *Opinio Caietan.* Sed iam aſſeramus, & expendamus fundamẽta cõtrariȩ opinionis. Quo loco aduertendum eſt Caietanum in tractat. de Conceptione Beatæ Virginis exiſtimaſſe opinionem, quȩ docet B. Virginem peccatũ originale in propria perſona contraxiſſe eſſe probabiliorem, vt fatetur cap. 4. Tolerabilem tamen eſſe, quæ negat eam contraxiſſe maculam originalem, vt declarat cap. 3. & clarius in fine tractatus; dum tamen ita explicetur, vt licet in propria perſona actu non habuerit originalem maculam; habuerit tamen debitum: & in hoc ſenſu putat opinionem illã non eſſe contrariam fidei Catholicæ, vt affirmat cap. 3. in principio: vbi §. *Et quoniam* affirmat opinionẽ illam in hoc ſenſu defendi, & prædicari à ſuis authoribus. Addit etiam debitum illud, quod in propria perſona B. Virginis neceſſario admittendum eſt, eſſe quidem maculæ initium; ita vt macula originalis in propria perſona in carne infecta ſit initiata. Et ideo Beata Virgo in propria perſona non fuit extra propriam culpã originalem, cùm in proprio debito, & initio illam habuerit. Hæc inuenies ſæpius repetita in dicto cap. 2. & expreſsius in fine illius vbi ita ait: *Quoniam extra propriam culpam originalem omnino non eſt, qui in proprio debito, & initio illam habet.*

51. *1. Arg. ex Caietan.* Præcipuum huius opinionis fundamentum apud Caietanum inuenio poſitum in dicto cap. 2. quoniam niſi in propria Beatæ Virginis perſona ponatur debitum iſtud initiatiuum maculæ; perſona illius nullo modo poterit dici redempta per Chriſti mortẽ: & ratio eſt, quia nullo modo in propria perſona poſſet dici mortua morte peccati: iam verò qui peccati morte non eſt mortuus, nullo modo dici poteſt redemptus morte Chriſti; cum Chriſtus pro ſolis peccato mortuis, mortuus ſit, ex Paul. 2. Corinth. 5. & oſtendimus ſupra quæſtio. 3. artic. 8. §. tertio, & in hac quæſtio. 4. artic. 3. §. 5. Quod vero Beata Virgo, ſi in propria perſona nõn habuit debitum ex ſua natura initiatiuum maculæ, non poſsit dici mortua peccato, id tanquam notum ſupponit Caietanus: ex ijs tamen quæ docet, ita probari poteſt: quoniam nullus dici poteſt mortuus morte peccati, & culpæ (quæ eſt mors animæ) niſi qui illam habet in ſe complete, vel ſaltem initiatiue in debito contrahendi illam: quare ſi in perſona B. Virginis, nec complete, nec initiatiue ponatur peccatũ, & culpa Adami, perſona B. Virginis nullo modo dici poteſt peccato mortua, & per conſequens nec poterit dici redempta morte Chriſti: quare ſi in illius perſona non admittitur actualis macula, neceſſario admittendum eſt debitum, quod eſt initium talis maculæ, ſeu potius ipſa macula initiata.

Secundo arguit idem Caietanus *in dicto cap. 3. §. in ſecundo autem ſenſu poſt medium,* & cum eo Cordubenſis *in dicta q. 44. pagin. 354. colum. ſecunda, §. & notanter in concluſione:* quoniam ſi debitum, & initium peccati originalis non ponitur proprium perſonæ B. Virginis, ſed commune; duo inferũtur abſurda: vnum eſt, quia non ſaluaretur perſonam B. Virginis fuiſſe mortuam, redemptam, & recõciliatam, quod ſine errore dici non poteſt. Alterum eſt, quoniam ſequeretur Beatam Virginem ſolum habuiſſe debitum commune ex Adamo: & ita non eſſet formalis differentia inter debitum Beatæ Virginis, & debitum, quod in filijs Chriſtianorũ olim admiſit Iulianus hæreticus cum Pelagianis, & hodie admittunt Lutherani: etenim ſicut in filijs Chriſtianorum illi non admittunt proprium debitum, ſed ſolum illud, quod illorum quiſq; habuit in Adamo: ita nos in B. Virgine non admittimus debitum 52. *2. Arg. ex Caietan. Cordub.*

proprium, sed solum commune, quo habuit in Adamo.

53. 3. Ex Bellarm. Tertio arguit Bellarminus supponens personam Beatæ Virginis, licet in eodem instanti temporis, quo primum fuit concepta, fuerit etiam iustificata, tamen prius natura fuisse in se ipsa extra suas causas, quam iustificatam: quia subiectum prius natura est, quam suum accidens. Hoc supposito ex eo probat Beatam Virginem in primo illo naturæ instāti habuisse debitum in propria persona; quia nisi in posteriori naturæ fuisset præuenta per gratiam, actu contraheret originalem maculam. Ergo in priori instanti naturæ habebat debitum contrahendi maculam, & fuit obnoxia peccato in propria persona.

54. 4. ex Suar. Quarto loco Suarius inde sumit argumentum: quoniam in illo priori naturę, in quo persona B. Virginis consideratur genita ab Adamo, in ea inueniuntur causæ dispositæ suo modo influxiuæ originalis peccati, nisi à Deo earum influxus præueniatur. Ergo persona illa pro illo priori instanti habuit in se ipsa debitum ad contrahendam maculam. Antecedens ex eo probat: quoniam persona B. Virginis pro illo naturæ priori est filia Adami, vtpote seminaliter ab eo genita. Cōsequētiam inde ostendit: quia personam aliquā in se ipsa esse obnoxiam, & debitricem maculæ originalis nihil aliud est, quam eam in se habere causas necessario influxiuas maculæ originalis: debitum enim (vt ait) nihil aliud est, quam necessitas quædam contrahendi maculam, aut ordo ad causas, quæ necessitate quadam eam influunt: aut denique est impotētia quædam, vitandi talem maculam: quare cum persona B. Virginis pro illo priori naturæ in se ipsa habuerit necessitatem contrahendi maculā, quia habuit causas necessario influxiuas illius, & simul habuerit impotentiam vitandi talem maculam; ideo quia pro illo priori fuerit filia Adami; vtique pro illo habuit debitum contrahendi maculam.

55. Confirmatio ex Cordubens. Confirmatur ex Cordubensi vbi supra pag. 355. col. 1. in principio: quoniam contrahere debitum ex sua natura nō est aliud, quam hominem ex vi suæ generationis obnoxium esse ad contrahendam maculam originalem; ita quod de facto eam contraheret, nisi speciali priuilegio præseruaretur. Sed persona B. Virginis ex vi suæ naturalis conceptionis obnoxia fuit ad contrahendum maculam; & eam de facto contraheret, nisi præseruaretur. Ergo persona B. Virginis contraxit debitum originalis maculæ.

Quinto loco, arguit Bellomontanus 2. tom. ad tertiam partem dipsut. 116. c. 5. num. 50. supponens debitum contrahēdi peccatum originis in posteris Adami repertum nihil aliud esse, quam relationem quandam passiue respicientem meritum primi parentis, quo suo peccato meruit, vt posteris, ideo quia ab eo originantur, iustitia originalis denegaretur: in cuius negatione ponit originale peccatū. Quare apud illum debitum contrahendi originalem maculam formaliter est dignitas quædam passiua reperta in posteris ex eo quia ab illo originem trahūt, vt iustitia originali priuentur, suō modo in illis causata ex merito peccati Adami, quatenus per illud meruit ne iustitia originalis in posteros transfunderetur, sed peccatum potius, nisi gratia liberarentur. Hoc supposito ita arguit numer: 51. Esse aliquem talis propaginis, & originis, vt virtute illius ex merito Adami concipiatur dignus, vt ei denegetur originalis iustitia, & sic concipiatur in peccato, idem est; quod illum habere debitum illud contrahendi. Sed Beata Virgo ex vi suæ propaginis pro ipso instanti conceptionis digna erat, vt ei denegaretur originalis iustitia, & ita contraheret originale peccatum, nisi per gratiam liberaretur. Ergo in primo instanti conceptionis habuit debitum contrahendi originale peccatum. 56. 5. ex Bellomont.

Sexto ex eodem Bellomontano, ita potest obijci: quoniam ex his, quæ diximus, patet, nos in hac quæstione supponere debitum contrahendi maculam fuisse in Beata Virgine extinctum aduentu gratiæ. Hoc autem esse falsum ex ijs, quæ docet *in dicta disp. 116. c. 5. n. 50.* ex eo probatur: quoniam B. Vigin**ē** in sua persona habere debitum contrahēdi maculam nihil aliud est, quam illam 57. 6. ex Bellomont.

ex

ex vi originis obnoxiam esse ad illã cõtrahendam, nisi gratia præseruetur. Sed B. Virgo considerata secundum se, & ex vi suæ generationis non solum in primo conceptionis instanti subiecta fuit contractioni maculæ, si à gratia non præseruaretur, sed etiã in toto tẽpore sequente, in quo fuit cum gratia, quoniam toto illo considerata ex se hanc subiectionem habebat, si gratiam præseruantem non haberet. Ergo B. Virgo debitũ contrahẽdi maculam non solum habuit in primo cõceptionis instanti; sed etiam in toto tempore consequente. Hoc argumentum cõfirmat exemplo sumpto à corpore glorioso, hoc enim (vt ait) ex se dicetur obnoxium corruptioni, quamuis per dotes gloriæ ab eo præseruetur: & tamen non solum obnoxium est in primo instanti gloriæ, sed etiam in reliquo tempore: nã illa duo signa naturæ; (alterũ in quo natura ex se consideratur, & in sua origine, alterum in quo consideratur cum gratia) non solum distingui possunt in momento cõceptionis, sed etiam in reliquo tempore.

Confirmatio argumẽti.

58. Addit etiam; quoniam meritum Adæ respicit omnes eius posteros, & digne illis meretur transfusionẽ peccati, non tantũ pro momento conceptionis, sed etiam pro toto tempore vitæ ipsorũ; ita vt pro toto illo peccatum originale haberent, nisi gratia Dei ab eo liberentur. Deniq; id confirmat; quia non videt qua ratione, si quis in primo instanti cõceptionis sanctificaretur per gratiã Dei, per eandem gratiam pro illo primo instãti non extingueretur debitum contrahendi peccatũ; extinguueretur autem pro reliquo tempore, vt quidam theologizant: nã (vt ait) si sanctificatio tantæ virtutis est, vt pro sequente tẽpore bebitũ peccati extĩguat, cur illud non extinguit pro primo instanti? aut si cum illo in primo instãti esse potest; cur etiã in reliquo tẽpore permanere non poterit? His fundamentis Vasquez persuadetur, vt dicat debitũ peccati in B. Virgine non solũ fuisse pro primo instãti conceptionis; sed etiam pro toto alio tempore consequente. Vide eum dicto cap. 6. num. 57.

59. 7. Arg. Septimo, & postremo obijci potest: quoniã præcipuũ nostræ opinionis fundamentũ in eo ponimus; quia debitũ cõtrahendi maculam pro illo tẽporis instãti etiã consideratо in priori naturæ signo, habet primũ non esse, & inferimus illud intrinsecè non fuisse in persona B. Virginis. Quod vero debitum illud pro eo instanti habeat primũ non esse, ex eo confirmamus, quia pro illo instanti tẽporis cõsiderato in primo signo naturæ, datur non imputatio culpæ cõmissæ in Adam: iam vero primum esse non imputationis talis culpæ, est primũ non esse imputationis eius: vnde simul esse non possunt, etiam pro primo naturæ signo. Hoc est nostrum fundamentũ. Illud tamen falsũ esse ex eo probari potest; quoniam sanctificatio personę B. Virginis pro primo instanti conceptionis facta fuit per gratiam. Gratia autem illa non potest considerari pro priori naturę instanti, sed solũ pro posteriori: ergo nec remissio culpæ considerari potest pro illo priori signo naturæ: cuius oppositum sumimus. Maior huius argumenti est nota: Minor autem probatur; quia sicut macula non erat futura, nisi pro posteriori naturę; ita gratia præseruatiua non potest considerari, nisi pro eodem posteriori naturæ. Porrò consequentia inde est nota; quia remissio peccati simul est cum ipsa gratia: quę gratia simul est remissiua peccati, & sanctificatiua personæ. ¶ Hęc sunt argumenta; quæ nostram resolutionem impugnant.

¶ Solutio primi argumenti ex Caietano.

¶ Sed hæc argumẽta non cogũt, vt à nostra opinione recedamus in sensu a nobis explicato. Primũ argumentũ Caietani nõ nulla supponit, quę indigẽt explicatione: cæterũ, quia illa diligentius à nobis sunt expẽdẽda lib. 3. in q. an B. Virgo ad Christi redemptionẽ vere pertineat, si maculam originalem in propria persona non contraxit? ideo ab hoc supersedemus. Solũ igitur dissoluemus argumenti vim; si interim supponamus in hac q. solũ negari Beatã Virginem in propria persona habuisse debitum intrinsecum, in ea formaliter existẽs. Simul etiam aduerti- 60. Ad 1. arg.

uius modum loquendi Caietani, vt idem sit debitum initiatiuum, quod obligatiuũ ad maculam, & suo modo causatiuũ eius, admittendum esse; non tamen admittendus est modus loquendi, quo debitum ipsam vocat maculam initiatam: is enim loquendi modus vafer est, & fraudulentus; quia significat debitum formaliter esse maculam ipsam imperfectam: quod cæteri eiusdem opinionis Authores negant; & verè negandum est, cum debitum verè nõ sit culpa, etiam initiata: imò non admittunt debitum esse aliquam veram immunditiam, & fœditatem: quamuis in hoc posteriori cum illis non conueniamus.

60. *Ad argu. in forma.* His præmissis ad argumentum neganda est sequela: nam quamuis Beata Virgo in propria persona, nec habuerit maculam originalem, nec debitum intrinsecum ad contrahendam illam; adhuc verè, & propriè dici potest Christi sanguine redempta. Cui resolutioni non obstant, quæ in confirmationem sequelæ adducuntur. Et vt id euidentius appareat præmittimus omnino negandũ esse Beatam Virginem in propria persona fuisse peccato mortuam. Quod contra Caietanum in terminis probat Suarius 2.*tom. ad tertiam partem disput.*3.*sectio.* 5. §.*Tandem hoc idem suadent.pag.*49.*colum.* 2.ita inquiens: *Nec enim Caietano concedimus (quidquid ipse contendat) absolutè, & simpliciter ita loquendum esse, Virginë fuisse spiritualiter mortuam; cum absolute nunquã caruerit spirituali vita: nec in se peccatum, aut spiritualem mortẽ contraxerit: cuius contrarium propositione illa de indiuidua persona prolata significatur.* Quam opinionem contra Caietanum olim statuimus, dum immunitatem B. Virginis Conimbricæ publice defendimus: quam etiam sententiam satis declarat *Bellarm. tom.quarto, & libro4. de Omissione gratiæ & statu peccati cap.*16. §.*Denique non negamus p.*329. *C.* Ita inquiens: *Non negamus B. Virginem natura fuisse filiam iræ: sed addim⁹ gratia sẽper fuisse filiam misericordiæ: placuit enim sic eam in beneditionibus dulcedinis præuenire, vt nũquam esset peccatrix, (quod postulabat natura) sed semper esset iusta; quod gratia conferebat.* Et eundẽ sensũ in eodem loco sæpe repetit. Eandẽ sententiã contra eundem Caietanũ satis declarat *Cordubens.lib.* 1.*q.*44.*concl.*5.*in fine pag.*356. *ad* 4. vbi asserit non esse simpliciter concedendum *B. Virginẽ fuisse mortuã peccato:* Qui enim fieri potest, vt in eodem tẽporis instanti persona aliqua simul dicatur simpliciter mortua, & simpliciter viua: etenim sicut mors ex sua intrinseca ratione est priuatio vitæ; ita etiam vita intrinsecè includit expulsionẽ mortis: nam cũ vita siue corporalis, siue spiritualis incipiat per primũ sui esse; vtiq; primum esse vitæ in aliqua persona erit primũ non esse corruptionis & mortis: vnde absolutè fieri nõ potest, vt aliqua persona in eodẽ instanti tẽporis simpliciter sit mortua, & simpliciter viua. 61. At quis negabit B. Virginẽ, si pro instãti conceptionis per gratiã fuit præseruata à macula, pro eodẽ simpliciter fuisse viuã? quomodo igitur pro eodẽ instanti illa fuit simpliciter mortua? hæc enim duo inter se implicant; & ideo pro eodẽ instanti tẽporis nõ possunt esse simul vera, etiã pro diuersis naturæ instantibus, vt ostẽdimus supra §.7.n.26. quare non benè philosophatus est Caietan. dũ *in d.c.*3. admittens non solũ actualem maculã peccati originalis verã esse mortem peccati, sed etiam debitũ, & initiũ habendi illã; simul admittit in B. Virgine gratiã exclusiuam actualis maculæ: nam ex dictis demõstratiue constat veram mortẽ nullo modo posse simul dari cum vera vita, siue in corporalibus, siue in spiritualibus: & per consequens fieri non posse, vt persona B. Virginis in eodẽ temporis instanti, etiam pro diuersis instantibus naturæ, fuerit simpliciter mortua per initium maculæ, quod est debitũ, & simpliciter viua per gratiam pręseruantẽ à macula. Ita fit, vt si debitũ istud est vera mors (sicut Caietanus fatetur) illud non potuerit esse in persona B. Virginis: quare melius theologizauerũt autores, qui cum Caietano admittentes debitum in persona B. Virginis, negãt illud esse veram animæ mortem.

62. *B. Virgo aliquo modo fuit mortua pec.* Sed quãuis nullo modo absolutè cõcedi debeat B. Virginem in propria persona fuisse mortuam morte peccati; non est tamen absolutè asserendũ eã morte peccati nõ fuisse mortuã; ne cõmuni Patrũ

doctrinę

Marginal notes (left): *Negandũ est B. Virginẽ in propria psona fuisse peccato mortuam.* — *Bellarm.*
Marginal notes (right): *Cordub.*

doctrinæ repugnetur: imò etiã principijs fidei, quæ absolutè docet nullũ, qui non fuit mortuus morte peccati, ad redẽptionis Crucis Christi pertinere, vt ostendimus. q. 1. huius libri ar. 4. etenim ex Paulo 1. Cor. 5. *Si vnus pro omnibus mortuus est: Ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus*: vbi ostendimus verba ista intelligenda esse de morte peccati ex Augustino & alijs. Ex quibus verbis idem Augustinus hanc conclusionem vt catholicam, deducit: *Omnes nemine excepto in peccatis mortuos esse*, vt patet lib. 20. de Ciuit. Dei c. 6. Vnde conc. 2. in Psal. 44. ad illa verba *Ego autem cum mihi molesti essent* pag. 104. col. 2. ita ait: *Maria ex Adam mortua est propter peccatũ*: & Gilbertus Porretanus ad Boetium in lib. de duabus naturis. ita scribit: *Maria sicut, & cæteri omnes ex primorum parentum præuaricatione peccato, & morti subiacuit.* Quare admittendũ est B. Virginẽ aliquomodo esse mortuã morte peccati: quam Theologiã admittit Bellarm. loc. cit. §. *Tertio obijciunt alij*. pag. 329. ita scribens: *Cõcedimus B. Virginẽ aliquo modo mortuam esse morte peccati*: & in eisdem terminis idem affirmat Cordubens. vbi supra, & satis explicat Suar. loco cit. quatenus concedit eam fuisse mortuam cũ aliquo addito quibus verbis satis denotat eã mortẽ peccati aliquo modo subijsse in propria persona.

1. Cor. 5. *August.* *Gilber. Porretanus.*

63. *explicatur data Theologia.* Quam Theologiã putamus esse verissimã, & necessariam ad explicandã fidei, & Patrũ doctrinam. Addimus tamen eã ita esse intelligendam, vt particula *aliquo modo* non distrahat à vera rtione mortis spiritualis, nec denotet mortẽ peccati secundũ quid, sed veram, & propriã: nam quæ à Fide docentur, in sensu vero sunt accipienda, & non in sensu improprio; & à vero distrahente: quare cũ de Fide sit B. Virginem aliquo modo fuisse peccato mortuã, hęc doctrina ita intelligẽda venit; vt verè peccato mortua sit: hoc autẽ ex eo ostendimus, quoniã B. Virgo nobiscũ peccauit in Adam, vt cõtra Catharinũ, & nõnullos alios q. 1. huius libri latissimè ostendimus. Et quãuis personaliter tunc non peccauerit, quia nõn dũ personaliter erat: illa tamen persona, quæ ordinatione diuina erat ipsa persona Adami verè peccauit originaliter, quod satis fuit, vt tale peccatum vere fuerit suum, sicut ex Augustino sæpe diximus, & satis explicat Paulus ad Roman. 5. dum ait, *In quo omnes peccauerunt*, Cum vero tale peccatũ fuerit vera mors animæ, (vt docet Tridentinum Sessio. 5. Canon. 2. de peccato originali, & satis Paulus 1. Corinthio. 5.) vtique omnes, etiam ipsa Beata Virgo in Adamo existens, verè in eo fuit peccato mortua, quamuis originaliter solùm. Quare, illa particula, *aliquo modo mortua* non diminuit veram rationem mortis; sed diminuit modum subeundi mortem; quia scilicet denotat illam non personaliter in se ipsa tũc fuisse mortuã; sed originaliter tantum in Adamo, in quo tanquam in morali capite obligata fuit. Est igitur de Fide credendum omnes Adami posteros, & cum illis Beatã Virginem, vere mortuos esse morte peccati, vel in se, vel in alio, scilicet in Adamo: ex qua morte transacto actuali Adami peccato ortum est iñ omnibus, etiam in Beata Virgine, debitum ad contrahendam mortem actualem in proprijs personis, cum primo conciperentur. Vnde non solùm mortui fuimus in Adamo cum in eo actualiter peccauimus, sed etiã in parentibus ratione debiti ex imputatione culpæ, quam in Adamo commisimus: ratione cuius imputationis (quæ in diuino prospectu dabatur) in eisdem parẽtibus, & in semine iam ab illis deciso verè fuimus peccato mortui, non in nobis, sed in alio.

Ad Rom. 5.

Ex his, quæ diximus, iam euidenter patet solutio fundamenti Caietani: ad quod iam negauimus sequelam: etenim B. Virgo vere, & propriè dicitur redẽpta morte Christi, quãuis in sua propria persona existens, nec maculam habuerit, nec debitum ad maculam. Ad rationẽ vero, quæ in confirmationem sequelæ adducitur, admittimus B. Virginem in propria persona extra causas existentem nullo modo fuisse peccato mortuam; & simul admittimus quod Christi sanguine verè fuerit redẽpta: ad hoc enim satis est, quod fuerit peccato mortua in Adamo, cum in illo verè peccauerit, & in parentibus, quia in illis culpa commissa in 64. *Ad argumentũ Caietani.*

Adamo verè ei imputaretur; imò imputata fuit pro toto tempore vsque ad primũ instans cõceptionis, in quo aduentu gratiæ primo non fuit illi imputata. Cum vero additur B. Virginem, si in propria persona non habuit debitũ, verè nõ posse dici peccato mortuã; omnino est negãdũ, & simpliciter negatur à Patronis nostræ opinionis: vnde non erat supponendum tanquam certum, sed probandũ. Ad probationem vero, quam in Caietani doctrina adduximus, neganda est maior, quæ sine probatione sumitur, cũ in ea sit status cõtrouersiæ: quoniam satis est, quod in toto tempore antecedente primũ conceptionis instans habuerit debitum, tum in omnibus maioribus, tũ in ipso semine, quod, supposita culpa in Adamo cõmissa, & personę B. Virginis semper imputata, trãsfusiuum erat originalis maculæ, quã immediatè transfunderet, nisi aduentu gratiæ impediretur: etenim quæ in toto tempore immediatè præcedente ad personam in instanti temporis continuatiuo concipiendam pertinent, propriè dicuntur ipsius personæ conceptę, etiam si pro illo instanti in ea non sint: quoniam ad eã pertinẽt, si nõ intrinsecè, saltem extrinsecè, vt patet in vltimis dispositionibus ad formam, quæ generatur: quamuis enĩ in ipso generationis instanti intrinsecè non sint cũ forma, quia in eo primò non sunt, tamen dicũtur propriè illius formę.

¶ *Solutio secundi argumenti eiusdem Caietani.*

65. *Ad 2. arg.* Ad secundum argumentum, quod, & Caietano placuit, & Cordubẽsi, diximus in eo hos Theologos decipi, quod putant debitum contrahendi maculam, quod ex vno, & commúni omnibus nobis peccato ortum est, non potuisse fieri propriũ B. Virginis, nisi in ipsa illius persona actu fuerit: quod esse falsum inde euidenter probatur; quoniam debitum illud personæ B. Virginis fuit appropriatum per primam ipsius conceptionem; qua, si non in propria persona; in propria tamen carne fuit concepta, vt plures aduertunt, & inter eos *Bellarmin. in d. lib. 4. c. 16. pag. 330. B.* nam licet tunc non fuerit integra in rerum natura; iam tamen fuit ex parte, ratione. s. carnis quæ iam soli illi appropriata erat: ratione cuius iam dicebatur verè existere; quia ratione illius partis iã actu erat extra potentiam generatiuam parentum. Imò non desunt, qui cum *D. Anselmo* dicant B. Virginem iam tunc aliquo modo dici potuisse in iniquitatibus conceptam, & in carne peccatrice, vt lib. 3. suo loco aduertemus. Quare debitum illud per propriam B. Virginis cõceptionem transfusum fuisse in propriã illius carnem, & in ea permansisse vsque ad instans generationis propriæ personæ satis fuit, vt debitum illud diceretur non commune omnibus, sed soli B. Virgini; quantumuis nunquam in illius persona fuerit: nam iuxta principia Philosophię, dispositiones præcessisse in materia pro toto tempore ante instãs generationis formæ substantialis, satis est, vt dicantur propriæ ipsius formæ, quæ generatur, quantumuis nunquam fuerint cũ illa, vt quia pro illo instanti primò non sint. Accedit etiam; quoniam debitum illud de facto foret transfundendum in ipsam Beatæ Virginis personam, nisi à gratia impediretur. Denique debitum illud quod in lumbis parentum solum fuit in potentia, iam suo modo redactum est ad actum, & positum extra potentiam generatiuam parentum, in ipsa propria carne Virginis iam concepta.

Debitũ illud fuit proprium Beatæ Virgin.

D. Ansel.

66. *In quo Caietanus fallitur.* Fallitur igitur Caietanus, & cum illo Cordubensis, dum vterque putat debitum illud Beatę Virginis solùm posse appropriari per sui existentiam in propria illius persona: nam sicut illa Beatę Virginis prima generatio, seu conceptio per semẽ in vtero receptum fuit propria illius personæ, & non alterius; & dispositiones naturales ad generationem disponentes, soli illi personę appropriatæ sunt, vt docet vera Philosophia; ita etiam eadem prima conceptio soli Beatę Virgini debitum ad maculam appropriauit, vt illud in solam B. Virginis personã posset transfundere: & de facto in solam illam transfunderet, si non impediretur per gratiam. Quare debitum illud potuit esse proprium B. Virginis, quamuis nunquam fuerit in illius persona.

Ex

67. *Corollar.* Ex qua resolutione infertur, quam longum sit discrimen inter nostram positionem, & positionẽ Iuliani, atque Lutheri: nam hi hæretici docuerunt filios Christianorum in parentibus mundatis ita mundari, vt ex vi suæ generationis nõ manerent obnoxij cõtrahendæ maculæ: & ita singulis Christianorum filijs proprium debitum negabant; & solum concedebant debitum cõmune sibi cum parentibus. Nos autem in B. Virgine admittimus debitum proprium non intrinsece existens in illius persona, sed solum extrinsece, & per primum sui non esse; ratione cuius B. Virginis persona indigebat liberatione ab effectu debiti, quod fuit in carne infecta, ex qua, & in qua immediate generanda erat. Sed de hoc plura dicemus lib. 3. tum in quæst. quomodo B. Virgo fuit liberata ab originali macula? tum in quæstione, quomodo ad Christi redemptionem potuit pertinere?

¶ *Solutio aliorum argumentorum.*

68. *Ad 3. arg. Bellarm.* Ad tertium argumentum sumptum ex Bellarmino admittimus, personam B. Virginis in eodem temporis instanti, in quo concepta fuit, fuisse etiam sanctificatam: & simul admittimus eam prius natura fuisse cõceptam, & positam extra suas causas quam fuerit sanctificata: quia substantia prius natura est, quam quodcumque suum accidens: negamus tamen inde inferri eam in priori instanti naturæ habuisse debitum in se ipsa, vt in instanti posteriori maculam contraheret: nam licet inter sanctificationem, & personam sanctificatam detur ordo prioris & posterioris naturæ; non tamen talis ordo datur inter sanctificationem, & quodcũque aliud accidens in ordine ad existentiam in eodem subiecto. Quin potius talis ordo positiue dari non potest inter ipsam sanctificationem, & accidentia, quæ illi opponuntur, aut contradictorie, aut priuatiue, aut contrarie, vt supra ostendimus §. 6. & 7: nam cum in his oppositis primum esse vnius, sit primum non esse alterius; nullus ordo naturæ dari potest inter ea in eodem temporis instanti in ordine ad existentiam illorum in eodem subiecto, vt ostendimus §. 3. 6. & 7. Quare cum sanctificatio B. Virginis opponatur tum maculæ originali, tum debito ad illam: vtique primum esse sanctificationis personæ B. Virginis, fuit primum nõ esse tum maculæ, quatenus est infectiua personæ; tum debiti quatenus est causatiuum culpæ: & ratio est, quia debitum ad maculam includit imputationem culpæ commissæ in Adamo, vt diximus §. 4. huius quæstionis.

¶ Sed pro huius maiore explicatione, aduerto; quod Deus dum in primo instanti conceptionis voluit iustificare personam B. Virginis, non solum voluit infundere gratiam, vt sanctificatiuam personæ; sed etiam vt remissiuã culpæ; quia ex definitione Tridentini sess. 6. c. 7. de doctrina iustificationis, iustificatio impij includit tum remissionem peccati, tum sanctificationem hominis, qui iustificatur. Cum vero in iustificatione prius natura sit remissio, & non imputatio peccati, quàm sanctificatio personæ; Deus nostro intelligendi modo prius natura voluit non imputare B. Virgini peccatũ, quod in Adamo commisit, quam personam ipsam sanctificare; cui si adiungas, non imputationem peccati directe & formaliter repugnare debito, quia debitum inseparabiliter secum trahit imputationẽ peccati Adami; sanctificationem verò formaliter repugnare maculæ: necessario inferes infusionem gratiæ, quæ B. Virgini data est, prius natura eidem remisisse culpam, quam in Adamo commisit; & per consequens prius natura impediuisse debitum ad maculam; quàm personam ipsam sanctificauerit, eam à macula præseruando. Quare sicut fieri non potuit, vt cum gratia infusa B. Virgini simul fuisset macula, ita etiam fieri non potuit, vt cum eadem gratia simul fuerit debitum contrahendi maculam. Bellarminus autẽ ideo defecit, quia in illa gratiæ infusione solum considerauit vim sanctificatiuam, qua macula formaliter impedita fuit; non vero vim remissiuam offensæ, qua ab eadem persona debitum fuit impeditum; ita vt primum esse talis gratiæ, vt est remissiua culpæ, vere sit primum non esse debiti pro toto conceptionis instanti, ita

69. *Annotatio*

70.

In quo deficit Bellarm.

vt inter gratiam & debitum nullus dari potuerit ordo prioris & posterioris naturæ. ¶ Ad argumentũ igitur in forma negamus personam B. Virginis in priori naturæ habuisse debitum; tum quia debitum non poterat desinere per vltimũ sui esse, sed per primum sui non esse: tum etiam quia sequeretur B. Virginem pro priori naturæ esse Deo exosam, & pro posteriori esse gratam: quæ duo implicare, iam ostendimus, eo nixi fundamento; quia debitum necessario includit imputationem culpæ in Adamo commissæ, quæ dari non potest, quin persona sit Deo exosa. Ad probationem vero dicẽdum est in ea supponi, maculam originalem impediri posse per gratiam in solo posteriori naturæ infusam; non vero in priori: quod non esse admittendum ex eo probari potest; quoniã gratia illa quoad esse & nõ esse in subiecto nullum potest habere ordinem naturæ, cum in eodem temporis instanti non possit simul habere esse, & non esse. Vnde qui eam in priori naturæ conciperet, vt non existẽtem; vt existentem vero in posteriori; falso eam conciperet: non ob aliam rationem, nisi quia in ordine ad esse & nõ esse pro eodem instanti nullum potest habere ordinem prioris & posterioris naturę. Cum vero impedire maculam originalẽ sit realis effectus illius gratiæ, quem efficere non potest, nisi vt existens: fieri nõ potest, vt in illo instanti quoad impediẽdã maculã detur aliquis ordo signorũ naturæ, in quorũ priori non impediat; impediat autem in posteriori: cuius oppositum sumitur in antecedente illius argumenti, vnde illud negandum est; quo negato corruit fundamentum Bellarmini. Bellarminus autem in eo defecit, quod in illa gratia solum considerauit vim sanctificatiuam, qua formaliter impeditur macula; non autem vim remissiuam offensæ, qua per se & directe tollitur debitum. Et cum prius natura sit offensam remittere, quam sanctificare personam; gratia illa in priori naturæ fuit remissiua offensæ, quam B. Virgo in Adamo commisit; in posteriori verò fuit sanctificatiua personæ. Ita fit vt ad impediendam maculam necessaria fuerit gratia tum in priori, tum in posteriori naturæ. Ob quã rationem antecedens etiam est negandũ.

71. *Ad arg. in forma.*

72. *Causa errãdi.*

Ad quartum argumentum (quod est Suarij, & probatur *Bellomontano in d.disp. 116.c.3.n.33.& 34.*) admittendum est personam B. Virginis in quodam priori naturæ prius considerari, vt filiam Adami, quam consideretur cum gratia præseruante: negamus tamen pro illo priori naturæ in ea intrinsece inueniri causas dispositas, & influxiuas originalis maculæ: etenim personam illam esse seminaliter ab Adamo, absolute loquendo, non est per se causa influxiua maculæ originalis; etenim eam non influeret, si Adamus non peccaret; quare talis seminalis propagatio, & filiatio ab Adamo hanc vim influxiuam habuit à prçuaricatione Adami imputata illi personæ. Quod & authoritate Ecclesiæ, & ratione theologica demonstratur: Authoritate quidem Ecclesiæ; quoniam ex definitione *Concilij Arausicani 2.can.2.& Tridentini sess.5. de peccato orig. can. 2. Adamus per peccatum inobedientiæ sua propagatione transfudit in nos culpam originalem*, transfudit, inquam, quia peccatum illud nobis imputatur; & vt imputatum est causa maculæ, quam generatione contrahimus. Et in hoc sensu peccatum originale ab eodẽ Tridentino can.3. *dicitur esse vnum origine*: causalitate. s. & radice; quatenus imputatum nobis, est causa, vt quilibet nostrum generatione ab Adamo contrahat propriam maculam: vel (si mauis) vnum est origine, & generatione, quatenus illud ipsum (quanuis iam transierit) generatione ad nos trahitur: trahi autem non potest, cum iam non sit, nisi per sui imputationem; quatenus scilicet Deus (in cuius prospectu manet) illud nobis imputat ad incurrendam maculam illius. Sicut etiam actio peccati actualis, quãuis transierit, dicitur in diuino prospectu nobis imputari, quandiu non remittitur, & condonatur. Quare peccatum Adami (quod etiam fuit nostrum) vt imputatũ nobis causa est, vt generatio ab Adamo vim habeat transfusiuam maculæ: hanc autem vim generatio illa non haberet, si culpa illa per diuinam iustitiam nobis nõ imputaretur.

73. *Ad 4. Bellomon.*

Probatur authoritate. Arausicanum. Trident.

Quod

74. *Probatur ratione.* ¶ Quod etiam probat ratio theologica: nam ſi Deus filijs Petri in futurum generandis de potentia abſoluta iam ab hoc tempore remitteret, & condonaret culpam, quam in Adamo cõmiſerunt (quod factum fuiſſe filijs Chriſtianorum, & Pelagiani olim finxerunt, & quidam ex Lutheranis modo hęretici fingunt) vtiq; generatio, qua ab Adamo generarentur, iam non haberet vim transfuſiuam originalis maculæ in illos: non ob aliam rationem, niſi quia facta illius culpæ condonatione euanuiſſet obligatio, & debitũ ad habendam maculam. Concedendum eſt igitur perſonam eſſe ſeminaliter ab Adamo per ſe, & abſolute non eſſe influxiuum originalis maculæ, niſi quatenus hoc coniunctum eſt cum imputatione culpæ in Adamo commiſſæ: nam ob illã ſolam rationem & generatio illa dicitur immunda, & caro per eam genita, dicitur infecta: etenim hæc immunditia & carnis infectio non eſt aliqua immunditia, & infectio realis (nulla enim realis qualitas infectiua carnis admittenda eſt, vt cõtra Gregorium ſupponimus) ſed eſt immũditia quædam moralis, & theologica.

75. *Solutio argumenti.* ¶ Quo ſuppoſito iam patet vera argumenti ſolutio: etenim pro priori illo cõceptionis ſigno naturæ, in quo B. Virgo conſideratur vt filia Adami, ex infuſione gratiæ condonata eſt illi culpa, quam in Adamo commiſit, vt in hoc art. ſæpè diximus. Ergo B. Virginem pro illo priori naturæ fuiſſe ab Adamo ſeminaliter genitam, iam non habet vim transfuſiuam maculæ, nec cauſæ proximæ, & virtuoſæ ad transfuſionem illius aliquam vim habet. Quę Theologia ex eo etiã confirmatur: quia remiſsio culpæ, quæ in primo temporis inſtanti per infuſionem gratiæ facta eſt, in ipſo inſtanti incæpit per primum ſui eſſe, vt patet. Ergo pro illo imputatio eiuſdem culpæ habuit primum non eſſe; ita vt primum eſſe remiſsionis fuerit primum non eſſe imputationis: aliàs idem temporis inſtans realiter menſuraret eſſe & non eſſe illius: quod eſſe impoſsibile ſæpè demonſtrauimus. Quare admittimus B. Virginem prius natura fuiſſe filiam genitam ab Adamo, quam habuerit gratiam remiſsiuam culpæ: negamus tamen eam pro tali naturæ priori eſſe filiam Adami, eſſe cauſam transfuſiuam maculæ, & ſecum habere debitum transfuſiuum illius: cum pro illo inſtanti primo non fuerit imputatio culpæ, quæ eſt formalis ratio illius transfuſionis. Et ita corruit, & euaneſcit hoc fundamentũ viris doctiſsimis approbatum.

Ad cõfirmationem ſumptam ex Cordubenſi ex dictis patet ſolutio: etenim maior propoſitio falſa eſt, ſi intelligatur de generatione ex Adamo phyſice conſiderata: vera autem ſi conſideretur theologicè; prout. ſ. coniuncta eſt cum imputatione culpæ, quam in Adamo omnes commiſimus. Sed in hoc ſenſu minor eſt neganda, ſi ita intelligatur, vt pro illo primo conceptionis inſtanti intrinſece fuerit obnoxia ad contrahendam maculam: quia ſolum talis fuit extrinſecè, pro ut ſcilicet in toto tempore præcedente fuit in virtute ſeminis: vnde ſi in inſtanti immediato non infunderetur illi gratia, de facto maculam contraheret; quam tamen non contraxit; quia pro illo inſtanti fuit cum gratia impediente effluxũ maculæ. In hoc autem deficit argumentum, quia ſupponit gratiam B. Virgini infuſam, realiter infuſam non fuiſſe pro quodam priori inſtanti naturę; ſed ſolum pro poſteriori: quod Philoſophiæ repugnat, vt ſæpe diximus: repugnat enim gratiam in eodem temporis inſtanti pro priori naturæ non eſſe; eſſe vero pro poſteriori, vt in ſolutione tertij argumenti demonſtrauimus: poſſunt enim conſiderare illã perſonam non concipiendo gratiam, quã habet; non tamen poſſum eam concipere cum negatione gratiæ. 76. *Ad confirmationem.*

Quintum argumentum, quod eſt Bellomontani, nonnulla continet, quæ aut falſa ſunt, aut dubia: nam dubiũ eſt, imo etiam falſum, peccatum originale formaliter poſitum eſſe in carentia iuſtitiæ originalis: deinde falſum eſt debitum ad cõtrahendam maculam formaliter eſſe relationem, cum vere ſit obligatio quædam reſultans ex culpa, quam omnes Adami poſteri in Adamo commiſimus. Tertio dubia eſt definitio debiti, quam excogitauit; vt debitum formaliter ſit dignitas quædam paſsiua, vt nobis iuſtitia origi- 77. *Ad 5.*

nalis

ſtanti habere talem imputationem; cum in illo primo fuerit condonatio, & remiſsio talis culpæ, quæ eſt primum non eſſe imputationis. In hoc igitur deceptus fuit Bellomontanus, quod putauit ſatis eſſe originem illam ab Adamo in quodã naturę priori conſiderari, non conſiderata remiſsione culpæ, vt adhuc conſideretur cum imputatione illius: cum tamen vt poſſet ita conſiderari, neceſſe fuerit, vt pro illo inſtanti poſſet conſiderari, cum negatione condonationis; quo modo pro illo inſtanti temporis non poſſet vere ſic conſiderari, quia pro illo inſtanti vere facta fuit condonatio culpę, cuius primum eſſe, eſt primum non eſſe imputationis: hæc autem non diſtinguere fuit cauſa deceptionis. ¶ Exemplũ autem ſumptũ ex corpore glorioſo, ſi bene illius philoſophia expendatur, nihil officit: etenim corpus illud conſideratum ſecundum ſe, cõſideratione abſtractiua ſolum includit ipſum conſiderari, non conſiderata in eo aut corruptibilitate naturali, aut ſupernaturali incorruptibilitate: vnde vt ſic eſt ſecundum ſe indifferens ad corruptibilitatem, & incorruptibilitatem: habens tamen in ſe incorruptibilitatem ex dotibus; ſicut non poteſt vere conſiderari cũ negatione incorruptibilitatis, quia vere eam in ſe habet; ita vere cõſiderari poteſt, cum negatione corruptibilitatis, quia vere eius negationem habet. Eodem igitur modo philoſophandum eſt de B. Virgine gratia præſeruationis dotata. Id, quod ſecundo loco additur, etiam arguit eum de hac re non bene theologizaſſe: quoniam ſupponit debitum contrahendi maculam omnes comprehendens, dari in perſona genita, tum pro primo inſtanti generationis; tum pro toto tẽpore; quandiu per gratiam Dei non liberatur: quod eſſe falſum, ſatis oſtendimus §.5. huius articuli: etenim tale debitum primo non eſt in ipſo inſtanti conceptionis cuiuſq; noſtrum; quia in illo iam ſolutum eſt debitum ipſa maculæ contractione: à fortiori igitur non datur pro tempore ſequente. In hoc tamen deceptus eſt; quoniam idem iudiciũ fecit de macula, atq; de debito: quod falſum eſt; cum macula ſolum tollatur per gratiam remiſsiuam culpæ: cum tamen debitum tollatur, tum per actualem contractionem maculæ; tũ etiam per gratiam culpæ remiſsiuam, vt ſæpe diximus. Vltima confirmatio ſolũ vrget eos, qui putãt B. Virginem in propria perſona habuiſſe debitum in primo inſtanti conceptionis pro priori inſtanti naturæ, & non pro poſteriori. Sed cum eorum opinionem non recipiamus, non eſt, quod ad hoc argumentum pro illis reſpondeamus.

Ratio deceptionis.

83. *Occurritur inſtantijs.*

84. *Ad 7.* Ad ſeptimum & poſtremum admittimus fundamentum explicatũ, negamus tamen illud eſſe falſum, vt in minore ſumitur. Et vt probatio minoris facilius diſſoluatur, præmittimus, gratiam, qua perſona B. Virginis fuit & ſanctificata, & à macula pręſeruata, conſiderari poſſe; tum, per modum actionis, quatenus ſcilicet actiuè exit à Deo: tum per modum paſsionis; quatenus in perſona B. Virginis recipitur. Sub hoc poſteriori modo habet, quod ſit ſanctificatiua illius perſonæ, & formaliter præſeruatiua illius à macula: at vero priori modo, quatenus .ſ. eſt actio à Deo exiens, habet quod ſit remiſsiua peccati: quoniam remiſsio & cõdonatio offẽſæ ex ſe dicit actionem, qua Deus offenſam condonat: cum tamen ſanctificatio, & præſeruatio à macula ex ſe denotent paſsionem, & formalem cõtrarij excluſionem. Cum vero forma, quæ ſub vna & alia conſideratione habet rationem actionis, & paſsionis, prius natura actionis rationem habeat, quam paſſionis: hinc eſt, vt gratia illa prius natura ſit remiſsiua peccati, poſterius autem ſanctificatiua perſonæ; vel expellendo culpam ab ea; vel eam à culpa præſeruando.

Præmiſsũ.

85. Hinc infertur gratiam illam non poſſe conſiderari vt ſanctificantem, & præſeruantem, niſi in quodam poſteriori naturę ſigno: nam in illo macula pullulatura erat, niſi impediretur: attamen vt eſt remiſsiua culpæ, cum vt ſic conſideretur vt actio; non poteſt non conſiderari in priori quodam ſigno naturæ: in illo ſcilicet, in quo perſona conſideratur genita ab Adamo. Deus igitur in illo priori actiue infundendo gratiam remittit culpam: in poſteriori vero ſanctificando perſonã, præſeruat à macula; etenim ſi Deus in

prio-

expreſſe docuerũt *Galatinus, Catharinus,*
Viguerius, Mayronius, Martinus de Marti-
nes, Yſtells, Turrianus, & alij : qui omnes
ſimpliciter affirmant B. Virginem in A-
damo non peccaſſe, & ideo excipiendam
Rom. 5. eſſe à regula generali Pauli ad Rom. 5:
Omnes in Adamo peccauerunt. Valentia (vt
ibidẽ aduertimus) anceps fuit: putat enim
vtramque ſententiam eſſe probabilẽ; quę
autem probabilior ſit? varius eſt: nam in
vno loco putat noſtram ſententiam eſſe
probabiliorem, in alio vero ſcribit, pro-
babiliorem eſſe oppoſitam. Quod B. Vir
go in Adamo non peccauerit, latiſsime
Luzerus. probat *Gondiſaluus Sanches Luzero in trac.*
huius propriæ quæſtionis, lingua vulgari nu-
per edito in primo diſcurſu c.2. & 4. cum plu
ribus ſequentibus, & in 2. diſcurſu per totum.
Pro eadem ſententia nuper ſcribit *Frater*
Lezana. *Ioannes Baptiſta de Lezana ordinis Carme-*
litarum in ſuo libro apologetico pro immacu-
lata Deiparæ Virginis concept. c.32. fol. 145
pag. 2. & cum illo conſentit Aluarus Pica-
ño de Palatios in diſcurſu primo pro imma-
Piſaño. *culata B. Virginis conceptione punct. 3. fol.*
12. pag. 1. & 2: qui omnes pro eadem ſen-
tentia referunt *Bolanum in tract. de Con-*
Bolanus. *ceptione, qui extat Romæ in Bibliothec. San-*
Mendez. *cti Petri montis aurei, Antonium Mendes*
Ioan. Suarius. *ordinis Dominicani in ſuo Mariali lib. 3. ca.*
34. §. 2. & 4. Ioannem Suarium Franciſca-
Salmer. *num in lib. conc. 23. in Apocalypſim, Salme-*
Loaſia. *ronium in c. 5. ad Rom. Loaſiam Carmelitã*
Turrian. *in 1. tract. Conceptionis punct. 2. Turrianum,*
Valdinia. *& Didacum Peres de Valdinia in libello de*
Cõceptione Deiparæ c.8: imò putãt pro hac
opinione referri poſſe *Albertũ Magnum re*
Albertus. *latum à Caniſio : Angles in 2. diſt. 31. q. 1.*
Angles. *appendice, Barradã to. 1. lib. 6. c. 3. §. A lege*
Barradas. *filium. Citãt etiam Coſmum Magallanum in*
Magalan. *1. ad Timotheum c. 2. ſect. 3. annot. 6. n. 21.*
aſſerentem hanc opinionem eſſe proba-
bilem, ad minus non eſſe improbabilem.
Et in eodem ſenſu refert *Iuſtinianum in*
Iuſtinian. *d. c. 2. primæ ad Timot. pag. 453. atque Hen-*
Henriq. *riquez lib. 3. ſuæ Summæ c. 11. Baſilium no-*
Baſilius. *ſtrum Legionenſem.* Quod vtraque pars ſit
probabilis (vt aſſerit) exiſtimauit Petrus
Carthagena homilijs Catholicis de Deip.
homil. 10. denique referuntur plures ex
Theologis Complutenſibus, qui huic opi
nioni, ſaltem vt probabili ſubſcripſere.

Quarta propoſitio: *B. Virginem ſimpli-* 5.
citer & abſolute nullũ habuiſſe debitum con- 4. propoſit.
trahendi maculam peccati Adami, omnino eſt
improbabile, & nullo modo admittendũ. Hãc
propoſitionem latè cõfirmauimus in hac
q. 4. ar. 2. §. 3. vbi §. 4. aduertimus contra
hanc concluſionem nullũ inueniri Theo-
logum, & falſo cõtra eã citari Valentiam,
Bellomontanum, Azorium, Henriquez,
noſtrum Baſilium, Angles, Turrianum,
& Stephanum Mendez, vide quæ ibi di-
ximus: vbi §. 6. & vltimo argumenta in
contrarium latè diſſoluimus.

Quinta propoſitio: *in B. Virgine neceſ-* 6.
ſario admittendum eſt verum, & propriũ de- 5. propoſit.
bitum ortum ex peccato Adami. Hæc pro-
poſitio late confirmata eſt artic. 3. huius
quartæ quęſtionis §. 2. cum ſequentibus.
Statuitur autem contra Catharinũ, Tur-
rianum, & alios citatos in d. art. 3. §. 1.

Sexta propoſitio: *Admittenda eſt di-* 7.
ſtinctio debiti proximi, & remoti; ita tamẽ vt 6. propoſit.
vnum tantum admittatur debitum proximũ,
repertum in prima hominis conceptione, &
commixtione ſeminum : duplex autem remotũ:
vnum primum & radicale immediate ortum
ex conditione naturæ, & terminatum ad a-
ctuale peccatum, quod Adamus commiſit:
alterum immediate ortum ex peccato actua-
li, quod omnes in Adamo fecimus, & imme-
diate reſpicit originalẽ maculam generatione
contrahendam. Hanc propoſitionem ſta-
tuimus ex ijs, quæ diximus art. 4. huius
quæſtionis §. 2. vbi cæteras omnes debiti
ꝓximi & remoti explicationes reiecim⁹.

7. propoſitio: *in B. Virgine abſolutè ad-* 8.
mittenda ſunt omnia tria debita in præcedẽte 7. propoſitio.
propoſitione explicata: ſ. tam debitũ proximũ,
quam duplex remotũ, radicale. ſ. ortũ ex ſola
cõditione naturæ ſuppoſita diuina inſtitutio-
ne, qua Deus Adamũ fecit morale caput om-
niũ poſterorũ, & illud, quod ex peccato Ada-
mi ortũ reſpicit ipſius peccati maculam. Hãc
propoſitionem poſuimus, & confirmaui-
mus ar. 4. huius quæſtionis §. 3. Quod in
B. Virgine admittendum ſit debitum re-
motum & radicale, omnes conceſsimus:
de altero autẽ debito remoto, atque etiã
de debito proximo eos habet cõtradicto-
res, qui in B. Virgine nõ admittũt debitũ
abſolutum ortum ex peccato Adami, cõ-
tra quos 5. propoſitionẽ iam ſtatuimus.

9. 8. *propositio.* Octaua & postrema propositio: *in ipsa persona B. Virginis extra suas causas existẽte nullum debitum admittendũ est, nec remotum, nec proximum.* Hanc propositionem sumpsimus ex ijs, quæ latè diximus in 5. art. præcedenti à §. 2. cum sequentibus, vbi eam latissimè demonstrauimus, & dissoluimus argumenta contraria: authores autem illius retulimus in d. art. 5. §. 1. in sententia negante.

ARTICVLVS VII. & Vltimus.

In quo certitudinis gradu tenendæ sint propositiones in præcedente art. adductæ?

1. SEd iam inquirendum est in quonam gradu certitudinis tenendę sint propositiones, quas pro totius huius secundi libri resolutione ad modum epilogi statuimus. Et vt distinctè procedamus, singulas per se expendamus.

§. 1.

Expenditur certitudo primæ propositionis.

2. *Expeditur 1. proposit.* PRimo igitur loco expendenda est prima propositio, quę asserit *peccare in Adamo idem esse, quod in Adamo actionẽ præuaricationis elicere.* Hanc propositionẽ ita puto esse verã, vt opposita nullo modo sit admittenda tanquam nõ satis tuta in fide. Quam censurã ex eo cõ firmo: *Opposita indiget cẽsura.* quia ex verbis sacræ Scripturæ, & ex cõmuni doctrina Patrum euidenter colligitur omnes nos in Adamo fuisse inobediẽtes Deo, & diuinũ præceptũ fuisse prępuaricatos: deniq; pactũ à Deo nobiscũ initũ fregisse. Etenim Paulus ad Rom. 5. *Ad Rom. 5.* expresse ait, *in quo omnes peccauerunt*: quę verba siue explicentur de Adamo, vt sit sensus, *in quo Adamo omnes peccauerunt*: siue explicentur de ipso peccato Adami, vt sit sensus, *in quo peccato omnes peccauerũt*; semper denotant actionẽ peccati: peccare enim proprie loquẽdo idẽ est, quod actũ peccaminosum facere. Accedãt etiã verba Pauli in eodẽ c. 5. *Per vnius inobedientiã peccatores cõstituti sunt multi.* i. omnes: inobedientia autem dicit actionem *Rom. 5.* prępuaricatiuã, qua omnes in Adamo Dei legem præuaricati sumus: & inde est, vt Genes. 17. scribatur *paruulos pactum Dei irritum fecisse*: quando. s. in Adamo peccauerunt: *Gen. 17.* vnde peccatum originale, quod contrahimus, origine est vnum, quia ab vno & eodem peccato, quod in Adamo peccauimus omnes propriã contrahimus maculam, vt patet ex Tridentino sess. 5. de pec. orig. can. 3. His addimus, quia hęc explicatio ab omnibus Patribus recipitur: omnes enim qui explicant verba illa *in quo omnes peccauerunt*, ea explicant in sensu nostræ conclusionis, vt latè ostẽdimus q. 1. huius libri art. 1. §. 2. vbi vide. Quare cum hæc explicatio sit à Patribus vnanimi consensu probata (nullus enim dabitur, qui oppositũ doceat) & ex sacris literis satis colligatur, & satis sit conformis *Tridentino in d. sess. 5. can. 2*: non erit *Trident.* satis tutum eam non admittere.

3. *Alia confirmatio.* Quibus accedit, quod aliæ explicationes relatæ *q. 1. ar. 1. §. 1.* vel cũ hac nostra consentiunt, vel non satis sunt tutæ: etenim explicatio Soti, & aliorũ, qui volunt *peccare in Adamo* idẽ esse, quod *peccati originalis maculã in propria persona contrahere* tanquã parum tuta, nõ est admittenda, vt late ostendimus *q. 1. ar. 1. §. 3.* vbi etiã diximus non esse audiendũ Vasquez Bellomont. 2. to. ad 3. p. disp. 115. n. 15. dum simpliciter affirmat peccatum originale nõ esse actionẽ: vbi vide. ¶ Secunda autẽ *Reijcitur Galat.* explicatio *Galatini, & Rabinorũ non solũ tanquã anilis reiecta est q. 1. ar. 2.* sed etiam tanquã Philosophiæ contraria, & sacris literis: vide quæ ibi diximus. ¶ Tertia *3. nobiscũ consentit.* verò explicatio. s. quod peccare in Adamo idẽ sit, quod naturam humanã in Adamo fuisse spoliatã iustitia originali; aut falsa est, aut nobiscum cõsentit, vt ostendimus *q. 1. ar. 4.* ¶ Idẽ dicimus de explicatione Valentiæ, de qua egimus q. 1. *Non omnino probatur Valentia.* ar. 5: etenim nobiscũ conuenit, quod *peccare in Adamo* idẽ est, quod simul cũ Adamo, & in Adamo elicere actionẽ præuaricationis, & inobediẽtiæ; in quo nobiscũ consentit: quãuis non probetur à nobis, quatenus addit ad hoc opus esse, vt illam actionem eliceat, cum cõnotatione, quod macula illius peccati cõtrahenda sit ab eadẽ persona, cum actu fuerit; quod illi non admisimus in d. art. 5. Quare cum duæ posteriores explicationes cum nostra cõ

ueniant opinione; & duæ priores nõ sint satis tutæ: bene infertur nostram primã propositionem ita certam esse, vt opposita aliqua indigeat censura.

§. 2.

Expenditur certitudo secundæ propositionis.

4. *Expẽditur 2. propositio.* Secũda propositio asserit: *Simpliciter & absolute concedendum esse cũ Paulo ad Rom. 5. Omnes in Adamo peccasse.* Hæc propositio ita certa est, vt opposita sine periculo non possit absolute affirmari, vt ostendimus supra q. 2. in resolutione totius quæstionis secundæ posita post art. 8: etenim hæc nostra propositio absolute docetur à Patribus, vt ostendimus *in d. q. 2. ar. 2.* & absolute cõmuniter admittitur à Theologis, vt ibidẽ diximus ar. 1. Deniq; efficaciter deducitur ex illis verbis Pauli in d. c. 5. ad Rom. *Rom. 5.* *Per vnum hominem peccatũ in hunc mundum intrauit: & per peccatũ mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt.* Et ex illis, *Si vnius delicto multi mortui sunt.* Ex illis itẽ: *nam iudiciũ quidem ex vno in condemnationem.* Deniq; ex illis: *Sicut per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi,* vt latẽ monstrauimus *in d. q. 2. art. 3. & 4.* Quare cum hæc propositio ex doctrina Patrũ, & Scholasticorum, & ex locis Scripturæ secundum communem Patrum interpretationem efficaciter deducatur, vtique ita erit certa, vt opposita sine temeritate, & periculo fidei affirmari nequeat.

5. *Illatio contra Turrianum.* Ex quo infertur sine periculo dici nõ posse propositionẽ illam Pauli non esse vniuersalẽ secundum sentẽtiam, sed solũ secundum figuram; ita vt idem sit *omnes*, quod *multi*. Et subinde non esse audiendum Turrianum *in epist. de pecc. orig. pag. 45.* vbi hæc Pauli verba in illo sensu explicat: & quãuis in eodem à pluribus explicentur similes Pauli vniuersales propositiones, quos referemus *lib. 3. q. 5. art. 2. n. 2. & eos impugnabimus ibidẽ §. 2. n. 7. & argum. dissoluemus §. 3. n. 3.* Et quãuis (inquã) hæc explicatio in alijs ꝓpositionib⁹ vniuersalibus, quæ agunt de cõtractione maculæ in propria persona admitteretur (quæ tamen non admittitur) nullo modo admitti potest in hac vniuersali propositione Pauli *omnes in Adã peccauerunt.* *Rom. 5.* Ratio ex eo sumitur; quoniã hæc propositio eiusdẽ Pauli *Christus pro omnibus mortuus est,* nõ potest nõ esse vniuersalis secundum sententiã, vt Fides docet. Hanc 6. autẽ vniuersalitatẽ non haberet, nisi hæc *omnes in Adam peccauerunt* sit secundum sententiã vniuersalis: etenim hęc propositio *omnes pro quibus Christus est mortuus fuerunt peccato mortui:* eandẽ vniuersalitatẽ habet, vt satis probat illa Pauli consequentia: *si Christus pro omnibus est mortuus. Ergo omnes mortui sunt*: quæ satis probat cõsequens eandẽ habere vniuersalitatem, quã habet antecedẽs, ex quo legitimẽ infertur. Illa tamẽ cõsequẽtis vniuersalitas falsa esset, si nõ omnes in Adamo peccassent: quoniã mors peccati in nullũ intrauit, nisi per peccatũ, quod ille in Adamo cõmisit, & per debitũ ortũ ex tali peccato: etenim debitũ ortũ ex cõditione naturæ, quod omnes habuimus ad peccãdũ in Adamo nõ satis fuit, vt habẽtes faceret peccato mortuos, & exosos Deo, quod necessariũ est, vt quisq; ad Christi mortẽ pertineat, vt latẽ ostẽdimus *sup. q. 3. ar. 4.* Ex quo infertur propositionẽ istã Pauli *Omnes in Adamo peccauerunt* non esse intelligendã secundum debitũ, vt sit sensus *Rom. 5.* quod omnes habuerunt debitũ peccandi in Adam: quia vt diximus, tale debitum antequam actu in Adam peccaremus, nõ faciebat nos Deo inuisos: sed esse intelligendam secundum actum, vt sit sensus, *Omnes in Adamo actu peccasse*: vide quæ dicemus *lib. 3. q. 5. art. 3. §. 1. & 2.*

7. *Quo vniuersalitatis genere sit intelligenda?* Si vero inquiras de qua vniuersalitate hæc propositio intelligenda sit? an de vniuersalitate logica? an de morali? an de legali, respondebo eam non esse intelligẽdam de vniuersalitate logica, cuius natura hæc est, vt vno excepto falsa sit; quoniam semper foret vera, si Deus ex speciali gratia aliquem exciperet. Nec esse intelligendam de vniuersalitate morali, cuius natura est, vt ex se non omnes, sed plures comprehendat: etenim propositio illa ex subiecta materia absolute omnes cõplectitur: sed intelligendã esse de vniuersalitate legali, quæ ex se, ita omnes cõplectitur, vt non excludat per gratiã spe-

cialem posse aliquem excludi: vnde talis exclusio non tollit eam vniuersaliter esse veram. In quo sensu cæteræ propositiones vniuersales in hac materia de peccato originali repertæ in sacris literis, & in definitionibus fidei intelliguntur, vt dicemus lib.3.q.5.art.4.

8. His addimus in hac propositione, *omnes in Adamo peccauerũt*, hoc vnũ speciale reperiri, quod ab ea sine periculo erroris nulla datur aut dari possit exceptio, cũ ab ea nec B. Virgo excipiatur, vt nostra habet propositio: cũ tamen ab alijs propositionib⁹ B. Virgo sine vllo fidei periculo excipiatur: ratio discriminis est; quoniã aliæ vniuersales propositiones salua generali redẽptione Christi, admittunt B. Virginẽ ab illis excipi: etenim adhuc ad Christi redemptionẽ vere pertinet, quãuis ex speciali gratia maculam originalẽ non contraxerit, cũ tamen ista Pauli vniuersalis propositio exceptionẽ nõ patiatur, quin eam etiam patiatur vniuersalis Christi redẽptio. Quare cũ fides doceat à Christi redẽptione neminẽ excipi posse; satis est eidẽ fidei consentaneũ, vt nullus ab hac Pauli propositione excipiatur. Quare in hac quæstione illud omniũ cõsensu est certissimum, hæreticum esse à Pauli regula, *omnes in Adamo peccauerunt* aliquẽm excipere præter B. Virginem. Deinde puto hoc etiã pro certissimo habendum esse, ab illa regula B. Virginem sine maximo errandi periculo excipi nõ posse. De quo in sequenti §.

§. 3.

Expenditur certitudo tertiæ propositionis. s. quod Virgo in Adamo peccauerit.

9. 3. proposit. Tertia propositio in præcedẽti art. proposita asserit *absolute concedẽdum esse B. Virginem in Adamo peccasse*, intelligitur autem in hoc sensu, vt in Adamo, & cum Adamo eadẽ fuerit inobediens, & diuinum præceptum præuaricans. Ita vt actuale peccatum Adami fuerit etiam peccatum ipsius B. Virginis. Hoc igitur loco inquirimus in quonam certitudinis gradu hæc propositio habẽda sit? de quo & olim fuit inter Theologos controuersia, & nostris his temporibus maxime controuersum est. Varias igitur de hac controuersia opiniones referemus; deinde illam resoluemus. Et quanuis eam iam dissoluimus q. 3. huius libri ar. vlt. quia tamen nõnulli ex Complutẽsibus viri doctissimi pro Catharino de nouo plures ediderũt tractatus, qui ad manus nostras deuenerunt post illã quæstionem typis mandatam, operæpretium me facturũ existimaui, si in hoc art. rursus eandem cõtrouersiam expenderem, vt & solutiones, quibus nostra soluunt argumenta, diligentius examinemus, & illorum argumenta de nouo adducta accuratius dissoluamus.

Referuntur duæ opposita sententiæ.

¶ Ex ijs, quæ diximus supra q.3. art. vlt. patet de hac quęstione varia fuisse Theologorum placita: sed hoc loco illa omnia reducimus ad duas oppositas sententias: quarũ prima docet opinionẽ, quæ habet B. Virginẽ in Adamo non peccasse, nulla notandã esse cẽsura: sed non omnes eodẽ modo procedũt in illius probatione: nam sunt, qui hanc sententiam defẽdunt, quia putãt opinionẽ illam esse verissimã. Hoc modo ꝓcedunt authores, qui absolute tãquã verissimã sententiã ꝓbãt B. Virginẽ in Adamo nõ peccasse: ideo quia absolute excepta fuit à lege imposita posteris Adami: inde enim habuit, vt in Adamo, & cũ Adamo comedẽs de fructu vetito non peccauerit, quanuis peccauerit Adamus; vt quia nullã comedẽdi habuerit prohibitionẽ: ita *Galatinus, Catharinus, Vigueri⁹, Turrianus, Mayronius, Martinus de Martines, & Ystella*: qui omnes cum simpliciter probent B. Virginẽ in Adamo nõ peccasse; simpliciter tenẽtur affirmare opinionem illã nulla censura notari posse: cum quibus nostris tẽporibus cõmuniter consentiunt Cõplutenses, inter quos nouissimè enumerari debent *Gũdisaluus Sanch. Luzero in suo speciali tractatu que la Virgen santissima no pecco in Adam: vbi in primo discursu c.2. fol.6. pag.1.5. Lo segundo* affirmat hanc doctrinã non esse nouã, sed antiquam, & probatã grauissimis Ecclesiæ Patribus. Et eodẽ modo procedit *Fr. Ioãnes Baptista de Lezana ordinis Carmilitarum in suo Apolegetico pro immaculata Deigenitricis cõcept. vbi à c.32. fol.145. pag.2.* hãc sententiã tanquã verissimam constanter defen-

10. 1. sententia quod nulla cẽsura dignum sit B. Virginem non peccasse in Adamo.

11. Luzerus.

Lezana.

defendit. Eandem vt verissimam approbat *Aluarus Pisanho de Palatio in suo primo discursu pro confirmāda immunitate conceptionis B. Virginis. fol.12. pag.1. & 2.* vbi illam opinionem vt verissimam probat: qui duo pro ea plurimos referunt, sed an vere? & in quo sensu? ex sequentibus patebit. Hi igitur Theologi ideo putant B. Virginem non peccasse in Adamo nulla indigere censura; quia putant eam sententiam in se esse certissimam. Pisanho.

12. Alij ideo opinionē illam ab omni nota liberant, quia licet non habeat certitudinem, habet tamē probabilitatem, aut maiorem, quam opposita, aut æqualem, aut denique minorem: etenim quod in se est probabile, nulla potest notari censura: nā quod censura est dignum, ita in se est falsum, vt non possit esse verum, sicut dicemus *lib.3.q.6.ar.1.§.10.n.83. cum sequētibus*: iam vero quod in se est probabile potest esse verū: in hoc sensu plures aut expresse aut tacite docent præcitatā sententiam nulla indigere censura: etenim qui vtramque opinionē referunt, & nullum de veritate ferunt iudicium, sicut tacite sentiunt vtramque esse probabilem; ita tacite iudicant neutram censuræ nota dignam esse. Et in hoc sensu pro hac opinione referri possunt *Henriquez lib.3. de Confirm.& extrema vnct.c.11.§.3 litera I.*

13. Henriq. Azorius. *& Azorius lib.4.disp.moral.c.34.q.3. pag. 437 paulò ante finem*: referentes enim vtramque sententiā de nulla ferūt iudiciū: imo Azorius forte non recipit B. Virginem in Adamo non peccasse, dum asserit se nihil videre, quod cogat sentire cum Catharino illam opinionē probante: quare potius illam opinionem negat, & tamen nulla eam notat censura in hoc tacite insinuans eam nulla censura dignam esse; quod etiam sensit Franc. Ouandus in 3.d.3.q.1.ar.2.propos.8.pag.30.&31. Onandus. Quod etiā dicendū est de Valentia: licet Valentia. enim expresse non dicat sententiā, quæ negat B. Virginē peccasse in Adamo sine vlla censura defendi posse; id tamen satis significat, dum vtrāq; putat probabilem, vt iam aduertimus art.præcedēt.prop.3. Salas. Idē dicendū est de *Sala 1.to. ad 1.2. q.81. trac.13.disp.11.sect.5.q.11.pag.640.col.1.* vbi licet scripserit probabilius esse B. Virginē peccasse in Adamo, dum oppositum nulla notat censura, satis insinuat illud cēsura nō esse dignū. In eodē sensu referri potest *Barradas to.1 lib.6.c.3.in 5.gemma pag.473.§. A lege filiū*, vbi fatetur B. Virginē ab illa vniuersali regula *omnes in Adamo peccauerunt*, exclusam fuisse. Barradas. Eodē modo pro eadē sententia referri potest *Martinus Martines lib.6.hypotypogion c.3. pag.460.ad finē*, vbi docet propositionem Martines. præcitatā Pauli non esse vniuersalē, quia ab ea excipitur B. Virgo. In eodē sensu referri potest *Angles in 2.dist.31.q.1.difficult. 2. appendice 6. pag. 215*: quatenus Angles. docet illam regulā Pauli ita intelligendā esse, vt B. Virgo excipiatur. Simili modo pro eadē referri potest *Albert. Magnus in lib. de Laudib. B. Virg. relatus à Canisio lib. 5. de Maria Deipara c.27. pag. 1108.* quatenus ab eadē regula excipit B. Virginē. Alb. Magnus. Referri etiā potest Iustinianus 1.Timot. 2. *pag.453. col. 1. atque Ioan. Cartagena in homilijs Catholicis de Deipara homil.16.* Hi Cartagena igitur & alij; qui docent probabile esse, quod B. Virgo in Adamo nō peccauerit, tacite docēt illud nō esse dignū censura.

Præter istos expresse id affirmat *Suarius 2.to.ad 3.p.disp.3.sect.2.§. Quaret aliquis, pag.32. col. 2.* vbi litera B. affirmat 14. Suarius. opinionem illam non posse vlla censura notari; quia vtcumque saluat Scripturæ locutiones. Idem fuit iudiciū nostri *Basilij Legionensis in 1.p. variarū resolutionū relect.3.pag.547 .col.1.post principiū*: nam Basil. Legionensis. licet non putet veram esse opinionē, quæ negat B. Virginē peccasse in Adamo: nō putat tamen posse aliqua censura notari. Pro eadē expresse stat *Cosmus Magalan⁹ 1.Timoth.2.sect.3.notabilis 6.in fine*, vbi licet veriorē putet sententiā, quod B. Virgo in Adamo peccauit, putat tamen oppositam nulla censura notandam esse, cū aliquam habeat probabilitatē. Magalan. Quam etiā opinionē cum magno Theologorū Complutensium applausu *Frater Antonius de Valasco Ordinis Minorū* publicè defendit cōstanter affirmans nullius censuræ nota inurendam esse positionē, quod B. Virgo in Adamo non peccauit: imo asserit hanc Fr. Anto. de Valasc. assertionem probabili gaudere veritate: piam insuper esse, & altissimæ redemptioni cōsonam, vt testatur *Lezana loco cit.* Lezana.

fol.147.pag.2.in fine, vbi pag.148.pag.1. in principio affirmat hanc sententiam publice fuisse defensam ab Henriquo de Villegas sacrorumBibliorum interprete, & à perdocto Patre Albernoz, & à Luduuico Montesino Theologiæ professore Primario:& eandem sententiam idem Lezana constanter defendit *in d.apologetico c.32.fol.147.pag.2.in fine.* ¶ Hos Theologos inueni qui aut tacite aut expresse asserunt sententiam, quæ negat B. Virginem peccasse in Adamo nulla dignam esse censura.

15. *Quod peccauerit in Adamo. Bellarm.* Oppositam tamen sententiam: quod.s. illa opinio dignissima sit magna censura plures approbarunt:quod illa non sit tuta expresse testatur *Bellarminus tom.4.& lib.4. de Amissione gratiæ, & statu peccati c.16. §.Quæ sententia, pag.*250. cum Bellarmino expresse consentit *Ioannes Ouãdus ad 3.Scoti dist.3.in titulo, an Virgo fuerit proprie redempta?* vbi postquam retulit opinionem Catharini asserentem B. Virginem in Adamo non peccasse;& tamen ex Christi meritis fuisse redemptã; *pag.128.col.2. §.Dico secundo,*asserit opinionem illam Catharini absolute esse falsam, & aliquo modo non tutam: plures volunt illam propositionem vt hæreticã notari à *Cordubẽsi lib.1.quæst.44. concl.5*: sed in eo loco non agit in terminis de hac quæstione:non negarem tamen eũ hanc censuram probaturum fore, si de nostra propositione in terminis ageret: etenim ea admissa necessario infertur B. Virginem nec fuisse peccato mortuam,nec redemptam: vnde in illo loco asserit propositionem, quam ibi vt erroneam iudicat, repugnare vniuersali propositioni Pauli: *Omnes in Adamo peccauerunt:* quare Cordubensis non est ab hac censura omnino alienus. Sicut nec ab ea alienus est Caietanus *in d.tract.de concep.Virginis c.3.& 1.2.q.81.art.3.nec Medina ibidem*: licet enim de hac nostra propositione in terminis non agãt, vt ex illis facile intelliges: tamen quæ docent esse erronea & hæretica, talia non forent, si B. Virgo in Adamo non peccaret: quare Caietanus, & Medina non sine fundamẽto pro explicata censura ab aliquibus citantur, sed nec sine fundamẽto pro eadem citari potest *Cumelius 2. tom. ad 1.2. q. 81. art. 3. disp.vnic concl.3.pag.*548: nam licet oppositam sententiam nulla in specie notet censura, satis tamen videtur significare eam dignam esse censura saltem erroris, dum firmiter tenet B. Virginem nulla ratione excipi posse ab illa propositione Pauli,*Omnes in Adamo peccauerunt*:eo nixus fundamento,quod ex ea sequeretur B. Virginem dici non posse redemptam sanguine Christi,quod omnium cõsensu est hæreticũ. Quare si Cumelius sequelã probat, vt vere indubitatam; non potest non probare oppositam sententiam non modo non esse in fide tutam,sed etiam in se esse vere erroneã. Vnde non est,quod pro sua sentẽtia aduersarij citẽt Cumeliũ, quasi noluerit eam aliqua censura notari. Quod non aduertit Lezana in d.c.3.fol. 147.pag.2. Pro eadem censura satis expresse stat Franciscus de Pitigianis ad 3. Scoti dist.3.q.1. artic. 1. in fine: etenim postquam affirmauit B. Virginẽ in Adamo peccasse,& in eo aliquo modo fuisse mortuam; ad finem §. Verum mihi satis exprimit id sine errore negari nõ posse.

Margin: Ouandus. Corduh. 16. Caiet. Medina. 17. Cumelius.

¶ *Vera resolutio ex sententia Authoris.*

18. *Sententia Authoris.* Ego non solum cum Bellarmino existimo non esse tutum in fide B. Virginẽ in Adamo non peccasse, sed addo id sine errore asseri non posse,si huius rei Theologia non obiter, sed attentius consideretur. Fundamentum vnicum ex eo sumo;quia sine fidei errore negari non potest B. Virginem vere & proprie sanguine Christi fuisse redemptam, sed vere & proprie non posset Christi sanguine redempta dici, si in Adamo non peccauit. Ergo sine fidei errore negari non potest B. Virginem in Adamo peccasse. Consequentia est nota. Maior autem etiam ab aduersarijs admittitur, qui in eo laborãt, vt ostendant B. *Virginem in Adamo non peccasse: & eam vere fuisse Christi sanguine redemptam* inter se non pugnare. Minor autem ex eo euidenter demonstratur: 19.
quoniam nullus potest dici redemptus per Christi sanguinem, nisi sit mortuus peccato,vt ostendimus *q.1. huius libri ar. 4.§.2.& art.6.§.3. & 4.* & tanquam indubitatum docet Augustinus *lib. 6. con-* *August.*

tra Iulianum cap.4: explicans enim verba Pauli 1.Cor.5. his verbis concludit: *vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt: vide; quia consequens esse voluit; vt intelligantur omnes mortui, si pro omnibus mortuus est: quia ergo non in corpore, restat vt in peccato esse mortuos omnes, si pro omnibus Christus mortuus est, nemo neget, nemo dubitet, qui se non negat, aut dubitat esse Christianum.* Idem Augustinus in eodem cap. 4. agens contra Iulianum ita ait: *Tu dicis eum,* (agit de Christo) *pro peccatoribus mortuum: ego dico, non nisi pro peccatoribus mortuum:* & statim eandem conclusionem cõfirmans ait: *Nullo modo hoc negari permitteris: non nisi pro ijs, qui mortui sunt, mortuum fuisse IESVM.* Et libr. 20. de Ciuit. Dei cap.6. cõcludit: *Omnes vtiq; mortui sunt in peccatis, nemine excepto, siue originalibus, siue voluntate additis: & pro omnibus mortuus est Christus.* Et satis colligitur ex Paulo ad Roman. 5. *Christus pro impijs mortuus est.* Et 1.Corint.5. *Si vnus pro omnibus mortuus est.: Ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus.* Hanc autem fidei regulam intelligendã esse in sensu exclusiuo satis probãt verba Christi Domini Matthæi 15. *Non sum missus, nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel*, eundem etiam sensum satis significat Paulus ad Rom.5. nam postquam dixit *Christus pro impijs mortuus est*, vt declaret pro solis impijs mortuum esse, addit: *Vix enim pro iusto quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori?* quare verissima est propositio, imò & Catholica, quam ad probandam minorem nostri argumenti assumpsimus: nullum. s. posse dici redemptum à Christo, nisi qui peccato fuit mortuus. Iam vero si B. Virgo in Adamo non peccauit, non potest dici mortua peccato: etenim solus ille peccato moritur, qui peccauit: idque in se, vel in alio: & cũ in se, & in sua propria persona non peccauerit; vtiq; si in Adam nõ peccauit, simpliciter non peccauit. Quomodo igitur erit mortua peccato? Porro si non est mortua peccato, non potest dici per Christum redempta, quæ fuit sequela. Cum verò consequens sit hæreticum: & necessario sequatur ex eo, quod illa in Adamo non peccauit; profecto sine fidei errore affirmari non potest in Adamo non peccasse.

1.Cor.5.
August.
August.
20. Rom.5.
Matt.15.
Rom.5.

Expenditur responsio aduersariorum, & impugnatur.

21. Solutio aduersariorũ

¶ Huic argumento occurrũt aduersarij, & fatentur Beatam Virginem non fuisse aliquo peccato spiritualiter mortuã; aut inimicam Deo: & tamen constanter defendunt eam non solum verè, & propriè fuisse redemptam Christi sanguine; sed etiam perfectissimo modo redemptam fuisse: quia ad hoc vt verè, & propriè redẽpta dicatur, satis est, (vt volunt) eã habuisse debitũ remotũ ex conditione naturæ, vt peccaret, peccante Adamo: & vere peccaret, nisi eximeretur a lege Adamo, & posteris imposita. Hanc fuisse sẽtentiam Catharini *diximus quæst. 1. huius lib. arti. 3. §. 1. & ar. 6. quem secutus est Turrianus ibidem citatus. Eandem nouissime & constantissime defendunt Frater Ioannes Baptista Lezana in dicto Apologetico c.29. fol.130. pag.1. & cap.36. fol. 165. pagin. 1. & Gundisaluus Sanches Luzero in nouissimo tractat. Quod B. Virgo non peccauit in Adam in 1. discursu cap.4. fol.10. pag.1. & in 2. discursu cap.12, fol.90. pag.1. & 2. vbi in fine* affirmat hanc sententiam in toto rigore Theologiæ Scholasticæ esse verissimam.

Turrianus
Lezana.
Luzero.

Hanc tamen solutionem, nec Theologiæ, nec Fidei esse consentaneam contra Catharinum iam ostendimus q.1. art. 6. §.3. Et quidem quod solutio ista cum vera Theologia nõ consentiat, ex eo euidenter probatur, quia authores illius tãquam notum supponunt iustificationẽ, quæ ad Christi redemptionem pertinet, ex sua natura sibi nõ vendicare, quod sit à culpa, & à morte peccati, inimicitiaque cum Deo tanquam à termino à quo: sed satis ad eã esse, quod sit à negatione mortis peccati, & culpæ: ita expresse scribit Luzero in præcitato tractat. cap.12. fol. 90. pag.2. & fol.91, pagin.1. vbi scribit hanc esse veram Theologiam.

22. Non recipitur solutio.

¶ Sed quantum in hoc longe sit à vera Theologia euidenter patet ex ijs, quæ scripsimus *supra quæst.1. artic.6. §. 3.* vbi diximus veram Theologiam distinguere

23.

sanctificationem absolute sumptam à iustificatione, quæ ad gratiam redemptionis spectat, vt sanctificatio absolute sumpta per se incipiat à contradictorio, id est à non sancto: iustificatio vero a cõtrario .i. à peccato, odio, & inimicitia: & quanuis iustificatio in communi accepta idem sit quod sanctificatio; tamen vt ad hominẽ Adami filium contrahitur, ab ea distinguitur; quia per se, & ex sua natura incipit à peccato, & culpa. Quod satis colliges ex definitione Tridentini sess. *6. c.* 4. in doctrina sanctificationis: vbi ex

Colos. 1. verbis *Pauli ad Coloss.* 1. hanc iustificationis diffinionem colligit: *Iustificatio est*

Trident. *translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius Adæ in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum Saluatorem nostrum.* Quæ definitio non solùm conuenit iustificationi, quę fit à peccatis actualibus, sed etiam illi quæ fit ab originalibus, vt patet ex illis verbis: *Ab eo statu in quo homo nascitur filius Adæ*: & in iustificatione impiorum satis id explicatur *in eodem loco cap.*7. non solum quatenus docet *iustificationem non esse solam remissionem peccatorum, sed & sanctificationem, & renouationem interioris hominis*: sed etiam quatenus addit *in iustificatione hominem ex iniusto fieri iustum, & ex inimico, amicum.*

24. *Essentia iustificationis ex meritis Christi.* Si igitur hæc est natura, & essentia iustificationis, quæ fit ex Christi meritis; bene infertur inaduertenter locutum fuisse Luzero, dum fol. 90. pag. 2. scribit, *de per accidens esse, quod iustificatio ex Christo fiat à peccato*: quomodo enim de peraccidens est iustificationem ex Christo fieri ex peccato; si illa hoc in sua essentiali diffinitione includit? An dicet Concilium diffiniuisse iustificationem per ea, quę illi peraccidẽs conueniunt? quod si hoc non dicet; vtique fateatur inconsideranter dictum esse hoc per accidens illi conuenire: etenim iustificatio, quæ per Christi mortem fit, ex sua ratione est reconciliatiua, pacificatiua, propitiatiua, viuificatiua; quæ omnia supponunt inimicitiam, meritum iræ & punitionis, mortem peccati, denique

Marc. 2. culpam, vt latè ostendimus *in d. art.* 6. §.

Luc. 5. 3. & euidenter probatur ex verbis Christi Marc. 2. & Lucæ 5. *Non veni vocare iustos, sed peccatores*, & ex illis Matthæi 15. *Non sum missus, nisi ad oues, quæ perierunt, domus Israel.* Vide, quæ loco cit. latẽ scripsimus. *Mat.* 15.

Sed dicent aduersarij iustificationem, quæ est ex meritis passionis Christi supponere quidem peccatũ, culpam, & mortem spiritualem, vel in se, vel in debito: & Beatam Virginem, licet nec in propria persona cum primum fuit concepta, nec in Adamo peccauerit; habuisse tamen debitum peccandi in eo. Et cum hoc sit vnicum aduersariorum refugium, oportet illud præcludere, & quanuis illud iam præcluserimus *in dicto art. 6.* §. 3. oportet nunc ea breuiter repetere, quæ ibi scripsimus. Quod faciemus si primũ aduertamus debitum illud peccãdi in Adamo, quod & B. Virgo habuit, & nos cum illa habuimus pro toto tempore status innocentiæ, antequã peccaret Adamus, non satis fuisse, vt nos redderet inimicos Deo, aut illi exosos, filios iræ, & peccato mortuos, vt ibidem aduertimus: etenim cum prò toto innocentiæ statu, & Adamus, & nos in illo fuerimus cum iustitia originali, & gratia; vtique pro toto illo tempore, & Adamus, & nos fuimus Deo grati, & amici: quod aduersarij tanquam vere Catholici nõ negabunt, cũ per Trid. sess. 5. Can. 1. & 2. diffinitum sit, Adamũ in sanctitate, & iustitia constitutũ fuisse: & eam sibi, & nobis per peccatum perdidisse, & nos filios iræ, & indignationis Dei cõstituisse. Concedãt igitur oportet tale debitum peccandi, cum non habeat ortũ ex peccato siue culpa, sed ex sola naturali ĩperfectione naturæ, ideo quia est creatura ex nihilo facta, non satis esse, vt habentem faciat exosum Deo, & inimicũ, & mortuum peccato. Quod libenter fatetur Luzero *in dicto tract. quod B. Virgo non peccauit in Adamo in primo discursu c.* *Luzero.*
4. *in principio*, vbi affirmat habere hoc debitum nec dicere peccatum in B. Virgine, nec aliquam infectionem, aut inimicitiam cum Deo. Et in hoc optime dicit, quoniam cum debitum istud cuiq; creaturæ sit connaturale, quia omnis de facto peccabit, nisi diuina adiuuetur gratia, nõ pot est, aut in se includere, aut secum trahere aliquam moralem culpam deformitatemq;

25. *Responsio aduersariorum.*

tatemque: ob quam rationem non repugnat gratiæ, sed cum ea simul fuerit in Adamo, & in nobis pro toto tempore innocentiæ, & fuit in Angelis bonis pro toto statu viæ, & in malis donec peccarent. Denique per se comitaretur creaturam rationalem, si Deus eam de nouo in puris naturalibus crearet.

23. Corollar. Ex hac indubitata Theologia euidenter infertur nō satis esse tale debitum, vt ab eo incipiat gratia redemptionis: & per consequēs nec satis fuisse, vt B. Virgo ad Christi redemptionem pertineat: Siquidem hæc gratia per se incipit ab aliquā vera culpa, vel personaliter in se, vel originaliter in alio commissa, vt patet ex ijs, quæ de iustificatione ex meritis Crucis Christi immediatè diximus. Et vt id fiat euidentius, aduerto nō satis esse vt debitū faciat habentem esse peccato mortuum, & immundū, quod terminetur ad culpā; sed necessariū esse, vt ortū ex culpa terminetur ad maculam talis culpæ: etenim nullum debitum huius generis habet, aut habere potest immunditiam moralem, nisi ex imputatione alicuius culpę moralis, quę sit illius, in quo reperitur, vt in superioribus ostendimus. Opus est igitur præcedat aliqua culpa, ex cuius imputatione debitum sit infectiuum, & causatiuum maculæ. Cum vero debitū istud, quod B. Virgo, & omnes habuimus in Adamo, antequam peccaret, non habeat originē ex aliqua culpa antecedente, sed ex sola imbecillitate naturæ, vt aduersarij fatentur; nullam potest habere immunditiam moralem, quæ moraliter inficiat habentem: & per consequens non infert indigentiam gratiæ mūdatiuæ; sed solius confortatiuæ, & confortando præseruatiuæ à culpa actuali, quam habens necessario cōmittet, nisi confortetur, & præseruetur à Deo: quæ Theologia ex sacris literis satis efficaciter deducitur etenim Paulus ad Colos. 1. adhortans nos vt gratias agamus Deo Patri, & rationē reddēs ita ait: *Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit nos in regnū filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem in remissionem peccatorum*. Ex quibus verbis euidenter colligitur gratiam redemptionis Christi ex se esse liberatiuam à potestate tenebrarum, & remissiuam alicuius culpæ. Iam vero debitum ad peccandum in Adamo antequam ille peccaret, licet ad tenebras peccati duceret; non tamen tenebras peccati, aut ponebat in nobis, aut supponebat, antequā Adamus peccaret: vnde ad Christi redemptionem pertinere non potuit. Accedat: quoniam Paulus 1. Corint. 5. satis significat redemptionē, quæ est per Christi mortem, per se supponere redemptū fuisse mortuum peccato, idq; per aliquā culpam, quę vere sit sua, & per quam vere perierit, & sit impius: etenim Marci 2. & Lucæ. 5. *Christus nō venit nisi ad oues, quæ perierunt*, & Matthæi 15. *Non veni vocare iustos, sed peccatores*, ex quibus satis conuincitur (vt iā aduertimus) redēptionem Christi ad eos solum pertinere, qui ita peccato mortui fuerunt, vt peccato vere perierint, & simpliciter sint iniusti: quod Augustinus multis in locis declarat, sed expresius in lib. de natura, & grat. in principio, dum ait, *Qui non pertinent ad eos, qui peccauerunt, nullam habeāt necessitatem quod Christiani fiant*: & capit. 5. docet: *Eos qui per gratiam à peccato liberantur, ita à peccato liberari, vt nisi liberarētur, iuste possent à Deo damnari*: vbi etiam docet: *Eos, quos gratia Christi liberat, vasa misericordiæ nominari*.

Colos. 1. — 24. — 1. Cor. 5. — Marc. 2. Luc. 5. Matt. 15. — August. — Nota hāc Theologiā

25. Effugium illud præclusum est. Ex quibus patet præclusum omnino esse illud aduersariorum effugium, vt B. Virgo dicatur propriè redēpta per mortem Christi, satis fuisse, quod illa ex conditione naturæ habuerit debitum peccādi in Adamo, & incurrēdi mortem peccati, si à lege non eximeretur: etenim licet tale debitū satis fuerit vt illa indigeret eximi à lege, ne cū Adamo peccaret; non tū satis fuit, vt eam aliqua ligaret culpa, qua, antequā Adamus peccaret, iā posset dici spiritualiter mortua; vt de ea verificaretur, ꝓpositio Paul. 1. Cor. 5. nec satis fuit vt posset inter eos nominari, qui erāt peccatores, ad quos solos Christus missus est: nec vt posset pertinere ad eas oues, quæ peccauerunt, & perierunt, pro quarum liberatione Christus venit. Quare cum pro illo statu, & debito nō dum aut dari, aut fingi posit culpa, qua ante peccatum

Adami

priori signo naturæ eiusdem instantis tẽporis voluit infundere gratiam, & eam de facto actiue infudit; vtique pro eodẽ priori voluit remittere culpam, & de facto illam remisit. Quare pro illo priori non potest admitti imputatio culpæ; sed in illo fuit primum non esse imputationis; & ex consequenti in eo fuit primum non esse debiti, & infectionis carnis. Quod nostrum fuit fundamentum.

86. *Solutio in forma.* His igitur suppositis ad argumentum admittimus sanctificationem personæ B. Virginis factam fuisse per gratiam, vt affirmat maior: quando vero dicitur in minore gratiam illam non posse considerari pro priori naturæ instanti, admittenda est minor, si intelligatur de gratia, vt est sanctificatiua personæ, & præseruatiua à macula: neganda verò si intelligatur de gratia, vt est remissiua culpæ; quia vt sic consideratur, pro illo priori naturæ signo: vnde cessat vis argumenti.

ARTICVLVS VI.

Ponitur totius huius secundi libri vera resolutio.

1. PRo totius huius libri secundi complemento duo supererant resoluẽda, vnum est, vt modo epilogi totius huius secundi libri resolutionem quibusdam propositis propositionibus ponamus: alterum est expendere, in quo certitudinis gradu singulæ propositiones sint habendæ, de primo agemus in hoc 6. articulo: de secundo autẽ in art. sequente.

2. *1. propositio.* Quod attinet ad primum: sit prima propositio: *Peccare in Adamo idẽ est, quod in ipso & cum ipso actum inobedientiæ, & præuaricationis elicere; ita vt illa actualis præuaricatio fuerit, & Adami, & nostra.* Hanc propositionem iam statuimus q. 1. huius libri art. 6. & vltimo, vbi eam ex Augustino, & alijs Patribus confirmauimus; & corroborauimus nonnullis Scripturæ locis: simul etiam retulimus varios illius patronos, Pighium, Catharinum, Ruardum, Veigam, Bellarminum, Toletum, Cornelium à Lapide, Suarium, Carthusianum, & D. Thomam. Contra hanc explicationẽ varios retulimus Theologos ibidem art. 1. §. 1: quidam enim dixerunt, peccare in Adamo nõ esse aliud, quàm maculam originalem in se ipso recipere: ita *Sotus, Driedo, Medina, Palatius, Turrianus, Pereira, Lacerda, Ystella, Martinus de Martinez, Bellomontanus, & tandẽ Mayronius*: sed hanc sententiam impugnauimus in d. q. 1. art. 3. §. 2. Alij volunt peccare in Adamo non esse aliud, quam massam, ex qua quisque generandus erat fuisse corruptam, & infectam peccato Adami: quæ fuit explicatio Galatini. Tertio loco nonnulli affirmant, peccare in Adamo idem esse, quod naturam humanam propter peccatum Adami spoliatam manere iustitia originali: quæ explicatio etiam probata fuit *Soto, Driedoni, Medinæ, Pireiræ, vt diximus in d. q. 1. ar. 1. in 3. explicatione*: quam tamen sententiam ibidem art. 4. explicauimus, vt falsa sit, si natura humana sumatur philosophice; vera autem, si theologice. Quarta adhuc est explicatio, quæ nobiscum admittit peccare in Adamo idem esse, quod actionem præuaricationis in Adamo elicuisse; non absolutè, sed cum annotatione, quod macula talis actus in propria persona actu erat contrahenda. Quæ fuit explicatio Valentiæ, *vt diximus in d. q. 1. art. 1. §. 1. in 4. sententia*: quam tamen reiecimus art. 5. eiusdem quæstionis.

Secunda propositio: *Simpliciter & absolute cõcedẽdũ est cum Paulo omnes in Adamo peccauisse*: istã ꝓpositionẽ ita generaliter prolatam latè confirmauimus q. 2. huius libri artic. 1. tum ex communi consensu Scholasticorum in d. q. 2. art. 1. tum etiã ex doctrina Patrum ibidem art. 2. tum tertio pluribus sacræ Scripturæ locis: de quibus in d. q. 2. ar. 3. & 4. vbi ar. 5. 6. 7. & 8. expendimus nonnulla Scripturæ loca, ex quibus efficaciter non deducitur. 3. *2. proposit.*

Tertia propositio: *Concedendum est B. Virginem simul nobiscũ in Adamo peccasse*: hanc propositionem latè cõfirmauimus supra q. 3. ar. 2. tum cõmuniori consensu Theologorum; tum Patrum testimonijs; tum deniquevarijs rationibus, quibus efficacissime conuincitur. Ostendimus tamen in d. q. 3. artic. 1. plures contra eam docuisse: nam quod B. Virgo in Adamo non peccauerit (vt ibidem §. 1. diximus) 4. *3. proposit.*

expres-

expreſſe docuerũt *Galatinus, Catharinus, Viguerius, Mayronius, Martinus de Martines, Yſtella, Turrianus, & alij* : qui omnes ſimpliciter affirmant B. Virginem in Adamo non peccaſſe,& ideo excipiendam
Rom.5. eſſe à regula generali Pauli ad Rom. 5: *Omnes in Adamo peccauerunt*. Valentia(vt ibidẽ aduertimus)anceps fuit:putat enim vtramque ſententiam eſſe probabilẽ;quę autem probabilior ſit? varius eſt: nam in vno loco putat noſtram ſententiam eſſe probabiliorem, in alio vero ſcribit, probabiliorem eſſe oppoſitam. Quod B. Virgo in Adamo non peccauerit, latiſsime
Luzerus. probat *Gondiſaluus Sanches Luzero in trac. huius propriæ quæſtionis, lingua vulgari nuper edito in primo diſcurſu c.2.& 4.cum pluribus ſequentibus,& in 2.diſcurſu per totum.* Pro eadem ſententia nuper ſcribit *Frater*
Lezana. *Ioannes Baptiſta de Lezana ordinis Carmelitarum in ſuo libro apologetico pro immaculata Deiparæ Virginis concept.c.32.fol.145 pag. 2. & cum illo conſentit Aluarus Picaño de Palatios in diſcurſu primo pro imma-*
Piſaño. *culata B. Virginis conceptione punct. 3. fol. 12.pag.1.& 2*:qui omnes pro eadem ſententia referunt *Bolanum in tract. de Con-*
Bolanus. *ceptione,qui extat Romæ in Bibliothec.San-*
Mendez. *cti Petri montis aurei, Antonium Mendes*
Ioan.Suarius. *ordinis Dominicani in ſuo Mariali lib.3. ca. 34.§.2. & 4.Ioannem Suarium Franciſca-*
Salmer. *num in lib.conc.23.in Apocalypſim,Salme-*
Loaſia. *ronium in c.5. ad Rom. Loaſiam Carmelitã*
Turrian. *in 1.tract.Conceptionis punct.2.Turrianum,*
Valdiuia. *& Didacum Peres de Valdiuia in libello de Cõceptione Deiparæ c.8*:imò putãt pro hac opinione referri poſſe *Albertũ Magnum re-*
Albertus. *latum à Caniſio : Angles in 2. diſt. 31. q.1.*
Angles. *appendice, Barradã to.1.lib.6.c.3.§.A lege*
Barradas. *filium.Citãt etiam Coſmum Magallanum in*
Magalan. *1.ad Timotheum c.2.ſect.3. annot.6.n.21.* aſſerentem hanc opinionem eſſe probabilem,ad minus non eſſe improbabilem. Et in eodem ſenſu refert *Iuſtinianum in*
Iuſtinian. *d.c.2.primæ ad Timot.pag.453.atque Hen-*
Henriq. *riquez lib.3.ſuæ Summæ c.11.Baſilium no-*
Baſilius. *ſtrum Legionenſem*.Quod vtraque pars ſit probabilis(vt aſſerit)exiſtimauit Petrus Carthagena homilijs Catholicis de Deip. homil.10. denique referuntur plures ex Theologis Complutenſibus,qui huic opinioni, ſaltem vt probabili ſubſcripſere.

Quarta propoſitio: *B.Virginem ſimpliciter & abſolute nullũ habuiſſe debitum con-* 5. 4.propoſit.
trahendĩ maculam peccati Adami,omnino eſt improbabile,& nullo modo admittendũ. Hãc propoſitionem latè cõfirmauimus in hac q.4.ar.2.§.3. vbi §.4. aduertimus contra hanc concluſionem nullũ inueniri Theologum,& falſo cõtra eã citari Valentiam, Bellomontanum,Azorium,Henriquez, noſtrum Baſilium, Angles,Turrianum, & Stephanum Mendez, vide quæ ibi diximus: vbi §.6. & vltimo argumenta in contrarium latè diſſoluimus.

Quinta propoſitio: *in B.Virgine neceſ-* 6.
ſario admittendum eſt verum,& propriũ de- 5.propoſit.
bitum ortum ex peccato Adami. Hæc propoſitio late confirmata eſt artic. 3. huius quartæ quęſtionis §.2.cum ſequentibus. Statuitur autem contra Catharinũ, Turrianum,& alios citatos in d.art. 3.§.1.

Sexta propoſitio : *Admittenda eſt di-* 7.
ſtinctio debiti proximi,& remoti,ita tamẽ vt 6.propoſit.
vnum tantum admittatur debitum proximũ, repertum in prima hominis conceptione, & comixtione ſeminum : duplex autem remotũ: vnum primum & radicale immediate ortum ex conditione naturæ,& terminatum ad actuale peccatum, quod Adamus commiſit: alterum immediate ortum ex peccato actuali,quod omnes in Adamo fecimus, & immediate reſpicit originalẽ maculam generatione contrahendam. Hanc propoſitionem ſtatuimus ex ijs, quæ diximus art.4. huius quæſtionis §.2.vbi cæteras omnes debiti ꝓximi & remoti explicationes reiecimꝰ.

7.propoſitio: *in B.Virgine abſolutè ad-* 8.
mittenda ſunt omnia tria debita in præcedẽte 7.propoſitio.
propoſitione explicata:ſ.tam debitũ proximũ, quam duplex remotũ, radicale.ſ.ortũ ex ſola cõditione naturæ ſuppoſita diuina inſtitutione, qua Deus Adamũ fecit morale caput omniũ poſterorũ,& illud,quod ex peccato Adami ortũ reſpicit ipſius peccati maculam.Hãc propoſitionem poſuimus,& confirmauimus ar.4.huius quæſtionis §.3. Quod in B.Virgine admittendum ſit debitum remotum & radicale, omnes conceſsimus: de altero autẽ debito remoto, atque etiã de debito proximo eos habet cõtradictores,qui in B.Virgine nõ admittũt debitũ abſolutum ortum ex peccato Adami, cõtra quos 5.propoſitionẽ iam ſtatuimus.

9. *8. propositio.* Octaua & postrema propositio: *in ipsa persona B. Virginis extra suas causas existẽte nullum debitum admittendũ est, nec remotum, nec proximum.* Hanc propositionem sumpsimus ex ijs, quæ latè diximus in 5. art. præcedenti à §. 2. cum sequentibus, vbi eam latissimè demonstrauimus, & dissoluimus argumenta contraria: authores autem illius retulimus in d. art. 5. §. 1. in sententia negante.

ARTICVLVS VII. & Vltimus.

In quo certitudinis gradu tenendæ sint propositiones in præcedente art. adductæ?

1. SEd iam inquirendum est in quonam gradu certitudinis tenendę sint propositiones, quas pro totius huius secundi libri resolutione ad modum epilogi statuimus. Et vt distincte procedamus, singulas per se expendamus.

§. 1.

Expenditur certitudo primæ propositionis.

2. *Expẽditur 1. proposit.* PRimo igitur loco expendenda est prima propositio, quę asserit *peccare in Adamo idem esse, quod in Adamo actionẽ præuaricationis elicere.* Hanc propositionẽ ita puto esse verã, vt opposita nullo modo sit admittenda tanquam nõ satis tuta in fide. Quam censurã ex eo cõfirmo: quia ex verbis sacræ Scripturæ, & ex cõmuni doctrina Patrum euidenter colligitur omnes nos in Adamo fuisse inobediẽtes Deo, & diuinũ præceptũ fuisse prȩuaricatos: deniq; pactũ à Deo nobiscũ initũ fregisse. Etenim Paulus ad Rom. 5. expresse ait, *in quo omnes peccauerunt*: quę verba siue explicentur de Adamo, vt sit sensus, *in quo Adamo omnes peccauerunt*: siue explicentur de ipso peccato Adami, vt sit sensus, *in quo peccato omnes peccauerũt*; semper denotant actionẽ peccati: peccare enim proprie loquẽdo idẽ est, quod actũ peccaminosum facere. Accedãt etiã verba Pauli in eodẽ c. 5. *Per vnius inobedientiã peccatores cõstituti sunt multi.* i. omnes: inobedientia autem dicit actionem prȩuaricatiuã, qua omnes in Adamo Dei legem præuaricati sumus: & inde est, vt Genes. 17. scribatur *paruulos pactum Dei irritum fecisse*: quando. s. in Adamo peccauerunt: vnde peccatum originale, quod contrahimus, origine est vnum, quia ab vno & eodem peccato, quod in Adamo peccauimus omnes propriã contrahimus maculam, vt patet ex Tridentino sess. 5. de pec. orig. can. 3. His addimus, quia hęc explicatio ab omnibus Patribus recipitur: omnes enim qui explicant verba illa *in quo omnes peccauerunt*, ea explicant in sensu nostræ conclusionis, vt latè ostẽdimus q. 1. huius libri art. 1. §. 2. vbi vide. Quare cum hæc explicatio sit à Patribus vnanimi consensu probata (nullus enim dabitur, qui oppositũ doceat) & ex sacris literis satis colligatur, & satis sit conformis *Tridentino in d. sess. 5. can.* 2: non erit satis tutum eam non admittere.

Opposita indiget cẽsura. — *Ad Rom. 5.* — *Rom. 5.* — *Gen. 17.* — *Trident.*

3. *Alia confirmatio.* Quibus accedit, quod aliæ explicationes relatæ *q. 1. ar. 1. §. 1.* vel cũ hac nostra consentiunt, vel non satis sunt tutæ: etenim explicatio Soti, & aliorũ, qui volunt *peccare in Adamo* idẽ esse, quod *peccati originalis maculã in propria persona contrahere* tanquã parum tuta, nõ est admittenda, vt late ostendimus *q. 1. ar. 1. §. 3.* vbi etiã diximus non esse audiendũ Vasquez Belmont. 2. to. ad 3. p. disp. 115. n. 15. dum simpliciter affirmat peccatum originale nõ esse actionẽ: vbi vide. ¶ Secunda autẽ explicatio *Galatini, & Rabinorũ non solũ tanquã anilis reiecta est q. 1. ar. 2.* sed etiam tanquã Philosophiæ contraria, & sacris literis: vide quæ ibi diximus. ¶ Tertia verò explicatio. s. quod peccare in Adamo idẽ sit, quod naturam humanã in Adamo fuisse spoliatã iustitia originali; aut falsa est, aut nobiscum cõsentit, vt ostendimus *q. 1. ar. 4.* ¶ Idẽ dicimus de explicatione Valentiæ, de qua egimus q. 1. ar. 5: etenim nobiscũ conuenit, quod *peccare in Adamo* idẽ est, quod simul cũ Adamo, & in Adamo elicere actionẽ præuaricationis, & inobediẽtiæ; in quo nobiscũ consentit: quãuis non probetur à nobis, quatenus addit ad hoc opus esse, vt illam actionem eliceat, cum cõnotatione, quod macula illius peccati cõtrahenda sit ab eadẽ persona, cum actu fuerit; quod illi non admisimus in d. art. 5. Quare cum duæ posteriores explicationes cum nostra cõ

Reijcitur Galat. — *3. nobiscũ consentit.* — *Non omnino probatur Valentia.*

ueniant opinione; & duæ priores nō sint satis tutæ: bene infertur nostram primā propositionem ita certam esse, vt opposita aliqua indigeat censura.

§. 2.

Expenditur certitudo secundæ propositionis.

4. *Expēditur 2. propositio.*

SEcūda propositio asserit: *Simpliciter & absolute concedendum esse cū Paulo ad Rom. 5. Omnes in Adamo peccasse.* Hæc propositio ita certa est, vt opposita sine periculo non possit absolute affirmari, vt ostendimus supra q. 2. in resolutione totius quæstionis secundæ posita post art. 8: etenim hæc nostra propositio absolute docetur à Patribus, vt ostendimus *in d. q. 2. ar. 2.* & absolute cōmuniter admittitur à Theologis, vt ibidē diximus ar. 1. Deniq; efficaciter deducitur ex illis verbis Pauli in d. c. 5. ad Rom. *Per vnum hominem peccatū in hunc mundum intrauit: & per peccatū mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt.* Et ex illis, *Si vnius delicto multi mortui sunt.* Ex illis itē: *nam iudiciū quidem ex vno in condemnationem.* Deniq; ex illis: *Sicut per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi,* vt latè monstrauimus *in d. q. 2. art. 3. & 4.* Quare cum hæc propositio ex doctrina Patrū, & Scholasticorum, & ex locis Scripturæ secundum communem Patrum interpretationem efficaciter deducatur, vtique ita erit certa, vt opposita sine temeritate, & periculo fidei affirmari nequeat. *Rom. 5.*

5. *Illatio contra Turrianum.*

Ex quo infertur sine periculo dici nō posse propositionē illam Pauli non esse vniuersalē secundum sentētiam, sed solū secundum figuram; ita vt idem sit *omnes,* quod *multi.* Et subinde non esse audiendum Turrianum *in epist. de pecc. orig. pag. 45.* vbi hæc Pauli verba in illo sensu explicat: & quāuis in eodem à pluribus explicentur similes Pauli vniuersales propositiones, quos referemus *lib. 3. q. 5. art. 2. n. 2. & eos impugnabimus ibidē §. 2. n. 7. & argum. dissoluemus §. 3. n. 3.* Et quāuis (inquā) hæc explicatio in alijs ꝓpositionib⁹ vniuersalibus, quæ agunt de cōtractione maculæ in propria persona admitteretur (quæ tamen non admittitur) nullo modo admitti potest in hac vniuersali propositione Pauli *omnes in Adā peccauerunt.* *Rom. 5.* Ratio ex eo sumitur; quoniā hæc propositio eiusdē Pauli *Christus pro omnibus mortuus est,* nō potest nō esse vniuersalis secundum sententiā, vt Fides docet. Hanc autē vniuersalitatē non haberet, nisi hæc *omnes in Adam peccauerunt* sit secundum sententiā vniuersalis: etenim hęc propositio *omnes pro quibus Christus est mortuus fuerunt peccato mortui:* eandē vniuersalitatē habet, vt satis probat illa Pauli consequentia: *si Christus pro omnibus est mortuus. Ergo omnes mortui sunt:* quæ satis probat cōsequens eandē habere vniuersalitatem, quā habet antecedēs, ex quo legitimè infertur. Illa tamē cōsequētis vniuersalitas falsa esset, si nō omnes in Adamo peccassent: quoniā mors peccati in nullū intrauit, nisi per peccatū, quod ille in Adamo cōmisit, & per debitū ortū ex tali peccato: etenim debitū ortū ex cōditione naturæ, quod omnes habuimus ad peccādū in Adamo nō satis fuit, vt habētes faceret peccato mortuos, & exosos Deo, quod necessariū est, vt quisq; ad Christi mortē pertineat, vt latè ostēdimus *sup. q. 3. ar. 4.* 6.

Ex quo infertur propositionē istā Pauli *Omnes in Adamo peccauerunt* non esse intelligendā secundum debitū, vt sit sensus quod omnes habuerunt debitū peccandi in Adam: quia vt diximus, tale debitum antequam actu in Adam peccaremus, nō faciebat nos Deo inuisos: sed esse intelligendam secundum actum, vt sit sensus, *Omnes in Adamo actu peccasse:* vide quæ dicemus *lib. 3. q. 5. art. 3. §. 1. & 2.* *Rom. 5.*

7. *Quo vniuersalitatis genere sit intelligenda?*

Si vero inquiras de qua vniuersalitate hæc propositio intelligenda sit? an de vniuersalitate logica? an de morali? an de legali, respondebo eam non esse intelligēdam de vniuersalitate logica, cuius natura hæc est, vt vno excepto falsa sit; quoniam semper foret vera, si Deus ex speciali gratia aliquem exciperet. Nec esse intelligendam de vniuersalitate morali, cuius natura est, vt ex se non omnes, sed plures comprehendat: etenim propositio illa ex subiecta materia absolute omnes cōplectitur: sed intelligendā esse de vniuersalitate legali, quæ ex se, ita omnes cō plectitur, vt non excludat per gratiā spe-

cialem posse aliquem excludi: vnde talis exclusio non tollit eam vniuersaliter esse veram. In quo sensu cæteræ propositiones vniuersales in hac materia de peccato originali repertæ in sacris literis, & in definitionibus fidei intelliguntur, vt dicemus lib. 3. q. 5. art. 4.

8. His addimus in hac propositione, *omnes in Adamo peccauerūt*, hoc vnū speciale reperiri, quod ab ea sine periculo erroris nulla datur aut dari possit exceptio, cū ab ea nec B. Virgo excipiatur, vt nostra habet propositio: cū tamen ab alijs propositionib' B. Virgo sine vllo fidei periculo excipiatur: ratio discriminis est; quoniā aliæ vniuersales propositiones salua generali redēptione Christi, admittunt B. Virginē ab illis excipi: etenim adhuc ad Christi redemptionē vere pertinet, quāuis ex speciali gratia maculam originalē non contraxerit, cū tamen ista Pauli vniuersalis propositio exceptionē nō patiatur, quin eam etiam patiatur vniuersalis Christi redēptio. Quare cū fides doceat à Christi redēptione neminē excipi posse; satis est eidē fidei consentaneū, vt nullus ab hac Pauli propositione excipiatur. Quare in hac quæstione illud omniū cōsensu est certissimum, hæreticum esse à Pauli regula, *omnes in Adamo peccauerunt* aliquēm excipere præter B. Virginem. Deinde puto hoc etiā pro certissimo habendum esse, ab illa regula B. Virginem sine maximo errandi periculo excipi nō posse. De quo in sequenti §.

§. 3.

Expenditur certitudo tertiæ propositionis. s. quod Virgo in Adamo peccauerit.

9. 3. proposit. Tertia propositio in præcedēti art. proposita asserit *absolute concedēdum esse B. Virginem in Adamo peccasse*, intelligitur autem in hoc sensu, vt in Adamo, & cum Adamo eadē fuerit inobediens, & diuinum præceptum præuaricans. Ita vt actuale peccatum Adami fuerit etiam peccatum ipsius B. Virginis. Hoc igitur loco inquirimus in quonam certitudinis gradu hæc propositio habēda sit? de quo & olim fuit inter Theologos controuersia, & nostris his temporibus maxime controuersum est. Varias igitur de hac controuersia opiniones referemus; deinde illam resoluemus. Et quanuis eam iam dissoluimus q. 3. huius libri ar. vlt. quia tamen nōnulli ex Complutēsibus viri doctissimi pro Catharino de nouo plures ediderūt tractatus, qui ad manus nostras deuenerunt post illā quæstionem typis mandatam, operæpretium me facturū existimaui, si in hoc art. rursus eandem cōtrouersiam expenderem, vt & solutiones, quibus nostra soluunt argumenta, diligentius examinemus, & illorum argumenta de nouo adducta accuratius dissoluamus.

Referuntur duæ oppositæ sententiæ.

¶ Ex ijs, quæ diximus supra q. 3. art. vlt. patet de hac quęstione varia fuisse Theologorum placita: sed hoc loco illa omnia reducimus ad duas oppositas sententias: quarū prima docet opinionē, quæ habet B. Virginē in Adamo non peccasse, nulla notandā esse cēsura: sed non omnes eodē modo procedūt in illius probatione: nam sunt, qui hanc sententiam defēdunt, quia putāt opinionē illam esse verissimā. Hoc modo ꝓcedunt authores, qui absolute tāquā verissimā sententiā ꝓbāt B. Virginē in Adamo nō peccasse: ideo quia absolute excepta fuit à lege imposita posteris Adami: inde enim habuit, vt in Adamo, & cū Adamo comedēs de fructu vetito non peccauerit, quanuis peccauerit Adamus; vt quia nullā comedēdi habuerit prohibitionē: ita *Galatinus, Catharinus, Vigueri', Turrianus, Mayronius, Martinus de Martines, & Ystella*: qui omnes cum simpliciter probent B. Virginē in Adamo nō peccasse; simpliciter tenētur affirmare opinionem illā nulla censura notari posse: cum quibus nostris tēporibus cōmuniter consentiunt Cōplutenses, inter quos nouissimè enumerari debent *Gūdisaluus Sanch. Luzero in suo speciali tractatu que la Virgen santissima no peccò in Adam: vbi in primo discursu c. 2. fol. 6. pag. 1. §. Lo segundo* affirmat hanc doctrinā non esse nouā, sed antiquam, & probatā grauissimis Ecclesiæ Patribus. Et eodē modo procedit *Fr. Ioānes Baptista de Lezana ordinis Carmilitarum in suo Apolegetico pro immaculata Deigenitricis cōcept. vbi à c. 32. fol. 145. pag. 2.* hāc sententiā tanquā verissimam constanter defen-

Margin notes (right): 10. 1. sententia quod nulla cēsura dignum sit B. Virginem non peccasse in Adamo. — 11. Luzerus. — Lezana.

defendit. Eandem vt verissimam approbat *Aluarus Pisanho de Palatio in suo primo discursu pro confirmāda immunitate conceptionis B. Virginis. fol. 12. pag. 1. & 2.* vbi illam opinionem vt verissimam probat: qui duo pro ea plurimos referunt, sed an vere? & in quo sensu? ex sequentibus patebit. Hi igitur Theologi ideo putant B. Virginem non peccasse in Adamo nulla indigere censura; quia putant eam sententiam in se esse certissimam. *Pisanho.*

12. Alij ideo opinionē illam ab omni nota liberant, quia licet non habeat certitudinem, habet tamē probabilitatem, aut maiorem, quam opposita, aut æqualem, aut denique minorem: etenim quod in se est probabile, nulla potest notari censura: nā quod censura est dignum, ita in se est falsum, vt non possit esse verum, sicut dicemus *lib. 3. q. 6. ar. 1. §. 10. n. 83. cum sequētibus*: iam vero quod in se est probabile potest esse verū: in hoc sensu plures aut expresse aut tacite docent præcitatā sententiam nulla indigere censura: etenim qui vtramque opinionē referunt, & nullum de veritate ferunt iudicium, sicut tacite sentiunt vtramque esse probabilem; ita tacite iudicant neutram censuræ nota dignam esse. Et in hoc sensu pro hac opinione referri possunt *Henriquez lib. 3. de Confirm. & extrema vnct. c. 11. §. 3 litera I. & Azorius lib. 4. disp. moral. c. 34. q. 3. pag. 437. paulò ante finem*: referentes enim vtramque sententiā de nulla ferūt iudiciū: imo Azorius forte non recipit B. Virginem in Adamo non peccasse, dum asserit se nihil videre, quod cogat sentire cum Catharino illam opinionē probante: quare potius illam opinionem negat, & tamen nulla eam notat censura in hoc tacite insinuans eam nulla censura dignam esse; quod etiam sensit Franc. Ouandus in 3. d. 3. q. 1. ar. 2. propos. 8. pag. 30. & 31. Quod etiā dicendū est de Valentia: licet enim expresse non dicat sententiā, quæ negat B. Virginē peccasse in Adamo sine vlla censura defendi posse; id tamen satis significat, dum vtrāq; putat probabilem, vt iam aduertimus art. præcedēt. prop. 3. Idē dicendū est de *Sala 1. to. ad 1. 2. q. 81. trac. 13. disp. 11. sect. 5. q. 11. pag. 640. col. 1.* vbi licet scripserit probabilius esse B. Virginē peccasse in Adamo, dum oppositum nulla notat censura, satis insinuat illud cēsura nō esse dignū. In eodē sensu referri potest *Barradas to. 1. lib. 6. c. 3. in 5. gemma pag. 473. §. A lege filiū*, vbi fatetur B. Virginē ab illa vniuersali regula *omnes in Adamo peccauerunt*, exclusam fuisse. Eodē modo pro eadē sententia referri potest *Martinus Martines lib. 6. hypotypogion c. 3. pag. 460. ad finē*, vbi docet propositionem præcitatā Pauli non esse vniuersalē, quia ab ea excipitur B. Virgo. In eodē sensu referri potest *Angles in 2. dist. 31. q. 1. difficult. 2. appendice 6. pag. 215*: quatenus docet illam regulā Pauli ita intelligendā esse, vt B. Virgo excipiatur. Simili modo pro eadē referri potest *Albert. Magnus in lib. de Laudib. B. Virg. relatus à Canisio lib. 5. de Maria Deipara c. 27. pag. 1108.* quatenus ab eadē regula excipit B. Virginē. Referri etiā potest Iustinianus 1. Timot. 2. *pag. 453. col. 1. atque Ioan. Cartagena in homilijs Catholicis de Deipara homil. 16.* Hi igitur & alij; qui docent probabile esse, quod B. Virgo in Adamo nō peccauerit, tacite docēt illud nō esse dignū censura.

13. *Henriq.* *Azorius.* *Ouandus.* *Valentia.* *Salas.* *Barradas.* *Martines.* *Angles.* *Alb. Magnus.* *Cartagena.*

14. Præter istos expresse id affirmat *Suarius 2. to. ad 3. p. disp. 3. sect. 2. §. Quaeret aliquis, pag. 32. col. 2.* vbi litera B. affirmat opinionem illam non posse vlla censura notari; quia vtcumque saluat Scripturæ locutiones. Idem fuit iudiciū nostri *Basilij Legionensis in 1. p. variarū resolutionū relect. 3. pag. 547. col. 1. post principiū*: nam licet non putet veram esse opinionē, quæ negat B. Virginē peccasse in Adamo: nō putat tamen posse aliqua censura notari. Pro eadē expresse stat *Cosmus Magalan⁹ 1. Timoth. 2. sect. 3. nota lib. 6. in fine*, vbi licet veriorē putet sententiā, quod B. Virgo in Adamo peccauit, putat tamen oppositam nulla censura notandam esse, cū aliquam habeat probabilitatē. Quam etiā opinionē cum magno Theologorū Complutensium applausu *Frater Antonius de Valasco Ordinis Minorū* publicè defendit cōstanter affirmans nullius censuræ nota inurendam esse positionē, quod B. Virgo in Adamo non peccauit: imo asserit hanc assertionem probabili gaudere veritate: piam insuper esse, & altissimæ redemptioni cōsonam, vt testatur *Lezana loco cit.* *Suarius.* *Basil. Legionensis.* *Magalan.* *Fr. Anto. de Valasc.* *Lezana.*

fol.147.pag.2.in fine, vbi pag.148. pag.1. in principio affirmat hanc sententiam publice fuisse defensam ab Henriquo de Villegas sacrorum Bibliorum interprete, & à perdocto Patre Albernoz, & à Ludouico Montesino Theologiæ professore Primario: & eandem sententiam idem Lezana constanter defendit *in d. apologetico c.32.fol.147. pag.2. in fine.* ¶ Hos Theologos inueni qui aut tacite aut expresse asserunt sententiam, quæ negat B. Virginem peccasse in Adamo nulla dignam esse censura.

15. *Quod peccauerit in Adamo.* *Bellarm.* Oppositam tamen sententiam: quod.s. illa opinio dignissima sit magna censura plures approbarunt: quod illa non sit tuta expresse testatur *Bellarminus tom.4. & lib.4. de Amissione gratiæ, & statu peccati c.16. §. Quæ sententia, pag.250.* cum Bellarmino expresse consentit *Ioannes Ouandus ad 3. Scoti dist.3. in titulo, an Virgo fuerit proprie redempta?* (*Ouandus.*) vbi postquam retulit opinionem Catharini asserentem B. Virginem in Adamo non peccasse; & tamen ex Christi meritis fuisse redemptã; *pag.128.col.2. §. Dico secundo,* asserit opinionem illam Catharini absolute esse falsam, & aliquo modo non tutam: plures volunt illam propositionem vt hæreticã notari à *Cordubẽsi lib.1. quæst.44. concl.5:* sed in eo loco non agit in terminis de hac quæstione: (*Cordub.*) non negarem tamen eũ hanc censuram probaturum fore, si de nostra propositione in terminis ageret: etenim ea admissa necessario infertur B. Virginem nec fuisse peccato mortuam, nec redemptam: vnde in illo loco asserit propositionem, quam ibi vt erroneam iudicat, repugnare vniuersali propositioni Pauli: *Omnes in Adamo peccauerunt:* quare Cordubensis non est ab hac censura omnino alienus. Sicut nec ab ea alienus est Caietanus *in d. tract. de concep. Virginis c.3. & 1.2.q.81.art.3. nec Medina ibidem:* (16. *Caiet. Medina.*) licet enim de hac nostra propositione in terminis non agãt, vt ex illis facile intelliges: tamen quæ docent esse erronea & hæretica, talia non forent, si B. Virgo in Adamo non peccaret: quare Caietanus, & Medina non sine fundamẽto pro explicata censura ab aliquibus citantur, sed nec sine fundamẽto pro eadem citari potest *Cumelius 2. tom. ad 1.2. q.81. art.3. disp. vnic concl.3. pag.548:* (17. *Cumelius.*) nam licet oppositam sententiam nulla in specie notet censura, satis tamen videtur significare eam dignam esse censura saltem erroris, dum firmiter tenet B. Virginem nulla ratione excipi posse ab illa propositione Pauli, *Omnes in Adamo peccauerunt:* eo nixus fundamento, quod ex ea sequeretur B. Virginem dici non posse redemptam sanguine Christi, quod omnium cõsensu est hæreticũ. Quare si Cumelius sequelã probat, vt vere indubitatam; non potest non probare oppositam sententiam non modo non esse in fide tutam, sed etiam in se esse vere erroneã. Vnde non est, quod pro sua sentẽtia aduersarij citẽt Cumeliũ, quasi noluerit eam aliqua censura notari. Quod non aduertit Lezana in d.c.3.fol. 147.pag.2. Pro eadem censura satis expresse stat Franciscus de Pitigianis ad 3. Scoti dist.3.q.1. artic.1. in fine: etenim postquam affirmauit B. Virginẽ in Adamo peccasse, & in eo aliquo modo fuisse mortuam; ad finem §. Verum mihi satis exprimit id sine errore negari nõ posse.

¶ *Vera resolutio ex sententia Authoris.* 18. *Sententia Authoris.*

Ego non solum cum Bellarmino existimo non esse tutum in fide B. Virginẽ in Adamo non peccasse, sed addo id sine errore asseri non posse, si huius rei Theologia non obiter, sed attentius consideretur. Fundamentum vnicum ex eo sumo; quia sine fidei errore negari non potest B. Virginem vere & proprie sanguine Christi fuisse redemptam, sed vere & proprie non posset Christi sanguine redempta dici, si in Adamo non peccauit. Ergo sine fidei errore negari non potest B. Virginem in Adamo peccasse. Consequentia est nota. Maior autem etiam ab aduersarijs admittitur, qui in eo laborãt, vt ostendant *B. Virginem in Adamo non peccasse: & eam vere fuisse Christi sanguine redemptam* inter se non pugnare. Minor autem ex eo euidenter demonstratur: 19. quoniam nullus potest dici redemptus per Christi sanguinem, nisi sit mortuus peccato, vt ostendimus *q.1. huius libri ar. 4.§.2. & art.6.§.3. & 4.* & tanquam indubitatum docet Augustinus *lib.6. con-* (*August.*)

*tra Iulianum cap.*4: explicans enim verba Pauli 1. Cor. 5. his verbis concludit: *vnus*
1. Cor. 5. *pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt: vide; quia consequens esse voluit; vt intelligantur omnes mortui, si pro omnibus mortuus est: quia ergo non in corpore, restat vt in peccato esse mortuos omnes, si pro omnibus Christus mortuus est, nemo neget, nemo dubitet, qui se non negat, aut dubitat esse Christianum.* Idem Augustinus in eodem
August. cap. 4. agens contra Iulianum ita ait: *Tu dicis eum,* (agit de Christo) *pro peccatoribus mortuum: ego dico, non nisi pro peccatoribus mortuum:* & statim eandem conclusionem cõfirmans ait: *Nullo modo hoc negari permitteris: non nisi pro ijs, qui mortui sunt, mortuum fuisse IESVM.* Et libr. 20. de Ciuit. Dei cap. 6. cõcludit: *Omnes vtiq;*
August. *mortui sunt in peccatis, nemine excepto, siue originalibus, siue voluntate additis: & pro*
20. *omnibus mortuus est Christus.* Et satis colli-
Rom. 5. gitur ex Paulo ad Roman. 5. *Christus pro impijs mortuus est.* Et 1. Corint. 5. *Si vnus pro omnibus mortuus est.: Ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus.* Hanc autem fidei regulam intelligendã esse in sensu exclusiuo satis probãt verba Christi Domini Matthæi 15. *Non sum*
Matt. 15. *missus, nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel*, eundem etiam sensum satis significat Paulus ad Rom. 5. nam postquam di-
Rom. 5. xit *Christus pro impijs mortuus est*, vt declaret pro solis impijs mortuum esse, addit: *Vix enim pro iusto quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori?* quare verissima est propositio, imò & Catholica, quam ad probandam minorem nostri argumenti assumpsimus: nullum. s. posse dici redemptum à Christo, nisi qui peccato fuit mortuus. Iam vero si B. Virgo in Adamo non peccauit, non potest dici mortua peccato: etenim solus ille peccato moritur, qui peccauit: idque in se, vel in alio: & cũ in se, & in sua propria persona non peccauerit; vtiq; si in Adam nõ peccauit, simpliciter non peccauit. Quomodo igitur erit mortua peccato? Porro si non est mortua peccato, non potest dici per Christum redempta, quæ fuit sequela. Cum verò consequens sit hæreticum: & necessario sequatur ex eo, quod illa in Adamo non peccauit; profecto sine fidei errore affirmari non potest in Adamo non peccasse.

Expenditur responsio aduersariorum, & impugnatur.

¶ Huic argumento occurrũt aduersarij, 21.
& fatentur Beatam Virginem non fuisse Solutio aduersa riorũ
aliquo peccato spiritualiter mortuã; aut inimicam Deo: & tamen constanter defendunt eam non solum verè, & propriè fuisse redemptam Christi sanguine; sed etiam perfectissimo modo redemptam fuisse: quia ad hoc vt verè, & propriè redẽpta dicatur, satis est, (vt volunt) eã habuisse debitũ remotũ ex conditione naturæ, vt peccaret, peccante Adamo: & verè peccaret, nisi eximeretur a lege Adamo, & posteris imposita. Hanc fuisse sẽtentiam Catharini *diximus quæst. 1. huius lib. arti. 3. §. 1. & ar. 6. quem secutus est*
Turrianus ibidem citatus. Eandem nouissime Turrianus
& constantissime defendunt Frater Ioannes
Baptista Lezana in dicto Apologetico c. 29. Lezana.
fol. 130. pag. 1. & cap. 36. fol. 165. pagin. 1.
& Gundisaluus Sanches Luzero in nouissimo Luzero.
tractat. Quod B. Virgo non peccauit in Adam in 1. discursu cap. 4. fol. 10. pag. 1. & in 2. discursu cap. 12, fol. 90. pag. 1. & 2. vbi in fine affirmat hanc sententiam in toto rigore Theologiæ Scholasticæ esse verissimam.

Hanc tamen solutionem; nec Theo- 22.
logiæ, nec Fidei esse consentaneam contra Non recipitur solutio.
Catharinum iam ostendimus q. 1. art. 6. §. 3. Et quidem quod solutio ista cum vera Theologia nõ consentiat, ex eo euidenter probatur, quia authores illius tãquam notum supponunt iustificationẽ, quæ ad Christi redemptionem pertinet, ex sua natura sibi nõ vendicare, quod sit à culpa, & à morte peccati, inimicitiaque cum Deo tanquam à termino à quo: sed satis ad eã esse, quod sit à negatione mortis peccati, & culpæ: ita expresse scribit Luzero in præcitato tractat. cap. 12. fol. 90. pag. 2. & fol. 91, pagin. 1. vbi scribit hanc esse veram Theologiam.

¶ Sed quantum in hoc longe sit à vera 23.
Theologia euidenter patet ex ijs, quæ scripsimus *supra quæst. 1. artic. 6. §. 3.* vbi diximus veram Theologiam distinguere

sanctificationem absolute sumptam à iustificatione, quæ ad gratiam redemptionis spectat, vt sanctificatio absolute sumpta per se incipiat à contradictorio, id est à non sancto: iustificatio vero a cõtrario .i. à peccato, odio, & inimicitia: & quanuis iustificatio in communi accepta idem sit quod sanctificatio; tamen vt ad hominẽ Adami filium contrahitur, ab ea distinguitur; quia per se, & ex sua natura incipit à peccato, & culpa. Quod satis colliges ex definitione Tridentini sess. *6.* c. 4. in doctrina sanctificationis: vbi ex verbis *Pauli ad Coloss.* 1. hanc iustificationis diffinionem colligit: *Iustificatio est translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius Adæ in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum Saluatorem nostrum.* Quæ definitio non solùm conuenit iustificationi, quę fit à peccatis actualibus, sed etiam illi quæ fit ab originalibus, vt patet ex illis verbis: *Ab eo statu in quo homo nascitur filius Adæ:* & in iustificatione impiorum satis id explicatur *in eodem loco cap.* 7. non solum quatenus docet *iustificationem non esse solam remissionem peccatorum, sed & sanctificationem, & renouationem interioris hominis:* sed etiam quatenus addit *in iustificatione hominem ex iniusto fieri iustum, & ex inimico, amicum.* Si igitur hæc est natura, & essentia iustificationis, quæ fit ex Christi meritis; bene infertur inaduertenter locutum fuisse Luzero, dum fol. 90. pag. 2. scribit, *de per accidens esse, quod iustificatio ex Christo fiat à peccato:* quomodo enim de peraccidens est iustificationem ex Christo fieri ex peccato; si illa hoc in sua essentiali diffinitione includit? An dicet Concilium diffiniuisse iustificationem per ea, quę illi peraccidẽs conueniunt? quod si hoc non dicet; vtique fateatur inconsideranter dictum esse hoc per accidens illi conuenire: etenim iustificatio, quæ per Christi mortem fit, ex sua ratione est reconciliatiua, pacificatiua, propitiatiua, viuificatiua; quæ omnia supponunt inimicitiam, meritum iræ & punitionis, mortem peccati, denique culpam, vt latè ostendimus *in d. art.* 6. §. 3. & euidenter probatur ex verbis Christi Marc. 2. & Lucæ 5. *Non veni vocare iustos, sed peccatores*, & ex illis Matthæi 15. *Non sum missus, nisi ad oues, quæ perierunt, domus Israel.* Vide, quæ loco cit. latẽ scripsimus.

Coloss. 1.

Trident.

24. *Essentia iustificationis ex meritis Christi.*

Marc. 2. *Luc.* 5.

Mat. 15.

25. *Responsio aduersariorum.*

Sed dicent aduersarij iustificationem, quæ est ex meritis passionis Christi supponere quidem peccatũ, culpam, & mortem spiritualem, vel in se, vel in debito: & Beatam Virginem, licet nec in propria persona cum primum fuit concepta, nec in Adamo peccauerit; habuisse tamen debitum peccandi in eo. Et cum hoc sit vnicum aduersariorum refugium, oportet illud præcludere, & quanuis illud iam præcluserimus *in dicto art. 6.* §. 3. oportet nunc ea breuiter repetere, quæ ibi scripsimus. Quod faciemus si primũ aduertamus debitum illud peccãdi in Adamo, quod & B. Virgo habuit, & nos cum illa habuimus pro toto tempore status innocentiæ, antequã peccaret Adamus, non satis fuisse, vt nos redderet inimicos Deo, aut illi exosos, filios iræ, & peccato mortuos, vt ibidem aduertimus: etenim cum prò toto innocentiæ statu, & Adamus, & nos in illo fuerimus cum iustitia originali, & gratia; vtique pro toto illo tempore, & Adamus, & nos fuimus Deo grati, & amici: quod aduersarij tanquam vere Catholici nõ negabunt, cũ per Trid. sess. 5. Can. 1. & 2. diffinitum sit, Adamũ in sanctitate, & iustitia constitutũ fuisse: & eam sibi, & nobis per peccatum perdidisse, & nos filios iræ, & indignationis Dei cõstituisse. Concedãt igitur oportet tale debitum peccandi, cum non habeat ortũ ex peccato siue culpa, sed ex sola naturali ĩperfectione naturæ, ideo quia est creatura ex nihilo facta, non satis esse, vt habentem faciat exosum Deo, & inimicũ, & mortuum peccato. Quod libenter fatetur Luzero *in dicto tract. quod B. Virgo non peccauit in Adamo in primo discursu c. 4. in principio*, vbi affirmat habere hoc debitum nec dicere peccatum in B. Virgine, nec aliquam infectionem, aut inimicitiam cum Deo. Et in hoc optime dicit, quoniam cum debitum istud cuiq; creaturæ sit connaturale, quia omnis de facto peccabit, nisi diuina adiuuetur gratia, nõ pot est, aut in se includere, aut secum trahere aliquam moralem culpam deformi-

Luzero.

tatemque: ob quam rationem non repugnat gratiæ, sed cum ea simul fuerit in Adamo, & in nobis pro toto tempore innocentiæ, & fuit in Angelis bonis pro toto statu viæ, & in malis donec peccarent. Denique per se comitaretur creaturam rationalem, si Deus eam de nouo in puris naturalibus crearet.

23. Corollar. Ex hac indubitata Theologia euidenter infertur nõ satis esse tale debitum, vt ab eo incipiat gratia redemptionis: & per consequẽs nec satis fuisse, vt B. Virgo ad Christi redemptionem pertineat. Siquidem hæc gratia per se incipit ab aliquã vera culpa, vel personaliter in se, vel originaliter in alio commissa, vt patet ex ijs, quæ de iustificatione ex meritis Crucis Christi immediatè diximus. Et vt id fiat

Nota hãc Theologiã euidentius, aduerto nõ satis esse vt debitũ faciat habentem esse peccato mortuum, & immundũ, quod terminetur ad culpã; sed necessariũ esse, vt ortũ ex culpa terminetur ad maculam talis culpæ: etenim nullum debitum huius generis habet, aut habere potest immunditiam moralem, nisi ex imputatione alicuius culpę moralis, quę sit illius, in quo reperitur, vt in superioribus ostendimus. Opus est igitur præcedat aliqua culpa, ex cuius imputatione debitum sit infectiuum, & causatiuum maculæ. Cum vero debitũ istud, quod B. Virgo, & omnes habuimus in Adamo, antequam peccaret, non habeat originẽ ex aliqua culpa antecedente, sed ex sola imbecillitate naturæ, vt aduersarij fatentur; nullam potest habere immunditiam moralem, quæ moraliter inficiat habentem: & per consequens non infert indigentiam gratiæ mũdatiuæ; sed solius confortatiuæ, & confortando præseruatiuæ à culpa actuali, quam habens necessario cõmitteet, nisi confortetur, & præseruetur à Deo: quæ Theologia ex sacris literis satis efficaciter deducitur etenim

Coloss. 1. Paulus ad Colos. 1. adhortans nos vt gratias agamus Deo Patri, & rationẽ reddẽs ita ait: *Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit nos in regnũ filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem in remissionem peccatorum.* Ex quibus verbis euidenter colligitur gratiam redemptionis Christi ex se esse liberatiuam à potestate tenebrarum, & remissiuam alicuius culpæ. Iam vero debitum ad peccandum in Adamo antequam ille peccaret, licet ad tenebras peccati duceret; non tamen tenebras peccati, aut ponebat in nobis, aut supponebat, antequã Adamus peccaret: vnde ad Christi redemptionem pertinere non potuit. Accedat: quoniam Paulus 1. Corint. 5. satis significat redemptionẽ, quæ est per Christi mortem, per se supponere redemptũ fuisse mortuum peccato, idq; per aliquã culpam, quę vere sit sua, & per quam vere perierit, & sit impius: etenim Marci 2. & Lucæ. 5. *Christus nõ venit nisi ad oues, quæ perierunt,* & Matthæi 15. *Non veni vocare iustos, sed peccatores,* ex quibus satis conuincitur (vt iã aduertimus) redẽptionem Christi ad eos solum pertinere, qui ita peccato mortui fuerunt, vt peccato vere perierint, & simpliciter sint iniusti: quod Augustinus multis in locis declarat, sed expressius in lib. de natura, & grat. in principio, dum ait, *Qui non pertinent ad eos, qui peccauerunt, nullam habeãt necessitatem quod Christiani fiant:* & capit. 5. docet: *Eos qui per gratiam à peccato liberantur, ita à peccato liberari, vt nisi liberarẽtur, iuste possent à Deo damnari:* vbi etiam docet: *Eos, quos gratia Christi liberat, vasa misericordiæ nominari.*

24.

1. Cor. 5.

Marc. 2. Luc. 5. Matt. 15.

August.

Ex quibus patet præclusum omnino esse illud aduersariorum effugium, vt B. Virgo dicatur propriè redẽpta per mortem Christi, satis fuisse, quod illa ex conditione naturæ habuerit debitum peccàdi in Adamo, & incurrẽdi mortem peccati, si à lege non eximeretur: etenim licet tale debitũ satis fuerit vt illa indigeret eximi à lege, ne cũ Adamo peccaret: non tñ satis fuit, vt eam aliqua ligaret culpa, qua, antequã Adamus peccaret, iã posset dici spiritualiter mortua; vt de ea verificaretur, ꝑpositio Paul. 1. Cor. 5. nec satis fuit vt posset inter eos nominari, qui erãt peccatores, ad quos solos Christus missus est: nec vt posset pertinere ad eas oues, quæ peccauerunt, & perierunt, pro quarum liberatione Christus venit. Quare cum pro illo statu, & debito nõ dum aut dari, aut fingi possit culpa, qua ante peccatum

25. Effugium illud præclusum est.

Adami fuerit mortua; nec inter peccatores enumerati: nec dici filia iræ, & Deo inimica & exosa (quia tale debitum ex se nulla est culpa, nulla animæ infectio, vt aduersarij fatentur) vtique ad Christi redemptionẽ nullo modo pertinere potuit; cum talis exemptio à lege, licet suo modo præseruatiua fuerit à peccato, non tamen ita talis fuit, quod fuerit remissiua eius: etenim sicut nulli potest imputari peccatum, quod non dum fecit, quamuis illud facturus sit, vt patet: ita nulli potest remitti peccatum, quod non dum commisit, quamuis illud de facto sit cõmissurus; & à fortiori si pręseruãdus sit, ne illud cõmittat: & ob hanc rationem talis exẽptio non potuit pertinere ad gratiam iustificatiuam ex Christi redemptione.

26. *Aduertentia necessaria.* Agim⁹ autẽ hoc loco de prima gratia qua per merita passionis Christi primo iustificamur: hęc enim, licet possit esse præseruatiua à macula alicuius peccati, non tamen potest à tali macula præseruare, quin remissiua sit culpæ cõmissæ, à cuius macula præseruat. Diximus *hoc loco agi de gratia primo iustificatiua*: quoniam iusto dari potest gratia præseruans ab aliquibus peccatis, quæ ille incurret, nisi præseruetur; idque absque vlla peccati remissione, vt patet ex dono perseuerantiæ: at tamen per talem gratiam nullius peccati fit remissio, sed solum augmentum eius. Porrò cum agamus de gratia, qua ab originali liberamur (quæ ipsa est prima gratia iustificatiua, & liberatiua à culpa originali) ideo dicimus hanc gratiam ad redemptionem per Christũ pertinere non posse, nisi cum sanctificatione personæ, quæ liberatur, aut pręseruatur à culpa, semel coniuncta sit remissio alicuius culpæ: cum vero in debito peccãdi in Adam, quod fuit pro statu innocentię ante peccatum, nulla potuerit dari culpa, quæ remitteretur; ideo exemptio facta à lege non potuit pertinere ad redemptionem factam per Christũ: cuius oppositum cernitur in debito contrahendi maculam, quod inest in illis, qui in Adamo peccauerunt: hoc enim debitum, cum secum inseparabiliter deferat imputationẽ culpæ in Adamo commissę, ex sua natura exigit gratiã remissiuam talis culpæ, siue illa sit liberatiua à macula iam contracta, siue præseruatiua, ne contrahatur: ob quam rationem solutio talis debiti verissime pertinet ad redemptionem per Crucem Christi: quod in hac materia diligenter annotandum est, vt euidenter pateat aduersariorum solutionem sumptam ex debito remoto, quod fuit in nobis ante peccatum non satis consentaneã esse principijs Fidei.

Hæc censura secundo confirmatur.

¶ Eadem censura secundo loco efficaciter confirmatur argumento posito supra q.1.art.6.§.1. quoniam si B. Virgo non peccauit in Adamo ideo quia à lege Adamo imposita fuit exempta, illa non indiguit gratia præseruante ab originali macula; & subinde de facto eam nõ contraheret, licet gratia non præueniretur. Cõsequens tñ sine errore in Fide admitti nõ potest: ego sine errore admitti nõ potest B. Virginẽ non peccasse in Adamo: hoc argumentum latè confirmauimus in d. art.5.& eodem vtitur Bellomontanus 2. tom.ad 3.p. disp.115. cap.3.nu. 25. alio tamen vtens medio. ¶ Huic argumento duobus modis aduersarij respondent: vno modo admittendo sequelam, & negando minorem: altero modo negando sequelam. Vtramq; solutionem diligentius expendemus. 27. *2. Confirmatio censuræ.* *Solutio duplex.*

Priorem solutionem probauit Frater Ioannes Baptista de Lezana *in suo Apologetico cap.34.fol.194.pagin.2.in fine.* vbi expresse admittit B. Virginem nõ fuisse contracturam originale peccatum, si in pura natura sine gratia conciperetur: fundamentum inde sumit; quia hęc duo repugnãt; nempe aliquem produci in pura natura, & in originali peccato: etenim (vt ait) homini in pura natura solùm sunt debita, quæ ad naturam pertinent: alias, si aliquid supra naturam, aut supernaturale illi esset debitum, iam ille eleuatus esset, & positus extra statum puræ naturæ. Ergo illi homini nec iustitia originalis esset debita, nec originale peccatum. Ex hoc concludit repugnare B. Virginem concipi in pura natura, & cum peccato originali. ¶ Iste tamen Theologus, aut 28. *1. Solutio Lezanæ.* 29.

termi-

terminos argumenti non intelligit, aut Fidei repugnat. Non intelligit terminos arguměti, si putat idem esse puram naturam, & naturam sumptam quoad ea, quæ illi naturaliter sunt debita: in hoc autem sensu B. Virginem sumi in pura natura non est aliud, quam sumi secundum prędicata illi connaturalia, & quæ eam ex principijs intrinsecis naturaliter consequuntur: quomodo nec B. Virgini, nec nobis naturaliter conuenit esse propagatos ab Adamo; siquidem hoc prædicatū, nec B. Virgini, nec nobis naturaliter cōuenit: cum tamen in argumento pura natura non ita sumatur; sed prout natura humana ab Adamo naturaliter propagata omni supernaturali dono gratię destituitur. In hoc autē sensu solutio repugnat Fidei: quoniā Fides docet omnes Adami posteros, etiam B. Virginem, indiguisse gratia Dei, vt à peccato liberarētur: quod in sequenti §.6. latius ostendemus. Satis modo sit hanc esse doctrinam Augustini lib.2. contra Iulianū cap.10. vbi postquā contra Pelagianos latè ostendit *Omnes homines peccato originali ex vi suæ generationis ab Adamo esse obnoxios, ita concludit: propter quam Catholicam veritatem Sancti, & Beati, & in diuinorum eloquiorum pertractatione clarissimi sacerdotes aduersum vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia successione sententiam: vnde nemo eruitur, nisi quē sine lege peccati Virgo concepit.* In terminis Eusebius homilia 2. de Natiuitate Dñi id affirmat ita scribēs. *Peccati veteris nexu per se non est immunis, nec ipsa Dei genitrix: solus ille licet ex debito* (Virginis) *renascatur: lege tñ veteris debiti non tenetur.* Porrò si B. Virgo iuxta Catholicam doctrinam ex vi suæ generationis ex Adam peccato originali subiecta est, & sub hac obligatione cōcipitur; vtiq; si in puris naturalibus sine gratia vlla conciperetur, maculam cōtraheret originalem: quare sine errore affirmari nō potest Beatā Virginem originalem maculam nō fuisse contracturā, si in pura natura, nulla adueniente gratia, ab Adamo propagata conciperetur.

August.

Eusebius.

31. *2. Ad arg. solutio.*

Quare authores sententiæ, quam impugnamus ad allatum argumentum secundo modo respondent negando sequelam: eo ducti fundamento; quia vt B. Virgo vere esset obnoxia ad contrahendam originalem maculam; satis fuit debitum, quod habuit ad peccandum in Adamo, nisi à lege illi imposita fuisset exempta. ¶ Hanc tamen solutionē non esse admittendam satis probauimus *in d. art.6.§.5.* vbi latè ostendimus supposita illa exemptione, ob quam Beata Virgo in Adamo non peccauit, repugnare diuinę iustitiæ, obligare illā ad cōtrahendā maculā peccati, quod nō cōmisit; & repugnare illius carnē vere esse carnē peccati: etenim vera iustitia nō patitur, vt alicui imputetur peccatum, quod non est suū, sed alienum, vt in d.§.5. ex Augustino diximus *lib.1. retra. cap.10. & lib.3. de peccat. meritis cap.8.* Quare si Deus B. Virginē exemit, ne peccaret in Adamo; vtique eam etiam exemit à debito contrahendi maculam illius peccati, & per consequēs nullo modo erat obnoxia tali cōtractioni, sed omnino libera; etiam si nulla pręueniretur gratia: quæ fuit sequela; cuius consequens sine errore admitti non potest, vt iam ostendimus.

Non recipitur.

August.

§. 4.

Soluuntur argumenta, quæ Nouiores in contrarium adducunt.

32. *Solutio argumentor.*

SVperest, vt dissoluamus argumenta quibus aduersarij non solū confirmant B. Virginem in Adamo non peccasse; sed etiam hanc opinionem nulla indigere censura. Varia arguměta adducunt Luzero, & Lezana locis supra citatis quorum alia sumunt ex Sacra Scriptura; alia ex Patribus; alia denique ex ratione: singula breuiter dissoluemus.

Argumenta ex Scripturâ

33. *1. Arg. ex c.3. Genes.*

¶ Frater Ioannes Baptista Lezana in suo Apologetico cap.33. suam opinionē pluribus Scripturæ locis cōfirmat. Et primo ex cap.3. Genes. *Ipsa conteret caput tuum.* Quibus verbis, vt ait, significatur B. Virginem omnimodā victoriam de Serpente. i. de Diabolo esse reportaturam: non reportaret autem si in Adamo peccaret. ¶ Sed multis modis soluitur, vt dicemus

Solutio.

lib.3.

lib. 3. q. 5. ar. 6. §. 4. etenim per mulierem plures intelligunt appetitum sensitiuum. In quo sensu locus nihil probat contra nos: sed nec efficax est, si intelligatur de B. Virgine, quæ est verior explicatio: quoniam per caput *Diaboli* plures intelligunt *illecebram carnis, & mentis superbiam.* Alij potestatem Dæmonis. Sed nec conuincunt, si iuxta veriorem sententiam per caput Diaboli intelligatur peccatũ originale; quoniam intelligitur de originali macula ex peccato, quod in Adamo cõmisimus, in nos trãsfusa; quæ in singulis nobis est primum, & radicale principium totius dominii, quo Diabolus nobis dominatur: etenim Diabolus nullum dominium in nos exercet, quãdiù sumus in lumbis parentum; sed cum primum concepti maculam originalem contrahimus: siquidem ex tali macula oritur fomes, & pronitas ad malũ. Vnde verba illa denotant plenam victoriam, quam B. Virgo in persona propria concepta de Diabolo reportauit: etenim sola ista victoria ad Christi redemptionem pertinet, nam victoria, quam in Adamo reportaret; si in eo non peccaret, eã eximeret à redemptione sanguinis Christi, vt iam diximus: & inde est vt B. Virginem fuisse in Adamo victã cedat in gloriam Christi.

34. 2. Arg. ex Iob. 3. Secundo sumitur argumentũ ex verbis Iob 3. *Expectet lucem & non videat: nec ortum surgentis auroræ*: vbi agitur de nocte originalis peccati; & per lucem intelligitur Christus; per auroram vero B. Virgo, vt cum D. Thoma, & alijs ostendemus lib. 3. q. 5. art. 6. §. 4 n. 35. Precatur igitur Iob, vt nox peccati originalis, nec tangat Christum, nec B. Virginem: eam tamen tangeret, si in Adamo peccaret. ¶ Dicimus locum illum in sensu literali explicari de nocte, in qua Iob cõceptus est, vt ex antecedentibus, & consequentibus patet: vnde suæ conceptioni noctu factæ imprecatur, ne perueniat ad natiuitatem ex vtero, quam ad literam intelligit per lucem diei, & ortum auroræ. Sed nec vim habet, si in sensu mystico intelligatur de nocte peccati originalis, & per auroram B. Virgo: quoniam solùm agit de ortu illius, siue in vtero, siue ex vtero: vnde solùm viget conceptionem illius fuisse omnino immaculatã, vt dicemus in d. §. 4. n. 37. (Solutio.)

Tertio arguitur ex verbis Psalmi 84. *Benedixisti Domine terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob*, vbi per terram intelligitur B. Virgo, & ex verbis Psal. 86. *Fundamenta eius in montibus sanctis*: quæ etiã intelliguntur de B. Virgine, vt dicemus lib. 3. q. 5. art. 6. §. 5. n. 44. & 46. ¶ Sed cum primus locus intelligatur de actuali benedictione, & liberatione à captiuitate originalis peccati, non potest intelligi de B. Virgine, vt fuit in Adamo, sed vt extitit in propria persona, quę in se ipsa fuit benedicta, & libera ab actuali captiuitate peccati, cui ex se erat subiecta; quod satis est vt Deus ab ea auertisse dicatur captiuitatẽ peccati originalis, quã tunc auertit, cũ ab eius persona actu auertit illius maculam, cuius ex peccato commisso in Adamo erat debitrix, cum primũ in se conciperetur. ¶ Locus secundus intelligitur de fundamentis gratiæ personæ B. Virginis collatæ, quæ à suprema aliorum sanctorum gratia incepit: in eodem enim sensu Isaiæ 2. dicitur mons Domini, qui incepit præparari in montibus sanctis in prima sui conceptione; quia tunc primũ incepit ædificari, & omni lapide pretioso ornari, vt dicitur Apocalyp. 21. quare decipitur Lezana, dum ait fundamentũ B. Mariæ fuisse protoparentem. 35. 3. ex Psal. 84. Solutio.

Quarto arguitur ex Psalmo 88. *Thronus eius sicut Sol in conspectu meo; & sicut Luna perfecta in æternum; & testis in Cælo fidelis*: hunc Thronum fuisse B. Virginem supponit Lezana, & ex eo arguit eã in Adamo non peccasse: etenim si in eo peccasset, cum vt sic peccatrix esset, & peccato actuali infecta, nõ posset dici Sol, aut Luna perfecta; quia vt talis dicatur, nullum obscuritatis, aut vmbræ vestigiũ (hoc est peccatum etiam in fieri) illi cõcedi debet. Et eadem ratione non posset vocari *testis in Cælo fidelis*: nam cum hoc peccatum, saltem in alio, commisisset, nõ posset omnino fidelis appellari: quia de illa, sicut de cæteris verificaretur illud Oseæ 6. *Omnes sicut Adam trãsgressi sunt pactum meum.* Hæc ex Lezana. 36. 4. Arguit. ex Psalm. 88.

37. Solutio: ¶ Sed quam futiliter ex illis verbis infe-

ratur

ratur B.Virginẽ in Adamo nõ peccasse solus nõ videbit qui verba nõ attenderit: nã cũ B.Virgo actu nunquã fuerit thronus Dei,nec testis fidelis,nisi cũ in propria fuit persona (qui enim nondũ est, talis esse non potest) quomodo B.Virgo antequam fuerit, potuit esse thronus,in quo Deus per gratiã sederit? aut quomodo potest diuinę bonitatis ferre testimoniũ? quare verba illa absq; dubio intelliguntur de B.Virgine iã in se ipsa existẽte: nam hoc modo fuit sicut Sol,& sicut Luna, & fuit testis in cœlo fidelissima: quod non impedit,quominus in Adamo fuerit peccatrix,& infecta actuali peccato Adami infectione originali,&in eo testis minus fidelis:qui enĩ in Adamo peccauit,licet originaliter infectus sit,potest tũ personaliter esse Sol,& Luna perfecta per gratiã: imò talẽ infectionem præcessisse necessariũ fuit,vt B.Virgo per Christi sanguinẽ fieret Dei thronus,& quãuis illud priuilegiũ absolutè fuerit possibile; non tamen possibile fuit in ordine ad redẽptionem Christi,vt iam ostendimus.

38. 5.arg.Ezechiel. Quinto arguitur ex verbis Ezechielis 43. *Ista est lex domus* (quæ est Maria) *omnis finis eius in circuitu Sanctũ Sanctorũ est*,quæ verba verificari nequeunt de B. Virgine,si in Adam peccauit; quia ex ea parte nõ esset sancta,sed peccatrix, & ita nõ omnis illius finis in circuitu Sanctũ Sãctorũ esset. Ita Lezana.¶ Verũ locus iste est figura B. Virginis, prout in se ipsa à Deo est ædificata, vt patet ex verbis statim positis: *hi sunt ritus altaris, in quacũq; die fuerit fabricatũ,vt offerantur super illud Holocausta*. Vnde priora verba intelligũtur de fine totius vitæ in circuitu à principio cõceptionis vsq; ad exitũ ab hac vita: totũ enim quod ab ingressu in vitam vsq; ad egressum à vita, in hac beatissima persona gestũ est, totum Sanctũ Sanctorũ fuit; quia totũ fuit puritas sanctitatis, vt Patres docent. Quare non agit de circuitu statuum in essendo,tum in se,tũ in alio: nam ad dignitatẽ redẽptionis Christi pertinebat,vt in Adamo fuerit immũda; in se autem semper sancta. Et hoc nõ distinguere, fuit causa deceptionis.

39. 6.Arg.ex Canticis. Sexto arguitur ex pluribus Canticorũ locis: nam c.4.& 6.dicitur: *Tota pulchra: amica: beatissima:hortus conclusus: & quod macula in ea non sit*,ex c.8.afferuntur hęc verba: *quæ est ista, quæ ascendit delitijs affluens, innixa super dilectũ suum, sub arbore malo suscitaui te,ibi violata est genitrix tua: pone me vt signaculũ super cor tuum*. ¶ Sed priora verba satis explicãt in illis sermonẽ esse de macula peccati, quæ nõ datur in filio Adami,quandiũ in Adamo est,& in parẽtibus,sed solũ,quãdo est in se ipso: quare sermo est de B. Virgine, vt in propria persona existit: in hac autẽ nulla data fuit macula, aut originalis peccati,aut actualis: & ideo dicitur tota pulchra; & hortus cõclusus,quia eam nullius peccati macula deformauit. Quodvero ibi sermo sit de persona B.Virginis, satis explicãt illa verba c.6. *quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgẽs?* cõsurrexit autem, cũ primũ in vtero concepta fuit.¶ Verba autẽ posteriora esse intellectu difficillima fatentur omnes expositores,& specialiter doctissimus Frater Ludouicus Sotto Maior in Cõmentarijs ad illa verba: *Sub arbore malo suscitaui te pag*. 1472: Cũ vero varijs modis explicẽtur a Patribus, & ab interpretibus: mirũ est, quod Lezana dicat hæc verba pijs Theologis digito indicare B. Virginẽ in Adamo nõ peccasse:cũ tamen nullus,quẽ legerim,ea in hoc sensu interpretetur, vt videre est apud eundẽ Ludouicũ Sotto Maior, qui omneshuius loci interpretationes refert, & apud alios tũ antiquiores, tũ recentiores. Quin poti⁹ si benè loc⁹ ille expẽdatur ꝑcitata verba ad illũ sensũ explicari ñ possũt,cõstat enĩ ex ipso literæ cõtextu,spõsũ Xp̃m in illis verbis *sub arbore malo.&c.* respõdere illi,qui in verbis antecedẽtibus interrogauit, *quæ est ista, quæ ascẽdit,&c.* Cũ vero aduersarii teneãtur cõcedere hãc interrogationẽ nõ fieri à B.Virgine;siqui dẽ ex illorũ sentẽtia de illa ascendẽte fiat interrogatio,necessario infertur verba illa,*sub arbore malo suscitaui te*,ad B.Virginẽ nõ dirigi, sed ad illũ, qui de ea ascendente admirabatur. Et subinde intelligi non posse de suscitatione, id est, exemptione eius à peccato Adami, quo mater Eua corrupta est. Vnde si quis fortasse illa verba de tali suscitatione, & exemptione intellexit, audiendus non est,

40. Solutio ad 1.verba.

41. Solutio ad posteriora.

maxime quia ex illis ita intellectis necessario infertur B.Virginem ad Christi redemptionem pertinere non posse.

42. 6.Arg.ex Esther. Sexto sumitur argumentũ ex historia Esther: *Nõ enim pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est.* Sed quã infirmũ sit hoc argumentum, colliges ex dictis supra q. 4 *art.3.§. 7.ad 2. argumentum.*

43. Postremũ ex verbis Angeli. Postremo arguitur ex verbis Angeli Luc. 1. *Aue gratia plena, benedicta tu inter mulieres,* ex illis enim Patres colligunt omnia priuilegia, & dona gratiæ in B. Virgine fuisse.¶ Sed ex his verbis efficaciter colligitur B. Virginẽ non cõtraxisse maculã originalem, vt ostendemus *lib.3.q.5.art. 6.§.6.à n.50.* negamus tñ ex illis colligi eã in Adamo non peccasse: etenim fundamentũ allatũ in hoc sensu admittitur, vt omnis plenitudo gratię B.Virgini cõcedenda sit, quę Christi redẽptioni non repugnat: quare probandũ erat hoc, de quo agimus, redemptioni Christi nõ repugnare: quod probare nõ poterunt.

¶ *Ad argumenta sumpta ex Concilijs:*

44. 1.Arg. ex Concilijs. Secũdo loco ad probandũ B. Virginẽ in Adamo nõ peccasse sumitur argum. ex Ecclesiæ determinationibus, vt patet ex eodẽ Lezana *in d.c.33.fol.152.pag.1.* Et primum argum. ex eo sumitur, quod B. Virgo in 3.Synodo Ephesina dicitur *immaculata*: in Synodo 6.dicitur *ab omni cõtagione seu labe libera.* In 7. vocatur *omnino irreprehensibilis, & immaculata.* Et in Francofordiensi censetur *immaculata, & prorsus pura,* & addunt neminẽ nõ videre epitheta ista de B.Vigine non posse cõmode intelligi, si illa in Adamo peccauit: ita enim fieret, vt in Adamo maculata fuerit, impura, & peccatrix. ¶ Sed quis non videt præcitata epitheta ita explicanda esse, vt Beatã Virginem extra Christi redemptionem non ponãt? Quare intelligẽda sunt de immaculatione, puritate, irreprehẽsibilitate, quæ ex Christi meritis illi cõcessa fuit. Nec absurdũ est, B·Virginẽ in Adamo maculatã fuisse, & peccatricem, cum talis fuerit, non personaliter, sed originaliter. Et eam in Adamo talem fuisse pertinet ad excellentiã redemptionis per Christi sanguinem.

45. Sed obijciunt decretum Trid.sess.5.de peccato originali in fine, quatenus declarat, *non esse suæ intentionis in decreto originalis peccati B.Virginẽ cõprehendere.* Concil. Obiectio Trid. autẽ plura decernit, quę ad peccatũ Adami pertinent; primũ est, *Adæ præuaricationem non sibi soli, sed eius propagini nocuisse.* Secundũ est *acceptã à Deo sanctitatẽ, & iustitiã non sibi soli, sed nobis omnibus perdidisse.* 3.est: *Hoc peccatum in omne genus humanũ transfudisse.* 4.est: *Oppositum affirmantes contradicere Paulo: per vnum hominem peccatũ intrauit in mundũ, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt.* Quare cum post hæc omnia declaret, se nolle in illis B.Virginem cõprehendere; & cum inter alia cõtineatur illa Pauli propositio *in quo omnes peccauerunt;* asserendum est Cõcilij intentionẽ esse, nolle in illa propositione B.Virginẽ cõprehendere: vnde nulla censura notari potest opinio, quæ affirmat eam in Adamo non peccasse.

Hoc argm. prima facie videtur habere vim; sed nullam habebit, si quę scribit Conciliũ, benè intelligantur: etenim cõsideratius intellecta solũ agunt de peccato originali, quoad actualẽ illius cõtractionẽ, & in ordine ad illã. Verba enĩ 1.loco 46. Solutio. adducta ita explicanda sunt; *vt Adæ præuaricatio non sibi soli nocuisset, sed etiã eius propagini,* quatenus, & ipse actualẽ maculã statim accepit, qua peccator actualiter cõstitutus est; & fuit causa, vt õnes posteri eã actu contrahãt, & ita actu fiant peccatores. Quod intelligendũ est, nisi aliquis speciali gratia ab eius actuali cõtractione liberetur. Cũ verò B.Virgo de facto eam cõtraheret, nisi per gratiã specialem ab ea prę seruaretur; vtiq; illa Adami præuaricatio etiã nocuit B.Virgini; quia fecit eã indigentẽ gratia, aut remotiua culpę, si eã contraheret, aut præseruatiua, ne cõtraheret illã. Cum vero hoc nocumentũ non haberet, si in Adamo nõ peccaret; vtique præuaricatio Adami illi nocuit: non nocuisset autem, si in Adamo ipsa præuaricata non fuisset, vt iam ostendimus.

47. Ad verba 2. loco allata. Eodem modo sunt intelligenda verba 2. loco adducta: quoniam Adamus sua præuaricatione sibi, & nobis sanctitatẽ, & iustitiã perdidit in hoc sensu, quia in sanctitate, & iustitia actu cõciperemur, nisi Adamus suo peccato eã nobis in 1.cõceptione

confe-

conferendā perdidiſſet: quare illa verba intelligenda ſunt de actuali peccato Adami, non abſolutè, ſed in ordine ad actualē carentiā gratiæ, & iuſtitiæ, cum qua actu cōcipimur, cū tamē in ſanctitate, & iuſtitia actu naſceremur, ſi Adamus præuaricatus nō fuiſſet: quare Adamus ſua præuaricatione etiā B. Virgini ſanctitatē perdidit, & iuſtitiā: quia vere ſine ſanctitate, & iuſtitia conciperetur, niſi Deus mere gratis illi gratiā cōcederet, quę gratia antea foret pure ſanctificatiua ipſius B. Virginis; quia ex pura negatione eā ſanctificaret: nunc autē eſt vere iuſtificatiua, quia cum ſit gratis data ex meritis ſanguinis Chriſti, nō potuit non eſſe liberatiua ab imputatione culpæ Adami, quæ pro toto tēpore antecedente illi imputabatur, &

48. *Ad allata 3. loco.* præſeruatiua à macula, cui erat ſubiecta. Verba 3. loco adducta abſq; dubio intelliguntur de actuali transfuſione peccati Adami: quod tunc actu trāsfunditur, cū eius macula actu cōtrahitur. Et in hoc ſēſu nō intendit Conciliū B. Virginē in illis verbis cōprehēdere. Ex quo nō benè infertur Conciliū noluiſſe eā cōprehendere in regula Pauli, *Omnes in Adamo peccauerūt*, quia potuit Deus eā liberare à contrahenda macula peccati cōmiſſi in Adamo; & illam non eximere ab obligatione peccandi in Adamo. Imò ex obligatione contrahendi illam peccati maculam, neceſſario infertur, eam in Adamo peccaſſe,

49. *Aduert. vltimo loco adducta.* vt ſæpe oſtēdim⁹. ¶ Deniq; verba vlt. loco adducta abſq; dubio pro nobis ſūt: etenim Conciliū arguit contra Pelagianos, qui negabāt peccatū Adami in poſteros trāsfundi, quos in verbis præcedentibus dānauit affirmans Paulū docuiſſe oppoſitū, dū inquit, *Per vnū hominē peccatum intraſſe in mundū*: quia. ſ. Adamus ſuo peccato fuit prima, & radicalis cauſa, quod ōnes homines, dum in mundū primo ingrediuntur, contrahāt maculā originalē: & reddens rationē, ait *in quo omnes peccauerunt*: quare principale intentū Cōcilij non eſt facere decretum, quod *omnes in Adamo peccauerunt*, ſed quod *peccatū Adami in ōnes homines intrauit*, quatenus ōnes illius maculā cōtrahunt. Et in hoc decreto nō intendit B. Virginē cōprehendere. Inde autē non bene infertur Concilium noluiſſe eā cōprehendere in illa propoſitione Pauli, *in quo omnes peccauerunt*: qua Paulus confirmat peccatū Adami in omnes homines actu intraſſe: quia propoſitione illa, ſine vlla exceptione, vniuerſali manente, poteſt exceptionē admittere illa alia propoſitio, quod *peccatū Adami in omnes homines intrauit*.

Quare nō valet hęc cōſequentia: Cōciliū non intendit cōprehendere B. Virginē in illa regula Pauli. *Per vnū hominem peccatū in omnes homines intrauit*: *ergo intendit eam cōprehendere in illa alia, in quo omnes peccauerunt*: quia potuit Deus eā à priori regula eximere; nō vero ab hac poſteriori. Imo ſeruatis regulis fidei eā à poſteriori de facto nō exemit; quia illā à ſua redēptione eximeret, vt ſæpe oſtendimus; cum tamen eam in redemptione cōprehenſam potuerit, & decuerit excipere à priori regula. 50.

Hęc tam latè diximus; quia audio imò lego doctiſsimis Theologis placuiſſe Tridentini declarationē, non ſolum extendi, vt B. Virgo maculā non contraxerit; ſed etiā vt in Adamo non peccauerit. Quod nullo modo admitti poteſt, ſuppoſito quod non poſſet dici redēpta. Vnde pręcitatā ſententiā merito improbauit Suarius 2. tom. ad 3. p. diſp. 3. ſect. 2. pag. 32. col. 2. A. Et hanc fuiſſe mentem Concilij ſatis colligitur ex eo, quod remittit ſe ad Cōſtitutiones Sixti 4. quas innouat, in quibus ſolū eſt ſermo de exceptione maculę. ¶ *Ad argumenta ex Patribus.* 51.

52. *Ad argu. Patribus.* Tertio loco afferūtur varia Patrū teſtimonia, quibus (vt aiunt) euidenter probatur B. Virginē in Adamo nō peccaſſe: ſed eos in hoc falli ex dicendis conſtabit. Primo igitur loco adducunt ex B. Andrea, Iacobo, Cecilio, Ignatio, & alijs: *Quod B. Virgo immaculata ſit: nunquā maledicta: omnibus modis irreprehenſa: omniū gratiarum abundans; naturæ ſanctitatis Angelicæ ſociata*. Et ex Sancto Athanaſio: *Et ſemper, & vndequaque Beatiſsima.* Ex Ephrē: *eſt cælicolis ſublimior, purior Solis radijs, honoratior Cherubim, ſāctior Seraphim.* Sed hæc ſatis accommodate explicantur de Virgine in propria perſona.

53. *2. Ex Origene.* Secundo adducunt verba Origenis homil. 1. *de Deipara ex varijs collecta*, dū ait:

Mariã nec persuasione Serpẽtis deceptã, nec eius venenosis afflatibus infectã. Sed Origenes hęc verba adducit, vt probet B. Virginẽ nõ concepisse Verbũ ex carnis desiderio, ita inquiẽs: *Audite, quod Virgo in vtero accipiet nõ ex desiderio partũ cõcipiẽs, quæ nec persuasione Serpẽtis decepta est; nec eius afflatibus venenosis infecta: sed Virgo in vtero accipiet, prædicationem Angeli suscipiẽs, prophetarũ testimonia assumẽs.* Quę verba euidenter probãt Origenẽ non loqui de B. Virgine, vt fuit in Adamo, sed vt fuit in se ipsa, cũ diuinũ Verbũ concepit: illud enim cõcepit, nõ per aliquã Diaboli deceptionẽ, nec per aliquã venenosã carnis suggestionẽ; sed per prædicationem Angeli, &c. Quæ fuit plurimorũ explicatio, *quã sup. q. 4. art.* 3. §. 7. probabilẽ diximus; nunc autẽ asserimus Origenẽ aliter explicari nõ posse: sed nec obstaret si per illa verba intelligeretur pecatum originale; quia in hoc sensu assereret B. Virginem in Adamo nõ fuisse deceptam, vt in propria persona fuerit infecta.

54. Tertio loco adducũt Hypolitũ, qui apud Trithemiũ de scriptorib' ecclesiasticis ita scribit: Deus omnẽ gratiã, & honorẽ matri impendit; quia dixit, *honora patrẽ tuum & matrẽ* Sed hoc solũ cõcludit Dei matrẽ omnibus gratijs fuisse honoratã, quæ intra redẽptionis terminos continentur.

4. Ex Cyprian. Quarto sumitur arg. ex verbis *Cypriani de operibus cardinalibus Christi in serm. de Natiuita. Maria natura cõmunicabat, nõ culpa; Mariæ omnis plenitudo gratiæ debebatur.* Sed cũ illa verba scribat, vt ꝓbet B. Virginẽ in dolore filiũ nõ peperisse, intelligẽdus est, nõ de culpa in Adamo commissa, sed de macula illius in propria persona: ex qua talis pœna debetur: in hac igitur culpa B. Virgo cum cæteris mulieribus non cõmunicauit. ¶ Quinto loco mul-

55. 5. Ex Sophronio. ta adducuntur ex Sophronio in serm. de Assumpt. apud Hieronymũ. Et primũ; *quia in Mariã totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quanquã aliter.* Christus autẽ nõ peccauit in Adamo: 2. *Quidquid maledictionis infusum est per Euã, totũ abstulit benedictio Mariæ.* Ergo maledictio illa Euæ, quoð in Adamo peccaremus õnes, ad Mariã non peruenit; subdit, 3. *B. Virgo vltra Angelorũ, & Archangelorũ dignitatẽ transcendit: quidquid in ea gestũ est totũ puritas, & simplicitas, totum veritas, & gratia fuit: & ideo immaculata, quia in nullo corrupta.* Quæ omnia nõ rectè explicarẽtur, si in Adamo peccauit. ¶ Sed argumẽtũ ex primis verbis satis est debile: quia intelliguntur de gratia Christo homini collata: cui collatũ nõ fuit ꝑ gratiã, quod in Adamo nõ peccaret: vnde minor sub sensu maioris nõ bene subsumitur: accedit, quia verba illa intelligũtur de gratijs collatis personę B. Virginis, vt fuit in se, nõ vero vt fuit in Adamo. Argumentũ sumptũ ex verbis 2. loco adductis, arguit ignorantiã propositionũ: etenim nos in Adamo peccasse nõ fuit maledictio Euę: quia sicut ipsa peccauit, antequã malediceretur; ita etiã nos in illa ante talẽ maledictionẽ peccauimus. Quare ex illis verbis futiliter arguitur B. Virginẽ in Adamo nõ pecasse. Vt omittamus ibi sermonẽ esse de maledictione pariẽdi cũ dolore, quã verè abstulit benedictio Mariæ, non quoad alias mulieres, sed quoad se. Ad argumentũ sumptũ ex verbis 3. loco adductis iã respondimus ar. 3. §. 7. ad. 5. intelligũtur enim de puritate personali: etenim B. Virginis persona ideo simpliciter dicitur immaculata; quia in se nec actuali nec originali culpa fuit corrupta.

Sexto loco obijciũt Hierony. c. 10. Ecclesiast. vbi *B. Virgo dicitur nullũ habẽs fruticẽ, nullũ germen ex latere: quod nunquã fuerit in tenebris, sed semper in luce,* & inquiũt ex his verbis luce clarius cõstare B. Virginẽ non peccasse in Adamo. Ego dico luce clarius esse, verba illa intelligi de Virgine existente in propria persona, vt ostendimus art. 5. huius quæstionis. §. 8. 56. 6. Ex Hieronym.

Septimo loco adducũt Augustinũ, & affirmant eũ expresse affirmasse B. Virginẽ in Adamo nõ peccasse. Primo quia de natura, & gratia c. 36. ait de qua propter honorẽ Dñi nullã prorsus, cum de peccatis agimus, habere volo quæstionem. Et addũt, quod sicut honor Christi lęderetur, si ei' mater cõtraxisset originale peccatũ, sic etiam si in Adamo peccasset: & inquiunt illa verba, *Si potui coinquinari, cum eam facerem, potui, & ego coinquinari, cum ex ea nascerer,* adaptari liberationi à macula, & à peccato in Adamo. 57. 7. Ex Augustin.

Denique

Deniq; id colligunt ex alijs verbis: *Magnifica illũ Virgo beatiſsima, qui te ab omni peccato ſuper omnes præſeruauit*, ex illis itẽ: præſeruata, & incorrupta ab omni labe peccati. ¶Sed cũ Auguſt. doceat B. Virginẽ ex vi ſuæ generationis obnoxiã fuiſſe peccato contrahẽdo, & dicat hanc eſſe Catholicã doctrinam, & eam appellet carnẽ peccati, vt q.3.ar.2.dixim⁹, & ſæpe alibi, dicendũ eſt verba illa ſolũ eſſe intelligẽda in ordine ad perſonam B. Virginis in ſe ipſa; de hac enim nullam vult haberi quæſtionem, cum de peccatis agitur.

58. 8. *Ex Sancto Max.* Octauo loco adducitur S. Maximus in ſerm. de Aſſũptione Viginis, dũ ait, *Operante diuina prouidẽtia ex radice vitiata ſine vitio prodijſſe B. Virginẽ*, quæ verba (vt putãt) euidẽter probant eã non peccaſſe in Adamo: aſſerũt enim peccante in Adamo toto genere humano, ſolã B. Virginẽ non peccaſſe. Et in eodẽ ſenſu explicant verba Sedulij: *Et velut in ſpinis mollis roſa ſurgit acutis: nil, quod lædat habens, &c.* Et in eodem ſenſu explicant verba Vidę, & Mantuani. ¶ Sed profectò cũ B. Maximus agat de B. Virgine ex vitiata radice prodeunte, & Sedulius de eadẽ ex ſpinis ſurgente, & Vida de eadẽ exorta loquantur; nõ poſſunt hi authores explicari, niſi de perſona B. Virginis iam in vtero concepta; nõ vero, vt erat in Adamo obligata ad peccandũ cũ eo: etenim cõſiderata hoc poſteriori modo non prodibat ex radice vitiata; quia natura humana, antequã Adamus peccaret, licet infirma eſſet, & ſubiecta ad peccandũ peccante Adamo, nullo tñ modo pro illo ſtatu erat vitiata; ſed talis fuit poſt peccatũ Adami, poſt quod erat ſpina lædẽs, quia erat trãſfuſiua maculæ culpæ in Adamo cõmiſſæ. Quare decipiũtur, qui putant hos authores palã docuiſſe B. Virginẽ in Adamo nõ peccaſſe, cũ ſolũ doceãt eam nõ cõtraxiſſe maculã originalẽ. De quo lib.3.q.4.a.1. vbi vide.

59. 9. *Ex Cyrill.* Nono adducũtur S. Cyrillus in lib cõtra Neſtoriũ: *Propter filiũ temerariũ eſt in Maria Virgine ponere culpã aliquã peccati.* Ergo nõ admittit in ea culpã in Adamo: alias filius nõ honoraret matrẽ. Theodoretus lib.3. Cant. vbi B. Virginẽ appellat *immaculatiſsimã*, quod verbum denegat culpã etiam in Adamo. Arator ita ait, *à nato formata ſuo mala criminis Euæ. Virgo ſecunda fugat, nulla eſt iniuria ſexus.* Germanus aſſerit, *eam nulli culpæ fuiſſe affinẽ.* Damaſcenus affirmat *Serpentẽ adhunc Paradiſũ aditũ non habuiſſe*: Idiota de contẽptu mũdi c.2. docet, *eam fuiſſe pulchrã non in parte, ſed in toto.* S. Brunus, eã *appellat terrã incorruptã, ab omni contagione peccati liberã.* Damian. ait, *illã omnẽ ignorare nodoſitatẽ de tortuoſa generis humani radice: eſſe reclinatoriũ aureum, in quo De⁹ poſt tumultus Angelorũ, & hominũ ſe inclinauit, & requiẽ inuenit* Anſelmus de concep. virgin. c.18. ait: *Illius puritatẽ talem fuiſſe, vt maior ſub Deo intelligi nequeat*: in lib. de excellẽtia Virg. c.12. aſſerit *Deum illi omnia ſecum poſsibilia donaſſe*. D. Bernard. in ſerm de Concept. ita ſcribit, *inquantũ ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſsibili videatur immerſa.* Petrus Comeſtor in libello de concept. Virg. affirmat, *in Maria plus viguiſſe gratiã, quam naturã.* Laur. Iuſtinianus in lib. de caſto cõnubio ait: *Mariã iugum dãnationis Diaboli euaſiſſe: & eſſe alienã à chirographo dãnationis: & ab omni peccati labe extraneam.*

¶ Sed hæc omnia Patrum teſtimonia ad inſtitutũ parum faciunt: quod attinet ad Cyrillũ in eius operibus nõ reperitur lib. cõtra Neſtoriũ: nec præcitata verba in aliquo Cyrilli lib. inuenire potui: & quãuis in eo inuenirẽtur, intelligẽda forẽt de B. Virgine, nõ vt fuit in Adamo, ſed vt in ꝓpria pſona exiſtit, in qua nulla culpa vnquã extitit. Quomodo verba ex Theodoreto inferãt B. Virginẽ in Adamo nõ peccaſſe? plane nõ video. Verba Aratoris ſolùm probant eã à filio ſuo formatã fuiſſe ſine vllo malo peccati Euæ; malũ autem illius eſt originalis macula. German⁹ agit de perſona B. Virginis in ſe, quæ ideo nulli culpę fuit affinis; quia cũ in propria perſona nõ habuerit debitũ contrahendi maculã: nec vllã malam ſuggeſtionẽ, & actũ fomitis: vtiq; nec culpæ originali affinis fuit, nec actuali: hæc enim affinitas ſolũ datur per debitũ ad originale, & per actũ fomitis ad actuale. Et ob eandẽ ratio nẽ Serpens ex Damaſceno nõ habuit aditũ ad Paradiſũ in concept. B. Virginis à Deo formatũ; quia nec debitũ habuit in ſe, nec fomitẽ ſolutũ. Verba Idiotę intel- 60. *Solutio.*

ligẽda sũt de pſona B. Virginis, quę & corpore, & mente fuit sine culpa. Vnde ridiculum est ea exponere de exceptione à lege Adami. Verba Bruni sæpe explicauimus; quia intelliguntur de B. Virgine vt in propria existit persona; nõ vero vt fuit in Adamo. Verba ex Damasceno priori loco adducta intelliguntur de nodositate maculæ originalis, quæ est ex radice infecta: quæ vero posteriori loco adducuntur, intelliguntur de persona B. Virginis, in qua Deus post casum Angelorũ, & hominum per gratiam illi infusam requieuit: quod nõ tollit eam in Adamo cecidisse: quin potius ad excellentiã redemptionis per Christũ per se spectat. D. Anselmus agit de gratia purificante, quæ accõmodari non potest exceptioni, quam aduersarij fingunt. Et eodẽ modo intelligitur D. Bernardus, agit enim de gratia personali, nõ vero de originali. Similiter explicãdus est Petrus Comestor, quia loquitur de gratia sanctificante personam B. Virginis. In quo etiã sensu explicandus est Laurentius Iustinianus: agit enim de iugo maculæ, quæ ex peccato in Adamo cõmisso ex vi generationis transfunditur.

61. 10. *Ex regulis iuris.*

Decimo loco sumunt argumentũ ex iuris regulis, quia s. *Mater gaudet priuilegijs filij: & Augusta priuilegio principis.* Sed hæc omnia intelliguntur de Augusta per matrimoniũ principi iã coniuncta: vnde hæc iuris principia nõ possunt B. Virgini accõmodari, nisi postquã in propria persona in sui conceptione matrimoniũ spirituale cum Deo infusa gratia contraxit.

62. *Postremo ex testimonijs Apostolor.*

Postremo pro hac opinione ego addo nonnulla Apostolorũ testimonia. S. Andreæ, Thomæ, Matthæi, & Matthiæ, quę ex reuelatione S. Gabrielis scribuntur à Fratre S. Amadeo in lib. qui intitulatur Apocalypsis noua, & habetur in Bibliotheca regia S. Laurentij. Vbi S. Andreas de B. Virgine ita scribit: *Tu sola ab vniuersali omnium dãnatione præseruata fuisti: non tu mortua in Adam fuisti: vnica es; vnica immaculata: recessisti à quocũq; peccato: recedere tam longe à peccato, nemo potest.* S. autem Thomas Apostolus ita habet: *O quam felix es, quã fortunata, & in initio viarum Dei ab ipso electa fuisti; & Adæ peccato præuiso, non fuisti cũ alijs omnibus condẽnata, sed voluit vt merita filij tui tibi super omnes prodessent. Itaque pro minimo momento noluit inimicã, sed semper amicam purissimam.* S. vero Matth. ita habet: *Niuei candoris es, O Maria immaculata: scirpus sine nodo: Spiritus Sanctus, qui est æternum donum, te sanctificauit, præseruauit, purgauit, illuminauit, & singularibus priuilegijs decorauit.* Deniq; S. Matthias ita scribit: *In peccato non fuit concepta, omni gratia, & omni scientia fuit impleta.*

Andreas. *Thomas.* *S. Matth.* *S. Matthias.*

¶ Quòd liber iste Sãcti Amadei in regia habeatur Bibliotheca à viris fide dignissimis accepi, qui affirmarunt se hæc Apostolorũ testimonia in eo legisse: nec etiã aut de sanctitate B. Amadei dubito, nec quod illi hæc facta fuerit reuelatio, vt contra Caietan. ostendemus *lib. 3. q. 6. ar. 4.* & tamen affirmo hæc testimonia non satis conuincere, vt dicamus B. Virginẽ in Adamo non peccasse: sunt enĩ intelligẽda de persona B. Virginis, quę sola præseruata fuit ab vniuersali omniũ damnatione, qua omnes ad contrahendã maculã originalẽ sunt damnati: ab hac igitur damnatione sola B. Virgo, licet cum cæteris peccauerit in Adamo, præseruata fuit. Vnde ad hunc sensum scribitur eam in Adamo non fuisse mortuã; quia licet in Adamo peccauerit, nõ tñ in eo ita fuit mortua, vt fuerit dãnata vt actu in ꝓpria persona in sui conceptione moreretur, & ideo in propria persona fuit ĩmaculata, & recessit à quocũq; peccato. 63.

In quo sensu Virgo nõ sit mortua in Adam.

Ad hunc modũ intelligendũ est testimonium S. Andreæ Apostoli, quod contra nos maxime vrgebat. Hũc sensum cõfirmo ex primis verbis testimonij, quæ affirmant solã Virginem ab vniuersali omniũ dãnatione præseruatam fuisse. Iam vero posteri Adami ante illius peccatum non erant damnati ad peccandum eo peccãte: sed post peccatum originaliter iam mortui, omnes fuerunt damnati, vt personaliter morerentur contrahendo maculam peccati, quod in Adamo fecerunt. Ab hac autem personali morte sola B. Virgo fuit pręseruata: hac autẽ præseruatione non indigeret, si in Adamo originaliter non peccasset: quare si illa hac indiguit præseruatione, vtique in Adamo peccauit, & actuali in propria persona morte morere- 64.

tur

tur, nisi gratia præseruaretur. Cũ vero illa priora verba non possint non intelligi in sensu explicato, in eo intelligẽda sũt illa, quæ imediatè sequũtur: *Nõ tu mortua in Adamo fuisti*: quia omnibus in Adamo cõdemnatis, non vt originaliter morerẽtur, quia vere omnes ante illam damnationẽ iam originaliter erãt mortui; sed vt morerentur personaliter, cum primum conciperentur: sola autem Virgo in hac condemnatione ad personalem mortem, nõ fuit mortua, sed statim à Deo excepta, vt præseruanda per gratiam. Quæ omnia sunt diligenter aduertenda. Cætera autẽ verba *vnica es, &c.* expresse intelliguntur de persona B. Virginis.

65. *Ad verba Thomæ Apostoli.* Verba autem adducta ex Thoma Apostolo in sensu à nobis explicato de diuina electione explicanda sunt: Beata enim Virgo ab initio, & ante sæcula, & in initio viarum Dei, quando singula de hominibus disponebat, post præuisum Adę peccatum, atque condemnationem, vt mortem, quam in Adamo originaliter incurrerunt, personaliter incurrerent, nõ fuit cum cæteris condemnata, sed electa potius, vt in propria persona, ne minimo quidem momẽto fuerit inimica. ¶ Verba S. Matthæi expresse intelliguntur de actuali nodo originalis maculæ, quem B. Virgo actu non habuit: haberet tamẽ, nisi præseruaretur. ¶ Quæ ex S. Matthia afferuntur nihil iuuant aduersarios, vt patet.

Argumenta ex rationibus.

66. *Argum. ex ratione.* ¶ Vltimo loco suam opinionem rationibus confirmant, quas latissimè congerũt Luzerus, & Lezana. Prima est: quoniam vt quis dicatur in Adamo peccasse, non satis est eum fuisse in illo tanquam in capite naturali, sed necesse est, vt fuerit in illo tanquam in capite morali; ita vt comprehensus fuerit in pacto inito cum Adamo. Sed B. Virgo excepta fuit ab isto

1. ratio. pacto, & ideo non fuit in Adamo, vt in capite morali. Ergo non peccauit in illo. Consequentia patet simul cum maiori: minor ex eo probatur, quia potuit Deus illam eximere ab illo pacto: tum, quia est legislator: tum, quia id non implicat, imò decens fuit, vt putat se probasse: tum tertio, quia id satis insinuat Ecclesia, dum in Officio Conceptionis adducit illud Assueri ad Esther. *Non enim pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est*: tum deniq́, quia antequam Adamus, & posteri in eo peccarent, & pactum cum eis iniret, electa fuit ad maternitatem Christi, vt supponunt per se luce clarius esse probatũ. Decens igitur fuit, vt illam à tali pacto Deus eximeret: nam si pro illo signo priori ad illam dignitatẽ electa fuit; vtiq; tanquam dilectissima iam erat prædestinata ad maxima dona gratiæ: & ideo decebat, vt eam à tali lege eximeret, vt ne periculo peccandi exponeretur.

Hanc rationem exemplo confirmant: 67. *Confirm.*
si Rex aliquis filiam alicuius Principis sibi subditi in sponsam eligisset; & patri illius dignitatem sub hac conditione cõcessisset, vt si mansisset fidelis, dignitas ad eius posteros transiret; sin autem omnes criminis paterni rei mansissent; vtique credendũm est regem à tali lege excepturum fore filiam, quam sibi depensauerat. Pariter igitur credendum est Deum, qui B. Virginem ante pactum cum Adamo initum sibi in matrem elegit, eam eximisse à lege posteris Adami imposita.

Secunda ratio: quoniam si B. Virgo 68. *2. ratio.*
peccauit in Adamo: vtique proxime fuit obnoxia peccato originali. At quis credet Reginam cœlorum huic peccato fuisse proxime obnoxiam?

Tertia ratio: B. Virgo vere est mater 69. *3. ratio.*
Christi. Ergo decens erat, vt peccati Adamici omnino fuerit expers, & subinde, vt in eo non peccaret, ideo quia à lege fuit exempta. Hanc consequentiam inde probãt: quia cum sit mater Christi, caro eius, est caro Christi, ex Augustino: & Deus est idem cum ea ex Damasceno. Vtrũq; esset falsum, si peccauit in Adamo. Deinde quia ex eo, quod est mater Christi, omnes Patres inferunt eam originale peccatum non cõtraxisse. Eadem igitur ratione infertur eam in Adamo non peccasse. Tertiò; quia ex eo, quia est mater Christi, est Angelis melior: Angeli autẽ nec in se, nec in alio peccatum habuerũt. Denique esse matrem Christi est fons, vnde omnes fauores possibiles oriri possunt.

80. 4. ratio. Quarta ratio: quoniam B. Virgo ad redemptionem cooperata est, saltem indirecte & remote, vt Patres docent. Ergo non peccauit in Adamo. Consequẽtia probatur ex 1. ad Hebræos 7. vbi Paulus ex capite Redemptoris infert decens fuisse, vt Christus esset sanctus, innocẽs, & impollutus. Deinde, quia sic cooperata est ad redemptionem ex captiuitate. Ergo captiua non fuit, & subinde in Adamo non peccauit.

81. 5. ratio. Quinta ratio: quia B. Virginem peccasse in Adam cedit in oprobrium Christi, quia poterat matrem liberare à tali oprobrio.

82. 6. ratio. Sexta ratio: quia vel Deus non potuit liberare matrem, ne in Adamo peccaret; vel potuit & noluit. Non primum; vt patet. Non secundum; quoniam ex Augustino in serm. de Assumptione, id debemus credere Deum fecisse, quod melius est. Iam vero melius est eam eximisse ne in Adamo peccaret. Quare si potuit; vtiq; voluit.

83. 7. ratio. Septima ratio: Deus, ideo quia B. Virgo futura erat mater Dei, eam exemit ab alijs cõmunibus regulis minoris æstimationis. Ergo eam exemit à regula peccãdi in Adam: nec enim potest reddi sufficiens ratio discriminis.

84. 8. ratio. Octaua ratio: quia nihil emolumenti aut vtilitatis Virgini, aut Ecclesiæ aduenirer ex eo, quod in Adamo peccauit.

9. ratio. Nona, & postrema ratio: quoniam B. Virgo super omnes choros cœlestium spirituum est exaltata. Ergo in Adamo non peccauit. Consequentia patet, quoniam cœlestes spiritus nec in se, nec in alio alicuius peccati participes fuerunt: quomodo igitur Maria est illis sanctior? Hæ sunt omnes, aut principales rationes huius sententiæ.

¶ *Solutio horum argumentorum.*

85. *Solutio rationum.* Hæc argumenta in eo deficiunt, quia supponunt hæc duo simul stare: B. Virginem non peccasse in Adam, & esse redemptam: hoc enim supposito, & decentiam huius priuilegij probant, & suam sententiam ab omni liberant censura, à qua eam non liberarent, si faterentur illa duo simul stare non posse: & cum sine hęresi negari non possit B. Virginem fuisse redemptam; vtique sine errore affirmari non potest eam in Adamo non peccasse. Quod vero si in Adamo non peccauit, non possit ad Christi redemptionem pertinere sæpè ostendimus. ¶ Hac igitur veritate supposita facile est videre, quam futilia sint argumenta adducta.

Ad primum concessa maiore, neganda est minor: cuius probatio futilis est, quia licet Deus absolute potuerit B. Virginẽ ab illo pacto liberare, non tamen potuit supposito decreto, quod illa vere erat redimenda; idq; vt Christi redemptio hanc supremam haberet dignitatem, vt nullus ex Adami propagine à necessitate redẽptionis eximeretur: hoc enim decreto supposito necessarium fuit, vt B. Virgo peccauerit in Adamo, & in eo fuerit originaliter mortua peccato, & inimica, & ideo ex se subiecta ad contrahendam maculam; quæ subiectio non aliunde oriri potest, quam ex eo, quod peccatũ Adami etiam fuerit suum. 86. *Ad primã rationem.*

Ex quo patet exemplum in confirmationem adductum ad rem non facere, propter disparem rationem in vtroque casu. 87. *Ad confir.*

Ad secundam rationem mirandum est, quod illi Theologi dicant, absurdum esse quod ex sententia Augustini Catholica docet Fides de omnium hominum obnoxia successione ad contrahendam maculam originalem, à qua nec B. Virgo eximitur ex sententia omnium Patrum, teste Augustino lib. 2. contra Iulianum c. 10. vide quæ diximus in §. præcedente. 88. *Ad 2.*

Tertium argumentum futilem habet consequentiam: etenim decens non est B. Virginem non esse redemptam per filium: redimi autem non potuit, nisi in Adamo peccauerit, & mortua fuerit, & damnata, vt maculam sui peccati personaliter contraheret. Et quãuis caro Virginis in hoc sensu dicatur caro Dei, quia ex ea sumenda erat Dei caro: tamen Verbum sumpsisse carnem ex carne peccati (id est debitrice ad contrahendam maculam) & Augustinus docet, & Patres. Nec est eadem ratio, de prẽseruatione, ne in Adamo peccaret; & de præseruatione, 89. *Ad 3.*

ne

ne maculam sui peccati contraheret: quia hæc posterior præseruatio stat cum hoc, quod vere sit redempta, non tamẽ prior: dicitur autem melior effecta Angelis, nõ conditione naturæ, sed solius personæ: etenim natura humana in B. Virgine ex vi suæ generationis est peccato infecta, nisi per gratiam præseruetur: talis autem non erat natura Angeli. Maternitas autẽ est fons omnium donorum, & gratiarum intra limites redemptionis.

90. *Ad 4.* Quarta ratio indigna est solutione: quia cum B. Virgo in eo sensu redemptioni cooperata sit; quia genuit & peperit Redemptorem; vtique in eodem cooperata etiam est ad sui redemptionem à captiuitate peccati: & ideo ex vi suæ generationis non potuit esse innocens, sed culpæ debitrix.

91. *Ad 5.* Ad quintam rationem negamus id, quod sumitur; cum potius id cedat in magnam Christi dignitatem, quod redẽptor sit matris suæ, redẽptione intra limites redẽptionis omniũ perfectissima.

92. *Ad 6.* Ad sextã ex dictis patet solutio: quoniam absolute potuit, noluit tamen: quia voluit suo sanguine eam redimere, quod in gloriam & Christi & matris cedit.

93. *Ad 7.* Septima ratio ex dictis soluta manet: quia exemptio ab alijs regulis non inferebat Virginem non esse redemptam; quod tamen per se infert exemptio, ne in Adamo peccet.

94. *Ad 8.* Octaua ratio indigna est Theologo: quoniam & diuinam misericordiam maxime exaltat, quod pro salute hominum ex carne peccati nasci voluit, vt ex Augustino, & alijs Patribus sæpè diximus: & magis obligat B. Virginem, dum cognoscit se in matrem Dei electam fuisse, cum esset peccati debitrix.

95. *Ad postremum.* Postrema ratio eandem habet indignitatem: quoniam longum est discrimen in hoc inter Angelos & homines: etenim Angeli ex sua natura à solo Deo sunt producibiles, nec poterant in vno capite virtualiter includi, ratione cuius possent in alio obligari: cuius oppositum reperitur in natura humana. Potuit igitur, imo decuit Deum in vno capite, quod simul & naturale esset & morale, omnes homines obligare, vt non solum naturæ imbecillitas manifestaretur; sed etiam pronitas ad malum; vt Dei misericordia magis exaltaretur; qua motus voluit, vt Dei filius fieret homo, & in Cruce moreretur; idque pro sola hominum redemptione.

¶ Superest vt hoc loco aduertamus Supremum Sanctissimæ Inquisitionis Tribunal Madriti hanc propositionem tanquam probabilem qualificasse: *B. Virgo Maria non contraxit debitum peccati originalis,* vt patet ex publico testimonio Ferdinandi de Villegas eiusdem Sanctissimi Tribunalis Secretarij, dato Madriti 22. Ianuarij 1616. Ex quo quidam scribunt Sanctissimum Tribunal qualificasse vt probabilem hãc alteram propositionem, *B. Virgo non peccauit in Adam*, sed in hoc hallucinantur; quoniã propositio qualificata agit de debito à persona B. Virginis contracto: etenim cum sola persona debitũ contrahat, & tunc illud contrahat, cũ primo concipitur; propositio à Sanctissimo Tribunali qualificata vt probabilis hunc habet sensum, persona B. Virginis non contraxit debitum peccati originalis; quod nos libentissimè admittimus, vt patet ex ijs, quæ diximus artic. 5. huius quæstionis. Et in eodem sensu illam propositionem intellexerunt Theologi Cõplutẽses, vt ex plurimorũ scriptis, & annotationibus accepi: vnde in hoc sensu defendunt hanc propositionem: *B. Virgo in propria persona nullum habuit debitũ.* Et in hoc sensu propositio probabilis est, & nulla indiget censura, vt statim dicemus ad vltimam propositionẽ. Ex quo non bene infertur eam non peccasse in Adamo, nec habuisse debitum contrahendi maculam: quia cum hoc, quod peccauerit in Adamo, & in lumbis parentum habuerit debitum ortum ex peccato, quod commisit, bene constat quod in propria persona intrinsece nullum debitum habuerit: vt in dicto artic. 5. latè ostendimus. Quare nostra ista doctrina non repugnat qualificationi propositionis à Sãctissimo Officio propositæ: sed illi libentissime subscribimus, sicut subscribemus in omnibus. ¶ Et hæc dicta sint pro explicanda & confirmanda certitudine tertiæ propositionis posita suprà art. 6. 96. *Aduertentia.*

§. 5.

§. 5.

Expenditur certitudo aliarum propositionum.

97. *De quarta proposit.* DE quarta propositione latè egimus art.2.huius quartæ quæstionis, vbi §.1.diximus,nullum inueniri authorem,qui oppositam affirmaret,sed omnes in ea conuenire:argumenta tamen pro opposita sententia ibidem retulimus §.3. vbi diximus nostrã quartam propositionem ita esse certam, vt opposita sit erronea: & §.6. dissoluimus omnia argumenta in contrarium.

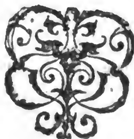
98. *5.proposit.* De propositione quinta latissimè diximus art.3. huius quæstionis. Controuersia tamen est; an ita certa sit, vt nota alicuius censuræ indigeat? Plures negantem sententiam affirmant; nimirum qui probant B.Virginem in Adamo non peccasse,& id tanquam probabile supponũt. Oppositum tamen tenentur asserere,qui scribunt sine errore in Fide affirmari nõ posse,quod B.Virgo in Adamo non peccauit: etenim cum ex principijs Fidei ex peccato in Adamo commisso omnes obnoxij sint ad contrahendam originalem maculam; vtique sine errore in Fide dici non potest aliquem eorum, qui in Adamo peccauerunt,ex ipso Adami peccato non habere debitum contrahendi maculam originalem. Quare si sine errore non potest negari Beatã Virginem in Adamo peccasse, vt diximus suprà §.3. vtique sine eodem errore non potest illi denegari debitum ortum ex Adami peccato; siue illud remotum sit, siue proximum. Vide quæ latè diximus art.3.huius quæstionis à §.2. cum sequentibus.

De sexta propositione diximus illam cæteris omnibus esse longe probabiliorem; vnde oppositum nulla indiget censura. Vide quæ diximus artic.4. huius quæstionis §. 2. 99. *6.proposit.*

Septima propositio ita est certa, vt opposita sine periculo defendi non possit: etenim sine Fidei periculo negari non debet B. Virginem habuisse debitũ peccandi in Adamo ortum ex conditione naturæ, vt omnes admittunt. Error etiam erit in ea non ponere debitum ortum ex peccato Adami, siue illa consideretur in Adamo, & parentibus, siue in semine iam concepto in matris vtero: etenim vtroque modo illi imputabatur peccatum, quod in Adamo commisit. Vide quæ diximus art.4. §.3. 100. *7.proposit.*

Octaua tandem & postrema propositio mihi est indubitata: quia suppositis Theologiæ principijs,ex principijs Philosophiæ efficaciter demonstratur. Opposita tamen propositio nulla digna erit censura. Vide quæ diximus art.5. huius quartæ quæstionis. 101. *8. & vlt. propositio.*

Finis huius secundi libri.



LIBER TERTIVS
DE PRÆSERVATIONE VIRGINIS
A MACVLA ORIGINALI.

¶ Præfatio ad totum Librum.

1. *Continuatio ad præcedent.*



STENDIMVS in secundo libro B. Virginem peccasse in Adamo, & inde habuisse debitum contrahẽdi maculã peccati, quod in Adamo fecit: consequenter inquirendũ est, an de facto talem maculam contraxerit, dum in vtero matris primum concepta est? Quæstio apud veteres Theologos olim non modo celebris, sed etiam controuersa, & digna, quæ pro parte Deiparæ Virginis in illius honorem quã accuratissimè explicetur, gratia solius indagandæ veritatis. Quare initio disputationis ex toto corde diuinum imploro auxilium, & Deiparę Virginis fauorem, in cuius honorem, & in gratiam Christianæ pietatis totius fere Ecclesiæ disputationem instituimus.

2. In explicatione huius difficultatis hũc ordinem seruabimus: vt primo loco expendamus, an B. Virgo à contrahenda peccati originalis macula diuina gratia fuerit præseruata? Deinde expendemus quomodo ab illa præseruata fuerit? Tertio tandem & vltimo loco diligenter explicabimus, quomodo B. Virgo ad Christi redemptionem pertineat, si maculam originalis peccati de facto non cõtraxit.

3. *Quæstiones excitãdæ.* Quod attinet ad primum, pro illius explicatione sequentes excitabimus quæstiones. In prima referemus duas de hac difficultate celebres opiniones: vnã, quæ affirmat B. Virginem in sua conceptione maculam originalem de facto contraxisse: alteram; quæ id negat, & constanter asserit eam à contractione maculæ originalis diuinitus fuisse præseruatam: quam posteriorem sententiam vt verissimam in Virginis honorem pro viribus defendemus. Secunda quęstio diligenter explicabit neutram illarum esse de Fide, & subinde vtramque sine vlla censuræ nota tum in scholis, tum in scriptis defendi posse. Tertia quæstio diligenter examinabit, an sententia, quæ B. Virginẽ liberat à contractione originalis maculæ, aliquando fuerit de Fide? Quarta quęstio inquiret, quænam illarum opinionum Patrũ testimonijs sit probabilior? Quinta inuestigabit, quidnam circa vtriusque probabilitatem ex sacris literis colligatur? Sexta expendet; quid de vtraque sentiendum sit ex ijs, quæ sunt tradita ab Ecclesia? Septima etiam expendet rationes, tum ex Theologia, tum ex naturali ratione petitas. Octaua quæstio concludet, non solum verissimam & certissimã esse partem, quæ negat B. Virginem incurrisse originalem maculam, sed eam diffiniendam fore, si huius controuersiæ veritas aliquando ab Ecclesia definiatur. Nona tandem & vltima aduertet hanc solam sententiam esse simpliciter proponendam, & prædicandam populo.

QVÆSTIO PRIMA.

De præseruatione Virginis à macula peccati originalis.

AR-

ARTICVLVS VNICVS.

An B. Virgo de facto fuerit præseruata ab originali macula?

§. I.

Referuntur authores, qui affirmãt B. Virginẽ maculam originalem contraxisse, cum omnibus illorum fundamentis.

1. *Authores opinionis quæ asserit Virginem cõtraxisse pec. orig.* *D. Thom.*

DE proposita controuersia duæ fuerunt celebres doctorum hominum oppositę sententię. Prima affirmat B. Virginem maculam originalem de facto contraxisse. Ex Scholasticis ita probant *D. Thomas 3. p. q. 27. ar. 1. & 2. in corp. & ad 2. & in 2. dist. 31. q. 1. art. 2. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. quæstiunc. 1. & 2. & in 4. dist. 43. art. 4. quæstiunc. 1. ad 3. & quodlib. 6. art. 7. opusc. item 2. c. 224. referri solet in Psalmo 45. cum eo conueniũt omnes fere Thomisticæ doctrinæ professores: ita Capreolus in 3. dist. 3. q. 1. ar. 1. concl. 1. & ibidem Hispalensis q. 1. Caietanus 3. p. q. 27. art. 1. & in opusculo de Conceptione Virginis cap. 4. Ferrariens. 4. contra gentes cap. 50. Canus de locis Theologicis lib. 7. cap. 1. Medina ad 3. p. q. 27. art. 1. D. Antoninus 1. p. tit. 8. c. 2. latissime vsque ad nauseam quidam Vincentius Bandellus de Castro nouo in libro, quem ex professo scripsit contra Virginis conceptionem.* Hãc opinionem nostris his temporibus in Hispania pertinaciter defendunt Moderniores quidam Thomisticæ doctrinæ defensores.

Capreol. Hispalen. Caiet. Ferrar. Canus. Medina. Antonin. Bandellus.

2. *Albertus. D. Bonau. Richard. Durand. Paludan. Aegidius. Gregor. Ocham. Guido. Tarãtasia. Neapolis. Adam. Torneo. Poliaco.*

Præter Thomistas eandem sententiã probauere *Albertus Magnus in 3. dist. 3. art. 4. & 5. D. Bonauent. ibidem art. 1. q. 1. Richardus art. 1. q. 2. Durand. q. 1. Paludan. q. 1. artic. 1. Herueus q. 1. quidam Adamus Anglicus in eadem 3. dist. Ægidius in 2. dist. 29. q. 1. in 4. dubio literali, & dist. 30. q. 1. art. 3. & dist. 31. q. 1. art. 2. & dist. 32. q. 1. art. 2. & quodlib. 6. q. 20. Gregorius in 2. dist. 30. q. 2. vbi etiam Ochamus q. 1. ad 6. argumentum, Guido Carmelita quodlib. 3. q. 13:* referuntur pro hac opinione *Petrus Tarantasia, Ioannes de Neapolis, Adam Guodam, Rupertus de Torneo, Ioannes Poliaco, Ioannes de Guanaco;* quos tamen non vidi. Pro eadem opinione refertur *Alexander de Ales 3. p. q. 9. memb. 2. art. 1. 4. & 5:* qui tamen nunquam expresse docuit B. Virginem fuisse conceptam in peccato originali; sed solum scribit eam nec ante conceptionem in vtero, nec post eã ante animationem potuisse sanctificari; fuisse tamen sanctificatam post animæ infusionem: quæ resolutio bene potest constare cum sanctificatione in primo instanti animationis præseruante ab originali: quare Alensis pro hac opinione referri non potest: sicut etiam non potest pro ea referri *Magister in 3. dist. 3.* si verba illius diligentius expendantur: sed nec pro ea referri potest *Henricus quodlib. 6. q. 13.* cum eam nõ asserat. An vero citari possit *quodlib. 15. q. 13?* affirmatiue respondendũ est. Ex Iureperitis eam probarunt *Glossa ad verbum miratur in c. 2. & in cap. per Baptismum de consecr. dist. 4. additio Hugutij in cap. Firmiter, eadem dist. & in cap. 1. ad verbum natiuitas, & in c. pronuntiandum de consecr. dist. 3. Hostiensis in Sũma tit. de pœnitentijs, & remissionib. §. Quis debet confiteri. Speculator 2. p. tit. de ferijs, Archidiacon, & Turrecremata in d. c. Firmiter, idem Turrecremata in cap. in his, de consecr. dist. 3. Ioannes Andreas in nouella in cap. conquestus, de ferijs, & ibidem Calderinus*, vt omittamus alios Doctores in scholis ignotos, quos tam ex Theologis, quàm Iureperitis refert Bandellus loco citato, an fideliter? ignoro.

Male refertur Alẽsis. *Male etiã Magister.* *Nõ bene refertur Henricus.* 3. *Glossa.* *Hostiensis. Speculator. Archidia. Turrecremata. Ioa. And. Calderin.*

4. *Probat cõmunis hæreticorum.*

Et vt nullos huius opinionis patronos omittamus, illa maxime placuit quibusdam nostri temporis hæreticis: *Matthiæ Illyrico, Thilemano. Hes Husio, & Martyno Kemnitio*, vt ex dicendis patebit: adde Caluinum, & communem nostræ tempestatis hæreticorum sententiam.

5. *1. argum.*

¶ Hæc sententia à suis authoribus multis confirmatur; & primo ex generalibus sacræ Scripturæ locutionibus, ex quibus constat omnes peccato Adami fuisse cõstitutos peccatores; à quibus in eadem Scriptura solus Christus excipitur.

6. *2. arg.*

Secundò id confirmant ex generalibus Conciliorũ definitionibus, quæ vniuersaliter statuunt esse de fide omnes cõcipi cum originali peccato.

7. *3. arg.*

Tertiò: volunt eam esse confirmatam communi Sanctorum Patrum consensu:

ete-

etenim(vt volunt)omnes docent B. Virginem peccatum originale contraxiſſe.

8. 4.arg. Quartò eam confirmant ex abſurdo: nam ſi Virgo in ſua cõceptione fuit immunis à peccato originali, conceptio Chriſti Domini non fuiſſet ſingularis, quoad immunitatem à peccato.

9. Quintum. Quintò: Beata Virgo non fuiſſet redempta ſanguine Chriſti.

10. Sextum. Sextò:B.Virgo habuit debitum contrahendi maculam originalem. Ergo de facto eam contraxit. Antecedens tanquã vere Catholicum latè cõfirmauimus lib. 2. præcedente. Conſequentia verò inde probatur; quoniam ſi in primo inſtanti ſuæ conceptionis fuiſſet immunis per infuſionem gratiæ; vtique nunquam illa fuiſſet in debito contrahendi.

11. Septimũ. Septimò;in B.Virgine fuit prima cauſa,& radix originalis peccati: etenim peccauit in Adamo,vt lib.2.q.3. latè oſtendimus, fuit etiam concepta per rationem ſeminalem ex Adamo tanquam vera illius filia, & ſubinde fuit concepta ex vera propagine peccati. Ergo de facto contraxit originale peccatum.

12. Octauum. Octauò; B. Virgo vere contraxit effectus peccati originalis; quia vere fuit mortua, & vere habuit fomitem peccati, cur igitur non contraxit ipſum originale peccatum? etenim ex Paulo ad Rom. 5. *Per peccatum introiuit mors, & in omnes homines pertranſijt.*

13. Nonum. Nono; ſequeretur cœlum nunquam fuiſſe Virgini clauſum: etenim per peccatum Adami clauſum fuit: vnde ſi moreretur ante mortem Chriſti, ſtatim intraret in cœlum, conſequens tamen eſt falſum: quoniam Chriſtus Dominus ſicut ſanguine ſuo, Virginem redemit, ita ſua morte illi cœlum aperuit.

14. 10.arg. Decimo & vltimo: Virgo non potuit à macula peccati per gratiam ſanctificari, niſi in ſe ipſa peccatum originale cõtraxerit. Ergo de facto illud contraxit. Conſequentia patet: antecedens probatur;quoniam non potuit ſanctificari ante inſtans infuſionis animæ; nec potuit ſanctificari in ipſo primo generationis inſtanti:ergo in eo neceſſario habuit originalem culpam: nam cum pro illo inſtanti actu gratiam non habuerit, actu habuit originalem maculam, quæ perſonam ab Adamo ſeminaliter genitam inſeparabiliter comitatur,quandiu per gratiam ſanctificantem non liberatur.

¶ Hæc ſunt huius opinionis vel omnia, vel ſaltem potiora argumenta.

§. 2.

Refertur opinio,quæ negat B.Virginem maculam originalem contraxiſſe.

Oppoſitam tamen ſententiã (quod ſcilicet B. Virgo de facto non cõtraxerit maculam peccati originalis)defendunt præſtantiſsimi Theologi. Ex Scholaſticis illam verbis expreſsis ſcribit *D.Thomas in 1.diſt.44.q.1.ar.3.ad 3.* vbi ita ſcribit, *Puritas intenditur per receſſum à cõtrario:& ideo poteſt aliquod creatum inueniri, quo nihil purius eſſe poteſt in rebus creatis, ſi nulla contagione peccati inquinatum ſit: & talis fuit puritas B. Virginis,quæ à peccato originali,& actuali immunis fuit.* Quæ verba adeo ſunt formalia,vt nullam omnino patiantur accõmodatam explicationem. 15. Opin. quod non contraxit. D.Thom.

Eadem verba D.Thomã ſcripſiſſe *in expoſitione Salutationis Angelicæ,quæ habetur Opuſc.*4. plerique aduertunt: ita enim in multis codicibus antiquis legebatur, vt affirmat *Catharinus in 1.tract.de Conceptione Virginis cap.6. pag. 61. §. Quinto non monemur*: vbi teſtatur, Turremcrematam auſum non eſſe id inficiari. 16. Antè D.Thomam pro ea refertur *Albertus Magnus in libr. de Laudibus, & Priuilegijs Virginis cap.166.* quem refert *Canniſius lib.5.de Virgine Deipara cap.27. pagina 1108.* vbi docet Virginem ſolam excipi à communi regula, quod omnes in Adamo peccauerint. Albertus. Vnde mutauit ſententiam, quam probauit *in 3. diſtinct. 3. articulo 4. & 5.* vbi ſi non expreſſe affirmat Virginem contraxiſſe peccatum originale; tamen in id inclinat. Mutauit opinionẽ.

Eandem ſententiam ex ſcholaſticis conſtanter defendit *Scotus in tertio diſtinct.3. quæſtione prima*, quem ſequuntur omnes alumni Sanctiſsimæ familiæ Franciſcanæ,qui poſt Scotum ſcripſerunt. 17. Scotus. Ita docent *Liquetus ibidem, Mayronius q.2.Baſſolius q.1.ar.3.Orbelis q.1.Melchior Flauus q.1.Franciſcus Ouãdus ibid.prop.6.7.& 8.* Liquetus. Mayron. Baſſol. Flauius.

Vterque Ouandus. Nysse. Cordub. Ioan. Medina. Castro. Pitigian.

latius Ioannes Ouandus in comm. ad 3. Scoti dist. 3. q. 2. dub. 6. ad primam quæstionem Scoti, Nicolaus de Nysse in sua resolutione Theologica tract. 4. p. 1. portione quinta q. 1. latissime Antonius Cordubensis lib. 1. quæstionar. q. 44. concl. 6. Veiga lib. 2. in Tridẽtinum c. 6. Ioannes Medina in lib. de oratione q. 7. fol. 181. & 191. & de pœnitentia q. 6. pag. 20. & satis Castro lib. 1. de iusta hæreticorum punitione c. 8. Franciscus de Pitigianis in Summa ad 3. Scoti dist. 3. q. 1. ar. 5.

Aureolus. Maior. Gabr. Almain. Carthus. Argent. Aquila. Rubion. Fr. Franc. à Christo. Palatius. Marsilius. Almain. Suarius. Bellom. Salas. Valentia. Henriq. Azorius. Alu. Pis.

18 Præter Scotistas ex scholasticis eandem opinionem probauerunt *Aureolus apud Capreolum in 3. dist. 3. q. 1. ar. 2. contra primam, Maior in 2. dist. 30. q. 4. & in 3. d. 3. q. 2. art. 3. Gabriel ibidem q. 1. art. 2. concl. vnica, Almainus q. 1. Dionysius Carthusianus q. 1. in fine, noster Thomas de Argentina q. 1. art. 1. Petrus de Aquila q. 1. Guillermus de Rubione q. 1. art. 2. concl. 5. doctissimus præceptor meus Frater Franciscus à Christo q. 1. & lib. 6. de Incarnat. q. 1. Michael de Palatio in 3. dist. 3. disp. 1. & in declaratione de conceptione Virginis. & in proœmio 2. in Isaiam, Marsilius in 2. q 20. & in 3. dist. 3. q. 4. art 1. concl. 1. & Almainus in lib. de potestate Ecclesiæ c. 16. Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. Vasquez Bellomont. 2. tom. ad 3. p. disp. 117. per totam, Salas 2. to. ad 1. 2. q. 81. tract. 3. disp. 11. sect. 5. n. 68. Gregorius de Valentia in lib. de controuersijs fidei in tract. de peccato originali c. 3. pag. 785. & in 2. tom. ad D. Thomam disp. 6. q. 11. punct. 2 pag. 627. & 628. & latius 4. tom. disp. 2. q. 1 punct. 2. pag. 402. Henriquez lib. 2. de Missa c. 7. in Glossa litera S. & in tract. de fine hominis cap. 10. litera B. & in text. & in Gloss. Azorius lib. 4. instit. moral. cap. 34. q. 3. pag. 436. Aluarus Pisanus Canonicus in proprio hac de re tractatu:* ante omnes eandem sententiam probauit Petrus de Gandia (qui postea fuit Papa Alex. 5.) in 3. dist. 3. recentiores nostri temporis, exceptis Thomisticæ scholæ sectatoribus, quamuis ex illis non pauci nostram istam sententiam defendãt, vt statim dicemus.

Gerson. Clitou.

19 Accedunt etiam ad hanc sententiam plerique scholasticorum, qui varios de Theologia tractatus ediderunt. Hanc opinionem probarunt *Ioannes Gerson 2. & 4 p. in serm. de Conceptione, Iacobus Clitouæus in tract. de Virginis conceptione, & in additionibus ad Cyrillum lib. 6. in Ioannem c. 15. & in Damascenum lib. 3. c. 2. ante medium, Galatinus contra Iudæos, c. 7.* vbi refert hanc fuisse Rabinorum constantem sententiã: *Nicolaus de Cusa lib. 5, & lib. 8. exercitationum: Rodolphus, siue Rodulphus Carthusianus de vita Christi 1. p. c. 2. in medio, latissime Catharinus in 1. & 2. tract. de conceptione Virginis,* vbi nõnullos refert: nimirum Linconiẽsem, Roffensem, Iodocum, Clitouæum, Albertũ pium Carthensem contra Erasmum, Rodolphum agriculam, Fridericum Nausa, & nõnullos alios. Citari etiã solent pro hac sentẽtia *Antonius Cusanus in suo Elucidario de conceptione Virginis, Vincẽtius Valuacensis in suo speculo historiali lib. 7. c. 121. Magister Frater Laurentius de la porta in lib. de Laudibus, & festis B. Virginis, Frater Leonardus de Vtino in suo sanctorali, Blosius in tract. de dictis Patrum, Surius in appendice Naucleri, Ioannes Echius homil. 2. in festo Conceptionis, Lippomanus in cathena c. 15. lib. Genes. Ioannes Driedo lib. 1. de gratia, & libero arbitrio c. 1. 1. p. fol. 94. pag. 1. & in 2. p. fol. 95. pag. 2. & 3. p. c. 6. fol. 105. pag. 2. & in lib. 2. eiusdẽ operis 2. p. c. 2. fol. 563. pag. 2. & lib. 3. de regulis sacræ Scripturæ tract. 2. c. 4. p. 1. sent. 6 fol. 127. pag. 2. Petr. de Morales in lib. de Christo Dño, & Virg. Deipara lib. 3. tract. 1. concl. 6. pag. 278. col. 2. Martinus delrio in Florido Mariano in festo conceptionis Virginis, & lib. 4. disquisitionum magicarũ c. 1. q. 3. sect. 4. Iosephus à Costa de Christo reuelato c. 1. n. 17. Ioannes Pineda in aduertentijs ad 11. priuilegium Ioannis primi regis Aragoniæ, & in trac. de conceptione Virg. latissime Bellarminus lib. 4. de Amissione grat. & statu pec. c. 15. 16. & 17. Theodorus Peltran' in deceptatione de peccato orig. Petr. Cannisius lib. 1. de Maria Deip. c. 6. 7. 8. 9. & 10. & in suo catechismo in appendice c. 2. de peccato Adæ in omnes trãsmisso lit. B. Franc. Turrianus in epist. de peccat. originis, & de concep. Virg. Martinus Martines in suo hypothepos. lib. 6. c. 3. pag. 460. insignis Didacus de Paiua Lusitanorũ, & Conimbricensiũ Theologorum decus lib. 5. defensionis Tridẽtinæ fidei, & in 2. p. serm. serm. 1. de concept. Virg. Iacobus Genuensis ser. 3. de Assumptione Virginis, Ioãnes de S. Geminiano in Summa lib. 1. cap. 48. Ioannes*

Galatinus. Cusa. Rodulph. Catharin. Cusanus. Valuasen. Laur. de la porta. Vtinus. Blosius. Echius. Lippom. Driedo. 20. *Morales. Delrio. Iosep. à Costa. Pineda. Bellarm. Peltran. Cannisius. Turrianus. Martines. Paiua. Genuensis. de S. Geminiano.*

Taule-

Taulerus in festo Purificationis, Bernardinus Senensis tom. 1. serm. 53. & tom. 4. serm. 48. exercitationum ad illud dictum Christi, Cælum & terra transibunt, & lib. 8. ad illa verba, Sicut lilium inter spinas, Baptista Mantuanus lib. 2. Parthenesis, Guillermus Budæus libro 3. de Transitu Hellenismi ad Christianitatem cap. 15. Hieronymus Vida in hymno ad matrem Virginem. Nouissime hanc veritatem vt notissimam docuit noster Frater Ludouicus de Azenedo in suo Marıali in discursu conceptionis eius in fine, pag. 453. & in discursu solitudinis Virginis, pag. 460. col. 2. ad finem, Fr. Alonsus Remon ordinis da Merced in proprio tractatu, Gundisaluus Sanches Luzero in eodem tractatu.

Taulerus. Senensis. Mantuan. Budæus. Vida. Ludouicus de Azen. Alphons. Remon. Luzero.

21. Ex interpretibus sacræ Scripturæ eãdem opinionem vno fere ore omnes amplexati sunt: late eam defendit *Abulensis paradox. 1. cap. 21. & cap. 102. & ad Prologum S. Hieronymi in Biblia cap. 6. fol. 12. litera H. latius Exod. 34. quæst. 8. & Numeror. q. 59. & Iosue. 7. q. 39. noster Iacobus de Valentia in Cantic. Virginis, & in Psalm. 45. Lippomanus in Genes. cap. 15. Didacus de Ystella in Lucam cap. 11. ad illa verba Beatus venter. pag. 148. & cap. 2. pag. 124. Gundisaluus de la Cerda ad Rom. 5. comment. 39. fol. 104. Cornelius à Lapide ad Romanos 5: ad illa verba, In quo omnes peccauerunt, num. 293. pag. 86. columna 1. Maldonatus Matthæi 9. Toletus Ioannis cap. 3. annotatione 3. & Lucæ cap. 1. annot. 119. Titelmanus in cap. 2. Ioannis, Barradas lib. 6. Concordiæ cap. 6. pag. 475. col. 1. & 2. Salmeron. tomo 3. tractatu 12. in Cantic. Mariæ pagina 110. & 111. latissimè tomo 3. lib. 2. disput. in Paulum tractatu 49. pag. 457. & tractatu 50. pag. 462. & tract. 51. pag. 457. & tandem tractatu 52. pag. 475. vbi hanc sententiam late confirmat Ioannes Ferdinandus in Thesauro sacræ Scripturæ, verbo Calcaneus num. 1. Benedictus Pereira in Danielem cap. 4. ad illa verba Germen radicum, Lorinus in Psalmo 95. ad verba honor regis iudicium diligit, Benedictus Iustinianus 1. ad Timotheum capite 2. ad illa verba, qui dedit redemptionem, & ad Hebræos 2. ad illud, quid est homo, Magallanus 1. ad Timotheum 2. sect. 8. annotat. 6. Petrus Morales in cap. 1. Matthæi lib. 3. tract. 1. de præseruatione Mariæ, Rupertus Holcoth in lib. Sapientiæ cap. 14. lect. 160.* vbi litera C. in antiqua, & incorruptibili impressione expresse hanc probat sententiam; nam licet de conceptione Virginis impropriè sumpta pro effusione seminis in matricem dixerit, quod Virgo fuit mundata à peccato originali: tamen conceptione propriè sumpta pro infusione animæ in corpus (quæ est vera conceptio) verbis expressis docet Virginem non fuisse cõceptam cum peccato originali. Addimus *nostrum Paulum Venetum in tract. de Conceptione Virginis, atque Raymundum in tractatu de eodem mysterio refertur à Pineda in suis aduertentijs ad priuilegium regis Aragoniæ ralud. tertio.*

Abulensis. Iacobus de Valentia. Lippom. Ystella. Lacerda. Cornelius. Maldona. Toletus. Titelman. Barradas. Salmeron. Ioan. Ferdinand. Pereira. Lorinus. Iustinian. Magall. Pet. Mor. Holcoth.

22. Ex Iureperitis hanc opinionem probarunt *Antonius de Butrio in cap. vlt. n. 11. de ferijs, vbi etiam Panormitanus not. 4: Cardinalis, & Andreas Siculus, idem Siculus in Clem. 1. de Summa Trinitate: Additio marginalis ad Gloss. in cap. 1. de consecratione dist. 3. Albertinus de agnoscendis assertio. Cathol. quæst. 17. Ludouicus Paramus lib. 3. de origin. inquisit. & lib. 3. de edicto fidei quæst. 5. à n. 163. eidem semper adhæsit Nauarrus, vt ipse de se testatur, in tractatu de Orat. Dominic. n. 131. & in cap. Si quis autem, de pœnit. dist. 7. num. 74. vbi fatetur se idem docuisse contra Gloss. in cap. 1. de consecr. dist. 3.*

Butrius. Panorm. Cardin. Siculus. Albertin. Paramus. Nauar.

23. Ex schola Thomistarum eandem opinionem plerique probarunt: simpliciter eam probat *Ioannes Viguerius in suis instit. Theologic. c. 18. §. 5. vers. 2. in hæc verba: Dicendum est, quod ipsa sola speciali gratia præuenta fuit, & præseruata à peccato originali. Hugo Cardinalis ex anno. 1240. ad Psal. 45:* eandem opinionem tenuit *Leonardus de Vtino eiusdem ordinis & scholæ in suo Sanctorali, & Ioannes Taulerus supra citatus, Guillermus Pipinus eiusdem familiæ & scholæ in serm. de Conceptione Virginis: late eam defendit Frater Vincentius Iustinianus in additionibus ad historiam Sancti Ludouici Beltrani, impressis Valentiæ anno 1593. & in tract. de immaculata conceptione Virginis excusso anno præterito 1615.* vbi testatur se audiuisse quãplurimos ex eadẽ familia, & schola populo publice prædicantes cõceptionem B. Virginis immaculatã fuisse sine vlla macula originali, quin

Viguerius. Hugo Cardin. Vtinus. Taulerus. Pipinus. Vincent. Iustinian.

potius in fine illius tractatus affirmat hoc Conceptionis festum sub titulo, quod Virgo fuerit ab originali macula prorsus immunis in sua Bætica prouincia, & suo ordine publice fuisse celebratum: quam opinionem non minus constanter, quam latè defendit *Frater Stephanus Mendes Dominicani ordinis, & scholæ in 1.tomo de excellentijs B.Virginis lib.3.per quamplurima capita, omnino videndus à cap. 33. cum sequentib.* Pro ea stat *D.Bonauentura to. 3. sermonum in serm.2. de B.Maria pag.389. col.2.f.* Et quanuis Angelus de Rocha ad marginem neget sermonem esse D. Bonau. tamen inter illius sermones absque nota refertur.

Stephanus Mendes.

D.Bonau.

24. *Pro hac est Lutherus.* Et vt nihil omittamus; ex hæreticis vnus est Lutherus, qui contra suorum communem sententiam, hanc opinionē, vt verissimam, & vere piam probat, & defendit in serm. de conceptione Virginis, quem refert Cannisius in d. lib. 1. de Maria Deipara c.8. pag.85: cuius etiam verba fideliter refert *Iodocus Coccius 1.to. Thesauri Catholici lib.3. art.1. in fine, pag. 272. & rursus eandem scripsit in sermone de Annuntiatione Virginis, quem idem Iodocus refert.* Eandem etiam opinionem probat impius *Erasmus in Apologia ad lib. Alberti Pighij, quem etiā refert Cannisius loco citato, pag.87.* verba adducit idem Iodocus loco citato pag. 271. col.2. Denique idem Iodocus adducit *Mahometum Azoara.75.* in hęc verba: *Nullus nascitur de filijs Adam, quem non tangat Sathan, præter Mariam, & eius Filium.* ¶ Hos authores ex Theologis, & sacræ Scripturæ interpretibus inuenire potui, qui affirmant, & cōfirmant Virginem in sua conceptione fuisse immaculatam, & nullam originalis peccati maculam contraxisse.

Pro ea est impius Erasmus.

§. 3.
Approbatur sententia, quæ docet Virginem sine peccato originali fuisse conceptam.

25. *Vera est opinio, quod non contraxit orig.* HÆc posterior sententia est à nobis amplectenda, & in hoc libro quam diligentissime confirmanda, & defendenda. Primò, quia est longe antiquior, & à multo tempore sine contradictione asserta, & approbata. Deinde, quia apud Patres est longe receptior, & communi illorum doctrinæ longe consonantior. Tertio, quia ex sacris literis non sine probabilitate deducitur. Quartò, quia ab Ecclesia, & Summis Pontificibus est piè tradita. Quinto, quia generali fidelium consensu, & pietate ita approbatur, vt contraria sine scandalo non audiatur. Sexto, quia rationibus Theologicis efficacius cōfirmatur. Postremo; quia ab omnib' Vniuersitatib' Catholicis vnanimiter recipitur, vt patet ex Vniuersitate Parisiensi, quæ doctoratus gradum non concedit, nisi præmisso iuramento de defendenda hac opinione: de cæteris autem audio in publicis disputationibus nunquā defendi cōtrariā, cum nostra ista sæpe sæpius ad defendendū proponatur: quod de hac Conimbricensi ego tanquā oculatus testis ab annis vltrā 50. affirmo; quæ omnia ex articulis, & disputationibus sequentibus fient apertiora.

§. 4.
Soluuntur argumenta posita §.1.

ARgumenta porrò posita §.1. parū habent efficacię. Ad primum patebit solutio ex 5. art. vbi soluemus authoritates, quæ ex sacra Scriptura in contrarium obijciuntur. 26. *Ad 1.*

Ad secundum respondebimus in 6. art. vbi expendemus omnes Ecclesiæ definitiones. 27. *Ad 2.*

Ad tertium etiam patebit solutio ex dicendis in 4. art. vbi late agemus de Patribus, qui vnam, aut alteram partem videntur confirmare. 28. *Ad 3.*

Ad quartum negāda est sequela: quoniam conceptio Christi, cum non fuerit ex propagatione Adami, vt quia sine semine virili facta sit, ex vi ipsius conceptionis nullo modo legi peccati subiecta erat: cui tamen legi subiecta fuit conceptio Virginis, quæ vere maculam peccati originalis in Virginem transfunderet, nisi diuina præueniretur gratia. 29. *Ad 4.*

Ad quintum sequela etiam est neganda: quoniam vt B. Virgo ad redemptionem Christi vere & proprie pertineret, satis fuit illam peccasse in Adamo, & ob tale peccatum subiectam fuisse legi peccati; 30. *Ad 5.*

cati; de quo latè dicendum erit in vltima huius libri quæstione.

31. Ad 6. Ad sextum simili modo sequela est inutilis. Ad probationem variè varij respondent: quidam enim in persona Virginis admittunt debitum simul cum gratia præseruatiua ab originali macula; in priori tamen naturæ. Alij volunt satis fuisse eam habuisse debitum contrahendi maculam, tum in lumbis parentum, tum in immunditia seminis ante animationem, nec opus esse, vt debitum illud actu habuerit in propria persona: nam licet illa persona, antequam actu esset, debitum habuerit; non tamen actu habuit debitum in propria persona. Nos dicimus Virginem in propria persona intrinsece non habuisse debitum contrahendi pro primo generationis instanti: illud tamen habuisse extrinsece pro toto tempore immediate præcedente instans generationis, in quo per gratiam præuenta est, ne maculam contraheret. Vnde debitum solum fuit in ea per primum non esse, & nullo modo per vltimum esse, de quo latius dicemus in 3.q. huius libri, dũ explicauerimus ordinem, & modũ, quo à contrahenda macula præseruata fuit.

32. Ad 7. Ad septimum sequela etiam est inutilis: quia licet vere peccauerit in Adamo, & ideo in eo & in parentibus vere fuerit mortua, & obligata ad cõtrahendam maculam, cum primum foret genita: tamen potuit à tali macula diuinitus præseruari, vt etiam aduersarij admittunt, de quo latè in 3. quæst.

33. Ad 8. Ad octauum, admisso antecedente, sequela vim non habet, quia non implicat aliquem contrahere effectus peccati originalis, & vere ob peccatum Adami corporaliter mori, peccati macula actu non contracta: quod etiam omnes admittunt. Ad probationem sumptam ex Paulo dicimus, Paulum non docuisse mortem intrasse in mundum per maculam peccati Adami, quæ solum contrahitur, dum quisque concipitur: sed intrasse per actuale Adami peccatum; quia intrauit per actualem inobedientiam, & præuaricationem præcepti diuini, quia nos omnes in Adamo præuaricati sumus, per hoc igitur peccatum intrauit mors in omnes etiam in Virginem, quamuis nonnulli (non satis tute) id negent: quod non tollit quominus mors corporis potuerit in B. Virginem intrare, nulla de facto macula præcedente, de quo plura dicemus libro quarto.

Ad nonum neganda est consequentia: quoniam cœlum fuit clausum per peccatum actuale Adami, & subinde clausum fuit omnibus, qui in Adamo peccauerunt: quare cum Virgo in Adamo peccauerit, vt libro secundo ostendimus: vtique etiam illi fuit clausum cœlum: quantumuis maculam peccati in Adamo commissi non contraxerit: etenim cœlum per se clausum fuit propter actualem diuini præcepti transgressionem; nõ vero propter actualem contractionem maculæ talis peccati: vnde licet maculam diuino priuilegio Virgo non contraxerit; tamen satis fuit eam in Adamo peccasse, vt cœlum sibi clausum haberet, si ante passionem Christi mortem obiret. 34. Ad 9.

Ad 10. & vltimum negandum est antecedens: ad probationem varij varie respondent: vera respõsio in hoc est posita, vt Virgo sanctificata fuerit in primo instanti suæ generationis; de quo plura dicemus in sequenti disputatione de ordine, & modo, quo B. Virgo â macula fuit præseruata. 35. Ad 10.

QVÆSTIO II.

Vtrùm aliqua pars præcedentis controuersiæ sit de Fide?

ARTICVLVS VNICVS.

In quo idem inquiritur.

§. I.

Referuntur variæ opiniones.

PRO vera huius controuersiæ resolutione primo loco inquirendum est, an aliqua harum opinionum sit de fide? nam varia fuerunt hac de re Doctorum iudicia. Quod hæreticum sit asserere Virginem peccatum originale non cõtraxisse, quamplurimi temporis Sixti Quarti, & priuatim & publice docuerũt, 1. Variæ opiniones. 1. opinio.

vt refert idem Sixtus in sua constitutione mox citanda. Ita scripserunt *Bartholomæus de Spina in proprio tract. de Conceptione Virginis*: *Ioannes Dominicus de Florentia in eodem tract. cap. 22. 23. & 26. & Vincentius Vuandellus in lib. contra Virginis cōceptionem à cap. 33. vsque ad 41. Guido Carmelita quodlib. 3. q. 13: & ita indicasse omnes sui temporis magistros plerique referunt ex Alberto Magno in 3. dist. 3. art. 4. & affirmant eundem Albertum* ita sensisse, sed in loco citato solum asserit *hæresim esse dicere Virginem fuisse sanctificatam ante animationem, damnatam à D. Bernardo.* Quare hallucinantur, qui pro hac censura referunt Magnum Albertum. In eadem opinione persistunt nostræ tempestatis hæretici *Kimnisius, Caluinus, Sarcenis, Illyricus, Centuriones, & omnium impudentissimus Iacobus Schenchius*, quos præter alios refert *Cannisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 1. & 6. Bellarminus, & insignis Paiua in locis citatis art. 1. §. 2. cum Bellomontano 2. tom. ad 3. p. disp. 117. cap. 14. n. 141. & 142.* Fundamentum inde sumunt; quia putant sententiam illam & sacris literis, & definitionibus Ecclesiæ, & vnanimi Patrum consensui expresse repugnare.

Spina. Dominic' de Valēt. Vuandell. Guido Carmelita.

Falso tribuitur Alberto.

Cannisius. Paiua. Bellomon.

2. 2. opinio.

E contrario alij affirmant non posse sine hæresi negari B. Virginem à macula originali fuisse immunem. Ita sensisse plures testatur idem Sixtus: pro qua sententia Suarius refert *Almainum in tract. de potestate Ecclesiæ cap. 16*: sed eo in loco, nihil dicit: videtur tamen esse huius opinionis *in 3. dist. 3. q. 1.* dum ait, *B. Virginem originale non contraxisse*, iam esse per Ecclesiam definitum in Concilio Basiliensi, & inde mouetur, vt dicat oppositā sententiam esse hæreticam. Pro eadem censura refertur *Iodocus Clitonæus in annotat. ad Damascenum lib. 3. de Fide cap. 2. ante medium, & Titelmanus in c. 2. Ioannis.* Plures etiam affirmant Parisienses in eadem fuisse sententia. Fundamentum sumunt, vel ex Concilio Basiliensi, in quo Virginis immunitas fuit definita, vel ex eo, quod Ecclesia publice celebrat festū Conceptionis, quasi hæc publica solennitas sit definitio fidei.

Almain.

Clitonæus. Titelman.

3. Ad eandem opinionem post Sixti cōstitutionem nonnulli videntur accedere, dum scribunt negare hanc B. Virginis immunitatem esse erroneum. Ita scribebat *Albertinus in tract. de agnoscend. assertion. Catholic. q. 17*: cuius sententia de mādato Superiorum correcta fuit, & moderata, vt opposita sententia sit scandalosa, piarum aurium offensiua, & male sonās, quæ censura modo habetur in præcitato libro. In eadem sententia ex Iureperitis fuit *Andreas Siculus in Clem. 1. de Summa Trinit.* Denique non desunt, qui credant oppositam sententiā simpliciter esse scādalosam, etiam post Sixti constitutionē.

Albertin.

And. Siculus.

§. 2.

Prima propositio: neutra est de Fide.

4. His tamen non obstantibus quæstionem dirimemus nonnullis adhibitis propositionibus. Prima propositio: *Neutra sententia est de Fide: & subinde neutra dici potest hæretica.* Hæc propositio in his terminis est indubitata post constitutionem Sixti IIII. in Extrauag. *Graue nimis*, de reliquijs, & veneratione Sanctorum inter communes editam anno Domini 1483. pridie Nonas Septembris: vbi hanc controuersiam dirimens sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & Sedi Apostolicę reseruatæ prohibet, nequis vnam vel alteram tanquam hæreticam condemnet. Quæ constitutio primum confirmata fuit, & renouata per *Alexandrū III anno 1502. 10. Kalendas Martij, vt patet ex Maremagno, fol. 158. in fine.* Deinde innouata à *Tridentino sess. 5. de peccato originali in fine, & postea à Pio V. anno 1570. septima die Decembris in Extrau. super Speculum*, quæ habetur inter motus proprios eiusdem Pōtificis, pag. 250. & apud *Petrum Matthæū in Summa Constitutionum Summorum Pontificum constit. eiusdem Pij 45. pagina 639. vbi p. 640.* ita scribit: *Nos igitur, quæ prædecessorum nostrorum saluberrima decreta pro viribus salua esse cupimus, potissimū illa, quæ à Sacrosancta Synodo Tridentina denuo sint confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi huius controuersiæ quamlibet partem; prout, vel magis piam, vel magis probabilem esse, indicauerit.*

1. propos. quod neutra sit de Fide.

Sixtus in Extrauag. Graue nimis.

Imponitur excommunicatio reseruata Sūmo Pont.

Renouatur ab Alex. à Trident. à Pio V.

Quare

5. *Præmiſſũ.* Quare in hac diſputatione hoc tanquam præambulum præmittimus, neutram opinionem poſſe de hæreſi damnari poſt Sixti Conſtitutionem, *vt patet ex Caietano, Medina Cano, Valentia, Cordubenſi, Bellarmino. Suario, Ouando, Sala, cæteriſque omnibus*, qui poſt præfatam conſtitutionem Sixti de hac controuerſia diſputarunt; quin potius ita cenſuerunt, qui ante Sixti Conſtitutionem, hãc controuerſiam, veritatis indagandæ zelo explicarunt: vt patet ex Abulenſi Paradox. 1. & cap. 21. & ex pluribus alijs, qui ante Sixtum ſcripſerunt.

6. *Qui excommunicationem incurrant.* Quare non video, quomodo ab hac excommunicatione à Sixto impoſita, ab Alexandro, Tridentino, & à Pio Quinto renouata liberari poſsint, qui in pluribus Hiſpaniæ locis, in Prouincia Bętica anno pręterito 1615. auſi ſunt, non ſolum prędicare, ſed coram innumerabili virorum, & mulierum multitudine publicè affirmare opinionem, quæ B. Virginem ab originali liberat, non ſolum eſſe nouam, & ſolis ignorantibus probatam, ſed etiam hæreticam, à Satana inuentam, & igne dignam; ita in Bætica non ſine fidelis populi ingenti ſcandalo, quam plurimos Theologos, & diuini Verbi prędicatores publice docuiſſe, non ſolum notoria refert fama, ſed etiam publica inſtrumenta confirmant: nam cum ex notorio omniũ teſtimonio conſtet iſtos nõ ſyncero animo, ſed ſcãdaloſa audacia, & auſu temerario hæc dixiſſe, dubitari non poteſt eos in prędictam excõmunicationem incurriſſe.

7. Quod non ſine lachrymis (Deum teſtor) ſcribo, vt ſuperiores admoneam, vt ſubdictorum conſcientijs ſuccurrant, & his temerarij auſibus, finem imponãt, quod ni fecerint, Deus iſtorum ſanguinem ab illorum manibus exquiret: nam ſi ante Apoſtolicæ Sedis prohibitionem, Sedes ipſa Apoſtolica ſimiles auſus, & temerarios appellat, & præuerſos, & vt tales excommunicatione Summo Pontifici reſeruata prohibebat, vt patet ex dicta Sixti Conſtitutione: quis negabit ſimiles auſus poſt præcitatam prohibitionem eſſe pluſquã temerarios, & pluſquã præuerſos? dignoſque, vt Summus Põtifex de veritate plenius inſtructus, punitione quadam exemplari authores puniat, & coerceat? etenim ſi præuerſum eſt aſſerere hæreticam eſſe opinionem in cuius fauorem Romana Eccleſia ſolenne inſtituit feſtum, non illam diffiniens, ſed vt piam approbans: vtique non poteſt non eſſe præuerſa aſſertio, quæ aſſerit Fidem Catholicam comprehendere Virginem ſub regula generali de contrahendo originali peccato, quã Tridentinum ſub illa non voluit comprehẽdere. Quare prædicatores iſtos excommunicationem Sedis Apoſtolicæ reſeruatam incurriſſe, nullus dubitare poterit. Vtrum vero hæc aſſertio alia cenſura digna ſit? in ſequenti §. expendemus.

§. 3.

Vtrùm aſſertio, quæ vnam vel alteram opinionem hæreſis damnat, aliqua digna ſit cenſura?

8. *Vtrum talis aſſertio ſit digna aliqua cenſura?* Antequam vlterius progrediamur inquirendũ eſt, qua cenſura dignus ſit, qui poſt editam, & toties renouatam Sixti conſtitutionem, alterã ex his opinionibus hæreſis damnauerit? nec enim in hoc omnes conueniunt. *1. opinio Caſtri.* *Caſtro lib. 1. de iuſta hæreticorum punitione c. 8.* putat hunc eſſe hęreticum, ſi id aſſerat cum pertinacia: etenim iſte errat in Fide, dum aſſerit eſſe infallibiliter certũ, quod Eccleſia declarat eſſe incertum, quam ſententiam vt veriſimilem latè defendit *Vaſquez Bellomontanus 2. tom. ad 3. p. diſp. 117. c. 14. ad finem, n. 150.* *Bellom.* & ſatis videtur conſentire *Bellarminus inferius citandus.* *Bellarm.* *2. opinio.* Alij volunt huius hominis aſſertionem eſſe falſam, erroneam, & à veritate alienam, & ita Sixtum iudicaſſe, vt patet ex *Valentia 4. tom. diſp. 2. q. 1. punct. 2. pagina 403. in fine*, *Valentia.* cum quo conſentit *Corduba lib. 1. quæſtionar. q. 17. §. 13. in fine, pagina 162. col. 1.* *Corduba.* At tamen *Suarius 2. tom. ad 3. p. diſp. 3. ſect. 6. in fine*, putat hominem iſtũ *3. opinio Suarij.* eſſe quidem temerarium, & inobedientem; non tamen hæreticum: nam cum Eccleſia non definierit tanquam de fide vtramque poblematis partem eſſe incertam, ſed ſolum ſimpliciter doceat vtramque ideo non eſſe infallibiliter certam, quia Eccleſia neutram hucuſque de Fide

definierit; dici nequaquam potest hominem illum errare in Fide.

9. *Propria authoris opinio.* Ego litem istam adhibita distinctione dirimendam puto; vt vere sit hæreticus, qui affirmauerit eos, qui credunt, & tenēt B. Virginem culpam originalem non cō traxisse, esse hæreticos, aut mortaliter peccare: secus dicendum erit de eo, qui docuerit hæreticos esse, aut mortaliter peccare, qui affirmant eam peccatum originale contraxisse. Quare pro vera resolutionē sequentes statuo assertiones.

2 assertio in eodem. Sit igitur secunda assertio in ordine: *qui affirmant, esse hæreticos, aut mortaliter peccare eos, qui credunt, aut tenent B. Virginem absque vlla originali macula fuisse conceptam, tanquam veri hæretici sunt iudicandi, & habendi.* Hanc assertionem statuimus contra Cordubensem, Valentiam, & Suarium, reprobantes opinionem Castri & Bellomontani vbi suprà: cui satis adhæret *Bellarminus lib.4. de Amissione gratiæ, & statu peccati cap.15 pag.320. §. Ab hac aduersariorum temeritate,* dum ait: *hominem, qui præcitatam assertionem asseruerit, inter Catholicos, non esse enumerandum.* Quibus verbis satis exprimit hominem illum esse hæreticum. *Bellarm.*

10. *Fundamētum.* Huius opinionis fundamentum ex eo sumitur: quoniam ille vere censendus est hæreticus, qui aliquid asserit contra id, quod Ecclesia definit, vt dogma fidei. Iam vero qui illam asserit propositionē, vere asserit contra id, quod ab Ecclesia definitum est de fide. Ergo vere censendus est hæreticus. Huius argumenti minorem Castro ex eo probat, quia iste habet pro certo in fide, quod adhuc est incertum: affirmat enim esse de fide Virginem peccatum originale contraxisse: quod adhuc est incertum cùm ab Ecclesia id adhuc non sit diffinitum. Quæ tamen probatio vim non habet: quoniam ad veram rationem hæresis non satis est affirmare tanquam de fide, quod adhuc ab Ecclesia vt de fide definitum non est: etenim plerique & in disputando asserūt, & in scribendo affirmant aliquid esse de fide, quod alij negant de fide esse, & interdum vere id negant: & tamen nullus damnauit hæresis eos, qui ita aut disputando, aut scribendo asserunt. Quare vt iste, de quo agimus sit iudicandus tanquā hæreticus, non satis est, quod asserat esse de fide Virginem contraxisse originale peccatum: sed opus est, vt illud asserat contra aliquam definitionem Ecclesiæ.

Probatio minoris ex Castro.

Nō admittitur.

11. *Probatio eiusdē minoris ex Bellom. Non recipitur.* Quare Vasquez Bellomontanus illam minorem ex eo probat; quia Ecclesia (vt ait) tanquam de fide definiuit neutram quæstionis partem esse definitam. Sed cum doctissimus Suarius expresse scribat Ecclesiam non definiuisse tanquam de fide neutram partem esse de fide definitam, debuisset Bellomontanus oppositum probare, ne sine probatione sumeret, quod probandum erat: neque enim Sixtus IIII. aliquid dixit, ex quo colligi posit, ipsum vt de fide definire neutram quæstionis partem esse ab Ecclesia definitam: sed nec aut ab Alexandro VI. aut à Pio V. aut à Tridentino talis definitio vel apparenter colligitur. Pro quo aduertimus aliud esse Ecclesiam asserere non dum esse aut definitum, aùt declaratum alteram partem huius quæstionis habendam esse tanquam de fide, & aliud Ecclesiam asserere esse de fide neutram partem esse definitam. Quare si Ecclesia definiuisset, vt de fide, neutram partem hactenus esse de fide definitam; absque dubio hæreticus esset, qui assereret, vnā partem esse de fide, & alteram esse hæreticam; quia vere contradiceret propositioni, quæ vt de fide esset ad credendum proposita. Verum cum Ecclesia non definiendo vt de fide, sed simpliciter asserendo, testetur neutram partem adhuc esse, vt de fide propositam; profecto, qui præcitatam assertionem sumeret, nihil diceret, quod ex eo capite propositioni de fide contradiceret. Quare Vasquez sine fundamento sumit id, quod sumit.

Optimum notabile.

12. *Vera minoris probatio.* Probatio igitur minoris argumenti propositi ex alio capite lōge diuerso sumenda est; ex eo nimirum, quod Sixtus IIII. in d. Extrauag. *Graue nimis,* simpliciter & absolute damnat, & reprobat tāquam falsas, & erroneas præuersas, & à veritate alienas assertiones; quæ affirmare præsumunt eos, qui dicunt B. Virginē à peccato originali immunem fuisse, aut hæresim dicere, aut mortaliter peccare: ita enim scribit: *Nos igitur huiusmodi te-*

merarijs

Verba Sixti IIII: *merarijs ausibus, ac peruersis assertionibus, & scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt, obuiare volentes, motu proprio, & de mera deliberatione, & certa scientia assertiones, quæ affirmare præsumunt eos, qui credunt, aut tenent Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua conceptione præseruatam fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare; aut huiusmodi officium Conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes alicuius peccati reatum incurrere, vtpote falsas, & erroneas, & à veritate penitus alienas: editosq́ desuper libros prædictos id continentes, quoad hoc, authoritate Apostolica tenore præsentium reprobamus, & damnamus.* Hęc formaliter Sixtus IIII. Ex quibus verbis euidenter constat assertiones, quę affirmant hæresim esse aut peccatum mortale tenere, quod Virgo peccatum originale non contraxit, authoritate Apostolica damnatas esse, & reprobatas; quæ verba fidei definitionem continent, vt

13. Ca. *Damnamus, de Sum. Trinitate:* satis colligitur ex cap. *Damnamus de Sūma Trinit.* vbi doctrina cuiusdam Ioachimi ab Innocentio III. per hæc verba *damnamus, & reprobamus* in principio C. simpliciter & absque alia additione damnata, & reprobata, appellatur hæretica inferius in vers. *Si quis igitur.* Quare cum propositiones præcitatæ Apostolica authoritate damnentur, & reprobentur à Sixto IIII. vtique diffiniuntur hæreticæ: & subinde Catholicæ erunt propositiones, quæ affirmant, asserere Virginē peccatum originale non incurrisse, nec

Nota. hæresim esse, nec peccatum mortale incurrere. Cum quo stat nondum esse de fide, Virginē sine peccato originali fuisse conceptam: nam longe aliud est non dum esse de fide Virginem fuisse conceptam sine originali; & esse de fide non esse hęresim, nec peccatum mortale asserere eam à peccato originali fuisse præseruatam. Quod in hac materia est diligenter aduertendum.

14. *Aliud fundamentū.* Quod adhuc confirmare possumus, si aduertamus non solum esse de fide infallibiliter vera esse, quæ Ecclesia tanquam de fide diffinit, & fidelibus vt credenda proponit; sed etiam ea, quæ absque fidei definitione ab Ecclesia iudicantur, & cēsentur aut in fide certa, aut fidei pietati consona, aut cum fidei principijs valde consentientia: hæc enim est fidei Catholicæ excellentia, vt non solum nihil falsi possit diffinire tanquam de fide, sed nec possit alicui falso adhærere sub ratione, & ordine ad fidem. Et inde est, vt omnis propositionum censura necessario supponat veritatem in propositione, cuius veritatis gradum exquirit. Inde etiam est, vt veritas, quæ aliquo modo ad fidem pertinet, non solum excludat errorem certum, & manifestam falsitatem, sed etiā possibilitatem, vt sit falsa, & veritati contrariæ ob quam rationem, nulla propositio probabilis, sub ratione probabilis potest aliquo modo pertinere ad fidem: aut contineri sub aliquo gradu catholicæ veritatis; cum veritas catholica, sub quocūque consideretur gradu, necessario supponat veritatē, qua supposita inquiritur, an ad veritatem fidei Catholicæ aliquo modo pertineat? & ad quem illius gradū? statuendum est igitur fidem Catholicam *Nota.* docere nihil, quod ad fidem quoquo modo pertinet, à parte rei posse esse falsum, quod ex materia de Fide supponimus.

Quare cum hæc propositio: *B. Virgo de facto non contraxit peccatum originale,* 15. *Conclusio.* quamuis non dum sit definita de fide, ad fidem tamen pertineat, idque iudicio, & authoritate Ecclesię; non quidem diffinientis eam, sed vt veram & piam in fide approbantis; de fide erit præfatam propositionem in se ipsa ita esse veram, vt falsa esse non possit: & per consequens non possit continere aut hæresim, aut malitiam mortalem. Huius discursus consequentia est nota & legitima: maior autem ex dictis patet: porro minoris veritas manifeste patebit ex ijs, quæ inferius dicemus, maxime in 6. art.

Inde iam potest inferri, quanto cum *Corollariū* fundamento Sixtus IIII. assertiones, quæ damnant tanquam hæreticam sententiam, quæ Virginem ab immunditia originali immunem facit, ideo appellet peruersas, & scādalosas; imo etiam damnet, & reprobet tanquam erroneas, & à veritate fidei penitus alienas; quia de hæresi, & peccato mortali damnare præsumunt, quod Romana Ecclesia publico

festo, & celebret, & celebrare præcipiat, & solenne ad illius celebrationem officiũ instituat. Quod Sixti fundamentum â Tridentino, & alijs Pontificibus approbatum satis efficaciter confirmat contra fidem esse affirmare hæreticum esse, & per se malum, quod Ecclesia tanquam pium, si non diffiniendo, tamen fauendo admittit, approbat, & præcipit: qualis est celebratio festi Conceptionis Virginis sub titulo immaculatæ, & ab omni originali macula immunis: etenim contra fidem est errare Ecclesiam, dum aliquid tanquam pium & sanctum admittit, & fieri præcipit, licet illud non definiat. Quod est nostrum fundamentum in hac materia diligentius annotandum.

16. 3. assertio. Tertia in ordine assertio: *qui dixerit hæreticam esse opinionem, quæ asserit Virginẽ conceptam esse in peccato originali, proferet assertionem falsam, & in fide temerariam: ideo quia priuata authoritate asserit esse de fide. quod Sedes Apostolica asserit nondum esse de fide decisum: non tamen proferet assertionem peruersam, aut erroneam, ne dum hæreticam.* Hæc assertio statuitur contra nonnullos ex Modernis, qui asserũt Sixtum IIII. in d. Extrau. *Graue nimis*, hanc etiam assertionem damnasse, & reprobasse, vt peruersam, & erroneam. Quorum sententiam inaduertenter scripsit *Valentia 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 2. pagina* 403. ita de Sixto IIII. inquiens: *vbi assertionem eius, qui alterutram harum opinionũ censet esse hæreticam, vel continere peccatũ mortale; pronuntiat falsam, & erroneam, & à veritate penitus alienam*. Quod etiam affirmat Castro *lib. 1. de iusta hæreticorum punitione c.* 8. sed quantum hæc sententia aliena sit à mente Sixti, facile patet ex verbis illius: agens enim de illis, qui hæresis aut peccati mortalis damnant eos, qui dicunt Virginem peccatum originale contraxisse, hæc solum verba scribit: *item motu, scientia, & authoritate similibus, simili pœnæ, & censuræ subijcientes* (agit de pœna & censura excommunicationis) *eos, qui ausi fuerint asserere contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriosam Virginem Mariam, cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen, vel peccatum incurrere mortale; cum nondum sit à Romana Ecclesia, & Apostolica sede decisum.* Et vt mens Sanctissimi Pontificis euidentius pateat, illud est magnopere annotandum Sixtum in illa Extrauag. principaliter insurgere contra eos, qui videntes Romanam Ecclesiam festum Conceptionis solenniter celebrare, & speciale ac proprium super hoc officium ordinasse; non erubuerunt dicere tenẽtes illam opinionem, & celebrantes præfatum festum hæresim incurrere, & peccare mortalit. vt patet ex principio illius Extrau. vers. *Sane cum Sancta Romana Ecclesia*. Vbi hãc assertionẽ primum appellat peruersam, vt patet in §. *Nos igitur*. Deinde inferius eam reprobat, & damnat, vt falsam, erroneã, & â veritate penitus alienam, & pœnam excommunicationis imponit illis, qui eam assererent, aut scriberent. Porrô assertionem, de qua agimus, neque peruersam appellat, nec vt erroneam damnat, aut reprobat: sed solum illius assertores excommunicat: non ob aliam rationem, & causam, nisi quia temere diffiniunt de fide, quod Ecclesia nondum de fide definiuit, vt euidenter significant verba, quæ adduximus.

Non recipitur Valentia.

Nec Cast.

Lõge sũt à mente Sixti.

17.

18. *Confirmatur.* Et merito sane; quia licet audaciæ sit plenum & temeritatis in materia fidei absque Ecclesiæ authoritate opinionem aliquam, aut hæreseos, aut culpæ mortalis damnare, quod Ecclesia nondum damnauit, tamen talis assertio nihil continet, ob quod in se ipsa damnetur erroris, aut peruersitatis: cũ talis assertio nec fidei repugnet nec veritatibus, vt de fide receptis. Iam vero in assertione secundo loco posita, & reperitur præfata temeritas, & audacia; cum diffiniat, tanquam de fide quod Ecclesia de fide non definiuit: & reperitur repugnantia cum veritate fidei, dum hæreseos, & peccati damnat id, quod Romana Ecclesia, & sedes Apostolica, vt pium & fidei consonans probat, & præcipit, dum diem conceptionis publice mandat celebrari: quod esse contra fidem expresse conuincitur apud eos, qui volunt esse de fide Ecclesiam in celebratione festorum errare non posse: imò etiam id conuincitur, si cum alijs dicas Ecclesiam, dum festorum celebrationem instituit, non proinde definire, vt de fide

talem celebrationem, sed solum vt piam veritatem, & fidei consonam, quæ fuit plurimorum opinio: etenim satis est hæc pia definitio, vt credendum sit de fide talem veritatem esse infallibilem; ita vt hęreticum sit affirmare aut de facto in hoc dari, aut dari posse aliquam falsitatem, vt in 2. assertione iam ostendimus. Ob hãc rationem Sixtus assertionem, quam in secunda impugnauimus, non solum reprobauit, vt in se peruersam, sed etiam damnauit vt erroneam, atque hęreticam: non ob aliud fundamentum, nisi quia hæresis damnat, quod Ecclesia Romana publica festiuitate celebrat, vt superius aduertimus: cum tamen in reijcienda assertione, de qua in tertia cõclusione agimus, eam non damnet vt peruersam, & erroneam, atque à veritate alienam; sed solùm, vt audacem, & temerariam; ob eã præcise rationem, quia affirmat esse de fide, quod Ecclesia Romana nondum de fide diffiniuit: etenim temerarium est supponere esse diffinitum de fide, quod Ecclesia declarat nondum de fide esse diffinitum. Quomodo enim Sixtus damnaret propositionem, vt erroneam, & à veritate alienam, quam vt verissimam, & fidei consonam festi celebratione approbat? sed de hoc plura in 8. art.

19. *Fundamẽtum Sixti.*

20. *Nõ admittitur Valẽtia.*

Ex quo euidenter constat Valentiam inaduertenter dixisse Sixtum damnare erroris assertionem, quæ vnam vel alteram partem esse hæreticam assereret: cũ hac censura non notauerit propositionẽ, quæ assereret hæresim esse Virginẽ peccatum originale contraxisse, sed solum eam, quæ diceret hæreticum esse Virginem ab originali fuisse liberam, vt ex illius Extrauag. tenore satis intelliges. Et à fortiori maioris inaduertentiæ accusabis Castrum asserentem vnius, & alteriủs opinionis assertorem esse hæreticũ. Quare in hac nostra tertia assertione probanda est opinio Suarij, quam initio huius §. adduximus.

Non recipitur Cast.

§. 4.

Quid; si quis post Sixti constitutionem solum damnet vnam, vel alteram opinionem, aut erroris, aut temeritatis, aut peccati venialis?

21. *2. quæstio.*

INquirendum est secundo loco; an qui post præfatam Sixti constitutionem alteram opinionem non hęresis, sed alterius notæ damnauerit, affirmans eam vel erroneam, vel temerariam, aut scandalosam, vel sine peccato veniali defendi non posse, sit aliqua censura dignus, & incurrat excommunicationem aliquam à Sixto impositam? Rationem dubitandi facit: quoniam *Albertinus de agnoscendis assertionibus q. 17.* iudicio Inquisitorum admissus est damnare, vt scandalosam, male sonantem, & temerariam assertionem, quæ affirmaret Virginem contraxisse peccatum originale: quod sacri iudices, & omni ex parte circunspectissimi minime tolerarent, si crederent hoc constitutioni Sixti repugnare. Accedit eò, quia post illam Sixti constitutionẽ Vniuersitas Parisiensis immunitatem Virginis ab originali defendit, non vt opinionem, sed vt sententiam ita veram, vt oppositam damnet, tanquam falsam, impiã, piarum aurium offensiuam, & retractatiuam à deuotione fidelium, vt patet ex *Cordubensi lib. 1. quæstionar. q. 44. in octaua confirm. conclusionis 6. pag. 369*: quod Patres illi non facerent, si in hoc constitutioni Sixti contrairent, nec similiter alij dicerent esse peccatum veniale tenere B. Virginèm fuisse conceptam in originali: quod quibusdam placuisse refert Cordubensis, camque tribuit Maiori in 2. dist. 30. q. 4. ¶ Pro contraria parte facit Bulla Pij Quinti, dum cuique liberam facit facultatem defendendi, ac tenendi, quam voluerit opinionem, dum oppositam nõ iudicet erroneam: vnde innouans pœnas à Sixto impositas, videtur eas imponere illis, qui alteram partem non solum vt hæreticam, sed etiam vt erroneam reiecerint.

Ratio dub. Albertin.

Cordub.

Pro parte altera.

22. *4. proposit.*

Hanc dubitationem sequentibus assertionibus dirimemus. Sit igitur in ordine quarta propositio: *qui dixerit sententiam, quæ Virginem liberat à macula originali esse erroneam, aut scandalosam, aut temerariam, aut denique sine peccato veniali teneri non posse; proferèt assertionem vere erroneã, & vt credo hæreticam.* Hæc assertio ex eo probatur; quoniam iste sciens & prudens asserit erroneum esse, aut scandalosum,

sum, siue temerarium in fide, id quod Romana Ecclesia, vt vere pium, præcipit solenniter celebrari: etenim apud omnes constat, saltem esse erroneum affirmare Ecclesiam in celebratione festorum errare posse, vt supponimus, & iam ostendimus suprà *lib.1.q.2.art.3.* Quare cum Ecclesia Romana præcipiat immunitatē illam Virginis publice celebrari, & celebrantibus indulgentias concedat, vt vere piam: non poterit vel ab hæresi, vel saltē ab errore liberari, qui dixerit talem celebrationem esse erroneam, aut scandalosam, aut peccaminosam vel venialiter. Et quanuis Sixtus in sua constitutione contra istos expresse non definierit (quia solum egit contra eos, qui illam immunitatem damnant vt hæreticam) tamen identitas rationis cogit, vt dicamus hanc etiam sententiam ibi damnari: quis enim non damnabit, saltem vt erroneum asserere Ecclesiam celebrare immunitatem, quæ sine errore, aut scandalo, culpaque veniali celebrari non potest? quod Pius V. in sua Extrauag. satis exprimit, dum prohibet, ne altera opinionum veluti erronea damnetur: liberam faciens facultatem defendendi vtram, quis voluerit, sententiam: quam liberam facultatem non concederet, si altera pars sine errore, aut veniali peccato teneri, probarive non posset.

23. 5. assertio. Quinta assertio: *qui vero illud ipsum dixerit de sententia, quæ probat Virginem contraxisse originale; falsam quidem assertionē proferet, nulla tamen dignam censura, nisi inobedientiæ, & temerariæ audaciæ; quod satis est, ne talis assertio permittatur.* Prior pars ex eo probatur; quia Pius V. liberā cuique fecit facultatem opinandi quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem iudicauerit: quæ sunt formalia verba Pontificis: ex quibus patet neutram partem ab aliquo particulari posse notari, aliqua contra fidem censura seruatis Pij V. circunstantijs: quomodo enim priuatus aliquis poterit affirmare opinionem esse erroneam, aut scandalosam, siue temerariam in fide, cuius opinandæ Summus Pontifex liberam facit facultatem, quandiu ab Ecclesia neutra definita fuerit? Posterior vero pars ex eo mihi probatur, quia si assertio illa, vel erroris, vel alterius notę in fide digna foret, non admitteret supremum Inquisitionis Tribunal moderationem opinionis Albertini, quæ illam formaliter affirmat: imò Sedes Apostolica non permitteret Parisiensium opinionem. Quanuis autē post Pij constitutionem assertio sit audaciæ notanda: tamen in illa nihil video, vnde aut de errore, aut de scandalo notari debeat: etenim illa Pij V. dispositio non fuit iudicialis definitio, sed simplex quędam ordinatio, quandiu Ecclesia huius controuersiæ veritatē non diffinit: quod satis est, vt talis assertio nec scribi, nec defendi permittenda sit.

Sexta in ordine assertio: *qui alteram sententiam non hæresis, sed aut erroris, aut scandali, aut temeritatis damnauerit, aut dixerit neutram teneri posse sine peccato veniali: dubium mihi est, an sententiam excommunicationis à Sixto impositam, & à Tridentino, Alexandro, & Pio renouatam incurrat?* 24. 6. assertio. Etenim pro vtraque parte datur ratio dubitandi, nam quod non incurratur excommunicatio, inde non improbabiliter defendi potest, Pro parte negante. quia constitutio Sixti in eum duntaxat sententiam excommunicationis profert; qui alteram opinionem hæresis damnauerit; aut asseruerit, sine peccato mortali defendi non posse, vt patet ex illius tenore. Iam verò lex pœnalis extendi non debet extra proprium casum, *ex regula Odia, & ex regula In pœnis de regulis iur. in sexto, & in cap. Pœna de pœniten. dist. 1.* etiam si in vtroque casu eadem inueniatur ratio, vt ex Theologis latè probat *Castro lib. 1. de potestate legis pœnalis c.7. in 3. documento, quem sequitur Sayrus in claui regia lib. 3. c. 8. num. 9. & 10. ex Iureperitis idem probant Imola in l. Si vero, §. de Viro, col. 8. ff. solut. matrim. Euerardus in locis legal. loc. 79. pag. 405. vers. secūdo casu, dicit esse communem, Dominicus in cap. 1. de temporibus ordinationum in 6. citatur Glossa ibidem ad verbū Italiæ, & latè probat Nauarrus in d. cap. pœnæ.* Reg. Odia, reg. in pœn. de reg. iur. Ca. Pœna de pœni. d. 1. Castro. Sayrus. Imola. Dominic. Glossa. Nauar. Quare cum Sixti constitutio solum excommunicet eos, qui alteram partem hæreseos damnauerint, non videtur talis excommunicatio extendenda ad casum propositum, etiam si in illo eadem militet ratio.

Pro affirmante. ratio. ¶ Pro altera parte, & quod iſti in excommunicationem incidant, illud vrget, quod longe verior, & iuri conformior videtur eſſe ſententia, quæ legem pœnalem extendit ad caſum, in quo eadem viget ratio: quę fuit opinio *Gloſſ. in d.c.1.ad verbum Italiæ*, quæ pro contraria parte perparam citatur. Ita reſoluunt *Abbas in d.c.1.n.15. & ibidem Dominicus & Franc: & plures citati per Tiraquellum in l. Si vnquam ad verbum libertis, n.15. & in tract.de cauſa ceſſante 1.p.nu.115.& poſt alios Nauarrus concil.3,n.10.ſub tit.de conſanguinit.& affinit.* Quam opinionem multis confirmat *Ludou.Correa olim iuris Canonici noſter Primarius in d.regula Odia*: etenim nō aliunde melius colligimus, qđ legiſlator idē diſpoſuiſſet in caſu nō expreſſo, niſi ex ratione finali, qua in caſu expreſſo nititur. Quare cum ratio finalis ad imponendā excōmunicationē fuerit occurrere exceſsibus, qui in prædicādo, &diſputando de hac controuerſia cōmittebantur, maximè cōtra celebrationē cōceptionis Virginis, cum ijdem tumultus excitarētur, ſi vtraq; opinio mutuo erroris, vel temeritatis damnaretur: vtique lōge probabilius exiſtimo excommunicationem latam à Sixto etiam comprehendere iſtos ſic aſſerentes; non quidem per viam extenſionis, ſed comprehenſionis.

Gloſſa. Abbas. Dominic. Franc. Tiraquel. Nauar. Correa.

23. 7.propoſit. Septima, & poſtrema aſſertio: *omnino dicendum eſt liberū eſſe cuique, quā voluerit, ſententiā tenere, verbo & ſcripto impugnare, dummodo id publice non fiat, vbi promiſcua virorū, & mulierū multitudo cōuenire ſolet; ſed ſolū adſint, qui rem poſsint intellectu percipere, nec vlla ſubſit occaſio ſcandali, dūmodo neutra pars aliqua damnetur cēſura.* Hęc aſſertio eſt indubitata cum verbis formalibus ſcribatur à Pio V. in d.Extrau.*Super ſpeculā*: vbi ad hunc ſenſum interpretatur mentem Sixti, Alexandri, & Tridentini. Quare omnino reijcienda eſt, & improbanda opinio Albertini.& Andreę Siculi, quam ſupra retulimus.

Quomodo autē in concionibus, alijſq; locis publicis, vbi virorum, & mulierum conuenit multitudo, de hac controuerſia ſit loquendum? & an vtraque opinio abſque diſputatione poſsit populo ſimpliciter proponi? explicabimus quæſt.9.

QVÆSTIO III.

ARTICVLVS VNICVS.

Vtrùm ſententia, quæ Virginem ab originali liberat, aliquando fuerit de fide?

SECTIO I.

Referuntur tria argumenta pro parte affirmatiua.

IN præcedenti quæſtione reſoluimus neutram ſententiam eſſe de fide, & ſubinde neutram dici poſſe hæreticā; ideo quia neutra adhuc ab Eccleſia diffinita eſt: cōtra hanc reſolutionem tria obijci poſſunt. Prima obiectio ſumitur ex Concilio Baſilienſi ſeſſ.36. vbi Virginis immunitas à macula originali definita eſt. 1. 1.obiectio.

Secunda ſumitur ex eo, quoniam feſtum conceptionis Virginis authoritate Romanæ Eccleſiæ in tota Chriſti Eccleſia publice celebratur: quæ celebratio videtur includere Eccleſię diffinitionē: vnde ſaltē videtur inferri ſiue erroris nota oppoſitum defendi non poſſe, quia certiſsimum eſt Eccleſiam in feſtorum celebratione errare non poſſe. 2. 2.obiectio.

Tertia obiectio ſumitur ex reliquijs S. Cecilij Epiſcopi Elibritani martyris, & ſociorū eius, quæ ante paucos annos inuētæ ſunt in monte quodā prope ciuitatem Granatenſē, qui appellatur mōs ſanctus: inter quas inuētus eſt quidā liber eidem Cecilio attributus lingua Arabica ſcriptus ſub titulo *de dono gloriæ, & domo tormenti, ſiue inferni*, in quo vltra alia Virginis encomia inuenitur definitio puriſsimæ, & immaculatæ conceptionis illius, quæ ex Arabico ad verbū reddita, ſic habet: *Illa Virgo Maria, illa ſancta: illa electa à primo, originarioq; peccato præſeruata fuit, & ab omni culpa libera: atque hæc veritas Apoſtolorū Concilium eſt, quā qui negauerit, maledictus, & excōmunicatus erit, & ſalutē non conſequetur, ſed in æternū damnabitur.* De hoc autē libro dubitari non poteſt, cū nec dubitetur de ſanctarum reliquiarum veritate: etenim recepta eſt grauiſsima Concilij Prouincialis authoritate, & plurimorum virorum prudentia, & totius illius vrbis communi conſenſu: pro qua pugnauit *Gregorius Lopez Madera in hi-* 3. 3.obiectio.

Liber S. Cecilij. Greg. Lop. Madera.

storia harum sanctarum reliquiarum, quam lingua Hispanica composuit. Cum igitur nec dubitetur, nec dubitari possit de miraculosa inuentione harũ reliquiarum, & librorũ, qui inclusi in laminis inuẽti sunt, nec similiter dubitari possit de veritate scribentis, cũ sit discipulus Apostolorũ, & martyr gloriosus: dubitari etiam non debet Apostolos in Conciliũ cõgregatos hanc veritatẽ diffiniuisse, cum id in præcitato libro expresse scribatur: constat autem veritatem, quæ semel definita est de fide, non posse, non esse de fide.

¶ Hæ tres difficultates obijci possunt cõtra resolutionem in præcedenti art. factã.

SECTIO II.

Explicatur argumentum sumptum ex Concilio Basiliensi.

6. *Ad 1. obiectionem.* HÆc facilè habent solutionem. Ad primum argumentum sumptum ex Cõcilio Basiliensi dicimus nec Concilium cõtrouersiam de immaculata Virginis conceptione diffiniuisse, vt de fide: nec, si diffiniuisset, diffinitionẽ esse legitimam, vt sit credenda de fide.

7. *Concilium Basiliense non id diffiniuit, vt de fide.* Prior pars solutionis euidenter patet ex verbis eiusdẽ Concilij positis sess. 36. quæ ita habent: *Nos vero diligenter omnibus matura consideratione pensatis doctrinam illam differentem gloriosam Virginem Dei genitricem Mariam præueniente, & cooperante, diuini luminis gratia singulari, nunquã actualiter subiacuisse originali peccato; sed immunem semper fuisse ab omni originali, & actuali culpa, sanctam, & immaculatam, tãquam piam, & cõsonam cultui Ecclesiastico, fidei Catholicæ, rectæ rationi, & sacræ Scripturæ ab omnibus Catholicis approbandã fore, tenendam, & amplectendam diffinimus, & declaramus; nulliq́ de cætero licitum esse in contrarium prædicare, & docere.* Ex quibus verbis patet Concilium Virginis immaculatam conceptionem non diffiniuisse, vt de fide tenendam, sed solum vt piam, & fidei Catholicæ consonam, vt optime annotauit *Cordubensis lib. 1. quæstionar. q. 44. post 6. concl. pag. 370. §. Pro responsione nota duo. & Bellarminus lib. 4. de Amissione gratiæ, & statu peccati c. 15. §. Deinde Concilium Basiliense, pag. 248. cum pluribus alijs:* vnde Parisienses ad hunc sensum illam definitionem acceptarunt, vt scribit Cordubensis loco citato.

Cordub. Bellarm.

8. *Prohibitio Conc. Basil. nõ obligat.* Posterior pars solutionis inde patet; quoniam licet illud Conciliũ à principio fuerit legitime congregatũ, & pro aliquo tẽpore legitimè continuatũ; tamẽ pro tẽpore illius decreti iam non erat legitimũ, vtpote cõtinuatũ sub Amadeo Antipapa, renuente Eugenio 4. vero Papa: vnde Cõcilium illud pro illo tempore fuisse acephalum, imò potius conciliabulum declarauit *Leo 10. in Concilio Lataranensi 3. sess. 11. in Bulla, quæ incipit Pater æternus*, vbi etiã declaratur omnia illius acta, pro illo tempore esse nullius roboris, & momẽti. *Conc. Lat. sub Leone 10.* Et quamuis Eugenius 4. & Nicolaus 5. pro communi concordia nonnulla illius Cõcilij acta postea approbauerint, & authoritate Apostolica confirmauerint; definitionem tamen immaculatæ conceptionis B. Virginis positiue non approbauerunt: quare prohibitio, qua prohibuit ne aliquis de cætero oppositũ prædicet, aut doceat, nullã habet vim obligandi, vt patet ex Leonis 10. declaratione. Vnde nõ est audiendus Almainus in 3. dist. 3. q. 1. dum docet definitionem illam fuisse legitimam, vtpote factam à Concilio legitime congregato: in quo Parisienses Theologi male audiunt, quatenus Cõcilium Basiliense, vt legitimum recipiunt.

SECTIO III.

Explicatur secundum argumentum, sumptum ex festo Conceptionis Virginis.

SEcundum argum. sumptum ex celebratione Cõceptionis B. Virginis ansam præbuit quibusdã nostri temporis hæreticis, vt assererent Virginem fuisse conceptam sine originali peccato apud Catholicos haberi pro articulo fidei: ita docuisse quendã Pomeriũ in c. 1. & in c. 44. Hieremię, scribũt Bellarmin⁹. & plures alij. Sed quam impudẽs sit hoc mendaciũ satis declarat constitutio Sixti 4. renouata ab Alex. 6. Tridẽtino, & Pio 5. vt supra diximus art. 2: expresse enim docet illa constitutio Ecclesiam Romanam, sedemq́ue Apostolicam de hac controuersia nihil adhuc diffiniuisse: quin potius excommunicat eos, qui dixerint alteram partem esse de fide.

9. *Ad 2. obiectionem.*

Sed

10. *Festum Cõceptionis B. Virgin. celebratur vt pia.* Sed omissa hæreticorum impudentia: ad argumentum dicendũ est ex celebratione festorum, etiam si instituta sint authoritate Romanæ Ecclesiæ, nõ bene inferri id, quod celebratur, habere fidei Catholicæ veritatem: nec enim vt hęreticus damnabitur, qui dixerit Ecclesiam errare posse in celebratione festorum, quæ est communior Theologorum sententia.

11. *Solutio obiectionis.* Si vero instes ex hac celebratione inferri oppositã sententiam esse erroneã in fide, & proximã hæresi, cũ omniũ Theologorũ consensu erroneũ sit asserere Ecclesiam errare posse in celebrandis festis: respondendũ est, id verissimũ esse, quãdo Ecclesia simpliciter & absolute præcipit aliquod festũ celebrari, tunc enim suo modo definit veritatẽ, quã celebrari iubet, ad fidẽ pertinere, & esse ita verissimam, vt oppositũ sit erroneũ: attamẽ ex celebratione non simpliciter proposita Ecclesiæ, sed vt pia tantũ, solũ inferri veritatẽ illam esse veritatẽ fidei, nõ simpliciter credendã tanquam de fide, sed solũ pie: nam talis debet esse veritas, qualẽ eam proponit Ecclesiæ celebratio. Iam vero Ecclesia Romana festũ Conceptionis instituit, vt piẽ credendũ, dignũq; vt à populo fideli Christiana quadam pietate celebretur, vt patet ex præfata Sixti constitutione: quod omnes aduertunt, qui de hoc festo scribunt: de quo tamen latiùs agemus art. 6. vbi expendemus, quam vim habeat huius festi institutio ad impugnandam aduersariam opinionem.

SECTIO IIII.

Explicatur argumentum sumptum ex libro Sancti Cecilij.

§. I.

Afferuntur difficultates contra illum librũ.

12. *Ad 3. arg.* TErtium argum. sumptum ex libro S. Cecilij negotiũ plerisq; facessit: etenim contra illum & contra ea, quæ in laminis inuenta fuit, plures occurrunt difficultates adeo difficiles, vt propter illas, & liber, & laminę, vt suspecta, apocrypha, & supposititia à plerisq; repudientur, vt testatur Madera in præcitato libro, in primo discursu cap. 3.

13. Prima difficultas ex eo sumitur, quia tempus martyrij S. Cecilij, & sociorum in laminis annotatũ, pugnat cũ veritate historiarũ antiquarũ: nam in laminis scribitur S. Ceciliũ martyriũ subijsse anno 2. Neronis, kalendis Februarij, qui erat annus Christi Dñi 58. cũ tamẽ ex historijs authenticis constet S. Ceciliũ aliquibus annis vixisse post tertiũ annũ Neronis. *1. difficultas contra librum S. Cecilij.* Quod ex eo ostenditur, quoniã ex antiquis historijs cõstat S. Ceciliũ, & socios fuisse à Petro & Paulo Episcopos ordinatos Romæ, & inde missos in Hispaniã ad prædicandũ Euangeliũ, vt habetur in *Martyrologijs Romano, Bedæ, Vsuardi, & Adonis, die 15. Maij*: Baronius etiã in annotationibus refert testimoniũ Gregorij 7. in epist. ad Regẽ Alphonsum 14. Kal. Aprilis his verbis: *Septẽ Episcopos ab vrbe Roma, ad instruendũ Hispaniæ populos, à Petro, & Paulo directos fuisse, qui destructa idololatria Christianitatem fundauerunt, & religionem plantauere, & officiũ in diuinis cultibus ostendere, & sanguine suo Ecclesias dedicauerunt, &c.* *Baronius.* Concordat idẽ Baronius 1. tom. Annalium anno Christi 46. n. 2. cõsentiunt Hispaniarũ historiæ, antiquũ Breuiariũ, & Missale Isidori, & videndus est Ambr. Morales lib. 9. hist. c. 13. *14. Isidorus.* Secũdo idẽ ostẽditur, quoniã Paulus peruenit Romã anno Neronis 3. qui fuit Christi Dñi 59. die 6. Iulij, vt scribũt Beda, & Vsuardus; vel mense Maio, vt verius putat Baron. 1. to. Annal. ad annũ Christi 59. n. 4. & 5. vbi id cõfirmat authoritate Eusebij, & S. Hieron. qui volunt Paulum ex Iudæa Romã fuisse missũ anno Dñi 58. Neronis autẽ 2. peruenisse autẽ Romam anno sequẽti Xpi 59. Neronis 3. Ex quibus euidẽter cõstat S. Ceciliũ nõ subijsse martyriũ anno 2. Neronis, qui fuit Christi 58: etenĩ, si vera sunt, quæ adduximus anno Neronis 3. & Christi 59. Cecilius, & socij adhuc cũ viuis erant, cũ ab vrbe Romæ à Paulo in Hispaniam missi sint: Paulus autem Romam non sit ingressus, nisi 3. Neronis anno. Quare ratio temporis expressi in laminis non videtur cõsentire cum rei veritate: quod satis est, vt scripturæ in laminis inuentæ debeant haberi vt suspectæ.

¶ Secunda difficultas contra veritatem tum laminarum, tum librorum sumitur ex eo; quoniam si S. Cecilius 2. Neronis 15. *2. difficultas.*

anno, Christi autem 58. martyrium subijt, vt in laminis scribitur nullius apostolici Concilij potuit habere notitiam. Testimonium igitur Concilij Apostolici in libro S. Cecilij contentum pugnat cũ testimonio laminæ. Antecedens probatur: quoniam constat S. Cecilium non potuisse ferre testimonium Conciliorũ; quæ post illius martyrium Apostoli celebrarunt. Nullum autem ab Apostolis Cõcilium ante 2. Neronis annum fuisse celebratum, probatur; quia nullum celebratum fuit ante mortem B. Virginis, nec si aliquod celebraretur, nõdum aderat opportunum tempus tractandi de priuilegijs, prærogatiuisq; illius: Virgo autem secundo Neronis anno kalendis Februarij adhuc viuebat: fuit enim mortua eodem anno, 15. die Augusti, ante quod tempus S. Cecilius iam erat mortuus. Nullius igitur Concilij Apostolici testimonium ferre potuit S. Cecilius, si verũ est testimonium laminarum de morte illius. Quod vero B. Virgo mortua sit anno secundo Neronis, mense Augusti, inde probatur: quia Virgo obijt anno ætatis 72. vt testatur *quidam Epiphanius Præsbyter Constantinopolitanus in quodam sermone græce scripto de Virgine Deipara: & Cedrenus in compendio historiarum, & insinuat Andreas Cretensis in sermone de dormitione Deiparæ, & verius censet Baronius 1. tom. anno Christi* 48. n. 7. *& est verisimilius Suario* 2. *to. ad* 3. *p. disp.* 21. *sect.* 1. *in vltima sententia ante finem.* Quod autẽ annus ille 72. ætatis B. Virginis fuerit annus 2 Neronis, inde deducit Baronius, quia B. Virgo obijt eo anno, quo Paulus nouissime venit Ierosolymam. Quod inde probat, quia testimonio Dionysij c. 3. de diuin. nomin. Paulus cum cæteris Apostolis morti Virginis interfuit: iam verò Paulus Ierosolymam venire non poterat ante annum Domini 57. qui fuit Neronis primus. His annis si addas annos 15. quos Virgo confecerat, cum peperit Saluatorem, vtique annum agebat 72. in 2. anno Neronis, quod erat probãdum. Cum vero obierit die 15. Augusti, vt omnes fatentur; vtique si verum est laminarum testimonium S. Cecilius prius obijt, quam Virgo, menses fere septem.

16. *Quo anno B. Virgo sit mortua.*
QuidamEpiphanius.
Cedrenus.
Cretensis.
Baronius.
Suarius.

Quare si ante mortem B. Virginis Apostoli nullum Conciliũ celebrarunt; vtiq; S. Cecilius nulli Apostolorum Concilio interfuit. Quomodo igitur liber ille profert definitionem Apostolici Cõcilij pro immaculata Virginis conceptione?

¶ Tertia difficultas est; quoniam non est verisimile, fuisse aliquando ab Apostolis agitatum, ne dum definitum B. Virginẽ sine originali macula fuisse conceptam: nulla enim potuit occasio offerri tractãdi hac de re; cum illa nec ad salutem fidelium esset necessaria, nec aliqua tũc orta fuerit controuersia: & multa alia erant grauiora magisq; necessaria mysteria, in quibus Apostoli occuparentur. Quibus additur; quoniam si hanc veritatem Apostoli definijssent; vtique eam Ecclesię credendam tradidissent, ac promulgassent, sicut promulgarunt perpetuã Marię virginitatẽ, & alia, quæ ad eam pertinebãt. 17. *3. difficultas.*

Confirmari adhuc potest; quoniam verbum illud *originarium peccatum*, quod in citata definitione reperitur, non redolet antiquitatem: quia hæc loquutio, & phrasis nimium noua est, & scholastica. Illæ etiam comminationes in eadem definitione adductæ, non solum non indicant Apostolorum grauitatem, & authoritatem, sed nec in Concilijs posterioribus sunt vsitatę: & si aliquando in aliquibus Concilijs afferuntur, id solũ est, quãdo hęreticorum pertinacia ad id cogit, vt illi terreantur, & adhuc afferuntur in rebus grauissimis, & maxime necessarijs. Quæ omnia pro illa Apostolorum ætate locum non habebant. 18. *Confirm.*

¶ Quarta difficultas cõtra testimonium allatũ in præcitato libro sumitur ex eo, quod Sixtus 4. in sua constitutione à Tridentino, Alex. & Pio renouata affirmat nondum à Romana Ecclesia, sedeq; Apostolica decisum fuisse, an B. Virgo sine originali fuerit concepta: quod etiam testatur Pius 5. in sua constitutione, quæ incipit super specula: vbi affirmat Romanam Ecclesiam (quæ est omnium Ecclesiarum magistra, & doctrix) nihil hac de re hucusque definiuisse. 19. *4. difficultas.*

¶ Quinta denique & postrema difficultas, ex eo oritur; quoniam si Apostoli B. Virginis conceptionem immaculatam, 20. *5. difficultas.*

vt

vt de fide diffiniuissent, hanc definitionem Ecclesiæ publicassent, & illa perpetua successione in Ecclesia conseruaretur: quod enim semel definitum est de fide, semper permanet de fide: cum tamē nostris temporibus de fide non sit, vt patet ex præcitata Sixti constitutione.

21. Hæ difficultates adeo difficiles quam plurimis visæ sunt, vt propter illas non dubitauerint librum illum, non solum non probare, sed etiam omnino repudiare tanquam suppositititium, & S. Cecilio falsò impositum, apochryphum, & omnino suspectum.

§. 2.

Liber ille S. Cecilij recipiendus est, & probandus, vt legitimus.

22. *Statuitur pro libro S. Cecilij.* His tamèn non obstantibus, hæc libri, & laminarū, atque reliquiarum repudiatio ab alijs non admittitur; imò reijcitur tanquam plena audaciæ, & nullo solido fundamento nixa: cui opinioni ego libētissime subscribo: etenim existimo dubitari non posse de authoritate inuentionis tum reliquiarum, tum scripturarum, & librorum, qui in laminis continentur: quod diligentissime confirmauit Gregorius Lopez Madera in libro, quem pro defensione reliquiarum, & librorum edidit, in primo discursu cap. 3: nam quæ scribit publica sunt, & grauissima Concilij Prouincialis authoritate approbata, iudicioque doctissimorum virorum recepta, vt verissima, & authentica: imò etiam aliquibus veris, & approbatis miraculis confirmata: quæ omnia latè videre poteris apud dictum Gregor. Lopez Madera, & apud Gundisaluum Sanchez Luzero in suis theologicis discursibus pro immaculata conceptione Virginis discursu 2.c.5.fol.98. & grauissima est authoritas Reuerendissimi Episcopi Fr. Francisci de Sosa in doctissima approbatione eiusdem libri. Sed vt horum omnium veritas fiat euidētior propositas difficultates diligētissime dissoluemus, & tandem respondebimus ad principale argumentum desumptum ex libr. S. Cecilij. Quare singulæ difficultates eodem, quo propositæ fuerunt, ordine quamdiligentissimè resoluentur.

§. 3.

Explicatur prima difficultas.

Quod igitur attinet ad explicationem primę difficultatis, vt omnia distinctè explicentur, á secunda argumenti confirmatione incipiemus, & concedimus tanquam verissimum Paulum Romam venisse anno Neronis 3: nam præterquā quòd in hoc conueniunt authores in 2. confirm. citati, euidenter probatur ex ijs, quæ de Paulo refert Lucas in Actis Apostolorum: etenim certissima est opinio, quod conuersio Pauli (de qua Actor. 9.) contigit anno à natiuitate Christi 36. vt affirmat *Martyrologium Romanum, & Vsuardus in suo, die 25. Ianuarij*, quo die Ecclesia celebrat Pauli conuersionem: idem etiam annotauit *Baronius ibidem litera B. & Isidorus in lib. de vita, & morte Sanctorum cap. 71. Benedictus Pereira in Præfatione epist. ad Rom. disp. 1. n. 24. & 25. Lorinus Actor. 9. vers. 19. post principium*: apud quos ab Ascensione Domini vsque ad conuersionem Pauli defluxit annus integer cum octo mensibus, & diebus viginti, vt affirmat Baronius: etenim nisi ita dicamus, non poterunt commode explicari, quæ de Paulo à Luca commemorantur à morte Stephani vsque ad Pauli conuersionem. Itaque Paulus conuersus est ad fidem anno Christi 36. Tiberij autem anno 20. Transactis autem annis 14. â conuersione Pauli (anno. f. 15.) Paulus ab Antiochia ascendit Ierosolymam, vt idem Paulus testatur ad Galat. 2. Illos porrò 14. annos, de quibus ibi agit Paulus, initium habuisse â Pauli conuersione communis est sententia contra *D. Hieronymum eo in loco* (quanuis illum probent *Salmeronius ad Galat. 2. disp. 21. dub. 1. & Turrianus lib. 2. pro epist. Pontificijs cap. 16. fol. 170. pag. 1. in fine*) nam contra D. Hieronymū existimant *Beda Actor. 15. Glossa ordinaria ibidem, & Lorinus in eodem loco, Diuus Thomas, & alij interpretes in cap. 2. ad Galat. vbi etiam noster Ludouicus Legionensis, & Pereira in Præfatione epist. ad Romanos dispnt. 1. num. 34. Baronius ad annum Christi 51.* quare iste Pauli ascensus contigit anno Christi 51. vel paulo ante, Claudij vero anno nono. Quo fit vt ascensus

Margin notes: 23. *Ad primā diffi. nit.* — *Martyrol. Romanū. Vsuardus. Baronius. Isidorus. Pereira. Lorinus.* — *Galat. 2.* — *Hieron. Salmer. Turrian.* — *Beda. Glossa. Lorinus. D. Thom. Lud. Leg. Pereira. Baronius.*

24. *Chrysost.* de quo Paulus ad Galat.2.fit ille ipse, de *Ambr.* quo agit Lucas Actor.15.quamuis Chrysostomus cum nostro Legionensi aliter *Hieron.* doceat: hæc enim sententia communior *Theodor.* est, quam satis insinuat D.Ambrosius in *Anselm.* eodem loco, nec eam improbat D. Hie- *D. Thom.* ronymus: expresse eam probant *Theodo- Caiet. retus, D. Anselmus, D.Thomas, & Caieta- Epiphan. nus ibide, Epiphanius hæresi 28. Beda Act.* *Beda.* 15: eandem approbasse omnes Ecclesia- *Baronius.* sticos authores affirmat *Baronius ad annũ Pereira. Christi 51.n.6: consentiunt Pereira in dicta Lorinus. disp.1.n.34. Lorinus in d.c.15.Actor. pag. Suarius.* 630.col.1. *ad illa verba, Statuerunt, vt ascenderent Paulus, & Barnabas, latè Suarius in 3. de Conceptione Virginis.* Quare concilium illud Apostolorũ, de quo Actor. 15. coactum est, & celebratum anno 9. Claudij, Christi autem 51. cui Paulus interfuit. Porrò soluto hoc concilio non potuit Paulus confecisse ante 2. Neronis annum (Christi autem 58.) omnes Ecclesiarum perigrinationes, & visitationes, quas Lucas enarrat, à c.15. Actor. ad 21. vsque ad vltimum Ierosolimæ aduentũ, quando fuit comprehensus, vt bene aduertit Baronius ad annum Christi 58. n. 159.pag.419: quod facile est intelligere, si diligentius expendantur, quæ scribit Lucas à cap.15. Actor. vsque ad 21. Ad horum confirmationem satis nunc sit cõmunem sententiam existimare Paulum Ierosolymis fuisse comprehensum, & ligatum anno 2. Neronis, Christi autẽ 58. quæ fuit opinio Hieronymi in libr. de scriptoribus Ecclesiasticis. Cum vero eodem anno iuxta verissimam sententiam sit missus Romam â festo, non potuit Romam venire, nisi anno sequenti, vt affirmant authores citati in 2. confirmatione primæ difficultatis.

25. *Resolutio.* Hoc autem supposito semper iudicauimus incertum esse id, quod in prima difficultatis confirmatione pro certo sumitur: nunc autem post sacrarum reliquiarum inuentionem putamus esse falsum. Quod incertum sit, quod tanquam certum sumitur, ex eo primum patet, quia grauissimi authores negant S. Cecilium, & socios fuisse missos à Paulo in Hispaniam; deinde negant, fuisse missos tẽpore Neronis. Quod à Paulo non fuerint missi in Hispaniam, sed à Petro scribit *Petrus Gualesinus in suo Martyrologio*: *Petrus Galesinus.* quod autem missi sint non sub Nerone, sed sub Claudio anno Christi. 45. affir- *Guillerm.* mat *Guillermus Eissem Espirensis centuria* *Eissem.* *1.de Hispanis Pontificibus dist.4. p.1. consentit Vasaus in chronicis Hispaniæ*: cum *Vasæus.* omnes in Hispaniam simul sint missi: horum autem authoritate Madeira vbi supra c.32. non admittit id, quod in prima confirmatione supponitur; nec illud admittit liber inscriptus *de los descursos, em que se defende la vinida de Santiago a Hespanha* discurs.2.pag.96. nec ad id nõ admittendum desunt coniecturæ argentissimæ, de quibus Madeira vbi supra: 26. illa inter omnes plurimũ habet efficaciæ, quod Petrus & Paulus, non simul Romę conuenerint, nisi 12. Neronis anno, qui fuit Christi Domini 68: cum enim Neronis sæuitia in Christianos inceperit anno præcedente, Petrus, & Paulus diuina prouidentia, ex diuersis partibus Romæ conuenere, vt Romanæ Ecclesiæ gladio Neronis afflictatæ succurrerẽt, vt testatur *Baronius anno Christi 68. qui fuit Neronis* *Baronius.* 12. vbi id confirmat *ex Metaphraste, &* *Metaphr.* *pluribus alijs*. Nec par est credere D. Petrum, qui vt potentior iussus est, obscuriorem mundi partem illuminare (vt scribit Clemens Romanus in 1. epist. ad Iacobum fratem Domini) de Hispaniæ illuminatione non curauerit, nisi ad finem vitæ vno vel altero anno ante mortem: nam (vt diximus) Apostoli Romæ conuenerunt anno 12. Neronis, martyrium autem subierunt anno sequenti, vt certa habet opinio: vel biennio post, si credimus *Eusebio, & Hieronymo, de quo Baro-* *Eusebius.* *nius ad annum Christi 69. n.2. &* 4. Quod *Hieron.* etiam ex eo, vel maxime est creditu dif- *Baronius.* ficile; quoniam certissimum est D.Petrũ post aduentum in vrbem Romæ anno Domini 44. & Claudij 2. (vt certior habet opinio) stabilita anno sequente Sede Romana, de illuminandis occidentalibus orbis partibus statim curasse, variosque discipulos in diuersas prouincias Euangelij prædicandi causa amandasse, vt patet ex 1.epist. Innocentij I. ad Decentiũ *Innoc.1.* relata *in cap.vlt.11.dist.* & tanquam cer- *C.vlt.11. dist.* tissimum concludit *Baronius ad annum*

Christi

Chriſti.46.n.1.& 2. & ante eum Nauc le rus col.2.Chronographia,gener.2.& Gene- Genebrad. *brardus libr. 2. Chronologiæ anno Mundi* 4121. Quomodo autem credi poteſt, vt ſola Hiſpania per annos 24. & amplius Lucæ Euangelij Petri ordinatione orbata manſerit? repugnat enim id, quod ex Iuſtino, Clemente, Chryſoſtomo, & alijs diligenter oſtendit *Genebrardus libro* 3. *Chronologiæ anno Mundi* 4121. S. Euangelium Chriſti 20. anno à Chriſti morte per vniuerſum terrarum orbem ab hominibus tunc habitatum, prædicatum fuiſſe.

27. Quare illa opinio mihi fit veriſimillima, quæ affirmat Iacobo Ieroſolymis ab Herode Agripa occiſo (Actor.12.) anno Domini.44. Claudij autem 2. (*vt ex Euſebio lib.2.c.8. aſſerit Baronius in eodem anno*) vel Petrum S. Cecilium, cæteroſque Iacobi diſcipulos Epiſcopos creatos, cũ corpore ſui magiſtri Iacobi in Hiſpaniã miſiſſe, vt cæptam à Iacobo prædicationem perficerent: vel Iacobi diſcipulos eodem anno magiſtri corpus in Hiſpaniam tranſtuliſſe, & inde petijſſe Romã, vt à Petro (quem ſciebant profecturum Romam) creati Epiſcopi rurſus mitterẽtur in Hiſpaniam, quę videtur fuiſſe ſententia Petri Gualeſini in ſuo Chronico, & ſatis videtur conſentire traditio Hiſpaniæ, de aduentu Iacobi in illam. *Euſebius. Baronius.*

28. *Reſolutio.* Quare non eſt dubitandum ſemper fuiſſe incertum id, quod in prima confirmatione, vt certum ſupponitur: quanuis fere omnia Martyrologia illud probent, cum ab vno martyrologio Bedæ ſint deſumpta. Quæ vero coniecturæ impulerint Bedam in illam ſententiam, non conſtat: cum tamen conſtet veriſimiliores coniecturas ſemper fuiſſe contra Bedam. Sed poſt ſanctarum reliquiarum inuentionem iam nullus coniecturis locus relinquitur, propter teſtimonium, tum laminarum, tum librorum, quod non poteſt non eſſe grauiſsimum, & omni exceptione maius, vt veriſsimum iudicetur. Primò, quia antiquitas, & archiuij (turris ſcilicet turpianæ, & montis ſancti) & fidelitas, & obſcuritas omnem aut ſuppoſitionis, aut mendacij ſuſpicionem ſuperat. Deinde; quia diligenti præmiſſo examine, maturaq; ſapientiſsimorum virorum conſideratione, non abſque confirmatione miraculorum â Concilio Prouinciali, ex Summi Pontificis commiſſione omnia, quæ fuerunt inuenta, ſunt approbata. Quare cum in laminis ſcribatur S. Cecilium, & ſocios 2. Neronis anno, anno Chriſti 58. Kalendis Februarij martyrium ſubijſſe; iam cum veritate dici non poteſt, aut affirmari S. Cecilium, & ſocios à Petro, & Paulo ab vrbe Roma miſſos in Hiſpaniam; cum certiſsimũ ſit, nec Paulum ante 3. Neronis annum Romam adiuiſſe, nec Petrum toto Neronis tempore veniſſe Romam, ante annum 12. illius, & Chriſti 68: nec denique niſi illo anno cum Paulo conueniſſe. Vnde S. Cecilium, & ſocios illo anno miſſos eſſe, nec vllus dixit, nec veriſimiliter dicere potuit. Quare ſi ab vrbe Roma miſsi fuerunt, non niſi à ſolo Petro, mitti potuerũt, qui Romę ſedit à 2. anno Claudij vſque ad 9. quando Iudæi edicto Claudij ab vrbe fuerunt expulſi, & Petrus venit Ieroſolymam, vbi ſimul cum Paulo interfuit concilio Apoſtolorum, de quo Actor. 15.

§. 4.

Explicatur ſecunda difficultas.

Secunda difficultas in eo fundatur; quoniam ſi S. Cecilius 2. Neronis anno & Chriſti Domini 58. martyrium ſubijt, nullius Apoſtolorum Cõcilij habere potuit notitiam, quia ante annum 2. Neronis, & Chriſti 58. nullum ab Apoſtolis concilium fuit celebratum: quod inde probatur; quoniam ante mortem Virginis nullum celebratũ fuit Cõcilium: Virgo autem mortua fuit anno 2. Neronis mente Auguſti: cum tamen S. Cecilius (vt laminæ teſtantur) martyrium ſubijt eodem 2. Neronis anno Kalendis Februarij. Virginem porrò obijſſe in anno ſecundo Neronis ex eo probatur; quoniam Virgo mortua fuit ætatis ſuæ anno 72. qui ipſe fuit ſecundus Neronis annus: quare S. Cecilius nullius Apoſtolorum concilij teſtimonium afferre poterat. Hæc eſt tota vis difficultatis ſecundæ. 29. *Ad 2. difficultatẽ.*

§. 5.

Ante mortem Virginis aliqua Apostolorum Concilia habita sunt.

25. *Ante mortem B. Virginis aliqua habita sunt concilia Apost. Actor. 1. Act. 6.*

SEd in hoc difficultatis secundæ fundamento multa sumuntur euidēter falsa. Imprimis illud euidenter est falsum ante mortem Virginis nullum fuisse ab Apostolis celebratum Conciliū: nam, vt omittamus, quod de eligendo S. Matthia, viuente adhuc Virgine, conuenerunt *Actor.* 1. & de eligendis Diaconis, qui ministrarēt mensis *Actor.* 6 (quos cōuentus Beda, & Petrus Comestor, appellarunt Synodos, quamuis impropriè) vt inquam istas Apostolorum congregationes omittamus, illud obijci primum potest, quoniam Apostoli antequam ad prædicandum Euangeliū in diuersas orbis prouincias diuiderentur in vnum cōuenerunt, & Spiritu Sancto repleti Symbolum (quod Apostolorum dicitur) cōposuerunt singulis singulas fidei sententias asserentibus, quod apud omnes est indubitatum tanquam traditio Ecclesiastica, de quo *Augustinus serm.* 115. *de Tēpore, Leo Papa epistol. 96. ad Pulcheriam Augustam, Venantius Fortunatus in præfatione ad expositionem Symboli, Albinus Flacus de officijs Ecclesiast. c. 22. Rabanus lib. 2. de instit. Clericorum c. 56. quos omnes refert Baronius ad annum Christi* 44. *n.* 17. vbi n. 15. bene aduertit Apostolos ad id conuenisse ante necem Iacobi, constat enim ex Patribus citatis Iacobū in Symbolo Apostolorum tertiam posuisse sententiam. Quo autem tempore conuenerint, nec Baronius explicat, nec alius: forte conuenerunt non multo tempore ante Iacobi necem, cum de Euangelio per vniuersum orbem prædicando iam inter se pro illo tempore constituerint: cum vero Iacobus ab Herode Agrippa occisus sit anno Christi 44. & Claudij 2. vt tanquam indubitatū refert Baronius ad eundem annum n. 1. vtique occisus est, Virgine adhuc superstite: quod tenentur admittere, qui putant Virginem anno 72. suæ ætatis obijsse, & omnes alij scriptores, exceptis illis, qui sine vlla probabilitatis apparentia affirmant B. Virginem intra biēnium à Christi morte decessisse.

August. Leo Papa. Venant. Albinus. Rabanus. Baronius.

Porro illum Apostolorum conuentum fuisse veram Synodum nullus dubitabit; cum conuenerint, vt normam fidei, & præcipuos fidei articulos omnibus prædicandos constituerent.

Deinde falsitas illius opinionis ex eo confirmatur; quoniam Cōcilium, de quo *Actor.* 15. in quo de legalibus actum est, fuisse coactum Virgine adhuc viuente; primo probatur authoritate *Ruperti Abbatis lib. 1. in Cantic.* vbi testatur Apostolos de illa (quæ agitabatur) quęst. legaliū, Virginem consuluisse, quod esse probabile putat *Lorinus Actor. 15. vers. 19. paulò ante finem*: euidenter etiam ostenditur ex testimonio *Dionysij cap. 3. de diuinis nomin.* vbi testatur se cum Apostolis B. Virginis exequijs interfuisse, quod testimonium intelligendum esse de morte Virginis, statim demonstrabimus: Dionysium autem post illud Cōcilium fuisse ad fidem conuersum patet; quia Paulus celebrato Concilio post alias peregrinationes, venit Athenas, & ibi sua prædicatione Dionysium conuertit, vt habetur Actor. 17. 26. *2. arg. Act. 15. Rup. Abb. Lorinus. Dionys.*

Tertiò id euidenter demonstratur, si supponamus verissimam esse sententiā, quam superius probauimus, ascensū Pauli in Ierosolymam ex Antiochia (de quo *ad Galat.* 2.) illū ipsum esse, de quo Act. 15. quando Paulus ad Concilium Apostolorum ascendit, quam sententiam superius probauimus ex communi authorum opinione: nunc autem eam euidenter ostendimus; quoniam dici nullo modo potest cum nostro Legionensi ascensum Pauli, de quo *ad Galat.* 2. coincidere cum ascensu eius, quando eleemosynas detulit, de quo Actor. 11: nam ille ascensus contigit tempore famis, quæ fuit vel anno Christi 46. & Claudij 4. vt putant *Eusebius in Chronicis, Orosius lib. 7. c. 6. & alij*: vel (quod verius est) fuit anno Christi 44. Claudij autem 2. vt aduertit *Baronius ad annum Christi 44. n. 62.* id sumens ex *Dione Cassio lib. 6. suæ historiæ, & ex Suetonio in Claudio cap.* 18. Paulus igitur ab Antiochia eleemosynas fratribus allaturus ascendit Ierosolymam vel anno 6. à sua conuersione; vel 8: fuit enim conuersus ad fidem anno Christi 36. vt iam diximus,

27. 3. argum. Ad Galat. 2. Eusebius. Orosius. Baron. Dio. Cass. Suetonius.

ximus, cum tamen ascensus, de quo ad Galat. 2. acciderit post annos à sua conuersione ad minus quatuordecim. Supposito autem quod idem fuerit ascensus, de quo ad Galat. 2. cum eo, de quo Actor. 15. necessario concedendum est Concilium, de quo Actor. 15. celebratum fuisse anno Claudij 12. & Christi 54. si quatuordecim anni, de quibus ad Galat. 2. enumerandi sunt ab aduentu Pauli Ierosolymam, triennio post suam conuersionem, de quo ad Galat. 1. (quæ fuit opinio *D. Hieronymi ad Galat. 2. Turrian. lib. 2. de Epistolis Pontificijs c. 16. fol. 170. pag. 1. Salmeronij disp. 22. in epist. ad Galat. dub. 1. vbi pro eadem sententia citat Aymonem, & Catharinum*) vel celebratum fuit anno 9. Claudij, & Christi 51. si præcitati 14. anni sumere debent initium à Pauli conuersione, quæ est verior, & communior opinio. Virginem autē hoc tempore adhuc fuisse superstitem fateri tenentur aduersarij, qui Virgini tribuunt annos 72. vsque ad annum 2. Neronis, & Christi 58: quod etiam euidenter probatur: quia, vt ex dictis iam cōstat, Virgo adhuc erat in vita, cum Dionysius fuit conuersus: cum vero conuersus fuerit vno, vt minimum, anno post præfatum Concilium; negari non potest eam tempore illius Concilij adhuc viuam fuisse. Quare difficultas secundo loco allata falso nititur fundamento, dum affirmat nullum Cōcilium, viuente Virgine, fuisse ab Apostolis celebratum.

D. Hier. Turrian. Salmer. Aymon. Catharin.

§. 6.
De ætate B. Virginis.

29. *De ætate B. Virginis variæ opiniones.*

DEinde in eadem difficultate falsum est, quod tanquam indubitatum supponitur; Virginem s. anno ætatis suæ 72. ad cœlum migrasse: cum tamen tempus migrationis eius sit à scriptoribus prætermissus, & res adeo sit incerta, vt variæ fuerint de ea opiniones.

1. opinio. Quidam voluerunt eam post annum à passione elapsum, & totidem menses, quot intercurrerunt à passione vsque ad 15. diem Augusti è vita migrasse; nō alio nixi fundamento, nisi reuelatione facta cuidam personæ probatę sanctitatis: iuxta quam opinionem mortua fuit anno ætatis 49. si Christum peperit annorum 14. vel si expleto 15. (vt verior habet opinio) moritur anno ætatis 50. *2. opinio.* Alij volunt eam post Christi mortem vixisse annos 9. migrasseque anno Christi 43. Claudij autem anno 1. ætatis verò anno vel 57. vel 58. iuxta diuersas sententias de anno partus. Hanc fuisse opinionem cuiusdam *Hippoliti Thebani refert Epiphanius Præsbyter Constantinopolitanus in serm. de Virgine Deipara, testibus Turriano vbi suprà, & Baronio ad annum Christi 48. n. 7.* (*Epiphan. Præsbyt. Baronius.*) *3. opinio.* *Nicephorus tamen lib. 2. historiæ c. 3. & 21. ex Euodio*, quem refert, putat Virginem obijsse anno 11. post Christi mortē, qui fuit Christi 45. Claudij vero 2. & Virginis 59. completus, vel 60. inceptus. *4. opinio Driedonis.* Vnū annum superaddit *Driedo lib. 3. de dogmatibus sacræ Scripturæ tract. 3. cap. 4. vbi ex Eusebio* (falsò tamen) putat B. Virginem obdormisse anno 12. post Christi mortē, qui fuit Christi 46. Virginis autem 60. completus. *5. opinio.* Quinta est opinio Eusebij in suo Chronico, qui putat Virginem fuisse assumptam in cœlum anno Christi 48. & Claudij 6: moritur ergò anno 14. post passionem, ætatis autem 62. *6. opinio. Turrian.* *Turrianus lib. 2. pro epistolis Pontificijs c. 16. fol. 170. pag. 1.* refert vulgo existimari B. Virginem obijsse anno ætatis 63: sed coincidit cum opinione Eusebij: Eusebius enim agit de anno completo; hæc vero opinio de incepto. *Postrema opinio.* Postrema opinio affirmat B. Virginem, cum obijt, egisse annum 72. quæ fuit opinio *Epiphanij Presbyteri, & Cedreni, vt supra diximus.* Quam vt verisimilem probarunt *Baronius & Suarius, & satis videtur probare Turrianus loco citato, si bene expendatur.* (*Epiphan. Præsbyt. Cedrenus. Baron. Suar. Turrian.*) Et ita Beata Virgo vixit post Christum anno 24. & moritur anno Christi 58.

30. *Reijcitur fundamentum.*

Ex hac tanta opinionū varietate iam patet non esse vsque quaque certum B. Virginem vixisse anno 72: quod tamen in hac difficultate pro certo supponitur: vnde locus datur aduertentiæ, quam facit Author sermonis 35. de Sanctis apud Augustinum (qui cōmuniter tribuitur Fulberto Carnotensi) *Nequis hominum mendaciter fingat certum, & apertum, quod omnibus voluit manere occultum*: etenim si

Deus

Deus hoc manifestare noluisset; vtique ordinasset, vt Ioannes diem obitus Virginis enarrasset, vt idem author affirmat, imò asserit non solum nullam de hoc Catholicam inueniri historiam; sed nec inueniri apud Latinos, qui de Virginis morte aliquid apertè scripserit.

31. *Quid fuerit tum?* Illud tamen pro certo cōstituendum est B. Virginē vixisse, post Iacobi Apostoli necem, & post Apostolorum profectionē in diuersas mundi plagas, Euāgelij prædicandi causa: nam B. Virginem vna cum Ioanne (cui illa à Christo cōmēdata est) profectam fuisse, & cum eo Ephesi habitasse, affirmat Cōcilium Ephesinum in epist. Synodica ad Clerum Cōstantinopolitanū to. 2. c. 26. cuius verba refert Baronius ad annum Christi 44. n. 29. quanuis Epiphanius hæres. 78. non satis consentiat fragili ductus fundamēto. Apostolos autem dispersos fuisse 2. persecutione Ierosolymis ab Herode excitata, post occisum Iacobum, & Petrum à vinculis absolutum, certissimum est. Id autem contigisse 2. Claudij anno, Christi autem 44. euidenter probat Baronius vbi supra nu. 14. Vnde Apostoli diuisi sunt anno 10. post Christi passionem, quando Virgo agebat annum ætatis 58: etenim quando Christus passus est, erat annorū 48. vt omnes conueniunt.

32. *Reijciūtur quædā opiniones.* Quare reijcienda est prima opinio, quæ asserit Virginem post Christi passionem non absoluisse biennium. Reijcienda est etiam opinio Hippoliti Thebani, qui voluit B. Virginem post Christum passum vixisse annos 9. & mortuam esse anno ætatis 43: nam cum 10. anno post Christi passionem, à natiuitate verò illius anno 44. cum Ioanne à Ierosolyma sit profecta, & per aliquod tempus Ephesi manserit, nec probabile sit statim Ierosolymam redijsse, sed sedata iam post aliquot annos Iudæorum sæuitia, & ibidem diem clauserit, cum ibi eius sepulchrum inuisatur; concedendum est, eam vixisse aliquot annos post dispersionem Apostolorum.

33. *Vixit vsq; ad Conciliū de quo Act. 15. Rupert.* Quod verò vixerit vsque ad Conciliū Apostolorum, de quo Actor. 15. testatur *Rupertus Abbas lib. 1. in Cantic.* vt diximus: hoc autem Concilium, vt ostendimus, celebratum fuit anno Christi 51. Claudij autem 9. quo tēpore Virgo agebat annum 65. Quod vero aliquod annos post adhuc vixerit, inde probatur; quoniam teste Vbertino in lib. de vita Saluatoris (quem refert *Carthusianus in commentar. ad Dionysium de diuinis nom. c. 3.*) *Carthus.* Dionysius ad fidem conuersus venit Ierosolymam Virginem videndi causa: cū vero ille ad fidem conuersus fuerit vno, vt minimum, anno post præfatum Conciliū (anno. s. Domini 52. & Claudij 10.) vt bene probat Baronius ad eundem annum n. 1. (quanuis alij asserant duos vel tres annos fuisse consumptos) nec sit verisimile Dionysium statim Ierosolymam fuisse profectum ad videndam Virginē, sed post aliquod non breue tempus, concedēdum est B. Virginem annos 66. ætatis, vt minimum, confecisse. Quod euidentiori testimonio confirmatur sumpto *ex d. cap. 3. de diuin. nomin.* ex quo loco 34. iuxta probabiliorem & veriorem explicationem, magnus Dionysius affirmat se *Dionysius* simul cum Apostolis, & quamplurimis alijs fratribus funeri Virginis interfuisse; ita enim scribit: *Nam apud ipsos diuino spiritu plenos Pontifices nostros* (Apostolos intelligit) *cum & nos, vt nosti, & plerique ex sanctis fratribus nostris ad contuendum corpus illud, quod authorem vitæ, Deumq; ceperat, conuinissemus.* Quæ verba si literā græcam consulimus, nec sepulchro Christi (vt vult Hildoinus) nec ædibus Ioannis (vt vult Matthæus Galenus) accommodari possunt: etenim (vt bene aduertit *Baronius ad annum Christi 48. n. 8.*) quorsum Apostoli per totum orbem dispersi, *Baron.* qui multos annos post ascensionem Domini Ierosolymis manentes, & sepulchrū Christi, & ædes Ioannis viderunt, tunc potissimum ad hæc videnda, & totis viribus laudanda excitarentur? optime autem accommodantur corpori Virginis, iam defunctæ: quæ est communis expositio *Damasceni, Andreæ Cretensis, in orationibus de Assumptione Virginis, Epiphanij, & Simonis Metaphrastes de vita eiusdē, Nicephori ex Iuuenali Ierosolimitano libr. 2. c. 21. cum sequentibus*: ex Nouioribus latè *Baronius, vbi supra n. 6. 7. & 8.* quem refert, & sequitur *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp.*

Damasc. Cretensis. Niceph. Baronius. Suarius.

disp.21.sect.1.ad finem: nec deest persuasibilis ratio, nam si teste Iuuenali cum Nicephoro, Damasceno, & Cretēsi, Christus eidem dormitioni cum maxima cœlestium ciuium multitudine interfuit: quid mirum, si disponente Deo Ecclesia militans cum triumphante interfuerit?

35. *Anni Virginis.* Hoc igitur supposito testimonio, concedendum est B. Virginem 66. annum, & forte 67. excessisse: de alio autem tempore vsque ad 72. nullum adest aut probabile fundamentum, aut suadens coniectura, vt illud admittamus: etenim nulla coniectura suadet transitum Virginis nō fuisse ante vltimum Pauli Ierosolymam aduentum, quidquid Baronius sine vlla probabili coniectura id supponat. Quin potiùs, si ea, quæ â Paulo in vltimo illo aduentu gesta sunt, vsque ad illius vincula, diligentius expendātur, potius suadent oppositum, si Paulus eidem funeri interfuit, vt colligitur ex *d.cap.3. de diuinis nomin.* nam ex cap.21. Actor. constat Paulum Ierosolymam venisse instante solennitate Pentecostes, vt ex cap. 20. Actor. colligit *Chrysostomus homil. 45. in Acta Apostolorum, & Baronius ad annum Christi 58.n.117.* quæ solennitas celebrabatur vel mense Maij, vel Iunij, vt patet: iam vero post diem 7. ab illius aduentu fuit vinctus, vt constat Actor. 21. & in vinculis mansit, donec Romam mittitur: non potuit igitur funeri Virginis interesse, cum Virgo 15. die Augusti eiusdē anni obierit. Deinde ex d.cap.21. Act. satis colligitur in illo seniorum conuentu solum interfuisse Iacobum fratrē Domini, qui Ierosolymorum erat Episcopus: cum tamen ad Virginis transitum, (vt communis est traditio) omnes Apostoli conuenerint. Tertio accedit, quoniā ab aduentu Pauli vsque ad vincula septē solum fluxerunt dies: in quorum primo susceptus est Paulus, in secūdo interfuit seniorum conuentui: in tertio vsque ad septimum obtemperans senioribus, assumptis viris ex circumcisione fidelibus, qui legalia zelabant, purificatus est cum illis, & in templum intrauit, donec pro singulis sacrificium offerretur: die autem septimo populo â Iudæis concitato, qui erant in Asia, fuit vinctus, & positus in carcere, donec missus est Romam. Quæ omnia satis suadent transitum B. Virginis eo tempore non cōtigisse, nec postea, si admittatur Paulū illi interfuisse. Quare transitus ille ante præfatum tempus, nimirum ante annum Christi 58. & Neronis 2. atque etiā post annū Christi 52. & Claudij 10. contigit. Quādo verò intra hoc tempus contigerit? omnino est incertum. Et hæc de transitu B. Virginis.

Actor.21. *Chrysost. Baronius.* *1. ratio.* *36. 2. ratio. Act. 21.* *3. ratio.*

§. 7.

Concluditur secunda difficultas.

EX his, quæ tam latè diximus, non solum patet solutio secundæ difficultatis contra S. Cecilij testimonium: sed etiam potuisse S. Cecilium ferre testimonium de pluribus Apostolorū Cōcilijs: quia potuit omnibus interfuisse, excepto hoc nouissimo coacto in vlmo ascensu Pauli Ierosolymam anno Christi 58. & Neronis 2. si tamen Concilium appellari debet, de quo bene dubitat Baronius ad eundem annum n.118: nam cum hoc Concilium actum sit in festo Pentecostes, vt ex dictis patet, non potuit S. Cecilius illi interesse, cum martyrium subierit eodem anno Kalendis Februarij. 37. *Resolutio 2. difficultatis.*

Si verò inquiras, in quonam Concilio de Virginis immunitate â macula originali actum sit? respondebo id omnino esse incertum. Quidam putant hac de re actum esse, quando Apostoli ad B. Virginis transitum conuenerunt, vbi teste Dionysio de diuin. nomin. c. 3. quisque de laudibus Virginis habuit sermonem, & singuli occasionem nacti sunt laudandi diuinas vires, in B. Virgine sanctificāda: quæ occasio satis fuit commoda, vt hæc veritas vel ab omnibus, vel ab aliquo eorum cæteris annuētibus explicaretur. Potuit etiā hæc veritas explicari in Cōcilio, de quo Actor 15. vbi latè discussū est de necessitate gratiæ Christi: de infirmitate legis veteris, cessationeque legalium: etenim cum his dogmatibus cōiuncta est hæc veritas. Denique potuerunt Apostoli hac de re tractare, quando ante dispersionem ad Euangelium prædicandum simul in vnum conuenerunt, 38. *In quo Cōcilio de hoc actum sit.*

vt

vt inter se prius cōferrent ea, quę ab omnibus, & à singulis erant prædicanda: etenim tunc fidei Symbolum (quod Apostolorum vocatur) composuerunt. Satis autem est probabile, quod tunc singulos articulos Symboli per modū Catechismi explicauerint, & inter alia hanc veritatem potuerunt & explicare, & diffinire.

39. *Conclusio.* Concludimus igitur secundam istam difficultatem non conuincere S. Ceciliū non potuisse alicuius Apostolici Concilij ferre testimonium: etenim vt ostendimus, potuit interfuisse omnibus; siquidē omnia ante eius martyriū celebrata fuerunt.

§. 8.

Explicatur tertia difficultas contra testimonium Sancti Cecilij.

40. *Ad 3. difficultatem.* QVod verò ad tertiam difficultatē attinet, in ea sine fundamento sumitur, non esse verisimile ab Apostolis fuisse aliquando agitatum, ne dū diffinitum B. Virginem sine originali fuisse conceptam: etenim nihil adduci potest, quod aut incredibile faciat, aut minus verisimile quæstionem istam ab Apostolis agitari potuisse, aut diffiniri: quin potius pleraque sunt, quæ satis videntur suadere eam ab Apostolis dissolutam, & diffinitam fuisse: etenim *Actor.* 15. cum agitatum ibi sit circumcisionem ad salutem non esse necessariā (quæ fuit principalis illius Concilij quęstio) simul tractatum est dogma de necessitate gratiæ Christi, & de illius efficacia ad delenda omnia peccata actualia, & originalia, & ad corda fidelium purificanda. Quis igitur cum probabilitate negabit datam fuisse Apostolis occasionem, vt de summa Virginis puritate, & ab omni peccato immunitate aliquid tractarent? Nec improbabilis fuit occasio, sed probabilissima satis, vt de illius ab omni peccato tam originali, quàm actuali præseruatione ageretur, quando omnes ad trāsitum B. Virginis Ierosolymam conuenerunt, cum singuli de laudibus Virginis sermonem habuerunt. Non parua etiam fuit occasio, vt de hac veritate tractarent cum ante dispersionem ad prædicandum Euangelium conuenerunt, & Symbolū composuerunt, illiusque singulos articulos explicarunt. Denique cum Ecclesia Romana hanc B. Virginis immunitatem & præseruationem solenniter celebret, cum generali totius Ecclesię applausu, & pietate, negari non potest hanc B. Virginis ab originali macula immunitatem ad fidei veritatem sub pia credulitate iam pertinere: cum vero Apostoli plenam, & distinctam notitiam omnis veritatis ad fidem aliquo modo pertinētis habuerint, non potest probabiliter negari eos de hac Virginis puritate inter se egisse, imò & eam diffinijsse, quanuis de ea pro illo tēpore nulla fuerit exorta cōtrouersia, nec ad salutem fidelium absolute fuerit necessaria: nec enim omnia, quę ab Apostolis de fide sunt definita, sunt ad salutem necessaria, vt inferius dicemus. Vnde parum vrget id, quod adducitur in contrarium, scilicet hanc veritatem toti Ecclesiæ ad credēdum promulgandam fuisse, si ab Apostolis fuisset definita: quia, vt dicemus, non omnia de fide diffinita omnibus proponuntur tanquam ad salutem simpliciter necessaria. Quod verò Apostoli fuerint alijs mysterijs declarandis, & explicandis intenti, nihil impedit, quo minus oblata commoda occasione, hanc etiam veritatem explicare potuerint. Quare hæc tertia difficultas contra testimonium S. Cecilij parum vrget.

Actor. 15.

41. *Agere de hoc poterat in transitu Virginis.*

42. *Præterea quando conuenerunt, antequam dispergerentur.*

Aliquomodo pertinet ad fidem.

43.

44. *Occurritur obiectioni.*

45. *Ad confirmat.* Ad confirmationem, quod pertinet ad coniecturam sumptam ex dictione *originarium peccatum*, quæ non satis est antiqua, doctè respondet Suarius in quodam iudicio, quod in defensionem sanctarum reliquiarum scribit: vocem quidem latinam, qua vtitur versio, non satis esse antiquam, non bene arguere vocem Arabicam esse nouam: potest enim esse antiquissimā, quanuis interpretes eam verterint, per vocem latinam, quæ licet non inueniatur vsurpata à principio Ecclesiæ, ab antiquissimis tamen Patribus, etiam ante Augustinum vsurpata inuenitur. Quare licet interpres verterit vocem Arabicam, iuxta vsum à tot sæculis vsurpatum (per vocem. s. originarium peccatum) hoc non obstat, quominus vox Arabica in libro contenta sit antiquissi-

quiſsima, & accommodata priſcis illis temporibus: nam cum res ſignificata ſit antiquiſsima, in ſingulis linguis ſemper habuit aliquam propriam vocem, qua ſignificaretur, quamuis varijs vocibus ſignificata reperiatur: etenim ſemper reperitur ſignificata per vocem peccatum per originem tranſmiſſum ſignificantem: nam Pſalmo 50. dicitur: *Et in peccatis concepit me mater mea.* Et ad Romanos 5: *Peccatum per Adamum introiuit in mundum*: per Adamum, inquam, id eſt, per generationem ſeminalem deductam ab Adamo. Interdum etiam appellatur peccatum naturæ, quia ſcilicet per naturam, id eſt naturalem generationem trahitur: ob quam rationem à Paulo dicitur: *peccatum filij iræ*; quia ſcilicet per originem in filios Adami Deo inimicos deſcendit.

Pſal.50.

Rom.5.

47. *Iob.14.* Denique Iob.14. dicitur: *Nemo mundus à ſorde, nec infans vnius diei*: vt ſignificet peccatum illud originaliter contrahi, non verò perſonaliter in ipſa conceptione committi. Quare cum res ipſa ſemper & vbique ſignificetur cum ordine ad originem, & generationem ex Adamo non ſine fundamento potuit interpres vocem Arabicam (quæ cum ordine ad originem ex Adamo peccatum ſignificabat) accommodatiſsime vertere per vocem originarij peccati.

48. *Ad aliam obiect.* Quod vero attinet ad comminationem, quæ in dicto libro adiungitur, cum eodem Suario dicendum eſt verba Sancti Cecilij allata ſectione prima in tertia difficultate, non eſſe verba diffinitionis factæ à Concilio, ſed ipſius Sancti Cecilij, quibus docet Beatam Virginem ab originali peccato præſeruatam eſſe: & teſtatur hanc veritatem eſſe Concilij Apoſtolorum: vnde fundamentum obiectionis omnino ceſſat. Cum verò verba illa à Sancto Cecilio ſcripta, & comminationes inſertæ nihil habeant indecentiæ, nec in eis aliquid minus graue contineatur; non eſt, quod negemus illa à Sancto Martyre Cecilio fuiſſe ſcripta: maxime cum Sanctus Martyr arderet amore Beatæ Virginis: vnde cum ſciret veritatem illam ab Apoſtolis fuiſſe diffinitam, voluit verbis illis (nec ſine maxima prudentia) exagerando ſignificare, qua reuerentia, quo vè ſpiritu, veritas illa in Eccleſia ſuſcipi deberet.

§. 9.

Explicatur quarta difficultas ſumpta ex Conſtitutione Sixti Quarti.

Ad quartam difficultatem, quæ ſumitur ex conſtitutione Sixti Quarti, quatenus teſtatur, *nondum à Romana Eccleſia Sedeq; Apoſtolica fuiſſe deciſum, Virginem ſine originali peccato eſſe conceptam*: atque etiam ex Extrauagante Pij Quinti, dum ait; Sanctam Romanam Eccleſiam nihil hac de re hucuſque diffiniuiſſe, ad hanc inquam difficultatem duobus modis reſponderi poteſt. Vno modo; vt menis Pontificum fuerit nullam ab Eccleſia datam fuiſſe diffinitionem, qua veritas immaculatæ conceptionis Beatæ Virginis proponeretur Eccleſiæ tanquam dogma neceſſarium ad ſalutem: ita vt illud credere neceſſarium ſit ad iuſtitiam, & illud ore confiteri neceſſarium ſit ad ſalutem. In quo ſenſu fatendum eſt veritatem illam nondum fuiſſe ab Eccleſia diffinitam, atque propoſitam: quod admittimus: nec enim Apoſtoli præcitatam veritatem in hoc ſenſu vnquam diffiniuerunt: ſi enim in illo ſenſu eam diffiniuiſſent nunquam talis veritas, & diffinitio obliuioni daretur: quia Deus non deficit in neceſſarijs ad ſalutem: & hunc fuiſſe ſenſum illorum Pontificum probatur ex verbis Pij Quinti, dum reprehendit eos, qui pertinaciter pro alterutra parte contendunt, ac ſi hæc veritas de illis eſſet dogmatibus, quæ corde credere ad iuſtitiam, & ore confiteri ad ſalutem neceſſaria ſunt. Vnde quando addit Sanctam Romanam Eccleſiam nihil hac de re hucuſque diffiniuiſſe, ita eſt intelligendus, vt nihil hucuſque diffinierit, docendo eam ad iuſtitiam, & ſalutem fidelium eſſe neceſſariam: cum quo optime conſtat SS. Apoſtolos hoc docuiſſe, & diffiniuiſſe tanquam fidei veritatem; ad ſalutem tamen minimè neceſſariam: etenim non

. 49. *Ad 4. difficultatem.*

1. ſolutio.

50. *Confirmatur ſolutio.*

quidquid de fide diffinitum est, diffinitum est tanquam necessarium ad iustitiam, salutemque fidelium, vt dicemus ad quintam difficultatem. Hæc solutio placuit *Franc. Suario loco citato*, & vere satis est, vt vis allatæ difficultatis tollatur.

Suarius.

51. 2. *solutio.* Secundo modo ad difficultatem facilius responderi potest (quanuis cum priori solutione coincidat) vt mens illorum Pontificum fuerit docere nullam ab Ecclesia datam fuisse diffinitionem, quæ nunc obliget ad veritatem tanquam de fide tenendam. Quare non negant eam potuisse ab Apostolis esse traditam, vt de fide: & tamen temporis iniuria rationem certitudinis fidei amisisse ob diffinitionis Apostolicæ inuincibilem ignorantiam: etenim quod Summi illi Pontifices de immaculata B. Virginis Conceptione dixerunt, verissime dici poterat de omnibus propositionibus, quę ab Ecclesia successu temporis de nouo fuerunt diffinitæ: nam cum ante illarum diffinitiones absque erroris periculo pro vtraque parte fuerint probabiles, tum iudicio Doctorum, tum iudicio Ecclesiæ, vt patet ex cap. *Maiores, de Baptismo*; verissime dici poterat earum veritatem ab Ecclesia non dum fuisse decissam: cum tamen ex definitione superueniente euidenter constet propositiones illas iam fuisse ab Apostolis traditas, & definitas de fide; cum Ecclesia nihil possit de nouo diffinire de fide, sed diffiniat id, quod ab Apostolis de fide iam diffinitum est, vt statim dicemus.

Cap. *Maiores de Baptismo.*

§. 10.

Explicatur quinta, & postrema difficultas sumpta ex eo, quod semel diffinitum est de fide, semper est de fide.

52. *Ad quintã difficult.* SVPEREST dissoluere quintam & postremam difficultatem, quomodo id, quod ab Apostolis semel diffinitum est de fide, potuit nostris his temporibus non esse de fide? Cui difficultati quidam ita occurrunt, vt dicant

1. *solutio.* Apostolos inter se hanc veritatem contulisse, ac declarasse; non tamen illam populo proposuisse, & promulgasse: quia non semper in omnibus fidei veritatibus hoc necessarium est, aut expedit, nam Paulus ad Galatas cap. 2. *Contuli* (inquit) *cum illis* (*scilicet Apostolis*) *Euangelium, quod prædico in gentibus; seorsim autem ijs, qui videbantur aliquid esse*: ex quibus verbis omnibus notant particulam *seorsim*, & aduertunt Paulum non coram toto populo, sed cum præcipuis viris Euangelium communicasse: & quanuis communiter asseratur Paulum id fecisse ad euitandum scandalum, & æmulationem Iudæorum: tamen potuit id facere ob generalem rationem; quia non omnia fidei mysteria sunt toti populo prædicanda, & manifestanda, ideo quia iudicium totius populi ad hoc non sit necessarium: ita Franciscus Suarius in propria quæstione, quam hac de re fecit post inuentum Sancti Cecilij librum. *Ad Galat. 2.*

Solutio tamen non tollit difficultatem argumenti, quoniam vel Apostoli hanc veritatem inter se cognouerunt, nec tamen eam promulgarunt Ecclesiæ credendam: vel eam proposuerunt quidem credendam; eamq; prædicauerunt, non quidem omni populo, sed solis maioribus Ecclesiæ. Primum dici non potest: quoniam Apostoli omnem fidei veritatem vno vel alterò modo prædicauerunt, iuxta illud Matthæi cap. 28: *Euntes docete omnes gentes, Baptizantes eos, & docentes eos seruare omnia, quæcunque mandaui vobis.* & Marc. vltimo: *Euntes in vniuersum mundum prædicate Euangelium omni creaturæ*: vbi nomine *Euangelij* omnis fidei veritas intelligitur, iuxta illud, *Spiritus Sanctus docebit vos omnem veritatem*: alioquin si Ecclesia hanc veritatem non accepit ab Apostolis, eam de fide non poterit diffinire: Ecclesia enim non potest efficere nouum fidei articulum, sed eam solam fidem, quæ ab Apostolis tradita est Ecclesiæ, & promulgata, vt communiter docent Theologi cum *Diuo Thoma secunda secundæ quæstione prima articulo septimo*: iam vero inferius articulo octauo ostendemus Ecclesiam hanc veritatem de im- 53. *Non placet solutio.* *Matt. 28.* *Marc. vlt.* *D. Thom.*

maculata Virginis conceptione posse de fide definire. Porrò si illud posterius dicatur, adhuc viget difficultas argumenti: inde enim infertur de fide esse, Beatam Virginem sine peccato originali fuisse conceptam; contra quod superius docuimus.

54. *Vera solutio.* Quare dicendum est Apostolos quidem hanc Virginis prærogatiuam, & diffinijsse, & aliquando prædicasse, Ecclesiæque tradidisse: eam tamen temporum iniuria à certitudine traditionis, & Apostolicæ doctrinæ cecidisse: etenim communis est Theologorum doctrina multa ab Apostolis fuisse tradita, vt de fide credenda, quæ postea in Ecclesia fuerunt dubia, & sine infallibili certitudine habita.

55. *Not.1.* ¶ Pro cuius maiore explicatione aduertendum est primo, Ecclesiam non posse aliqua de fide, aut edere, aut diffinire, præter ea, quæ per Christum Dominum, & Apostolos illis sunt tradita, & prædicata, quæ est communis Theologorum sententia, ex mente *Diui Thomæ secunda secundæ quæstione prima, articulo septimo, vbi omnes illius interpretes Bañes, Aragonius, & alij, & latè probat Cordubensis libro quarto quæstionar. quæstione prima, proposit.5. notabili primo, fol. 220. columna prima, & inferius ad secundum argumentum, pagina 223. columna secunda, Bellarminus tertio tomo controuersiarum, libro primo de Verbo Dei capite 10. §. Itaque non dicimus, Valentia quarto tomo, disputatione prima, quæstione prima, puncto 6.* (*D. Thom. Bañes. Aragon. Corduben. Bellarm. Valentia.*) Quæ veritas ex eo euidenter probatur; quoniam omnia credibilia fidei sunt per Christum Apostolis tradita, iuxta illud Ioannis 14: *Omnia, quæcunque audiui à Patre, nota feci vobis*; & per Apostolos illa omnia sunt Ecclesiæ prædicata, & annunciata, vt docet *Cyprianus in sermone de ablutione pedum*, (*Cyprianus*) & satis patet ex verbis Ioannis cap. 20. *Sicut misit me pater, & ego mitto vos*; vt scilicet ea omnia, quæ vos docui, doceatis, & prædicetis, iuxta illud Matthæi 28. & Marc.

56. cap. vltimo, vt suprà. Et inde est, vt soli Apostoli sint à Deo electi, & destinati pro fundanda Ecclesia, vt in præcitatis locis patet, & explicat Paulus 2. Corinth. 3. *Qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti*: fundamentum autem Ecclesiæ est fides, & ea, quæ ad fidem spectant: ob quam rationem Christi Ecclesia *fundata est supra fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, ipso summo angulari lapide CHRISTO IESV*, ad Ephesios capite 2. Iam verò si Ecclesia nouum fidei articulum, nouumque credibile posset statuere, iam illud non ædificaret supra fundamentum Apostolorum, contra Pauli doctrinam. Præterea daretur in Ecclesia aliqua fidei veritas, quæ Apostolis fuerit incognita, contra illud, quod dicitur Ioannis 16: *Cum autem venerit spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem.* (*2.Cor.3. Ephes.2. Ioan.16.*)

Deinde aduertendum est Apostolos, quamuis omnia pertinentia ad fidem Ecclesiæ tradiderint; non tamen omnia scripto tradiderunt; sed vel scripto, vel verbo: vnde præter sacram Scripturam habet Ecclesia traditiones diuinas ab Apostolis acceptas, quæ eandem cum sacra Scriptura habent authoritatem, & infallibilitatem, vt de Fide supponimus contra hæreticos nostri temporis ex Tridentino sessione quarta. 57. *Not.2.* *Trident.*

Aduertendum tertiò, Apostolos non omnia tam clare, & distinctè, aut scripsisse, aut tradidisse, vt plene ab omnibus intelligi possent, aut intellecta fuerint; sicut etiam non omnia vbique prædicauerunt, vnde non omnia vbique innotuerunt, vt bene aduertit *Cordubensis loco citato, notabili tertio, folio 222. columna prima*: nam licet omnia, quæ ad salutem erant necessaria, tam quoad fidem, quàm quoad mores omnibus, & vbique clare & distinctè tradiderint, ita vt ab omnibus intelligerentur: cætera tamen, quæ non ita erant ad salutem necessaria, vt sine eorum explicita notitia, & fide homo saluari posset; sicut non omnibus prædicarunt (vt bene aduertit *Bellarminus vbi supra libro quarto de Verbo Dei capite vndecimo post principium*) ita ea non admodum distinctè proposuerunt, aut scripserunt, ita vt ab omnibus clare intelligerentur; imò etiam nec vbique 58. *Not.3.* *Cordub.* *Bellarm.*

ea omnibus prædicarunt, vt ex Corduba iam aduertimus: etenim in scripturis sanctis esse quædam difficilia intellectu, quæ varie intelligi possunt; & aliqua ab hæreticis esse deprauata, scribit *Diuus Petrus secunda epistola, cap. 3.* idem igitur contigit in ijs, quæ solo verbo sunt tradita, vt non ita clare sint proposita, vt ab omnibus distincte intelligi possent.

Corduba. *2. Petr. 3.*

59. *Pleraque olim de fide propter obliuionẽ non tenentur de fide.* *Cordub.* *Valentia.* *Vualdens.*

Quo fit, vt plura istorum temporis decursu, vel ob hominum negligentiam, vel etiam proteruiam, & ingenij prauitatem potuerint vel in dubitationem venire, vel sub obliuionis tenebris demersa latere, vt bene aduertit *Corduba vbi supra pagina 222. columna prima, & Valentia quarto tomo, disputatione prima, quæstione prima, puncto 6. & prius id aduertit Vualdensis lib. 2. doctrinalis fidei cap. 22. & 23.* vt alios omittamus. Cui etiam illud argumento est, quod multa ab Apostolis fuerunt tradita, quæ postea in Ecclesia dubia fuerunt, & per illius diffinitionem fidei certitudinem iterum acceperunt, vt patet in pluribus sacræ Scripturæ libris, qui traditi sunt ab Apostolis, vt canonici, de quibus postea dubitatum est, an canonici essent? & postea ab Ecclesia, tanquam vere canonici sunt diffiniti. Sic etiam dubitatum fuit de celebratione diei Dominicæ, & de celebrando paschate Dominica die; de recipiendo baptismo hæreticorum: & de pluribus alijs fidei veritatibus, quas esse ex Apostolorum traditione post longam multorum dubitationem Ecclesia diffiniuit: ob quam rationem in hoc sensu Ecclesiam in dies magis ac magis proficere docent Theologi cum *Diuo Thoma secunda secundæ quæst. 1. artic. 7.* nec dubitari potest Apostolos docuisse natiuitatem Virginis fuisse sanctam, ita vt sine originali peccato nata sit: eam nunquam actualiter peccasse, & plura alia Beatæ Virginis priuilegia: quæ tamen postea non tantam habuerunt certitudinem, quantam nunc habent post Ecclesiæ diffinitionem, & declarationem, & quãtam habuissent, si ea ab Apostolis fuisse de fide tradita omnibus modis constitisset.

D. Thom.

Quare sicut in ijs, quæ pertinent ad fidem, quædam distinguimus, quæ sunt ad salutem necessaria, & ideo explicite sunt credenda; quædam vero, quæ non sunt necessaria ad salutem, sed satis est, si implicite credantur, ita etiam in B. Virgine distinguenda sunt quædam priuilegia, quæ cum mysterijs ad CHRISTVM, & ad salutem pertinentibus; imò etiam ad Beatissimæ Virginis maternitatem sunt coniuncta; vt est perpetua virginitas, & alia huiusmodi: alia vero, quæ quodammodo indirecte, & per quandam congruentiam cum illius maternitate coniuncta sunt, & eum cæteris Christi mysterijs. Et quanuis certissimum sit nulla fuisse ab Apostolis prætermissa: ea tamen, quæ prioris sunt generis, tanquam per se, & directe pertinentia ad prædicationem fidei Christi, & ad veram maternitatem matris Dei, cum explicita fidei cognitione fuerunt in Ecclesia semper retenta: quæ vero generis sunt posterioris, tanquam coniuncta cum B. Virginis maternitate, non directe, sed indirecte, & per quandam congruentiam, potuerunt temporis iniuria per obliuionem obscurari, & in dubium reuocari. Et sicut in traditionibus, quæ ad salutem explicite non sunt necessariæ, diuina prouidentia nunquam permisit Ecclesiam omni prorsus eorum luce priuari, sed in Ecclesia, & apud aliquos Patres, semper remanserunt aliqua Apostolicæ doctrinæ vestigia, donec duce Spiritu Sancto sint per Ecclesiam in pristinam certitudinem restitutæ: ita huius veritatis, de qua agimus, semper apud Patres etiam antiquissimos, fuerunt Apostolicæ traditionis non obscura vestigia, vt in sequenti articulo, Deo fauente, ostendemus. Cum vero videamus dubitationem de ea excitatam in dies adeo diminui, vt hæc veritas iam sit fere totius Ecclesiæ communi consensu recepta, vt ex dicendis patebit, speramus fore, vt hoc Sancti Cecilij testimonio in hæc tempora diuina prouidentia reseruato, veritas ista ab Ecclesia diffiniatur, vt in pristinam redeat certitudinem.

60. *Notanda doctrina.*

Huius veritatis semper manserunt vestigia.

Et

61. *Conclusio dictorum.* Et hæc satis diximus pro defensione testimonij Sancti Cecilij, & pro solutione tertij argumenti ex eo desumpti contra veritatem art. 2. resolutam; neutram scilicet huius quæstionis partem nostris his temporibus esse de fide. Superest vt probemus sententiam, quæ docet Virginem peccatum originale non contraxisse, esse, & semper fuisse non solum longe probabiliorem, sed etiam adeo certam, vt illa diffinienda sit; si Ecclesia à Spiritu Sancto ad hanc controuersiam definiendam applicetur.

QVÆSTIO IIII.

Quænam harum opinionum apud Patres, sit probabilior?

¶ *Præfatio ad hanc Quæstionem.*

1. *Expenduntur testimonia Patrũ.* PRæmissis varijs aduersariorũ placitis explicatur ordo seruandus in explicatione hui⁹ articuli: quoniam in omni Theologica controuersia, maxime si aliquo modo, ad fidem pertinet, Sanctorum Patrum placita, & testimonia diligenter exquiruntur; cum Deus eos, tanquam lumina ad res dubias illustrandas in Ecclesia posuerit; operępretium erit circa propositam thesim Sanctorum placita quamdiligentissime expendere, vt facile pateat, quænã sententia doctrinæ Sanctorum sit consonantior: est enim circa hunc articulum inter vtriusque opinionis fautores non parua dissentio.

2. *Dicta aduersariorũ.* Nam qui volunt Virginem originale peccatum contraxisse, pleno ore, & absq; vlla tripidatione affirmant antiquos Patres vno consensu suam probasse sententiam, imò nobis improperant, quod ex Sanctis Patribus habeamus neminem, nullumque ex antiquis illustrem doctorem, sed modernos solos, & nouos, idque tanquam certissimum supponunt *Caietanus, Canus, Medina, cæteriq; Thomistarũ:* quin potius non defuerunt ex illis, qui affirmarent opinionem, quæ Virginem liberat ab originali, olim fuisse erroneã, non alio ducti fundamento, nisi quod apud Patres vehemens fuerit suspicio, quod præcitata sententia fidei repugnaret. Denique *Caietanus in tract. de Conceptione Virginis ad finem*, tanquam indubitatam veritatem concludit suam sententiam in sinu Sanctorum Patrum, priscorumque Doctorum securam, & sine timore requiescere; quæ sententia apud modernos huius tempestatis Thomistas adeo est indubitata, vt nobis improperet, quod nouas amplectamur opiniones, cõtra antiquorum Patrum celebrem, & indubitatam doctrinam. *Caiet.*

3. *D. Bonau. falso refertur.* Pro hac sententia quidam referunt *D. Bonauenturã in tertio distinctione 3. articul. 1. q. 1. & 2.* affirmantem se nullum ex sanctis vel legisse, vel inuenisse, qui Virginem ab originali liberaret: & affirmant id asserere *Adam Guodam in eodem loco q. 2. art. 4.* Sed Adamus nec quartum articulum habet, nec in tota illa quæstione de hac difficultate aliquod verbum facit. Diuus autem Bonauentura in d. art. 1. q. 1. solum dicit Sanctos Patres, licet B. Virginis nimium zelatores fuerint; nõ docuisse celebrandam esse Virginis conceptionem; & quæst. 2, solum affirmat se ex ijs, quos suis auribus audiuit, nullum audiuisse, qui dixerit Mariam à peccato originali fuisse immunem. Quare qui scribunt Diuum Bonauẽturam præcitata scripsisse verba non solum falsò, sed etiam temerarie illud asserunt: sicut etiam nonnulli falso affirmant Mayronium cum aduersarijs consentire in tertio distinct. 3. quæst. 2. articulo quarto: etenim solum indiffinite ait Sanctos asserere Virginem contraxisse originalem culpam. *Falso etiã refertur Adamus.* 4.

5. *Fundamẽtum dicendorum.* Cum igitur aduersarij pleno ore affirment omnes Sanctos Patres vno consensu pro sua stare opinione, oportet hunc articulum diligentissimè examinare, vt huius rei veritas pro nostra resolutione magis eluceat, & aduersariorum audacia videatur. Vtrum autem in citandis Patribus falsarij simus? an verò falsarius sit Caietanus? ex sequentibus patebit.

In hoc igitur explicando in 1. articulo expendemus, quinam Patres nostram

Ordo seruandus. aut asserant, aut foueant sententiam. In secundo art. id ipsum expendemus pro sententia aduersariorum. In tertio inde colligemus, quænam sententia sit antiquior, & inter Patres communior. In quarto idem expendemus de Theologis scholasticis antiquioribus, & recentioribus. In quinto, & vltimo discutiemus quænam illarum potius diffinienda sit, si iudicium tam antiquiorum, quam iuniorum Doctorum expendatur: quibus explicatis facile patebit, an vera sint, quæ aduersarij tanta cum certitudine, & securitate scribunt; vt facile quis videat, an laude sint digni, an obiurgatione?

ARTICVLVS I.

Quinam Patres pro immunitate Virginis faciant?

6. *Qui Patres pro nobis faciant.* IN prima huius articuli sectione referentur, & diligenter expẽdentur Sãcti Patres, qui pro immaculata Virginis conceptione faciunt, vt inde manifestior fiat aduersariorum tum temeritas, tum audacia, dum affirmant nullum ex antiquis Sanctum, aut illustrem Doctorem, Virginis à peccato originali immunitatem asseruisse. Quare vt omnia distinctè tradantur, primo loco adducemus, qui Patres & antiqui, & nouiores expresse & in proprijs terminis nostram probauerũt sententiam. Deinde expendemus eos, qui, si non in terminis eam exprimunt, satis tamen efficaciter illam concludunt. Tertio loco adducemus plures, qui huic opinioni maximè fauent. Vltimo tandem loco plures non admittemus, qui à viris doctissimis pro ea referuntur: vt inde pateat disputationem istã, solum elucidandæ veritatis gratia, esse à nobis institutam.

§. I.

Referuntur Patres tam antiqui, quàm moderni, qui Virginem à labe originalis peccati, expresse liberant.

7. QVod attinet ad Patres, & viros sanctos & doctos, qui verbis expressis B. Virginem liberant à macula originalis peccati, hoc ordine procedemus, vt priori loco referamus testimonia eorum, qui in Sinagoga fuerunt, deinde eorum, qui in Christi Ecclesia floruerunt. Quod in Sinagoga inter Rabinos receptissima fuerit sententia, quod Mater Messiæ futura esset à culpa originali pura, & immunda, testatur Galatinus lib. 7. contra Iudæos, cuius testimonium quoad hoc non est parui faciendum. *Qui Patres formaliter liberẽt Virginẽ ab originali.*

Sed pluris faciendum est testimoniũ Ioannis Patriarchę Ierosolymitani (anno 400. apud Tritemium, apud alios anno 770.) in lib. de institut. monach. cap. 32. tom. 9. apud Bibliothecam Patrum pag. 1282. vbi refert Eliam inter Christi mysteria, quæ suis discipulis reuelauit, primũ reuelasse, *quod quadã infantula futura erat, quæ ex vtero matris suæ ab omni peccato munda nasceretur.* Hoc autem Deus Eliæ reuelauit, & significauit, ex quadam visione, qua puer, cum quo Elias loquebatur, vidit de mari nubeculã paruã oriri; quæ nubes significabat Beatã Mariam nascituram fore ex natura humana peccatrice. Ex quibus verbis constat verba priora, *Ex vtero matris suæ*, intelligenda esse non de vtero B. Annæ, sed de vtero naturæ humanæ, quæ est omnium nostrum mater, ex cuius vtero egredimur, cum primum concipimur; & hunc esse sensum illorum verborum facile intelliges ex nubecula, quæ de mari primo egreditur: significat enim B. Mariam ex natura humana tanquam ex matre egredientem in prima sua conceptione. 8.

Hanc traditionem, & reuelationem à tempore Eliæ vsque ad Christi permãsisse, apertè testantur authores grauissimi citati à Petro de Ojeda ex Societate in sua informatione pro immaculata B. Virginis conceptione cap. 1. fol. 3. p. 1. scilicet Paleodorus libr. 1. antiquitatum Eremitarum montis Carmeli cap. 5. & 6. Ioseph Antorcheus in lib. de perfecta mi lit. primitiuæ Ecclesiæ c. 12. Gilbertus Gerablatensis in Chronico Ierosolymitano; & tandem præcitatus Ioannes Patriarcha vbi sup. cap. 32. & 33. vbi affirmat illos vltimos successores Eliæ in mõte Carmelo fidem Christi suscepisse,

&

& anno Christi 83. in eodem monte & loco vbi Elias vidit nubeculam ædificasse Capellam B. Virgini. Quo grauissimi Patriarchæ testimonio non solũ probatur à tempore Eliæ hanc traditionẽ viguisse quod B. Virgo sine peccato mũdo apparuit: sed etiam quod à tempore Apostolorum anno post Christum 83. in honorem Conceptionis immaculatæ institutam fuisse Capellam.

9. Quod verò attinet ad eos, qui in Christi Ecclesia floruerunt, primo loco adducemus testimonia Apostolorũ Andreæ, Thomæ, Matthæi, & Matthiæ, quorum verba ex libr. S. Amadæi adduximus lib. 2. q. 4. art. 7. §. 3. in fine, & iterum adducemus inferius in art. de reuelationibus, & afferemus S. Ceciliũ martyrem Apostolorum discipulum, qui in terminis hãc veritatem scripsit anno Domini 50. ita inquiens: *Illa Virgo Maria, illa sancta, illa electa à primo originarioq; peccato præseruata fuit, & ab omni culpa libera*, & maledictionem imprecatur illis, qui oppositum docuerint. Quantum autem authoritatis hoc testimonium habeat, in præcedenti articulo tertio ostendimus: etenim liber ille, simul cum sanctis reliquijs, & laminis, cum cæteris, quæ in monte sancto Granatæ inuenta sunt, Concilij Prouincialis authoritate, & doctissimorum virorum iudicio, communique illius vrbis consensu sunt approbata. Vnde de laminarum veritate nullus, nisi aut cæcus, aut nimium proteruus, potest dubitare. Vnde dubitari nõ potest de testimonio Thesiphontis eiusdem anni in libro de domo gloriæ Granatæ inuento: in quo testatur Angelum ad B. Virginem non fuisse dicturum Aue gratia plena, si originale peccatum contraxisset.

1. loco. S. Cecilius

Secundo loco afferendus est Sedulius (qui floruit anno 430.) is enim lib 2. operis paschalis (habetur tom. 8. Bibliothec. Patrum) ita canit de Virgine.

2. loco Sedulius.

Velut in spinis molis rosa surgit acutis,
Nil, quod lædat, habens, matremq; obscurat honore:
Sic Euæ de stirpe sacra veniente Maria,
Virginis antiquæ facinus noua Virgo piaret.

Notanda sunt verba illa, *Nil, quod lædat, habens*: satis enim explicant Virginem ex spinis Euæ oriens nulla spina fuisse læsam; & subinde nullam originalem maculam contraxisse. Illa etiam verba sunt annotanda: *Virginis antiquæ facinus noua Virgo piaret*: piauit enim facinus Euæ: quia illius facinoris labem non habuit.

Tertio loco afferemus Sanctissimum Ildephonsum Archiepiscopum Toletanum (floruit anno 660.) in libro contra eos, qui disputant de virginitate, & parturitione S. Mariæ: qui liber habetur to. 9. Bibliot. Patrum pag. 678. à Francisco Feuardensio de nouo inuentus, & nunc primum in lucem editus: vnde non est mirum, quod non reperiatur in indiculo operum illius allato à Iuliano apud Surium in 1. tomo, & à Baronio in annotationibus ad Martyrologium Romanum die 15. Ianuarij litera I. & à Tritemio: nec enim horum authorum tempore extabat, sed adhuc desiderabatur, sicut plures alij adhuc desiderantur. Cui accedit, quod Vincentius in suo historiali lib. 7. c. 121. non solum huius libri mentionẽ fecit, sed verba refert statim adducenda. In illo igitur libro pag. 681. litera C. vt ostendat B. Virginem in pariendo Christum, non fuisse subiectam legi primæ originis, cui aliæ mulieres, in pariendo subiectæ sunt, ita scribit: *Aliâs autem, quomodo Spiritu Sancto eam replente non sine peccato originali fuit, cuius etiam natiuitas gloriosa Catholica in omni Ecclesia Christi ab omnibus felix & beata prædicatur? enim verò si non beata esset, & gloriosa, nequaquã tam festiue celebraretur vbique ab vniuersis. Sed quia tam solenniter colitur, constat ex authoritate Ecclesiæ, quod nullis, quando nata est, subiacuit delictis, nec contraxit in vtero sanctificata originale peccatum.* Et paulò inferiùs: *nunc autem quia ex authoritate totius Ecclesiæ veneratur*, scilicet Virginis natiuitas, *constat eam ab omni originali peccato immunem fuisse, per quam non solùm maledictio Euæ soluta est, verum etiam & benedictio omnibus condonata.* At Vasquez Bellomontanus 2. *tom. ad 3. p. disp.* 117. *c.* 3. *ad finem* existimat B. Ildephõsum hęc verba non scripsisse de conceptione Virginis, sed de sola natiuitate illius, quæ vere sine peccato originali fuit; cum in vte-

10. 3. loco S. Ildephons.

Vasq. Bellomont. opinio.

Non recipitur.

ro fuerit sanctificata: quod etiam tenuit Bandelus in libro sæpe citato c. 17. huic tamen explicationi expresse resistunt illa verba: *Nec contraxit in vtero sanctificata originale peccatum*; quæ natiuitati Virginis nullo modo cõuenire possunt: etenim in natiuitate ex vtero peccatum originale nec contrahitur, nec contrahi potest, sed in sola natiuitate in vtero, cũ primùm quis concipitur homo. Nec audiendus est Bellomontanus, dum ait cõtrahere eo in loco, non esse idem, quod primum incurrere peccatum; sed idem esse, quod deferre secum, & quasi quoddã onus, trahere peccatum: non est, inquam, audiendus, imò reprehendendus: nam cũ eo in loco fateatur contrahere peccatum originale in scholis idem esse, quod primum incurrere tale peccatum (nullus enim dubitat, qui in alia significatione modum illum loquendi acceperit) cur in eadem significatione à Sanctissimo Ildephonso non accipietur? quid absurdi inde infertur? nisi absurdum sit, puritati Virginis fauere. Nec audiendus est Bandelus dum ait contrahere idem esse, quod

11. Occurritur instantiæ Bellom.

nascẽdo trahere. At dicet Bellomõtanus Sanctissimum Patrem de sola Virginis natiuitate agere, non autem de conceptione; & in eo totum esse, vt natiuitatem Virginis ab originali peccato immunem ostendat. Sed quæso, quid absurdi est simul cum puritate natiuitatis puritatem conceptionis vno verbo veluti per transitum declarare? Nam ex puritate conceptionis in vtero magis confirmatur pu-

12. ritas natiuitatis ex vtero. Fateor Sanctissimum Patrem ex professo ex puritate natiuitatis ostendere Virginem in partu Christi Domini à pœna originalis de pariendo cum dolore fuisse liberam: nam si speciali priuilegio in sua natiuitate à culpa originali fuit libera; cur à fortiori specialiori priuilegio in partu Verbi incarnati à pœna doloris mulieribus ex peccato originali imposita non erit exempta? quod argumentum maiorẽ habebit vim, si in sua conceptione ab eadem culpa ex-

13. Explicatur S. Ildephonsus.

empta ponatur. Sensus ergo verborum Ildephonsi est, vt B. Virgo ex authoritate quidem Ecclesiæ nullis, quando nata est, subiacuit delictis: & ex superabundã-ti addit illa verba: *imò nec contraxit in vtero sanctificata originale peccatum*: quæ explicatio ideo est absque dubio recipiẽda, quia verbum *contrahere* propriam & vsitatam significationem seruat, & iuuat cõmunem Ecclesiæ, & fere omnium fidelium pietatem. quæ omnino fouenda est, quando nihil impedit. Vnde laudandus est Catharinus, quod hoc Sanctissimi Ildephonsi testimonium pro immunitate Virginis confirmanda adduxerit: & eo magis est laudãdus: quoniam in antiquo Cõceptionis officio à pijssimo Bernardo de Negarolis edito, & à Sixto 4. non solum approbato, sed etiam iussu illius publice in Ecclesia celebrando hoc Sanctissimi Ildephonsi testimoniũ in huius veritatis confirmationem refertur. Quare merito Ildephonsum pro hac opinione citant *Gundisaluus Sancius in suis discursibus pro immaculata Virginis conceptione in 1. discursu cap. 5. pag. 5. & Reuerendissimus Episcopus Frater Franciscus de Sosa in approbatione eiusdem libri.*

Catharin.

Gundisaluus Sanc. Episcop. F. Franc. à Sosa.

14. 4. loco S. Idiota.

Quarto loco communiter adducitur Sãctissimus, & vetustissimus Idiota (hoc enim nomine humilitatis gratia proprio suppresso appellari voluit; cum tamẽ eius eruditio simul cum sanctitate tanta fuerit, vt & hæreticis formidini, & Catholicis admirationi habeatur, & inter Sãctos Patres merito referatur: floruit autem anno 800.) is igitur peruetustus author in libro de Contemplatione Virginis c. 2. ita ait: *Tota pulchra es Virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto: & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis, non est in te, nec vnquam fuit.* Et in eodẽ cap. affirmat *Virginem in conceptione totã fuisse pulchram*, & cap. 6. inquit: *Inuenisti Virgo Maria gratiam cœlestem: quia fuisti ab originali labe præseruata*, habetur liber iste tom. 5. Biblioth. Patrum, & pro nostra sententia communiter refertur à Cannisio, Suario, Valentia, Bellomontano, & ab alijs.

15. 5. loco Fulbertus.

Quinto loco affertur Fulbertus Episcopus Carnotensis (anno 1000.) qui in Salutationem Angelicam ita scribit: *Electa: insignis inter filias; quæ immaculata semper extitisti ab exordio tuæ creationis, quia paritura eras creatorem totius sanctitatis*, refertur

fertur

Cannisius. Bellom. fertur à *Cannisio lib. 1. de Virgine Deipara cap. 7. pag. 74. & à Bellomontano vbi suprà c. 3. num. 36*: fuit autem vir suo tempore omnium doctissimus, vt testatur Tritemius, cuius verba explicatione non indigent: etenim si à principio suæ creationis. i. generationis, & conceptionis fuit immaculata; vtique culpam originalem nunquam habuit.

16. 6. loco Damianus. Sexto loco refertur Petrus Damianus (anno 1060.) in sermone de Assumptione Virginis, vbi ita scribit: *Caro Virginis Mariæ ex Adam assumpta maculas Adæ non admisit, sed singularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ conuersa est.* Si verò non admisit maculas Adæ, vtiq; maculam originalem non cõtraxit: nam si illam contraxisset, vtiq; maculas Adami admisisset. Quo testimonio vtuntur Cannisius, Valentia, Bellomontanus, & plures alij pro nostra assertione confirmanda: verba autem adducta, afferuntur à *Cannisio lib. 1. de Maria Deipara c. 7. pag. 73. litera C. & à Valentia 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 416. litera E. & à Bellomõtano in d. disp. 117. c. 3. in 7. testimonio, pag. 39. col. 1. & à Iodoco Coccio in suo thesauro lib. 3. art. 1. pag. 267. col. 1.* & formaliter habentur in præcitato sermone de Assumptione posito in 2. tom. serm. illius in mense Augusto: vbi etiam asserit *in Virgine nullam esse maculam: eam nullum sedisse thronum in delicto tenebrarum, quas Adamus suo peccato in posteritatem transmisit, & in vniuersam terram solum fuisse vsque ad Virginem: & esse auroram, quam nox tenebrarum originalis peccati non vidit, de quo Iob. 3.*

Cannisius. Valentia. Bellom. Coccius.

17. 7. loco D. Anselm. Septimo loco adducitur D. Anselmus (1080.) 2. ad Corint. 5. ad illa verba: *Ergo omnes mortui sunt*: vbi ita scribit: *omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, dempta matre Dei, siue originalibus, siue voluntate additis.* Hos commentarios tanquam legitimos D. Anselmo tribuit Sixtus Senensis: vnde à plerisq; viris doctissimis ex hoc loco docetur Anselmum pro nobis stare. Et quamuis aliqui dubitent, an illi commentarij sint D. Anselmi; nullus tamen dubitat authorẽ illorum esse virum Catholicum, & vere doctum, & Anselmo contemporaneum: etenim commentarij illi tribuuntur cuidam Anselmo Laudunensi, qui floruit anno 1110. 30. post D. Anselmum annis. ¶ Sed quidquid de hoc sit; D. Anselmus absque dubio huius fuit sententiæ, nam vt omittamus, quæ scribit in libro de cõceptu virginali, de quibus inferius §. 3. n. 62. efficacissima sunt verba illa in lib. de excellentia Virginis cap. 3: *Nulli dubium, castissimum corpus, & sanctissimam animam eius funditus ab omni fuisse macula peccati iugi Angelorum custodia protectam.* Notanda sunt illa verba *funditus ab omni macula peccati*, quæ non possunt non cõprehendere maculam peccati originalis, à qua per Angelorum custodiam, & ministeriũ anima illius protecta est. Apertissima sunt verba, quæ referũtur in Breuiario Romano de Camera impresso Venetijs anno 1550. cuius verba refert Ioãnes Pineda in suis aduertentijs fol. 37. p. 1. *Angelos, alijs peccantibus, à peccato seruauit; & fœminam matrem suam futuram ab aliorum peccatorum exortem seruare non potuit? in æternitate consilij sui fixum statuit eam dominatricem & Reginam fore Angelorum, & nunc inferiorem gratiam Angelis datam in consortium conceptam esse crederemus hominum peccatorum? existimet hoc, qui vult; argumentis suis probet, qui vult: his, quæ dicimus, aduersetur, qui vult; ego donec ostendat Deus mihi aliud dignius, excellentiæ Dominæ meæ, quæ dixi, dico.* Hæc verba collata esse cũ proprio originali in titulo illius Breuiarij affirmatur.

¶ Affertur à P. Petro Ojeda homilia quædam eiusdem Sanctissimi Anselmi in die Conceptionis B. Virginis super Euangeliũ Matthæi *Liber generationis Iesu Christi*, & totã homiliam refert in sua informatione pro Cõceptione B. Virginis cap. 12. fol. 45. p. 1. in qua latissime confirmat puritatem huius conceptionis: testaturque hanc homiliam ex D. Anselmo referre Gersonẽ in quodam sermone de Conceptione: & Bachonium in 4. dist. 2. q. 4. art. 1. quorum testimonio adducitur Ojeda vt putet sermonem istum D. Anselmo tribui posse, & ex eo etiam quia ille sermo ex Anselmo refertur in Breuiario Segouiensi. Alium etiam sermonem refert idem Ojeda fol. 46. p. 2. de 18. Petrus Ojeda.

Con-

Conceptione B. Virginis positum in Breuiario Eborensi reformato authoritate infantis Henrici Eborēsis Ecclesiæ olim Archiepiscopi, & posteà regis Portugaliæ, & citatur ab eodem Bachonio loco citato. Denique idem Ojeda refert epistolam eiusdem S. Anselmi ad coepiscopos Anglorum, vt patet fol.41: vbi refert hanc epistolam vt D. Anselmi recognouisse Bachonium, vbi supra, & quodlib. 13: Gersonem in d.serm. de Conceptione: Bosium lib.9 de signis Ecclesiæ c.8. Claudium de Rota in additionibus ad Iacobum Genuensem de legendis Sanctorum: Petrum Episcopum Equilinum in suo Catalogo lib.1.c.52.& lib.6.cap.56. Denique inuenitur hæc epistola (vt Ojeda ait) in antiquissimis Breuiarijs Hispali, Segoui, & Cordubę. Cum verò antiquorum testimonijs plurimum tribuendum sit, & D. Anselmo à plerisque tribuatur institutio celebritatis immaculatæ Conceptionis, vt dicemus q.6.art.1.§.13. nō dubito epistolam illā, & præcitatos duos sermones maxima cum probabilate D. Anselmo tribuendos esse.

19. *8.loco Brunus.* Octauo loco accedat Bruno ordinis Carthusiani fundator, eiusdem temporis cum Anselmo; qui Psalm. 101. agens de Virgine, & explicans verba illa eiusdem Psalmi: *Dominus de cœlo in terram aspexit,* ita scribit: *Hæc est incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus, ab omni præterea contagione peccati libera: per quam vitæ vitam agnouimus; quæ, quia digna fuit, Dominus de cœlo in terram aspexit:* quæ verba adducuntur à Iodoco Coccio, & à Bellomontano. Quod verò illa verba *ab omni contagione peccati libera*, etiam intelligenda sint de contagione originalis maculæ, ex eo euidenter probatur; quia si fuisset originaliter maculata, dici non posset *terra incorrupta, cui benedixit Dominus, & quæ digna erat, vt Dominus de cœlo eam aspiceret:* quomodo enim esset terra incorrupta, & digna, vt à Deo de cœlo aspiceretur: si originali macula, & fœdata esset, & Dei inimica? etenim quod peccato originali corruptum est, dici non potest incorruptum, nec dignum, vt oculis Dei placeat. Quare hoc testimonium dignū est, vt à nobis enumeretur inter ea, quæ in terminis nostram veritatē confirmāt.

Nono loco afferri debet Iuo Carnotensis eiusdem tempestatis, qui floruit anno 1090: fuit autem sui temporis & sanctissimus, & doctissimus decretorum compilator, vt habes in principio decreti Gratiani: is igitur in sermone de natiuitate Domini referente Iodoco vbi suprà ita scribit: *Quomodo matrem carni suæ sanctificauerit, audiamus; vt inde lætetur Catholicus, immundus confundatur hæreticus: omnem quippe næuum, tam originalis, quàm actualis culpæ in ea deleuit: sic quæ carnem de carne eius sumens eandem in diuinam mūditiam transformauit.* Referuntur hæc verba à *Iodoco vbi supra pag.267. col. 2: deleuit autem omnem næuū originalis, & actualis culpæ*, non illam tollendo, sed ab illa præseruando: nam eodem modo deleuit culpam originalem quo actualem: actualem autem deleuit præseruando. Nec potui non maxime lætari dum legi illa verba: *vt inde lætetur Catholicus, immundus confundatur hæreticus*, quæ mihi satis significant pro illo tempore (abhinc quingentis plusquam annis) hanc controuersiam excitatam esse, non quidem inter Catholicos, sed à Catholicis contra illius temporis hæreticos: non quod pro illo tempore nostra sententia à Catholicis tāquam de fide haberetur; sed quod tanquā vere pia à Catholicis, repugnantibus tantum hæreticis, probaretur: quod pro reprehendenda plurimorum nostri temporis Theologorum cōtumacia est summopere aduertendum: sicut etiam maxime aduertendum est, quod ait diuinum Verbum sumens carnem de carne munda Virginis, eam in diuinam munditiam transformasse: diuina autem munditia non est alia, quam munditia, quæ ab omni prorsus debito contrahendæ immunditiæ originalis erat libera: in quam Verbum diuinum munditiam Virginis immediate transformauit, quia. s. erat munditia ab omni quidem immunditiæ labe libera; non tamen à debito contrahendi illam: in quo Virginis munditia distinguitur à nostra, quæ est munditia ex actuali immunditia præcedente. Quod hoc loco est diligenter annotandum.

20. *9.loco Iuo Carnotens.*

Iodocus Coccius.

Nota.

21. Decimo loco indubitanter adduci potest

10. loco S. Bernard. test S. Bernardus (anno 1130.) *serm. 13. de Cœna Domini post principium 1. tom. pag.* 1767. vbi ita scribit: *Non est in filijs hominum magnus vel paruus, qui non in peccatis fuerit conceptus, præter matrem immaculati, peccatum non facientis, sed peccata mundi tollentis: de qua cum de peccatis agitur, nullam prorsus volo habere quæstionem.* Quæ verba clariora sunt, quā vt indigeant expositione. Cum vero sermones illi omnium consensu D. Bernardi sint legitimi, non est dubitandum Sanctissimum Bernardum absolute docuisse Virginem absque peccato originali fuisse conceptā. Quam etiam opinionem euidenter expressit serm. 4. super Salue Regina 2. to. pag. 470. vbi in hæc verba: *Innocens fuisti ab originalibus, & ab actualibus peccatis nemo ita, præter te: vnde authoritas Augustini, Cum de peccatis agitur nullam de B. Maria volumus fieri mentionem: ex eo enim maiorem credimus ei collatam virtutem ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere, & parere meruit eum, qui nullum habuit peccatū: ex omni, inquit, parte hoc est ex parte originalis, & ex parte actualis peccati.* Quod si dicas sermones istos falsò tribui D. Bernardo, vt plures volunt: nō negabis eos à viro aliquo illius temporis doctissimo fuisse compositos. Qui & eū Augustino, & cum Bernardo in eo consentiat, Virginem s. ab originali peccato in sua conceptione omnino fuisse immunem. Vnde præter S. Bernardum habemus eiusdem temporis virum doctissimum, qui nostram confirmet sententiā. Verùm vero D. Bernardus oppositam sententiam docuerit? & quomodo? expendemus inferius art. 2. huius quæstionis, §. 2.

22. 11. loco Adam de S. Victore. Vndecimo loco referendus est Adam de S. Victore (anno 1180.) in prosa de Assumptione Virginis, vbi ita scribit:

Salue Verbi sacra parens,
Flos de spinis, spina carens
Flos spineti gloria.
Nos spinetum, nos peccati
Spina sumus cruentati:
Sed tu spinæ nescia.

23. 12. loco Petrus de Riga. Duodecimo loco ponitur Petrus de Riga eiusdem temporis, in Euāgelio, vbi post alias Virginis laudes, ita scribit:

Vnam nec maculam natura reliquit in ista
Ad caput à planta transuolat iste decor.

Decimotertio loco potest accedere Vincentius Valuacensis anno 1230. D. Thoma antiquior in suo speculo historiali c. 121. quatenus refert S. Ildephonsum immunitatem Virginis in terminis asserentē, vt supra ostendimus, quē ipse probat. 24. 13. lo. Vincētius Valuacensis.

14. accedat Rupertus Linconiensis anno 1240. D. Thomæ contemporaneus relatus à Catharino. 25. 14. loc. Rupert. Linc.

15. loco accedat Iacobus Genuensis anno 1280. serm. 3. de Assumptione in hæc verba: *Maria fuit sine macula per immunitatem omnis peccati*, & inferius: *non habuit admixtionem originalis; quia fuit in vtero à Spiritu Sancto sanctificata: nec etiam habuit admixtionem mortalis: quia fuit à patris potentia confirmata: nec etiam habuit admixtionem venialis; quia fuit à puritate filij imprægnata.* Hæc posteriora verba explicatione non indigent: priora vero satis sunt efficacia; cum affirment Virginem habuisse immunitatem, & carentiam omnis peccati: quam tamen non haberet; si pro aliquo tempore immunditiā originalem habuisset. Optima etiam sunt verba, quæ scribit in serm. 2. de eodem festo. *Maria (inquit) lunam sub pedibus habuit; quia nulla culpa in ea præualere potuit;* præualuisset autē, si originali aliquando subiecta fuisset: sicut etiam non semper habuisset lunam sub pedibus, si originalē immunditiam aliquando habuisset: vnde citat Augustinum, dum vult, cum de peccatis agitur, de Virgine nullam fieri mētionem: vnde Augustini verba intelligit non solum de peccato actuali, sed etiam de originali. 26. 15. loco Iacobus Genuensis.

Decimo sexto adducatur Frater Leonardus de Vtino ordinis Prædicatorum anno 1345. in serm. de Cōceptione Virginis, vbi latè confirmat Virginem ab originali peccato fuisse immunem. 27. 16. loc. Leonardus de Vtino.

Decimo septimo accedat Ioannes Taulerus, qui non immerito inter Patres iuniores nostrorum temporum enumerari potest: floruit autem anno 1350: in festo Purificationis Virginis, vbi non solū docet *B. Virginem ab omni fuisse præseruatam peccato; sed hunc etiam habuisse decorē, quod culpæ originalis perpetuo expers fuit,* 28. 17. loco Ioannes Taulerus.

ita

ita vt, nec momento quidem tēporis, vel iræ filia, vel vas immundum, vel diabolico (sicut nos omnes) subiecta dominio fuerit. præuenit enim hoc sapientia æterna nolēs electissimum templum suum aliqua labe aspergi.

29.
18. *Loco Laurent. Iustinian.* Decimo octauo, Laurent. Iustinianus anno 1430. qui & sanctitate, & doctrina inter Patres non infimum meretur locum: is igitur in lib. de casto connubio Dei, & animæ cap. 7. ita ait: *Hæc est originalis pœna delicti, à qua nemo, quamuis eximia polleat sanctitate, liber existit: quotquot enim ex ipsa nati sunt propagine, exceptis duntaxat mediatore Christo Iesu, & eius Matre, sub hac peccati lege sunt conditi.* In libro etiã, qui inscribitur fasciculus amoris cap. 7. circa finem ita habet: *Nemo ab ipso mundi initio vsque ad tem poris plenitudinem, duntaxat mediatore, eiusque genetrice exceptis, iugum damnationis euasit,* & lib. de gradibus perfectionis cap. 1. post medium hæc habet verba: *Ab originali delicto nullus excipitur, præter illã, quæ genuit Saluatorem.* In sermone de Annunciatione B. Mariæ ita habet: *Ab ipsa sui conceptione in benedictionibus est præuenta dulcedinis, atque à damnationis aliena chirographo:* Et statim, *erat plane, sicut à carnis collunione immunis; ita ab omni peccati labe extranea.* Denique in festo natiuitatis Mariæ expresse asserit. *B. Virginem sanctificatam fuisse in vtero, & ab omni culpæ originalis fuisse liberatam contagio.* Si ab omni origiuali culpa fuit liberata: ergo nulli vnquam actui subiecta fuit, & per consequens fuit liberata per præseruatio nem, ne culpam actu contraheret.

30.
19. *Loco Bernardinus Senensis.* Decimo nono, Bernardinus Senensis Ordinis Minorum (anno 1430.) multis in locis hãc sententiam expresse scribit: nam tom. 5. sermonum, serm. 52. qui est de Salutatione Angelica art. 1. c. 1. in medio pag. 386. colum. 1. ita scribit. *Fuit B. Virgo sine primo væ, idest sine tyranno concupiscentiæ peccati originalis, quia sine eo cõcepta est. sicut teste Salomone Cant. 4. didicimus, qui ait, tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, scilicet originalis culpæ:* vbi etiam de Virgine explicat illud Psalmi 36. *Cum ceciderit non collidetur: quia Dominus supponit manum suam:* vt intelligatur de casu peccati in Adamo commissi, cui Dominus manum suam supposuit ne collideretur, maculam illius contrahēdo. Illud etiam Psalmi 30. *Saluasti de necessitatibus animam meam; nec cõclusisti me in manibus inimici:* Saluasti inquam animam meam, dum carni peccati obnoxię vnita fuit, idque eam præseruando à contractione maculæ, ne in manibus inimici conclusa teneretur.

Cant. 4.

Psalm. 36

Deinde tom. 4. serm. 49. post Pascha p. 1. in medio pag. 272. col. 2. ita scribit: *Certum est, quod Deus creauit Adam sine peccato originali ex limo terræ; deinde ex costa eius creauit Euam etiam sine peccato: & certum est, quod Christus incarnatus fuerit Deus & homo: & fuit maior quam Adam, & Eua: modo non est credendum quod ipse Filius Dei voluerit nasci ex Virgine, & sumere eius carnem, quæ esset maculata aliquo peccato originali: imò credēdũ est, quod voluit sumere carnem ex carne purissima, & quod eius Mater fuerit plusquam Eua, & Adam, qui creati fuerunt sine peccato originali.* 31.

Idem Bernardinus in eodem sermone 49. ita ait: *Et nota illud quod inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista: vult enim dicere, quod Ioannis Baptistæ anima est maior omnibus animabus, natis ex muliere: & Christus caute se extrahit & Virginē gloriosam occulte; si bene aduertis suum eloquium; quia dicit, non surrexit, quia nullus dicitur leuari, seu surgere, qui nō cecidit; sed quia Christus non cecidit in aliquo peccato conceptionis, nec actuali, & similiter B. Virgo; ideo non sunt in illa regula: quia non ceciderunt modo iam dicto: ideo non dicuntur surgere. sicut omnes cæteri homines, qui ceciderunt, & cadunt per peccatum originale. Tamen vtrum B. Virgo fuerit concepta in peccato originali? Ecclesia non damnat; sed magis pium est credere, quod non fuerit in peccato concepta, quam credere quod sic.* Et ibidem refert se communicasse cum fratre Bartholomeo de Cecilia Monasterij Carceris, qui eiusdem erat opinionis. Quam pulchra confirmauit ratione desumpta ex eo, quod Adamus, & Eua sine peccato creati fuerunt. Non est igitur credendum, quod Christus voluerit eligere matrem, quæ aliquo peccato originali fuerit maculata. De qua ratione inferius plura dicemus. 32.

Vigesimo

23. 20. loc. Nicolaus Cusanus. Vigesimo. Nicolaus Cusanus (1450.) nam lib. 5. exercitationum ad illa verba, *Cælum & terra transibunt, non solum docet B. Virginem ita conceptam fuisse, vt dignũ fieret habitaculum filij Dei: & ab initio dignam fuisse, vt filius Dei se eius humanitate indueret*: sed etiam affirmat *ipsam ab Adamo genitam ita fuisse creatam sanctam, vt nulla duratione verum fuerit dicere illam fuisse sub peccato.* Quæ verba clarissima sunt. Sed clariora, quæ ibidem scribũtur: *B. Virginem nunquam gratia caruisse: ita quod non fuerunt vllæ tenebræ per aliquod instans, aut tempus imperceptibile originalis indispositionis.* Idem expresse scribit lib. 8. ex sermone *Sicut lilium pag.* 193.

24. 21. Petrus Apollin. 21. locum obtineat Petrus Apollinaris (anno 1480.) in festis de Natiuitate Virginis, ita scribens.

Salue Virgo parẽs, labes, quam nulla vetusti
Per tot ductꝰ a gradus criminis implicuit.

Nec solum affirmat Virginẽ ab originali macula fuisse immunẽ; sed etiã asserit cũ brutis sapere, qui hanc negat veritatem; & veneno vipereo esse infectum, & tetro agitatum spiritu, ita inquiens:

Te, dum conciperis, culpæ quicunque negaris
Immanem, brutis nil sapit ille magis.
Huic aut vipereo mens est infecta veneno
Aut illum teter spiritus exagitat.

25. Cum vero scripserit ante constitutionẽ Sixti editam anno Dñi 1485. in pœnas per Sixtũ impositas non incidit. Volui tamen hæc illius carmina referre, vt omnes sciant apud viros illius tẽpestatis doctissimos hanc veritatem esse notissimã.

26. 22. Guill. Pipinus. 22. loco Guillermus Pipinus in principio centuriæ millesimæ quingẽtesimę referatur: qui in lib. de imitatione Sanctorũ in sermone de cõceptione Virginis latissimè explicans discrimen inter conceptionem Christi & Virginis, expresse docet conceptionẽ Christi ex sua natura fuisse ab omni peccato immunẽ; cõceptionem vero Virginis ex Anna ex sola gratia fuisse liberam à macula originali.

27. 23. Fr. Sãcius de la Puerta. 23. loco Frater Sancius de la Puerta ordinis Prædicatorum in principio eiusdem centuriæ in lib. de Laudibus Virginis serm. vltimo habito in sacro Palatio coram Summo Pontifice multis confirmat Virginem exceptam fuisse à regula generali contrahendi originalem maculam; & subinde diuina gratia præuentam, eam non contraxisse, & id Augustini authoritate confirmat.

24. loco accedere potest Baptista Mantuanus, qui in principio eiusdẽ millesimæ qui ngentesimæ centurię hanc sententiã præclaris ornauit versibus; qui digni sunt, vt hoc loco adducantur: is igitur libro 1. Parthen. ita ait: 28. 24. Baptista Mant.

Ante tener sacra fœtus, quam vineret aluo
Conceptus ne prima nouos exordia pullis
Induerent maculis, mens ne cynsera, nitensq;
Communem imbibere labem, ne pigra licore
Pectora lethæo fierent, quæ lactea magno
Pabula & amplexus fuerant latura Tonãti,
Semine confusas sordes, & virus inustum
Dissecuit, felici anima mox imbuit artus.
Sunt tamen audentes contra sentire, nec illos
Incusamus: habent quo se tueantur, & olim
Ista hominum communis erat sententia; verũ
Iam senio exangui frigens, sua robora sensim
Perdit, & amissa iam maiestate recedit
Sponte sua, ceditq; nouo Latonia Phebo.

Et in sequentibus multis hanc sententiam confirmat.

25. loco audiendus est Guillermus Budæus (anno 1520.) qui lib. 3. de transitu Hellenismi ad Christianismũ, ita ait: *Immunitas est hæc à vitijs, malisq; animi motibus singularis omnino, & eximia, rarissimiq; exempli, quod olim prouidentia Diua Christi parente Dei, atque hominis, non modo à partu salutis integra, atque intacta; sed etiã à næuo natalitij conditione immuni, vt credimus, aliquando vsurpauit.* 25. Guill. Budæus.

26. loco eiusdem centuriæ anno 1560. Hieronymus Vida hunc hymnum magnæ matri Virgini edidit, ita scribens: 29. 26. Hier. Vida.

Atque ideo postquam diuino fœdere rupto
Primus in orbe parẽs hominũ se perdidit ipse,
Seque suumq; genus, veniens corrupit in æuũ.
Sola malo exorta es, veteriq; impernia noxæ,
Seu tua te genetrix intactã, & prorsus auite
Secretam maculæ, grauida concepit in aluo,
Seu simul atq; vtero concreta es, Cælicolum Rex
Communem exemit labem, puramq; reliquit.
Ne tuus exoriens pura dilapsus ab æthra.
Parte olim fœtus foret insyncerus ab vlla,
Nec priscam traheret materno à sãguine labem.

R 27. lo

30. 27. *Ludo. Beltranus.* 27. loco pro hac opinione scripserunt fere omnes huius nostræ sexcentesimæ centuriæ viri & literis, & sanctitate eminentes: etenim hanc sententiam constanter probauit Sanctissimus Frater Ludouicus Beltranus familiæ Dominicanæ dignissimus filius inter Sanctos relatus à Sanctissimo Paulo V. die 29. Iulij anno 1608. hic vir sanctissimus, & doctissimus non solum constanter adhæsit puritati immaculatæ conceptionis Virginis: sed etiam indubitanter affirmauit omnes antiquos, qui contrariam scripserunt opinionem, absque dubio mutata sententia huic, quam probamus adhæsuros, si modo viuerent: huius rei apertissimum testimonium tulit *Frater Vincentius Iustinianus ordinis Prædicatorum in additionibus ad historiam eiusdem sanctissimi Beltrani, & in tract. de immaculata Virginis conceptione* §. 1. *vbi* §. 13. *in fine* testatur hanc etiam fuisse constantem, & indubitatam sententiam sanctissimi Fratris Nicolai Factoris, qui nostra ista ætate decus fuit, & honor ordinis Minorũ. Denique hanc opinionem communi cõsensu omnium Vniuersitatũ, & Religionum, omniumque doctissimorum virorum applausu approbari, idem Vincentius testatur in §. 7. eiusdem tractatus.

31. *S. Nicol. Factor.*

28. *S. Maximus.* 28. loco nonnulli adducunt S. Maximum ex anno 420. in sermone de Virgine in hæc verba: *Hæc porta clausa, quæ fuit admirabilis Dei thalamus; cœleste templum; tabernaculum gloriæ; de quo speciosus prodijt sponsus, lux gentium, spes fidelium, condecenter, & congrue nulla macula originali contaminata est.* Ego hæc verba non vidi in Sãcto Maximo, quia librum eius non habeo: referuntur tamen à Petro de Morales de Christo, & Virgine libr. 3. tract. 1. pag. 280. in fine.

Postremo loco adduci possunt omnes illi Patres, qui de festo Conceptionis loquuntur; quos suo loco afferemus. ¶ Hos habemus Patres tam ex antiquioribus, quàm ex recentioribus, qui verbis expressis B. Virginem ab originali macula liberant. Quare secundo loco expendemus eos, qui si non in proprijs terminis; tamen absque dubio eandem opinionem docuerunt.

§. 2.

Adducuntur Patres, qui absque dubio stant pro immunitate B. Virginis.

PRo nostra sententia absque dubio referri debent illi Patres, qui prædicant Virginem nunquam fuisse maledictam, nec vnquam in tenebris extitisse. Ex B. Andrea Apostolo præsbyteri Achaiæ in vita illius hæc verba referunt: *Sicut primus Adam formatus fuit ex terra, antequam esset maledicta: ita secundus Adam formatus fuit ex terra virginea nunquam maledicta.* Ecce ex Andrea Apostolo Christus Dominus secundus Adamus formatus fuit ex Virgine nunquã maledicta: si nunquam maledicta; vtique nunquam fuit originali maculę subiecta, aliàs aliquando maledicta foret. Hunc pręsbyterorũ Achaię librum habes apud Surium in vita Andreæ Apostoli; de cuius veritate dubitari non posse testatur *Bellarminus in lib. de scriptor. Ecclesiast. ad finem primi sæculi, pag. 36. vbi refert Damianum, Ioannem de Louanio, & Aloysium Lippomanum, & alios*, qui illius libri historiam approbant. 32. *Alij Patres qui indubitanter eandẽ sententiam tenuerunt.* 1. *loco S. Andreas Apost.* *Surius.* *Bellarm.* *Damia.* *Ioannes de Louanio.* *Lippom.*

33. *Alia verba Apostoli.* ¶ Eadem veritas confirmatur, si verba Andreæ ad Ægeam proconsulem expẽdamus relata à Cannisio in d. lib. 1. de Maria Deipara c. 7. pag. 93. D. & ab Bellom. in d. disp. 117. c. 4. n. 49. quæ ita habent: *Et quoniam de immaculata terra factus fuerat homo primus, qui per lignum prævaricationis, mundo mortem intulerat; necessario de immaculata Virgine natus est perfectus homo, in quo Dei filius hominem reparauit:* satis est enim quod B. Apostolus doceat Virginem, ex qua formatus est Christus, esse terram immaculatam ad eum modũ, quo immaculata erat terra, ex qua formatus est primus homo Adam. Quare cum ille formatus sit de terra in eo sensu immaculata, quia nunquã fuit maledicta; ita etiam Virgo à B. Apostolo dicta est immaculata, quia nunquã fuit aliquo maledicta peccato. ¶ Accedere potest Iacobus Apostolus in sua Liturgia, dum ait, dignum esse, vt B. Virgo dicatur semper beata; & omnibus modis irreprehensibilis. Si semper beata; ergo nunquàm fuit cum originali macula.

Secun-

34. 2.lo. Athanasius. Secundo loco D. Athanasius (anno 340.) in sermone ad Euangelium de sanctissima Deipara in fine pag. 663. litera C. ita scribit agens de laudibus Virginis: *Dicimus eam iterum atque iterum, & semper & vndequaque Beatissimam*: si semper & vndequaque beatissima fuit; vtique fuit etiam beatissima in sua conceptione: & per consequens conceptio illius fuit absque vlla originali labe: nam si cum labe originali concepta est; vtique nec semper fuit beatissima, nec vndequaq;. Hæc enim verba necessario conuincunt eam non solum in vita; nec solum in sua natiuitate, sed etiam in cōceptione sua, fuisse beatam & sanctam. ¶ Accedat etiam epistola eiusdem Athanasij ad Epitectum posita apud eundem in Euāgelio de Sanctissima Deipara pag. 659. E. vbi ita scribit: *Maria si gratia plena dicitur, quod in illa Virgine totius gratiæ thesaurus reconderetur: quæ idcirco gratia plena denominata est, eo quod adimpletione Spiritus Sancti omnibus gratijs abundaret, & virtute Altissimi obumbraretur: quam virtutem per omnia tempora etiam conceptus sui habuisse confido: nec enim id temporarium in Virgine accidisse opinor, sed per omnia tempora hoc illi datum fuisse*: nam si ideo dicitur gratia plena, quia virtutem Spiritus sancti per omnia conceptus sui tempora habuit; ita vt talis virtus non sit illi data per aliquod tempus ipsius conceptus, sed per omnia illius tempora; vtique statim à primo cōceptionis instanti illi data est: & subinde à culpa originali ita fuit præseruata, vt nunquam eam habuerit.

Alius loc. ex eodem.

35. 3.loco Hieronymus. 3. loco afferendus est Author cōmentariorū in Psalm. apud D. Hieronymum to. 7. siue illorū Hieronymus author sit, vt plures verius putant; siue alius Hieronymo contemporaneus anno 380. vt alij autumāt: is igitur ad illa verba Psal. 77. *Eduxit eos in nube diei* (pag. 95. lit. F.) per nubē diei intelligit, vel Christū Dominū, vel Virginē Deiparam, de qua ita scribit: *Aut certe nubem leuem debemus. s. Mariam accipere, nullo semine humano prægrauatā*: exponens autem quare dicatur nubes, ita ait: *Nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce.* si semper in luce; profecto nunquā fuit in tenebris, & per cōsequēs nunquam in se habuit originale peccatū.

Quarto loco adduci potest Ambrosius eiusdem temporis cum D. Hieronymo. Et quidem eum hanc nostram veritatem docuisse, dubitari non posset, si apud illū inuenirentur verba, quæ ex eo scribūtur in officio antiquo Cōceptionis, ita habētia: *Hæc est virga in qua nec nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit.* Hęc tamē verba apud eū nō inueniuntur. Idem etiā dicendū foret, si apud eū darentur verba, quæ ex illo refert Catharinus: *quia de immaculata terra factus est præuaricator Adamus, congruū fuit, vt de immaculata Virgine nasceretur redemptor*: etenim Adamus formatus fuit de terra in hoc sensu immaculata; quia nunquā maledicta: in eodē igitur intelligi debet congruū fuisse, vt redēptor nasceretur de Virgine, ideo immaculata, quia nunquam Deo inuisa, & inimica; & ex cōsequenti originali macula nunquam infecta. Sed nec ista verba in Ambrosio inuenire potui: satis tamē sunt efficacia, quæ scribit ser. 22. in Psal. 118, ad illa verba: *Erraui sicut ouis, quæ perijt*, ita inquiens: *Veni ergo, & quære ouem tuā: iam non per seruulos, non per mercenarios, sed per te metipsum suscipe me in carne, quæ in Adam lapsa est: suscipe me non ex Sara, sed ex Maria, vt incorrupta sit Virgo: sed Virgo per gratiā ab omni integra labe peccati*, quibus verbis Deum precatur, vt non iam ipsum quęrat, per homines puros, sed per se metipsum, suscepta carne; nō quacūq;, sed ea, quę lapsa est in Adamo: non quidē quæ in ipsa sit corrupta, vt fuit caro Saræ, quæ corrupta filiū concepit; sed quæ sit caro Mariæ Virginis incorruptæ, vt quæ sine viro concepit Dei filium, & adhuc ita fuit Virgo corpore incorrupta; & simul etiam Virgo mente per gratiā integra & immaculata ab omni labe peccati. Quam explicationē satis mihi explicat idem Ambrosius lib. 2. de Virginibus, dū ait: *Virginem Mariam non solum esse Virginem corpore, sed etiam mente*: quare in præcitatis verbis duplicem precatur virginitatem in ea, à qua filius Dei carnem debebat sumere; vnam corporis, alteram mentis per gratiam. Iam vero Virgo mater non poterat esse Virgo mente, & integra ab omni labe peccati, si

36. 4. loc. Ambrosius.

37. Locus efficax.

macula originali aliquando fœdata fuiſſet: nam ſicut virginitas corporis ſtare non poteſt cum aliqua carnis corruptione; ita etiam nec virginitas, & integritas mentis per gratiam ſtare vlla ratione poteſt cum aliqua peccati labe, & corruptione. Et hæc eſt vera & propria verborum Sanctiſsimi Ambroſij explicatio.

38. *Bellomon. reijcitur.* Et mirum eſt quod Bellomontanus in d. diſp.117. c.3. n.58.59. & 60. verba illa: *ſed Virgo per gratiam ab omni integra labe peccati* referat ad ſolam carnis virginitatem; cum virginitas carnis non fiat per gratiam gratum facientem, ſed per gratiam gratis datam, & per ſpeciale miraculum, quo caro parturientis à corruptione, ſolutioneque ſigilli virginitatis præſeruetur.

39. *5. loco Sophronius.* Quinto loco afferemus Sophronium Ieroſolymitanum anno 400. in epiſt. ad Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum lecta, & probata in 6. Synodo in 3. tomo Conciliorum pag.307.col.2. vbi aſſerit *Virginem ideo dici immaculatam, quia in nullo corrupta eſt.* Quæ verba ſatis explicant in quonam ſenſu B. Virgo à Patribus vno conſenſu, immaculata dicatur: quia ſ. in nullo fuit corrupta, & ſubinde nec corrupta fuit originali macula. Quem ſenſum ex eo infert; quia (vt ait) *totum, quod in ea geſtum eſt, totum fuit puritas, totum ſimplicitas, totum gratia, & veritas, totum miſericordia, & iuſtitia, quæ de cælo proſpexit.* Quæ omnia falſa eſſent, ſi maculam originalem, vel per breuiſsimũ tẽpus contraxiſſet: iam enim in ea aliquid geſtum eſſet, quod puritas, & miſericordia non fuiſſet; ſed immunditia potius & ira: & inde eſt, vt eam ibi appellet *hortum delitiarum concluſum: quia ſcilicet neſciat violari, aut corrumpi vllis inſidiarum fraudibus*, inter quas primum locum habet fraus ſerpentis in paradiſo, qua totum humanum genus corrupit. Denique idem Sophronius in eadem epiſtola affirmat *B. Virginem liberam eſſe ab omni labe corporis, & animæ*, vt habet codex Vaticanus, ſicut refert Bellomontanus. Et eundem ſenſum verba facerent, licet diceretur liberata; quia conſtat B. Virginem à nulla præcedente labe actuali fuiſſe liberatam, ſed ab omni præſeruatam.

Sexto loco adducemus Germanum Conſtantinopolitanum circa annũ 710. in tract. de adoratione venerandæ zonæ B. Virginis c.1. dum aſſerit *Mariam, nulli penitus culpæ affinem fuiſſe.* Quæ verba abſque dubio comprehẽdunt non ſolum culpam actualem, ſed etiam originalem: nam de eo, qui originali culpæ actualiter fuit affinis, vere affirmari non poteſt, quod nulli penitus culpæ affinis fuit. Quare B. Virgo, ſi nulli penitus culpæ fuit affinis, vtiq; originalem non habuit. 40. *6. loco German. Conſtantinop.*

Septimum locum habeat Ioannes Damaſcenus circa annum 730. quem pro noſtra iſta ſententia referunt Canniſius, Suarius, Bellomontanus, & plures alij: & vere pro ea illum ſtare facile intelliges, ſi quæ de hac re ſcripſit, attente expendas: nam in oratione prima de natiuitate Virginis paulò poſt principium, ita habet: *O Beatos Ioachimi lumbos, è quibus immaculatum ſemen effluxit. O præclaram Annæ vuluam, in qua tacitis incrementis formatus fuit ſanctiſsimus fœtus.* Quæ verba ſatis aperte explicant & Virginis ab originali macula immunitatem, & modum eius: quomodo enim fœtus in vtero B. Annæ formaretur ſanctiſsimus; ſi in macula originali fœtus conciperetur? fœtus enim in ipſa prima conceptione formatur; præcedentibus tamen tacitis incrementis, & formationibus, ante animæ infuſionem: etenim poſt primam formationem non iam formatur, ſed ſolum incrementa ſuſcipit: ſenſus igitur verborum eſt iſte: *O præclaram Annæ vuluam, in qua præcedentibus tacitis generationum incrementis*: quia prius formatur embrio vegetatiuus; & perfecto embrionis incremento, generatur animal ſenſitiuum; & accedente perfecta organizatione, formatur homo capax ſanctitatis: qui ſanctiſsimus non eſſet, ſi ante ſanctitatem originali maculæ ſubiaceret. Quare verba illa vltima *formatus fuit fœtus ſanctiſsimus* euidenter euincunt B. Virginem non contraxiſſe originalem maculam: quod etiam ſatis cõuincũt verba præcedẽtia: *O beatos Ioachimi lumbos, è quibus immaculatũ ſemen effluxit*: nam ſi ſemen, ex quo fœtus ipſe virgineus formatus fuit, ante eiuſdẽ fœtus formationẽ iã ſuo modo erat immaculatũ; vtiq; 41. *7. loco Damaſcenus.* 42.

B.Vir-

B. Virgo cum peccato originali concipi non poterat: etenim immaculatum dici non poterat illud semen, si primus & intrinsecus virtutis generatiuę terminus fuit maculatus, & immundus: quia vis illa generatiua seminis dicitur munda, vel immunda à suo primo & per se termino.
43. Quod euidentius fiet, si dicamus Damascenum in ea fuisse opinione, quod fœtus à macula originali ideo præseruari potest, quia semen, ex quo formandus est, mundatur à Deo, non mundatione gratiæ sanctificantis (quia illius capax non est) sed mundatione alterius generis, quæ fuit aliquorum sententia, de qua inferius plura dicemus. Si verò illam opinionem Damasceno non tribuas, sed velis semen à Ioachimo decisum dici immaculatum denominatione extrinseca; quia scilicet terminari debebat ad fœtum immaculatum, iam nobiscum concedes fœtum ex illo per se primo formandum, esse futurum sine originali macula: nec enim semen illud dici potest immaculatum ab immundatione, quam post contractionē maculæ consequeretur; cum seruatis veræ Philosophiæ principijs illa immaculatio, & mundities sumenda sit à primo, & intrinseco termino.

44. *Alia verba Damasceni.* ¶ Optima etiam sunt illa verba: *Quoniam futurum erat, vt Dei genitrix & Virgo ex Anna oriretur, natura gratiam anteuertente: natura enim gratiam anteuertere non est ausa, sed tantisper expectauit, dum gratia fructum suum produxisset.* Naturam autem non anteuertisse, aut preuenisse gratiam, nihil est aliud, quam eam vitiū ex Adamo deductum Virgini non communicasse, sed expectasse gratiam, quæ talem impediret communicationem: idq; prius Virginem conceptam sanctificando, quā vitium originale pululasset: etenim si natura, id est, naturalis generatio ex Adamo prius communicaret vitium, quam adueniret gratia; quomodo natura non est ausa anteuertere, & præuenire gratiā; sed eam expectauit? Quare non est audiendus
45. *Reijcitur Bellom.* *Bellomontanus in dicta disp.* 117. *cap.* 4. *n.* 46. dum ait verba ista pro conceptione B. Virginis allegari non posse, sed solum pro illius natiuitate, in eo enim deceptus fuit, quod per naturam intelligit naturam humanam Virginis conceptam, quæ gratiam expectare non potest: cum tamen per naturam intelligenda sit ipsa vis generatiua seminis, quæ nisi præueniatur gratia, simul cum natura genita vitium naturale communicat. Hæc igitur natura non est ausa anteuertere gratiam, aut illam præuenire in natura humana Virginis genita; sed expectauit gratiam, id est locum dedit gratiæ, illique cessit: vt expectatio naturæ metaphorica sit, non propria: quem sensum satis conuincunt verba immediate antecedentia: *etenim natura gratiæ cedit, & tremula stat, progredi non sustinens.* Ex quibus patet naturam *expectasse, quod gratia fructum suum produxisset*; non esse aliud, quam naturam cedere gratię, & stare, nec vlterius progredi ad actualem infectionē personæ genitæ.

¶ Tertiò adducamus verba eiusdem primæ orationis: *O sanctissima, quæ principatus, & potestates fefellisti: atque ignea maligni tela extinxisti, quæ in Spiritus thalamo versata est, atque immaculata conseruata in Dei sponsam.* Quæso explicent nobis aduersarij quomodo Virgo in sua conceptione (scilicet in vtero suæ matris, vt patet ex verbis sequentibus) cœlestes fefellerit potestates? vtique ideo eas fefellit; quia cum existimarent eam generandam fore immundam, genita fuit immaculata, atque posita in thalamo spiritus: non ob aliam rationem, nisi quia concepta fuit, vt fieret sponsa, & mater Dei. 46. *Alius locus Dam.*

¶ Sed accedant alia verba in prima oratione de Assumptione eiusdem Virginis: explicans enim illa verba Luc. 1. *Cogitabat qualis esset ista salutatio*, ita scribit: *gratiæ abyssum inuenit, quæ duplicis virginitatis nauem incolumen seruauerat: animamq; non minus quam corpus Virginem custodierat.* Ecce duplicem habuit virginitatem animæ. s. & corporis, cum vero corpus custodierit absque vlla corruptionis macula, vtique eodem modo custodiuit animam semper integram, & à culpa immaculatam: quod tamen non esset, si cū originali concepta foret: vnde idem Damascenus lib. 3. de Fide cap. 2. *Virginem vocat semper sanctam*; quia scilicet nunquā fuit in statu peccati. 47. *Alius adhuc locus.*

creatio: cum tamen in Virgine ſanctificatio non in eodem inſtanti facta ſit, in quo formatum eſt corpus; quia corpus Virginis non in eodem inſtanti conceptum eſt, & organizatum, & ideo non in inſtanti formatum eſt, ſed in tempore; quamuis in eodem inſtanti, in quo corpus primum fuit vltimate formatum atque organizatum, ſimul etiam anima creata fuerit, & facta vtriuſque ſanctificatio. Hæc eſt vera explicatio verborum ſanctiſsimi Vincentij. Ex qua ſatis colligitur illa duo aduerbia *tunc* & *ſtatim* denotare ſanctificationem Virginis factã eſſe in ipſo inſtanti, in quo corpus primo eſt perfecte formatum, & organizatum, & anima creata, ita vt inter vltimam corporis formationem, & creationem animæ, atque ſanctificationem vtriuſque, nullũ, vel breuiſsimum ſit tempus interiectum.

Quam verborum explicationem conuincunt verba immediate antecedẽtia ad illa, quę ex ſerm. 2. eiuſdem natiuitatis adduximus: agens enim de ſanctificatione B. Virginis ita ſcribit: *Non credatis, quod fuerit ſicut in nobis, qui in peccatis concipimur: ſed ſtatim poſtquam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit ſanctificata.* Ecce apertiſsime diſtinguit inter conceptionem noſtram, & B. Virginis: quod noſtra ſit in peccatis; Virginis autẽ ſtatim poſt formationẽ corporis, & creationem animæ ſit ſancta: iam vero ſi B. Virgo in peccatis cõcepta eſſet, cõceptio illiꝰ à noſtra nõ diſtingueretur. Quare vt illa diſtĩguatur à noſtra, verba illa *ſtatim* & *tũc* no poſſunt non explicari de immediatione ſanctitatis; ita vt in ipſo inſtanti formationis corporis, & infuſionis animæ facta fuerit illius ſanctificatio.

Tandem accedant verba eiuſdem ſermonis ſecundi de natiuitate Virginis fol. 15. col. 1. poſt principium: ita enim habent: *Lux dicitur illa benedicta generatio Virginis Mariæ; quia ſine tenebra culpæ facta eſt.* Et ſtatim: *ſed generatio Mariæ fuit vt lux.* Et ſtatim: *Sic iſta coniunctio Ioachimi, & Annæ luminoſa fuit.* Iam vero generatio Virginis, ſi cum originali macula facta eſſet; vtique facta eſſet cum tenebris culpæ.

Non eſt igitur dubitãdum S. Vincentiũ B. Virginis immunitatẽ ab originali macula non ſolum expreſsiſſe, ſed etiam cõſtanter defendiſſe. Quæ vero in contrarium Caietanus, & Bandellus adducunt ex Sanctiſsimo Vincentio, falſo adducũtur, vt inferius art. 2. §. 1. oſtendemus.

§. 3.

Referuntur Patres, qui immunitati Virginis maxime fauent.

PRæter Patres adductos, qui vel in terminis immunitatem Virginis ab originali macula docent; vel eam efficaciter confirmant; ſunt quam plurimi, qui eam maxime fouent. 51. *Alij Patres fauent*

Primo loco ponatur Origenes (anno 230. is enim non parum fauet puritati conceptionis: non ſolum quatenus B. Virginem appellat immaculatam immaculati homil. 1. ex varijs collecta to. 2. in antiquis p. 499. in nouis autẽ to. 3. p. 3. B. ſed etiã quatenus docet: *B. Virginẽ nec Serpẽtis perſuatione deceptã, nec venenoſis eius afflatibus infectam.* Per venenoſos autẽ Serpentis afflatus non ſine probabilitate intelligi poteſt originale peccatum: quamuis ſolum intelligantur malæ ſuggeſtiones, vt diximus ſupra lib. 2. q. 4. ar. 7. §. 7. ad 5. argumẽtum; ab his autem B. Virgo fuit libera. *1. loco Origenes.*

52. Secundo loco adeſt Cyprianus (anno 250.) nam in ſermone de Chriſti Natiuitate ideo docet non fuiſſe decens, vt B. Virgo in dolore pareret, & cõmunibus cæterarum mulierum laſſaretur iniurijs, *quia* (vt ait) *à cæteris differens natura communicabat, non culpa.* Et ſtatim eam appellat *inſignem corporis, & mentis integritatẽ.* Ecce apud Cyprianum cum cæteris mulieribus non communicauit illa culpa, ex qua habent, quod cum dolore filios pariant: hæc autem culpa nulla alia eſt, niſi originalis; quam ſi communicaſſet cum cæteris iam non haberet omnimodam mentis integritatem, vt patet. *2. loco Cyprian.*

53. Tertio loco fauet Chryſoſtomus (anno 400.) in liturgia pro Virgine, vbi eã appellat *ſemper beatiſsimam, & penitus immaculatam*: quæ verba non ſatis cõſonant cum contractione maculę originalis: etenim ſi aliquando eam habuiſſet, nec pe- *3. loc. Chryſoſtom.*

gratia hoc ipsũ effecit in Virgine. Omittimus quæ supra adducimus, §. 2.

59. 5. loc. Fulgentius. Quinto loco adest testimonium D. Fulgentij (anno 500.) in sermone de duplici Christi natiuitate, dum docet, *Gratiam B. Virginis mentem integram seruasse, & carnem*; sed carnem ita seruauit, vt nũquam corrupta fuerit, affectaque aliqua vel minima carnis illecebra: ergo mentẽ eius ita seruauit, vt nulla, vel actuali, vel originali macula peccati corrupta fuerit.

60. 6. loc. Arator. Sextum testimonium afferri potest ex Aratore Romanæ Ecclesiæ subdiacono anno 540. is enim lib. 1. suor. poemat. in acta Apostolorum post principium in laudem Virginis ita scribit.

A nato formata suo mala criminis Euæ
Virgo secunda fugat.

Malum autem ex peccato Euæ resultãs primum est originale: hoc igitur Virgo fugauit.

61. 7. loc. Consiliũ Francofordiẽs. Septimo loco adduci potest testimonium ex Synodo Francofordiensi sub Adriano primo (anno 795.) in Epistol. ad præsules Hispaniæ tom. 3. concil. pag. 652. in principio vbi postquam docuit *Adam de terra virgine formatum fuisse, addit Christum formatum esse de virgine meliori terra, & magis immaculata.* Quomodo autem formatus esset de virgine terra meliori, si illa cum peccato originali foret formata?

62. 8. loco D. Anselm. Octauum testimonium sit D. Anselmi 1080, ex quo iam superius §. 1. n. 17. adduximus verba ex cap. 5. secundæ ad Corinth. pro hac sententia satis efficacia: sed quoniam dubium est, an illi Commẽtarij sint D. Anselmi, proferamus aliud sumptum ex lib. de Conceptu Virginali cap. 18. vbi ostendit potuisse quidẽ Dei filium absque peccato generari de parente peccato infecta; decuisse tamen, vt de virgine mundissima carnem sumeret: *quia*, vt ait, *decebat, vt illius hominis conceptio de matre purissima fieret: decens enim erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus per vnicum suum filium, &c.* Ex quibus verbis *D. Thomas 1. sent. dist. 44. q. 1. art. 3. ad 3.* colligit Virginem ab originali fuisse liberatam. Quare Anselmus ex D. Thoma pro Virginis immunitate pugnat. Quod ex eo etiã euidentius confirmabitur, si verum est D. Anselmũ fuisse authorem festi Conceptionis B. Virginis vt scribit historia Ordinis S. Benedicti idiomate Lusitano edita. Sed de hoc inferius q. 6. art. 1. §. 13.

D. Thom.

Nonum testimoniũ sit Petri Damiani eiusdem temporis cum D. Anselmo: is præter verba, quæ ex eo superius adduximus §. 1. hæc scribit, in sermone de Natiuitate Virginis: *Nihil vitij in eius corpore aut mente vendicare sibi potuit locum, quæ totius Trinitatis meruit esse sacrarium:* nec immerito, quia dignitas explicata cuiusque vitij tam actualis, quàm originalis expulsionem meretur. ¶ Illud etiam vrget, quod scribit in sermon. Natalis Baptistæ: *B. Virginem in vtero mundatã fuisse à peccato, altiori sanctificationis genere, quã aut Ioãnes, aut Hieremia mũdati sunt.* Cum vero hi duo sint mundati à peccato originali, quod actu contraxerunt: nõ potuit sanctificatio Virginis in vtero esse altioris generis, nisi fuerit præseruatiua ne maculam contraheret: nam vt sanctificatio illius dicatur generis altioris, nõ satis est, quod aut citius, quàm illi, mũdata sit; aut maiori infusione gratiæ: hæc enĩ duo sub vno, & eodem genere sanctificandi continentur. 63. 9. loc. Damianus.

Decimum testimonium sumatur ex Hesychio conc. 2. de B. Virgine in 2. to. Biblioth. Patrum: ex anno 400. dum affirmat, *B. Virginem audaciam Dæmonis contriuisse*: audaciam, inquam, illam, qua Euam, & Adamum aggredi, & decipere ausus est; quod fuit omnium hominum originale vitium: confregit autem hanc audaciam, dum ab originali culpa diuina gratia fuit immunis. 64. 10. loc. Hesychius.

Vndecimum testimonium sumitur ex Sanctissimo Dominico Ordinis Prædicatorum fundatore (anno 1200.) in tractat. de Corpore Christi: quem cõtra hęreticos Albanenses scripsit: vbi in hæc verba: *Sicut primus Adam fuit ex terra virgine, & nunquam maledicta formatus, ita decuit in secundo Adam fieri. s. Christo: cuius terra, id est, Mater Virgo nunquam fuit maledicta.* Ita de Sanctissimo Dominico referunt grauissimi Authores, *s. Antonius de Cucaro in Elucidario de Conceptione* 65. 11. loc. S. Domin. Antonius Cucarus.

Virgi-

Galatinus *Virginis Parisijs impresso anno Dñi 1506. & Petrus Galatinus lib. 7. de Arcanis Catholicæ veritatis cap. 7. Cannisius lib. 1. de Virgine Deipara cap. 7. cum pluribus alijs quos refert Pineda in sermone de conceptione* Pineda. *Virginis* §.7. quos vide: quare non videtur dubitari posse Sanctissimum Dominicum illum librum scripsisse. Quin potius apud eundem Pinedam videbis, quo modo liber iste à quibusdam hæreticis, qui immunitatem Virginis impugnabãt, in ignem coniectus exiuit illæsus. Quod confirmatur testimonio Episcopi de Acerra in Regno Neapolitano, & Antonij de Cucaro in præcitato Elucidario. Supposito igitur quod liber iste à Sãctissimo Patriarcha Dominico fuit editus, supposita etiam efficacitate verborum ad firmandam Virginis immunitatem ab originali macula (etenim si illa nunquam fuit maledicta; vtique nunquam fuit macula originali infecta) mirum est, quod Ordinis Dominicani Theologi Sanctissimi sui Patriarchæ, & fundatoris sententiam non sequantur: sed, vt credo, negabunt hunc librum à Sancto Dominico fuisse conscriptum, vt negat Bandellus in lib. contra B. Virginis puritatem rat. 11. fol. 99 pag. 2. vbi testatur librum istum mendaciter illi fuisse impositum: idem testatur Thomas Maluenda in lib. de Paradiso cap. 60. sed in hoc non sunt audiendi, cum tot, & tantæ authoritatis Theologi hunc librum S. Dominico tribuant; & liber ille ex eodem citetur in additionib. ad Glos. ad Rom. 5. vt testantur Feuardensius, Ioannes Draducæus, & Iacobus de Borli: imò etiam illum suo Patri S. Dominico expresse tribuat Frater Vincentius Bellouacẽsis Episcopus (qui post Sanctum Dominicum obijt annis 35.) in suo Speculo historiali lib. 29. cap. 96. vbi Sancto Dominico tribuit libellũ, qui ter ab igne exiuit illæsus. Idem facit Theodoricus Apoldia in vita Sancti Dominici lib. 1. cap. 6. & Sanctus Antoninus 3 p. tit. 19. cap. 1. §. 8. quos authores refert Ojeda d. defensione. in 1. fundamento cap. 7. fol. 18. p. 1. vbi refert responsorium quoddam, in officio B. Dominici, vbi idem de eodem libro testatur, & affirmat se illud in quodam Breuiario legisse, & idem confirmat testimonio fratris Iacobi Genuensis in lib. de legẽdis sanctor. c. 108. Ioannis Gersij Bononiensis in vita eiusdem sancti apud Lipomanum de vitis Sanctorum pag. 2. fratris Ferdinãdi de Castillo lib. 1. suæ historiæ cap. 8. Petri Episcopi Equilini lib. 7. Catalogi Sanctorum cap. 22. & Pelbarti lib. 4. Stellarij p. 1. art. vltimo. Quare negari non potest librum illum à B. Dominico fuisse scriptum.

Hac veritate conuictus Gabriel Barilete in serm. de conceptione B. Virginis admittens librum illum esse verum fœtũ Sanctissimi Patriarchæ Dominici, asserit non constare an in illo lib. præcitata sint verba: sed cum sine fundamẽto loquatur & contra tot grauissimorum authorum testimonia, audiendus non est, vt contra eum scribit Ojeda vbi supra fol. 18. pag. 2. maxime cum constet Albigenses hæreticos, contra quos S. Patriarcha disputabat in ea fuisse hæretica blasphemia, vt dicerent B. Virginem (horrẽdum dictu) fuisse meretricem. Credẽdum est igitur, imo affirmandum S. Patriarcham pro omnimoda Beata Virginis puritate acerrime pugnasse; & ideo puritatem suæ conceptionis ex diametro stantem approbasse: quare nec est audiendus Barilete, dum negat verba illa in præcitato libro contineri. 66.

Sed nec audiendus est Bandellus, dum ait verba in hoc sensu esse intelligenda, vt Christus formatus sit de terra immaculata pro tempore, quo Christum cõcepit: in quo tamen maxima dignus est reprehensione; cum contradicat illis verbis: *nunquam fuit maledicta*; quæ omne tẽpus complectuntur: quare non possum non admirari, quod filij Sanctissimi Patriachę Dominici potius opinionem filij, id est, Sanctissimi Thomæ, quam Patris doctrinam sequantur.

Postremo loco pro immunitate conceptionis B. Virginis adduci possunt illi Patres, qui prædicant *Virginẽ esse immaculatam, & ab omni contagione peccati liberã.* Quorum primus fuit *Iacobus Apostolus in sua Liturgia*, cuius sexta Synodus can. 32. mentionem facit: in ea enim sæpe affirmat B. Virginem esse immaculatam. 67. *Postremus locus.* *Iacobus Apostolus*

Septima

Ephrem. Arnobius. Origenes. Andr. Cretensis. Euthimius. Theodore. Fulbertus. Gregor. Neocæsa.

Septima *etiam Synodus action.3. & Concilium Francofordiense in Epist.ad Episcopos Hispaniæ*, immaculatam, & prorsus purã eam prædicant. *Ephrem etiam in sermone de Lamentatione Virginis tom.3.pag.199. D.* eam prædicat puram, & immaculatã, & inculpatam. Immaculata etiam dicitur *ab Arnobio Romano Psalm.10.ad illa verba Dominus in templo sancto suo.* Immaculata dicitur ab *Origene in prima homilia ex varijs collecta*: eodem modo laudatur ab *Andrea Cretensi in sermone de Assumptione; & ab Euthimio in serm.de Zona Virginis à Theodoreto lib.3.in Cantic.ad illa verba sexaginta sunt Reginæ, à Fulberto Cranotẽsi quem supra citauimus*, eam corpore, & anima prorsus impollutam appellat *Gregorius Neocæsariensis in expositione salutationis Angelicæ*: Et est phrasis apud Patres sæpissime vsurpata.

Ambros. Hierony. Sophron. Brunus. Damian. Cyprianus. Rupertus.

68. Qui etiam alia communi phrasi volũt eam esse ab omni peccato liberam: ita *D. Ambrosius in Psalm.118.serm.22. D. Hieronymus in cap.10. Ecclesiastici: Sophronius Ierosolymitanus in Epist.ad Sergium lecta, & probata in 6. Synodo actione 11. Brunus supra citatus, & in lib.1.de Emmanuele cap. vltimo: Damianus in serm.de Natiuitate Virginis: Cyprianus in lib.de Cardinalibus Christi operibus, in cap.de Natiuitate Christi*, vult B. Virginem integritate carnis, & mentis fuisse insignem: denique communiter refertur *Rubertus Abbas lib.6.in Cãtic. asserens Virginem liberam fuisse ab omni iugo peccati*, quæ verba satis declarant eã fuisse liberam à iugo peccati originalis.

Iacobus Apostol. 7. Synod. Theodore. Hierony. Gregor.

69. Idem declarant Patres, qui volunt eã fuisse omnibus Angelis puriorem: vt satis colliges *ex Iacobo Apostolo in præfata Liturgia: & ex septima Synodo actione quinta: ex Theodoreto vbi supra: ex Hieronymo in serm.de Assumptione Virginis, & ex Gregorio lib.1.in lib.*Reg. Hæc enim puritas nõ solum posita videtur in positiua perfectione gratiæ; sed etiam in carentia omnis culpæ. ¶ Hæc omnia, si nõ conuincũt, suadent tamen hoc priuilegium ex communi sanctorum mente B. Virgini concedendum esse.

§. 4.

Augustinum pro nobis stare.

Explicatur sentẽt. August.

70. QVænam fuerit Augustini sententia de hac controuersia, soli aduersarij controuersum faciunt: etenim pleno ore affirmant eum immunitatem Virginis ab originali macula expresse impugnasse: sed quam id sit falsũ inferius in 2. huius art. sect. ostendemus: vbi omnia Augustini testimonia, quæ pro se adducunt explicabimus. Nunc cõtra illos euidenter monstrabimus Augustinum, si non in terminis, verbisq; formalibus, & expressis scripserit B. Virginem sine peccato originali conceptam fuisse; id tamen efficaciter docuisse.

D. Berna. Iacobus Genuensis. Coccius. Galatinus. Cannisius. Bellarm. Suarius. Valentia. Bellom.

71. Quod hæc fuerit Augustini sententia, aperte testatur *D. Bernardus sem.4. super Salue Regina*: & quamuis nonnulli dubitent an illi sermones sint illius, dubitandum tamen non est authorem illorũ esse magnæ authoritatis, cum inter opera D, Bernardi semper sint enumerati. In illo igitur sermone pag.450. ita scribit: *Innocens fuisti ab originalibus, & actualibus peccatis: nemo ita præter te: vnde Augustini authoritas; cum de peccatis agitur. &c.* Idẽ etiam testatur *Iacobus Genuensis, quem superius §.1. adduximus*: is enim immunitatem B. Virginis confirmat authoritate Augustini in serm. 2. de Assumptione Virginis, cuius verba refert *Coccius lib.3. de B. Virgine art. 1. pag. 269.* Augustinum absque dubitatione ita docuisse expresse testatur *Galatinus lib.7. de arcanis verbi Dei cap.5.pag.* 501. Cum his Patribus consentiunt omnes nostri temporis Theologi, aliquibus exceptis Thomistis: ita *Cannisius, Bellarminus, Suarius, Valentia, & Bellomontanus*, cum cæteris Nouioribus: imò idem testantur omnes antiquiores, quos supra ar.2. pro nostra ista sententia adduximus.

1. loc. Augustin.

72. In huius rei confirmationem fere omnes nostræ sententiæ assertores adducũt Augustinum in lib. de natura, & gratia cap.36. vbi Pelagio obijcienti plurimos fuisse Sanctos, qui nunquam peccauerũt (inter quos Virginem enumerabat) his verbis respondet: *Excepta Virgine Maria, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volumus quæstionem: vnde enim scimus, quod ei plus gratiæ collatum fuit aduincendũ omni*

ex

ex parte peccatum; quæ concipere & parere meruit eum, quem constat nullũ habuisse peccatum: hanc igitur, Virgine excepta, si omnes illos Sanctos, & Sanctas, cũ hic viuerẽt, congregare possemus. Ecce Augustinus fatetur non esse suæ intentionis, cum de peccatis agitur, sub illa quæstione Virginem comprehendere.

73. *Responsio aduersariorum non recipitur.* ¶ Sed respondent aduersarij Augustinũ loqui de peccatis actualibus, non de originalibus, vt ait Medina, & quidam alij: sed Augustinum loqui generaliter de peccatis, siue actualibus siue originalibus multis contendit *Catharinus in primo trac. de Conceptione Virginis cap.5.pag.52.& in 2.tract.lib.2.cap.3.pag.43. Cannisius lib.1. de Virgine Deipara c.10.pag.102. & 103. Bellarminus tom.4.in 2. controuers.lib.4.de amissione gratiæ, & statu peccati cap.15.§. Habemus tertio Augustinum: Suarius 2. tom.ad 3.p.disp.3. sect.5.§. in secundo ordine numerabimus pag.42. Valentia 4.to.disp. 2.q.1.punct.2. pag.415.& 416. Vasquez Bellomontanus 2.tom.ad 3.p.disp.117.cap. 3.num.28.29.& 30.* & est communis fere omnium nouiorum explicatio, quam Valentia cum plerisque alijs putat esse indubitatam, quod etiam existimo. Eam primo loco confirmo authoritate S.Bernardi in d.sermo. 4. super Salue Regina, vbi nostram sententiam cõfirmat authoritate Augustini adducens præcitata illius verba. Satis igitur significat illa esse intelligenda, tum de actualibus, tum de originalibus, cum docuerit Virginem ab vtrisque fuisse innocentem.

Catharin. Cannisius. Bellarm. Suarius. Valentia. Bellom.

1. Confirmatio ex Bernard.

74. Accedit etiam: quoniam illa verba *ad vincẽdum omni ex parte peccatum* expressè interpretatur tã de originali, quam de actuali, ita scribẽs: *Ex omni parte*, inquit, *hoc est ex parte originalis, & ex parte actualis peccati.* Dubitari igitur non potest D. Bernardum, siue authorem illorum sermonũ verba Augustini citata intelligere etiam de peccatis originalibus: & in eodẽ sensu eadem intellexit Iacobus Genuẽsis superius adductus.

75. *2. Confirmatio.* Deinde id confirmari potest: quoniã licet quæstio ab hæretico proposita de solis esset peccatis actualibus, & Augustinus ibi contra eum principaliter ostẽdat neminem ab actuali peccato immunem viuere: tamẽ in exceptione, quam per parenthesim facit, eum loqui generaliter de quocunque peccato, euidenter ostendũt, quæ ad exceptionem confirmandam adduxit: nam in primis generaliter affirmat, cum de peccato agitur, Virginem semper esse excipiendam. Præterea ratio, quam affert nõ finit, vt illa exceptio 76. ad sola peccata actualia coarctetur, cum etiam accõmodetur originalibus: *de qua*, inquit, *propter honorem Domini nullam volo quæstionem esse*: iam vero honor Christi Domini non minus postulat, vt Mater careat originali, quam actuali: quin potius magis id exigit; quia actuale peccatum, quando est veniale, non facit personam Deo inimicam, nec ponit hominem sub põtestate Diaboli: imô stat cum gratia: cum tamen peccatum originale vtrũque faciat, de quo inferius latius dicem⁹.

Addit adhuc D.Augustinus. *Se ideo Virginem excipere, cum quæstio de peccatis agitur; quia concipere, & parere meruit eum, quem constat nullum habere peccatum.* Cum 77. vero Christus nec actuale habuerit, nec originale; si Augustinus cum agitur de peccatis actualibus, ideo Virginem excipit, quia Christus nõ habuit actuale: eadẽ ratione excipienda erit, cum agitur de originali; cum Christus illud etiam non habuerit.

Accedunt tertio illa verba: *Quod Virgini plus gratiæ, quam cæteris fuit collata ad vincendum omni ex parte peccatum*: pec- 78. 3. Cõfirm. catum autem tunc omni ex parte vincitur, cũ quis, & ab actuali, & ab originali liberatur, vt docet Bernardus in d.ser.4.

Accedit quarto: quoniam cũ copus 79. 4. Cõfirm. Augustini in illo libro sit ostendere contra Pelagianos, neminem, etiam infantes, sine peccato esse, vtique in eo libro agit de peccato generaliter sumpto; & subinde illa exceptio: *cum de peccato agitur* de omni peccato est intelligenda, vt bene aduertit Suarius loco citato: vbi etiam (& sit quinta confirmatio) doctissime aduertit, si illa verba: *cum de peccatis agitur* de solis actualibus essẽt intelligenda, vtique non sola virgo excipienda foret, sed etiam infantes baptizati: quoniam constat illos peccatũ actuale non habere: imò etiam addo Ioannem Baptistam ab

illa regula excipiendum fore; quia apud nonnullos, non ſine aliqua probabilitate, nullum habuit peccatum actuale M. vel V. quam ſententiam probauerũt Galatinus *lib. 7. de Arcanis cap. nono, & Catharinus opuſc. de eximia Christi prædeſtinatione: quorum ſententiam eſſe probabilem docuit Suarius 2. tom. ad tertiam partem diſp. 24. ſectio: 4. pag. 383. colum. 2. & pag. 384. col. prema.* Idem de Beato Ioſeph teſtantur *Gerſon in quodam ſerm. de Natiuitate Mariæ, & Iacobus Chriſtopolitanus.* Quare cũ Auguſtinus ſolam Virginem excipiat: & de Baptiſta non putet illam opinionẽ eſſe temerariam, vt patet ex lib. *de Spiritu, & litera c. 2. & Epiſt. 95.* vtique mens illius eſt in præcitatis verbis comprehendere, tam actuale peccatum, quam originale.

Galatinus Catharin. *Suarius.* *Nec B. Ioſeph.* *Gerſon.*

80. *Vlt. confirmatio.* Accedit vltimo apud Auguſtinũ hæc duo mutuo ſe inferri: nõ cõmittere peccatum actuale grandioris ætatis, & non habere in infantia originale, vt ex eo ſtatim adducemus *lib. 5. contra Iuſtinianũ cap. 15.* Quare ſi quando agitur de peccatis Virginem excipit ab actuali; eandem etiam excipiet ab originali. Cõcludimus igitur verba illa *cum de peccatis agitur* ex mente Auguſtini eſſe accipienda generaliter: & ſubinde affirmandum eſt Auguſtinum B. Virginem, & ab actuali, & ab originali peccato liberaſſe.

Auguſt.

81. *2. loc. Auguſtin.* Secundo loco idem efficaciter oſtenditur ex regula ab Auguſtino poſita lib. 5. contra Iulianum cap. 15. ad finem to. 7. vbi agens de Chriſto ita ſcribit: *Profecto peccatum etiam maior feciſſet, ſi paruulus habuiſſet: nam propterea nullus eſt hominũ præter ipſum, qui peccatum non feciſſet grandioris ætatis acceſſu; quia nullus eſt hominũ, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis exortu.* Agit autem de peccato originali: quia in infantia hoc ſolum dari poteſt. Ex his autem verbis ſatis patet apud Auguſtinum neminem ſine peccato actuali poſſe viuere, qui habuit originale: & ſubinde apud Auguſtinum valet hæc cõſequentia: *habuit originale: ergo adultus habuit actuale.*

82. *Nota conſequẽtiam Auguſt.* Cum vero pateat hanc conſequentiam etiã in Chriſto eſſe veram, ſi per poſsibile, vel impoſsibile in eo admitteretur antecedens; a fortiori exiſtimabit eam in Virgine eſſe neceſſariam, cum illa ſola gratia fuerit à peccato libera. Quare ſicut in Chriſto, ideo quia non habuit actuale, infert eum non habuiſſe originale, ſumpto argumento à deſtructione conſequentis ad deſtructionem antecedentis; eodem modo negando in Virgine peccatum actuale, ab ea etiam negabit originale: igitur cum apud Auguſtinum firma ſit conſequentia; *Si Virgo habuiſſet originale, habuiſſet actuale:* vtique dum actuale in Virgine non admittit, nec etiam admittet originale.

¶ Nec vim argumenti ſolues, ſi dicas Auguſtinum conſequentiam iſtam *grandioris ætatis non fecit actuale: ergo ætatis infantilis non habuit originale,* ſolum admittere in his, qui in adulta ætate ex ſe peccatum actuale facere non poſſunt: & proinde eam ſolũ admittere in Chriſto, qui ex ſe erat impeccabilis: in Virgine autem eam non valere; quia ex ſe peccare poterat, & per ſolam gratiam fuit libera: non ſolues, inquam, vim argumenti: quoniam hanc ſolutionem ipſemet Auguſtinus reijcit; adducit enim illã in illis verbis: *vt doceret* (S. Paulus) *inquiens, quia qui non facit, habere non potuit:* & tamen affirmat cõſequentiam illam etiam in Chriſto valere, ſi per poſsibile, vel impoſsibile admittatur, eum in ætate adulta actuale feciſſe: facta enim hac ſuppoſitione impoſsibili, apud eum valet hæc conſequentia: *ergo habuit originale:* ſicut etiam facta ſuppoſitione; quod paruulus habuit originale, valet iſta: *ergo adultus habuit actuale.* 83. *Occurritur eiuſdem ſolutioni.*

84. Quare ſi ex mente Auguſtini præcitata conſequentia eſt firma in Chriſto, prædicta impoſsibili ſuppoſitione facta: vtique, facta eadem ſuppoſitione, ſimpliciter illa valebit in Virgine: & ex cõſequẽti à deſtructione conſequentis Auguſtinus fatebitur, Virginem non habuiſſe originale, ſi actuale non habuit. Quare cum ex Auguſtino illa nullum habuerit actuale, neceſſario tenetur Auguſtinus fateri illam non habuiſſe originale. Solutio igitur illa merito diſplicuit *Suario 2. tom. ad 3. p. diſp. 3. ſect. 5. pag. 42. col. 2. in principio.* *Suarius.*

¶ Sicut etiam non potest non displicere responsio, siquis dicat, doctrinam Augustini intelligendam esse de eo, qui paruulus habuit originale, cum quo natus est; non vero de eo, qui cum originali conceptus, sine originali nascitur, vt pote sanctificatus in vtero: hæc enim solutio sine vlla, vel apparenti probabilitate excogitatur: etenim eadem ratio est de eo, qui in vtero cum originali concipitur, licet sine eo nascatur, quæ est de eo, qui conceptus cum originali, cum eodem nascitur, licet statim sanctificetur: quam doctrinam satis confirmat communis, & recepta sententia, quæ nec Baptistam, nec Ieremiam (qui cōcepti cum originali in vtero sanctificati sine originali nati sunt) à peccato veniali liberat: de qua sententia videndus est *Suarius secundo tom. ad tertiam partem disputa. 24. sectione quarta pagina 383. columna 1. §. Tertio ex his.*

Suarius.

85 *3. loc. August. satis difficilis.*

Tertio loco adducitur Augustinus, in lib. de quinque hæresibus cap. 5. tomo 6. *Si potui inquinari cum eā facerem: potui in illa inquinari, cum ex ea nascerer.* Pro huius difficilis loci intelligentia aduertendum est ex verbis præcedētibus: *Quid est, quod te permouet in mea natiuitate? non sum tibi diuis conceptus cupiditate,* satis colligit, Manichæum (contra quem agit) ideo negasse Christum habere veram carnem humanam, & esse verum filium Virginis; quia existimabat ex muliere immunda (id est in peccato originali concepta) nō posse filiū Dei, nisi immunde concipi, & peccato originali coinquinari, quod filio Dei repugnabat: Augustinus vero vt hoc argumentum elidat, introducit filium Dei cum Manichæo colloquentem, & ostendentem, Matrem, ex qua natus est, non fuisse cum aliqua factam immunditia, cum ab ipso Dei filio fuerit fabricata, *Ego* (inquit) *Matrem, de qua nascerer, feci: ego viam meo itineri præparaui, atq; mūdaui: hanc, quam tu despicis Manichæe, Mater est mea: de manu fabricata est mea.* Deinde addit verba adducta: *Si potui inquinari; &c.* quæ dupliciter leguntur; nam apud Gersonem ita legitur: *Si potuit inquinari cum eā facerem; potui inquinari, cum ex ea nascerer:* ita vt prima pars periodi intelligatur de Virgine cum in vtero formata est: secunda autem pars de Christo ex Virgine concepto: vt sit sensus: *Si potuit Mater mea inquinari, &c.* Sed vera lectio habet sicut supra posuim⁹, vt vtraque pars de Christo intelligatur. Quocūque tamen modo verba illa legantur, cōstat Augustinum pugnare pro honore Virginis: cum scribit: *Ego matrē, de qua nascerer, feci, &c:* ita vt illis contra hæreticum probet Virginem, quam in matrē elegerat, immundam non fuisse conceptam: quasi dicat fieri non posse, vt filius Dei formaret sibi Matrem, & illam formaret immundam: & subinde ostēdat, Manichæum in suo fundamento falsò supponere Virginem electam in Matrē cum immunditia fuisse conceptam: quasi non potuisset filius Dei ex ea nasci sine vlla peccati immunditia. Arguit igitur Dei filius conceptionem, & formationē Virginis Matris immaculatam esse ex eo, quod ipse eam fecerit, & sibi in Matrem præparauerit: quasi sic argumentetur: *Sicut ego inquinari non potui nascendo ex illa: ita inquinari non potui, cum eam in meam Matrem præpararem.* Quæ doctrina ex præcedentibus deducitur: etenim filius Dei faciendo, & efformando Virginem in vtero Annæ non aliter potuit inquinari, nisi quia honorem Matri debitum non exhiberet, si cum posset eam formare penitus immaculatam, mundando eam mundatione præseruatiua, eam formauerit maculatam originali macula. 87.

Quare vis argumenti positi in illis verbis, *Si potui inquinari, &c.* in hoc est posita, vt filius Dei contra hæreticum ita arguat, *Si ego potui inquinari non exhibendo Matri futuræ honorem naturaliter debitum, potui etiam inquinari nascendo ex illa immunda.*

Eadem est vis argum. ex 2. lectione.

Quare cum hoc consequens non sit admittendum; nec etiam admittendum est me Matrem meam formasse immundā.

86. *Duplex locus August.*

¶ Et eandem arguendi vim habent præcitata verba, si prima periodi pars legatur in tertia persona, ita vt intelligatur de Virgine; sensus enim erit, *Si Virgo Mater mea potuit coinquinari existens à me formata; potui, & ego inquinari nascendo ex ea;* quia illa de manu mea fabricata non

potuit

potuit immunda, & inquinata formam; nisi ego coinquinarer, eam formando im mundam, cum possem eam efformare mundam. Hæc est huius loci difficillimi vera, & facilis explicatio: ex quo ita explicato euidenter colligitur Augustinũ absque dubio sensisse Virginem non solum immaculatam fuisse natam ex vtero; sed etiam in vtero conceptam fuisse sine vlla originalis peccati macula.

Hæc ex Augustino adduximus pro confirmanda virginis immunitate à peccato originali.

§. 5.

Qui nam Patres pro hac nostra sententia admittendi non sint, quamuis à viris doctissimis pro ea citentur?

89. *Qui Patres pro Virgine nõ satis firmiter citentur.* VT euidenter appareat nos hanc quæstionem excitare solius veritatis indagandæ gratia adducemus plures ex Patribus à doctissimis Theologis pro nostra opinione adductos: & ostendemus eos pro illa non stare.

90. *1. Citatur Greg. Taumaturgus.* Primo igitur loco *Turrianus in Epist. de peccato originali* adducit S. Gregoriũ Taumaturgũ (qui floruit anno Domini 233.) in quodam sermone: explicans enim verba Lucæ-2. *Aue gratia plena*, ait *Virginem dici gratia plenam; quia in generationibus hæc sola Virgo Sancta corpore, & spiritu fuit*, quæ verba Turrianus explicat, non quidem de sanctitate eiusdẽ generis cum alijs virginibus, quæ à Paulo, & corpore, spiritu sanctæ dicuntur, sed de sanctitate longe alterius generis; quatenus .s. Virgo fuit immunis ab originali culpa: quem sensum colligit ex eo, quod magnus ille Gregorius in sequẽtibus affirmat: *Cum Virgine esse eum, qui sanctificationis est Dominus salutis procurator, & veræ pacis distributor: qui ex terra virgine fecit hominẽ.* Non decebat igitur (inquit Turrianus) gratiam, quam Deus Adamo concesserat, Virgini denegari.

91. *Nõ probat intentum.* ¶ Ego tamen plane non video, quomodo ex illis verbis magnum illum Taumaturgum in nostram adducamus sententiam: admitto enim B. Virginem fuisse Sanctã, & corpore, & spiritu nouo quodam sanctificationis genere illi soli concessio: quoniam in sanctificatione corporis sola illa Deum in suo vtero concepit; ex cuius contactu vterus illius nouo sanctificationis genere sanctificatus mansit: spiritus etiam speciali quodam modo in ea fuit sanctus: tum, quia ita sanctus fuit, vt ab omni actuali peccato liber fuerit; siquidem ex sententia Augustini soli spiritui Virginis id concessum fuit: tum secundo, quia in sola illa gratia diuina fomitem nõ solum ligauit; sed etiam omnino extinxit; quod soli Virgini datum est.

Quare propositio asserta à Taumaturgo non satis efficaciter arguit Beatam Virginem ab originali immunem fuisse; nec hunc sensum euincunt verba posteriori loco adducta: etenim Sanctissimus Gregorius totus est in explicanda Virginis sanctificatione, quæ in conceptione Verbi futura erat: ideo autem dicit Deum condidisse Adamum ex terra virgine, vt ostenderet potuisse Deum ex Maria Deipara carnem sumere, illa permanente Virgine, & omnino incorrupta. Quare Taumaturgus pro nostra sententia ex illis verbis afferi non potest. 92.

Secundo idem Turrianus adducit Proclum Constantinopolitanum Chrysostomo contemporaneum: quatenus in Homilia de Virgine *Virginis carnem appellat impollutam.* ¶ Cæterum eam impollutam appellare potest in eodem sensu, in quo omnes sancti eam impollutam vocant; quia scilicet nulla concupiscentiæ labe, aut contagio polluta est, & à viro omnino intacta. 93. *2. Citatur Proclus.* *Non recipitur.*

Tertio adducit Theodotum Angranum, in Homilia de Natali Domini, quã fecit in Concilio Ephesino, quatenus ait *Vterum Virginis fuisse mundum à passionibus peccati.* ¶ Sed cum aduersarij hoc etiam de Virgine prædicent, non video quomodo Theodotus nostram dicat sententiam: etenim ideo docet Virginis vterum à passionibus peccati fuisse mundum: quia mundus fuit à concupiscentia, quæ est lex membrorum, & peccati fomes: sed inde non infertur Virginem illi fomiti nũquam fuisse subiectam, quia post contractionẽ peccati potuit ab illius passionibus liberari. 94. *3. loc. citatur Theodotus.* *Nõ placet.*

95. 4. loco citatur Cypri. Quarto loco à quam plurimis adducitur Cyprianus, siue author libri de operibus Cardinalibus Christi apud Cyprianum in sermone de Natiuitate Christi, vbi pag. 448. colum. secunda. ita ait: *Spiritu Sancto obumbrante incendium originale extinctum est.; ideoque innoxia affligi non debuit, nec sustinebat iustitia, vt illud vas electionis communibus lassaretur iniurijs; quoniam plurimum à cæteris differens natura communicabat, non culpa.* Propter quæ verba Suarius, & Valentia putant D. Cyprianum testem esse, & assertorẽ immunitatis Virginis ab originali peccato.

96. Non probatur. ¶ Sed immerito, quia author illius libri in eo loco non agit de culpa originali, sed de culpa, quæ via communi comitatur delectationem in concipiendo: etenim in illo loco solum explicat nullam naturæ iniuriam, quæ in puerperio aliarũ mulierum reperitur, fuisse repertam in puerperio virginis; nam ante illa verba ita scribit: *Nec aliqua naturæ iniuria Matrem Domini lassarat; quoniam sine tormento peperit, quæ in conceptione caruit voluptate: nihil in hac re petijt vltio, nec præcedens delectatio aliqua expetijt pœnarum vsuram.*

97. Hanc conclusionem in his verbis positam probat verbis supra allatis: *Spiritu Sancto obumbrante incendium originale extinctum est.* Incendium, inquam, originale, id est, incendium libidinis ab ipsa natura conceptionem concomitans: hoc enim extinctum est, & omnino sublatum; quia Spiritu Sancto obumbrante sine viro concepit. *Ideoque innoxiam affligi non decuit*: innoxiam, inquam, ab incendio libidinis, cum in hac cõceptione nullum fuerit: & ideo non decuit in partu puerperioque eã affligi. *nec substinebat iustitia; vt illud vas electionis communibus lassaretur iniurijs*: iniurijs, inquam, quibus cæteræ mulieres in partu lassantur: *Quoniam à cæteris differens, natura communicacabat, non culpa*: hoc est etsi cum cæteris mulieribus communicabat natura, quatenus ad conceptionem Verbi sanguines, semenque muliebre, ex quo Christi corpus formaretur, tanquam vera fœmina produxit, & in hoc cum cæteris mulieribus natura cõmunicauit: non tamen cum illis communicauit in culpa libidinis, quę in alijs in deferendis ad fœtum sanguinibus vt plurimum reperitur. Iste est genuinus, & proprius sensus illorum verborum: quare author illius libri nec agebat, nec agere poterat de incendio culpæ originalis, quo concipimur, sed de incendio libidinis, quo concipiunt mulieres. Etenim sine hoc B. Virgo concepit Verbum. Quare in hac conceptione fuit in Virgine mentis, & corporis summa integritas; siquidẽ in ea Virgo suo modo fruebatur præsentia Christi, tum spirituali, tũ corporali. Vnde nec pro nostra sententia faciunt illa alia verba: *Quæ carnis, & mentis integritate insignit*: quia de integritate in conceptione Verbi reperta apertissime loquuntur:

Quinto à Cannisio, Suario, & alijs adducitur Richardus de Sancto Victore, tum in expositione Canticorum 2. parte capi. 26. & 42, tum etiam in tractat. de Emanuele cap. vltimo: sed in vltimo loco nihil inuenies, quod ad institutum cõducat: in primo autem loco post multa, quæ in laudẽ Virginis adducit hæc possunt ad institutum facere; *Obtenebrantur*, inquit, *stellæ.i., Sancti caligine culpæ: sed beatissima Virgo Maria tota pulchra fuit, quam totã illustrauit, & perfudit sol iustitiæ, vt nec maculã habuerit; nec tenebras culpæ.* 98. 5. lo. affertur R.chardus Victo.

¶ Sed verba ista esse intelligenda de macula, & tenebris peccati actualis facile intelliges ex verbis antecedentibus: *Hi qui sanctitate vitæ lucent, velut Luna, velut stellæ in nocte huius vitæ, obtenebrantur in eius comparatione*: ex quibus patet Richardum agere de Sanctis, qui vitæ sanctimonia in hoc mundo lucent, & de luce, qua lucent in eo: eorum enim lux, si cum luce, qua Virgo in hac vita vixit, comparetur; in eius comparatione obtenebratur; quia, scilicet in eis, & datur aliqua macula culpæ actualis, & dantur tenebrę tẽtationum, quibus à Dœmone impugnantur: cum tamen Beata Virgo, nec vllam actualem culpam admiserit, nec illius ratio, aut ex fomite peccati, aut ex Dœmonis oppugnatione, vnquam obtenebrata fuerit. Et iste est verus sensus illorũ verborũ. Nõ admititur.

Illud

98. *Officiũ antiquum refert Rich* ¶ Illud tamen notandum est in officio antiquo conceptionis Virginis hæc verba ex Richardo afferri: *non decuit, vt caro Mariæ qualicũq; foret obnoxia culpæ, nam Dei Sapientiæ indignum credimus, vt quam ad lucem gentium destinauit, prauitate tenebræ fineret inuolui: nec erit ingratus Matri suæ, qui Patri Matrique honorem præcepit exhiberi.* Quæ verba si in Richardo inuenirentur, nostræ fauerent veritati: sed illa in eo inuenire non potui.

99. *6. loco refertur Nyssenus.* Sexto loco, à Valentia adducitur D. Gregorius Nyssenus homil. 13. in Cant. vbi ita scribit: *Oportebat Matrem vitæ tam conceptionem à lætitia inchoare, quam partum in lætitia perficere, nimirum ait ad eam princeps ille Angelus: gaude per gratiam dilecta: qua voce mæstitiam illam abigit, quæ rerum initio propter peccatum partui est imposita.* Adducit etiam illum, quatenus in eodem loco Virginem appellat, *cubile vitiorum expers.* ¶ Sed hæc testimonia sine *Non placet.* vllo fundamento adducuntur: quoniam prius testimonium nihil ad rem facit, cũ euidenter in eo agatur de lætitia, qua virgo Christum concepit, & peperit. Posterius autem generale est, & ab omnibus Virgini conceditur: omnes enim fatentur eam fuisse omnium vitiorum expertem, quando Christum concepit: de cuius conceptione Gregorius agebat.

100. *7. loc. affertur Basil.* Septimo loco, idem Valentia affert D. Basilium in Conc. de Sancta Christi Natiuitate: nam postquam dixit nihil illius sæculi comparandum esse cum puritate Mariæ Virginis, ita scribit: *Ex sanctitate igitur compacta caro digna erat, vt Deitati vnigeniti vniretur.*

Non probatur. ¶ Sed ego plane non video, quomodo hæc verba probent Virginem à labe originalis culpæ fuisse immunem: solum enim intelliguntur de carne, quam in vtero Virginis compactam, & ex puris Virginis sanguinibus genitam, Diuinum Verbum assumpsit: non vero de carne in vtero Beatæ Annæ compacta, & genita ad corpus Virginis efformandum: carnem illam fuisse compactam ex sanctitate, tum Spiritus Sancti, tum Virginis, nullus negare potest: hæc autem, an ex sanctitate fuerit compacta, negant omnes aduersarij: & merito; quia illa eadem numero non fuit compacta, vt Verbo Diuino vniretur: sed alia, quæ tempore conceptionis Verbi fuit in Virgine.

Tandem pro hac sententia adducitur Cyrillus Alexandrinus a Gundisaluo Sancio Luzero in suis Theologicis discursibus in defensionem immaculatæ conceptionis Beatæ Virginis in primo discursu in capite quinto, fol. 19. pagin. secunda: quatenus Cyrillus libro sexto in Ioannem cap. 15. ita scribit: *Excepto solo Christo, & eius matre omnes in peccato nascimur*: quæ verba intelligenda sunt de natiuitate in vtero, non vero ex vtero quoniam, & Ioannes Baptista, & Ieremias sine originali sunt ex vtero nati. Et id satis ostenditur, quia statim ita habet: *Quis vnquam de Architecto audiuit, quod suum ipsius templum construxerit, & in eo habitare prohibitus sit?* 101. *Vlt. adducitur Cyrillus Alexãdrinus.*

¶ Quæ sane verba satis confirmarent immunitatem Virginis, si illa essent verba Cyrilli: at tamen, nec ille liber sextus in Ioannem est Cyrilli, sed Iodoci Clitouæi: nec verba posteriora in dicto capit. 15. inueniuntur: hoc posterius legenti patebit: illud vero prius satis aduertit præfatio posita ad initium libri quinti in Ioannem: nam cum Diuus Cyrillus duodecim libros ediderit in Ioannem, quatuor intermedij quintus, inquam, sextus, septimus, & octauus iniuria temporum, & negligentia sunt deperditi: quos Clitouæus summa cum diligentia, & absque vlla fere stili dissimilitudine, & deformitate composuit, & inter medios adiecit: ad quod Sancius ille Luzero minime aduertit. 102. *Cõmẽtarij illi nõ sũt Cyrilli, sed Clitouæi.*

Ex dictis iam facile colliges, quosnam Patres, tam Antiquiores, quam Moderniores pro immaculata Virginis conceptione, vel expresse, vel efficaciter, vel denique probabiliter habeamus: quos ve pro illa citare non possimus. Quare oportet, vt expendamus Patres, quos aduersarij cõtra hanc puritatem tanta cum efficacia citant: quod in sequenti articulo diligẽtissime præstabimus. 103.

(.:).

dis, vbi ait: *omnē paruulis ab Adamo propagatum contagium mortis antiquæ prima natiuitate contrahere*. Et in epist. ad Cirinum (teste D. Hieronymo) expresse ait: *Neminem nisi solum Christum esse sine peccato.* ¶ Sed vtraque authoritas eodem modo explicatur; quo explicantur duæ Irænei authoritates.

Nec Theophilus.

8. *Nec Theophilus.* Adducit etiam Theophilum Alexādrinum ex anno 280. in caput 2. Lucæ: quatenus dicit *solam Virginem filium cum benedictione, id est, sine peccato concepisse* ¶ Sed id intelligitur ex vi conceptionis; quia sine viro filium Dei concepit: cum quo bene constat B. Annam ex speciali gratia concepisse Virginem sine peccato; quanuis ex vi conceptionis peccati fuerit debitrix.

¶ *Ex tertia Centuria.*

Non officit Rethicius.

9. *Nec Rethicius.* Obijcit etiam idem Bandellus S. Rethicium ex anno 310. quatenus teste Augustino generaliter docet *omnes homines, excepto Christo, antiquo crimine teneri obnoxios.* ¶ Sed cum ista verba ex mente eiusdem Augustini explicentur ex vi suæ conceptionis, etiam comprehendūt B. Virginem, quæ ex vi suæ conceptionis peccato Adami erat obnoxia: liberata tamen fuit ex speciali gratia.

Nec Athanasius.

10. *Nec Athanasius.* Nec ab eodem Bandello bene refertur Athanasius ex anno 340. in Lucam: quatenus dicit *solum Christum singulariter esse sanctum: & in hoc ab alijs distingui; quia sanctitatem simul cum natura accepit.* ¶ Sed intelligitur ex vi suæ conceptionis, quia ex vi illius peccato subiacebat, â quo ex speciali priuilegio præseruata fuit, simul cum natura gratiam accipiens.

Nec B. Seuerus.

11. *Nec Seuerus* Refertur etiam B. Seuerus in Lucam quatenus docet *quod nullus homo, Christo excepto, sine peccato fuit: & quod omnes in Adamo peccauerint.* ¶ Sed hæc doctrina intelligitur ex vi conceptionis, vnde nihil officit.

Nec Hilarius.

Obijcitur etiam Sanctus Hilarius ex anno 340. relatus ab Augustino, quatenus ait, *Omnem carnem, excepta carne Christi sub peccato originali, & lege natam esse; quia ex Propheta omnes in iniquitatibus cōcepti sunt.* Et quatenus in Matthæum ait, *Salutem ex Christo omnibus esse necessariam.* ¶ Sed prior locus non concludit, quia vel intelligitur ex vi cōceptionis, in quo sensu est vniuersalis talis doctrina sine vlla etiam Virginis exceptione: vel si intelligitur de actuali macula ita est intelligendus, nisi Deus aliquem dispensando ab illa macula præseruet. Locus autem secundus intelligitur ex vi suæ conceptionis, & ratione debiti ex peccato Adami resultantis. Vide quæ inferius dicemus ad Augustinum. 12. *Nec Hilarius.*

Nec Eusebius Emissenus.

Obijcitur etiam nobis â Caietano ex Bandello Eusebius Emissenus anno 340. in sermone de Natiuitate Domini in hęc verba: *Ex peccati originalis nexu nullus immunis extitit, nec ipsa genetrix redemptoris: solus enim Christus, licet de debitrice nascatur legis veteris debito non tenetur.* ¶ Sed tam Caietanus, quam Bandellus ab Eusebio demunt verbum ab eo positum: vnde falsarij nota inuri possunt, dum ab Eusebio demunt verbum â quo sensus doctrinæ pendet. Eusebius igitur ita habet: *â peccati originalis nexu per se non est immunis, nec ipsa Dei genitrix,* vt contra Caietanum aduertit insignis Paiua in defensione Tridentinæ synodi lib. 5. fol. 353. & omnes, qui postea scripserunt, vt Suarius vbi supra disp. 3. sect. 5. pag. 44. col. 2. B. & Valentia 4. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 424. D. Apposita autem illa particula *per se,* teste ipso Caietano nihil contra nos faciunt præcitata verba; quia libentissime fatemur solum Christum per se ex vi suæ conceptionis fuisse liberum â nexu originalis peccati; Virginem autem per se illi fuisse obnoxiam: quod nō tollit, quominus per gratiam fuerit ab eo libera. Quin potius pro nobis facit Eusebius, vt doctè aduertit Paiua: quia ideo apposuit illam particulam per se; quia sentit Virginem ab illo nexu per specialem gratiam fuisse immundam. Quin po-

13. *Nec Emissenus.*

14.

20. 3. locus. Tertius locus sumitur ex commentarijs in Lucam in hæc verba: *Solus per omnia ex natis de fœmina sanctus in conceptione fuit Dominus Iesus, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non sensit, & cœlesti maiestate depulit.* Ergo ex D. Ambrosio sola Christi conceptio fuit sancta, quia solus Christus cœlesti maiestate carnis corruptelam depulit.

21. 4. locus. Quartus locus habetur in commentarijs in Isaiam: *Omnis*(inquit)*homo mēdax: & nemo sine peccato, nisi vnus solus Deus, seruatum est igitur, vt ex viro, & muliere, per illam corporum mixtionem nemo conceptus, expers sit delicti; qui autem expers est delicti, expers etiam est huiusmodi conceptionis.* Ecce ex eo, quod nemo est sine peccato, nisi solus Deus, infert Ambrosius neminem ex viro, & muliere conceptū delicti esse expertem: quod adeo verum esse putat, vt doceat eum, qui in sua conceptione delicti expers est, expers etiam sit conceptionis ex cōmixtione viri, & mulieris: quam consequentiam esse notandam in margine ponitur. Quare cum B. Virgo non sit expers conceptionis ex concubitu maris, & fœminæ; vtique si vera est Ambrosij consequentia, bene infertur eam nō habuisse conceptionem delicti expertem.

22. 5. locus. Quintus locus inuenitur in lib. de archa Noe: *per vnum Dominum Iesum salus ventura nationibus declaratur: qui solus potuit iustus in conceptione esse; cum omnis generatio hominum erraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxiæ vinculo minime teneretur.* Docet igitur Ambrosius solum Christum potuisse in sua conceptione iustum esse: quia scilicet omnis aliorum hominum generatio iusta non esset, nisi generatio Christi à vinculo obnoxiæ generationis fuisset libera: iam vero si solius Christi conceptio potuit esse iusta, satis exprimit Virginis conceptionem iustam non fuisse.

23. 6. locus. Sextus locus sumitur ex eodem libro de archa Noe, *solus*(inquit) *Christus in conspectu Dei iustus apparuit: de quo non iam cum exceptione dictum est, non peccauit in labijs: sed peccatum non fecit: omnes enim sub peccato nascimur: cum ille, qui præ cæteris iustus putabatur, dicat: ecce in iniquitatibus conceptus sum.* Igitur generaliter probat Ambrosius omnes homines sub peccato nasci; natiuitate scilicet, qua in vtero concipiuntur.

Septimus locus est in libro de Pœnitentia c. 2. in hæc verba: *Omnes homines sub peccato nascimur; & ipse noster ortus in vitio est, dicente Dauid: ecce in iniquitatibus conceptus sum: Christi autem caro damnauit peccatum, quod nascēdo in se non sensit; quod moriendo in alijs crucifixit, vt in carne nostra esset iustificatio, per gratiam, vbi erat ante colluuio per culpam*: probat igitur Ambrosius generalem regulam, quod omnes homines cum peccato nascuntur. 24. 7. locus.

Octauus locus sumitur ex lib. de Sacramento regenerationis, siue de Philosophia, vbi generalem regulam præcitatam scribit, *quod omnes homines ex concupiscentia concepti cum originali culpa concipiuntur.* Ex quo videtur inferri B. Virginem cum eadem culpa fuisse conceptam, cum ex concupiscentia carnis concepta sit. 25. 8. locus.

Nonò eandem regulam ponit in libro Apologiæ Prophetiæ Dauid, & in alijs locis à Bandello adductis, in quibus eandem generalem regulam repetit, vel solum Christum ab originali liberat. 26. 9. locus. Alij loci.

Ex his locis concludit Bandellus Sanctissimū Ambrosium expresse tenuisse B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam: quod etiam & Caietanus testatur, & Medina cum cæteris huius sententiæ patronis: & ita de sanctissimo Ambrosio Augustinum sensisse, probat ex eodem Augustino lib. 2. contra Iulianū, vbi ita scribit: *B. Ambrosius solum Christū, eo quod natus sit ex Virgine, à vinculis obnoxiæ generationis excepit: cæteris omnibus ex Adam sui peccati obligatione nascentibus.* 27. Adducitur Aug.

¶ Sed mirum est, quod viri Theologi ex præcitatis Ambrosij testimonijs inferant Sanctissimum Antistitem tenuisse, nedum expresse docuisse Virginem originalis peccati maculam actu contraxisse: quod vt fiat euidentius, singulos citatos locos diligenter expendemus. 28. Hi loci nihil concludunt.

Et quod attinet ad primum locum, Caietanus verba Ambrosij fideliter non retulit 29. Explicatur 1. loc.

tius, vt aduertit Valentia, verba Eusebij seclusa illa particula *per se* in eodem sensu intelligenda forent; maxime quia illa particula *nexu* idem est, quod obligatio & debitum, vt facile declarant verba immediate addita: *solus Christus, licet de debitrice nascatur, legis veteris debito non tenetur.* Quare cum Eusebius inquit à *nexu* originalis peccati, nullus, nec genitrix redemptoris *immunis exstit*, ita est intelligendus à nexu. i. à debito, & obligatione: in quo sensu verba illa simpliciter prolata sunt verissima: quia Virgo, licet immunis fuerit à macula originali; non tamen fuit immunis à debito contrahēdi illam: vnde ex se vere fuit debitrix maculæ, quanuis per gratiam eam actu nunquam habuerit, vt sæpè diximus.

Nec Abraham Syrus: nec Ephrem: nec Theodorus: nec Olympius.

14. *Nec Abraham Syrus nec Ephrē: nec Theodorus, nec Olympius.*

Idem Bandellus in præcitato cap. 14. refert Abraham Syrum ex eadem centuria anno 340. atque Theodorum, & B. Ephrem, & S. Olympium eiusdem cēturiæ. ¶ Sed hi nihil aliud docent, nisi *quod nullus homo, excepto Christo, sine peccato fuerit*: quam doctrinam intelligunt ex vi suæ conceptionis: quod non tollit, quod Virgo per gratiā sine peccato fuerit.

Nec Græcus Episcopus.

15. *Nec Græcus Episcopus.*

Citat idem Bandellus S. Græcum Episcopum in Lucam; sed solum docet id, quod docent Abraham, Theodorus, & Ephrem immediatè citati, floruit in eadem centuria anno 360.

Nec Basilius.

16. *Nec S. Basilius.*

Citatur etiam ab eodem Bandello Basilius ex eadem centuria anno 360. in lib. contra Manichæos: sed solum dicit, *Omnes nos ægritudinem peccati contrahere; & ideo omnes indigere medico*: sed eodem modo explicatur cum cæteris.

Nec Gregorius Nyssenus.

17. *Nec Nyssenus.*

Nec etiam contradicit Gregorius Nyssenus eiusdem centuriæ anno 360. relatus ab Augustino: quia solum docet *omnes in iniquitatibus conceptos esse*: quod fatemur, cum sit regula generalis fidei; quę intelligitur, nisi Deus cum aliquo specialiter dispenset, vt sæpe diximus.

Nec Ambrosius in eadem centuria anno 370.

Caietanus in tractatu de Conceptione Virginis cap. 4. cum Bandello vbi supra cæterisque aduersarijs, contra puritatem conceptionis Virginis citat D. Ambrosium multis in locis expresse docuisse, *Virginem actualiter contraxisse originale peccatum*; & Bandellus vbi supra cap. 10. quindecim affert locos ex Ambrosio, vt putat, apertissimos. Primus locus habetur Psalm. 118. serm. 6. ad illa verba: *& ne auferas de ore meo verbum veritatis*, vbi ita scribit: *Nemo hominum sine peccato fuit, nisi solus Dominus IESVS: quem non cognoscentem peccatum sacrificium fecit pro nobis pater: venit enim Dominus Iesus, & in carne, quæ peccato in matre fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit.* Ex quibus verbis duplex sumi potest argumentū: primum est, quod solus Christus fuit sine peccato: secundum est; quod caro Virginis fuit obnoxia peccato. 18. *Nec Diu. Ambros.* 1. *locus.*

Secundus locus sumitur ex epistol. ad Rom. cap. 8. vbi ita habetur, *Misit*, inquit Apostolus, *Deus filium suum in similitudinem carnis peccati: quia cum eadem sit caro Christi secundum substantiam, sicut caro nostra; non tamen ita nata est in vtero, sicut caro nostra: est enim sanctificata, & nata in vtero, sine peccato, & etiam ipsa in illa nunquam peccat: ideo enim virginalis vterus electus est ad conceptum dominicum, vt in sanctitate differret caro dominica à carne nostra. Propterea ergo similem dixit; quia de eadem substantia carnis venit; sed in eadem qualitate peccati concepta non fuit: expiata est caro Domini à Spiritu sancto in Virgine, vt in tali corpore nasceretur, quale fuit corp⁹ Adæ ante peccatum.* Ecce generalìter docet Ambrosius carnem Christi non ita natam esse in vtero, sicut in vtero nata est nostra caro: quia. s. in vtero nata est sine peccato; & talis, qualis fuit humana caro ante peccatum Adami. Cum verò velit ostendere solam carnem Christi habuisse hoc priuilegium, satis expresse docet nullam aliam carnem humanam (& per cōsequens nec carnē B. Virginis) sine peccato fuisse in vtero conceptam: nec vllam talem fuisse, qualis fuit caro Adami ante peccatum. 19. 2. *locus.*

Tertius

20. 3. locus. Tertius locus sumitur ex commentarijs in Lucam in hæc verba: *Solus per omnia ex natis de fœmina sanctus in conceptione fuit Dominus Iesus, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non sensit, & cœlesti maiestate depulit.* Ergo ex D. Ambrosio sola Christi conceptio fuit sancta, quia solus Christus cœlesti maiestate carnis corruptelam depulit.

21. 4. locus. Quartus locus habetur in commentarijs in Isaiam: *Omnis* (inquit) *homo mēdax: & nemo sine peccato, nisi vnus solus Deus, seruatum est igitur, vt ex viro, & muliere, per illam corporum mixtionem nemo conceptus, expers sit delicti; qui autem expers est delicti, expers etiam est huiusmodi conceptionis.* Ecce ex eo, quod nemo est sine peccato, nisi solus Deus, infert Ambrosius neminem ex viro, & muliere conceptū delicti esse expertem: quod adeo verum esse putat, vt doceat eum, qui in sua conceptione delicti expers est, expers etiam sit conceptionis ex cōmixtione viri, & mulieris: quam consequentiam esse notandam in margine ponitur. Quare cum B. Virgo non sit expers conceptionis ex concubitu maris, & fœminæ; vtique si vera est Ambrosij consequentia, bene infertur eam nō habuisse conceptionem delicti expertem.

22. 5. locus. Quintus locus inuenitur in lib. de archa Noe: *per vnum Dominum Iesum salus ventura nationibus declaratur: qui solus potuit iustus in conceptione esse; cum omnis generatio hominum erraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxiæ vinculo minime teneretur.* Docet igitur Ambrosius solum Christum potuisse in sua conceptione iustum esse: quia scilicet omnis aliorum hominum generatio iusta non esset, nisi generatio Christi à vinculo obnoxiæ generationis fuisset libera: iam vero si solius Christi conceptio potuit esse iusta, satis exprimit Virginis conceptionem iustam non fuisse.

23. 6. locus. Sextus locus sumitur ex eodem libro de archa Noe, *solus* (inquit) *Christus in conspectu Dei iustus apparuit: de quo non iam cum exceptione dictum est, non peccauit in labijs: sed peccatum non fecit: omnes enim sub peccato nascimur: cum ille, qui præ cæteris iustus putabatur, dicat: ecce in iniquitatibus conceptus sum.* Igitur generaliter probat Ambrosius omnes homines sub peccato nasci; natiuitate scilicet, qua in vtero concipiuntur.

Septimus locus est in libro de Pœnitentia c. 2. in hæc verba: *Omnes homines sub peccato nascimur; & ipse noster ortus in vitio est, dicente David: ecce in iniquitatibus conceptus sum: Christi autem caro damnauit peccatum, quod nascēdo in se non sensit; quod moriendo in alijs crucifixit, vt in carne nostra esset iustificatio, per gratiam, vbi erat ante colluuio per culpam*: probat igitur Ambrosius generalem regulam, quod omnes homines cum peccato nascuntur. 24. 7. locus.

Octauus locus sumitur ex lib. de Sacramento regenerationis, siue de Philosophia, vbi generalem regulam præcitatam scribit, *quod omnes homines ex concupiscentia concepti cum originali culpa concipiuntur.* Ex quo videtur inferri B. Virginem cum eadem culpa fuisse conceptam, cum ex concupiscentia carnis concepta sit. 25. 8. locus.

Nonò eandem regulam ponit in libro Apologiæ Prophetiæ Dauid, & in alijs locis à Bandello adductis, in quibus eandem generalem regulam repetit, vel solum Christum ab originali liberat. 26. 9. locus. Alij loci.

Ex his locis concludit Bandellus Sanctissimū Ambrosium expresse tenuisse B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam: quod etiam & Caietanus testatur, & Medina cum cæteris huius sententiæ patronis: & ita de sanctissimo Ambrosio Augustinum sensisse, probat ex eodem Augustino lib. 2. contra Iulianū, vbi ita scribit: *B. Ambrosius solum Christū, eo quod natus sit ex Virgine, à vinculis obnoxiæ generationis excepit: cæteris omnibus ex Adam sui peccati obligatione nascentibus.* 27. Adducitur Aug.

¶ Sed mirum est, quod viri Theologi ex præcitatis Ambrosij testimonijs inferant Sanctissimum Antistitem tenuisse, ne dum expresse docuisse Virginem originalis peccati maculam actu contraxisse: quod vt fiat euidentius, singulos citatos locos diligenter expendemus. 28. Hi loci nihil concludunt.

Et quod attinet ad primum locum, Caietanus verba Ambrosij fideliter non re- 29. Explicatur 1. loc.

tulit

tulit, vt optime contra eum aduerterunt *Catharinus in 2.tract. de Conceptione Virginis lib. 2.cap.2.pag.39.in fine, & Suarius 2.tom.ad 3.p.disp.3. sect.5. pag. 44. col.2. B. Valentia tom.4. disp.2, punct.2. pagina 425. & plures alij*: nec enim D. Ambrosius dixit: *Venit Iesus in carne, quæ in matre peccato fuerat obnoxia*: sed simpliciter

Catharin. Suarius. Valentia.

30. scribit: *Venit Iesus, & in carne, quæ peccato fuerat obnoxia*: quæ verba quidam intelligunt de carne Christi; ita vt sit sensus: *Venit Iesus & in carne sua, quæ peccato fuerat obnoxia*: ita *Catharinus in 1.tract. de Cõceptione Virginis c.6. pag.64. & in trac.2. lib.2.c.2.ad finem, pag.40. probant Suarius vbi supra, & satis Valentia loco citato*: sed

Cathar. Suar. Valentia.

31. *Non placet.* tamen si verba antecedentia, & consequẽtia diligenter expendantur, facile patebit verba illa non esse intelligenda de carne Christi; sed absolute de carne humana: nam postquam in antecedentibus dixit, Verbum venisse in similitudinem carnis peccati; explicat quid nomine carnis peccati intelligat, inquiens: *Peccatum erat caro: quia hæreditario erat damnata maledicto; peccatum erat illecebra, & ministra peccati.* Et immediate subiungit verba citata: *Venit Iesus, & in carne, quæ peccato fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit.* In cõfirmationem huius asserti adiungit: *Facta sunt membra nostra, iam non arma libidinis, sed arma virtutis: vbi erant incentiua libidinis;*

32. *ibi nunc sunt domicilia castitatis.* Quæ verba euidenter ostendunt, in quanam carne peccato obnoxia IESVS militiam virtutis exercuerit: eam enim exercuit in membris nostris: quæ cum antea fuissent arma libidinis, per aduentum Christi, & per gratiam ex eo nobis donatam, facta sunt arma virtutis, & domicilium castitatis. Hic igitur est verus & proprius sensus verborum Sanctissimi Ambrosij.

33. *Locus nihil concludit.* ¶ Ex qua explicatione constat verba ex Ambrosio contra nos allata, nec ad præsens institutum aliquid facere; nec in aliquo immaculatam conceptionem Virginis impugnare. Quam etiam nec aparenter impugnarent, si intelligerentur de carne Christi Domini, vt esset sensus: *Venit Iesus, & in carne sua peccato obnoxia, militiam exercuit*: etenim caro Christi vel in eo sensu diceretur peccato obnoxia, quia in parentibus fuit illi obnoxia, vt vult Suarius, quod ego nõ admitto: quia caro Christi à Virgine genita, cum in parentibus seminaliter non fuerit, sed solũ secundum corpulentam substantiam, nõ fuit in illis peccato Adami obnoxia, vt alibi ostendimus: vel in eo sensu, quod fuit similitudo carnis peccati, vt alij verius malunt: vel denique quia voluntate ipsius Christi fuit subiecta reatui, & pœnæ peccati: in quo sensu & ipse Christus pro nobis factus est peccatum, vt Paulus affirmat. Ex hoc autem inferre B. Virginem actualiter contraxisse maculam originalem, nihil est aliud, quam à disparatis arguere.

¶ Quibus addo verba præcitata immaculatam conceptionem non impugnare, licet cum Caietano, & Bandello, cęterisq; ita haberent: *Venit IESVS & in carne, quæ in Matre peccato fuerat obnoxia, &c.* nam in hoc sensu explicari poterant, imò etiam deberent; vt caro Virginis ex se, & ex vi suæ conceptionis peccato originali fuerit obnoxia, cuius maculam actu contraheret, si diuinitus ab ea non præseruaretur. In ea igitur actu præseruata Christus militiam virtutis exercuit, propter excellentem gratiam, virtutesque eximias, singulariaque priuilegia, quibus Virgo fuit ornata. A carne autem, quæ ex vi suæ conceptionis originali maculæ est obnoxia, arguere in Virgine actualẽ maculam, inutilis omnino est consequẽtia: quia cum debito, & obnoxietate, obligationeque ad contrahendam maculam originalis culpæ, optime constare potest præseruatio ab actuali illius contractione, vt in superioribus iam ostendimus, & libenter fatetur Caietanus in d.tract.c.3. Quare primus locus nõ cogit, nec apparenter probat Ambrosium expresse docuisse Virginem contraxisse originalem maculam. 34. *Nec concludit loc⁹ in sensu Bandelli, & Caietani.*

Sed nec secundus locus id conuincit: quoniam agit de immunitate carnis Christi à peccato; nõ absolute, sed ex vi ipsius conceptionis: quia licet caro illius secundum corpulentam substantiam eadem sit sicut nostra caro: non tamen eodem conceptionis modo concepta est: quo caro nostra (etiam Virginis) cõcipitur: etenim 35. *Ad 2. loc.*

caro

caro nostra concipitur ex commixtione viri,& mulieris: caro autem Christi sine viri concursu ex Spiritu Sancto fuit à Virgine concepta, & subinde caro omnium nostrum est ab Adamo, & secundum substantiam corpulentam, & secũdum virtutem generandi: à quo tamen caro Christi seminaliter non venit, sed solum secundum corpulentam substantiam: vnde caro Christi ex vi suæ conceptionis sine peccato fuit: nostra autem cũ peccato traducitur. Quare verba Ambrosij tantum probant, solam carnẽ Christi habuisse hoc priuilegium, vt ex vi cõceptionis suæ sit sine peccato: quod nulli hominum (nec etiam Virgini) concessũ fuisse cum fide Catholica libenter admittimus. Deceptus autem fuit Bandellus; quia existimauit priuilegium conceptus sine peccato ab Ambrosio soli Christo absolute & simpliciter concedi.

36. *Ad 3. loc.* Ex quo fundamento infertur, tertiũ locum à Bandello adductum satis esse inutilem, vt ex eo dicamus S. Ambrosiũ sensisse Virginem cum macula originali fuisse conceptam: etenim in hoc sensu docet ex natis de fœmina solum Christũ in sua conceptione fuisse sanctum; quia solus ille ex vi conceptionis contagio terrenæ corruptelæ non fuit obnoxius; quia solus ille de fœmina sine viro conceptus est; & subinde solus ille non fuit naturaliter propagatus ab Adamo; cum tamen cæteri omnes (etiam Virgo) ab eo per naturalem propagationem descẽdant, per quam peccatum Adami in homines transfunditur. Et inde est, vt solus Christus cœlesti maiestate originalem carnis corruptelam depulerit; quia solus ille ex fœmina sine viro, Spiritu sancto sua maiestate viri concursum supplente, vi suæ conceptionis à se maculam originalem depulerit.

37. *Ad 4. locũ* Quartus locus ex eodem fundamento apertissime dissoluitur: expresse enim agit de conceptione, quæ ideo expers est delicti, quia expers est conceptionis ex cõmixtione viri & fœminæ. Quare cum ait illum, qui expers delicti concipitur, expertem esse conceptionis, ex cõmixtione maris, & fœminæ; agit de eo, qui ex vi suæ conceptionis expers est delicti originalis: solus enim, qui ex vi conceptionis illius est expers, expers etiam est conceptionis ex cõmixtione viri, & mulieris. Quare Ambrosius non absolute docet omnem, qui sine originali delicto concipitur, expertem esse conceptionis per maris, & fœminæ concubitum: in hoc enim sensu argumentum concluderet: sensum tamen illum nec Ambrosius admittit, nec fides, quæ docet diuina potentia fieri posse, vt quis ex mare, & fœmina concipiatur; & tamen concipiatur expers originalis peccati. Quod aduersarij non possunt non admittere; & admittit Caietanus vbi supra.

Quintus locus ex præcedenti doctrina euidenter explicatur: solus enim Christus ex vi suæ conceptionis potuit in sua conceptione esse iustus. Et eodem modo explicantur reliqui omnes loci à Bandello adducti, vt legenti facile patebit. Quare non est, quod Bandellus, Caietanus, Medina, cæteriq; aduersarij dicant, Ambrosium absque dubio tenuisse, Virginẽ cum originali peccato fuisse conceptam: Nec est, quod pro suo isto iudicio, & explicatione S. Ambrosij adducant Augustinum: quoniam Augustinus solum asserit, Ambrosium absque dubio solum Christum excipisse à vinculis, debitoq; obnoxiæ generationis, conceptionisque ad contrahendum originale peccatum; non ob aliam rationem, nisi quia ex Virgine conceptus est, absque viri complexu. Quare satis declarat, Ambrosiũ agere de exemptione à peccato originali, non absolute, sed ex vi ipsius conceptionis. Quare contra Virginis puritatem in sua conceptione nullo modo potest afferri B. Ambrosius: imò pro ea illum adduximus supra art. 1. §. Loco quarto. 38. *Ad 5. loc.*

Nec contradicit D. Hieronymus.

39. *Nec contradicit D. Hieron.* Citatur etiam à Bandello D. Hieronymus eiusdem centuriæ circa annũ 360. quatenus docet solum Christum fuisse sine peccato, & hanc esse propriam solius Christi prærogatiuam, vt scribit *in Psal. 21. & in epist. ad Theophilum, & ad Galat. 3. ad illa verba conclusit omnia sub peccato, & lib. contra Pelagium, & in epist. ad Laurentium Episcopum*, & multis alijs in locis, in quibus inde infert *nullum hominem esse*

posse sine omni peccato, nec vllum esse ab omni peccato mundum.
40. ¶ Sed mirũ est, quod inde inferat Bandellus S. Hieronymum sine dubio tenuisse B. Virginem habuisse peccatum originale: maxime cum multis in locis Virginis immunitati maximè faueat, vt ostendimus *supra art. 1. §. 3. in quarto loco*: & absque dubio eam defendat *in Psalm. 77. (si ille author est illorum commentariorum) vt aduertimus in d. art. 1. §. 2. in 3. loco.* Quæ vero adducuntur, ex ijs, quæ diximus, facile explicantur: admittimus enim solum Christum Dominum ex se, & ex vi suæ conceptionis nullum habuisse peccatum: & subinde nemi nem hominum ex vi suæ conceptionis liberum esse â peccato originali. Cum quo tamen stat, quod per gratiam aliquis esse possit, & sine peccato actuali, & sine originali: & vtrumque priuilegium fuisse Virgini per gratiam concessum, nec derogat priuilegio Christi, qui ex se hoc habuit, nec debito, cum quo omnes homines ex vi conceptionis nascimur.

Soluuntur loci obiecti.

Nec contradicit Augustinus.

41. *Nec Augustin⁹ est contrarius.*

Caietanus in d. tract. de Conceptione Virginis c. 4. contra puritatem conceptionis illius, simul cum Bandello, & cæteris aduersarijs, citat sanctissimum Patrem Augustinum *in Psalm. 44. conc. 2.* ad illa verba: *Ego autem cum mihi molesti essẽt* tom. 8. vbi ita scribit: *Maria ex Adam mortua est propter peccatum: Adam mortuus est propter peccatum: caro Domini mortua est propter delenda peccata.* Ecce fatetur Augustinus Mariam mortuam esse propter peccatum: cum caro non sit mortua propter actuale. Ergo mortua est propter originale, quod contraxit.

1. loc. August.

42. *2. locus.* Deinde (& est prioris argumenti confirmatio) Augustinus lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 4. ostendit solum Christũ mortem (quæ est pœna peccati) sine peccato subijsse: ita enim scribit: *Quod de vno solo mediatore Dei & hominũ homine Christo Iesu Catholica fides nouit: qui pro nobis mortem, id est, peccati pœnam sine peccato subire dignatus est.* Ergo ex Augustino fides Catholica asserit Virginem mortẽ subijsse propter peccatum: non propter personale: quia eadem fides docet eam nullum tale habuisse: ergo propter originale: & per consequens illud habuit.

Tertio loco Augustinus multis in locis docet *carnem Mariæ esse carnem peccati:* ita scribit lib. 2. de peccatorum meritis c. 14. tom. 7. & lib. 10. in Genes. ad lit. c. 18. tom. 3. & in lib. 5. contra Iulianum c. 15. tom. 7. & libr. 1. hypognosticon. cap. 2. Denique lib. 2. de Baptismo paruulorũ. Caro autem peccati apud Augustinum illa dicitur (inquit Bandellus) in qua actu fuit culpa originalis: & pro hac explicatione citat *eundem Augustinum lib. 1. de peccatorum meritis cap. 32. & serm. 17. de verbis Apostoli cap. 12.* 42. *3. locus.*

Quarto loco Kemnisius hæreticus citat Augustinum in lib. de natura & grat. c. 36. quatenus ait: *Gratiam Virgini collatã fuisse ad vincendum omni ex parte peccatũ:* vincere autem peccatum (vt ait) supponit affuisse peccatum. Hæc ex Augustino specialiter adducuntur, præter ea, quæ generaliter docent, nullum, præter Christum, ab originali fuisse immunem. 43. *4. locus.*

Quinto loco adducitur idem August. lib. 2. contra Iulianum c. 10. vbi ita scribit: *Quam Catholicam veritatem Sancti, ac Beati, & in diuinorum eloquiorum pertractatione clarissimi sacerdotes Irenæus, Cyprianus, Retitius, Olimpius, Hilarius, Ambrosius, Gregorius, Innocentius, Ioannes, Basilius; quibus addo præsbyterum (velis, nolis) Hieronymũ, vt omittamus eos, qui non dum dormierunt, aduersus vos proferunt de omniũ hominum obnoxia successione sententiam; vnde nemo eruitur, nisi quẽ sine lege peccati repugnante legi mentis Virgo concepit.* Ecce ex Augustino omnibus Patribus cõsentientibus à regula contrahendi originale peccatum solus Christus excipitur, quã veritatẽ esse Catholicam verbis expressis affirmat: quo argumento plures aduersariorum etiam ante constitutionem Sixti IIII. tanquam hæreticum damnarunt asserere Virginem peccatum originale non habuisse. Eodem etiam argumento Kemnisius cum pluribus ex Lutheranis ductus est, vt Patres Concilij Tridentini appellaret impios, quod in decreto de peccato originali Virginem non comprehenderint. 44. *5. locus.*

Sexto loco quidam nobis obijciunt Augustinum lib. 1. de peccatorũ meritis 45. *6. locus.*

cap.

cap. 29, in fine, dum ſcribit: *Solus ſine peccato natus eſt, quem ſine virili complexu non concupiſcentia carnis, ſed obedientia mentis Virgo concepit*. Quę verba licet ab aliquibus, in quibus eſt Bellomontanus; de natiuitate ex vtero intelligantur: vere tamē de natiuitate in vtero in ipſa conceptione intelligi debent: etenim non ſolus Chriſtus ſine peccato natus eſt ex vtero: ſed etiam Virgo, Ieremias, & Baptiſta, vt latè oſtendimus lib. 2. q. 2. art. 3. 4. & 5. nec Auguſtinus huic opinioni repugnat, vt ibidem diximus art. 7. ad tertium argumentum.

46. *Confirmatio.* Quod idem confirmatur ex Auguſtino lib. 1. de peccatorum meritis ad finē, dum ait: *Non eſt in filijs hominum quiſquā ſine peccato, excepto vno mediatore noſtro:* turſus ita ſcribit: *Teneamus fidei indeclinabilem confeſsionem; quod ſolus Chriſtus ſine peccato natus eſt in ſimilitudinem carnis peccati*. Vide eundem Auguſtinum in libro de perfecta iuſtitia cap. 11. ita docentem: *Aliud eſt, eſſe ſine peccato, quod de ſolo in hac vita vnigenito dictum eſt: aliud ſine querela: quod de multis iuſtis etiā in hac vita dici potuit*. Denique Auguſtinus (vt ait Bandellus) in quamplurimis locis ſcribit; *Solum Chriſtum fuiſſe ſine peccato: & omnes homines, excepto Chriſto, aliquod peccatum habuiſſe*.

47. *7. locus.* Septimo loco adducit Bandellus Auguſtinum in lib. quando, cur, & quomodo Deus homo, capite 10. ita dicentem: *Sciebant Sancti Patres, quod poſt primi parentis lapſum nemo ex eius ſtirpe more naturali propagandus erat, qui ſe, vel alios erigere valeret, niſi ille deſurſum veniret, qui virtute diuinitatis de carne peccatrice humanitatem ſine peccato acceperat, cum qua homines peccato proſtratos erigeret*. Ecce non ſolum carnem Virginis vocat peccatricem; ſed affirmat neminèm ex Adami poſteris potuiſſe ſe, & alios erigere: idque non ob aliam rationem, niſi quia omnes in peccato naſcuntur: quod clarius docuerat in eodem libro capite 6; dum ſcripſit de ſtirpe Adæ nullum naturaliter propagari poſſe, qui illius delicto non teneretur aſtrictus. ¶ Hæc ſunt omnia Diui Auguſtini teſtimonia, quibus *Medina, Bandellus, & cæteri aduerſarij* indubitanter affirmant Beatum Auguſtinum expreſſe docuiſſe Virginem actualiter contraxiſſe originale peccatum: & Caietanus illis mouetur, vt aſſerat, ſuam ſententiam in ſinu Auguſtini ſecuram requieſcere.

¶ Sed hæc, quæ ex Auguſtino adducuntur, nullam vim habent, vt dicaqmus Auguſtinum Virginis immunitatem à peccato originali impugnare. Quod facile patebit, ſi ſingulos adductos locos diligentius expendamus. 48. *Hæc Aug. teſtimonia non conuincunt.*

Et quod attinet ad primum locum; quamuis ille aduerſarijs videatur apertiſsimus, nullam prorſus habet vim: quoniam euidenter intelligitur de morte corporali, quæ in pœnam inobedientiæ Adami (qua omnes eius poſteri in eo peccauerunt) in omnes pertranſijt: de hac enim morte intelliguntur verba illa *Adamus mortuus eſt propter peccatum*, & illa alia: *Chriſtus mortuus eſt propter delenda peccata:* Iam vero, teſte Caietano in *eodem tractatu capite 3. paulò ante finem*, pœna mortis corporalis incurri poteſt ab eo, qui ab incurſu originalis maculæ præſeruatur: quia non implicat aliquem ex priuilegio præſeruari à macula peccati commiſsi in Adamo; non tamen à pœna illi peccato impoſita. Quare Caietanus (ſi velit ſibi conſtare) non poteſt non fateri hanc conſequentiam eſſe ineptam: *Virgo corporaliter eſt mortua propter peccatum, quod in Adamo commiſit: ergo actu contraxit maculam illius peccati*: etenim, teſte Caietano, poteſt quis præſeruari à macula illius peccati, & manere ſubiectus illius pœnæ. Quare licet Virgo propter peccatum in Adamo commiſſum fuerit corporaliter mortua, non proinde bene infertur eam maculam originalis peccati actu incurriſſe. Cuius conſequentiæ infirmitas inde etiam euidenter oſtenditur; quoniam Beatam Virginem mortuam eſſe propter peccatum Adami, eſt de fide, vt ſupponimus: cum teſte ipſo Caietano, de fide non ſit eam maculam originalem contraxiſſe: eſſet autem de fide, ſi illa conſequentia ex antecedente eſſet firma. Ex quibus patet Caietanum non ſatis penetraſſe verba Sanctiſsimi Au- 49. *Ad 1. loc. Auguſt.* *Caietan.* 50.

Decepti sunt Bandellus, & Caiet. gustini, dum ex eo quod Augustinus ait, B. Virginem mortuam esse propter peccatum, infert eum docuisse B. Virginem contraxisse originalem maculam: mortua est enim propter peccatum, quod in Adamo existens commisit: non tamen propter peccatum, id est propter maculam peccati, quam in se ipsa actu contraxit.

51. *2. explic.* ¶ Secunda explicatio ita explicat Augustini verba, vt *Virgo mortua sit propter peccatum*, non quod actu contraxit, sed quod contractura fuerat, nisi per gratiam præseruaretur; ita vt mortua sit propter peccatum, cuius contrahendi debito tenebatur: hæc est communis explicatio, quam probat *Catharinus in 2. tractatu de Conceptione Virginis libro 2. cap. 2. pag. 39. in principio.* Probarunt *Cordubensis lib. 1. quæstionar. quæst. 44. ad tertium argumentū contra 6. conclusionem pag. 376. columna 1. & Suarius 2. tomo ad 3. partem disp. 3. sect. 5. §. In secundo ordine citatur, pag. 44. col. 2.* Sed hæc verborum explicatio mihi non placet: quoniam pœnæ per se non imponuntur maculis relictis ex peccato; sed actibus, ex quibus resultant. Virgo igitur subiecta fuit corporali morti, non præcise propter maculam, quam in sua conceptione erat contractura; sed propter actuale peccatum inobedientię Adami, quam non in se, propriaque persona commisit, sed in Adamo. Quare illa solutio sumit pro causa mortis corporalis, quod non est per se illius causa. Quare nostra solutio venit approbanda: quoniā Christus mortuus est, non propter aliquod peccatum, quod vel in se, vel in alio commiserit. Adamus autem mortuus est propter peccatum, quod commisit personaliter: Virgo autem mortua est propter peccatum, quod non in se, sed in Adamo fecit: nam licet valeat *Virgo mortua est propter peccatum: ergo commisit peccatum vel in se, vel in Adamo*: non tamen valet: Virgo mortua est propter peccatum: ergo in se ipsa contraxit maculam peccati, quod in Adamo commisit.

Catharin. *Cordub.* *Suarius.* *Non placet solutio.*

52. *Ad 2. locū August.* Ex quo infertur ex secundo loco, qui sumitur ex lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 4. inutiliter inferri Augustinum docuisse Virginem contraxisse maculam originalem: nam licet bene & catholicè inferatur Virginem mortuam esse propter peccatum, & in pœnam peccati, non actualis, sed originalis, quod commisit, non in se, sed in Adamo; inutiliter tamen & omnino improbabiliter infertur eam actu contraxisse maculam originalem: quoniam pœna mortis Adamo, & posteris imposita fuit propter inobedientiam, quam ille, & posteri in ipso commiserunt, non vero propter maculam ex tali peccato contrahendam: quoniam pœna illa (vt iam diximus) imposita fuit non propter maculam, sed propter actualem culpam, ex qua macula naturaliter resultat, nisi diuina gratia impediatur. Virgo autem licet ab actuali macula præseruata fuerit: non tamen libera fuit ab actuali inobedientia, quam in Adamo commisit, vt esse de fide libro secundo latè ostendimus. Quare Augustinus catholicè docuit solum Christum passum esse mortē sine peccato, cui mors in pœnam fuit imposita; quia nec in se, nec in Adamo inobedientiæ peccatum fecit, cum ex Adamo seminaliter non descendat, in quo solum fuit secundum corpulentam substantiam, non vero secundum generatiuam virtutē; cum ab eo sine concursu viri descēdat. Vide quæ in huius loci explicatione scribit *Vasquez Bellomontanus 2. tom. ad 3. p. disp. 117. c. 10. ad vltimum Augustini testimonium, pag. 54. col. 1. §. Deniquē ad testimonium.* *Vasquez.*

53. *Ad 3. loc. August.* Sed nec tertius locus quidquā efficit: quoniam falsissimū est Augustinum eam carnem appellare carnēm peccati, quæ originali culpa actu fuit maculata: quod inde vel euidenter demonstratur; quia ex Augustino lib. 5. contra Iulianū c. 15. *Hæreticus est, qui negat aliam omnem carnē à carne Christi esse carnem peccati*: iam vero non est hæreticus, qui dixerit Virginis carnem actu fuisse maculatam macula originali, vt patet ex eodem Augustino, quatenus in materia peccati nō vult quæstionem haberi de Virgine, & ex Tridentino, dum in decreto peccati originalis eam non comprehendit. Quare turpiter errauit Bandellus, dum affirmat

Augu-

Augustinum eam carnem appellare peccati carnem, quæ culpa originali est, vel fuit actu contaminata.

54. *Quænā caro sit peccati caro.* ¶ Si verò inquiras; quænam caro ab Augustino dicatur caro peccati? varios dicēdi modos adducit *Cordubensis in d. q. 44. pag. 376. col. 2:* qui tamen non satis placent. *Corduben.* Dicendum est igitur, apud Augustinum illam carnem dici peccati carnē, quæ ex vi suæ conceptionis subiecta est debito contrahendi maculam originalis peccati, & quæ ex vi suæ virtutis generatiuæ communicatiua est originalis maculæ. Ita explicarunt omnes, qui in hac materia recte sentiunt; scilicet *Catharinus in dicto libro secundo de Conceptione Virginis capite secundo, pag. 39. insignis Paiua libro tertio defensionis Tridentinæ fidei, fol. 353. pagina 1. Bellarminus libro quarto de Amissione gratiæ capite 16. ad quartum testimonium, Suarius 2. tomo ad 3. partem disp. 3. sect. 5. §. In secundo ordine, Valentia 4. tomo disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 499. cum cæteris omnibus.* *Catharin. Paiua. Bellarm. Suar. Valentia.* Et hæc est communis explicatio phrasis Pauli *ad Romanos* 8. vt patet ex *Glossa ordinaria, & interlineari ibidem, ex Lyra, cæterisq́ interpretibus, inter quos est Caietanus*, ex Patribus autem ita explicarunt *Ambrosius, Chrysostomus, & alij,* satis explicat *Augustinus in omnibus citatis locis:* *Rom. 8. Glossa. Lyra. Ambr. Chrysost. August.* est enim hebraismus: sicut enim filius iræ ille dicitur, qui est dignus ira, & obnoxius pœnæ iræ vindicis, ita etiam caro peccati dicitur illa, quæ est obnoxia, tum ad contrahendum peccatū ex Adamo, tum ad illud communicandum.

55. Quare non valet hæc consequentia: *Caro Virginis est caro peccati. ergo caro Virginis labe peccati originalis fuit contaminata:* etenim in illa ex debito contrahendi maculam (ratione cuius caro dicitur caro peccati) infertur actualis contractio maculæ: quæ illatio satis est infirma: quoniam cum debito contrahendi maculam, bene constat præseruatio ab actuali macula, vt Caietanus fatetur. Dormitauit igitur Caietanus, dum hac nixus consequentia, ex hoc loco intulit Augustinum expresse in B. Virgine agnouisse maculam originalem. *Caietanus dormitauit.* Bandellus autem non solum errat, in tali consequentia: sed etiam est reus falsitatis, dum citat *Bandellus errat.* Augustinum *in lib. de peccatorum meritis cap. 32. & serm. 16. de Verbis Apostoli cap. 12.* quasi asserat carnem peccati dici illā, quæ actu fuit macula originali contaminata: nam in primo loco, dum ait, *Carnem peccati esse, in qua culpa fuit & pœna,* non est intelligendus de culpa actu existente, sed de solo debito & reatu ad contrahendum illam: quod idem Augustinus satis explicat, dum in lib. *cur Deus homo cap. 6. & de baptismo paruulorum c. 20. & 24.* docet, omnes ex Adamo naturaliter descēdētes ipsius Adami peccato astrictos esse. 56. *Explicatio August.* In quo etiam sensu intelligitur Augustinus *serm. 16. cap. 12.* dum ait: *Carnem peccati illam esse, quæ mortem habet, & peccatum.* *explicatur alius locus* Non quidem actu, sed reatu, & debito. In eodem etiam sensu explicandus est, dum in Ioannem (locum non citat Bandellus) ita scribit: *Caro peccati est, quæ est sub peccato* non actu, sed reatu. *Alius loc⁹ explicatur* Quod vero in hoc sensu præcitata Augustini testimonia sint intelligenda, conuincitur; 57. *1. ratio.* primo ex ipsis verbis: carnem enim peccati vocat, *in qua culpa fuit & pœna, & quæ mortem habet & peccatum:* iam vero caro nostra, cum concipitur, actu non habet mortem, quæ est pœna peccati Adami sed solum reatu, & obligatione. Idem igitur de culpa dicendum erit. Secundo conuincitur; quia, vt superius diximus, *2. ratio.* mortis pœna non fuit imposita propter actualem maculam; sed propter actualem inobedientiam in Adamo commissam. Iam vero actualis illa inobedientia non est actu in nobis, quando concipimur, sed solum reatu, & debito; quia propter illam obstricti sumus, & obnoxij ad contrahendam maculam peccati actualis commissi in Adamo.

3. ratio. Tertio adhuc conuincitur: quia de fide est carnem B. Virginis esse carnem peccati, vt ex Patre Augustino bene fatetur Bandellus; cum tamen non sit de fide carnem Beatæ Virginis actuali macula originali fuisse contaminatam, vt patet ex Concilio Tridentino, & fatentur aduersarij, qui post constitutionem Sixti Quarti scripserunt. Quare additio ad Bandellum satis bene scripsit explicationem Bandelli teneri non posse.

58. *Ad 4. locũ August.* Quartus locus hæretico kemnisio nullatenus fauet: quia falsissimum est gratiam ad vincendum peccatum supponere peccatum actu inesse: peccatum enim, diuina adiuuante gratia, tunc omni ex parte vincitur, cum nullo modo incurritur. Ille autem hæreticus in hoc turpiter lapsus est, quod existimauit idem esse vincere peccatum, & illud delere: cum tamen hæc duo maxime inter se distent: Virgo igitur, quia ex sua natura erat peccato originali subiecta, indiguit gratia, ne vllum aut contraheret, aut admitteret peccatum: quod ipsum est omni ex parte peccatum vincere.

59. *Ad 5. locũ August.* Quintus etiam Augustini locus nec iuuat Catholicos nobis aduersarios; nec hæreticos: etenim Augustinus cum omnibus Patribus, quos citat, in hoc sensu suam sententiam intelligit, vt omnes Adami posteri ex vi suæ generationis peccato originali subiaceant, vno tantum excepto Christo: & in hoc sensu intelligendos esse Patres, qui generalem illam fidei regulam explicant, aduertunt omnes, qui nostram defendunt sententiam.

Annotatio optima. ¶ Pro cuius explicatione aduertendum est, Pelagianos, contra quos Augustinus, & Patres disputant, non solum non agnouisse originale peccatum in posteros transfusum per naturalem ab Adamo generationem; sed nec agnouisse debitum contrahendi illud. Duo ergo contra Pelagianos omnes Patres constanter docuerunt: vnum est; omnes homines peccato Adami esse obnoxios, & illius contrahendi debitores: alterum est; omnes de facto nasci cum originali peccato: etenim ad debitum contrahendi peccatũ originale naturaliter consequitur actualis illius contractio: sicut etiam ad naturalem potentiam, naturaliter consequitur actus. Patres igitur duas vniuersales fidei regulas nobis contra Pelagianos proposuerunt. Prima est; *omnes Adami filios subiacere debito, & obligationi contrahendi peccatum originale*. Secunda est, *omnes Adami filios maculam originalem in sua conceptione in vtero actualiter contrahere.*

60. De posteriori regula nec Augustinus egit in loco citato, nec Patres ab eo citati; sed solum de priori: omnes enim egerunt de seruitute, & debito contrahendi peccatum originale, cui omnes Adami posteri subiacent: hunc enim sensum satis declarant adducta Augustini verba, contra Pelagianos prolata: *omnes aduersus vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia successione sententiã*: quæ satis declarant Augustinum, & Patres agere de obligatione, & debito, cui omnes filij Adami ex eiusdem Adami peccato sunt obnoxij, & subiecti; quod debitum. & subiectionem negabant Pelagiani, contra quos Augustinus in illo libro disputat. A qua regula fidem Catholicam solum Christum excipere, & Augustinus, & Patres docent: & hoc indubitanter fatentur omnes nostræ opinionis patroni: omnes enim ingenue admittunt Beatam Virginem debitum, & obligationem contrahendi originale peccatum habuisse; vt contra nonnullos supra libro secundo latè ostendimus: cum vere in Adamo peccauerit, vt ibidem probauimus. Quare solus Christus ab ea regula & lege catholicè excipiendus est: & merito, si verum illius regulæ sensum expendamus: in hoc enim sensu intelligenda est; & à Patribus expresse intelligitur, vt omnes Adami filij ex se, & ex vi suæ traducis, generationisvè ab Adamo subiaceant, & obnoxij sint debito contrahendi originalem maculam. In hoc sensu hanc regulam declarat *Augustinus libro 2. hypognosticon cap. 4. ad finem*: explicans enim illa verba Pauli ad Romanos cap. 3. *Omnes peccauerunt, & egent gratia Dei*, eamque intelligens de originali peccato, ita scribit: *Quid est egent? id est, nemo idoneus per se, quod nascitur carnaliter*, hoc est; nemo filiorum Adami per se, & ex vi suæ generationis; quia. s. carnaliter nascitur, & concipitur, idoneus est, vt à peccato originali liberetur.

August. & Patres agunt de regula priori.

In quo sensu à regula solus Christus excipiatur.

61.

August. Ad Rom. 5.

62. *D. Greg.* Diuus etiam Gregorius *libro 18. Moralium capite 35*: ita scribit: *Ipsa naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt cum Propheta dicamus: ecce in iniquitatibus conceptus sum*. Sentit igitur filios Adami ex ipsa naturæ conditione subiectos esse, vt in peccato originali concipian-

Eusebius. piantur. Idem declarauit *Eusebius Emissenus homilia prima de Natiuitate Domini*, inquiens: *à peccati veteris nexu per se non est immunis, nec ipsa genitrix redemptoris*: à nexu, inquam, id est ab obligatione, & subiectione, debitoque. Et merito omnes Patres hanc fidei regulam in præcitato sensu explicarunt: quoniam in eodem sensu eam explicauit Paulus ad Ephes. 2: *Nam & nos eramus natura filij iræ, sicut & cæteri*: natura, inquam, id est, naturali generatione, & natiuitate in vtero, vt explicat *Augustinus serm. 14. de verbis Apostoli cap. 14. & lib. 3. hypognosticon cap. 4.* & est omnium indubitata explicatio. Quare cum Patres regulam illam fidei generaliter proponunt, eam ad Pauli sensum, & intelligunt, & docent. Cui etiam accedit; quoniam Pelagius (contra quem arguunt) negabat, peccatum Adami ab eodem ad nos generatione traduci, & subinde, asserebat nullum hominem ex vi suæ generationis esse obnoxium peccato Adami, aut teneri aliquo debito cōtrahendi illud: Patres igitur in hoc sensu se se opposuerunt Pelagio, vt patet ex illis, quos citauimus, & ex *Augustino lib. 2. contra Iulianum cap. 2. 5. 6. & 9. & ex Ambrosio in libr. de archa & Noe cap. 24. & Psalm. 116. cap. 6. & lib. 1. exameron. cap. 4. & lib. 11. de Pœnitent. cap. 2.*

Est explicatio ex Paulo ad Eph. 2.

August.

63. *Alia ratio*

August. Ambr.

64. *In quo sensu Virgo nō excipiatur*

¶ Ab hac igitur Catholica regula in sensu à Paulo explicato, nullus, nisi solus Christus catholicè excipi potest, nec ipsa B. Virgo Dei genitrix, vt Eusebius verbis expressis docuit.

65. *Male arguunt aduersarij. Caiet.*

¶ Sed mirum est, quod aduersarij inde inferant, & Augustinum, & Patres ab eo citatos expresse docere Virginem maculam originalis peccati contraxisse: etenim *Caietanus in dicto tractatu* libenter fatetur inutilem esse hanc consequentiam: *B. Virgo habuit debitum contrahendi maculam originalem; ergo eam contraxit*: etenim licet supposito Adami peccato nullus hominum ex speciali priuilegio à debito illius peccati liberetur; quia supposito illo peccato omnes vi naturalis generationis obnoxij sunt ad contrahendam originalem maculam; supposita tamen tali obligatione, potest quis ex speciali gratiæ priuilegio præseruari, ne maculam illam contrahat: etenim licet regula illa posterior (*omnes filios Adami cum peccato originali actualiter concipi*) generalis sit & verbis & sensu, vt contra Caietanum, & nonnullos alios inferius ostendemus: tamen illius generalitas apud Patres in hoc sensu semper fuit intellecta, vt omnes contrahant originalem maculam, sublato speciali gratiæ priuilegio: & quamuis nulli, nisi Virgini hoc priuilegium concedatur; imò nec concedi possit absque authoritate Ecclesiæ, & subinde nullus ab illa regula excipi possit: tamen B. Virgini hoc priuilegium fuisse concessum, & subinde sine fidei periculo, ab illa excipi; satis euidenter colligitur ex Tridentino sessione quarta, & Extrauag. Sixti Quarti, aliorumque Summorum Pontificum, qui sub illa generali regula fidei Beatam Virginem comprehendere noluerunt. Ex quo necessario infertur non fuisse mentem Patrum antiquiorum comprehendere Beatam Virginem sub hac generali fidei regula: *Omnes in peccato originali concipi, & originalem maculam omnes actu contrahere*, vt contra impium Kemnisium optime docuit insignis Paiua *libro quinto defensionis Tridentinæ fidei, fol. 350. pagina 2.* & ante eum *Catharinus in secundo tractatu de Conceptione Virginis libro secundo, capite secundo* cum communi Theologorum sententia, quæ post declarationem Tridentini non potest ab aduersarijs non admitti: imò ante Tridentinum, & Sixti IIII. Extrauagantem hanc excipiendi facultatem nobis concessit *Augustinus in libro de natura, & gratia cap. 36.* dum in quæstione de peccatis, de B. Virgine propter honorem Domini nullam prorsus voluit haberi quæstionem: & eandem postea concessit *Diuus Bernardus sermon. 13. de Cœna Domini, & author sermon. 4. super Salue Regina apud Diuum Bernardum*; vt supra diximus, dum de Augustino, & Bernardo egimus. Quare non possunt non reprehendi temeritatis, & audaciæ, qui ex aduersarijs scripserunt Virginis ab originali peccato immunitatem ante constitutionem Sixti Quarti fuisse hæreticam.

66. *Intellectus secundæ regulæ.*

Patres Virginem non comprehendunt.

Paiua.

Catharin.

August.

D. Bern.

67. *Ad 6.loc. August.* Ad locos Augustini sexto loco adductos facilis est responsio: quoniã primus locus sumptus ex *1. de peccatorum meritis cap.29.& ex lib.1.de baptismo paruulorum*, qui de natiuitate in vtero intelliguntur, in eo sensu sunt explicandi, vt solus Christus ex vi suæ generationis sine peccato conceptus sit: quia ab Adamo non per rationem seminalem fuit conceptus, sed sine viri complexu: in quo sensu verissimum est; imò & Catholicum, nullum, nisi Christum sine peccato concipi: quia omnes, etiam Virgo, ex viri complexu, & per generationem ab Adamo diriuatã fuerunt nati in vtero. Quam explicationem aduersarij non possunt non admittere, cum nobiscum fateantur omnes nos simul cum Virgine in Adamo peccasse, & ideo omnes simul cum ea trahere debitum contrahendi originalem maculã, à qua nisi per speciale priuilegium, nullus, nec Virgo, liberari potest. Locus

68. *Ad alium locum.* autem sumptus ex libro *Augustini de perfectione virtutis cap. 11.* expresse agit de peccato actuali: vnde ita explicandus est, vt solus Christus ex se suapteque natura ab omni actionis peccato sit liber; idque ratione vnionis hypostaticæ, ex qua habet, quod omnes illius humanæ actiones sint theandricæ, hoc est à diuinitate directæ, ob quam rationem Christus, etiam vt homo, ex sua natura est impeccabilis, cum tamen omnes homines, etiam Virgo mater, ex sua natura peccabiles sint, & in suis actionibus defectibiles; vnde sine peccato non sunt, nisi ex diuina gratia.

69. ¶ Ex his satis patet quinquaginta septem locos, quos ex Augustino Bandellus adducit, in vno vel altero sensu esse explicandos: etenim si de peccato originali agunt explicandi sunt de illo ex vi generationis considerato; in quo sensu solus Christus est sine peccato, vt diximus: si vero agant de peccato actionis; intelligendi sunt non absolute, sed cum hac additione *suapte natura*: quia ipse Bandellus cum aduersarijs fateri tenetur B. Virginem nullum habuisse actuale peccatum.

70. *Ad 7.locũ August.* Septimus & postremus locus solutione non indiget: nam primum testimonium tãtum probat nullum ex Adami posteris potuisse aut se, aut alios à contrahendo Adami peccato liberare: sed id soli Christo Domino fuisse concessum: ex quo inutiliter infertur Beatã Virginem actu contraxisse originalem culpam: etenim licet ab illa non potuerit sua propria virtute se ipsam liberare, potuit tamen diuina gratia liberari. Secundum testimonium solum probat omnes Adami posteros Adami delicto esse astrictos; quia scilicet omnes ex peccato commisso in Adamo ex vi suæ generationis obligationem trahunt ad contrahendam maculam originalem, nisi diuina gratia ab ea præseruentur.

¶ Ex his, quæ tam latè diximus, euidenter patet Medinam cum alijs hæc Augustini testimonia non satis considerasse, sed oscitanter solum, dum iterum & iterum affirmat Augustinum expresse docuisse Beatam Virginem originalem maculam actu contraxisse: etenim ex nullo eorum hæc assertio vel apparenter deduci potest. Vnde Caietanus oscitando asseruit præcitatam sententiam in sinu Augustini secure, & sine vllo timore requiescere: quin potius immunitatem B. Virginis in sinu magni Augustini omni prorsus excluso timore cõquiescere, facile intelliges ex ijs, quæ supra sect.1. §.4. ex Augustino adduximus, quibus aduersarij non satisfaciunt, vt ibidem ostendimus. 71. *Aduersarij testimonia Aug. non satis cõsiderant.* *Reprehenditur Caietanus.*

¶ *Nec Chrysostomus stat contra immunitatem B.Virginis.*

Caietanus in d. tract. de Conceptione Virginis citat Ioannem Chrysostomum eiusdem centuriæ cum Augustino ante annum 400. in Matthæum dicentem, *Christum, quamuis peccator non fuerit, naturam tamen humanam de peccatrice suscepisse.* 72. *Nec cõtra dicit Chrysostomus. 1.locus.*

Secundum locum refert Bandellus sumptum ex commentarijs in Ioannem in hęc verba: *Admiranda est Christi singularis excellentia; quia nullus hominum veraciter dicere potuit, quis ex vobis arguet me de peccato? nisi solus ipse, qui peccatum non fecit.* 73. *2.locus.*

Tertius locus ab eodem Bandello sumitur ex homil.ad Olimpiũ, vbi ita scri- 74. *3.Locus.*

bit: *Quoniam Adam peccauit, illud graue peccatum omne genus humanum ab ipso semi naliter propagatum in commune damnauit: propter quod, & eos, qui immortales esse poterant, fecit esse mortales.*

75. *1. Solutio Chrysosto-mus nõ est testis omni exceptione maior.* ¶ Sed antequam ostendamus: hæc Chrysostomi testimonia non conuincere, vt dicamus eum tenuisse Virginem maculã habuisse originalem, illud aduertimus, cũ Valentia loco citato pag.426. E. Chrysostomi authoritatem in materia de puritate Virgininis à peccatis reijciendã esse, cũ eã ab omni culpa actuali omnino nõ liberauerit, vt lib.4. dicemus: cum igitur in re grauiori excesserit, vt affirmat D. Thomas 3.p.q.27, art.4. ad 3. non est mirum si excesserit in minori: quare in hoc articulo non est testis omni exceptione maior.

76. *2. Solutio.* Secundo dicimus in his testimonijs nullum certum annotari locum, aut à Bãdello, aut à Caietano: cum vero multa de suo addant, atque etiam demant; non est illis credendum, donec locum specialem annotent: etenim multa ex Chrysostomo reuoluens in Matthæum, & Ioannem verba in duobus istis locis relata inuenire non potui; sed nec inueni verba tertij testimonij *in Epistolis ad Olimpiam*: *August.* referuntur tamen ab *Augustino lib.1. contra Iulianum cap.6. tom.7. pag. 370. col.2. E.* Aliqua eorũ reperiuntur apud Chrysostomum tom. 3. in aliquibus homilijs in Ioannem, scilicet in homil. de Lazaro resuscitato.

77. *3. Solutio.* Tertio loco addimus verba citata non satis esse vt probent Chrysostomum docuisse Virginem actuale habuisse peccatum. Nam verba primi testimonij expli-*1. Explicatio.* cari possunt de peccatrice natura, non vero de peccatrice matre, vt sit sensus: *Quamuis Christus peccator non fuerit naturam tamen humanam, de humana natura peccatrice assumpsit*: qui loquendi modus nõ est alienus à modo loquendi Augustini: nam lib. 2. de peccatorum meritis capit. *2. Explicatio.* 24. iuxta lectionem emendatam à Plãtino, vbi antea legebatur *de materna carne peccati*; nunc legitur *de natura carnis peccati.* Secundo dicendum est Christum in hoc sensu sumpsisse naturam humanam de matre peccatrice; quia eam assumpsit de matre, quæ ex progenie peccatrice orta est, & quæ ideo erat peccatrix; quia cum in Adamo peccauerit, obnoxia mansit, & obligata ad contrahẽdam maculam peccati originalis; de quo plura inferius, cum testimonia D. Anselmi expenderimus. Quare Virgo Mater fuit peccatrix; quia ex vi suæ conceptionis fuit obnoxia ad contrahendam maculam peccati originalis, quod etiam annotauit Valentia vbi supra pag.427. A.

Secundus locus omnino est inutilis, cum agat de peccato actuali, vt patet ex illis verbis Christi, *Quis ex vobis arguet me de peccato?* nec mirum est, quod Chrysostomus asserat solum Christum peccatum actuale non fecisse; cũ Virginẽ ab actuali non omnino liberet, vt iam aduertimus. 78. *Ad 2. loc.*

Tertius etiam locus nihil ad institutũ conducit: quoniam admittimus peccatum Adami omnes homines in communi atque vniuersaliter damnasse, & ab hac damnatione nullum ab eo seminaliter propagatum excipi; nec ipsam Virginẽ: cum enim illa in Adamo peccauerit, vere in eo fuit damnata, & obnoxia ad contrahendum originalem maculam; quam de facto contraheret, nisi per gratiam liberaretur: vnde ob peccatum Adami mortalis facta est. Ab hac autem damnatione non bene infertur eam peccatum originale contraxisse. 79. *Ad 3. loc.*

Nec contradicit Gregorius Nazianzenus.

¶ Bandellus in dicto cap. 14. contra puritatem conceptionis B. Virginis refert Gregorium Nazianzenum anno 390. quatenus dicit solum Christum Sanctũ fuisse. Sed hoc intelligit ex vi suæ conceptionis: quod satis expressit in ratione in confirmationem allata, dum ait: *quia in eo solo de semeneitate culpa in eo non inuenitur*: quod est verissimum quia solus ille sine virili semine conceptus est, & ideo ab Adamo seminaliter non venit: cæteri vero seminaliter ab eo venientes nascuntur cum debito contrahendæ maculæ; cum quo Virgo concepta est, & de facto eam contraxisset, nisi per gratiã præseruata fuisset. 80. *Nõ cõtradicit Greg. Nazianz.*

¶ *Ex Centuria* 400.

Non contradicit S. Maximus.

81. Contra puritatem Virginis adducitur â Caietano S. Maximus (qui floruit anno 415.) in sermone de Assumptione Virginis, vbi ita ait: *Virgo gloriosa fuit in vtero matris sanctificata ab omni contagione originalis culpæ: antequam nasceretur, & per Spiritum Sanctum mundata.* Quæ etiam verba refert Bandellus vbi supra fol. 23. pag. 1. vbi affirmat eadem verba scripsisse Sanctum Maximum in quodam sermone de Quadragesima. In his verbis duo affirmat: vnum est; Virginē fuisse in vtero sanctificatam; alterum est fuisse mundatam.

82. *explicātur verba.* Verum hæc verba contra puritatem conceptionis Virginis nihil efficiunt, nisi supponatur neminem sanctificari, nisi â culpa, quam actu in se habet; & quæ per sanctificationē deletur: quæ tamen suppositio absolute est falsa: etenim carnem Christi in vtero Virginis sanctificatam fuisse, verbis expressis docet D. Ambrosius ad Roman. 8. ad illa verba: *Quod impossibile erat legi* pag. 1841. B: & tamen carnem Christi nullū præhabuisse peccatum, â quo sanctificaretur, nullus dubitat. Vnde Christus Ioannis 10. *Ioann. 10.* *Quem Pater sanctificauit, & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemat:* Virgo igitur potuit sanctificari in vtero, & mundari ab originali macula; non quam contraxit; sed quam ex debito contraheret, nisi sanctificaretur: in quo sensu admittendum est sanctificationem proprie sumptam supponere peccatum præcedens, non actu; sed reatu, & debito: de quo vide, *Dionysius* *Quæ ex Dionysio diximus supra lib. 1. quæst. 1. articulo vnic.*

Nec contradicit Seuerinus.

83. Bandellus vbi supra capit. 17. contra nos citat Seuerinum in homilia Dominicæ post Festum Trinitatis (qui floruit anno 400.) sed immerito: quia solū docet *omnes homines ab Adamo vsque ad Christum debitores fuisse propter peccatum, quod nascentes traxerunt, vno solo Christo excepto.* Ex quibus verbis infirmum sumunt argumentum, vt sæpe diximus.

Nec contradicit Cassianus.

Obijcitur adhuc Cassianus (ex āno 420.) in collationibus Patrum collatione ante penultima; quatenus docet *solum Christū immaculatum esse, & sine peccato: quæ laus satis esset vilis, & indigna præconijs Christi, si etiam nos ab omni peccato immunes esse possemus.* Quod rursus repetit in eadem collatione affirmans *nos absque peccato esse non posse: & ideo Christum â cæteris ex cōmistione maris, & fœminæ in eo distinguit; quia solus ille in similitudinem peccati venit; cum nos omnes in veritate peccati veniamus: & superbiæ crimine notandum esse, qui dixerit se in veritate peccati non venisse.* 84. *Non contradicit Cassianus.*

Sed expresse intelligitur de immunitate â peccato ex vi conceptionis: vt satis significant illa verba: *Si ab omni peccato immunes esse possemus:* cum enim Cassianus, nec neget, nec negare posit, posse quem ex diuina gratia specialique priuilegio ex maris, & fœminæ comistione, & venire in mundum, & in mundo esse sine peccato; necessario suam doctrinam intelligit in hoc sensu, vt nullus ex vi suę conceptionis sine peccato, aut venire, aut esse possit. In hoc igitur sensu intelligit solum Christum sine peccato venisse. 85. *Explicatio verborum.*

Nec resistit Sedulius.

Bandellus vbi supra cap. 20. refert Sedulium Præsbyterum (anno 430. in Poemate Euangeliorum: loquens enim de Virgine sic scribit. 86. *Nō cōtradicit Sedulius.*

At quoniam nata prior vitiata iacebat
Sub ditione necis, Christo nascente renata.

Sæpe etiam affirmat Adamum totum genus humanum ab eo seminaliter descēdens suo peccato infecisse; & solū Christum fuisse sine peccato. ¶ Sed Sedulium pro puritate Virginis facere, superius ostendimus ex eodem loco: verba autem falsô referuntur: ita etiam habent.

Vt quoniam natura prior vitiata iacebat
Sub ditione necis, Christo nascente renasci
Posset homo, & veteris maculam de ponere carnis.

Quæ verba immediate sequuntur ad illa, quibus declarat Virginem ex spinis nascen-

centem à nulla spina læsam fuisse: in pręcitatis vero verbis agit de natura humana, quæ peccato Adami iacebat vitiata, & nascente Christo fuit renata. Quę vero posteriori loco adducuntur, in superioribus sæpe explicuimus.

Nec obstat Cyrillus Alexandrinus.

88. *Nō cōtradicit Cyril. Alexan.* Idem Bandellus in dicto c. 14. cōtra B. Virginis puritatem refert Cyrillum Alexandrinum ex anno 430. sed immerito: nam Cyrillus solum dicit *Christum à nobis omnibus hostilem culpam abstulisse, & Patri reconciliasse*: quæ verba cum sint generalia B. Virginem non comprehendūt, quatenus agunt de ablatione culpæ.

Nec Leo Papa primus resistit.

89. *Nec cōtradicit Leo papa.* Idem Bandellus adducit sanctissimū Leonem Papam primum in sermone. 2. de Natiuitate Domini, dum ait: *Assumpta est de Matre Domini natura, non culpa.* Cæterum (vt optime aduertit *insignis* *Paina.* *Paina lib. 5. defension. Tridentinæ Fidei fol. 354. pag. 2.*) illorum verborum iste est sensus, vt de Virgine assumpta sit natura humana, non culpa ipsius naturæ: etenim culpa personalis (si quæ tempore Conceptionis Verbi Diuini in Virgine fuisset: quæ tamen nulla fuit) ipsa culpa nequaquam assumi posset: quare S. Leo agit non de culpa personæ, sed naturæ: quæ etiam in renatis, & sanctificatis manet; quia per gratiam in via mundatur persona, non vero natura: ob quam rationem mundati à peccato originali generando communi via cum ipsa natura transfundunt culpā: quare ex his verbis Leonis nullum argumētum sumi potest, & ideo à Caietano verba ista non adducuntur. Hanc explicationem colliges ex verbis præcedentibus: *Sine virili semine editus est Christus ex Virgine; quam non humanus coitus, sed Spiritus Sanctus Angelo testante fœcundauit.* Et inferius: *Quo enim paterni seminis transfusio non prouenit; peccati se illi origo non miscuit.* In hoc igitur sensu de Virgine assumpta est natura humana, vt eius culpam non sumpserit; quia sine paterno semine natura humana est assumpta, sine quo originalis culpa non transfunditur. Et in eodem sensu idem Leo se explicat in sermone 8. de eadem Natiuitate.

Quod vero Bandellus ex eodem Leone affert in dicto serm. 2. *Conceptionem in omnibus alijs matribus non fieri sine peccato,* intelligendū est ex vi ipsius cōceptionis factæ cū semine virili: quia ōnis talis cōceptio culpā originalē trāsfundit, nisi pręueniatur gratia. Quod vero scribit in 4. serm. eiusdem festi: *Quod terra carnis humanæ, quæ fuit in primo parente maledicta, in sola Virgine edidisset fructum benedictum & ab omni vitio suæ stirpis alienum*, verissimum est ex vi suę conceptionis, vt verba clare insinuant: quod non tollit quominus ex gratia potuerit terra Beatissimæ Annæ per gratiam edere fructum benedictum, & à vitio suæ stirpis omnino liberum. 90. *Ad aliū locum.* *Ad aliū locum.*

Denique, quæ scribit serm. 1. de Natiuitate Domini parum post principium, *scilicet Christus sicut nullum à reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit*, expresse intelliguntur de reatu, debitoque ad contrahendum peccatum originale, à quo reatu, & debito solus Christus eximitur; quia solus sine virili semine concipitur:, vnde, & Virginem Matrem cū hoc reatu in vtero matris inuenit; à quo tamen, gratia pręueniente, eam liberauit, præseruando illam ab actuali contractione maculæ. Quare quod ibidem ait: *Nemo mundus à sorde, nec infans vnius diei*, si generaliter intelligatur, vt solus Christus ab illa regula eximatur; intelligendū est, non de sorde actuali, sed de reatu, & debito illius: si vero intelligatur de sorde actuali maculæ originalis (quam regulā Fides generaliter proponit) ita est explicandum, vt in tali regula Virgo non cōprehendatur, quia lex generalis semper intelligitur, nisi princeps in ea ex speciali gratia voluerit dispensare: hanc autem dispensationem Virgini Matri concessisse Deum, Ecclesia pia Fide credit, sed de hoc inferius latius agēdum est. Quare Sanctissimus Leo nihil officit immunitati, quam Virgini pie Fides concedit. 91. *Ad vlt. locum.*

Nec resistit Fulgentius.

Ban-

92. *Nec cõtra dicit Fulg.* Bandellus vbi supra cap. 15. cõtra eãdem Virginis puritatẽ citat Fulgentiũ ex ãno 460. At tamen quod B. Fulgentius non contradicat, facile patet, si loci in contrarium citati expendantur: *nam in lib. ad Donatũ de mysterio Mediatoris, & in epist. ad Theodorum, & in epist. contra Faustum;* nihil aliud scribit, *nisi solũ Christũ sine peccato fuisse:* sed sæpe diximus, id esse intelligendum ex vi suæ conceptionis, quod non impedit quominus Virgo per gratiam sine peccato originali fuerit.

Nec resistit Prosper.

93. *Nec Prosper.* Citat etiam Prosperum eiusdem temporis cum Fulgentio lib. 7. de vita contemplatiua, vbi duo affirmat: primum est; *Adamum suo peccato totum genus hominũ infecisse. Secundum est, eum in omnes posteros culpam transmisisse:* sed cum Adamus totum humanum genus suo peccato personaliter actu non infecerit; sed in eo tãtum sensu, quod omnes seminaliter in eo existentes, suo peccato obligauerit ad originalem maculam contrahendũ; ideo in eo sensu culpam in eos transmisit; quia sua naturali generatione omnes ad contractionem maculæ obligauit; idque nisi diuina gratia aliquis à tali cõtractione præseruaretur: à qua de facto Virginem liberauit. Non est igitur quod Bandellus Prosperum citet contra Virginis immunitatem.

Nec contradicit Remigius.

94. *Nec cõtra dicit Remig.* In eodem cap. 15. Bandellus nobis obijcit Remigium ex anno 460. in Psalm. *Deus Deus meus* solum affirmat. *B. Mariam ab omni macula peccati fuisse mundatam, vt ab ea Christus IESVS sine peccato conciperetur,* quod idem testatur in Isaiam cap. 2. & ad Rom. 8. & secundæ Corinth. 2. denique ad Hebræos 7. Sed Remigiũ pro Virgine stare iam superius ostendimus. Verba autem in contrarium adducta Bãdellus non satis perpendit: quoniam illa euidenter intelliguntur de mundatione Virginis, qua in Verbi conceptione mũdata est, vt patet in illis verbis: *vt ab ea Christus Iesus sine peccato conciperetur;* quæ expresse intelliguntur de mundatione, quæ facta est in ea, vt Verbum diuinũ in suo vtero digne conciperet: iam vero talis mundatio non fuit à macula originali (quia nullam talem tunc habebat) sed de fomite originalis peccati, quẽ (vt plures volunt) tunc habebat, ligatum tamẽ; qui tunc ab ea penitus fuit sublatus, vt dicemus lib. 4. ¶ Quod si velis hanc mundationem intelligere de mundatione à culpa; non poteris eam intelligere de mundatione deletiua culpę actu existentis; sed præseruatiua, ne illa adueniat: nam verba illa, *ab omni macula peccati,* comprehendunt culpam, tam originalẽ, quàm actualem: quia vtriusque culpæ mundatio erat necessaria, vt illa digne, & decenter diuinum Verbum conciperet. Cum vero Fides doceat Virginem nullã actualem culpam habuisse; mundatio illa intelligi non potest, de mundatione deletiua culpæ existentis; sed de præseruatiua, ne vlla existat, siue actualis, siue originalis.

Non contradicit D. Petrus Tripolitanus.

95. *Nec est cõtrarius D. Petrus Tripolitan.* In cap. 20. Bandellus adducit B. Petrum Tripolitanum (qui floruit anno. 490.) in Glos. ad Epist. Pauli ex dictis Augustini: etenim in Epist. ad Roman. scribit, *Adami peccatum originaliter in omnes posteros transijsse.* Deinde *omnes illius posteros peccato illo obligasse, & debitores fecisse.* Tertio loco, *Adamum suo peccato suam stirpem, tanquam in radice vitiasse, vt quidquid prolis ex illo per carnalem concupiscentiam nasceretur, traheret originale peccatum, vno solo excepto Christo; quia de opere Adami conceptus non fuit.* Quarto loco ait, *Omnes esse de progenie peccati.* Quinto loco: *Omnem carnem, Christo excepto, esse carnem peccati.* Denique in Epistol. 2. ad Corinth. cap. 5. scribit, *Omnes mortuos esse in peccatis, nemine prorsus excepto, vel originalibus, vel voluntate additis: & solum Christum ab hac lege excipi.* ¶ Sed hæc omnia dicta, cum ex Augustino sumpta sint, explicanda sunt, vt ea explicauimus in titulo Augustini.

¶ *Ex Centuria 500.*

Non contradicit Boetius.

96. *Nec cõtradicit Boet.* Bandellus ex Centuria 500. affert Boetium ex anno 520. in lib. de duabus naturis affirmantem *B. Virginem ex illis fuiſſe qui per prævaricationem Adæ ceciderunt.* Hæc tamen verba formaliter in Boetio non inueniuntur; quamuis ex ijs, quæ docet, forte colligantur. Ex illis tamen ſolum concluditur Virginem in Adamo peccaſſe, cecidiſſeque: quod libentiſsime admittimus, vt lib. 2. late oſtendimus: inde tamen nullum ſumi poteſt argumentum, vt dicamus Virginem maculam originalem contraxiſſe, vt doctiores aduerſariorũ admittunt, & nos ſæpe diximus. Quod vero in eo libro generaliter ſcribit: *Chriſtum ex nullius ſemine potuiſſe naſci, qui fuerit ſine originalis pœna peccati.* Si intelligatur de pœna peccati, quæ eſt mors, admittendũ eſt in tota ſua vniuerſalitate; quia Virgo ex peccato, quod in Adam commiſit, morte ſubiecta manſit, vt communiter docent Theologi, & lib. 4. oſtendemus: porrò ſi verba illa intelligantur de culpa originali; intelligenda ſunt ſecũdum legem ordinariam, quæ non excludit diſpenſationem.

Nec repugnat Caſsiodorus.

97. *Nec Caſsiodor.* Bandellus etiam refert Caſsiodorum ex anno 520. in Pſalm. *Domine probaſti me,* ad illa verba: *Vide ſi via iniquitatis in me eſt*: ſed Caſsiodorus ſolum affirmat, *hæc verba à ſolo Chriſto dici poſſe, & à nullo alio; quia ſolus ille abſque peccato dignoſcitur.* Quod non ſatis eſt, vt dicamus Caſsiodorum immunitatem à peccato originali B. Virgini denegaſſe, quia (vt ſæpe diximus) intelligenda ſunt, vt ſolus Chriſtus ex vi ſuæ conceptionis illa dicere potuerit: quod non tollit, quominus Virgo mater ea poſsit dicere ex vi ſpecialis gratiæ, quia ab omni culpa etiam originali fuit liberata.

Nec contradicit Gregorius.

98. *Nec repugnat Diu. Gregor.* Adducitur adhuc à Bandello ex anno 590. D. Gregorius homil. 8. in Ezechielẽ tom. 2. fol. 66. litera G. dum ait: *Virginẽ de propagine mortalitatis exiſſe*, per propaginem mortalitatis affirmat Bandellus S. Gregorium intellexiſſe propaginem peccato originali infectam: vnde ſic arguit: omnis, qui venit de propagine mortalitatis, in peccato originali cõcipitur, vt idem Gregorius *docet lib. 25. Moral. c. 1. ad illa verba Iob 34: ſubito morietur, &c.* Sed Virgo venit ex propagine mortalitatis, vt idem Gregorius ſatis docet *in dicta homil. 8. in Ezechiel.* Ergo ex D. Gregorio Virgo in peccato originali cõcepta eſt. 1. *Locus.* Idem etiam colligit ex eo, quia D. Gregorius expreſſe docet, *ſolum Chriſtũ in ſua carne à peccato mundum extitiſſe*, vt ſcribit *lib. 11. Moral. capit. 18. circa finem*, *Secundus.* quod etiam docuerat lib. 9. Moral. ad illa verba Iob 9. *Nullus eſt, qui vtrumque poſſit arguere.* *Tertius.* Quarto eandem ſententiã deducit ex eo, quod Gregorius ſcribit in d. lib. 18. Moral. ad illa verba Iob. 18. *Non adæquabitur ei topazion*, vbi ita ſcribit; *nos quippe, & ſi ſancti efficimur, non tamen ſancti naſcimur; quia naturæ corruptibilis conditione conſtringimur, vt cum Propheta dicamus: ecce in iniquitatibus conceptus ſum, &c.* 4. *Locus.* A qua regula ſolum Chriſtum excipit; quod etiam ſatis explicat lib. 14. Moral. dum ait: *Nullus hominum fuit, qui coram Deo iuſtus appareret, ideo Dei filius pro hominibus ſe ipſum hominem fecit, & ſolus eorum Deo iuſtus apparuit.*

99. *Ad 1. locum. 1. Solutio.* ¶ Non eſt tamẽ quod propter hæc quis quam, vel mediocriter doctus, moueatur, vt exiſtimet D. Gregorium, immunitatem conceptionis B. Virginis non admiſiſſe: quare ad primum locum in primis dicimus falſũ eſſe p. propaginẽ mortalitatis Magnum Gregoriũ intellixiſſe propaginem peccato originali infectam: quod ex eo facile cõuincitur; quia in eodem loco dicitur Chriſtum exiſſe de propagine mortalitatis; cuius tamen propago vitioſa non fuit. 2. *Solutio.* Dicimus ſecundo, quod licet per propaginem mortalitatis intelligeremus propaginem vitioſam, & peccato infectam; inde ſolum concluderetur, Virginem ex vi ſuæ propaginis ſubiacuiſſe originali maculæ, quod veriſſimum eſt: ſed tamen inde nullum ſumi poteſt argumentum, vt inferamus Sãctũ Gregorium contra Virginis immunitatem docuiſſe.

100. *Ad 2. locũ & 3.* Quod vero secundo loco adducitur nihil concludit: quoniam expresse intelligitur de munditia à peccato ex vi suæ conceptionis: nam reddẽs sui dicti rationem, dicit: *Nec enim ex viro, & fœmina; sed ex S. Spiritu, & Maria Virgine processit* In quo sensu omnes admittimus B. Virginem mundam non extitisse; quia ex vi suæ conceptionis ex cõmistione viri, & fœminę immunditiæ originali subiacebat, & eam actu contraheret, nisi Dei gratia impediretur, vt sæpe diximus. Et in hoc sensu Gregorium esse intelligendum, bene aduertit *Bellomontanus vbi supra in d. cap. 10. num.* 118. Ex quo patet quartum locum nihil concludere; quia expresse loquitur de conditione naturæ corruptibilis, qualis est sola illa, quæ ex viro, & fœmina generatur, & cõcipitur.

¶ *Ex 600. Centuria,*

Nec contradicit Isidorus.

101. *Non contradicit Isidorus.* Bãdellus ex Centuria sexagẽtesima adducit S. Isidorum Hispalensem Episcopum ex anno 610. *in lib. suarum sententiarum c.* 12. *&* 14. quatenus asserit *in primo homine in omnes filios eius culpam fuisse propagatam, à qua solus Christus nos eruit.* Quod etiam affirmat in quodã sermone de Natiuitate Domini. Sed id intelligitur ex vi cõceptionis, & ex debito propter peccatum in Adamo commissum.

Nec contradicit Damascenus.

102. *Nec Damascen.* Bandellus etiam adducit Ioannem Damascenum ex anno 640. in sermon. de Assumptione, dum ait, *hanc Virginem Pater prædestinauit: virtus sanctificatiua Spiritus Sancti obumbrauit, purgauit, & sanctificauit.* Sed hæc verba euidenter intelliguntur de virtute, qua Virgo in conceptione Verbi diuini fuit purgata, & ad plenum sanctificata. In quo etiam sensu in l. suarum sententiarum expresse docet, *Spiritum Sanctum in Virginem superueniendo, eam purgasse, & simul illi tribuisse potentiam susceptiuam Verbi Dei, & generatiuam.*

Nec repugnat S. Ildephonsus.

103. Refertur etiam à Bandello B. Ildephonsus Archiepiscopus Toletanus ex anno 640. in lib. de Virginitate B. Mariæ, sed quam falsô illum adducat, superius ostẽdimus §. 1.

Nec contradicit Andreas Ierosolymitanus.

Idem Bandellus in dicto cap. 20. contra Virginis immunitatem refert S. Andreã Ierosolymitanum ex anno 670. in quodam serm. Natiuitatis B. Virginis vbi ita ait: *Dei filius, vt humanam naturam propitius reformaret, carnem assumpsit ex Virgine, eã purgans per Spiritum Sanctũ à puluere peccati, in quo prius conculcabatur.* 104. *Nec Andreas Ier.*

¶ Sed hæc verba euidentèr intelliguntur de purgatione B. Virgini facta in cõceptione Verbi diuini: qua purgata est à fomite peccati, quem puluerem peccati appellat: etenim plures volunt Virginẽ vsque ad conceptionem Verbi habuisse fomitem peccati, ligatum tamen, qui tũc penitus fuit extinctus.

Nec contradicit Beda.

Refertur etiam à Bandello, & Caietano venerabilis Beda in quadam homil, super Missus est in Annuntiatione Virginis, tom. 7. pag. 467. ex anno 690. vbi ita habet: *Spiritus Sanctus superueniens in Virginem, mentem eius ab omni vitiorum sorde castificauit; & ab omni æstu carnalis concupiscentiæ cor eius temperauit, atque mundauit:* quæ eadem verba ex eodem Beda reperiuntur in Glossa ordinaria ad illa verba Luc. 1. *Spiritus Sanctus superueniet in te,* & eadem refert Bandellus fol. 24. pag. 2. vbi etiam refert eundem Bedam homilia 8. in Epiphaniam, quatenus docet, *Christũ de carne peccatrice nullam traxisse culpæ maculam,* & in quadam homil. in Ioannem scribit: *Præcursorem Christum Dominum vocasse agnum, quia præ cæteris mortalibus singulariter innocentem, ab omni peccato mũdum cognouit:* quod etiam scribit super Lucam capite. 1. vbi postquam docuit Christum singulariter natum fuisse sanctum, ita ait: *Nos & si sancti efficimur: non tamen sancti concipimur, quia ipsa naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt cum Propheta gementes singuli dicamus; ecce* in

105. *Nec Bed.* 1. *Locus.* *Glos. Ord.* 106. 2. *Locus.* 3. *Locus.*

in iniquitatibus conceptus ſum, &c. Ille ergo ſolus veraciter ſanctus natus eſt, qui ex cõmiſtione carnalis copulæ conceptus nõ eſt: Et idem repetit in eodem cap. 1. Lucæ, quatenus docet, *Patrem in ſolo filio Chriſto peccatum non inueniſſe*.

107. 4. *Locus. Non recipitur.* ¶ Sed Bandellum non admiror; non poſſum tamen non admirari, quod Caietanus, vir alioquin in rebus expẽdendis diligentiſsimus, verba primo loco adducta referat, tanquam expreſſa, pro ſtabiliendo in Virgine peccato originali; cum tam Beda, quam Gloſſa Ordinaria agant de caſtificatione, & mundatione Virginis, non quando ipſa in vtero matris fuit concepta, ſed quando in ſuo ſacratiſsimo vtero Verbum diuinum concepit: explicans enim verba Angeli Luc. 1. *Spiritus Sanctus ſuperueniet in te*, ſic ait: *Superueniens in Virginem Spiritus Sanctus duobus modis in ea diuinæ ſuæ potentiæ efficaciam oſtendit: quia & mentem illius a deo, quantum humana fragilitas patitur, ab omni vitiorum ſorde caſtificauit, vt cœleſti digna eſſet partu, & in vtero illius ſanctum, ac venerabilem redemptorem ſola ſui operatione creauit*. Et inferius: *Obumbrauit autem B. Dei genitrici virtus altiſsimi, quia Spiritus Sanctus cor illius impleuit, & ab omni æſtu concupiſcentiæ carnalis temperauit, emundauit deſiderijs temporalibus: ac donis cæleſtibus mentem ſimul illius conſecrauit, & corpus*. Quare Beda, & Gloſſa euidenter agunt, de emundatione, qua Virgo in conceptione Verbi mundata eſt ab omni peccati fomite, qui per ſordes vitiorum intelligitur: tunc enim omnino fomes in illa extinctus eſt. Quod veró in 2. loco docet: *Chriſtum de carne peccatrice nullam traxiſſe peccati maculam*, nihil obſtat. Primo; quia per carnem peccatricẽ non intelligit carnem Virginis, ſed carnẽ humanam abſolute, quæ vere erat peccatrix, vt ſupra diximus ad teſtimonium Chryſoſtomi.

Luc. 1.

108.

Eplicatur Beda.

109. Deinde quia adhuc nõ obſtaret locus, ſi de carne peccatrice Virginis explicaretur; quia vt ibidem diximus; caro Virginis ideo à Patrib⁹ dicitur caro peccatrix, quia ex vi ſuę generationis obnoxia erat peccato. Sed nec obſtant verba 3: adducta loco: quoniam fatemur Chriſtũ præ cæteris mortalibus fuiſſe innocentẽ, imò ſolũ illum innocentẽ eſſe; quia ex vi ſuæ conceptionis à peccato Adami liber erat, ideo quia non fuit ex viro cõceptus, nec ſeminaliter ab Adamo propagatus; ſub quo innocentiæ genere Virgo non continebatur, cũ ex vi ſuæ conceptionis innocentiã non habuerit, vt ex 4 loco euidenter colliges; quẽ ſolus Bandellus pro ſe poſſet adducere; quia expreſſe intelligitur de peccato ex vi conceptionis reperto: in quo ſenſu ſolus filius à Patre ſine peccato eſt inuentus.

¶ *Ex 700. Centuria.*

Nec Alcuinus obſtat.

Ex 700. Centuria refert Bandellus in d. cap. 20. Alcuinũ (anno 770.) in hæc verba poſita *lib. 3. ſententiarum ſuarum c. 18 quamuis caro Chriſti traducta ſit ex carne Virginis, quæ per peccatum originale corrupta erat: non tamen Chriſtus habuit originale peccatũ*. Et lib. 4. c. 1. expreſſe docet, *carnem Chriſti in Virgine obnoxiã fuiſſe peccato*. Et idẽ docet dũ in eodem li. c. 8. addit, *carnẽ, quæ nunc eſt Chriſti, fuiſſe obnoxiam peccato, antequam eſſet caro Chriſti*. 110. *Nõ obſtat Alcuinus.*

¶ Sed hæc non ſatis ſunt, vt dicamus Alcuinum ſiue Albinũ, aſſeruiſſe B. Virginem actu contraxiſſe maculam originalis peccati: quoniam doctrina Alcuini intelligi poteſt, vel de carne Chriſti, quæ erat in Virgine pro illo tẽpore, quo Verbum concepit; vel de ea, quæ in illa fuit pro tempore, quo à matre Anna cõcepta fuit: etenim omnes loci in vtroque ſenſu explicari poſſunt: ſi explicentur in priori ſenſu (in quo de ea agit locus tertius, & ſatis etiam locus primus) non poſſunt intelligi de macula actuali peccati, quia conſtat Virginem pro illo tempore maculam originalis peccati non habuiſſe, cum ex vtero ſine illa nata fuerit; vnde in eo ſenſu dicetur caro Chriſti in Virgine per peccatum originale corrupta; quia pro illo adhuc erat fomiti peccati ſubiecta; licet in illa ligatus eſſet: vnde in 3. loco ait Alcuinus, carnẽ Virginis ꝓ illo tẽpore mũdatã fuiſſe, quia in ipſa cõceptione Verbi fomes peccati (qui ſępe 111. *explicatur loci Alcuini.* *Ad 1.*

appellatur peccatũ) in ea fuit extinct⁹. Si vero verba illa explicentur in sensu posteriori (in quo videntur sumi in 2. loco) in eo sensu fuit obnoxia originali peccato; quia ex vi suæ conceptionis habebat debitum contrahendi originalem maculam, ideo quia in Adamo peccauit: cum quo stat, quod per gratiam fuerit libera à contractione illius. In quo sensu Augustinus, & omnes Patres intelliguntur, cum docent carnem Virginis esse carnẽ peccati, & peccato obnoxiam, vt in superioribus ostendimus.

¶ *Ex Centuria. 800.*

Nec obstat Rabanus.

112. *Nec obstat Rabanus.* Bandellus vbi supra c.16. refert Rabanũ ex anno 810. in Matthæum, quatenus introducit *Patrem diuinum asserentem solum Christum sine peccato esse à se repertum.* Sed id intelligitur ex vi suæ conceptionis.

Nec repugnat Aimon.

113. *Nec repugnat Aimon.* Refert etiam idem Bandellus Aimonem, ex anno 880. in lib. 1. & 2. in Apocalypsim asserentem, *Omnes Adami filios per Adamum factos esse peccatores; omnes à maledicto legis fuisse per Christum redemptos: omnes in iniquitatibus fuisse conceptos*: quę omnia libenter admittimus etiam in Virgine ratione peccati in Adamo commissi, à quo omnes simul cum Virgine nascimur cum debito contrahendi peccatum originale: sed inde non bene infertur Virginem originalem maculam contraxisse.

¶ *Ex Centuria 1000.*

Nec contradicit Burchardus.

114. *Nec Burchardus.* Ex Centuria millessima adducitur Burchardus Episcopus Vrmatiensis: libr. 2. c. 71. suę summę; sed inutiliter adducitur; quia solũ scribit in præuaricatione, *omnes innocentiam perdidisse, & neminem à profundo talis ruinæ, nisi per Christum liberari,* quod cum sit de Fide, admittendum est: sed Ecclesia, & Tridentinum liberam nobis faciunt facultatem, vt ex tali regula Virginem possimus excipere.

Nec Petrus Damianus.

Adducitur etiam Petrus Damianus ex anno 1060. sed immerito: quoniam in sermone de Natiuitate Virginis. (quem Bandellus refert) solum docet, *totam humani generis arborem peccato Adami in ipso tanquam in radice fuisse venenatam: & vniuersam filiorum Adami multitudinem, totamque massam generis humani.* Quam doctrinam in sua generalitate admittimus: à qua Virginem non excipimus, sed solum Christum, quia omnes homines, etiã Virgo, in Adamo peccauerunt: & omnes in illo, tanquam in radice, peccato corrupti fuerunt. Ex quo non bene infertur (etiam teste Caietano) Virginem maculam illius peccati, quod in Adamo commisit, in propria persona contraxisse; quamuis habuerit debitum contrahendi illam: etenim à solutione talis debiti, & potuit diuina gratia liberari, & de facto ab eo libera fuit: quod authoritate Ecclesiæ possumus asserere, quæ in Tridẽtino declarauit, se nolle in illa regula generali Virginẽ cõprehendere, vt iam diximus. 115. *Nec Damianus*

Nec contradicit Anselmus.

Affertur etiam à Caietano, & Bandello D. Anselmus lib. 2. cur Deus homo cap. 16. tanquam hæc verba scribens: *Licet ipsa Christi conceptio munda sit; Virgo tamẽ ipsa, vnde assumptus est, in iniquitatibus concepta est, & in peccatis concepit eam mater eius.* Secundo adducit eum Bãdellus, quatenus in eodẽ c. asserit, *Christum assumptũ esse de massa peccatrice*: quod etiã affirmat in lib. de Conceptu Virginali cap. 3. 13. & 19. Tertio adducit eundem, quatenus affirmat: *Virginem de illis esse, qui ante natiuitatẽ Christi mundati sunt à peccatis,* vt patet lib. 2. cur Deus homo c. 16. pag. 74. col. 1. A. 4. Loco adducit Anselmũ in suis meditationibus ita scribentẽ: *animam gloriosæ Virginis Mariæ in macula culpæ originalis creasti, sed consequenter eam à primaria labe purgasti, & in sanctitatis puritate postea confirmasti.* Quinto ab eodẽ affertur in 2. libro, cur Deus homo cap. 17. quatenus docet, *Virginem, de qua natus est Christus, & multos alios mundatos esse à peccato.* Sexto generaliter docet solum 116. *Non contradicit D. Ansel. 1. Locus.*

Christum

Christũ inter omnes homines non peccasse; cæteros vero omnes in peccato nasci, & filios iræ, vt ait *lib. 2. cur Deus homo, cap. 16. & 18: & in libro de concepta Virginali* 7. locus. *cap.* 13. 16. *&* 22. Septimo in eodem lib. *cap.* 13. 15. *&* 19. affirmat *Christum sumpsisse carnem de matre peccatrice*. Octauò 8. locus. deniquè ex doctrina eiusdem Anselmi Bandellus hoc vtitur argumento: omnes 117. qui naturali cursu ab Adamo sunt propagati, in primo instanti infusionis animæ, & conceptionis hominis habent carentiam originalis iustitiæ, quã Adamus omnibus illis perdidit: sed omnes homines, etiam B. Virgo, ab Adamo naturaliter sunt propagati: ergo omnes homines, etiam B. Virgo, in primo instanti suæ conceptionis, & infusionis animæ, habuerunt carentiam iustitiæ originalis, ex peccato Adami. Sed carentia iustitiæ originalis orta ex peccato Adami est peccatum originale. Ergo omnes homines, etiam ipsa Virgo, in primo instanti suæ conceptionis habuerũt peccatum originale. Minorem huius posterioris discursus supponit Bandellus, vt veram. Minor autẽ discursus prioris est nota: maiorem vero probat ex eodẽ Anselmo *in libr. de concepta Virginali cap.* 2. 10. 12. 15. *&* 23. *& in 2. libro, cur Deus homo*: eius verba refert *in dicto fol.* 12. *pag.* 1. *&* 2.

118. His motus Vasquez Bellomontanus facile admittit, B. Anselmum contra puritatem conceptionis Virginis docuisse; vt patet ex *d. disp.* 117. *c.* 16. *n.* 15. *& c.* 11. *n.* 128. fragili tamen ducitur fundamento, vt videbimus. Dicendum est igitur, hæc, quæ in contrarium adducuntur, nõ conuincere. Quare ad primum locum dicendum est; verba allata nõ esse Anselmi docẽtis, sed discipuli interrogantis, cuius verba non sunt admodum curanda, cum sæpè interroget ea, quæ nec ab Anselmo admittuntur, nec in se admittenda sunt: & hæc est prima solutio huius loci, quam probauit *Cordubensis lib. 2. quæstionar. q.* 44. *pag.* 377. *§. Ad B. Anselmũ: Suar.* 2. *to. ad* 3. *p. disp.* 3. *sect.* 5. *pag.* 44. *col.* 2. *C.* cum pluribus alijs. In illo igitur loco solũ sunt expendenda, quæ D. Anselmus ad interrogationem discipuli docendo respõdet.

Bellomon. putat Anselmũ esse cõtra Virginem.

Ad 1. loc.

119. ¶ Notandum est igitur, discipulum non solum interrogando verba posita ad duxisse; sed hæc etiam addidisse: *& cum originali peccato nata est*, quod, & falsum est, *Notabile.* & erroneum, vt ostendimus *libro* 1. *q.* 2. *art.* 3. Quare certissimum est, verba primi loci non esse ab Anselmo docente, sed solum à discipulo interrogante, vt de veritate doceatur. Tota autem dubitatio discipuli in eo posita est; quare de massa peccatrice, & de humano genere, quod totũ infectum erat peccato, hominem sine peccato, quasi azymum de fermentato Deus assumpsit? Dubitationem autem in eo fundat, *Quoniam Virgo in iniquitatibus concepta fuit à matre, & in peccato originali nata, cum in Adamo peccauerit, in quo omnes peccauerunt*. Huic interrogationi, & dubitationi Anselmus docendo respõdet, admittendo quidẽ Christũ sine peccato fuisse conceptum: & hoc non nisi de massa peccatrice. Quomodo autem id 120. fieri potuerit, affirmat quidẽ à nobis cõprehendi non posse; sed tamen coactus à discipulo, aliquo modo id declarat, supponens, quod Deo, ad hoc faciendũ opus, nec sapientia defuit, nec potentia. Supponit etiam, Deum ad omnes homines, præsentes, præteritos, & futuros redimendos carnem suscepisse; idque non aliunde, nisi ex massa, carneq; peccatrice: vnde eam debuit accipere ex aliqua filia Adami, quæ per Christi redemptionẽ à peccato mundanda foret. Et ideo admittit, *Virginem Deiparam, ex qua homo Christus carnẽ assumpsit, fuisse de illis, qui per Christum à peccatis fuerunt mundati*, vt patet ex eodẽ loco *pag.* 74. *col.* 1. *in principio*. Adducens vero solutionem allatæ dubitationis ait, ideo eam à peccato mundasse, vt de illa munda, atque de illius munditia assumeretur: vt patet ex verbis ibidem positis: *Et in ea eius munditia de illa assumptus est*. Quam solutionem discipulus statim repetit; Anselmus autem inferius *capite decimo octauo, pag.* 75. *in fine*, disputationem his verbis concludens, ait: *Ostendimus, vt puto, certam rationem; quomodo Deus assumpserit hominem sine peccato de massa peccatrice*. Solutio autem in eo est posita, qđ talẽ massã à peccato mũdauit, vt de ea mũda Verbũ hominẽ, id est, naturam humanam, qua homo fieret, assu-

Explicatur D. Anselmus.

meret. Quam solutionem breuiter epilogat discipulus ad finem dicti cap. 18.

121. *Quænam D. Ansel. asserat.* Ex his iam patet, D. Anselmum, quatenus personam docẽtis assumit, duo tantum asserere, primum est, *Carnem Virginis esse carnem peccatricem*. Alterum est, *eam à peccato fuisse mundatam*. Ex priori dicto non bene infertur, Virginem cum macula originali fuisse conceptam: quia, vt sæpe diximus, vt caro aliqua dicatur peccatrix, siue caro peccati, satis est, quod ex vi suę conceptionis subiecta sit, & obligata ad contrahendam originalem maculam. Quem sensum satis expressit idem Anselmus in lib. de cõceptione Virginis cap. 7. nam semen à viro, & à fœmina in cõmixtione emissũ in eodem etiã sensu dicitur immundũ, immũditia peccati; quia semen ipsum necessitatem inducit contrahendi originale peccatum, vt idem Anselmus ibidem docet: cũ quo simul stat, quod homo ex eo conceptus ab actuali originalis maculæ contractione in ipso instanti infusionis animæ, in quo concipitur homo, per gratiam liberari valeat. Et eodẽ modo ex posteriori loco non potest sumi firmum argumentum: nam cum mundatio à peccato duobus modis fieri possit, vt est vulgata doctrina à Caietano, & aduersarijs recepta, s. per actualem deletionem peccati existentis, & per præseruationem: ne peccatum insit, dum ex eo, quod B. Virgo fuit à peccato mũdata, infertur eam mũdatam fuisse à peccato iam existẽte, illatio est sophistica, cũ à pluribus causis inferatur ad vnã causam. Cui accedit; quia idem D. Anselmus *lib. 2. cur Deus homo d. cap. 16. pag. 74. col. 1.* dicit, *Virginẽ per mortem Christi fuisse mundam*: quæ verba optimè constant cum munditia præseruatiua.

122. *Concluditur.* Quare ex his, quæ D. Anselmus docẽdo affirmat, nihil adduci potest, quod vel probabiliter probet, eũ tenuisse, Virginẽ cũ originali fuisse cõceptam. Sed obijcit Bellomontanus, D. Anselmũ nihil respõdisse ad verba discipuli interrogantis; cũ tamen respõdeat ad interrogationẽ illius, ostendens, & late probans, Deũ sine peccato assumpsisse naturã humanã, quamuis eã assumpserit de massa peccatrice, & de Virgine à peccato mundata: quod (vt ait Bellomõtanus) nõ obscure indicat, Virginẽ, ex mente illius, in peccato originali fuisse conceptã: nam si existimaret oppositũ; non solum id dixisset, ne discipulus cõtrarium intelligeret; sed etiam propositam quęstionem facilè dissoluisset.

Hæc tamen Bellomontani instãtia satis est fragilis: quia ex eo inferretur, Anselmum non obscure indicasse, Virginẽ in peccato originali fuisse ex vtero natã, & ab eo post natiuitatem fuisse mundatã: etenim discipulus in sua interrogatione non solum dixit, *Virginem in iniquitatibus, & peccatis à matre fuisse conceptam, sed etiam cum originali peccato fuisse natam*: ad quam quæstionẽ Anselmus nihil respondet. Quare si ex hoc fundamento nõ bene infertur, Anselmũ sensisse, B. Virginem cum originali fuisse natam, vt Bellomontanus tenetur admittere; vtiq; nec ex eo inferri potest eũ tenuisse, Virginem cum originali fuisse conceptam. 123.

Dicendum est igitur D. Anselmum in eo loco dissimulasse de quæstione conceptionis B. Virginis; quia illius decisio ad principale institutũ nõ pertinebat: & solũ docuisse, carnẽ Virginis esse peccatricem, & Virginem à peccatis fuisse mũdatam, quoniam in hoc omnes cõsentiebant. Quæ verba nõ satis sunt, vt ex illis inferatur actualis contractio originalis maculæ, vt iam aduertimus. 124.

Secunda solutio adduci potest, quam probat *Bellarminus tom. 4. controuer. 2. lib. 4. cap. 16. pag. 334. B.* vt verba, quæ obijciuntur, licet sint discipuli interrogantis, intelligẽda sint non de conceptione, quę in vtero fit in primo instanti infusionis animæ: sed de conceptione, quæ fit ante animæ infusionem in ipsa seminum cõmistione in vtero: nõ quod in ipso semine peccatum, & culpa existat (quia ante infusionem animæ, sicut nõ dum est voluntas; ita nec peccatum, aut culpa inesse potest:) sed quod tale semen secum trahit necessitatem, vt homo, ex illo in prima animæ infusione conceptus, in culpa originali concipiatur, nisi per gratiã pręseruetur. Quam solutionem, & explicationẽ probat *Valent. 4. to. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 425. C. D. E. & pag. 226. B. & eam* 125. *2. Explicatio D. Anselm.*

iam

Suarius. *iam probauerat 2.tom.q.12.de peccatis;quã explicationem aliquo modo probat Suarius vbi supra disp.3.sect.5.pag.44.colum.2. in fine.* Quæ non longe est à mente D.Anselmi, quidquid velit Bellomontanus in dicto cap.11. num.129. & 130. pag.56.
126. col.2.Sed non est audiendus: tum; quia instantia est satis friuola: quoniam Anselmus appellat semen omne illud, quod post seminis emissionem reperitur in vtero, vsque ad infusionem animæ rationalis: iam vero ante infusionem animæ præcessit vera caro embrionis sensitiui, quæ ad infusionem animæ organizatur. Tum secundo; quia ipsemet Anselmus multis in locis ipsam seminis receptionẽ in vtero ante animæ infusionem, appellat hominis conceptionem, & de illa explicat verba Psalm.50. *Ecce in iniquitatibus concep-*
D.Ansel. *tus sum, & in peccatis cõcepit me mater mea.* vt plures Theologi aduerterunt, & euidenter patet ex lib.de cõceptu virginali cap.7.vbi id sæpius explicat, maximè in his verbis: *Simili modo de immundo semine in iniquitatibus, & peccatis concipi, potest homo intelligi; non quod in semine sit immunditia peccati, aut peccatum, siue iniquitas: sed quia ab ipso semine, & ab ipsa conceptione, ex qua homo incipit esse, accipit necessitatem, vt cum habebit animam rationalem, habebit peccati immunditiam, quæ non est aliud, quam peccatum, & iniquitas.* Ecce ex Anselmo antequam anima infundatur, homo non iam dicitur incipere; sed etiam iam dicitur conceptus in iniquitatibus, & in peccato: non quasi iã habeat peccatũ, & iniquitatẽ; sed quia iã tunc habet necessitatem, & debitum habendi peccatum, cum anima fuerit infusa: nam vt in eodẽ cap. ait: *Sæpe diuina Scriptura asserit aliquid esse, quando non est; idcirco quia certum est futurum.* Et cap.14. eiusdem libri, ita scribit: *Nam si alicuius mens non capit, quod de semine hominis dixi: s. non esse in illo peccatum ante animam rationalem; sed immũdum dici peccato, & iniquitate, propter futuram immunditiam, cum fuerit homo. &c.*
127. Explicatur D.Anselm. Quare non est negandum verba discipuli interrogantis ex mente Anselmi intelligi posse de prima conceptione Virginis ante infusionem animæ; ita vt in ea in iniquitatibus, & peccatis in vtero matris sit concepta, & nata: siquidem quod concipitur nasci dicitur: non quidem in secunda conceptione, quæ tunc datur, cum anima infunditur: sed de prima, quæ fit per seminis conceptionem, & formationem fœtus ante infusionem animæ, quæ ipsa immunda est immunditia culpæ originalis, non quæ iam insit, sed quæ nõ potest non inesse, cum primum anima infunditur, nisi adsit gratia præseruans, quæ fuit doctissimi Bellarmini explicatio à pluribus viris doctis recepta. Quare primus locus non satis est vt dicamus B. Anselmum expresse docuisse Virginem in ipsa animæ infusione fuisse in originali conceptam.

Sed nec ad hoc satis esse secundum, & 128.
tertium locum ex dictis satis patet: nam Ad 2. & 3. locum.
ex eo, quod dixit, *Virginis massam siue carnem*, esse peccatricẽ, & à peccato mundatam, non bene infertur Virginem habuisse originalem maculam, vt iam ostẽ-
dimus. Quartus locus sumptus ex libro Ad 4. loc.
mediationum, falsò à Bandello citatur; quia illa verba in illo libro non reperiun-
tur. Argumentum porrò sumptum ex Ad argu.
doctrina Anselmi, solum continet regulam generalem, sub qua Virgo non continetur, vt sæpe diximus.

¶ *Ex Centuria 1100.*

Nec obstat Theodorus Tentonicus. 129. Nõ obstat Theodorus
Bandellus in dicto cap.16.contra puritatem Virginis in sui conceptione adducit S. Theodorum Teutonicum ex anno 1100. *in libro, quem metrice composuit de historijs veteris, & noui testamenti;* quatenus affirmat, *solum Christum fuisse sine culpa*, sed inde nihil inferri, sæpe ostẽdimus.

Nec obstat Zacharias Grisolspolitanus. 130: Nec Zacharias.
Adducit etiam S.Zachariã Grisolipolitanũ ex anno 1100. *in lib. de concordia Euãgelistarum*, dũ scribit, *omnes in iniquitatibus conceptos esse, & solum Christum Dominum esse sine peccato.* Quod libẽtissimè fatemur si id intelligatur ex vi cõceptionis: secus si per diuinam gratiam liberemur.

Nec Rupertus Abbas. 131. Nõ obstat Rupertus.
Forsitan aliqui aduersus nostram sententiam obijciet Rupertũ Abbatẽ Tuitiẽsem

ex anno 1120. *in lib. 1. in Cantic. non longe à principio, tom. 2. pag. 1. colum. 2. in fine*; vbi agens de Virgine ita scribit: *Et tu quidem veraciter dicere potueras: ecce in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea: cum enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria peccati originali labe non carebas.* Nec possum non admirari, cur Bandellus, & aduersarij hunc locum pro sua nō attulerint sententia; cum expresior pro illis videatur, quam omnes, quos citant: nam ex his verbis Richardum illius fuisse sententiæ libenter agnoscit Suarius in dicta dispu. 3. sect. 5. pag. 45. col. 1. §. *Ex Patribus qui vltimo*: & in eadem ego aliquando fui opinione; sed nunc puto verba illa non cogere, vt dicamus S. Abbatem puritatem conceptionis B. Virginis reiecisse: etenim verba illa accomodatissime explicari possūt de debito, & obligatione, ex vi conceptionis ad contrahendam maculam originalem: in quam opinionem inducor, tum ex illis verbis, *hæreditaria labe*, quæ denotant obnoxietatem, & debitum ex conceptione deductum: tum secundo; ex verbis, quę immediate addit: *Sed ante faciem huius amoris, nec illud stare potuit*, stetisset autem, si paruo aliquo tempore originale habuisset.

Nec contradicit Richardus de S. Victore.

132. *Non contradicit Richard.* Citatur à Bandello Richardus de Sancto Victore ex anno 1130. *in lib. secundo de Emmanuel p. 1. cap. 26.* vbi ita scribit: *Constat, quod nisi B. Virgo ad plenum purgata fuisset, fructum tam sublimem facere non potuisset.* Sed mirum est, quod Theologus iste Richardum Victorinum in illo loco adducat, cum in eo, & in sequentibus expresse agat de purgatione Virginis facta in cōceptione Verbi diuini, ad quam ideo fuit ad plenum purgata; quia ab omni vitiorum contagio penitus purgata fuit; vt immediate scribit: & in eodem cap. sæpius explicat eam purgatam fuisse à vitio concupiscentiæ, & ignorantiæ; quorum alterum ad culpam pertinet; alterū vero ad pœnam, vt ibidem ait: concupiscentia enim pertinet ad culpam, quia ex culpa in nobis mās͡it; vnde dicitur fomes peccati: ignorantia vero in pœnā culpæ fuit imposita. Ab his igitur duobus vitijs B. Virgo purgata fuit, quando Verbum diuinum concepit: quia & fomes peccati in ea tunc fuit penitus extinctus, vt plerique putant; & ab omni ignorantiæ vitio penitus tunc fuit liberata: de vtroq; latius agemus lib. 4. Ab hac autem purgatione absurde infertur Virginē fuisse à vitio originali actu existēte purgatam: nam talis purgatio est purgatio ab omni vitij actualis, & originalis cōtagio: Virgo autē à contagio actualis vitij in ea existēte non fuit libera; cum nullum habuerit. 133. *Alia solutio.* ¶ Si vero volueris Richardum agere de purgatione à vitio culpę originalis (quod non damus) explicabis verba de purgatione culpę originalis: non quę in ea fuit; sed quæ fuisset, nisi gratia pręueniretur: nam id, quod nunquam fuit vitio immūdū, dicitur purgari, & mundari ab eo vitio, quod non habuit, sed habiturū erat, vt communiter dicitur. Vide Bellom. in d. disp. 117. cap. 12. n. 132. & 133.

Nec repugnat Gilbertus Porretanus.

134. *Nec Porretanus* Adducitur etiam à Bandello cap. 20. Gilbertus Porretanus (ex anno 1130) super Boetium *in lib. de duabus naturis*, & vna persona Christi vbi verbis expresſis affirmat *Virginem cum cæteris omnibus ex primorum parentum prauaricatione peccato, & morti subiacuisse.* Simul etiam scribit: *Nullum vnquam per concupiscentiam genitum sine originali peccato esse potuisse: & ideo Christum fuisse sine peccato: quia sine cō cupiscentia fuit genitus.* ¶ Sed ex priori loco non bene infertur Virginem actu subiacuisse originali culpę, sed debito ad illam actu contrahendam, nisi per gratiā liberaretur: locus autem posterior expresse intelligitur ex vi suæ conceptionis; quod non tollit, quod Virgo per gratiam sine peccato concipi potuerit.

Nec repugnat Hugo de Sancto Victore.

135. *Nec Hugo Victor.* Refertur à Bandello, & aduersarijs Hugo Victorinus ex anno 1140. *lib. 2. de Sacramētis 1. p. c. 5. to. 3.* ita scribēs: *Catholica veritatis diffinitio asserit filium Dei (qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est)*

de

de carne obnoxia peccato carnem assumpsisse liberam à peccato: & ideo liberam; quia liberatam: non quia sub illo nunquam fuerit; sed quia sub illo esse aliquando cessauit, quando assumpta est, mundata est. Pro intelligentia horum verborum aduertendum est Hugonem agere contra eos, qui dixerunt carnem, quam Christus assumpsit, nunquam in maioribus fuisse obnoxiam peccato, & immundam: quos catholicè redarguit, affirmans carnem Christi in suis maioribus immundam fuisse. Quæ doctrina intelligenda est non de immunditia culpæ actualiter inficientis personam (quia in parentibus, & maioribus Christi, & si aliquando culpæ originali subiacuit; non tamen semper subiacuit illi; quia maiores ab illa mundati sunt) sed de immunditia naturę, sub qua semper fuit, quousque fuit à Christo assumpta: nam (vt ait) tunc primum natura humana cessauit esse sub culpa ipsius naturæ; quia tunc primum non est ab Adamo seminaliter genita. Quare cum Hugo solum agat de culpa originali naturæ, non vero personę; inepte contra Virginem adducitur; cuius natura licet ex se vitio originali subiacuit; non tamen illi subiacuit persona.

Nec contradicit Rupertus Linconiensis.

136. *Nec contradicit Rupertus Linconiensis.* Refertur adhuc à Bandello Rupertus Linconiensis ex anno 1140. in Psalm. in hæc verba: *Plus cæteris in hac vita Virgo resplenduit rectitudine: à qua post conceptionem Iesu Christi, nec per veniale peccatum declinauit: postquam enim tenebras peccati originalis abiecit, sic armis lucis induta est, vt nulla parte peccati venialis nube sit obscurata.* Et super Boetium in lib. de duabus naturis expresse ait: *Christum ex Maria carnem assumpsisse, quæ ex primi parentis præuaricatione peccatrix fuit.* ¶ Sed cum Linconiensis in priori loco expresse loquatur de Virgine post conceptionem Verbi, vt ex verbis illis patet, clarum est *per tenebras originalis peccati, quas abiecit*, nō intellexisse culpam originalem: quia tunc nullam habebat, sed fomitem peccati ex originali relictum, hunc autem in ipsa Verbi conceptione penitus abiecit: quia fomes, quem ligatum habebat, penitus in ea extinctus fuit, & omnino sublatus, vt plerique docent. Quomodo autē secundus locus sit explicandus, in quo caro Virginis ex Adami præuaricatione fuit peccatrix? in superioribus sępè ostēdimus.

¶ *Ex centuria* 1200.

Non repugnat S. Antonius.

Caietanus vbi supra ex Bandello c. 24. refert Sanctissimum Antonium Paduanum ex anno 1230. in quodam serm. de natiuitate Mariæ, in hæc verba: *B. Virgo fuit in vtero matris à peccato per gratiam sanctificata, & sine peccato nata.* ¶ Sed non est, quod S. Antonium Lusitanum, & Olisyponensem contra Virginis puritatem referant aduersarij: tum primò; quia in sermonibus, qui circumferuntur verba illa non reperiuntur, vt aduertunt Cordubensis, & Suarius in locis citatis: nec verisimile est, quod ab illis hæc verba sublata sint, cum nullus antiquus codex exhibeatur, in quo illa scribantur verba. Tum etiam; quia licet admittantur nihil officiunt: quoniam accommodatissimè explicantur de sanctificatione in vtero præseruatiua ab actualis maculæ contractione, vt bene aduertit Cordubēsis vbi supra: etenim (vt sępe aduertimus) sanctificatio non necessario supponit aliquando præcessisse culpam, à qua sanctificetur: licet in toto rigore sumatur hoc verbum *sanctifico*. Satis enim est, quod præcesserit culpa, quę deberet inesse, nisi sanctificatione impediretur, vt colliges ex *D. Thoma 3. p. q. 35. art. 4. ad primum.* D. Thom. 137. *Nec S. Antonius de Padua.*

Nec repugnat Honorius Tertius.

Refertur etiam à Bandello c. 18. Honorius tertius ex anno 1210. in quodam sermone de Purificatione, vbi exponens illa verba Psalmi *Sanctificauit tabernaculū suum Altissimus*, ita ait: *Hoc tabernaculum, id est, B. Virginem Altissimus sanctificauit: quia eam in vtero matris ab originali peccato mundauit*, & in serm. de Assumptione, quatenus docet, *Hieremiam, Baptistam, & Virginem ex speciali priuilegio fuisse sanctificatos ante natiuitatem.* Sed primus locus non cogit; quoniam verba illa satis ex- 138. *Nō repugnat Honorius 3.*

plicantur de mundatione præseruatiua: etenim qui præseruatur ne incurrat peccatum, proprie dicitur ab illo mundari, vt docet D. Thomas 3. p. q. 55. ar. 4. ad 1. Secundus autem locus non satis conuincit, vt dicamus Virginem eodem modo esse in vtero sanctificatam, quo Ieremias & Baptista sanctificati sunt: sed solum affirmat Ieremiam, Ioannem, & Virginem ex speciali priuilegio in vtero matrum sanctificatos fuisse, quod absolute est verissimũ, quanuis Virgo sublimiori modo sanctificationis fuerit sanctificata: qui in eo est positus; quia fuit sanctificata præseruatiuè. Quo modo alij sanctificati non sunt.

¶ *Ex centuria 1300.*

Non repugnat Bonifacius Tertius.

139. *Non contradicit Bonifacius 3.* Ex centuria 1300. anno 1380. refertur Bonifacius tertius *in priuilegio Visitationis Virginis.* ¶ Sed immerito; quia solum docet *Vniuersum genus humanum maculã peccati Adami incurrisse, quam Christus Dominus sua morte destruxit.* Hæc autem propositio licet generalis sit, Virginem non comprehendit: vt patet ex declaratione Concilij Tridentini.

¶ *Ex centuria 1400.*

Non contradicit S. Vincentius de Ferrara ordinis Prædicatorum.

140. *Nec Vincentius.* Caietanus in d. tract. de Conceptione Virginis cap. 4. refert S. Vincentium de Ferrara ordinis Prædicatorum *in sermone de Conceptione Virginis* in hæc verba: *B. Virgo Maria fuit in peccato originali concepta, sed eadem die & hora statim post animationem fuit per sanctificationem à peccato contracto mundata.* Quæ verba ad literam transtulit ex Bandello vbi supra cap. 22. Quo in loco etiam adducit hæc verba: & ideo festum hoc debet referri ad sanctificationem, non ad conceptionem. Asserit deinde eadem verba reperiri apud eundem in sermone B. Annæ, & in sermone natiuitatis Virginis. ¶ Propter hęc verba (quia fideliter relata putabam) ego olim referebam S. Vincentium pro sententia, quæ conceptionem Virginis non putat esse purã â macula originali; quod etiam plerique Theologorum existimarunt: sed habita copia sermonum sanctissimi Vincentij plane inueni verba præcitata falso referri; quia nec in aliquo sermone de Virginis conceptione reperiũtur, nec in aliquo alio ex citatis: quin potius in eisdem sermonibus reperiuntur verba, quæ Virginis immunitatẽ à culpa originali efficaciter concludunt, vt latè ostendimus supra art. 1. §. 2. in fine. Quare falsitatis & mendacij arguendi sunt Caietanus, & Bandellus, cum cæteris, qui ex sanctissimo Vincentio referunt verba, quæ ille non scripsit. Quin potius cũ sit eiusdem ordinis Prædicatorũ, & Virginis puritatem â peccato originali manifeste defendat, non est quod mendaciter contra Virginis puritatem illum referant.

Nec contradicit S. Bernardinus de Senis.

Bandellus in d. cap. 24. (cuius verba transcripsit Caietanus) refert contra puritatem Virginis S. Bernardinum de Senis ordinis Minorum ex anno 1430. in *3. p. sermonum in tract. de Sanctissima Virgine serm. 4. pag. 92. col. 2. aliàs in 2. opere sermonũ, ser. 51. in c. 1. p. 511.* quaten⁹ dicit, *Sanctificationem maternalẽ in vtero matris remouere culpam originalem, & conferre gratiam; & hanc fuisse in Virgine.* Alij addunt eum solum dixisse *Virginem in prima sanctificatione originalis peccati tenebras efugasse*: quæ tamen verba in eo non inuenio. ¶ Sed Sanctum Bernardinum puritatem conceptionis Virginis in vtero matris expresse asseruisse iam ostẽdimus supra art. 1. §. 1. cuius verba refert *Petrus Morales lib. 3. de Christo & Virgine Maria tract. 1. pag. 284. n. 30. litera C. & pag. 285. n. 35*: eumq; pro nostra refert opinione, cum pluribus alijs. Vnde non est audiẽdus *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 45. col. 1.* dum ait, Sanctum Bernardinum aperte dixisse se velle ab hac quæstione abstinere: nec enim hoc asseruit, nec potuit asserere, vt bene aduertit *Vasquez Bellomontanus in 2. tom. ad 3. p. disp. 117. c. 9. post principium.* Vbi aduertit verba in contrarium adducta non significare Virginem à peccato originali contracto 141. *Nec cõtradicit Bern. de Senis.* 142. *Petr. Morales.* *Nõ recip. Suarius.* *Vasquez.*

fuisse

fuisse iustificatam; sed potius illud ipsa sanctificatione abigisse, ne accederet. Quare dum ait Virginem in vtero fuisse sanctificatam, sanctificatione remouente culpam, intelligendus est de remotione præseruatiua. Quomodo illa verba etiam intellexit *Cordubensis lib. 1. quæstionar. q. 44. ad 14. authoritatem col. 2. ad finem.*

¶ Ex his patet Patres superius adductos falsò referri ab aduersarijs, quare expendamus, an sint alij Patres, qui sententiam aduersariorum in terminis, & expresse probent.

§. 2.

Quinam ex Patribus expresse docuerunt Virginem peccatum originale contraxisse?

143. *Decipitur Caietanus.* EX his iam patet Patres à Caietano, & Bandello adductos non docere B. Virginem in peccato originali fuisse conceptam: quamuis *Caietanus in d. tract. de Conceptione Virginis c. 4. §. Præter dictos autem,* affirmet non solum Patres à se citatos, sed etiam aliam magnam antiquorum Doctorum multitudinem relatam à Turrecremata, & Bandello in indiuiduo affirmare B. Virginem cõceptam fuisse in peccato originali. Sed cum multitudo Patrum, quam ex Caietano, & Bandello adduximus, illam non probet opinionem; oportet explicare, quinam ex Patribus, & Theologis (scholasticis exceptis, de quibus modo non agimus) illam opinionem expresse probent? vt videamus quam parua Patrum, & antiquorum Theologorum multitudo, pro illa sit opinione: etenim re bene expensa pro ea quatuor tantum numero referri possunt; S. Erardus, siue Gerardus Episcopus, & martyr: Innocentius III. Clemens VI. & S. Bernardus: nam cæteri omnes, qui eam opinionem expresse probant, cum scholasticis sunt enumerandi, de quibus inferius agemus.

Qui Patres sint pro aduersarijs.

Sunt tantum quatuor.

Probat Erardus.

144. *Pro ea est S. Erardus martyr.* Erardus siue Gerardus Episcopus, & martyr in quodam sermone de natiuitate Virginis, ita habet: *O felix puela, quæ concepta in peccato, purificatur ab omni peccato, & filium concepit sine peccato.* Refertur à Bandello, & à Caietano, qui tamen non explicant, quinam fuerit iste Erardus, & in quo tempore floruerit: vnde ego olim dubitaui, an hoc testimonium satis esset authenticum. Sed tamen postea inueni Erardum istum martyrio coronatũ esse anno Domini 1047. vt ex Tritemio refert Baronius in annotationibus ad martyrologium Romanum, 24. die Septembris litera D. Quare negare non possum, si verba citata fideliter referuntur, satis conuincere Erardum illius fuisse opinionis, quod fatetur *Cordubensis lib. 1. quæstionar. q. 44. pag. 377. col. 1. §. Ad vndecimum.* *Corduben.*

Innocentius III.

145. *Pro eadem est Innoc. 3.* ¶ Secundo loco pro eadem opinione referri potest Innocentius III. ex anno 1200. 2. serm. de Assumptione Virginis paulò post principium in hęc verba: *Eua fuit sine culpa producta; sed produxit in culpa: Maria autem fuit in culpa producta, sed sine culpa produxit.* Quæ verba Bandellus c. 18. falsò tribuit Innocentio II. cum apud Innocentium tertium loco citato expresse inueniantur: Innocentius autem secundus nullos scripserit sermones. Adducuntur etiam à Bandello eiusdem Innocentij verba, in serm. de Purificatione B. Virginis: *Spiritus sanctus prius quidem in Virgine venit; quam in vtero matris animam eius ab originali peccato mundauit.* Posterior tamen locus non satis conuincit; Innocentium approbasse B. Virginem in peccato originali fuisse cõceptam: etenim ex doctrina D. Thomæ sæpe relata, is, qui per gratiam liberatur, ne culpam aliquam incurrat, dicitur ab ea mundari. An vero ex priori loco sufficienter conuincatur? non satis patet. sunt enim, qui eum intelligant de culpa radicaliter, & quoad debitum: vt sit sensus: *Maria fuit producta in culpa*, id est, cum obligatione & debito culpæ: ego tamen puto ea esse intelligenda de culpa formaliter, & actu contracta: vnde non negarẽ Innocentium III. ex parte aduersariorũ stare. 146.

Clemens VI.

147. *Pro eadem est Clemẽs 6.* Expressius eandem sententiam tenuit Clemens VI. in sermone ad illa verba: *Erunt signa in sole, & luna* (floruit anno 1330.) vbi in hæc verba scribit: *videtur*

mihi: quod de Conceptione B. Virginis non debet fieri festum. Primo authoritate Bernardi: secundo; quia festi celebratio non est, nisi in reuerentiam sanctitatis eius, de quo celebratur: conceptio autem Virginis non fuit sancta, quia fuit in originali peccato concepta: dico enim hoc vnum verum esse, & clarũ, quod B. Virgo contraxit in sua conceptione peccatum originale. Et statim ita ait: *Beata Virgo fuit sub peccato originali per aliquam morulam, & statim post fuit sanctificata.*

Quod D. Bernardus pro hac sententia citari possit.

148. *Quid senserit S. Bern. controuersum.* Ex anno 1140. à *Bandello cap.17. & à Caietano in tract. de Conceptione Virginis cap.4.* & à cæteris aduersarijs refertur D. Bernardus; & constanter docent eũ verbis expresis approbasse B. Virginem in originali peccato conceptam fuisse; id, quod quidã ex nostris libenter fatentur: id concedit *Cannisius lib.1. de Virgine Deipara c.7. pag.70: firmius id admittit Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. ad testimonia, quæ vltimo loco obijciuntur, pag.45. col.1. ad finem.* Idem ita constanter fatetur *Bellomontanus 2. tom. ad 3. p. disp. 117. cap.9. n. 101. & 103.* vt dicat verba Bernardi pro hac sententia ita esse perspicua, vt miretur, quod viri doctissimi illa conentur in alio sensu explicare. Ex quo patet non deesse viros doctissimos, qui firmiter doceant S. Bernardum eam opinionẽ non habuisse. Ita affirmat *Catharinus in 1. tract. de Conceptione Virginis 1. p. cap.7.* vbi multis id conatur ostendere, in eadẽ sententia fuerunt *Bellarminus tom.4. in 2. controuersia lib. 4. de Amissione gratiæ, & statu peccati c.16. pag.254. & Valentia 4. tom. disp. 2. q.1. punct. 2. pag. 512. & ante eos Henricus de Hasia iunior* ordinis Carthusiani (qui vixit vel anno 1317. vel anno 1420.) scripsit librum contra disceptationes, & contrarias prædicationes quorundam contra immaculatam Virginis cõceptionem. Et adeo adhæsit huic iudicio, vt librum scripserit contra maculam Sancto Bernardo mendaciter impositam, vt refert Antonius Posseuinus in suo apparatu sacro, litera H. pag. 17. Nec ab hac opinione longe abesse videtur *Cæsar Baronius tom. 12. annalium ad annum 1136. n.15. pag. 308.* D. dum ait, D. Bernardum præcitatam sententiam cõtra Canonicos Lugdunenses, ideo tam acriter confirmasse (licet diuersum senserit) vt quæstio ista accuratius examinaretur, & deferretur ad iudicium Sedis Apostolicæ; cui in omnibus se subijciebat. Quare dubitari non potest controuersum esse, quænam de proposita quæstione fuerit Sanctissimi Bernardi sententia. Quare oportet, vt res ista diligentius explicetur.

(Margin: *Cannisius. Suarius. Bellom. Quod non id senserit.* 149. *Catharin. Bellarm. Valentia. Henric. de Hasia. Baronius.*)

¶ Nostrum hac de re iudicium hoc est, vt negari non possit D. Bernardum indubitanter docuisse B. Virginem à peccato originali fuisse immunem: & satis cum Augustino declarasse se nullã quæstionem haberi velle de B. Virgine, cum de peccatis agitur: id enim expresse scribit *serm. 13. de Cœna Domini post princip. 1. tom. pag. 1767. vt suprà adduximus in hac quæstione quarta art.1. n.21.* vbi diximus sermones illos S. Bernardi esse legitimos: & eandem sententiam verbis expresis docuisse *2. tom. serm.4. super Salue Regina pag.470.* Si verò dicas hos sermones falsò tribui D. Bernardo, respõdebo authorem illorum mentem D. Bernardi satis explicasse, vt indubitanter senserit Beatã Virginem à culpa originali fuisse prorsus immunem. 150. *Bernardus primũ fuit pro nostra opinione.*

Deinde iudico epistolã 174. ad Canonicos Lugdunenses falsò D. Bernardo imponi: vt multis, & efficacibus rationibus latè probat Petrus Ojeda in sua informatione pro immaculata B. Virginis conceptione in 1. fundamento c.14. §.2. & 3. Porrò si illa epistola vere est D. Bernardi negare non possum illa verba esse vrgentissima, vt dicamus, D. Bernardum eam approbasse opinionem, quæ asserit Virginem in peccato fuisse conceptam. Nam postquam docuit eam sanctificari non potuisse, antequam cõcepta esset, quia non dum erat, ita scribit: *Si igitur ante conceptum sui sanctificari minime potuit; quoniam non erat: sed nec in ipso quidẽ conceptu propter peccatum, quod inerat: restat, vt post conceptum in vtero iam existẽs sanctificationem accepisse credatur; quæ excluso peccato sanctam fecerit natiuitatem, nõ tamẽ conceptionem.* Quæ verba efficaciter 151. *2. assertũ. Bernardus in epistola 174. tenuit cõtra nos.*

conuin-

conuincere S. Bernardum illam probaſſe opinionem, libenter fatetur Suarius vbi ſuprà. Ea in alio ſenſu ab aliquibus viris doctis explicari miratur Bellomontanus. Quorum iudicium ego probo, & ſatis id patebit, ſi explicationem, quam plerique probant, diligenter expendamus.

152. *Duæ conceptiones diſtinguũtur.* Aduertendũ igitur Catharinum, Bellarminum, & aliquo modo Valentiam duas diſtinguere conceptiones in vtero: prima eſt, quæ fit in ipſo parentum congreſſu, & commixtione ſeminum: ſecũda eſt, quando anima rationalis infunditur, qua primum generatur homo. Hanc duplicem conceptionem ſumpſerunt ex D. Anſelmo in lib. de Conceptione Virginis, & peccato originali cap. 7. vbi D. Anſelmus ſine dubio duas illas conceptiones admittit, tanquam inter ſe diſtinctas: & ambas diſtinguit à natiuitate, quæ eſt ex vtero: quanuis ambæ dici valeant natiuitates in vtero. Primam conceptionem per ſe eſſe immundã affirmát; ideo, quia fit cum libidine reperta in ipſo parentum congreſſu, vt clare docet Anſelmus. Secundam vero mundam, & à peccato immunem eſſe poſſe, ex eodem D. Anſelmo ſatis colligitur: quoniam (vt ſupra vidimus) prima in B. Virgine immũda fuit: ſecunda vero mundiſsima.

153. *Explicatur ſenſus Bernardi à nonnullis.* Hac duplici ſuppoſita conceptione in vtero antecedente natiuitatem ex vtero, volũt præcitati Doctores Sanctũ Bernardũ in citatis verbis non agere de ſecunda conceptione Virginis; quando illi fuit infuſa anima rationalis; ſed de ſola prima. Quæ facta fuit in ipſo parentum congreſſu, & ſeminum mixtione. Iam vero quanuis prima conceptio in ipſa Virgine omniũ conſenſu fuerit immunda; quia facta fuit cum libidine; potuit tamen ſecunda eſſe ſancta; quia gratia præueniente potuit impediri reſultantia originalis maculæ. ¶ Iuxta hanc explicationem verba allata ita ſunt explicanda: *ſi igitur ante conceptum ſui*, primum. ſ. & ſecundum, *ſanctificari minime potuit; quia non erat* ſimpliciter. ſ. & abſolute; quia nec in virtute ſeminis exiſtebat: *ſed nec in ipſo conceptu* nimirum primo, quando parẽtum ſemina in vtero Annæ cõmixta ſunt: *propter peccatum, quod inerat*, id eſt, propter immunditiam libidinis, qua ſemina emiſſa ſunt: quem ſenſum ſatis explicant illa Bernardi verba: *Quomodo enim inter complexus maritales ſe immiſcuiſſet ſanctitas?* addit, *reſtat vt poſt conceptum in vtero*, nimirum primum factum per commixtionem ſeminum: *ſanctificationem accepiſſe credatur*, nimirum in ſecundo conceptu, quando anima infuſa fuit: *quæ ccluſo peccato*. ſ. per gratiam præuenientem maculam naturaliter conſecuturam: *ſanctam fecerit natiuitatem* in ipſo. ſ. vtero, in inſtanti infuſionis animæ, quæ dicitur natiuitas in vtero: *non conceptionem*. ſ. primam quæ facta fuit inter maritales complexus, & in ſeminum commixtione.

Quare præcitati Theologi putant S. Bernardum non agere de natiuitate ex vtero, ſed de natiuitate in vtero, quæ fit in animæ infuſione; hæc enim apud plurimos Patres etiam dicitur natiuitas, quia tunc primo naſcitur homo, & ponitur in mundo, quanuis ſolum ſit in vtero: & hæc diſtinguitur à D. Bernardo à cõceptione prima, quæ fit cum in vtero cõcipitur ſemẽ: & hæc etiã ab Anſelmo dicitur conceptio prima, de qua Anſelmus in d. cap. 7. intellexit illa verba Pſalmi 50: *Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea*, illa etiam verba Iob: *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine?* 154.

Sed quam aliena ſit à verbis, & mente Bernardi hæc explicatio euidenter oſtẽdunt ipſamet verba, quæ aperte ſignificant Virginem ſanctificationẽ accepiſſe, poſtquam in propria perſona concepta fuit: vt patet ex illis verbis: *reſtat, vt poſt conceptam in vtero iam exiſtens*: cum verò in vtero non extiterit in propria perſona, niſi rationali anima iam animata; bene infertur Bernardum aſſerere Virginem poſt infuſionem animæ fuiſſe ſanctificatam, & ſubinde non ſolum primam conceptionem per ſeminum cõmixtionem fuiſſe immundam; ſed etiam ſecundam, cum primum habuit animam. Quod etiã manifeſte deducitur ex illis verbis: *Quæ excluſo peccato ſanctam fecerit natiuitatem; non tamen conceptionem*: ea enim intelligẽda eſſe de natiuitate ex vtero, euidenter conuincunt verba immediate conſequẽtia: 155. *Non recipitur hæc explicatio.* 1. ratio. 156. 2. ratio.

tia: *quamobrem etsi quibus, vel paucis, filiorũ hominum datum est, cum sanctitate nasci, non tamen & concipi: vt vni sane seruaretur sancti prærogatina conceptus*. Quę verba absq; dubio intelliguntur de natiuitate ex vtero; non vero de natiuitate in vtero, quæ fit in instanti infusionis animæ: etenim intelliguntur de natiuitate, quam aliquibus, licet paucis, datum est esse sanctam: hæc autem natiuitas non est natiuitas in vtero per infusionem animæ; quia hanc natiuitatem esse sanctam non datum est pluribus: sed vel nulli, vel soli Christo, vnde hoc priuilegium nec Ieremiæ, nec Baptistæ concessum fuit: licet enim ex vtero nati sint sancti: non tamen sancti nati sunt in vtero. Quare cum verba immediate sequentia absque dubio intelliguntur de natiuitate ex vtero; & illa deducantur ex præcedentibus; necessario infertur in nostris verbis sermonem esse de natiuitate ex vtero: aliàs inde non bene inferretur *vni soli Christo seruatam esse sancti prærogatiuam conceptus*. Accedit tertio; quia S. Bernardus in tota illa epistola per natiuitatem semper intelligit natiuitatem ex vtero: & hāc semper distinguit à conceptione in vtero, siue primo, siue secundo modo sumatur. Id ex pluribus illius epistolę locis intelliges; sed illa sunt apertissima: *An non potius, quia præcessit sine sanctitate conceptus, potuit sanctificari concepta, vt sanctus sequeretur & partus*. Concludendum est igitur verba illa (de quorum intellectu agimus) *quæ excluso peccato sanctam fecerit natiuitatem; non tamen & conceptionem* intelligenda esse de natiuitate ex vtero. Quare cum hęc sola, ex sententia Bernardi, acceperit sanctitatem, non verò conceptio; vtique D. Bernardus vni & alteri conceptioni sanctitatem denegat. Et subinde verba illa: *restat, vt post conceptum in vtero iam existens accipisse sanctificationem credatur* intelligenda sint de posterioritate temporis non verò naturæ. Illa etiam: *sed nec in ipso quidem conceptu, propter peccatum, quod inerat*, ex mente Bernardi intelligenda sunt, non de peccato, quo semen dicitur immundum; sed de vero peccato, quod formaliter est culpa. Et gauisus sũ quod post hoc meum iudicium contra præcipitatos Theologos scripserit Petrus de Ojeda in sua informatione pro conceptione B. Virginis cap. 14. §. 1.

157. 3. ratio.

Tertio loco in hac sum sententia, vt S. Bernardus in hac quæstione fuerit varius, si ea, quæ scribit, attente consideretur: etenim si ordinem eorum, quę scripsit, attendamus; prima illius opinio fuit, quod B. Virgo originalem maculam in vtero contraxit, & quod ab ea iam contracta in vtero per gratiam fuit libera. Et quod sublimiori, quam aut Ieremias, aut Baptista, sanctificatione in eodem vtero fuit sanctificata. Quam opinionem postea reliquit, & docuit eam ab originali culpa fuisse expertem. Postremo (si epistola ad Lugdunenses est illius) ille ad primam opinionem redijt; non simpliciter, sed se ipsum subijciendo determinationi Ecclesiæ Romanæ, si festum Cõceptionis approbasset. 158. 3. assertũ. D. Bern. dubiũ fuisse.

¶ Quod vero primum non admiserit conceptionem Virginis sine peccato originali, euidenter mihi probant, quæ scribit in 2. serm. de Assumptione eiusdem Virginis (quem scripsisse multo ante tẽpore, quam scripserit sermones de cœna Domini, ordo ipse, & operum dispositio satis videtur innuere) in eo igitur secũdo sermone ad finem in 1. tom. pag. 325. C. postquam docuit in Virgine *nihil proprij inquinamenti fuisse, nullumq; actuale peccatum, ita scribit: quod si originalem à parentibus maculam traxit; sed minus à Hieremia sanctificatam in vtero: aut non magis à Ioãne Spiritu sancto repletam credere prohibet pietas Christiana: hæc enim festis laudibus nascens honoratur. Postremo; cum omnino constet ab originali contagio sola gratia mũdatam esse Mariam; proprium tamen delictũ non habuit*: quæ vltima verba satis declarant priora illa; *quod si originalem à parentibus maculam traxit* non esse conditionalia, & quasi per suppositionem proposita; sed hunc habere sensum: & quamuis originalem maculam traxit; non tamen minus, quam aut Hieremias, aut Ioannes; sed magis fuit in vtero matris sanctificata. Quam etiam opinionem satis videtur significare in sermone Ioannis Baptistæ; quatenus asserit; *Virginem in maternis circunceptam visceribus, sublimiori sanctifica-* 159. Primũ sensit conceptam in originali.

tionis gratia fuisse mundatam, quam fuerint Hieremias, & Baptista: quia non solum à peccatis abluta fuerit, & repleta Spiritu sancto; sed & de Spiritu sancto postea concepisse credatur. Iam vero nullus proprie dicitur ablui à peccato, nisi peccato vere sit immundus: vnde illa verba mundationem
160. *2. mutauit sententiā.* preseruatiuā satis excludunt. Quod vero postea opinionē mutauerit, & docuerit Virginē sine originali peccato conceptā esse, satis expresse probant verba, quæ supra adduximus *ex serm. 13. de cœna Domini*: vnde pro nostra opinione eum adduximus *supra ar. 1. huius quæst. loc. 10. n. 21.* Deniq; quod postea priorem opinionem probauerit in d. epist. 174. late ostē-
161. *Tandē ad 1. opinionē accedit, & quomodo?* dimus: addimus tamen cum Catharino, & Cannisio S. Bernardum non omnino firmiter illam opinionem asseruisse, sed cū trepidatione, vt patet ex illis verbis, *Sanctificationem accepisse credatur post conceptum*; quę solam probabilitatem denotant. Accedant etiam illa: *Ego, quod ab Ecclesia accepi, securus & teneo, & trado: quod non; scrupulosius, fateor, admiserim.* Vnde in fine epistolę suam sententiam iudicio subijcit Romanę Ecclesiæ in hæc verba: *Quæ autem dixi absque præiudicio sane dicta sint sanius sapientis; Romanæ præsertim Ecclesiæ authoritati, atq; examini totum hoc sicut & cætera, quæ huiusmodi sunt, vniuersa reseruo: ipsius, siquid aliter sapio, paratus iudicio emē-*
162. *dare.* Quę verba satis declarant S. Bernardū ideo cōtra illos canonicos tam acriter insurrexisse; & pro contraria stetisse opi-
Intentio cur sententiam mutauit. nione; quia propria authoritate incōsulta Romana Ecclesia, & forte inconsulto Episcopo, festū Conceptionis Virginis sub titulo immaculatæ celebrarūt. Quam præcipitationē, vt reprehenderet, in cōtraria tunc stetit opinione (quamuis forte diuersam senserit, vt ait Baronius vbi supra n. 15.) vt res ipsa de celebrando festo cōceptionis sub titulo immaculatę accuratius examinaretur, atque deferretur ad iudiciū Apostolicæ sedis, vbi ex scripturis sanctis, proditis in mediū testimonijs, pręuijs fidelium precibus Pontificio sanciretur decreto, celebrandam esse in Ecclesia Sanctissimæ Dei genetricis cōceptionem, vt sapienter aduertit Baronius loco citato. Quare sine vlla dubitatione affirmauerim S. Bernardum nostram & suam sententiā nō solum iterū & firmius probaturum fore, sed etiam magnopere veneraturū, si nunc viueret, videretq; festum Conceptionis, non iam in aliquibus Ecclesijs, sed in omnibus sedis Apostolicæ, Romanæq; Ecclesiæ institutione, & generali decreto, tanta cū fideliū pietate, & deuotione publicè celebrari, quod est omnium scribentium, & sapientum indubitatum iudicium.

¶ *Conclusio huius §.*

Ex his, quę diximus, iā patet ex Patrib⁹, 163. *Conclusio huius §. 2.*
& ex ijs, qui inter scholasticos nō enumerātur, quatuor tantū posse afferri, qui affirmauerint B. Virginē in sua cōceptione peccatū originale de facto contraxisse: s. Geratdum Episcopū, & martyrē, si vera sunt, quæ ex illo afferūtur: etenim Bandello nō satis credendū est, cū in referendis authoribus sępius falsitatis accusetur. *Quatuor tantum Patres pro contraria sententia.* Secūdo loco referri potest testimonium Innocentij III. (cuius authoritas magni est facienda) quamuis illius testimonium non satis videatur firmum; cum verba accommodate explicari posśint, non de culpa formaliter, sed de debito illius. Tertio loco in eadem opinione fuit Clemens VI. cuius verba adeo sunt clara, vt dubitari nequeat eum hanc habuisse sententiam. Vltimo referri potest S. Bernardus: qui licet fuerit varius, hanc tamē sententiam tenuit subijciens eam iudicio Ecclesiæ.

Cum vero pro opinione, quod Virgo 164. *Reprehenduntur aduersarij.*
actu contraxit originale peccatum, solū quatuor præcitati Patres posśint afferri; non possum non admirari, quod Caietanus, vir alioquin circunspectus, in dicto tract. de Conceptione Virginis non solū referat quindecim Patres pro opposita & sua sententia; sed etiam affirmet pro ea expresse stare magnam antiquorum Patrum, & priscorum Doctorum multitudinem: cum tamen ex ijs, quæ tam latè ostendimus, euidenter constet ex Patribus, & Theologis, qui scholastici non sint, solos quatuor pro illa sententia adduci posse. Nam pro illa adduci non posse, quos §. 1. huius secundi articuli citauimus, satis euidenter patet ex ijs, quæ diximus. Quód vt euidentius fiat

expendemus impugnationes Caietani, quibus impugnat explicationes, quibus præcitatos Patres supra explicauimus.

§. 3.

Expenditur an Caietanus sufficienter impugnet explicationes Patrum adductas §.1.

165. *An explicationes Patrum sufficienter impugnentur à Caiet.* VT euidentius constet opinionem, quæ asserit B.Virginem in peccato originali fuisse conceptam, ex Patribus, & Doctoribus non scholasticis habere Patres solo numero quatuor; operæpretiũ erit expendere, an explicationes, quibus §.1.explicauimus, quinquaginta quinque Patres, qui pro contraria opinione adducũtur, sufficienter impugnentur àCaietano in d.tract.de concept. *Caiet.* Virginis c. 4. §.*Et quia authoritates*: etenim si fiat euidens prçcitatos Patres,satis sufficienter ad illorum mentem explicari; euidens etiam erit,aduersarios contra Virginis puritatem falso, ne dicam fraudulentur, pro sua opinione referre.

166. *Tres sunt glossæ,siue explicationes.* Pro maiori huius rei explicatione,prçmittendũ est, Caietanũ tres glossas, siue explicationes adducere,quibus Sanctorũ authoritates explicauimus. *1.glossa.* Prima est;qđ intelligendæ sint de lege in cõmuni, siue de lege ordinaria secluso speciali priuilegio. *2.glossa.* Secunda est; quod sint intelligendæ vel de facto, vel ex debito:ita vt sancti in indiuiduo agẽtes de B. Virgine, & docẽtes eã peccatũ originale incurrisse;intendant, quod illud incurrerit, nõ de facto, sed ex se,& ex debito;quia.s.illud debuerat incurrere; quamuis de facto, Deo eam præseruãte,non incurrerit. *3.glossa.* Tertia deniq; explicatio sit, vt Sancti, dum dicunt B. Virginẽ in peccatis fuisse conceptam, id intelligant de prima cõceptione ante infusionẽ animæ rationalis;non vero de secũda cõceptione, quæ fit, quando anima rationalis infũditur. Has tres Sanctorum explicationes Caietanus late impugnat: interim supponẽs tanquã indubitatum, quod omnes illi Patres,in indiuiduo agũt de B.Virgine: & quod omnes expresse, & formaliter affirment Virginẽ cũ orig. culpa fuisse cõceptã, & pec. originale in sui conceptione contraxisse. Vtroq; autẽ supposito,multis impugnat tres illas Patrũ explicationes, quas ex eo retulimus.

Non admittuntur duæ suppositiones,quas Caietanus supponit.

167. *Non recipiuntur suppositiones Caietani. 1.supposit.* Sed antequam ad soluendas obiectiones à Caietano adductas accedamus; expendenda est vtraq; suppositio, quam vt indubitatam supponit. Et quod attinet ad primam,negamus magnã illam Patrũ multitudinem, quam videre iubet vel in fontibus, vel in Bandello, in indiuiduo agere de B. Virgine: licet enim quindecim illi Patres, quos Caietanus citat in d. c.4.in indiuiduo agant de ea,magna tamẽ eorum multitudo, quos ex Bandello retulimus, solum proferunt propositiones generales, nihil de Virgine in indiuiduo agentes:ita *Irenæus,Origenes,Cæsareus Arelatensis,Cyprianus,Rethitius,Athanasius, Hilarius,Abraham Syrus,Ephrem,Theodorus, Olympius, Græcus Episcopus, Basilius, Nyssenus, Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, Nazianzenus. Seuerinus, Cassianus,Sedulius,Cyrillus Alexand.Fulgentius, Prosper., Petrus Tripolitanus, Cassiodorus, Burchardus,Damianus,Aymon,Zacharias, Theodorus, Rabanus, Isidorus Hispalensis, Marinus,Bonifacius Papa* III.hi omnes à Bandello relati non agunt in indiuiduo de Virgine,qui sunt numero 35:non negabo tamen ex ijs, qui etiam sunt adducti, quamplurimos in indiuiduo de Virgine egisse: hi autem sunt numero 20: *Theophilus Alexand. Emissenus, Augustinus, sanctus Maximus, Leo I. Remigius, Boetius,Gregorius, Beda, Damascenus, Richardus, Rupertus Linconiensis, Gilbertus Porretanus, Alcuinus, Vincentius, Rupertus Abbas, Bernardinus de Senis, S.Antoninus, denique Innocentius III.*fatemur hos omnes in indiuiduo egisse de Virgine: dicimus tamen nullum eorum contra Virginis immunitatem docuisse, vt iam ostendimus. Quare Caietanus in prima suppositione aperte decipitur; dum putat Patres, & Theologos à Bandello allatos de Virgine in indiuiduo disputare. 168.

169. *Non recipitur 2.suppositio.* Sed turpius decipitur in suppositione secunda,dum tanquã verissimũ supponit Sanctos,& Theologos à se, & à Bandello allatos expresse docere *Virginẽ in peccato originali fuisse conceptam,& illud in sui conceptione contraxisse.* Quod esse falsissimũ

Corduben. aduertit *Cordubensis in d. lib. 1. q. 44. pag. 375. col. 1. in princip.* & euidenter colliges ex verbis, quæ ex illis à Caietano, & Bādello referuntur: constat enim illos 35. quos superius retulimus, non agere in indiuiduo de Virgine; sed propositiones generales docere. Ex alijs vero, qui de Virgine in indiuiduo loquuntur, nullus inuenitur, qui adductas à Caietano propositiones formaliter scribat. Quod vt fiat euidentius, singulorum verba proferemus. Augustinus solum dicit: *B. Virginem ex Adam mortuam fuisse propter peccatum Adæ: & carnem eius esse carnem peccati, & peccatricē.* Emissenus scribit *Virginem à nexu originalis peccati non extitisse immunē, & fuisse peccati debitricem.* S. Maximus ait: *Quod Virgo fuit in vtero sanctificata, & mundata ab omni contagione originalis peccati.* Leo Papa: *Quod de matre Domini assumpta est natura, non culpa.* Remigius: *Quod B. Maria ab omni macula fuit mundata.* Basilius: *Quod Virgo fuit ex illis, qui per Adæ prævaricationem ceciderunt.* Gregorius: *Quod Virgo exijt de propagine mortalitatis.* Beda: *Quod Spiritus sanctus Virginem ab omni vitiorum sorde castificauit, & cor eius temperauit ab omni æstu carnalis concupiscentiæ: & quod caro Virginis est caro peccatrix.* Damascenus: *quod Spiritus S. virtute sanctificatiua Virginem obumbrauit, purgauit, & sanctificauit.* Andreas Ierosolymitanus: *Quod Christus assumens carnem ex Virgine eam ab omni puluere peccati, in quo prius conculcabatur, purgauit.* S. Antonius: *Quod Virgo fuit in vtero matris sanctificata.* Richardus de S. Victore: *Quod Virgo ad plenum purgata fuit.* Rupertus Linconiensis: *Quod Virgo tenebras peccati originalis abiecit.* Et præterea: *quod caro illius in prima primi parentis prævaricatione fuit peccatrix.* Alcuinus: *quod caro Virginis per peccatum originale corrupta fuit: & quod caro Christi, antequam esset Verbi, fuit obnoxia peccato.* Gilbertus Porretanus: *Quod Virgo cum cæteris omnibus ex primorum parentum prævaricatione peccato, & morti subiacuit.* Honorius tertius: *Quod Altissimus Virginem in vtero sanctificauit, & ab originali peccato mundauit.* Denique Bernardinus de Senis: *Quod sanctificatio maternalis in vtero matris remouit culpam originalem.*

Constat igitur nullum ex Patribus adductis formaliter scripsisse Virginem in peccato originali fuisse conceptā. Quare Caietanus (qui nos falsarios appellat) optimo iure potest falsitatis damnari, quatenus asserit prǽcitatos Patres illam propositionem in terminis docuisse: sed nec ex illis talem propositionem bene inferri, facile intelliges ex ijs, quæ de his Patribus ostendimus. 170. *Caietanus damnatur falsarij.*

171. *Instantia pro Caiet.* Sed fortassis aliquis dicet præcitatam propositionem in terminis à nōnullis Patribus scribi: nimirum ab Anselmo, Ruperto Abbate, & S. Vincentio. Ad quod respondeo propositionē illam falsò imponi S. Vincentio, vt de illo iam ostēdimus: *Solutio.* quin potius eum immunitatem Virginis & asseruisse, & confirmasse aduertimus §. 1. & 2. Verba autem D. Anselmi non esse illius docentis, sed discipuli interrogantis superius mōstrauimus. Verba autem Ruperti Abbatis (quamuis Suario videatur propositionē Caietani manifeste continere; quod ego aliquando existimaui) re tamen diligentius considerata, oppositum dicendum puto, cum illa accommodatissimè explicari possint, nō de actuali cōtractione originalis culpæ; sed de debito, & obligatione ad illam contrahēdam, vt superius aduertimus. Quare non est audiendus Caietanus, sed accusandus potius falsitatis, dum supponit Patres in contrarium adductos, & à nobis explicatos expresse docere B. Virginem cum peccato originali fuisse conceptam.

¶ *Defenditur prima explicatio.*

172. His ita præmissis iam expendamus, an obiectiones, quibus Caietanus tres illas glossas siue explicationes, quibus Patrū testimonia explicauimus, sufficiēter impugnent? ¶ Et quod attinet ad primam glossam; concedimus plurimorum Patrū authoritates explicandas esse de lege cōmuni, & secundum legem ordinariam: illas nimirum, quæ absolute docent omnes Adami posteros originale peccatum ex Adamo contrahere; & similes alias sententias, quæ generaliter ab illis afferuntur: nam hanc explicationem satis admittit *Concilium Tridentinum sessione 5. in decreto de peccato originali in fine*, dum declarat non esse suæ intentionis com- *Defenditur prima glossa.* *Trident.*

prehẽdere B. Virginẽ in decreto, quo generaliter diffinitur omnes seminaliter ab Adamo propagatos peccatum originale ipsa generatione contrahere: facit igitur nobis facultatem, vt generalẽ illam fidei doctrinã intelligamus in cõmuni, & secundum legem ordinariã à Deo statutã: quod non tollit quominus B. Virgo ex speciali priuilegio fuerit à peccato præseruata, & libera. Porrò si illam generalem regulam ab Ecclesia definitam, eiusdem Ecclesiæ facultate, possumus intelligere, vt vera sit in communi, & secũdum legẽ ordinariam; vtique eandem regulam generalem à Patribus assertam satis accommodate possumus explicare, vt vera sit secundum legem communem à Deo statutam, quæ dispensationem specialem non excludit. Cui solutioni accedit regu-

173. *Regula iuris.* la iuris, quod lex à principe statuta, quãtũuis generalis sit, nõ tollit ab eo potestatem dispensandi, & eximendi à sua lege, quem voluerit: vnde dispensando cũ aliquo ex gratia speciali, legem non violat; quia generalitas legis ex natura eiusdem legis intelligitur, nisi princeps cũ aliquo dispẽsauerit, & à lege eũ immunẽ fecerit. Quare cũ multitudo Patrum generaliter doceat omnes Adami posteros ex Adamo trahere peccatũ originale: omnes in Adamo fuisse peccato vulneratos; & similes alias ꝓpositiões; generalis illa doctrina accõmodatissime explicabitur, vt sit vera in cõmuni, & secũdum potentiã ordina-

174. *Chrysost.* riã. Quem sensum satis videtur explicasse Chrysostomus homil. ad Olympiũ, dum ait, *Peccatum Adami totum genus humanũ in commune damnasse*: in cõmune, inquã, .i. generaliter, & secundum legem generalem, & ordinariam à Deo statutã. Ean-

Guillerm. Parisiensis dem glossam, & explicationẽ satis nobis significat *Guillermus Parisiensis 1. tom. in tract. de vitijs & peccatis c. 5. pag. 257. col. 1.* dum ait, *originale peccatum contrahi à carne, & à parentibus, exceptis ijs, qui priuilegio gratiæ exempti sunt.*

175. *Obiect. Caietani.* Obijcit Caietanus: quoniã hæc doctrina non habet locũ, quando sermo est non in cõmuni, sed de aliquo indiuiduo: iam vero Patres & sancti (vt ait) non loquuntur in cõmuni, sed in indiuiduo de Virgine, docentes B. Virginẽ in particulari subiacere peccato originali in sui conceptione.

Ad hanc obiectionẽ primum dicimus Patres à Caietano citatos agere quidem de Virgine in particulari, non tamen de ea ita agere Patres, quos Bandellus refert; quia loquũtur de omnibus generaliter, & in cõmuni, nullum de Virgine verbum facientes, vt ex dictis patet, quibus solis primam explicationem accõmodamus. Deinde aduertimus ex Patribus, qui teste Caietano in indiuiduo agunt de Virgine nullũ dixisse eam in peccatis fuisse conceptam, vt immediate supra ostendimus. Vnde cum fundamentum instantiæ falsum sit; instantia omnino corruit. 176. *Non recipitur.*

¶ *Defenditur secunda Glossa.*

Secũda glossa, quã refert Caietanus, à nobis probata, asserit sanctos Patres, quãdo dicunt B. Virginem cõtraxisse originale peccatũ nõ intelligi de facto; sed secundũ debitum, & ex vi suæ generationis; ita vt ex se habuerit debitũ contrahẽdi peccatũ originale; cũ quo bene cõstat, Virginẽ ex speciali priuilegio de facto, & actu nõ cõtraxisse originalẽ maculã. Quam glossam tripliciter impugnat. Primò, quia si ista verba *Virgo cõcepta est in peccato originali: peccatũ originale contraxit* non significãt actualẽ contractionẽ, sed debitũ, & obligationẽ cõtrahendi; nulla dari possũt verba, quibus significetur Virginẽ originale peccatũ actu contraxisse. Deinde; quia, si Patres nõ vellent significare actualẽ contractionẽ, sed debitũ ad illam; alijs verbis suã mentẽ significarent. Tertiò; quia Patres simpliciter & absolute docent Virginẽ originale contraxisse absq; vlla conditione diminuẽte: iam vero illa glossa ex se denotat diminuentem conditionẽ: etenim qui aliquid habet non actu, sed solo debito; quatenus. s. illud sibi debetur; non habet illud simpliciter, sed secundũ quid. His motus Caietanus nõ solũ glossas illas appellat fatuas, & temerarias, sed etiam corruptiuas authoritatum Sanctorum. 177. *Defenditur 2. glossa.* *Instantia Caietani.* *1. instãtia.* *Secunda.* *Tertia.*

Sed mirum est, quod Caietanus Glossas illas appellet fatuas, temerarias, & corruptiuas locutionum, quibus Patres vtũtur; cum plures ex Patribus illis glossis, & explicationibus vtantur: etenim Irenæus ex anno post Christum 170. scribit *totũ genus hominum peccato Adami astrictũ esse.* 178. *Reprehenditur Caietanus.* *Patres his glossis vtũtur.* *Iren.*

Retlu-

Retbitius. Rethitius ex anno 310. solum ait: *omnes homines, excepto Christo, antiqui criminis teneri obnoxios.* Idem colliges ex Gregorio, quatenus generaliter docet *omnes homines peccato Adami esse obnoxios.* *Gregor.* *Leo papa.* Leo Papa scribit: *Nullũ hominem, excepto Christo, à reatu peccati esse liberum.* Reatus autẽ nihil aliud est, quam debitum, & obligatio. *Eusebius.* Eusebius Emissenus ex anno 340. in lib. de Conceptione Virginis c.4. ita ait: *à peccati originalis nexu per se non est immunis, nec ipsa Dei genitrix: solus Christus, licet de debitrice nascatur, legis veteris debito non tenetur.* *Seuerinus.* Sãctus etiam Seuerinus ex anno 400. in homil. Dominicæ post festũ Trinitatis, ita ait: *Omnes homines ab Adamo vsque ad Christum debitores fuerunt propter peccatum, quod nascentes traxerunt, vno solo Christo excepto.* *Tripolit.* Accedat B. Petrus Tripolitanus ex ann. 490. in sua glossa ad epist. ad Romanos, vbi scribit: *Adamum suo peccato omnes suos posteros obligasse, & debitores fecisse.* Quare nec stulta est, nec temeraria glossa, quę docet filios Adami ex se, & ex vi suæ generationis obligatos esse, & debitores ad contrahendum peccatum originale: nam cum præcitati Patres hac vtantur phrasi, & cõstet apud eos debitũ hoc ad contrahendum originale nõ posse non distingui ab actuali cõtractione eius; cum debitum obligationem denotet; cõtractio vero solutionem eius, quod debetur: & actualis solutio ex sua essentia sit separabilis à debito; quia ex gratia speciali potest à Deo remitti, & impediri, ne detur; profecto non corrumpuntur generales Sanctorum locutiones; si vt sunt generales, & absque vlla exceptione, intelligantur non absolute, sed addita glossa *ex se, & ex vi debitoq; generationis seminalis ex Adamo.*

179. *Cõcluditur contra Caietanum.*

180. *In quo deceptus sit Caiet.* Caietanus vero in eo stulte & plusquam temerarie est deceptus, quod tanquam indubitatũ supponat sanctos in terminis docere hãc propositionẽ: *B. Virgo in peccato originali cõcepta est: peccatum originale contraxit,* quod tamen esse falsũ, si sermo est de Patribus, iam ostendimus: nullus enim, tribus vel quatuor exceptis, illas docet propositiones; sed solum scribunt, *Carnẽ Virginis esse carnem peccatricẽ: esse carnem peccati:* quæ tamen locutiones longe sunt diuersæ à prioribus: priores enim ex vi suæ significationis denotant actualẽ contractionẽ, & solutionẽ debiti: posteriores vero solum significant obligationẽ, & debitũ, vt patet, & satis explicat Emissenus, vbi supra. Iam vero debitũ stare potest sine actuali solutione eius, quod debetur. Quare Caietanus non solũ falsitatis argui potest in prima instantia, sed etiã in secũda, quatenus supponit Patres suis propositionibus non significasse debitũ peccati, sed actualẽ illius solutionẽ. *Iterum reprehẽditur Caiet.* Quod vero in 3. instantia adducit (.s. *quod habetur ex solo debito, non simpliciter habetur, sed secundũ quid*) admittendũ est. *Ad 3. instantiam.* Vnde libenter fatemur B. Virginẽ simpliciter & absolute non habuisse maculã culpę originalis; sed solum secundũ quid; quia eam solũ habuit in debito, & ex vi suæ conceptionis: qui habendi modus est secundũ quid: siquidẽ distrahat ab actuali culpæ. Hoc autẽ esse absurdum solus Caietanus, & aduersarij existimabũt: nos tamen cum patronis nostræ sententię nõ modo nõ putamus id esse absurdum; sed asserimus esse verissimum: in quo nobiscum consentit Cordubensis in d. lib. 1. quęstionar. q 44 ad 4. arg. pa. 356. col. 1.

¶ *Defenditur tertia Glossa.*

181. *Defẽditur 3. glossa.* Tertia glossa est, vt Patres, qui docent B. Virginẽ in peccato originali fuisse conceptã, intelligantur de cõceptione prima, quæ fit per receptionem seminũ in vtero matris: nõ vero de cõceptione secũda, quę fit in instãti infusionis animę, quãdo primo cõcipitur homo capax peccati, quasi Doctores, & Sancti, dum asserũt *Virginẽ fuisse conceptam in peccato originali* intelligantur de prima conceptione, non vero de secunda. Qua supposita explicatione facile intelligitur, quod Virgo nunquam subiecta fuit culpæ originali.

182. *Impugnatio ex Caietano.* Hanc explicationẽ late impugnat Caietanus; imò eam appellat stultitiã: tum; quia Sancti loquuntur de culpa originali: cum tamen prima conceptio illius non sit capax, sed sola secũda: tum etiam, quia Sancti eodem modo loquuntur de conceptione B. Virginis, quo loquuntur de aliorum hominum conceptione.

183. *Reprehenditur Caie.* Sed non possum non admirari, quod Caietanus Theologus tantæ authoritatis & eruditionis stultitiam appellet, quod

S. Anselmus verbis expressis docet, vt supra vidimus in illius testimonio: reprehendenda est igitur Caietani audacia, & temeritas; maxime cum doctrina Anselmi à Theologis doctissimis sit approbata scilicet *à Bellarmino, Valentia, & Suario, vt ibidem ostendimus*. Sed omissa Caietani

184. *Resolutio.* temeritate, dicimus non sine maximo fundamento admittēdas esse duas cuiusque hominis conceptiones in vtero; quarum prima fiat, quando semina parentū in vtero comiscentur: secunda vero, quādo anima rationalis infunditur. Et quanuis hæc posterior sit vera & propria conceptio hominis; prima tamen satis accōmodate dici potest hominis conceptio; quia homo generandus, iam est extra potentiam generatiuam parentum, & continetur in virtute seminis concepti, ita vt hominis conceptio aliquo modo iam detur. Cum vero semen istud, ideo quia est ab Adamo, possit dici immundum; non immunditia formalis culpæ, sed immunditia culpæ communicandæ; vtiq; homo iam potest dici in immunditia genitus.

185. Quare sicut natura humana ex Adamo propagata immunda est immunditia originalis peccati, ex eo præcise, quia ex vi suæ generationis subiecta est debito originalis culpæ; & quia ex vi suæ generationis communicatiua est culpę originalis: ita etiam semen illud in vtero ex concubitu conceptum dicitur immundum, ex eo præcise, quia in hominem à se generandum culpæ originalis est transfusiuum: vnde suo modo homo in illa prima generatione dici potest immundus concipi, & in iniquitatibus, & peccatis, vt D.

D. Anselmus. Anselmus fatetur, & satis confirmat D.

D. Bern. Bernardus, dum ait: *Inter complexus maritales sanctitatem se non immiscere.* Vtrum vero illa verba Psalmi 50: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, &c.* intelligi possint de prima conceptione? alterius est quæstionis: sicut etiā alterius quæstionis est; an Patres, quos contraria opinio pro se habet, accōmodate explicentur de prima conceptione; an vero de vtraque? Ego dicerem satis probabiliter eos de prima cōceptione explicari posse, si simpliciter scribant Virginem in originali conceptā esse: secus, si ex ijs, quæ consequenter scribunt; constet eos suam propositionē de vtraque intelligere, vt de D. Bernardo diximus supra §. 2.

ARTICVLVS III.

Quænam sententia inter Patres communior sit & antiquior?

IN primo articulo huius quartæ quæstionis §. 1. & 2. adduximus Patres tam antiquos, quam modernos, qui vel in terminis, vel efficaciter probant Virginem sine originali peccato fuisse conceptam: adduximus etiam in 3. §. eos, qui huic opinioni maxime fauent. In 2. autē art. diligenter expendimus, quinam Patres oppositam docuerint sententiam: id, quod fecimus, vt aduersarios confunderemus; imò accusaremus falsitatis eos, qui affirmant nullum ex Patribus pro nostra stare opinione: omnes autē pro sua; & inde inferunt nostram opinionem esse nouā; suam vero apud Patres esse veterē, & vno consensu receptam: adeo vt nobis improperent, quod ex Patribus habeamus neminem; ex antiquis vero Theologis illustrem nullum: cum tamē ex ijs, quæ diximus, euidenter constet fere omnes Patres pro nostra stare sententia: pro aduersaria vero solum quatuor. 1. *Quæ sit cōmunior & antiquior.*

¶ Hanc veritatem in superioribus latè cōfirmatam, in hoc art. per modum epilogi ostendemus. Et priori loco citatis Patribus (qui â scholasticis distinguuntur) monstrabimus opinionem nostram pro puritate Virginis in sinu omnium fere Patrum securam requiescere: contrariam vero pro se ad summum habere tantum quatuor Patres. Deinde ostendemus nostram pro B. Virgine opinionem multis sæculis aduersariam præcessisse. 2.

§. 1.

Quod longe sit communior.

QVod nostra sententia apud Patres antiquiores, & moderniores lōge sit communior, & fere omnes habeat, qui & sanctitate, & doctrina in Ecclesia sunt illustriores, euidenter ostenditur ex dictis art. 1. huius quæstionis: etenim quod B. Virgo sine peccato originali fuerit concepta, in proprijs terminis ꝓbarūt septē & viginti Patres sanctitate & doctrina clarissimi. Expresse id docet *S.* 3. *Est communior.*

S. Cecilius Cecilius martyr Apoſtolorum diſcipulus in lib.Granatę in monte ſancto cum pluribus reliquijs inuento: de cuius veritate dubitare non poſſe, late oſtēdimus ſupra q.3.ar.1.ſect.4.&q.4.ar.1 § 1.n.7. Secundo loco Sedulius vir literis diuinis. & ſecularibus eruditiſsimus. Tertio Sanctus Ildephonſus Archiepiſcopus Toletanus, de cuius ſanctitate, & eruditione nullus dubitare poteſt. Quarto Sanctiſsimus, & doctiſsimus Idiota, cuius eruditionē hæretici reformidant. Quinto Fulbertus Epiſcopus Carnotenſis inter omnes ſui temporis doctiſsimus. Sexto, Petrus Damianus Doctor illuſtris. Septimo S.Anſelmus inter Patres ſanctitate, & eruditione notiſsimus. Octauo S.Brunus Ordinis Carthuſianorum fundator. Nono, Iuo Carnotēſis ſuo tempore illuſtris, & decretorum cōpilator. Decimo D.Bernardus (quamuis poſtea cōmotus quorundam canonicorum audacia dubius fuerit) Vndecimo loco Adamus de S.Victore. 12. Petrus de Ripa inter omnes ſui temporis doctiſsimus. 13. Vincentius Valuacenſis. 14. Rupertus Linconenſis ſuo tempore omnium peritiſsimus. 15. Iacobus Genuenſis Ordinis Prædicatorum doctrina illuſtris. 16. Leonardus de Vtino eiuſdem ordinis.& in eodem Theologus celebris. 17. Ex eodem ordine doctiſsimus Ioannes Tanlerus. 18. Sanctiſsimus, & doctiſsimus Laurentius Iuſtinian. qui inter Patres non infimum meretur locum. 19. Bernardinus Senēſis. 20. Nicolaus Cuſanus. 21. Petrus Apolinaris vir eruditiſsimus. 22. Guillermus Pipinus magnæ eruditionis Theologus. 23. Santius de Lapuerta Ordinis Prædicatorum. 24. Baptiſta Mantuanus ſuo tempore celebris. 25. Guillermus Budæus vir eruditiſsimus. 26. Hieronymus Vida. Vltimo loco refertur communis conſenſus omnium Vniuerſitatum, Religionum, & Theologorum Cēturia 1500. & 1600.

(Marginalia: Sedulius. Ildephōſus Idiota. Fulbertus Damianus. Anſelmus Brunus. Iuo Carnotenſ. D. Bernardus. Adamus. S. Victor. Petrus Ripa. Vincētius. Linconienſis. Genuenſis. Vtino. Tanler. Laurent. Iuſtinian. Bernard. Nicolaus, Apollin. Pipinus. Santius. Mantuan. Budæus. Vida.)

4. Additur alij 9. Patres. Hi ſunt Patres, & Theologi, qui in indiuiduo docent. B. Virginem ſine vlla peccati originalis labe conceptam fuiſſe; & ſubinde habuiſſe conceptionem ſanctam, & penitus immaculatam. Quibus non immerito addi poſſunt nouem numero Patres, qui, ſi non in terminis id docent, id tamen efficaciter cōfirmant: hæc enim ſententia efficaciter deducitur, ex Damaſceno, Athanaſio, Authore commentariorum in Pſalmos apud Hieronymum: Ambroſio, Sophronio Ieroſolymitano, Germano Conſtantinopolitano: Anſelmo: S.Vincentio Ferreira, quos retulimus ſupra art.1.§.2. & tandem ſatis efficaciter eam probat Pater Auguſtinus, vt late oſtendimus in d.artic.1. §.4. vt omittamus duodecim teſtimonia Sanctorum Patrum, quæ huic immunitati maxime fauent, quæ videre poteris in dicto artic. 1.§.3.

(Marginalia: Damaſce. Hierony. Ambroſ. Sophron. German. Anſelm. S.Vincē. Auguſt.)

5. Pro contraria ſolū ſūt 4. Patres. Quibus ſi addamus pro aduerſaria ſententia ſolum referri poſſe quatuor numero Patres, vt late probauimus in præcedēte art. 2. per totum. Conſtat aduerſarios falſitatis euidenter conuinci, dum conſtāter, & vno ore ſcribunt nullum ex Patribus atque illuſtribus Theologis pro noſtra ſtare ſententia. Sed omnes indubitāter ſuam aſſerere.

§. 2.

Noſtram ſententiam eſſe multis ſæculis antiquiorem.

6. Eſt longe antiquior. EX dictis in 1.& 2. artic. non ſolū cōſtat noſtrā ſententiā, quæ puritatē cōceptionis B. Virginis defēdit, inter Patres, & Theologos illuſtres eſſe longe communiorem; ſed eam eſſe multis ſęculis antiquiorem, quam ſit oppoſita; vt inde etiam appareat aduerſarios ex hoc etiam capite eſſe falſarios, quod affirmant noſtram opinionem eſſe nouam.

7. Fuit apud Rabinos, Quod igitur attinet ad antiquitatem opinionum; non eſt contemnendum teſtimonium Galatini lib. 7. cōtra Iudæos cap.1. quo affirmat apud antiquos Rabinos ante Chriſti aduentum, eam iam percrebuiſſe ſentētiam, vt dicerent matrem Meſsię ab originali peccato futuram eſſe immunem, & puram. Deinde accedat teſtimonium Sancti Cecilij *Apoſtolorum diſcipuli*, qui in medio primæ Centuriæ poſt Chriſti natiuitatem floruit anno 50. ex quo euidenter probatur, noſtram iſtam ſententiam ab ipſis Apoſtolis initium ſumpſiſſe. Quod etiam ſatis colligitur ex *S. Andræa Apoſtolo*, qui abſque dubio aſſeruit *B.Virginem nunquam fuiſſe maledictam*. Ex ſecunda Centuria ſatis eam probant *Origenes*, & *D. Cyprianus*. Ex tertia Centuria eandem veritatem efficaciter probant *D. Athanaſius* ex anno 340. *D. Hieronymus, D. Ambroſius*, &

D. *Augustinus*. Ex Centuria quarta in terminis probarunt nostram sententiam *Sophronius Ierosolymitanus, Sedulius, Esichius Presbyter*. Ex Centuria quinta *Fulgentius, & Arator subdiaconus Romanæ Ecclesiæ*. Ex sexta Centuria *Ildephonsus Archiepiscopus Toletanus*. Ex septima *Germanus Constantinopolitanus: Damascenus: Synodus Francofordiensis*. Ex Centuria decima *Anselmus, & Petrus Damianus, vt omittamus eos*, qui post Centuriam decimam (post annum s. millesimum) vsq; ad nostra tempora floruerunt. Cum tamen ante decimam Cẽturiam nullus inueniatur, qui contrariam sententiam in speciali probauerit: etenim si expendantur Patres, quos supra art. 2. §. 2. & 3. pro contraria sententia adduximus; inueniemus solũ quatuor Patres eam expresse, & in terminis docuisse. Primus fuit S. Martyr *Erardus, siue Gerardus*, qui floruit in Centuria decima, & passus est anno Domini 1047. vt ex Tritemio refert Baronius in annotationibus ad Martyrologium Romanum 2. die Septembris litera D. In Centuria 11. eandem probauit S. *Bernardus*, quanuis dubius, vt iam osten dimus. Eandem in Centuria 12. scripsit Innocentius tertius; & in 13. Centuria Clemens Sextus.

Erardus in 10. Centuria.

In 11. Centuria D. Bernard.

8. *Nostra opinio à principijs Ecclesiæ incepit.*

Ex quibus euidenter patet sententiã, quæ B. Virginem ab originali liberat, ab ipsis Ecclesiæ principijs incepisse, & apud Patres multis annorum centurijs antiquiorem esse, quã oppositam, quidquid Aduersarij non sine magna falsitatis nota reclament. Nec in hoc audiendus est, *Doctissimus Paiua*, quatenus non inficiatur nostram sententiam recentem esse, & nouam, vt scribit *lib. 5. defensionis Tridentinæ Fidei fol. 353. pag. 1.* nam quomodo opinio nostra recens & noua dici potest, si festum Conceptionis à tempore D. Anselmi celebrari incepit, vt multis cõfirmat *Baronius in dicto Martyrologio ad diem 8. Decembris litera A?* & in Gallia de facto fuit celebratũ à Canonicis Lugdunensibus, & alijs tempore *D. Bernardi, vt patet ex Epistola illius 174.* & *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 2. ad 3.* fateatur hoc festum ab aliquibus Ecclesijs celebrari, Ecclesia Romana talem celebrationem tolerante. Quin potius *Baronius* loco citato affirmat se vidisse in Bibliotheca Sfortiana sermonem de Conceptione Virginis, scriptum anno Leonis Imperatoris: & alium Georgij Episcopi Nicomediensis: qui duo multo tempore Anselmum, & Bernardum antecesserunt. Festum autẽ hoc nec celebraretur, nec scriberẽtur sermones eiusdem festi, nisi ab ijs, qui Virginis immunitatem certo, & approbarẽt, & defenderent.

Nec recipitur Paiua.

Baronius.

D. Bernar.
D. Thom.

Baronius.

Addimus *D. Damascenum in suo Martyrologio*, festum Conceptionis Virginis annotasse, vt scribit *Galatinus lib. 7. contra Iudæos cap. 8. & post eum Cannisius libr. 1. de Maria Deipara capit. 7. pag. 73. in fine*, Quomodo igitur aduersarij ausi sunt affirmare opinionem, quæ B. Virginem ab originali liberat, recẽtem esse & nouam? cum festum conceptionis eius iam celebraretur in 7. Centuria, in cuius principio floruit Damascenus: & à pluribus Patribus à prima Centuria vsque ad decimam eius immunitas, & puritas verbis expressis confirmetur? Valeant igitur aduersarij, & Patrum antiquorum scripta solius cognoscendæ veritatis gratia diligẽter euoluant.

9. *Damasce. Galatinus. Cannisius.*

ARTICVLVS IIII.

Quænam sententia inter Theologos Scholasticos communior sit, & antiquior?

Sed oportet etiam expendere, quænam istarum opinionum inter Scholasticos Theologos communior sit, & antiquior? nam huius resolutio maxime conducit ad ea, quæ de hac quæstione dicemus.

§. 1.

Quænam sit communior?

Qvod attinet ad primum caput; aduersarij constanter affirmant suam opinionẽ etiam apud Scholasticos longe esse communiorem: vnde *Bandellus in suo tract. â cap. 21. vsque à. 26.* ex Scholasticis Theologis pro sua opinione recitat Theologos numero 160. quem Medina, & alij ex ordine prædica-

1. *Quæ sit cõmunio r? Band.*

toru.n

torum in Doctoribus euoluendis appellant diligentissimum: sed vtinam tam fidelis esset, in horum Doctorum recitatione, quam diligens in illis congerendis: sed sicut in recitatione Patrum, & antiquorum Theologorum sæpe fuit falsarius: ita etiam falsarius inuenitur in recitandis Scholasticis: vnde in hoc non erit testis omni exceptione maior, sed vehemẽter suspectus: & per cõsequens non est illi credendum, nisi authores referat, quorum scripta habeamus, vel illorũ fiat mentio ab eis, qui scriptorũ libros referunt: & merito; quia de alijs, qui opera sua typis non mandarũt, modo nõ est curandum.

2. *Falso plures refert.* Pro explicatione in primis illud asserimus, Bandellum ex Theologis Scholasticis plurimos falso referre: quod facile ostendetur, si expendamus eos, quorum libros habemus excussos: nam refert *Falso refertur Magis.* Magistrum sententiarũ in 3. dist. 3. expresse asseruisse B. Virginem contraxisse peccatum originale: cum tamen Magister eã sententiam non scribat; sed solum dicat carnem Christi in Virgine fuisse obnoxiam peccato: purgatam tamen, & castificatam ab omni peccati labe: etenim in illo loco non agit de mundatione Virginis à peccato in sui conceptione, sed pro tempore conceptionis Verbi; quando (vt ait) peccati fomes, quem ligatum habebat, penitus in ea fuit extinctus: vnde solum agit de mundatione à fomite peccati (qui peccatum dicitur) pro tempore, quo Verbum diuinum concepit: & nullum ibi verbum scribit de mundatione illius pro tempore, quo in vtero matris concepta fuit: quare in citando Magistro euidenter est falsarius.

3. *Falso refertur Altisiodorensis.* Sicut etiam falsarius est, dum citat Guillermum Altisiodorensem scripsisse, quod B. Virgo, ideo quia per carnis concupiscentiam ab Adamo descendit, peccatum originale cõtraxit: cum tamen nec in 3. lib. nec in 2. hæc verba in eo inueniãtur; nec in indice totius libri annotẽtur.

4. *Falso refertur Paris.* Tertio etiam falsarius est, dum citat Guillermum Parisiensem in sua Suma eandem sententiam expresse asseruisse; cũ in illius operibus id nõ reperiatur, nec annotetur in indice nouæ impressionis: quin potius ex eo oppositum non immerito colligi potest: quatenus 1. tomo. in tract. de vitiis, & peccatis cap. 5. pag. 257. col. 1. hęc scribit verba: *Originale peccatũ contrahitur & à carne, & à parentibus, his solis exceptis, qui priuilegio gratiæ exempti sunt,* quæ verba satis significant præpter Christum Dominum dari alicuius exceptionem.

5. *Falso refertur Alens.* Quarto adhuc loco est falsarius, dum refert *Alex. de Ales 3. p. q. 9. num. 2.* quasi expresse asserentem B. Virginem fuisse in peccato originali: cum tamen hoc expresse non scribat: sed solum asserat eam, nec ante cõceptionem in vtero, nec post eam ante animationem potuisse sanctificari. Fuisse tamen sanctificatam post animæ infusionem. Primum ostendit in d. membr. 2. art. 1. concludens, quod B. Virgo in suis parentibus non potuisset sanctificari, antequam in vtero Matris seminum cõmixtione conciperetur. In secundo vero art. demonstrat, nec eam potuisse sanctificari in ipsa sui conceptione per receptionem seminum in vtero Matris ante infusionem animæ. In tertio probat, quod nec potuit sanctificari post conceptionem in vtero ante infusionem animæ. Tandem artic. 4. concludit eam ante suam natiuitatem ex vtero fuisse in vtero sanctificatam post infusionem animæ. Quæ resolutio bene potest constare cum sanctificatione in primo instanti animationis præseruante à resultãtia culpæ, quæ in eo instanti posterius natura debebat resultare, vt suo loco ostendemus: vnde quando dicit in dicto 1. artic. *fuisse necessarium, vt B. Virgo carnaliter generata à parentibus in sui conceptione originale contraheret,* intelligendus est de necessitate à parentibus orta; ita vt ex vi ipsius generationis per carnalẽ parentum cõcubitũ statim in ipsa cõceptione cõtrahatur peccatum originale, nõ quidem in se, & actualiter; quia nondum anima est infusa; sed quoad debitum illud contrahendi, quando anima infundatur: etenim Alensis in illo artic. agit de radice peccati orta à parentibus.

Sed euidenter falsitatis conuincitur, dum ex artic. 2. refert illa verba: *B. Virgo in primo instãti sua conceptionis sanctificari* 6.

non

7. *nō poterat:primo;quia Bernardus dixit,&c.*

Hæc enim verba,nec ponūtur in d.2. art.nec in toto illo membr.2. Simili modo falsarius est dum ex q.10. sequente artic.1.2.&3.nonnulla refert verba,quç in tota illa quæstione 10. non inueniuntur,cū in ea solū agat de Natiuitate Christi,nullū verbū scribens de Conceptione Virginis. Quare cū tam patenter Theologus ille in citandis verbis Alensis,cōuincatur falsitatis,mirū est,quod Caietanus, Medina,& alij ex aduersariis illi tanquam veraci fidem adhibeant. Et in hoc etiam defecit Petrus Ojeda in sua informatione pro immaculata conceptione c.15.§.2. dum affirmat Alensem 3.p.q.9.membr. 3. scripsisse B.Virginē contraxisse peccatum original. cum id non dixerit. Et addimus cū eodem Ojeda, Alensem pro puritate conceptionis B. Virginis scripsisse librum,qui teste Ojeda, hodie seruatur in Ecclesia Cathedrali vrbis Tolosæ ex Bernardino de Bustis serm.4. de Conceptione: Pelbarto lib.4. Stellarij p.2.ar. 3. & ex Frat. Mauricio de Villaprobata Ord.prædicat.sermone 5. de Corona,& tandem ex Antonio Cucaro in suo Elucidario p.2.vbi refert hęc Alensis verba. *Tota pulchra es,&c. Et nulla macula,nec originalis,nec actualis est in te.*

8. *Falso refertur S.Vincentius.*

Quinto loco falsarius est, dum pro sua sententia refert S. Vincentium Ferreira, cuius verba ponit cap.22. quę ex eo trāstulit Caietanus. Etenim verba, quæ referuntur, falso referuntur, vt ostēdimus supra §.14.nu.140.vbi & Bandellum,& Caietanum vt falsarios damnauimus, nō solum quia verba referunt, quæ apud S. Vincentium non rèperiuntur; sed etiam quia illum puritatis B.Virginis in sui cōceptione referunt oppugnatorem ; cum vere illius sit propugnator, vt supra ostēdimus articul:1.huius quęstionis §.2, in fine.

9. *Falso refertur Albertus.*

Sexto falsarius est,dum asserit Albertum Magnum in 3.dist.3.art:2.formaliter ita scripsisse: *Dicimus* B. *Virginem contraxisse originale peccatum, nec fuisse sanctificatam ante conceptionem.&c.* Cum solū dicat, *quod B. Virgo non fuit sanctificata ante animationem: & quod dicere oppositum est hæresis condemnata à D. Bernardo. & à Parisiensibus*: quare prima illa verba falso sunt posita.

Deinde dicimus in hac quæstione non esse admittēdos,nisi Scholasticos in Scholis notos,quorum opera vel habemus in manibus ; vel reperimus in Cathalogo scriptorū,qui de viris doctis scribunt: cæteros vero reijciendos esse, tanquam vere ignotos. Cum autem maior pars eorū, quos Bandellus refert,omnino sint ignoti, nec in Cathalogo eorum, qui de viris doctis scribunt reperiātur; solos illos pro vna,& altera opinione admittemus,quos communis Schola agnoscit, quales sunt, quos referunt Bellarminus, Tritemius, & Antonius Posseuinus,& alijs similes. Porrò si solum ij sunt admittendi ; non potest dubitari, quin longè comunior,& receptior sit opinio,quæ in Virgine labē originalem non agnoscit : quod euidenter patet ex Theologis,quos pro vna, & altera opinione citauimus supra q.1. art. 1.§.1.& 2. etenim ex Scholasticis ad sūmum pro opinione contraria sūt Theologi numero 29.cū tū pro nostra adsint.96. 10. *Qui nō sint admittēdi.*

Quibus illud addimus controuersiam istam ex citatam inueniri in 10. Centuria,anno .s. millesimo:quod mihi satis probant verba *S.Iuonis Carnotensis* (qui floruit tempore D. Anselmi in dimidio 10. Centurię) quæ reperiuntur in sermone de Natiuitate Domini : *Quomodo matrem carnis suæ sanctificauerit, audiamus: vt inde lætetur Catholicus: confundatur hæreticus: omnem quippe næuum tam originalis,&cæt.* Quæ verba satis confirmant pro illo tempore iam versari controuersiam,an Beata Virgo sine peccato fuerit concepta,saltē inter Catholicos, & hæreticos. 11. *Excitata inuenitur ante annū 1000. Iuo Carno.*

Quod etiam cōfirmatur,quoniam eodem tempore in quo S.Anselmus floruit festū cōceptionis sub titulo immaculatę iam celebrabatur, vt ex Baronio iā aduertimus: ex quo euidenter cōuincitur maiorem partem non solum fidelium, sed etiam doctorum Theologorum illam probasse opinionē,& quamuis ab illa 10. Centuria vsque ad 14.quæstio ista inter Theologos semper fuerit aliquo modo controuersa, vt patet ex Theologis, qui in quatuor illis Centurijs scripserunt: tamen post Extrauagantem Sixti Quarti 12. *Festum cōceptionis iā erat tempore D. Anselmi.*

editam

editam anno 1483. pridie nonas Septẽbris, oppositam opinionem, ex ijs, quos viderim, solum approbarunt *Caietanus: Ferrariensis, Canus, & Medina*: cum tamẽ post præcitatam Extrauagantẽ pro immunitate Virginis innumeri scripserint, & quottidie scribãt. *Fr. Franciscus à Christo Palatius, Suar. Vasquez, Bellomontanus, Salas, Gregorius de Valentia, Henriquez, Azorius, Catharinus, Aluarus Piçanus, Ludouicus Blosius, Laurentius Surius, Ioannes Hecbius, Aloyzius Lippoman⁹, Ioannes Driedo, Petrus Moral. Martinus Delrio, Ioseph⁹ à Costa, Ioannes Pineda, Bellarminus, Peltranus, Canisius, Turrianus, Martinus Martines, Paiua, Iacobus Gennensis, Petrus Galatinus, Antonius Cucharus, Baptista Mantuanus, Guillermus Budæus, Hieronymus Vida, Ludouicus de Azeuedo, Alphonsus Remon, Gundisaluus Sancius Luzero, Abulensis, Iacobus de Valentia, Didacus de Stella, Gundisaluus de Lacerda, Cornelius à Lapide, Maldonatus, Toletus, Titelmanus, Barradas, Salmeronius, Ioannes Ferdinandes, Pereira, Lorinus, Benedictus Iustinianus, Magallanus, Albertinus, Nauarrus, Ludouicus Paramus, Guillermus Pipinus, Vincentius Iustinianus, Stephanus Mendez, Bartholomeus de Spina, Petrus Aquila, Ioannes Viguerius, cum infinitis alijs.* Quare non est dubium, quin opinio defendens Virginis immunitatem post Sixtum 4. inter scribentes sit longe communior, vt omittamus eam in omnibus Vniuersitatibus iam esse omnium consensu receptissimã: imò etiam in omnibus Religionibus, vna prædicatorum excepta, in qua quam plurimi viri doctissimi ad nostram etiam accedunt opinionem.

Nostra post Sixtum est cõmunior.

13. *Ante Sixtum qui nostrã opinionẽ probauerint.*

Imò affirmandum est nostram opinionẽ ab anno 1000. vsque ad Constitutionem Sixti 4. inter Scholasticos fuisse communiorem: eam enim primum probauit *D. Thomas, quamuis postea mutauerit sententiã. Deinde mutata priori sententia eandem probauit Albertus Magnus, vt supra aduertimus. Postea Scotus, qui floruit circiter 30. annis post D. Thomam cum Scoto Lichetus, Mayronius, Bassolius, Orbelis, Flauius, vterque Ouandus, Niculaus de Nijsse, Antonius Cordubensis. Andræas à Veiga, Ioannes Medina, Alphonsus à Castro, Petrus Aureolus, Ioannes Maior, Gabriel, Almainus, Dionysius Carthusianus, Argentina, Guillelmus de Rubione, Marsilius, Gerson, Clitonaus, Niculaus de Cusa, Landulphus Carthusianus, Laurentius Delapuerta, Leonardus de Vtino, Iacobus Gennensis, Ioannes Taulerus: Bernardinus Senensis, Iacobus de Valentia; Rubertus Holcoth, & Hugo Cardinalis*, qui omnes sunt numero 35.

14. *Qui contrarium probauerint.*

Cum tamen pro contraria sententia præter *D. Thomã à priori opinione discedentem pro illa stent D. Bonauetura, Richardus, Durandus, Paludanus, Herueus, Adamus, Anglius, Ægidius, Gregorius Ariminensis, Ocham, Guido Carmelita, Petrus de Tarantasia,* Ioannes de *Neapoles, Adam Guodam, Rupertus de Torneio, Ioannes de Pollaco, Ioannes de Guanaco. Ex iure peritis Glossa, Hostiensis, Speculator, Archidiaconus, Turrecremata, Ioannes Andræas, & Calderinus,* qui omnes sunt numero 26. ex quibus D. Thomas mutauit sentẽtiam priorem. Albertus vero Magnus, quamuis non expresse, eam tamen significat, & postea sẽtentiam mutat. D. autem Bonauentura illam opinionem cum formidine admittit, vt patet ex ijs, quæ scribit in dicto artic. 1. q. 1. ad 2. nu. 12. In Adam Guodã illam opinionem non inuenio. Petrum autẽ de Tarantasia, & cæteros, qui consequuntur, videre non potui.

15. *Nostra opinio est cõmunior.*

Sed quidquid de hoc sit, ex dictis patet nostram opinionionem cõmuniorẽ esse, etiã inter eos Scholasticos, qui ante Sixtũ scripserunt. Quod ex eo etiam confirmo; quoniam in Concilio Basiliensi illa opinio fuit approbata, & quamuis pro tẽpore decreti Concilium iam non fuerit legitimum, negandum tamen nõ est, inter Episcopos, & Theologos in eo repertos (qui erant quam plurimi, & ex tota Eccesia selecti) hanc opinionem fuisse communiter approbatam: cum vero Parisienses statim ab eo tempore adeo constanter illi adhæserint, vt suos Doctores iure iurando astringant, vt hanc opinionem semper defendant; negandum non est pro toto tempore vsque ad Sixtum Quartum hanc opinionem longe celebriorem fuisse inter Theologos Scholasticos, quam oppositam.

§.2.

§. 2.

Quænam inter Scholasticos sit antiquior?

16. *Fuit excitata. Centuria 10.* Controuersia de immaculata conceptione B. Virginis, quonam tẽpore inter Scholasticos inceperit agitari? non satis constat, si sermo sit de Scholasticis, qui quæstiones more Scholastico pro vtraque parte disputant: certum tamẽ est mihi, eam iam fuisse excitatam Centuria 10. tempore D. Anselmi, *Tẽpore D. Anselm.* & Iuonis Carnotensis, qui floruerunt anno 1080. etenim Iuo eam pro Virgine dissoluit contra hæreticos. Fuit etiam maxime excitata tempore D. Bernardi in Centuria 11. ad annum 1130, vt patet *Tẽpore D. Bernardi.* ex eodem Bernardo, & aliquo modo ex Magistro in 3. dist. 3. vbi inquirit, an caro Christi in Beata Virgine fuerit obnoxia peccato originali? floruit autẽ ãno 1140. Sed à quo tempore modo Scholastico hæc inceperit agitari controuersia? non satis mihi constat: nullum tamen inuenio Theologum Scholasticum, qui ante 12. Centuriam (scilicet ante annum 1200) hanc quæstionem modo Scholastico per tractauerit: quare (ni fallor) agitari incepit à principio Centuriç 12. etenim inter Scholasticos hæc quæstio more Scholæ agitata inuenitur ab Alensi, qui cum obierit ãno 1245. floruit circa annũ 1220. vel circiter: Deinde agitata fuit ab Alberto Magno, qui fere eodem tempore floruit: successerunt D. Thomas, & D. Bonauentura, qui eodem tempore floruerunt, nimirum circa annum 1250. vel circa.

17. *Resoluitur vtriusque opinionis antiquitas.* Si igitur quis inquirat; quænam opinio inter Scholasticos sit antiquior? respondebunt aduersarij suam esse in Scholis antiquiorem, quia putãt Alensem pro sua opinione stetisse, qui cæteros Scholasticos antecedit: sed tamen falso nituntur fundamento; quia Alensis pro illa opinione non stetit, vt diximus supra q. 1. art. vnico §. 1. num. 2. Potest tamẽ pro illa referri Albertus Magnus; quia, licet eam expresse non scribat, satis tamẽ eam amplectitur: cum vero D. Thomas sit discipulus Alberti Magni; & ante Diuũ Thomam nullus inueniatur, qui nostram asseruerit opinionem; facile admittam opinionem oppositam inter Scholasticos prius fuisse assertam, sed non multo tempore antea; cum D. Thomas prius nostram probauerit: & Scotus statim eam docuerit, post D. Thomam annis ad Sũmum 30. floruit enim circa annũ 1290. cum tamen D. Thomas floruerit anno 1260. quare paruum interest, quod paruo isto tempore aduersaria sentẽtia sit antiquior nostra, Satis nobis sit nostram, & fidelium opinionem ante Scholasticos inter Patres longe esse antiquiorem, vt diximus §. 1.

ARTICVLVS V.

Quænam harum opinionum potius foret diffinienda, si iudicium, tam antiquiorum, quàm iuniorum Patrum, & Doctorum expendatur?

§. 1.

Referuntur variæ sententiæ.

Quoniam in expendenda alicuius controuersiæ veritate in disputationis principio statim exquiritur Patrum Iudicium, quos Ecclesia in veritatis discussione habet consultores, proinde inquirendum est; quid nam ex iudicio Patrum, atque Theologorum de proposita controuersia iudicandum sit. 1. *Quid inquiratur.*

De quo varij varia dixerunt: nam Vincentius Bandellus, & alij non pauci relati *supra q. 2. art. vnico §. 1. nu. 1.* qui ante Cõstitutionem Sixti. 4. scripserunt, volunt sententiam, quæ affirmat B. Virginẽ esse conceptam in peccato originali diffiniẽdam fore: ex eo, quia in ea omnes Patres vno, & cõcordi cõsensu cõuenerunt, qui consensus in ijs, quæ ad fidem pertinẽt, non potest esse falsus. 2. *1. Opinio*

Ex his vero, qui post Sixtum scripserunt; *Caietanus in tract. de Conceptione Virginis in concl. post cap. 5.* ex eodem fundamento docet, si aliqua ex duabus oppositis sententijs aliquando de fide diffinienda veniat; non nostram, sed suam diffiniendam fore: imò affirmat nostram sententiam nunquam posse diffiniri de fide; quia, vt ait, non possunt Patres vnanimi consen- 3. *2. Opinio Caietan.*

consensu in aliquam ire sententiam, quæ in se, & a parte rei sit fidei contraria. Quā Caietani sententiam approbauit Medina 3. p. q. 27. art. 2. concl. 2. §. Sed circa hanc conclu. *Medina.*

4. *3. sent. Canus.* Porrò Canus lib. 7. de locis Theologicis c. 3. concl. 4. licet admittat omnes Patres docuisse B. Virginem in culpa originali fuisse conceptam; putat tamen neutram posse diffiniri de fide. Fundamētum est, quia ista quæstio ad fidem non spectat: & ob id ex vnanimi Patrum consensu nullum in hac quæstione deduci posse argumentum infallibile ad probandum vnanimem Patrū sententiam esse de fide.

5. *4. opinio.* Quarto loco ex his, qui nostram probant sententiam, quidam affirmarunt opinionem, quæ B. Virginē à culpa originali liberat, olim fuisse erroneam: at tamē successu temporis desiisse esse talē. Fundamentum prioris asserti est; quoniā apud Patres vehemens fuit opinio, quod nostra sententia repugnabat fidei. Posterioris vero asserti fundamentum fuit: quoniam ex diligentia recentiorū Theologorum (qui rem istam accuratius expenderunt) nostra opinio ab illa erroris suspicione fuit vendicata, & iudicata ꝓbabilis, regulis fidei non repugnans,

6. *5. opinio.* Tandem non desunt ex nostris, qui dicant opinionem, quæ docebat B. Virginem originale contraxisse, fuisse antiquis Patribus magis consentaneam; imò fuisse ab illis simpliciter approbatam: Theologos tamen modernos sine vlla temeritatis nota antiquioribus repugnasse; & nostris his temporibus cum recentioribus potius, quam cum veteribus esse sentiendum: ita plures nostri temporis Theologi iudicarunt, hanc opinionem tribuentes Cordubensi lib. 1. quęstionar. q. 44. ad 3. argum. contra concl. 6.

§. 2.

Vera difficultatis resolutio.

7. *Vera resolutio.* His tamen nō obstantibus, pro vera huius dubitationis resolutione sequentes statuo conclusiones; interim contra Canum tertiæ sententiæ authorem pro certo supponēdo, quæstionē istam de Conceptione Virginis ad materiam fidei pertinere, vt inferius late ostendemus.

Prima Conclusio.

¶ Sit prima conclusio: *Ex dictis Sanctorū, & veterum Patrum nullum pro vna, vel altera huius quæstionis parte sumi potest infallibile argumentum.* Pro huius conclusionis confirmatione illud primum aduertimus, non esse probandam quorundam moderniorum opinionem, quæ negat ex communi atque concordi Patrum sententia sumi non posse infallibilem certitudinem, etiam in rebus fidei: oppositam enim sentētiam esse verissimam, & omnino tenendam iudico: quæ fuit sententia *Vincentij Lyrinensis in lib. contra prophanas nouitates, & Thomæ Vualdensis lib. 2. doctrinalis fidei c. 22. & 23. quam late cōfirmat Canus 7. de locis Theologicis c. 3. cōcl. 6. & lib. 11. c. 3. concl. 3. Valentia tomo. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. §. 45. consentit Bellarminus lib. 4. de verbo Dei c. 9. in 4. regula, & lib. 2. de Christo cap. 2. §. ad secundam respondent.* Qui omnes cum cæteris fere omnibus docent Sanctos Patres, & Doctores in ijs, quæ ad fidem pertinent, tūc errare non posse, cū omnes, & eodē consensu aperte dilucideq; frequēter, ac perseueranter aliquid docent: etenim perpetuus, & vnanimis expressusq; omniū Patrum cōsensus argumento est euidētissimo, eos veritatē illā docuisse, & tradidisse afflatos Spiritu Sancto, qui est Spiritus veritatis, & pacis. Hanc igitur doctrinā tanquā verissimā supponimus, quam in materia de Fide latius confirmauimus. 8. *1. Conclu.* *An ex vnanimi Patrū cōsensu sumatur argum. infallibile.* *Lyrinensis. Vualdens. Canus. Valentia. Bellarm.*

Diximus *vno eodēq; consensu*, quoniā si in aliqua quæstione inter Patres est cōtrouersia; ita vt eorū cōsensus non sit vnanimis; vel quia plures contradicunt, (vt placet Lyrinensi) vel quia vnus tantum (qui tā inter Patres nō sit infimæ authoritatis) vt placet *Cano in d. c. 3. concl. 3* deficiente iā concordi cōsensu, cæterorū authoritates nō faciūt argumentū infallibile, vt præcitati authores admittūt: vnde vt altera illius cōtrouersię pars sit de fide, necessariūest, vt Ecclesia de illa cōtrouersia suū interponat iudiciū, & diffinitionē. 9. *Magis explicatur doctrina praecedens.* *Canus.*

Diximus etiam *aperte & delucide*; quoniā si obscure, & non satis aperte, atq; elaborate rē examinarūt, nō est, quod eorū doctrina, etiāsi cōcors sit, ꝓ regula fidei cōsti-

Lyrinensis, tuatur. Addimus adhuc cum Lyrinensi particulam *Perseueranter*; quia opus est, vt per plures annorum Centurias in eadem doctrina posteri cum prioribus perseuerent. Denique adiunximus, *in ijs, quæ ad fidem pertinent*: quoniam si Patres agant de rebus naturalibus, quamuis omnes concordi, & perseuerante consensu aliquid doceant; nunquam facient fidei certitudinem; licet faciant summam humanam fidem, vt benè aduertit *Canus in dicto cap. 3. concl. 1.* Idem dicito si omnes consentiant in re Theologica, quæ tamē ad fidem non pertineat, vt ibidem asserit concl. 4.

10. *Confirmatio conclusionis.* Ex hac verissima doctrina iam colligitur nostræ primæ conclusionis euidens confirmatio: quoniam licet controuersia de immaculata B. Virginis conceptione ad fidem pertineat (vt contra Canū iam supposuimus, & inferius ostēdemus) tamen Patres, nec vnanimi consensu docuerūt B. Virginem sine peccato originali fuisse conceptam; nec adeo dilucide, & clare id docuerunt, vt de illorū mente inter omnes constet. Quin potius de hac controuersia adeo obscure loquuti sūt, vt inter nos controuersum sit pro quanam sint opinione. Aduersarij enim constāter volunt omnes Patres pro sua opinione stare: nos constantius affirmamus, fere omnes pro nostra scripsisse, quatuor tantū exceptis. Cui accedit: quoniā si eos spectemus, qui de hac quæstione dilucide, & clare egerunt, plane inueniemus eos, hanc controuersiam elaborate non pertractasse, sed veluti transeunter, vno excepto Bernardo. Quare cū inter Patres, nec vnanimis sit consensus, nec satis clarus, aut elaboratus; nullū ex Patrum doctrina sumi potest infallibile fidei argumentum, quandiu Ecclesiæ Romanæ iudicium non fuerit interpositum.

11. *Errauit Bādellus.* Ex hac conclusione inferes turpiter errasse Bandellum, & cæteros primæ opinionis authores, dum asserūt opinionem, quæ affirmat B. Virginem peccatū originale contraxisse, ex solo communi Patrum consensu esse de fide, & oppositam esse reijciendam tanquam hæreticam: supponunt enim communem Patrum omnium cōsensum pro sua stare opinione: in quo turpiter decipiuntur; cum pro illa solum stent quatuor Patres, qui post decimam Centuriam floruerunt; nec vllum habeant Patrem, aut illustrē Doctorem qui ante annum 1000. à Christo nato scripserit: cum tamē pro nostra opinione sint fere omnes à prima Centuria vsque ad præsentē, vt in hac quarta quæstione late ostendimus. Et quanuis pro vna, vel altera sententia staret communis doctrina Patrū, cū illa nec dilucide, nec omnino constāter sit ab illis tradita; non satis id esset, vt faceret fidei infallibile argumentū. Vnde istorum sententia post Constitutionem Sixti 4. sine excōmunicationis censura affirmari non potest.

Hallucinatus est etiā Caietanus, dū propter authoritatem Patrū in parte affirmatiua cōsentiētiū, docuit nostram sententiam, quæ B. Virginem ab originali culpa liberat, nō posse de fide diffiniri: quasi sentiat suam sentētiam à parte rei esse de fide, quāuis certitudinem fidei non habeat quandiù ab Ecclesia non diffinitur. Sed hoc Caietani iudiciū falsissimū esse, & omnino relegandū inferius ostendemus: & satis constat ex ijs, quæ in cōfirmationē huius nostræ primæ conclusionis īmediatè adduximus: supponit enim Patres omnes, stare pro sua opinione cōtra immunitatē Virginis, idq; consensu vnanimi expresso, & perseuerāte: in quo eū turpiter falli ex dictis iam constat. 12. *Hallucinatur Caiet.*

Turpissimè etiā lapsi sunt, quos 4. loco retulimus, dū affirmant nostrā sententiā, quæ B. Virginē ab originali liberat propter vnanimem Patrū consensum olim fuisse erroneam; desijsse tamen esse talem propter diligentiā Theologorū recentiorū, qui rem istam accuratius expenderūt: hi enim turpiter errant, dū cum aduersarijs, admittunt vnanimē Patrū consensū cōtra B. Virginē pugnare: & turpius, dū putant, id quod semel fuit erroneū, posse vnquam ab errore vendicari; saltē à parte rei: quod latius ostendere, non est huius loci. 13. *Decepti sunt authores 4. opinionis.*

§. 3.

Secunda Conclusio.

Neq; *ex authoritate Theologorū recētiorum (qui communi fere cōsensu in nostram eunt sententiam) desumi potest* 14. *2. Conclusio.*

test infallibile argumentum ad præsentē controuersiam dirimendam, antequam Romanæ
1. Præmiss. *Ecclesiæ iudicium interponatur.* Pro maiori explicatione huius cōclusionis præmittendum est primo, Catholicam Fidē docere, Deum suæ Ecclesiæ promisisse perpetuam vsque ad finem mundi Doctorū successionem, ad illius ædificationē, ne fomni vento prauç, & erroneæ doctrinç circūferatur. Hanc veritatē omnes colligunt ex verbis Pauli ad Ephes. 4. *Et ipse*
Ad Ephe. 4. *dedit quosdam quidem Apostolos: quosdam autem Prophetas: alios vero Euangelistas: alios autem Pastores, & Doctores ad cōsummationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi, donec occurramus omnes in vnitatem Fidei. &c.* Porrò Doctores, quos Deus perpetua quadam successione suæ Ecclesiæ promisit sunt in duplici differētia: nam quidā doctores sunt, vt diffiniendo doceant: & hi sunt Episcopi, quibus ratione ordinis data est potestas, & clauis scientiæ ad interpretādam Sacram Scripturam, & ea quæ ad fidem pertinent: alij vero sunt constituti ad discutiendum, illustrandum, & explicandum ea dubia, quæ quotidie in Ecclesia emergunt: & hi sunt simplices Theologi: nam cū Episcopi ab Apostolis (quorum sunt successores) in hoc differant, quod docere debeant, & diffinire (legitime tamen congregati) facta prius diligenti inquisitione, expensis medijs, pōderatis, & examinatis Scripturis, & alijs fidei regulis: nam cum ex Sacris Scripturis plura ignorent, quam sciant, vt asserit Augustinus Epistol. 119. capite. 1. & Irenæus lib. 2. cap. 49. antequam diffiniendo doceant, opus est, vt disputationibus, & inquisitionibus inuigilēt; ad quod indigent opera, & labore Theologorum: ob quam rationem, vt in Ecclesia nihil non sit perfectum, Deus voluit vt in sua Ecclesia perpetuo dētur Doctores Theologi.

15. 2. præmiss. Secundo præmittendum est Doctores Theologos positos à Deo in sua Ecclesia ad dubia illustranda, & ad resoluendas difficultates, quæ in quocumque tēpore excitabuntur, ad hęc dubia examinanda, in quocumque illi sint tempore, æqualem cum præcedentibus habere potestatem: vnde quanuis moderniores Ecclesiæ Theologi non eadem polleant sanctitate, ac Theologi veteris Ecclesiæ; eadem tamen cum illis pollent authoritate, & potestate, vt doctissime aduertit Ioannes Gerson *in sermon. de Assumptione Virginis consider. 2. tom. 4. fol. 44.* etenim Ecclesia iunior in rebus fidei explicandis eandem habet potestatem cum Ecclesia antiquiori; quantūuis Episcopi, ex quibus constat, nō eadē forte vigeant sanctitate; quod, nisi hæreticus, negare nemo potest. Cum vero ad diffiniendū ea dubia, quæ de nouo excitātur, Theologorū opera indigeat: profecto sicut Episcopi Ecclesiæ iunioris æqualem cum Episcopis antiquioris Ecclesiæ diffiniendi habeant potestatem: vtique Theologi eiusdē iunioris Ecclesiæ æqualē etiā cū senioribus Patribus habebūt potestatē ad explicāda dubia, quæ sese obtulerint: quare sicut Patres senioris Ecclesiæ errare non poterant in ijs, quæ ad fidem pertinent; quando vno, & concordi consensu, clare, distinctè, ac perseueranter in aliqua doctrina consentiebant: ita etiam Doctores Ecclesiæ iunioris, si in materia ad fidem spectante simili modo consentiant, errare nequaquā poterunt: secus autē, si inter se dissentiāt, aut nō clare, & perseueranter in eadē doctrina conueniant, vt supra dictū est: tunc enim ab eorū authoritate certū, & infallibile argumentum desumi non potest antequam accedat Ecclesiæ diffinitio. Gerson.

Ex his iā patet confirmatio 2. assertiónis: nam circa propositā controuersiam de immaculata B. Virginis conceptione, licet à multis annorū Centurijs, in partē, quæ negat, eam contraxisse originalem maculam, non solū omnes ex communi plebe fideles, sed fere omnes nobiliores Theologi consentiant, non desunt tamē viri doctissimi, qui in oppositam potius pedibus, & manibus opinionem eant. Quare ex Doctoribus iunioribus nostrę Ecclesiæ nō potest sumi argumentū omnino firmū ad excitatā controuersiā dirimendā, & proinde expectandū est Ecclesiæ iudicium, ante cuius diffinitionem quicumque poterit absque vlla erroris nota, quam voluerit partem probare, vt 16. Confirmatur conclusio.

iam ostẽdimus supra q. 2. & inferius iterum ostendemus.

§. 4.

Tertia Conclusio.

17. 4. Cõclusio SIt tertia Conclusio difficultatẽ resoluens: *Si ex Patrum, & Theologorũ tam iuniorum, quam antiquiorum iudicio, & authoritate altera pars huius controuersiæ diffinienda erit; vtique diffinienda erit, quæ negat B. Virginem originale peccatum contraxisse.* Hæc assertio statuitur cõtra Caietanum, & Medinam, & nonnullos alios ex aduersarijs.

18. 1. Præmiss. Pro illius explicatione, & confirmatione nonnulla præmittemus. Primo loco præmittimus, Ecclesiã, licet non possit nouas fidei assertiones edere, posse tamen de nouo explicare, & interpretrari ea, quæ à parte rei sunt de fide. Ex quo infertur eam posse de nouo declarare aliqua esse de fide, quæ nondum constabat de fide esse: ad hunc enim sensum quam plurima sunt ab Ecclesia diffinita de fide, quæ licet antea in se, & à parte rei erant de fide, ignorabantur tamen aliquando fuisse ab Apostolis, vt de fide tradita. Ob quam rationẽ docuit Tertullianus in lib. de velandis Virginibus, *Tempus augere sapientiam etiam Ecclesiæ Christi: & Spiritũ Sanctum omnibus sæculis aliã, & aliam doctrinæ lucem successiuè patefacere, vt manente semper eadem numero fide in cognitione veritatis, sicut, & in reliquis virtutibus paulatim proficiamus.* D. etiam Gregorius lib. 2. in Ezechielem homil. 26. elegantissime docuit, *Scientiam spiritualem Patrum per incrementa temporis crescere:* Et D. Hieronymus in Prologo ad Euãgelia, & D. Gregorius relatus à Gersone docẽt *Spiritum Sanctum aliquas veritates posterioribus reuelare, quæ antiquioribus non reuelarunt*: iuxta illud Daniel. 12. *Plurimi pertransibũt, & multiplex erit scientia*: ex quo loco concludit D. Gregorius inquiens: *Quanto mundus ad extremitatẽ ducitur, tãto nobis æternæ sapientiæ aditus largius aperitur.* Quam doctrinã, & veritatem confirmant multa, quæ Patribus olim, vel omnino ignota fuerunt, vel obscura valde, nec satis euoluta, & cognita: ob quam rationẽ, vel in illis caligauerunt, vel varia scripserunt, quę tamẽ posterioribus per temporũ incrementa, illis diligẽtius excussis, & euolutis, non solũ certa, sed etiã indubitata, & de fide sunt diffinita: quia vero res ista apud omnes est absq; dubio, ideo quam plurima exẽpla omittimus.

(Margin: Tertullia. — D.Gregor. — D.Hieron — Daniel.12)

Secundo præmittendum est Patres, & Doctores Theologos iunioris Ecclesiæ non posse disentire à Patribus Ecclesiæ senioris, quando in doctrina ad fidem pertinente omnes vno ore clare, & perseuerãter consenserunt: at tamen quando res, aut ab illis discussa non fuit, aut non satis sufficienter, aut in illius explicatione nõ omnes consenserunt; fieri posse, vt posteriores, re diligentius discussa, & explicata, non solum cõmuniori calculo, sed etiam vno ore à veteribus dissentiãt. Primum patet: quoniã quando veteres in aliqua doctrina modo explicato vnanimiter conuenere, talis doctrina absque dubio ad fidem pertinebit, vt ex dictis patet. Cum vero vna sit in vtrisq; fides, fieri nõ poterit, vt Doctores iuniores in eadem doctrina à senioribus dissentiant; quia hac in re, sicut & illi errare non possunt. De 2. autem dubitari non potest: nam cum ex consensu veterum res non dum habet infallibilitatem, Deo adhuc illis veritatem non reuelante; poterit Deus eam reuelare iunioribus, dum illos in illa doctrina vnanimes, & concordes efficit. Et in hoc sensu intelligendi sunt Theologi, qui docent posse Doctores iunioris Ecclesię à veteribus Patribus discordare, vt ipsemet *Caietanus affirmat 2.2. q.1.art.7.* & *Cordubensis lib.1. q.44. ad 3, contra 6.§. Alio modo ad supra dictum: & plures alij*: id enĩ nõ ẽst intelligendũ, quã do Patres veteres in materia Fidei vno claro, & perseuerante cõnsensu cõuenere; sed quando cõmuniori quidẽ consensu, aliquibus tamẽ contradicẽtibus, aliquid docuerunt. In hoc autem casu si iuniores Theologi cõcorditer, & perseuerãter cõtra veteres cõsenserint; iudicio potius iuniorũ, quam seniorum standũ est, vt optime docuit *Gerson 4.p. in sermon. de Assũptione Virginis in suis Considerationibus, & post eum Cannisius libro primo de Maria Deipara capit.7.§.67. & lib. 4. cap. vltimo pag.786. in principio, & satis Caietanus, &* Cordu-

(Margin: 19. 2. præmiss. — 20. Caietan. Cordub. — Gerson. Cannisius. Caietan. Cordub.)

Cordubensis vbi supra. Quod ex eo, vel euidenter probatur: quoniam plurima, quæ apud veteres communiori calculo, non tamen cōcordi recepta fuerunt, modernioribus in oppositum vnanimiter, & perseueranter sese obijcientibus modo tanquam erronea habentur absque vllo Ecclesiæ iudicio, veritatem diffiniente: nam veteres olim in Angelis corpora quædam tenuissima communiori senten tia admiserunt; quod propter iuniorum Theologorum vnanime iudicium modo iam iudicatur erroneum: idem reperies in pluribus alijs controuersijs, quas breuitatis causa omitto.

21. *Corollariū*

Ex his præmissis, primum infertur, non obstāte iudicio veterum Theologorum (si illud daretur) posse nostram sententiam reddi infallibilem in fide, si omnes Theologi iuniores concordi, & perseuerante consensu in ea aliquando conuenerint: nam cum veteres Theologi non solum ex Patribus, sed etiam ex Scholasticis, nec cōcordi animo, nec omnino perseuerante in opposita sententia minime conuenerint, vt satis iam ostendimus, dici nullo modo potest oppositam sententiam materialiter, & à parte rei iam esse de fide; quanuis id sine vllo fundamē to, imò fundamento euidenter falso affirmet Caietanus. Quid igitur inpediet, quominus veritas nostræ sententiæ iunioribus suo modo reueletur, Deo sua prouidentia ita disponente, vt omnes Theologi iuniores concorditer, & perseueranter in ea conueniant? quin potius ita futurum spero, fundamentum sumens, tum ex testimonio. s. Cęcilij nobis nuper diuinitus reuelato; tum ex omniū fidelium fere concordi pietate, quæ hanc veritatem non sine Sedis Apostolicæ pia insinuatione, & fauore in dies magis ac magis amplectitur.

22. *2. Corollarium.*

Confirmatur assertio

Secundo infertur confirmatio tertiæ assertionis. nam constat apud veteres Patres hanc controuersiam non fuisse sufficienter discussam, cum illius accuratam discussionem nulla necessitas postulauerit, vt bene aduertit Cannisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 7. pag. 66. litera B, nam si nobiliores Patrum, quos probauit Ecclesia, expendamus, nihil palam, & aperte de hac controuersia loquuntur, vt etiam aduertit insignis Paiua in d. lib. 5. defensionis Tridentinæ Fidei fol. 354. pag. 2. in fine, & patet ex examine superius præmisso: nā Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, & cæteri ex Patribus huius primę classis tam Latini, quàm Gręci, vel non omnes de hac materia scribūt, vel nullam in terminis ponunt expressā resolutionē, quanuis ex eorum doctrina nostra ista opinio efficaciter deducatur: illi vero, qui de ea in terminis aliquid scripserunt, simpliciter, & absq; discussione rē tractauerunt vsq; ad tempora D. Bernardi, qui Centuria floruit 11. Iam vero postquā ab illo hæc controuersia discuti, & aliquo modo controuerti cœpit; mirū est, quomodo cū totius populi Christiani summa pietate nostra creuerit opinio etiā apud doctissimos Theologos; quorum pro ea dari infinitū numerum libēter fatetur Caietanus, & nos quam plurimos adduximus.

Cui etiam argumento est, quod festū Conceptionis Virginis sub titulo purissimæ, & immaculatę à multis iam sæculis in particularibus Ecclesijs maxima cū celebritate institutū fuit: cuius festi institutionem plures tribuunt D. Anselmo in 10. Centuria, vt patet ex Chronicis Ordinis S. Benedicti nouiter editis, & late confirmat Baronius in Annotationibu ad Martyrologiū Romanum ad diem 8 Decembris. Imò illud institutum esse à temporibus Damasceni (anno 350.) referunt *Galatinus lib. 7. contra Iudæos cap. 5. & Cannisius in d. c. 7. pag. 73.* & habetur in antiquissimo Græcorum Kalendario, quod transtulit Genebrardus in principio Cōmentariorū in Psalmos. Nec lōge ab hoc abest Baronius vbi supra, dū refert se vidisse sermonē huius festi manu Leonis Imperatoris scriptū, & aliū Georgij Nicomediensis Episcopi. Et ideo creuit huius festi deuotio, vt authoritate, & præcepto Romanæ Ecclesię indulgētijs large concessis vbiq; terrarū (vno prædicatorum Ordine excepto) sūma cū solēnitate celebretur. Et vt rē concludā post longā disputationē doctissimorū Theologorū habitā Cēturia 12. & 13. cōtra grauissimos Theologos, negatiua pars, quam

23. *Festū Conceptionis à multis sæculis.*

Galatin. Cannis.

iam ostēdimus supra q. 2. & inferius iterum ostendemus.

§. 4.

Tertia Conclusio.

17. 4. Cõclusio SIt tertia Conclusio difficultatē resoluens: *Si ex Patrum, & Theologorū tam iuniorum, quam antiquiorum iudicio, & authoritate altera pars huius controuersiæ diffinienda erit; vtique diffinienda erit, quæ negat B. Virginem originale peccatum contraxisse.* Hæc assertio statuitur cõtra Caietanum, & Medinam, & nonnullos alios ex aduersarijs.

18. 1. Præmiss. Pro illius explicatione, & confirmatione nonnulla præmittemus. Primo loco præmittimus, Ecclesiā, licet non possit nouas fidei assertiones edere, posse tamen de nouo explicare, & interpretrari ea, quæ à parte rei sunt de fide. Ex quo infertur eam posse de nouo declarare aliqua esse de fide, quæ nondum constabat de fide esse: ad hunc enim sensum quam plurima sunt ab Ecclesia diffinita de fide, quæ licet antea in se, & à parte rei erant de fide, ignorabantur tamen aliquando fuisse ab Apostolis, vt de fide tradita. Ob quam rationē docuit Tertullianus in lib. de velandis Virginibus, *Tempus augere sapientiam etiam Ecclesiæ Christi: & Spiritū Sanctum omnibus sæculis aliā, & aliam doctrinæ lucem successiuè patefacere, vt manente semper eadem numero fide in cognitione veritatis, sicut, & in reliquis virtutibus paulatim proficiamus.* D. etiam Gregorius lib. 2. in Ezechielem homil. 26. elegantissime docuit, *Scientiam spiritualem Patrum per incrementa temporis crescere:* Et D. Hieronymus in Prologo ad Euāgelia, & D. Gregorius relatus à Gersone docēt *Spiritum Sanctum aliquas veritates posterioribus reuelare, quæ antiquioribus non reuelauit:* iuxta illud Daniel. 12. *Plurimi pertransibūt, & multiplex erit scientia:* ex quo loco concludit D. Gregorius inquiens: *Quanto mundus ad extremitatē ducitur, tāto nobis æternæ sapientiæ aditus largius aperitur.* Quam doctrinā, & veritatem confirmant multa, quæ Patribus olim, vel omnino ignota fuerunt, vel obscura valde, nec satis euoluta, & cognita: ob quam rationē, vel in illis caligauerunt, vel varia scripserunt, quę tamē posterioribus per temporū incrementa, illis diligētius excussis, & euolutis, non solū certa, sed etiā indubitata, & de fide sunt diffinita: quia vero res ista apud omnes est absq; dubio, ideo quam plurima exēpla omittimus.

Tertullia. D. Gregor. D. Hieron. Daniel. 12

Secundo præmittendum est Patres, & Doctores Theologos iunioris Ecclesiæ non posse disentire à Patribus Ecclesiæ senioris, quando in doctrina ad fidem pertinente omnes vno ore clare, & perseuerāter consenserunt: at tamen quando res, aut ab illis discussa non fuit, aut non satis sufficienter, aut in illius explicatione nō omnes consenserunt; fieri posse, vt posteriores, re diligentius discussa, & explicata, non solum cõmuniori calculo, sed etiam vno ore à veteribus dissentiāt. Primum patet: quoniā quando veteres in aliqua doctrina modo explicato vnanimiter conuenere, talis doctrina absque dubio ad fidem pertinebit, vt ex dictis patet. Cum vero vna sit in vtrisq; fides, fieri nõ poterit, vt Doctores iuniores in eadem doctrina à senioribus dissentiant; quia hac in re, sicut & illi errare non possunt. De 2. autem dubitari non potest: nam cum ex consensu veterum res non dum habet infallibilitatem, Deo adhuc illis veritatem non reuelante; poterit Deus eam reuelare iunioribus, dum illos in illa doctrina vnanimes, & concordes efficit. Et in hoc sensu intelligendi sunt Theologi, qui docent posse Doctores iunioris Ecclesię à veteribus Patribus discordare, vt ipsemet *Caietanus affirmat* 2.2. *q.1.art.7.* & *Cordubensis lib.1.q.44.ad 3, contra 6.§. Alio modo ad supra dictum: & plures alij:* id enī nō ēst intelligendū, quā do Patres veteres in materia Fidei vno claro, & perseuerante cõsensu cõuenere; sed quando cõmuniori quidē consensu, aliquibus tamē contradicētibus, aliquid docuerunt. In hoc autem casu si iuniores Theologi cõcorditer, & perseuerāter cõtra veteres cõsenserint; iudicio potius iuniorū, quam seniorum standū est, vt optime docuit *Gerson 4.p. in sermon. de Assūptione Virginis in suis Considerationibus, & post eum Cannisius libro primo de Maria Deipara capit. 7.§.67. & lib. 4. cap. vltimo pag. 786. in principio, & satis Caietanus, &*

19. 2. præmiss. 20. Caietan. Cordub. Gerson. Cannisius. Caietan. Cordub.

Cordu-

Cordubenſis vbi ſupra. Quod ex eo, vel euidenter probatur: quoniam plurima, quæ apud veteres communiori calculo, non tamen cõcordi recepta fuerunt, modernioribus in oppoſitum vnanimiter, & perſeuerantcr ſeſe obijcientibus modo tanquam erronea habentur abſque vllo Eccleſiæ iudicio, veritatem diffiniente: nam veteres olim in Angelis corpora quædam tenuiſsima communiori ſententia admiſerunt; quod propter iuniorum Theologorum vnanime iudicium modo iam iudicatur erroneum: idem reperies in pluribus alijs controuerſijs, quas breuitatis cauſa omitto.

21. *Corollariũ* Ex his præmiſsis, primum infertur, non obſtãte iudicio veterum Theologorum (ſi illud daretur) poſſe noſtram ſententiam reddi infallibilem in fide, ſi omnes Theologi iuniores concordi, & perſeuerante conſenſu in ea aliquando conuenerint: nam cum veteres Theologi non ſolum ex Patribus, ſed etiam ex Scholaſticis, nec cõcordi animo, nec omnino perſeuerante in oppoſita ſententia minime conuenerint, vt ſatis iam oſtendimus, dici nullo modo poteſt oppoſitam ſententiam materialiter, & à parte rei iam eſſe de fide; quanuis id ſine vllo fundamẽto, imò fundamento euidenter falſo affirmet Caietanus. Quid igitur inpediet, quominus veritas noſtræ ſententiæ iunioribus ſuo modo reueletur, Deo ſua prouidentia ita diſponente, vt omnes Theologi iuniores concorditer, & perſeueranter in ea conueniant? quin potius ita futurum ſpero, fundamentum ſumens, tum ex teſtimonio .ſ. Cécilij nobis nuper diuinitus reuelato; tum ex omniũ fidelium fere concordi pietate, quæ hanc veritatem non ſine Sedis Apoſtolicæ pia inſinuatione, & fauore in dies magis ac magis amplectitur.

22. *2. Corollarium.* Secundo infertur confirmatio tertiæ aſſertionis. nam conſtat apud veteres Patres hanc controuerſiam non fuiſſe ſufficienter diſcuſſam, cum illius accuratam diſcuſsionem nulla neceſsitas poſtulauerit, vt bene aduertit Canniſius lib. 1. de Maria Deipara cap. 7. pag. 66. litera B, nam ſi nobiliores Patrum, quos probauit Eccleſia, expendamus, nihil palam, & aperte de hac controuerſia loquuntur, vt etiam aduertit inſignis Paiua in d. lib. 5. defenſionis Tridentinæ Fidei fol. 354. pag. 2. in fine, & patet ex examine ſuperius præmiſſo: nã Auguſtinus, Hieronymus, Ambroſius, & cæteri ex Patribus huius primæ claſsis tam Latini, quàm Græci, vel non omnes de hac materia ſcribũt, vel nullam in terminis ponunt expreſsã reſolutionẽ, quanuis ex eorum doctrina noſtra iſta opinio efficaciter deducatur: illi vero, qui de ea in terminis aliquid ſcripſerunt, ſimpliciter, & abſq; diſcuſsione rẽ tractauerunt vſq; ad tempora D. Bernardi, qui Centuria floruit 11. Iam vero poſtquã ab illo hæc controuerſia diſcuti, & aliquo modo controuerti cæpit; mirũ eſt, quomodo cũ totius populi Chriſtiani ſumma pietate noſtra creuerit opinio etiã apud doctiſsimos Theologos; quorum pro ea dari infinitũ numerum libẽter fatetur Caietanus, & nos quam pluri-mos adduximus.

Confirmatur aſſertio

Cui etiam argumento eſt, quod feſtũ Conceptionis Virginis ſub titulo puriſſimæ, & immaculatæ à multis iam ſæculis in particularibus Eccleſijs maxima cũ celebritate inſtitutũ fuit: cuius feſti inſtitutionem plures tribuunt D. Anſelmo in 10. Centuria, vt patet ex Chronicis Ordinis S. Benedicti nouiter editis, & late confirmat Baronius in Annotationibu ad Martyrologiũ Romanum ad diem 8 Decembris. Imò illud inſtitutum eſſe à temporibus Damaſceni (anno 350.) referunt *Galatinus lib. 7. contra Iudæos cap. 5. & Canniſius in d. c. 7. pag. 73.* & habetur in antiquiſsimo Græcorum Kalendario, quod tranſtulit Genebrardus in principio Cõmentariorũ in Pſalmos. Nec lõge ab hoc abeſt Baronius vbi ſupra, dũ refert ſe vidiſſe ſermonẽ huius feſti manu Leonis Imperatoris ſcriptũ, & aliũ Georgij Nicomedienſis Epiſcopi. Et ideo creuit huius feſti deuotio, vt authoritate, & præcepto Romanæ Eccleſiæ indulgẽtijs large cõceſsis vbiq; terrarũ (vno prædicatorum Ordine excepto) ſũma cũ ſolẽnitate celebretur. Et vt rẽ concludã poſt longã diſputationẽ doctiſsimorũ Theologorũ habitã Cẽturia 12. & 13. cõtra grauiſſimos Theologos, negatiua pars, quam 23. *Feſtũ Conceptionis à multis ſæculis.* *Galatin. Canniſ.*

defendimus, adeo obtinuit, vt omniũ fere Doctorum, & Theologorum (paucis exceptis) vnanimi consensu, aduersarijs id etiam testantibus, in tota Ecclesia, tam in populo, quàm in publicis Vniuersitatibus iam sit celeberrima, non sine pio applausu, & consensu, imò etiam iussione Sedis Apostolicæ.

24. *Cõclusio totius quæstionis.* Concludendum est igitur, si diffinitio huius controuersiæ ex solo Patrum, & Theologorum iudicio sumenda foret, nostram sententiam absque dubio fore diffiniendam: cum & inter antiquiores Patres à prima annorum Centuria longe sit communior; & à Doctoribus posterioris Ecclesiæ in dies magis continuata, & aucta ab anno 1200. vsque ad annũ præsentem 1616. sed de hoc inferius iterum redibit sermo.

QVÆSTIO V.

Quid nam circa vnius, & alterius opinionis probabilitatem ex sacris literis colligatur?

Præfatio ad sequentem disputationem.

1. *Præfatio.* N tota præcedente 4. quæst. diligenter expendimus testimonia, & placita, tum sanctorum Patrum, tum Theologorum: & statuimus nostram sententiam, quæ docet B. Virginem fuisse sine peccato originali conceptam, inter Patres, & Theologos esse longe cõmuniorẽ; adeo vt in eorum sinu maiori cum securitate, & veritate potius requiescat, quam opposita: consequenter expendendũ est, quænam harum opinionum sit literis sacris magis consentanea? In hoc enim inter nos, & aduersarios non parua datur controuersia: etenim Aduersarij, sicut constanter affirmant suam opinionẽ sanctorum doctrinæ esse magis consentaneam; ita etiam affirmant eam sacris literis magis esse conformem. Ita colliges ex *Bandello in tract. contra B. Virginis immaculatã conceptionem c. 26. fol. 50. & satis ex Caietano in tract. de Conceptione Virginis, & Medina 3. p. q. 27. art. 2. concl. 4. pag. 506. col. 2. in fine, & ex cæteris omnibus.* Nostram tamen sententiam cũ sacris literis magis consentire, multis cõfirmant illius patroni: oportet igitur hanc dubitationem diligenter explicare. Quod præstabimus, si prius aduertamus de proposita difficultate, quantum ego ex scribentibus potui colligere, tres afferri posse opiniones.

Quæstio expendenda.

2. *1. Opinio.*

Bandellus. Caietan. Medina.

Prima docet, sententiam, quæ B. Virginem ab originali liberat, sacræ Scripturæ absq; dubio contradicere; & ideo sine hæresi defendi non posse. *1. Opinio.*

3. *2. Opinio.* Secunda opinio hanc opinionem non recipit, sed constanter affirmat neutram huius controuersiæ partem aut sacris literis, aut fidei principijs repugnare: eam tamen, quæ affirmat B. Virginem in originali conceptam fuisse, esse literis sacris maximè consonam.

4. *3. Opinio.* Tertia denique opinio defendit longe consonantiorem esse sacris literis opinionem, quæ asserit B. Virginẽ nullam originalem culpam contraxisse.

5. *Duæ sunt controuersiæ.* Ex quibus patet in hac difficultate duas esse controuersias: prima est cum hæreticis nostri temporis, & cum nonnullis Catholicis, qui ante Sixtum 4. scripserunt: vtrũ. s. sacris literis, & fidei principijs expresse repugnet B. Virginem à culpa originali liberari? Secunda cõtrouersia solũ erit cũ Catholicis: & inquiret; quænam illarũ opinionum sacris literis sit consonantior? an illa, quæ B. Virginem à peccato originali facit immunem? an vero contraria, quæ illius cõceptionem facit sordidam, & immundam?

6. *Ordo dicendorum.* Quare in hac resoluenda difficultate (vt clare procedamus) hunc ordinẽ obseruabimus: quoniam in primo art. absolute inquiremus; an opinio. B. Virginem liberans ab originali, sacris literis expresse repugnet? In secundo expendemus; an propositiones generales Sacræ Scripturæ de transfusione peccati originalis in omnes homines sint solũ vniuersales secundũ figuram; an vero secundũ sentẽtiam? In tertio examinabimus, an sint intelligendę secundũ solũ debitũ cõtrahẽdi peccatũ originale; an etiam secundum actum? In quarto inquiremus; quanã vniuersalitate propositiones illæ sint generales? an logica, an morali? an vero

sola

sola legali? Quintus articulus inquiret, an sit contra fidem in aliquo, vna tantum B. Virgine excepta, admittere priuilegium non contrahendi originale peccatum? Sextus denique & vltimus expendet secundam difficultatem; an B. Virginem excipi ab illa vniuersali regula sit sacris literis magis consonum, quam oppositũ?

ARTICVLVS I.

An sacris literis, & fidei principijs repugnet B. Virginem ab originali culpa fuisse immunem?

§. 1.

Refertur opinio affirmatiua.

1. *Opinio affirmatiua hæreticorum.* IN primo igitur art. huius quæstionis inquirimus; an B. Virginem ab originali fuisse immunem, repugnet sacris literis, & principijs fidei inde deductis? Cui quæstioni affirmatiue respondent quidam hæretici nostri temporis, scilicet *Kemnisius, Caluinus, Sarcerus, Illiricus, Centuriones, atque Iacobus Schemchius*; quos ex Cannisio, Paiua, Bellarmino, & Bellomontano citauimus supra q. 2. ar. vnic. §. 1. n. 1. hi hæretici asserunt & Sixtum IIII. & Patres Tridentini Concilij turpiter errasse contra expressam scripturã; dum in decreto, & generali diffinitione peccati originalis nolunt B. Virginem comprehendere; & dum nobis faciunt facultatem excipiendi eam à generali regula: cui opinioni ante constitutionem Sixti IIII. plures adhęserunt: inter quos est *Vincentius Bandellus in tract. contra immunitatem Virginis c. 34. fol. 69. pag. 2.* vbi expresse docet opinionem, quæ B. Virginem à culpa originali liberat, esse impiam, vt quia expresse sacræ Scripturæ contradicat: qui in eodem tract. cap. 21. testatur hanc opinionem vt hæreticam reprobasse quendam *Ioannem de Poliaco quodlib. 3. q. 3. & in c. 23. idem testatur de Ioanne Dominici de Florentia Cardinali in quodam tract. de Conceptione Virginis*: qui omnes ante constitutionem Sixti IIII. scripserunt. Pro eadem sententia cõmuniter refertur quidam *Bartolomæus de Spina ordinis Prædicatorum in proprio tract. de Virginis conceptione*; sed cum hunc tractatum contra Caietanum scripsisse asserit *Antonius Posseuinus in suo apparatu sacro in 1. tom. pag. 184.* quod ego potius credo, cum iste Spina scripserit post Sixti IIII. constitutionem, quamuis post illam quidam in prouincia Bætica anno præterito 1615. publice, & in Ecclesijs prædicauerint, & coram populo in plateis affirmarint sententiam illam esse hæreticam, & sacris literis expresse repugnantem, vt ex publicis instrumentis euidenter constat.

2. Quidam Catholici adhærent. Bandellus. Ioannes de Poliaco. Ioan. Dominicus. Barthol. de Spina. Posseuinus

3. *Fundamentum huius erroris.* Horum authorum fundamentum in eo est positum; quia in sacris literis nulla facta exceptione vniuersaliter traditur, omnes Adami posteros originale peccatum contrahere: etenim Paulus *ad Rom. 5.* ait: *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum; & per peccatum mors: & ita in omnes mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*: intrauit, inquam, in mundum. i. in vniuersos homines ab Adamo descendẽtes, vt verba sequentia euidenter probãt. Inferius in eodem cap. scribitur *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem, &c.* Idem Paulus ad Rom. 3. *Omnes enim peccauerũt; & egent gratia Dei*, qui locus etiam explicatur de peccato originali. 1. Cor. 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur; ita in Christo omnes viuificabuntur*: 2. Corint. 5. *Si Christus mortuus est pro omnibus: ergo omnes mortui sunt*: morte. s. peccati. Ad Ephes. 2. *Eramus natura filij iræ, sicut & cæteri.* i. sicut & omnes alij: Ad Galat. 3. *Conclusit Scriptura omnia sub peccato, vt promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus*. Denique Iob. 21. *Nemo mundus est à sorde, nec infans, cuius est vita vnius diei super terram. Adde etiam quia solus Christus inter mortuos est liber, vt dicitur Psalm. 97*: Paulus etiam ad Hebræos 7. de Christo ita scribit: *Talis enim decebat, vt nobis esset Pontifex, sanctus, innocens, impolutus, segregatus à peccatoribus*, quibus verbis ostendit solum Christum esse talem. Quod etiã satis significat D. Petrus 1. epist. c. 1. *Quasi agni immaculati, & incontaminati.* Patet igitur ex sacris literis generaliter diffiniri peccatum Adami in omnes fuisse transfusum: sub qua generalitate id definitur in Concilio Arausicano

Ad Rom. 5. Rom. 3. 1. Cor. 15. 2. Cor. 5. Ad Ephes. 2. Ad Galat. 3. Iob. 21. Hebr. 7. 1. Petr. 1.

cano, Florentino, & Tridentino. Et inde infertur B. Virginem sub hac generali diffinitione comprehendi.

§. 2.
Vera resolutio.

4. *Vera resolutio.* *Reijcienda est vt hæretica.* His tamen non obstantibus, dicendum est opinionem istam omnino esse reprobandam; velut hæreticam, vt ego verius existimo; vel vt erroneam in fide, vt plures potius probabunt: etenim si hęc opinio sacrę Scripturæ expresse resistit, vt hi authores autumant; non potest non censeri formaliter hæretica, & contra fidem: nam fides Catholica putat omnia ea vere & proprie ad fidem pertinere, quæ in sacris literis expresse continentur, & omnia illis opposita damnat vt hæretica. Quare si opinio B. Virginem ab originali liberans, sacræ Scripturæ expresse contradicit, nō potest non esse formaliter hæretica: hoc autem & cōstitutioni Sixti IIII. repugnat, & Concilio Tridentino: nam Tridētinum expresse docet non esse intentionis suæ B. Virginem comprehendere sub illa sacrę Scripturæ regula generali, quod peccatum Adami in omnes illius posteros per originem ttansfunditur: iam vero non posset eam non comprehendere; si illa sacrarum literarum generalis regula eam vellet comprehendere. Quare dum 5. *Tridentinum, Sixtus IIII. Alexander VI. & Pius V.* liberam facultatem faciunt, vt quisque quam voluerit, opinionem probet, dummodo non dicat oppositam esse hæreticam: vtique satis declarant neutrā opinionem sacris literis repugnare: & à fortiori satis euidenter significant non repugnare sacræ Scripturæ, qui B. Virginem à peccato originali immunem defenderit. Quod adeo verum est, vt Sixtus IIII. in sua constitutione expresis verbis vocet falsam, erroneam, peruersam, & à veritate penitus alienam opinionem, quæ dixerit, liberare B. Virginem à peccato originali, hæreticam esse, & contra sacram Scripturam: imo talem assertionē expresse reprobat, & condemnat: vnde talem assertionem, vt vere hæreticam reprobauimus *sup. q. 2. ar. 1. §. 3. cōcl. 2. n. 9.*

Concludendum est igitur B. Virginē ab originali esse liberam & immunem, sacris literis non repugnare: in quo nobiscum consentiunt aduersarij, qui post Sixtum IIII. & Tridentinum scripserunt: ita *Caietanus in d. tract. de Conceptione Virginis c. 2.* expresse affirmans neutram illarum opinionū in sacra Scriptura, certisque fidei dogmatibus explicite haberi: & subinde vtramque cum sacra Scriptura, & cum reliquis necessario credendis posse constare. *Et inferius cap. 3. §. In secundo autem sensu* asserit Virginem ab originali fuisse liberam, non esse sacræ Scripturę contrarium. In quo cum Caietano cæteri omnes conuenient, quia non possunt iam non concedere opinionem, quæ B. Virginem ab originali liberat, sine hęresi posse defendi: non posset autem, si sacris literis contradiceret. 6. *Conclusio resolutionis.* *Caiet.*

Ex qua resolutione infertur, errasse eos Catholicos, qui ante Sixtum IIII. scribentes dixerunt præcitatam sententiam sacris literis expresse contradicere: etenim si expresse illis contradiceret, nō posset Ecclesia in præcitatis Scripturæ regulis eam non comprehendere: cum tamen Tridentinum expresse doceat nō esse suæ intentionis in illis Scripturę regulis B. Virginem comprehendere: & subinde faciat facultatem, vt sine hæresi illam possimus excipere, & eius puritatē defendere. Quare cum ad Ecclesiam pertineat de vero sensu iudicare, & interpretatione scripturarum sanctarum, vt docet idem Tridentinum sess. 4. in decreto de editione, & vsu sacrorum librorum; dum non intendit sub generalibus Scripturæ regulis de peccato originali agentibus B. Virginem comprehendere, satis explicat sacræ Scripturæ minime repugnare, qui B. Virginem ab illis exceperit. ¶ Quare non solum reprehendenda est, sed etiam abominanda impudentia illorum hæreticorū, dum affirmant & Sixtū IIII. & Patres Tridentinæ Synodi contra sacram Scripturam errasse, dum nolunt sub illo generali peccati originalis decreto B. Virginem comprehendere. 7. *Errarunt aduersarij.* *Trident.* *Trid.*

§. 3.
Solutio fundamenti hæreticorum.

Sed

8. *Ad fundamentũ hæreticorum.* Sed iam se se offert non contemnenda difficultas; quonam. s. modo explicandæ sint vniuersales sacræ Scripturæ propositiones, quæ sine vlla exceptione docent omnes originale peccatum ex Adamo trahere. Cui argumento tres principales inuenio solutiones. Quarum prima docet propositiones illas esse quidem vniuersales secundum figuram; non tamen secundum sententiam: & subinde licet cum signo vniuersali proponantur; sententia tamen per eas prolata non accipitur vniuersaliter. Ex quo infertur his propositionibus non repugnari, si ab illis aliqua fiat exceptio: etenim cum secundum sententiam non sint vniuersales, explicandæ sunt non de vniuersalitate logica, sed de sola morali, quæ ex se non complectitur omnia particularia.

1. solutio.

9. *2. solutio.* Secunda solutio est eorum, qui volunt propositiones illas, & secundum figuram & secundum sententiam esse vniuersales vniuersalitate logica, ita vt nullam admittant exceptionem: volunt tamen eas intelligendas esse, non secundum actum, quasi omnes actu contrahant maculam originalem; sed secundum debitum: in quo sensu absque vlla exceptione sunt vniuersales, & vere comprehendunt B. Virginem, cum illa vere concepta sit cũ debito, & obligatione contrahendi maculam originalem. Attamen cum nostra controuersia non sit, an B. Virgo contraxerit debitum ad originalem maculam; sed solum, an actu contraxerit ipsam maculam originalem: vtique propositionibus sacræ Scripturæ nullo modo contradicet, qui dixerit B. Virginem sine macula originali conceptam fuisse.

10. *3. solutio.* Tertia tandem solutio est eorum, qui putant propositiones illas sacræ Scripturæ esse vniuersales secundum sententiã, non solum secundum debitum, sed etiam secundum actum: volunt tamen eas non esse vniuersales, aut vniuersalitate logica, quæ ex natura rei omnia particularia, nullo excepto, comprehendit; ita vt vno solo excepto, reddatur simpliciter falsa: nec sola vniuersalitate morali, quę ex sua natura rationem materiæ subiectæ non complectitur omnia particularia, & habet solam vniuersalitatem, vt in pluribus: sed esse vniuersales vniuersalitate legali, & iuridica, quę generaliter prolata ex sua natura complectitur omnia particularia: attamen ex sua intrinseca ratione semper excipit authoritatem legislatoris, si forte aliquod, vel aliqua particularia ex gratia speciali eximat à lege: ob quam rationem sicut legislator suæ legi non contradicit, cum aliquem ex speciali priuilegio ab ea eximit; ita etiam facta tali exemptione nõ redditur falsa vniuersalis regula legis: quare cum regulæ illæ sacrarum literarũ sint legales, & vniuersales vniuersalitate iuridica, illis non contradicit, qui B. Virginem ex speciali Dei priuilegio ab illis eximit.

Ex his tribus solutionibus nec prima admittenda est, nec secunda, sed sola tertia: quia vero singulæ singulas continent difficultates, operæpretium erit singulas earum singulis articulis quamdiligentissime explicare: quod in tribus articulis sequentibus præstabimus. 11. *Sola 3. opinio recipitur.*

ARTICVLVS II.

Vtrùm propositiones generales sacræ Scripturæ de trãsfusione peccati Adami in omnes homines, sint vniuersales solum secundum figuram; non vero secundum sententiam?

§. 1.

Refertur prima opinio.

Pro explicatione primæ solutionis ad hæreticorum fundamenta inquirendum est; vtrum propositiones vniuersales sacræ Scripturæ de transfusione peccati Adami in omnes homines sint vniuersales secundum figuram, an vero secundum sententiam? ita vt licet cum signo notaq; vniuersali proponantur, sententia tamen per eas significata ex se vniuersalis nõ sit; vt idem sit in omnes homines, quod in multos homines? 1. *Quæstio.*

Partem affirmantem videntur probare doctissimi Theologi: ita *Franciscus Turrianus in epist. de peccato originali p. 2. ad 2. obiect. fol. 44. latè Cannisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 6. pag. 58. Martinus de Martines lib. 6. hypothiposeon c. 3. pag. 460.* 2. *Opinio affirmatiua. Turrian. Cannisius. Martinus de Mart.*

Francis-

Ouandus. F. Franc. à Christo. Palatius. Bellom. *Franciscus Ouandus ad 3. Scoti dist. 3. q. 1. & 2. dub. 6. ad 1. argum. fol. 127. col. 1. Præceptor Frater Franciscus à Christo in 3. dist. 3. q. 1. ad testimonia Scripturæ fol. 34. col. 4. non displicet Palatio ibidem disp. 1. ad 1. arg. pag. 48. col. 1. non omnino resistit Bellomont. tom. 2. ad 3. p. disp. 117. c. 8. ante eos ita docuit* Maior. *Maior il idem q. 1. ad 1.* dum ait, vniuersalitatem illarum propositionum non esse logicam, sed moralem, quæ ex se non postulat complecti omnia particularia, sed plura: & absque dubio eandẽ solutionem videntur amplecti, qui absolute admittunt propositiones illas esse vniuersales, & tamen volunt B. Virginẽ in eis non comprehendi; quomodo ad argumentum nouissime respondet Franciscus Petigian⁹. *Frater Franciscus de Petigianis in Summa Theologiæ ad 3. Scoti, dist. 3. q. 1. art. 5. pag. 143. col. 2. in fine.*

3. 1. confir. Photius. Hanc sententiam primo confirmant ex quadam doctrina *Photij Constantinopolitani in responsis ad Amphilachium*, quæ docet in sacris literis figuram, formamq; propositionis sæpissime esse vniuersalẽ; non tamen sententiam: quæ etiam doctrina (vt plures volunt) placuit D. Fulg. *D. Fulgentio in lib. de Incarnat. & grat. Christi c. 31.* Quæ confirmatur multis & apertissimis sacræ Scripturæ locis, quos præcitati Doctores colligunt, & inter eos Cannisius. *Cannisius vbi supra*: & quia doctrina ista receptissima est, ad illius confirmationem satis sit illud Gen. 6. *Genes. 6. Omnis caro corruperat viam suam super terram*: cum tamen pro illo tempore plures viri sancti in terra viuerent.

4. 2. confirm. ex verbis Pauli. Deinde eam confirmant; quia ex contextu Pauli *ad Rom. 5.* satis colligitur hęc prædictarum propositionum explicatio: nam cum dixisset: *in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*: statim dixit: *si vnius delicto multi mortui sunt*: quibus verbis videtur explicare vniuersalitatem prioris propositionis, non esse in sensu, siue in sententia. Præterea cum in eodem cap. dixisset: *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationẽ*; statim addit: *Sicut per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi*, his verbis insinuans in priori propositione *Omnes homines* quoad sensum idem esse, quod *multi homines*; ita vt vniuersalitas illarum propositionum sit tantum quoad figuram; non vero quoad sensum.

Tertio id ipsum confirmant; quoniam sicut idem Paulus in eodem loco dixit: *Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem*, ita etiam dixit: *Per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationẽ*: vnde vniuersalitas prioris propositionis eodem modo accipienda est, quo vniuersalitas posterioris; cum vtraque simili loquendi forma à Paulo proferatur: iam vero constat posteriorem propositionẽ, quæ est de iustitia Christi, non esse vniuersalem in sentẽtia; sed solum in figura: siquidem per iustitiam Christi non omnes homines iustificantur. Prior igitur propositio ex mente Pauli non erit vniuersalis in sententia, sed in sola figura. 5. 3. confirm. ex eodem Paulo.

Denique ex eo cõfirmari potest; quia supposita hac sententia, eximere Beatam Virginem à peccato originali, non erit contra propositiones in sacris literis propositas, cum illæ non sint vniuersales in sensu, sed in figura. 6. 4. confirm.

§. 2.

Non est recipienda præcedens opinio.

HÆc tamẽ opinio indigna est, quæ à Catholico recipiatur: tum quia inuenta est, & excogitata à Pelagio in sui erroris confirmationem: & ab Augustino cõtra eundem acerrime impugnata: tum etiam; quia diffinitiones Conciliorum, quibus generaliter docemur omnes Adami posteros in peccatis concipi, & nasci, sunt vniuersales, & secundum figuram, & secundum sensum; & tamen ex præcitatis Scripturæ propositionibus desumuntur. 7. *Non recipitur hæc opinio. Est excogitata à Pelagio, & impugnata ab Aug.*

Quod hæc opinio sit à Pelagio excogitata, & inuenta, testatur *Magnus Augustinus in lib. de natura & gratia cap. 41. tom. 7*: agens enim de explicatione propositionum vniuersalium, quæ ex Paulo ad Rom. 5. citantur, ita scribit: *Ponit etiã*, scilicet Pelagius, *istud testimonium, vnde probet, cum dicuntur omnes, non semper omnes omnino nullo prætermisso intelligi oportere*. Ecce Pelagius, teste Augustino, expresse docebat propositiones illas Pauli 8. *Esse inuẽtã à Pelagio docet August.*

non

non esse vniuersales secundum sententiam: hanc tamen explicationem Christianæ religioni esse infestam, & fautricem hæresis Pelagianæ disertis verbis affirmat *Augustinus lib. 6. contra Iulianũ c.24. tom.7*: agens enim de hac explicatione à Pelagio inuenta, & approbata à Pelagianis ita scribit: *Vos autem, dum non omnes, sed multos vultis intelligi, horrenda peruersitate, Christianæ religioni estis infesti*: quod si authores huius solutionis supra citati aduertissent cum vere sint Catholici, non modo illam non approbassent, sed totis viribus impugnassent: cui enim Catholico placere potuit explicatio à Pelagio excogitata in defensionem sui erris, quo defendebat posse hominem viribus naturæ absque Christi gratia iustificari? quomodo etiam viro Catholico placebit explicatio, quam Augustinus tam acriter impugnat? & quæ Catholicis maxime displicuit tanquam fautrix Pelagianæ hæresis? vt annotauit *Benedictus Pereira in c.5. ad Rom. disp.14. ad finem.*

August.

Pereira.

9. *Propositiones illæ intelligendæ sunt de tota vniuersalitate ex August.*

Quare omnes illas propositiones in tota sua vniuersalitate intelligamus; sicut eas intellexit Augustinus in d. libro de natura & grat. c.41. ita scribens: *Sed plane illud, quod commemoraui; per vnum hominẽ peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt; & antiquos, & recentiores, & nos, & posteros nostros sententia illa complectitur.* Et inferius soluens argumentum Pelagij, ita ait: *Non plane illo testimonio probat, quod vult: nam sicut dictum est; per vnius dilictum in omnes homines in condemnationem, vt nullus prætermittatur* (quid clarius?) *sic & in eo, quod dictum est, per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ, nullus prætermissus est.* Quibus verbis expresse docet Augustinus propositionem illam: *Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem* ita vniuersaliter esse intelligendam, vt nullus excipiatur. Rursus in d. lib. 6. contra Iulianum c. 24. hæc verba ponit: *Ita etiam cum dictum est, per vnum in omnes transijsse peccatum, & postea per vnius obedientiã peccatores constitutos multos; ipsi sunt multi; qui & omnes: similiter cũ dictum est, per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem: & rursus dictũ est, per vnius obedientiam iusti constituti sunt multi, non aliquibus exceptis, sed eosdem multos omnes oportet intelligi.* Quod etiam latè ostendit in lib. de perfecta iustitia cap. vltimo tom.7. Non est igitur dubitandũ, Augustinũ constantissime docuisse propositiones illas Pauli non solum esse vniuersales secundum figuram, & formam, sed etiam secundum sententiam, & sensum earum, vt nullus excipiatur: & oppositam explicationem Christianæ religioni esse infestam.

10. *Confirmatur ex Concilijs.*

Quæ explicatio Augustini non minus efficaciter, quam euidenter confirmatur ex diffinitionibus Conciliorum, & Patrum: etenim quamplurima Cõcilia vniuersaliter diffinierunt: *Omnes Adami posteros non solum cum originali concipi in vtero; sed cum eodem nasci ex vtero: & ob eam rationẽ vniuersaliter diffinierunt omnes paruulos ex Adamo trahere peccatum originale, quod lauacro regenerationis expiari necesse sit.* Ita diffinitum est in *Concilio Mileuitano can.2. & in Africano c.77. & tandem in Tridentino sess.5. can.4. refertur in c. Placuit. 153. & in cap. Quisquis. 137. de cõsecr. dist.4.* quarum diffinitionum vniuersalitatem non solum esse secundum figuram, & formam, sed etiam secundũ sensum, & sententiam satis declarat Tridentinum can.2. ex 2. Arausicano c. 2. dum diffinit *Adamum per inobedientiam in totũ genus humanum non solum mortem, & pœnas corporis, sed etiam peccatum transfudisse*: quæ verba satis denotant illa alia verba, *Omnes homines ex Adamo trahere originale peccatum* continere vniuersalitatem quoad sententiam: nisi enim de omnibus hominibus, nullo excepto, intelligerentur, vtique Adamus in totum genus hominũ peccatũm non transfunderet: etenim hominum multitudo, quanuis ingens sit, & fere innumerabilis, nisi fuerit ita vniuersalis, vt nullus excipiatur, non potest totum genus humanum constituere: quia totum genus humanum idem est, quod vniuersum humanum genus: vniuersitas autem continet omnes, nullo excluso, & in hoc sensu Catholica Ecclesia præcitatas Conciliorum diffinitiones semper intellexit. Quibus si addamus Concilia præ-

Mileuit. Africanũ. Trident.

Trid. Arausic. 11.

citatas

12. citatas diffinitiones, ex illis sacræ Scripturæ propositionibus assúpsisse, ex præcitatis Cōcilijs patet, dum inquiunt: *Cum contradicat Apostolo dicenti, per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*; necessario infertur Ecclesiam propositiones illas intelligere cum vniuersalitate secundum sensum, & sententiam. Cum vero ad Ecclesiam pertineat de vero sensu sacræ Scripturæ iudicare, vt ex Tridentino iam diximus; omnino dicendum erit illas propositiones vniuersales esse secūdum sententiam. Quomodo autem cum hac vniuersalitate stet exceptio B. Virginis? in sequentibus explicabimus.

§. 3.

Soluuntur argumenta aduersariæ sententiæ.

13. *Ad 1. arg.* NEc obstant, quæ in confirmationem suę explicationis aduersarij adducunt. Nam ad primū sumptum ex doctrina Photij libentissime admittimus in sacris literis dari aliquot propositiones cum nota vniuersalitatis prolatas, quæ tamen solum sunt vniuersales quoad figuram, non vero quoad sententiam: nam præter duos locos in argumēto adductos, id colligitur ex illis verbis Matthæi 3. *Exibat ad Ioannem Ierosolyma & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem*, cum tamen constet non omnes ad Ioannem exijsse: & ideo signum illud vniuersale solum denotat maximum hominum concursum: sicut etiam in illis verbis Ioannis 12. *Ecce totus mundus abijt post eum*, non denotātur vniuersitas, nullo excepto: quia manifestum est, non omnes post Christum tunc abijsse. Quare libenter admittimus dari in sacris literis propositiones vniuersales solum secundum figuram: dicimus tamen regulam illam locum non habere in omnibus sacrarum literarum vniuersalibus propositionibus; quia eneruarentur quamplurimæ Catholicæ veritates, inter quas Ecclesia hanc vnam enumerat: omnes homines ab Adamo seminaliter propagatos peccatum originale contrahere.

Matth. 3. *Ioan. 12.*

14. Si verò inquiras; quando vniuersalitas propositionum, quæ in sacris literis ponuntur, sint vniuersales, quoad sententiam? quando vero non sint? respondebo hoc ex materia subiecta iudicādum esse: in proposito autem ipsa materia theologice considerata euidenter petit, vt propositiones illæ in sensu vniuersali sumātur: an vero vniuersalitate logica; an legali? in sequentibus ostendemus: satis nunc sit ostendere eas non esse vniuersales solum secundum figuram, sed etiam secūdum sententiam.

Quādo propositiones vniuersales sint secundū sententiam.

15. *Ad 2. confirm. 1. solutio. August.* ¶ Ad secundam confirmationem sumptam ex contextu Pauli, dicimus primo illius authorem fuisse Iulianum Pelagianum, vt patet ex *Augustino lib. 6. contra eundem c. 24. ad finem*: agens enim de pręcitatis Pauli verbis, ita scribit: *Cum vero multos, quos dixit postea, non vis intelligi omnes, quod prius dixerat, ideo existimas dictum fuisse multos, ne omnes intelligerentur: poteris hoc dicere, &c.* Vides igitur Iulianum, teste Augustino, hanc excogitasse explicationem; quam tamen Augustinus ibidem impugnat tanquā religioni Christianæ contrariam, vt patet ex verbis supra adductis: *Vos autem dum non omnes, sed multos, siue per Adam condemnatos esse, siue per Christum liberatos vultis intelligi, horrenda peruersitate Christianæ religionis estis infesti.* Quæ Augustini verba satis esse debuissent, ne Theologi doctissimi (contra quos agimus) hanc interpretationem ab Augustino impugnatam, vt vere impiam laudarent, & approbarent tanquam vere ingeniosam, & literalem. Deinde

16. *2. solutio.* dicimus verbum *multi* à Paulo posteriori loco positum explicandum esse per verbum *omnes* positum priori loco, vt idem dicat, quod verbum *omnes*, quæ est explicatio Augustini: nec enim nouum est in sacris literis verbum *multi* idem dicere, quod vèrbum *omnes*, vt aduertit *Augustinus lib. 20. de Ciuitate Dei cap. 23.* & patet ex c. 20. Matthæi: *Filius autem hominis venit dare animam suam pro multis*: & ex c. 26. Matthęi: *Hic est sanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effundetur*: in quo vtroque loco *multi* idem est, quod *omnes*, vt vtrobique annotauit Theophylactus, & est communis explicatio. Ad Hebræos etiam c. 9. *Vt animam suam det*

August. *Matt. 20.* *Matt. 26.* *Theophyl.* *Ad Heb. 9.*

pretium redemptionis pro multis, id est, pro omnibus, iuxta Catholicam explicationem: Daniel. 12: *Et multi dormientium in terræ aggere exurgent*, cum tamen *omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei*, vt dicitur Ioan. 5. & docet Paulus 1. Cor. 15. *Omnes resurgemus*. Cum igitur constet in præcitatis locis verbum *multi* continere sententię vniuersalitatem; cur non dicemus in præcitato loco Pauli idē verbum eam continere? vt idem sit *multi*, quod *omnes*: maxime cum materia subiecta illam vniuersalitatem postulet; & eandem satis conuincat verbum *omnes* in priori propositione: quod iuxta communem Ecclesiæ interpretationem continet vniuersalitatem sententiæ; vt etiam probat *Augustinus lib. 6. contra Iulianum cap. 24. & lib. 1. de peccatorum meritis cap. 15. & libr. 2. de nuptijs, & concupiscentia cap. 27. ad finem*, & est communis aliorū Patrum, & interpretum explicatio, vt patet ex *Bellarmino lib. 4. de Amissione gratiæ, & statu peccati cap. 8. ad 2. testimonium, & ex Pereira in eodem loco disp. 14. & ex alijs expositoribus.*

Dan. 12. *1. Cor. 15. 17.* *August.* *Bellarm.* *Pereira.*

18. *Negatur minor.* Quare ad secundam confirmationem negandum est Paulum ideo vsum fuisse verbo *multi*, vt significaret vniuersalitatem prioris assertionis: *Si per vnius delictum in omnes homines in condemnationem* non esse secundum sententiam, sed secundum figuram: oppositum enim satis probant diffinitiones Conciliorum, quæ ex hoc loco Pauli vniuersaliter diffiniunt omnes Adami posteros peccatum originale contrahere. Quibus suppositis, non potest non concedi verbum *multi* idem esse, quod *omnes*, ita vt contineat sententiam vniuersalem. Quod satis explicat particula *enim*, quæ prioris assertionis rationem reddit: quę ratio inepta esset, nisi *multi* idem diceret; quod *omnes*.

19. *Non fauet Theodor.* Nec aduersarijs fauet Theodoretus *in eodem Pauli loco, & in epitome diuinorum decretorum in cap. de Seruatoris dispensatione*: nam in illis locis hunc Pauli locum in tota vniuersalitate ideo non explicat, quia existimauit locum non esse intelligendum de peccato Adami per originem transfuso, sed per imitationem: in quo sensu peccatum Adami non in omnes deuenit, sed in multos. Theodoretus tamen non est in hoc audiendus, vt bene aduertit Pereira in dicta disputatione 14. quia iam constat locum illum Pauli intelligi de peccato Adami transfuso per originem, non vero per imitationem. Quare si Theodoretus in hoc sensu Paulum intelligeret, vtique diceret verbum *multi* idem esse, quod *omnes*, vt scripsit apud *Daniel. 12.* *Non recipitur.*

20. *Non fauet Toletus.* Nec etiam fauet aduersarijs Toletus in eodem loco Pauli annotat. 25: quoniam propriam ibi habet explicationem, docens Paulum in eo loco agere de peccatoribus, qui secundum effectum manserunt peccatores, & perierunt; & de iustis, qui permanserunt iusti, & saluati sunt: in quo sensu vna & altera Pauli sententia non est vniuersalis, sed particularis, licet enim omnes ex Adamo cum peccato originali concipiantur; non tamen omnes in eo peccato semper permanserunt; sicut etiam nec omnes, qui in Christo iusti fuerunt, in eadem iustitia perseuerauerunt. Sed quam aliena à mente Pauli sit hæc Toleti explicatio, facile ostendi posset, si disputandi daretur locus; quanuis illa placuerit *Salmeroni lib. 2. in epist. ad Rom. disp. 42.* *Non est de mente Pauli.* *Salmer.*

21. *Ad 3. confirmat. 1. respons.* ¶ Ad tertiam confirmationem eodem modo respondendum erit: nam primo dicimus illam explicationem Pauli ideo reijciendam esse; quia inuenta est à Pelagio ad eneruandam catholicam veritatē, vt patet ex *Augustino in lib. de natura, & gratia cap. 41. vt supra diximus.* Deinde ad argumentum in forma admittimus vtriusque propositionis vniuersalitatem eodem modo sumendam esse: negamus tamē vniuersalitatem posterioris propositionis, quæ agit de Christi iustitia omnes iustificante, non esse vniuersalem, si debite explicetur: quod etiam negat Augustinus *in d. c. 41.* dum ait; *quod sicut per vnius delictum in omnes homines ita est in cōdemnationem, vt nullus prætermittatur: sic in eo. quod dicitur, per vnius iustitiā in omnes homines in iustificationē vitæ, nullus prætermissus est.* Quod satis etiā scribit *in lib. 6. contra Iulian. c. 24.* affirmās quod sicut in illa propositione *per vnius inobedientiam* *August.* *August.*

peccatores constituti ſunt multi idem eſſe *multi*, quod *omnes*, vt illa propoſitio conſentiat cum priori: *per vnum in omnes trãſiuit peccatum*, ita etiã cum dicit *per vnius obedientiam iuſti conſtituti ſunt multi*: per multos intelliguntur omnes, vt poſterior conſentiat cum priori, *per vnius iuſtitiam in omnes homines in iuſtificationem.* Quod etiam late oſtẽdit *in lib. de perfecta iuſtitia c. vlt. tom. 7.* Quare ex Auguſtino neganda eſt minor, & affirmandum illã propoſitionem Pauli: *vnius iuſtitia in omnes homines in iuſtificationem*, eſſe vniuerſalem in ſententia, ſi tamen debite explicetur.

22. *Quomodo explicãda ſit? 1. explicatio. Caiet. D. Thom. Catharin. Salmer.*

Sed quomodo illa debite explicanda veniat? non eodẽ modo omnes declarãt. Quamplurimi eam explicant quoad ſufficientiam, & meritum (quod in idem recidit) ita vt iuſtitia Chriſti ſufficiẽter meruerit, vt in omnes homines trãſiret, quãuis quoad efficaciam in omnes non tranſeat: ita *Caietan. in eodem loco Pauli, & D. Thomas ibid. lect. 5. & Catharinus in 2. trac. de Concept. Virginis lib. 2. cap. 1. pag. 29. & Salmeron. lib. 2. in epiſt. ad Rom. diſp. 42.* & facile arridebit Theologis ſcholaſticis. At tamen quamuis explicatio iſta in ſe vera ſit; menti tamen & ſenſui Pauli non bene poteſt accõmodari: ex ea enim ſequeretur priorem partẽm aſſertionis: *de delicto Adami in omnes homines in condemnationem*, ſimili modo eſſe intelligendam: non quidem quoad actum, ſed quoad debitũ, & demeritum Adæ; quem ſenſum in ſequenti art. latè impugnabimus.

Non placet explicatio.

23. *Probatur explicatio Auguſt.*

Probanda eſt igitur explicatio Auguſtini, vt Chriſti iuſtitia ſit in omnes homines, non abſolute, ſed in omnes, qui in Chriſto regenerantur: qui ſenſus & in ſe verus eſt, & in ſententia vniuerſalis. Ita enim omnes in Chriſto renati per Chriſti iuſtitiam iuſtificantur, vt nullus niſi per Chriſtum iuſtificetur. Quare hic erit ſenſus propoſitionis: *ſic vnius iuſtitia in omnes homines in iuſtificationem*, quia omnes, qui iuſtificantur, per Chriſti iuſtitiam iuſtificantur, nullo excepto. Ad corroborandam hanc explicationem vtitur Auguſtinus exemplo ſumpto à magiſtro, qui ſolus in ciuitate alios docet; de hoc enim veriſsime diceretur: iſte in hac ciuitate docet omnes, non quod abſolute omnes doceat; ſed quia omnes, qui docẽtur, ab eo vno docentur. Quæ expoſitio placuit *Auguſtino lib. 2. de nuptijs, & concupiſcentia c. 27. ad finẽ, & lib. 1. de peccato. meritis c. 15. & epiſt. 89. & 107. & in Enchirid. c. 103. tom. 7. & de prædeſtinat. Sanctorum c. 8. Denique de correct. & grat. cap. 14. probat D. Thomas ad Rom. c. 5. lect. 5. & eſt communis.* *Auguſt.* *D. Thom.*

24. *Obiect. ex Salmer.*

Obijcit tamen Salmeronius: quoniam poſita hac explicatione, deficeret Pauli ſimilitudo: quia Chriſtus non eodem modo ſuam iuſtitiã in omnes homines propagaſſet, quo Adamus peccatum in omnes homines diriuat. Ad hanc tamen obiectionem neganda eſt ſequela: quoniam optime ſeruatur ſimilitudo, ſi bene explicetur: ſicut enim Adam peccatum ſuum, non niſi per generationẽ diriuat; ita etiã Chriſtus ſuam iuſtitiam non communicat, niſi per regenerationẽ: & ſicut Adamus ſuum delictum abſolute loquendo non communicat omnibus hominibus, ſed ſolis illis, qui ab eo generantur (ob quam rationem illud non cõmunicauit Chriſto; nec communicaret illis, qui de nouo à Deo crearentur) & tamen vt propoſitio illa ſit vniuerſalis, ſatis eſt, quod omnibus hominibus ab eo genitis ſuum peccatum communicet. Eodem etiã modo Chriſtus ſuam iuſtitiam abſolute non communicat omnibus hominibus, bene tamen omnibus ab eo regeneratis: quod ſatis eſt, vt propoſitio ſit vniuerſalis. Nec poteſt Salmeronius non approbare hunc dicendi modum, cum formaliter ponatur à Tridentino ſeſſ. 6. de iuſtificatione c. 4. vbi ita ſcribit: *Nam ſicut re vera homines, niſi ex ſemine Adæ propagati naſcerentur, non naſcerentur iniuſti, cum ea propagatione per ipſum, dum concipiuntur, propriam iniuſtitiam contrahant: ita niſi in Chriſto renaſcerentur, nunquam iuſtificarentur: cum ea renaſcentia per meritum paſsionis, eius gratia, qua iuſti ſunt, illis tribuatur.* Quibus verbis (vt annotatur ad marginem) alluditur ad explicationem Auguſtini.

Solutio. 25. *Explicatio propoſitionum.* *Ponitur à Trident.*

25. *Ad vlt.*

Ad vltimam confirmationem dicimus B. Virginem à peccato originali eximi, non contradicere præcitatis Scripturæ propoſitionibus, etiam ſecundum ſenſũ

vniuersalibus: vnde nihil cogit ad hanc solutionem recurrere.

ARTICVLVS III.

An vniuersales sacræ Scripturæ propositiones intelligendæ sint, solum secundum debitũ contrahendi peccatum Adami? an etiam secundum actum?

§. I.

Refertur opinio, quod solum intelligantur secundum debitum.

1. Quæstio. SVpposita verissima sententia, quod propositiones Sacræ Scripturæ, quę nobis obijciuntur, sint vniuersales, etiam secundum sententiam: inquirendum est; an intelligendæ sint, & explicandæ, non secundum actum; quasi Scriptura doceat, omnes homines Adami posteros actu contrahere originale peccatum; sed solum secundum debitum, vt doceant omnes Adami posteros habere debitum, & obligationem contrahendi originalem maculam?

2. 1. opinio quod solũ intelligantur secundum debitum. Caiet. Medina. Catharin. Mayron. Palatius. Fr. Franc. à Christo. Cannisius. Salmer. Huic quæstioni plerique respondent propositiones illas non esse intelligendas secundum actum, sed solum secundum debitum, quia in hoc tantum sensu sunt vniuersales absque alicuius hominis exceptione, & in eodem tantum sensu esse de fide. Ita *Caietan. 1.2. q.81. art.3. & in tract. de Conceptione Virginis cap.* 3. §. *In secundo autem sensu, Medina in d.q.81. art. 2. ad finem, Catharin. in 2. tract. de Concept. Virginis lib.2.c.3. Mayron. in 3. dist. 3. q. 2. art.10. Palat. ibidem disp.1. ad 1. argum. pag.47. col.2. Placuit Præceptori Fr. Francisco à Christo ibidem q. 1. ad authoritates sacræ Scripturæ, & Cannisio lib. 1. de Virgine Deipara c.7. gag.66. & cap.6. pag.58: adde Salmeronium lib.2. in epist. ad Roman. disp.42.*

3. 1. confirm. Hanc sententiam primo confirmant ex *Paulo ad Rom.5.* quatenus sub eadem generalitate loquitur de peccato Adami, & de morte: & tamen generalitas mortis, vt sit de fide, solum est intelligenda secundum debitum; non vero secundum actum: quia adhuc simpliciter non est de fide, quod illi, de quibus agit Paulus ad Thessal. 4. actu sint morituri. Ergo illa peccati vniuersalitas, vt sit de fide, debet intelligi, non secundum actum, sed secũdum debitum.

Secundo; Paulus in d. cap.5. similem vniuersalitatem tribuit peccato Adami ad omnes homines, & iustitia Christi respectu omnium hominum: ita enim ait; *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem; ita per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem:* & tamen vniuersalitas iustitiæ Christi respectu omnium hominum, si secundũ actum intelligatur, non est de fide; quia non omnes homines de facto iustificantur, est tamen de fide, si intelligatur secundum debitum, & meritum Christi; quia vere Christus meruit, vt omnes iustificarentur. Ergo vniuersalitas peccati Adæ, vt sit de fide, est intelligenda, secũdum debitum, & non secundum actum. 4. 2. confirm.

Tertiò; Paulus in d. cap. 5. modo loquitur vniuersaliter per verbum *omnes,* modo non vniuersaliter, sed per verbum *multi*: nam primum dicit, *in quo omnes peccauerunt*: deinde addit: *vnius delicto multi mortui sunt*. Similiter ait: *per vnius delictum in omnes homines in condemnationem*: & statim adiungit: *per inobedientiam vnius peccatores constituti sunt multi*; hoc autem non ob aliam rationem fecit, nisi quia in prioribus propositionibus agebat secundum meritum, & debitum, & ideo vniuersalem adhibuit notam, in posterioribus autem, secundum actum: & ideo abstinuit à nota vniuersali vtẽns verbo *multi.* Quam ponderationem Catharinus appellat subtilem. 5. 3. confirm.

Quartò; id satis significat Paulus ad Ephes.2. dum ait: *Eramus natura filij iræ, sicut & cæteri*: vbi propter notam vniuersalem, qua vsus est, addidit particulam *natura,* vt explicaret illam vniuersalitatem non esse intelligendam secũdũ actum, & de facto; sed secundum naturæ conditionem, & ex vi generationis; quod declarat debitum contrahendi originalẽ culpam. 6. 4. confirm.

Tandem in huius rei confirmationem obseruat Cannisius in sacris literis frequens esse, vt quod vniuersaliter affirmatur, accipiatur secundum certam cõditi- 7. Vltima cõfirmatio.

ditionem, quæ vniuersalitatem restringat: nam in Psalm. dicitur: *Omnis homo mendax, vanus, & peccans*: hoc autem intelligitur non absolute, sed secundum naturæ conditionem. Deinde Matthæi 26. *Qui gladio percutit, gladio peribit*; nimirum secundum meritum, quia dignus est, vt gladio pereat. Tertio Matthæi 19. & Lucæ 18. *Nemo bonus, nisi solus Deus*, id est, secundum conditionem suæ naturæ. Quarto; 1. Timoth. 1. *Solus Deus habet immortalitatem*. s. suapte natura, & essentia. Denique 1. Timoth. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest*: spectata scilicet hominis natura. Non igitur videri debet nouum, si illæ Pauli propositiones, non absolute, & simpliciter intelligantur, sed cum modificatione: nimirum secundum debitum, & obligationem generationis.

Psalmus. *Matt. 26.* *Matt. 19.* *Luc. 18.* *1. Tim. 1.* *1. Tim. 6.*

8. *Resolutio huius primæ opin.* Ex his fere omnes citati authores concludunt hanc propositionem vniuersalẽ: *omnes Adami posteri contrahunt originale peccatum*, esse de fide, si intelligatur secũdum debitum: secus si intelligatur secundum actum, & de facto: & ideo putant non esse contra fidem nec contra propositiones vniuersales adductas asserere B. Virginem actu non contraxisse peccatũ originale; quia propositiones illæ nõ sunt de fide secundum actum, sed solum secũdum debitum.

§. 2.

Propositiones illas vniuersales intelligendas esse, & secundum debitum, & secundum actum.

9. *Non placet præcedens opin.* IN hac tantorum Theologorum resolutione illud omnino displicet, quod asseritur non esse de fide *omnes Adami posteros actu contrahere peccatum originale*: quæ opinio contra Caietanum displicuit Ferrariensi 4. cõtra gentes c. 50. in prima ratione: eam tanquam parum tutam reijcit Valentia 2. tom. disp. 6. q. 11. punct. 2. pag. 727. & in lib. de peccato originali cap. 3. §. *Verum hæc opinio*: contra eam docuit Cordubensis lib. 1. quæstion. q. 44. ad 3. argum. post 3. concl. pag. 356. col. 1: ego etiam puto talem propositionem vere esse de fide, & oppositum defendi non posse.

Contra illorum Theologorum sentẽtiam, primum expendo; quod omnes Theologi pro fide Catholica contra Pelagianos pugnãtes simpliciter & absolute docent *omnes Adami posteros contrahere originale peccatum*: & hanc veritatem tanquam de fide supponũt, cum eam errori Pelagianorũ ex diametro contraponãt: & D. Thomas expresse cõcedit erroneũ esse affirmare aliquos ex Adamo diriuari absque peccato originali, vt scribit *in q. de Malo q. 4. ar. 6. & in 4. dist. 43. q. 1. art. 4. q. 1. ad 3.* Et hanc esse fidei regulam vnanimis est Patrum consensus. s. *omnes Adami posteros, & cum originali concipi, & cum eo nasci*. Ita Zozimus Papa apud Augustinum *epist.* 157: agens enim de peccato originali, ita scribit: *In quo Adami peccato nullus omnino natorum, antequam per baptismum liberetur, non tenetur obnoxius*: obnoxius, inquam, i. obstrictus, & ligatus, donec liberetur per baptismum: quæ verba satis euidenter loquuntur de contractione actuali originalis culpæ. Augustinus etiam lib. 1. de peccatorum meritis cap. 16: *Quisquis ex concupiscentia carnis, & lege peccati carnaliter generatur, regenerari spirituali opus habet, vt non solum ad regnum Dei perducatur, verum etiam à peccati damnatione liberetur: sicut enim per primum hominem in peccato, & in morte nascuntur; ita & per Christum in iustitiam, & vitam æternã in baptismo renascuntur*. Refertur in c. *Quisquis ex concupiscentia* 137. *de consecr. dist.* 4: cum vero agat de regeneratione per baptismum, vtique agit de peccato actu contracto, cuius macula per baptismum tollitur. Idem Augustinus *in Enchirid. c.* 52. postquam docuit omnes, nullo excepto, per baptismum peccato mori, ita scribit: *cui autem peccato paruuli renascendo moriuntur; nisi quod nascendo contraxerunt?* refertur in c. *Vt ostenderet* 133. de consecr. d. 4. similis fere sententia habetur in cap. à paruulo statim sequente in eodem libro Augustini c. 43. cum vero Augustinus referat fidei regulam, vtique fides docet omnes Adami posteros cum actuali macula originalis peccati nasci, à qua per baptismum liberantur: quod si de fide est omnes nasci cum actuali macula originali; vtique

10. *1. confirm.* *D. Thom.* *Est regula fidei.* *August.* 11. *Idẽ Aug.* *C. Quisq. de consecr. d. 4.* *C. Vt ostẽderet de cõsecr. d. 4.*

de

de fide etiam erit omnes cum eadē actualiter concipi. Idem Augustinus lib. 5. contra Iulianum c. 15. ad finem ita scri- 12. *August.* bit: *Propterea nullus est hominum, præter Christum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, quia nullus est hominum, præter Christum, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis ex ortu.* Quæ verba non soli debito accommodari possunt, sed actuali maculæ contractioni. In eodem sensu explicanda sunt verba *Augustini* 22. *Idē Aug.* *de Ciuitate Dei cap.* 22. *pag*: 305. *A. Omnes Adami filios in originali peccato nasci*: in eodem etiam intelliguntur, quæ scribit *Psalm.* 101. *conc.* 1. *tom.* 8. *pag.* 466: agens enim de culpa originali, ita scribit: *Ipsa est illa ira tua Domine in Adam: ira, cum qua omnes nati sumus, cui nascendo cohæsimus*: quæ cohæsio actualem contractionem denotat: etenim culpa, quæ nō actu inest, sed ex solo debito, debētı non dum cohæret: cum per actualem cohæsionem debitum tollatur: qui enim soluit, quod debebat, iam liber est à debito: vt omittamus Augustinum ibi loqui de natiuitate ex vtero: non vero in vtero: de qua etiam natiuitate intelligitur in ser. 20. de Verbis Apostoli c. 2. to. 10. dum ait: *Diabolū possidere omne genus humanum natum cum obligatione peccati*: iam vero qui solo debito peccandi tenetur, non dum possidetur à Diabolo, sed qui actu ligatur macula peccati. Eadem veritas satis colligitur ex S: Fulgentio de Fide ad Petrum c. 26. 13. *Fulgent.* vbi ita scribit: *Firmissime tene & nullatenus dubites omnem hominem, qui per concubitum mulieris concipitur, cum originali nasci, & ob hoc natura iræ filium nasci; à qua nullus liberatur, nisi per fidem IESV Christi*, id est, per baptismum, vt statim declarat cap. 27. docens, *Omnes paruulos originalis peccati damnationem carnali conceptione, & natiuitate trahere; ita vt æterno igne puniantur, nisi sacramento Baptismi regenerentur*. Quare Sanctus Fulgentius hanc statuit firmissimam fidei regulam, *Fulgent.* omnes homines per concubitum mulieris conceptos actu nasci cum originali macula, à qua nisi per baptismum liberari non possunt. Quod si secundum fidē omnes Adami posteri actu nascuntur cū peccato originali; vtique eadem fides absolute docet omnes illos cum actuali macula originali concipi. In eadem etiam doctrina est *Diuus Ambrosius libro* 2. *in* 14. *D. Amb.* *Lucam cap.* 2. *ad illa verba, Et circunditur puer, & lib.* 1. *de Pœnitent. cap.* 2. *pag.* 169. *in fine, & Apologia Dauid cap.* 11: *Diuus etiam Gregorius lib.* 7. *Registri epistola* 53. *D.Greg.* *Hieron.* *Diuus Hieronymus ad illa verba Psalmi* 50. *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in Isaiam cap.* 47: *Beda in cap.* 1. *Luc. ad illa* *Beda.* *verba, Ideoque & quod nascetur ex te sanctum.* Denique omnes in vniuersum Patres contra Pelagium hanc regulam, vt de fide tradiderunt, scilicet *omnes Adami posteros, & concipi, & nasci cum originali peccato*, in hoc sensu, vt omnes & concipiantur in vtero, & nascantur ex vtero cum illo.

Et hanc esse fidei regulam ex eo patet, quia in quamplurimis Concilijs sub 15. *Alia confirmatio.* anathemate definitur: *Omnes paruulos ex Adamo trahere peccatum originale, quod lauacro regenerationis expiari necesse sit*: ita *Concilium Milleuitanum canone* 2. *primum* *Millenit.* *Africanum cap.* 77. relata in cap. *Placuit* *Afric.* 1. 153. *de consecrat. d.* 4. diffinit Tridenti- *Trident.* num sess. 5. can. 4. & hanc veritatem hæc Concilia deducunt ex Paulo ad Roman. 5. in hæc verba: *Quoniam non aliter intel-* *Rom.* 5. *ligendum est id, quod dixit Apostolus. per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt, nisi quemadmodum Ecclesia Catholica vbique diffusa semper intellexit: propter hanc regulam fidei ex traditione Apostolorum etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur quod generatione contraxerunt.* In quibus verbis duo sunt quamdiligen- 16. *1. aduertētia.* tissime aduertenda. Primum est præcitata Concilia declarare verba Pauli (de quibus agimus) non aliter intelligi posse, nisi de macula originali actu contracta: cum expresse agant de peccato, quod paruulis in baptismo remittitur: quod non est aliud, quam ipsa actualis macula, quam in se ipsis habent contractam. Quare verba ista euidenter damnant verba præcitata Pauli explicari

non secundum actum, sed secundum debitum: cum expresse declarent Ecclesiā ea semper intellexisse de peccato actualiter contracto, quod per baptismum remittitur. Alterum est præfata Concilia
2. aduertētia. declarare hanc esse fidei regulam, ob quā omnes paruuli baptizantur: vt scilicet per regenerationem in illis actu mundetur macula, quam generatione contraxerunt. Porrò si secundum regulam fidei ex traditione Apostolorum omnes paruuli sunt baptizandi, vt in illis mundetur macula actu contracta; vtique secundum regulam fidei tenemur confiteri omnes paruulos, & subinde omnes homines ex Adamo seminaliter propagatos non solum habere debitum contrahendi maculam, sed de facto illam cōtrahere: aliter enim non omnes regeneratione per baptismum de facto mundarētur: quam etiam fidei regulam ex præcitatis Pauli verbis deducit Conciliū Florentinum in decreto Eugenij Papæ de instructione Armenorum, dum agit de Sacramento baptismi.

Florent.

17. 2. confirm. Accedit etiam alius locus Tridentini vbi supra can. 2. dum ex 2. Arausicano c. 2. diffinit *Adamum per inobedientiam in totum genus humanum peccatū transfudisse*: hanc autem transfusionem intelligendā esse non de sola transfusione debiti ad cōtrahendam maculam originalem, sed de actuali transfusione, satis declarat diffinitio can. 3. dum diffinit *peccatum originale non imitatione, sed generatione transfusum, in omnibus inesse, & cuique proprium*: quæ verba euidenter diffiniunt transfusionem actualem culpæ originalis: siquidem diffiniunt transfusionem maculæ in vnoquoque inexistentis.

18. 3. confirm. Addimus doctrinam eiusdem Tridētini sess. 6. de iustificatione c. 1. ex quā colliges omnes homines præuaricatione Adami ita fieri immundos, vt omnes natura sint filij iræ; serui peccati; & sub potestate Diaboli cōstituti: hūc enim sensum satis exprimunt illa verba posita c. 3. *Nam sicut re vera homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cum ea propagatione per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant*.

19. 4. confirm. Addimus adhuc ea verba, quæ docet sess. 6. c. 1. vbi expresse tradit *omnes homines præuaricatione Adami fieri immundos*: *natura*. i. generatione *fieri iræ filios, seruos peccati, & sub potestate Diaboli constitutos*. Tales autem non fierent ex solo debito contrahendi originalem maculā, sed formaliter sunt tales per ipsam actualem maculam, quam contrahunt, cum vero in d. cap. 1. doceat *oportere, vt vnusquisque hanc doctrinā agnoscat, & fateatur*, satis conuincitur esse de fide, omnes ex Adamo progenitos actualem maculam originalis peccati contrahere. Quod etiā satis declarat cap. 3. in illis verbis: *Cum ea propagine per ipsum*. s. Adamum, *dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant*: debitum autem contrahendi iniustitiam formaliter non est iniustitia.

20. 5. confirm. In eiusdem veritatis confirmationem non possum non annotare, quod Tridētinum in d. sess. 5. in fine declarauit, *non esse intentionis suæ in illa vniuersali regula fidei sumpta ex Paulo Virginem comprehendere*: nam si illa fidei regula tradita à Concilio, solum intelligeretur de debito, vt volunt aduersarij; cum in Virgine fides debitum agnoscat, vt diximus lib. 2. non poterat Concilium eam in illa regula nō comprehendere. Quare vt tali intentioni detur locus, oportet, vt regula fidei à Cōcilio tradita intelligatur de actuali contractione maculæ, vt doctissime etiam aduertit Valentia locis citatis.

21. 6. confirm. Præter hæc omnia, illud etiam vehementer vrget; quia admissa Caietani opinione, nihil haberemus, vnde possemus conuincere eum, qui assereret nullum hominem contrahere peccatum originale, dummodo in omnibus illius debitum agnosceret, & quemlibet liberari diuina gratia, ne actu maculam contrahat: nam iste non omninò esset Pelagianus; quia Pelagius & actualem contractionem maculæ originalis negabat, & debitum. Vnde igitur hunc hominem hęresis conuinceremus: etenim illum asserere hæresim Pelagianæ proximam, nullus dubitabit.

22. Postrem. confirm. Denique Caietani opinionem conuincemus ratione petita ex morali Philosophia, & ex iure: constat enim leges, & præcepta primo & immediate actum intende-

tendere, obligationem vero resultare ex præcepto, quo actus præcipitur: etenim lex & præceptum est mensura actuum, aut agendorum, si præceptum est positiuum, aut omittendorum, si fuerit negatiuum, vt docet *D. Thomas 1,2.q.90. art.1.& satis explicat iure consultus in l. 2. ff.de legib. & scribit Aristot.in præfatione Rethoricor.ad Alexand.& inferius cap. 2. & lib.5.Ethic.cap.1.* Sicut igitur præceptum Adamo, & nobis impositum de non edendo de ligno vitæ, primum, & per se prohibuit actum esus, & pœna mortis imposita per se respexit actum inobedientiæ, ita etiam lex à Deo statuta de cōtrahendo peccato originali, primo, & per se non respexit debitū contrahendi, sed actualem maculam contrahendam.

D.Thom. L.2.ff.de Arist.

His argumentis inducor, vt non solū non admittam Caietani opinionem; sed vt eam reijciam tanquam fidei cōtrariā.

§. 3.

Soluuntur argumenta in oppositum.

23. Ad 1.argum. NEc obstant, quæ pro Caietano §. 1. adducuntur. Ad primum negamus minorem: quoniam illa Pauli propositio: *Et ita in omnes homines mors pertransiit* in sua qua proponitur vniuersalitate, non solum est de fide secundum debitum, sed etiam secundum actū, vt bene aduertit Valentia vbi supra: etenim in sua vniuersalitate in sacris literis explicatur per verba, quæ actum denotant, vt patet, *ex Psalm.*88. *Quis est homo, qui viuet, & non videbit mortem?* quasi dicat, nullus, sed omnis viuens tandem mortem videbit. Illud etiā *Pauli ad Hebræos 9: Statutum est hominibus semel mori* intelligitur de morte actuali. Adamo etiam, & nobis in eo *Genes.*3. dictum est: *Puluis es, & in puluerem reuerteris*: actu scilicet; iam vero illis verbis explicatur pœna mortis imposita in illis verbis: *In quacunque die comederis, mortē morieris*: nō quidem statim cum peccaueris, sed tempore statuto à Deo. Quare pœna imposita Adamo intelligenda est, nōde debito ad incurrendam mortem, (quasi sit sensus: *In quacunque die comederis, statim ad incurrendam mortem eris obligatus*, sed de actuali morte, suo tamē tempore incurrenda; vt sit sensus: in quacūque die comederis, incurres mortem suo tempore soluendam.

Psal,88. Ad Hebr. Genes.3.

Ita sit vt pœna inobediētiæ fuerit, nō debitum mortis, sed ipsa mors aliquando incurrenda: & ex hac impositione pœnę resultauit debitum ad incurrendam mortem. Paulus igitur in præcitatis verbis ex peccato Adami optime colligit mortem pro aliquo tempore incurrendam in omnes homines pertransijsse: vnde omnes homines actu sunt morituri, vt late ostendimus *in 3.tom.de Beatitudine animæ & corporis q.4.art.2.§.3,num,54.* Si vero oppositum de aliquibus cum nonnullis senties, dicito vniuersalitatem illam de morte secundum actum non tollere diuinam dispensationem, vt in sequēnti ar. dicemus. 24.

Ad secundum minor etiam est neganda: quoniam *iustitia Christi in omnes homines in iustificationem* est propositio vniuersalis, non modo secundum meritum; sed etiam secundum actum, si debite explicetur, vt ex Augustino ostendimus supra art.2.ad 2.confir.& satis colliges ex Tridentino sess.6. de iustificatione c.3. sicut enim peccatum Adami absolute nō est in omnes homines; sed in omnes, qui ex Adamo generantur: & in hos omnes, & secundun debitum, & secundum actū pertransit: ita iustitia Christi non absolute dicitur esse in omnes homines; sed in omnes qui ex Christo regenerātur: & in istis generalis est, & secūdū debitū, & secundum actum. Non negamus iustitiā Christi, quoad sufficientiam esse in omnes homines; sed dicimus Paulum in illis verbis non egisse de iustitia Christi quoad sufficientiam, sed quoad efficaciam: nam de peccato Adami (cū quo ibi Christi iustitia comparatur) agebat, quoad efficaciam, vt ex Augustino, & Conciliis iam ostendimus: quare quoad efficaciam peccatum Adami in omnes ab eo genitos actu transit: & iustitia Christi in omnes in Christo per baptismum regeneratos. 25. Ad 2.

Ad tertium patet solutio ex dictis articul.2.§.3.ad 1.confir.admittimus enim Paulum, tam de peccato Adami, quàm de iustitia Christi nunc loqui per verbū 26. Ad 3.

omnes; nunc per verbum *multi*: negamus tamen eum in prioribus locutionibus loqui secundum debitum, & in posterioribus secundum actum; cum in vtrisque secundum actum loquatur: & in posterioribus verbum *multi* idē est, quod *omnes*, vt ex Augustino ostendimus §. 3.

27. *Ad 4.* Ad quartum dicēdum est particulam *natura* idem esse quod *generatione*, vt sit sensus eramus ex ipsa generatione filij iræ: etenim ex Aristot. in 5. Met. cap. de natura, *natura* sæpissime idem est, quod *generatio*: in hoc autem sensu *natura* potius denotat actualē Dei iram, quam debitum ad essendum filios iræ: nam idem est *filius iræ*, quod *reus iræ*: constituimur autem rei iræ, non præcise ratione debiti contrahendi culpam, sed ratione culpæ contractæ: hæc enim sola nos facit iræ reos. Quare argumentum in aduersarios retorquetur.

28. *Ad vlt.* Ad postremum admittimus doctrinā Cannisij; quia illa ex locis adductis sufficienter probatur: dicimus tamē ex subiecta materia colligendum esse, quando locus explicandus sit cum prædicta modificatione: in proposita autem materia propositiones Pauli principaliter esse intelligendas secundum actum Ecclesia declarauit, vt ostendimus §. 2.

ARTICVLVS IIII.

De qua vniuersalitate explicandæ sint propositiones vniuersales Sacræ Scripturæ.

§. 1.

Ponitur vera resolutio.

1. *Quid inquirendū.* CVm in præcedētibus articulis cōstitutum sit propositiones Sacræ Scripturæ de transfusionē peccati Adami in omnes homines esse vniuersales quoad sententiam, non solum quoad debitū, sed primo, & principaliter quoad actum: superest inquirere de quanam vniuersalitate sint intelligendæ? an de logica, quæ neminem excludit? an de morali, quæ ex sua natura solum est vniuersalitas vt in pluribus? an denique de vniuersalitate legali, siue iuris, quę ex sua natura omnia complectitur, nisi authoritate legislatoris aliquis excipiatur.

2. *1. proposi.* Hanc difficultatem propositis tribus propositionibus explicabimus, sit igitur prima propositio: *Propositiones vniuersales Sacræ Scripturæ de transfusione peccati Adami in omnes homines non sunt intelligendæ de vniuersalitate logica.* Probatur, quoniam vniuersalitas logica ex sua intrinseca ratione vendicat sibi, vt vera esse nequeat, nisi in omnibus suis singularibus sit vera: vnde simpliciter est falsa, si falsa sit in aliquo singulari: etenim si Petrus non currit, hæc propositio *omnis homo currit* vera esse non potest; & inde habet, vt in se intrinsecē fundet oppositionem contradictoriam; cuius hæc est natura, vt vna particularis falsa omnino destruat veritatem vniuersalis, cui contradicit: nec enim hæc *omnis homo currit* vera esse potest, si Petrus non currit. Iam vero veritas huius propositionis: *Peccatū Adami in omnes homines transiit in condemnationem* simul stare potest cum hac veritate: *Peccatum Adami in B. Virginē actu non transiit*: etenim Ecclesia iam fecit facultatem, vt manente vera regula fidei, *quod peccatum Adami transiit in omnes homines*, possemus dicere B. Virginem peccatum Adami non contraxisse. Quare hac existente vera: *B. Virgo peccatum originale actu non contraxit*, hæc semper manet vera: *Peccatum originale in omnes trāsiit*: etenim cum veritas fidei sit immutabilis, & infallibilis; & constitutum iam sit illam Pauli propositionē etiam quoad actum, in sua vniuersalitate esse fidei regulam, vtique semper infallibilis erit; cū vero illius veritas simul constet cum veritate huius particularis *B. Virgo originale peccatum non contraxit*; bene infertur propositionem illam Pauli non esse explicandam secundum vniuersalitatem logicam.

3. *2. proposi.* Secunda propositio: *Illæ propositiones vniuersales Sacræ Scripturæ non sunt explicandæ secundum vniuersalitatem moralem.* Hæc propositio inde probatur: quoniā vniuersalitas moralis ex sua natura, & ratione materiæ non complectitur omnia singularia, sed ei sufficit vniuersalitas, vt in pluribus, vt patet ex morali Philosophia:

suplua: & inde est, vt veritas illiusnon excludat falsitatem in aliquibus singularibus: tales sunt istæ: *Tempore biemis semper pluit: æstiuo tempore non viget frigus*, & aliç huiusmodi, quarũ veritas ratione materiæ non deficit, si aliquando in hieme non pluat: aut tempore æstiuo aliquando frigus vigeat. In eodem sensu saluatur veritas illius propositionis Matth. 3. *Exibat ad Ioannem Ierosolima, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem*: illiùs etiam de qua Ioan. 12. *Totus mundus abit post eum*: quæ verissimæ erant, quanuis non omnes ad Ioannẽ exiissent, necomnes post Christum abierint; & ratio est, quia materia, per illas ꝓpositiones significata ex se non requirit veritatem logicam (quæ ex se est necessaria); sed ei sufficit veritas vt in pluribus, quæ in materia cõtingenti reperitur. Ex quo iam colligitur confirmatio huius secundæ propositionis: quoniã supposita Adami inobedientia, & omnium hominum in Adamo, ipsa materia ex se omnes cõprehendit: quia omnes in Adami inobedientia peccauerunt: qua supposita simul cum diuina ordinatione, materiæ ipsi non sufficit veritas, vt in pluribus; quasi ordinationi diuinæ satis fiat, si peccatum Adami in omnes, vt plurimum homines transeat: siquidem ordinatio diuina omnes comprehendit. Quibus accedit; quoniam si harum propositionum vniuersalitas solum esset moralis; ipsæ propositiones à parte rei essent vniuersales secundum figuram, non vero secundum sententiam; quod Augustinus nõ admittit, imò reijcit, vt Christianæ religioni contrarium, sicut ostendimus supra articul. 2.

3. *3. proposi.* Tertia propositio: *Prætitatæ propositiones vniuersales, de quibus agimus, explicandæ sunt secundum vniuersalitatem legalem, qualis est vniuersalitas iuridica.* Hæc propositio facile patebit, si aduertamus vniuersalitatem legalem propositionis iuris vniuersaliter prolatæ ex sua natura complecti omnia particularia; semper tamen excepta authoritate legislatoris, si forte ex gratia speciali aliquem, vel aliquòs à lege voluerit eximere: etenim iuxta vulgare iuris principium in omni lege, quãtumuis sit generalis, semper subintelligitur excepta principis authoritas, & gratia: ob quam rationem vniuersalitas legalis alicuius legis generalis nõ ideo redditur falsa, si forte ex speciali gratia principis à lege aliquis eximatur; qui alioquin sub illa comprehendebatur: quod iuris principium maximê verum habet in legibus diuinis, saltem positiuis: cum enim Deus suam potentiam legibus, & præceptis à se traditis non alligauerit; in omni diuina lege ex natura ipsius legis (cum à voluntate principis pendeat) non potest non subintelligi excepta diuina authoritas, & gratia, si forte à lege aliquem gratis eximat. *In omni lege semper intelligitur excepta principis authoritas.* Cum verò lex illa in diuina Scriptura promulgata: *Quod Adami peccatum in omnes transfundatur: quod omnes homines ab Adamo propagati in sui cõnceptione actu contrahant culpam originalem*, sit lex purepositiua, necessario ex se, suapteve natura habebit exceptam diuinam authoritatem, & liberalem gratiã, si forte ab illa lege ex speciali priuilegio voluerit aliquem eximere. Vnde non redditur falsa, si voluit B. Virginẽ ab illa macula gratis præseruare. Et ad hunc sensum propositiones illas intellixerunt nobiliores ex Theologis nouioribus, & nos eas in eodem semper intelleximus. Consentiunt *Bellarmin. lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 15. post princip. §. Dices; si res ita habet pagina 245. Valentia 2. tom. disput. 9. q. 11. punct. secundo pag. 429. & lib. 3. de peccat. original. cap. 3. §. Alij igitur Theologi fol. 785. columna 2. in fine, & Satis 4. p. disput. 2. quæstione 2. punct. 2. pagina 422. §. Secundum genus est, & Cordubens. lib. 1. quæstio. 44. ad primum argumentum contra. 6. pag. 371. & 372.* vt alios omittamus. *Bellarm. Valentia. Cordub.* Conueniunt in hac solutione, qui respondent propositiones illas Sacræ Scripturæ intelligendas esse secundum legem ordinariam, quia lex ordinaria non excludit absolutam Dei potentiam, & liberam illius voluntatem, si voluerit cum aliquo dispensare. Vnde dispensando, sicut non frangit legem, sed eam in suo vigore relinquit: ita etiam non reddit eam falsam.

ARTICVLVS V.

An sit contra Fidem in aliquo, excepta B. Virgine, admittere priuilegium non contrahendi peccatum originale?

§. 1.

Referuntur variæ sententiæ.

1. *Quæstio excitanda.* QVoniam ex resolutione in præcedenti artic. posita insurgebat difficultas; an esset hæretic⁹, qui diceret hunc puerum, verbi gratia Petrum, recenter natum ex speciali priuilegio maculam originalem non cõtraxisse; operæpretium erit excitare hãc quęstionem; vtrùm sit contra fidem in aliquo alio, vna excepta B. Virgine, admittere priuilegium non contrahendi peccatum originale? Nec enim video in huius difficultatis resolutione omnes conuenire:

2. *1. Opinio.* Prima opinio esse potest negatiua eorũ, qui putant eũ, qui diceret hunc puerum recens natum, verbi gratia Petrum, ex speciali gratiæ priuilegio peccati originalis maculam non contraxisse, nec hæresim dicere, nec esse hæreticum, esse tamen temeritatis damnandum; nisi sufficientibus rationibus gratiæ priuilegium ostendat: ita existimat *Canus libro 12. de loc. Theolog. capite. 11. fol. 775.* *Opinio Cani.* fundamentum est; quoniam ex artic. 4. præcedente propositiones vniuersales sacrarum literarum de trãsfusitione peccati in omnès homines sunt vniuersales, vniuersalitate legali, & subinde ex sua ratione excipere eos, qui ex speciali gratia à macula originali præseruantur: cum vero assertio illa gratiam diuinã admittat præseruantem à macula, non contradicit pręcitatis propositionibus, qui illud assereret: etenim illis solũ cõtradicit, qui seclusa Dei speciali gratia aliquẽ ex posteris Adami ab originali liberauerit: qualis solus est Pelagius.

3. *Opposita sententia. Ferrarien.* In opposita sentẽtia videtur esse *Ferrariens. 4. contra gentes cap. 50. §. An autem absolute*, vbi significat istum esse hæreticum; quia nec per sacram Scripturam, nec per Ecclesiæ determinationem probat dari in hoc puero specialis gratiæ priuilegium. Sentit igitur esse de fide neminem ab illa vniuersali regula eximi, nisi talis exemptio, vel in sacris literis, vel ex determinatione Ecclesiæ deducatur. In eadem sententia est *Cordubensis vbi supra fol. 371. col. 1.* alio tamen ductus fundamento: putat enim istum cẽsendum esse hæreticum, si gratiæ priuilegium sufficienter non ostendat: quoniam licet non sit de fide istũ puerũ nõ esse priuiligiatũ, est tamẽ de fide eũ cõtraxisse originale peccatũ, nisi sufficienter ostendatur eius priuilegium. *Cordubens.* Cum Cordubensi fere consentit *Bellarminus lib. 4. de amissione gratiæ loco citato*: dixi *fere*; quia non asserit istum esse hæreticum; sed præsumendum esse hæreticum. *Bellarm.* Cui videtur consentire Vasquez Bellomon. 2. 2. to. ad 3. p, disp. 117. cap. 8. n. 97. dum solum asserit non esse fas aliquem à B. Virgine excipere.

§. 2.

Vera resolutio.

4. *Vera resolutio.* EGo puto istum non esse Pelagianum, vere tamen esse hæreticum. Quod non sit Pelagianus, euidẽter patet: etenim Pelagiani simpliciter negabant nos ab Adamo trahere aliquam originalem maculam; aut aliquod debitũ illius contrahendæ: & subinde omnes absque vlla speciali gratia, aut priuilegio sine peccato concipi, & nasci: iste autem in puero illo recens nato agnoscit debitũ & obligationem ad maculam originalem contrahendã; & subinde admittit necessariam esse gratiam, & priuilegium speciale, ne maculam originalem contrahat, quod Pelagiani negabant: dicimus tamẽ istum in hoc errare, quod affirmat hanc specialem gratiam huic puero concessam esse: quare error istius longe alterius est rationis ab errore Pelagianorum. Tota igitur difficultas est; vtrùm iste in hac assertione hæreticẽ, & contra fidem erret? Canus putat hunc nullã hæreticam propositionem affirmare, & subinde nõ esse hæreticum, sed solum temerarium: vel secundum Bellarminum esse de hæresi suspectum.

5. *Propria authoris sententia.* Ego cum Ferrariensi existimo hunc vere esse hæreticum, & assertorem hæresis: longe tamen alio ducor fundamẽto: etenim Ferrariensis putat hæresim

esse excipere aliquem Adami posterum à regula fidei, nisi illa vel per Sacrā Scripturam, vel per determinationē Ecclesiæ à regula excipiatur: quæ tamen doctrina simpliciter est falsa: quoniā sine vlla hæresis nota ab illa regula excipimus B. Virginem, & dicimus ex speciali priuilegio esse præseruatam: cum tamen illam præseruationē nec Sacra Scriptura expresse tradat, nec Ecclesia eam esse admittendā hactenus determinauerit; alioquin esset de fide B. Virginem peccatum originale non cōtraxisse; quod Ferrariensis negat, nec potest non negari; cum Sixtus quartus cum Alexandro Sexto, Pio Quinto, & Tridentino affirmet Ecclesiam neutram huius controuersiæ partem de fide diffiniuisse. Quare vt aliquis ab illa fidei regula absq; hæresi excipiatur, non necesse est, vt talem exceptionem, aut Sacra Scriptura faciat, aut Ecclesia diffiniat. Alio igitur opus est fundamento, vt hūc de hæresi damnemus.

6. *Verum fūdamentum*

Ex eo igitur istum vt hæreticum dānandum puto, quia existimo post declarationem Tridentini esse de fide nullum ex posteris Adami, vna excepta B. Virgine, habuisse priuilegium non contrahendi peccatum originale, sed de facto omnes nullo excepto illud contrahere. Quam doctrinam (ni fallor) efficaciter deduco ex Tridentino sess. 5. in decreto de peccato originali: nam postquā Can. 2. diffiniuit *Peccatum Adami omni illius propagini nocuisse, & subinde illud in omne genus humanum transfudisse*: & postquam declarauit hanc fidei doctrinam euidenter deduci ex verbis Pauli ad Roman. 5. *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt*; ab hac regula solam excipit B. Virginem: non quidem diffiniendo eam sub illa non comprehendi (alias hoc esset de fide): sed declarando se nolle sub illa regula eam comprehendere: quo satis aperte diffinit suam, & Pauli intentionem fuisse cæteros omnes sub illa regula comprehendere. Qua supposita declaratione, non potest non concedi, & Paulum, & Ecclesiam priuilegium exceptionis cæteris omnibus denegasse. Quod si admittatur (est autem admittendum) admitti etiā debet esse hæresim, affirmare alicui alij citra Virginē cōcessum esse priuilegium à contrahenda originali macula præseruans.

Tridētinū.

Quare nō potest placere id, quod asserit Cordubensis, insinuante id ipsū Bellarmino, non esse de fide istum, vel illum (vna B. Virgine excepta) non esse priuilegiatum; & ob id non esse hæreticum, qui negauerit hūc, vel illum puerum recenter natum, non contraxisse originale peccatum: oppositum enim ex Paulo, & Tridentino deduci satis confirmant ea, quæ adduximus: in quo nobiscum videtur consentire Valentia locis cit. 7. *Nō probatur Cordu.*

Nec obstat fūdamentum Cani: quoniā licet propositiones Sacræ Scripturæ, & diffinitiones Ecclesiæ, ideo quia vniuersales sunt vniuersalitate legali, ex sua natura admittant exceptionem, nisi ex diuino priuilegio aliquis præseruetur: facta tamen declaratione, quod nulli, nisi soli Virgini, hoc priuilegium fuit cō cessum; non potest sine hæresi affirmari aliquem alium à B. Virgine sub illa legis vniuersalitate non comprehendi. 8. *Ad arg. Cani.*

Concludendum est igitur propositiones illas Pauli, & diffiniones Ecclesiæ ita esse vniuersales vniuersalitate legali, vt diuinam gratiam, & liberalitatem ita excipiant, vt in vna tantū B. Virgine (Ecclesia id declarāte) hæc liberalitas debeat admitti: etenim in sola illa reperiuntur Sacræ Scripturæ loci, & probabiles congruentiæ, & decētiæ, quibus moti Sūmi Pontifices, & Patres Tridentini declararunt, nō esse intentionis Ecclesiæ in illis generalibus fidei regulis comprehēdere B. Virginem: quibus etiam plures particulares Ecclesiæ multis ante Sixtum sæculis id existimarunt, dum festum Conceptionis instituerunt, vt suo loco dicemus. Sine quibus decētijs, & congruētijs nulla exceptio fieri potest: quoniam licet propositiones vniuersales Scripturæ, & Ecclesiæ, ideo quia vniuersales sunt vniuersalitate legali, ex sua natura admittāt exceptionem ex speciali Dei priuilegio; eam tamen non admittunt nisi tale priuilegium rationibus, tum ex Scripturæ locis, tum ex congruentia, & decentia 9. *Conclusio resolutionis.*

sufficienter probetur, vt omnes annotarunt; & inter eos Cordubens. Bellarmin. & Valent. locis citat.

§. 3.

Ponuntur nonnulla corollaria.

10. 1. Corolla. EX resolutione immediate posita infertur, nunquam fuisse de fide B. Virginem sub generalibus scripturę, & Ecclesiæ propositionibus, & regulis comprehensam esse. Quod corollariũ nobiscum admittit *Valentia 2. tom. disp. 6. q. 11. punct. 2. & lib. 3. de peccat. original. c. 3. §. Alij ergo Theologi fol. 785. col. 2.* vbi ex eo hoc corollarium confirmat, quia inde sequeretur non potuisse Ecclesiam liberam facere facultatẽ oppositum opinandi: quam tamen fecerunt Summi Põtifices Sixtus Quartus, Alexander Sextus, & Pius Quintus simul cum Tridentino, sed hoc argumentum minus est efficax: quoniam plura, quæ aliquando in Ecclesia fuerunt de fide, ob obliuionem, & temporum iniuriam fidei certitudinẽ amiserunt, & liberam opinandi facultatẽ etiam ex consensu Ecclesiæ consecuta sunt.

Valentia. *Fundamentum Valẽtiæ.* *Nõ recipitur.*

11. *Verum fundamentũ.* Verum igitur corollarij fundamentũ inde sumemus; quoniam si semel de fide fuit B. Virginẽ sub illa fidei regula fuisse comprehensam; quãuis potuisset Ecclesia illam fidei certitudinem non habere, nõ tamen potuisset oppositam sententiam tanquam pietate Christiana vere dignam prædicare, & publica festiuitate, saltem authoritate, & præcepto Sedis Apostolicæ solenniter celebrare: cuius oppositũ in sequenti quæstione late ostendemus.

12. 2. Corollariũ contra Valentiã. ¶ Secundo infertur non esse audiendum Valentiam, dum ex resolutione posita infert nunquam in Ecclesia de hac controuersia fuisse certam, & indubitatam sententiam: hæc enim opinio in primis contradicit testimonio S. Cecilij de *de quo supra q. 3. art. vnico sect. 4.* vbi apertis verbis testatur immunitatem B. Virginis ab originali peccato fuisse ab Apostolis diffinitam, & subinde pro tẽpore Apostolorũ, & primitiuæ Ecclesiæ fuisse de fide certam. Deinde contradicit resolutioni, quàm nobiscum inferius probabit, scilicet posse Ecclesiam hanc veritatem de fide diffinire: quod non posset, si illa nũquam de fide fuisset: etenim Ecclesia nõ potest nouum fidei articulum statuere; sed solum potest declarare ea, quę Ecclesia antiqua ab Apostolis tanquam de fide recepit, & sub obliuionis tenebris temporum malitia delitescunt. Quare, vt consequenter loquatur, concedat necesse est hanc veritatem ab Apostolis aliquando fuisse acceptam: quod in hac materia est diligentissimẽ obseruandũ: nam veritatẽ istam ab Apostolis fuisse traditam supra diximꝰ: ita vt qui fidẽ à Christo acceptã Ecclesię promulgarunt ijdem declarauerint B. Virginem ab illa vniuersali regula fuisse exceptam, vt satis declarat testimonium S. Cecilij. Et quamuis hanc fidei certitudinem temporum iniuria deleuerit, & adhuc sub obliuione delitescat: tamen illius fidei vestigia in Ecclesia semper permansisse, ex eo, vel euidẽter probatur: quoniam in singulis quibusque sæculis hæc B. Virginis exemptio à Patribus, virisq; doctissimis, & sanctissimis sufficientibus argumentis, & congruentijs comprobata fuit, tum ex sacris literis, tum ex ratione sumptis; ita vt nõ temere, sed pie posset existimari B. Virginẽ singulari Dei gratia ab originali fuisse præseruatam, vt ex sequentibus magis patebit.

ARTICVLVS VI.

An B. Virginem excipi ab vniuersali regula peccati originalis sacris literis sit magis consonum, quam oppositum?

§. 1.

Refertur opinio aduersariorum.

CVm in superioribus articulis iam sit constitutum neutram opinionem sacris literis repugnare, nec illam, quę B. Virginem ab originali liberat (quæ est nostra opinio) nec illã, quæ defendit eam cum originali fuisse conceptam, quæ aduersarijs placet: consequenter explicanda est secunda difficultas initio proposita: quæ nam illarum opinionũ sacris literis sit consonantior? 1. Explicatur 2. difficultas.

Huic

2. *Opinio aduersariorũ.* Huic quæstioni aduersarij respondent, & constanter docent suam opinionem Sacræ Scripturæ esse longe consonantiorem, & vt omittamus eos, quos art. citauimus; qui ante constitutionem Sixti Quarti scribentes docuerunt, opinionem, quæ B. Virginẽ ab originali liberat, expresse contradicere Sacræ Scripturæ, & ideo esse impiam quia horum opinionem vt vere erroneam, imò etiam hæreticam reiecimus in dicto art. 1. §. 1. in hoc art. solum agemus cum illis, qui post Sixtum Quartum docuerunt neutram opinionem sacris literis repugnare; suam tamen magis illis esse conformem. *Medina.* Ex his igitur ita formaliter scribit *Medina 3. p. q. 27. artic. 2. concl. 4.* vbi ita scribit: *Pars affirmatiua huius quæstionis magis est consentanea Scripturis Sanctis, & regulis Fidei Catholicæ*: in qua sententia, si non in terminis, satis tamen est *Caietanus in trac. de Conceptione Virginis cap. 2.* *Caietan.* nec (vt puto) contradicent Theologi, qui cũ Thomistis sentiunt B. Virginem in peccato originali fuisse conceptam.

3. *1. Locus.* Pro hac sententia afferuntur omnes Sacræ Scripturæ propositiones, quæ generaliter tradunt, omnes Adami filios ab eo trahere originale peccatũ, quas adduximus art. 1. huius quæstionis.

4. *2. Locus.* Secũdo adducuntur loci Sacræ Scripturæ, quibus probatur solum Christum esse Sanctum, & à peccato liberum.

5. *3. Locus.* Tertio afferuntur loci, ex quibus conuincitur omnes Adami posteros ad Christi redemptionem pertinere, ad quam nõ nisi peccatores pertinent.

6. *4. Locus.* Quarto ex Bandello in dicto tractat. contra Virginis immaculatam conceptionem cap. 26. adducitur illud Salomonis Ecclesiastes 7. *Virum de mille vnum reperi; mulierem autem ex omnibus non inueni*: quia scilicet nulla mulier fuit absq; peccato, vt ibi ait Glossa.

7. *5. Locus.* Quinto adducitur illud Prouerb. 25. *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum*: vbi per argentum glossa intelligit B. Virginem; per rubiginẽ autem originale peccatum; vt sit sensus aufer à B. Virgine originale peccatũ, quod in sui cõceptione cõtraxit, & egredietur, siue nascetur ex vtero sine originali peccato. ¶ Postremo affertur illud Iob. 3. *Obscurẽtur stellæ caligine eius; expectet lucẽ, & non videat, nec ortum surgentis auroræ*: agit enim ibi de die, & hora, in qua in vtero est cõceptus: & petit vt caligine eius stellæ obscurentur, ne lucem videant, nec ortum auroræ consurgentis: & cum per auroram intelligatur B. Virgo, satis declarat eam solum in suo ortu .i. in sua natiuitate fuisse sine peccato originali. 8. *Postrem. Ex Iob. 3.*

¶ Hæc sunt, quæ ab aduersarijs ex sacris literis afferuntur, vt probent suam opinionem cum sacris literis maxime consentire.

§. 2.

Opposita sententia est vera.

His tamen non obstantibus, dicendum est longe cõsonantius Sacræ Scripturæ esse, B. Virginem ab originali peccato fuisse præseruatam: cõstãter id defendunt nostræ opinionis authores. 9. *Opposita sẽtentia.* f. *Catharinus lib. 3. de Conceptione Virginis cap. vltimo fol. 93. Canisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 6. pag. 61. §. Sed scripturas adhuc exigimus; vbi late id probat vsq; ad finem illius capit. late etiam Valentia 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 3. pag. 487. §. Primũ igitur probatur: quem fere ad literam transcribit Morales libro. 3. de Christo, & Virgine tract. 1. in probatione sextæ concl. pag. 278: idem, quãuis breuiter, probat Bellarminus to. 4. lib. 4. de Amissione gratiæ, & statu peccati cap. 15. pag. 321. §. Quod attinet ad tertiũ aliquo modo, Suar. 2. to. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 38. col. 2. latissime id probat Fr. Stephanus Mendes Ordinis Prædicatorũ lib. 3. de la dignidad de la Virgẽ c. 33. cũ seq. vt omittamus varios tractatus cõcionatorũ, qui lingua vulgari his nostris temporib. excusi sunt à Ioanne Pineda in serm. festi Conceptionis, & in aduertẽtiis ad priuilegiũ Ioannis 1. Regis Aragoniæ, à Gundisaluo Sanches Luzer. ab Aluaro Pacanha de Palat. à Fr. Alphonso Remon, deniq; à Fr. Vincentio Iustiniano ex præcitato prædicatorum ordine in proprio huius rei tractatu.* *Catharin. Canisius. Valentia. Morales. Bellarm. Suar. Stephanus. Pineda. Luzero. Palatio. Remon. Vincentius.*

Nos his Theologis subscribentes conabimur hanc opinionẽ ex sacris literis multis modis confirmare: non quidem expressis (quia si hæc darentur, nostra sententia esset de Fide) sed locis satis probabilibus, siue quia figuræ sunt eiusdem 10. *Placet hæc opinio.*

B. Virginis: siue quia in sensu mystico illam significant: siue quia spiritualiter à nonnullis ex Patribus de ea intelliguntur: siue denique, quia ex Sacris Scripturis adiunctis aliquibus circunstantijs possit hoc priuilegium efficaciter conuinci.

§. 3.

Probatur ex figuris Sacræ Scripturæ.

11. HAnc igitur nostram opinionem primum confirmabimus, adductis nonnullis sacræ Scripturæ figuris; quæ in hac materia nõ paruam faciũt probabilitatem; cum ex doctrina Pauli primę Corinth. 10. quæ in noua lege futura erant, Patribus veteris testamenti in figura contingebant, & significabãtur. Quia veró creatio Adami, & Euæ fuit prima figura in sacris literis reperta, ab illa incipiemus.

12. 1. *Figura Adamus.* Primo igitur loco cum Bellarmino incipiemus à creatione Adami, quem figuram Christi gessisse satis docet Paulus ad Roman. 5. dum ait: *Adamum formam fuisse futuri*, id est Christi. Quo supposito, sumi potest argumentum; vt sicut Adamus formatus fuit de terra nunquã male dicta, sed omnino immaculata; ita etiam Christ⁹ secundus Adamus formãdus erat de matre, quæ semper immaculata fuerit, & nunquã maledicto subiecta. Quo argumento vtitur *Bellarminus vbi supra, & Valentia loco cit. pag.* 409. §. *Vt genus, & ante eos illo vsus est Cannisius in d. c.* 6. *pag.* 62. §. *An mysterio vacet: & ante eos Catharinus in 2. tract. de Conceptione Virginis lib.* 3. *pagina* 96. *in fine: & Bernardinus Senensis tomo quarto sermon.* 49. *in Feria tertia post Resurrectionem pag.* 272. *col.* 2. Et vere argumentum non est contemnẽdum, cum eo vsus fuerit Beatus Andræas Apostolus, vt referunt presbyteri Achaiæ in libro de Passione eiusdem Apostoli. Cum vero nec de libro isto dubitetur, nec de illius authoritate, & veritate dubitari possit, vt ostendimus *supra quæstio.* 4. *artic.* 1. §. 2. *numer.* 32. non potest argumentum istud aduersarios non vrgere: nec ego possum illos non laudare, quod illius nullam faciant mentionem.

Rom. 5.

Bellarm. Valentia. Cathar. Senensis.

13. *Apostolus S. Andræas,*

14. Corroboratur adhuc quod ex eadem figura S. Dominicus fundator Dominicanæ familiæ argumentũ sũpsit ad cõfirmandam B. Virginis immunitatẽ à peccato originali, vt vidimus *in d. q.* 4. *art.* 1. §. 3. *num.* 65. vbi ostendimus non esse audiendum Bandellum, dum mendacij dãnat eos, qui hunc librum S. Dominico tribuunt, cum à viris doctissimis, & in libris legendis versatissimis illi tribuatur: sicut etiam ostendimus non esse audiendũ, dum verba interpretatur de Virgine, pro tempore, quo Verbum cõcepit, cum expresse doceat Christum sumpsisse carnem de terra, id est de matre nunquã maledicta, nec enĩ similitudo aliter cõstaret. *S. Dominicus.*

15. 2. *Figura Eua.* Euam fuisse figuram B. Virginis, & eius typum gessisse, vulgare est apud Patres, & expresse docuit Epiphan. hæres. 68. Quare ab illius etiam creatione potest sumi argumentum: etenim sicut Eua formata est ex costa Adami sine vlla contagione peccati: ita etiam Beata Maria per Euam figurata sine vllo peccato in vtero est formata: & sicut Eua figura Mariæ tota pulchra, & in nullo vitiata, tradita est Adamo in vxorem; ita etiam Maria tota pulchra tradita est Verbo diuino in Matrem. Quo etiam argumento vtuntur Cannisius, & Bellarminus locis citat.

16. 3. *Figura Paradisus terrestris.* Tertio loco Paradisum terrestrẽ fuisse B. Virginis figuram testatur *Petrus Damianus in serm. de assumptione illius: & merito*; quia in medio illius plantatũ erat lignum vitæ, quod figura est Christi Domini. Iam vẽro Paradisus terrestris ita à Deo plantatus est, vt non solũ omnibus floribus pulcherrimis exornatus fuerit; sed nihil in eo lethale, nihil noxium, nihil spinosum plantatum sit. Cui figuræ satis est consonum, vt B. Maria per illam figurata ita omnibus virtutibus, & gratiis in sua cõceptione sit ornata, vt nihil vnquam vitij habuerit. Cui etiam concinit, quod ex illo Paradiso ascendebat fons irrigans vniuersam Paradisi superficiẽ, idque statim ac Paradisus formatus fuit: qui figura fuit Christi Dñi ex B. Virgine surgẽtis, qui gratia suæ copiosę redẽptionis vniuersam Virginem statim à principio irrigauit, eam ab omni vitio præseruans. 17.

Ex

Cannisius. Valentia. Carthusia. Ex qua figura argumentum sumpsit *Cãnisius lib.1.de Maria Deipara capite sexto pag.69. D. & Valentia quarto tomo disp. secunda quæst.1.punct.2.pag.409. §.Tertio figura etiam fuit. & Carthusianus in 2.trac. de Conceptione pag.96.*

17. 4. Figura ex arca testamenti. Exod.25. Quarto loco accedat arca testamẽti, ex qua in confirmationẽ nostræ sentẽtiæ argumentũ adducunt *Catharinus, Cannis. & Valentia.loc.cit.* & merito quia arcam illã figuram fuisse B. Virginis dubitari nõ potest: id enim satis aduertit Glossa Moralis, Burgensis in eodẽ loco, & in quadã Litania ab Ecclesia approbata, vt figura Virginis adducitur: etenim fabricata est, vt cęleste manna in se contineret, cũ vero manna in arca contentum omniũ cõsensu sit figura Christi, vt patet Prouerb.6. non potest arca non esse figura B. Virginis, quæ in vtero Christũ concepit. Quare cũ arca ex lignis Setim cõpacta fuerit, quæ similia sunt spinæ albæ, & in se ipsis sint omnis corruptionis, & putredinis expertia, figurando B. Virginẽ satis significãt, eam ex natura sua spinam esse, quia ex Adamo descendebat: fuisse tñ spinam albam, & omnino incorruptã, & nunquã putridam; vt figuratum figuræ accõmodate corresponderet; vt scilicet digna foret, intra se, & in suo vtero continere cœleste manna, Verbum scilicet diuinũ incarnatum.

18. 5. Figura ex Throno Salomonis. Cannisius: Valentia. Morales. Damianus Burgensis. Accedat 5. loco Thronus Salomonis 3.Reg.10.quã figuram in nostræ sentẽtiæ confirmationem adducunt *Cannisius vbi supra pag.52.in fine, Valentia loco cit. pag.410.& Petrus Morales in trac.de Christo, & Virgine lib.3.tract.1.pag.284.* Hũc Thronum fuisse figuram B. Virginis docet *Damianus serm.1.de Natiuitate Virginis, & Burgensis in Glossa Morali eiusdẽ loci.* De hoc Throno ita scribitur 3. Reg. 10. *Fecit Rex Salomon Thronum de ebore grandem, & vestiuit eum auro fuluo nimis.* Hic Thronus, ideo quia eburneus, candorem continentiæ significat, ebur enim est os Elephantis inter omnia animantia castissimi, cum ad secundam fœminã nõ accedat, vt annotauit Raban⁹ in eodem loco; vnde candor eboris, qui purissimus est, cum significatiuus sit continentiæ, quam accõmodatissime B. Virginẽ significat; cuius continentia in vniuerso humano genere singularis fuit, & vnica, sicut etiã Elephantis inter omnia animãtia singularis est: vnde B. Virgo satis digna fuit, vt Rex Salomon (Verbũ.s.diuinũ) in ea cum maiestate sederet, non solum sumendo ex ea carnem, sed etiam in eius gremio, tanquam in vero solio in infantili ætate conquiescendo. Quod vero iste Thronus accommodatissime sit figura B. Virginis, duo sunt diligẽtissime aduertenda. Primum est, id quod scribitur *duæ manus hinc, & hinc tenebant sedile*: quæ verba satis videntur significare B. Virginis immunitatem; tum quoad actionem, tum quoad conceptionem: etenim duę illæ manus ita sedile ex vtraque parte tenebant, vt nihil sedilis esset, quod à duabus illis manibus non teneretur. Hoc autẽ satis expresse figurando significat totã Virginẽ, & ex parte principij sui esse, qđ à cõceptione incipit; & ex parte finis vitæ, quæ morte finitur, diuina manu, & protectione fuisse tentam atque subleuatam, ne scilicet vllo inficeretur vitio. Quare verba illa quam diligentissime sunt annotanda, vt dicamus nostram sententiam esse satis consentaneam Sacræ Scripturæ, vtpote figuris satis expresse confirmatam. 19. 1. an notandum.

Sed non minus annotanda sunt verba: *Et non est factum tale opus in vniuersis regnis*: quæ verba, vt bene aduertit Morales, satis efficaciter probant immunitatem B. Virginis in nullo alio puro homine repertam fuisse; sed fuisse in sola Virgine specialem: talis autem non esset, si post contractam maculam originalem in vtero mundaretur: hoc enim opus factum fuit, & in Ieremia, & in Ioanne: etenim illa verba ita intelliguntur, vt opus similis artificij, & generis in nullo alio artefacto repertum sit, quod satis cõgruẽter probat nullius alterius sanctificationem fuisse eiusdem rationis cum sanctificatione Beatæ Virginis: hoc autem non ob aliam rationem verum esse potest, nisi quia sanctificatio aliorũ fuit mundatiua à peccato incurso: Virginis autẽ fuit præseruatiua, ne incurreretur. 20. 2. annotandum.

Accedat sexto figura sumpta ex virga Iesse, de qua Isaiæ 11. quam ad nostrum 21. 6. Figura ex virga Iesse.

Isai. 11. Cannisius. Valentia, strum institutum afferunt *Cannisius in dicto capite sexto, pagina 64. litera A. & Valentia vbi sup. pag. 410.* ita autẽ inquit Isaias: *virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus Dñi,* quæ verba, & prophetiam continent, & figurã: etenim per virgam Iesse cõmuniter intelligitur B. Maria; & per florem de radice eius ascendentem intelligitur Christus Dñs à Maria genitus, vt ait *Hierony. in eodem loco, Tertullia. in lib. de Incarnat. Christi, Rupert. lib. 2. in Isaiam c. 8. Glossa interlin. & Lyra, & est cõmunis explicatio, quam vtiliorem appellat Hugo Cardinalis in eodẽ loco, & probat doctissimus pariterq; sanctissimus Fr. Thadæus Perusinus olim totius Ordinis Eremitani Generalis dignissimus in Comment. ad eundem locũ.* (Hierony. Tertullia. Rupert. Glossa, HugoCar. Thadæus. Perusin⁹,) Hæc tamen figura, vt simpliciter ab Isaia proponitur, ad nostrum intentum nõ pertinet, nisi dicamus virgã illã à radice sua egressam esse nõ curuam, aut reflexam, sed semper rectam, & directam, & statim in suo egressu dignã, vt de illa, tanquã de radice incorrupta flos Verbi diuini incarnati ascẽdat: quæ explicatio ideo mihi videtur probabilissima; quia Isaias non sine mysterio mentionẽ fecit primi huius Virginis egressus.

22. 7. Figura ex Ezech. 43. Septimo adducatur figura sumpta ex domo, & altari, quod monstratũ est Ezechieli c. 43. hãc enim domũ, & hoc altare in ea erectũ, non solũ figuram esse Ecclesiæ, sed etiã B. Virginis sine fundamento negabitur: etenim B. Virginẽ esse templũ & domũ in summitate montiũ ædificatã, satis patet ex doctrina Patrũ in c. 2. Isaiç: (Isa. 2.) *Et erit in nouissimis diebus præparatus mons Dñi in vertice montium;* & Psal. 86. *Fundamenta eius in montibus sanctis:* nam *D. Gregor. 1. Reg. c. 1:* (Psal. 86. D. Greg.) per montẽ illũ in vertice montiũ ædificatũ intelligit B. Virginem. Quare nõ sine fundamẽto domus ista, de qua Ezech. 43. potest dici figura B. Virginis. Vnde doctissimi Sacrę Scripturæ interpretes id admittũt; ita *Hector Pintus in cõment. ad eundẽ locũ Ezech. ad illa verba Ista es lex domus p. 401. col. 1. in medio: & Barrad. 1. to. concord. lib. 6, c. 3. pag. 473. in* (Pintus. Barradas. Morales.)
23. *6. Gẽma; & Petrus Moral. de Christo & Vir-*
1. Confirmatio. *gine lib. 3. trac. 1. pag. 281. in princ.* Hoc
supposito, expendenda sunt illa verba d. c. 43. *Hæc lex domus Dñi in summitate mõtis, omnis finis eius in circuitu S. Sanctorum est.* Illã etiam inferius posita: *Hi sunt ritus altaris, in quacunq; die fuerit fabricatum, vt offeratur super illud Holocaustum.* Ex prioribus verbis sumitur efficax argum. ad nostrum institutum, vt docte aduertit Barradas: etenim, *omnis finis huius domus in circuitu est S. Sanctorum*: quæ verba satis figurant, quod omnis finis B. Virginis per circuitũ, ita vt nihil illius extra maneat, sit Sanctũ Sanctorum. i. mundũ, & immaculatũ. Porrò si tota Virgo per circuitum sancta fuit, & munda, vtiq; non solum natiuitas eius, vita, opera, & mors fuerunt munda; sed etiam ipsa cõceptio (primum scilicet illius esse) fuit immaculata: ita vt nihil extra maneat, sed quidquid in ea fuit intra includatur, & subinde totum fuerit immaculatum, & purum ab omni vitio tam actuali, quã originali: quod etiam conuincunt verba posteriora: 2. Confir. significant enim hunc ritum fuisse à Deo impositum illi altari significatiuo Virginis, vt in quocumque tempore fuerit fabricatũ, tale sit, vt in eo Holocaustum Deo offeratur, cum vero hoc altare figuratiuum Virginis tũc primo formatum sit, cum primum Virgo fuit in vtero concepta: negari non potest puritatem conceptionis, & immunitatem ab omni originali vitio satis consentire cum figura Ezechielis, de qua agimus.

24. 8. Figura ex Daniel. Octauo loco accedat visio Nabucdonosor Daniel. 4. de arbore, quæ iussa est succidi, & præcindi ramos eius, & folia excuti: & tamen germen radicum illius iubetur seruari in terra: ita enim scribitur: *Succidite arborem, & præcidite ramos eius: excutite folia eius: verumtamen germen radicum eius finite.* Hęc arbor secundum mysticum sensum figura fuit Adami in ætate innocentiæ: in quo mira Adamus fruebatur fælicitate; & erat arbor procerissima, & amplissima, miris ornata frondibus, & floribus, & fructibus. Quæ arbor post peccatũ iussa est succidi, & omnibus suis ornamentis spoliari, vt. s. esset figura miserrimi status naturæ humanę post peccatum. Vnde arbor illa naturæ humanę à suis ornamẽtis spoliata figurabat eandẽ naturam in Adamo plã-

tatam

tatam,& originali vitio vitiatam. At tũ in ea germen radicũ eius iussum est seruari intactum, vt aliquando posset crescere, efflorescere,& fructificare. Hoc autem germen radicis huius arboris fuit figura

Isai. 11.

B. Virginis, iuxta illud Isaiæ 11. *Egredietur virga de radice Iesse* B. Virgo: quæ iussa est seruari, ne peccato originali inficeretur, sed in pristina puritate permaneret, vt per eã arbor naturæ humanæ cresceret,& germinaret florẽ,& fructũ, nẽpe Christũ Dñm; qui arborem istam naturæ humanæ in Adamo plantatã non solũ in pristinam dignitatẽ restitueret, sed etiã in longe ampliorem,& florentiorẽ repararet. Si vero per germen vitis, velis figurari Christum Dñm, per radicem vero

Alia explicatio.

B. Virginem (vt explicat Pereira lib. 5. in Daniel. pag. 26.& 262. subscribit Morales de Christo,& Virgine lib. 3. trac. 1. pag. 280.) non repugnabo: quia semper per hanc figurã B. Virgo à peccato originali liberatur: at tamen nostra explicatio potius est amplectenda: tũ, quia Isai. 11. per virgam, quæ de radice Iesse egreditur (quæ idem est, quod germen) cõmuniter intelligitur B. Virgo, vt patet ex *Hieronym, Glossa Interliniari,& ex alijs in eodem loco*: tũ etiam, quia litera habet: *& germen radicum eius*; per radices autem in plurali non possunt intelligi, nisi parẽtes, ab Adamo vsque ad Ioachimum, ex quibus hoc germen .i. Virgo orta est.

Nostra explicatio verior.

Hierony. Glossa.

25. Hæ sunt illustriores figuræ, quibus nostra sententia fit Sacræ Scripturæ satis cõsentanea: plures aliæ adducuntur à Catharino, Morales,& ab alijs, qui sermones de immaculata conceptione his nostris temporibus lingua vulgari prælo mandarunt .s. Vincentius Iustinianus: Gundisaluus Sanches Luzero: Aluarus Pecanha de Palatio: Alphonsus Remon: Ioannes Pineda, tum in Conc. de hoc festo: tũ etiã in aduertẽtijs ad priuilegiũ 11. Ioannis Primi Regis Aragoniæ: quibus adde Fratrẽ Stephanum Mendes in tra. de la dignidad. de la Virgẽ lib. 3. c. 33. ex quibus multa habebis, quæ potius ad concionandũ valẽt, quam ad disputandũ.

26. ¶ Aduertimus interim argumentũ istud sumptũ ex figuris Sacræ scripturæ non esse parui faciendum: siquidem mysteria legis nouæ in lege veteri figuris à Deo significabãtur, iuxta illud Pauli: *Omnia in figuris contingebãt illis*. Vnde argumẽta ex figuris sumpta ad confirmanda aliquam veritatem pluris esse facienda, docet Canus 12. de loc. Theol. cap. 12. pagin. 778. quod aduersarij non negabunt.

§. 4.

Probatur ex locis mystice intellectis.

Secundo loco accedant illa loca Sacræ Scripturæ, quæ in sensu mystico cõmuniter de B. Virgine explicãtur: ex quibus etiã non inefficax sumitur argumentum ad veritatis confirmationem, vt idem Canus scribit,& fatebũtur aduersarij. 27. *Ex mystico.*

Primo loco afferuntur verba Gen. 3. *Inimicitias ponam inter te,& mulierẽ; ipsa conteret caput tuum*: a quo loco tanquam à prophetico testimonio suã probatione incœpit Catharinus in 2. tract. de Cõceptione Virginis pag. 93.& adducitur à *Cãnisio lib. 1. de Maria Deipara c. 6. pag. 63. B. C.& Suario 2. to. ad 3. p. disp. 3. sectio. 5. pag. 38. col. 2. in fin. late Petrus Morales de Christo & Virgine lib. 3. trac. 1 pag. 282.* 28. *1. locus ex Genes. 3.*

Cannisius. Suar. Morales.

Pro explicanda vi,& efficacia huius loci, præmittendum est Deum in hoc loco agere cũ serpente, qui Euam decepit, vt patet ex verbis antecedẽtibus: *& ait Dominus ad serpentem; quia fecisti hoc maledictus es inter omnia animantia, &c.* deinde adiũgit *inimicitias ponam, &c.* Quæstio igitur est vtrùm verba ista intelligẽda sint de vero serpẽte, in quo Diabolus est locutus, an vero de serpente trãslatitiè sumpto pro Diabolo? vt patet ex ijs, quæ scribit *Benedict. Pereira lib. 6. in Genes. q. 4. pag. 611.* Quidã enim illa intelligunt de vero serpente, *vt Ephrem, Barcephas, Iosephus, Didymus*,& plures alij, quos refert,& satis probat *D. Thom. in postilla ad Gen. c. 3. ad præcitata verba: & Oleaster in eodẽ loco*. Alij volunt nomine serpẽtis intelligi Diabolum,& ad eum solũ sub serpẽtis vocabulo,& figura maledicta posita pertinere: quæ sententia inter Patres,& interpretes Sacræ Scripturæ est cõmunis: *ita August. lib. 2. de Genes. contra Manich. c. 17.& 18.& lib. 11. de Genes. ad lit.*

29. *An hæc verba dicta sint ad serpentem i. Diabolũ*

Pereira.

1. Opinio. Ephrem. Iosephus. Didym. D. Thom.

2. Opinio.

August.

Gregor. Chrysost. Theodoret. Beda. Rupert. Hugo. Gloßa. Lyra. Caietan. Pereira.

c.36.Gregor.lib.21.Moral.cap.2, & in 3.p. Curæ Pastoralis admonitione 21. Chrysosto. homil.17.in Genes.& author operis imperfecti apud eundem homil.45. Theodoretus, & Beda in eodem loco: Rupert.lib.3.de Trinit. cap.18.19.& 20.& lib.2. de Victoria Verbi Dei c.16.& 17.Hugo de S.Victore in c. 3.Genes.vbi Gloßa Ordinaria, Lyra, & Caietanus. Vtramque opinionem conciliat Pereira *vbi supra in 4.sente nt. pagin. 617.* vt maledictio serpentis secundum historicum sensum ad verum serpentem pertineat; secũdum autem sensum mysticũ, qui à Deo principaliter intẽditur, ad Diabolum referenda sit. Quam sententiam

30. Abulens.

satis significauit *Abulensis in d.cap.3. si expendantur, quæ scribit ibidem fol.21. col.4. §. Dicendum, quod verum est.* Nos dicimus primam sententiã, si intelligatur, vt verba de solo vero serpente agant, omnino esse irrationalem, vt optimè aduertit Lyra: si vero eum tertia opinione verba illa admittant sensum mysticum, vt serpens verus mysticè significet Diabolum; opinio potest admitti tanquam probabilis: quamuis secunda mihi sit probabilior, & ideo amplectẽda, quia inter Patres, & interpretes est cõmunior: iuxta quam opinionẽ nomine serpentis in sensu literali intelligitur Diabolus: nam ad illum sub nomine serpentis veri Deus maledictionẽ dirigebat, vt tertia opinio admittit.

31. Quid intelligatur per mulierem.

Est etiã dubitatio; quidnam per mulierẽ, sit intelligendum, inter quam, & serpentem (Diabolũ .s.) promittit Deus se inimicitias positurũ? Cõmunis expositio per mulierem intelligit appetitũ sensitiuũ, & ea, quæ pertinent ad partẽ inferiorẽ: quæ licet, amissa originali iustitia,

2. Expositio.

cũ Diabolo amicitiam inerit, dũ sua pronitate in malũ aduersus spiritũ concupiscit, vt ait *Paulus ad Galat.5.* tamen adiuta Christi gratia inimicitiã gerit contra Diabolũ; cui⁹ caput, i. malã suggestionẽ, quam Diabolus initio ingerit, resistendo conterit: quantumuis per latẽtes insidias calcaneo positas illam vincere contẽdat; quæ est cõmunis explicatio, quã ex August. refert, & magis probat *Lyra in iisdẽ verbis, & ad 1.c.Iob. ad illa verba ne forte peccauerint filij mei probat D.Gregor.lib.1. Moral.c.38.Chrysosto.homil.40.in Matth.*

Galat.5.

Lyra. August. D.Grego. Chrysost.

Beda. Lyra.

Beda in eodem loco, Lyra cũ alijs pluribus. Non desunt qui per mulierẽ, intelligant omnes fœminas sanctas: sicut etiam non desunt, qui per eam intelligant tã fœminas, quàm viros. Sed omissis his duabus posterioribus explicationibus, quia non satis videntur accõmodatæ, quã plurimi ex Patribus per mulierẽ intelligunt B. Virginẽ, ita multos intellexisse testatur *Pereira in d.lib.6.in Genes.q.4.pag.616.& satis Abulens.in d.c.3.Genes.fol.21. col.2. & Lyra in eisdem verbis: probant Ioannes Ferdinand.in suo Thesauro scriptur. verbo calcaneus, & Morales de Christo & Virgine lib.3.tract.1.pag.282.& est inter recẽtiores satis cõmunis: eam etiam confirmat Beda in quæstionib.in Genes. ad præcitata verba to. 8.pag.164.& placuit D.Bernard.homil. 2. supra Missus est:* nec video cur non sit admittenda, & cæteris anteponenda: nam præterquã, quod antiqua sit, & pluribus probata tẽpore Bedæ, & D.Bernard, verba omnia facile illi accõmodãtur: etenim inter illam, & Diabolum maiorem Deus posuit inimicitiã, quam inter quamcũq; aliam creaturã: vt omittamus, quod Eua, cuius occasione Deus hæc verba contra Diabolum protulit, figura fuit B.Virginis, vt omnes agnoscunt: satis igitur consentaneũ est, vt in illis verbis per mulierẽ intelligamus Virginem Deiparam.

32. Verior explicatio.

Pereira. Abulens. Lyra. Ioan.Fer.

Beda. D. Bern.

33. Ex hac deducitur immunitas B. Virginis.

Qua supposita opinione, ex præcitatis verbis satis probabiliter deducitur immunitas B. Virginis à peccato originali: etenim illa verba, *Ipsa conteret caput tuum,* satis accommodate intelliguntur de peccato originali: hoc enim accõmodatissime significatur per caput Diaboli; cũ ab eo, tanquã à capite, & à prima origine incipiat Diaboli potestas. Hoc autẽ peccatũ B.Virgo contriuit, quia ab eo diuina gratia fuit præseruata, & libera; vt vere dicamus inter illam, & Diabolum perpetuas fuisse inimicitias, vt quia nunquam fuerit sub potestate, & vexillo illius; sed semper sub vexillo Christi, qui est verũ Virginis semen, inter quod, & Diabolũ inimicitiæ fuerũt perpetuæ, & perpetuũ bellũ. Et inde est, *vt Diabolus soli calcaneo B. Virginis fuerit insidiatus:* quia exteriori, & vltimę illius parti per externas solũ, & extrinsecas tentationes insidiabatur.

Nec

34. *Obiectioni occurritur.* Nec obijcias, quod in aliquibus codicibus legitur: *ipse conteret caput tuum*; quasi illa verba non de B. Virgine dicantur, sed de semine eius Christo: non obstat, inquam, quoniam nostra editio vulgata legit non *ipse*, *sed ipsa*, quæ lectio est amplectenda. *Vera est editio vulgata.* Scio verba illa *& ipsa conteret caput tuum* à plerisque explicari non de peccato originali, sed de illecebra carnis, & superbia mentis: & ab alijs de potestate Dœmonis. *Per caput serpentis quid intelligatur?* Primam expositionẽ probauit D. Bernardus in d. homil. 2. ita scribens: *Ipsa procul dubio contriuit caput venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionẽ, tam de carnis illecebra, quam de mentis superbia deduxit ad nihil.* *1. explic. D. Bern.* Posteriorem vero probarunt *Lyra in eisdem verbis, & Abulensis eodem loco fol. 21. col. 2. & Pereira in d. lib. 6. q. 4. pag. 616. litera C.* *2. explic. Lyra. Abulensis Pereira.* His duabus expositionibus addi potest tertia, quam probauit *Rupertus Abbas libro 3. de Trinit. in Genes. tom. 1. c. 19. pag. 59.* *3. explic. Rupert.* vbi B. Virgo ideo dicitur *caput Diaboli contriuisse*, quia filium suum sine peccato mundo edidit. Sed quamuis sciam verba illa tribus illis modis explicari posse: scio tamen satis accommodate explicari de peccato originali: quoniam nihil video, quo hæc expositio, vel apparenter impugnari valeat: imò video nostram explicationem ipsis verbis esse cæteris omnibus consonantiorem: etenim peccatum originale vere est caput, & initium totius dominij, quo Diabolus post primũ Adami peccatum toti humano generi dominatur; cum ex eo, tãquam ex fonte, oriatur fomes peccati, & pronitas ad malum, qua Diabolo coniungimur, & veluti cõsociamur: cum tamen ratio capitis cæteris explicationibus non satis accommodetur: quod satis est, vt dicamus sententiam, quæ B. Virginem à peccato originali liberat, præcitatis verbis esse satis consonam.

Secundus locus ex Iob. 3.

35. *2. locus ex Iob. 3.* Secũdo loco afferri possunt verba Iob. 3. *Expectet lucem & non videat nec ortum surgentis auroræ*: quæ ex sententia Diui Thomæ intelliguntur de nocte originalis peccati, cui hoc imprecatur, vt *expectet lucem, & eam non videat, nec ortum surgentis auroræ*. Per lucem autem intelligit Christum; per auroram vero B. Virginẽ: *Explicatio D. Thom.* ita enim scribit 3. *p. q. 27. artic. 2. ad 2. & hoc signatur Iob. 3. vbi de nocte originalis peccati dicitur: expectet lucem. i. Christum, & non videat (quia nihil inquinatum incurrit) vt dicitur Sapient. 7. nec ortum surgentis auroræ. i. B. Virginis, quæ in suo ortu à peccato originali fuit immunis.* Constat igitur D. Thomam expresse asserere noctẽ originalis peccati (quæ est nox, in qua in originali concipimur) expectare quidẽ Christum, vt scilicet illum coinquinet: sed tamen talem inquinationem in eo nõ videre: expectare etiam ortum B. Virginis, vt etiam illum coinquinet: & tamen in eo non videre talem coinquinationẽ; quia à peccato originali est immunis. 36. Igitur ex sententia D. Thomæ, Iob in illis verbis agit de nocte originalis peccati; qui intellectus ex antecedentibus videtur colligi: quia Iob in illo cap. totus est in maledicendo nocti, in qua conceptus est: non alia ratione (si mens D. Thomæ inspiciatur) nisi quia in illa cum originali peccato est conceptus. Huic autẽ nocti imprecatur, vt illius caligine stellæ cœli obtenebrentur, vt patet ex illis verbis: *Obtenebrentur stellæ caligine eius.* Per stellas autem communis expositio intelligit omnes Sanctos, quia omnes in peccato originali concipiuntur: *Quid per stellas?* ab hac autẽ imprecatione iuxta explicationem Diui Thomæ excipit & Christum, & B. Virginem. Videtur igitur locus satis expressus.

37. *Solutio aduersariorum.* Sed respondebunt aduersarij D. Thomam agere, non de conceptione B. Virginis, sed de eius ortu, id est natiuitate, quæ vere fuit sine peccato originali: hanc igitur natiuitatem excipi à nocte originalis peccati. Sed supposito cum D. Thoma, quod per auroram intelligenda est B. Virgo; *Non recipitur.* non video cur per ortum Virginis non sit intelligendus primus illius conceptus in vtero matris: etenim ortus auroræ tunc datur cum in nostro hemispherio primum incipit apparere: cur igitur B. Virgo non dicetur orta, cum primum in rerum natura in sui conceptione incipit esse? Nam & tunc satis proprie nata dici potest: sicut & Christus proprie dicitur natus, cum fuit conceptus, vt

Luc. 1. patet ex verbis Luc. 1: *Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est*. Quare si per auroram intelligenda est B. Virgo, vt aduersarij tenentur admittere, cum id admiserit D. Thomas; non video cur verbis Iob non sit consonantius, per ortum Virginis intelligere eius conceptionem potius, quam natiuitatem.

38. *Vrget aduersarios.* Supposita autem D. Thomæ explicatione, argumentum maxime vrget aduersarios, quanuis in se vim non habeat: quia Iob suæ conceptioni imprecatur, ne perueniat ad natiuitatem ex vtero, quam ad literam intelligit per lucem diei, & ortum auroræ, vt ex antecedentibus, & consequentibus facile patet. Non est tamen negandum locum istum posse etiã explicari in sensu mystico, nam in eo explicatur à D. Gregorio lib. 4. moral. c. 14. longe tamen diuerso à sensu D. Thomæ. Nec etiam negabo sensum D. Thomæ esse etiam satis accommodatum: vnde ab eo argumentum sumi potest, non inefficax contra aduersarios, vt dicamus immunitatem B. Virginis sacris literis esse maxime cõsonam: & ideo non immerito locum istum ad confirmandam nostram sententiam adducere *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 38. col. 2. C. & Valentiam 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 406. & Morales de Christo, & Virgine lib. 3. tract. 1. pag. 278.* *Suarius. Valentia. Morales.*

§. 5.

Probatur idem ex pluribus locis Scripturæ, qui Virgini accommodantur.

39. *Alij loci in sensu spirituali.* Tertio loco in confirmationem nostræ sententiæ communiter adducuntur plures Scripturæ loci, qui in sensu spirituali accommodantur B. Virgini: nam ex his probabile argumentum sumi posse non negauit Canus lib. 12. de loc. Theol. cap. 12.

40. *1. locus. Prouerb. 8. Galatinus.* Primus habetur Prouerb. 8. in illis verbis: *Dominus possedit me in initio viarũ suarum*: quæ verba licet de diuina sapientia explicari posse fateatur *Galatinus lib. 7. de arcanis Cathol. verit. cap. 1. paulò ante finem*: ea tamen accommodatius explicari de B. Virgine probat ibidem: & affirmat hanc fuisse Rabbinorũ antiquorum sententiam, quam satis amplectitur *Canisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 12. pag. 113. & post eum Morales de Christo, & Virgine lib. 3. tract. 1. pag. 284.* vbi pro eadem refert *Pisanum Theologum in lib. de Virgine in 7. fructu, latissime Stephanus Mendez lib. 1. de la dignidad de la Virgen à cap. 14. cum sequentibus.* Hoc autem supposito, Pisanus ille ita argumentatur: Dominus possedit Virginem ab initio viarum suarum: ergo Virgo non habet peccatum originale: sed vim huius consequentiæ deberet ostendere, quod tamen nec ille facit, nec alij: potest tamen ex hoc habere probabilitatem; quia secundum hunc seu sum allegoricum, siue mysticum viæ Domini, sunt viæ illæ, & opera, quibus secundum æternam suam prædestinationẽ salutem humani generis operatus est. Cũ verò Christus Dominus, quatenus homo, horum operũ sit principalis author, & ad illa operanda carnem sumpserit ex Virgine, eam sumpsit, tanquam initium totius salutis: vnde decens erat, vt Virginem ab æterno ab omni peccato immunem prædestinaret; & vt illam ab æterno absque vllo peccati vitio possideret. *Canisius. Morales. Pisanus. Stephanus Mendez.* *Probatur illa consequ.*

41. *2. locus ex Psalm. 45. Suarius.* Secundus locus sumitur ex Psal. 45: *Sanctificauit tabernaculum suũ Altissimus.* Quem locum pro aliquali nostræ sententiæ confirmatione adducit *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 38. col. 2*: etenim per hoc tabernaculum intelligi B. Virginem testatur *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 2. in argumento sed contra, & Methodius in serm. de Purific. & Stephanus Mendez vbi supra lib. 7. cap. 45. §. 6.* Ex his autem verbis Suarius infert immunitatem Virginis; quia verba ista, non denotant quamcũq; sanctificationem, sed singularem aliquã, quæ soli Virgini concessa sit, & quæ cõgrua sit tabernaculo Dei: talis autem non fuit alia, nisi præseruatio ab originali culpa. Quæ explicatio non sine probabilitate colligi potest ex verbis immediate sequentibus: *Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam Deus mane diluculo*: quæ verba accommodatissime ita explicari possunt, vt Deus B. Virginem sanctificauerit *summo mane, & diluculo*, hoc est, ab ipso conceptionis principio; idque per gratiam præseruantem eam ab omni originali labe. Cui expositioni concinit *D. Thom. Methodi9. Mendez.* *Confirmatur.*

illud

Pſal. 88. illud Pſalmi 88. *Thronus eius ſicut Sol*: quē
thronum eſſe B. Virginem communis
eſt explicatio, quæ placuit *Damaſceno*
Damaſc. *lib.4. de Fide cap.15. & Damiano ſerm. de*
Damian. *Aſſumptione Virginis, Suario, & alijs.*
Suarius. Quare cum Sol nunquam fuerit ſine lu-
ce; vtique thronus ille Dei, Beata. ſ. Vir-
go nunquam ſine luce extitit. Cum ve-
ro Deus tabernaculum ſuum ſanctifica-
ret ſanctificatione tabernaculo Dei con-
grua: & hæc fuerit ſanctificatio, quę illud
faceret lucem, & Solem: vtique taberna-
culum, id eſt, B. Virgo ſemper fuit Sol,
& nunquam tenebræ. Cui explicationi
maxime fauent Scripturæ, in quibus B.
Virgo comparatur luci, & Soli, vt patet
Apoc. 12. Apocal. 12. *Mulier amicta Sole*, & plures
aliæ.

Tertius locus ſatis conuenienter ad-
42. ducitur ex cap. 42. Eccleſiaſt. *Sol illumi-*
3. locus Ec *nans per omnia reſpexit, & gloria Domini*
cleſiaſt. 42 *plenum eſt opus eius.* Quem locum de B.
Maria explicat *D. Bonauentura in ſpeculo*
Virginis cap.3. & probat Morales vbi ſupra
Bonau. *pag.294.* Sed non video quomodo poſsit
Morales. locus iſte accommodari B. Virgini: ſi ve-
ro accommodetur, per Solem illuminan-
tem non intelligerem B. Virginem, ſed
Chriſtum illius filium, vt explicat gloſſa
interliniaris cum nonnullis alijs: hic autē
Sol *per omnia reſpexit*, quæ. ſ. ſunt in Vir-
gine, quia illam reſpexit, non ſolum in
vita, ſed etiam vt erat in vtero, idque ſta-
tim à principio conceptionis; etenim qui
omnia dicit, nihil excludit. *Et gloria Do-*
mini plenum eſt opus eius, id eſt Maria (quę
eſt opus ipſius Chriſti) plena eſt gloria
Domini: plena, inquam, per omnia, vt ex
verbis præcedentibus patet: fuit igitur
plena gloria Domini ſtatim in ſua con-
ceptione.

43. Quarto ex eodem Bonauentura (quē
4. locus. probat Morales) accommodari poteſt il-
Sap. 7. lud Sapient. 7: *Eſt enim ſpecioſior Sole: &*
ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum; luci
comparata inuenitur prior: quem locum
Bonauentura, & Morales intelligunt de
D. Bonau. B. Virgine. *Per diſpoſitionem autem ſtella-*
Morales. *rum* intellige ſanctitatem, & gratiam om-
nium aliorum Sanctorum: Virgo enim
omnibus eſt prior in gratia, non ſolum
quia maiorem habet, quam cæteri; ſed
etiam quia eam habet ſublimiorē in or-
dine: quia fuit præſeruatiua omnis pec-
cati.

Quinto loco accōmodatur illud Pſal- 44.
mi 84: *Benedixiſti Domine terram tuam,* 5. locus.
auertiſti captiuitatem Iacob, quæ (vt Mo- Pſal. 84.
rales aduertit pag. 283.) ita explicantur,
vt *per terram tuam* intelligatur B. Virgo;
quæ fuit terra à Deo benedicta: & ita be-
nedicta, vt ab ea Deus *auerterit captiuita-*
tem Iacob: auertiſti, inquam; quia eam à
captiuitate totius generis humani ſub
peccato originali præſeruauit. Cui con-
cinit, quod in Ægypto terra ſacerdotalis
ſemper fuit libera ab omni tributo.

Sexto accōmodari poteſt illud Pſal- 45.
mi 120: *Dominus cuſtodit te ab omni malo:* 6. locus ex
cuſtodiat animam tuam Dominus; quę ver- Pſal. 120.
ba B. Virgini fuiſſe dicta plures volunt.
Vt vero hanc petitionem magis expo-
neret additur *Dominus cuſtodiat introitum*
tuum, & exitum tuum. Per introitum B.
Virginis intelligitur ipſius cōceptio, per
ingreſſum animæ in corpus: iſte autem
cuſtoditus fuit, diuina præueniente gra-
tia, ne cum anima primum informaret
corpus, labem originalis maculæ contra-
heret.

Septimo: accedant loci Scripturæ, qui 46.
agunt de fundamentis B. Virginis. ſ. lo- 7. locus de
cus Pſalmi 86. *Fundamenta eius in monti-* fundamēt.
bus ſanctis. Iſaiæ. 2. *& erit præparatus mons* Pſal. 86.
Domini in vertice montium, Apocalyp. 21. Iſai. 2.
Fundamenta muri ciuitatis omni lapide pre- Apoc. 21.
tioſo ornata. Primum locum de B. Virgi-
ne explicant *D. Gregor. Pereira, & Suarius*
citati à Petro Morales vbi ſupra pag. 281.
Secundus vero locus de eadem explica-
tur à *D. Gregorio lib. 1. Reg. c. 1.* Tertium D. Greg.
locum eodem modo explicant plures
nouiorum, & inter eos *Barradas lib. 6.*
Concord. cap. 3. in principio. Fundamentum
autem alicuius ædificij eſt ipſum ædificij
initium: & ſubinde fundamentum ædi-
ficij virginalis eſt ipſa prima Virginis
cōceptio, quia illa tunc primum incœpit
viuere. Quare ſi fundamentum B. Vir-
ginis poſitum eſt in montibus ſanctis, vt
patet ex primo loco: & incœpit præpa-
rari in vertice montium, id eſt in ſumma
aliorum Sanctorum ſanctitate, vt dicitur
Iſaiæ. 2. & ſtatim cœpit ornari omni

lapi-

lapide pretioso, vt scribitur Apocal. 21. profecto sacris literis satis est consentaneum conceptionem B. Virginis virtute præseruantis gratiæ sanctam fuisse, & liberam ab omni originali macula.

47. *Plures loci ex Cantic.* Vltimo loco adducamus quamplurima testimonia ex lib. Canticorum, quæ ab Ecclesia, & à Patribus in sensu spirituali B. Virgini accommodantur. ¶ Nam Cantic. 2. dicitur: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* (*Cant. 2.*) Quem locú pro confirmanda nostra sententia diligenter annotarunt *Bellarminus lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 15. pag. 322. litera A. & Valentia 4 p. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 410. B. & Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 38. col. 2. B. & Petrus Morales de Christo, & Virgine lib. 3. tract. 1. pag. 287. & Stephanus Mendez lib. 4. de dignitate Virginis c. 58. §. 2. pag. 412.* (*Bellarm. Valentia. Suar. Morales. Mendez.*) Nec sine fundamento: quoniam cum multi Patres de B. Virgine hæc verba exposuerint; & Ecclesia Romana in officio Conceptionis in primis vesperis hæc verba formaliter recitet; negari non potest, illa B. Virgini aptissime accommodari, vt bene aduertit Bellarminus vbi suprà. Hac supposita explicatione multum vrget argumentum ex his verbis sumptum, vt bene annotauit Suarius vbi suprà: etenim sicut lilium ex eadem terra inter spinas ortum, sine vlla spina nascitur; ita etiam B. Virgo orta inter filias Adæ, vitio originali infectas, nullo originali vitio inficitur. ¶ Inferius cap. 4. habetur: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* (48. *Cant. 4.*) Quæ etiam verba ad confirmationem nostræ assertionis adducuntur à Bellarmino, Suario, Valentia, Cannisio, Morales, & ab alijs, qui omnes hæc verba explicant de Beata Virgine: & merito, quia Ecclesia in officio Conceptionis, atque in Missa eadem verba sæpius accommodat Virgini, idq; vt conceptionem eius fuisse sanctam ostendat. Quo supposito, ad institutum commodè explicari non possunt, nisi de pulchritudine omnem maculá originalẽ excludente. ¶ In eodem cap. 4. eadem Virgo à Patribus, interpretibus, & ab Ecclesia in officio eiusdem festi dicitur *Hortus conclusus, soror mea sponsa; hortus conclusus.* (49. *Cant. 4.*) Quæ verba cum adducantur ad denotandum conceptionem fuisse immaculatam, non possunt aliter explicari, quam de conclusione totius Virginis in circuitu, vt omnia ipsius Virginis in se contineat. ¶ Denique accedant cætera omnia, quæ ex consensu Patrum, & accommodatione Ecclesiæ ex eodem Canticorum libro adducuntur. f. Cantic. 6. *Pulchra es amica mea suauis, & decora, sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata*, (*Cant. 6.*) & in eodem cap. *Vna est columba mea, perfecta mea*, & iterum *viderunt eam filiæ Sion, & beatissimam prædicauerunt*, & iterum: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens.* Quæ omnia cum à Patribus, & ab Ecclesia B. Virgini accommodentur, negari non potest puritatem Conceptionis Mariæ Deiparæ esse omnibus illis locis satis consentaneam.

§. 6.

Probatur hoc ipsum ex verbis Angeli Lucæ 1. & ex alijs locis specialiter de Virgine.

VLtimo loco afferri solent nõnulla sacræ Scripturæ loca, quæ in specie loquuntur de B. Virgine: ex quibus nõnullis adiunctis, deduci potest argumentum satis efficax ad probandam puritatem Conceptionis cum sacris literis maximè consentire. 50. Alijs tamen relictis, vnum tantum locum afferemus ex verbis Angeli Luc. 1. *Aue gratia plena*; (*Luc. 1.*) ex quibus nouiores putant optimum sumi argumentum, vt *Suar. 2. to. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 38. col. 2. A. Valentia 4. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 407: Morales de Christo & Virgine lib. 3. tract. 1. pag. 283. & ante eos Franciscus Turrianus in epist. de peccat. original. & Salmeronius in epist. ad Rom. 5. disp. 52. pag. 482.* (*Suar. Valent. Morales. Turrianus Salmer.*) Nec sine fundamento: quoniam Author sermonis 11. de natali Domini apud Augustinum tom. 10. qui erat de Tempore 15. & habetur in appẽdice serm. 24. qui tribuitur aut Seueriano, aut Fulgentio; (*Author apud Aug*) ex his verbis nostram sententiam satis deducit, ita scribens: *Cum dixit gratia plena; ostendit ex integro iram exclusam primæ sententiæ, & plenam benedictionis gratiam restitutam.* Iam verò ira primæ sententiæ contra primos parentes latè includit culpam in omnes, qui in Ada-

Adamo peccauerunt, transfundendam. Ab hac igitur B. Maria fuit ex integro exempta, vt gratia benedictionis, quæ erat in ſtatu innocentiæ, ad plenum illi reſtitueretur. Ex his etiam verbis noſtram iſtam veritatem deducit D. Athanaſius in epiſt. ad Epithectum pag. 659, ita ſcribens: *Maria, ſi gratia plena dicitur, quod in illa totius gratiæ theſaurus reconderetur: quæ idcirco gratia plena denominata eſt, eo quod adimpletione Spiritus ſancti omnibus gratijs abundaret, & virtute Altiſsimi obumbraretur: quam virtutem per omnia tempora, etiam conceptus ſui habuiſſe confido: nec enim id temporarium in Virgine accediſſe opinor, ſed per omnia tempora hoc illi datum fuiſſe.* Ex his igitur verbis Angeli non inefficax argumētum ſumitur: nam cum verbum græcum κεχαριτωμένη in originali ponatur ſine articulo ἡ: iuxta Græcorum antiquorum receptam doctrinam idem eſt, quod ſingulariter, & modo inſolito gratioſa, vt cum Turriano nonnulli annotarunt ex Apollonio antiquiſsimo grammatico. Vnde apud Latinam verſionem *gratia plena* idem erit, quod modo quodam ſingulari, & inſolito præ cæteris omnibus Deo gratioſa: quomodo autem ſingulari modo & inſolito erit plena gratia; niſi ſit plena gratia eam ab omni vitio actuali, & originali præſeruante? quod ſatis expreſsit Diuus Anſelmus, dum in ſerm. natalis Baptiſtæ ſcribit; *B. Virginem in vtero mundatā fuiſſe altiori ſanctificationis gratia, quam aut Ioānes, aut Ieremias mundati ſunt:* altiori, inquam, quia gratia præſeruans ab aliquo vitio altioris eſt generis, quam gratia vitium emundans, quod exiſtit: nec poteſt B. Virgo non dici plena gratia modo inſolito, atque illi ſoli ſingulari: ſiquidem ipſamet in ſuo Cantico ideo exultat, *quia Deus illi fecit magna, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius.* Ex quibus patet gratiā Virgini tributam non eſſe gratiam, quæ ſecundum legem ordinariam datur alijs; ſed gratiam ſecundum potentiam ordinariam illi conceſſam; quæ ſpeciali quodam modo potentiam diuinam poſtulat.

51. *Athanaſ.*

52. *D. Anſelmus.*

Canticum Mariæ.

53. *Alia confirmatio.*

Hæc omnia inde etiam non inefficaciter confirmantur; quoniam ex his verbis colligitur B. Virginem præ omnibus alijs maiora gratiæ priuilegia accepiſſe, vt teſtatur *D. Thomas 3. p. q. 27. ar. 1.* imò ex illis omnes colligunt eam non ſolum accipiſſe omnia gratiæ priuilegia, quæ cæteris data ſunt; ſed etiam accipiſſe omnia, quæ decent matrem Dei, quæ longe ſunt maiora, & altiora: nec enim dici poſſet ſingulariter plena gratia, ſi aliquod priuilegium aut alijs conceſſum, aut ad dignitatem, & excellentiam matris pertinens illi fuiſſet denegatum: & inde inferunt B. Virginem fuiſſe in vtero matris ante natiuitatem ſanctificatam; non ſolum quia hæc gratia Ioanni, & Ieremię conceſſa fuit; ſed etiam quia illa maxime decebat matrem Dei. Iam vero cum dignitate matris Dei non minorem habet congruentiam, & decentiam ſanctificatio præſeruatiua à labe originali, quam deletiua illius: imò maiorem, quia magis decet Dei matrem nunquam fuiſſe ſub poteſtate Diaboli, quam exiſtentem ſub illius dominio à tali ſeruitute liberari, vt inferius latè dicemus. Ergo ſi ex plenitudine gratiæ (de qua Angelus Luc. 1.) bene infertur B. Virginem in vtero matris à peccato originali iam contracto ſanctificari: à fortiori ex eadem plenitudine inferetur eam fuiſſe præſeruatam, ne tale peccatum contraheret. Quæ ponderatio ex eo vehementer vrget; quia poſita præſeruatiua ſanctificatione, tantum abeſt, vt B. Virgo ad Chriſti redēptionem non pertineat, vt nobiliori modo pertineat ad eam, vt ſuo loco oſtendemus.

D. Thom.

Et vt rem concludamus; cum aduerſarij omnem plenitudinē gratiæ B. Virgini libentiſsime concedant, quæ Chriſti redemptioni non repugnat: vtique cum non poſsint non fateri hanc præſeruationis gratiam redemptioni Chriſti non repugnare; ſed ad eius plenitudinem, & perfectionem pertinere, vt ſuo loco mōſtrabimus; non poſſunt non fateri Beatā Virginem ab omni originali labe eſſe præſeruatam, maxime conſentire cum plenitudine gratiæ, quam Angelus illi conceſſam prædicat: nec enim plenitudo illa poteſt eſſe ſingularis, & inſolita, ſi hanc præſeruationis gratiam non complectitur, vt initio dicebamus.

54. *Vltima cōfirmatio.*

§. 7.

§. 7.

Explicantur loca in contrarium adducta.

55. NEc contra hanc nostram resolutionem faciunt, quę pro sua confirmanda sententia aduersarij adducunt supra §. 1.

Ad 1. Ad ea, quæ primo loco afferuntur, patet solutio ex dictis *art.* 2. 3. *&* 4. vbi omissis alijs solutionibus, resoluimus propositiones adductas, cum sint vniuersales vniuersalitate legali, admittere dispensationem, & specialem gratiam, quæ à Deo facta est Virgini: & ad hunc sensum esse intelligendas scribunt omnes nouiores, quos citauimus *art.* 4. §. 1. *prop.* 3. Quare explicandæ sunt secundum legem ordinariam, quæ potentiam absolutam legislatoris Dei non excludit. Et hanc explicationem non possunt non admittere aduersarij, cum Ecclesia iam expresserit non esse suæ intentionis B. Virginem in illis generalibus propositionibus comprehendere. Quare ex illis non potest colligi, oppositam sententiam esse magis consonam sacræ Scripturæ: quin potius magis erit illi consonum Virginem in illis non comprehendi; cum talis exemptio figuris testamẽti veteris, & alijs Scripturæ locis in sensu spirituali, & mystico satis probabiliter significetur; & ab Ecclesia, tanquam vere pia approbetur.

56. Ad 2. Ad secundum respondetur illa Scripturæ loca in hoc sensu esse explicanda, vt intelligantur iure suæ naturæ, & ex vi suæ generationis: nam in hoc sensu solus Christus Dominus sanctus dicitur, & omnino liber ab omni peccato actuali, & originali; de quo plura diximus *q.* 4. *art.* 2. §. 1. dum hanc propositionẽ exclusiuam à nõnullis Patrum allatam explicauimus: & hæc est communis omniũ explicatiõ, de qua vltra alios vide *Salmeronium in epist. ad Rom. c.* 5. *disp.* 52. *pag.* 482. *col.* 2. *ad finem*. Quare ex illis propositionibus non bene infertur B. Virginẽ non fuisse liberam ab omni peccato actuali, & originali. (Salmer.)

57. Ad 3. Ad tertium dicimus illa Scripturæ testimonia nihil nobis officere, quia libentissimè admittimus B. Virginem ad redemptionẽ Christi verè, & proprie pertinere, vt inferius in propria quæstione demõstrabimus: negamus tamẽ ad Christi redemptionem solos illos pertinere, qui in propria persona sunt peccatores: nam licet ad eam solum pertineant, qui in Adamo peccauerunt, & ideo quia ex vi suæ generationis habent debitum cõtrahendi peccatum originale; non tamen necessarium est vt maculam illius debiti in propria contrahant persona: vnde cum B. Virgo in Adamo peccauerit, & ex vi suæ generationis traxerit debitum contrahendi peccatum originale, vere, & proprie pertinet ad redemptionem Christi, licet in se non contraxerit originalem maculam.

Quartum argumentum vix ad institutum induci potest; tum, quia Salomon loquitur de viuentibus in hoc mundo viris, & mulieribus; nos autem loquimur de ijs, qui in vtero concipiuntur. Tum etiam, quia verba illa dicta sunt per hyperbolem, vt sit sensus, *Cum quærerem ex viris, & mulieribus, qui virtutem sectaretur*, inter mille viros, vix vnum inueni, qui sectaretur virtutem, idque respectu eorum, qui à virtute deficiunt: *ex mulieribus verò nullam inueni*, quia longe sunt pauciores, quam viri: & hæc est communis explicatio Lyræ, & aliorum. Quomodo autem inde colligatur cum sacris literis non consentire B. Virginem ab originali peccato esse immunem? videat Bandellus huius argumenti author. 58. Ad 4.

Quod attinet ad quintum argumẽtũ; explicet nobis Bandellus quomodo ex verbis citatis inferatur, sacras literas fauere suæ opinioni. Quod enim ait glossã in eodem loco per *argentum* intelligere B. Virginem, & per *rubiginem* peccatum originale; falsissimum est: glossa enim hæc verba non scribit: quin potius nullum interpretem dabit, qui ita verba illa explicet: falsitatis igitur damnandus est, vt in hac re eius testimonium nõ valeat. Et quãuis daretur talis explicatio adhuc explicari posset, de ablatione præseruatiua, non vero de ablatiua: nam ex doctrina D. Thomæ sæpe citata satis proprie dicitur remouere peccatum, qui impedit ne illud committatur. 59. Ad 5.

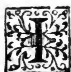
Ad postremum patet solutio ex ijs, 60.

quæ

Ad vlt. quæ diximus §. 4. huius art. etenim si per auroram intelligenda est B. Virgo, vt explicat D. Thomas; negamus per ortũ auroræ solum esse intelligendum ortum ex vtero. Vide quæ ibi diximus.

QVÆSTIO VI.

Quid de vtraque sententia sentiendum sit ex ijs, quæ ab Ecclesia communi fidelium consensu, reuelationibus, & miraculis colliguntur?



IVxta ordinẽ initio huius lib. tertij statutum expendendũ est, quid de vtraque sententia sentiendum sit, si expendantur ea, quæ ab Ecclesia hac de re sunt tradita, pro cuius difficultatis maiori explicatione præmittimus, plura esse, ex quibus vnius vel alterius sententiæ veritas potest confirmari. Primum est institutio festi Conceptionis B. Virginis. Secundum confirmatio Religionum sub titulo immaculatæ Conceptionis eiusdem Virginis. Tertium est communis fideliũ consensus. Quartum est, reuelatio diuina de veritate huius, vel illius opinionis. Quintum denique confirmatio miraculorum, quibus Deus vnius, vel alterius sententiæ veritatem declarauit.

Articuls excitandi. 1. art. In hac igitur quæstione quinque excitabimus articulos. Primus: an ex institutione festi Conceptionis B. Virginis firmum sumatur argumentũ ad confirmãdam sententiam, quæ cõceptionem Virginis sanctam & immaculatam defendit? Secundus erit, an ad eandẽ veritatem cõfirmandam efficax sumatur argumentũ
2. ex eo, quod Sedes Apostolica approbauerit religionẽ monialium sub titulo im-
3. maculatę Conceptionis? tertius inquiret; an pro eadem veritate sumatur argumẽtum efficax ex cõmuni fideliũ consensu, qui piè credunt B. Virginem ab omni labe originali fuisse immunem? quartus ar-
4. ticulus expendet; an ex reuelationibus hac de re factis sumi posfit argumentum
5. & vlt. efficax? Quintus, & vltimus erit: an idem argumentum sumi posfit ex aliquibus miraculis, quæ in huius pietatis confirmationem edita circunferuntur?

ARTICVLVS I.

An ex institutione, & publica celebratione festi Conceptionis B. Virginis firmum sumatur argumentum pro confirmanda illius puritate?

§. 1.

Refertur opinio negans.

DE hac dubitatione non potest nõ esse controuersia inter vnius, & alterius opinionis authores. Par- 1. Pars neg.
tem negantem non possunt non probare Doctores, qui constanter defendunt B. Virginem peccatum originale actu contraxisse: nam cum inficiari nequeant hoc festum Conceptionis à multis ante sęculis in Ecclesia publicè celebrari, ad varias solutiones cõfugiunt, vt patet ex ijs, quę late scribit *Bandellus in d. tract. contra immaculatam Virginis conceptionẽ 2. p. in 10. ratione, fol. 80. pag. 2.* Nam quidam asse- Bandellus. 1. opinio.
runt festum Conceptionis in Ecclesia celebrari, nõ sub titulo Conceptionis, quasi illa fuerit sancta; sed sub titulo sanctificationis: ita vt non celebretur conceptio Virginis, sed sanctificatio illius in vtero facta post conceptionem eius. Hæc est prima Caietani solutio *in tract. de Concept. Virginis c. 5. §. Ecclesiasticus deinde cultus, & fuit D. Thomæ 3. p. q. 27. art. 2. ad 3. vbi in hæc verba: nec tamen per hoc, quod festum Conceptionis celebratur, datur intelligi, quod in sua conceptione fuerit sancta: sed quia quo tempore fuerit sanctificata, ignoratur; celebratur festum Sãctificationis eius potius quã Conceptionis, in die Conceptionis eius. Quod antea dixerat in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 1. & quodlib. 6. ar. 7. Eandem solutionem communiter probãt Thomistæ: ita Capreol. in 3. dist. 3. q. vnic. art. 3. ad 7. Aureoli, fol. 16. col. 1. vbi refert Ioannem de Neapoli, idem sentit Hispalens. ibidem q. vnic. art. 4. ad 13. Aureoli, pag. 18. col. 4. in fine, & probat Bandellus vbi supra. Eandem sententiam approbarunt Richard. in 3. dist. 3. art. 1. q. 1. ad 3. D. Bonau. ar. 2. q. 1. n. 14. Durãd. q. 1. n. 14. & cõmuniter alij. Ad eandẽ opinionẽ accedit Medina 3. p. q. 27. art. 2. §. Ad hoc dicendũ, pag. 506. col. 2. & inferius ad 2. p. 508. col. 1.* quatenus docet in celebrãdo festo Cõceptionis hãc esse celebrantium intentionẽ,

Caiet. D. Thom. 2. Capreol. Ioan. Neapolitanus. Hispalens. Bandel. Richard. D. Bonau. Durand. Medina.

vt celebrēt illud punctū, in quo in vtero est sanctificata abstrahendo an sit cōcepta cum peccato originali, an sine illo? Fūdamentum illius est; quoniam qui in hoc sensu tale festum celebrat, nulli errandi periculo se exponit; cum certissimum sit B. Virginem in vtero fuisse sanctificatā: incertū tamen an ab originali fuerit pręseruata: hoc enim (vt ait) adhuc est sub iudice. Addit deinde ad 2. in Breuiario Romano præcipi, vt aboleatur officium antiquum, in quo dicebatur B. Virginem fuisse à peccato originali pręseruatam: & iuberi, vt officium celebretur instar natiuitatis Virginis, mutato nomine natiuitatis in nomen conceptionis; vt pręcitatę explicationi daretur locus, ita vt per cōceptionem intelligatur sanctificatio, sub quo titulo à plerisq; Ecclesijs hoc festū adhuc celebrari testatur *Caiet. vbi suprà.*

3. *Fundamētum.*

4. *2. sentent.* Alij volunt in Ecclesia celebrari materialem conceptionem B. Virginis; non ratione sāctitatis, quasi illa sancta fuerit: sed in ordine ad futuram sanctitatem, & excellentiā; ita vt dicamus hodie B. Virgo concepta est secundum gratiam referēdo illud *hodie* ad diem sanctificationis. Ita *Ægidius in d. quodlib. 6. q. 20. ad finem, §. Distinguemus ergo*: quæ expositio cum præcedente fere coincidit: eam Ægidius inde confirmat: quoniam per totam octauā natiuitatis Christi dicimus *Hodie Christus natus est*, non quod Christus in singulis illis diebus natus sit, sed referendo ad diem, in qua natus est. Nam si satis est illa relatio ad diem natiuitatis Christi, vt vere dici possit, hodie natus est Christus; eodem modo satis erit relatio ad diem cōceptionis secundum gratiam, vt in primo die corporalis conceptionis celebremus diem conceptionis secundum gratiam: nam in eodē sensu quando depositio alicuius Sancti est incerta, vere illa potest celebrari in die aliquo certo, & determinato, quia. s. in illo celebratur cum relatione ad diem, in quo vere mortuus fuit, & in sepulchro positus. Hæc ex Ægidio, quem in hoc approbat *Bandellus vbi supra fol. 81. col. 1.*

Ægidius.

5. *3. sententia. Ægidius.* Tertia explicatio est quorundam, quos refert, & probat *Ægidius loco citato*, vt dies materialis conceptionis vere celebrari possit; quia licet Virgo tunc non fuerit sancta; futurum tamen erat, vt in vtero esset valde sancta; ita vt dies illa materialis conceptionis celebretur ratione futuræ sanctitatis, etenim (vt ait) primogenito Regis, antequam sit Rex, exhibetur excellentior honor, & reuerentia, ideo præcise, quia futurus est Rex: eodem igitur modo ipse dies materialis conceptionis B. Virginis, licet in se sanctus non fuerit, potest celebrari ex ratione excellentis sanctitatis, quam assecutura erat: excellentia enim tam præstantis sanctitatis ex se postulat, vt primus dies sui ortus sit celebris. Quod etiam probat *Bandellus in d. fol. 81. pag. 1.* *Bandel.*

Quarta explicatio est illorum, qui materialem B. Virginis conceptionem putant celebrari ab Ecclesia, non ratione sanctitatis, quasi illa sancta fuerit, sed in gratiarum actionem, quod iam concepta sit, quæ futura erat mater Dei, & principium redemptionis generis humani; & totius Ecclesiæ vniuersalis gaudij, ita vt festum Conceptionis, sit festum exultationis, & gratiarum actionis, quod illa concipiatur, ex qua totius mundi remedium oriri debebat. In terminis ita docet *Capreol. in 3. dist. 3. q. 1. art. 3. ad 7. Aureoli fol. 16. col. 1. eodem modo docuit Paludan. ibidem q. 1. & fuit sententia Ioannis Neapolitani, quam refert, & probat D. Antoninus 1. p. tit. 8. cap. 2. ad 6. argum. & ex nostris id probat Bellarminus tom. 2. lib. 3. de Sanctorum cultu cap. 16. ad 2. de festo Conceptionis pag. 1123. & probauit Bandellus vbi supra fol. 84. pag. 1.* 6. *4. sentent.* *Capreol. Neapol. Palud. D. Antoninus. Bellarm. Bandel.*

Quinta solutio est eorum, qui ante Sixtum IIII. scripserunt: hi enim vim huius argumenti ex eo infringunt, quod Ecclesia Romana tale festum non celebret; licet ab aliquibus particularibus Ecclesijs celebretur: quę est responsio Turrecrematę in tract. de Conceptione Virginis c. 19. imò dicunt eas in hoc reprehendendas esse: in cuius confirmationem adducunt; quia *D. Bernard. epist. 174.* ad canonicos Lugdunenses redarguit, quod sine Romanæ Ecclesiæ consensu tale festum celebrarunt: ita respondisse nonnullos refert *Capreolus vbi supra*, quos non reprobat. 7. *5. opinio.* *D. Bern.* *Capreol.*

Sexta

8. 6. solutio. Sexta & postrema solutio ex eo sumi potest: quoniam Ecclesia Romana ita celebrat festum conceptionis, vt permittat vnumquemque suo sensu abundare, & ideo adhuc permittit vt aliquæ Ecclesiæ illud festum celebrent, non sub titulo cõceptionis, sed sub titulo sanctificationis. Quod argumento est mentem Ecclesiæ Romanæ in hac celebranda solennitate non esse celebrare conceptionem tanquã certam, sed tanquam probabilem, & cũ formidine oppositi: & ideo ex hac celebratione, etiam sub titulo præseruationis, non potest sumi argumentum, nisi quod probabile sit B. Virginem sine peccato originali fuisse conceptam: quæ probabilitas satis est, vt tale festum celebrari possit, non excludendo probabilitatem illius opinionis, quæ illam non celebrat sub titulo conceptionis, sed sanctificationis: solutio ista satis colligitur ex *Caietano, & Medina locis citatis*. Caiet. Medina.

9. Resolutio Bandelli. Ex his concludit Bandellus vbi supra ratione 9. fol. 84. pag. 2. quod, licet Beata Virgo sit concepta in originali, potuit Ecclesia facere festum conceptionis, non quidem carnalis, sed spiritualis: illius.s. diei, in qua fuit sanctificata, quicumquẽ ille fuerit. Potuit etiam facere festum cõceptionis carnalis ratione sanctificationis breuissimo tempore faciendę: vel etiã ad agendas gratias Deo, quod iam concepta sit illa fœmina, quæ futura erat mater Dei, & principium nostræ redẽptionis.

§. 2.

Refertur opinio affirmans.

10. Opinio affirmans. PArtem tamen affirmantem probãt omnes, qui defendunt B. Virginẽ sine peccato conceptam esse: omnes enim hanc opinionem ex eo confirmant, quod & olim quamplurimæ Ecclesiæ particulares festum conceptionis sub titulo immaculatæ celebrarunt, & à pluribus iam sæculis Romana Ecclesia sub eodem titulo celebrat, & celebrari præcipit donando indulgentias, vt patet ex 1. & 2. constitutione Sixti IIII. de quibus in Extrau. 1. & 2. de reliquijs, & venerat. Sanctorum inter communes. Ex hoc autem ad probandam veritatem immunitatis Virginis ferè omnes nostri temporis Theologi sumunt argumentũ non inefficax: ita *Cannisius lib. 1. de Maria Deipara c. 2. pag. 69. & 70. Cordubensis lib. 1. q. 44. in 2. ratione, pag. 358. col. 2. in fine: Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. §. Secundum fundamentum, pag. 39. col. 1. Valent. 4. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 410. §. Secundo probatur nostra sententia, Salmeron. in epist. ad Rom. c. 5. disp. 52. in 6. ratione, pag. 477. col. 2. & 478. col. 1. late Vasquez, Bellomont. 2. tom. ad 3. p. q. 117. c. 5. per totum: Frater Franciscus Petigianus in sua Sũma Theologiæ ad 3. lib. dist. 3. q. 1. art. 5. §. Huic accedit, pag. 39. col. 2. latissimè Luzero in 1. discursu de Conceptione fol. 35. Vincẽtius Iustinianus in tract. de Conceptione §. 3. & ante omnes Catharinus in 2. tract. de Conceptione Virginis lib. 2. c. 6. pag. 55. & lib. 1. c. 1. in 5. testimonio pag. 63. in fine*, vt innumeros alios omittam, qui de Conceptionis festo disputant. Cannisius. Cordub. Suar. Valentia. Salmer. Bellom. Petigian. Luzero. Iustinian. Catharin.

§. 3.

Agitur de efficacia huius argumenti.

11. Quid ex festo hoc concludatur? SEd inquiri potest, quantæ efficaciæ sit argumentum sumptũ ex hac Cõceptionis festiuitate? nec enim video omnes huius partis authores eodem modo loqui: etenim si verum est, quod scribit *Bellarminus in d. lib. 3. de cultu Sanctorum cap. 16. pag. 1123.* præcipuum huius festi fundamentum ab Ecclesia intentum non fuit immaculata conceptio, sed conceptio fœminæ, quæ futura erat mater Dei: cuius conceptio, licet maculata fuerit, magnam ingerit nobis lætitiæ materiam, & occasionem, vt ob tale beneficiũ Deo gratias reddamus, cum in illa primũ & certum habuerimus pignus redemptionis: si (inquam) hoc verum est, profecto hæc festiuitas nullum potest nobis argumentum suppeditare ad confirmandam Virginis immunitatem; cum ob tale fundamẽtum aduersarij in eodem sensu celebrent idem festum, imò & Ecclesia græca ob eandem rationem olim celebrauit conceptionem Ioannis Baptistæ die 23. Septembris, vt ex Kalendario græco idem Bellarminus refert: & tamen ex illa festiuitate nullum poterat Bellarm. Quod nullum sumi possit arg.

suum argumentum, vt conceptio Baptistæ diceretur sancta, & immaculata, & inde est, quod *idem Bellarminus lib. 4. de amissione gratiæ cap. 15. 16. & 17.* vbi defendit B. Virginem peccatum originale non contraxisse, nullum ex hoc festo sumpserit argumentum. Bellarm.

12. 2. opinio. Porrò, qui reiecta hac Bellarmini opinione verius docent, sanctitatẽ conceptionis esse vnicum huius festiuitatis fundamentum, in ea sunt sententia, vt ex hoc festo aliquod sumatur argumẽtum, vt dicamus probabilem, imò probabiliorem esse sententiam, quod Virgo originale non habuit; non tamen vt dicamus eam esse certam. Hanc resolutionem satis significat *Bellomont. in d. c. 5. n. 68. & 71. & 72.* In qua etiam sententia videtur esse *Valent. 4. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. si expendantur; quæ scribit pag. 410. 411. 412.* vbi postquam docuit, quod Ecclesia Romana non diffinierit conceptionem esse immaculatam: tamen dum concedit festũ eius à fidelibus celebrari, & dum celebrantibus indulgentiam largitur; satis fidelibus suadet opinionem, quod conceptio Virginis fuit immaculata; dissuadet vero oppositam: at tamen dum permittit & tollerat, vt hoc festum celebretur, non sub titulo immaculatæ conceptionis, sed sub alijs supra explicatis, satis declarat se tale festum sub illo titulo nõ ita celebrare, vt hoc tanquam certum teneat; sed solum suadeat tanquam multo probabilius, & magis pium. In qua etiam sententia videtur esse *Pitigianus loco citato, pag. 140. col. 1. in principio*, quatenus ex hoc festo solum concludit, quod Ecclesia Romana credit hoc verius esse, quam oppositum. Et ita etiam sentit *Caunisius in d. lib. 1. c. 7. pag. 69.* dum docet hanc sentẽtiam velut piam magis, & probabiliorem obtinuisse palmam. Bellom. Valent. Pitigian. Caunisius.

13. 3. sentent. Tertia sententia colligi potest ex ijs, quæ alij scribunt, f. argumentum sumptum ex hoc festo non conuincere esse de fide conceptionem fuisse immaculatam; conuincere tamen doctrinam illam ita esse certam, vt non sit pium credere illã esse falsam. Hanc sententiam colliges ex *Suario vbi supra §. Secundum fundamentũ, pag. 39. col. 2.* vbi ex hoc festo authoritate Sedis Apostolicæ instituto concludit, *non esse pium credere Ecclesiam in re tam graui decipi, aut falso niti fundamento*, quã sententiam satis confirmat *Petrus Morales de Christo, & Virgine lib. 3. tract. 1. n. 40. pag. 288.* dum ex illo festo affirmat *neminem posse recta ratione aliter de B. Virgine sentire*. Et *Bellarminus (veluti sui oblitus) vbi supra pag. 1124. §. Quod si ipse quæreret*, dum ait: *Et nos ex eo, quod Ecclesia celebrat festum Conceptionis, nihil dubitamus conceptionem illam aliquo modo fuisse sanctam.* Ex eadem festiuitate hanc certitudinem deducit *Fr. Vincentius Iustinianus in d. tract. de Conceptione §. 3.* Accedat etiam *Cordubensis in d. q. 44. pag. 360. col. 2. cum sequentibus*, vbi satis significat ex hac celebritate inferri immunitatem B. Virginis ita esse certam, vt oppositum sit erroneum. Vide quæ scribit *pag. 360. col. 2. & 361. col. 2. in principio, §. Respondetur tamen primo.* Suarius. Morales. Bellarm. Iustinian. Cordub.

§. 4.
Vera resolutio.

14. Sententia Authoris. EXplicauimus varias de proposita difficultate opiniones: reliquum est, vt explicemus, quid de hac re sentiamus. Statuimus igitur hãc vniuersalem resolutionem: *quamuis ex institutione festi conceptionis non possit colligi esse de fide B. Virginem fuisse ab originali peccato immunem: ex ea tamen colligitur Ecclesiam non solum declarasse hanc opinionem longe veriorem, & probabiliorem esse; sed etiam statuisse eam simpliciter esse veram, ita vt falsa esse non possit.* Quæ resolutio satis approbat tertiam sententiam positam §. 2. Vt tamen huius resolutionis veritas magis appareat, & firmius confirmetur, nonnullæ à nobis statuendæ sunt propositiones.

Prima propositio.

15. 1. proposit. Sit prima propositio: *Festum Conceptionis B. Virginis in Ecclesia, si non generaliter in omnibus Ecclesijs, in quamplurimis tamen est antiquissimum: in tota autem Ecclesia authoritate Sedis Apostolicæ incœpit à tempore Sixti Quarti ab anno* 1480. Hæc propositio statuitur contra nõnullos aduersariorum, qui dicunt Conceptionis festiuitatem nouã esse; cui opinioni sub-

16. *Apud græcos.* *Genebrad.* scribunt nonnulli nostri temporis hæretici. Probatur autem quoniam à Græcis olim celebrabatur, vt patet ex Martyrologio Græcorum, quod transtulit *Genebrardus in principio commentariorũ in Psalmos*, vbi die 9. Decembris ponitur hoc festum. Hoc Martyrologium tribui Damasceno anno 730. testatur *Galatinus lib. 7. contra Iudæos c. 8. & Cannisius lib. 1. de Maria Deipara c. 7. pag. 73. in fine: satis innuat Baronius in Martyrologio Romano ad diem octauum Decembris.* Confirmatur ex quodam sermone de Conceptione Virginis scripto manu Leonis III. Imperatoris, & reperto in Bibliotheca Sfortiana n. 63. vt refert Baronius in d. Martyrologio, pag. 672: Leo autem Imperator huius nominis tertius floruit in eadem 7. Centuria cum Damasceno: idem Baronius loco citato refert alium sermonẽ eiusdem festi authore Georgio Episcopo Nicomediensi eiusdem temporis: iam vero sermones non nisi in festis publicè habebãtur. Cũ vero Damascenus & Leo Imperator floruerint in 7. Cẽturia paulò post principium, bene infertur hoc festum saltem in Ecclesia græca celebratũ fuisse ante annos mille & trecẽtos. Quod si hoc proterue negetur; negandum non est illud in Anglia celebrari à tempore D. Anselmi, qui floruit centuria millesima, circa annum eiusdẽ centuriæ 60. aut 70. vt satis colliges ex Baronio vbi supra. Cui celebrationi principiũ fecit celebre quoddam miraculum simul cum quadã diuina reuelatione, de qua ex historia manu scripta agit Baronius. Nec desunt qui velint hanc reuelationem factam esse D. Anselmo, vt ex Petro in Catalogo lib. 1. c. 42. refert idem Baronius; vnde huius festi institutio in Anglia communiter tribuitur D. Anselmo. Quare negandũ non est huius festi institutionem, & publicam celebrationẽ in Anglia viguisse ante 600. annos. In Gallia verò hoc idem festum publice celebrari in Ecclesia Lugdunẽsi tẽpore D. Bernardi 11. centuria circa annũ 1140. satis patet ex epist. 174. eiusdẽ Bernardi, dum canonicos Lugdunenses reprehẽdit, quod sine authoritate Romanæ Ecclesię tale festũ celebrarẽt. Ex quo cõstat hoc festũ in Gallia ante 500. annos celebratum fuisse; de quo etiam vide Baronium vbi supra. Quod autem celebratũ sit in Aragonia, Valentia, Catalonia, & in prouincijs vicinis ante annos 200. satis constat ex decreto Serenissimi Ioannis regis Aragoniæ huius nominis primi: quod ad literam & refert, & doctissimis aduertentijs exornat Ioannes Pineda in speciali huius decreti tractatu. In eo enim Rex Catholicus non solum præcipit, vt huius immaculatæ conceptionis festum ab illo anno 1390. in singulis suis regnis annuatim summa cũ deuotione perpetuo celebretur; sed etiã testatur Reges suos prędecessores eiusdem festi memoriã recoluisse. Eandẽ celebritatẽ in regno Nauarræ, & Cataloniæ in vsu fuisse ante annos 160. patet ex quadam cõstitutione edita à Rege Ioãne eius nominis secundo anno 1451. quam etiã refert *Pineda ad finem præcitati tractatus.*

17. *Celebratũ est in Anglia.*

18. *Celebratũ est in Gallia.*

19. *Et in Aragonia.*

20.

21. *Multo tẽpore ante Conc. Basileense, authoritate Ecclesiæ Romanæ.* Quin potius hoc festũ ex consensu Ecclesiæ Romanę celebrari multo tempore ante Conciliũ Basiliense, patet ex verbis ipsius sess. 36. dum approbat, & renouat eiusdem festi institutionem, *quod per Romanam, & alias Ecclesias antiqua, & laudabili consuetudine celebratur.* Quibus verbis expresse testatur festũ istud antiqua cõsuetudine à Romana Ecclesia ante tale Conciliũ celebrari. Et quamuis pro illo tẽpore (anno. s. 1430.) Concilium illud iam fuerit illegitimũ: non tamẽ ita illegitimũ censendũ est, vt testimoniũ eius de aliqua re gesta sit inualidũ. Quare cum affirmet Ecclesiã Romanã, & alias Ecclesias antiqua consuetudine idem festũ celebrare; asserendum est hoc festum ex consensu Sedis Apostolicæ iam celebrari ante cõstitutiones Sixti IIII. editas anno 1466. & 1484: sed quia fortè non in omnibus Ecclesijs generaliter celebrabatur: ideo accessit decretum Sixti IIII. in Extrau. 1. edita anno 1466. & in 2. edita an. 1483. de reliquijs & veneratione Sanctorum inter communes: quo decreto non solum Romanæ Ecclesiæ authoritate præcipitur, vt dies cõceptionis B. Virginis in tota Ecclesia generaliter celebretur; sed etiã vt omnes illũ celebrarẽt sub officio ordinato per M. Leonardũ de Nogarolis, qđ authoritate Apostolica confirmauit, vt

22. *A tempore Sixti 4. celebratur in tota Ecclesia.*

patet ex quadam Bulla eiusdem Sixti IIII. quæ habetur in mari magno, fol. 124. conceß. 272. expedita anno 1480. Et quanuis in illo anno 1480. tale officiū literarum expeditione confirmetur; antea tamen iam fuerat à Sede Apostolica approbatum, vt patet ex 1. Extrau. supra relata. vbi Sixtus fatetur tale officium iam emanasse à Sede Apostolica ante annum 1466. Idem festum à Sixto toti Ecclesiæ præceptum confirmauit Alexander VI. anno 1502. 10. Kalendas Martij, vt patet ex Bulla posita in mari magno fol. 158. pag. 2. & postea Tridentinum seß. 5. de peccato originali in fine: & tandem approbatur à Pio V. anno 1570. in Extrauag. *Super speculam*, quæ habetur inter motus proprios huius Pōtificis apud Petrum Matthęum in Summa constitutionum Summorum Pontificum cōstitutione eiusdem Pij. 45. pag. 639. Quare festum istud Conceptionis authoritate, & iussu Sedis Apostolicæ in tota Ecclesia celebratur abhinc annos cētum triginta sex.

§. 5.

Secunda propositio.

23. 2. proposit. SIt secunda propositio: *Festum Conceptionis ab Ecclesia Romana celebratur sub titulo immaculatæ, & sanctæ sanctitate præseruatiua ab omni labe originali. Et in eodem sensu semper fuit celebratum à tempore, quo in Ecclesia primum celebrari cœpit.* Hæc propositio statuitur, vt excludantur omnes explicationes, siue potius euasiones, quibus aduersarij eneruare conantur vim, & efficaciam argumenti, quod ex celebratione festi Conceptionis desumitur, quas adduximus supra §. 1: etenim si semel constiterit hoc festum ab Ecclesia Romana in toto terrarū orbe celebrari sub titulo immaculatæ, & sanctæ sanctitate præseruante ipsam cōceptionem materialem, ne vllam originalem maculam contrahat, sed pro primo instāti simul carnalis sit, & spiritualis sanctitate formali per gratiam Virgini infusam; simul etiam constabit vanas esse, & inutiles explicationes adductas.

24. Quod festum illud authoritate, & iussu Romanæ Ecclesiæ celebretur sub titulo immaculatæ, & præseruationis ab omni macula originali, expresse patet ex officio Leonardi de Nogarolis, quod ab eadē Apostolica Sede emanasse, expresse testatur Sixtus IIII. *in d. Extrau. 1. de Reliquijs, & veneratione Sanctorum inter cōmunes*, vt patet ex illis verbis: *Iuxta piam, deuotam, & laudabilem ordinationem dilecti filij Magistri Leonardi de Nogarolis, quæ desuper à nobis emanauit.* Et in Extrau. 2. eiusdem tituli ita dicitur: *Cum sancta & Romana Ecclesia speciale ac proprium super hoc officiū ordinauerit.* In hoc autē officio hæc oratio habetur: *Deus, qui per immaculatā Virginis conceptionem dignum filio tuo habitaculum præparasti; quæsumus, vt sicut ex morte eiusdem filij tui præuisa eam ab omni labe præseruasti.* Quæ oratio ponitur tum in officio, tum in Missa; & publice ab Ecclesia decantatur. In secreta etiam eiusdem Missæ ita habetur: *Vt sicut ipsa tua gratia præueniente mundo hodie immunis apparuit.* In primis etiam vesperis 2. Antiphonæ ita canit: *Tota pulchra es: & macula originalis non est in te:* Quæ eadem verba ad finem octauæ lectionis nō sine tripudio, & exultatione à toto choro decantantur. In secundis etiam vesperis 5. Antiphona ita habet; *Hæc est virga in qua nec nodus originalis; nec cortex actualis culpæ fuit.* Vt omittamus in lectionibus verbis expresśis non semel & iterum, sed sæpius affirmari *Virginem sine vlla originali macula fuisse conceptam.* *Ab Ecclesia Romana celebratur sub titulo immaculatæ. Sixtus 4.*

At inquit Medina officium istud reiectum esse, abolitum, & antiquatū editione noui Breuiarij, in quo festum Cōceptionis sub officio natiuitatis celebrari statuitur. Ad hoc negandum est primò officium illud editione noui Breuiarij reiectum esse, & prohibitum: nam cum illud officium authoritate Sedis Apostolicæ institutum fuerit; imò ab eadem Sede Apostolica institutum dicatur à Sixto IIII. & ad diuinum cultum ab ipsa Sede Apostolica approbatum, & ordinatum: non potuit ab eadem Sede improbari, & vt improbatum prohiberi, aut reijci: quomodo enim improbari potest, reijci, & prohiberi, quod ab ipsa Sede Apostolica ad diuinū cultum emanauit, & institutum est? reprehendendus est 25. *Solutio ex Medina.* *Non placet.*

igitur

igitur Medina, dũ ausus est scribere Ecclesiam in ijs, quæ ad diuinum cultũ pertinent, reprobare, tanquam falsum, quod eadem Ecclesia vt pium, & verum approbauit. Quod inde, vel euidenter, confirmatur, quoniam Pius Quintus post noui Breuiarij editionem Ordini Minorũ iterum concessit, vt sub eodem officio Leonardi festum Conceptionis in toto ordine publice celebraretur.

26. *Iterum impugnatur.* Deinde dico præfatum officium nõ modo nõ fuisse improbatum, & reiectũ; sed nec fuisse antiquatũ, ne posit in Ecclesia recitari; nam si expendamus Rubricas noui Breuiarij in cap.1.de Officio duplici, non abolentur officia propria aliquorum festorum authoritate Romanæ Ecclesiæ approbata, dummodo ad normam noui Breuiarij reducantur: etenim in editione Breuiarij noui mens Summi Pontificis fuit diuinum officium reformare, atque reducere ad normam veteris Breuiarij olim à Gelagio, & Gregorio instituti: vnde sicut in Kalendario noui Breuiarij ea sola festa ponuntur, quæ in veteri reperiebantur; ita & illa annotantur festorum officia, quæ olim recitabãtur. Iam vero festa B. Virginis, tribus exceptis, scilicet Purificationis, Annuciationis, & Assumptionis, sub officio natiuitatis olim celebrabantur.

27. *Impugnatur tertio.* Quibus addo, quia licet cõcederemũs officium illud per nouum Breuiarium antiquatum fuisse; inde tamen non bene infertur Ecclesiam Romanam nõ celebrare festum Conceptionis sub eodem titulo, intentione, & sensu, quo antea illud celebrabat: imò adhuc idem Spiritus permanet, idem sensus, eadẽm intentio, etiã si sub officio natiuitatis celebretur: nam cum Pius Quintus præcipit, vt nomen *Natiuitatis* in nomen *Conceptionis* mutetur, de eadem Conceptione id intelligit, de qua antea intelligebatur, vt bene aduertit *Bellomontanus in dicta disp. 117.cap.5.num.70.& Valentia to.4. disp. 2.q.1.punct.2.pag.493.& 494.* Hallucinatur igitur Medina dum ex mutatione officij in quo nomen *Natiuitatis* in nomen *Conceptionis* conuertitur, putat Pium Quintum mutasse festum Conceptionis in festum Sanctificationis, cui illud est argumento, quod idem Pius V. viua voce cõfirmauit officia propria Ordinis Minorum, vt patet ex proprijs officijs, inter quæ ponitur festum Conceptionis sub proprio officio antiquo Nogarolis, mutatis solum lectionibus: quod ipsũ in singulis Sabbatis non impeditis Sũmi Pontificis authoritate celebratur: ex quo officio constat illud celebrari sub titulo præseruationis ab omni macula originali: adhuc enim in eo conceptio B. Virginis appellatur dignissima, præseruata, & immunis ab omni labe originali. Non est igitur dubitandum festum illud, Romana Ecclesia non solum approbante, sed etiã instituente, & præcipiente, publice celebrari sub titulo ab ipso initio sanctæ, immaculatæ, & ab omni labe præseruatæ.

Bellomon. *Valentia.*

Quod vero idem festum sub eodem titulo, & in eodem sensu præseruationis ab omni originali macula celebrauerit Ecclesia ante Sixtum Quartum, & generalem Ecclesiæ Romanæ approbationẽ, & institutionem, euidenter patet ex verbis Concilij Basiliensis in dicta sess.36. quibus declarat Romanam Ecclesiam ab antiqua, & laudabili cõsuetudine festum Conceptionis instituisse sub titulo præseruationis ab originali peccato. 28. *Sub eodem titulo celebrabatur ante Sixtũ 4.*

Patet etiam ex eo, quod Innocentius Septimus ãno 1403. puniuit quemdã prędicatorem Ordinis Dominicani, quod publice populo prędicauerit Conceptionem B. Virginis fuisse originali peccato immundam, iubens vt hanc assertionem publice retractaret, ex quodam *Ganguino Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Generali lib. 9: Historia Gallorum fol.185. refert Gundisaluus Sanches Luzero in suis discursib. Theologicis de Conceptione Virginis in primo discursu cap.5.fol.35.pagin.1.* & ex decreto Ioannis primi Regis Aragoniæ edito anno Domini 1390. in quo præcepit, vt Cõceptionis festum in Aragonia sub eadem immunitate cebraretur. Quod in Gallia hoc festum sub eodem titulo culeretur anno 1140. euidenter docet *D. Bernardus epist.174. ad Canonicos Lugdunẽses.* Denique sub eodem sensu in Græcia hoc fẽstum fuisse institutum tempore D. Damasceni anno 760. satis colliges ex Galatino, & Canisio locis citatis, & ex 28. *Innocentius 7.* *Ganguin.* *Luzerus.* 30.

Genebrar. Genebrardo in Præfatione ad psalmos in Kalendario Græco, vbi festũ intitulatur festũ Conceptionis B. Annæ auiæ Dei, & Christi.

§. 6.

Impugnãtur solutiones positæ. §. 1.

31. *Quod hoc festũ celebratur sub titulo immaculatæ conceptionis.* EX hac verissima resolutione infertur primo longe esse à mente, & sensu, tum Romanæ Ecclesiæ, tum aliarum Ecclesiarum, qui dicunt eam nõ celebrare festum Cõceptionis B. Viginis, sed festum Sanctificationis eius in vtero, quandocunque illa facta fuerit; quod affirmat prima explicatio §. 1. adducta. Vel si conceptionem carnalem celebrat eam celebrare in ordine ad conceptionẽ secundum gratiam, quandocunque illa contigerit, quę fuit secunda explicatio: ad quam explicationẽ proximè accedit tertia, quæ affirmat ideo conceptionem celebrari, quia futurum erat, quod Virgo esset sa ncta.

32. Omnes istæ tres explicationes quam longe sint à mente, & intentione Romanæ Ecclesiæ in celebrando festo Cõceptionis, ex dictis euidenter demonstratur: etenim euidenter ex dictis constat Ecclesiam Romanam conceptionem ipsam carnalem B. Virginis ideo celebrare, quia præseruata fuit, & prorsus immunis ab omni contractione originalis maculæ: quomodo igitur celebrat Conceptionẽ sub titulo Sãctificationis in vtero abstrahendo à tempore in quo facta fuit? etenim gratia, & sanctificatio præseruatiua ab omni macula originali materiali conceptioni conuenire non potest, nisi in primo esse infusionis animæ, in quo B. Virgo primo fuit homo, & primo genita, ita vt primum esse Virginis fuerit primum esse Sanctificationis eius. Quomodo igitur Ecclesia Romana in hac celebratione abstrahit à contractione, vel nõ contractione originalis peccati? quare explicationes istas (omnes enim in idẽ coincidunt) merito reiecit *Suarius in d. disp 3. sect. 5. pag. 39. col. 2. in fine, & Gundisaluus Luzero in primo discursu citato pagina 36.* Suar. Luzero.

33. Quod efficacius ostenditur ex Bulla (non quidem Alexandri Sexti, vt male refert Cordubensis) sed Sixti Quarti, quæ incipit *graue nimis*: non illã, quæ est Extrauag. 2. sub titulo de reliq. & veneration. Sanctorum expedita anno 1583. pridie nonas Septembris anno sui Pontificatus 13. sed alia, quæ eodem modo incipit, expedita anno 1482, anno sui Põtificatus 11. cuius verba fideliter refert *Cordubensis in dicta q. 44. pag. 360. colu. 2.* & ante eum eadem verba refert compendium priuiligiorum fratrum Mendicantium ad verbum conceptio Virginis nu. 6. Et quãuis illa verba nõ haberi in lib. qui monumenta ordinum inscribitur affirmet *Bellomontanus in dicta dispu. 117. cap. 5. num. 68.* vbi affirmat se illa verba non inuenisse, vere tamen in eo libro habentur, & ea inueniret, si omnes Bullas Sixti Quarti diligenter euolueret: ego enim post longum laborem ea in præcitato libro inueni secundæ impressionis trac. 1. & eã ponit Emmanuel Rodrig. in lib. 1. Bullar. Bulla 17. inter Bullas Sixti 4. In ea igitur Bulla quæ incipit: *graue nimis*, idẽ Sixtus 4. insurgens contra eos, qui non ignari, quod Sancta Romana Ecclesia celebrat B. Mariæ Conceptionem, & publicum officium de tali festo instituerit, astante magna populi multitudine publice affirmarunt, eos esse hæreticos, qui tenebant, & affirmabant B. Virginem absque originali macula fuisse, & insuper dicebant Romanam Ecclesiam solã spiritualem Conceptionem eiusdem B. Virginis celebrare: contra istos (inquã) ita scribit: *Nos igitur huiusmodi temerarijs ausibus, & peruersis à veritate penitus alienis assertionibus, & scandalis, quæ ex inde in Ecclesia Dei oriri possent, quantum nobis ex alto conceditur abuiare volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiã, sed de nostra mera delibetione huiusmodi assertiones prædicatorum eorundem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent eandem Sanctam Romanam Ecclesiam de spirituali dũtaxat Conceptione, & Sanctificatione eiusdem Virginis gloriosæ festum celebrare, & eos, qui crederent, & tenerẽt eandem Dei Genitricem ab originali peccati macula in sua conceptione præseruatam fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore; vtpote falsas.*

Confirmatur ex quadam Bulla Sixti 4. Cordub. Bellom. 34. Verba bullæ Sixti 4.

& erroneas & à veritate alienas; editosq; desuper libros prædictos id continentes authoritate Apostolica præsentium tenore reprobamus, & damnamus. Et inde sententiã excommunicationis imponit eis, qui præcipitatas damnatas, & reprobatas assertiones asseruerint. Ex quo Põtificis testimonio euidenter constat Ecclesiam Romanam in hoc Conceptionis festo non celebrare Sanctificationẽ B. Virginis in vtero, abstrahendo à tempore, quo illa facta fuit; & subinde abstrahendo ab hoc quod fuerit vel non fuerit cõcepta in peccato originali, sed celebrare sanctificationẽ præseruatiuam ab omni originali labe.

Celebratur sub titulo immaculatæ.

35. Cũ vero hæc præseruatiua sanctificatio non potuerit conuenire, nisi in ipso primo instanti materialis conceptionis; quando .s. anima primo infunditur; euidenter colligitur Ecclesiam Romanam formaliter celebrare materialem cõceptionem sub titulo immaculatæ, & puræ ab omni originali macula. Et cum idem Sixtus 4. author fuerit talis celebrationis, similiter & ordinationis officij â Leonardo de Nogoralis confecti; non est quod dubitemus Romanam Ecclesiam festum Conceptionis celebrare sub titulo immaculatæ, & immunis ab omni originali culpa.

36. *Iterum cõfirmatur.* Quod adeo verum est, vt idem Sixtus IIII. in prædicta Bulla damnet vt falsam, & erroneã, & à veritate alienam assertionem affirmantem *Romanam Ecclesiam festum Conceptionis celebrare de sola spirituali Conceptione, & Sãctificatione.* Imo hanc assertionem notat eadem censura, & damnatione, qua notatur assertio, quæ affirmat hæresim esse asserere B. Virginem à peccato originali fuisse immunẽ: & sicut excommunicat, qui hanc posteriorem affirmauerit; ita etiam excõmunicat eos, qui dixerint Romanam Ecclesiam in festo Conceptionis solum celebrare Conceptionem spiritualem, & solam Sanctificationem. Hanc Sixti IIII. cõstitutionem in suo permanere vigore nullus dubitare poterit; tum quia hactenus à nullo Summo Pontifice abrogata est: quin potius expresse & cõfirmatur, & renouatur à Concilio Tridentino sess. 5. de peccato origin. quatenus in vltimis verbis scribit: *Obseruandas esse constitutiones felicis recordationis Sixti Papæ Quarti sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat,* ex quibus verbis patet Concilium approbare, & renouare non solũ illam constitutionem eiusdẽ Sixti IIII. quæ ponitur in Extrauag. 2. de reliquijs, & veneratione Sanctorum inter communes; sed istam alteram duobus ante hanc fere annis editam; siquem approbat, & innouat Constitutiones Sixti Quarti in plurali, non quascumque, sed illas, in quibus imponuntur pœnæ cõtra eos, qui dixerint hæresim esse tenere, quod B. Virgo sine originali concepta fuit; aut peccare mortaliter, qui festum Conceptionis celebrauerit. Iam vero in Extrauag. eiusdem tit. quæ incipit *cum præexcelsa*, nihil agitur de hac controuersia, nec vllæ imponuntur pœnæ citra explicatas assertiones, sed solum conceduntur indulgentiæ celebrantibus tale festum. Nõ est igitur dubitandum Tridentinũ duas Sixti IIII. constitutiones & confirmare, & innouare sub pœnis in vtraq, contẽtis. Quare opinio Caietani, & Medinæ, & aliorum, qui primam, secundam, & tertiã explicationem defendunt post præcitatam Sixti constitutionẽ, ab omnibus est reprobanda, vt falsa, erronea, & à veritate aliena, vt bene aduertit Cordubensis in d.q.44.pag.360.col.1.§. *Sed contra.* Nec cõtradiceret Bellomontanus, si præcitam constitutionem videret, & legeret. Vnde si D. Thomas, Ægidius, & cæteri post hanc Sixti constitutionem viuerẽt, talem explicationem non probassent. Quin potius idem facerent Caietanus, Medina, & alij si illam constitutionem legissent: vnde ab excommunicatione propter ignorantiam possunt excusari: puto tamen talem assertionem, aut delẽdam ab eorum libris, aut in margine annotandam fore: quod iudicio Sedis Apostolicæ relinquo.

Non potest defendi explicatio Caietani, & Medinæ.

Secundo infertur quartam explicationem longissimẽ abesse ab intentione tum Romanæ Ecclesiæ, tũ aliarum: etenim Romana Ecclesia in Extrauag. 1. & 2. Sixti Quarti sub titulo de reliq. & venerat. Sanctorum fatetur se festum Conceptionis B. Virginis intemeratæ pu- 37. *Nõ potest defendi 4. solutio.*

blicè

licitè celebrare, & ad hoc proprium ordinasse officiũ: cũ vero in illo officio cōceptio, quæ celebratur, appelletur sancta, ab omni originali vitio præseruata, nō potest sine temeritate dici Conceptionem B. Virginis non celebrari ratione sanctitatis, sed solum in gratiarum actionem, quod concepta sit, quæ futura est Mater

38. *Alia impugnatio.* Dei: huic enim explicationi resistit sensus omnium fidelium, qui conceptionem illam, vt penitus sanctam, & immaculatã celebrant. Deinde euidenter resistunt verba Sixti Quinti in prima Extrauag. dum explicans fundamentum Ecclesiæ ad celebrandum illud festũ ita ait: *Dignum, quin potius debitum reputamus vniuersos Christi fideles, vt omnipotenti Deo de ipsius immaculatæ Virginis mira conceptione gratias, & laudes referãt, & institutã in Dei Ecclesia Missam, & alia officia dicant, & illis intersint.* Quæ verba explicationem illam directè impugnãt: etenim celebratio Conceptionis ideo ab Ecclesia instituta est, vt Christi fideles gratias, & laudes referamus de Conceptione B. Virginis, non ob eam rationem, quod cōcepta sit illa, quæ futura est Mater Dei (vt authores illi errando dicunt) sed ob hanc potius; *quia illa conceptio in se mira est, & Virginis immaculatæ.* Quam causam explicat Ecclesia tum in Missa eiusdẽ festi, tum in illius officio. Tertio accedat colle-

3. *Impugnatio.* cta, quę in omnibus fere Ecclesiis hoc festum celebrãtibus habetur in hæc verba: *Cuius Sanctam Conceptionem te iubente celebramus in terris* Quarto accedat consti-

4. *Impug.* tutio eiusdem Sixti edita ante constitutionem secundam, quatenus damnat assertionem, *quod Ecclesia Romana solum celebrat Conceptionem spiritualem B. Virginis.*

39. Admittit igitur in hoc festo celebrari spiritualem B. Virginis Conceptionem; non tamen solam, quia etiam celebratur ipsa materialis conceptio, non absolute, sed vt sancta fuit. Cum vero hoc ipsum tanquam certum constituat, imò oppositum damnet; non potest non damnari assertio, quæ affirmauerit conceptionem

5. *Impug.* istam à Romana Ecclesia non celebrari ratione sanctitatis. Accedat etiam; quia ex doctrina Sanctorum dies festi non instituũtur in Ecclesia, nisi ratione alicuius sanctitatis, quæ aliquo modo sit in re, quę celebratur, ratione cuius Deo gratias agamus, & laudes offeram', vt modo supponimus. Postremo accedit: quoniam nullam legimus festiuitatem ab Ecclesia *Postrema impugna.* constitutam, ob solam officij futuri destinationem, vt contra eundem Bellarminum iam ostendimus *lib. 1. q. 2. artic. 3. §. 5. num. 30.* ¶ Quare hanc explicationẽ merito non admiserunt *Suarius 2. tomo* *Suarius.* *disp. 3. sect. 5. pag. 39. colum. 2. B. nec Cordubensis in d. q. 44. pag. 361. colu. 1.* vbi hanc *Corduben.* expositionem nō solum appellat friuolam, sed etiam erroneam, fundamentum sumens ex verbis Sixti supra citatis.

Tertio infertur nullum iam relinqui 40. locum quintæ solutioni, quæ ad hoc cō- *Nō recipitur 5. Solutio.* fugiebat, quod Ecclesia Romana festum Conceptionis celebrabat: constat enim Romanam Ecclesiam à tempore Sixti 4. non solum summa cum solennitate publice celebrare tale festũ, sed etiam præcipere, vt in tota Ecclesia solennitas celebretur, idque indulgentiarum largitione omnes fideles inuitando, vt huic celebrationi intersint, vt patet ex Extrauag. 1. de reliq. & veneration. Sanctorum, & ex Bullis Iullj secundi, & Leonis X. quas inuenies in compendio priuilegiorũ verbo *Conceptio.* Vtrũm vero Ecclesiæ particulares possent inconsulta Apostolica Sede hoc festum celebrare? statim expendemus in 6. & vltima propositione.

Sexta, & postrema solutio contra au- 41. thores aliarum solutionum admittit Ec- *Nec solut. 6.* clesiam Romanam Conceptionem celebrare sub titulo immaculatæ, & præseruatiuę ab omni originali macula: negat tamen mentem Ecclesiæ esse hanc conceptionis præseruationẽ celebrare tãquã certam, sed solum tanquam probabilem: quod tamen esse falsum euidenter cōstabit ex sequenti tertia propositione.

§. 7.

Tertia propositio.

Sit tertia propositio: *Negari non po-* 42. *test Ecclesiam Romanam, dum festum* *3. Propositio.* *Conceptionis celebrat sub titulo immaculatæ, & dum pluribus concessis indulgentijs iubet, vt in tota Ecclesia celebretur, saltem*

declarare

declarare longe veriorem, & probabiliorem esse opinionem, quæ asserit B.Virginem sine peccato originali fuisse cõceptam. Diximus *saltem declarare,&c.* quia in propositione quinta ostendemus prçcitatam opinionẽ authoritate Ecclesiæ habendam esse vt simpliciter veram, & certam, & nullo modo falsam: sed vt gradatim procedamus pro improbanda aduersariorum opinione, qui oppositum docent, modo in fauorem secundæ sententiæ hanc propositionem tertiam statuimus.

43. *Post Sixtũ non potest negari.* Hæc propositio post constitutionem Sixti Quarti,& approbationem Cõcilij Tridentini,Alex.6.& Pij V.non potest sine ingenti temeritate negari: etenim si post constitutionem Sixti editã anno 1482. anno 11. sui Pontificatus sine ingenti temeritate,& errore, imô sine excommunicationis censura negari non potest Romanam Ecclesiam celebrare festũ Conceptionis,nõ tantum spiritualis; sed etiam corporalis sub titulo immaculatæ, vt in præcedẽti propositione corollario primo ostendimus; quomodo non erit plusquam temerarium negare veriorem esse,& longe probabiliorẽ opinionẽ quç B.Virginem à peccato originali liberat? Qùis enim sine ingenti,nõ dico temeritate,sed audacia affirmabit maioris authoritatis esse Caietanũ, Medinã, cæterosq; aduersarios,qui illi opinioni contradicũt, quàm sit authoritas Romanæ Ecclesiæ, non quidem diffinientis,sed sine diffinitiõne simpliciter affirmantis B. Virginẽ ab originali macula fuisse immunẽ? Etenim ex doctrina *D.Thomæ 2.2.q.10.ar.* (*D. Thom.*) *12.magis standum est authoritati Ecclesiæ, quam authoritati vel Augustini,vel Hieronymi,vel cuiuscumque Doctoris.* (44.) Quæ doctrina non est intelligenda de authoritate Eccelesiæ,quç rei diffinitionem continet (hæc enim non est comparanda cum authoritate,aut Augustini, aut Hieronymi,sed ne cũ cõmuniori Patrũ sententia, si forte oppositũ docerent) sed est intelligenda de authoritate Ecclesiæ absq; vlla diffinitione approbatiua alicuius veritatis,hæc enĩ etiã anteponẽda est authoritati Patrum, si forte(quod tamen nõ est admittẽndum) communiori calculo in oppositum conuenirent: vnde Innocentius Primus in prima Epistola ad Decentium Episcopum satis esse cẽsuit certos quosdam ritus obseruari in Romana Ecclesia, vt prædictus Episcopus ad eum modum & ritum suam Ecclesiam componeret. Quare cum Romana Ecclesia Cõceptionem corporalem B. Virginis tanquam sanctam, & immaculatam celebret,& in toto orbe celebrandam prçcipiat;& omnes fideles ad illius celebrationem indulgentiarũ largitione alliciat, quis negabit Romanam Ecclesiam non solum declarare se illam veritatem,vt vere piam tenere, & vt ab omnibus pia teneatur, non solũ præcipere,sed etiam omnibus eam,vt piè tenendam persuaderet? etenim Romanã Ecclesiam Conceptionem sub titulo sãctæ & immaculatæ publice celebrare, quid aliud est, quam declarare se illã veritatem pie credere? quid aliud est Ecclesiã Romanã præcipere, vt illa conceptio sub nomine sanctæ in toto terrarũ orbe solẽniter celebretur, quã õnes fideles docere, vt illam veritatem tanquam vere pijssimam credant? Denique quid aliud est Romanam Ecclesiam indulgentias concedere omnibus,qui diuinorum officiõrum celebritati huius Conceptionis personaliter interfuerint, quam omnes fideles inuitare, & inuitando allicere, & alliciendo persuadere, vt hanc veritatem toto corde amplectantur? *Confirmatur.* Porrò si Ecclesia Romana (quæ est omniũ Ecclesiarum & fidelium magistra) hanc veritatẽ docet,& vt piam præcipit,atque persuadet,qui fieri potest vt illa veritas non sit lõgê verior,certior,& probabilior? quis enim erit,qui piam Ecclesiæ opinionem in re ad diuinum cultum spectante non anteponat opinioni Bandelli, Caietani, Medinæ,& aliorum, qui oppositum docent? 45. Nam si authoritas Romanæ Ecclesiæ anteponenda est Augustino, Hieronymo,& alijs Patribus, vt D. Thomas docet, vtique ipse D.Thomas, si hãc Ecclesiæ doctrinam videret, non solũ eam suæ anteponeret, vt longe probabiliorẽ, sed etiam,sua penitus relicta,huic toto corde pie adhæreret. 46. *Nota ex Bernardo.* Nam & *D.Bernardus in d.Epistola* 174. in hac controuersia iudicio Ecclesiæ se subiecit: nam dum ingenue fatetur se approbare, & securũ

tenere

tenere omnes festiuitates, quas ab Ecclesia accepit, vtique hanc etiã indubitãter, & securè approbaret, & doceret, si videret eam ab Ecclesia Romana recipi, approbari, præcipi. Et hoc satis conuincit, quod sanctissimus Pater Bernardus hãc Conceptionis celebritatem in Ecclesia Lugdunensi receptam ideo non admisit, quia non erat Romanæ Ecclesiæ authoritate approbata: *nulla* (inquit in dicta
D. Berna. Epistol. 174.) *ratione placebit contra Ecclesiæ ritum præsumpta nouitas: nam si sic videbatur, consulenda erat prius Apostolicæ Sedis authoritas, & non ita præcipitanter, atq; inconsulte paucorum sequenda simplicitas, & imperitia.* Vnde in fine Epistolę ita concludit: *quæ autem dixi absque præiudicio sane dicta sint sanius sapientis, Romanæ præsertim Ecclesiæ authoritati, atque examini totum hoc, sicut, & cætera, quæ huiusmodi sunt vniuersa reseruo: ipsius, si quid aliter*
47. *Mutarét sẽtentiam.* *sapio, paratus iudicio emendare.* Iam quæso pie Lector, expendas, quid faceret Sanctissimus Bernardus, si sciret, & videret Conceptionis festiuitatẽ non modo authoritate Sedis Apostolicæ celebrari; sed omnes ab eadem Sede ad eam celebrandam largitionibus indulgentiarum inuitari? vtique huius argumenti efficacia relicta priori sententia, hanc veritatẽ toto animi conatu, & deuotione, non solum, amplecteretur, sed publicè, & indubitanter eam doceret.

48. *Similiter & D. Bonau.* Cũ D. Bernardo consentit *D. Bonau. in 3. d. 3. ar. 1. q. 1. n. 13. ideò enim nõ audet approbare solennitatẽ Cõceptionis; quia S. Patres, qui alias eiusdem B. Virginis festiuitates Spiritu Sancto docente statuerunt, hanc illius festiuitatem non docuerunt.* Quibus verbis satis significat se B. Virginis immunitatem libentissime prædicaturum, si Ecclesia Romana suo tempore sub titulo immaculatæ instituisset illius festum, & approbasset; quia sciebat Ecclesiam Romanam Sanctorum festiuitates, nisi Spiritu Sancto docente, non instituere. Cum D. Bernardo, D. Thoma, & D. Bonauentura omnes illi Scholastici conueniunt, qui ideo contrariæ opinioni adhæserũt, quia Conceptionis festum non dum Romana habebat Ecclesia; quod si haberet; vtique tantæ authoritati cederent: scribũt enim eam non posse celebrare, nisi quod pietati Christianæ consonum est.

Hæc tam late diximus, vt ostẽderemus supposita Sixti IIII. declaratione, 49. *Negari nõ potest nostram sentẽtiam esse lõge probabiliorẽ.*
quod Romana Ecclesia in die Cõceptionis non solum celebrat conceptionẽ spiritualem secundum gratiam, sed materialem, & corporalem sub titulo immaculatæ: supposito etiam quod idem Sixtus reprobat & damnat, imò etiam excommunicat, qui oppositum affirmauerit: nõ solum negari non posse opinionem, quæ B. Virginem à peccato originali facit immunẽ, ipsius Ecclesiæ authoritate esse certiorem, & longe probabiliorem, quã oppositam, vt late ostendimus: sed nullo modo oppositum defendi posse: quomodo enim dici potest magis probabile, cuius oppositum Romana Ecclesia (quæ est omnium magistra) tanquam pium cultum fouet, tenet, docet, & persuadet? Nam cum probabilitas opinionum maximè pendeat ex authoritate asserentiũ, vt notissimum est in philosophia; vtique illa opinio erit probabilior, quæ assertorem habet summæ & indubitatæ authoritatis: quare cum opinio, quæ Conceptionem, vt vere immaculatam defẽdit, authoritate Romanæ Ecclesiæ absque dubio nitatur, vt ex dictis patet, quæ aliarũ Ecclesiarum, & omnium Doctorum est magistra; vtique ex hoc solo capite longe probabilior, & certior censenda est, quam opposita; maximè in rebus ad diuinum cultum pertinẽtibus, in quibus omnes ab ea edocemur, & illa à Spiritu Sancto. Sed de hoc iterum in quinta propositione §. 10.

Quod nostrũ fundamentum satis esse 50. *Nõ admittuntur aduersarij.*
deberet Caietano, Medinæ, & reliquis aduersarijs, vt dicerent nostram sententiam longe esse sua certiorem, veriorem, & probabiliorem: Nam si teste eodem *Caietano 3. p. q. 74. ar. 3.* Theologi venerabiliter, & cum summa obseruantia recipiunt & defendunt particulares aliquarũ *Caietan.*
Ecclesiarum consuetudines, & obseruantias (quæ videntur à via cõmuni deflectere) propter Spiritus Sancti assistentiã, qua Ecclesijs adest; profecto dignũ erat; imò & debitum, vt Caietanus, Medina, & aduersarij Ecclesiæ Romanæ obseruã-

tiam

tiam, & cultũ Conceptionis immaculatæ defenderẽt: cũ teste *D. Thom. 3. p. q. 93. ar. 1. ad 3.* nulla Ecclesiæ Romanę obseruãtia veritati repugnet, vt in 5. propositione ostendemus. Quomodo igitur Caietanus in d. trac. de Cõceptione Virgin. ad finẽ §. *Ex omnibus autẽ dictis* ausus est scribere probabilẽ esse opinionẽ, quæ docet B. Virginem peccatũ originale habuisse, tolerabilẽ vero, quę docet illã ab eo fuisse præseruatã? Quomodo enim solũ tolerabilis est doctrina, quã Romana Ecclesia, vt vere piã tenet, docet, & persuadet? Sed audacius loquitur Caietan. eodẽ loco, dũ asserit opinionẽ, quæ B. Virginẽ facit immaculatã, solũ esse ꝑbabilẽ apud eos, qui Theologiæ Sanctorũ Patrũ nihil habẽt: nam cũ Ecclesia opinionem illam teneat & doceat, quis, nisi temerarius dicet Ecclesiam Romanam parum habere de Patrum Theologia? sed non mirum, quod audaciæ damnetur, qui falsitatis iam damnatus est, dum affirmat immunitatẽ B. Virginis nullũ ex Patribus habere; sed omnes esse pro se: hoc enim falsissimũ esse late ostẽdimus supra q. 4. per omnes articulos, præsertim in 5. art. Deniq; reprehendendi sunt, imò aliqua dãnandi censura, qui post publicã festi Conceptionis authoritate Romanæ Ecclesiæ institutionẽ scripserunt sententiam, quæ immunitatẽ B. Virginis defendit, non cõtinere veram pietatẽ, sed existimatã: ad quos videtur accedere Caietan. loc. citat. dũ ait pietatẽ huius opinionis, pietatem quidẽ esse, sed ñ secundũ scientiã, sed solũ secundũ vocatã pietatẽ: quis enim, nisi in meridie cæcutiat, negabit in hac re potius standum esse iudicio Ecclesiæ Romanæ, quæ omniũ Ecclesiarũ est mater, & omniũ magistrorũ magistra, quã iudicio Caietani, Medinæ, & Bãdelli? enim vero ex *D. Tho. 2. 2. q. 10. ar. 12.* Ecclesię cõsuetudo, & authoritas ęmulãda est, & sequẽda; imò etiã pręponẽnda authoritati, & iudicio August. Hieron. & aliorũ Patrũ: quę doctrina nõ solũ vera est in ijs, quæ Ecclesia Romana simpliciter, & absolute docet (in his enim est colũna veritatis, cui omnes adhærere tenemur) sed etiã in ijs, quę piè tantum veneratur & colit, vt dicemus in quinta propositione.

D. Thom.

51.

Reprehenditur Caietani audacia.

52. *Dici nõ potest nostrã sententiam non continere verã pietatem.*

D. Thom.

§. 8.

Quarta propositio.

SIt 4. propositio: *Romana Ecclesia, dũ celebrat B. Virginis Cõceptionẽ sub titulo immaculatæ, non diffinit, tanquã de fide eã fuisse immaculatã, & absq; omni peccati originalis labe.* Hæc propositio est indubitata: quoniã eadẽ Romana Ecclesiã, quę talẽ celebrationẽ sub illo titulo instituit, expresse declarat neutrã illius cõtrouersię partẽ à Romana Ecclesia de fide esse diffinitã, vt patet ex constitutione Sixti 4. supra citata in Extrau. *Graue nimis* de reliq. & venerat. Sanctorũ inter cõmunes. Idẽ satis declarauit Alexand. 6. in Bulla, quæ incipit *illius qui se*, quæ cõstitutionẽ Sixti 4. cõfirmat, dũ prohibet nonnullas propositiones, donec per Sedẽ Apostolicã aliter decisum fuerit, & ordinatũ. Idẽ declarat Pius 5. in Bulla, quæ incipit *Super speculã*, in illis verbis *cæterũ quãdiu per Apostolicã Sedem altera pars diffinita non fuerit, & opposita sentẽtia condẽnata.* Vnde liberam cuiq; facit facultatẽ opinãdi huius controuersiæ quamlibet partẽ, prout vel magis piam, vel magis probabilẽ esse iudicauerit. Idẽ satis expressit Trid. sess. 5. de peccato originali, dũ in propositionibus vniuersalibus fidei de propagatione peccati originalis in õnes Adami posteros nõ vult Virginẽ cõprehendere: ita significãs, non dũ hoc ab Ecclesia diffinitũ esse. Quare cũ Romana Ecclesia expresse declaret neutrã controuersiæ partẽ ab Ecclesia diffinitam esse de fide, satis conuincitur eãndẽ Ecclesiã, dũ Conceptionis festiuitatẽ instituit, nõ diffinire tãquã de fide eã fuisse sanctã, & immaculatam. In hac igitur propositione omnes sine vlla dubitatione conueniunt.

53. *Non diffinitur de fide.*

Alexd. 6.

Pius. 5.

Trident.

§. 9. *Quinta propositio.*

SIt 5. propositio; *Ecclesia Romana dũ ex certa scientia Cõceptionẽ B. Virginis sub titulo immaculatæ, & ab omni labe originali immunem celebrat: statuit, & declarat sententiã, quæ tenet B. Virginem sine originali fuisse conceptam non solum simpliciter esse veram; sed ita esse certam, vt à parte rei nullo modo sit falsa.* Hanc propositionem statuimus pro 3. sententia posita §. 2. quã in terminis probat *Suarius ibi citatus*, dũ ex eo, quod Roma-

54. *Est certa, & nullomodo falsa.*

na Ecclesia B. Virginis Cōceptionē sub titulo immaculatæ celebrat, concludit *nō esse piū credere Ecclesiā in re tā graui decipi, aut falso niti fundamēto.* Porrò si nō est piū credere Romanā Ecclesiā in hoc decipi, & falso fundamēto niti; vtiq; ex p̄citata celebritate bene infert, a parte rei certū esse, & nullo modo falsū, cōceptionē B. Virg. fuisse ōni ex parte mūdā. *Cordu. etiā ibid. citat⁹* expresse ꝓbat nostrā ꝓpositionē, dū ex præcitata Cōceptionis celebritate infert, immunitatē illius ita esse certā, vt oppositū sit erroneum, & impia blasphemia, vt patet *ex d. q. 44. pag. 360. col. 1. & pag. 359. pag. 2.* Satis ad eā accedit *Petrus Moral.* dum ex eadē festiuitate affirmat neminē posse recta ratione aliter sentire: deniq; ad hanc propositionē satis accedit *Bellarm.* dū ex illa celebritate affirmat se nihil dubitare conceptionē fuisse sanctā.

Suar. — Cordubən. — Morales. — Bellarm.

Prima Confirmatio.

55. 1. Cōfirmatio. ¶Hęc propositio ex eo primū cōfirmari potest, quoniā ex festo natiuitatis B. Virginis ab Ecclesia Romana instituto, & celebrato omnes tam Patres, quā Theologi efficaciter deduxerūt, verissimū esse & certissimū, & nullo modo negandū, B. Virginē ex vtero matris sine originali natā esse. Ergo ex festo Cōceptionis instituto, & celebrato authoritate Ecclesiæ Romanę efficaciter deducetur, verissimū esse, & certissimū, & nullo modo negandū, B. Virginē sine originali fuisse in vtero conceptā. Huius argumēti antecedēs euidenter probatur ex Patribus, & Scholasticis: nā *Ildephons. Toletan. in lib. de perpetua virginitate Virginis to. 9. bibliot. Patrū pag. 681.* ex publica celebritate authoritate Ecclesię facta infert, verissimū esse, B. Virginē sine peccato originali natam esse; ita enim scribit: *sed quia eius natiuitas tam solēniter colitur; constat ex authoritate Eclesiæ, quod nullis, quādo nata est, subiacuit delictis:* quæ verba sunt diligenter expēdenda: fatetur enim immunitatem Natiuitatis B. Virginis constare, non quocumq; modo, sed ex Ecclesiæ authoritate, quia authoritate eiusdē Ecclesiæ eius natiuitas solēniter colitur. Idē etiā antecedēs satis confirmat *D. Bernard. in Epist. 174. ad Canonicos Lugdunenses 2. to. pag. 206.* ita inquiens: *ego quod ab Ecclesia accepi securus & teneo, & trado: accepi sane ab Ecclesia, illū diem cum summa veneratione colendū, quo assumpta est de sæculo nequam: sed & ortū Virginis didici in Ecclesia, & ab Ecclesia indubitāter haberi festiuū ac sanctū, firmissime cū Ecclesia sentiens, in vtero eam accepisse, vt sancta prodiret:* quæ etiā verba euidenter declarāt, D. Bernard. ideo firmissime sentire, quod B. Virgo ex vtero sancta prodiuit, qa indubitāter agnouit, Eccclesiā diem illū habere festiuū. Et inferius agens de eadē Virginis natiuitate, addit: *Nec fallitur omnino Sancta Ecclesia sanctū reputans ipsū natiuitatis eius diē, & omni anno cū exultatione vniuersæ terræ votiua celebritate suscipiens.* Si Ecclesia non fallitur (vt vere nō fallitur) celebrando natiuitatē Virginis, vtiq; ex ipsa celebritate efficaciter colligitur, verissimū esse, & omnino certū, quod B. Virgo sine vllo originali peccato orta est. Hoc ipsū satis colligitur ex *D. Thom. 3. p. q. 27. art. 1. in argum. sed contra;* vbi ex eo quod Ecclesia natiuitatē B. Virginis celebrat, infert certū esse natiuitatē illius fuisse sanctā. In q conueniunt fere omnes Theologi, saltē nouiores. Patet igitur antecedens nostri argumēti esse verissimū. ¶ Cōsequentia vero satis videtur nota, quia nulla ratio discriminis assignari potest, cur ex festo natiuitatis B. Virginis efficaciter deducatur immunitas natiuitatis ex vtero; ex festo autē Cōceptionis efficaciter nō deducatur īmunitas cōceptionis in vtero; in hoc sensu, vt eā fuisse sine originali, non solū sit magis probabile, sed a parte rei certissimum sit, & omnino tenendum.

Probatur antecedēs. — S. Ildephōsus. — 56. D. Berna. — D. Thom.

57. Refertur solutio adsariorum. Bellomon. Huic tn̄ argumento possunt aduersarij occurrere cū *Bellomont. 2. to. ad 3. p. d. 117. c. 5. n. 57. 5. Primo autē: & ad finē c. n. 72.* non valere cōsequentiā à festo natiuitatis ad festum cōceptionis: & ratio est: quoniā Ecclesia Romana festū natiuitatis instituit simpliciter, & citra vllā controuersiā credens, & docens B. Virginē in vtero sanctificatā sine peccato originali natā fuisse ex vtero. Iā vero in festiuitate isto modo īstituta simpliciter, & absolute infertur natiuitatē ipsā fuisse sanctā & immaculatā. At vero Ecclesia Romana, sicut non simpliciter credit, aut docet, Cōceptionē B. Virginis fuisse sanctā

cum

cum id non dū de fide diffiniret; ita etiā Cõceptionis festū instituit non tanquam indubitatū, & de fide certū, sed vt magis piū, magisq; probabile: & inde est vt à celebritate natiuitatis certo & infallibiliter colligatur eā sine originali natā; ex celebritate vero Cõceptionis nō infallibilis certitudo inferatur, quod fuerit Sācta, & immaculata; sed solū, quod hoc magis sit pium magisq; probabile, quā oppositū: & in hoc cõuenire debent authores 2. sententiæ, quam §.3. retulimus. ¶ Hæc solutio in se ipsa satis videtur apparens; inefficacia tamen illius apparebit ex ijs, quæ in sequenti argumento dicemus.

Secunda confirmatio efficacior.

58. 2. Cõfirmatio. ¶ Vt igitur præcitatę solutionis inefficacia appareat secundā confirmationē sumemus ex eo, quod Ecclesia Romana in celebrandis Sāctorū festiuitatibus errare nō potest: sed Ecclesia Romana non solū publice celebrat festū Cõceptionis B. Virginis, & præcipit vt publice celebretur sub titulo ímaculatæ, & immunis ab omni originali labe, sed etiā ad illud celebrādū indulgētiarū largione, & priuilegiorū concessione omnes fideles allicit, & inuitat. Ergo in celebratione Cõceptionis B. Virginis sub titulo immaculatæ errare non potest. Porrò si in hoc non potest errare, vtiq; à parte rei verissimū est, & certissimū, Cõceptionē B. Virginis fuisse sánctam, & ab originali immunē. Huius discursus tam prima, quā 2. consequētia est euidens. Minorē autē negari nō posse late ostendimus supra in 2. propositione, vbi adduximus Sixtū 4. declarasse falsū & erroneum esse negare hanc minorem. Sola igitur superest probatio maioris.

59. Probatio maioris. Pro illius euidenti probatione illud tāquā certissimū supponimus, Ecclesiam in ijs, quæ pertinent ad diuinū cultum, & ad Christianā obseruantiā errare non posse: & subinde id, quod colit, & in diuinū cultū obseruat, à parte rei esse verum, & ita certū, vt nullo modo sit falsum: quā veritatē alio in loco diligentius confirmauimus: nunc vero eā primū probamus authoritate S. Leonis Papæ epist. 4. c. 2. ad finē, vbi hæc scribit verba: *Verū quia Spiritus sapientiæ & intellectus ita Apostolos, & totius Ecclesiæ erudiuit magistros, vt in* *Christiana obseruantia nihil inordinatū, nihil pateretur esse confusū; discernendæ sūt causæ solēnitatū, &c.* Idē satis docet *D. Thom. 2, 2. q. 93. ar. 1. ad 3.* dū ait: *consuetudines Ecclesiæ in diuino cultu nihil veritati repugnare*: etenim sicut Ecclesia à Spiritu Sācto dirigitur, ne erret in ijs, quæ ad fidem & mores pertinēt, vt contra hæreticos catholice supponimus; ita etiā diuina eiusdē Spiritus assistētia, & ductu gubernatur ne erret in ijs, quę pertinēt ad diuinū cultū: etenim hæc õnia suo modo, & ad mores pertinēt, & ad fidē; ita vt in illis Ecclesia etiā habeat Spiritus Sācti assistentiam: vnde sicut fieri nō potest vt Ecclesia cultū tribuat, cui nō debetur; ita nec fieri potest, vt Deo tribuat cultum eo modo, & ea de causa, qua nō debet, vt expresse ait *D. Thomas in d. q. 92. ar. 1. in fine. & ad 3.* etenim talis cultus sicut esset cõtra virtutē religionis per excessū ex D. Thoma ibidē; ita etiā ratione mendacij esset perniciosus, & verè superstitiosus, vt idem D. Thom. ostēdit *ibidē q. 93. ar. 1.* statuendū est igitur Ecclesiā propter diuinā assistētiā à Deo illi promissā errare nō posse in ijs, quæ ad diuinū cultum pertinent. Cui veritati si addamus aliā veritatē; celebrationes. s. festorū ad diuinū cultū pertinere (pertinent enim ad 3. præceptū Decalogi) vt docet D. Thom. communiter receptus, dum ait; *Populus Christianus memorias martyrū religiosa solēnitate concelebrat*: religiosa, inquā, solēnitate, quę ad religionis virtutē in exhibendo Deo cultū spectat: quod etiam satis colliges ex verbis Leonis Papę supra adductis, vbi solēnitates festorū ad Christianā obseruantiā reducit: deniq, est veritas à Patrib⁹, & Scholasticis recepta: si (inquā) ad eā veritatē, quod Ecclesia errare nō potest in ijs, quæ ad diuinū cultū spectant, addamus, celebrationes festorū ad diuinū cultū pertinere, necessario infertur, Ecclesiā in celebratione festorū errare nō posse, vtpote, quæ in hoc diuinā habeat assistentiā, ne erret, & per cõsequēs ne aliquid supstitiosū ap̄pbet, aliquidue inordinatū, & incertū colat: quod satis significat *Castro aduersus hæreses lib. 3. verbo sācti*, & expresse Leo Papa in pcitatis verbis, dū ex eo qđ *Spiritus Sāctus Eccles. magistros ita erudiuit,*

Marginalia: D. Thom. — D. Thom. — 60. — D. Thom. — Leo Papa. — Castro. — Leo Papa

vt in Christiana obseruantia nihil inordinatũ; nihil pateretur confusum intulit *discernẽdas esse causas solẽnitatum* quibus satis significat in instituendis, & celebrãdis festis ab Ecclesia institutis dari diuinã assistentiã: ob quam rationẽ idem Leo Papa ideo im- *Leo Papa* mediatè præcipit, *vt in ipsis festorũ institutionibus Patrũ principũq; Ecclesiæ rationalis seruetur discretio*; quia. s. ob assistentiam Spiritus Sanct in illis non errabunt.

62. *D. Berna.* Quod etiã satis expresse docet D. Bernardus *in epist. 174. ad canonicos Lugdunenses*, dũ ait: *Ego quod ab Ecclesia accepi securus & teneo, & trado: accepi sane ab Ecclesia illũ diem cũ sũma veneratione colendum, qua assũpta est de sæculo nequã: sed & ortum Virginis didici in Ecclesia, & ab Ecclesia indubitanter haberi festiuũ atq; sanctum, firmissimè cũ Ecclesia sentiens in vtero eã accepisse vt sancta prodiret.* Ecce S. Doctor ideo diẽ natalẽ B. Virginis vt sanctũ securus, & cũ summa firmitate recipit; quia Ecclesia illũ vt sanctũ, & colit, & colendũ fidelibus proponit: quæ verba absque dubio probant eũ sentire Ecclesiã in festis celebrandis nõ errare: & vt nullus dubitationi relinquatur locus ita addit, *nec fallitur omnino Sancta Ecclesia sanctum reputans ipsum natiuitatis eius diem, & omni anno cũ exultatione vniuersæ terræ votiua celebritate suscipiens.* Quare nõ est dubiũ S. Bernardũ expresse docuisse Ecclesiam in celebrandis festis nõ errare. Quod etiã *S. Ildephõ.* docuit S. Ildephõsus in lib. de virginitate Virginis to. 9. bibliot. Patrũ pag. 681. vbi ex publica celebritate natiuitatis B. Virginis infert certissimũ esse eam sine peccato originali natã: ita scribẽs: *sed quia eius natiuitas solenniter colitur, constat ex authoritate Ecclesiæ, quod nullis, quãdo nata est, subiacuit delictis*: fatetur igitur sanctitatẽ natiuitatis ex eo certissime constare, quia Ecclesiæ authoritate publice celebratur: quæ verba certitudinem in festorũ institutione satis confirmant.

63. *Confirmatur eadẽ veritas.* *1. præmissũ Ecclesia nõ errat in canonizatione sãctorũ.* Eandem veritatẽ efficaciter confirmabimus, si in hac materia duo tanquã certissima supponamus. Vnũ est Ecclesiam Romanam in Sanctorum canonizatione errare non posse; & per consequens id, quod canonizat, verè esse sanctũ: ita absolutè docent *Ioannes de Neapoli quodlib. 11. Catharinus in trac. de canonizatione Sanctorum: Aragonius 2. 2. q. 1. ar. 10. in trac. de Sũmmo Pontif. in dubio de canonizatione Sãctorũ: Bañes in d. ar. 10. dub. 7. concl. 2. Bellarmin. to. 2. contron. lib. 1. de Sanctorũ Beatitudine c. 9. Cordub. lib. 4. quæstionar. q. 12. Valẽt. to. 3. ad 2. 2. disp. 1. q. 1. pũct. 7. §. 41. pag. 253. lit. C. Viguerius in institut. Theol. c. 10. vers. 13. pag. 114. Ex Thomistis Syluester verb. canonizat. n. 2. Tabiena n. 4. Conas Rub. lib. 1. variar. c. 10. nu. 12. Azorius institut. Moralium p. 2. lib. 5. c. 6. per totum Penba ad 2. p. directorij q. 17. com. 42. ad fin. pag. 322. & sine dubio ita censuit D. Thom. quodlib. 9. ar. vlt. quem in omnibus sequitur D. Antonin. 3. p. tit. 12. c. 8. §. 2. Turrecremata in sũma de Ecclesia lib. 1. q. 51. & 73. & lib. 2. q. 110. & satis Vualdensis 2. to. de Sacramentalib. c. 14. per totũ*: & hãc sentẽt. probant fere omnes nostri tẽporis Theologi: & eã ita indubitãter docent, vt dicãt *Neapol. Catharin. Aragon. Bañes. Bellarm. Cordub. Valentia. Viguerius. Syluest. Turrecre. Azorius. D. Thom. D. Anton. Vualdens.*

oppositã esse erroneã; & deferẽdum esse ad Tribunal S. officij, qui oppositũ defẽderet: ita vidi grauissimos sensisse Theologos; esse temerariũ affirmat Aragonius: 64. sapere hæresim scribit Bañes: esse temerariũ & impiũ, & probabiliter hæreticũ docet Cordubẽsis. Id certa fide credendũ esse testatur Valent. tanquã pium iudicat D. Thom, D. Antonin. Turrecremata, Syluester, & Tabiena: quorũ sẽtentiã ego maximè probo, si intelligatur de pietate, quæ ita ad fidẽ pertinet, vt sit actus professionis fidei, qua Sanctorũ gloriã credimus nobis ab Ecclesia propositã. Cuius doctrinæ fundamentũ est; quia Ecclesia in Sanctorũ canonizatione cõiunctam habet Spiritus Sancti assistẽtiã, & prouidentiã, vt vt fatetur. D. Thom. in d. art. vlt. ad 1. & 2. & satis probãt omnes Theologi, inter quos est Cordubens. de potestate Papæ q. 12. Cũ vero Ecclesia in hoc habeat coniunctã diuinam prouidentiã, & instinctum Spiritus Sancti, nõ poterit errare: quia Spiritus Sanctus non patietur Ecclesiã per testimonia fallibilia moueri, vt satis explicat D. Thom. loco cit. ad 1. & 2. & iam ostendimus ex D. Leone Papa. *Resolutio.* Ob hoc igitur certissimum fundamentum sine ingenti temeritate, & impietate dubitari non potest Ecclesiam nõ possé errare in asserendis, nõ solum, quæ

ad

72. 2.*Suppofit.* Secundo ſupponendũ eſt Eccleſiam Romanam, dum alicui ſancto, aut alicui myſterio diem feſtum inſtituit, & toti Eccleſię celebrandum proponit, vere canonizare ſanctitatẽ illius diei & myſterij. v.g. quando Romana Eccleſia diem B.Laurentij, Stephani, aut alterius ſancti tanquam feſtum proponit celebrandũ; aut inſtituit, vt ſolẽniter celebretur dies Natiuitatis Virginis, Præſẽtationis illius in Templo, Viſitationis B.Eliſabetæ, cõuerſionis D.Pauli, aut Patris Auguſtini, denique tranſlationis alicuius Sancti, eo ipſo diem illum, vt vere ſanctum canonizat. Hanc opinionem vt certiſsimam ſemper probaui, quam eſſe de mẽte Suarij poſtea inueni, dum ait, Eccleſiam Romanam, dum celebritatem Conceptionis generaliter amplexa eſt, & celebrantibus illam gratias impertiuit, quodãmodo eã canonizaſſe, vt ſcribit *Suar.* 2.*to. ad 3.p. diſp.*3. *ſect.4.pag.39.col.2. lit.A. quod etiam ſignificat ſect.6. in princ.* & dum hæc ſcriberẽ gauiſus ſum, quod hanc opinionem nouiſsime ſcripſerunt *Frater Franciſcus de Sancto Ioſeph. ordinis Minorum in quadam propoſitione, quam hac de re Sanctiſsimo Domino noſtro Paulo Papa V. nouiſsime his diebus dedicauit.* *Fr.Franc. de S.Ioſeph.*

73. Quæ opinio ex eo efficaciter confirmatur; quoniã canonizatio abſolute ſumpta nihil eſt aliud, quam publicum Romanæ Eccleſię iudicium, teſtimonium, atq; ſententia, qua aliquid decernitur ſanctũ & veneratione dignũ, & vt tale catalogo Sanctorum adſcribitur: nam quamuis canonizari principaliter conueniat viris ſanctis, vt patet ex diffinitione, quæ cõmuniter affertur ex *Innocentio, Panormitano, & cæteris in cap. de reliq. & venerat. Sanctorum, & ex Bellarmino lib.1. de Sanctorum beatitudine c.7. in principio:* non eſt tamen negandum vere & proprie poſſe etiam canonizari quamplurima myſteria: etenim myſterio Sanctiſsimæ Trinitatis canonizatus eſt certus, & determinatus dies: ſimili modo canonizatus eſt & conſecratus certus dies in veneratione Spiritus ſancti: conſecratus eſt etiam dies myſterijs Incarnationis Verbi diuini: canonizata eſt etiam annunciatio Angeli ad Virginem, dies natiuitatis Chriſti, reſurrectionis, & aſcenſionis; & in laudem B.Virginis canonizatus eſt dies natiuitatis eius, Expectationis, Viſitationis, & deſcenſionis Niuis: denique canonizatus eſt dies conuerſionis Pauli, & Auguſtini, Cathedra D.Petri, & dies Stigmatum B. Franciſci. Et præter hæc myſteria canonizantur dies natales plurimorũ Sanctorum, canonizatione diſtincta ab abſoluta eorundem canonizatione: quod ex eo euidenter conſtat: quoniam quamplurimi Sanctorum canonizati ſunt ab Eccleſia, quorum dies natalis publicè non colitur; vnde quando alicuius natalis dies vt feſtiuus ab Eccleſia inſtituitur, talis inſtitutio dicitur canonizatio non quidem ipſius Sancti (quia iam canonizatus eſt) ſed ipſius diei propter myſterium tranſlationis illius de hoc exilio ad patriam. *Innocent. Panormit. Bellarm.*

74. Conſtat igitur canonizationem etiã propriè ſumptam non ſolum cõuenire perſonæ ſanctæ, vt iudicio Eccleſię pronuncietur ſancta, ſed etiam alicui myſterio, ita vt eius ſanctitas iudicio Eccleſiæ ab omnibus veneranda decernatur: ob quã rationem ad iudicium Eccleſiæ in publicam illius vtilitatem pertinet, vt non ſolum colantur perſonæ, ſed etiam myſteria diuina. Quare vt rem concludamus canonizatio abſolute ſumpta non eſt aliud, quam publicum Romanæ Eccleſiæ iudicium, teſtimonium, & ſententia, qua aliquid decernitur ſanctum, & veneratione dignũ, ſiue ſit perſona, ſiue aliquod myſterium: & inde eſt, vt ſicut canonizatio perſonæ ad ſolum Summum Pontificem ſpectat; ita etiam ad eum ſolum pertineat canonizare aliqua myſteria, & in illorum venerationem diem feſtum inſtituere, vt euidenter colligitur *ex cap. vnic. de reliq. & venerat. Sanctorum in 6. vbi communiter Canoniſtæ, & aduertit Suarius tom.1. de Religione lib.2. de diebus feſtis c.3.n.2.pag.274.col.2.* Inde etiam eſt, vt ſicut in canonizatione alicuius Sancti nomen illius catalogo Sanctorum abſcribitur: ita etiam eidem catalogo aſcribitur inſtitutio feſtorum pro tota Eccleſia inſtitutorũ. Denique vt ad canonizandum Sanctum ſumuntur teſtimonia de ſanctitate vitæ, & de veritate miraculorum; ita etiam hæc obſeruantur in canonizando 75. *Quid ſit canonizatio?* *Cap. de reliq. & vener. Sanct. Suar.*

§. 7.

Explicantur loca in contrarium adducta.

55. NEc contra hanc noſtram reſolutionem faciunt, quę pro ſua confirmanda ſententia aduerſarij adducunt ſupra §. 1.

Ad 1. Ad ea, quæ primo loco afferuntur, patet ſolutio ex dictis *art.* 2. 3. *&* 4. vbi omiſsis alijs ſolutionibus, reſoluimus propoſitiones adductas, cum ſint vniuerſales vniuerſalitate legali, admittere diſpenſationem, & ſpecialem gratiam, quæ à Deo facta eſt Virgini: & ad hunc ſenſum eſſe intelligendas ſcribunt omnes nouiores, quos citauimus *art.*4.§.1. *prop.*3. Quare explicandæ ſunt ſecundum legem ordinariam, quæ potentiam abſolutam legiſlatoris Dei non excludit. Et hanc explicationem non poſſunt non admittere aduerſarij, cum Eccleſia iam expreſſerit non eſſe ſuæ intentionis B. Virginem in illis generalibus propoſitionibus comprehendere. Quare ex illis non poteſt colligi, oppoſitam ſententiam eſſe magis conſonam ſacræ Scripturæ: quin potius magis erit illi conſonum Virginem in illis non comprehendi; cum talis exemptio figuris teſtamẽti veteris, & alijs Scripturæ locis in ſenſu ſpirituali, & myſtico ſatis probabiliter ſignificetur; & ab Eccleſia, tanquam vere pia approbetur.

56. Ad 2. Ad ſecundum reſpondetur illa Scripturæ loca in hoc ſenſu eſſe explicanda, vt intelligantur iure ſuæ naturæ, & ex vi ſuæ generationis: nam in hoc ſenſu ſolus Chriſtus Dominus ſanctus dicitur, & omnino liber ab omni peccato actuali, & originali; de quo plura diximus *q.* 4.*art.* 2. §.1. dum hanc propoſitionẽ excluſiuam à nõnullis Patrum allatam explicauimus: & hæc eſt communis omniũ explicatiõ, de qua vltra alios vide *Salmeronium in epiſt. ad Rom. c.* 5. *diſp.* 52. *pag.* 482.*col.*2.*ad finem.* Quare ex illis propoſitionibus non bene infertur B. Virginẽ non fuiſſe liberam ab omni peccato actuali, & originali. Salmer.

57. Ad 3. Ad tertium dicimus illa Scripturæ teſtimonia nihil nobis officere, quia libentiſsimè admittimus B. Virginem ad redemptionẽ Chriſti verè, & proprie pertinere, vt inferius in propria quæſtione demõſtrabimus: negamus tamẽ ad Chriſti redemptionem ſolos illos pertinere, qui in propria perſona ſunt peccatores: nam licet ad eam ſolum pertineant, qui in Adamo peccauerunt, & ideo quia ex vi ſuæ generationis habent debitum cõtrahendi peccatum originale; non tamen neceſſarium eſt vt maculam illius debiti in propria contrahant perſona: vnde cum B. Virgo in Adamo peccauerit, & ex vi ſuæ generationis traxerit debitum contrahendi peccatum originale, vere, & proprie pertinet ad redemptionem Chriſti, licet in ſe non contraxerit originalem maculam.

Quartum argumentum vix ad inſtitutum induci poteſt; tum, quia Salomon loquitur de viuentibus in hoc mundo viris, & mulieribus; nos autem loquimur de ijs, qui in vtero concipiuntur. Tum etiam, quia verba illa dicta ſunt per hyperbolem, vt ſit ſenſus, *Cum quærerem ex viris, & mulieribus, qui virtutem ſectaretur,* inter mille viros, vix vnum inueni, qui ſectaretur virtutem, idque reſpectu eorum, qui à virtute deficiunt: *ex mulieribus verò nullam inueni*, quia longe ſunt pauciores, quam viri: & hæc eſt communis explicatio Lyræ, & aliorum. Quomodo autem inde colligatur cum ſacris literis non conſentire B. Virginem ab originali peccato eſſe immunem? videat Bandellus huius argumenti author. 58. Ad 4.

Quod attinet ad quintum argumẽtũ; explicet nobis Bandellus quomodo ex verbis citatis inferatur, ſacras literas fauere ſuæ opinioni. Quod enim ait gloſſã in eodem loco per *argentum* intelligere B. Virginem, & per *rubiginem* peccatum originale; falſiſsimum eſt: gloſſa enim hæc verba nõn ſcribit: quin potius nullum interpretem dabit, qui ita verba illa explicet: falſitatis igitur damnandus eſt, vt in hac re eius teſtimonium nõ valeat. Et quãuis daretur talis explicatio adhuc explicari poſſet, de ablatione præſeruatiua, non vero de ablatiua: nam ex doctrina D. Thomæ ſæpe citata ſatis proprie dicitur remouere peccatum, qui impedit ne illud committatur. 59. Ad 5.

Ad poſtremum patet ſolutio ex ijs, 60.

quæ

Ad vlt. quæ diximus §.4.huius art.etenim si per auroram intelligenda est B. Virgo, vt explicat D. Thomas; negamus per ortũ auroræ solum esse intelligendum ortum ex vtero. Vide quæ ibi diximus.

QVÆSTIO VI.

Quid de vtraque sententia sentiendum sit ex ijs, quæ ab Ecclesia communi fidelium consensu, reuelationibus, & miraculis colliguntur?



IVxta ordinẽ initio huius lib. tertij statutum expendendũ est, quid de vtraque sententia sentiendum sit, si expendantur ea, quæ ab Ecclesia hac de re sunt tradita, pro cuius difficultatis maiori explicatione præmittimus, plura esse, ex quibus vnius vel alterius sententiæ veritas potest confirmari. Primum est institutio festi Conceptionis B. Virginis. Secundum confirmatio Religionum sub titulo immaculatæ Conceptionis eiusdem Virginis. Tertium est communis fideliũ consensus. Quartum est, reuelatio diuina de veritate huius, vel illius opinionis. Quintum denique confirmatio miraculorum, quibus Deus vnius, vel alterius sententiæ veritatem declarauit.

In hac igitur quæstione quinque excitabimus articulos. Primus: an ex institutione festi Conceptionis B. Virginis firmum sumatur argumentũ ad confirmãdam sententiam, quæ cõceptionem Virginis sanctam & immaculatam defendit? *Articuli excitandi. 1.art.* Secundus erit, an ad eandẽ veritatem cõfirmandam efficax sumatur argumentũ ex eo, quod Sedes Apostolica approbauerit religionẽ monialium sub titulo immaculatę Conceptionis? 2. tertius inquiret; an pro eadem veritate sumatur argumẽtum efficax ex cõmuni fideliũ consensu, 3. qui piè credunt B. Virginem ab omni labe originali fuisse immunem? quartus articulus expendet; an ex reuelationibus 4. hac de re factis sumi possit argumentum efficax? Quintus, & vltimus erit: an idem 5. & vlt. argumentum sumi possit ex aliquibus miraculis, quæ in huius pietatis confirmationem edita circunferuntur?

ARTICVLVS I.

An ex institutione, & publica celebratione festi Conceptionis B. Virginis firmum sumatur argumentum pro confirmanda illius puritate?

§. I.

Refertur opinio negans.

DE hac dubitatione non potest nõ esse controuersia inter vnius, & alterius opinionis authores. Partem negantem non possunt non probare Doctores, qui constanter defendunt B. Virginem peccatum originale actu contraxisse: nam cum inficiari nequeant hoc festum Conceptionis à multis ante sęculis in Ecclesia publicè celebrari, ad varias solutiones cõfugiunt, vt patet ex ijs, quę latè scribit *Bandellus in d. tract. contra immaculatam Virginis conceptionẽ 2. p. in 10. ratione, fol. 80. pag. 2.* Nam quidam asserunt festum Conceptionis in Ecclesia celebrari, nõ sub titulo Conceptionis, quasi illa fuerit sancta; sed sub titulo sanctificationis: ita vt non celebretur conceptio Virginis, sed sanctificatio illius in vtero facta post conceptionem eius. Hæc est prima Caietani solutio *in tract. de Concept. Virginis c. 5. §. Ecclesiasticus deinde cultus, & fuit D Thomæ 3. p. q. 27. art. 2. ad 3. vbi in hæc verba: nec tamen per hoc, quod festum Conceptionis celebratur, datur intelligi, quod in sua conceptione fuerit sancta: sed quia quo tempore fuerit sanctificata, ignoratur; celebratur festum Sãctificationis eius potius quã Conceptionis, in die Conceptionis eius. Quod antea dixerat in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 1. & quodlib. 6. ar. 7. Eandem solutionem communiter probãt Thomistæ: ita Capreol. in 3. dist. 3. q. vnic. art. 3. ad 7. Aureoli, fol. 16. col. 1. vbi refert Ioannem de Neapoli, idem sentit Hispalens. ibidem q. vnic. art. 4. ad 13. Aureoli, pag. 18. col. 4. in fine, & probat Bandellus vbi supra. Eandem sententiam approbarunt Richard. in 3. dist. 3. art. 1. q. 1. ad 3. D. Bonau. ar. 2. q. 1. n. 14. Durãd. q. 1. n. 14. & cõmuniter alij. Ad eandẽ opinionẽ accedit Medina 3. p. q. 27. art. 2. §. Ad hoc dicendũ, pag. 506. col. 2. & inferius ad 2. p. 508. col. 1.* quatenus docet in celebrãdo festo Cõceptionis hãc esse celebrantium intentionẽ,

1. Pars neg. Bandellus. 1. opinio. Caiet. D. Thom. 2. Capreol. Ioan. Neapolitanus. Hispalens. Bandel. Richard. D. Bonau. Durand. Medina.

vt celebrẽt illud punctũ, in quo in vtero est sanctificata abstrahendo an sit cõcepta cum peccato originali, an sine illo? Fũdamentum illius est; quoniam qui in hoc sensu tale festum celebrat, nulli errandi periculo se exponit; cum certissimum sit B. Virginem in vtero fuisse sanctificatã: incertũ tamen an ab originali fuerit pręseruata: hoc enim (vt ait) adhuc est sub iudice. Addit deinde ad 2. in Breuiario Romano præcipi, vt aboleatur officium antiquum, in quo dicebatur B. Virginem fuisse à peccato originali pręseruatam: & iuberi, vt officium celebretur instar natiuitatis Virginis, mutato nomine natiuitatis in nomen conceptionis; vt pręcitatę explicationi daretur locus, ita vt per cõceptionem intelligatur sanctificatio, sub quo titulo à plerisq; Ecclesijs hoc festũ adhuc celebrari testatur *Caiet. vbi suprà.*

3. *Fundamẽtum.*

4. 2. *sentent.* Alij volunt in Ecclesia celebrari materialem conceptionem B. Virginis; non ratione sãctitatis, quasi illa sancta fuerit: sed in ordine ad futuram sanctitatem, & excellentiã; ita vt dicamus hodie B. Virgo concepta est secundum gratiam referẽdo illud *hodie* ad diem sanctificationis. Ita *Ægidius in d. quodlib. 6. q. 20. ad finem, §. Distinguemus ergo*: quæ expositio cum præcedente fere coincidit: eam Ægidius inde confirmat: quoniam per totam octauã natiuitatis Christi dicimus *Hodie Christus natus est*, non quod Christus in singulis illis diebus ñatus sit, sed rẽferendo ad diem, in qua natus est. Nam si satis est illa relatio ad diem natiuitatis Christi, vt vere dici possit, hodie natus est Christus; eodem modo satis erit relatio ad diem cõceptionis secundum gratiam, vt in primo die corporalis conceptionis celebremus diem conceptionis secundum gratiam: nam in eodẽ sensu quando depositio alicuius Sancti est incerta, vere illa potest celebrari in die aliquo certo, & determinato, quia. s. in illo celebratur cum relatione ad diem, in quo vere mortuus fuit, & in sepulchro positus. Hæc ex Ægidio, quem in hoc approbat *Bandellus vbi supra fol. 81. col. 1.*

Ægidius.

5. 3. *sententia. Ægidius.* Tertia explicatio est quorundam, quos refert, & probat *Ægidius loco citato*, vt dies materialis conceptionis vere celebrari possit; quia licet Virgo tunc non fuerit sancta; futurum tamen erat, vt in vtero esset valde sancta; ita vt dies illa materialis conceptionis celebretur ratione futuræ sanctitatis, etenim (vt ait) primogenito Regis, antequam sit Rex, exhibetur excellentior honor, & reuerentia, ideo præcise, quia futurus est Rex: eodem igitur modo ipse dies materialis conceptionis B. Virginis, licet in se sanctus non fuerit, potest celebrari ex ratione excellentis sanctitatis, quam assecutura erat: excellentia enim tam præstantis sanctitatis ex se postulat, vt primus dies sui ortus sit celebris. Quod etiam probat *Bandellus in d. fol. 81. pag. 1.*

Bandel.

6. 4. *sentent.* Quarta explicatio est illorum, qui materialem B. Virginis conceptionem putant celebrari ab Ecclesia, non ratione sanctitatis, quasi illa sancta fuerit, sed in gratiarum actionem, quod iam concepta sit, quæ futura erat mater Dei, & principium redemptionis generis humani; & totius Ecclesiæ vniuersalis gaudij, ita vt festum Conceptionis, sit festum exultationis, & gratiarum actionis, quod illa concipiatur, ex qua totius mundi remedium oriri debebat. In terminis ita docet *Capreol. in 3. dist. 3. q. 1. art. 3. ad 7. Aureoli fol. 16. col. 1. eodem modo docuit Paludan. ibidem q. 1. & fuit sententia Ioannis Neapolitani, quam refert, & probat D. Antoninus 1. p. tit. 8. cap. 2. ad 6. argum. & ex nostris id probat Bellarminus tom. 2. lib. 3. de Sanctorum cultu cap. 16. ad 2. de festo Conceptionis pag. 1123. & probauit Bandellus vbi supra fol. 84. pag. 1.*

Capreol. Neapol. Palud. D. Antoninus. Bellarm. Bandel.

7. 5. *opinio.* Quinta solutio est eorum, qui ante Sixtum IIII. scripserunt: hi enim vim huius argumenti ex eo infringunt, quod Ecclesia Romana tale festum non celebret; licet ab aliquibus particularibus Ecclesijs celebretur: quę est responsio Turrecrematę in tract. de Conceptione Virginis c. 19. imò dicunt eas in hoc reprehendendas esse: in cuius confirmationem adducunt; quia *D. Bernard. epist.* 174. ad canonicos Lugdunenses redarguit, quod sine Romanæ Ecclesiæ consensu tale festum celebrarunt: ita respondisse nonnullos refert *Capreolus vbi supra*, quos non reprobat.

D. Bern.

Capreol.

8. *6. solutio.* Sexta & postrema solutio ex eo sumi potest: quoniam Ecclesia Romana ita celebrat festum conceptionis, vt permittat vnumquemque suo sensu abundare, & ideo adhuc permittit vt aliquæ Ecclesiæ illud festum celebrent, non sub titulo cõceptionis, sed sub titulo sanctificationis. Quod argumento est mentem Ecclesiæ Romanæ in hac celebranda solennitate non esse celebrare conceptionem tanquã certam, sed tanquam probabilem, & cũ formidine oppositi: & ideo ex hac celebratione, etiam sub titulo præseruationis, non potest sumi argumentum, nisi quod probabile sit B. Virginem sine peccato originali fuisse conceptam: quæ probabilitas satis est, vt tale festum celebrari possit, non excludendo probabilitatem illius opinionis, quæ illam non celebrat sub titulo conceptionis, sed sanctificationis: solutio ista satis colligitur ex *Caietano, & Medina locis citatis.* *Caiet. Medina.*

9. *Resolutio Bandelli.* Ex his concludit Bandellus vbi supra ratione 9. fol. 84. pag. 2. quod, licet Beata Virgo sit concepta in originali, potuit Ecclesia facere festum conceptionis, non quidem carnalis, sed spiritualis: illius. s. diei, in qua fuit sanctificata, quicumque ille fuerit. Potuit etiam facere festum cõceptionis carnalis ratione sanctificationis breuissimo tempore faciendę: vel etiã ad agendas gratias Deo, quod iam concepta sit illa fœmina, quæ futura erat mater Dei, & principium nostræ redẽptionis.

§. 2.

Refertur opinio affirmans.

10. *Opinio affirmans.* PArtem tamen affirmantem probãt omnes, qui defendunt B. Virginẽ sine peccato conceptam esse: omnes enim hanc opinionem ex eo confirmant, quod & olim quamplurimæ Ecclesiæ particulares festum conceptionis sub titulo immaculatæ celebrarunt, & à pluribus iam sæculis Romana Ecclesia sub eodem titulo celebrat, & celebrari præcipit donando indulgentias, vt patet ex 1. & 2. constitutione Sixti IIII. de quibus in Extrau. 1. & 2. de reliquijs, & venerat. Sanctorum inter communes. Ex hoc autem ad probandam veritatem immunitatis Virginis ferè omnes nostri temporis Theologi sumunt argumentũ non inefficax: ita *Cannisius lib. 1. de Maria Deipara c. 2. pag. 69. & 70.* *Cannisius.* *Cordubensis lib. 1. q. 44. in 2. ratione, pag. 358. col. 2. in fine:* *Cordub.* *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. §. Secundum fundamentum, pag. 39. col. 1.* *Suar.* *Valent. 4. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 410. §. Secundo probatur nostra sententia,* *Valentia.* *Salmeron. in epist. ad Rom. c. 5. disp. 52. in 6. ratione, pag. 477. col. 2. & 478. col. 1.* *Salmer.* *late Vasquez Bellomont. 2. tom. ad 3. p. q. 117. c. 5. per totum:* *Bellom.* *Frater Franciscus Petigianus in sua Sũma Theologiæ ad 3. lib. dist. 3. q. 1. art. 5. §. Huic accedit, pag. 39. col. 2.* *Petigian.* *latissimè Luzero in 1. discursu de Conceptione fol. 35.* *Luzero.* *Vincẽtius Iustinianus in tract. de Conceptione §. 3.* *Iustinian.* *& ante omnes Catharinus in 2. tract. de Conceptione Virginis lib. 2. c. 6. pag. 55. & lib. 1. c. 1. in 5. testimonio pag. 63. in fine,* *Catharin.* vt innumeros alios omittam, qui de Conceptionis festo disputant.

§. 3.

Agitur de efficacia huius argumenti.

11. *Quid ex festo hoc concludatur?* SEd inquiri potest, quantæ efficaciæ sit argumentum sumptũ ex hac Cõceptionis festiuitate? nec enim video omnes huius partis authores eodem modo loqui: etenim si verum est, quod scribit *Bellarminus in d. lib. 3. de cultu Sanctorum cap. 16. pag. 1123.* *Bellarm.* præcipuum huius festi fundamentum ab Ecclesia intentum non fuit immaculata conceptio, sed conceptio fœminæ, quæ futura erat mater Dei: cuius conceptio, licet maculata fuerit, magnam ingerit nobis lætitiæ materiam, & occasionem, vt ob tale beneficiũ Deo gratias reddamus, cum in illa primũ & certum habuerimus pignus redemptionis: si (inquam) hoc verum est, profecto hæc festiuitas nullum potest nobis argumentum suppeditare ad confirmandam Virginis immunitatem; *Quod nullum sumi possit arg.* cum ob tale fundamẽtum aduersarij in eodem sensu celebrent idem festum, imò & Ecclesia græca ob eandem rationem olim celebrauit conceptionem Ioannis Baptistæ die 23. Septembris, vt ex Kalendario græco idem Bellarminus refert: & tamen ex illa festiuitate nullum poterat

sumi argumentum, vt conceptio Baptistæ diceretur sancta, & immaculata, & inde est, quod *idem Bellarminus lib. 4. de amissione gratiæ cap. 15. 16. & 17.* vbi defendit B. Virginem peccatum originale non contraxisse, nullum ex hoc festo sumpserit argumentum.

Bellarm.

12. 2. opinio. Porrò, qui reiecta hac Bellarmini opinione verius docent, sanctitatẽ conceptionis esse vnicum huius festiuitatis fundamentum, in ea sunt sententia, vt ex hoc festo aliquod sumatur argumẽtum, vt dicamus probabilem, imò probabiliorem esse sententiam, quod Virgo originale non habuit; non tamen vt dicamus eam esse certam. Hanc resolutionem satis significat *Bellomont. in d. c. 5. n. 68. & 71. & 72.* In qua etiam sententia videtur esse *Valent. 4. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. si expendantur; quæ scribit pag. 410. 411. 412.* vbi postquam docuit, quod Ecclesia Romana non diffinierit conceptionem esse immaculatam: tamen dum concedit festũ eius à fidelibus celebrari, & dum celebrantibus indulgentiam largitur; satis fidelibus suadet opinionem, quod conceptio Virginis fuit immaculata; dissuadet vero oppositam: at tamen dum permittit & tollerat, vt hoc festum celebretur, non sub titulo immaculatæ conceptionis, sed sub alijs supra explicatis, satis declarat se tale festum sub illo titulo nõ ita celebrare, vt hoc tanquam certum teneat; sed solum suadeat tanquam multo probabilius, & magis pium. In qua etiam sententia videtur esse *Pitigianus loco citato, pag. 140. col. 1. in principio*, quatenus ex hoc festo solum concludit, quod Ecclesia Romana credit hoc verius esse, quam oppositum. Et ita etiam sentit *Cannisius in d. lib. 1. c. 7. pag. 69.* dum docet hanc sentẽtiam velut piam magis, & probabiliorem obtinuisse palmam.

Bellom. Valent.

Pitigian.

Cannisius.

13. 3. sentent. Tertia sententia colligi potest ex ijs, quæ alij scribunt, s. argumentum sumptum ex hoc festo non conuincere esse de fide conceptionem fuisse immaculatam; conuincere tamen doctrinam illam ita esse certam, vt non sit pium credere illã esse falsam. Hanc sententiam colliges ex *Suario vbi supra §. Secundum fundamentũ, pag. 39. col. 2.* vbi ex hoc festo authoritate Sedis Apostolicæ instituto concludit, *non esse pium credere Ecclesiam in re tam graui decipi, aut falso niti fundamento*, quã sententiam satis confirmat *Petrus Morales de Christo, & Virgine lib. 3. tract. 1. n. 40. pag. 288.* dum ex illo festo affirmat *neminem posse recta ratione aliter de B. Virgine sentire.* Et *Bellarminus (veluti sui oblitus) vbi supra pag. 1124. §. Quod si ipse quæreret*, dum ait: *Et nos ex eo, quod Ecclesia celebrat festum Conceptionis, nihil dubitamus conceptionem illam aliquo modo fuisse sanctam.* Ex eadem festiuitate hanc certitudinem deducit *Fr. Vincentius Iustinianus in d. tract. de Conceptione §. 3.* Accedat etiam *Cordubensis in d. q. 44. pag. 360. col. 2. cum sequentibus*, vbi satis significat ex hac celebritate inferri immunitatem B. Virginis ita esse certam, vt oppositum sit erroneum. Vide quæ scribit *pag. 360. col. 2. & 361. col. 2. in principio, §. Respondetur tamen primo.*

Suarius.

Morales.

Bellarm.

Iustinian.

Cordub.

§. 4.
Vera resolutio.

14. Sententia Authoris. EXplicauimus varias de proposita difficultate opiniones: reliquum est, vt explicemus, quid de hac re sentiamus. Statuimus igitur hãc vniuersalem resolutionem: *quamuis ex institutione festi conceptionis non possit colligi esse de fide B. Virginem fuisse ab originali peccato immunem: ex ea tamen colligitur Ecclesiam non solum declarasse hanc opinionem longe veriorem, & probabiliorem esse; sed etiam statuisse eam simpliciter esse veram, ita vt falsa esse non possit.* Quæ resolutio satis approbat tertiam sententiam positam §. 2. Vt tamen huius resolutionis veritas magis appareat, & firmius confirmetur, nonnullæ à nobis statuendæ sunt propositiones.

Prima propositio.

15. 1. proposit. Sit prima propositio: *Festum Conceptionis B. Virginis in Ecclesia, si non generaliter in omnibus Ecclesijs, in quamplurimis tamen est antiquissimum: in tota autem Ecclesia authoritate Sedis Apostolicæ incæpit à tempore Sixti Quarti ab anno 1480.* Hæc propositio statuitur contra nõnullos aduersariorum, qui dicunt Conceptionis festiuitatem nouã esse; cui opinioni sub-

scribunt

16. *Apud græcos.* *Genebrad.* scribunt nonnulli nostri temporis hæretici. Probatur autem quoniam à Græcis olim celebrabatur, vt patet ex Martyrologio Græcorum, quod transtulit *Genebrardus in principio commentariorũ in Psalmos*, vbi die 9. Decembris ponitur hoc festum. Hoc Martyrologium tribui *Damasc.* *Galatin.* *Cannisius.* *Baron.* Damasceno anno 730. testatur *Galatinus lib. 7. contra Iudæos c. 8. & Cannisius lib. 1. de Maria Deipara c. 7. pag. 73. in fine: satis iuuat Baronius in Martyrologio Romano ad diem octauum Decembris.* Confirmatur ex quodam sermone de Conceptione Virginis scripto manu Leonis III. *Leo 3. Imperator.* Imperatoris, & reperto in Bibliotheca Sfortiana n. 63. vt refert Baronius in d. Martyrologio, pag. 672: Leo autem Imperator huius nominis tertius floruit in eadem 7. Centuria cum Damasceno: idem Baronius loco citato refert alium sermonẽ eiusdem festi authore Georgio Episcopo Nicomediensi eiusdem temporis: iam vero sermones non nisi in festis publicè habebãtur. Cũ vero Damascenus & Leo Imperator floruerint in 7. Cẽturia paulò post principium, bene infertur hoc festum saltem in Ecclesia græca celebratũ fuisse ante annos mille & trecẽtos. Quod

17. *Celebratũ est in Anglia.* si hoc proterue negetur; negandum non est illud in Anglia celebrari à tempore D. Anselmi, qui floruit centuria millesima, circa annum eiusdẽ centuriæ 60. aut 70. vt satis colliges ex Baronio vbi supra. Cui celebrationi principiũ fecit celebre quoddam miraculum simul cum quadã diuina reuelationẽ, de qua ex historia manu scripta agit Baronius. Nec desunt qui velint hanc reuelationem factam esse D. Anselmo, vt ex Petro in Catalogo lib. 1. c. 42. refert idem Baronius; vnde huius festi institutio in Anglia communiter tribuitur D. Anselmo. Quare negandũ non est huius festi institutionem, & publicam celebrationẽ in Anglia viguisse ante 600.

18. *Celebratũ est in Gallia.* annos. In Gallia verò hoc idem festum publice celebrari in Ecclesia Lugdunẽsi tẽpore D. Bernardi 11. centuria circa annũ 1140. satis patet ex epist. 174. eiusdẽ Bernardi, dum canonicos Lugdunenses reprehẽdit, quod sine authoritate Romanæ Ecclesię tale festũ celebrarẽt. Ex quo cõstat hoc festũ in Gallia ante 500. annos celebratum fuisse; de quo etiam vide Baroniũ vbi supra. Quod autem cẽlebratũ sit in Aragonia, Valentia, Catalonia, & in prouincijs vicinis ante annos 200. satis constãt ex decreto Serenissimi Ioannis regis Aragoniæ huius nominis primi: quod ad literam & refert, & doctissimis aduertentijs exornat Ioannes Pineda in speciali huius decreti tractatu. In eo enim Rex Catholicus non solum præcipit, vt huius immaculatæ conceptionis festum ab illo anno 1390. in singulis suis regnis annuatim summa cũ deuotione perpetuo celebretur; sed etiã testatur Reges suos prędecessores eiusdem festi memoriã recoluisse. Eandẽ celebritatẽ in regno Nauarræ, & Cataloniæ in vsu fuisse ante annos 160. patet ex quadam cõstitutione edita à Rege Ioãne eius nominis secundo anno 1451. quam etiã refert *Pineda ad finem præcitati tractatus.* 19. *Et in Aragonia.* 20.

Quin potius hoc festũ ex consensu Ecclesiæ Romanę celebrari multo tempore ante Conciliũ Basiliense, patet ex verbis ipsius sess. 36. dum approbat, & renouat eiusdem festi institutionem, *quod per Romanam, & alias Ecclesias antiqua, & laudabili consuetudine celebratur.* Quibus verbis expresse testatur festũ istud antiqua cõsuetudine à Romana Ecclesia ante tale Conciliũ celebrari. Et quanuis pro illo tepore (anno. s. 1430.) Concilium illud iam fuerit illegitimũ: non tamẽ ita illegitimũ censẽdũ est, vt testimoniũ eius de aliqua re gesta sit inualidũ. Quare cum affirmet Ecclesiã Romanã, & alias Ecclesias antiqua consuetudine idem festũ celebrare; afferendum est hoc festum ex consensu Sedis Apostolicæ iam celebrari ante cõstitutiones Sixti IIII. editas anno 1466. & 1484: sed quia fortè non in omnibus Ecclesijs generaliter celebrabatur: ideo accessit decretum Sixti IIII. in Extrau. 1. edita anno 1466. & in 2. edita an. 1483. de reliquijs & veneratione Sanctorum inter communes: quo decreto non solum Romanæ Ecclesiæ authoritate præcipitur, vt dies cõceptionis B. Virginis in tota Ecclesia generaliter celebretur; sed etiã vt omnes illũ celebrarẽt sub officio ordinato per M. Leonardũ de Nogarolis, qđ authoritate Apostolica confirmauit, vt 21. *Multo tẽpore ante Conc. Basiliense, authoritate Ecclesiæ Romanæ.* 22. *A tempore Sixti 4. celebratur in tota Ecclesia.*

igitur Medina, dũ ausus est scribere Ecclesiam in ijs, quæ ad diuinum cultũ pertinent, reprobare, tanquam falsum, quod eadem Ecclesia vt pium, & verum approbauit. Quod inde, vel euidenter, confirmatur, quoniam Pius Quintus post noui Breuiarij editionem Ordini Minorũ iterum concessit, vt sub eodem officio Leonardi festum Conceptionis in toto ordine publice celebraretur.

26. *Iterum impugnatur.* Deinde dico præfatum officium nõ modo nõ fuisse improbatum, & reiectũ; sed nec fuisse antiquatũ, ne possit in Ecclesia recitari; nam si expendamus Rubricas noui Breuiarij in cap. 1. de Officio duplici, non abolentur officia propria aliquorum festorum authoritate Romanæ Ecclesiæ approbata, dummodo ad normam noui Breuiarij reducantur: etenim in editione Breuiarij noui mens Summi Pontificis fuit diuinum officium reformare, atque reducere ad normam veteris Breuiarij olim à Gelasio, & Gregorio instituti: vnde sicut in Kalendario noui Breuiarij ea sola festa ponuntur, quæ in veteri reperiebantur; ita & illa annotantur festorum officia, quæ olim recitabãtur. Iam vero festa B. Virginis, tribus exceptis, scilicet Purificationis, Annuciationis, & Assumptionis, sub officio natiuitatis olim celebrabantur.

27. *Impugnatur tertio.* Quibus addo, quia licet cõcederemus officium illud per nouum Breuiarium antiquatum fuisse; inde tamen non bene infertur Ecclesiam Romanam nõ celebrare festum Conceptionis sub eodem titulo, intentione, & sensu, quo antea illud celebrabat: imò adhuc idem Spiritus permanet, idem sensus, eadem intentio, etiã si sub officio natiuitatis celebretur: nam cum Pius Quintus præcipit, vt nomen *Natiuitatis* in nomen *Conceptionis* mutetur, de eadem Conceptione id intelligit, de qua antea intelligebatur, vt bene aduertit *Bellomontanus in dicta disp. 117. cap. 5. num. 70. & Valentia to. 4. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 493. & 494.* Hallucinatur igitur Medina dum ex mutatione officij in quo nomen *Natiuitatis* in nomen *Conceptionis* conuertitur, putat Pium Quintum mutasse festum Conceptionis in festum Sanctificationis, cui illud est argumento, quod idem Pius V. viua voce cõfirmauit officia propria Ordinis Minorum, vt patet ex proprijs officijs, inter quæ ponitur festum Conceptionis sub proprio officio antiquo Nogarolis, mutatis solum lectionibus: quod ipsũ in singulis Sabbatis non impeditis Sũmi Pontificis authoritate celebratur: ex quo officio constat illud celebrari sub titulo præseruationis ab omni macula originali: adhuc enim in eo conceptio B. Virginis appellatur dignissima, præseruata, & immunis ab omni labe originali. Non est igitur dubitandum festum illud, Romana Ecclesia non solum approbante, sed etiã instituente, & præcipiente, publice celebrari sub titulo ab ipso initio sanctæ, immaculatæ, & ab omni labe præseruatæ.

Bellomon.

Valentia.

28. *Sub eodem titulo celebrabatur ante Sixtũ 4.* Quod vero idem festum sub eodem titulo, & in eodem sensu præseruationis ab omni originali macola celebrauerit Ecclesia ante Sixtum Quartum, & generalem Ecclesiæ Romanæ approbationẽ, & institutionem, euidenter patet ex verbis Concilij Basiliensis in dicta sess. 36. quibus declarat Romanam Ecclesiam ab antiqua, & laudabili cõsuetudine festum Conceptionis instituisse sub titulo præseruationis ab originali peccato.

28. *Innocenti° 7.* Patet etiam ex eo, quod Innocentius Septimus ãno 1403. puniuit quemdã prędicatorem Ordinis Dominicani, quod publice populo prędicauerit Conceptionem B. Virginis fuisse originali peccato immundam, iubens vt hanc assertionem publice retractaret, ex quodam *Ganguino Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Generali lib. 9: Historia Gallorum fol. 185. refert Gundisaluus Sanches Luzero in suis discursib. Theologicis de Conceptione Virginis in primo discursu cap. 5. fol. 35. pagin. 1.* & ex decreto Ioannis primi Regis Aragoniæ edito anno Domini 1390. in quo præcepit, vt Cõceptionis festum in Aragonia sub eadem immunitate cebraretur. Quod in Gallia hoc festum sub eodem titulo colebretur anno 1140. euidentet docet *D. Bernardus epist. 174. ad Canonicos Lugdunẽses.* Denique sub eodem sensu in Græcia hoc fẽstum fuisse institutum tempore D. Damasceni anno 760. satis colliges ex Galatino, & Canisio locis citatis, & ex 30.

Ganguin. *Luzerus.*

Genebrar. *Genebrardo in Præfatione ad psalmos in Kalendario Græco*, vbi festū intitulatur festū Conceptionis B. Annæ auiæ Dei, & Christi.

§. 6.

Impugnātur solutiones positæ. §. 1.

31. *Quod hoc festū celebratur sub titulo immaculatæ conceptionis.* EX hac verissima resolutione infertur primo longe esse à mente, & sensu, tum Romanæ Ecclesiæ, tum aliarum Ecclesiarum, qui dicunt eam nō celebrare festum Cōceptionis B. Viginis, sed festum Sanctificationis eius in vtero, quandocunque illa facta fuerit; quod affirmat prima explicatio §. 1. adducta. Vel si conceptionem carnalem celebrat eam celebrare in ordine ad conceptionē secundum gratiam, quandocunque illa contigerit, quę fuit secunda explicatio: ad quam explicationē proximē accedit tertia, quæ affirmat ideo conceptionem celebrari, quia futurum erat, quod Virgo esset sa n cta.

32. Omnes istæ tres explicationes quam longe sint à mente, & intentione Romanæ Ecclesiæ in celebrando festo Cōceptionis, ex dictis euidenter demonstratur: etenim euidenter ex dictis constat Ecclesiam Romanam conceptionem ipsam carnalem B. Virginis ideo celebrare, quia præseruata fuit, & prorsus immunis ab omni contractione originalis maculæ: quomodo igitur celebrat Conceptionē sub titulo Sāctificationis in vtero abstrahendo à tempore in quo facta fuit? etenim gratia, & sanctificatio præseruatiua ab omni macula originali materiali conceptioni conuenire non potest, nisi in primo esse infusionis animæ, in quo B. Virgo primo fuit homo, & primo genita, ita vt primum esse Virginis fuerit primum esse Sanctificationis eius. Quomodo igitur, Ecclesia Romana in hac celebratione abstrahit à contractione, vel nō contractione originalis peccati? quare explicationes istas (omnes enim in idē coincidunt) merito reiecit *Suarius in d. disp 3. sect. 5. pag. 39. col. 2. in fine, & Gundisaluus Luzero in primo discursu citato pagina 36.* *Suar. Luzero.*

33. Quod efficacius ostenditur ex Bulla (non quidem Alexandri Sexti, vt male refert Cordubensis) sed Sixti Quarti, quæ incipit *graue nimis*: non illā, quæ est Extrauag. 2. sub titulo de reliq. & veneration. Sanctorum expedita anno 1583. pridie nonas Septembris anno sui Pontificatus 13. sed alia, quæ eodem modo incipit, expedita anno 1482, anno sui Pōtificatus 11. cuius verba fideliter refert *Cordubensis in dicta q. 44. pag. 360. colu. 2.* & ante eum eadem verba refert compendium priuiligiorum fratrum Mendicantium ad verbum conceptio Virginis nu. 6. Et quāuis illa verba nō haberi in lib. qui monumenta ordinum inscribitur affirmet *Bellomontanus in dicta dispu. 117. cap. 5. num. 68.* vbi affirmat se illa verba non inuenisse, vere tamen in eo libro habentur, & ea inueniret, si omnes Bullas Sixti Quarti diligenter euolueret: ego enim post longum laborem ea in præcitato libro inueni secundæ impressionis trac. 1. & eā ponit Emmanuel Rodrig. in lib. 1. Bullar. Bulla 17. inter Bullas Sixti 4. In ea igitur Bulla quæ incipit: *graue nimis*, idē Sixtus 4. Insurgens contra eos, qui non ignari, quod Sancta Romana Ecclesia celebrat B. Mariæ Conceptionem, & publicum officium de tali festo instituerit, astante magna populi multitudine publice affirmarunt, eos esse hæreticos, qui tenebant, & affirmabant B. Virginem absque originali macula fuisse, & insuper dicebant Romanam Ecclesiam solā spiritualem Conceptionem eiusdem B. Virginis celebrare: contra istos (inquā) ita scribit: *Nos igitur huiusmodi temerarijs ausibus, & peruersis à veritate penitus alienis assertionibus, & scandalis, quæ ex inde in Ecclesia Dei oriri possent, quantum nobis ex alto conceditur obuiare volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiā, sed de nostra mera delibetione huiusmodi assertiones prædicatorum eorundem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent eandem Sanctam Romanam Ecclesiam de spirituali dūtaxat Conceptione, & Sanctificatione eiusdem Virginis gloriosæ festum celebrare, & eos, qui crederent, & tenerēt eandem Dei Genitricem ab originali peccati macula in sua conceptione præseruatam fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore; vtpote falsas.* 34.

Confirmatur ex quadam Bulla Sixti 4. *Cordub.* *Bellom.* *Verba bullæ Sixti 4.*

& erroneas & à veritate alienas, editosq; desuper libros prædictos id continentes authoritate Apostolica præsentium tenore reprobamus, & damnamus. Et inde sententiã excommunicationis imponit eis, qui præcitatas damnatas, & reprobatas assertiones asseruerint. Ex quo Põtificis testimonio euidenter constat Ecclesiam Romanam in hoc Conceptionis festo non celebrare Sanctificationẽ B. Virginis in vtero, abstrahendo à tempore, quo illa facta fuit; & subinde abstrahendo ab hoc quod fuerit vel non fuerit cõcepta in peccato originali, sed celebrare sanctificationẽ præseruatiuam ab omni originali labe.

Celebratur sub titulo immaculatæ.

35. Cũ vero hæc præseruatiua sanctificatio non potuerit conuenire, nisi in ipso primo instanti materialis conceptionis; quando .s. anima primo infunditur; euidenter colligitur Ecclesiam Romanam formaliter celebrare materialem cõceptionem sub titulo immaculatæ, & puræ ab omni originali macula. Et cum idem Sixtus 4. author fuerit talis celebrationis, similiter & ordinationis officij à Leonardo de Nogoralis confecti; non est quod dubitemus Romanam Ecclesiam festum Conceptionis celebrare sub titulo immaculatæ, & immunis ab omni originali culpa.

36. *Iterum cõfirmatur.* Quod adeo verum est, vt idem Sixtus IIII. in prædicta Bulla damnet vt falsam, & erroneã, & à veritate alienam assertionem affirmantem *Romanam Ecclesiam festum Conceptionis celebrare de sola spirituali Conceptione, & Sãctificatione.* Imo hanc assertionem notat eadem censura, & damnatione, qua notatur assertio, quæ affirmat hæresim esse asserere B. Virginem à peccato originali fuisse immunẽ: & sicut excommunicat, qui hanc posteriorem affirmauerit; ita etiam excõmunicat eos, qui dixerint Romanam Ecclesiam in festo Conceptionis solum celebrare Conceptionem spiritualem, & solam Sanctificationem. Hanc Sixti IIII. cõstitutionem in suo permanere vigore nullus dubitare poterit; tum quia hactenus à nullo Summo Pontifice abrogata est: quin potius expresse & cõfirmatur, & renouatur à Concilio Tridentino sess. 5. de peccato origin. quatenus in vltimis verbis scribit: *Obseruandas esse constitutiones felicis recordationis Sixti Papæ Quarti sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat*, ex quibus verbis patet Concilium approbare, & renouare non solũ illam constitutionem eiusdẽ Sixti IIII. quæ ponitur in Extrauag. 2. de reliquijs, & veneratione Sanctorum inter communes; sed istam alteram duobus ante hanc fere annis editam; siquem approbat, & innouat Constitutiones Sixti Quarti in plurali, non quascumque, sed illas, in quibus imponuntur pœnæ cõtra eos, qui dixerint hæresim esse tenere, quod B. Virgo sine originali concepta fuit; aut peccare mortaliter, qui festum Conceptionis celebrauerit. Iam vero in Extrauag. eiusdem tit. quæ incipit *cum præexcelsa*, nihil agitur de hac controuersia, nec vllæ imponuntur pœnæ citra explicatas assertiones, sed solum conceduntur indulgentiæ celebrantibus tale festum. Nõ est igitur dubitandum Tridentinũ duas Sixti IIII. constitutiones & confirmare, & innouare sub pœnis in vtraq; contẽtis. Quare opinio Caietani, & Medinæ, & aliorum, qui primam, secundam, & tertiã explicationem defendunt post præcitatam Sixti constitutionẽ, ab omnibus est reprobanda, vt falsa, erronea, & à veritate aliena, vt bene aduertit Cordubensis in d.q.44.pag.360.col.1.§.*Sed contra.* Nec cõtradiceret Bellomontanus, si præcitam constitutionem videret, & legeret. Vnde si D.Thomas, Ægidius, & cæteri post hanc Sixti constitutionem viuerẽt, talem explicationem non probassent. Quin potius idem facerent Caietanus, Medina, & alij si illam constitutionem legissent: vnde ab excommunicatione propter ignorantiam possunt excusari: puto tamen talem assertionem, aut delẽdam ab eorum libris, aut in margine annotandam fore: quod iudicio Sedis Apostolicæ relinquo.

Non potest defendi explicatio Caietani, & Medinæ.

Secundo infertur quartam explicationem longissimẽ abesse ab intentione tum Romanæ Ecclesiæ, tũ aliarum: etenim Romana Ecclesia in Extrauag. 1. & 2. Sixti Quarti sub titulo de reliq. & venerat. Sanctorum fatetur se festum Conceptionis B. Virginis intemeratæ pu- 37. *Nõ potest defendi 4. solutio.*

blicẽ

blicè celebrare, & ad hoc proprium ordinasse officiũ: cũ vero in illo officio cõceptio, quæ celebratur, appelletur sancta, ab omni originali vitio præseruata, nõ potest sine temeritate dici Conceptionem B. Virginis non celebrari ratione sanctitatis, sed solum in gratiarum actionem, quod concepta sit, quæ futura est Mater

38. *Alia impugnatio.*

Dei: huic enim explicationi resistit sensus omnium fidelium, qui conceptionem illam, vt penitus sanctam, & immaculatã celebrant. Deinde euidenter resistunt verba Sixti Quinti in prima Extrauag. dum explicans fundamentum Ecclesiæ ad celebrandum illud festũ ita ait: *Dignum, quin potius debitum reputamus vniuersos Christi fideles, vt omnipotenti Deo de ipsius immaculatæ Virginis mira conceptione gratias, & laudes referãt, & institutã in Dei Ecclesia Missam, & alia officia dicant, & illis intersint.* Quæ verba explicationem illam directe impugnãt: etenim celebratio Conceptionis ideo ab Ecclesia instituta est, vt Christi fideles gratias, & laudes referamus de Conceptione B. Virginis, non ob eam rationem, quod cõcepta sit illa, quæ futura est Mater Dei (vt authores illi errando dicunt) sed ob hanc potius; *quia illa conceptio in se mira est, & Virginis immaculatæ.* Quam causam explicat Ecclesia tum in Missa eiusdẽ festi, tum in illius officio. Tertio accedat colle-

3. *Impugnatio.*

cta, quę in omnibus fere Ecclesiis hoc festum celebrãtibus habetur in hæc verba: *Cuius Sanctam Conceptionem te iubente celebramus in terris* Quarto accedat consti-

4. *Impug.*

tutio eiusdem Sixti edita ante constitutionem secundam, quatenus damnat assertionem, *quod Ecclesia Romana solum celebrat Conceptionem spiritualem B. Virginis.*

39. Admittit igitur in hoc festo celebrari spiritualem B. Virginis Conceptionem; non tamen solam, quia etiam celebratur ipsa materialis conceptio, non absolute, sed vt sancta fuit. Cum vero hoc ipsum tanquam certum constituat, imò oppositum damnet; non potest non damnari assertio, quæ affirmauerit conceptionem

5. *Impug.*

istam à Romana Ecclesia non celebrari ratione sanctitatis. Accedat etiam; quia ex doctrina Sanctorum dies festi non instituũtur in Ecclesia, nisi ratione alicuius sanctitatis, quæ aliquo modo sit in re, quę celebratur, ratione cuius Deo gratias agamus, & laudes offeram⁹, vt modo supponimus. Postremo accedit: quoniam nullam legimus festiuitatem ab Ecclesia

Postrema impugna.

constitutam, ob solam officij futuri destinationem, vt contra eundem Bellarminum iam ostendimus *lib.1.q.2. artic.3.§.5. num.30.* ¶ Quare hanc explicationẽ merito non admiserunt *Suarius 2. tomo disp.3. sect.5. pag.39. colum.2. B. nec Cordubensis in d.q.44. pag.361. colu.1.* vbi hanc expositionem nõ solum appellat friuolam, sed etiam erroneam, fundamentum sumens ex verbis Sixti supra citatis.

Suarius. Cordubens.

Tertio infertur nullum iam reliqui locum quintæ solutioni, quæ ad hoc cõfugiebat, quod Ecclesia Romana festum Conceptionis celebrabat: constat enim Romanam Ecclesiam à tempore Sixti 4. non solum summa cum solennitate publice celebrare tale festũ, sed etiam præcipere, vt in tota Ecclesia solennitas celebretur, idque indulgentiarum largitione omnes fideles inuitando, vt huic celebrationi intersint, vt patet ex Extrauag. 1. de reliq. & veneration. Sanctorum, & ex Bullis Iulij secundi, & Leonis X. quas inuenies in compendio priuilegiorũ verbò *Conceptio.* Vtrùm vero Ecclesiæ particulares possent inconsulta Apostolica Sede hoc festum celebrare? statim expendemus in 6. & vltima propositione.

40. *Nõ recipitur 5. Solutio.*

Sexta, & postrema solutio contra authores aliarum solutionum admittit Ecclesiam Romanam Conceptionem celebrare sub titulo immaculatæ, & præseruatiuę ab omni originali macula: negat tamen mentem Ecclesiæ esse hanc conceptionis præseruationẽ celebrare tãquã certam, sed solum tanquam probabilem: quod tamen esse falsum euidenter cõstabit ex sequenti tertia propositione.

41. *Nec solut. 6.*

§. 7.

Tertia propositio.

Sit tertia propositio: *Negari non potest Ecclesiam Romanam, dum festum Conceptionis celebrat sub titulo immaculatæ, & dum pluribus concessis indulgentijs iubet, vt in tota Ecclesia celebretur, saltem*

42. *3. Propositio.*

declarare

declarare longe veriorem, & probabiliorem esse opinionem, quæ asserit B.Virginem sine peccato originali fuisse cõceptam. Diximus *saltem declarare,&c.* quia in propositione quinta ostendemus præcitatam opinionẽ authoritate Ecclesiæ habendam esse vt simpliciter veram, & certam, & nullo modo falsam: sed vt gradatim procedamus pro improbanda aduersariorum opinione,qui oppositum docent, modo in fauorem secundæ sententiæ hanc propositionem tertiam statuimus.

43. *Post Sixtũ non potest negari.* Hæc propositio post constitutionem Sixti Quarti,& approbationem Cõcilij Tridentini,Alex.6.& Pij V.non potest sine ingenti temeritate negari: etenim si post constitutionem Sixti editã anno 1482. anno 11. sui Pontificatus sine ingenti temeritate,& errore, imò sine excommunicationis censura negari non potest Romanam Ecclesiam celebrare festũ Conceptionis,nõ tantum spiritualis; sed etiam corporalis sub titulo immaculatæ, vt in præcedẽti propositione corollario primo ostendimus; quomodo non erit plusquam temerarium negare veriorem esse,&longe probabiliorẽ opinionẽ quę B.Virginem à peccato originali liberat? Quis enim sine ingenti,nõ dico temeritate,sed audacia affirmabit maioris authoritatis esse Caietanũ, Medinã, cæterosq; aduersarios,qui illi opinioni contradicũt, quam sit authoritas Romanæ Ecclesiæ, non quidem diffinientis, sed sine diffinitione simpliciter affirmantis B. Virginẽ ab originali macula fuisse immunẽ? Etenim ex doctrina *D.Thomæ 2.2.q.10.ar.12.magis standum est authoritati Ecclesiæ, quam authoritati vel Augustini,vel Hieronymi,vel cuiuscumque Doctoris.* *D.Thom.*

44. Quæ doctrina non est intelligenda de authoritate Eccelesiæ,quę rei diffinitionem continet (hæc enim non est comparanda cum authoritate,aut Augustini, autHieronymi,sed ne cũ cõmuniori Patrũ sententia, si forte oppositũ docerent) sed est intelligenda de authoritate Ecclesiæ absq; vlla diffinitione approbatiua alicuius veritatis,hæc enĩ etiã anteponẽda est authoritati Patrum, si forte(quod tamen nõ est admittendum) communiori calculo in oppositum conuenirent:vnde Innocentius Primus in prima Epistola ad Decentium Episcopum satis esse cẽsuit certos quosdam ritus obseruari in Romana Ecclesia, vt prædictus Episcopus ad eum modum & ritum suam Ecclesiam componeret. Quare cum Romana Ecclesia Cõceptionem corporalem B. Virginis tanquam sanctam, & immaculatam celebret,& in toto orbe celebrandam pręcipiat;& omnes fideles ad illius celebrationem indulgentiarũ largitione alliciat, quis negabit Romanam Ecclesiam non solum declarare se illam veritatem,vt vere piam tenere, & vt ab omnibus pia teneatur, non solũ præcipere,sed etiam omnibus eam,vt piè tenendam persuaderet? etenim Romanã Ecclesiam Conceptionem sub titulo sãctæ & immaculatæ publice celebrare, quid aliud est, quam declarare se illã veritatem pie credere? quid aliud est Ecclesiã Romanã præcipere, vt illa conceptio sub nomine sanctæ in toto terrarũ orbe solẽniter celebretur, quã õnes fideles docere, vt illam veritatem tanquam vere pijssimam credant? Denique quid aliud est Romanam Ecclesiam indulgentias concedere omnibus,qui diuinorum officiorum celebritati huius Conceptionis personaliter interfuerint, quam omnes fideles inuitare, & inuitando allicere, & alliciendo persuadere, vt hanc veritatem toto corde amplectantur? *Confirmatur.* Porrò si Ecclesia Romana (quæ est omniũ Ecclesiarum & fidelium magistra) hanc veritatẽ docet,& vt piam præcipit,atque persuadet,qui fieri potest vt illa veritas non sit lõgè verior,certior,& probabilior? quis enim erit,qui piam Ecclesiæ opinionem in re ad diuinum cultum spectante non anteponat opinioni Bandelli, Caietani, Medinæ,& aliorum, qui oppositum docent? 45. Nam si authoritas Romanæ Ecclesiæ anteponenda est Augustino, Hieronymo,& alijs Patribus, vt D. Thomas docet, vtique ipse D.Thomas, si hãc Ecclesiæ doctrinam videret, non solũ eam suæ anteponeret, vt longe probabiliorẽ, sed etiam,sua penitus relicta,huic toto corde pie adhæreret. 46. *Nota ex Bernardo.* Nam & *D.Bernardus in d.Epistola* 174. in hac controuersia iudicio Ecclesiæ se subiecit: nam dum ingenue fatetur se approbare, & securũ

tenere

tenere omnes festiuitates, quas ab Ecclesia accepit, vtique hanc etiã indubitáter, & secure approbaret, & doceret, si videret eam ab Ecclesia Romana recipi, approbari, præcipi. Et hoc satis conuincit, quod sanctissimus Pater Bernardus hãc Conceptionis celebritatem in Ecclesia Lugdunensi receptam ideo non admisit, quia non erat Romanæ Ecclesiæ authoritate approbata: *nulla* (inquit in dicta Epistol. 174.) *ratione placebit contra Ecclesiæ ritum præsumpta nouitas: nam si sic videbatur; consulenda erat prius Apostolicæ Sedis authoritas, & non ita præcipitanter, atq; inconsulte paucorum sequenda simplicitas, & imperitia.* Vnde in fine Epistolę ita concludit: *quæ autem dixi absque præiudicio sane dicta sint sanius sapientis, Romanæ præsertim Ecclesiæ authoritati, atque examini totum hoc, sicut, & cætera, quæ huiusmodi sunt vniuersa reseruo: ipsius, si quid aliter sapio, paratus iudicio emendare.* Iam quæso pie Lector, expendas, quid faceret Sanctissimus Bernardus, si sciret, & videret Conceptionis festiuitatẽ non modo authoritate Sedis Apostolicæ celebrari; sed omnes ab eadem Sede ad eam celebrandam largitionibus indulgentiarum inuitari? vtique huius argumenti efficacia relicta priori sententia, hanc veritatẽ toto animi conatu, & deuotione, non solum, amplecteretur, sed publicè, & indubitanter eam doceret.

D. Berna.

47. Mutarét sẽtentiam.

48. Similiter & D. Bonau.

Cũ D. Bernardo consentit *D. Bonau. in 3. d. 3. ar. 1. q. 1. n. 13. ideò enim nõ audet approbare solennitatẽ Cõceptionis; quia S. Patres, qui alias eiusdem B. Virginis festiuitates Spiritu Sancto docente statuerunt, hanc illius festiuitatem non docuerunt.* Quibus verbis satis significat se B. Virginis immunitatem libentissime prædicaturum, si Ecclesia Romana suo tempore sub titulo immaculatæ instituisset illius festum, & approbasset; quia sciebat Ecclesiam Romanam Sanctorum festiuitates, nisi Spiritu Sancto docente, non instituere. Cum D. Bernardo, D. Thoma, & D. Bonauentura omnes illi Scholastici conueniunt, qui ideo contrariæ opinioni adhæserũt, quia Conceptionis festum non dum Romana habebat Ecclesia; quod si haberet; vtique tantæ authoritati cederent: scribũt enim eam non posse celebrare, nisi quod pietati Christianæ consonum est.

49. Negari nõ potest nostram sentẽtiam esse lõge probabiliorẽ.

Hæc tam late diximus, vt ostẽderemus supposita Sixti IIII. declaratione, quod Romana Ecclesia in die Cõceptionis non solum celebrat conceptionẽ spiritualem secundum gratiam, sed materialem, & corporalem sub titulo immaculatæ: supposito etiam quod idem Sixtus reprobat & damnat, imò etiam excommunicat, qui oppositum affirmauerit: nõ solum negari non posse opinionem, quæ B. Virginem à peccato originali facit immunẽ, ipsius Ecclesiæ authoritate esse certiorem, & longe probabiliorem, quã oppositam, vt late ostendimus: sed nullo modo oppositum defendi posse: quomodo enim dici potest magis probabile, cuius oppositum Romana Ecclesia (quæ est omnium magistra) tanquam pium cultum fouet, tenet, docet, & persuadet? Nam cum probabilitas opinionum maximè pendeat ex authoritate asserentiũ, vt notissimum est in philosophia; vtique illa opinio erit probabilior, quæ assertorem habet summæ & indubitatæ authoritatis: quare cum opinio, quæ Conceptionem, vt vere immaculatam defẽdit, authoritate Romanæ Ecclesiæ absque dubio nitatur, vt ex dictis patet, quæ aliarũ Ecclesiarum, & omnium Doctorum est magistra; vtique ex hoc solo capite longe probabilior, & certior censenda est, quam opposita; maximè in rebus ad diuinum cultum pertinẽtibus, in quibus omnes ab ea edocemur, & illa à Spiritu Sancto. Sed de hoc iterum in quinta propositione §. 10.

50. Nõ admittuntur aduersarij.

Caietan.

Quod nostrũ fundamentum satis esse deberet Caietano, Medinæ, & reliquis aduersarijs, vt dicerent nostram sententiam longe esse sua certiorem, veriorem, & probabiliorem: Nam si teste eodem *Caietano 3. p. q. 74. ar. 3.* Theologi venerabiliter, & cum summa obseruantia recipiunt & defendunt particulares aliquarũ Ecclesiarum consuetudines, & obseruantias (quæ videntur à via cõmuni deflectere) propter Spiritus Sancti assistentiã, qua Ecclesijs adest; profecto dignũ erat; imò & debitum, vt Caietanus, Medina, & aduersarij Ecclesiæ Romanæ obseruã-

tiam

tiam,& cultũ Conceptionis immaculatæ defenderẽt:cũ teste *D.Thom.3.p.q.93.ar.1.ad 3.* nulla Ecclesiæ Romanę obseruãtia veritati repugnet, vt in 5.propositione ostendemus. Quomodo igitur Caietanus in d.trac. de Cõceptione Virgin. ad finẽ §.*Ex omnibus autẽ dictis* ausus est scribere probabilẽ esse opinionẽ, quæ docet B.Virginem peccatũ originale habuisse, tolerabilẽ vero,quę docet illã ab eo fuisse præseruatã? Quomodo enim solũ tolerabilis est doctrina,quã Romana Ecclesia,vt vere piã tenet,docet,& persuadet? Sed audacius loquitur Caietan. eodẽ loco, dũ asserit opinionẽ, quæ B. Virginẽ facit immaculatã,solũ esse ꝓbabilẽ apud eos,qui Theologiæ Sanctorũ Patrũ nihil habẽt: nam cũ Ecclesia opinionem illam teneat & doceat,quis, nisi temerarius dicet Ecclesiam Romanam parum habere de Patrum Theologia? sed non mirum, quod audaciæ damnetur, qui falsitatis iam damnatus est, dum affirmat immunitatẽ B. Virginis nullũ ex Patribus habere; sed omnes esse pro se:hoc enim falsissimũ esse late ostẽdimus supra q.4.per omnes articulos,præsertim in 5.art. Deniq; reprehendendi sunt, imò aliqua dãnandi censura,qui post publicã festi Conceptionis authoritate Romanæ Ecclesiæ institutionẽ scripserunt sententiam,quæ immunitatẽ B.Virginis defendit,non cõtinere veram pietatẽ, sed existimatã: ad quos videtur accedere Caietan.loc.citat: dũ ait pietatẽ huius opinionis, pietatem quidẽ esse,sed ñ secundũ scientiã,sed solũ secundũ vocatã pietatẽ:quis enim,nisi in meridie cæcutiat,negabit in hac re potius standum esse iudicio Ecclesiæ Romanæ, quæ omniũ Ecclesiarũ est mater,& omniũ magistrorũ magistra,quã iudicio Caietani,Medinæ,& Bãdelli? enim vero ex *D.Tho.2.2.q.10.ar.12.* Ecclesię cõsuetudo,&authoritas ęmulãda est,& sequẽda; imò etiã prępõnenda authoritati,& iudicio August. Hieron. &aliorũ Patrũ:quę doctrina nõ solũ vera est in ijs,quæ Ecclesia Romana simpliciter,& absolute docet (in his enim est colũna veritatis,cui omnes adhærere tenemur)sed etiã in ijs,quę piè tantum veneratur &colit,vt dicemus in quinta propositione.

D.Thom.

51.

Reprehenditur Caietani audacia.

52. *Dici nõ potest nostrã sentẽtiam non continere verã pietatem.*

D.Thom.

§. 8.

Quarta propositio.

Sit 4.propositio:*Romana Ecclesia, dũ celebrat B.Virginis Cõceptionẽ sub titulo immaculatæ,non diffinit,tanquã de fide eã fuisse immaculatã, & absq; omni peccati originalis labe.* Hæc propositio est indubitata:quoniã eadẽ Romana Ecclesiã,quę talẽ celebrationẽ sub illo titulo instituit, expresse declarat neutrã illius cõtrouersię partẽ a Romana Ecclesia de fide esse diffinitã,vt patet ex constitutione Sixti 4. supra citata in Extrau.*Graue nimis* de reliq.& venerat.Sanctorũ inter cõmunes. Idẽ satis declarauit Alexand.6. in Bulla, quæ incipit *illius qui se*,quæ cõstitutionẽ Sixti 4.cõfirmat,dũ prohibet nonnullas propositiones,donec per Sedẽ Apostolicã aliter decisum fuerit,& ordinatũ. Idẽ declarat Pius 5.in Bulla, quæ incipit *Super speculã*,in illis verbis *cæterũ quãdiu per Apostolicã Sedem altera pars diffinita non fuerit,& opposita sentẽtia condẽnata.* Vnde liberam cuiq; facit facultatẽ opinãdi huius controuersiæ quamlibet partẽ, prout vel magis piam, vel magis probabilẽ esse iudicauerit. Idẽ satis expressit Trid.sess. 5.de peccato originali, dũ in propositionibus vniuersalibus fidei de propagatione peccati originalis in õnes Adami posteros nõ vult Virginẽ cõprehendere: ita significãs,non dũ hoc ab Ecclesia diffinitũ esse. Quare cũ Romana Ecclesia expresse declaret neutrã controuersiæ partẽ ab Ecclesia diffinitam esse de fide,satis conuincitur eãdẽ Ecclesiã, dũ Conceptionis festiuitatẽ instituit,nõ diffinire tãquã de fide eã fuisse sanctã,& immaculatam. In hac igitur propositione omnes sine vlla dubitatione conueniunt.

53. *Non diffinitur de fide.*

Alexd.6.

Pius.5.

Trident.

§. 9. *Quinta propositio.*

Sit 5.propositio; *Ecclesia Romana dũ ex certa scientia Cõceptionẽ B.Virginis sub titulo immaculatæ,& ab omni labe originali immunem celebrat: statuit,& declarat sententiã,quæ tenet B. Virginem sine originali fuisse conceptam non solum simpliciter esse veram; sed ita esse certam, vt à parte rei nullo modo sit falsa.* Hanc propositionem statuimus pro 3. sententia posita §.2. quã in terminis probat *Suarius ibi citatus*,dũ ex eo, quod Roma-

54. *Est certa, & nullo modo falsa.*

na Ecclesia B. Virginis Cõceptionẽ sub titulo immaculatæ celebrat, concludit *nõ esse piũ credere Ecclesiã in re tã graui decipi, aut falso niti fundamẽto.* Porrò si nõ est piũ credere Romanã Ecclesiã in hoc decipi, & falso fundamẽto niti; vtiq; ex pcitata celebritate bene infert, a parte rei certũ esse, & nullo modo falsũ, cõceptionẽ B. Virg. fuisse õni ex parte mũdã. *Cordu. etiã ibid. citat°* expresse pbat nostrã ppositionẽ, dũ ex præcitata Cõceptionis celebritate infert, immunitatẽ illius ita esse certã, vt oppositũ sit erroneum, & impia blasphemia, vt patet *ex d. q. 44. pag. 360. col. 2. & pag. 359. pag. 2.* Satis ad eã accedit *Petrus Moral.* dum ex eadẽ festiuitate affirmat neminẽ posse recta ratione aliter sentire: deniq; ad hanc propositionẽ satis accedit *Bellarm.* dũ ex illa celebritate affirmat se nihil dubitare conceptionẽ fuisse sanctã.

Suar.

Cordub en.

Morales.

Bellarm.

Prima Confirmatio.

55. 1. Cõfirmatio. ¶Hęc propositio ex eo primũ cõfirmari potest, quoniã ex festo natiuitatis B. Virginis ab Ecclesia Romana instituto, & celebrato omnes tam Patres, quã Theologi efficaciter deduxerũt, verissimũ esse & certissimũ, & nullo modo negandũ, B. Virginẽ ex vtero matris sine originali natã esse. Ergo ex festo Cõceptionis instituto, & celebrato authoritate Ecclesiæ Romanę efficaciter deducetur, verissimũ esse, & certissimũ, & nullo modo negandũ, B. Virginẽ sine originali fuisse in vtero conceptã. Huius argumẽti antecedẽs euidenter probatur ex Patribus, & Scholasticis: nã *Ildephons. Toletan. in lib. de perpetua virginitate Virginis to. 9. bibliot. Patrũ pag. 681.* ex publica celebritate authoritate Ecclesię facta infert, verissimũ esse, B. Virginẽ sine peccato originali natam esse; ita enim scribit: *sed quia eius natiuitas tam solẽniter colitur; constat ex authoritate Ecclesiæ, quod nullis, quãdo nata est, subiacuit delictis:* quæ verba sunt diligenter expẽdenda: fatetur enim immunitatem Natiuitatis B. Virginis constare, non quocumq; modo, sed ex Ecclesiæ authoritate, quia authoritate eiusdẽ Ecclesiæ eius natiuitas solẽniter colitur. Idẽ etiã antecedẽs satis confirmat *D. Bernard. in Epist. 174. ad Canonicos Lugdunenses 2. to. pag. 206.* ita inquiens: *ego quod ab Ecclesia accepi securus & teneo, & trado: accepi sane ab Ecclesia, illũ diem cum summa veneratione colendũ, quo assumpta est de sæculo nequam: sed & ortũ Virginis didici in Ecclesia, & ab Ecclesia indubitãter haberi festiuũ ac sanctũ, firmissime cũ Ecclesia sentiens, in vtero eam accepisse, vt sancta prodiret:* quæ etiã verba euidenter declarãt, D. Bernard. ideo firmissime sentire, quod B. Virgo ex vtero sancta prodiuit, qa indubitãter agnouit, Eccclesiã diem illũ habere festiuũ. Et inferius agens de eadẽ Virginis natiuitate, addit: *Nec fallitur omnino Sancta Ecclesia sanctũ reputans ipsũ natiuitatis eius diẽ, & omni anno cũ exultatione vniuersæ terræ votiua celebritate suscipiens.* Si Ecclesia non fallitur (vt vere nõ fallitur) celebrando natiuitatẽ Virginis, vtiq; ex ipsa celebritate efficaciter colligitur, verissimũ esse, & omnino certũ, quod B. Virgo sine vllo originali peccato orta est. Hoc ipsũ satis colligitur ex *D. Thom. 3. p. q. 27. art. 1. in argum. sed contra;* vbi ex eo quod Ecclesia natiuitatẽ B. Virginis celebrat, infert certũ esse natiuitatẽ illius fuisse sanctã. In q conueniunt fere omnes Theologi, saltẽ nouiores. Patet igitur antecedens nostri argumẽti esse verissimũ. ¶ Cõsequentia vero satis videtur nota, quia nulla ratio discriminis assignari potest, cur ex festo natiuitatis B. Virginis efficaciter deducatur immunitas natiuitatis ex vtero; ex festo autẽ Cõceptionis efficaciter nõ deducatur ĩmunitas cõceptionis in vtero; in hoc sensu, vt eã fuisse sine originali, non solũ sit magis probabile, sed a parte rei certissimum sit, & omnino tenendum.

Probatur antecedẽs.

S. Ildephõsus.

56. D. Berna.

D. Thom.

Huic tñ argumento possunt aduersarij occurrere cũ *Bellomont. 2. to. ad 3. p. d. 117. c. 5. n. 57. §. Primo autẽ: & ad finẽ c. n. 72.* non valere cõsequentiã à festo natiuitatis ad festum cõceptionis: & ratio est: quoniã Ecclesia Romana festũ natiuitatis instituit simpliciter, & citra vllã controuersiã credens, & docens B. Virginẽ in vtero sanctificatã sine peccato originali natã fuisse ex vtero. Iã vero in festiuitate isto modo istituta simpliciter, & absolute infertur natiuitatẽ ipsã fuisse sanctã & immaculatã. At vero Ecclesia Romana, sicut non simpliciter credit, aut docet, Cõceptionẽ B. Virginis fuisse sanctã

57. Refertur solutio aduersariorum. Bellomon.

eum

cum id non dū de fide diffiniret; ita etiā Cōceptionis festū instituit non tanquam indubitatū, & de fide certū, sed vt magis piū, magisq; probabile: & inde est vt à celebritate natiuitatis certo & infallibiliter colligatur eā sine originali natā; ex celebritate vero Cōceptionis nō infallibilis certitudo inferatur, quod fuerit Sācta, & immaculata; sed solū, quod hoc magis sit pium magisq; probabile, quā oppositū: & in hoc cōuenire debent authores 2. sententiæ, quam §. 3. retulimus. ¶ Hæc solutio in se ipsa satis videtur apparens; inefficacia tamen illius apparebit ex ijs, quæ in sequenti argumento dicemus.

Secunda confirmatio efficacior.

58. 2. Cōfirmatio. ¶ Vt igitur præcitatę solutionis inefficacia appareat secundā confirmationē sumemus ex eo, quod Ecclesia Romana in celebrandis Sāctorū festiuitatibus errare nō potest: sed Ecclesia Romana non solū publice celebrat festū Cōceptionis B. Virginis, & præcipit vt publice celebretur sub titulo īmaculatæ, & immunis ab omni originali labe, sed etiā ad illud celebrādū indulgētiarū largione, & priuilegiorū concessione omnes fideles allicit, & inuitat. Ergo in celebratione Cōceptionis B. Virginis sub titulo immaculatæ errare non potest. Porrò si in hoc non potest errare, vtiq; à parte rei verissimū est, & certissimū, Cōceptionē B. Virginis fuisse sānctam, & ab originali immunē. Huius discursus tam prima, quā 2. consequētia est euidens. Minorē autē negari nō posse late ostendimus supra in 2. propositione, vbi adduximus Sixtū 4. declarasse falsū & erroneum esse negare hanc minorem. Sola igitur superest probatio maioris.

59. Probatio maioris. Pro illius euidenti probatione illud tāquā certissimū supponimus, Ecclesiam in ijs, quæ pertinent ad diuinū cultum, & ad Christianā obseruantiā errare non posse: & subinde id, quod colit, & in diuinū cultū obseruat, à parte rei esse verum, & ita certū, vt nullo modo sit falsum: quā veritatē alio in loco diligentius confirmauimus: nunc vero eā primū probamus authoritate S. Leonis Papæ epist. 4. c. 2. ad finē, vbi hæc scribit verba: *Verū quia Spiritus sapientiæ & intellectus ita Apostolos, & totius Ecclesiæ erudiuit magistros, vt in* (Leo Papa) *Christiana obseruantia nihil inordinatū, nihil pateretur esse confusū; discernendæ sūt causæ solēnitatū, &c.* Idē satis docet *D. Thom. 2, 2. q. 93. ar. 1. ad 3.* dū ait: *consuetudines Ecclesiæ in diuino cultu nihil veritati repugnares* (D. Thom.) etenim sicut Ecclesia à Spiritu Sācto dirigitur, ne erret in ijs, quæ ad fidem & mores pertinēt, vt contra hæreticos catholice supponimus; ita etiā diuina eiusdē Spiritus assistētia, & ductu gubernatur ne erret in ijs, quę pertinēt ad diuinū cultū: etenim hæc ōnia suo modo, & ad mores pertinēt, & ad fidē; ita vt in illis Ecclesia etiā habeat Spiritus Sācti assistentiam: vnde sicut fieri nō potest vt Ecclesia cultū tribuat, cui nō debetur; ita nec fieri potest, vt Deo tribuat cultum eo modo, & ea de causa, qua nō debet, vt expresse ait *D. Thomas in d. q. 92. ar. 1. in fine. & ad 3.* (D. Thom.) etenim talis cultus sicut esset cōtra virtutē religionis per excessū ex D. Thoma ibidē; ita etiā ratione mendacij esset perniciosus, & verè superstitiosus, vt idem D. Thom. ostēdit *ibidē q. 93. ar. 1.* statuendū est igitur Ecclesiā propter diuinā assistētiā à Deo illi promissā errare nō posse in ijs, quæ ad diuinū cultum pertinent. Cui veritati si addamus aliā veritatē; celebrationes. s. festorū ad diuinū cultū pertinere (pertinent enim ad 3. præceptū Decalogi) vt docet D. Thom. communiter receptus, dum ait; *Populus Christianus memorias martyrū religiosa solēnitate concelebrat*: (60. D. Thom.) religiosa, inquā, solēnitate, quę ad religionis virtutē in exhibendo Deo cultū spectat: quod etiam satis colliges ex verbis Leonis Papę supra adductis, vbi solēnitates festorū ad Christianā obseruantiā reducit: deniq, est veritas à Patrib⁹, & Scholasticis recepta: si (inquā) ad eā veritatē, (Leo Papa.) quod Ecclesia errare nō potest in ijs, quæ ad diuinū cultū spectant, addamus, celebrationes festorū ad diuinū cultū pertinere, necessario infertur, Ecclesiā in celebratione festorū errare nō posse, vtpote, quæ in hoc diuinā habeat assistentiā, ne erret, & per cōsequēs ne aliquid supstitiosū ap̄pbet, aliquidue inordinatū, & incertū colat: quod satis significat *Castro aduersus hæreses lib. 3. verbo sācti*, & expresse (Castro.) Leo Papa in pcitatis verbis, dū ex eo qđ *Spiritus Sāctus Eccles. magistros ita erudiuit,*

72. *2. supposit.* Secundo supponendū est Ecclesiam Romanam, dum alicui sancto, aut alicui mysterio diem festum instituit, & toti Ecclesię celebrandum proponit, vere canonizare sanctitatē illius diei & mysterij. v.g. quando Romana Ecclesia diem B. Laurentij, Stephani, aut alterius sancti tanquam festum proponit celebrandū; aut instituit, vt solēniter celebretur dies Natiuitatis Virginis, Præsentationis illius in Templo, Visitationis B. Elisabetæ, cōuersionis D. Pauli, aut Patris Augustini, denique translationis alicuius Sancti, eo ipso diem illum, vt vere sanctum canonizat. Hanc opinionem vt certissimam semper probaui, quam esse de mēte Suarij postea inueni, dum ait, Ecclesiam Romanam, dum celebritatem Conceptionis generaliter amplexa est, & celebrantibus illam gratias impertiuit, quodāmodo eā canonizasse, vt scribit 2. to. ad 3. p. disp. 3. sect. 4. pag. 39. col. 2. lit. A. quod etiam significat sect. 6. in princ. & dum hæc scriberē gauisus sum, quod hanc opinionem nouissime scripserunt *Frater Franciscus de Sancto Ioseph. ordinis Minorum in quadam propositione, quam hac de re Sanctissimo Domino nostro Paulo Papa V. nouissime his diebus dedicauit.*

Suar.

Fr. Franc. de S. Ioseph.

73. Quæ opinio ex eo efficaciter confirmatur; quoniā canonizatio absolute sumpta nihil est aliud, quam publicum Romanæ Ecclesię iudicium, testimonium, atq; sententia, qua aliquid decernitur sanctū & veneratione dignū, & vt tale catalogo Sanctorum adscribitur: nam quamuis canonizari principaliter conueniat viris sanctis, vt patet ex diffinitione, quæ cōmuniter affertur ex *Innocentio, Panormitano, & cæteris in cap. de reliq. & venerat. Sanctorum, & ex Bellarmino lib. 1. de Sanctorum beatitudine c. 7. in principio*: non est tamen negandum vere & proprie posse etiam canonizari quamplurima mysteria: etenim mysterio Sanctissimæ Trinitatis canonizatus est certus, & determinatus dies: simili modo canonizatus est & consecratus certus dies in veneratione Spiritus sancti: consecratus est etiam dies mysterijs Incarnationis Verbi diuini: canonizata est etiam annunciatio Angeli ad Virginem, dies natiuitatis Christi, resurrectionis, & ascensionis; & in laudem B. Virginis canonizatus est dies natiuitatis eius, Expectationis, Visitationis, & descensionis Niuis: denique canonizatus est dies conuersionis Pauli, & Augustini, Cathedra D. Petri, & dies Stigmatum B. Francisci. Et præter hæc mysteria canonizantur dies natales plurimorū Sanctorum, canonizatione distincta ab absoluta eorundem canonizatione: quod ex eo euidenter constat: quoniam quampluri mi Sanctorum canonizati sunt ab Ecclesia, quorum dies natalis publicè non colitur; vnde quando alicuius natalis dies vt festiuus ab Ecclesia instituitur, talis institutio dicitur canonizatio non quidem ipsius Sancti (quia iam canonizatus est) sed ipsius diei propter mysterium translationis illius de hoc exilio ad patriam.

Innocent. Panormit. Bellarm.

Constat igitur canonizationem etiā propriè sumptam non solum cōuenire personæ sanctæ, vt iudicio Ecclesię pronuncietur sancta, sed etiam alicui mysterio, ita vt eius sanctitas iudicio Ecclesiæ ab omnibus veneranda decernatur: ob quā rationem ad iudicium Ecclesiæ in publicam illius vtilitatem pertinet, vt non solum colantur personæ, sed etiam mysteria diuina. 74.

Quare vt rem concludamus canonizatio absolute sumpta non est aliud, quam publicum Romanæ Ecclesiæ iudicium, testimonium, & sententia, qua aliquid decernitur sanctum, & veneratione dignū, siue sit persona, siue aliquod mysterium: & inde est, vt sicut canonizatio personæ ad solum Summum Pontificem spectat; ita etiam ad eum solum pertineat canonizare aliqua mysteria, & in illorum venerationem diem festum instituere, vt euidenter colligitur *ex cap. vnic. de reliq. & venerat. Sanctorum in 6. vbi communiter Canonistæ, & aduertit Suarius tom. 1. de Religione lib. 2. de diebus festis c. 3. n. 2. pag. 274. col. 2.* Inde etiam est, vt sicut in canonizatione alicuius Sancti nomen illius catalogo Sanctorum abscribitur: ita etiam eidem catalogo ascribitur institutio festorum pro tota Ecclesia institutorū. Denique vt ad canonizandum Sanctum sumuntur testimonia de sanctitate vitæ, & de veritate miraculorum; ita etiam hæc obseruantur in canonizando 75. *Quid sit canonizatio?*

Cap. de reliq. & vener. Sanct. Suar.

ad fidē pertinent, sed etiā in ijs, quæ spectant ad pietatē, & totius Ecclesiæ ędificationē, atq; augmentū, vt ex eodē fundamento aduertit Valentia. Iam vero Sanctorū canonizationē ad fidē, pietatem, & augmentū pertinere, satis probāt verba, quibus Ecclesia vtitur in canonizandis sanctis, ita enim inquit: *ad honorē sanctæ ac indiuiduæ Trinitatis, & exaltationē fidei Catholicæ, & Christianæ religionis augmentū authoritate eiusdem Dei decernimus, & diffinimus talem virū (verbi gratia Petrū) bonæ memoriæ bonū esse, & Sanctorū Catalogo adscribendū.* Non est igitur negandū canonizationē Sanctorum fieri instinctu Spiritus Sancti ipsi Ecclesiæ assistentis: & qui de hoc dubitaret, vt temerarius, & in fide impius censendus erit.

Verba canonizationis.

66. *Reijcitur opinio Caietani.* Ex qua verissima resolutione infertur nō esse admittendā, sed potius relegandā opinionem *Caietani. to. 1. Opusc. trac. 15. c. 8.* dū paulô ante finē scribit, Ecclesiā quidē in Sanctorū canonizatione nō errare, si canonizatio legitime fiat, i. per veras informationes: quia vero eas, vt legitimas supponit, ideo canonizando virum non sanctū, non errat: à parte tū rei probationes posse esse falsas, & ideo posse dari errorem, ita vt canonizetur vt sanctus, qui verè in inferno dānatus iacet. Quæ opinio prius fuit *August. de Anchona de potestate Ecclesiastica q. 14. ar. 4.* vbi asserit Ecclesiam canonizando ideo non errare, quia canonizat per probationes, quæ sibi videntur verę, cum tū à parte rei sint falsæ; & per consequēs canonizat nō absolutè, sed secundū præsentem iustitiam, in quo cum Caietano consentit. In eadem etiā opinione videtur esse *Ioann. Driedo lib. 4. de dogmatibus c. 1. fol. 207. pag. 2.* vbi licet doceat temerariū esse dubitare, an Ecclesia in canonizandis Sanctis erret, supponit tū in Sanctorum canonizatione dari posse errorem. Et addit eū, qui Ecclesiæ credens, piè coleret canonizatū, qui est in inferno, perniciose non errare; quia Deus ad fidem respicit orantis.

Anchona.

Driedo.

67. Has igitur opiniones relegādas esse nō tāquā hæreticas, sed tanquam verè temerarias, impias, & errori proximas ex præiacto fundamento euidēter demōstratur: nam si verè piū est, credere in canonizatione Sanctorū Ecclesiā habere Spiritus Sancti assistentiam, & eam facere instinctu Spiritus Sancti, vt ait *D. Thom. ab omnibus receptus, & docet Leo Papa in d. epist. 4.* dum ait *Spiritum Sanctum magistros Ecclesiæ in Christiana obseruantia erudire vt ostēdimus;* vtiq; impium erit, & contra pietatē fidei aut negare, aut dubitare de assistentia Spiritus Sancti in canonizatione Sanctorū. Hac autem admissa, admisso etiā quod Ecclesia instinctu Spiritus Sancti ad canonizandū mouetur; qui fieri potest, vt canonizatio non sit absoluta, sed ex hypothesi, si probationes sint verę & legitimæ? etenim, quod sub cōditione fit, cū absolutè non fiat, sed solū supposita hypothesi; vtiq; si de hypothesi non cōstat, semper incertum est, & suspēsum manet, vt docet Philosophia Aristotelis, & vtriusque iuris scientia; imò si à parte rei non adest cōditio, actus manet infectus, & nō voluntarius, cū sublata conditione intētio agentis sit actum non agere.

68. At quis dicet id, quod ex Spiritus Sancti instinctu fit, ex se incertum esse; oppositum docet Leo Papa dum ait *Spiritum Sanctū ita Ecclesiæ magistros in Christiana obseruantia erudire* (agit. de instituendis solenitatibus) *vt nihil inordinatum patiatur, nihil etiam confusum.* At quid magis inordinatū magisq; confusum esset, quam canonizare aliquem vt Sanctum sub conditione, si probationes sunt legitimæ, & veræ? Etenim si ipsa Ecclesiæ authoritas adiuta Spiritus Sancti assistētia non satis est ad certificandos fideles de Sancti canonizati gloria, semper fideles manerent de illa incerti. Porrò si ipsa canonizatione simpliciter, & absolutè sunt certi, vtique ipsa canonizatio facta instinctu Spiritus Sancti satis, superq; erit, vt probationes, quibus ad canonizandū vtitur, in se ipsis sint certæ, & infallibiles: nā probationes illæ, licet in se ipsis sūptę, & in sensu diuiso (vt dici solet) ex sua natura sint fallibiles, ideo quia sunt humanæ, in sensu tū composito .i. prout coniunctæ sunt cum diuina assistētia in mouendo Ecclesiam, nullo modo fallibiles sunt, sed infallibiliter certæ; quod satis est vt Ecclesia nō cōditionate, sed absolute diffiniat virū illū esse Sāctū, & diffiniēdo

Leo Papa.

tentiam,vt patet (inquiunt) ex Extrau. *Graue nimis* Sixti IIII.de reliq. & venerat. Sanctorum; & ex conſtitutione Pij V.in conſtitutione *Super ſpeculam*, vbi expreſſe liberam cuique facultatem relinquit opinandi huius cõtrouerſiæ quãlibet partem, prout vel magis pium, vel magis probabile iudicauerit; dummodo oppoſitam ſententiam non damnet. Ex quo inferri poteſt Eccleſiam Romanam inſtituendo feſtum Conceptionis abſolute non canonizaſſe illius ſanctitatem, ſed ſolum vt magis piam, & magis probabilem: & per conſequens ex illa celebritate non deduci abſolutam certitudinem, qualis infertur ex abſoluta canonizatione alicuius feſti: nam certitudo abſoluta nõ infertur ex canonizatione,quę ſolum feſtum canonizat, vt magis pium, & magis probabile.

Pius V.

80. *Solutio ad 1 confirm. huius quintæ propoſitionis.*

Ex eadem doctrina non valet huius quintæ propoſitionis prima confirmatio ſumpta ex inſtitutione feſti natiuitatis: etenim (vt aduertit Bellomontanus) non datur eadem ratio in celebratione natiuitatis,& cõceptionis: quoniam Eccleſia Romana feſtiuitatem natiuitatis inſtituit, vt ſimpliciter,& abſolute ſanctã, & ideo illius ſanctitatem abſolute canonizauit:feſtum vero conceptionis ſolum inſtituit, vt magis pium, magisq; probabile, & cum facultate contrarium opinandi: vnde in eodem ſenſu illud canonizauit: & ideo canonizationis illius effectus eſt,vt veriſſimum ſit,& non negandum magis pium eſſe, magisque probabile B.Virginem ſine originali culpa eſſe conceptam. Ex quo infertur non eſſe audiendos, qui auſu temerario ſcribunt poſt huius feſti inſtitutionem, & celebrationem authoritate Romanæ Eccleſię defendi poſſe magis pium eſſe, & magis probabile B.Virginem in originali conceptam fuiſſe: quomodo enim magis piũ erit, aut magis probabile quod negat id, quod Romana Eccleſia,vt vere pium canonizat? ſed de hoc latius egimus ſupra prop.3.

Non recipitur hæc ſolutio.

81. *Reijcitur ſolutio.*

¶ His tamen non obſtantibus in ea perſiſto opinione, & ſententia, vt ex celebratione feſti Conceptionis authoritate Romanæ Eccleſiæ inſtituta efficaciter inferatur certitudo ſanctitatis eius; non quidem de fide, ſed vt conſentanea fidei, quæ omnem excludat falſitatis formidinem,& ſubinde omnem probabilitatem, cui non repugnat falſitas. Et gauiſus ſum cum inueni nobiſcum conſentire Fratrẽ Franciſcum à Sancto Ioſeph in concluſ. ſuperius citata, & nuper in lucem edita §.4.& 5.

Sed antequam huius noſtri iudicij vera fundamenta iaciamus, ex quibus allata ſolutio impugnetur, illud aduerſarijs negandum eſt (quod etiam ille negat) Summum Pontificem,qui hoc feſtum approbauit, declaraſſe ſe ſolum probare ſententiam immaculatæ conceptionis,vt piam, magisq; probabilem: quantumuis cum aduerſarijs hoc affirmet *Suarius in d.ſect.6. loco citato*: etenim Sixtus IIII. primus huius celebritatis in tota Eccleſia inſtitutor,in nulla ſuarum conſtitutionũ declarauit ſe opinionem de B. Virginis immunitate ſolum approbaſſe vt piam & magis probabilem:etenim in illis conſtitutionibus ſolum reprehendit eos, qui ſcientes Eccleſiam Romanam hoc feſtũ publicè celebrare, auſi ſunt aſſerere hæreticum eſſe, qui tenet B. Virginem ab originali fuiſſe immunem, & mortaliter peccare, qui huic celebrationi interſunt. Has aſſertiones damnat vt falſas, & erroneas, & eas ſub pœna excommunicationis prohibet: & ſimili modo excommunicat eos, qui vt hæreticos damnauerint affirmantes B. Virginem in originali eſſe conceptam: nec aliud in Sixti cõſtitutionibus reperies: vnde ſolum docet hanc opinionem non eſſe erroneam, nec eſſe peccatum mortale illam aſſerere, vt fatetur *Suarius loco citato litera C*: imò nec apud Alexandrum VI. & Pium V. aliud reperies:ſolus autem Pius V.liberam cuique facultatem fecit opinandi quamlibet huius quæſtionis partem:ex his autem verbis colligi non poteſt Pium V. declaraſſe Eccleſiam B. Virginis immunitatem, vt magis probabilẽ approbaſſe: nam aliud eſt Eccleſiam dare liberam facultatem,vt quiſque quam voluerit partem eligat; & aliud Eccleſiam declarare

82. *Eccleſia non declarauit ſe opinionem noſtrã approbaſſe ſolum vt piam & magis probabilem.*

Suarius.

ſe

quales sunt quæ aliquo modo ad fidem pertinent: in his enim dari plures gradus, ita se habentes, vt vnus sit altioris certitudinis, quam alter, euidenter patet ex diuersis gradibus veritatis, quos Theologi distinguunt in propositionibus ad fidē pertinentibus: in his enim, quædam est veritas fidei ab Ecclesia diffinita, quæ ita est certa, vt opposita sit falsitas hæretica. Alia est veritas proxima fidei; quę ita est certa, vt oppositum, licet formaliter non sit hæreticum, sit tamen hæresi proximum. Alia veritas dicitur veritas cōsentanea fidei, & in se pia, cuius oppositum in se est temerarium, periculosum, & non satis pium in fide.

89. *Discrimen inter hos veritatis gradus.* Inter hos gradus supernaturalis veritatis hoc interest; quod veritas primi generis traditur ab Ecclesia tanquam prima regula, in materia fidei: vnde est veritas ad salutem necessaria; quia omnes fideles tenentur explicite, vel implicite illam credere; & ideo oppositum non solum simpliciter damnatur vt hæreticum, sed etiam punitur excommunicatione, & alijs pœnis: & ob hanc rationē alię supernaturales veritates ab hac, tanquā à prima regula, regulantur; ita vt quo magis ad eam accedunt, eo magis sint à fidelibus credēdæ. Veritas autem secundę speciei, cum proxime ad primam regulam accedat, ita certa est, vt oppositum simpliciter sit error in fide, & hæresi proximum: & quanuis ab Ecclesia excommunicatione non puniatur, non permittitur tamen ab aliquo affirmari. Veritas porrò tertiæ speciei (sub qua plures continentur) habet quidem certitudinem, cum sit fidei consona, non tamen ita euidenter, vt oppositum simpliciter non toleretur, vt satis significat *Cordubens. lib. 1. q. 17. pag.* 150. *col.* 2. §. *Mihi vero*: & inde est, vt assertio opposita, quanuis censeatur falsa, ob aliquas tamen iustas circunstantias simpliciter non prohibeatur, sed seruatis quibusdam conditionibus permittatur. Hoc autem non satis est, vt talis veritas intra terminos probabilitatis includatur, & sit eius naturæ, vt falsitas illi non repugnet: nam cum aliquo modo ad fidem pertineat, nec cognosci valeat lumine naturali, sed solo supernaturali; talis veritas ita est certa, vt falsa esse non possit.

Corduben.

Ex quibus infertur non solum esse infallibiliter vera, quæ ab Ecclesia diffiniuntur de fide, & vt simpliciter credenda fidelibus proponuntur, sed etiam ea, quæ absque fidei diffinitione ab Ecclesia iudicantur aut fidei proxima, aut illi maxime consona, vt iam supra aduertimus q. 2. art. 1. n. 14: nam (vt ibi dicebamus) hæc est fidei excellentia, vt non solum nihil falsi possit diffinire tanquam de fide; sed nec possit alicui falso adhærere sub ratione fidei, & sub ordine ad illam; quoniam ad hæc omnià habet Spiritus Sancti assistentiam, maxime ad ea, quæ pertinent ad diuinum cultum, virtutēq; religionis, vt supra ostendimus. Ex quo inferebamus, omnem propositionum cēsuram in materia fidei supponere veritatem in propositione, quam vel vt de fide, vel vt ad fidem aliquo modo pertinentē admittit: falsitatem autem in omni propositione, quam iudicat aliquo modo à fide dissonare: quomodo enim falsum erit, quod fidei consonat? aut quomodo erit verum quod iudicatur dissonare à fide? ob quod fundamentum in d. q. 2. dicebamus, nullam propositionem probabilem posse aliquo modo pertinere ad fidem, contineríque sub aliquo gradu veritatis fidei: & hoc esse de fide ostendimus ibidem concl. 2. à n. 12. ¶ Non negamus dari inter Theologos opiniones probabiles, an aliqua propositio sit diffinita de fide nec ne? hæc enim controuersia datur in dubio, an Papa possit errare in rebus fidei? & in pluribus alijs: negamus tamen, propositionem aliquam in se probabilem, & indifferentem ad verum & falsum posse pertinere ad fidem, aut cōtineri sub aliquo gradu veritatis fidei. 90. *Nota corollarium.*

Occurritur allatæ solutioni.

Ex ijs, quæ præmisimus infertur, non esse admittendam solutionem superius ab aduersarijs adductam: quoniam ex eo, quod Pius V. liberam cuique tribuit facultatem opinandi vnam vel alteram huius controuersię partem, non bene infertur, Ecclesiam Romanam celebrando festum Conceptionis, solum approbasse 91. *Non recipitur fundamentum aduersariorum.*

illius

illius immunitatem, vt probabilem, non vero vt infallibiliter certam. Quod ex eo facile ostendi potest; quoniam negari non potest Ecclesiam Romanam Conceptionis festum instituisse, & illius solennem celebrationem præcipisse gratia diuini cultus; vt. s. hac pia celebratione coleretur Deus, & laudaretur B. Virgo: id enim expresse significant verba Sixti IIII. in Extrau. 1. de reliq. & venerat. Sanctorum inter communes: *Dignum, quin potius debitum reputamus, vt omnes Christi fideles omnipotenti Deo de ipsius immaculatæ Virginis mira conceptione gratias & laudes referant: & institutas propterea in Dei Ecclesia Missas, & alia diuina officia dicant, & vt illis intersint indulgẽtijs, & peccatorum remissionibus inuitare, vt exinde fiant Virginis meritis, & intercessione gratiæ aptiores.* Quæ verba expresse significant institutum esse hoc Conceptionis festum, vt fideles de mira B. Virginis conceptione gratias, & laudes Deo offerant. Porrò si tale festum institutum est in diuinum cultum; quomodo potest nõ esse certum, sed incertum B. Virginis cõceptionem fuisse immaculatam: etenim Ecclesia instinctu Spiritus sancti ducta nihil potest facere aut falsum, aut incertum: & proinde non potest vt sanctum colere id, quod solum esse sanctum probabile est, & incertum: etenim veritas fidei consona ita certitudinem includit, vt omnino excludat falsitatem, & subinde probabilitatem, vt ex dictis iam patet.

Probatio.

92.

93. *Falsum est fundamentum.*

Falsum est igitur aduersariorũ fundamẽtum, dũ asserũt satis esse opinionem immunitatis Virginis esse piam & ꝓbabilẽ, vt conceptio illius possit ab Ecclesia publicè celebrari: nam si Ecclesia Romana sanctitatem conceptionis celebrat (vt vere celebrat) necessario fatendum est illius sanctitatem esse piam, non quacunque pietate, sed pietate ad fidem pertinente; orta ex authoritate Ecclesiæ, quæ ex instinctu Spiritus sancti talem celebrationem ad cultum diuinũm instituit: hæc autem ex se ità includit certitudinem, vt omnino excludat falsitatem, & subinde veritatẽ solum probabilẽ, vt iam ostendimus. ¶ Aduersarij autẽ ideo decepti sũt; quia duplicem pietatem non distinguũt: vnam solum probabilem: alteram omnino certam, & infallibilem. Pietas prioris generis eius est naturæ, vt à se falsitatem non excludat: qualis est illa, qua grauissimi authores putant B. Virginem in via diuinam essentiam vidisse, nunquam habuisse fomitem peccati, & alia huius generis priuilegia, quæ B. Virgini fuisse concessa piè creditur; pietate tamen, quę solum includit probabilitatem, non vero certitudinem: ob quam rationem pietas illa non pertinet ad fidem: quia non desumitur ex aliquo principio infallibili. Secus dicendum est in pietate generis posterioris, qualis est, quę ex aliquo principio infallibili ad fidem aliquo modo pertinente desumitur, sicut est authoritas Ecclesiæ in illis, quæ ad cultum diuinum spectant: cum enim fidei sit maxime consonum Ecclesiam in his errare non posse, vtique talis pietas aliquo modo pertinet ad fidem: huius generis est pietas, qua credimus B. Virginem sine originali peccato fuisse natam, & sanctificatam in vtero: præsentatam in Templo: denique in corpore, & anima in cœlum fuisse assũptam: hæc enim priuilegia illi fuisse concessa piè credimus pietate ad fidem pertinente, ex eo præcise, quia ab Ecclesia solemniter coluntur: & ductu Spiritus Sancti celebrantur ad gratias, & laudes Deo reddendas. Dicimus igitur dari quidem pietatẽ, quæ in se ipsa est probabilis cui falsitas non repugnat: negamus tamẽ ex celebratione alicuius festiuitatis solũ inferri pietatem probabilem: nam pietas ex solenni festiuitate deducta, cum sit pietas pertinens ad diuinum cultum, est pietas deducta ex instinctu Spiritus sancti Ecclesiam dirigentis ad talem cultum: cum vero sit pietas ex principio veritatis infallibili desumpta, ex se est pietas aliquo modo pertinens ad fidem: cuius nulla veritas est solum probabilis, sed omnis certa, & infallibilis. Implicat igitur veritatem Conceptionis sumptam ex celebritate authoritate Romanæ Ecclesiæ instituta in Dei cultum, esse veritatem piam, pietate solum probabili; cum ex dictis constet eam esse veritatem piam pietate ad fidem pertinẽte, cui repugnat quod sit solum probabilis.

Duplex distinguenda est pietas.

95. *Nota.*

94. *Ratio deceptionis.*

Nec

96. *Soluitur obiectio.* Nec huic resolutioni obstat, quod Ecclesia ita festũ Conceptionis celebret, vt cuique faciat liberam facultatẽ oppositũ opinandi: quoniam cum certitudine infallibili immunitatis huius Conceptionis simul stare potest, quod Ecclesia ita hanc immunitatẽ amplectatur, & colat, vt in hoc sensu liberã det facultatem opinandi oppositum; quia non prohibet oppositũ opinari, nec oppositũ opinantẽ punit, vt in 3. præmisso ostendimus: nam cum veritas ista (vt ibidẽ dicebamus) solũ habeat euidentiam fidei consonam; licet habeat infallibilem certitudinẽ, non tamen illam habet ita euidentem, vt oppositum non toleret: & inde est, vt illud seruatis quibusdam circunstantijs permittat, donec successu temporis crescente fidelium applausu, deuotione, & cõsensu, veritas magis confirmetur, & talis appareat, vt oppositum dignũ sit prohibitione, vt inferius latius ostendemus. Quę doctrina nõnullis potest confirmari exẽplis: etenim

97. *Exemplũ ex veritate Assumptionis. Suar.* constat festũ Assumptionis B. Virginis esse antiquissimũ, & ante tẽpora Mauritij Imperatoris, vt ex *D. Athanasio. Andrea Cretensi, Sophronio, & alijs refert Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 21. sect. 2. pag. 346. col. 1. B.* & tamen tempore D. Hieronymi, & Augustini (qui post illius festi institutionem scripsere) de hac veritate plures dubitarunt, vt patet ex Authore libri de Assumptione B. Virginis, nomine D. Hieronymi: & ex authore libri eiusdem nominis; qui inter opera Augustini reperitur, imò id patet ex *Augustino serm.* *August.* 134. *de Sanctis.* Cum quo tamen simul stetit hanc veritatem ab Ecclesia celebratam, ita esse certam, vt omnem falsitatem excluderet, omnemque probabilitatem, cui non repugnet falsitas: vt est communis Theologorum sententia, scilicet *Catharini lib. 4. contra Caietanum, & in opusculo de Conceptione B. Virginis, Cordubensis libro primo, quæstione 17. pag. 150. colum. 2. Cani de locis libr. 12. cap. 11. Suarij 2. tom. ad 3. p. disp. 31. sect. 2. dub. 1. pag. 347. col. 2. A. B. quidquid Abulensis in cap. 22. Matthæi q. 230. & Caietanus in tract. de Conceptione Virginis cum Soto in 4. dist. 43.* doceant veritatem Assumptionis solum esse magis piam, magisq; probabilem: quorum sententia à multo iam tempore non toleratur. Simili etiam modo festum Natiuitatis B. Virginis institutum fuit ante mille trecentos annos, longo tempore ante Augustinum, vt probat *Baronius in martyrologio Romano* ad diem octauum Septembris: & tamen non desunt, qui scribant (falso tamen) D. Augustinum dubitasse de sanctitate talis natiuitatis, ex eo fundamento, quia sanctificatio non est, nisi renatorum, vt scribit epist. 57. ad Dardanum tom. 2. pag. 108. col. 1. Quare non est dubitandum cum certitudine ad fidem spectante, simul stare posse, quod Ecclesia ita huius veritatis certitudinem probet, vt oppositum non prohibeat, sed aliquo modo toleret; non quidem approbando illud, tanquam possibiliter verum; sed illud non prohibendo, nec puniendo, ex eo quod certitudo veritatis, quam probat, adhuc non ita est in fide euidens, vt oppositum non toleretur. Et gauisus sum, cum vidi *Fratrem Franciscum à Sancto Ioseph. in sua, quam de hac controuersia edidit conclusione, §. 5. & 6.* in hoc nobiscum consentire.

Catharin. Cordub. Suarius. Abulensis Caietan. Sotus.

98. *Exemplũ ex veritate Natiuitatis. Baron.*

Fr. Franc. à S. Ioseph.

99. Ex quo iam patet solutio difficultatis sumptæ ex eo, quod Pius V. liberam fecit facultatem opinandi oppositum: quoniam (vt supra dicebamus) non proinde infertur, Ecclesiam veritatem Cõceptionis non colere tanquam certissimam, certitudine ad fidem pertinente; sed solum vt absolute piam, & ita probabilem, vt falsitas illi non rẽpugnet: etenim cũ certitudine ad fidem pertinente orta ex celebratione huius Conceptionis, bene constat, quod sanctitatem huius Conceptionis ita diffiniat, vt oppositũ asseri, sublato scandalo absolute non prohibeat, sed toleret, & permittat. Et hęc est facilis huius difficultatis explicatio, non aliena à doctrina, quæ inter veritates ad fidem pertinentes varios gradus euidentioris, vel minus euidentis certitudinis distinguit.

100. Inter quos vltimus est ille, qui authoritate Ecclesiæ à Spiritu Sancto gubernatæ ita decernitur, vt quandiu maiori lumine non illustratur, oppositum nõ prohibeat, sed permittendo toleret. Etenim ex doctrina *Diui Gregorij communi-* *D. Greg.*

ter recepta homil. 16. in Ezechielem fol. 83. col. 3. litera H. habemus *per incrementa tẽporum crescere scientiam spiritualium Patrũ*, & post longam huius doctrinæ cõfirmationem ita concludit: *Quanto mundus ad extremitatem ducitur, tanto nobis æternæ scientiæ additus largius aperitur.* Accedat etiam eiusdem doctrina homil. 15. in *eũdem Ezechielem fol. 80. col. 3. litera H.* vbi

D. Greg. ita scribit: *Sine enim in cognitione mediatoris Dei & hominum Iesu Christi, seu in sciẽtia diuini alloquij, seu in ipsa fide, quam de ipso accepimus, quibusdam gradibus ad altiora incrementa peruenimus*: quẽ graduale

101. *Ecclesia quotidie proficit.* ascensum in his, quæ ad fidem pertinent, Ecclesia quotidie experitur: etenim plura, quæ olim Patribus fuerunt dubia, nũc iam sunt certa: plura, quæ inter doctores erant controuersa, & incerta, modo sunt de fide: quod in vno tempore solum erat probabile probabilitate cuiusdam decẽtis pietatis, nunc iam sunt certa certitudine pietatis, quæ ad fidem spectat; ita vt oppositum iam sit improbabile. Denique quod Ecclesia olim proponebat vt certũ, ita vt oppositum toleraret, modo crescẽte illuminatione Ecclesię, & fidelium deuotione, ab eadem Ecclesia iam proponitur in eodem gradu certitudinis fidei, vt oppositum prohibeat, sicut de festo Natiuitatis B. Virginis, & de eius Assumptione suprà diximus. Et hæc de quinta propositione dixisse sit satis.

§. 11.
Sexta & vltima propositio.

102. *Vltima propositio.* Sit sexta & vltima propositio: *Veritas immunitatis Conceptionis B. Virginis satis confirmata erat ex eo, quod ab Ecclesijs particularibus in varijs Ecclesiæ prouincijs festũ Conceptionis celebrabatur.* Hãc propositionem statuimus, vt ostendamus veritatem & infallibilem certitudinem, quod Conceptio B. Virginis fuerit sine originali macula, certissimam fuisse, etiã antequam Romana Ecclesia Conceptionis festiuitatem generaliter vbique celebrandam institueret.

103. *1. præmiss.* Pro illius cõfirmatione illud primum præmittimus, festum Conceptionis B. Virginis, si non generaliter in omnibus Ecclesijs, in quamplurimis tamẽ esse antiquissimum, vt ostendimus in hoc art. §. 4. prop. 1: etenim in Gręcia celebratũ fuit ante annos mille trecentos; in Anglia autẽ ante sexcentos annos: in Gallia verò ante annos quingentos: in Aragonia, Valentia, & Catalonia ante annos ducentos. Quod verò in his prouincijs celebratum sit sub titulo immaculatæ & immunis ab omni macula originali, iam ostendimus supra §. 4. huius articuli, n. 28.

Secundo præmittimus Episcopos olim ante Alexandrum III. & Innocentium III. in suis diœcesibus potuisse Sanctos canonizare, & illis festa instituere, & celebranda proponere, vt expresse docet *Thomas Vualdensis in lib. de Sacramentalib. tit. 14. c. 122. ex quo idem docet Bellarmin. 2. to. lib. 1. de Sanctorum beatitudine c. 8. & Suarius to. 1. de Religione lib. 2. de Sanctorũ festis c. 11. p. 322. col. 1. C.* Quod expresse probatur ex verbis Cypriani lib. 3. epist. 6. vbi iubet ad se scribi, *Cum aliquis Martyr de vita exit, vt statim possit eius memoriam sacrificijs celebrare; & illi diem talem singulis annis celebrandum instituere*: probatur etiam ex c. 1. de consecr. dist. 1. in illis verbis: *Et illæ festiuitates, quas singuli Episcopi in suis episcopatibus cum populo collaudauere.* Ex quo textu Bernard. citatus à glossa ad verbum *festiuitates* absolutè docet Episcopũ in sua diœcesi posse Sanctum canonizare: quem plures ex Canonistis sequuntur: & quãuis eadem glossa oppositum doceat, mota ex c. 1. de reliq. & venerat. Sanctorũ: tamen opinio Bernardi omnino tenenda est, si sermo sit dẽ temporibus Alexandri III. in quo sensu præcitatos doctores intelligẽdos esse, putat Suarius vbi supra. Quare statuendum est post Alex. III. hãc potestatem iustis de causis soli Sedi Apostolicæ esse reseruatã, vt testatur *idem Alex. 3. in d. c. 1. de reliq. & vener. Sanct. & satis ex Innoc. 3. in c. 2. eiusdẽ tituli.* Vnde post constitutionẽ Alexandri 3. (qui floruit anno 1160. vel circa) Episcopi nõ possunt aliquẽ Sanctũ etiam pro sua diœcesi canonizare; & per consequens nec possunt de nouo festum illi instituere, nisi à Sede Apostolica iam sit canonizatus: quod tamen ante Alexandrum III. poterant.

[Right margin notes: 104. *2. præmiss.* — *Vualdens. Bellarm. Suarius.* — *D. Cyprianus.* — *Cap. 1. de consecr. d. 1.* — *Glossa Bernardi.* — *Cap. 1. de reliq. & venerat. Sanctorum. Cap. 2. eodem tit.*]

Ex

205. *Episcopi ante Alex. 3. legitimè instituerũt festum Cõceptionis.*

Ex his ita præmissis necessario infertur Episcopos, qui tot sæculis ante Alexandrum III. festum Conceptionis in suis diœcesibus instituerunt, & solemniter celebrauerunt, potuisse de iure hoc festum instituere: nec sane absque Romanæ Ecclesiæ consensu tacita approbatione: videns enim Romana Ecclesia in omnibus fere Ecclesiæ partibus plures Sanctos ab Episcopis canonizari, & illis festorum celebrationes institui; dum eas non prohibebat, easdem tacite approbabat: & ita talis canonizandi Sanctos Episcoporum potestas fuit consuetudine introducta, idq; ex tacita, vel expressa Sũmi Pontificis approbatione, vt bene annotauit *Bellarminus in d. c. 8. in fine.* Pro qua etiã sententia facit vulgaré axioma: *quidquid potest Papa in tota Ecclesia, potest Episcopus in sua diœcesi, nisi prohibeatur*: quod axioma licet absolute non sit verũ in ijs, quę ad iurisdictionem pertinent, vt bene docet *Suarius tom. 5. de Censuris disp. 7. sect. 4. pag. 206. col. 1. & 2.* Eodem tamẽ teste *ibidem pag. 207. col. 1. §. Quapropter*, verissimum est, & admittendum in ijs, quæ ad ordinariam, & communem animarum gubernationem pertinent, & moraliter sunt necessaria. Nullus autem dudubitabit Sanctorum canonizationem, & institutionem festorum pertinere ad cõmunem animarum gubernationem, & ad eam moraliter esse necessariam. Quare cũ ante Alexandrum III. & ante annum 1160. non fuerit Episcopis prohibitum canonizare Sanctos, & in illorum honorẽ dies festos instituere, vt diximus; euidenter cõuincitur festum Conceptionis B. Virginis legitimè fuisse in Græcia institutum ante annos mille trecentos: & in Anglia ante sexcẽtos annos: & in Gallia ante annos quingentos; cum talis institutio Alexandrum III. longo tempore antecesserit. Cum vero institutio illius festi, sicut & cæterorum, ex consensu Romanæ Ecclesiæ tacito, vel expresso facta sit, vt diximus, non video quomodo illæ Ecclesiæ, licet particulares essent, potuerint in hoc errare: etenim accedente consensu Ecclesiæ Romanæ saltem tacito, habebant assistentiam Spiritus Sancti.

Bellarm.

Axioma.

Suarius.

Si verò obijcias D. Bernardum in d. epist. 174. Lugdunẽses canonicos reprehendisse, quod sine Ecclesię Romanę authoritate festum Conceptionis celebrassent; respondebo mihi probabilissimum esse, iam pro illo tempore adfuisse prohibitionem, ne Episcopi in suis diœcesibus Sanctum aliquẽ de nouo canonizassent; aut festum aliquod de nouo instituissent inconsulta Sede Apostolica: etenim ex *Alexandro III. in c. 1. de reliq. & venerat. Sanctorum* constat tẽpore illius iam adesse talem prohibitionẽ: non tamen quod ille fuerit primus illius author: imò in d. c. 1. supponit id iam antea Episcopis interdictũ esse, vt bene aduertit *Suarius vbi sup.* dicimus igitur Ecclesiam Lugdunẽsem, ideo forte festũ illud, Summo Pontifice inconsulto, instituisse; quia videret tale Virginis festũ iam in alijs Ecclesijs ante præcitatã prohibitionẽ institutũ esse: cõtra quos Bernardus se opposuit, cõtendẽs id incõsulta Sede Apostolica non licere. 206. *Occurritur obiectioni.*

Alex. in c. 1. de reliq. & vener. Sanctorũ.

Sed quidquid de hoc sit, ad nostrũ institutũ satis est hoc festũ in Gręcia, Anglia, Gallia, & forte in Aragonia fuisse in pluribus Ecclesijs ab Episcopis institutũ, antè vllam aut Alexandri III. aut alterius Summi Pontificis expressam prohibitionem: cui argumento est, quod nec Damascenus, nec Anselmus illius celebrationem prohibuerunt; imò potius maximè approbarunt, vt ex dictis patet: quod non facerent, si aliqua Sedis Apostolicæ prohibitio extaret. 207. *Concluditur solutio.*

§. 12.

Resolutio totius Quæstionis.

EX ijs, quæ in confirmandis propositionibus à nobis statutis tam latè diximus, euidenter patet, non esse negandum Ecclesiam Romanam festum Conceptionis instituisse, & in tota Ecclesia celebrari præcipisse sub titulo immaculatæ, & immunis ab omni originali labe: etenim sub hoc titulo, & in hoc sensu, & non sub alio Romanam Ecclesiam Cõceptionem B. Virginis celebrare, non solum docuit *Sixtus IIII. in constitutione, quam suprà retulimus, edita anno 1482. & sui Pontificatus 11.* ante aliam, quæ ponitur in Extrau. 2. de reliq. & veneratione 208. *Resolutio vltima.*

Sixtus 4.

Sanctorum inter communes; sed etiam damnat vt falsam, erroneam, & à veritate penitus alienam oppositam assertionem: imò excommunicat oppositum asserentes, vt diximus supra in 2. propositione §.5. per totum. Quare admonendi sunt, qui hac de controuersia scripserint, eos excommunicationem latæ sententiæ incurrere, si negauerint Romanam Ecclesiam festum Conceptionis celebrare sub titulo immaculatæ: quam excommunicationem contra id asserentes ego pro parte B. Virginis, & eorum, qui illius immunitatem defendũt, publicè denuncio, ne illius ignorantiam prætendant: nam Caietanum, Medinam, & alios, qui post illam constitutionem aliter scripserunt solius ignorantiæ ratione ab excõmunicatione libero; quin potius vellem, vt doctissimus *Suarius explicaret opinionem, quam scripsit 1. tomo de Religione lib. 2. de diebus festis cap. 11. pag. 322. col. 2.* festiuitatem Cõceptionis potuisse in alio fundari, quam in præseruatione à peccato originali, vt scilicet hoc intelligat non post Sixtum IIII. sed pro tempore D. Bernardi. Imô non possum non aduertere supposita illa Sixti constitutione, qua mentem Romanæ Ecclesiæ in celebranda B. Virginis Conceptione explicat; non posse sine censura defendi opinionem *Bellarmini lib. 3. de cultu Sanctorũ c. 16. pag. 1123. quatenus docet præcipuum huius festi fundamentum ab Ecclesia intentũ non fuisse Conceptionem esse immaculatam; sed conceptam fuisse fœminam, quæ futura erat mater Dei*: oppositum enim euidenter docet Sixtus IIII. in præcitata constitutione, & satis patet ex ijs, quæ diximus supra propositione 2. §. 5. & 6.

209. *Publicatur excõmunicatio Sixti 4. cõtra negantes Ecclesiam Romanam Cõceptionem celebrare sub tit. immaculatæ.*

Aduersarij ex ignorantia liberantur ab excõmunic.

210.

Contra Bellarminum.

211. *Nota hanc illationem.*

Hac veritate supposita, iam patet, quod licet ex celebratione Conceptionis, authoritate Ecclesiæ Romanæ instituta non inferatur puritatem Conceptionis esse de fide: quia eadem Romana Ecclesia explicauit se neutram partem de fide hactenus diffiniisse: ex eadem tamen deduci efficacissimum argumentum Ecclesiam Romanam, non solum declarasse opinionem, quæ B. Virginem ab originali liberat, esse longe veriorem, quam oppositam; sed eam ita esse certam, vt falsa esse non possit. Prima huius resolutionis pars iam patet ex prima propositione, & ex quarta: secunda vero pars euidens est ex propositione tertia posita §.7. n.42: tertia denique pars satis est cõfirmata ex quinta propositione: nam cũ Ecclesia in ijs, quæ ad cultum diuinum pertinent, & ad canonizationem tum Sanctorum, tum festorum errare non possit, vt ostendimus: vtique id, quod illa colit, & canonizat, certum erit certitudine, quæ aliquo modo pertinet ad fidem: cuius hæc est excellentia, vt illi falsum subesse nequeat.

Quare dicendum est Ecclesiam, licet certitudine fidei adhuc nõ sit certa, quod B. Virgo fuerit ab originali immunis: adeo tamen de hac veritate esse certam, vt nullam de opposito habeat formidinem: quod satis ostendit modus orandi, quem in præfato officio seruat: postulat enim à Deo, *vt sicut Virginem ab omni labe præseruauit, ita nos mũdos ad se perducat.* Quæ postulatio omnem prorsus ab Ecclesia formidinem excludit: aliàs exponeret se periculo dira sibi precandi. In alia etiam oratione alloquens Deum, affirmat, *se illo iubente conceptionem B. Virginis vt sanctam celebrare*: quod non diceret, nisi de diuina iussione certa esset: etenim Deus id, quod falsum est, iubere non potest.

212. *Ecclesia certa est certitudine quæ falsitatem excludit.*

Si verò quis obijciens, dicat formidinem de opposito tolli non posse, nisi per certitudinem fidei. Hoc omnino est illi inficiandum: etenim in conclusionibus theologicis in materia, quæ ad fidem aliquo modo pertinet, formido de opposito non solum tollitur per certitudinem fidei; sed per certitudinem eorum, quæ aut propter affinitatem, quam habent ad fidem; aut propter ordinem & consonantiam, quæ in illis ad fidem datur, dicuntur esse ipsius fidei appendicia. Dari autem veritates huius generis habes apud *Canum 12. de locis cap. 5. ad finem, & apud Cordubensem libro primo quæstionar. q. 17. §. 9. post principium, pag. 150. col. 1.* Nec de hoc dubitari potest; quia dantur plures propositiones, quæ licet non sint de fide, sapiunt tamen fidem; & ad illius cõseruationem, & veluti sanitatem spectãt

213. *Occurritur obiectioni.*

Canus. Cordub.

magis

magis & minus, iuxta maiorem certitudinem, quam accipiunt ab ijs, quæ ſunt de fide: & ideo in propoſitionibus oppoſitis varij ſunt gradus falſitatis, vt in ſuperioribus latè oſtendimus.

214. In his igitur nulla ineſt formido de oppoſito, vt palam eſt. Igitur veritates huius generis, quæ dicuntur appendices fidei, enumerari debent veritates, quę ſumuntur ex aſsiſtentia diuina, quam Eccleſia Romana habet non ſolum in diffiniendo expreſſe, vel tacite ea, quæ ſunt fidei: ſed etiam in eligendo illa, quæ in materia ad fidem aliquo modo pertinente cum Chriſtiana pietate congrua ſunt: hæc enim ſi nondum ad fidem ſimpliciter pertinent: quoquo tamen modo ſpectant ad fidei ſanitatem, vt phraſi vtamur Cani. His igitur veritatibus ſine vlla formidine aſſentiendum eſſe, nullus dubitabit. Quare non debet mirum videri, ſi Eccleſia nondum habens certitudinẽ fidei, *quod B. Virgo fuerit concepta ſine originali peccato*, de hac veritate ſit certa certitudine excludente omnem formidinẽ: quod in ſuperioribus latiùs oſtendimus.

§. 13.
De antiquitate feſti Conceptionis.

215. *De antiquitate feſti.* QVanuis de antiquitate feſti Conceptionis nonnulla dixerimus ar. 1. huius quæſt. §. 4. oportet tamen diligentius expendere à quonam tẽpore hoc feſtum celebrari cœpit. In qua quæſtione certiſsimum eſt illud in tota Eccleſia incœpiſſe celebrari à tẽpore Sixti IIII. ab anno 1480: etenim licet ante illum in Romana Eccleſia, & in pluribus alijs illius authoritate, ſaltem tacita, celebraretur, vt ex dicendis patebit. Quod tamen ante Sixtum in tota Eccleſia celebraretur, non egimus. Verum à quo tempore celebrari cœperit? nonnulla eſt dubitatio. Pro illius explicatione aliqua dicemus.

216. *Eſt antiquius Sixti 4. Conc. Baſilienſe.* Primum eſt feſtum Conceptionis eſt Sixto IIII. longe antiquius. Et quidem quod in Eccleſia Romana à Sixto quarto primum celebrari non cœperit, euidẽter probatur ex verbis *Concilij Baſilienſis ſeſſ.* 36. dum approbat, & renouat eiuſdẽ feſti inſtitutionem, *quod* (vt ait) *per Romanam & alias Eccleſias antiqua, & laudabili conſuetudine celebratur*: quæ verba conuincunt hoc feſtum longo tempore anteceſſiſſe Concilium Baſilienſe, quod pluſquã 30. annis Sixtum anteceſsit.

Deinde dico feſtum Conceptionis tẽpore Sancti Anſelmi publice celebratũ fuiſſe ſaltem ab anno 1060. vel circa: etenim non deſunt, qui dicant Anſelmum hanc celebritatem in Anglia primum inſtituiſſe, vt teſtatur Concilium Cantuarienſe anno 1328. teſte *Bachonio quodlib.* 3. q. 13: agens enim Concilium de hac feſtiuitate, ita ſcribit: *Creditur eam inueniſſe venerabilem Anſelmum*: inueniſſe, inquã, quia primus ordinauit, vt in Anglia celebraretur: forte motus ex quadam reuelatione facta à B. Virgine de celebranda in Anglia ſuæ Conceptionis celebritate: idque tempore Guillermi Normanorũ ducis. Quæ vel facta fuit ipſi Anſelmo, vt ſcribit *Petrus in ſuo catalogo lib.* 1. c. 42. aut cuidam Elpino abbati Anglo in mari periclitanti, vt ex quodam antiquo codice refert *Baronius in Kalendario ad diem* 8. *Decẽbris*: & colligitur ex epiſtola eiuſdem Anſelmi ad Epiſcopos Angliæ, quã eſſe legitimam illius, plures affirmant, vt videre eſt apud Ojedam in ſua informatione pro Conceptione c. 12. fol. 41. Nõ eſt igitur negandum in Anglia feſtum Conceptionis tempore D. Anſelmi celebrari. Hanc celebrationem per multas annorum centurias in Anglia permanſiſſe patet ex Concilio Oxonienſi anno 1200. annis 100. poſt Anſelmum, vbi canone 1. inter alia feſta hoc enumeratur, vt patet ex Creſpetio, quem refert Ojeda vbi ſupra.

217. *Celebratur tempore Anſelmi.* *Bachonius* *Petrus.* *Baronius.* *Ojeda.*

Tertio affirmo feſtum Conceptionis longe eſſe antiquius D. Anſelmo, & in pluribus Eccleſijs fuiſſe celebratum ante centuriam 1000. vt patet ex martyrologio Bedæ qui floruit anno 730. in quo inuenitur annotatum hoc feſtum, quod arguit hoc feſtum ſtatim celebrari cœpiſſe, cum in Anglia fides ſuſcepta eſt, id etiam patet ex Kalendario græco, quod tribuitur Damaſceno eiuſdem temporis cum Beda: quod kalendarium Damaſceno à pluribus tribuitur. 218. *Eſt antiquius Anſelmo.*

219. *Est antiquius Beda & Damasceno.* Quarto addo hoc festum longo tempore ante Bedam, & Damascenum in Hispania celebratum fuisse, vt constat ex Kalendario Sancti Isidori, quod ex commissione Concilij quarti Toletani composuit, reformans Missale, & Breuiarium Hispaniæ, quod appellatur Mosarabe, vt colliges ex Ambrosio de Morales lib. 12. c. 19. Mariana lib.6. cap.5. Loaisa in annotationibus ad dictum Cõcilium c.3. & Baronio tom.8. anno 673. floruit autem Isidorus circa annum 630. Concilium autem celebratum fuit anno 643. In hoc Kalendario ponitur festum Conceptionis tanquam celebrari solitũ, & in Missali plura reperiuntur in fauorem immaculatæ Conceptionis, quæ vide apud Ojedam vbi supra cap.5. fol.12. vbi fol. 13. scribit Missale illud (in quo continetur Missa Conceptionis) à pluribus Summis Pontificibus fuisse approbatum, & vsque in hodiernam diem in Hispania semper permansisse.

220. *Est antiquius Isidoro.* Quinto dico hoc festum longo tempore ante Isidorũ celebrari solitũ. Quod confirmo testimonio Orosij (qui floruit anno 400.) in epistola ad Eustochiũ: ex quo hæc verba refert Ojeda in d. c.5. fol.11. pag.2: *Coram Deo noui, & in veritate comperi, quod nulla mulier in partu periclitatur, super quam deuote Mariæ gratia imploratur, & dies conceptionis celebratur.* Confirmatur etiam, quoniam viri doctissimi testantur D. Hieronymum composuisse quoddam Martyrologium; ita Cassiodorus in lib. de Institutione diuinarũ lectionum c.32. Beda in retractationibus ad cap. 1. Actuum Apostolorum, & c.6. in Euangelium Marci, Calistus 2. in prologo libri de translatione Iacobi. Mollanus in annotationibus ad Martyrologiũ Vsuardi, denique Baronius in suo Martyrologio in Præfatione cap. 9. In hoc Martyrologio annotari festum Conceptionis plures affirmant; & nonnullis rationibus id probat Ojeda vbi supra c.13. fol.48. pag.2.

221. *Incœpit à tẽpore Apostolorũ.* Tandem hanc immaculatę conceptionis festiuitatem à tempore Apostolorũ incœpisse non sine vrgentissimis fundamentis probat Ojeda in sua informatione pro conceptione nouissime edita.

Quod satis mihi probant verba Liturgiæ Sancti Iacobi minoris lingua Syriaca ab eodem composita, vbi post consecrationem Sacerdos alta voce dicit: *Memento præcipuè sanctissimæ, immaculatæ, & super omnes benedictæ gloriosæ Dominæ nostræ Deiparæ semper Virginis Mariæ.* Et à choro respondetur: *dignum est, vt te vere beatam dicamus, Deiparam, semper beatam, & omnibus modis irreprehensam matrem Dei nostri.* Ex quo constat Ecclesiam authoritate Iacobi Apostoli publicè confiteri in Missa B. Virginem omnibus modis fuisse irreprehensam; & subinde conceptionẽ eius ab omni peccati labe purã. *Liturgia Iacobi minoris.*

222. *2. ratio.* Accedat secundò, quod Ecclesia Ægypti ex traditione Sancti Marci Euangelistæ in nouo testamento lingua Syriaca ab eodem scripto inter Epistolas, & Euangelia, quæ in singulis festiuitatibus cantanda sunt, reperitur quod in conceptione B. Virginis legatur Euangelium Lucæ 11. *Beatus venter, qui te portauit*: ita enim habet illius festi titulus: *Lectio in Conceptione Deiparæ Mariæ*, de quo videndi sunt *Fabritius Boderianus in epistola proœmij aduersionem Syriacam*: *Genebrardus libro 4. Chronicor. Serarius in prolegomenis Biblia cap. 15. q.4. & 5. quos refert Ojeda vbi supra cap.2. fol.5. pag. 1.* Quæ tituli verba euidenter probant hanc conceptionis festiuitatem fuisse receptam ab Ecclesijs à beato Marco fundatis. Vnde in kalendario Alexandrino (quod seruari in Collegio Societatis Hispali affirmat Ojeda) hoc Conceptionis festum reperitur annotatum. Ex quibus efficaciter conuincitur illud ab Apostolis acceptum fuisse, quod plurimarum Ecclesiarum testimonijs confirmat Fabritius vbi supra. *Fabritius. Genebrad. Serarius. Ojeda.*

223. *Aliud argumentũ.* Cui etiã euidenti est argumento, quod Eremitæ, qui in monte Carmelo regulã Eliæ vsque ad Christi aduentum sunt secuti, hanc ab Elia traditionẽ declararunt; & ab Apostolis in ea confirmati anno à natiuitate 83. sacellum, siue capellam in honorem B. Virginis, & in confirmationem suæ traditionis ædificarunt, vt ex Ioãne Patriarcha Antiocheno, & ex alijs citauimus supra q.4. ar.1. §.1. in princip. Et hæc satis dicta sint pro confirmanda antiquitate festi Conceptionis.

ARTICVLVS II.

An ad confirmandã immunitatem Cõceptionis sumatur argumentum efficax ex eo, quod Sedes Apostolica cõfirmauit Religionem Monialium sub titulo Cõceptionis immaculatæ?

1. *Argumẽtum sumptum ex religione cõceptionis.* NEminem ex aduersarijs legi, qui de hac quæstione egerit; forte quia noua est institutio Religionis Monialium de Conceptione; vel forte, quia non fuit generalis in Ecclesia. At tamẽ ex huius Religionis institutione omnes fere nostri temporis Theologi argumentũ sumũt ad immunitatem, & puritatem Conceptionis B. Virginis confirmandam. Eo vtuntur *Bellarminus tom. 4. lib. 4. de Amissione gratiæ, & statu peccati c. 15. pag. 324. D. Suar. 2. to. ad 3. p. disp. 3. sect. 5. pag. 40. col. 2. in princ. Valentia 4. tom. disp. 2. q. 1. punct. 2. pag. 412. A. Cordubensis lib. 1. quæstionar. q. 44. in. 3. probatione sextæ conclusionis pag. 361. colu. 2. §. Tertio principaliter: Fr. Franciscus de Pitigianis in Summa Theologiæ ad 3. dist. 3. q. 1. art. 5. §. Secundo arguitur pag. 139. col. 1. Vincentius Iustinianus in tract. de Cõceptione Virginis §. Quarto. Gundisaluus Sanches Luzero in eodem tract. in primo discursu fol. 38. pag. 2. vt alios omittamus.* (*Bellarm. Suarius. Valentia. Cordub. Pitigian. Vincent. Iustinian. Luzero.*)

2. *Iulius 2.* Hi omnes affirmant Iulium Secundũ anno 1511. die decimo Septembris instituisse Religionem Monialium sub titulo immaculatæ Conceptionis. Cui Religioni regulam instituit propriam; in cuius c. 1. declarat se illam Religionem instituisse in honorem immaculatæ Conceptionis B. Virginis: & præcipit vt Moniales, dum habitũ suscipiunt, expresse profiteãtur se illum suscipere, vt eiusdẽ genitricis Dei Conceptionem venerentur, vt patet ex illis verbis: *eiusdem genitricis Dei Conceptionem venerantes, & cætera.* Et statuit in capit. 2. vt Moniales his verbis professionem emittant: *Ego Soror. N. ob amorem, & seruitium Domini nostri, & immaculatæ Conceptionis eiusdem Genitricis voueo, &c.* c. item 3. ita scribitur *vt palliũ sit hyacinthini coloris propter mysticã significationem, quod scilicet gloriosæ Virginis anima à creatione sua tota sancta fuit, cœlestis, & singularis Regis æterni thalamus.* Item cap. 4. ita habetur: *vt autem diuinũ seruitium semper crescat, & gloriosæ Virginis pijs in cordibus purissimæ Cõceptionis deuotio augeatur* in cap. 14. præcipit idem Põtifex, vt in singulis festibus simplicibus, & semiduplicibus, Dominicisque recitẽt Moniales Officium Conceptionis illis institutum, in quo B. Virginis cõceptio sæpius dicitur sancta, & immaculata.

3. Denique statuit idem Iulius Secũdus vt quamuis huius religionis Moniales regulam Sanctæ Claræ non profiteantur, sed propriam à se illis datam; tũ subiectæ sint Fratribus Minoribus, ideo quia tam indefesso studio, & vigilantia puritatis, & innocentiæ Dei genitricis defensores existunt. Quem ordinem à Iulio Secũdo institutum postea approbauit & confirmauit Leo Decimus, cui cõmunicauit omnia priuilegia, & indulgentias Monialibus Sanctæ Claræ concessas, easdem Moniales nominans sub titulo sanctę & immaculatæ Cõceptionis, vt patet ex cõpendio priuilegiorum ordinum Mendicantium verbo *Communicatio priuilegiorum* §. 18. (*Leo 10.*)

4. *Argum. inde sumptum* Hoc supposito, authores præcitati ad confirmandam B. Virginis immunitatẽ ita argumentantur: Summus Pontifex non potest errare in instituendis, approbandis, & confirmandis Religionibus, saltem quoad ea, quę ad veritatem doctrinę & instituti pertinent, & ad cultum diuinum. Sed Iulius Secundus instituit, approbauit, & confirmauit religionem Monialium Conceptionis, quæ in Hispania hodie viget, sub titulo sanctæ & ĩmaculatæ, & eundem ordinem postea confirmarunt, & approbarunt Leo Decimus, & Alexander Sextus. Ergo verissimum est, & certissimum certitudine, quæ omnem errorem, & falsitatem excludit, primam B. Virginis Conceptionem vere fuisse sanctam, & ab omni originali labe immunem. Consequentia huius discursus est legitima: minor euidenter probatur, tum ex titulo ipsius Religionis: tũ ex verbis professionis, quam emittunt: tũ deniq; ex alijs regulæ testimonijs, quæ adduximus. (*Alex. 6.*)

5. Maior vero à Theologis cõmuniter recipi-

Bañes.

recipitur etiam ab ijs, qui oppositam sententiam probant: vt patet ex Dominico Bañes *ad 2.2.q.1.art.10.dub.8.concl.3.&* 4. qui licet contra immunitatem Virginis scribat, maiorem tamen illam vt verissimam probat. Eandem probat noster *Aragonius, in eodem art. 10.§. Est aliud dubium pag.100.col.2.in fine, Valentia 3. to. disp.1.q.1 punct.7. pagin.253.in fine*: late *Azorius to.2.institut. Moral.lib.5.cap. 7, q.2. Vincentius Iustinianus in d.tract.de Cōceptione Virginis §.4 satis consentit Bellarminus vbi supra, cum Suar. loco citato, sed expressius in sua lectura ad 2.2.q.1. artic. 10. disp.5. sect.8.* Quam opinionem ita esse certam, vt opposita sit hæretica, affirmat Bañes vbi supra: eam esse temerariam, & erroneam testatur Azorius: errare, qui eam asserunt, affirmat Valentia, ad quod iudiciū satis videtur accedere Aragonius.

Aragon. Valentia. Azorius. Vincent. Bellarm. Suar.

6. Propria sẽtentia.

Ego puto oppositum esse impium, & errori proximum: etenim, quæ conuincunt damnari debere asserentem posse Summum Pontificem errare in canonizatione Sanctorum, eadem conuincunt damnandum esse, qui diceret Papam in approbandis, confirmandisq; Religionibus errare posse. Quam resolutionem præcitati authores intelligunt de ijs, quæ pertinent ad veritatem doctrinæ, & diuini cultus, sub quo instituuntur. Nam cū Summus Pontifex, dum Religionem aliquam approbat, & confirmat sub aliquo titulo, & cultu ad Deum, virtutemq; spectante, eandem sub illo cultu pie, & religiose seruandam publice proponat tanquam bonam, & salutarem vitæ regulā, & normam, vt patet; quō fieri potest, vt erret, aut in veritate doctrinę, aut in morum rectitudine? vide quæ de hoc latius scribunt præcitati Theologi; & sane intelliges Ecclesiam in hoc etiam habere Spiritus Sancti assistentiam, & eandem, quam habet in canonizandis Sanctis.

Quare meritò omnes citati Doctores arguunt, & reprehendunt Canum, quod oppositum docuerit, lib.3. de locis cap.5. prope finem §. *Nunc illud breuiter dici potest*, vt bene aduertit Valentia vbi supra, & illius argumenta facile soluit Azorius, quem vide.

7. Ex quibus iam patet vis, & efficacia argumenti sumpti ex eo quod Ecclesia Ordinem Conceptionis B. Virginis sub titulo immaculatæ, & ab originali immunis approbauit, & confirmauit ea intentione, & fine, vt Deus in ipsa B. Virginis puritate coleretur, & huius veritatis deuotio in populo fideli magis, ac magis cresceret, & augeretur: nam cū Ecclesia expresse asserat se talem Ordinem instituisse & approbasse in honorem, & laudē B. Virginis, & approbet, vt ipsi Moniales in ipsa habitus susceptione expresse dicant se habitum suscipere in venerationē Cōceptionis immaculatæ: & in ipsa professione expresse declarent se vota solenniter vouere in honorem & seruitiū immaculatæ Conceptionis, cum cæteris, quæ supra adduximus; dubium non est Romanam Ecclesiam sentire, & docere Conceptionem B. Virginis sanctam esse, & ab originali immunem, & puram: quibus si addas Ecclesiam illa Religionis instituta Spiritu Sancto dirigente approbare, & cōfirmare, & fidelibus proponere vt supra ostendimus; necessario fatendū est argumentum adeo esse efficax, vt à viro catholico, nec apparēter solui possit, vt bene annotauit Cordubensis in d. q. 44. pag. 361. col. 2. ad finem, quem ad literam sequitur Franciscus de Pitigianis in 3. dist. 3. q. 1. art. 5. §. *Secundo arguitur*, pag. 139. col. 2.

Conclusio argum.

ARTICVLVS III.

An ad eandem veritatem confirmandam sumi possit argumentum efficax ex communi fidelium consensu?

Tertium argumentum fere omnes Theologi, maximè nouiores, summūt ex vniuersali, & vnanimi fere totius Catholicæ Ecclesiæ consensu, & deuotione, quæ successu temporis, & aliquorū (licet paucorū) repugnātia, & cōtradictione in dies magis ac magis augescit, & crescit; imò eo firmior fit & vniuersalior, quo maiores in aliquibus dātur contradictiones. Ex hoc communi, & fere vniuersali totius Ecclesiæ consensu ad immunitatem B. Virginis corroborādam argumentum sumpserunt *Suar. 2. to.* 1.

1. Argumentū ex cōmuni consensu fidelium.

Suarius.

Corduh. *ad 3.p.diſp.3.ſect.5.pag.39.col.1.§.Secundum fundamentum: Cordubenſis lib.1.q.44. arg.8. §. Octauo tandem, & §. ad idem etiã*
Valentia, *valde: Valentia tom.4.diſp.2.q.1. punct.2. §.412.§.6. idem patet: Petrus Morales lib.*
Morales. *3.de Chriſto & B.Virgine trac.1.n.53.pag.*
Cannifius. *295.Canniſius de Maria Deipara lib.1.c.7.*
Bellom. *pag.69. Vaſquez Bellomontanus 2. tom. ad 3.p.diſp.117.n.80.Salmeronius in epiſt. ad*
Salmeron. *Rom.cap.5.diſp.52.§.4. & pro hac ſenten-*
Catharin. *tia pag.477.col.2.Catharinus lib.3.de Con-*
Bellarm. *ceptione B. Virginis poſt princ. §.atteſtatur & quarto: Bellarminus to.4.lib.4.de Amiſſione gratiæ cap.15.pag.325.in principio §. Adde vltimo.* Ex eodem fundamẽto noſtris his tẽporibus plerique Theologorũ
Vincent. pro ſedanda aliquorum ſeditione hãc ve-
Iuſtin. ritatem confirmarunt: ita *Vincentius Iuſtinianus in ſpeciali Conceptionis tractatu à §.9.cum ſequentibus: Ioannes Pineda in ſer. de immaculata Virgine à §.7.* cum ſequẽtibus, vt innumeros alios omittamus, qui hoc argumento vtuntur: quod ego puto ad confirmandam B. Virginis immunitatem eſſe efficaciſsimum, & vt vniuerſalis iſte totius fere Eccleſiæ conſenſus fiat euidentior, à Summis Pontificibus, qui vniuerſalis Eccleſiæ capita fuerunt, incipiemus.

§. I.

Hanc opinionem à multis ſæculis omnes Sũmi Pontifices, vt vere piam, amplectuntur fouent, & fidelibus ſuadent,

2. *Probata eſt Summis Pontificibus.* QVod Sedes Apoſtolica, & Sũmi Pontifices immunitatem Conceptionis B. Virginis non diffiniendo, ſed vt certiſsimam & vere piam, pietate non quidem probabili, ſed fidei conſona amplexi ſint, fouerint, & fidelibus ſumma cum deuotione ſuaſerint, dubitari non poteſt, ſi ſingulos Sũmos Põtifices a Sixto 4. vſque ad noſtra tempora
Sixtus 4. percurramus. Quanta cum deuotione Chriſtiano zelo, & certitudine Sixtus 4. hanc veritatem fouerit; expreſſe conuincunt plures illius conſtitutiones; etenim feſtum Cõceptionis ab Eccleſia Romana ſolenniter celebrari ſub titulo immaculatæ, expreſſe ſupponit in duabus conſtitutionibus, quæ incipiunt *Graue nimis*: quarum vna expedita fuit anno 1482. Pontificatus autem 11, altera vero anno 1483. & ſui Pontificatus 13. quę eſt Extraua.2.de reliq.& venerat. Sãctorũ inter communes. Idem etiam ſupponit in Extrauagan.1. eodem titulo expedita anno 1466. vbi dignum, imo debitum reputat, vt vniuerſi fideles Omnipotẽti Deo de immaculata Virginis mira Conceptione laudes, & gratias referant: & de facto plurimis indulgentijs illos inuitat & allicit, vt diuinis Officijs, & Miſsis in die, & per octauas interſint, vt diuinæ gratiæ de ipſius B. Virginis mira Cõceptione fiant Deo gratiores: idem Sixtus Quartus præcepit, vt fieret octaua ſolennis de feſto Conceptionis, ita vt feſtiuitates Sãctorum, quæ infra illam venerint, poſt octauam celebrentur: cõſtituit etiã, vt ſi feſtũ Cõceptionis in Dominica venerit, Dominica transferatur, vt habetur in mari magno fol.68. conceſ. 134. anno 1488. conceſsit etiam, vt Officiũ Cõceptionis cõpilatum per Fratrem Bernardinũ de Buſtis celebrari poſsit, vt hoc modo deuotionis illius feſti fieret incrementũ. Vide in mari magno fol. 114. pag.2. Iuſſit etiam, vt feſtum Conceptionis, quod Eccleſia Romana celebrabat, in tota Eccleſia ſolenniter celebraretur in laudem B.Virginis: Romæ in Eccleſia Sancti Petri in Vaticano Capellam ædificauit, vt in ea Conceptio immaculata Virginis celebraretur. Denique in tribus citatis cõſtitutionibus Conceptionem B. Virginis intemeratam ſemper, & immaculatam appellat. Non eſt igitur dubitandũ, Sixtum Quartum ſumma cum deuotione, & pietate Conceptionẽ B. Virginis, vt vere ſemper immaculatam amplexatum & veneratum fuiſſe.

Poſt Sixtum Quartum omnes Summi Pontifices in eadem fuerunt ſententia: 3. *Omnes poſt Sixtum 4.*
nam cum ſcirent, & viderent, feſtum Cõceptionis in tota Eccleſia vſque ad noſtra tempora ab omnibus fidelibus ſolenniter ſumma cum deuotione celebrari; abſque dubio idem, quod Sixtus 4. approbarũt; nec aliquis ex Summis Pontificibus inuentus eſt, qui huic deuotioni, vel apparenter cõtradixerit: imò omnes, qui vſq; ad noſtra tempora Romanam adminiſtrauerunt

uerunt Ecclesiam, constitutioni Sixti 4. non solum constanter adhæserunt, sed indulgentijs, & priuilegijs in fauorem, & augmentum deuotionis huius festi concessis, summa cum deuotione auxerunt: & in sedandis, qui fere singulis sæculis cõtra hanc B. Virginis puritatem excitã- tur, tumultibus, eam semper magis cõfirmant, & augent. Post Sixtum quartum
Innoc.8. Innocentius Octauus illius successor principium dedit Ordini Monialium immaculatæ Conceptionis, vt refert Vincẽtius Iustinianus in tract. de Conceptione §.4. cuius tempore, nullo hac de re excitato tumultu, fidelibus pace, & quiete suę deuotionis, & pietatis fruentibus; nonnulli, vel ignorantes effectum literarum Sixti 4. vel illas temerariis ausibus contemnentes, per diuersas ciuitates, & terras contra B. Virginis immunitatem surre-
Alex. 6. xerunt, & nõ paruos excitarunt tumultus, quibus occurrens Alexãder Sextus anno Domini 1502. cõstitutiones Sixti 4. renouauit, vt patet in mari magno impressionis secundæ fol. 158. imò in honorem Conceptionis plures instituit confraternitates, vt refert Vincentius vbi supra §.2.

4. *Pius 3.* Post Alexandrum Sextum successit Pius Tertius, qui solum sedit dies 26. cui succedens Iulius Secundus anno 1503. maxima affectus pietate erga Virginem, instituit, & approbauit Ordinem Monialium sub titulo immaculatæ Conceptionis, & regulam illi dedit, in qua multis declarauit, qua deuotione Conceptionem B. Virginis coleret, & veneraretur: vt patet ex ijs, quę præcedenti articulo de eo diximus. Ex quibus illud est maximè notandũ, quod hui⁹ Ordinis curã Fratribus Minoribus concessit, vt illis indefessum laborem, & diligentiam in defendẽda hac B. Virginis innocentia remuneraret. Imò plures indulgentias concessit, illis, qui in Regno Castellæ Imaginem Cõceptionis immaculatæ, quam præfatæ Moniales portant, secum portarent. Quod etiam fecit Leo Decimus illi immediate succedens anno 1513. qui ob huius mysterij deuotionem easdem indulgẽtias portantibus præfatam Imaginem cõfirmauit; & Patribus Minoribus, qui Missam eiusdẽ Conceptionis, aut deuote celebrauerint, aut audierint, plenariã largitus est indulgentiam, vt patet ex compendio Patrum Mẽdicantiũ, verbo *Indulgentiæ plenariæ* §.17. & 18.

Ab anno 1522. in quo creat⁹ est Adrianus Sextus vsque ad Pium Quartum, fideles sine vllo tumultu summa quiete, ac pace fruiti sunt, & in Cõceptionis honorem plures institutę sunt cõfraternitates; sub quo Pontifice conclusum est Conciliũ Tridentinum anno Domini 1563. in quo cum summa omnium fidelium gratulatione Ecclesia declarauit, non esse suæ intẽtionis B. Virginem sub generali peccati originalis regula comprehẽdere; eam immaculatam appellans; & pro hac veritate fouenda, & amplianda innouat omnes Sixti 4. constitutiones; & præcipit vt sub pœnis in eisdem statutis obseruentur. Post Concilium Tridentinum Pio quarto successit Pius 5. Ordinis Prædicatorum anno 1566. qui non sine dolore audiens suo tempore ab aliquibus de eadem B. Virginis immunitate & puritate contẽtiones excitari, inhærẽs suorum prædecessorum decretis, easdem Sixti 4. cõstitutiones confirmat, & modum instituit publicis hac de re disputationibus, vt inferius ostendemus. Sedatis isto modo in fauorem B. Virginis tumultibus, hæc immaculatæ Cõceptionis pietas tãquam palmam obtinuit; ac mirabili populorum concursu corroboratur, & augetur, idque Sũmorum Pontificum applausu, vt inferius ostendemus.

Ex hoc patet à tempore Sixti quarti vsque ad nostra tempora omnes Sũmos Pontifices hanc Conceptionis puritatem sęp amplexos fuisse, & vniuersos fideles ad illius deuotionẽ, & celebrationem sub titulo immaculatæ incitasse. Quod vero Summi Pontifices, qui Sixtum quartũ præcesserunt, eandẽ veritatem fouerint, & vt certã, non diffiniendo, sed sub fidei pietate illi adhærendo, amplexati sint, ex eo probari potest, quod festum hoc Conceptionis authoritate Romanæ Ecclesiæ multo tempore ante Concilium Basiliẽse (celebratum circa annum 1430. vel circa) publicè celebraretur, vt euidenter patet ex verbis illius sess. 36. dũ approbat,

Margin notes (right): 5. *Pius 4.* — *Trident.* — *Pius 5.* — 6. — *Ante Basiliense.*

&

& renouat eiusdem festi institutionem, *Quod per Romanam, & alias Ecclesias antiqua, & laudabili consuetudine celebratur.* Cuius testimonium admittendum est, licet pro illo tẽpore iam fuerit illegitimũ: tale enim non fuit, vt testimonium eius de eo, quod gestum erat, fuerit inualidũ. Quare cum affirmet Ecclesiam Romanã, & alias Ecclesias antiqua consuetudine festiuitatem Conceptionis sub titulo immaculatæ celebrare (nam sub eodem titulo idem Concilium, vt celebraretur, instituit) negandum non est, Summos Pontifices, qui pro toto illo tẽpore fuerunt, approbasse Conceptionis illius puritatem, & immunitatem ab omni labe originali.

7. Idem etiam colligitur ex duabus constitutionibus eiusdem Sixti 4. nã in vtraque supponitur festum Conceptionis in Romana Ecclesia iam celebrari: vnde dici non potest Sixtum quartum tale festum primùm instituisse, & præcepisse: nam ex eo, quod à Romana Ecclesia iam celebrabatur, sumit fundamentũ reprehensionis, & damnationis eorum, qui asserebant, tale festum sine hæresi, & peccato mortali celebrari non posse. Imò etiam id manifeste probatur ex eo, quod idẽ Sixtus anno 1466. 3. Kalendas Martij, & sui Pontificatus anno 6. plures indulgentias concessit celebrantibus hoc festum, vt patet ex Extrauag. 1. de reliq. & venerat. Sanctorum inter cõmunes: cũ tamen primam constitutionem, quæ incipit *Graue nimis* expedierit anno 1482. Põtificatus sui anno 11. secundam vero, quę eodem modo incipit (& est Extrauag. 2. eodem titulo) expedierit anno 1483. Pontificatus anno 13. Idem etiam cõfirmatur ex eo, quod idem Sixtus cõfirmat Officium Conceptionis cõpilatũ per Fratrẽ Bernardinum de Bustis anno 1480. & Põtificatus 10. Ex quibus euidenter patet hoc festum nõ fuisse à Sixto 4. primũ institutum: cum in Ecclesia Romana iam celebraretur ante annum 1466. & ante eiusdem Sixti electionẽ.

8. *Alii Pontifices fonerunt.* Cum vero testimonium Concilij Basiliensis triginta annis & amplius Sixtũ quartum antecesserit: certissimũ est celebrationem huius festi authoritate Romanæ Ecclesiæ Sixtũ quartum antecessisse. Ex quo infertur Romanos Pontifices multis annis ante Sixtum quartum, imò & ante Eugenium quartum hanc Conceptionis immaculatæ celebritatem, & approbasse, & celebrasse. Quibus accedat Innocẽtius 7. electus anno 1404. is enim grauiter puniuit quendã Fratrem Ioãnẽ de Sono Ordinis Prædicatorum, quia publice prædicauit B. Virginem in peccato originali fuisse conceptam, & oppositam sententiam falsam esse, & temerariã: & iussit vt hanc opinionẽ publice corã populo retractaret, vt scribit *Gaguinus Ordinis Sanctissimæ Trinitatis olim Generalis, & rerũ Gallicarũ Chronograph' lib. 9. suæ Chronicæ fol. 185. quem refert Gundisaluus Santius Luzero in discursu primo de Conceptione B. Virginis fol. 35. pag. 1.* *Gaguin.* *Luzerus.* Potest etiã accedere Alexander quintus anno 1409. *Alex. 5.* qui non solum antequam electus fuerit ad Summum Pontificatum in suis Cõmentarijs ad 3. sententiarum dist. 3. sed etiam postquam sedit in Cathedra Petri, hanc opinionem approbauit, & fouit, vt testantur *Bernardinus de Bustis in suo Mariali serm. 4. de Conceptione pagin. 3. & Ioannes Barzo in 3. distinct. 3.* ex quibus idem testatur Luzero, vbi supra fol. 34. pag. 2. *Bernardin* *Barzo.*

9. His accedit; quõniam tempore Ioãnis Bachonis Carmelitani (qui floruit anno 1350.) longa, & diuturna cõsuetudine festum Conceptionis in Curia Romana publice celebrabatur, etiam à Dominis Cardinalibus in Monasterio Fratrũ Carmelitarum in præsentia Summorum Põtificum, vt idem Bachonius affirmat *lib. 4. dist. 2. q. 4. art. 3.* *Bachonius* Cum vero illud festũ in Monasterio Carmelitarum pro illo tẽpore Romæ celebraretur, facile credi potest à tempore Alexandri Tertij, hoc festũ iam celebrari anno 1200. vel circiter. De Clemente Septimo anno 1523. idem potest affirmari: approbauit enim Officium Leonardi de Nagarolis, & Hymnos ab Episcopo Guardiẽsi compositos. Accedant Pius 5. & Gregorius 13. qui nõnullos errores Michaelis Baij damnarũt, *Pius 5.* vt patet ex breui relato à *Lorca 2. tom. ad 1. 2. in fine.* *Gregor.* Nõ est silentio prætereundũ, quod *Clemens Octauus suo breui Ferrariæ dato decimo quinto Iulij anno 1598. sui Pon-*

tificatus

tificatus anno 7. approbauit compẽdium doctrinæ Christianæ (de quo inferius §.5.) in cuius cap.5. docetur, nullum in B. Virgine fuisse originale peccatum.

10. *Nulli S. Pontifi. oppositam fouẽt.* Et vt rem concludamus, omnes Sũmi Pontifices multis annis ante Concilium Basiliense anno 1430. hanc opinionem summa cum deuotione amplexati sunt: cum tamen nullus ex Summis Pontificibus inueniatur, qui vel apparenter oppositam opinionem fouerit, vt optimè aduertit Vincentius Iustinianus in tract. de Conceptione Virginis §.2. post principium; vbi illud etiã prudenter aduertit, Summos Pontifices in veritatem immaculatæ Conceptionis adeo inclinasse, vt festiuitatem illius maximè extulerint, & priuilegijs fouerint: concedẽtes, vt interdictum suspendatur non solum in festo Conceptionis, sed etiam pro tota octaua, vt patet ex Bulla Leonis decimi, quod priuilegiũ soli festiuitati Corporis Christi concessum reperitur.

11. *Cæteræ Ecclesiæ Romanã imitantur.* Cæteræ omnes Ecclesiæ particulares in vniuerso Christiano Orbe Romanam Ecclesiam omnium aliarum matrem, & magistram imitantes, Conceptionem B. Virginis sub titulo immaculatæ, summa cum exultatione, & deuotione celebrãt: in quibus populus fidelis in honorem huius immunitatis confraternitates instituit, quas varijs à Sede Apostolica obtentis indulgentijs auget, & amplificat. De quo vide quæ de antiquitate festi Conceptionis supra diximus.

§. 2.

Omnes Ecclesiæ Vniuersitates hanc veritatem amplectuntur.

12. *Amplectũtur. Academiæ omnes* QVantæ in Ecclesia generales Academiæ, & Vniuersitates sint authoritatis in ijs, quæ ad fidem, & diuinum cultum pertinent, nullus nõ videt: & inde est vt Summi Pontifices, in decernendis dubijs, non solũ peritissimos Theologos consulant; sed etiam Academias generales, & Vniuersitates, vt quotidiana docet experientia. Quanti eas faciant vniuersi Episcopi, manifestum est. Denique omnes ad celebres Doctorum Vniuersitates pro dubiorũ explicatione tanquã ad oracula cõueniunt, & merito; quoniam in illis res dubiæ, si non authoritatiue, & iudicialiter; doctrinaliter tamẽ docentur. Non est igitur dubium in hac, de qua agimus, controuersia, generales Academias vt vera Ecclesiæ lumina habendas esse. Constat autem euidenter omnes totius Ecclesiæ Vniuersitates Catholicas in Italia, Gallia, Germania, Hispania, & in nostra Lusitania huic veritati ita cõstanter adhæsisse, vt nulla sit, quæ & publicè, & priuatim eam non profiteatur. Nec ego in hac nostra florentissima Conimbricẽsi Academia per annos plusquam 60. aliquem vidi, qui oppositã sententiam, non dico publicè in Scholis, sed nec priuatim defenderit. Et idẽ testimonium de alijs generalibus Academijs fere omnes nostri temporis scriptores ferunt, affirmantes abhinc ducentis annis hanc esse omnium Vniuersitatum, non solum constantem, sed etiam vnanimem doctrinam: vt omittamus antiquissimã, & celeberrimam Vniuersitatem Parisiensium, quæ neminem ad gradus Doctoratus in Theologia admittit, nisi prius sub iuramento promittat, se hanc veritatem semper defensurum; imò vt periuros damdat, & punit huius iuramenti violatores: anno Domini 1497. lata sententia puniuit quendam Ioannem Veri de Ordine Prædicatorum, quia contra immaculatã hanc Conceptionẽ publicè prędicauit, vt communiter refertur, & videre est apud *Cordubensem lib. 1. quæstionar. q. 44. pagin.* 368. *col. 2.* Quomodo autem Parisienses possint graduatos iureiurãdo obligare, vt hanc opinionem semper defendant, & nunquam oppugnent? imò quomodo possint de peccato, & de doctrina dissona fidei damnare, & punire, qui immunitatẽ B. Virginis impugnauerit? alterius est quæstionis: de qua late *Cordubensis in d. q. 44. pag. 370. col. 2. notabil. 2.* Ego puto Sixtum quartum in d. Extrau. 2. *Graue nimis* solum excommunicasse eos, qui dicerent hæresim esse affirmare B. Virginem in originali conceptam fuisse; aut esse peccatũ mortale illud asserere, quasi dictum talis assertionis ex suo obiecto sit malum, & peccatum mortale; cum nec Ecclesia hactenus diffinierit illã veritatẽ

13. *Conimbricensis Academia.*

14. *Academia Parisiensis*

Cordubens.

Cordub.

tan-

tanquã de fide; nec diffinierit illius propositionis obiectum esse malum. Parisienses autem non ideo puniunt, qui contra iuramentum B. Virginis veritatem impugnauerint, quasi hæresim dixerint: nam & ipsi fatentur veritatem illam, nec à Concilio Basiliensi, nec ab aliquo Summo Potnifice diffinitãm esse de fide. Nec etiam illos puniunt, quasi affirmẽt aliquid ex obiecto malum; sed quia affirmant, quod se non affirmaturos iurauerunt. Et ad hunc sensum explicabis, & intelliges ea, quæ in hac difficultate explicanda, late scribit Cordubensis.

§. 3.

Omnes Ecclesiæ Religiones huic veritati subscribunt.

16. *Omnes Religiones cũ sentiunt.* HIs omnibus addimus omnes Catholicæ Ecclesiæ Religiones, vna Prædicatorum excepta, ab nanis hinc plusquam ducentis, vnanimi cõsensu non minori studio, & diligentia, quam deuotione, & pijssimo in Virginẽ zelo immnitatem Conceptionis eius amplecti, defendere, & vt Sanctissimam colere: hanc enim piam, veram, & certã opinionem, amplexati sunt Ordines Camuldusensis, Carthusianus, Cluniacensis, Sistircensis, Præmonstrasensis, Eremitarum Sancti Patris Augustini, Carmelitarum, Minorum, Seruitarum, Minimorum, Societatis IESV, deniq; omnes Ordines, tam Mendicantes, quàm non Mendicantes, atque Militares hanc veritatem colunt, & amplectuntur, vt experientia docet, & omnes huius temporis scriptores aduertunt.

17. *Laudatur Ordo Minorum.* Et inter omnes in hoc laudandus est Sanctissimus Ordo Minorũ Sancti Francisci, cuius omnes Theologi cũ suo duce doctissimo Scoto hanc immunitatem, & B. Virginis innocentiam eo studio, & vigilantia defendunt, vt Iulius secundus in gratificationem huic Ordini cõmendauerit curam Ordinis Monialium, quem sub titulo immaculatæ Cõceptionis sub propria regula, & habitu instituerat: quod mihi argumento est, huius familiæ Theologos non tam ducis sui amore, & Scholæ Scoticæ contentione, quam zelo honoris B. Virginis in hac veritatis defensione indefesso labore insudare.

In hoc etiam laudãdus est noster Eremitarum Ordo, qui cum doctissimi Ægidij Romani doctrinã summe veneretur & colat; in hac tamen cõtrouersia zelo B. Virginis iam annis abhinc plusquam trecentis eum nõ probat: etenim noster Thomas de Argentina eiusdem Aegidij accerrimus defensor, duce suo relicto, Cõceptionis puritatem cõstanter defendit, qui post Aegidiũ (qui obijt anno 1280) annis fere septuagĩta scripsit anno 1350. & post eum Paulus Venetus (qui floruit anno 1400) annis quinquaginta post Argentinam eandem probauit sententiam: post quos eandem opinionem secuti sunt omnes eiusdem Ordinis innumeri Theologi, quorum opera temporum incuria sepulta fuerunt: nec aliquis ex nostris post Aegidium, & Gregorium Ariminẽsem reperitur, qui hanc B. Virginis puritatem impugnauerit; imò à pluribus annis in omnibus Vniuersitatibus, Italiç, Galliæ, Hispaniæ, & Lusitaniæ nostri Theologi semper approbauerunt hanc piam sententiam, & in hac celeberrima Conimbricensi Academia eam defenderunt, imprimis doctissimus Frater Ludouicus Montoia huius nostræ Lusitanæ Prouinciæ olim Vicarius generalis, & huius nostri Collegij Virginis de Gratia fũdator, & in eo primus Theologiæ Magister, qui, & publicè legẽdo, & prçdicãdo hãc B. Virginis puritatẽ cõstanter amplexatus fuit in plurib' eiusdẽ Cõceptionis sermonib', qui in hac collegij bibliotheca sũma cũ veneratione seruantur, propter viri sanctitatem pluribus miraculis confirmatam: Post illum in eadem Conimbricensi Vniuersitate floruit Præceptor Frater Franciscus à Christo in eadem Academia Vesperarius emeritus: cui successit Doctissimus Præceptor Frater Augustinus de Trinitate in Cathedra Scoti publicus professor, & post eum Doctor satis laudatus, & notus Frater Antonius Galuão in eadẽ Vniuersiate Sacrç Scripturç publicus professor: vt omitamus cçteros nostri sacri Ordinis Theologos, qui in eadẽ Academia Conimbricẽsi summa cũ laude sunt Theologiæ

18. Noster Eremitarũ Ordo. Thomas de Argent. Paulus Venetus. Greg. Ariminen. 19. L. Mõtoia. Fr. Frãciscus à Christo. Fr. Aug. de Trinit. Fr. Antonius Galu.

professores: & eos, qui non minori laude in celeberrima Salmanticensi Academia multis abhinc annis publicas Cathedras administrant, & regunt. Ex ijs Ordinibus sunt innumeri, qui & ante Scotum, & post Scotum de hac Beatæ Virginis puritate scripserunt, quos citare longũ esset. His omnibus nostro isto sæculo addenda est Religio Societatis IESV, non solum Sanctitate, sed etiam eruditione insignis: quæ, & verbo in suis prædicationibus, & scripto in suis prælectionibus, & libris, quos non sine magna eruditione, & vtilitate quotidie edit, hanc Beatæ Virginis immunitatem, & puritatem acerrimè defendit: illius Religionis Authores refert Ioannes de Pineda in sermone de Conceptione §.9.

Religio Societatis.

21. *Notatur Pineda.*

Hoc loco non prætermittam, quod idem Pineda dixit notatu dignũ: is postquam pro nostra conclusione suæ Societatis testes dedit fere quadragĩta; mox sibi, & Societati arrogans glorianter adiecit; omnes Societatis authores in hanc vnam sententiam conspirasse, nullumque ex suis Doctoribus extitisse, cui oppositum placeret: cum tamen in aliarũ omnium Religionum Doctoribus diuersa aliquando fuerint circa Beatæ Virginis Conceptionem placita. Sed quam solido se iactet fundamento, ille non videbit solus, qui cæcus fuerit. Quomodo enim in his octoginta annis à Societatis institutione aliud liceret opinari cuiquam eorum, cum ducentis abhinc, & amplius annis nullus in Religione aliqua (vnam excipio) Doctor fuerit, qui nostram sententiam non profiteatur? Vnde si ex Societate quispiam nostro hoc æuo in oppositam vergeret opinionem, non solũ à sua dissociaretur Societate, verum & à communi totius ferme Ecclesiæ dissideret assensu. Quod vero in omnibus Religionibus aliquando ab aliquibus aliter opinatum fuerit; hoc fuit duntaxat prisco illo sæculo ante Sixtum Quartum, & ante vniuersalem in tota Ecclesia authoritate Sedis Apostolicæ institutionem festi Conceptionis, & ante generalem omnium fidelium in huius festi celebratione applausum. In quo sæculo si esse sancta ista Societas, hanc sibi fortasse gloriam non vendicaret Pineda. Quare quod Societas vniuersa nostram tueatur sententiam, licet studio ac pietati in Beatam Virginem tribuendum sit, temporum tamen felicitati non potest etiam nõ tribui.

22. *Ex Dominicanis qui stent pro B. Virgine?*

Et vt istum articulum de Religionibus concludamus; illud non est prætermittendum, ex illustri Prædicatorum familia non defuisse quam plurimos viros, & sanctitate, & literis præstantissimos, qui non modo in sæculis præteritis, sed in isto nostro, puritatem Conceptionis summa cum deuotione, & diligentia defenderint: eam enim probauerunt Hugo Cardinalis ex anno. 1240. Ioannes Taulerus anno 1250. & eiusdem temporis Rupertus Holcoth: Leonardus de Vtino anno 1440: ex nostro sæculo Guillermus Pipinus: Ioannes Viguerius: Sancius de Porta: Vincentius Iustinianus: Stephanus Mendes: quos omnes retulimus supra quæstione prima, articulo primo, §. secundo, num. 23. Referuntur etiam Frater Ludouicus de Granada vir nostro sæculo sanctitate, & verbi Dei prædicatione insignis: Frater Ioãnes de la Penha primarius dignissimus in celebri Salmãticensi Vniuersitate. Quibus omnibus accedat grauissimum testimonium Fratris Vincentij Iustiniani inter Magistros Dominicanę familiæ non infimi nominis, & authoritatis: *Is enim in tractatu de Conceptione B. Virginis §. decimo octauo,* in fine testatur, Ordinem Prædicatorum in Prouincia Bætica festum Conceptionis cum octaua solenniter celebrasse sub titulo immunis ab omni originali labe, et in plerisque alijs eiusdem Ordinis Monasterijs: quod argumento est, non omnes Scholæ Thomisticæ Magistros nostris his temporibus opinioni Diui Thomæ adhærere.

Hugo Car. Taulerus. Holcoth. Pipinus. Viguerius. Sancius. Stephanus. Ludouicus Ioannes de la Penha.

Ordo Prædicatorum in Bætica Conceptionẽ cũ octaua celebrauit.

23. Et vt de illustri Ordine Prædicatorũ rem concludamus; duo testimonia omni exceptione maiora afferamus, vnũ ex Sãctissimo Fratre Ludouico Beltran, alterũ vero ex libro quodam, qui Manuale Prædicatorum inscribitur. Primum igitur testimoniũ est Sanctissimi Ludouici

Beltran Dñicanæ familiæ gloriæ: is enim & B. Virgini, & immaculatæ illius Conceptioni ab omni originali macula imuni, incredibili deuotione affectus, hanc opinionem semper amplexus fuit, & veneratus: & adeo firmiter illi adhæsit, vt sæpius dixerit, *omnes antiquos Doctores, qui oppositam sententiam probauerunt, suam opinionem absque dubio mutaturos, & nostræ adhæsuros, si hoc nostro tempore vixissent.* Hoc testimonium de viro sanctissimo refert Vincentius Iustinianus vir in Ordine Prædicatorum summæ authoritatis, & Religionis, Sanctissimo Beltranio cõtẽporaneus, & valde familiaris, *in vltimo cap. additionũ ad historiam eiusdem*, vt patet ex tract. quem pro immaculata B. Virginis Conceptione lingua Hispana scripsit.

24. *Manuale Prædicatorum.* Secundum, & grauissimum testimonium sumitur ex libro, qui Manuale Fratrum Prædicatorum inscribitur, & apparuit Toleti Mense Maij anno 1614. ex ruina parietis in Monasterio Sãcti Dominici el Real, vt patet ex quadam Epistola posita post tractatum Vincẽtij Iustiniani, in quo inter alia hæc sunt verba: *Quia Ordo Prædicatorũ solitus est Sãctorum doctrinæ adhærere, sustinuit hucusq; opinionẽ, quod Beata Virgo fuit concepta in originali: sed iam de hoc non est curandum, cum sit materia nullius vtilitatis, & valde scandalosa: præsertim cum tota fere Ecclesia, cuius vsus, & authoritas secundum Beatum Thomam præualet dicto Hieronymi, & cuiuscumque alterius Doctoris, tam asserat, quod fuit præseruata. &cæt.* Quare non omnes Prædicatorij Ordinis Theologi in opinionẽ Diui Thomæ vnanimi eunt consensu, sed plures, & grauissimi ex illis constanter oppositum defendunt: & alij nolunt suam de hac re sententiam explicare, inter quos est Sotus lib. 1. de natura, & gratia cap. 7.

25. *Ordo S. Iacobi.* Et vt hunc de Religionum applausu articulum concludamus, non possum silentio præterire, quod inter Ordines Militares Ordo Sancti Iacobi institutus anno 830. à prima sua institutione celebrat hoc Conceptionis festum cum Octaua, vt late probat Petrus Ojeda in sua informatione pro immaculata Beatę Virginis Conceptione, capite sexto fol. 15. vbi vide antiquitatem Imaginis Conceptionis Beatæ Virginis in parietibus positæ.

§. 4.

Confirmatur ex summo omnium Catholicorum Regum applausu.

IN huius etiam veritatis cõfirmationẽ merito afferendi sunt Reges Catholici, qui eam summa cum deuotione, & zelo à multis ante sæculis sunt amplexati. De hoc multa scribit *Pineda in aduertentijs ad priuilegium Ioannis primi Regis Aragoniæ, & Ojeda in sua informatione pro Conceptione Beatæ Virginis capite octauo*, breuiter nonnullos adducemus. Primus sit Rex Hispaniæ Sisenandus, qui regnauit anno 630. tempore Sancti Isidori. Quanta Rex iste cum deuotione hanc Beatæ Virginis immunitatem fouerit, testimonium reddit Concilium Toletanum quartum, vbi agens de decreto huius festi, ita scribit, agens de hoc Rege: *Cuius deuotio nos ad hoc decretum saluiferum euocauit.* Post eum Sindasuindus præcepit, vt quæ ab Isidoro de hac festiuitate instituta sunt, summa cum deuotione obseruarentur. Dominus Rodericus Archiepiscopus Hispalensis *libro secundo capite 21. anno 670.* scribit, quod famosus Rex Bamba huius deuotionis, & festiuitatis fuit obseruantissimus: & non solum defensor, sed etiam reparator, vt de eo testatur Concilium Toletanum vndecimum *capite sexto ab anno* 1180. Imperator Emmanuel Conceptionis festiuitatem maximè fouit, vt de eo refert Theodorus Balsamus Patriarcha Antiochenus in suis Commentariis titulo septimo capite primo, quem refert, & probat Petrus Ojeda vbi supra capite quarto fol. nono §. secundo. In Hispania eãdem maximè auxit Rex Dom Iames anno 1200. vel circa. Successit in Hispania Rex Aragoniæ Ioannes primus anno 1386. vt patet ex lege ab eo lata anno 1394. de qua late Pineda in aduertentijs ad talem legem. Similem legem in fauorem eiusdem festiuitatis edidit Rex Ioannes Aragoniæ

26. *Cõfirmatur ex applausu fideliũ.*
Pineda. Ojeda.
Conc. Toletan.
27. *Conc. Toletan.*

secundus anno 1451. in qua expresse declarat, Reges Aragoniæ à Regibus suis maioribus à multis sæculis iure hæreditario hanc deuotionem accepisse.

28. *Ferdinandus, & Elisabetha Reges.* Quanta autē deuotione Reges Catholici in Hispania Ferdinandus, & Elisabetha hanc festiuitatem fouerint, & auxerint, facilè colliges *ex Ojeda vbi supra capit.* 8. quem vide: nam in recensendis historijs breuitati studemus. Apud eundem cap: nono vide, quæ in amplianda confraternitate de immaculata Conceptione egerit Imperator Carolus quintus: & multa, quæ de regali illa cōfraternitate scribit in dicto cap. nono cum nonnullis sequentibus: *Carolus. 5. Imperator*

29. *Conclusio.* Rem istam concludam cum Pineda in suis aduertentijs ad priuilegium Ioannis Regis Aragoniæ, aduertentia 17. in fine: quoniam à primis Ecclesiæ sæculis nullus fuit Imperator, nullus Rex, nullus Princeps, nullus vir sanguine, & statu illustris, qui hanc Conceptionis festiuitatem magna cum deuotione, obseruātia, & pietate publicè non profiteatur.

§. 5.

Confirmatur ex vniuersali fidelium deuotione, & zelo.

30. *Confirmatio ab vniuersali fidelium consensu.* Quanti faciendus sit generalis, & fere communis fidelis populi applausus ad recipienda, & approbanda, quæ ad Dei cultum pertinent, & ad alia diuina mysteria, nullus non videt: sicut etiam nullus ignorat, quanta cum deuotione, & zelo vniuersus fidelis populus hanc opinionem vt verè piam amplectatur: & quanto cum scandalo audiat sententiam oppositam, aut in Ecclesijs, aut in alijs locis publicè, aut priuatim prædicari, & approbari; quod satis confirmat scandalum, quod in Hispania, Gallia, & plerisque alijs Regnis, & Prouincijs in vniuerso fideli populo excitatum est, non solum nostris temporibus Hispali, & in plerisque alijs Hispaniæ locis cōtra eos, qui oppositā sententiam sūma cū temeritate publicè prædicarunt; sed in sæculis præteritis, non semel, sed iterū & iterum, vt patet ex testimonijs Sixti Quarti in vtraque constitutione, quæ incipiūt *Graue nimis*: & Alexandri Sixti ac Pij Quinti, in constitutionibus, quas hac de re ediderunt: & nouissimè ex cōnstitutione Sanctissimi Pauli quinti in Ecclesia Dei modo præsidentis. Quare negari non potest quanta cum deuotione, & fidei pietate hæc B. Virginis Cōceptionis festiuitas ab vniuerso fideli populo vbique recepta sit:

§. 6.

Caietanus reprehenditur in sua solutione.

HVic tamen argumento ad veritatem nostræ opinionis confirmandam desumpto ex communi applausu fere omnium cuiuscumque status fidelium, respondet Caietanus in d. trac. de Conceptione B. Virginis capit. 5. per totum: cuius solutiones oportet adducere, vt facilè appareat, quam dignæ sint reprehensione. 31. *Reprehenditur Caie.*

Quod attinet ad primum fundamentum sumptum ex Summis Pontificibus festiuitatem Conceptionis instituentibus, & indulgentijs fidelem populū ad illius celebrationem allicientibus, respondet in dicto c. 5. §. *Ecclesiasticus deinde cultus*: Et §. *Indulgentiæ vero concessæ*, & ait, vbicumque hoc festum celebratur, celebrari ratione Sanctificationis B. Virginis in vtero, siue illa fuerit mundatiua originalis culpæ iam contractæ, siue præseruatiua, ne illa contraheretur. 32. *Solutio Caieta. ad 1. fundamentum.*

Sed quantum in hac solutione fallatur Caietanus, late ostendimus artic. 1. huius sextæ quæstionis prop. 2. non solum ex eo, quod Summi Pontifices approbantes officia Conceptionis, in quibus Conceptio illa sub titulo immaculatæ, & puræ ab omni originali labe colitur; ex certa scientia celebritatem illam approbarūt, non sub titulo Sāctificationis, abstrahendo ad hoc, vel illo sanctificādi modo; sed etiam ex eo, quod Sixtus quartus in quadam Extrauaganti, quæ incipit *Graue nimis* (expedita anno 1482. & Pontificatus sui anno vndecimo; ante aliā, quæ eodem modo incipiens refertur in *Extrauagant. 2. de reliquiis, & veneratione Sanctorum*, inter *Communes*, quæ edita fuit anno 1483. & Pontificatus anno 13.) 33. *Fallitur Caietan.*

hanc

hanc ſolutionē dānauit, & ſub pœna excōmunicationis latæ ſententiæ prohibuit, ne quis aſſereret Romanam Eccleſiam feſtum Conceptionis celebrare de ſola ſpirituali Conceptione,& Sanctificatione: quare mirū eſt,quod Caietanus poſt illam Sixti prohibitionem, ſolutionem præcitatam probet,cum falſa,erronea,& à veritate aliena à Sixto quarto ſit reprobata, vt late dixi in d.art.1.pag.2. §.6. Quare in hoc Caietanus incuriæ,& negligentiæ redarguendus eſt, quod hanc Sixti quarti conſtitutionem non legerit.

Reprehenditur Caie.

34. *Occurritur obiectioni.*

Nec illum iuuat,quod idem Sixtus,& plures alij Summi Pontifices cum Tridentino permittant vnumquēque in hoc ſuo ſenſu abundare: quoniam hoc ſolum intelligitur,vt vnuſquiſque poſsit vnam, vel alteram opinionem ſine nota hæreſis amplecti: non vero vt poſsit aſſerere Romanam Eccleſiam Conceptionis feſtiuitatem approbare ſub titulo Sanctificationis, abſtrahēdo ab hoc, vel illo modo ſanctificandi; cum Romana Eccleſia ſatis ſuperque explicatum habeat, ſe feſtiuitatem illam inſtituiſſe, & fidelibus celebrandam propoſuiſſe ſub titulo ab omni labe immaculatæ: cum quo optimè cōſtat,quod Eccleſia neutram cōtrouerſiæ partem,tanquam de fide diffiniuerit, *vt in d. ar.1. aduertimus*: quare non erit excommunicatus, qui dixerit B.Virginē peccatū originale contraxiſſe; incurret tamen excōmunicationē, qui aſſeruerit Romanam Eccleſiam ſolum celebrarè Sanctificationem in vtero, & ſpiritualem Conceptionem; non vero illius puritatem ab omni macula. Quod in hac materia eſt diligenter aduertendum, vt intelligamus Romanam Eccleſiam prò noſtra pietate indubitanter ſtare.

35. *Non percipit mentē Eccleſiæ.*

¶ Ex quo etiam patet Caietanum non ſatis percepiſſe intentionem Romanæ Eccleſię in conceſsione indulgentiarum: etenim Pontificum conſtitutiones, in quibus celebrantibus Conceptionis feſtum indulgentiæ largiūtur, euidēter explicant,illas elargitas eſſe pro celebranda mira,& īmaculata Conceptione in ſenſu cōtēto in officijs, quæ ad feſti celebrationem approbantur: quare reprehendendus eſt Caietanus,quod innouet ſolutionem à Sixto damnatam.

36. *Solutio Caietan. ad fūdamentum 2.*

Quod attinet ad fundamētum ſumptum ex omnibus Eccleſiæ Vniuerſitatibus, & Religionibus,& ex cōmuni conſenſu fere omnium Theologorum, reſpondet *Caietanus in dicto cap.5.poſt princ.* & admittit infinitos eſſe Doctores, qui B.Virginem à peccato originali liberāt: & tamen addit hanc probabilitatem eſſe exiguam: quia illa opinio ſolum viget inter Modernos; apud antiquos à paucis probatur; inter ſanctos vero (vt ait) nullus datur pro noſtra opinione, nec aliquis antiquus Doctor illuſtris, niſi à falſarijs citetur:& inde infert hoc fundamentum apud Patres nihil habere probabilitatis. Denique Vniuerſitates, quæ noſtrā opinionem amplectuntur, præſumptuoſas appellat, in dicto capite 5.§. Quia ſcandaloſa.

37. *Caietanus decipitur.*

¶ Sed quantum Caietanus in hoc deliret,& ſit non ſolum præſumptuoſus,ſed etiam falſarius, euidenter patet ex ijs, quæ ſuperius diximus. Quod Caietanus delirando,ſit falſarius,dum affirmat nullum Sanctum reperiri, aut illuſtrem Doctorem, qui in terminis B.Virginem liberet ab originali macula, euidenter patebit ex ijs,quę de Patribus diximus ſupra quęſt.4. vt in illius initio aduertimus vbi §.1. citauimus 29.Patres,qui in terminis ab originali macula eam liberant: & §. ſecundo, ex Sanctis, & antiquis Patribus nouem adduximus, è quorum doctrina neceſſario infertur eos eandem docuiſſe veritatem. §. tertio retulimus pluſquam duodecim, qui eidem veritati maximè fauent: §. autem quarto late oſtēdimus Auguſtinum pro eadem ſtare veritate: & tandem §. quinto, nonnullos non admiſimus, quamuis à grauiſsimis Theologis pro noſtra adducantur opinione, vt ita monſtraremus nos veritatis eſſe amatores: ob quā rationem ſingulorum verba adduximus, vt ipſi etiam aduerſarij videāt,quam longe ſimus à ſectanda falſitate. Et vt Caietanus tāquam verè falſarius ab vnoquoque iudicetur, in dicta quæſt. 4. artic.1. §.1. adduximꝰ omnes Patres, quos Caietan. & ſequaces cōtra Cōceptionis puritatem

ritatem adducunt; & ostendimus nullum eorum contra illam stare: & §. 2. eiusdem articuli conclusimus, ex Patribus, & Sanctis quatuor solum stare pro opinione, quod B. Virgo peccatum originale contraxit: vide quæ in illo loco scripsimus.

Caietanus vt falsarius reijcitur.

Ex quo euidenter infertur Caietanum falsitatis damnandum esse. Tandē in dicta q. 4. artic. 3. monstrauimus nostrā sententiam inter Patres esse magis communem, & antiquam. Destructo autem Caietani fundamento, facilè patet maiori cum ratione eum tanquam præsumptuosum esse reprehendendum, cū sua Academia, dum contra communem, & antiquam fere omnium Patrum doctrinam contra Conceptionis puritatem scribit, & contra omnes generales Academias.

39. *Responsio Caieta. ad applausum fidelium.*

Deniq; quod attinet ad applausum, & deuotionem omnium Catholicorū Regum, & totius populi fidelis, qua puritas B. Virginis iam hodie in tota Ecclesia, non solum communis facta est; sed ita recepta, vt opposita sit scandalosa: respōdet Caietanus hanc probabilitatem non excedere vulgarem authoritatem; quia est hominum imperitorum: scandalum autem non actiuum esse, sed passiuum, & cum sit insipientium, potius est scandalū Pharisæorum, quam piarum aurium offensiuum. Vnde quæ appellatur pietas non innititur zelo scientiæ, ex qua (vt multis probare nititur) plura inferrētur erronea.

40. *Reprehenditur Caietan.*

¶ Sed quantum in hoc deliret Caietānus, nullus nō videbit, qui aduerterit populum fidelem à Romana Ecclesia ad hāc pietatem allici, & vehementer inuitari, dum Conceptionem B. Virginis sub titulo immaculatæ, & ab omni originali macula liberę publica celebritate colendam omnibus fidelibus proponit: ac etiā dum vniuersos fideles ad illius celebritatem allicit, indulgentias largiendo, & gratias, vt diximus *art. 1. huius quæstionis, & dicemus quæst. 8. & 9.*

41. *Compēdiū Doctrinæ Christianæ*

Nunc pro conuincendis delirijs à Caietano adductis, & pro arguēda illius temeritate, satis sit adducere compendium doctrinę Christianæ cum declarationibus doctissimi Cardinalis Bellarmini, iussu, & authoritate Clement. 8. approbatum à congregatione reformationis doctrinæ Christianæ, ad pueros in Italia edocendos, quod Sanctissimus Clemens Octauus non solum approbauit, sed etiam præcepit, vt solo illo compendio in Italia vterentur, qui ex congregatione reformationis pueros in doctrina fidei instituunt, vt patet ex Bulla eiusdem Ferrariæ 15. Iulij data anno 1598. in hoc autem compendio capite quinto, in declaratione *Aue Maria* docentur pueri, *vt Beatā Virginem gratia plenam appellent; quia illa per gratiam, nec originalem culpam vnquam habuit, nec actualem, mortalem, aut venialem.*

42. *Pineda. Arguitur Caietan.*

Hoc compendium refert *Pineda aduertentia 20. ad priuilegium Ioānis primi Aragoniæ Regis fol. 44. pagina secunda.* Iam igitur zelo Catholicæ fidei Caietanum compello; an ex hac doctrina, & puerorum institutionis pietate inferri possint deliria, quę ex pietate fidelium posse inferri, delirando affirmat Caietanus? rursus inquiro, an pietas, qua Sanctissimus Clemens Octauus iubet, vt pueri de immunitate, & omnimoda puritate Beatæ Virginis ab omni originali labe instituantur, sit secundum scientiam Christianæ doctrinæ; an non sit? non dicet non esse: quod si est, negare non poterit pietatem istam de omnimoda immunitate Conceptionis Beatę Virginis esse secundum scientiam, vt quia à summo Ecclesiæ capite emanauerit; iussit enim vt pueri secundum Christianam doctrinam instituendi, in hac Christiana pietate instituantur. Cur igitur populus fidelis in hac pietate enutritus, & edoctus, non scandalizabitur, cum audit prædicari hanc doctrinam falsam esse? Num scandalum istud Pharisæorum erit? an vere fidelium? Quare iterum dicā, & semper dicam quod doctissimus Caietanus in illis verbis omnino delirauit; ne dicam verba illa digna esse, quæ ab illo tractatu deleantur. Et hęc de isto articulo dicta sint.

.*.

ARTICVLVS IIII.

An ex reuelationibus hac de re factis sumi possit efficax argumentum?

§. I.
Referuntur opiniones.

1. *An sint admittēdæ reuelationes?* CONsequenter expendendum est, quam diligentissimè, an ex reuelationibus, quæ multis ante sæculis plerisque Sanctorum factæ sunt, possit sumi argumentum efficax ad confirmādam Conceptionis B. Virginis omnimodam puritatem? *Pars neg. Caiet.* partem negantem satis confirmat *Caietanus in tract. de Conceptione Virginis c.5.* vbi in principio §. *Sed hæc probabilitas*, satis declarat probabilitatem sumptam ex reuelationibus esse valde exiguam. Et ad finem capitis 5. *Nouæ autem reuelationes*, asserit reuelationes in hac materia, cum sint contra tot Sanctos, & antiquos Doctores, aut factas esse per Angelum Satanę in Angelum lucis trāsformatum: aut esse phantasias, aut figmēta; & proinde adducendas esse mulierculis, non verò sapientibus: denique dignas non esse, de quibus verba fiant. Eandem sententiam ante Caietanum probauit *D. Antoninus.* S. Antoninus 1. *p. suæ Summæ titulo* 8. §. 4. *in fine*: fundamentum inde sumit: quoniā pro vtraque parte referuntur reuelationes contrariæ: etenim B. Brigittæ fertur reuelatum fuisse B. Virginem peccatum originale non contraxisse: cuius oppositum refertur de B. Catharina Senensi, & inde concludit, nullum esse inconueniēs, si dicamus hasce reuelationes à Deo non fuisse, sed somnia humana: quod etiam fuit fundamentum Caietani probatum à *Medina.* *Medina 3. p. q. 27. art. 2. ad 5. in fine commenti.*

2. *Tenēda est pars affirmans.* Sententia tamen affirmans verissima est, & omnino tenenda; & cum Cordubensi, & Bellomontano dicendum, responsionem Caietani, eo modo, quo ab illo explicatur, & temerariam esse, & speciē impietatis habere. ¶ Et vt ista censura magis confirmetur, illud pro certissimo *Fundamētum.* fundamento sumimus, reuelationes, si debitas habeant circūstantias à Patribus, & Theologis annotatas, non esse spernēdas, sed magnificiendas; imò etiam approbandas, maximè si authoritate Sedis Apostolicæ fuerint qualificatæ, & approbatæ; & oppositum asserere absque dubio habere speciem impietatis, & suo modo consentire cum Kemnisio hæretico, & alijs, qui illius doctrinam sectantur, reuelationes, vt insulsa quædam deridētes; de quibus D. Cyprianus olim conqueritur; vnde antiquas, & quæ suo sæculo factæ fuerunt, reuelationes libentissime affert; vt de eo testatur *Cannisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 8. pag. 84. A.* & videre est apud eundem Cyprianum in lib. de Lapsis c. 10. Refert etiam Cannisius in eodem loco litera B. Sanctissimū Episcopum Amadæum *lib. 4. epist. 9.* ita scribentem: *Sciendum certissime, quod creberrima miracula, spirituales visiones, cœlestes reuelationes, sublimes consolationes almæ parentis Domini, orbi terrarum assidue coruscabunt, donec finem mundus iste senescens inueniat.* Quod euidenter confirmat singulorum sæculorum experientia, in singulis enim à viris suo tempore illustribus, quamplurimas reuelationes accipimus: & ne in re ista notissima longius abeamus, illud tanquam certissimum est hoc loco constituendum; nec laudandos esse, qui reuelationes quaslibet improuide amplectuntur, nec approbandos, imò reprehendendos esse, qui quascumque præcipitanter, non solum non recipiūt, sed damnant: etenim sicut apud Ecclesiasticum c. 19. dicitur, *Qui cito credit, leuis est corde*: & Ioannis 1. c. 4. *Nolite omni spiritui credere*: ita etiam Paulus 1. Thessalonis. 5. ait: *Spiritum nolite extinguere: prophetias nolite spernere: omnia autem probate: quod bonum est, tenete*: agit autem de dono tum sapientiæ, tum prophetiæ, quod in Ecclesia pluribus datur, vt patet 1. Cor. 12. in quo sensu hæc verba explicant D. Chrysostomus, & D. Anselmus ibidem, & est satis recepta explicatio. Quare sensus est, vt non aspernamus, quę in Ecclesia aliquibus reuelantur, in eiusdem Ecclesiæ ædificationem; sed probemus, an illa sint ex Deo, vt Paulus suadet in illis verbis: *Omnia autem probate*: & Ioannis 1. c. 4. *Probate an spiritus ex Deo sit.* Ex quibus locis cōmunis Theologorum docet

Cyprian. *Cannisius.* *S. Amad.* 3. *1. Thessal. 5.* *1. Cor. 12.*

nec reuelationes, quæ in Ecclesia pluribus fiunt, præcipitanter damnemus, nec imprudenter illas recipiamus; sed probemus, an sint ex Deo, an ex Dæmone, an ex vano somnio? De quo vide *Canisium* 4.
1. de Maria Deipara c. 8. pag. 84. & latius lib. 5. c. 2. per totum: Cordubensem lib. 1. q. 44. in quarta probatione, pag. 362. cum sequentibus: latissime Petrum Morales lib. 4. de Deipara, & Sancto Ioseph tract. 8. pag. 722: Ioannem Turrecremata in Prologo ad reuelationes B. Brigittæ, & Solitarium in epist. posita in eodem reuelationum libro ante librum octauum, pag. 576: Gundisaluum Durantum à S. Angelo in annotationibus ad eundem librum: Gersonem in 1. p. alphabeto 16. litera L. M. & alphab. 17. litera R. S. T. & alphab. 19. litera N. cum pluribus sequentibus, tandem alphab. 20. litera B. Addimus D. Bonauenturam in opusculo de processu religionis c. 18. & Bernardinum Senensem to. 3. serm. 3. de inspirationum discretione c. 4. in principio, Henricum Suson serm. 3. pag. 201. Ioãnem de Auila in lib. audi filia c. 50: & Seraphinum Formianum in speculo interno c. 11. per totam, vt innumeros alios ommittamus. Ex quibus omnibus ad comprobãdas, & venerandas reuelationes, has regulas tanquam principales colliges. Prima est, vt expendatur; an id, quod reuelatur, conforme sit, & consentiens cum diuina Scriptura, cum Ecclesiæ traditione, siue ordinatione? Secunda est; an reuelatio illa sit vtilis ad aliquam spiritualem ædificationem, & deuotionem? Tertia; cuinam illa fiat? Quarta denique, an illa iudicio magnorum virorum approbetur? his omnibus concurrentibus, reuelatio vt authentica recipienda est, & veneranda: maximè si assensu Sedis Apostolicæ comprobatur: nec Caietanus (ni fallor) huic resolutioni resistet, cum ea ab omnibus Theologis approbetur.

Canisius. Cordub. Morales. Turrecr. Solitarius. Durantus. Gerson. D. Bonau. Bernardinus Senen. Suson. Auila. Firmian.

5.

§. 2.
Reuelatio facta B. Brigittæ.

6. *B. Brigitta.*

SVperest, vt reuelationes referamus, & singulas examinemus. Primo loco referemus reuelationes, quæ B. Brigittæ de immunitate Conceptionis B. Virginis, & à Christo, & ab illa factæ fuerunt. Prima habetur lib. 1. cap. 9. n. 5. pag. 14. col. 2. vbi B. Virgo affirmat, *animam cum corpore in ipsa Conceptione fuisse sanctificatam.* Et lib. 5. in fine pag. 409. Deus Pater affirmat *Mariam ex peccatoribus quidem natam, attamen sine peccato conceptam.* lib. 6. c. 9. pag. 470. ipsa B. Virgo hæc profert verba: *Veritas est, quod ego concepta fui sine peccato originali, & non in peccato*, quæ verba omnem prorsus tollunt dubitationem.

7. *Responsio Caietani.*

At, inquit Caietanus, oppositum fuit reuelatum B. Catharinæ Senensi, vt refert B. Antoninus 1. p. Summæ titulo 7. c. 2. ad finem: vnde infert cum eodem D. Antonino has reuelationes non fuisse à Deo. Et addit; si alicui standum foret, potius standum esset reuelationi S. Catharinæ; quia vere est canonizata; cum tamẽ B. Brigitta canonizata sit tempore schismatis, quando nullus habebatur certus, & indubitatus Papa.

8. *Reprehenditur Caietanus.*

Sed in his, quæ scribit, turpiter hallucinatus est Caietanus, & falsitatis conuincitur, dum ait B. Brigittam non fuisse legitime canonizatam, vt quæ canonizata sit tempore schismatis à Bonifacio IX. qui non fuit indubitatus Papa: nam licet ab eo canonizata sit anno 2. sui Pontificatus nonis Octobris, qui fuit an. 1491. vt patet ex Bulla canonizationis, quam refert Cardinalis Turrecremata in Prologo posito in lib. reuelationum eiusdem Sanctæ Brigittæ: tamen ex eadem Bulla, & ex registro Gregorij XI. & Vrbani VI. constat præcitatos Pontifices, qui fuerunt ante præcitatum schisma, & ante Bonifacium IX. de huius Sanctæ canonizatione plura egisse, & vtrumque eam incepisse, licet neuter eam perfecerit, vt patet ex eodem Turrecremata in præcitato Prologo c. 1. post medium; & tandẽ eam perfecisse Bonifacium IX. & hanc canonizationem Martinus V. legitimus Pontifex approbauit, & confirmauit Kalendis Iulij anno Pontificatus 2. qui fuit Christi 1419. vt patet ex Bulla, quam idem Cardinalis Turrecremata refert loco citato. Et quia Caietanus hanc Bullam videre noluit; ideo ignorantia deceptus (crassa tamẽ) de legitima Sanctæ Brigittæ canonizatione dubitauit. Quare quoad

S. Brigitta vere canonizata est.

Greg. 11. Vrban. 6.

hoc canonizatio illius æqualis est authoritatis cum canonizatione Beatæ Catharinæ Senensis.

9\. *Reuelationes B. Brigittæ à Sede Apostolica approbatæ. Turrecremata.*

Superest expendere; an vtriusque reuelationes æqualis sint authoritatis, & fidei? & quod attinet ad reuelationes B. Brigittæ, de illarum fide, & authoritate nullus dubitare potest: etenim ex ijs, quæ dictus Cardinalis Turrecremata scribit in d. Prologo cap. 1. patet, has reuelationes non solum in vita illius à Prælatis, virisq; doctissimis accurate examinatas, & approbatas fuisse; sed etiam post illius mortem à Summis Pontificibus accuratissimo per Cardinales Sanctæ Ecclesiæ, & Theologos doctissimos examine præmisso receptas, & cõfirmatas esse: nã Gregorius XI. post obitum B. Brigittæ anno 1377. eas sibi præsentatas tribus Cardinalibus, & quatuor peritissimis Theologis tradidit reuidendas, & expendendas, qui

10\. de communi consensu iudicarunt: *Totũ, quod in illis continebatur, & veritate conspicuum esse, & sanctitate plenum, perlucidum, atque perfectum*: illis autem ab eodẽ Gregorio vndecimo approbatis (quia eiusdẽ Sanctæ canonizationem perficere non potuit) rursus præsentatæ fuerunt Vrbano VI. qui Gregorio XI. immediate successit anno Domini 1478: à quo quinque doctissimis Cardinalibus, & septem Theologis, & iure peritis secundo loco fuerunt commissæ, qui omnes diligenti examinatione præmissa, & vera relatione de earum veritate, & sanctitate ad eũdem Vrbanum delata, idem Vrbanus *eas vt authẽticas, & veritate plenas, & à Dei Spiritu veraciter traditas; & ad vtilitatem legentium, & audientium pro saluberrimo fidelium dogmate in Dei Ecclesia in perpetuum cum deuotione, & reuerentia studiosius obseruandas approbauit.* Quorum vestigia

Approbãtur ab Vrbano 6.

11\. imitatus Bonifacius IX. easdem reuelationes tertio examinandas viris doctissimis proposuit, & easdem approbans cum B. Brigitta loquens illa dixit verba, quæ Ozias cum presbyteris ad Iudith locuti sunt: *Omnia, quæ locuta es, vera sunt*: illa item, quæ scribuntur 3. Reg. 17: *Verbum quidem Domini in ore tuo verum est*: & quanuis non fuerit indubitatus Papa, tamen dum iudicium Gregorij vndecimi, & Vrbani sexti secutus est, in hoc errare non potuit: vnde illius etiam approbatio magni facienda est. Ex quibus euidenter constat reuelationes B. Brigittæ nõ posse non censeri authenticas: & subinde in magna habendas esse veneratione: cum à duobus indubitatis Summis Pontificibus probatæ fuerint, & confirmatæ; & à Bonifacio IX. qui licet indubitatus non fuerit Papa; tamen illius iudicium magni faciendum est, cum iudicio indubitatorum Pontificum fuerit conforme: maxime quoniam in eodem iudicio perstitit, in quo fuit, quando ex commissione Concilij Basiliensis adhuc legitimi sub obedientia Eugenij quarti permanentis, easdem reuelationes, vt veras, & authenticas approbauit, anno 1435. cum adhuc officio magistri Sacri Palatij fungeretur: ex quo colligitur ipsum Basiliense Conciliũ adhuc legitimum easdem reuelationes approbasse: non est igitur dubitandum de fide, & authoritate harum reuelationum.

12\. *Approbatio Bonifacij 9. magni est faciẽda.*

13\. *De fide & authoritate reuelationum S. Catharinæ Senensis.*

An verò reuelationes Sanctæ Catharinæ Senensis habeant authoritatem? mihi non constat: nam licet peritorum iudicio forte sint approbatæ; non constat tamen, an à Sede Apostolica approbatæ fuerint, & confirmatæ. Deinde licet quo ad alias reuelationes vere sint authenticæ: non constat tamen authenticam esse, quæ negat B. Virginem sine originali peccato fuisse conceptam: de hoc enim grauissimi Theologi dubitant, asserentes hanc reuelationem post obitum Sanctæ Catharinæ à quibusdam indiscreto quodã zelo fuisse confictam, & alijs superadditam ad infirmandam fidem reuelationũ, quæ puritatem Conceptionis confirmãt. Hoc fuit iudicium *Catharini, quem in hoc sequuntur Suarius 2. tom. ad 3 p. disp. 3. sect. 5. §. Tertio augetur, pag. 40. col. 1. & Vasq. Bellomontanus 2. tom. ad eandem 3. p. disp. 117. n. 79. pag. 47: nec omnino hoc reijcit Lezana in suo apologetico c. 14. fol. 67. pag. 1.* nec sine fundamento: quoniã nec Frater Raymundus, nec Stephanus Carthusiensis, nec Frater Thomas Senensis, nec D. Antoninus, nec vllus alius, qui B. Catharinæ vitam scripsit, aut reuelationes eius collegit, huius reuelationis mentionẽ

Catharin. Suarius. Bellomon. Lezana.

facit:

fecit: cui fundaměto Lezana aliud addit, quod in opusculis eiusdem Sanctæ nihil huius reuelationis reperitur, cum tamen publica notariorum fide constet, reuelationem, quod B. Virgo ab originali fuerit immunis in libro reuelationum à Sede Apostolica approbato contineri, vt videre est in Prologo Cardinalis Turrecrematæ ad reuelationes B. Brigittæ.

14. *Occurritur solutioni.* Si verò respondeas in reuelationibus hanc non haberi, sed in lib. orationum, & locutionum, quibus in raptu ad sponsum locuta est; in quo libro orat. 16. alloquens sponsum *fatetur B. Virginem statim post animæ infusionem fuisse à macula originali purgatam.* Huic solutioni illud primo respondebo, me hunc librum non vidisse, & cum oratio illa ab vno solo Bandello in suo tract. contra B. Virginem fol. 39. pag. 2. referatur, non firmum haberi testimonium; cum Bandellus sæpius falsitatis conuincatur. Deinde respondeo probabilissimam esse Lezanæ responsionem, non omnia, quæ in orationibus Sãctorum dicũtur, dicta censeri ex speciali aliqua reuelatione, sed plerumque dicta esse ex propria sententia. Potuit igitur B. Catharina ab aliquo sui ordinis edocta, hanc sententiam verissimam putare, & eam tanquam certissimam cum Deo loquendo tractare. Et quidem quod Beata Catharina verba illa non dixerit ex reuelatione, satis indicant illa alia, quæ post orationem adiunguntur: *Tu scis Domine, quia ista est veritas*: etenim qui alicuius mysterij reuelationem accipit, de veritate rei reuelatæ diuino testimonio interne certificatur, vt non pendeat ab extrinseco diuinæ scientiæ testimonio, vt illud ad confirmandam veritatem eius rei, de qua loquitur, imploret. Nisi dicas cum Martino Delrio, quẽ refert, & probat Lezana, verba illa ab aliquo fuisse superaddita. ¶ Valeat igitur Caietanus, dum ait maiori fide dignam esse Sanctam Catharinam Senensem, quam B. Brigittam: etenim si sermo sit de vtriusque reuelationibus in genere, quæ sunt B. Brigittæ, à Sede Apostolica suam habent authoritatem; quam tamen non habent, quæ sunt B. Catharinæ Senensis: si vero sermo sit de hac speciali reuelatione immunitatis Virginis gloriosæ, non solum indubitatum est hanc reuelationem inter alias B. Brigittę contineri; sed etiam à Sede Apostolica ter, vel quater esse approbatam: cum tamen non sine fundamento dubitetur, an quæ ex B. Catharina adducitur, vere illi sit facta? vt ex dictis patet.

Verba S. Catharinæ non continent reuelationem.

15. *Nõ admititur Caietanus.*

¶ *Aliæ reuelationes.*

16. *Reuelatio S. Amad.* Secundo loco adducemus reuelatiõnẽ de hac veritate factam B. Amadęo, quam scribit in libro Apocalypsis nouæ, qui asseruatur in Regali Bibliotheca Sancti Laurentij el Real, in quo scribuntur nonnullæ reuelationes factæ à Sancto Gabriele, in quarum octaua referuntur quę ab Apostolis gesta sunt in transitu Beatę Virginis, & quæ in laudem eius singuli dixerunt. Inter alia referuntur testimonia B. Andreæ, Sancti Thomæ, Sancti Matthæi, & Beati Matthiæ: quibus euidẽter probatur B. Virginem sine vllo originali peccato fuisse conceptam; vt patet ex verbis, quæ ad literam adduximus suprà lib. 2. q. 4. ar. 7. §. 4.

17. *Reuelatio facta Elpino abbati.* Tertio loco afferamus celebrem reuelationem, quæ tempore D. Anselmi vel circa, facta est Elpino abbati; cui in mari periclitanti apparuit B. Virgo, & eum admonuit, vt de celebrando suę Conceptionis festo votum emitteret, quo emisso maris tempestas subito sedata est. Quam reuelationem huic Abbati factam, vt authenticam refert Baronius in annotationibus ad martyrologium Romanum ad octauũm diem Decembris, vbi testatur eam reperiri scriptam in quodam libro manu scripto. Eandem reuelationem refert D. Anselmus in quadam epistola ad Episcopos Angliæ, quam ad verbum refert Ojeda in sua informatione pro B. Virginis Conceptione c. 12. & ostendit eam à viris grauissimis tribui D. Anselmo, & haberi insertam in antiquissimis Breuiarijs; & nostris temporibus reperiri Cordubæ in Bibliotheca Ecclesiæ maioris, & Collegij suæ Societatis. Quam etiã refert *Bachonius in 2. dist. 2. q. 4. ar. 2. & in quodlibetis q. 13. & Petrus Episcopus lib. 1. sui cathologi c. 52. & lib. 6. c. 56. & Gerson in serm. de Conceptione, Bosius lib. 9. de signis*

Anselm. *Ojeda.* *Bachonius* *Petr. Episcopus.* *Gerson.* *Bosius.*

nis Eccleſiæ cap. 8. & Maſſæus cap. 16. ſuæ chronicæ. In qua epiſtola duæ aliæ referuntur reuelationes, de quibus etiã ſcri-
18. *Marſilius.* bit *Marſilius in 2.q.20.art.1. §.Qua proteſtatione præmiſſa,fol.315.col.1.* His autem reuelationibus motus D. Anſelmus feſtũ Conceptionis in Anglia ſumma cum celebritate inſtituit: quam Eccleſia Lugdunenſis accepit. Nec obſtat, quod D.
Occurritur obiectioni. Bernardus in epiſt.174.ad Lugdunenſes, vt parum authẽticam non recipiat: quoniam epiſtola illa non cenſetur D. Bernardi legitima, vt multis fundamentis probat Ojeda vbi ſuprà c 14. per totum: vel ſi vere illius eſt, ſanctiſsimus Bernardus de illius veritate non dum ſufficiẽter erat informatus: cum tñ ſucceſſu tẽporis veritas illa ita confirmata ſit, vt à tota Anglia, & Gallia, tãquã vere authentica fuerit recepta: authores enim grauiſsimi de illa, vt vere authentica faciunt mentionem: quod ſatis eſt, vt ab omnibus pro authentica habenda ſit. Antiqua enim nullo alio modo probari poſſunt, niſi Scriptorum teſtimonijs, vt probant Iureperiti.

19. *Reuelatio ex D. Thoma.* Quarto & poſtremo loco adducemus grauiſsimum D. Thomæ teſtimonium, dum enim Epiſcopus Fantinus in admirationem duceretur, quod D. Thomas ſcripſiſſet B. Virginem in peccato originali fuiſſe conceptam: D. Thomas illi apparuit, & mentem ſuam explicans, affirmauit eam à macula originali præſeruatam fuiſſe; qua facta reuelatione Epiſcopus ille feſtum Conceptionis in ſuo epiſcopatu celebrare fecit. Hanc reuela-
Bernardinus de Buſtis. tionem refert *Bernardinus de Buſtis in 1.p. ſermonum, in ſermone 7. de Conceptione in prima illius parte, fol.27. col.1. in fine*, vbi teſtificatur Fratrem Nicolaum de Padua ordinis Minorum (qui fuit Vicarius generalis eiuſdem Epiſcopi) publico teſtimonio aſſeruiſſe ſe ab eodem Epiſcopo proprijs auribus audiuiſſe hanc reuelationem ſibi factam fuiſſe. Hanc B. Thomæ reuelationem ex eodem Bernardino tanquam veram, & authenticam refert Ojeda in d. informatione cap.4. fol. 57. pag. 2. & refert Ioannem Vitalem in tract. de Conceptione aſſerentem ſe ſuis oculis vidiſſe librum huius reuelationis: quare puto hanc reuelationem ſatis habere authoritatis, vt tanquam vera recipiatur.

Hæc reuelatio ſatis confirmatur ex dicto Sanctiſsimi Fratris Ludouici Bel- 20. *Confirmatur ex D. Beltrano.*
trani ordinis Prædicatorum affirmantis, quod ſi Sancti, & Theologi antiqui, qui docuerunt B. Virginem in peccato originali fuiſſe conceptam, hodie viuerent abſque dubio nobiſcum ſentirent; quia *Antiqui mutarent ſententiam ſi nunc eſſent.*
viderent hanc immunitatem ab Eccleſia Romana populis fidelibus celebrandam proponi. Hoc fuiſſe huius Sancti iudiciũ teſtatur *Vincentius Iuſtinianus eiuſdẽ Ordinis grauiſsimus Doctor, & Sancti familiariſsimus, vt patet ex tractatu de immaculata Conceptione §.1.& 15*: quid enim mirum *Vinc. Iuſtinianus.*
ſi B. Thomas in diuina eſſentia hanc veritatem cernens, ſuam retractationẽ reuelet: nam eandem probaret, ſi videret celebre Romanæ Eccleſiæ teſtimonium in hoc feſto celebrando: etenim D. Bernardus *in d.epiſt.174.* (ſi illi eſt tribuẽda) 21. *D. Bern. mutauit.*
in fine ſatis explicat ſe paratum eſſe ſententiam iudicio Eccleſiæ emendare: vnde ſolum requirebat Eccleſiæ Romanæ authoritatem de feſto Conceptionis celebrando: vnde abſque dubio ſententiam mutaret, ſi noſtris his temporibus viueret, quia videret feſtum Conceptionis non ſolum authoritate Sedis Apoſtolicę vbique celebrari, ſed etiam celebrari ſub titulo immaculatæ, & puræ ab omni originali labe. Diuus etiam Bonauentura *in 3. diſt. 3.* licet docuerit B. Virginem in *Mutauit D. Bonau.*
originali conceptam; eo tamen modo id docuit, vt ſignificet ſe mutaturum ſententiam, ſi ſciret Eccleſiam Romanam puritatem Beatę Virginis celebrare: imò abſque dubio mutauit ſententiam *in 2. ſermone de B. Virgine*, qui vt illius legitimus inter alios enumeratur; vbi expreſſe docet *B. Virginem fuiſſe plenam gratia preueniente, & præſeruante à fœditate originalis culpæ, quam contraxiſſet, niſi ſpeciali gratia præſeruata fuiſſet.* Alexandrum etiã Alenſem, & Albertum Magnũ mutaſſe 22. *Mutauerunt Alẽſis, & Alber. magn. Ojeda.*
ſententiam, referunt plures authores fide dignisſimi, apud *Ojedam in d. ſua informatione c.15.§.2.& 3.* Aſſerendum eſt igitur, & conſtanter affirmandum, quod antiqui Doctores, qui ante Sixtum quartũ

contra

contra puritatem B. Virginis scripserũt, suam opinionem libentissime retractarent, si nostro isto tempore vixissent, vt Sanctissimus Bertramus tam constanter affirmauit. Cuius solius authoritas satis esse debuerat, ne Caietanus hanc assertionem appellaret stultitiam *in d. tractatu de Conceptione B. Virginis c. 4. ad finem.* Sed illius errorem alio peiori Deus puniuit, dum permisit, vt scriberet *se hanc glossam & doctrinam ita veram putare, quemadmodum verum putat, quod Christus, si nunc in terris conuersaretur, mutaret doctrinam fidei suæ, vt conformaret se populis.* Quæ verba euidentem denotant impietatem, dum certitudinem infallibilem, & veritatem fidei Christianæ ęquat certitudini, & firmitati opinionis, quæ asserit B. Virginẽ in originali fuisse cõceptã. Quo quid magis impiũ? ita enim fieret, vt sicut nõ esset credendum Angelo de cœlo, si contra fidem Christi prædicaret, vt ait Paulus: ita etiam non esset credendum illi, si B. Virginis immunitatem pro confirmanda Cõceptionis festiuitate, & pietate Romanæ Ecclesiæ ex parte Dei nobis reuelaret. Quo nihil absurdius; nihil magis impiũ; nihil denique stultius. Sed de hoc latius inferius q. 8.

Confirmatur opinio Bertrami.

Reprehenditur Caietanus.

Habet speciem impietatis.

23. Et vt ad institutum redeamus; verissimum est iudicium Sanctissimi Ludouici Bertrami, quo iudicat Doctores antiquos, qui asseruerunt B. Virginem peccatum originale contraxisse, suam retractaturos sententiam, si nunc viuerent: etenim absque dubio se conformarent iudicio Ecclesiæ Romanæ, quæ, si non diffiniẽdo, piè tamen approbando hanc veritatem tradit, & populo fideli celebrandam proponit: in quo errare non potest, vt in superioribus latè ostendimus. Quod verò D. Thomas, si nũc esset, sententiam mutaret, non solum persuadet reuelatio adducta, quæ magnam habet probabilitatem; sed etiam solutio, qua 3. *p. q. 27. artic. 2. ad* 3. soluit argumentum sumptum ex festo Conceptionis, non dum authoritate Romanæ Ecclesiæ celebrato: etenim recurrit ad celebrationẽ Sanctificationis, abstrahendo à tempore, quo fuit sanctificata: & inde infert celebrari festum Sanctificationis, non verò Conceptionis: ad quam solutionem non recurreret, si vidisset Sixtum IIII. expresse declarasse Romanam Ecclesiam ipsam Conceptionem materialem celebrare, vt omnino puram, & à labe originali liberam; & oppositam assertionem damnare, vt falsam, & erroneam, eamq; sub pœna excõmunicationis prohibere; vnde si cognosceret Romanæ Ecclesiæ doctrinã de puritate Conceptionis; absq; dubio cum eadem omnimodam puritatẽ Conceptionis amplecteretur, sicut nunc in cœlo beatus amplectitur, vt ex illius reuelatione suprà relata, patet: maximè; quia sciret argumentum, quo *in d. art. 2.* vtitur, non satis rem conuincere, quia licet ante animæ infusionem sanctificari non potuit; potuit tamen in eodem infusionis instanti, vt inferius dicemus q. 10. & hæc de reuelationibus.

D. Thom. mutaret sẽtentiam.

ARTICVLVS V. & Vltimus.

An efficax argumentum sumatur ex miraculis, quæ in huius veritatis confirmationem afferuntur?

§. 1.

Refertur, & impugnatur opinio Caietani.

Caietanus in suo tract. *de Conceptione Virginis c. 15. in fine,* affirmat miracula, quæ in confirmationem puritatis Virgineæ afferuntur, indigna esse, vt de illis verba fiant; & ideo muliierculis potius afferenda esse, quàm sapientibus; & scribit illa vera non esse, sed apparentia. Fundamentum est; quia non sunt admittenda vera miracula contra Doctores sanctos, & antiquos. 1.

Opinio Caietani.

2. Sed non debet esse mirum, si qui fundamento euidenter falso nititur, ędificiũ construat ab specie impietatis non longe alienum: etenim quam falsarius sit Caietanus, dum affirmat omnes Sanctos, & antiquos Doctores asserere B. Virginem in peccato originali fuisse conceptam, euidenter patet ex ijs, quæ diximus q. 4. art. 1. vbi ostendimus fere omnes Patres (tribus, vel quatuor exceptis) immunitatem Conceptionis Virginis Deiparæ

Reijcitur vt habens speciem impietatis.

&

& docere, & confirmare. Quare cũ fundamentum de euidenti falſitate notetur, non erit mirum, ſi illatio ex illo deducta aliquam habeat impietatis ſpeciem, dum aſſerit miracula, quæ in confirmationem pietatis, quam Romana Eccleſia colit, docet, & celebrari præcipit, non eſſe vera, ſed ficta, & indigna, quæ ad illam piam veritatem confirmandã afferantur. Quæ aſſertio an in aliquo cum aſſertione Porphyrij, & Eraſmi conſentiat? aliorum ſit iudicium: etenim aliquã impietatis ſpeciẽ ſecum ferre expreſſe ſcribit *Cordubenſis lib. 1. q. 44. in 4. arg. principali, § Sed certe hæc euaſio, pag. 362. col. 1. & ſatis conſentit Bellomont. 2. to. ad 3. p. diſp. 117. c. 6. n. 76.*

3. *Corduben. Bellomon.*

Nec ſine fũdamento: etenim cõfirmatio & corroboratio piæ credulitatis, ſumpta ex reuelationibus, & miraculis cõmuni fideliũ cõſenſu approbatis ad vltimũ ſpectat gradũ veritatũ Catholicarum, vt idẽ Cordubenſis aduertit *vbi ſupra pag. 365. col. 1. in medio.* Quare miracula, quæ tanquam vera & ſupernaturaliter facta cõmuni conſenſu iudicantur magni ſunt facienda: maximè quando fiunt ad confirmandã aliquam piam Romanæ Eccleſiæ doctrinam, & ad augendã populi fidelis deuotionem.

4. Huius autem generis eſſe, quæ fiunt ad confirmandam puritatem Conceptionis Virginis Deiparæ, nullus ſine ingenti temeritate negare poteſt; cũ fiant in confirmationem veritatis, quam Romana Eccleſia colit, docet, & celebrãdam colendamq; proponit. Vnde vt authentica cenſeantur, ſatis eſt, quod in officio Conceptionis à Romana Eccleſia approbato, legantur. Et hæc contra ingentem Caietani temeritatẽ dixiſſe ſufficiat. Vide Cordubenſem contra eundem loco citato latè diſputantem.

§. 2.

Referuntur authores, qui ad confirmationem propoſitæ veritatis varia miracula referũt.

5. *Authores qui referũt miracula.*

SVpererat varia referre miracula, quæ in confirmationem puritatis Virgineæ Conceptionis à varijs adducũtur: ſed hoc labore ſuperſedemus, quia breuitati ſtudemus: & ideo ſatis erit authores referrẽ, qui ea ex profeſſo colligunt. Inter eos enumerandus eſt *Bernardinus de Buſtis in ſerm. 7. de Conceptione B. Virginis in 2. illius parte: & poſt eum Frater Ioannes Baptiſta de Lezana in ſuo apologetico pro immaculata Mariæ Concept. c. 15. vbi ex D. Anſelmo, Bachonio, Mayronio, Perbalto, Carthagena, Luzero, Pineda, Penha, Vincentio Iuſtiniano, & alijs quamplurima miracula ſcribit.*

Hoc loco vnũ referam, quod anno præterito Hiſpali nõ ſine omniũ admiratione cõtigit, & ego typis excuſũ vidi: nã mulier quædã audiẽs cãtilenas in laudẽ Conceptionis B. Virginis à pueris publicẽ decantari, ducta zelo huius myſterij filio infãti quatuordecim menſiũ vix adhuc verba promenti, quẽ vbera ſugentẽ habebat, præcepit, vt in laudẽ Cõceptionis immaculatæ B. Virginis, eandẽ cantilenã decãtaret; quod infãs fecit cantilenã diſtincte proferẽs, & alte decantãs. Quo miraculo omnes vrbis incolæ excitati in publicas B. Virginis laudes proruperunt puritatẽ Conceptionis eius deuotius decantantes. 6. *Miraculũ magnum.*

¶ Et hæc de hoc vltimo articulo, & de argumentis deſumptis ex ijs, quæ ab Eccleſia traduntur, de quibus egit 6. quæſtio.

QVÆSTIO VII.

De rationibus, quæ ad confirmandam eandem veritatem ſumuntur ex Theologia, & Philoſophia.

ARTICVLVS VNICVS.

§. 1.

POſt ea argumenta, quæ ex Patribus, Theologis, ſacra Scriptura, Eccleſia, Concilijs, Summis Pontificibus, Academijs, Religionibus, Regibus, & tandem ex communi fere omnium fidelium conſenſu deſumuntur; agendum erit de rationibus congruẽtiæ, quæ tum ex Theologia, tum ex naturali lumine fide eleuato deſumuntur, vt puritas Conceptionis B. Virginis omni ex parte cõfirmetur. 1. *Rationes congruentiæ.* Verum quia argumẽta iſta congruentiã potiùs ſuadent, & decẽtiam, quã efficaciter demonſtrãt; & accõmodatiora ſunt, vt populus fidelis in ſua deuotione, & pietate cõfirmetur, quã vt cõtumaces cõuincantur; & ideo ad conciones potius pertinent, quam ad diſputationes; hoc ſuperſedemus labore: tum, quia contra contumaces agimus, qui non

5. *Fuit possibilis.* Quod vero hæc immunitas fuerit possibilis, indubitatũ est etiã apud aduersarios. Quod sacris literis nõ repugnet, latè ostẽdimus q.5. huius libri. Quod nec repugnet traditioni Ecclesię, patet ex dictis supra q.2.&6. Deniq; quod nõ repugnet dignitati Redemptoris, latè mõstrabimus inferius q.vlt. Quin potius ex ijs, quæ in præcitatis quæstionibus scripsimus, satis patet hãc immunitatẽ & sacris literis esse consonam, & traditionibus Ecclesiæ: & in magnã cedere excellẽtiã redẽptionis, quæ facta est per Christũ. Cur igitur hęc immunitas B. Virgini denegabitur? etenim omnimoda immunitas ab omni labe actualis peccati ideo à Patribus, & ab Ecclesia B. Virgini tribuitur, quia talis immunitas secundum rectã rationẽ lumine fidei illustratam, decebat dignitatẽ matris Dei, vt lib.4.q.1. latius ostẽdemus. Imò ob eandem decentiã ibidẽ monstrabimus in B. Virgine nec fuisse fomitẽ peccati, nec potentiã peccãdi. Vide in confirmationem huius rationis, quæ latè scribunt *Suarius, Bellomont. Iustinianus, Pineda, Luzero, Piçaña, Lezana, Stephanus Mendez in locis supra citatis*: & de efficacia argumẽti sumpti ex decẽtia, vide *Cordubẽsem lib. 1.q.44.ad 1.arg.contra 6.§.Secunda autem ratio*: nam cum hęc ad concionatores potius pertineãt, quã ad speculatiuã disputationẽ, satis sint quæ de hac q.diximus.

Suarius. Bellom. Iustinian. Pineda. Luzero. Piçaña. Lezana. Stephanus Mendez. Cordub.

QVÆSTIO VIII.

Vtrùm, si hæc controuersia aliquando foret diffinienda, diffinienda sit sententia, quæ B. Virginem à macula originali liberat?

ARTICVLVS VNICVS.

§. 1.

Referuntur variæ sententiæ.

1. *Variæ sententiæ.* HVnc articulum q.4. art.5. huius libri solum excitauimus, expendendo dũtaxat Patrum tam antiquiorum, quàm iuniorum iudicium: hoc loco generaliter eam excitamus, & inquirimus; vtrùm absolute loquendo, si hæc controuersia sit diffinienda, diffiniri debeat pars, quæ B. Virginem à macula originali liberat? de quo variæ sunt Theologorum sententiæ.

2. *1.opinio.* Prima opinio affirmat neutram huius controuersiæ partem posse vnquam ab Ecclesia diffiniri de fide; & ideo non admittit suppositionem in titulo pręsuppositam. Hanc opinionẽ probauit *Melchior Canus lib.4. de loc.theol. c.4. & lib.7. c.3. concl.4.& lib.12.c.11.* Fundamentum ex eo sumit, quia ista quæstio ad fidem non spectat: & inde infert omnium Patrum consensum, quo docent B. Virginem in peccato originali fuisse conceptam, ideo hanc partem non cõstituisse de fide; quia res, de qua controuertitur, ad fidem non pertinet.

Canus.

3. *2.opinio.* Secũda opinio nõ solum docet, si aliqua ex duabus oppositis sentẽtijs aliquãdo de fide diffiniẽda veniat, illam fore diffiniẽdam, quæ affirmat B. Virginem peccatũ originale cõtraxisse; sed etiã addit sententiam, quæ eam ab originali liberat, nunquam posse diffiniri de fide. Ita expresse colliges ex *Medina 3.p.q.27.ar.2. cõcl.2. §.Sed circa hãc conclusionẽ*, vbi pro ea citat *Caietanum in d.tract.de Concep.B.Virginis*, sed ibi non dicit nostram sententiam nõ posse diffiniri; sed suam diffiniendã fore, si ad diffinitionem veniatur. Et in hoc sensu hanc opinionem probarunt plures ex aduersarijs, qui ante Sixtum IIII. scripserunt: inter quos est Bandellus. *1.fundam.* Huius opinionis fundamentum inde sumunt; quoniam omnes Sancti antiquæ Ecclesiæ in priori sententia conueniunt: iam vero non possunt Patres vnanimi consensu in aliquam ire sententiam, quę à parte rei sit fidei cõtraria. Quomodo igitur poterit Ecclesia diffinire de fide B. Virginẽ peccatũ originale nõ cõtraxisse? etenim hanc sententiã diffiniẽdo, condẽnaret omnes Sanctos antiquæ Ecclesiæ, quod fieri nõ potest. *Secundum* Accedit (inquit Medina) quoniã opinio, quæ B. Virginem ab originali liberat, nullas pro se habet Scripturas authenticas, nullas antiquas reuelationes: cũ tamen Ecclesia in diffiniendis rebus fidei nõ vtatur nouis reuelationib⁹, sed testimonijs sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrũ. *Tertium.* Facit adhuc (inquit Medina) quoniam cũ tali consensu orbis, nec Sixtus 4. illam partẽ voluit determinare, nec Concilium Trid. nec aliqui nostrorum temporum Summi Pontifices.

4. 3. opinio. Tertia opinio vni, & alteri opinioni ex diametro contradicit: contradicit primę; quia admittit materiā huius controuersię ad fidem pertinere, ac proinde posse per Ecclesiam diffiniri de fide: & in hoc cum illa consentit opinio secūda. Contradicit secundæ opinioni; quia nō solum asserit, si Ecclesia aliquādo ad huius controuersię diffinitionem accedat, illam esse diffiniēdam, quæ B. Virginis Conceptionem ab originali liberat; sed constanter defendit oppositam sententiam diffiniri non posse: in quo secundæ opinioni repugnat.

3. opinio vera. ¶ Ego hanc tertiam sententiam, vt verissimam & certissimam semper amplexus sum; & nunc eam cōstantius amplector. Cuius veritatem confirmabimus, si tamē prius cōfirmemus suppositionem, quam contra Canum supponimus.

§. 2.

Alteram huius controuersiæ partem posse ab Ecclesia diffiniri de fide.

5. Altera pars potest diffiniri cōtra Canum. Suar. Bellom. Ojeda. Pitigian. QVod igitur attinet ad id, quod supponitur, statuimus hāc cōclusionē contra Canum *alteram huius controuersiæ partem posse de fide diffiniri.* Hanc conclusionē expresse defendunt *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 6. §. Dico tū primo, pag. 50. col. 1. Bellomont. 2. to. ad eandē 3. p. disp. 117. c. 14. §. Hac vero primum n. 148.* satis *Ojeda in sua informatione pro immaculata Conceptione cap. vlt. fol. 53. pag. 1.* expresse *Franciscus de Pitigianis ad 3. Scoti q. 1. ar. 6. cōcl. 1. pag. 147.* Pro eadē opinione citatur *Abulensis paradoxo 1. c. 21.* sed ibi nec verbū de hoc agit: eā tamen satis supponūt authores 2. opinionis. f. *Caietanus, Medina. Bañes, & alij*: quā opinionem vt indubitatam nos etiā comprobamus: nec enim potest nō pertinere ad fidē quęstio, cuius altera pars ex testimonio S. Cecilij ab Apostolis iā fuit diffinita, vt ostēdim⁹ *supra q. 5. ar. 3. sec. 4. per totā.* Secūdo; quia illa quæstio ad fidē pertinet, quæ facit ad verū & genuinū sacræ Scripturę intellectū: iam vero hæc quæstio plurimū conducit ad verā explicationē multarū propositionū, quæ in sacra Scriptura tanquā regulæ fidei proponuntur: ex illius enim resolutione colligitur, vniuersalitatē illarum propositionū nō esse logicam; ita vt nullā patiatur exceptionem; sed esse vniuersalitatē legalē, quæ Principis specialia priuilegia nō tollit, vt ostēdimus *sup. q. 1. ar. 2. 4. & 5.* ob quā rationē B. Virginem natā fuisse ex vtero sine peccato originali, est veritas ad fidē pertinēs: quod Canus nō negabit. Cur igitur ad fidē nō pertinebit, an B. Virgo in vtero sine peccato originali cōcepta fuerit? Accedit 3. quoniā id satis supponitur à *Sixto 4. Alexand. 6. Pio 5. & nouissime à Paulo 5. Dño nostro*; quatenus iubēt, *vt nullus alteram harū opinionum hæresis damnet, donec à Romana, & Apostolica Sede altera fuerit diffinita.* Quę verba satis denotant hanc litē ab Ecclesia diffiniri posse. Satis etiā hoc conuincit, quoniam (vt doctè aduertit Suarius) hæc veritas est supernaturalis plurimum referēs ad Christianā pietatē: imò pertinet ad diuinū cultū, vt patet ex celebratione festi Cōceptionis authoritate Romanę Ecclesię, nō solum instituta, sed etiā confirmata; quā etiam ipsamet Ecclesia populo fideli persuadet; imò etiam damnat, & punit, qui asseruerit celebritatē istā sub tit. immaculatæ celebrari nō posse: quod nō faceret, si hæc veritas ad fidem quoquo modo nō pertineret: nam ob hanc rationem Ecclesia post longam controuersiā definiuit B. Virginē omni actuali culpa caruisse, vt dicemus lib. 4: & eam sinę peccato originali ex vtero fuisse natam; & iam à mortuis resurrexisse; & in cœlum in corpore suo iam assumptam fuisse; ita sua authoritate cōfirmauit, vt sine errore oppositum affirmari non possit: idq; instituēdo, vt & dies Natiuitatis, & Assūptionis in tota Ecclesia publicè celebraretur. Quare si nullus dubitare potest duas illas veritates, olim in Ecclesia dubias, & controuersas, quæ non dum de fide sunt diffinitæ, posse ab Ecclesia diffiniri de fide; cur veritas immaculatæ Cōceptionis non poterit de fide diffiniri? etenim (vt doctissimè aduertit Suarius) hæc veritas satis est conformis sacris literis; & à Patribus tam antiquissimis, quàm nouioribus fere communi consensu est probata (vt contra aduersarios in hoc 3. libro iam ostendimus) ab vniuersali Ecclesiæ confensione ita paulatim recepta, & aucta, vt dubitandum non sit, hoc pietatis in hanc veritatem augmentum esse à motione

Falso citatur Abul.

1. ratio.

6. 2. ratio.

7. 3. ratio.

Suarius.

Alia rat.

Suar.

Spiri-

Spiritus Sancti, maximè cum fiat authoritate, & persuasione Romanæ Ecclesiæ. Quis igitur dubitabit Spiritum Sanctum sensim Ecclesiam docere, vt plenitudo gratiæ, quæ B. Virgini de fide tribuitur, ita sit intelligenda, vt à primo suæ Conceptionis instanti statim plena fuerit? etenim Spiritus Sanctus, ipso communi Ecclesiæ, & fidelium consensu, sæpe explicat non solum traditiones ab Apostolis acceptas; sed ipsam etiam Scripturam sacram.

9. *Reijcitur Canus.* Relegetur igitur Cani opinio, qui in hoc turpiter errat, quod putat Sixtum quartum, Leonem decimum in Concilio Lateranensi. & Concilium Tridentinum, ideo hanc quæstionem definire noluisse, quia materia huius controuersiæ ad fidē non pertinebat: oppositum enim ex dictis satis conuincitur. Cur autem Deus noluerit eam de fide tunc diffiniri? solus Deus scit: satis nobis erit Deum ideo nō mouisse Ecclesiam ad huius veritatis diffinitionem; quia non dum expediens iudicauit, id diffiniri; quanuis ad id diffiniendum sufficiens fundamentum non defuerit. *Paulus.* Dicamus igitur cum Paulo: *O altitudo diuitiarum, scientiæ, & sapientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius.*

§. 3.

Quæstio optima.

Sententiam, quæ asserit B. Virginem contraxisse peccatum originale, non posse diffiniri de fide: nostram autem diffiniendam esse, si hæc quæstio aliquando diffinienda veniat.

10. SVpposita præcedente veritate, quod controuersia ista potest diffiniri de fide; expendendum est, quænam diffinienda erit, si ad diffinitionem aliquando deuentum fuerit? *Opinio Medinæ.* Huic dubitationi Medina constanter respondit, sententiā, quæ B. Virginem ab originali præseruat, non posse de fide diffiniri; & subinde diffiniendam fore, quæ docet, eam contraxisse originale. Et putat hanc opinionem probasse Caietanum. Sed Caietanus expresse non dixit nostram sententiam non posse diffiniri; quāuis eam insinuet.

11. *Vera conclusio.* Nos hanc statuimus conclusionem: *B. Virginem contraxisse peccatum originale, non potest de fide diffiniri: quare si ad diffinitionem aliquando deueniatur, absque dubio diffinietur, eam ab omni originali labe fuisse præseruatam.* Hanc conclusionem in his terminis statuimus, quanuis *Suarius, & Bellomontanus superius citati* mitius loquantur, & solum asserant difficilius fore, vt Ecclesia vnquam iudicet, & tanquam dogma fidei definiat B. Virginem in peccato originali conceptam esse: facilius tamen fore, vt definiat eam ab originali fuisse præseruatam. *Suarius, et Bellomōt. mitius loquuntur.* Ego tamen olim constanter affirmaui, & modo affirmo contrariam diffiniri non posse: nostram autem absque dubio diffiniendam fore, si ad diffinitionem aliquando accedatur. *Propria & constās authoris sententia.* Quæ opinio placuit *Fr. Francisco Pitigiano vbi supra.* *Pitigianus 1. fund.* Fundamentum primum huius opinionis sumitur ex eo, quod ex grauissimo S. Cecilij testimonio constat, hanc controuersiam pro immunitate B. Virginis ab Apostolis iam fuisse de fide diffinitam; quanuis temporum iniuria talis diffinitio ex hominū memoria deciderit. Fieri igitur non potest, vt opposita sententia aliquando diffiniatur: quod enim semel de fide diffinitum est, ita certum est, vt oppositum in se à parte rei semper sit falsum: fidei autem falsum subesse non potest.

12. *2. fundam.* Deinde hoc ipsum efficaciter probatur ex ijs, quæ scripsimus supra q. 6. ar. 1. prop. 4. & 5. vbi latè ostendimus sententiam, quæ B. Virginem ab originali liberat, ita simpliciter esse veram, vt falsa esse non possit: quo supposito fundamento, vtraque pars nostræ assertionis euidēter demonstratur: nam quod de fide ab Ecclesia diffinitur, infallibilē habet veritatē: & quanuis ante diffinitionem hæc infallibilitas non appareat; in se tamē ita semper fuit verum, vt nunquā aut fuerit, aut potuerit esse falsum, vt ex materia de fide supponimus. Quare B. Virginē à peccato originali fuisse præseruatā ita semper fuit verū, vt nunquam potuerit esse falsum; & eam contraxisse originale peccatum, ita fuit falsum, vt supposito decreto diuino nunquam potuerit esse verum: quare nec hoc posterius poterit de fide diffiniri; sed si ad diffinitionē veniēdū sit, illud prius necessario diffinietur.

13. 3. *fundam.* Tertio eadem veritas satis efficaciter colligitur ex constitutione Sixti quarti in Extrauag. *Graue nimis*, de reliq. & venerat. Sanctorum: quatenus damnat vt falsam, temerariam, & erroneam assertionem, quæ asserit hæreticum esse B. Virginem non contraxisse peccatum originale: non ob aliam rationem, nisi quia affirmat, esse hæreticum id, quod Romana Ecclesia celebrat, vt patet ex illis verbis: *Sane cum Sancta Romana Ecclesia intemeratæ, semperq́ Virginis Mariæ Conceptionem solenniter celebret, nonnulli, &c.* Quibus verbis satis significat assertionē illam de hæresi aliquando damnari non posse: quomodo enim de hæresi damnari poterit, quod Romana Ecclesia solenni celebritate colit? etenim in cultu diuino Ecclesia errare non potest, vt in superioribus ostendimus. Porrò si illa sententia non potest de hæresi vnquam damnari; vtique opposita sententia non poterit vnquam diffiniri de fide: bene tamen poterit de fide diffiniri, quod B. Virgo fuit â peccato originali præseruata: quoniam Sixtus IIII. quando prohibet assertionem, quæ asserit B. Virginem in peccato fuisse conceptam, de hęresi damnari; eam non prohibet, vt falsam, temerariam, & erroneam, sed ex eo solum, quia asserit damnatum esse de hæresi, quod Ecclesia non dum damnauit. Vide quæ diximus *suprà q. 2. art. 2.*

Sixtus 4.

14. 4. *fundamentum.* Quarto loco eadem veritas eodem argumēto confirmari potest, quo Caietan⁹ suā opinionē cōfirmat: etenī vt ex Conc. Vienensi sub Clemente V. habemus, quādo aliqua controuersia inter Theologos agitata de fide ab Ecclesia diffinienda venit, illa pars absque dubio diffinietur, quę & in se probabilior fuerit, & dictis Sanctorum magis consona; quia (vt ait Caietanus) â Spiritu Sancto inspirati locuti sunt Sancti Dei omnes; & subinde contraria illis sentētia de fide prodire nequit: sed B. Virginem fuisse â peccato originali præseruatā, est sententia longe probabilior, & doctrinæ Sanctorum magis consona. Ergo illa absque dubio diffiniēda erit, si Ecclesia ad diffinitionem accedat. Consequentia huius discursus est legitima: maior est fundamentū Caietani. Minor autē, quod attinet ad Patres, euidenter demōstrata est supra q. 4. per totam, vbi ostendimus Caietanū (qui alios falsarios appellat) falsitatis euidenter cōuinci, dum asserit, suam sententiā in sinu Patrum securam requiescere, cum omnes pro se habeat; nostrā autem nullum aut Sanctum, aut insignem Doctorem: quod esse falsissimum euidenter constat; siquidem omnes Patres pro nobis stant, si tres vel quatuor excipias: s. *Erardum, ex anno 1147: D. Bernardum (cum dubio tamen) ex anno 1140: Innocentium 3. ex anno 1200: & Clementem sextū ex anno 1330.* Ex quo patet ante centuriam millesimā nullum Sanctorum, aut Doctorem illustrem pro contraria opinione stetisse: & tamen ante illam, & post illam centuriā, innumeros pro nostra stare sententia.

Falsitatis arguitur Caiet.

Quatuor tātum Patres pro cōtraria opinione.

15. Quin potius, licet daremus omnes fere Patres antiquos pro cōtraria stetisse opinione (quod non damus) adhuc tamen, vt nostra sententia posset, & deberet diffiniri, satis superq; esset, quod Doctores Ecclesiæ iunionis, nostram amplecterentur sententiam, vt patet ex dictis *supra q. 4. art. 5. §. 4. concl. 3. n. 17.* vbi vide, ne iterum eadem repetamus, quando ad institutum id multum non referat, ideo quia aduersarij falsa suppositione nituntur. Quare quod attinet ad Patres, minor nostri argumenti est verissima. Quæ etiā verissima est, quod attinet ad illius probabilitatem: etenim *ex q. 6. artic. 1. §. 7. prop. 3. n. 42.* euidenter patet, nostram sententiam longe esse probabiliorem: etenim id clare demonstrat festum Conceptionis authoritate Romanæ Ecclesiæ institutum, sub titulo immaculatæ, & immunis à labe originali: quod sub eodem titulo in toto orbe Christiano celebrari præcepit Ecclesia Romana. & concessis indulgentijs ad illius celebrationem omnes fideles allicit. Quare si Romana Ecclesia hoc non diffinit de fide; saltem declarat sententiam illam longe esse veriorem, & probabiliorem, vt in dicto art. 5. latè ostendimus. Quomodo enim Ecclesia Catholica poterit diffinire contra id, quod tanta cum deuotione coluit, vt orando sub ea certitudine peteret, & gratiam, & gloriam sibi donari, sub qua

Nec diffinietur etiamsi omnes fere Patres pro illa stent.

Est probabilior.

Beatæ

Beatæ Virginis immunitatem celebrat, vt diximus in dicto artic 5.§.5.num.24. Denique, vt rem concludamus, quomodo poterit diffinire de fide contra doctrinam, de qua populum Christianum ab ipsa pueritia iubet edoceri? Etenim in his Ecclesia errare non potest, quamuis non diffiniendo illa doceat, sed vt pie tenenda, vt ostendimus in d.q.6. articu.1. prop.4. & 5. n.53. & 54.

§. 4.

Quod vere esset martyr, qui pro hac immunitate mortem subiret.

16. *Qui probae veritate moreretur, esset vere martyr.*

EX hac verissima resolutione infertur ita certam esse sententiam, quæ docet B. Virginem ab omni originali macula fuisse præseruatam, vt qui pro illius defensione moreretur, veram obtineret martyrij palmam. Hāc resolutionē vt verissimam semper approbaui, & modo etiam approbo: quam in terminis nouissimè approbauit *Aluarus Pisaña de Palatios in suis discursibus pro immaculata Conceptione discursu 2. punct.2. in fine fol.8. pag.2.* & satis euidenter demōstratur ex ijs, quæ diximus, & ex ijs, quæ de causa martyrij docent Theologi *in 4. dist.47. & D.Thomas 2.2. q.124. art.5.* vbi resoluit non solum esse martyrem, qui propter confessionem fidei mortem subit, sed etiam qui pro bono alicuius virtutis eam patitur, dummodo eam in Christum referat. Quare cum hęc veritas (scilicet *quod B.Virgo ab originali fuit præseruata*) sit quædam veritas pia, cum ab Ecclesia Romana in gloriā Christi & Dei, & Virginis honorē, non solū celebretur, & colatur; sed etiā fidelibus celebranda proponatur, & præcipiatur; nulli dubiū, quin meritorium sit, illam amplecti, & pro tanto beneficio Deū laudare, vt ait Sixtus quartus in Extrauag. 1. de reliq. & veneratione Sanctorum: quod satis est, vt qui pro hac veritate mortem subierit, vere eam subeat pro opere virtutis ad pietatem pertinente, imò etiam pertinente ad pietatem fidei, ad quam Ecclesia allicit: & subinde satis superque est, vt verè sit, & dicatur martyr. Et cum hoc sit indubitatum, satis sit de hac quæstione hæc dixisse.

QVÆSTIO IX.

Vtrùm sola sententia, quæ B. Virginem ab originali liberat, sit populo publicè proponenda, & prædicanda?

ARTICVLVS Vnicus.



SI vero inquiras quomodo aut Theologi, aut Prædicatores Verbi Dei, de hac cōtrouersia loqui debeant? sit primum assertum. *In scribendo, aut disputādo in Scholis, publicisq́; & Scholasticis concertationibus, vel alias coram doctis viris, & vbi nulla scandali subest occasio, vtraque pars libere defendi potest, vt Pius Quintus declarauit in Bulla, quæ incipit super speculam in hæc verba: Cæterum quādiù per Apostolicam Sedem altera pars diffinita non fuerit, oppositaque sententia condēnata; liceat viris doctis in Academicis disputationib⁹, siue Generaliū, aut Prouincialiū Capitulorum, vel vbi alias intersunt, qui rē capere possunt, nec scādali vlla subest occasio, de illa quæstione differere, & argumentis vtramque partem vel asserere, vel impugnare: dum tamen neutra, veluti erronea prædicetur; seruenturque illa omnia, quæ à Sixto prædecessore nostro scripta sunt.* Quæ omnia eisdem verbis confirmat, & innouat Dominus noster Paulus V. in sua constitutione edita die vltima Iulij anno 1616. Pontificatus vero anno 12. Quare aduertendum est in disputationibus capitulorum, siue Generalium, siue Prouincialiū intersit populus rudis, & simplices mulieres; ita vt probabilis immineat ratio scandali: si enim vlla scandali ratio immineat; non poterit hac de re publicè disputari: secus vero si nulla immineat; vt verè non imminet, quando defenditur immuntias B. Virginis, quam Ecclesia celebrat, & auditores intelligunt eam solum impugnari arguendo, non decidendo.

1. *Quæstio necessaria.*

1. *Assertio.*

Pius 5.

Paulus 5. Dominus noster.

2. 2. *Assertio*

Secundum assertum: *Si coram populo, aut pro concionibus, aut alio quouis modo affirmetur, aut defendatur B. Virginem contraxisse peccatum originale, si immineat occasio scandali, graue erit peccatum hoc defendere:* vnde

meritorium erit Doctoribus, & concionatoribus hanc Ecclesiæ instructionem, & doctrinam populo exponere, & eundem ad illius cultum allicere, eam confirmando ex sacris literis, & Patrum testimonijs.

7. ¶ Aduertendum tamen est, hanc assertionem, & veritatem ita esse populo prędicandam, vt non proponatur tanquam dogma fidei, mysteriumque ad salutem necessarium; sed vt assertio quędam certa quidem, certitudine tamen pia, & ab Ecclesia instinctu Spiritus Sancti probata; ne populus, dum eam audit, eam accipiat tanquam de fide, vt scandalizetur, si audierit oppositam sententiam in Scholis posse defendi.

8. 4. *Assertũ.* Quartum assertum: ***Licitum est prædicatoribus, dum concionantur, rationibus, & argumentis confirmare, B. Virginẽm sine originali fuisse conceptam; dummodo oppositã sententiam rationibus non impugnent, aut refellant.*** Hæc assertio viris doctissimis probatur, & vsu â multis sæculis iam recepto videtur indubitata: etenim Pius quintus in præcitata Bulla â Sanctissimo Paulo 5. nouissimè approbata, & innouata, non simpliciter prohibet alterã partem rationibus confirmare; sed ita eam confirmare, vt argumentis altera refellatur, & impugnetur, vt patet ex illis verbis: ***Rationibus, & Doctorum authoritate asserendo propriam sententiam, & contrariã refellendo, aut impugnando.*** Quæ verba vtramque coniunctiuam requirunt, vt prohibitioni contraueniatur. Quare ille dicetur propriam sentẽtiam asserere, cõtrariam refellendo, qui suam sententiam ita argumentis confirmat, vt contrariam positiuè impugnet, & illius argumenta dissoluat: etenim formalis disputatio in hoc est posita, vt argumẽta afferantur in propriæ sententiæ confirmationem, & alia ad contrariæ impugnationem, cum solutione argumentorum. Quare qui immunitatem B. Virginis ab originali peccato rationibus, & authoritatibus simpliciter cõfirmat, nihil de aduersaria curando; quanuis aduersariã tacite refellat;

8. eam tamen expresse, & formaliter nõ refellit; nec ita suam confirmat, vt cũ aduersario disputet. Et hãc sententiam iam admisit antiqua â multis sæculis concionatorum consuetudo: solent enim hanc B. Virginis prærogatiuam pijs, & probabilibus rationibus, petitis tum ex sacris literis, tum ex Patrum testimonijs confirmare: nec sane sine fundamento: nam Ecclesia ex eo, quod festum Conceptionis celebrat, facultatem facit concionatoribus, vt eandem publicê confirment: & hæc immunitas in ipsis Ecclesiæ Officijs, Patrũ testimonijs, & rationibus expresse confirmatur: eandẽ igitur concionatoribus facultatem facit: & merito; quoniam in ijs, quæ ad fidem, vel ad diuinum cultũ, vel ad Religionis pietatẽ spectant *parati esse debemus, rationem reddere omni poscenti nos*, vt patet ex D. Petro. 1. cap. 3. Quare non fuit mens Summorũ Pontificum prohibere huiusmodi simplices absque vlla specie concertationis, & disputationis confirmationes; sed eas solum, quæ (vt testatur Gerson) olim in concionibus fiebant: ita enim concionatores concionabantur, vt suam opinionem confirmarẽt, & contrariam nõ solũ impugnarent, sed etiam reprehenderẽt. Cuj abusui tanquam causatiuo seditionũ, & tumultuum Summi Pontifices sapientissime obuiarunt.

Non damnabo, si quis cõcionando aliquam adducat rationem, & respondeat solutioni, qua solui posset; dum tamen nõ explicet solutionem esse aduersariorum; sed simpliciter dicat; *Non est quod dicatis, &c.* Similiter non dãnabo, vt pœnas statutas incurrat, siquis in discursu cõcionis aliquod aduersariæ sententiæ fundamentum simpliciter soluat; dummodo non explicet illud ab aduersarijs adduci: quia in hoc non reperitur aliqua impugnationis species. 9.

QVÆSTIO X.

Quomodo B. Virgo ab originali macula fuerit præseruata?

¶ *Annotatio pro explicatione quæstionis.*

tiã prius natura fuit illi infusa, quam macula resultaret?

ARTICVLVS I.

Vtrùm B. Virgo ideo maculam originalem non contraxerit, quia in Adamo non peccauit?

1. *Pars affirmans.* PArtem affirmantẽ probarunt omnes, qui docuerunt B. Virginem in Adamo non peccasse: & ob id ad contrahendã maculam peccati in Adamo cõmissi obnoxiam non fuisse. Ita enim in hac materia theologizant, vt B. Virgo existens in lumbis Adami habuisset quidem debitum peccandi, peccante Adamo; & subinde contrahendi maculam Adami: at tamen ab illa lege speciali priuilegio fuisse exemptam, ne Adamo peccante in eo peccaret, & ex cõsequenti ne maculam contraheret illius peccati, cum illud in Adamo non cõmiserit. Ita hanc difficultatem explicant *Catharin.* Catharinus, quem sequũtur omnes, qui putant B. Virginem in Adamo nõ peccasse, quos citauimus supra lib.2.q.3.ar.1.& q.4.art.3.

2. *Reijcitur opinio.* Hic tamen dicendi modus non est admittẽdus, sed reijciendus, tanquam parũ tutus in fide: quia parum tutum est asserere, B. Virginem in Adamo nõ peccasse, nec ex culpa Adami habuisse debitum contrahendi maculam originalem, vt in duobus citatis locis late demõstrauimus.

ARTICVLVS II.

An B. Virgo originalem maculam non contraxerit; quia culpa, quam in Adamo commisit, in lumbis Adami, & aliorum parentũ fuit illi remissa?

§. 1.

Argumenta partis affirmantis.

1. *Arg. partis affirmantis.* 1. Arg. QVi partem affirmantem huius quæstionis probauerit, inueni neminem: pro illa tamen possunt adduci nonnulla argumenta. Primum est quia isto modo facilè intelligitur, quomodo B. Virgo à contrahenda macula originali præseruata sit, idque meritis Christi: quod exemplo declaratur: etenim potest quis filios suæ captiuæ adhuc existentes in pura illius potentia à seruitute liberare, si illos libertate donet, matre adhuc in captiuitate permanente: hac enim data libertate, filij nondum concepti, sed concipiendi, non solum liberi nascentur, sed etiam ab omni iugo seruitutis ab ipsa captiua liberi concipientur. Potuit igitur Deus B. Virginem adhuc virtualiter existẽtem, vel in Adamo, vel in quocumque alio parente hac donare libertate, vt nõ subiaceret seruituti cõtrahẽdæ maculæ, cũ cõcepta fuerit: quid enĩ hoc implicat? nam Deum filios non dũ conceptos in parentibus sanctificare, vt possibile admittit D. Thomas in 3. dist. 3.q.1.art.1.q.1.ad 1. & satis admittunt Theologi, inter quos est Suarius 2.tom. ad 3.p.disp.3. sect.3. pagin.33.col.2. & potuit eam hac donare libertate ex meritis passionis Christi præuisis; cum hoc nullam contradictionem implicet. Cur igitur non dicemus Deum B. Virginem à cõtractione originalis maculæ hoc modo liberasse?

Secundo confirmatur: quoniam licet B. Virgo, aut quiuis alius Adami filius nõ potuerit in parentibus à culpa in Adamo cõmissa mundari per infusionem gratiæ sanctificatis; potuit tamen ab ea mundari per legem, & decretum Dei extrinsecũ, quo statueret vt à suis parẽtib' absq; originali culpa cõciperetur: quid enim hoc implicat? 2. *2. Argum.*

Tertio, & vrgentius corroboratur: quoniam licet B. Virgo in parentibus à peccato Adami liberari non potuerit per gratiam sanctificantem; nihil tamen impedit, quo minus ab eo liberari potuerit per puram, & simplicem illius culpæ remissionem; quæ, vt verissima habet opinio, per potentiam absolutam remitti potest sine vlla gratiæ infusionẽ, per solã non imputationem illius: hæc autem nõ imputatio, non solum fieri potest in persona in se actu existente; sed etiã in persona existente in parentibus solum potentialiter; quia in illis, persona ex illis futura, & nota est Deo, & illius imperio 3. *3. Argum.*

subie-

subiecta, vt patet. Iam vero hæc remissio culpæ, & non imputatio illius non solū faceret, vt Beata Virgo ab illo tempore iam non esset inimica; sed etiam vt inimica non foret, cum in vtero matris conciperetur, & subinde, vt conciperetur sine macula originali, quia cum tali macula concipi non potest, nisi simul cōcipiatur, cū imputatione peccati in Adamo commissi. Nec videtur assignanda ratio, cur Deus potuerit B. Virginem in Adamo obligare, vt illo peccante, ita ipsa peccaret, vt culpa illa ei imputaretur adhuc potentialiter existenti, & ita subiecta esset, & obnoxia cōtrahendę maculę, cum in propria persona conciperetur; nō potuerit autem in eisdem parentibus illi condonare culpam, eamque ei nō imputare, vt concepta iam esset libera à contractione illius maculæ. Hæc sunt huius opinionis fundamenta.

§. 2.

Argumenta partis negantis.

4. *Argumenta partis negantis,* HÆc tamen opinio, nec à Theologis recipitur, nec verè recipienda est: difficultas tamen posita est in excogitāda vera, & efficaci illius impugnatione. Quod hæc opinio non recipiatur, patet, quoniam Theologi non recipiunt B. Virginem in parētibus liberam fuisse à contrahēda macula peccati, quod in Adamo cōmmisit. Ita *D. Thomas in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 1. in corp. & ad 1. & 3. p. q. 27. art. 2. Alensis 3. p. q. 9. memb. 2. art. 3. Richard. in 3. dist. 3. art. 1. q. 1. ex Recentioribus Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 3. sect. 3. qui omnes in hoc conueniunt*, quod B. Virgo ante infusionem animæ non potuit à peccato originali liberari, & per consequens, nec potuit ab eo liberari in ipsis parentibus. *Authores huius partis. D. Thom. Alens. Richard. Suarius.*

5. *1. Arg.* Hanc opinionem probant: quoniam Deus non potuit sanctificare B. Virginē in parentibus, nisi vel sanctificando illos sanctificatione personali; vel in illis mūdando, & sanando naturam. Priori modo B. Virgo non potuit sanctificari in parētibus; quia sanctificatio personalis non transit ad filios, vt patet: nec posteriori modo, quoniam etsi Deus possit de potentia absoluta sanare naturam, vel totam in omnibus hominibus; vel in aliquibus solum, vt in illorum posteros natura iam non transfundatur cum originali culpa: tamen id nō decuit fieri à Deo; vnde nec factum est, vt aduertit D. Thomas in 3. loco citato. Quod etiam ex eo probatur: quoniam si B. Virgo cōmuni via aliquē filium generasset, vtique in illum naturam transfudisset culpa originali infectam. Quod argumento est, Deum in parentibus naturam non sanasse.

Secundo; quoniam B. Virgo in suis parentibus non erat capax sanctificationis, quæ fit per gratiam: quia gratia recipi non potest, nisi in creatura rationali in propria persona iam existente. Iam vero à peccato originali nullus nisi per gratiā sanctificantem liberatur. 6. *2. Arg.*

Tertio; quoniam cum sola creatura rationalis sit susceptiua culpæ, nulla ante infusionem animæ rationalis erit culpæ obnoxia. Ergo B. Virgo si ante infusionem rationalis animę fuisset sanctificata, nunquam fuisset obnoxia culpæ: & per consequens non indiguisset redemptione Christi: 7. *3. Arg.*

§. 3.

Hæc argumenta non sunt efficacia.

CÆterum hæc argumenta non videntur satis efficacia, vt illam opinionem falsitatis cōuincant. Nam ad primum posset vno modo respōderi, potuisse Deum B. Virginem in suis parentibus mundare per gratiam personalē intrinsecè illos sanctificantem, quæ eius esset rationis, & efficaciæ, vt illi deberetur prolis futuræ pręseruatio, & sanctificatio: hanc enim gratiam esse possibilem probat *Suar. loco citato col. 2. litera B.* Sed quia forte talis gratia non est possibilis, secundo loco responderi potest, argumētum quidem probare B. Virginem à culpa commissa in Adamo nō potuisse mūdari per gratiam intrinsecè sanctificantē: non tamen probare eam in parentibus emundari non potuisse per simplicem illius culpæ remissionem, quæ fit per nō imputationē illius: quæ est quædam gratia extrinseca. Et hoc est opinionis affirmantis fundamentum in Theologia non 8. *Ad 1.* *1. Solutio.* *2. Solutio.*

impossi-

impoſsibile. In hoc igitur deficit argumētū, quod ſupponit nō potuiſſe B. Virginē liberari à macula culpæ actualis cōmiſſæ in Adamo, niſi per gratiam, quæ aut naturam ſanaret, vt poſſet ſine macula trāſfundi; aut ſanctificaret perſonā ſanctificatione intrinſeca, cum tamen detur 3. modus liberandi per remiſsionem illius factam per nō imputationem: quem modū eſſe poſsibilem ſupponit opinio affirmans.

9. Ad 2. Ex hac doctrina patet ſolutio ad 2. argumentū: concedimus enim B. Virginē in ſuis parentibus non fuiſſe capacē ſanctificationis, quę fit per gratiam formaliter ſanctificantē, & in anima intrinſecè inhærentē: etenim cū talis gratia ex ſua natura ſit forma intrinſecè denominans, nullo modo poteſt denominare ſubiectū, & illud formaliter ſanctum reddere, niſi per intrinſecam inhærentiā: ſicut etiam albedo non poteſt formaliter reddere albū, niſi ſubiectū, in quo intrinſecè ineſt. Quare ſicut decretū Dei, quo ſtatueret Petrū cras dealbare, non ſtatim eum redderet albū; ſed ſolum in potentia pro die craſtino: ità etiam decretum, quo Deus ſtatueret B. Virginem adhuc exiſtentem in parentibus tunc ſanctificare, cū in vtero conciperetur, non ſatis eſſet, vt à tempore illius decreti B. Virginē denominaret ſanctā, & ſine peccato: alioquin B. Virgo ab æterno poſſet dici formaliter ſancta, cū ab æterno Deus decreuerit eā ſanctificare, pro inſtāti ſuæ generationis, vt dicemus. Quare argumentū ſatis probat B. Virginē in ſuis parentibus non fuiſſe capacē ſanctificationis, quæ fit per gratiā intrinſecè ſanctificantē: nō probat tamē eam in parentibus nō fuiſſe capacē, vt illi nō imputaretur culpa in Adamo cōmiſſa, vt in 3. argumento probat affirmās opinio: quæ non imputatio licet non ſanctificet intrinſecè, & liberet à peccato, liberat tamen extrinſecè.

10. Ad 3. Ad 3. reſpondetur creaturam rationalem ante infuſionē animæ rationalis capacē non eſſe, vt actu, & realiter, aut cōmittat, aut habeat culpā: cum tñ in Adamo originaliter fuerit capax culpæ, quæ originaliter eſſet ſua, & B. Virgo cum de facto in Adamo originaliter culpam cōmiſerit, & habuerit, vtiq; poſt culpam cōmiſſam capax fuit debiti ad contrahendā illius maculam, tum in Adamo, tū in parētibus: non ob aliam rationē, niſi quia in illis capax fuit, vt Deus illi culpam commiſſam imputaret, ſicut de facto ſemper imputauit vſque ad primum Conceptionis inſtans excluſiuè. Ex quo non benè infertur B. Virginem non indiguiſſe redemptione, vt in vltima quæſtione demonſtrabimus.

§ 4.
Vera partis affirmans impugnatio.

EX dictis iam patet ſtatum difficultatis in hoc eſſe poſitum, vt oſtendatur B. Virginē in parētibus, nec potuiſſe ſanctificari per gratiam intrinſecè ſanctificantem illius perſonam; nec per remiſsionē culpæ, & per non imputationē eius. Hoc autem facilè demōſtrabimus, ſi præmittamus poſſe quidē Deū de potentia abſoluta remittere peccatum ſine infuſione gratiæ, quæ eſt qualitas: id tamen non poſſe ſecundum potentiam ordinariam. Primum patet: quia id nullā contradictionem includit, vnde cōmuniter à Theologis admittitur. Secundum autē ex eo oſtenditur; quia fides docet à Deo eſſe ſtatutam legem, vt nullum peccatū remittatur, niſi per infuſionem gratiæ reconciliatiuæ, vt patet ex Paulo ad Roman. 5. multis in locis. Cui veritati ſi adiungas, fidem docere, Deum neminem ab aliquo peccato actuali, vel originali iuſtificare per ſolam peccatorum remiſsionem, ſed per gratiam realiter infuſam, & in peccatore inhærentem, vt patet ex Tridentino ſeſsione ſexta cap. tertio de iuſtificatione, & Canon. 11. neceſſario infertur neminem vnquam ab aliquo peccato fuiſſe liberatum, niſi per gratiam in ipſo receptam, & in eo perſonaliter inhærentem: cuius receptionis, & inhærentiæ Beata Virgo capax non fuit, quandiù fuit in potentia generatiua parentum. 11. Vera impugnatio.

Ex hac Catholica reſolutione colligitur vera confirmatio alterius Catholicę concluſionis. ſ. omnes ex Adamo naturaliter propagatos, ex vi ſuę generationis obno- 12. Vera demonſtratio eiuſdē aſſertionis.

xios esse ad contrahendam originalē maculā in propria persona, nisi gratia iustificante, & recōciliante in propria persona preueniantur. Ob hanc fidei veritatē fateri cogimur primā B. Virginis cōceptionē, qua caro illius in vtero matris primū cōcepta fuit, fuisse immundā, & corruptā, & subinde transfusiuam originalis maculæ; & ex consequenti carnē B. Virginis in vtero ante infusionē animæ verè fuisse carnem peccati: quod multis in locis docuisse Augustinū, & Anselmū diximus lib. 2. in q. *Vtrùm illa in Adamo peccauerit, & habuerit debitum contrahendi maculā*: quare B. Virginem in sua generatione fuisse cōprehensam sub generali regula, quæ docet cuiusque hominis generationē, vno excepto Christo, esse obnoxiam peccato, oportet ab omnibus cōcedi, vt ex Augustino, Ambrosio, & cæteris Patribus lib. 2. sępe demōstrauimus. Vtrùm vero illa prima generatio fuerit immunda vsque ad primum instans infusionis animæ? videbimus art. 4.

13. *Impugnatur opinio affirmans.* Ex his patet impugnatio opinionis affirmātis; quoniā de fide est, Deū à nullo peccato actuali, aut originali aliquem iustificare, nisi per gratiam reconciliatiuam formaliter receptam in ipso iustificato, vt patet ex dictis, & satis colligitur ex *Trid. Tridentino sess. 6. cap. 3. de iustificatione, & clarius Can. 11.* Sed B. Virgo in parētibus non fuit capax, vt aliqua illi gratia infunderetur, quę in ea realiter inhæreret: quia talis inhærentia per se supponit realem subiecti existentiam. Ergo secundū legē ordinariam fieri nō potuit, vt B. Virgini in parentibus remitteretur culpa originalis, quam in Adamo commisit.

14. *2. Impugnatio.* 2. Confirmatur: quoniam si culpa originalis in Adamo cōmissa B. Virgini remitteretur in ipsis parentibus: vtiq; prima illius generatio non fuisset immūda, nec ex se trāsfusiua maculæ in illius personam, si gratia non præseruaretur: & subinde non esset obnoxia ad cōtrahendam maculam talis culpæ. Consequens tamen, salua fide, admitti non potest. Ergo nec admitti potest antecedens. Quod consequens admitti nequeat, communis est doctrina; etenim secundum fidem B. Virgo contraheret originalem maculam, nisi per gratiam præseruaretur; vnde ex vi suæ generationis illi erat obnoxia. Sequela vero euidenter ostenditur: quoniam prima cuiusque nostrum conceptio ideo ex se dicitur immunda, & transfusiua culpæ; quia personæ generādæ adhuc imputatur culpa Adami: quia caro illa genita nullam aliam habere potest immunditiam, vt sæpe diximus. Ergo si B. Virgini in parētibus remissa fuit culpa, quam in Adamo commisit, nec amplius illi imputata est: vtique prima carnis conceptio, nec fuisset immunda, nec trāsfusiua peccati, quāuis illi nulla daretur gratia: qa culpa semel remissa iam ñ indiget gratia, vt macula eius non consequatur: & ex consequente B. Virgo non esset obnoxia maculæ culpæ; cum illa in parentibus iam fuerit remissa.

Accedit 3. quia remissio culpæ in parētibus licet satis sit, vt macula illius non resultet in persona, cui culpa remissa est: non tñ satis est, vt sit causatiua gratiæ iustificantis, & transferentis personam de statu filij Adæ, ad statu filiorum Dei, vt patet: sed vt quis liberetur à peccato originali, necessariū est, vt de statu filij Adæ, ad statum filij Dei transferatur. Ergo remissio illa culpæ facta in parentibus, non satis esset, vt B. Virgo fieret filia Dei. 15. *3. Impug.*

§. 5.

Soluuntur argumenta.

Ex his iā patet solutio ad argumēta, quæ §. 1. sunt adducta: nam primū sumptū ab exēplo eius, qui donat libertate filios ancillæ nondū conceptos; dicimus dari diuersam rationem in libertate seruitutis ciuilis, & in libertate à seruitute peccati per Christi redemptionē: quoniam vt filij in parentibus libertatem ciuilē assequantur, cum concipiuntur, & nascuntur, satis est simplex remissio seruitutis ciuilis: iam vero ad assequendam libertatem à statu culpæ, nō satis est simplex remissio seruitutis culpæ; sed adhuc requiritur gratia, quę ex se sit translatiua personæ à statu filij Adami, ad statū filij Dei: adhoc enim necessario requiritur, & remissio culpæ, & sanctificatio positiua personæ, quæ duo solum reperiuntur in gratia ex se iustificatiua, vt sępe dixim⁹. 16. *Ad 1. arg.*

Ad

17. *Ad 2.* Ad 2. admittimus B. Virginem de potentia absoluta potuisse illo modo liberari à macula; non tñ de potentia ordinaria, qua statutũ est, vt nullus à culpa cõmissa in Adamo mundetur, nisi per gratiam recõciliatiuã, & iustificatiuam, quę simul includit & remissionem culpæ, & sanctificationem personæ.

18. *Ad 3.* Eodẽ modo soluitur tertiũ argument. solũ enim probat modũ illum fuisse possibilem secundũ absolutam Dei potentiã. Quod non negamus: non probat autem illũ fuisse possibilem secundũ potentiam ordinariam: in quo sensu negamus talem liberandi modũ, vt ex dictis patet.

ARTICVLVS III.

An B. Virgo ideo maculam originalẽ non cõtraxerit, quia ex carnali copula non fuit concepta?

1. *Opinio inepta.* HVnc articulũ excitamus propter quosdã hæreticos, qui voluerunt B. Virginẽ à suis parẽtibus Ioachimo, & Anna non ex cõmistione seminũ per carnalem concubitũ ortam esse, sed præter cursum cõmunẽ hominũ: vt satis explicat Epiphanius aduersus hęreses lib. 3. cap. 79. vbi refert Collyridianos hæreticos hãc habuisse opinionem, siue potius hæresim. Quomodo autem concepta sit, duobus modis explicatũ inuenio: nam *Baronius.* *Baronius tom. 1. & lib. 1. apparatus ad annales Ecclesiasticos pag. 11. lit. B.* refert hæreticos illos dixisse Dei genitricem Mariam humanæ naturę prorsus expertẽ fuisse, & diuinę tantũ participem. *Dupliciter explicatur* Alij vero hũc errorem ita explicant, vt Ioachimus, & Anna eam genuerint nõ per naturalem coitũ, quo cæteri hominum generantur; sed per solos pudicos, & vel spirituales amplexus, quibus ad inuicẽ sunt amplexati, cum post admonitionem Angeli de filia cõcipienda primũ se se inuiserũt: quẽ explicandi modũ apud nõnullos legi. Ex quo satis infertur quonam modo apud illos B. Virgo libera fuit ad contrahenda macula originali: etenim quia ex Adamo seminaliter non descendit, peccãti originalis nexu minimè tenetur.

2. Hæc tamen opinio plures cõtinet hęreses Philosophiæ repugnantes, nam si *Opinio plures hæreses continet.* priori modo explicetur, quem refert Baronius, primũ infertur B. Virginẽ humanæ naturæ prorsus fuisse expertem; & ex cõsequenti Christũ illius participem non esse, cũ ab ea naturam assumpserit. Deinde infertur, illã nõ esse Adami filiã, & ex consequenti Christũ filium Adami dici non posse: siquidẽ ideo filius Adami dicitur quia ab eo per B. Virginẽ corporalem substantiam habet. Denique si B. Virgo ab Adamo naturali propagatione non descendit, ex se, & ex vi suæ formationis non est peccato originali obnoxia: quod idem sequitur, si illa ab Anna non per coitum, sed per solos corporales amplexus nata est: hoc enim modo ab Adamo per rationem seminalem non descenderet. Vt omittamus, quod iuxta priorẽ dicendi modũ, nec Ioachimi, nec Sanctæ Annæ vera diceretur filia: iuxta posteriorẽ vero, & si B. Annæ filia dici posset, nullo tamen modo posit dici filia Ioachimi; quia semen illius ad actiuam eius generationem non concurreret.

Relictis igitur his, vel fabulis, vel delirijs, imò etiam hæresibus; asserendum est 3. *Vera opi-* B. Virginem per carnalem Ioachimi, & Annæ coniunctionem, & realem vtriusque seminis commistionem naturaliter cõceptam esse. Quæ est indubita opinio, de qua vide Epiphanium loco citato, & Nyssenum in orat. de natali Domini, & Damascenum in orat. de dormitione B. Virginis.

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm B. Virgo ideo ab originali libera fuerit; quia Deus ante infusionem animæ carnem mundauit, ne animam inficeret?

§. 1.

Refertur opinio affirmans.

QVarta opinio ideo putat B. Virginem pro instanti suæ generationis ab originali fuisse liberã, quia 1. *Opinio affirmans.* Deus carnem in vtero matris conceptã, ante infusionem rationalis animæ mundauit: mundata autem non potuit anima sibi vnitã inficere. Hanc opinionem plu-

timos Theologos olim probasse testatur Iacobus de Valẽtia ad illa verba Psal. 45. *Arcũ conteret, & cõfringet arma* pag. 132. col. 4. vbi pag. 134. col. 4. eam defendit vt probabilem: & apud antiquos fuit opinio cõmunis, quam probarunt Galatinus, & Ambrosius Catharinus.

2. *Fundamentũ opinionis.* Huius opinionis fundamentum sumi potest ex opinione grauissimorũ Theologorũ, qui docuerunt peccatum Adami trãsfundi in animam, quia caro immũda animam inficit. Quam putant fuisse sententiam Augustini, Ambrosij, & aliorũ Patrũ. Quare si caro B. Virginis in vtero matris mundata est, antequam anima infunderetur, vtique non potuit animam inficere, nec in eam transfundere originalem maculam: & per consequens, nec eã potuit transmittere in personam B. Virginis, cum per infusionem animæ primũ fuit concepta.

3. *Quomodo caro in vtero sit mundata.* Quomodo autem caro B. Virginis in vtero matris ante infusionẽ animæ fuerit mũdata? varijs modis explicãt: duo tñ sũt potiores: quoniã, vel ideo mundata fuit, quia fuit sine vlla parentum libidine, & concupiscentia concepta, vel quia aliqua Angelorũ benedictione fuit benedicta.

§. 2.

Hæc opinio recipi non potest.

4. *Non recipitur. D.Thom. Alensf. D.Bonau. Richard.* HAnc opinionẽ impugnauit *D.Thomas 3. p. q. 27. ar. 2. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 1. & Opusc. 2. c. 224. & Psal. 45. & passim alibi. Reijcitur ab Alensi 3. p. q. 9. memb. 2. art. 1. & 2. D. Bonau. in 3. dist. 3. art. 1. q. 1. vbi etiam à Richard. art. 1. q. 1. & communiter ab alijs.*

5. *1. impugnatio.* Et merito: quoniã illius falsitas ex eo euidẽter cõuincitur, quod secundũ legẽ à Deo statutã nemo potest ab aliquo peccato actuali, vel originali liberari, nisi per Christi iustitiã in ꝓpria persona receptã & inhærentẽ, vt supra diximus in q. precedente § 4 ex *Trid. sess. 6. c. 7. de iustificatione & can.* 11. *Trid.* etenĩ gratia est causa formalis nostræ iustificationis. Ergo B. Virgo nõ aliter liberata fuit à culpa originali quã per gratiã Christi in propria persona formaliter receptam; ita vt ipsa formalis receptio gratiæ fuerit formalis iustificatio, & liberatio à culpa originali. Quomodo igitur potuit ab ea mundari per mũdationẽ carnis ante infusionem animæ?

6. *2. Impugnatio.* 2. Confirmatur: quoniam si B. Virgo ideo liberata fuit à culpa originali, quia caro ante infusionẽ animæ fuit mũdata, ne animã inficeret: ergo cũ fuit personaliter genita, non indiguit gratia habituali, vt à macula peccati præseruaretur; sed de facto illã nõ cõtraheret, quantũuis gratia non donaretur. Cõsequens tñ sine errore defendi nõ potest: ergo nec antecedẽs. Sequela patet: quoniam caro illa, cũ fuit anima infusa, iam nullã habebat immunditiã, per quam solã apud istos anima inficitur: & per cõsequens iam tunc nõ erat trãsfusiua peccati: ergo, infusa anima, persona B. Virginis (seclusa quacũque gratia sanctificãte) iam non poterat contrahere originalẽ maculã: & subinde nõ indigebat gratia, vt ab illa cõtrahenda præseruaretur; quæ fuit sequela. Et quãuis Iacobus de Valentia admittat hoc cõsequens; illud tñ sine fidei errore admitti non potest: quoniã ex doctrina fidei B. Virgo de facto incurreret maculã originalis culpæ, quã in Adamo cõmisit, nisi per gratiam iustificantẽ ab ea præseruaretur: vnde nõ solũ indiguit gratia iustificante, vt fieret sancta; sed etiã vt desineret esse Deo inimica per nõ imputationẽ culpę cõmissę. Et hæc satis sint pro impugnatione huius sententiæ: nã quæ D. Thomas, D. Bonauentura, Alensis, & Richardus ad sententiã istam impugnandã adducunt, ex nostro isto medio vim habent, vt facilè intelliges.

§. 3.

Soluitur fundamentum aduersariorũ.

7. *Solutio fundamẽti aduersariorũ.* PRo dissoluendo aduersariorũ fundamento, oportebat explicare; quo modo, & in quo sensu per immunditiam carnis generationẽq; immundam trãsfundatur in animã originale peccatũ? Verum huius difficultatis explicatio lõgiorem postulabat disputationẽ, quæ ad materiam de peccato originali spectat. Illud tñ certissimũ est, carnem non dici immundam ex aliqua positiua qualitate, quam sit consecuta, aut ex flatu Serpentis in Paradiso, vt nonnulli fingunt, aut à libidine parẽtum in carnali cõcubi-

tu

tu seminûque emissione, vt alij cõmentantur: vel alia causa huius generis: sed ob eam solam rationem, quia ex se est generatiua filij Adami, qui in Adamo peccauit, & cui actu imputatur culpa, quam in Adamo cõmisit: quæ immunditia nõ est naturalis, & physica, sed solum moralis, vt in superioribus sæpe diximus. Hæc autem immunditia per nullas preces tolli potest, nec per vllam munditiam ipsius coitus, siue peccati facti; sed per solam nõ imputationem culpæ in Adamo cõmissę, per quam solam causatur carnis immunditia. Hæc autem non imputatio, licet de potentia absoluta fieri possit sine gratia, quæ sit qualitas inhærens; de potentia tamen ordinaria, quam fides prædicat, sine tali gratia fieri non potest: Cuius gratiæ nõ est capax caro ante animæ infusionẽ, vt D. Thomas cum cæteris optimè probant: vnde corruit fundamentum sententiæ affirmantis.

ARTICVLVS V.

Vtrùm B. Virgo ab originali præseruata sit, quia anima illius fuit creata in gratia antequam corpori infunderetur?

§. 1.

Refertur opinio affirmans.

1. *Opinio affirmans.* QVinta opinio ideo putat B. Virginem fuisse præseruatam à macula originali; quia anima illius prius natura quã corpori infunderetur, fuit in gratia; & subinde quia anima illius prius natura fuit grata Deo, quam corpus informaret: ex hoc enim effectum est, vt persona B. Virginis in ipsa sui Cõceptione fuerit Deo grata, gratia ipsa impediente maculæ resultantiã. Ita difficultatem dissoluunt *Iacobus à Valentia in Psal. 45. fol. 132. col. 3. & in Cantic. eiusdẽ Virginis fol. 388. col. 2. lit. M. Ioannes Ruuius contra Erasmũ errore. 5. fol. 80. col. 1. Michael de Palatio in 3. dist. 3. disp. 1. pag. 47. col. 2.* & fuit nostra ista tẽpestate aliquãdo cõmunis in Scholis, quam nonnulli tribuunt Scoto, falso tamen. *Iacob. de Valentia. Ruuius. Palatio.*

§. 2.

Non recipitur.

HÆc opinio prima facie videtur probabilis, & facilis intellectu: cõsideratius tamen expensa, est falsa, vnde mihi nunquam placere potuit. Primo; quia secundũ legẽ à Deo statutã nullus à peccato, etiã originali, liberatur, nisi per gratiam recõciliatiuã in propria persona receptã: etenim formaliter iustificamur per gratiã in nobis receptã ex *Trident. sess. 6. c. 7.* & ex Paulo ad Rom. 5. dũ ait: *Charitatẽ Dei diffusam esse in cordibus nostris*: in cordibus, inquam, nostris, i. in nobis in propria persona cõstitutis. Inde etiã probatur; quia ex eodẽ Trid. ibidem cap. 3. *Iustificatio est quædam renascentia, & regeneratio eius, qui iustificatur:* & cap. 4. *est quædam translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ*: etenim qui iustificatur ipsamet infusione gratiæ, qua iustificatur, dicitur renasci, iuxta illud Ioan. 3. *nisi quis renatus fuerit.* Et à Paulo ad Titũ 3. *Gratia dicitur lauacrũ regenerationis.* Renasci autẽ in Christo nullus dici põtest, nisi qui in veteri Adamo prius fuit natus, vt patet ex verbis citatis ex Trid. cap. 4. in illis verbis: *dicitur translatio ab eo statu in quo homo nascitur filius Adæ, ad eũ statũ, in quo renascitur filius Dei.* Quare concedendũ est gratiam, qua formaliter iustificamur, ex lege à Christo statuta necessario supponere personã iã constitutam in se ipsa, & iã corporaliter conceptã. Nõ est igitur admittendũ gratiã, qua B. Virgo ab originali fuit libera, prius natura fuisse collatam animę illius, quã anima per sui vnionẽ personam eius constitueritt nec enim, vt sic, ipsa in propria persona esset primo regenerata, sed anima in illo priori, in quo nondum erat sua: quod vera Theologia nõ admittit: nã licet persona regeneretur per gratiã receptã in anima; non tñ regeneratur, nisi per gratiã receptam in anima, quę iam sit sua per vnionem ad corpus: & inde est, vt tota persona dicatur regenerata ratione partis, id est animæ, vt actu est pars.

2. *Reijcitur. 1. Arg.* *Trident. Ad Rom. 5.* *Trident.* *Ad Titũ 3.* *Trid.*

Secundo cõfirmatur, quoniã gratia, qua B. Virgo à macula originali fuit præseruata, ex sua natura fuit gratia reconciliatiua, iuxta illud Pauli 2. Cor. 5. *Deus erat in Christo mũdũ recõciliãs sibi.* Ergo nõ potuit 1. infũdi animę pro illo instãti natu- 3. *2. Arg. 2. Cor. 5.*

rę, in quo nondũ cõsideratur coinquinata peccato originali: sed anima B. Virginis pro illo naturæ instanti, in quo cõsideratur nondũ infusa corpori, nondũ potest considerari, vt coinquinata, ex D. Thoma cõmuniter recepto 1.2.q.83. *art.1. ad 4. & in 2. dist. 18. q. 2. art. 1. ad 3. & de malo q. 4. ar. 3. ad 1. & 2.* Ergo dici nullo modo potest gratiam, qua B. Virgo fuit ab originali præseruata, primo fuisse datam animę pro illo priori, in quo cõsideratur non dum infusa. *D. Thom.*

4. *Confirmatio.* Quæ ratio inde etiã cõfirmatur; quoniãm anima in illo priori, licet iam appropriata sit huic personæ, in hoc sensu; quia nullã aliam personam potest cõstituere: non dum tamen ita est illi propria, vt actus personales, quos persona, mediante anima exercet, possint illi tribui: hi enim tunc animæ tribui possunt, cum persona per animã illos exercet, tanquã per principium vt, *quo*: vnde peccatum, quod persona per animam cõmisit, nõ potest animæ tribui pro illo priori instanti ante infusionẽ, sed pro posteriori ad infusionẽ: etenim anima Petri pro illo priori instãti nõ potuit dici peccatrix, sed solũ pro posteriori. Iam vero gratia præseruans à macula peccati, cũ ex sua natura sit recõciliatiua, & supponat culpã in eo, cui primo datur, non potest dari nisi ei, qui peccauit, & quatenus peccauit: anima autem pro illo priori non est, quę in se ipsa peccauit, sed solũ prout est in persona, quæ peccauit. Cui illud etiam est argumento; quia anima pro illo priori non dũ potest dici anima ex Adamo suo modo propagata; quia dici nõ potest talis, nisi ex eo, quod ex vi generationis ex Adamo actiue est vnita corpori propagato ex Adamo: iã verò sicut peccatũ Adami nõ potest inesse animæ, nisi post vnionẽ; ita nec potest præseruari à peccato præseruatione reconciliatiua, nisi postquam consideratur, vt vnita. Quæ omnia pro efficaci impugnatione huius opinionis sunt diligentissimè annotanda.

ARTICVLVS VI. & Vltimus.

Verùm B. Virgo fuerit præseruata in ipso instanti Cõceptionis personæ, per gratiam præseruatiuam à resultantia maculæ?

1. *Vera opinio.* QVod B. Virgo pręseruata fuerit ab originali in primo instãti suæ generationis per gratiã primo cõceptam in illius persona, quæ impediuit maculæ resultantiã, est receptissima sententia inter eos, qui docent eã à peccato originali præseruatã fuisse: omnes enim (exceptis illis qui explicatos dicẽdi modos probauerunt) hunc præseruãdi modum approbarunt: à quorum citatione supersedeo, quia sunt ferè infiniti.

2. Hæc opinio a sufficiente partiũ enumeratione efficaciter probatur: quoniã supposito, quod B. Virgo ab originali pręseruata fuit, nullus alius suppetit modus pręseruandi, nisi iste, quem modo explicauimus. Ille igitur approbandus est: etenim quod iste mod' sit possibilis, ex eo patet, quia nullã implicat contradictionẽ: vnde illius possibilitatem probãt etiam aduersarij, qui volunt B. Virginem peccatum originale cõtraxisse: quos vide apud *Suariũ 2. to. ad 3. p. disp. 3. sect. 4. per totam*, vbi omnia argumenta opposita dissoluit: ab hoc enim labore supersedemus: tũ quia cõpellimur studere breuitati: tum etiam quia ex ijs, quæ diximus, omnia dissolui possunt, quæ in contrariũ valent adduci. *Suarius.*

QVÆSTIO XI. & Vltima.

De Redemptione B. Virginis per sanguinem Christi.

¶ *Præfatio ad totam quæstionem.*



1. *Præfatio.* SVperest vt disputemus de redemptione Virginis per Christi sanguinem: & ostendamus eam ab originali esse præseruatam non impedire, quominus per Christi sanguinem verè, & propriè sit redempta. Et quia hæc veritas apud nonnullos est controuersa, pro illius explicatione hoc ordine procedemus. Nam primo loco expendemus; an absolutè admittenda sint plura genera redemptionis à captiuitate generaliter sumpta? Deinde explicabimus, an & quomodo redemptio

demptio ſupponat captiuitatem? Tertio loco inquiremus, an in Chriſti Domini redemptione triplex redemptionis genus reperiatur? Quarto loco diſcutiemus, an B. Virgo ad Chriſti redemptionem vere pertineat; ſi originalem maculam non contraxit? & quonam redemptionis genere redempta fuerit? Quare in hac quæſtione quatuor erunt articuli.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrùm abſolute admittēda ſint plura genera redemptionis generaliter ſumptæ.

§. 1.

Referuntur variæ ſententiæ.

1. *Variæ opiniones.* DE propoſita difficultate variæ inueniuntur Theologorum ſententiæ. Prima eſt eorum, qui vnum tãtum genus redemptionis propriè ſūptæ admittendum putant: etenim ſi proprie de redemptione ſit ſermo; ſolum datur redemptio liberatiua, ſiue ſubleuatiua à ſeruitute peccati actu exiſtentis: etenim (vt volunt) redemptio præſeruatiua, qua quis præſeruatur, ne in ſeruitutem peccati labatur, non eſt vera & propria redemptio; ſed impropria, & abuſiua: quia vere & proprie non dicitur quis alium à peccato redimere, qui eum liberauit, præſeruauitque, ne in peccatum caderet. Ita expreſſe docuit *Medina 3.p. q.27. art.2. arg. vltimo partis affirmatiuæ, pag.592. & ad 1. arg. partis negantis, pag. 595. col.2. & ad vltimum pag. 596. col.1: & ante eum id docuit quidam Ioannes de Neapolis apud Capreolum in 3. diſt.3. q.1. art.3. ad 1. & ad tertiam probationem argumenti Scoti, pag. 13. col. 1. quem ſequitur idem Capreolus ibidem ad nonum eorum, quæ tertio loco adducuntur fol.16. col.2.3. & 4.* & poſt eum Cordubenſis inferius citandus pro eadē refert Caietanum in quodam quodlibeto: ſed non inuenio Caietanum aliqua quodlibeta ſcripſiſſe. *Medina.* *Neapolis.* *Capreol.*

2. *2. opinio.* Secunda opinio duplicem agnoſcit veram, & propriam redemptionem: vnam liberatiuam: præſeruatiuam alteram. Ita *Scotus in 3. diſt.3. q.1. §. Contra primam rationem, & §. Sin autem teneatur: late Catharinus in primo tract. de Conceptione Virginis 1. p.c.1. & in 2. tract. lib.2. c.1. pag. 20. Canniſius lib.1. de Maria Deipara c. 8. pag.59. ad finem: Galatinus lib.7. contra Iudæos cap.9. Franciſcus Turrianus in epiſt. de peccato orig. pag. 45. vſque ad 48: inſignis Paina lib.5. defenſionis Tridentinæ fidei fol. 354. pag.1. Suar.2. tom. in 3.p. diſp.3. ſect. 5. pag.46. §. Dici poteſt: Valentia 4. tomo diſp.2. q.1. punct.2. pag.509. D. Cordubenſis lib. 1. q.44. ad 2. contra ſextam, pag.372. & 373: Bellarmin. tom.4. in 4. lib. de amiſſione gratiæ. & ſtatu peccati c.6. ad 3. teſtimonium pag.253: Ouand. ad 3. Scoti diſt.3. q.1. in titulo, an Virgo fuerit proprie redēpta: Bellomontan. 2. tom. ad 3.p. diſp.117. c. 13. in principio.* Denique omnes, qui defendunt B. Virginem peccatum originale non contraxiſſe, has duas redemptiones admittunt; imò non poſſunt non admittere tanquam veras & proprias redemptiones. Ex aduerſarijs idem probarunt *Durand. in 3. diſt. 3. q. 1. n. 14. ad finem, & Caietan. in tract. de Conceptione Virginis c.3. in 2. parte capitis, & ſatis 3.p. q.27. art.2.* *Scot.* *Catharin.* *Canniſius.* *Galatinus.* *Turrian.* *Paina.* *Suarius.* *Valentia.* *Cordub.* *Bellarm.* *Ouand.* *Bellom.* *Durand.* *Caiet.*

3. *3. opinio.* Tertia opinio poteſt excogitari, quæ triplicem ſtatuit veræ & propriæ redēptionis ſpeciem. Quarum prima eſt redemptio ſimpliciter, & omnibus modis liberatiua; qualis eſt, qua quis redimitur à peccatis iam incurſis. Secunda eſt pure præſeruatiua, qua redimitur, qui præſeruatur à peccato, quod non fecit, faceret tamen, niſi præſeruaretur. Tertia tandē eſt partim liberatiua, & partim præſeruatiua; qualis eſt, qua quis liberatur à culpa, quam aliquo modo commiſit in alio; eam tamen nondum in ſe ipſo recepit; recipiet autem, ſi non præſeruetur. Hæc autem tertia redemptio ſolum reperiri poteſt in redemptione, qua quis à macula peccati originalis, non dum contracta redimitur. Hoc tertium redemptionis genus, quanuis à Theologis formaliter non explicetur, illud tamen aliquo modo tetigit *Ouandus vbi ſupra,* dum docet Beatā Virginem medio quodam modo inter nos, & Angelos fuiſſe redemptam. Illud etiam ſatis colligitur ex Caietano, ſi bene expendatur, *in d. tract. de Virginis Conceptione cap. 3. & 3.p. vbi ſupra;* & ſatis re- *Ouand.* *Caietan.*

cipitur, si expendatur modus, quo explicatur B. Virginis præseruatio.

§. 2.

Pro resolutione ponitur prima conclusio.

4. 1. concl. EGo hanc tertiam opinionem, vt verissimam semper amplexus sum & modo libentissimè amplector; quia existimo eam esse de mente omniũ, qui B. Virginem ab omni macula originali liberant. Pro resolutione hæc statuitur conclusio: *Non potest non admitti duplex veræ, & propriæ redemptionis genus; liberatiuæ. s. & præseruatiuæ.* Hæc propositio statuitur contra Medinam, Capreolum, & Ioannem de Neapolis. Prima illius pars apud omnes est indubitata; quia indubitatum est, Adamum cum posteris, qui fidem susceperunt, vere & proprie Christi sanguine fuisse redemptos à peccatis tum originalibus, tum actualibus, quæ fecerunt, vt patet ad Rom. 5. *Cum peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est*: & statim: *Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius.*

Prima pars est indubitata. *Rom. 5.*

5. ¶ Quod vero redemptio præseruatiua admittenda sit tanquam vera & propria redemptio; euidenter colligitur ex verbis magni Dionysij de diuin. nomin. c. 8. ante finem; vbi expresse docet saluationem (quæ idem est, quod redemptio & liberatio: & ideo in antiqua translatione pro saluatione ponitur redemptio) saluationem inquam illam non longe ab intentione Theologiæ, & sacræ Scripturæ saluationem dici, qua aliquis saluatur & redimitur, quia à macula liberatur: quin potius (vt ait) in hoc principaliter ponitur ratio saluationis, & redemptionis: verba illius ita habent: *Quoniam & ita saluationem aliquis laudabit non longe ab intẽtione sanctæ Theologiæ, sicut omnia existentia saluatoria omnium bonitate à casu propriorum bonorum liberantem, secundum, quod vniuscuiusque eorum, quæ saluantur, suscipit natura: propter quod & liberationem ipsam nominant Theologi, in quantum non finit, vere existentia ad nihil esse cadere, & cæt.* Horum verborum sensum explicans D. Thomas ibidem lect. 5. ita scribit: *Sic igitur quia ratio saluationis in hoc consistit, primo & principaliter, vt aliquid in bono conseruetur, non erit longe ab intentione sacræ Scripturæ, si quis saluationem Dei velit laudare, in quantum ipse Deus saluat omnia per propriam bonitatem liberando à malo, quod est casus à proprijs bonis.* Et interiectis nonnullis, ita ait D. Thomas: *determinat* (S. Dionysius) *in illis verbis propter quod, & cæt.) effectum liberationis, & dicit, quod sacri Doctores nominant diuinam iustitiam liberationem, & liberationis causam; in quãtum saluat à malo: & hoc multipliciter. Primo & principaliter, in quantum non permittit ea, quæ sunt vere entia, à substantijs cadere ad hoc quod nihil sint*: deinde explicat saluationem, siue liberationem à malo iam incurso. In eodem sensu magnum Dionysiũ explicat Dionysius Carthusianus, tum in explicatione verborum, quæ ex Dionysio adduximus fol. 278. pag. 1. F. tum in translatione clariori fol. 279. pag. 2. F. tum denique in paraphrasi fol. 280. litera F. Patet igitur magnum Dionysiũ à D. Thoma explicatum non solum laudare diuinam iustitiam, vt redimentem & liberantẽ nos à malo, continendo nos, & præseruando, ne cadamus; sed etiam docere talem saluationem, & redemptionem, principaliter esse laudandam. Quare Medina non solum loquitur contra Magnum Dionysium; sed etiam contra D. Thomam, dum vult redemptionem præseruatiuam non esse veram, & propriam redemptionem: etenim Dionysius dicit hanc redemptionem non esse longe ab intentione sanctæ Theologiæ. i. sacræ Scripturæ: quia. s. (vt ait D. Thomas) talis redemptio principaliter est redemptio. Si principaliter est talis, quomodo talis est improprie, & abusiue?

2 pars probatur ex Dionysio. *D. Thom.* 6.

Accedat testimonium Augustini in Psalm. 85. pag. 382. col. 1. ad illa verba: *Eruisti animam meam ab inferno inferiori*: ita enim scribit: *Eruisse Deum animam suã ex inferno inferiori dixit, quia liberauit se à talibus peccatis, per quæ posset deduci ad tormenta inferni inferioris: quemadmodum si medicus videat imminentem ægritudinem, forte ex aliquo labore; & dicat: parce tibi, sic te tracta, his cibis vtere, nam si non feceris, ægrotabis: tu autem, si feceris, & saluus fueris, recte dices medico; liberasti me ab ægritudine,* 7. *Secundo pbatur ex August.*

tudine, non in qua eras, sed in qua futurus eras. Nescio quis habens causam molestam, mittendus erat in carcerem; venit alius, defendit eum: gratias agens, quid dicet? eruisti animam meam de carcere. Suspendendus erat debitor: solutum est pro eo, liberatus dicit, de suspendio me liberasti. In his omnibus non erant; sed quia talibus meritis agebantur, vt nisi subuentum esset, ibi essent; inde se recte dicunt liberari, quo per liberatores suos non sunt permissi perduci. Quem Augustini locum pro nostra opinione optime expendit insignis Paiua vbi suprà: nam Augustinus affirmat recte dici liberatum, & redemptum à malo, qui in eo nunquam fuit, erat tamen futurus, nisi ab eo liberaretur; liberatione .s. præseruatiua, ne malum illud incurreret. Porrò si ex Augustino iste recte dicitur liberatus, & redẽptus ab illo malo; quomodo non proprie, sed impropriè, & abusiue? etenim ex regula Logicorum, quod non est tale, nisi improprie, & abusiue, simpliciter non est tale.

8. 3 probatur ex D. Bernardo. Tertio loco adducamus expressam D. Bernardi authoritatem serm.22. in Cantic. fol.137. col.3.I. vbi postquam docuit Christum Dominum fuisse redemptorẽ bonorum Angelorum, arguens contra hanc suam doctrinam, ita ait: At Angelis quomodo redemptio fuerit non video: nec enim authoritas Scripturarum vspiam assentire videtur, eos peccato extitisse captiuos, aut morti obnoxios; vt necessariam haberent redemptionem. Si igitur Angeli nunquam redempti sunt; alij vtique non egentes, alij non promerentes: illi, quia non lapsi sunt; hi autem quia irreuocabiles sunt: quo pacto tu dicis Dominum Iesum Christum eis fuisse redemptionem? Huic obiectioni his verbis respondet: Audi breuiter: qui erexit hominem lapsum, dedit stanti Angelo, ne laberetur: sic illum de captiuitate eruens: sic hunc à captiuitate defendens: & hac ratione fuit æque vtrique redemptor: soluens illum; & seruans istum. Quibus verbis D. Bernardus non solum constituit duplex redẽptionis genus; sed aperto ore fatetur, vtrãque redemptionem æqualiter esse redẽptionem. Quomodo igitur affirmat Medina redemptionem præseruatiuam non esse vere & proprie redemptionem?

9. Quarto loco hanc doctrinam ex pluribus sacræ Scripturæ locis colligit Augustinus in d. Psalm. 85. & primum ex præcitatis eiusdem Psalmi verbis: Eruisti animam meam ex inferno inferiori. Deinde ex verbis Ps.48. Verumtamen eruit Deus animam meam de manu inferi. Tertio loco ex Psalmo 29: Saluasti me à descentibus in lacum. Quarto [ex] cap.23. Prouerb. Corripe fratrem tuum, & libera animam eius de inferno nouissimo. Quibus in locis sermo est de liberatione æternæ damnationis; non quidem liberatiua à damnatione iam existente, sed præseruatiua ab ea, quæ existeret, nisi liberaretur. Simili modo loquitur Dauid Psalm.143. dum ait: Redemisti seruum tuum de gladio maligno. s. Saulis; non quidem liberando à gladio percutiente, sed præseruando ne percuteret. Accedat etiam Paulus ad Galat.3: Qui redemit nos de maledicto legis: cum tamen gentes (cum quibus loquitur) nunquam fuerint sub lege. Quare non est dubitandum in sacris literis reperiri redemptionem purè præseruatiuam.

4. probatur ex locis Scripturæ. Psal.85. Psal.48. Psal.29. Galat.3.

10. 5. probatio ex ratione. Quinto satis id probatur ratione Theologica: quoniam negari non potest, Beatã Virginem vere & proprie fuisse redemptam à culpa actuali, vt inferius dicemus: ab hac autem redempta non fuit redemptione liberatiua: quia nullam habuit actualem culpam. Ergo redempta fuit redemptione pure præseruatiua; quia nisi ab ea per Christi sanguinem liberaretur, vtique in culpam actualem laberetur. Quod autem redemptione vera & propria redempta fuerit à culpa actuali, satis conuincitur; tum ex authoritate D. Bernardi adducta in tertio argumento; tum ex locis sacræ Scripturæ, qui non in sensu improprio explicandi sunt; sed in sensu proprio.

11. Postrema probatio. Postremo confirmatur exẽplo sumpto à redemptione seruitutis ciuilis: nam qui omnem partum alicuius ancillę emeret à vero Domino; & omnem statim donaret libertate; is omnes filios non dum genitos, sed generandos vere & proprie diceretur redemisse, vt patet: & tamẽ eos non redemit ab actuali seruitute; quia null' adhuc erat genit': ergo eos redemit à seruitute, quæ futura erat, nisi redimerẽtur: quę redẽptio est pure pręseruatiua.

§.3.

§. 3.
Ponitur secunda conclusio.

13. 2. concl. Sit secunda conclusio: *Nec etiam potest non admitti duplex redemptio præseruatiua, vna pure præseruatiua, altera partim præseruatiua, & partim liberatiua.* Hæc conclusio probat opinionem tertiam, quam & Ouandus, & Caietanus significarunt, & semper amplexi sumus. *Admittenda est liberatiua.* Prior redemptio dicitur pure præseruatiua: quia ita præseruat à culpa, quæ non fuit, sed foret, nisi daretur præseruatio, vt nihil includat redemptionis liberatiuæ: vnde qui præseruatur, per talem culpam nunquam fuit peccator, nec Deo odiosus: cum tamen vtrumque supponat redemptio non pura; quia hæc licet liberet à macula culpæ, quæ deberet inesse; supponit tamen culpam actualem ab ipso præseruato cōmissam, ratione cuius semper fuit inuisus Deo, donec talis culpa per gratiam sanctificantem illi remitteretur.

14. *Admittēda est pure præseruatiua.* Quod admittenda sit redemptio pure præseruatiua, dubitari non potest: quoniam in Angelis eam admisit D. Bernardus in d. serm. 22. in Cantic. dum docet Angelos bonos fuisse à culpa redemptos, ne. s. in eam incurrerent, in quam tamen incurrerent, nisi diuina gratia ab illa redimerentur. Vtrum autem fuerint ab ea redempti per merita passionis Christi? alterius est quæstionis: indubitatum tamen est eos præseruatiue fuisse redēptos: cum vero futura illa culpa nunquam fuerint infecti; nunquam ab ea potuerūt dici peccatores, & Deo inuisi. Eandem redemptionem puram admittendam esse, satis efficaciter probant, tum testimonia Augustini superius adducta; tum loca Scripturæ, quæ ex eodem adduximus.

15. Quibus addimus illum: *Raptus est, ne malitia immutaret animam eius; & ne fascinatio peruerteret intellectum illius.* Hac redemptione B. Virgo redempta fuit ab omni culpa actuali, vt dicemus lib. 4. q. 1. iusti etiam à pluribus peccatis per specialem gratiam redimuntur, quæ de facto committerent, nisi specialiter præseruarentur. Cum verò futuræ illius culpæ nunquam fuerint rei, nec illa vnquam fuerit illis imputata; bene infertur talem redemptionem esse puram absque vlla liberatiuæ ratione. Quod vero non possit non admitti redemptio præseruatiua non pura, ex eo probatur; quia nullus dubitabit Deū de potētia absoluta posse quem voluerit, præseruare, ne contrahat maculam peccati, quod in Adamo commisit: posseque illum sanctificare, non solum non imputando ei culpam commissam; sed etiam illum sanctificando infusione gratiæ, quæ redemptio non solū erit præseruatiua à macula contrahenda; sed etiam liberatiua à culpa in Adamo contracta; idque per non imputationem illius. Quare secunda conclusio est verissima:

§. 4.
Soluuntur argumenta in contrarium.

Contra propositas conclusiones, quatenus admittunt redemptionē præseruatiuam esse veram & propriam, obijcit Medina supra citatus: quoniam proprie & vere non dicitur quis curasse, aut sanasse hominem, ideo quia præseruauit eum, ne incideret in morbū: nec vere quis dicetur resuscitasse hominem; quia præseruauit eum, ne moreretur. Denique nec vere dicetur quis aliū redemisse, quem liberauit, ne in manus hostium veniret. 16. 1. argum.

Possumus nos addere diffinitionem Zozimi Papæ apud Augustinum epist. 117. *Nec redemptus potest quis dici, nisi qui vere per peccatum fuit ipse captiuus.* Addimus Augustinum conc. 2. in Psalm. 70. tom. 8. pag. 312. A. 1. *Vnde redempti* (inquit) *si non ante captiui? quis redimetur, nisi à captiuitate?* Ex quibus satis euidenter videtur probari solam redemptionem liberatiuam esse proprie redemptionem: cuius oppositum in vtraque assertione supponitur. 2. arg.

Sed hæc argumenta nihil efficiunt. Ad ea, quæ primo loco obijciuntur, neganda sunt ea, quæ tanquam notissima supponuntur: quoniam Augustinus in illis exemplis veram agnoscit redemptionem, & liberationem: etenim qui à medico liberatus est, ne in morbum incideret; vere dicit medico, liberasti me ab ægritudine, vt ait Augustinus: etenim 17. Ad 1. arg.

curasse

curasse & sanasse non solum dicitur, qui à morbo existente liberat; sed etiam qui sua medicina efficit, ne eum incurrat. Quod vero attinet ad eum, qui alium à morte præseruauit; admittimus istum nō resuscitasse alium; quoniam sicut mors ex sua intrinseca ratione supponit actu præcessisse vitam: ita resuscitatio ex se supponit præcessisse actualem mortem: cum quo tamen stat, quod ille vere & proprie illum præseruauit à morte, quam actu ille incurreret. Quare latius patet redimere, siue liberare alium à morte, quam eum à morte resuscitare.

18. *Ad 2.* Ad authoritatem Zozimi communiter dicitur, eum agere de redemptione, quæ fit secundum legem ordinariam: hæc autem supponit captiuitatem actu præcedentem. Alij tamen eum ita explicant, vt redimi non posit, nisi qui vel fuit, vel debuit esse captiuus; ita vt redemptio supponat captiuitatem actu, vel natura præcedentem, vt dicemus in art. sequente; ita *Bellarmin. in d. lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati cap. 56. ad 3. testimonium, §. Ex qua sententia, pag. 253.* (*Bellarm.*) Ego dicerem (*Propria solutio.*) Zozimum agere de redemptione præseruatiua non pura, sed mista, qualis est, qua redimimur à captiuitate peccati originalis, quæ supponit captiuitatem præcedentem, non in se, sed in Adamo. Et ad eundem sensum explicandus est Augustinus: etenim in locis citatis expresse agit de captiuitate, qua in Adamo captiui fuimus. Vide in sequente articulo.

ARTICVLVS II.

An, & quomodo omnis redemptio supponat captiuitatem?

§. I.

Præmittuntur nonnulla.

1. *1. proposit.* Pro clara huius quæstionis resolutione, nonnulla sunt præmittenda, quæ ad veram resolutionem sunt necessaria. Præmittendum est primo; redemptionem in communi sumptam in sua formali, & quidditatiua ratione includere, quod sit à seruitute, & captiuitate aliquo modo præexistente: vt satis videtur significare authoritates Zozimi, & Augustini adductæ in præcedente articulo §. 4. (*Zozimus. August.*) Addimus tamen redemptionem in communi acceptam in sua formali ratione non includere, quod captiuitas prius tempore præcedat; sed satis esse, quod præcedat prioritate naturæ: non quidem sumpta ex naturali suppositione, quasi naturaliter supponat captiuitatem eo modo, quo risibile ex sua natura supponit rationale; & mors naturaliter supponit vitam: sed prioritate naturæ sumpta ex eo, quod ex natura rei captiuitas inesset, si homo omni supernaturali gratia destitutus suæ præcise naturæ, i. naturalibus eius viribus relinqueretur: eo modo, quo *non esse* prius natura conuenit creaturæ, quam *esse*: & visus prius natura conuenit, quam cæcitas: quod optime aduertit *Scotus in 3. dist. 3. q. 1. lit. E.* (*Scotus.*)

2. *2. præmiss.* Quoniam vero ex hoc pendet vera totius huius materiæ resolutio; præmittendum est secundo, prioritatem naturæ inter duo, duobus modis posse reperiri: vno modo; quia vnum naturaliter ita præsupponitur ad alterum, vt conuenire nequeat, nisi illud prius actu inexistat: hoc modo rationale prius natura conuenit homini, quam risibile; quia risibile fluit à rationali tanquam à causa. Eodem modo vita prius natura conuenit homini, quam mors illi posit conuenire: homo enim mori non potest, nisi prius viuat. Altero modo potest dari inter aliqua duo prioritas naturæ, quia vnum naturaliter inesset, nisi aduentu alterius, impediretur. Hoc modo *non esse* prius natura conuenit creaturæ, quam *esse*: & visus oculo, quam cæcitas: etenim si intentio naturæ in generatione animalis non impediretur, visus naturaliter inexisteret in oculo, non vero cæcitas. Simili modo si creatura suæ naturæ relinqueretur, haberet non esse: ob quam rationem, tam Theologi, quàm Philosophi docent, visum prius natura conuenire oculo, quā cæcitatem: & *non esse* prius natura conuenire creaturæ, quam *esse*. Priorem Philosophiam docuerunt *D. Thomas 8. Metaph. c. 5. lect. 4. & cap. 10. lect. 10. Sonsin. 10. Metaph. q. 19. Capreol. in 4. dist. 1. q. 2. art. 3. ad 1. Scoti contra secundam fol. 19. col. 1.* (3. *D. Thom. Capreol.*)

in

Caiet. Sott. D.Thom. Capreol. Ferrar. Hernæus. Ægidius. Iauellus.

in fine, Caietan. Sotus, & alij Logici in prædicamentis cap. de oppositis. Posteriorem vero docuerunt *D.Thom. 1.p. q.45. art.1. & 3. & de potentia q.3. art.14. ad 7. & in tract. de æternitate mundi; Capreol. in 2. dist.2. q.1. fol.7. col.1. & 3. Ferrariens. 2. contra gentes cap.17. & 19. & melius c.38. in secunda ratione; Hernæus in tract. de æternitate mūdi art.5. & quodlib.6. q.10. noster Ægidius de esse & essentia q.3. ad 12. Iauellus 12. Metaphys. quæstione 14.* ¶ Interest autem plurimum inter vnum, & alterum prioritatis genus: quoniam quæ priori modo sunt priora natura, vendicant sibi prius in subiecto actu inesse, quam posterius; nisi enim homo prius natura sit rationalis, nunquam actu erit risibilis: & nisi quis prius viuat, non morietur. Quod tamen non necessario sibi vendicant, quæ posteriori modo sunt priora: quoniam in his fieri potest vt posterius insit, quāuis prius nunquam actu fuerit: etenim si Deus aliquid crearet ab æterno, illud nunquam actu fuisset sub *non esse*, sed semper sub *esse*: & tamen *non esse*, prius natura illi conueniret in hoc sensu, quia *non esse* conueniret illi, si suæ naturę relinqueretur. Simili modo cæcitas potest cōuenire oculo, in quo actu nunquā fuit visus; quia potest quis esse cæcus à natiuitate: & tamē visus semper dicetur conuenire illi prius natura, quam cæcitas: quia re vera visus illi oculo conueniret, nisi intentio naturæ in illa generatione impediretur.

4. 3. præmiss. Tertio præmittendum est creaturam rationalem ex principijs suæ naturæ habere, quod sit peccabilis, & moraliter defectibilis; quia id habet ex eo, quod est ex nihilo: vnde ex principijs suæ naturę habet, quod tandem actu peccabit, & moraliter deficiet, nisi diuina gratia actu iuuetur, vt omnes docent. Quare peccatū actu conueniet creaturæ rationali, si à Deo suæ naturæ, id est, suis naturalibus viribus relinquatur, & inde fit vt peccatum aliquo modo (in bono tamen sensu) illi conueniat naturaliter, & veluti ab intrinseco; gratia vero ab extrinseco: eo modo, quo *non esse* dicitur cōuenire creaturæ ex principijs suæ naturæ; *esse* vero solum ab extrinseco; quia s. illi conuenire non potest, nisi à Deo ei libere communicetur. Simili modo visus ab intrinseco dicetur conuenire oculo, quia conuenit ex intentione naturæ intendentis generare perfectum; cæcitas vero ab extrinseco, quia oculo conuenit ratione causæ impedientis. Igitur sicut *non esse* prius natura conuenit creaturæ, quam *esse* & visus oculo, quam cæcitas: ita etiam peccatum prius natura suo modo dicetur conuenire creaturæ rationali, quam gratia liberans, quanuis illa nunquam peccauerit: quatenus s. de facto peccaret, nisi per gratiam diuinitus liberaretur.

Quarto loco præmittendum est duplicem distinguendam esse captiuitatem in ordine ad peccatum: vnam, quæ ortū habet ex naturali defectibilitate naturæ, ideo quia ex nihilo creata est: alteram, quæ originem ducit ex aliqua culpa non in se, sed in alio commissa. Prima reperitur in quacumque creatura, etiam Angelica: quæcunque enim, si suę naturæ, omni destituta gratia, relinquatur, captiua est captiuitate peccati, in hoc sensu, quia actu peccabit, nisi diuinitus adiuuetur. Posterior captiuitas reperitur in filijs Adami, qui in Adamo peccauerunt: etenim ex tali culpa (quæ illis semper & in quocumque statu imputatur, donec per gratiam remittatur) captiui manent, & subiecti ad contrahendam maculam culpæ, quam in Adamo commiserunt. Inter has duas captiuitates plura sunt discrimina. Primū est; quod prior captiuitas fundatur in defectibilitate naturæ, quæ cuique creaturæ est naturalis. Posterior vero fundatur in culpa in Adamo commissa, quæ originaliter vere est sua; cuius imputatio vere facit hominem captiuum captiuitate peccati, in quocumque ille consideretur statu. Ex hoc discrimine aliud infertur magis præcipuum: quoniā prior captiuitas ipsum captiuum non facit Deo inuisum, antequam actu committat peccatum: nam Angeli boni, quāuis sub tali fuerint captiuitate, nunquam fuerunt inuisi Deo; nec mali tales fuerunt, antequam peccarent: nec homo, si à Deo in puris naturalibus crearetur, quāuis esset sub tali captiuitate, tamen non diceretur Deo odiosus antequā peccaret. 5. 4. præmiss. 6. 7.

Quin potius talis captiuitas potest simul esse cum gratia, & hoc modo fuit in Angelis, & in Adamo, pro statu innocentiæ; nec mirum, quoniam cum illa captiuitas sit naturalis cuilibet creaturæ, nõ est mala malitia morali, sed naturali. At vero captiuitas posterior ipsum captiuum facit odiosum Deo, in quocumque statu ille consideretur: quoniam in quocũque, culpa commissa in Adamo (qua quisque nostrum fuit Deo inuisus) illi imputatur: imputata autem non potest non facere inuisum, cui imputatur. Tertium discrimen est, quod prior captiuitas semper est ad actuale peccatum: posterior vero, cum iam supponat actuale peccatum in alio commissum, solum est ad contrahendam maculam peccati commissi, in propria ipsius persona.

9. *Postremũ præmissũ.* Postremo præmittendum est triplicẽ adhuc distinguendam esse captiuitatem: vnam formalem, & perfectam; qualis est captiuitas, qua quis & actuali culpæ subijcitur, & maculæ illius: & hæc captiuitas solũ datur in illis, qui actu subiacent maculæ culpæ, quam vel in se, vel in Adamo cõmiserunt. Vnde hæc captiuitas datur, tum in adultis, qui actualiter peccauerũt; tum in pueris, qui in se ipsis cõtraxerunt maculam peccati in Adamo commissi. Secunda captiuitas est illa, quæ datur antequã culpa vel in se, vel in alio actualiter cõmittatur; & ex consequenti antequam resultet macula culpæ actualis cõmissæ, vel in se, vel in alio: talis autem captiuitas non est formalis captiuitas, nec cõpleta, sed initiatiua tantum, & solum in debito ex defectibilitate naturæ resultãte. Hæc captiuitas data fuit in Angelis bonis, & malis, quandiu fuerunt in via: fuit etiam in Adamo & in nobis pro toto tempore innocentiæ: & de facto datur in hominibus tam iustis, quam peccatoribus in ordine ad peccata, quæ nunquam cõmittẽt; committerent autem nisi præseruarẽtur. Tertia denique captiuitas reperitur in ijs, qui culpam in Adamo commiserunt; ex qua captiuitatem incurrerunt ad contrahendam maculam illius, cum primum fuerint in proprijs personis. Hæc autem

10. captiuitas, cum solum sit potentialis, & virtualis, quandiu sumus in lumbis parẽtum, aut sub prima cõceptione ante animæ infusionem, non est perfecta; quia non dum reperitur sub macula actualiter contracta; nec est pure initiatiua, & radicalis; cum supponat actualem culpam in alio commissa: sed est captiuitas, formalis quidem; quia iam est sub culpa actuali originaliter commissa, & vere imputata, sed imperfecta; quia non dum est coniũcta cum actuali macula peccati in Adamo commissi. Quæ omnia sunt diligenter annotanda in hac materia; quia inter triplex istud captiuitatis genus magnum est discrimen, vt ex dicendis patebit.

§ 4.
Resolutio Quæstionis.

His ita præmissis, inquirẽdum est, in quonã prioritatis genere prius natura captiuitas cõueniat, quàm redemptio? cui quæstioni Medina facilè concederet prioritatem prioris generis, ita vt ratione redemptionis proprie sumptæ sit præsupponere captiuitatem actu existentem: etenim cum solum admittat redemptionem liberatiuam à peccato inexistente (nam apud eum præseruatiua vere non est redemptio, sed abusiue) vtique admittet actualem captiuitatem sub peccato, necessariam esse ad veram redemptionem. Quam etiam sententiam probauit Caietanus in d. tract. de Conceptione B. Virginis: quoniam in eo cap. 3. docet, vt aliquis possit vere & proprie à peccato liberari, non necessario requiri, quod actu præexistat culpa peccati (in quo cum Medina non conuenit) necessario tamen prærequiri, quod culpa existat, vel perfecta in se, vel initiatiua per debitum. Quare admittit captiuitatem, vel iam completam, vel saltem initiatam in debito personæ, esse priorem redemptione prioritate temporis. 11. *Opinio Medinæ.* *Opinio Caietani.*

Dicendum tamen est redemptionem sub cõmuni & generali ratione redemptionis, supponere quidem captiuitatẽ peccati; non quidẽ actu iam existentem; sed existentem saltem in sua radice, & veluti causa, quæ vere dici potest captiuitas; si nõ formalis; tamẽ virtualis, & suo modo initiatiua: vel (vt cũ pluribus loquamur) 12. *Vera resolutio.*

preexistens in debito, & obligatione veluti causali. Ex quo infertur captiuitatē generaliter sumptā natura esse priorem redemptione, prioritate posterioris generis: quia (vt dicemus) potest dari vera, & propria redemptio in eo, in quo actualis, & formalis captiuitas nunquam extitit. Statuimus autem nōnullas conclusiones.

13. 1. concl. Sit prima conclusio: *Redemptio in communi & generaliter sumpta, ex sua intrinseca ratione supponit aliquam in ipso redempto præcessisse captiuitatem.* Hæc assertio indubitata est, vt patet ex ijs, quæ in principio huius articuli diximus.

14. 2. concl. Secunda conclusio: *Redemptio, quæ vere & formaliter est liberatiua, atq; mundatiua, supponit veram & formalem captiuitatem præcessisse in ipsa persona redempta.* Hæc etiā assertio est indubitata, & admittitur & à nobis, & ab aduersarijs; solum dubitari potest, an redemptio huius generis ex sua intrinseca ratione supponat captiuitatem priorē prioritate tēporis? quod dubium conclusio sequens dissoluit.

15. 3. concl. Tertia conclusio: *Redemptio, quæ vere & formaliter est mundatiua, & coniuncta cum formali, & actuali mundatione culpæ, in ordine ad potentiam absolutā Dei, non prærequirit captiuitatem tempore præcedentē: bene tamen eam requirit secundum potentiam Dei ordinariam.* Prior pars ex eo probatur, quoniam per potentiam absolutam Dei fieri potest, vt quis per solum instans sit in peccato, tum originali, tum actuali, & in tempore immediate sequente per gratiam, & redemptionem mundatiuam ab eo liberetur; vt modo supponimus, tanquam verius; & communius. Posterior vero pars ab omnibus recipitur; quoniā secundum legem ordinariam gratia iustificans infunditur in instanti; vnde culpa pro illo primum nōn est; fuit tamen pro toto tempore immediate præcedēte.

16. 4. conclus. Quarta cōclusio: *Redēptio pure præseruatiua à peccato, quod quis incurreret, nisi præseruaretur; licet ex sua natura supponat captiuitatem præcedentem; non tamen necessario postulat, vt captiuitas prioritate tēporis antecedat, quāuis regulariter captiuitas prior sit tēpore.* Prima pars nota est ex prima cōclusione, & ex dictis §. 1. in principio. Secunda pars inde demōstratur; quia potest Deus creare aliquā creaturā cū gratia præseruatiua ab omni peccato, vt patet: huic tamē creaturæ cōueniret captiuitas sola prioritate naturæ; eo modo, quo *non esse* prius natura conueniret creaturæ, si aliquā Deus ab æterno creasset: & visus prius natura conueniret oculo illius, qui cæcus nasceretur: etenim creaturæ illi in eo solū sensu captiuitas prius cōueniret, quia illā eam incurreret, nisi à Deo per gratiam præueniretur: quæ prioritas est prioritas prioris generis, de quo egimus in 2. præmisso. In Angelis etiā bonis talis captiuitas tēpore non præcessit gratiam redēptiuā, sed solum natura: cū talis gratia in primo creationis instanti illis data fuerit, iuxta sententiam verisimiliorem. Tertia deniq; pars cōclusionis ex eo patet, quia talis redēptio regulariter fit captiuitate aliquo tēpore præcedēte, vt patet in iustis, qui isto modo à futuris culpis redimūtur: captiuitas enim ex naturę impotētia, & imbecillitate procedēs, multo ante tēpore in illis præextitit: quia sicut præcessit tēp⁹, antequā primo iustificarētur; ita etiā pcessit post iustitiā acceptā, antequā donarentur gratia pręseruatiua.

Quinta cōcl. *Redemptio, quæ non est pure præseruatiua, secundū legem ordinariā supponit captiuitatē in ipso redempto tēpore priorē, tum vt ille fuit in parentibus, tum vt fuit in propria persona: secundum potentiam tamen absolutā potuit præcessisse non tempore, sed natura.* Hæc assertio inde euidenter probatur; quia redēptio huius generis solum datur in ordine ad præseruationē à peccato originali: iam vero in omnibus filijs Adami, qui in eo peccauerūt, captiuitas incœpit à tēpore, quo peccauerūt in Adamo: inde enim fuerunt cū debito, & obligatione cōtrahendi maculā talis peccati: ideo quia ab illo tēpore talis culpa in diuino cōspectu illis semper fuit imputata, donec in propria persona iustificantur. Quare talis redēptio in omnibus, etiam in B. Virgine, supponit captiuitatē præcedentem à tēpore Adami: imo in omnibus (vna excepta B. Virgine) tēpore præcessit iustificationē: etenim secundum legē ordinariā nullus à tali captiuitate redimitur, nisi per baptismū: in Ioanne vero & Hieremia, licet in vtero facta sit, in eodē 17. 5. conclus.

tamen

tamen vtero prius tempore fuerunt captiui, quam redempti. Vnde sola B. Virgo in propria persona captiua non fuit; quia primũ esse suæ cõceptionis, fuit primum esse suæ iustificationis, & redemptionis; & primum non esse suæ captiuitatis, vt lato diximus lib.2. in quæstione de debito Virginis in propria persona.

18. *6. concl.* Sexta & postrema conclusio: *in sola redemptione pure præseruatiua captiuitas, quæ supponitur, non est captiuitas moraliter maculans: cum tamen duæ reliquæ tales sint; quamuis non eodem modo maculent.* Tota conclusio ex præcedentibus patet, & satis manet probata ex ijs, quæ diximus in quarto præmisso, vbi vide.

ARTICVLVS III.

Vtrùm in redemptione facta per sanguinem Christi reperiatur triplex explicatum redemptionis genus?

§. I.

Referuntur tres oppositæ sententiæ.

1. *Variæ opiniones.* CONsequenter explicãdum est, an in redemptione facta per Christi sanguinẽ admittendum sit triplex redẽptionis genus, quod ar. 1. explicauimus? Hæc enim quęstio inter Theologos est controuersa. Tres autem inuenio sententias inter se non consentientes. *1: negat.* Prima negat, & docet in Christi redemptione vnicum tantum reperiri genus redemptionis: scilicet pure liberatiuum à peccatis iam contractis; & subinde quæ sit à captiuitate actu præexistente. Ita docuit Ioãnes de Neapolis, apud Capreolũ in 3. dist. 3. q. 1. art. 3. ad 1. & 3. probationem argumenti Scoti pag. 13. col. 1. quem sequitur Capreolus ibidẽ ad nonum eorũ, quæ tertio loco adducuntur fol. 16. col. 2. 3. & 4. & post eum Medina 3. p. q. 27. art. 2. argumento vltimo partis affirmatiuæ pag. 592. col. 2. & ad 1. negantis partis pag. 595. col. 2. & in solutione vltimi, pag. 596. col. 1.

2. *Argum. 1. huius opin.* Hanc sententiam primo confirmant; quia sola redemptio liberatiua est vere & proprie redemptio. *2. arg.* Secundo; quia ex sacris literis constat Christum nos redemisse à peccatis actu existentibus: nam Matthæi. 1. dicitur: *ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum.* i. à peccatis, quibus ligatus erat. *Matth. 1.* Apocalypſ. 1. *Lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo:* nostris, inquam, quia aut contraximus illa, aut cõmisimus. *Apoc. 1.* Ad Hebręos 9: *In redemptionem earum præuaricationũ, quæ erant sub priori testamento.* *Ad Hebr. 9.* Et ad Titum. 2. *Tradidit se metipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem.* *Ad Tit. 3.* Ad Galat. 3: *Conclusit Scriptura omnia sub peccato, vt promissio ex fide IESV Christi daretur credentibus.* *Ad Galat. 3.* Lucæ. 2. *& ipse redemit Israel ex omnibus iniquitatib9 eius.* *Luc. 2.* Denique 2. Cor. 5. *Christus pro omnibus mortuus est. Ergo omnes mortui sunt.* *2. Cor. 5.* Ex quibus omnibus patet Christum nos redemisse à peccatis, quibus tenebamur: & subinde redemptionem eius solum esse purè liberatiuam.

3. *3. arg. August.* Tertio facit Augustinus in 1. de peccatorum meritis c. 20. vbi post lõgam disputationem, ita concludit: *Non est in filijs hominum, nec fuit, nec erit paruulus aliquis, vel adultus, qui non egeat beneficijs mediatoris, vt illo saluetur, liberetur, redimatur, illuminetur: quæ salus, quæ liberatio, quæ illuminatio non potest intelligi, nisi à morte, à vitijs, à reatu, à seruitute, à tenebris peccatorum.* Idem August. de natura & gratia in principio: *Quicunq; non putant pertinere ad hos omnes, qui peccauerunt, & egent gratia Dei; profecto nullam necessitatẽ habent, quod Christiani fiant.* Et lib. 6. contra Iulianum c. 4: *Tu dicis Christum esse pro peccatoribus mortuum: ego dico, non nisi pro peccatoribus mortuũ.* *August.* Deniq; cõmunis Patrũ doctrina est, neminẽ, nisi peccatorẽ, ac venundatũ sub peccato à Christo esse redemptum: nam Ecclesia cũ Zozimo prædicat: *nullus, nisi qui seruus est, liber efficitur, nec redemptus potest quis dici, nisi qui vere per peccatum fuit ante captiuus.*

4. *2: opinio.* Secunda opinio cũ ista fere consentit, quam probauit Caietanus in tract. de Cõceptione Virginis c. 3: licet enim libẽter admittat dari veram & propriam redẽptionem præseruatiuam quoad Angelos: negat tamen eam dari in redemptione facta per Christũ quoad homines: sed vult omnem redemptionẽ Christi in ordine ad homines esse liberatiuã à peccatis pręexisten-

existentibus: in quo cõsentit cum prima opinione: addit tamẽ illam esse à peccatis præexistẽtibus, non quidem actu & formaliter quoad maculam culpæ (in quo sensu prima opinio intelligitur) sed initiatiue & radicaliter quoad debitũ culpę; vnde scribit redemptionem pręseruatiuã quoad homines, reprobatam esse & reiectam ab Ecclesia Romana in definitione Zozimi Papæ apud August. epist. 157. in verbis adductis in 1. opinione ad finem.

5. 3. opinio. Tertia sententia est opposita duabus præcedentibus: hæc autem cõstanter defendit in redemptione per crucẽ Christi facta, non solum admittẽdam esse redẽptionem, quæ vere est liberatiua à culpa præexistente; sed etiam redemptionem præseruatiuam. Vnde in redemptione Christi duplicem admittit redemptionẽ: liberatiuam vnam, pręseruatiuam alterã. Quam opinionem non possunt non probare, qui B. Virginem à macula originali liberãt: etenim si illa à culpa originali per Christi sanguinem non fuit liberata; quia eam non cõtraxit; sed solum præseruata, ne eam contraheret; vtique in Christi redemptione admittenda est redẽptio præseruatiua. Addunt tamen hi authores in redẽptione Christi admittendam esse redemptionem purè præseruatiuã: etenim in B. Virgine nihil culpæ inuentum fuit, à quo liberari posset: nam debitum contrahendi maculam originalem, quod fuit in B. Virgine, materialiter sumptũ nihil est aliud, quam eam ab Adamo fuisse propagatam, quod ab ea sublatum non fuit. Quare cum nihil culpę fuerit in ea, à quo liberaretur, inde inferunt præseruationẽ eius à cõtrahenda macula fuisse purã pręseruationem, nulla admixta liberatione. Et putant hanc fuisse *Caietani opinionem 3. p. q. 27. ar. 2. §. Circa secundam rationẽ, & §. Ad euidentiam, & §. Circa corollariũ, & §. Scripsimus de hoc*: vbi docet Christũ suã matrem redemisse specialiori quodã modo; quatenus eam redemit præseruando à macula, eamq; per gratiam pręueniendo. Caiet. Et inde inferunt Caietanum sibi esse cõtrarium, dum in d. tract. de Conceptione negat quoad homines redemptionẽ Christi esse præseruatiuam. Hæc igitur opinio redemptionem factam per Christum diuidit in pure liberatiuam, & in pure præseruatiuam.

§. 2.

Ponitur vera resolutio, præmissis nonnullis. 6. *Vera resolutio.*

Ego nulli harum trium opinionum simpliciter adhæreo: nam cõtra primam & secundã existimo in Christi redemptione non posse non admitti redẽptionem præseruatiuam; quidquid Caietanus cũ authoribus primæ opinionis repugnet. Imò assero in ea non solum admittendã esse redemptionẽ præseruatiuam: sed admittẽdam esse præseruatiuã vtriusque generis: vnã, quæ sit pure præseruatiua: alterã, quæ simul præseruatiua sit, & liberatiua. Ex quo infertur in Christi redẽptione reperiri triplex genus redemptionis, de quo egimus sup. ar. 1. §. 3. ¶ Pro maiori horum explicatione nonnulla præmittemus, quæ ad huius materiæ intelligentiam plurimum conducũt: deinde aliquot cõclusiones apponemus.

Primo igitur notandum est: omne debitum habendi, siue cõmittendi aliquod peccatum, satis esse, vt qui à committendo tali peccato liberatur, vere & proprie dicatur redimi à peccato non commisso: non tamen omne debitum satis esse, vt ante aduentum peccati, ad quod obligat, reddat ipsum habentem Deo inimicum, & exosum, & peccato mortuũ. Vtrũque patet ex ijs, quæ diximus tum lib. 2. tum in hoc 3. Primum ex eo fit euidens: quia ex superioribus patet, quod non solum debitum contrahendi maculam originalem, quod fuit in B. Virgine, satis fuit, vt illa vere per Christi sanguinem dicatur redempta, vt patebit ex 4. art. sed etiam debitum peccandi, quod fuit in Angelis, si diuinitus non iuuarentur, satis superq; fuit, vt vere & proprie dicantur redempti, vel à Deo absolute, vel à Christo: debitum etiam ad peccandum, quod reperitur in iustis, si diuina gratia non iuuentur, satis est, vt illi dicantur redimi à peccato, quod non committent, committerent autem, nisi iuuarentur per gratiam. Et merito: quoniam cum omne debitũ, & omnis obligatio ad peccandũ sit causa inclinãs, & suo modo captiuãs nos ad peccandũ; suo etiã modo potest dici peccatũ, vt colliges ex Trid. sess. 5. de peccat. orig. can.

7. 1. præmiss. 1. pars.

8. 2.pars. canon.5. Illud vero posterius patet, tum in Angelis bonis; tum in homine creato in puris naturalibus; tum in Adamo prò statu innocentiæ; tum denique in iustis, qui diuina gratia à peccatis cõmittendis liberantur: etenim Angeli boni ex conditione naturæ ex nihilo creatæ, subiecti fuerunt debito peccandi, & de facto peccarent, nisi diuina gratia præuenirentur, & à peccato redimerentur; & tamen nullus vnquam dixit, aut dicere potuit, debitum illud Angelos bonos reddidisse inimicos: quin potius idem debitum malos Angelos non fecit inimicos, antequam peccarent. Similiter dicendum est de homine, si in puris naturalib⁹ crearetur: nec enim debitũ illud peccandi, cui subiectus esset, eum faceret peccato mortuũ, antequã peccaret. Eodẽ modo debitũ, quod fuit in Adamo in statu innocentiæ, illum ante peccatũ nõ fecit Deo exosũ. Deniq; iusti in gratia constituti, tum ex cõditione naturæ, tum ratione fomitis subiecti sunt actualibus peccatis, nisi magno perseuerantiæ dono donētur: qui fomes (vt ait Paulus *ad Rom.7.*) captiuat eos, sub lege peccati; adeo vt ab eodẽ Paulo dicatur

Rom.7. peccato venundati: quæ tamẽ captiuitas

August. (ita enim eã appellat *Aug. Psal.70. conc. 2.to.8.pag.512.col.2.*) nõ impedit, quominus Deo sint grati. ¶ Oppositũ dicẽdum est de debito ad contrahendã originalẽ maculã, quod in omnibus Adami filijs reperitur: hoc enim debitũ, etiã antequã in propria persona maculã cõtrahãt, eos reddit Deo exosos, & peccato mortuos, vt fides docet: nõ ob eam rationem, quã fingit Caietanus in d.tract. de Conceptione: quod.s.tale debitũ initiatiue sit ipsa macula (hæc enim nec accommodari potest Adami posteris, quãdiu sũt in alio, in quo originaliter sunt mortui, & Deo exosi: nec postea in propria cõcipiũtur persona) sed ob eã potius rationem, quia culpa, qua in Adamo fuerũt mortui, prò quocũque statu in diuino prospectu, illis imputatur, vt sępe dixim⁹: vnde quãdiu, & pro quocũq; statu illa imputatur, satis est, vt nos captiuos reddat, & Deo exosos, & subinde indigentes redemptione.

10. 2.præmiss. Et vt hæc Theologia melius intelligatur, secũdo loco aduertimus; in quocũq; peccato duplicẽ distinguendã esse deformitatẽ, & culpã, vnã, quę reperitur in ipsa actione peccaminosa, & moraliter mala: alterã, quę inest in anima, mediante volũtate, permanēs transeũte actione. Illa est culpa actualis, qua dicimur peccãtes; hæc autẽ est culpa habitualis, quia permanet per modũ habitus: & ideo appellatur macula. Deformitas actionis est prior, quam deformitas maculæ tẽpore, vel natura. In culpa actuali deformitas actionis solũ natura antecedit deformitatẽ maculæ: quia in eodẽ instãti, quo cõmittitur furtũ, v.g. naturaliter resultat in volũtate deformitas maculę: in culpa vero originali deformitas actionis lõgo tẽpore antecedit deformitatẽ maculę: quia actio inobediẽtię, & pręuaricationis facta fuit à nobis adhuc in Adamo existẽtibus in paradiso; attamẽ macula illius cõtrahitur à nobis, cũ primũ cõcipimur. Denique vtraq; deformitate per se sumpta vere morimur morte peccati, & sumus Deo exosi, & inimici. Interest tamẽ plurimũ inter peccatũ actuale, & originale: quoniam peccatũ actuale solũ reperiri potest in propria peccantis persona: idq; tam in deformitate actionis, quã in deformitate maculæ: oppositũ reperitur in peccato originali: hoc enĩ quoad deformitatẽ maculæ reperitur in sola persona personaliter existente: at vero quo ad deformitatẽ actionis non solũ reperiri potest in ꝓpria persona, extra suas causas iam posita; sed etiã in persona solũ potentialiter existẽte in potentia, virtuteq; actiua parentũ. Nec mirũ; nam cum persona illa peccauerit, nõn vt erat in se, sed vt erat potẽtialiter in alio (quia Deus nos omnes in Adamo obligauit) ita etiam in alio fuit peccato mortua, & Deo exosa, & talis semper erit, quandiu in alio potentialiter fuerit: quia sicut talis potentialitas satis fuit, vt in alio vere peccaret, originaliter tamen: ita illa satis erit, vt ei tale peccatum vere imputetur: qua imputatione mortuus est morte peccati, & Deo exosus, & inimicus. Quę est cõmunis omniũ Patrũ Catholica doctrina sũpta ex Paulo, dũ ad Rom.5. docet: *Per inobedientiã vnius multos peccatores constitutos fuisse*: quia.s. omnes in vno Adamo peccauerunt: & ex Aug. in Psal.70. conc.2.

11. Nota discrimen.

Rom.5.

August.

pag.312. Omnes in Adamo in offensā Dei incurrimus, & sub captiuitate peccati māsim. Vide *Concilium Arausicanum.2.cap.2. & Tridentinum sess. 5. de peccato orig. can. 2. D.Hieronym.in Matthæum cap.2. magnum Dionysium de Ecclesiastica hierarc.c.3.pag. 3. Cyrillum Ierosolymitanum catechesi 24.* Quare indubitatum est debitum ortum ex culpa in Adamo commissa, satis superque esse, vt nos vere reddat captiuos captiuitate peccati, etiam pro statu, in quo in lumbis parentum fuimus.

Conc. Arausic. Trident. Hieron. Dionys. Cyrill. Ierosol.

12. *3. præmiss.* Tertio & postremo præmittendū est; si legem ordinariam attendamus, plenam & perfectam remissionem peccati, fieri per iustificationem peccatoris; ita vt remissio peccati, quæ datur de lege ordinaria, sit remissio peccati, non quęcumque, sed iustificatiua peccatoris: quæ iustificatio, si fuerit prima (qualis est, quæ fit â peccato originali) est translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratię, & adoptionis filiorū Dei per Christum, vt patet ex Trident. sess.6.c.4. de iustificatione: in qua iustificatione idem Concilium c.7. duas supponit mutationes: remissionem.s. peccatorum, & sanctificationem, renouationēq; interioris hominis per habitum gratiæ, & charitatis. Quas duas mutationes docuit *Scotus in 4.dist.1.q.6.§. Ad argumēta in fine*. Primam mutationē appellat priuatiuam, qua homo de inimico, fit non inimicus: posteriorem vero vocat positiuam; quia de non amico fit amicus: de nō digno, fit dignus: denique de non dilecto, fit dilectus. Itaque redemptio plena, atq; perfecta à peccato originali (idem dicito de quocumque alio) includit duas partiales redemptiones: vnam remissiuam peccati; alteram sanctificatiuā redempti: per illam condonatur culpa; per hanc deletur macula, si quæ fuit. Vtraque ista partialis redēptio euidenter colligitur ex duplici ratione, quæ reperitur in quolibet peccato: quodlibet enim ratione actionis (quæ est prętuaricatio diuinę legis) includit offensam Dei, & iniuriam illi illatam: nam qui violat diuinam legem, Deum offendit: at ratione maculæ (quidquid illa sit) includit immunditiam animæ, nimirum quandam deformitatē voluntatis, & quādam obliquitatem à regula diuinæ legis. Priori rationi respondet redemptio remissiua iniuriæ, & offensæ illatæ: posteriori vero respondet redemptio sanctificatiua & mundatiua subiecti.

Scotus.

13. *Distinguū tur solu ratione.* Sicut vero illæ duæ rationes in peccato distinguūtur (siue re, siue ratione) ita etiā in iustificatione duæ illæ redemptiones partiales re aut ratione debent distingui. Quod ex eo vel euidēter patet; quia iuxta veriorem sententiā, diuina potētia dari potest vera remissio peccati per redemptionem pure remissiuam, absque redemptione iustificatiua: quia potest Deus de potentia absoluta remittere peccatum alicui absque infusione gratiæ; & subinde condonando iniuriam sibi illatam per actionem peccaminosam, absque hoc, quod Deus hominem illum per infusionē gratiæ ad pristinam admittat amicitiā, vt in humanis sæpè contingit. Facta autem illa offensæ remissione, licet non omnino tollatur habitualis auersio: non tamē manet sub ratione culpæ, quia iam non manet, vt iniuriosa, & offensiua Dei; sub qua sola ratione habet rationē maculæ, & sordis; ob quam rationem iam non est proximū fundamentum odij, de quo latius disputatur in materia de peccatis. Nobis modo satis est redemptionem remissiuā culpæ, vt est offensa Dei, distingui à redemptione sanctificatiua, & mundatiua à culpa, vt est quædam macula: & præterea iustificationem à peccato originali incipere à remissione peccati, quatenus est actus, & præuaricatio legis diuinæ (est enim terminus à quo incipit iustificatio) cōpleri autem in sanctificatione hominis, qui cōcipitur. Hæc autem sanctificatio, vt talis est, per se non includit; quod sit mundatiua, & deletiua sordis & maculę: quia (vt supponimus) potest concipi sine macula, quam emundet: in se tamen includit; quod saltem sit præseruatiua a macula, quæ aliàs futura foret.

14. *Redemptio completa duob' modis contingit.* Ita fit, vt redemptio perfecta, & completa ab originali, duobusmodis possit cōtingere: vno modo simul remittendo offensam culpæ commissæ in Adamo, & delendo maculam iam actu contractam: & hæc redemptio est purè liberatiua; quia liberat à peccato secundum vtramq; illius

illius rationem: nimirū prout est offensa Dei, & prout est immūditia animæ. Altero modo remittēdo peccatū, culpamq; actualem in Adamo commissam (quæ iam ab illo tempore nobis imputabatur, & erat fundamentum actualis inimicitiæ, & odij) & præseruando à macula illi culpæ respondenti. Hæc autem redemptio, nec erit pure liberatiua; quia nō liberat à macula, quam peccatū originale complete consideratum includit: nec est pure præseruatiua: quia licet præseruet à peccato, vt est macula, non tamen præseruat à culpa actuali in Adamo cō missa; sed verè liberat ab ea, remittendo, & non imputando illam, vt erat offensa Deo illata. Quare talis redemptio erit partim liberatiua, & partim præseruatiua: ita tamen vt prius natura sit liberatiua ab imputatione culpæ. Posterius vero sit præseruatiua à macula.

§. 3.

Pro resolutione ponuntur propositiones.

15. 1. Propos. His præmissis, totam quæstionem resoluemus nōnullis adductis propositionibus. Sit prima propositio: *Certissimum est in redemptione per sanguinem Christi admittendam esse triplex genus redemptionis.* Hæc propositio ex sequentibus euidenter demonstrabitur: patebit enim ex dicendis in illa admittēdam esse redemptionem pure liberatiuā: purè præseruatiuam: & partim liberatiuam partim præseruatiuam.

16. 2. Propos. Secunda propositio: *Indubitatum est secundum fidem in Christi redemptione admittendam esse redemptionem pure liberatiuam, & mundatiuam à macula actu praexistente.* Hanc propositionē euidenter probant argumenta pro opinione Medinæ adducta ex sacris literis, ex Augustino, & Patribus: etenim omnes Adami posteri (vna excepta B. Virgine) de facto contraxerunt peccatum originale, à quo per baptismum sanguine Christi liberantur. Omnes etiam (B. Virgine excepta) plura peccata actualia cōmiserunt, à quibus in Sacramento Pœnitentiæ ex meritis Christi quotidie liberantur, & redimuntur: & ideo omnes in oratione Dominica verissime petimus *dimitte nobis debita nostra.* Quæ remissio ad Christi redemptionem certissimè pertinet. ¶ Sed quāuis hæc redemptio secundum fidem admittenda sit respectu hominum; non est tñ de fide eā esse admittēdā respectu omnium hominum: quia non est de fide B. Virginem hac redēptione fuisse redēptā, vt in sequenti articulo dicemus. Quare hæc redemptio reperitur quidem respectu hominum; non tamen respectu omnium hominum.

17. 3. Propos. Tertia propositio: *In Christi redemptione respectu hominum, necessario admittenda est redemptio pure præseruatiua: quāuis illa non reperiatur in ordine ad omnes homines, nec in ordine ad omnia peccata; sed solū incertis hominibus, atque peccatis.* Hæc ꝓpositio euidenter demonstratur: quoniam ex cōmuni Patrum doctrina non solū peccatores, sed etiā iusti quam plurima peccata cōmitterent, nisi diuina gratia ab illis liberarentur: etenim B. Virgo dono specialis confirmationis præseruata fuit ab omni peccato actuali, vt fides docet, quæ vtiq; cōmisisset, si suę naturę relicta, nullo speciali dono afficeretur. Apostoli etiam post aduentum Spiritus Sancti in gratia confirmati præseruati fuerunt, ne vllum peccatum mortale committerent. De iusto dicitur Sapient. 4. *Raptus est, nec malitia immutaret intellectum eius; & ne fictio deciperet animā illius.* Sapient. 4 Et hęc fuit doctrina Augustini in lib. 50. homil. homil. 23. c. 6. in fine to. 10. *nullum est peccatū* (inquit) *quod non fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit rector, à quo factus est homo;* & addit *nos debere Deo, quod plura alia non admiserimus peccata.* Et ob hanc causā iubet Christus, vt in oratione Dominica quotidie oremus Deum *ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo:* idque non solum liberando ab eo, quod iam incurrimus, sed præueniendo, ne incurramus, vt expresse docet Augustinus in eodem lib. homil. 42. ita scribēs, *Dimitte, quæ fecimus; & da, vt alia non faciamus:* August. idque donando nobis donum perseuerātiæ. De quo etiam scribit D. Ambrosius lib. 5. de Sacramentis c. 4. (qui est sermo quintus in Appendice sermonum Augustini to. 10.) iam vero nullus Catholicus

dubitabit, nos ab his peccatis redimi per sanguinem Crucis Christi: etenim omnis liberatio à peccato, omnis item peccati remissio, siue liberatiua sit, siue solum præseruatiua ad Christi redemptionem spectat. Quod vero nos ab his peccatis verissimè liberemur, satis docet Christus D. in oratione Dominica in illis verbis; *Sed libera nos à malo.* Vnde illa suo modo nobis remitti, & condonari docuit Augustinus libr. 2. confes. cap. 7. ante medium tom. 1. *Gratiæ tuæ deputo,* ait, *quæcumque non feci mala: quid enim facere non potui? & omnia mihi demissa esse fateor, & quæ mea sponte feci mala, & quæ te duce nō feci.* Idem significat serm. 135. de tempore in fine tom. 10. secundum literam quorundam codicum.

18. *Ratione probatur.* *Matth. 9.* Ratione etiam Theologica id ostenditur: quoniam gratia Christi redemptiua est gratia Christi medici, vt Patres docent, & satis Christus Matthæi 9. *non est opus valentibus medicus, sed male habentibus.* Medici autem beneficium est non solùm ægrotos sanare; sed bene habentes in sanitate conseruare, ne male habeant, ex Augustino Psalm. 70. conc. 2. tom. 8. fol. 312 col. 2. B.C. & cõmuniter refertur idem Augustinus in lib. de Innocentia. Quod vero horum peccatorum redemptio sit pure præseruatiua, ex eo patet: quoniam iusti sub illis peccatis, nec complete, nec incomplete vnquam fuerunt: non quidem complete; quia illa nunquam actu commiserunt: nec etiam initiatiue in sensu explicato â Caietano cap. 3. de Conceptione Virginis: quoniã licet debitum ortum ex naturæ infirmitate, aut ex fomite aliquo modo sit initium peccati; nõn tamen ita est initium, vt habentem faciat Deo exosum, & filiũ iræ, vt diximus in primo præmisso.

Concluditur. ¶ Concludendum est igitur in redemptione Christi dari redemptionem ab aliquo peccato, quæ liberatiua non sit, sed pure prçseruatiua. Vnde non satis aduertenter, & caute locuti sunt Caietanus, & Medina, dum redemptionem pure præseruatiuam in Christi redemptione respectu hominum nõ admittunt: quam tamen secundum fidem esse admittendã explicata Theologia satis conuincit.

Quarta propositio: *In ordine ad redemptionem à peccato originali (quæ est prima redemptio pertinens ad Christum, cum principaliter venerit pro delēdo originali peccato) non potest dari redemptio pure præseruatiua; sed necessario includit rationem liberatiuæ ab aliqua culpa.* 19. 4. *Propos.* Hæc conclusio euidēter demõstratur: quoniam nullus est homo descendens ab Adamo, qui in eo nõ peccauerit ipsamet præuaricatione, qua Adamus peccauit: hæc enim fuit omnium nostrum, & per eam omnes in Adamo sumus constituti peccatores, ex Paulo ad Rom. 5. Et iam ab illo tempore, ab ea in diuino conspectu nobis imputata, omnes dicimur peccatores, etiam antequam maculam illius actu incurramus. Omnes igitur indigemus cõdonatione, & remissione illius culpæ. Redemptio autem â culpa iam cõmissa, etiam ante resultantiã maculæ, non potest esse pure præseruatiua: quia verè est remissiua culpç, vt patet: ergo in ordine ad peccatum originale non potest dari redemptio pure præseruatiua; sed omnis erit liberatiua ab actuali imputatione culpæ in Adamo cõmissæ.

Quinta propositio: *Non potest non admitti possibilem esse redemptionem peccati originalis præseruatiuam, quæ fit ex meritis Christi in ordine ad maculam originalem, quæ ex peccato Adami in nobis resultat: imò possibilis est redemptio pure præseruatiua.* 20. 5. *Propos.* Prima pars propositionis euidenter probatur: quoniam non est negandũ, posse Deum ex meritis Christi per infusionẽ gratiæ præuenire resultantiam illius maculç: quid enim hoc implicat? Nec Caietanus hoc negauit; quin potius sæpe hoc fatetur: *Caietan.* etenim hæc præuentio, atque præseruatio nihil derogat Christi redẽptioni; imò eam maximè dignificat, & facit abundantiorem. Nec dici potest hanc præseruationem regulis fidei repugnare: quoniam Ecclesia in hoc sensu piissime celebrat Conceptionem B. Virginis: & Sixtus 4. iam declarauit hanc prçseruationem non esse hæresim, sed piam assertionem, vt iam ostendimus.

¶ De posteriori parte propositionis est nobis cum Caietano concertatio: is enim 21. in d. tract. de Conceptione Virginis cap. 2. & 3. videtur sentire dari non posse re-

demptionem pure præseruatiuam à macula peccati originalis: fundamentum illius est, quia licet posit quis præseruari, ne macula in propriam personam resultet: non tamen potest præseruari, nequis in propria persona habeat debitum talis maculæ: quia (vt ait) præseruari non potest ab initio maculæ, id est ab infectione carnis, ex qua illa persona componitur, & ex qua anima illius debet infici. Sed hæc Caietani doctrina neganda est: quoniam, vt dicemus in sequenti articulo, B. Virgo in propria persona, nec maculam habuit, nec initium maculæ.i. infectionẽ carnis infectiuã personæ: etenim in illo primo instãti temporis generationis fuit primum non esse debiti ad maculam, & primum nõ esse infectionis carnis: vnde persona B. Virginis in se ipsa intrinsecè nõ habuit debitum, aut infectionem: sed solum extrinsecè, vt supra ostendimus lib.2. q.4.art.5.§.9. Hoc autem supposito, dari potest redẽptio ex Christi sanguine, quæ in ordine ad maculã sit pure præseruatiua: quia fieri potest per diuinã potẽtiam, vt macula originalis, nec in se, nec in aliquo sui principio insit in propria persona, quæ redimitur, vt in d. lib. 2. late demonstrauimus, & in sequenti articulo iterum dicemus.

22. *Resolutio difficultatis.* Ex his propositionibus iam patet vera difficultatis resolutio: concedendum est enim, nullam posse dari redemptionem à peccato originali, quæ sit pure, & totaliter præseruatiua: eam tamen dari posse ab alijs peccatis. Cum vero constet in redemptione Christi dari redemptionem pure liberatiuam à peccato contracto, & originali, & actuali, non est negandum in ea dari triplex genus redemptionis, quod in primo articulo distinximus.

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm B. Virgo dici posit vere redempta sanguine Christi, si originale non contraxit?

Quæstio principalis EXplicauimus art. 1. admittendum esse triplex redemptionis genus, quorũ quodlibet supponit captiuitatem: aliam tamen, & aliam, vt diximus in 2. art. explicauimus etiam in Christi redemptione verè, & propriè reperiri triplex illud genus redẽptionis in ordine ad hominem, vt ostendimus art.3. superest explicare id, quod in hac vltima quæstione principaliter inquiritur: an scilicet B. Virgo ad Christi redemptionem vere pertineat, si ab originali macula fuit præseruata? Cuius quæstionis vera resolutio est summe necessaria: etenim qui putant B. Virginem peccatum originale cõtraxisse, ex eo capite oppositam sententiam vt hæreticã olim reijciebant, quia id fieri nõ potuit, & quia illa supposita. B. Virgo ad Christi redemptionem vere non potest pertinere. Oportet igitur vt hunc articulum quamdiligentissimè resoluamus.

§. 1.

Referuntur variæ sententiæ, & varij dicendi modi, quibus tertia sententia explicatur.

2. *1. Opinio.* DE proposita igitur difficultate, variæ, & inter se oppsitæ fuerunt opiniones. Prima opinio constãter asserit B. Virginem nullo modo dici posse redemptam à Christo, si ponatur immunis ab originali. Huic sententiæ constanter adhæret *Bandellus in suo tract. contra Virginis immunitatẽ cap.27.* cũ cæteris omnibus, qui nostram sententiam vt hæreticam reiecerunt: *f. Bartolomæus de Spina, Ioannes Dominicus de Florentia, & Guido Carmelita, quos citauimus quæstione 2. huius lib. art.2.§.1. in princ.* in qua etiã opinione persistunt quam plures nostri temporis hæretici, quos ibidem retulimus. In eadem sententia fuit *D. Thomas 3. p q. 27. art.2. ad 2. & in 3. dist.3. q.1. art.1. q.2. & quodlib.6. q.5. ar.7.* in quibus locis expresse docet eximere B. Virginem ab originali, derogare dignitati Christi, quatenus est vniuersalis hominum Redemptor. Satis etiã est de mẽte *D. Bonauenturæ in 3. dist.3. art.1. q.2. n.17. ad finem:* idem affirmat *Ægidius in 2. dist.29. q.1. art.2. dub.4. literali, & clarius dist.30. q.1. artic.2. in 3. via, & quodlib.6. q.20. Gregorius in 2. dist. 30. q.2. art.1. lit. K. late Capreolus in 3. dist. 30. q.1. art.3. ad 9. eorum, quæ tertio loco adducuntur fol. 16. columna 2. 3. & quarta;* qui

Bandellus. Spina. Florentia. Guido. D. Thom. D. Bonau. Ægidius. Gregorius. Capreolus.

qui omnes scripserunt ante constitutionem Sixti quarti.

3. 2. Opinio. Alij qui post Sixtum scripserunt (& est secunda opinio) asserunt nostram opinionem non posse hæresis damnari; admittunt enim B. Virginem, si ab originali eximatur, aliquo modo dici posse redemptam à Christo; nō tamen propriè & verè, sed impropriè satis, & abusiue.

Medina. Ita colliges ex *Medina 3. p. q. 27. art. 2. in vltimo argumento partis affirmantis pagina 594. col. 2. & ad primum partis negantis pag. 595. col. 2. & ad vltimum argumētum pag. 596. col. 1.*

4. 3. Opinio. Tertia sententia defendit B. Virginē, quantumuis ponatur immunis ab originali macula, verè & propriè ad redēptionem Christi pertinere: imò affirmat hac supposita veritate, eàm nobilori modo fuisse redemptam, quam cæteros omnes Adami posteros. Hanc sententiam indubitanter defendunt omnes, qui B. Virginem ab originali prēseruatam affirmant; à quorū citatione supersedeo, quia oportet breuitati consulere, & præterea, quia in discursu disputationis fere omnes referemus.

Caietan. Illud addo, Caietanum ab hac sententia non dissentire, imò admittere B. Virginem adhuc verè, & propriè pertinere ad Christi redemptionem, quantumuis ponatur ab originali macula immunis, *vt patet ex tract. de Conceptione B. Virginis cap. 3. vers. in 2. autem sensu, & melius 1. 2. q. 81. art. 3. & 3. p. q. 27. artic. 2. & ante eum Durand. in 3. dist. 3 q. 1.*

Durand.

5. Varie explicatur 3. opinio. 1. Explicatio. Turrian. ¶ Hæc sententia à suis authoribus non eodem modo explicatur. Prima explicatio colligi potest ex Turriano Epist. de peccat. origin. & Virginis Conceptione pagina 46. vbi in id inclinat, vt dicat satis esse, vt B. Virgo dicatur ad Christi redēptionem pertinere, quod per sanguinem eius redempta sit à morte corporis, dum resuscitata, iam consedet in cœlestibus: etenim ex Paulo, redemptio corporis nostri per adeptionem cœlestis beatitudinis, verè & propriè pertinet ad Christi redemptionē, vt patet ex verbis ad Rom.

Rom. 8. 8. *Et ipsi intra nos gemimus, adoptionē filiorū Dei expectātes, redemptionē corporis nostri:* quam redemptionem post corporū resurrectionem assequemur; idque per Christi merita, iuxta illud ad Ephes. 9. *Per Christum Deus conuiuificauit nos Christo; & consedere fecit in cælestibus in Christo IESV.* Et eadem ratione posset Turrianus adducere, quod B. Virgo per Christi merita verè fuit redempta à fomite peccati, qui in ea, vel fuit penitus extinctus in ipsa Conceptione; vel saltem ligatus, extinctus autem in Conceptione Verbi.

Secundus dicendi modus est eorū, qui putant satis esse debitū contrahendi maculam pro quodam priori naturæ præfuisse in persona B. Virginis, vt verè dicatur redēpta per sanguinem Christi, quātumuis maculam ipsam actu non contraxerit. Hic est communis dicendi modus, qui placuit *Caietano in d. tract. de Conceptione Virginis: Bellarmino lib. 4. de amissione gratiæ, & statu peccati c. 16. §. Denique obnoxia peccato fuit, & Suario 2. tom. ad 3. p. dispu. 3. sect. 4. §. 2. & verius: Cordubensi lib. 1. q. 44. pag. 355. col. 1. in principio, & Bellomont. 2. to. ad 3. p. disp. 1 16. c. 5. n. 50.* 6. 2. Dicendi modus. Caietan. Bellarm. Suarius. Cordub. Bellom.

Quomodo autem debitum istud satis sit, vt persona habens illud verè dicatur redempta; non omnes eodem modo explicant: ex cuius explicatione pendet huius rei explicatio: nam Caietanus putat illud debitum esse quoddam initium maculæ, siue potius esse ipsam maculam initiatā: & inde infert B. Virginem verè, & propriè redimi, dum per gratiam infusam ab illo debito liberatur, quantumuis maculā originalem non contrahat. Alij vero, licet in propria persona B. Virginis, cum Caietano admittant debitum contrahēdi maculam: non tamen admittunt tale debitū esse maculam ipsam initiatam: quia (vt volunt) verē nō est culpa: cum tamen macula, etiam initiata, culpæ rationem habeat. Admittunt tamen debitum esse veluti quādam causam necessitatem ad incurrendam culpam: & ob hanc rationem satis fuisse, quod persona B. Virginis à tali debito soluta sit, vt verè dicatur redempta, quantūuis maculam ipsam actu non incurrerit. Hæc à Theologis collegimus in hac quæstione explicatu difficili.

§. 2.

Vera difficultatis resolutio.

Ego

7. Verá reſo-latio.

EGo huius difficultatis veram, & plenam reſolutionem ſemper deſideraui; cum à vera illius reſolutione pendeat vera defenſio ſententiæ, quod B. Virgo maculam originalem non contraxit. Illam igitur ipſa iuuante B. Virgine, adhibitis nõnullis aſſertionibus, facile, & clare diſſoluemus.

8. 1.Concl. Sit prima concluſio omnium dicẽdorum baſis, & fundamentum: *Aſſerendum eſt B. Virginem vere, & propriè fuiſſe Chriſti ſanguine redemptam.* Hæc concluſio in hac diſputatione tanquã fidei regula ſtatuenda eſt; à qua, ſi qua opinio deflectat, à Fide Catholica deflectat, neceſſe eſt: nã ex Paulo 1. Timoth. 4. *Chriſtus eſt ſaluator omnium hominum, maxime fidelium.* Matthæi 1. *Ipſe ſaluum faciet populum ſuũ à peccatis eorum.* 1. Timoth. 2. *Vnus eſt mediator Dei, & hominum Chriſtus IESVS, qui dedit ſemetipſum in redemptionem pro omnibus.* 2. Cor. 5. *Chriſtus pro omnibus mortuus eſt: & ſtatim: quoniã Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi.* Ad Roma. 5. *Per vnius iuſtitiam in omnes homines in iuſtificationem.* Actor. 4. *Et non eſt in aliquo alio ſalus: non eſt aliud nomen datum ſub cœlo, in quo nos oporteat ſaluos fieri.* Quod etiam ipſa B. Virgo de ſe fatetur in ſuo Cant. Lucæ 2. *Et exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo,* id eſt ſaluatore meo; vt omnes explicant, & habet litera græca. Cũ vero in hac veritate, quæ eſt de fide, omnes conueniamus, non eſt quod in citandis Patribus immoremur. Vide Auguſtinum lib. 1. de peccator. merit. c. 20. tom. 7. & Anſelmum lib. 1. *Cur Deus homo* cap. 16.

1. Timot. 4

9. 2. Concluſ. Secunda concluſio: *B. Virginem fuiſſe præſeruatam à macula originalis peccati, non impedit, eam vere, & propriè pertinere ad redemptionem per Chriſti ſanguinem. Imò excellentiam, & dignitatem illius maximè extollit, dum illi ſupremum, & perfectiſsimum redemptionis effectum concedit.* Hæc concluſio ita vera eſt, vt poſt Sixtum 4. & aliorum Summorũ Pontificum conſtitutiones, oppoſitum ſine temeritate in fide defendi nequeat: quod ex eo, vel euidenter demonſtratur; quoniam hæreticum eſt dicere B. Virginẽ vere, & propriẽ non fuiſſe redẽptam ſanguine Chriſti, vt patet ex prima concluſione: ergo ſi B. Virginem à macula originali fuiſſe præſeruatam, neceſſario infert eam vere, & propriè non fuiſſe redemptam; hæreticum erit dicere illam fuiſſe ſine originali conceptam: etenim non poteſt nõ eſſe hæreticum, quod ex vera hæreſi neceſſario infertur. At vero poſt conſtitutionem Sixti quarti ab Alexandro ſexto Pio quinto, & Paulo 5. Domino noſtro approbatam, & renouatam, atque etiam à Tridentino ſeſſ. 5. de pecca. originali in fine, non ſolum falſum eſt, & temerariũ, ſed etiam erroneum, aſſerere hæreticam eſſe propoſitionem, quæ affirmat B. Virginem peccatum originale non contraxiſſe: ergo ſine errore in fide negari non poteſt, illius præſeruationem ab originali non impedire illam vere, & propriè redemptam eſſe Chriſti ſanguine. Quæ eſt prima noſtræ concluſionis pars.

1. confirmatio.

Sixtus. 4.

Quæ veritas ex eo etiam oſtenditur: quia in officio Conceptionis approbato, & inſtituto à Sede Apoſtolica, Eccleſia ita Deum orat; *Quæſumus, vt ſicut ex morte filij ſui prænisa eam ab omni labe præſeruaſti, ita, &c.* Ecce Romana Eccleſia non ſolum expreſſe fatetur B. Virginem ab omni originali labe præſeruatam fuiſſe, ſed etiam conſtanter petit, vt ita fideles, ſaluet, ſicut matrẽ morte filij ſui ab omni labe præſeruauit. At quis credet Eccleſiam in his, in quibus à Spiritu Sancto dirigitur, errare? 10. 2. Confirmatio.

Accedit 3. diffinitio Tridentini in d. ſeſſ. 5. can. 3. de peccat. orig. quæ diffinit, *à peccato Adami per generationem ad nos transfuſo, nullum ex poſteris Adami eximi poſſe, niſi per Chriſti merita nobis applicata:* applicata, inquam, verè, & propriè per formalem Chriſti iuſtitiã: nam ex Paulo ad Rom. 5. *per vnius* (.ſ. Chriſti) *obedientam iuſti conſtituti ſunt multi*, id eſt, omnes qui ſunt iuſtificati: *nec enim aliud nomen datum eſt hominibus, in quo nos oporteat ſaluos fieri*: Actor. 4. *Vnde ſolus Chriſtus factus eſt nobis ſanctificatio*: 1. Cor. 1. Quare ſi authoritate Romanæ Eccleſiæ pium, & ſanctum eſt credere B. Virginẽ iuſtitiam accepiſſe pręſeruatiuam à macula; vtique talis gratia vere, & propriẽ pertinebit ad merita Chriſti mediatoris, 11. 3. Confir.

Rom. 5.

Act. 9.

1. Cor. 1.

qui 1. Cor. 1. *Factus est nobis redemptio*: idque per veram,& propriam sanctificationem, & iustificationem, qua nos sanctificauit,& iustificauit: nec enim Romana Ecclesia hanc B. Virginis sanctificationem præseruatiuam, vt vere piam, agnosceret, & publicè celebraret; si illa aut repugnaret redemptioni Christi, aut ad eã solũ impropriè.&abusiue ptineret: etenim quod impropriè,& abusiue est tale,simpliciter non est tale. Quare antiqui

12. Theologi nulla sunt digni reprehẽsione; quia ante præfatum iudiciũ, suam scripsere sententiam: maxima tamen reprehensione digni sunt,qui post tam clarum & expressum iudicium Ecclesiæ,adhuc volunt B. Virginem dici non posse redemptam,nisi abusiue, & impropriè, si à macula originali fuit præseruata: nam cũ redemptio abusiua, & impropria simpliciter non sit redemptio; vtique asserere B.Virginem fuisse præseruatam vere & propriè,erit hæreticum: quod Sixtus 4. vt falsum & erroneum damnauit. Relegata igitur,tam prima,quam secunda sententia: amplectenda est tertia, quæ constanter docet immunitatem Virginis ab originali, non solum non impedire eam pertinere ad veram, & propriam Christi redemptionem; sed etiam eam in supremo redemptionis gradu constituere:quę est 2.pars assertionis omnibus approbata.

13. 3.Conclus. 3. Conclusio: *Dici nulla ratione potest B.Virginem ab originali præseruatam, ideo ad veram Christi redẽptionẽ pertinere,quia à morte corporis per Christi merita fuit redẽpta.* Conclusio statuitur cõtra primũ dicendi modũ,quo tertia sentẽtia explicatur,quãuis videatur placuisse Turriano. Et quidem si ille ita sensit, non modo non est

Turrian. audiendus, sed opinio illius est damnanda: nam quanuis redemptio corporis ad Christi redemptionem pertineat,vt Pauli testimonia euidenter probant; & B. Virgo à morte corporali,quam incurrit, per Christi merita vere & propriè sit redempta: redemptio tamen Christi principaliter expenditur in ordine ad peccatum originale; propter quod delendum primò,& principalius venit, vt diximus in materia de Incarnatione: imò Christi redemptio ab illius redemptione incipit.

Quarta conclusio: *B.Virgo præseruata fuit à macula originali, redemptione nõ pure præseruatiua; nec pure liberatiua; sed præseruatiua simul & liberatiua ab aliqua culpa.* 14. 4. Cõclus. Hæc conclusio recipitur ab omnibus,qui B.Virginem liberant à macula originali. Et quidem si semel admittatur hæc opinio; non potest affirmari redemptionẽ illius fuisse pure liberatiuam: quoniam, quę pure liberatiua est,supponit præcessisse maculam culpæ in Adamo cõmissæ: hæc autem macula in ea non fuit. Quod vero non fuerit pure præseruatiua,ex eo patet; quia B. Virgo ita redempta est à macula,quæ resultaret,nisi gratia præueniretur, vt simul liberauerit eã ab imputatione culpæ, quam in Adamo cõmisit; quæ à tempore Adami vsque ad instans generationis semper fuit illi imputata; ratione cuius imputationis habebat debitum contrahendi maculam,& erat mortua morte peccati,& Deo inuisa,&inimica,vt patet ex *dictis artic.3.§.3.prop.4.& latius lib.2.q.4.art.5.§.9.in solutione primi argumenti.* Admittendum est igitur B. Virginem ab originali redemptam fuisse redemptione præseruatiua simul,& liberatiua à culpa,quam fecit in Adamo:vnde redempta fuit per gratiam vere iustificatiuam,quæ eam transtulit à statu primi Adami, mortis, & captiuitatis ad statum filiorum Dei,qui est status vitæ, libertatis, & amicitiæ. Quæ translatio fit per gratiam,quæ simul est remissiua culpæ commissæ,& sanctificatiua personæ, quam sanctificauit non solum remittẽdo culpam commissam in Adamo; sed præseruando à macula, quæ ex tali culpa resultaret, nisi id gratia impediret:

Quinta conclusio: *B.Virgo ita redempta est,redemptione simul præseruatiua à macula,& liberatiua à culpa commissa in Adamo;* 15. 5. Conclus. *vt nullo modo in propria persona fuerit liberata, & mundata ab aliqua immunditia positiua,quæ sit initiũ maculæ, aut ipsa macula initiatiua.* Hæc conclusio statuitur contra Caietanum in d.tract. de Conceptione B.Virginis c.2. & 3. quanuis enim Cõtra Caietan. putet B.Virginem maculam originalem contraxisse: non reijcit tamen vt omnino improbabilem sententiam, quæ eam actu liberat à macula; dum tamẽ in pro-

pria

pria illius persona admittat fuisse debitũ contrahendi maculã in priori instanti naturæ. Quid autem sit hoc debitum hoc modo explicat, vt illud vere sit initium maculæ originalis, siue potius sit ipsa macula initiata: & ratio est quia ortũ habet ex infectione carnis, quæ est initiũ maculæ. Quanuis autem infectio carnis, & debitũ ad maculam apud Caietanum nõ sit culpa (quia culpa non subiectatur in corpore, sed in anima) apud eum tamen vere est quædam fœditas, & immunditia initiatiua culpæ; quæ ipsa ex sua natura exigit emundationem, non quamcũque, sed talem, quæ dici possit emundatio à macula originali. Inquit igitur Caietanus B. Virginem, quantumuis, maculam originalẽ non cõtraxerit; ad Christi redẽptionem vere pertinere, quia in propria persona habuit immunditiam, & fœditatem debiti ad contrahendam maculam: quod ipsum, cum sit initiatiuum maculę, seu potius sit ipsa macula initiata, indiguit redemptione per Christi sanguinẽ: etenim hæc redemptio non solum respicit maculam culpæ, sed etiam initium talis maculæ; cum & macula, & initium eius sint vere immunditiæ. Nos contra Caietanum dicimus B. Virginem ita redemptam fuisse redemptione præseruatiua à macula originali, vt in propria persona nullam habuerit positiuam immunditiam, à qua mundari posset. *Assertio cõtra Caiet.*

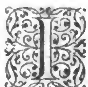
17. *1. Cõfirm.* ¶ Hanc assertionem contra Caietanum ex eo primum confirmamus; quoniam in persona B. Virginis, sicut non est admittendá originalis macula, vt cum Caietano docemus; ita etiam nec in ea admittenda est vlla peccati labes, fœditas, aut immunditia; sed ab omni pręseruata est. Hanc veritatem, & Ecclesia docet in Conceptionis celebritate; & tradit communis Patrũm doctrina. Docet id Ecclesia: quoniam in Officio Conceptionis ita dicit: *vt sicut eam ab omni labe præseruasti*: quæ verba à persona illius non solum excludunt maculam culpæ: sed etiam omne initium maculæ, cum & ipsum labes quædam sit. Quod etiam cõfirmat antiphona eiusdem officij, quæ in persona B. Virginis nullum originalis nodum admittit: initium autem maculæ, cum in se sit fœditas quædam (vt Caietanus fatetur) non amittit rationem nodi originalis. In eodem etiam Officio *Beata Virgo mundo apparuit ita immunis, vt tota pulchra, & tota immaculata apparuerit.* Cum vero hoc absque dubio intelligatur de apparitione in primo instãti suæ generationis; vtique in illo apparuit omnibus modis immunis, tota pulchra, & immaculata. At quomodo tota pulchra apparuit; si apparuit adhuc mũdanda à fœditate? quæ si non est macula; est tamen initium maculæ.

¶ Accedant etiam ad id confirmandum Patrum testimonia. Nam Ildephonsus Toletanus docet *Beatã Virginem ab omni contagio primæ originis fuisse alienam*: quod etiam testatur Brunus. Iam vero non solũ originalis macula, sed carnis infectio, in qua debitum maculæ contrahendæ fundatur, est contagio orta à prima origine ex peccato Adami, Sanctus Andreas Apostolus affirmat *Beatã Virginem in se nunquam fuisse maledictam*: iam vero infectio carnis, & debitum ad maculam ex maledictiõne orta sunt. Diuus Athanasius ait: *Beatã Virginem in Conceptione suæ personæ fuisse vndequaque benedictam*: vndequaque (inquam) quia, & secundum animam in qua nunquam fuit macula originalis, & secundum corpus; quia in carne illius nulla vnquam fuit infectio. Nazianzenus cum plerisque alijs, *eam appellat corpore, & anima prorsus impollutam.* At quomodo impolluta corpore; si illius caro infecta fuit immunditia? Damascenus dixit, *naturam non fuisse ausam præuenire gratiam*: eam autem non solum præueniret, si in anima causasset maculam; sed etiam si carnem infecisset. Diuus Hieronymus affirmat, *Serpentem ad hunc Paradisum* (Beatam scilicet Virginem) *aditum non habuisse*: habuisset autem, si in ipsa personę generatione carnem infecisset. Concinit Origenes, dum ait Beatam Virginem venenosis Serpentis afflatibus infectam non fuisse. 18. *Confirmatur Patrũ testimonijs S. Ildephõsus. Brunus. S. Andr. Apost. D. Atha. Nazianz. Damasce. S. Hieron. Origenes.*

¶ Hæc omnia sátis ostẽdunt B. Virginẽ in propria persona nõ solũ à macula originali, qua anima inficitur, sed etiam ab infectione, & contagione carnis diuina 19. *Resolutio conclus.*

LIBER QVARTVS.

DE EFFECTIS GRATIAE; QVA BEATA VIRGO AB Originali præseruata fuit, & in propria persona in primo Conceptionis instanti sanctificata.



N TRIBVS LIbris præcedentibus ostendimus B. Virginem non solum fuisse in vtero matris sanctificatam, sed etiam in primo Conceptionis instanti præseruatam ab originali macula: qui sanctificandi modus fuit extraordinarius, & soli B. Virgini concessus. Cum vero sanctificatio singularis, & extraordinaria, extraordinarios effectus operetur; operæpretium erit in hoc quarto, & postremo libro diligentius disputare de effectis huius singularis, & extraordinariæ sāctificationis.

In hoc quarto libro sequētes quæstiones excitabimus. Prima erit; Vtrū gratia B. Virgini collata, eam ab omni actuali peccato præseruauerit? Secunda; vtrū hæc gratia omnem peccati fomitem in B. Virg. extinxerit? 3. Vtrū ita hæc gratia B. Virg. cōfirmauerit, vt potentiā peccādi ab ea abstulerit? Quarta; vtrùm hæc gratia B. Virginem ita eleuauerit, vt ipsa ad eam se se disposuerit? Quinta, & vltima disputabit de nonnullis priuilegijs gratiæ, qua B. Virgo fuit sanctificata.

QVÆSTIO I.

Vtrùm gratia B. Virgini in primo Conceptionis instanti concessa eam ab omni actuali peccato præseruauerit?

ARTICVLVS Vnicus.

Vtrùm B. Virgo ab omni actuali peccato mortali, & veniali fuerit immunis?

§. 1.

Refertur hæresis negans cum suis fundamentis.

PARTEM negantem nonnulli ex hæreticis probauerunt: nimirum illi contra quos Beatus Dominicus suo tempore disputauit: nostris temporibus *Caluinus in sua Armonia ad caput primū Lucæ, & in Antidoto Concilij Tridentini ad Canon. 13. sessione sexta, Sarcerius in capite primo, & secūdo Lucæ, Brentius in Euangelium Dominicæ primæ post Epiphaniam: & in Matthæū cap. 12. & Centuriatores centuria prima de vita Mariæ*: qui omnes contra Patres Concilij Tridentini oblatrant, quod B. Virgini hoc speciale concedant priuilegium, quod ab omni, vel leuissimo, veniali immunis fuerit. 1. *Sententia hæretica.*

Primum id cōfirmant ex verbis eiusdem Virginis Lucæ. 1. *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* Ex quibus colligunt 2. *1. Fundamentum.*

correcta à filio; quia intēpestiue precata est, & vt doceret nondum tēpus esse illa
Nyssen. petendi. Et (vt quidam volunt) cōsensit Nyssenus orat. ad illa verba, *quando sibi subiecerit omnia col. 3.*

5. *4. Fundamentum. Lucæ 8.* Quartū testimonium ab hæreticis adducitur sumptū ex verbis Lucæ 8. Matthæi 12. & Marci. 3. dum illis, qui dixerunt Christo: *Ecce mater tua, & Fratres tui stant foris volentes te videre*; respondit Christus: *Quæ est mater mea: & qui sunt fratres mei? & ostensis discipulis ait: Ecce mater mea, & fratres mei: quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse meus frater, soror & mater est.* Ex quibus verbis *Caluinus in d. Harmonia Euāgelij Matthæi 12.* colligit Mariæ importunitatem, & inciuilitatem; quia. s. cursū doctrinæ, quam docebat, præpostere abrumpere tentabat. Cuius etiam peccati *Brentius homil. 78. in Lucam* B. Virginē accusat, & cum eo B. Renanus ad Tertullianū de carne Christi cap. 17. Imo Brentius eam dānat ambitionis, *simul cum Sarcero, & Ioanne Agricola in Scholijs ad eundem locum Lucæ* 8: quod etiam confirmari solet authoritate *Chrysostomi homil. 20. in Ioannem*: vbi B. Virginē incusat de
Chrysost. affectu importunitatis, & ambitionis: *Et idem facit homil. 46. & 46. in Matthæum*: vbi etiam idē sentiunt Theophylactus, &
Euthym. Euthymius: imò ex hoc loco eā accusat incredulitatis *Tertullianus in lib. de carne Christi c. 7. pag. 653. & lib. 4. aduersus Mar-*
Tertullia. *cionē c. 19. pag. 854.* vbi addeB. Virginem fuisse negatam matrem pro culpa, & alios illi fuisse antepositos. Denique Christū illis verbis matrem simul cum fratribus, non solum reprehendisse docet Oecolāpadius in d. cap. 12. Matthæi; sed etiam matrē eam negasse, & parui fecisse.

6. *5. Fundamentū ex amissione filij.* Quintū testimonium sumitur ex historia de amissione filij Lucæ 2. ex qua in multis B. Virginem accusant, & primū grauissimæ negligentiæ, quod pignus à Deo sibi creditum tam negligenter amiserit: *ita ex Luthero, Melanctone. Brentio, LosSio, & Cēturionibus refert Cannisius lib. 4. de Maria Deipara capit. 15. post pincipiū.* Hanc culpam fuisse grauissimam affirmat Caluinus, & eā adæquat culpæ Euæ, qua totum genus humanū perdidit. Secundo eam accusant, quod non solum de amissione filij immoderate doluerit, & illi fuerit indignata; sed etiam quod improbe, & diffidēter existimauerit, quod sicut Eua sua gula mundum perdidit; ita ipsa sua negligentia perdendo Saluatorē Mundi, mundum ipsum perdiderit. Addunt adhuc eam peccasse, dum inuento filio inter Doctores in templo dixit: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce ego, & Pater tuus dolentes quærebamus te*: quæ verba (vt volunt) à Virgine dicta sunt vt suum in filium imperiū ostentaret, illum obiurgans, & reprehendens: vnde eā ambitionis accusant: ita ex Bullingero, & Centurionibus refert *Cannisius in d. lib. 4. c. 17. p. 674. & 675.* Quem errorem adhuc ex eo confirmant, quod Christus illi cum obiurgatione, & expostulatione respondit dicens: *Quid est, quod me quærebatis? nesciebatis, quod in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse?*

Postremo pro hac hæreticorum sententia adduci possunt testimonia Scripturæ, quibus euidenter probatur neminem esse sine peccato. Nam 1. Ioann. 1. dicitur: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* Iacobi 3. *in multis offendimus omnes.* Matthæi 6. in oratio. Dominica dicimus *dimitte nobis debita nostra.* Ex quibus locis Concilium Mileuitanum Can. 6. & 8. diffiniuit *neminem esse sine peccato*: & cum hæ propositiones sint vniuersales, generaliter sunt intelligendæ, vt in sua vniuersalitate etiam Virginem cōprehendant. 7. *Vlt. fundamentum. 1. Ioan. 1. Iacob. 3. Matth. 6. Conc. Mileui.*

§. 2.

Affirmatiua est de Fide.

Catholica tamen Ecclesia semper credidit, & docuit Beatam Virginem ab omni peccato, tam mortali, quam veniali, etiam leuissimo, fuisse immunem, & præseruatam. Hanc veritatē vt omnimode certissimam probarūt omnes, tam antiquiores, quam moderniores Theologi Scholastici. Ita D. *Thomas tertia parte, quæstione 27. articulo quarto; & in 3. distinct. 3. quæstio. 2. artic. 3.* 8. *Affirmatiua est de fide.*

clesiam tenere, hoc priuilegium B. Virgini fuisse concessum; satis sua diffinitione approbat id, quod tenet Ecclesia. Quare non dubito ex verbis Tridentinæ diffinitionis satis sufficienter colligi, oppositũ asserere esse hæresim: etenim supposita hac approbatione per Tridentinũ facta, qua diffinitionem suam in ipsa B. Virgine verificat. Ad diffinitionẽ illius veritatis satis fuit, quod communissimus totius Ecclesiæ consensus (quamuis vnus vel alter dubitauerit) veritatem illam tenuerit vt verissimam & certissimam. In quo sensu probo quæ adducuntur à *Veiga vbi supra ad secundam obiectionem Caluini pag.646.col.2.* Quod autem vniuersa fere Ecclesia illam veritatem vnanimi consensu ante diffinitionem Tridentini tenuerit; euidenter patet, quia illam, vt de fide diffiniuit Conciliũ Basiliense sess. 36: quamuis autem pro tempore illius diffinitionis fuerit acephalum, & ideo diffinitio facta non sit authentica, aut legitima, vt tanquam de fide habeatur: tamen satis habet authoritatis, vt dicamus Ecclesiam, veritatem illam semper habuisse vt certam & infallibilem: nec sine efficaci fundamento; quoniam, & ex sacris literis efficaciter deducitur, & communi Patrum doctrina confirmatur, & rationibus Theologicis corroboratur.

Veiga. 12.

Conc. Basiliense.

Probatur ex sacris literis.

13. *Ex sacris literis. Ex cap. 1. Lucæ.*

¶ Quod veritas illa ex sacris literis efficaciter deducatur patet ex verbis Angeli ad B. Virginem Lucæ 1: *Aue gratia plena: inuenisti gratiam apud Deum*: ex quibus verbis omnes Patres colligunt in B. Virgine post Christum fuisse gratię plenitudinem. Iam vero eum plenitudine gratię non potest esse aliquod quantumuis minimum peccatum: etenim plenitudo formæ habentis contrarium, à subiecto ipsum contrarium totaliter excludit, vt docet Philosophia: ergo B. Virgo nullum vel minimum habuit peccatum: idq; pro toto vitæ tempore: nam si in vtero fuit ab originali pręseruata (vt docet Romana Ecclesia) vel saltem in eo sanctificata, vt fides docet; vtique sine vllo nata est peccato originali: quod priuilegium satis arguit totam etiam vitam fuisse immaculatam, ita vt gratiæ plenitudo ab ipso vtero matris incœperit. Quod etiam satis suadet, quod ab vtero fomes peccati vel omnino fuit sublatus, vel statim ligatus, idque per gratiæ plenitudinem, quã ab vtero matris accepit, idque vltra omnes etiam Angelos: hoc enim modo intelligenda sunt verba eiusdem Angeli *Inuenisti gratiam apud Deum*: quia. s. apud Deum omnem rationem gratiæ inuenit.

Secundo eadem veritas deducitur ex verbis Dei Genes. 3. *Ponam inimicitias inter te & mulierem: & semen tuum & semen illius: ipsa conteret caput tuum*: quæ verba communior Sanctorum sententia interpretatur de B. Virgine, vt videre est apud Cannisium lib. 5. de Maria Deipara c.9. quod diligentius expendere non est huius loci. Quare inter B. Virginẽ, & Diabolum perpetuæ fuerunt inimicitiæ, vt ex Chrysostomo, & alijs Patribus confirmat idem Cannisius: etenim *ipsa conteret caput tuum*. i. peccatum, per quod Diabolus omnibus dominabatur. Contriuit autem illud, non solum pariendo Christum, qui Diabolum expugnauit; sed etiam omni ex parte peccatum vincendo: quod (vt ait Augustinus) tunc omni ex parte vincitur, cum nullum etiam minimum committitur. Quod satis declarant verba immediate sequentia: *& tu insidiaberis calcaneo eius*: quia s. illi non nisi ab extra poterat tentationes adhibere, vt inferius dicemus. 14. 2. ex cap. 3. Genesis.

Cannisius.

Tertio id confirmari potest ex verbis Cantic. 4: *Tota pulchra es amica mea; tota pulchra es: & macula non est in te.* Quem locum de B. Virgine interpretatur Ecclesia, & communis Sanctorum doctrina: quod in re notissima supponimus. Fuit igitur tota pulchra, & sine macula, quia non solum corpore, & anima fuit sine vlla vitij labe; sed etiam quia pro tota vita sine vlla culpa permansit. 15. 3. ex Cant. 4.

Probatur ex Patribus.

¶ Secundo loco veritas ista Patrum testimonijs confirmatur: cum vero Caluinus, & Kemnisius ad iudicium nos prouocent magni Patris Augustini; accedit 16. Ex Patribus.

20. 5. ex Liturgia Græcanica. In Græcanica Liturgia publico Ecclesiæ orientalis ritu à multis hinc sæculis B.Virgo laudatur, *quod sit vere, semperq; beata modis omnibus irreprehensa: & penitus incontaminata: sanctissima & intemerata.* Quæ verba omnem culpam actualem excludunt.

21. 6. ex Sophron. Patriarcha. Sophronius Patriarcha Hierosolimitanus in epist. Synod.lecta & probata in 6. Synodo generali act. 11.to.2.p.970.col. 2. *B. Virgo prædicatur ab omni contagione libera corporis, mentis, & intellectus.*

22. 7.ex Areta. Areta etiam in cap.12. Apocalyps. ad B. Virginem refert illam mulierem, quā Ioannes ibidem vidit Sole amictam, & Lunam sub pedibus habentem, eamque appellat *puram, à terrenis rebus liberam, & alienam, & in terris Angelis æqualem.* Et Augustinus in Psalm. 42. per illam mulierem eandem Virginem intelligens testatur, *eam carnis crescentis, & decrescentis mortalitatem calcasse.*

23. 8. ex Germano. Germanus etiam Constantinopolitanus de natiuitate B. Virginis apud Canisium lib.1. de Maria Deipara cap.11. pag.118. B.Virginem *appellat laudatissimam omnisq; plane reprehensionis expertem.* Sergius. Et ijsdem verbis eandem laudat Sergius Herapolita in eodem serm.teste Cānisio pag.119. D.etiam Andreas Cretensis in Encomio de dormitione Virginis (teste eodē Cannisio lib.5.c.30.pag.1134 A.) testatur *B.Virginem cœlorum naturam puritate superare, & supremis Angelis esse superiorem.* Andreas Cretensis. Chrysost. Chrysostomus in sua Liturgia *eam appellat honoratiorem Cherubim; gloriosiorem incomparabiliter Seraphim: semper beatissimam, & penitus incontaminatam. Eam esse sanctissimam, & intemeratam* affirmat Basilius in sua Liturgia: Basilius. *intemeratam, & prorsus puram: puriorem Solis radijs, & splendoribus sanctiorem, & puriorem Seraphim* affirmat Ephrem Diaconus. Ephrem. Esichius. Esichius autem serm.2. de Laudibus Virginis tom. 7. Bibliot. Sanctorum Patrum, pag.38.D. testatur *eam conseruatam templum incorruptum, & tabernaculum ab omni sorde liberum,* & litera A. affirmat *concupiscentiæ fumum eam non contigisse, nec voluptatis vermem eam læsisse,* & pag.39. H. *eam appellat virgam semper viridem, & puellam impollutam* Epiphan. Epiphanius de Laudibus Virginis tom. 7. Biblioth. Patrum pag. 29. vocat eam *ouem immaculatam*: pag.31. D. appellat *immaculatam matrem.* Impolluta etiam dicitur ab Hypolito Episcopo & martyre in lib. de consummatione Antichristi in principio eodem tom. 7. Biblioth.pag.2.

Antiquus & sanctus Idiota in lib. de contemplatione Virginis c.2.tom.7. Bibliot.testatur *in anima B. Virginis, nihil vnquam vitij, turpitudinis aut peccati fuisse: in ea nec veniale, nec mortale, nec originale peccatum fuisse repertum.* Quod etiam affirmat cap.6.& cap.3.docet. *Deum ædificasse Virginem, vt domum solidam & fortē, quæ nullo modo vacillare posset, & excidisse columnas septem* (septem inquam dona Spiritus Sāncti) *ad eam firmiter & sublimiter sustentandam.* 24. Idiota.

Iuo Carnotensis in serm.de natiuitate Domini ita scribit: *Quomodo matrem carnis suæ sanctificarit, audiamus: omnem quippe neuum tam originalis, quam actualis culpæ in ea deleuit: itaque carnem de carne sancta eandem in diuinam munditiam transformauit.* Quæ verba adduco, vt confundatur hæreticus Caluinus. 25. Iuo Carnotensis.

D.Bernardus eandem veritatem sæpe sæpius prædicat epist.174 vbi ita ait: *Ego puto, quod copiosior sanctificationis benedictio in eam descenderit; quæ ipsius non solum sanctificaret ortum, sed & vitam ab omni deinceps peccato custodiret immunem; quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur esse donatum: decuit nimirum reginam virginum singularis priuilegio sanctitatis absque omni peccato ducere vitam: quæ dum peccati mortisq; pareret peremptorem munus vitæ & iustitiæ obtineret.* Idem in serm.2. de Assumptione Virginis fol. 49. D. ita ait: *Sed forte curiosius quisquam requirat, cur in præsenti euangelica lectione nulla prorsus Lazari mētio fiat? arbitror sane, neque id quidem à proposita similitudine dissidere: Virginalem etenim domum intelligi volens Spiritus sanctus, siluit non incongrue pœnitētiam, quæ malum vtique comitatur: absit enim vt proprij quidquam inquinamenti domus hæc habuisse dicatur, vt in ea proinde scopus Lazari quæreretur.* Et statim, *vt omnino pium est credere, proprium Maria delictum non habuit.* In serm. 4. de Assumptione 16. D. Bern.

eius-

eiusdem pag.50.G.ita ait: *Quanta vero, & quam pretiosa humilitatis virtus, cum tanta puritate, cum innocentia tanta, cum conscientia prorsus absque delicto: imo cum tanta gratiæ plenitudine.* Faciunt quæ dixit idem Bernardus homil.2. supra *Missus est*, vbi fol.5.litera D.appellat *eam immaculatam*: & litera F. *Mente & corpore sanctam: Virginem & corpore & mente: à sæculo electam ab Altissimo sibi præparatam: ab Angelis seruatam.* Denique de ea intelligit illud Genes.3: *Ponã inimicitias inter te, & mulierẽ: ipsa conteret caput tuum: cui hæc seruata victoria est, nisi Mariæ? ipsa proculdubio caput contriuit venenatam; quæ omnimodam maligni suggestionem, tam de carnis illecebris, quam de mentis superbia deduxit ad nihilũ.*

27. *D.Anselmus.* Diuus Anselmus in lib.de excellentia Virginis Mariæ cap.3, ita ait: *Nulli denique dubium castissimum corpus, & sanctissimam animam eius ab omni fuisse macula peccati vigili Angelorum custodia protectam.* Faciunt, quæ scribit in *Euangelio secundũ Lucam, fol.238.tom.3. & in epist.2. ad Corinthios cap.5. in illis verbis: Et pro omnibus mortuus est Christus*, pag.243. col.1. ad finem, vbi expresse affirmat *B. Virginem ab omni peccato tam originali, quàm voluntate addito fuisse immunem.*

28. *D.Ambr.* D. Ambrosius libr.2.de virginibus, post principium docet: *Mariã fuisse Virginem & corpore & mente, quæ nullo doli ambitu syncerum adulteraret affectum*: quæ verba clarissima sunt. Et ex eo magis confirmatur; quoniam in eodem loco percurrit omnes virtutes, quæ habuit: & omnia vitia, quæ fugit. Vide illum. Epist.etiam 79.pag.652.D.ita ait: *Claudat sua ora perfidia: obmutescat; ne matrem Domini aliquo audeat temerare conuicio.*

29. *Richard. de S.Vict.* Richardus de Sancto Victore in Cantic.pag.2.cap.26.expresse hanc veritatẽ, vt catholicam confirmat, inquiens: *Beata Maria Virgo tota fuit pulchra; quia sanctificata in vtero: ab vtero quoque egressa, nec mortale vnquam, nec veniale commisit.* Et in eodem cap.pro eadem sententia multa sæpius repetit, & tandem affirmat *Diabolum stupere eam immunem à peccatis: eam nec maculam habuisse, nec tenebras culpæ.* Et plura alia huius generis. Tempus me deficeret, si omnes Patres vellem recensere. Quare de Patribus hæc sint satis.

Rationes Theologicæ. 30.

1.rat.theologica. ¶ Hæc doctrina tot Sanctorum Patrum authoritate confirmata, nonnullis etiam corroboratur rationibus theologicis. Prima sit: quoniam vt docet Augustinus libro 5.de lib. arbit.c.5: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deũ.* Vnde communis est Patrum doctrina Deum omnia fecisse, quæ decent, atque conueniunt, vt patet ex Magnete peruetusto, authore in libris apologeticis contra Theostenem gentilem: & ex authore tractatus de Assumptione Virginis apud Augustinum tom.9.tract.8. in appendice c.8. Vnde Paulus ad Hebræos 2. ex decentia confirmat Christi passionem, dicens *decebat, vt talis nobis esset Pontifex, &c.* Quod autem decens sit, & satis
31. conueniens, eam Virginem, quam Deus in matrem elegit, & quam ab vtero sanctificauit, ab omni prorsus, quantumuis minimo, peccato diuina gratia fuisse præseruatam; ratio naturalis conuincit, quæ dictat; vt filij parentes honorent, & omnibus afficiant prærogatiuis, quibus possũt illos afficere: hoc enim medio nititur illa consequentia à Patribus vsurpata: *Potuit Deus hoc facere; & decuit vt faceret: ergo id fecit.* Eodem nititur medio doctrina D. *D.Anselmus.* Anselmi in lib. de peccato originali c. 8. *Decuit Virginem ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi.* Et merito: nã
32. si Deus eos, quos ad aliquod ministeriũ elegit, dignos facit tali ministerio, vt docet D. Bernardus in serm. de natiuitate Virginis: & satis Paulus 2.Cor.3. *Idoneos nos fecit ministros noui testamenti.* Et verba Psalmi 103: *Ministros suos ignem vrentem*: quomodo eam, quam elegit in matrem, non faceret dignam tali honore? Quare absque dubio (vt ait D.Bernardus homil. *D.Bern.* 2.in *Missus est*) talem eam fecit, qualem & se decere sciebat, & sibi nouerat placituram. At vero quæ puritas sanctitatis matrem Dei deceat, satis explicat D.Anselmus in tract. de excellentia Virginis cap.2. in principio, inquiens: *Hoc solum de sancta Virgine prædicari, quod est mater Dei, excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dici, aut prædicari potest.* Et ideo capite 4. sequenti testatur *Mariam Deo ita*

pla-

placuisse, vt nequaquam quis crederet aliqua ratione illi excellentius placere potuisse. Et cap. 10. affirmat, *eam fuisse super omnes Sãctos post Deum singulariter sanctam, Angelosq; vicisse puritate.* Quod etiam affirmat
33. D. Greg. D. Gregorius 1. *Reg. c. 1. in 2. to. fol. 255. A.* dum docet, *B. Virginem esse montem in vertice montium in nouissimis diebus præparatum, iuxta vaticinium Isaiæ c. 2. Quia omnem electæ creaturæ altitudinem electionis suæ dignitate transcendit, & vt ad conceptionem Verbi æterni pertingeret, meritorum verticem super omnium Angelorũ choros vsque ad solium Deitatis erexit.* Iam vero hæc merita non haberet, si aliquo, vel leui, vitio & peccato aliquando temerata fuisset, vt docet *Richardus de Sancto Victore in lib. de Emmanuele pag. 1. c. 26.* (Richar. de S. Victore. D. Thom.) *& D. Thomas 3. p. q. 27. art. 4: etenim ex Paulo 2. Cor. 6. Quæ proportio iustitiæ cum iniquitate? quæ societas luci ad tenebras? quæ conuentio Christi ad Belial?* Adde quoniã Prouerb. 17. *Honor parentum, honor est filiorum, & dedecus matris, dedecus est filij.* Denique Sapient. 1. *Sapientia non inhabitat in corpore subdito peccatis.*

34. 2. rat. theologica. Deinde hanc veritatem ex eo deducimus, quod B. Virgo fuit in vtero sancti. ficata, vt de fide ostendimus supra lib. 1. sed sanctificatio in vtero non fit secundũ legem ordinariam, sed præter eam: ergo facta est principaliter ad commendationem gratiæ Christi, vt docet *D. Thomas 3. p. q. 27. ar. 6. & in 4. dist. 6. a. 1. q. 2. ad 3.* & per cõsequens habere debet specialiores effectus vltra communem, & ordinariam sanctificationem, quæ fit per sacramenta, vt docet D. Thomas in 3. dist. 3. (D. Thom.) q. 1. art. 2. q. 1. ad 4. Iam vero sanctificatio, quæ fit per sacramenta, tollit quidem culpam, sed remanet fomes inclinans ad peccatum tam mortale, quam veniale: quæ vero fit in vtero omnino ligat fomitem, prout inclinat ad mortale: ob quã rationem sanctificati in vtero creduntur non peccasse mortaliter, ex D. Thoma (D. Thom.) *3. p. q. 27. art. 6. ad 1. & in 3. loco citato, & in 4. vbi supra, & de malo q. 17. ar. 7. ad 8.* & ideo communiter tenetur effectum sanctificationis in vtero esse confirmationem in bono, ne sanctificatus posset peccare mortaliter, in hoc sensu, vt quo maior fuerit sanctificatio in vtero, cõ maiores suæ confirmationis effectus habeat: nam cum detur ad manifestandam gratiam datam per Christum, quo aliqua persona ipsam Christi gratiam magis manifestat, eo maiori, & vberiori sanctificatione sanctificabitur, sanctificatione. s. proximiori primo gratiæ principio, quæ est gratia Christi. Virgo autẽ huic principio gratiæ proximius appropinquat, quam cæteri omnes, quia illi appropinquat vt mater: ergo sanctificatio illius in vtero præstantiorem habuit confirmationem, quam habuerit aut Hieremias, aut Ioannes: quæ est communis Patrum, & Theologorum doctrina: sed illorum sanctificatio fuit ita efficax, vt eos confirmauerit, ne in peccatum mortale laberentur: ergo sanctificatio B. Virginis ita excellenter eam confirmauit, vt nec venialiter peccaret. Qui effectus à fortiori est illi concedendus, quia gratia, qua in vtero matris fuit sanctificata, fuit præseruatiua à macula peccati originalis, quæ ex sua natura secum etiam trahit præseruationem ab omni actuali: nam si gratia mũdatiua ab originali efficax est, vt præseruet ab omni mortali, vtique quæ ex se fuit præseruatiua ab originali, ex se erit etiam præseruatiua ab omni actuali, quã tumcunque minimo. Quę Theologia est diligenter aduertẽda pro hac veritate cõfirmanda.

§. 3.

Soluitur primum argumentum ex cap. 1. Lucæ.

Contra hanc fidei veritatem parũ vrgent fundamenta, quæ §. 1. pro hæreticis sunt adducta. 35.

Ad primum sumptum ex verbis eiusdẽ B. Virginis Lucæ 1: *Quomodo fiet istud, &c.* negandum est Caluino B. Virginem de verbis ab Angelo sibi dictis dubitasse; cum potius Angelo simpliciter crediderit, vt expresse testatur B. Elisabeth; dum Lucæ 1. eidem B. Virgini ait: *Beata quæ credidisti, &c.* Obmutescat igitur impius, & impudens Caluinus, dum infidelẽ appellat, quam sanctissima Elisabeth instinctu Spiritus Sancti locuta Beatam & fidelem nominat. Dicendum est igitur illa (Ad 1. arg. B. Virgo non dubitauit.)

verba

verba *Quomodo fiet istud*, non dubitando dicta fuisse, sed inquirendo modum: nec enim dubitauit, quod deberet concipere; sed modum inquisiuit, quo conceptura erat: etenim cum certo sciret virginitatẽ suam Deo summe acceptam esse, quæsiuit ab Angelo, quomodo seruata virginitate poterat concipere? quem sensum satis explicauit Angelus, dum interrogationi respondens, ait, *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: nam quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei*: quæ verba non sunt confirmantis, vt credat, sed declarantis modum, quo operandum sit mysterium, quod futurum credidit: sensus enim illorum verborum est: mysterium illud cõceptionis filij sola diuina virtute operandum est, cum filius ab ea concipiendus vere sit filius Dei. Quare B. Virgo de filio concipiendo non dubitauit, sed modum, quo illum erat conceptura, inquisiuit; quia sciebat se nõ per carnalem viri cõmistionem filium esse concepturam, atq; sciebat, virginitatem suam Deo placere: quæ verborum explicatio, vt vere literalis, â Patribus, & â Theologis communiter recipitur. Ita locum explicat *B.*

36. *D. Ambr.* *Ambrosius lib. 2. de Abraham Patriarcha cap. 8.* vbi postquam docuit Abraham nõ dubitasse cum Angelũ interrogauit, vnde nam scire posset se illius terræ futurũ esse hæredem; quia vt ait: *Qui quærit, quomodo sciat, non dubitat manifestante Deo cognoscere se posse; sed formam vult acquirẽdæ cognitionis aduertere*, hac doctrina de interrogatione Abrahami præmissa, exponens interrogationem B. Virginis immediate scribit: *nam & in Euangelio Maria, cum audisset ab Angelo, quod Virgo paritura esset filium, respondit: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* quibus verbis præmissa præcitata doctrina de Abrahamo satis declarat B. Virginẽ verba illa non dubitando protulisse, sed inquirendo modum, quo filium erat paritura. Eodem modo eadem verba explicat *idem Ambrosius lib. 1. in Luc. in cap. de*

Ambros. *Mariæ interrogatione*: vbi docens Zachariã in sua interrogatione (de qua Luc. 2.) fuisse incredulum; Mariam autẽ nequaquam, ita ait: *Etenim cum dixit, quomodo fiet istud? non de effectu dubitauit, sed qualitatem ipsius quæsiuit effectus. Quanto temperantior ista responsio, quam verba sunt sacerdotis? nempe Zachariæ: hæc ait: Quomodo fiet istud? ille respondit vnde hoc sciam: hæc iam de negotio tractat, quasi dicat, quia futurum credebat: ille adhuc de nuntio dubitat.* In eodem etiam libro ait: *B. Virginem legisse illud Isaiæ 7: Ecce Virgo concipiet, & credidisse ita futurum: sed quomodo illud futurum esset, ignorasse: quia nec Prophetæ Isaiæ fuerat reuelatum.* Quod B. Virgo 37.

non fuerit incredula, nec de re ipsa dubitauerit, affirmat Augustinus 16. de Ciu. Dei cap. 24. eodem modo, quo Ambrosius, procedens: nam postquam ostendit Abrahãm non dubitasse de promissione facta sibi â Deo, quod hæres futurus erat illius terræ; idem de B. Virgine affirmat, ita inquiens: *Sicut non est Virginis Mariæ diffidentia, quod ait: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? quod enim futurum erat, certa erat; modum, quo fieret, inquirebat.* Optima sunt verba glossæ interlinearis. *Liquet quod faciendum credit, quæ, quomodo fiet, quærit.* *Glossa interlinear.* Beda in eodem loco: *Beda.* *Ordinem, inquit, cui subdatur, inquirens, non autem signum, cui credat, flagitans: nec enim decebat electã generando Deo Virginem dubiam diffidentia, sed prudentia certam existere: quia nec facile poterat homo nosse mysterium, quod in Deo manebat â sæculis absconditũ: quia ergo legerat; Ecce Virgo in vtero habebit, & pariet filium; & quomodo id fieri poterat, non legerat; sciscitauit ab Angelo, quod in Propheta non inuenit.*

Accedunt verba D. Bernardi homil. 4. de 38. *D. Bernardus.* Laudibus Virginis super *Missus est*, vbi ita ait: *Non dubitat de facto; sed modum requirit & ordinem: nec enim quærit, an fiet istud? sed quomodo?* Quod latius explicãs, ita scribit: *Cum sciat Dominus meus testis conscientiæ meæ votum esse ancillæ suæ non cognoscere virum; qua lege, quo ordine placebit ei, vt fiat istud? si oportuerit me frangere votum, vt pariam talem filium; & gaudeo de filio, & doleo de proposito: fiat tamen voluntas eius: si vero Virgo concipiam, Virgo & pariam, quod vtique si placuerit ei, impossibile non erit: tunc scio vere, quia respexit Deus humilitatem ancillæ suæ. Quomodo ergo fiet istud? quoniam virum non cognosco.*

Eodem

Theophyl. Eodem modo explicat Theophylactus, & hæc est cõmunis omnium interpretũ Scripturæ, & Theologorum sententia: à quorum citatione breuitatis causa supersedeo, quoniam explicatio satis est literalis, & menti B. Virginis cõsentanea.

39. *Occurritur obiectioni.* Cui resolutioni non obstat, quod B. Virgo facta sibi per Angelum annunciatione, quod conceptura erat, & paritura filiũ, ab eo sciscitetur; *quomodo fiet istud?* etenim sicut post factam promissionem dare signum non arguit, dubitare eum, cui facta est promissio, vt bene aduertit *Bellomont. 2. tom. ad 3. p. disp. 120. cap. 3. n. 34.* (*Bellom.*) & satis probatur ex 1. *Reg. 10.* (*1. Reg. 10.*) vbi postquam Samuel Saulẽ vnxit in regem, absque vlla præmissa dubitatione adiecit signũ: & 4. Reg. 19. & Isai. 36. (*4. Reg. 19 Isai. 36.*) Isaias Ezechiæ nihil dubitãti post factã promissionẽ signũ offert: ita etiã interrogatio post promissionẽ factã, etiã per hoc verbum *vnde sciã?* nõ necessario arguit dubitationẽ, vt patet Genes. 15. vbi Abraham Deo credidit promittenti promissionis terrã, & tñ interrogauit Deũ, inquiẽs: *vnde scire possũ, quod possessurus sũ eã?* Quare interrogat, nõ vt sciat illud futurũ esse; sed vt sciat modũ, quo futurũ est, vt ait *D. Ambrosius.* (*D. Ambr.*) Quare qui certus est de futura promissione, potest nõ esse certus de modo, & ordine, quo debet fieri: & ideo merito potest interrogarẽ.

40. *Alia obiectio.* ¶ At inquies Angelũ, dum exemplum adduxit, quod Elisabeth sterilis filium cõceperit, voluisse, B. Virginem confirmare, vt crederet se paritum filium: id enim probant illa verba: *Quia non est impossibile apud Deum omne verbum:* cum enim adducantur in confirmationem factæ promissionis, satis vidẽtur supponere aliquã in B. Virgine præcessisse hæsitationem.

Solutio. Sed profecto sicut Angelus per illa verba *Spiritus Sanctus superueniet in te:* nõ voluit probare promissionem de filio concipiendo; sed ostendere modũ ipsius conceptionis, vt ad mentem Augustini supra ostendimus: ita etiam exẽplo Elisabethæ nõ cõfirmat promissionem, sed modũ executionis explicat; vt sicut Deo non est impossibile facere fœcundam, quæ sterilis est: ita nõ sit impossibile, vt Spiritu Sancto superueniẽte, Virgo sine virili copula filiũ generet: maxime quando generare debet filium Altissimi. Vnde Angelus exemplũ Elisabethæ non adduxit, vt B. Virginẽ hæsitantem à dubio facti liberet; sed vt modum cõceptionis exponat, & admirationẽ tollat, vt ait *D. Tho. 3. p. q. 30. ar. 4. ad 2.* (*D. Thom.*)

41. *Alia explicatio.* ¶ Hæc explicatio literalis est, & à Patribus cõmuniter approbata. Sed quoniam plures ex Patribus objiciuntur, qui vidẽtur significare, B. Virginem de re sibi ab Angelo nũciata vere dubitasse, vt illorũ mens explicetur, afferenda à nobis est, & expendenda alia explicatio pluribus approbata Patribus: vt. s. illa interrogatio: *Quomodo fiet istud; quoniam virum non cognosco?* sint verba nõ incredulitatis, sed admirationis, vt B. Virgo ea dixerit obstupefacta, & admirata de re sibi ab Angelo annũciata. Ita *D. Chrysost. homil. 49. in Genes. pag. 335.* (*Chrysost.*) *Auditis* (inquit) *verbis Angeli; ecce concipies, & paries filiũ, & vocabis nomen eius Iesum, obstupefacta est, & admirata: & dixit; Quomodo erit mihi istud; quoniam virum non cognosco? Cyrillus etiã Hierosolimitan. catechesi. 12. paulò ante finem:* (*Cyril. Hierosol.*) *Miraris* (inquit) *quod dictum est? mirabatur & ipsa, quæ peperit: dixit enim ad Gabrielẽ: quomodo fiet hoc; quoniam virum non cognosco?*

42. *D. Thom.* Quam expositionem satis probat *D. Thomas 3. p. q. 30. ar. 4. ad 2.* quam plures non reijciunt. His si addamus, admirationem non omnem excludere dubitationem, sed eam solum, quæ ex incredulitate oritur, non omnino negandum est, hãc B. Virginis interrogationem esse dubitantis; & subinde admitti potest, B. Virginem dubitasse.

Duplex dubitatio. D. Thom. Verũ cum duplex sit dubitatio; vna incredulitatis, altera admirationis, vt docet *D. Thomas 3. p. q. 27. ar. 4. ad 2. & q. 30. art. 4. ad 2. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. q. 2. ad 1.* qui dixerit hæc verba esse dubitantis; non potest non admittere, ea esse dubitantis, non dubitatione incredulitatis, quia hæc B. Virgini omnino deneganda est, sed admirationis, vt docent præcitati Patres cum D. Thoma: admiratio autem, quando præcise ortum habet vel ex sublimitate rei, vel ex nouitate illius, quia est insolita: licet nullam fluctuationem includat; tamen cum adiuncta sit cum aliqua difficultate, & apparenti repugnantia, non

excludit à se aliquā fluctuatiōne discussionis, vt colliges ex *D. Basilio in epist. ad Optimū*, ex quo idē probat *D. Thom. in d. q. 27. ar. 4. ad 2.* vt ad 2. testim. dicemus: etenim qui admiratur de mysterio sibi annunciato, potest credere id, quod sibi denunciatur: & tamen fluctuare discutiēdo, & conferendo difficultates circa modum eiusdem mysterij; sicut etiā potest fluctuare conferendo extrema, quæ in illo reperiuntur, vt dicemus ad 2. testim. Igitur B. Virgo obstupefacta, & admirata de mysterio sibi ab Angelo annunciato, potuit conferre, & discutere difficultates circa modum, quo debebat concipere: & ob id non discredendo, sed admirādo, & inquirendo interrogauit; quonā modo filiū cōceptura erat, & paritura.

Basilius. *D. Thom.*

43. *Sensus Patrum.* Hac igitur supposita explicatione, iam patet, quomodo explicandi sint Patres, qui videntur affirmare, B. Virginē discredendo dubitare, & inquirere, *quomodo fiet istud?* vt doceat se non discredendo dubitasse, sed admirando, & modū discutiēdo.

Sēsus Chrysost. ¶ Quod D. Chrysostomus in d. hom. 49. in Genes. explicandus sit non de dubitatione incredulitatis, sed admirationis, expresse aduertit *Sixtus Senēsis lib. 5. Bibliot. sacræ annot.* 104. quem refert, & probat *Bellomon. in d. disp.* 120. c. 3. n. 27. vt alios omittamus: & euidenter patet ex verbis supra citatis: *Obstupefacta est & admirata, & dixit: Quomodo erit mihi istud, quoniam virum non cognosco?* Quare cum in eodem loco ait: *Itaq; quam ob rē dubitas, eā ob rem crede*, explicādus est non de dubitatione incredulitatis, sed admirationis: cum quo stat, quod Angelo crediderit. Cūvero ait, *Angelū illis verbis: Spiritus sanctus superueniet in te, eam manu ducere, & prouocare ad credendū*, nō est intelligēdus, quod Angelus eā manuduceret, & prouocaret ad credendū, quod conceptura erat, & paritura filiū: quia hoc Angelo audito semper credidit: sed ad credendū modū supnaturalē, quo sine viri cōcursu erat cōceptura: hūc enim sensū satis explicat idem Chrysost. dum ait, Angelum ad B. Virginē dixisse: *Non quæras naturæ modum; & ordinem, quando supra naturam sunt, quæ fiunt.*

Bellom.

Confirmatur ex D. Chrysost.

44 ¶ Eodē modo explicandus est *D. Athanasius in Euang. de sanctissima Deipara to. 3 pag. 658. E.* dum ait: *B. Virginem auditis verbis Angeli, Ne timeas Maria, &c. hæsitasse: & respiciendo naturā, & de Ioseph cogitando, cui nupta erat, ad Angelum dixisse; quomodo fiet istud?* etenim si & antecedētia, & cōsequentia diligenter expendantur, nō agit S. Athanasius de hæsitatione incredulitatis, quasi nō crederet; sed de hęsitatione admirationis circa mysteriū, & modū eius, quatenus ignorabat modum, quo illud fieri deberet: etenim, vt ait Athanasius, per illa verba inquirit ab Angelo modū, quo debebat filiū concipere, quia illum ignorabat. Vnde cōturbata, de modo hæsitabat, nō de re: sicut etiā (teste eodē Athanasio) audita salutatione Angeli cōturbata est cōturbatione admirationis, cogitās qualisnam esset talis salutatio; nō dubitans, & discredens salutationi, sed ignara ad quidnam illis verbis salutaretur. Denique quod S. Athanasius non loquatur de hæsitatione incredulitatis, satis conuincitur, dum inferius ait: *B. Virginem hæsitando, optando tamen, dixisse, Ecce ancilla Domini; fiat mihi secundū verbum tuum:* quomodo enim incredula cōsentit, vt in ea fieret, quod Angelus nunciabat? Quare *hæsitando* dixit. i. adhuc non intelligendo modū, quo Spiritus Sanctus sine viro, cōseruataq; illi⁹ virginitate, cōceptionem operaturus esset. ¶ Author verò quæstionum veteris, & noui testamenti q. 51. apud Augustinum to. 4. pag. 437. col. 2. dum ait: *Ambigenti Mariæ de conceptus possibilitate Angelum prædicaśse dicendo: Spiritus Sanctus superueniet in te. i. ne dubites quia virum nescis; quia Spiritus Sanctus operabitur, &c.* nomine ambigentis, & dubitantis nō intelligit dubitationem incredulitatis; sed dubitationem circa modū, quo talis cōceptio erat futura. Non est igitur quod aut Chrysostomus, aut Athanasius, aut author præcitatæ quæstionis ab hæreticis citentur, tanquā docentes B. Virginem incredulam fuisse, nec Angelo credidisse.

Explicatur D. Athanasius.

45. *Explicatur author quæst. veteris, & noui testam.*

46. *Origenis & Euthymij sententia.* Nō negamus tamē Origenem, & Euthymiū in hac fuisse sentētia, vt B. Virgo in illa interrogatione fuerit incredula: id enim expresśis verbis scribit Orig. hom. 1. in Genes. lit. M. postquam enim dixit, quod Adamus benedictioni diuinę. *Crescite,*

cite, & multiplicamini, incredulus extitisset, nisi addidisset masculū, & fœminam fecit eos; ita ait: *Sicut & Maria ad eam benedictionem, qua benedicebatur ab Angelo, ait: Quomodo sciam hoc; quoniam virū non cognosco?* Euthymius autē in cōmentario ad illa Virginis verba ita ait: *Et hæc itaq; non credidit, sicut Zacharias: non tamē incredulitatis admonita est per pœnam.* ¶ Attamē neuter incredulitatis ei culpā imponit; sed vterque eam ab omni culpa liberat: à qua tamen Euthymius non liberat Zachariā Luc. 1. & ratio est, quia Zacharias cū plura haberet exempla, quod steriles peperissent, à culpa non potuit liberari dum promissioni Angelicæ fuit incredulus. Beata autem Virgo, cum nullū exemplū habuerit, quod fœmina sine viro conceperit, & filiū pepererit, absque omni vel minima culpa potuit fuisse incredula. Vnde hi Patres, licet cum hæreticis consentiant, quod B. Virgo tanquam incredula dixerit, *quomodo fiet istud?* non tamē cum illis conueniunt, vt eam culpę incusent. Vtrum autē B. Virgo vere à culpa liberari possit, si incredula admittatur? alterius est negotij: Bellomōtanus negat loco cit. n. 28. quia nullo opus erat exēplo, vbi Angelica aderat reuelatio. Quare incredulitatem nullo modo admittendā putarem, sed omnibus modis reprobarē.

47. *Non dicit eam incurrisse culpā.*

Ad secundum fundamentum ex verbis Simeonis Luc. 2.

48. *Ad 2: fundamentum ex verbis Simeonis.*

¶ Secundū argumētū sumptū ex verbis Simeonis Luc. 2. *Tuā ipsius animā pertrāsibit gladius*, nullā prorsus habet difficultatē; quoniā sine vllo vel apparēti fundamēto verba illa explicātur de gladio dubitationis in fide, siue infidelitatis: hanc enim explicationē non solū Catholici vt impiā reijciūt, sed etiam ipsimet hæretici (vno Brentio, vel altero excepto) qui eā appellant temerariā, & à veritate alienā, impiam, blasphemā, vt patet ex Francisc. Lamberto in expositione Euāgelij Lucę c. 2. Melāthone, Pellicano. Biligero, Crucigero, & ex Cēturionibus, quos videbis apud *Cānisium lib. 4. de Maria Deip. c. 27. pag. 753. & 755. & 756.* Eam nec cōsentaneam esse, nec Mariæ dignam ex Catholicis affirmat *Simeō Metaphrast. de ortu & educatione Deiparæ.* Eam pugnare cū probata, & recepta fidei veritate testatur *Cānisius vbi sup. pag. 753.* Temerariā, & sine fundamēto appellat *Suar. 2. to. ad 3. p. disp. 4. sect. 3. pag. 64. col. 2.* Absurdā vocat *Bellom. 2. to. ad 3. p. disp. 120. c. 3. n. 39.* Ego hæreticā appellabo, quia ex illa infertur, B. Virginē in morte Christi in fide dubitasse, quod esse hæreticū, impiū, & blasphemū nullus Catholicus dubitabit: nam si hæreticū est, & cōtra doctrinā Ecclesię in B. Virgine aliquod, vel minimū actuale peccatū admittere; à fortiori hæreticū erit, asserere, eā in morte filij de illius diuinitate dubitasse. Quare in fide est indubitatū, B. Virginē stantē iuxta crucē semper in fide perstitisse, & filij resurrectionē semper sperasse, vt colliges ex *D. Ambr. de institut. Virg. c. 7.* & id satis significat Ecclesia, dū in officio maioris hebdomadæ extinctis duodecim cereis, vnum nō extinguit, vt significet B. Virginē in fide sēper incōcussam perstitisse; & id omnes colligūt ex verbis Ioan. 19. *Stabat autem iuxta crucē*, vt ex Suar. colliges in d. disp. 4. c. 3. pag. 65. vbi plures citat: & satis colligitur ex illis verbis: *Vidēs autē Iesus matrem, & discipulū, quem diligebat, dixit illi: mulier, ecce filius tuus: deinde discipulo, ecce mater tua.* Quare per gladiū, qui iuxta prophetiā Simeonis animā Virginis pertrāsiturus erat, catholice intelligi non potest gladius dubitationis, & infidelitatis.

Reijcitur explicatio hæretic.

Nec placet alijs hæreticis.

Metaphr.

Cannisius. Suarius. Bellom.

1. opinio authoris.

49. *B. Virgo apud crucē non dubitauit in fide. Ambr.*

Obijciunt nobis Originē homil. 17. in Lucam, vbi expresse verba Simeonis intelligit de gladio infidelitatis; & expressius docet. B. Mariam simul cū Apostolis, & alijs discipulis scandalum dubitationis & infidelitatis passam fuisse. Cuius verba adeo sūt expressa, vt Origines ab illo errore excusari nequeat, quidquid Pamelius apud Tertullianū de carne Christi c. 6. annot. 69. illum velit excusare; & eum de gladio nō infidelitatis, sed doloris explicet *Sixtus Senensis lib. 6. Biblioth. annot.* 138. Quare vel dicendū est illum in hūc errorē incidisse, quæ est cōmunis Theologorum opinio, vt patet ex *Cānisio in d. lib. 4. de Maria Deipara c. 27. p. 754: & ex Bellom. in 2. to. ad 3. p. disp. 120. c. 3. n. 48.* vel ab aliquo hæretico verba illa fuisse inserta, quod esse veri simile putat *Suarius in d. 2. to. ad 3. p. disp. 4. sect. 3. pag. 65. col. 2.*

50. *Obijcitur Origenes.*

Pamelius non admittitur.

Nec Senēsis.

Cannisius. Bellom. Suarius.

§. *Ad Patres ergo.* Cuius probabilitas cõfirmari potest tum ex eo, quod *D.Thom.* 3.*p.q.*27.*art.*4.*ad* 2. refert Origenem per gladium Simeonis intellexisse gladium doloris: tum etiam quia idem Origenes homil.1. ex varijs collecta; multa, & præclara dicit de B. Virginis innocentia.

51. 2. obijcitur Chrysost. Secundo obijciunt Chrysostomum in enarratione Psal.13. in hæc verba: *Quãdo Christus fuit crucifixus, non fuit, qui faceret bonũ: discipuli omnes fugerunt: Ioãnes nudus recedit: Petrus negat: ipsius Mariæ matris animã gladius dubitationis pertrãsijt.* Apud Surium refertur eiusdem sermo de Purificatione, in quo ita ait, vbi Simeon ad Virginem ita loquitur: *Quamuis sis mater, non tamen euades sine tentatione: nihil quidẽ peccasti; sed quando videris eũ pendentem in cruce, &c. incipies dubitare, & dicere; hicne est, de quo mecum Angelus est locutus? hicne est, in quo fit miraculũ meæ conceptionis? Virgo eram, & peperi: quare hic in cruce agitur?* & post multa: *Pertransijt ergo eius quoq; animã gladius, tentatio, dubitatio. Quãobrem patitur Iesus ad conuincendam incredulitatẽ, & confirmandũ gratia animũ credẽtium.*

Defẽditur Chrysost. ¶ Sed mirum est, quod sanctissimo Chrysost. impingamus, quod B. Mariã tẽpore passionis infidelitatis, incredulitatisve accuset: cũ in Ioan. hom.19. explicãs illa verba: *Stabãt autem mulieres iuxta crucẽ*, ita scribat: *& imbecillior sexus tũc fortior apparuit: & omnia reformauit.* Qui fieri potest, vt Chrysostomus dicat, B. Mariã, quando iuxta crucẽ stabat, fuisse fortiorem, si tũc incredula fuit, & infidelis? quomodo hæc duo possunt simul stare; quod Christus in cruce omnia in matre reformauit; & quod illa de filij diuinitate infideliter dubitauit? Quare nunquã admittam, sanctissimũ, & doctissimũ Chrysostomũ infidelitatis culpã aliquando B. Virgini tribuisse: ne dum pro tẽpore passionis, in quo illius firmitas, & constantia magis apparuit. Quare ad primũ testimoniũ adductũ Psal.13. dicam cũ Suario, in operibus D. Chrysostomi nullã reperiri enarrationem in Psal.13. Quod vero adducitur ex sermone illius apud Suriũ, parũ habet authoritatis: quoniã sermo ille inter opera Chrysostomi non inuenitur, nec illius stylũ redolet: vnde non est, qđ propter illũ sermonẽ B. Chrysostomo tãtũ errorẽ, imò etiã blasphemiã in B. Virginẽ imponamus: cũ verba illius authẽtica, quæ immediate retulimus, oppositum cõuincãt. Vtrũ vero illa verba ex vtroq; loco adducta explicari possint de dubitatione, nõ incredulitatis, sed admirationis? alterius est negotij: ego puto verba posteriora vix admittere datam explicationẽ, quia verba vltima, *Quamobrẽ patitur Iesus, &c.* omnino illi explicationi repugnant: priora vero præcitatã explicationẽ non omnino reijcere: vnde & à Sixto Senẽsi in d. lib.5. annot.104. ita explicãtur.

3. loco obijciunt D. Basiliũ in epist. ad Optimũ, quasi docentem, B. Mariã iuxta crucẽ dubitasse. Sed cũ hæc epistola inter epistolas Basilij nõ inueniatur, nullus est, qui illius verba adducat; solũ legi *D. Thomam* 3.*p.q.*27.*a.*4.*ad* 2. *qui huius epistolæ faciat mentionẽ*: ibidẽ enim adducit Basilium docentẽ, *B. Virginẽ cruci assistentem animo quidẽ fluctuasse; quatenus ex vna parte habebat testimoniũ Gabrielis, & ineffabilẽ diuinæ conceptionis notitiã, ingentẽ miraculorũ ostensionẽ: ex alia vero videbat eũ pati abiecta.* Ex quibus verbis colligit D. Thomas, duplicẽ esse distiguẽdã dubitationẽ, vt supra aduertimus; vnam infidelitatis, qua quis alicui mysterio aut formaliter discredit; aut formaliter est dubius, neutri parti assentiẽdo: alterã vero admirationis, & discussionis. Vnde ex D. Thoma ego duplicẽ admirationẽ distinguo: vnã, quæ est sine vlla discussione pugnantiũ; & hæc solã rei nouitatẽ, siue altitudinẽ respicit; qualis est admiratio, quę ex aliquo ingẽti miraculo nascitur: & hoc modo turbæ in Euangelio de Christi miraculis sæpe admirabãtur. Alterã verò, quę licet cũ summa fiat certitudine veritatis, præ stupore tamẽ mysterij fit cũ quadã discussione circunstantiarũ, quæ inter se vidẽtur habere repugnantiã; & ideo præ se fert quandã fluctuationẽ, non circa veritatẽ mysterij; sed circa consensionem, & conuenientiã eorum, quę sese offerũt: cuius cõueniẽtię ratio propter mysterij altitudinẽ ignoratur. Hac doctrina præmissa iam facile intelligitur id, quod ex Basilio D. Thomas refert: etenim B. Maria dubitabat, nõ discredendo diuinitati filij; quia de illa sem-

52. 3. obijcitur Basilius.

D. Thom.

Duplex distinguenda est dubitatio.

per

per iuit certissima: sed discutiendo, & inter se conferendo ignominiam passionis cum diuinitate Christi patientis, & cum cæteris mysterijs Incarnationis, & omnipotentiæ, quam in edendis miraculis filius ostendit. Hæc igitur discutiendo secum tacita admirabatur altitudinē cōsilij diuini. Non est igitur, quod magnū Basilium adducamus, quasi hæreticis fauentem. Vtrum vero hæc dubitatio tribuenda sit B. Virgini? alterius est quæstionis. Non omnino eam reijcit *D. Thomas vbi supra; nec Richolius lib. 3. de præconio, & dignitate Virginis cap. 23. quem refert, & satis probat Cannisius in d. lib. 5. cap. 27. pag. 753.* Ego nec istam admitterem: quia B. Virgo mysterium passionis, & finem eius clare cognouit; & de futura resurrectione semper fuit certa.

D. Thom. Richolius. Cannisius.

53. Quarto loco obijciunt Authorē quæstionum noui, & veteris testamenti cap. 73. apud Augustinum tom. 4: explicans enim præcitata verba Simeonis, dicit, *Quod etiam Maria, per quam gestum est mysterium Incarnationis in morte filij dubitauit, & fuit in ambiguitate.* Sed si verba, quę ibi latè scribit, diligentius expendantur, absq; dubio intelligēdus est nō de dubitatione infidelitatis, qua quis aut nō credit; aut dubius est, an illud sit credēdū: sed de dubitatione admirationis, quæ cū discussione est cōiuncta; quā D. Thomas appellat dubitationē admirationis discusiuæ. In quo sensu authorē illum explicat D. Thom. in d. q. 27. ar. 4. ad 2. & in 3. dist. 3. q. 1. ar. 2. q. 2. ad 1. & satis Cānisius vbi supra, cum plerisq; alijs: quam explicationem satis confirmant tum illa verba: *Omnes stupore quodam in morte Domini, &c.* tum illa: *Quis enim non ambigeret, &c.*

4. obijcitur Author q. noui, & veteris testamenti.

D. Thom.

54. Tandem obijciunt Tertullianū *in lib. de carne Christi cap. 7. n. 69. & Euthymium* ad præcitata verba Simeonis Luc. 2. & Hilarium in Psalm. 118. ad illa verba: *Cōcupiuit anima mea.* ¶ Sed Tertullianus in illis verbis: *Fratres Domini non crediderunt in illum: mater autem æque non demonstratur adhæsisse illi*, non agit de adhæsione per fidem; sed de adhæsione, & præsentia in concionibus Christi audiendis, vt cum Pamelio ibidem optime aduertit Suarius in d. disp. 4. sect. 3. pag. 65. col. 2. in fine: quod satis significant verba immediate consequentia: *Cum Martha, & Maria alia in commercio eius frequentantur:* & quamuis verba præcedentia: *Fratres Domini non crediderunt in illum:* intelligantur de fide Christi, nihil id obstat: quoniā Tertullianus reddit rationem, cur Christus Luc. 8. & Matthæi 13. negauerit matrem, & fratres, & vult Christum ideo fratres negasse; quia in eum non crediderunt, vt dicitur Ioan. 7. negasse autem matrem; quia concionibus eius non aderat. Quare non asserit Tertullianus B. Virginem per fidem non adhæsisse filio. Vtrum vero illius ratio sit admittenda? modo nihil curamus; quia solum nunc contendimus, eū pro hæreticis nō esse.

5. loco obijcitur Tertullianus, Euthym. Hilarius. Explicatur Tertullianus.

55. ¶ Sed nec pro illis est Euthymius; cum per gladium, de quo Simeon Luc. 2. nō intelligat gladium infidelitatis, sed doloris, quo B. Virgo iuxta crucem transfixa est. ¶ Sed nec Hilarius pro hæreticis adduci potest: explicās enim quomodo Propheta in illis verbis iudiciū Dñi cōcupiscat, cū illud sit seuerissimū, vt explicet seueritatem, de B. Maria ita scribit: *B. Mariæ animā gladius pertrāsiuit, vt reuelentur multorū cordiū reuelationes. Si in iudicij seueritatē capax illa Dei Virgo vētura est; desiderare quis audebit à Deo iudicari?* Quibus verbis satis explicat per gladiū, qui animā B. Virginis pertrāsiturus erat, se intelligere seueritatē iudicij generalis; in quo omniū cordiū cogitationes reuelabuntur; & docet, ipsā B. Virginē huius iudicij seueritatē subiturā: & inde infert, timendū esse, & nō desiderandū iudiciū diuinū. Hunc esse Hilarij sensum ex verbis ipsis euidēter patet, & annotauit Toletus in eodē loco Lucę annot. 56. & 58. An recipiēda sit hæc explicatio tanquā literæ cōsentiens? negatiuè respōdet idē Toletus: etenī nec doctrina de seueritate iudicij in ordine ad B. Virginē videtur recipiēda: quia mater & regina omniū iudicandorū nullo illius iudicij timore afficietur: & subinde nullus huius seueritatis gladius animam eius pertrāsibit: & cū ab omni macula peccati immunis sit & pura; nihil illi sollicitudinis dabit, si eius cogitationes omnibus reuelētur. Sed quicquid de hoc sit; nobis satis est, S. Hilariū nihil facere pro hæreticis, cū

Explicatur Euthymius.

Explicatur Hilar.

ex verbis illius non colligatur B. Virginis vlla, vel minima infidelitatis nota.

56. *Conclusio resolutionis.* Concludendum est igitur in præcitatis verbis Simeonis Luc. 2. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius,* nomine gladij sine errore intelligi non posse gladium infidelitatis: & per consequens ex illo loco pro hæreticis contra catholicam veritatem inutile desumi argumentum. Si vero inquiras; quid nomine gladij in illo loco sit intelligendum? respondebo, id ad nos parum referre; quia nobis satis est per illum gladium intelligi nō posse gladium infidelitatis. Addimus tamen inter varias illius loci explicationes illam cōmuniorem esse inter Patres, & interpretes, quæ per gladium intelligit gladium doloris, quo B. Virgo mater stans iuxta crucem trāsfixa est: ita *Beda, Occumenius, Euthymius in eodem loco: Augustinus epist. 59. ad Paulinum, & Paulinus epist. 58. ad eundem Augustinum: Damascenus in serm. de B. Virgine ad illa verba Apocalyps. 12. Signum magnum apparuit in cælo: Sophronius apud Hieronymum in serm. de Assumptione: Ephrem in tract. de lamentatione B. Virginis: Rupertus in Ioann. lib. 3. ad illa verba cap. 13. Cum vidisset ergo Iesus matrem:* vt alios omittamus, & est communis explicatio inter interpretes sacræ Scripturæ antiquiores, & nouiores: quā communiter probant Theologi scholastici: videndi sunt *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 4. sect. 3. pag. 64. col. 2. & Vasquez Bellomontanus 2. to. ad eandem 3. partem disp. 120. cap. 3. n. 40.*

Quid intelligatur nomine gladij?

Beda. Oecumen. Euthym. August. Paulin. Sophron. Ephrem. Rupertus.

Suarius: Bellomont.

Ad tertium fundamentum ex illis verbis, Vinum non habent, *Ioannis. 2.*

57. *Ad 3. fūdamentum ex Ioan. 2.* ¶ Tertium fundamentum sumitur ex eo, quod Ioan. 2. scribitur, tum de Beata Virgine dicente, *vinum non habent;* tum de Christo respondente, *Quid mihi & tibi est mulier?* ex quibus verbis hæretici nostri temporis concludunt, B. Virginem fuisse à filio ob aliquod peccatum obiurgatam, & reprehensam. Et id nonnulli confirmant authoritate *Athanasij serm. 4. contra Arianos, Augustini lib. 2. de Symbol. ad Cathecumenos c. 5. tom. 9. Chrysostomi homil. 20. in Ioan. Theophylacti,* & *Euthymij in eodem loco: Irenæi lib. 3. aduersus hæreses cap. 18. paulò ante finem, pag. 277. in fine: Nysseni in orat. ad illa verba Pauli: quando sibi subiecerit omnia, pag. 567. denique Amonij in catena Græcorum.* Quodnam fuerit hoc peccatum? non omnes conueniunt: quidam ex hæreticis docent, Beatā Virginem ambijsse honorem Messiatus. Alij appetijsse vanam gloriam: tertio loco alij eam accusant, quod sine necessitate vana quadā sollicitudine vini defectū filio nunciauerit. Quarto alij eam notāt, quod intempestiue miraculum petierit. Quinto loco alij dicunt eam nō satis prudenter miraculum petijsse: quia illud, ne suspectum foret, ex parte sponsi petendum erat. Tandem alij volunt eam iure maternitatis filio, vt sibi subdito, præcepisse, vt faceret miraculum. 58. *Quodnam fuerit peccatum B. Virginis?*

Citantur nonnulli Patres.

His tamen non obstantibus statuendū est, & constanter asserendum, *B. Virginē hoc loco nullius, vel minimæ, culpæ notari posse: & damnandos esse hæreticos, quod ex hoc loco oppositum colligant.* Et quidem quod annuntiando defectum vini nihil culpabile egerit, nihilque reprehensione dignum, non potest constanter non affirmari: quia Catholica fides in Tridentino explicata, & superius §. 2. à nobis latè confirmata, docet, in B. Virgine Maria nec minimum veniale fuisse. Deinde, quia communis est Patrum doctrina, B. Virginem hoc loco egisse opus summe laudabile, & plenum pietatis, & charitatis. Hoc satis significant Patres, qui dicunt, verba illa Christi: *Quid mihi & tibi est mulier?* non esse verba reprehensionis: ita senserunt *S. Maximus, S. Gaudentius Brixiensis, Iustinus martyr, D. Bernardus, Augustinus, & plures alij statim referendi.* In terminis id docuit Iustinus martyr quæst. 136. contra gentes scribens, *Christum suam honorasse matrem: & B. Virginem præ amore voluisse, ne vinum deficeret.* 59. *Opinio catholica liberat Beatam Virg.*

Verba illa non esse reprehensionis volant Patres.

Iustinus.

Diuus etiam Bernardus idem docet pluribus in locis: nam serm. 1. in prima Dominica post octauam Epiphaniæ fol. 119. H. ita ait: *Deficiente vino dicit mater ad eum, vinum non habent: compassa est enim eorum verecundiæ, sicut misericors, sicut benignissima. Quid de fonte pietatis procederet, nisi pietas? quid mirum si pietatem exhibent viscera pietatis? & in 2. serm. eiusdem Dominicæ* 60. *D. Bern.*

minicæ pag. 122. E. ita scribit: nam si compassa est verecundiæ illorum, à quibus fuerat inuitata; multo magis cõpatietur nobis, si pie fuerit inuocata. Idem in tract. Sermon. in sermon. de Virgine Maria ad illa verba Appocalypſ. *Signum magnum, & cæt.* vbi pagina. 345. B. postquam multa dixit de Virgine Maria, & simul scripsit: *vbi enim aliquãdo loquax? vbi præsumptuosa fuisse videtur?* In huius rei confirmationem ex serm. quem & ad Christum filium, & ad ministros dicit, ita scribit: *Et is quidẽ sermo certissimus index ingenitæ mansuetudinis, & Virginalis verecundiæ fuit: aliorum quippe verecundiam suam reputans, sustinere non potuit: non potuit vini dissimulare defectum.* Denique in tract. de gradibus humilitatis post duodecimum gradum pag. 1277. B. ita scribit: *Disce & in Matre Domini verecũdia decorare fidẽ: reprimere præsumptionem: vinũ (inquit) non habent: quã breuiter, quàm reuerenter suggessit vnde pie fuit solicita? Et vt discas in huiusmodi magis pie gemere, quàm petere præsumptuose pietatis æstu: pudore temperans vmbra conceptã precis fiduciã, verecundè suppressit: non frontose accessit: non palam locuta est, vt audacter coram omnibus diceret: obsecro fili deficit vinum, contristantur conuiuæ, confunditur sponsus: ostende quid possis. Sed licet hæc, aut multo plura pectus æstuans, feruens loqueretur affectus: priuatim tamen potentẽ filium mater adijt, non potentiam tentans, sed voluntatem explorans; vinum (inquit) non habent. Quid modestius? quod fidelius? non defuit pietati fides, non grauitas, efficacia voto. Si ergo illa, cum mater sit, se matrem oblita non audet petere miraculũ vini. &c.* Quibus verbis nihil elegantius dici potuit, nihil clarius ad cõfundendam hęreticorũ audaciam.

Idẽ Bern.

61. *Iterũ Bernard.*

62. *Metaphrastes.*

¶ Cum D. Bernardo cõsentit *Metaphrastes in orat. de vita B. Virginis, & cum eo Eusebius Emissenus in homil. Dominicæ secundæ post Epiphaniam:* quare ex doctrina Patrum B. Virgo maximè laudanda est: etenim ex ipsa Euangelica historia luce clarius colligitur, B. Virginẽ alienis, maximè consanguineorũ, incommodis cõmotam, non rogatam, sed sponte pro depellenda sponsi ignominia apud filium intercessisse: quod charitatis potius, & misericordię viscera, qua ambitionis affectum demonstrat, *Deficiente vino dicit Mater IESV ad eum,* inquit Ioannes. Studebat igitur sollicita pietate aliorum defectus subleuare; idque non affectatis verbis, & alta voce prolatis, sed secreto ad filium accedens; voce submissa, & ad aurem locuta vini defectum vnico duntaxat verbo insinuauit: quod, vt ait Emissenus, modestiæ potius signũ est, quam ambitionis argumentum.

Sed tertio loco id euidẽtius fiet, si singulas vitij notas expendamus: etenim quod B. Virgo honorem Messiatus ambierit; nullus, nisi hæreticus hæretica inuerecundia potuit asserere: vnde nec alij eiusdem tẽporis hæretici viderunt, vndenam hoc ambitionis genus colligi posset: vt notarunt Caluinus, Lossius, Georgius Maior, & alij. ¶ Sed nec ex verbis Euãgelij aliqua ratio captandæ vanæ gloriæ sumi potest: etenim, vt diximus, vnico tantum verbo filium allocuta est, *Vinum non habent;* & illud non alta voce coram omnibus profert, sed secreto ad aurem, & voce submissa: *quod* (vt optimè aduertit Eusebius) *potius modestiæ argumentũ est, quam signum vanam gloriam ambientis:* & D. Bernardus in d. sermon. de gradibus humilitatis in verbis supra citatis multa adducit argumenta, quibus vanæ gloriæ ambitionem excludit.

63. *3. Confirmatio.*

Liberatur à vana gloria.

Eusebius. Bernard.

¶ Quare D. Chrysostomus homil. 20. in Ioannem dum ait: *Optabat vt iam hominum gratiam conciliaret, & ipsa clarior filij gratia effiecretur: & fortasse aliquo humano afficiebatur affectu, quemadmodum, & fratres eius, cum dixerunt: ostende te ipsum mũdo, cupidi eius miraculis sibi gratiam comparare:* in his (inquam) verbis Sanctissimus Chrysostomus excessit, vt expresse scribit *D. Thomas 3. p. q. 27. articul. 4. ad 3.* Vtrùm autem patiantur sensum, quibus ea explicari posse affirmat D. Thomas? aliorum sit iudicium: repugnant enim illa verba: *aliquo humano afficiebatur affectu;* quæ non ad audientium æstimationem, sed ad proprium ipsius affectum referri possunt. ¶ Cum Chrysostomo aliquo modo excessit Euthymius in ijsdẽ verbis, quatenus inquit: *Beatam Virginẽ suam gloriam voluisse per filij potentiam*

64. *Excessit D. Chryſ.*

D. Thom.

65. *Excessit Euthym.*

demõstrare. Quibus verbis si nõ expresse affectum vanæ gloriæ explicat, vt explicauit Chrysostomus: satis tamen illum indicat. ¶ Theophylactus autem nihil dicit, quod cum Chrysostomo cõsentiat; quamuis ab aliquibus pro illo citetur.

66. *Liberatur à vana sollicitudine.* Quod tertio loco adducitur, B. Virginem ideo à filio reprehensam, quod vana quadam sollicitudine defectum vini filio denunciauerit, opinio fuit hæreticorum: ita enim docet Pellicanus hæreticus in eodem Ioannis loco; & ad hanc sententiam videtur accedere Caluinus in Harmonia Euangelica; dum non ambitionis, aut alicuius carnalis affectus Virginem accusandam censet; sed quod fines suos excesserit: & inde vterque infert, eam scientem, & volentem non peccasse, sed per ignorantiam. Sed quomodo B. Virgini sollicitudo vana fuerit, & quomodo fines suos excesserit, non facilè explicabunt isti hæretici; quin potius sollicitudinem eius piam fuisse, expresse testatur *D.Bern.* *D. Bernardus in d. serm. de gradibus humilitatis,* inquiens: *quam breuiter; quam reuerenter suggessit? vnde pie fuit sollicita.* Sed cum hi hæretici supponunt in hac Beata Virginis suggestione; *vinum non habent,* fuisse culpam saltem ignorantiæ; damnãdi sunt; cum fides prædicet, nullum, nec minimum, vitium, aut peccatum, etiam ignorantiæ, in B. Virgine pro tota vita fuisse.

67. *Liberatur ab intempestiua petitione. Chrysost. Irenæus.* Quod 4. loco adducitur, B. Virginem ideo reprehẽsione dignam, quod intẽpestiue miraculũ petierit, expresse asserit *Chrysostomus in dicta homil. 20. in Ioan. pag. 86. B,* dum explicat, *filios parentibus non esse obtemperaturos, cũ aliquid intempestiue petunt.* Quod etiam docuit Euthymius ad illa verba, *non dum venit hora mea,* & *Irenæus lib. 3. contra gentes ca. 18. pagin. 277. B.* quatenus scilicet ante tempus miraculum petebat, cum defectus vini nondũ *Toletus.* omnibus notus esset. Verum, vt optimè annotauit Toletus *ad præcitata Ioannis verba annot. 6. §. Quod de secunda diximus*: hæc causa non solum nulla est, sed nec aliquid continet dignũ reprehensione. Quod causa adducta nulla sit, ex eo probat Toletus; quia B. Virgo à filio non petiit, vt statim defectui subueniret; sed quando, & quomodo ille vellet. Ego addo, subuentionẽ defectus, qui iãiam imminet, non intempestiue peti: vinum autem iamiam deficere satis indicant verba Ioannis: *Deficiente vino, accessit Mater IESV ad eum.* Quod vero intempestiua illa petitio nullam, vel apparentem, culpæ speciem habeat, ex eo euidẽter patet; quia res, quã petebat, iusta erat: vnde à Christo non multo post fuit concessa. Quod vero petierit ante tempus à Christo statutum, & determinatum, id petitionem vitiosam non faciebat; cum ipsa id scire non teneretur. Vide Toletum vbi supra.

Quod adducitur quinto loco, probatum fuit Chrysostomo, Theophylacto Atque Euthymio, qui docent ideo fuisse reprehensam; quia petijt id, quod ab ipso sponso, & alijs petendum erat, vt miraculum suspectum non foret. Sed profecto, nec causa satis est sufficiens; cũ filius miraculũ fecerit sponso, cæterisque domesticis: nec erat digna reprehensione B. Virgo; quia nullam in eo culpam cõmisit, si pietatis causa voluit domesticos præuenire. 68. *Liberatur à 5. causa quod petieret quod ad eam nõ pertinebat. Euthym.*

Denique sexta, & postrema causa adducitur ab *Augustino lib. 2. de Fide ad Catechumen. cap. 1.* quod scilicet ideo reprehensa fuerit, quod iure maternitatis filio, vt sibi adhuc subdito, præceperit, vt faceret miraculum: quam etiam causam approbauit *Nyssenus in orat. ad illud, quãdo sibi subiecit omnia* pag. 567. post principium. Sed verba ista B. Virginis non esse imperantis, sed intercedentis, & deprecantis, expresse scribũt *Hillarius lib. 3. de Trinit. Ambros. serm. 16. in Psal. 118. vers. 6. & Cyrillus lib. 2. in Ioann. capi. 23.* quod non imperet filio expresse scribit *Gilbertus Abbas ser. 46. apud Bernard. p. 692.* & in terminis Bernar. *in d. serm. 1. in 1. Dominica post octauam Epiphaniæ pagi. 123. G. & in d. serm. de gradibus humilitatis.* Denique *Augustinus in tract. 8. in Ioann.* explicans illa eadem verba ab hac abstinuit sententia: & merito, tũ quia, vt bene annotauit *Toletus vbi supra, §. Ea imprimis causa*, verba illa simpliciter prolata: *dixit ad eum, vinum nõ habent,* rogãtis sũt, non præcipientis, vt omnes fere Patres 69. *Liberatur ab vltima causa quod petierit imperãdo. August. Nyssen. Hilar. Ambros. Cyrill. Gilbert. Bernard. August. Toletus.*

annotauit: tum quia non est dicendum, B. Virginem ignorasse Christum in miraculis,& operibus diuinitatis sibi nō esse subiectū. Accessit igitur suppliciter deprecans,vt miraculo subueniret defectui, certo sciens, quod preces eius,ideo quia mater erat,apud filium plurimum authoritatis habituræ erant: & ideo dixit ministris: *Quodcunque dixerit vobis, facite.*

70. *Obiectio ex verbis Christi obiurgātis.* *Athanas.* *Chrysost.* At inquies; verba illa, *quid mihi, & tibi est mulier* ? esse verba reprehensionis, & repulsæ:nā id testantur *D. Athanasius serm.4.contra Arianos pag.261.A.* ita inquiens, *& conuertens aquam in vinum increpuit matrem dicens;nondum, venit hora mea:Chrysostom' in dicta homil.20.in Ioan. pag.86.* vbi non solum affirmat,*verba illa aspera ad matrem dicta fuisse; sed etiam cum indignatione.* *Euthym.* Quod Christus his verbis eā corripuerit,affirmat *Euthymius in eisdem verbis.* *Theophyl.* Quod eam increpauerit scribit *Theophylactus*; quod sint verba repulsæ testatur *Irenæus lib.3.capit.18.pag.277. col.1.ad finem.* *Irenæus.* *Nyssen.* *August.* Quod illius consilium reiecerit affirmat *Nyssenus in oratione citata.* Quod eam admonuerit asserit *Augustin. lib.2.de Symbolo ad Cathecumenos capit. 5. pag.298.* Iam vero reprehensio,& repulsa non datur nulla præcedente culpa.

71. *Quod verba Christi non sint reprehensionis qui tenuere.* *Iustinus.* *Toletus.* ¶ Huic obiectioni negandum est,verba illa fuisse increpationis, aut reprehensionis,quod aduertit *Iustinus Martyr q.136. contra gentes*,ita scribens: *Illud. quid mihi, & tibi mulier? non ad obiurgationē dictum est Matri à Saluatore.* Et hanc sententiam probat *Toletus vbi supra §.Secunda responsio*: Maldonatus tamen ad eadem verba pag.1362. putat hæc verba speciem habere reprehensionis; nullam tamen reprehensionem continere: additque,illud prius à nullo prudenter negari posse.Sed cum nulla adsit causa reprehensionis, aut repulsæ; quia B. Virgo ex communi Patrum doctrina summa cum pietate, & charitate defectum vini filio nunciauerit; vtique nullum video prudentiæ fundamentum, vt dicamus, hæc verba speciē reprehensionis continere: etenim sicut nulla potest dari vera reprehensio, vbi nulla datur culpa: ita etiam nulla dari potest species reprehensionis,vbi nulla potest dari species siue apparentia culpæ: nec iustum erat,vt filius matrem apparēter reprehenderet, si nulla offerebatur culpæ apparentia. Quare cum Iustino,& Toleto puto verba ista, nec speciem reprehensionis habere. Nec ex phrasi filij, 72. *quid mihi & tibi est mulier*? apparentia reprehensionis colligi potest, vt Toletus probat ex phrasi, qua Dæmon ad Christum vsus fuit Matthæi,& Luc. 8. *quid mihi,& tibi?* Dicimus igitur verba illa: *quid mihi, & tibi est mulier?* non esse verba irascentis, obiurgantis, reprehendentis, arguentis, aut repellentis ob aliquam culpam; sed instruentis potius de mysterio,& admonentis aduertentisque de illo. Vnde Augustin.in dict.lib.2.de Fide ad Cathecumenos cap.5. verba illa non appellat reprehensionem, sed solum admonitionem, qua de aliquo mysterio admonebat: & inde est, vt mater verba illa ægre non tulerit; sed potius edocta interius de mysterio dixit ad ministros, vt facerent,quod ille iuberet. In eodem sensu verba explicat *S. Maximus homilia 1.in festo Epiphaniæ:Sciebat*(inquit)*Mater sancta obiurgationem illam Domini, & filij sui non irascentis offensam continere; sed miserantis portare mysterium.* *S. Max.* *Gaudentius etiam Brixiensis Ambrosio contēporaneus in trac.9. qui est 2.lect.Euang.tom.7.bibliot. Patrū p.77.* expresse docet illā B. Virg. de vini defectu suggestionem nō fuisse à Christo aspernāter acceptā,sed secūdum spiritualem rationem in mysterio tunc delatam: ita enim scribit; *Nō ad obiurgatiōnem dictū est Matri à Seruatore:sed quasi hoc demonstrare voluit: non enim nos ij sumus, qui curam suscepimus vini, quod in nuptijs consumitur: tamen præ amore,si vis, ne deficiat,dic ministris: & cæt.* *Gaudētius* Bernardus etiam in dict.serm.1. *in Dominica secūda post Oct.Epiphaniæ*, postquam declarauit verba illa à filio non fuisse dicta reprehēsionis gratia, ita scribit: *Vt quid ergo fratres:vt quid sic respondeat? vtique propter nos,vt doceat,&c.* *D.Bern.* Expresse id docet *Augustinus tract.8.in Ioan.* agens de aduentu Christi ad nuptias,pa.31.col.1.B. vbi ita ait: *Certe sacramenti gratia videtur matrem, de qua sponsus processit, non agnoscere, & dicere illi, Quid mihi,& tibi est mulier? nondum venit hora mea.* *August.* Deinde ex

ponit

ponit quidnā sacramenti hęc verba cōtineāt: quod etiam inuenies in Glossa Ordinaria ex Augustino in eodem loco: & hęc est omnium interpretum explicatio.
Caietan. Toletus. Cannisius. *Vide Caietanum, & Toletum in eodem loco, & Cannisium lib. 4. de Maria Deipara cap. 20. vbi alios citat.*

73. Resolutio. Sed quid mysterij nos doceat Christus longum esset explicare: & ab hoc labore supersedemus, quia ad nostrum institutum satis est ostendere, ex hoc loco colligi non posse, B. Virginem aliquam culpā cōmisisse; quod probauit euentus: quia Christus ad matris petitionem, aquam conuertit in vinum: & Virgo optimè intellexit hanc fuisse filij voluntatem, dū ministris iussit, vt facerent, quicquid filius illis præciperet: & Christum ob hanc causam voluisse à matre interpellari docuit Cyrillus lib. 2. in Ioan. cap. 23. & 24. & B. Virginem hac in parte habuisse spiritum prophetiæ docuerunt S. Maximus S. Gaudentius, & S. Eusebius in Dominica secunda post Epiphaniam, & est communis Sanctorum doctrina.

Ad quartum fundamentum ex verbis Matthæi 12. Lucæ 8. & Marci 3.

74. Ad 4. fundamentum ex Matth. 12. & Lucæ 8. & Marc. 3. ¶ Quarto loco hæretici sumunt fundamentum ex historia relata Matthæi 12. Luc. 8. & Marc. 3. vbi nonnulli dixerunt Christo: *Ecce mater tua, & fratres tui stant foris volentes te videre*: Christus autem respondit illis *Quæ est mater mea? & qui sunt fratres mei?* & ostensis discipulis ait: *Ecce mater mea, & fratres mei: quicūq; fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.* Ex quibus verbis hæretici supra citati c. 3. in quarto loco plures contra B. Virginem culpas deducunt: cum quibus facit
Chrysost. Theophyl. Euthym. Tertul. *Chrysostomus homil. 20. in Ioan. & homilia 45. & 46. in Matthæum: vbi etiam Theophylactus & Euthymius: atque Tertullian. in lib. de carne Christi cap. 7. pag. 653. & lib. 4. aduersus Marcionem c. 19. pag. 854. Cyprianus etiam in sermone de Passione Domini cap. 4.*

75. Sed cum cōmunis fides Ecclesiæ in B. Virgine nullā, etiam minimam, culpam agnoscat, necessario infertur, deceptos esse hæreticos, dum ex hoc loco aliquam culpam illi attribuunt. Quare à citatione Sanctorum, qui hanc verissimam doctrinam scribunt, consulto supersedemus: singulas tamen culpas, quas ex his verbis deducunt diligenter expendamus.

Quod ex præcitatis verbis B. Virgo ambitionis, & vanæ gloriæ accusari non possit, non solum Catholici docent, sed etiam ex hæreticis Caluinus, Zuinglius, & Erasmus, vt refert *Cannisius libr. 4. de Maria Deipara cap. 21. pag. 709. & cap. 22. pag. 713.* nam licet de nonnullis Christi fratribus id sentiendum sit in capit. 7. Ioan. vt docet *Augustin. tract. 28. in Ioan.* tamen ex hoc loco nihil ambitionis non solū in B. Virgine colligi potest, sed nec in fratribus Domini, eius. s. cōsanguineis, qui matrem comitabantur. Vnde merito scribit *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 4. ad 3.* D. Chrysostomū excessisse, dum homil. 45. in Matthæum post principium affirmat, *manifestum esse, quod solum ex vana gloria hæc faciebat, & ambitione quadam, & ostentatione commota.* Simili modo excessit Theophylactus in eodem loco, dū eadem fere verba scribit. 76. Nō potest accusari ābitionis & vanæ gloriæ: Cannisius. [illegible]. Chrysost.

Sed nec B. Virgo accusari potest inciuilitatis, & importunitatis, quod præpostere prædicationē Christi impedire voluerit: nihil enim verisimilitudinis habet hęc accusatio: Nec excusanda est ex eo capite, quod mater eum non vocauit, sed quidam non iussus eum de aduentu matris certiorem fecit: quoniam (vt optimè aduertit *Iansenius in dicto. cap. 50. suæ Concordiæ*, & post eum Toletus *in ca. 8. Lucæ ad eadem verba annot. 38.*) cōstat ex Marci cap. 3. Matrem & fratres misisse ad eum nuncium, qui eum vocaret: ita enim ait: *Et veniunt mater eius, & fratres, & foras stantes* (quia. s. ad eum præ turba accedere non poterant, vt ait Lucas cap. 8.) *miserunt ad eum vocantes eum, & ob id nuncius dixit: Ecce mater tua, & fratres tui foris stant quærentes te.* Nec etiam excusanda est ex eo capite, quod miserunt ad eum, vt ille locum opportunū ad audiendum eis pararet; quicquid id affirmet *Cannisius lib. 4. de Maria Deipara cap. 21. pag. 710. D.* quoniam ex Matthęi cap. 12. constat venisse matrem, & fratres 77. Nō potest notari inciuilitatis, & importunitatis. Iansen. Toletus. 78. Nec. 2. Cannis.

tres, vt eum alloqueretur: *Ecce* (inquit) *Mater eius, & fratres stabant foris quærẽtes loqui: &* satis id patet ex verbis nuncij, *quærẽtes te*.s. alloqui: cõstat etiã ex Marci c.3. eos venisse ad Christum vocantes. Miserunt igitur vocantes eum: non quidem vt relicta prædicatione statim veniret; sed vt sciens eos ibidẽ adesse, ad eos veniret, quando ei placeret: in quo sensu locum istum intellexit *Hesselius in explicatione salutationis Angelicæ cap.12.* in quo sensu nulla in vocando poterat esse intẽpestiuitas, nulla importunitas, nullavè prædicationis interpolatio.

Vera ratio. *Hesselius.*

79. Alij dicunt, eos pietatis causa illũ vocasse, vt.s. ad panem manducandum eum secum adducerẽt, siquidem ad prandendum nullus ei locus relictus erat, vt dicitur Marc.3. Quæ explicatio placuit *Iansenio in d.cap.5. & Caietano*. Hæc autem vocatio, & sermonis interpolatio, cũ nitatur pietate, nihil vitij continere poterat: etenim aliquando fieri cum merito potest, vt prædicatio interpoletur, vt corporali necessitati succurratur; maximè cum totum hoc voluntati Christi, & discretioni relinquerẽt. Quare talis vocatio, etiam ad relinquendam prędicationem, sine vitio fieri poterat.

Iansen. *Caietan.*

80. *Alia explicatio.* Dici etiã potest, quod licet Marcus dicat matrẽ, & fratres venisse, & foris stantes per nũcium eum vocasse, tñ mater nõ vocauit, sed fratres: quia tamen simul cũ consobrinis veniebat, talis vocatio etiam tribuitur matri: quæ expositio non displicet Iansenio loco citato. Sed nec fortè displicere potest explicatio *D. Hierony. in d.cap.12. Matthæi tom.6.* (quamuis displiceat Tertulliano) nuncium.s. istum nõ simplici, & bono animo vocationem nũciasse, sed insidiose, & malitiose, vt.s. videret, an spirituali operi carnem præferret, & sanguinem: & ob id Christum indigne tulisse nuncium, & cum mysterio docendo dixisse: *Quæ est mater mea: & qui sunt fratres mei?* nõ vt matrem reijceret, cui semper debitum honorem impẽdit, sed vt spiritualem maternitatem, vt digniorem, doceret; in qua suam matrẽ non excludebat, sed includebat potius.

Hierony.

81. *Resolutio.* Itaque propter has, & alias rationes, quas affert *Cannisius in d. lib. 4. de Maria Deipara cap.24.* Sancti docent, Christum ijs verbis matrem nec negasse, nec reprehendisse, sed nos de mysterio instruxisse; in quo omnes Patres conueniunt, sc. *D. Hieronymus in d.cap.12. Matthæi, Augustinus epistol.38. tom.2. Iustinus martyr in quæstionibus Gentilium q.136. Ambrosius lib.6. in Luc.c.32. Beda in Lucam cap.8. vbi etiam Anselmus. Vide Cannisium in d.lib.4. cap.21.22. & 23.*

Cannisius. *Hierony.* *August.* *Iustinus.* *Ambros.*

82. *Ad Cyprianum.* Quod vero Cyprianus in serm. de passione Domini cap.4. dixit: *Christum hoc in loco matri denegasse colloquium, & auditores verbi matri prætulisse*: sanum debet habere sensum: nec enim vult, Christum matri colloquium denegasse propter aliquod demeritum; sed propter mysteriũ; vt scilicet ostẽderet, in opera Euãgelij auditores verbi carnali propinquitati esse præferendos: in quo dignitati B. Virginis nihil derogat: etenim illa beatior fuit quia Deum mente concepit, quã qa ventre, vt dicitur apud Lucam. Vide *Cannisium in d.lib.4. cap.29. pag.780. & 781.*

Cannisius.

83. *Non possunt hi Patres a culpa liberari.* Tertullianum, & Chrysostomum, & Theophylactum nonnulli interpretãtur, vt B. Virginem alicuius vitij non arguãt, vt videre est apud Sixtum Senensẽ *libr. 6. Bibliothecæ sanctæ annot.58, & apud Pamelium in Tertullianum de carne Christi n. 69: pag.666. & satis significat D. Thomas 3.p.q.27.art.2, ad 3.* Cæterum adeo clare loquũtur, vt excusandi nõ sint ab excessu, sicut nec excusatur D. Chrysostomus, quod placet *insigni Paiuæ lib.5. defens. Tridentinæ Synodi fol.352. pag.1.* etenim Tertullianus de Carne Christi pag. 653. num.69. & lib.4. aduersus Marcionem cap.19. pag.854. B. Virginem ab incredulitate non liberat, & expresse docet pro culpa aditum illi fuisse negatum, & alios ei fuisse prælatos: quod iam sine hęresi dici non potest. Notandum etiam contra Tertullianũ dũ significat B. Virginẽ, & fratres Christi noluisse domũ ingredi ad Christum audiendũ: hoc enim verũ non esse euidenter constat ex verbis Luc.8. ex quibus cõstat, illos non potuisse adire Christum præ turba, & ob hanc causam ad eum nuncium misisse: quod etiam contra Chrysostomum notauit Iansenius loco citato.

Paiua. *Tertul.*

Ad

Ad quintum fundamentum ex Historia de Puero perdito.

¶ Quinto loco obijciunt nobis hæretici

84. *Ad 5. fundamentũ.*

historiã de amissione pueri IESV scriptam à Luca cap.2. In qua historia primo accusant B. Virginem grauissimæ negligentiæ, quod pignus sibi à Patre creditũ, & demandatum, tam negligenter amiserit: ita ex Luthero, Melantone, Brentio, Lossio, & Centurionibus refert Cannisius lib.4. de Virgine Deipara c.15. post principium. Secũdo eam accusant, quod

2. Diffidẽtiæ,

non solum immoderate de amissione filij doluerit, & illi indignata fuerit, sed etiã quod doluerit improbe, & diffidẽter, existimans, quod sicut Eua mundum gula perdidit; ita ipsa sua negligentia Saluatorem mundi amiserit, fueritq; impedimentum remedio mundi: & hinc inferunt, B. Virginem fuisse peiorem Eua. Tertio illã accusant, quod filio inter Doctores inuento dixerit:

3. indignationis.

Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te: volũt enim hæc verba dicta esse à Virgine cum commotione, expostulatione, & iurgatione, vt ita suũ in illũ imperiũ ostẽtaret: Vnde præter explicatum peccatum indignationis contra filium, eam 4. loco accusant ambitionis,

3. Ambitionis.

& vanæ gloriæ: ita ex Bullingero, Centurionibus, alijsq; hæreticis refert Cannisius in d.lib.4.c.17.pag.674 D.& 675. A: quẽ errorem ex eo confirmant, quod Christus matri etiam cũ obiurgatione, & expostulatione responderit: *quid est, quod me quærebatis? nesciebatis, quod in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse.*

85. *Nullius culpæ est notanda B. Virg.*

Ad hæc omnia primum dicimus, nec B. Virginem, nec Sanctissimum Iosephũ eius sponsum, & Christi nutritium alicuius culpabilis negligẽtiæ accusari posse: quod non solum ex eo probatur; quia fides docet, in B. Virgine nullã, vel minimam, culpam esse admittendam; sed etiã ex eo, quod nullus est ex Patribus, qui pro B. Virgine ab aliqua negligentiæ nota liberanda aliquid scribat: non ob aliam rationem, nisi quia in hoc nullam incuriæ aut negligentiæ notam agnoscunt. Quod non solũ faciunt Catholici, sed pleriq; ex hæreticis: eteni (*vt refert Cannisius vbi supra c.15.pa.664.D.& 66.p.5.A.*) Zuinglius, Bulingerus, & Caluinus B. Virg nẽ ab omni negligentiæ culpa excusant: & in hoc quidem rectẽ; quoniã id satis euidenter colligitur ex verbis Lucæ 2. *Et remansit puer IESVS in Hierusalem; & non cognouerũt parentes eius; existimãtes autẽ eũ esse in comitatu, venerũt iter diei vnius.* Quę

Nec tã notarunt plures ex hæreticis.

verba ideo ab Euangelista fuerunt adducta, vt ostenderet absque omni culpa parentes ignorasse, quod IESVS in Hierusalem remanserit: etenim non sine probabili fundamẽto existimare potuerũt, eũ venire in comitatu cũ amicis, & notis: etenim inter illos hoc satis consuetũ erat, vt pueri cum alijs notis simul venirent: nec B. Virgo, & Ioseph ad Pascha celebrandum puerum hac prima vice secum in Hierusalem adduxerunt; vnde merito potuerũt existimare, eum in comitatu cum alijs venire, cũ in festis præcedentibus cum illis in comitatu venerit, Quin potius non potuerunt non verisimiliter existimare, quod filius adhuc puer, alioquin obsequentissimus illis inscijs potuerit in Hierusalem remanere, vt bene aduerterunt *Iansenius cap.12. suæ Cõcordiæ, & Cannisius libro 4. de Maria Deipara c.15.pag.662.& Toletus in d.capi. 2. Lucæ annota.70, vbi etiam Maldonatus vers.44.pag.995. in fine; Suar.2. tom. ad 3. p.disp.4.sect.3.pag.64. col.1.* & est communis doctrina: quæ ex eo maximẽ cõfirmatur: quoniam cum scirent puerum esse Deum, præter cuius voluntatẽ nihil euenire poterat, minus soliciti erant, & arbitrio illius multa permittebant; idque ob eius reuerentiam, & venerationẽ, qua illum colebant. Cum vero ob hanc causam nullus ex Patribus, imò nullus ante hæreticos nostri temporis, ideo pro excusanda B. Virgine aliquid scripserit; quia nullus in hac amissione filij in ea culpam persensit ignorantiæ; non est, quod in excusanda B. Virgine contra deliria hęreticorum tempus conteramus: maximẽ quia hæc pueri in Hierusalem remanentia diuinitus fuit ordinata; & decuit, vt puer inscijs parentibus in Hierusalem remaneret, vt apud interpretes huius loci facilè videbis.

86. *1. Ratio.*

Iansenius. Cannisius. Toletus. Maldon.

¶ Sed obijciunt hæretici, quod mater inuento filio cum indignatione, & imperio

dixerit

dixerit: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te*: Sed in hoc etiam delirant: quod enim maius delirium esse potest, quam existimare, quod Virgo filium indignans arguerit, quem esse Deum certo sciebat? imò etiã nec cum imperio: quia sciebat se ancillã eius esse. Vnde videtur excessisse D. Bonauentura à plerisque citatus, dũ ait verba ista esse cuiusdam correctionis, quasi mater filiũ corripuerit, quod illis inscijs remanserit: vnde merito non recipitur à Toleto in d. annot. 78. quomodo enim corriperet, tanquam male fecerit, quem tanquam Deum sciebat omnis culpę esse incapacem, & tanquam hominem omnes actiones habere Theandricas .i. à Deo immediate directas?

88. *Responsio.* ¶ Dicendũ est igitur verba illa, vel esse verba cuiusdã pię querimonię erga filiũ, quæ sine vlla fieri poterat indecentia: cũ pio quodã affectu ad Deũ in Sacra Scriptura querimoniæ sæpe habeãtur, vt quidam ex recentioribus existimant, quos nõ omnino reiecit Toletus in d. annot. 78. vel esse verba admirantis, & causam ignorantis, cur filius illis inscijs voluerit remanere, & permittere, vt ipsa cum Ioseph triduo errabunda cum dolore eum quæreret: quæ explicatio cõmunior est, & probata Toleto *tum in Cõmentario illorum verborum; tum in d. annot. 78. & Maldonato in eisdem verbis vers. 48. & communiter alijs.* *Toletus. Maldona.*

89. *2. Obiectio* Obiiciunt 2. verba responsionis filij: *Quid est, quod me quærebatis? nesciebatis, quod in ijs, quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* hæc verba esse arguentis affirmant hæretici, sed quam hæretice errent, satis ostendit fides Ecclesiæ, quæ B. Virginem ab omni actuali culpa, etiam minutissima, liberat. Quomodo igitur filius matrem ab omni culpa immunem vere reprehenderet? nec Ambrosius hæreticis fauet, dum in præcitatis verbis Luc. 2. scribit *Matrem his verbis à filio argui*: quia explicãdus est de argutione nõ vera, quasi mater vere reprehensa sit, sed solum secundũ modum: vt scilicet eòs doceret illũ non fuisse quærendum, nisi in ijs, quæ ad Patrem pertinerent, non vero inter cognatos, & notos: nam quãuis in hoc non peccauerit, nec imprudenter fecerit; cum ignorarẽt, quid puer Deus facere disponeret, eos tamen de suis operibus mysteriose admonuit; & adeo mysteriose, vt ipsi non intellexerint verbũ, quod ad eos locutus est. Quæ omnia latius explicare potius pertinet ad interpretes Sacræ Scripturæ: ad nostrum autem institutum satis est ostendere, nec Christum puerum de aliqua, vel minima, culpa eam arguisse, nec illam, vel in ambitione, vel in modo, & sollicitudine quærendi illum aliquam, vel minimam, admisisse culpam. Vide quæ de his scribunt interpretes, & inter alios Toletus, & Maldonatus.

Ad Sextũ, & vltimum fundamentũ.

¶ Postremo loco obijciũt hæretici quasdam vniuersales fidei regulas, quę statuũt neminem sine peccato esse posse: quæ desumitur, tum ex sacris literis, tum ex Concilio Mileuitano, tum ex Patribus, qui generaliter docẽt, õnes homines esse peccatores. Sed in hoc euidẽter hallucinãtur, quod volũt regulas illas fidei, & verbis, & sensu esse vniuersales, ita vt ab eis, nec B. Virgo excipi valeat: etenim ipse August. qui præcitatas regulas vbiq; cõstãter defendit, expresse docet *in quæstionibus de peccatis, se nullã velle de B. Virgine quæstionem habere; cũ speciali priuilegio illi datũ fuerit, vincere omni ex parte peccatũ*, vt scribit in lib. de natura, & gratia c. 36. vnde propter honorem Dñi in omni de peccatis quæstione à regula generali, quę omnes cõprehendit, semper excipit B. Virginẽ. Quã etiam exceptionẽ satis diffinit *Trident. sess. 6. de iustificatione Can. 23.* dũ declarat, *hoc speciale priuilegiũ B. Virgini de facto cõcessum fuisse, vt pro tota vita, nec venialiter peccaret*: quare regulæ illæ nõ sunt vniuersales vniuersalitate Logica; nec solũ vniuersalitate morali, sed vniuersalitate legali, quæ speciale priuilegiũ nõ excludit, sed admittit. Vnde illæ propositiones vniuersales intelligendæ sunt cũ hac exceptione, nisi per speciale priuilegium quis ab omni peccato eximatur, vt ait Tridentinum. Et hæc de ista prima quæstione.

90. *Ad vltimũ dubiũ.* *August.* *Trident.*

QVÆSTIO II.

Vtrùm gratia, qua B. Virgo fuit ab originali præseruata, omnẽ peccati fomitem in ea extinxerit; an solum illum ligauerit?

Præfatio ad hanc Quæstionem.

1. *Præfatio.* IN præcedenti quæst. expendimus effectũ gratiæ, qua B. Virgo fuit ab originali præseruata in ordine ad operationes morales, quas B. Virgo pro tota vita exercuit: & ostẽdimus excellentiã huius gratiç in hoc resplẽduisse, vt illã pro toto vitę tẽpore ita in bono cõfirmauerit, vt nec minimã culpam actu cõmiserit. Cũ vero fomes peccati ad Rom. 6. dicatur peccatũ: tum quia ex peccato est; tum quia ad peccatũ inclinat, vt declarat Trid. sess. 5. de pecato orig. can. 5. ad finẽ; expẽdendũ est quã diligentissime, an gratia Virgini collata eam ab originali prçseruãs nõ solũ fuerit efficax ad eam prçseruandã, ne vnquã actualiter peccaret; sed etiam ad peccati fomitem ab ea extinguendum?

2. *difficultates excitãdæ.* Cæterũ quoniã hæc quęstio supponit, quidnã sit fomes peccati? an posit ligari? an prorsus tolli? & quomodo ligetur, aut extinguatur? operçpretium erit ante principalem quæstionẽ harũ difficultatũ breuem resolutionẽ ponere, epilogando ea, quæ in tertio tom. de Beatitudine corporis lib. 4. q. 20. & 21. de fomite late disputauimus. Quare hanc quæstionem in duas partes diuidemus: in prima supponemus ea quę de fomite ad principalem quæstionẽ pertinent. In 2. ipsam quæstionem principalem diligenter expendemus.

3. *Art. proponends.* Quod attinet ad primã huius quæstionis partẽ articul. seq. excitabimus: Primus est; quid sit fomes? Secundus, an detur in nobis? Tertius; in quonam sit tanquã in subiecto? Quartus; an posit tum ligari, tum etiã extingui? Quintus, quomodo ligetur? Sextus, & vltimus: quomodo in appetitu penitus extinguatur?

Prima quæstionis pars.

ARTICVLVS I.

Quid sit fomes peccati?

HAnc quæstionẽ late disputauimus in nostro 3. to. de *Beatitudine corporis lib. 4. q. 20. ar. 2.* quia vero huius difficultatis resolutio ad quæstionem principalem simpliciter est necessaria, omnia quę ibidem diximus, per modum epilogi breuiter repetemus. 1.

§. 1.

Referuntur variæ opiniones.

LIcet omnes cõueniant, fomitẽ esse id quod mouet ad cõcupiscẽdũ; tñ quidnã sit hoc, quod ad concupiscendũ mouet, varijs modis explicatur. 1. opinio est Magistri *in 2. dist. 30.* & *dist. 31. §. 1. & 2.* qui putat fomitẽ peccati nihil aliud esse, quã concupiscentiã; hoc est vitiũ quoddã, quod facit nos cõcupiscere quæ sunt contra, aut pręter rationẽ: quod vitiũ ponitur in anima, & appellatur lex carnis, & peccatũ habitans in carne; ideo quia tale vitiũ ex carne per Adamũ corrupta resultat in anima, & eam inficit, & corrũpit, cõmunicando illi pronitatẽ, & inclinationẽ ad cõcupiscẽdũ. Itaq; fomes apud Magistrũ nõ est ipsa carnis pollutio, qua inficit animã, sed est vitiũ cõcupiscentiæ ex carnis pollutione causatum: & subinde ex Magistro est ipsa concupiscentia immoderata boni cõmutabilis, & vitiositas quædam, qua anima ex carnis corruptione, & rebellione fit prona, & inclinata ad immoderate concupiscẽdum bonum commutabile: vide *in d. q. 20. art. 2. §. 1. n. 2.* 2. *1. Opinio. Magister.*

Secunda sententia est *Gregorij de Arimino in 2. dist. 30. q. 1. ar. 2. litera M.* docet enim fomitem esse morbidam quandam qualitatem existentem in anima, realiter causatã ab alia qualitate morbida carnis, qua anima redditur prona ad carnaliter concupiscendam contra spiritum. Quę opinio explicat opinionem Magistri, vt aduertimus *in d. q. 20. artic. 2. §. 1. num. 3.* vbi nonnullos referimus, qui cum Gregorio consentiunt. 3. *2. Opinio. Gregor*

Tertia sentẽtia colligitur ex *Henrico quodlib. 2. q. 11. & quodlib. 5. q. 23. ad 1. & quodlib. 6. q. 32. lit. L. & S.* quam late explicauimus in d. q. 20. §. 1. nu. 4. & 5: Et tandem ex illius mente conclusimus, fomitem 4. *3. Sentent. Henric.*

mitem apud eū esse dispositionē, seu qualitatem quandā morbidam existentē in carne, ex qua insurgunt motus carnales concupiscentiæ, qui rationē antecedunt, & apprehēsi à sensu mouent appetitum sensitiuum ad concupiscendum contra spiritum. Vide quæ diximus in d.n.5.

5. 4. Opinio. Angesti. Quarta sententia vult, fomitē esse ipsā hominis cōplexionem (quicquid illa sit) quatenus destituta à iustitia originali hominē reddit pronum ad malum. Ita *Angestus in suis moralibus c. 15. notabil. 2. nu. 13. fol. 19 pag. 2. in fine.*

6. 5. Opinio. Quinta opinio admittit morbidam illā qualitatem inclinantem ad malum existentem, non in anima, nec in carne, nec in ipsa hominis complexione; sed in appetitu sensitiuo. Quam opinionem probatā fuisse fere omnibus antiquis, & pluribus ex Modernis testatur *Cordubensis l. 1. q. 45. pag. 381. col. 2.* & eandē esse probabilem affirmat *ibidem pagin. 383. col. 2.* Eam probant plures Nominaliū. s. *Ochamus quodlib. 3. q. 10. & in 3. q. 2. in princip. Gabriel in 2. dist. 30. art. 3. dub. 1. Almain. in 3. dist. 30. q. 2. post principium.*

Cordub. Ocham. Gabriel. Almain.

7. 6. Opinio. Maior. Sexta opinio docet, fomitē realiter esse ipsum appetitū connotando, quod tendat in illicitū præter rationis dictamen. Quā opinionē probauit *Maior in 3. dist. 3. q. 1. §. Dubitatur an fomes*, & est communior inter Nominales.

8. 7. Opinio. Septima adhuc est opinio, quæ docet fomitem nihil esse aliud, quam habitualē inclinationem appetitus sensitiui in aliquod delectabile secundū sensū præter rationis imperium: vnde vult, fomitem super appetitū sensitiuum solum addere habitualem inordinationem ad bonū sensibile contra rationem; & ideo docet, fomitis rationē perfecte compleri ex eo, quod talis inordinatio causata sit, & relicta in appetitu sensitiuo ex peccato, & ex amissione iustitiæ originalis. Et inde infert, hanc inordinationem in homine creato in puris naturalibus fomitem dici non posse.

9. 8. Opinio. 8. opinio hanc septimā opinionē probat, si ita explicetur, vt fomes sit quidē illa inclinatio appetitus sensitiui in bonū delectabile præter rationē; non quidem naturalis, sed præternaturalis, & vehementior atque intensior orta ex peccato & ex destitutione iustitiæ originalis, qua frēnabatur, & cohibebatur, vt latius explicauimus in d. q. 20. §. 1. n. 9. Et hæc fuit opinio *Cordubens. in d. q. 45. in 1. p & videtur fuisse Richard. in 3. dist. 30. art. 1. q. 4. ad 2.* Cordub. Richard.

Nona, & vltima opinio docet, fomitē nihil esse aliud, quā inordinatā motionē appetitus inclinantem, & allicientem voluntatē ad aliquid contra rationem; quasi fomes nō sit actus primus, sed 2. Quā opinionem colligo ex Bellomontano 1. to. ad 3. p. disp. 61. c. 8. n. 48. & 2. tom. disput. 118 cap. 4. n. 45. 10. 9. Opinio.

§. 2.

Præmissis nonnullis ponitur vera resolutio.

EXplicatis varijs opinionib⁹ de quidditate fomitis quæstionē eodē modo resoluemus, quo eā resoluimus *in d. to. 3. de Beatitudine corporis q. 20. a. 3.* 11. Ordo dicēdorum. Et pro illius vera resolutione primo loco præmittim⁹, fomitē peccati, licet à Paulo dicatur peccatum, formaliter tū non esse peccatū; cū in renatis maneat *ex Trident. sess. 5. de peccato orig. Can. 5.* 1. Præmiss. dici autē fomitem peccati; tum quia ex peccato fuit in nobis; tū quia inclinat in peccatum, ex eodem *Tridentino. Vide quæ diximus in d. q. 20. §. 2. num. 11.* Trident.

Præmittendum 2. fomitem peccati cōuerti cum concupiscentia tāquam synonima: de quo *vide in d. §. 2. notabil. 2. n. 12.* 12. Secundo.

Præmittendū 3. fomitē peccati cōsiderari posse vel in actu primo, vel in actu 2. Inter omnes cōstat fomitē in actu 2. esse ipsam actualē motionē inordinatā ortam ex ipso actu primo. Quid autē sit fomes in actu primo? id explicare conamur. 13. Tertio.

Deniq; præmittendū est, fomitē sūptum in actu primo, duobus modis posse manere in nobis: vno modo solutum, vt possit exire in actum secundum: altero modo ligatum: ne. s. exeat in actum. An vero possit ligari? aut totaliter tolli? quæstio est, de qua inferius. 14. Quarto.

¶ His ita præmissis pro resolutione 1. loco statuemus sex ꝓpositiones negatiuas: deinde ponemus vnam, qua formalis ratio fomitis explicabitur. 3. loco in vltima cōclusione explicabimus, fomitē ex

sua intrinseca ratione, nec includere, quod sit ex peccato Adami; nec quod vehementius inclinet in malũ, quãuis de facto in nobis inexistat ex spoliatione iustitiæ originalis propter Adami peccatum.

16. 1. Propos. Sit igitur 1. propositio negatiua: *fomes formaliter sumptus non est motio actualis appetitus inclinãs, & aliciẽs voluntatẽ ad aliquid contra rectã rationem.* Hanc propositionẽ posuimus *in d. lib. 3. q. 20. §. 3. n. 15.* cõtra Bellomont. in vltima opinione adductum, & modo eam iterum ponimus: quã eisdẽmet fundamentis confirmamus sumptis tum ex *Paulo ad Rom. 7.* tum ex pueris in vtero conceptis; in quibus reperitur verus fomes; cum tamen nullam habeant inordinatam motionem. Vide in d. num. 15. & 16. (Ad Rom. 7.)

17. 2. Propos. 2. Propositio negatiua: *fomes peccati, nec est, nec esse potest aliquod vitiũ inexistẽs in anima.* Hanc statuimus in citato loco n. 18. in 2. conclusione, quæ directè non recipit, aut primã, aut 2. opinionem. Fũdamentum idem erit, quoniam fomes nõ potest subiectari in anima: *de quo vide in d. q. 20. art. 1.*

18. 3. Propos. Tertia propositio negatiua: *fomes peccati non potest esse vitiũ immediate superadditũ, aut carni, aut cõplexioni illius, sed necessario est vitiũ appetitus sensitiui.* Hæc statuta etiã fuit in d. q. 20. ar. 2. concl. 3. n. 19. contra Henric. & Angestum: vbi ex eo illam confirmauimus; quia fomes peccati non potest immediate subiectari in ipsa carne, aut in illius complexione; sed solũ in appetitu sensitiuo, vt late ostẽdimus *in d. q. 20. ar. 1. § 2. concl. 2. n. 10.*

19. 4. Propos. 4. Propositio negatiua: *fomes peccati formaliter nõ est ipsa naturalis, & habitualis inclinatio appetitus sensitiui, prout absolute tendit in bonũ sensibile.* Hæc ab omnibus probatur, & euidẽter demonstratur *in d. q. 20. ar. 2. §. 3. concl. 4. à num. 20. vsque ad 23:* tũ quia inclinatio illa absolute sũpta est per se intenta à natura, cũ sit perfectio quædã naturalis ipsi appetitui sensitiuo intrinseca: fomes autem non est per se à natura intentus, cũ non sit naturalis perfectio: tũ etiam quia illa inclinatio absolutè cõsiderata, & vt abstrahit ab hoc, vel illo modo tendẽdi in obiectũ, est indifferens ad bonum, & ad malũ morale: fomes autem semper est ad malũ. Tum 3. quia talis inclinatio appetitus sensitiui, cum sit naturalis, fuit in statu innocentiæ: in quo non fuit peccati fomes.

Quinta propositio negatiua: *fomes peccati, quo appetitus sensitiuus inclinatur ad malum, & auertitur a bono, non est aliqua qualitas realis illi superaddita.* Statuitur cõtra secundam opinionem, quam probarũt Gregorius, Adamus, Gabriel, & Almainus citati in d. q. 20. ar. 2. concl. 2. num. 3. Probatur autem Angesto, & Bellomontano, quos citauimus *in d. q. 20. art. 2. cõcl. 6. n. 25.* vbi nos eam confirmauimus ex eo, quod per peccatũ Adami, & per spoliationem iustitiæ originalis, ex quibus fomes relictus est in nobis, nulla realis qualitas potuit resultare: imò nec ex venenoso Serpentis afflatu; nec ex fructu vetito; quicquid sine fundamento id affirmẽt Gregorius, & Adamus. Quin potius, nec resultare potuit ex inordinata primarũ qualitatũ siue humorũ cõpositione, ex quib⁹ cõplexio humana cõponitur, quanuis sine fundamẽto id placeat *Angesto, vt late ostendimus in d. q. 20. cõcl. 6. à n. 25. vsq; ad 32.* vbi alia etiam videbis fundamenta. 20. 5. Propos.

6. Propositio negatiua: *fomes peccati formaliter non est ipsa possibilitas aptitudoque negatiua, siue non repugnantia ad concupiscendum bonum sensibile contra vel præter præscriptum rationis, quæ in appetitu sensitiuo relicta est ex carentia iustitiæ originalis.* Hæc propositio probata fuit *Ioann. Driedoni lib. 1. de gratia. & libero arbit. trac. 3. pag. 9. ad 4. fol. 118. pag. 1. & Palatio in 3. dist. 3. disp. 3. pag. 53. col. 2.* & eã cõfirmauimus *in d. q. 20. concl. 7. n. 32.* tũ quia fomes peccati nõ fuit in Adamo pro statu innocentiæ; pro quo tñ in eo fuit possibilitas illa, & nõ repugnantia. Tũ etiã, quia talis non repugnãtia non habet ortum ex peccato, sed ex principijs intrinsecis creaturæ ex nihilo creatæ: fomes autem de facto ortus est ex peccato. 21. 6. Propos. (Driedon. Palat.)

7. Propositio: *fomes peccati absolute nõ est aliud, quam quædam habitualis inclinatio & promitas appetitus sensitiui ad bonum sensibile, præter, aut contra rectã rationẽ, ex qua redditur difficilis ad bonum rectæ rationi consentaneum.* Hanc conclusionẽ iã posuimus *in d. q. 20. §. 3. concl. 5. nu. 24.* & est 22. 7. Propos.

commu-

D. Thom. cōmuniter recepta: eam colliges ex *D. Tho. 3 p. q. 15, art. 2. in corpore, & ad 2. & q. 27. ar. 3. & 1. 2. q. 82. a. 3. & in 2. d. 30. q. 1. ar. 3. in corpore, & ad 4. & dist. 31. q. 1. ar. 1. & 3. & q. 2. art. 1. ad 3. & de malo q. 2. a. 1. ad 8. & pluribus alijs in locis*: satis est de mente Alensis. *Alens. 2. p. q. 122. Mem. 3. art. 1. &* Herueus. *2. fuit Heruæi in 3. dist. 3. q. 1. opin. 4.* Durand. *Durādi ibid. q. 3. n. 6.* Paludan. *Palud. q. 2. in 1. p. fol. 25. col. 3.* Caietan. *Caietan. 3. p. q. 27. ar. 3. ad 1. dub. vbi etiā* Medina. *Medin. in princ. idem Medin. 3. p. q. 15. ar. 2. satis eam colliges ex* Sotus. *Soto 1. de nat. & grat. c. 3. post princip. & c. 11. fol. 33. col. 1. &* Palat. *c. 13. pa. 43. col. 1. Palatio in 3. dist. 3. p. 53. col. 2.* Suarius. *Suar. 1. to. ad. 3. p. q. 15. & 2. to. q. 27. ar. 3. in Cōm. & disp. 4. sect. 5. in princ.* Deniq; est cōmunior Theologorū sententia. Nos in d. q. 20. nu. 24. eam cōfirmauimus ex Paulo ad Rom. 7. (Ad Rom. 7.) *Video aliā legē in mēbris meis repugnantem legi mentis meæ; & captiuantē me in lege peccati, quæ est in mēbris meis.* Et ad Galat. 5. (Ad Gal. 5) *Caro concupiscit aduersus spiritum; spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur; vt non quæcūque vultis illa faciatis.* Ex quibus verbis duos effectus fomitis collegimus. *in d. q. 20. ar. 2. n. 24.* vbi vide. 1. effectus. Eandem in eodem loco n. 36. ex eo cōfirmauimus; quoniā appetitus sensitiuus, quatenus est rationalis, & volūtarius per participationē, regulabilisq; per rationē, relictus suę naturæ, fertur in bonū sensibile toto impetu, idque præter rationis ductum, & pręscriptum. Vide quę diximus loco citato *n. 36. 37. & 38.*

23. 2. effect. Quod vero ex ipsa naturali pronitate in bonū sensibile præter regulam rationis, resultet difficultas ad bonū rationis, quę est in eodem appetitu sensitiuo suæ naturæ relicto, satis probatur ex verbis citatis Pauli, nam cum repugnet legi rectæ rationis, & aduersus eam concupiscat; inde est, vt cū difficultate accedat ad bonū à recta ratione sibi pręscriptū: iuxta illa verba Pauli ad Rom. 7. (Ad Rom. 7.) *Nō enim quod volo bonum, hoc facio, sed quod nolo malū, hoc ago*: ideo enim non facit homo bonum, quod vult; quia ducitur ad malum, quod ratio nō probat, vt patet ad Galat. 5. (Galat. 5.) *Hæc enim adinuicē aduersantur, vt non quæcūq; vultis, illa faciatis.* Ex cōtrarietate igitur boni sensibilis ad bonum rationis oritur difficultas operandi bonū, quod ratio dictat. Hanc autem doctrinam non ita intelligas, vt omnis difficultas ad bonū rationi conueniens ortū habeat à fomite: 24. Explicatio præcedētis doctrinæ. nam hæc difficultas interdum oritur ex natura ipsius obiecti vel ex inclinatione connaturali ad aliud cōnaturale bonum: etenim subire martyriū ex ipso obiecto est difficile, & arduū, propter cōnaturale desiderium vitæ: ieiunare etiam arduum est ex obiecto, propter naturale desideriū cibi. Sola igitur illa difficultas ad bonum oritur ex fomite, quæ oritur ex deordinatione ipsius appetitus sensitiui. Vide *Suar. d. q. 27. art. 3. in Comment.* Suarius.

25. 8. propositio. Octaua propositio: *Quamuis fomes peccati de facto detur in nobis ex peccato Adami, & ex destitutione iustitiæ originalis, tamen de ratione fomitis absolute non est, quod sit ex peccato; sed solum, quod in peccatum inclinet. Sicut etiam de ratione illius non est, quod pronitas illa sit præternaturalis, & vehementior ratione carētiæ iustitiæ originalis; sed satis est, quod absolute inclinet in malum.* Hanc propositionem late cōfirmauimus *in dicta quæstione 20. §. 3. conclus. 8. & 9.* quare satis nunc erit breuiter attingere fundamenta. Prima igitur pars nota est 26. 1. pars probatur. ex doctrina Tridentini sess. 5. Can. 5. de peccato originali, vbi inclinatio ista ad malum, quæ in nobis est, ideo dicitur fomes peccati, quia est ex peccato, quod omnes in Adamo cōmisimus: etenim pro statu innocētiæ nō fuit in Adamo fomes, nec fuisset in nobis, si status ille permansisset, vt volūt Theologi. 2. pars cōfirmātur ex eodē Trid. vbi fomes nō solum di- 27. 2. pars confirmatur. citur peccati fomes, quia ex peccato est, sed etiā quia ad peccatū inclinat: etenim ex Paulo ad Rom. 7. & ad Gal. 5. *ad cōcupiscentiā, & fomitē nihil aliud requiritur, nisi repugnantia concupiscētiæ ad legē mentis*: Et ideo esset in homine creato in puris naturalibus, in quo nō pręcessisset vllū peccatū. Cui etiā accedit; quoniā ex quorūdā Theologorū sententia, in Adamo pro statu innocētiæ fuit fomes, ligatus tñ; & esset in nobis, si talis status permaneret. 28. Confirmatur 3. pars c. tra Cord. Tertia pars assertionis posita contra *Cordubēsem late à nobis confirmata est in dict. q. 20. art. 2. §. 3 concl. 9. à n. 39. vsque ad 46.* etenim ad rationem fomitis satis est,

quod sit concupiscentia legi mentis repugnans, vt ex Tridentino, & Paulo iam aduertimus. Nec vera probat Philosophia ea essentialiter inter se distingui, quæ inter se secundum magis, & minus distinguũtur. Nõ est igitur, cur repugnãtia ad rectam rationem, quę in homine in puris naturalibus creato esset, vere, & propriè non dicatur fomes peccati; dicatur autem, quæ post peccatum Adami in nobis mansit. Quod concedendũ est, quamuis daremus concupiscentiam aduersus spiritum post peccatum esse maiorem, quam foret in statu pure naturali; quod tamen non damus: quia fieri posset, vt qui in puris naturalibus creatus esset magis inclinaretur in malũ, quã modo plures inclinantur. Quare hanc opinionem in loco citato, vt verissimam secuti sumus cum Caietano, Soto, & alijs, & eam late confirmamus *in dicta q. 20. artic. secundo §. tertio, num. 43. vbi nu. 46. argumenta Cordubensis dissoluimus.*

62. *Conclusio artic.* Quare hoc loco supponendum est, fomitem peccati non esse aliud, quam pronitatem, & inclinationem habitualem appetitus sensitiui ad bonum sensibile præter, aut contra rectam rationem, ex qua difficiles reddimur ad bonum rectæ rationi cõsentiens, quæ ex peccato Adami de facto resultauit.

ARTICVLVS II.
An fomes peccati detur in nobis?

1. *In nobis datur fomes.* HAnc quæstionem excitauimus tom. tertio de Beatitudine corporis quæst. 20. articu. 3. quare nunc solum epilogabimus, quæ ibidem diximus. Dicimus igitur partem affirmatiuam esse de fide, vt patet ex verbis Tridentini session. 5. Canon. 5. de peccato originali: *Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc Sancta Synodus fatetur, & sentit.* Hęc veritas colligitur ex Paulo ad Roman. 8: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ.* Et ad Galat. 5. *Caro cõcupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur, vt non quæcunque vultis, illa faciatis.*

Quomodo autem appetitus sensitiuus naturaliter subiectus sit rationi; & tamen illi repugnet? vide in d. art. 3. §. 3. n. 5.

ARTICVLVS III.
In quonam subiecto sit fomes.

HAnc etiam quæstionem disputauimus *in dict. tom. 3. de Beatitudine corporis q. 20. art. 1.* vbi reiectis alijs quibusdã opinionibus §. 1. explicatis, resoluimus, fomitẽ non esse in anima, tanquam in subiecto: vide ibidem concl. 1. nec etiam esse immediatè in substantia carnis, aut in ipsa carnis complexione; sed immediatè in ipso appetitu sensitiuo, vt late ostendimus. *in dicta q. 20. art. 1. concl. 2. nu* 10. *vbi* §. 3. dissoluimus argumenta in contrarium. 1. *Nõ est in anima.*

ARTICVLVS IIII.
An fomes peccati possit ligari; atque etiam tolli?

DE hac difficultate egimus *in 3. to. de Beatitudine corporis q. 20. arti. 4. vbi in* §. 1. *explicauimus,* quidnam sit fomitem ligari? quid vero tolli? & reiectis tribus explicationibus, prima *Paludani in 3. dist. 30. q. 2 art. 3. concl. 1. & 2.* & duabus adductis à Durando, *ibidem q. 3. num. 6, 7, 8. & 10.* diximus fomitem tũc ligari, cum impeditur, ne in aliquem motum prauum exeat: tunc autem tolli, cũ appetitus ita subiectus est rationi, vt moueri nõ possit, nisi ratione præuentus, & secundum præscriptum, & regulam rectæ rationis. Vide quæ diximus in d. §. 1. n. 5. & 6. Vbi etiam videbis, fomitem non solũ ligari posse totaliter, & non totaliter; sed etiã tolli. Tunc totaliter ligatur, cum nequit exire in aliquem actũ, aut contra, aut præter rationẽ: quomodo ligatur in illis, qui ita cõfirmati sunt, vt nec mortaliter, nec venialiter actu peccẽt: nõ totaliter vero; cũ refrenatur, & impeditur, ne exeat in actũ contra rationem, qualis est actus mortalis: non tamen, vt non exeat in actum præter regulam rationis; & talis est in eis, qui confirmati sunt, vt nõ faciant peccatum mortale, bene tamen veniale. Totaliter autem dicitur tolli, cum appetitus, ita subditur rationi, vt nõ possit 1. *Paludan. Durand.*

moueri

moueri, nisi secundum ductum rectæ rationis: vnde homo ita cõfirmatur, vt nec mortaliter peccet, nec venialiter. Non totaliter vero tunc tollitur; cum appetitus subijcitur quidem rationi, vt contra illius dictamen moueri nequeat; quanuis possit moueri præter illud. Vnde fieri potest, vt fomes tollatur in ordine ad malum mortale, & maneat quoad malum veniale.

2. *Fomes potest ligari.* His ita præmissis in d. art. 4. §. 2. n. 7. diximus, inter omnes constare, fomitem posse ligari: nam quod in patria, aut nullo modo maneat, aut maneat ligatus, indubitatum est: quia in patria nullum potest esse peccatum, vt diximus in 2. tomo de Beatitudine animæ lib. 11: cum vero in ea maneat appetitus sensitiuus, vt ostendimus *tom. 3. de Beatitudine corporis q. 13. cum sequentibus*: non potest non concedi in patria aut omnino sublatam esse ab appetitu sensitiuo pronitatem ad malũ, quam appellamus fomitem; aut saltem esse ligatam.

3. *1. opinio.* An vero fomes possit omnino tolli? controuersum est, vt explicauimus *in d. 3. to. q. 20. ar. 4. §. 2.* Quidam absolutè negant: inter quos est Durandus vbi supra. *2. opinio.* Alij distinguũt & docent eum tolli posse in patria; non tamen in via: quod placuit *Henrico quodlib. 5. q. 25. ad 1. Gregorio in 2. dist. 30. q. 1. art. 2. ad 2. & art. 4. §. Notãdum etiam, Ochamo quodlib. 3. q. 10. & in 3. q. 2. art. 1. Gabrieli in 3. dist. 3. q. 2. art. 2. notabili 2. & in 2. dist. 30. q. 1. art. 1. post principium, & ar. 2. dub. 4.* *Henric. Gregor. Ocham. Gabriel.* Nos tamen ibidem §. 3. diximus certissimum esse fomitem posse totaliter tolli, non solum in patria, sed etiam in via; & oppositum non esse tutum, vt ostendimus ibidem tum ex Paulo, tum ex Patribus, tum rationibus theologicis: & argumenta in oppositum dissoluimus in d. art. 4. §. 4. vbi vide.

ARTICVLVS V.

Quomodo fomes ligetur?

1. *In quo sit difficultas.* Hanc etiam quæstionem resoluimus *in 3. tom. de Beatitudine corporis q. 20. art. 5.* & ex dictis ibidẽ facile intelliges, difficultatem in eo esse positam, an fomes ligari possit per causam intrinsecam existentem in appetitu sensitiuo; nimirum per habitum virtutis, & gratiæ, an vero per extrinsecam, qualis est assistentia, & prouidentia diuinæ? an denique per vtramque simul? Primam sententiam probauit *Paludanus in 3. dist. 3. q. 2. art. 2. concl. 1.* Secundam autem defendit *Durandus in 3. dist. 3. q. 3. n. 8.* Tertiam vero amplexus est *D. Thomas 3. p. q. 27. ar. 3. & art. 4. ad 1.* quem communis opinio sequitur. *Variæ opiniones. Palud. Durand. D. Thom.*

Nos in d. art. 5. quæstionem dissoluimus nonnullis positis propositionibus. Sit prima conclusio: *Ad ligationem fomitis non solum potest concurrere causa extrinseca; sed etiam simpliciter intrinseca.* 2. *1. concl.* Prima pars patet: quia fomitẽ ligari nihil aliud est, quam fomitem refrænari, & retardari, atque cohiberi, ne in actum prauum contra ductum rationis exeat: sed diuina assistentia potest impedire, & de facto impedit actum deordinatum appetitus sensitiui, vt per se est notum: quæ tamen extrinseca est tum ipsi appetitui, tum ipsi homini appetenti: ergo ad ligationem fomitis potest concurrere causa simpliciter extrinseca, & appetitui, & appetenti. Simili modo ad ligationem fomitis potest concurrere, tum ipsa ratio, tum etiam gratia gratum faciens, & aliæ virtutes intellectuales, vt docet *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 3*: *D. Thom.* etenim ratio propter dominium politicum, quod habet in appetitũ sensitiuũ, potest illum refrænare à prauis motibus: similiter & gratia, & virtutes tum intellectus, tum voluntatis: possunt igitur & ratio, & gratia, virtutesque intellectuales & morales concurrere ad ligamẽ fomitis: & tamen in ordine ad appetitum sunt causæ extrinsecæ, quanuis sint intrinsecæ homini appetenti: ergo ad ligamen fomitis concurrere possunt, & de facto concurrunt causæ extrinsecæ. Secunda vero pars assertionis ex eo mihi probatur, quia vt dicebam *in d. art. 5. §. 3. n. 12.* habitus virtutis, licet habitualiter inclinet appetitum in bonum; & subinde fomitem ipsum minuat: tamen inclinando illum in bonum, eum à malo refrenat. Vide quæ loco citato diximus.

3. Secunda conclusio: *Licet ratio suo poli-*

2.concl. *tico dominio, & gratia gratum faciens; imo etiam habitus virtutis existens in appetitu, possint cooperari ad ligamen fomitis; quia illum aliquo modo refrænant: totaliter tamen eum ligare non possunt sine assistentia diuinæ prouidentiæ. Vnde ligamen fomitis completur, & absoluitur per talem assistentiam.* Hanc conclusionem eisdem verbis statuimus in d.ar.5.§.3.concl.3.n.13. Fundamentum ex eo sumpsimus: quoniam licet appetitus sensitiuus, quatenus est potentia inferior, moueatur à ratione, prout est potentia superior: tamen non omnino illi subijcitur, vt ibi ostẽdimus: vbi videbis rationem, cur gratia gratum faciens cæterique habitus intellectus, & voluntatis, non satis sint, vt totaliter refrænent appetitum.

4. 3.concl. Tertia cõclusio: *Quamuis Deus sine gratia gratum faciente de lege fomitem totaliter non liget per solam suam assistentiam: de potentia tamen absoluta eum sine illa potest totaliter ligare.* Hanc statuimus in d.ar.5. §.3.concl 4.n.16.facileq; probatur: quia sola diuina assistentia potens, & efficax est ad impediendum omnem inordinatũ appetitus motum.

5. 4.concl. Quarta conclusio: *Secundum legem ordinariam, fomes peccati in via nec omnino tollitur, nec totaliter ligatur: non totaliter vero, nec tollitur, nec ligatur, nisi in personis Deo dilectis.* Omnes huius conclusionis partes late confirmauimus in d. artic. 5. concl. 4. n. 16. & 17. ex Augustino, & Paulo contra errorem Begardorum. Vide quæ ibi diximus.

6. Vltima propositio. Vltima conclusio: *Fomes peccati ligari potest per rationem adiutam, & eleuatam per gratiam gratum facientem: complete vero & totaliter per assistentiam diuinam, sine qua totaliter ligari non potest.* Hæc conclusio ex præcedentibus infertur: ex qua euidens fit totius huius articuli resolutio.

ARTICVLVS VI.

Quomodo fomes peccati totaliter extinguatur?

1. HAnc quæstionem esse controuersam ostendimus *in d.to.3. de Beatitudine corporis q.20. artic.6. §.1.* Et ex dictis ibidem constat tres hac de re excitari difficultates. Prima est, an fomes tolli possit sine aliqua forma intrinseca appetitum informante? Secunda est, an virtutes morales ad illum tollendum satis sint? Tertia & postrema, an fomes totaliter auferri possit sine assistentia diuinæ prouidentiæ? Tres difficultates.

2. Ad 1. difficult. varie respondent. Circa primam difficultatem três reperiuntur sententię oppositę. Prima docet, fomitem tolli non posse sine aliqua forma intrinsece informãte appetitum. Secunda putat, eum posse sufficienter tolli per causam extrinsecam, tum appetitui, tum appetenti. Tertia statuit, fomitem posse tolli per formam extrinsecam appetitui; intrinsecam tamẽ appetenti. Nos 3. in citato loco aliquibus propositionibus hanc litem ita diremimus: *Vt fomes non possit in appetitu extingui per solam extrinsecam Dei assistentiam, quæ & appetitui, & homini appetenti est extrinseca: nec per formam positiuam, quæ appetitui sit extrinseca; intrinseca tamen homini appetenti: sed necessarium sit aliquid positiuum appetitui inhærens; quo non modo habitualiter inclinetur ad bonum sensibile secundum rectæ rationis imperium; sed etiam ita subijciatur tali imperio, vt nec aliquid concupiscat, nisi rectæ rationi consentaneum; nec ad concupiscendum moueatur, nisi ad rationis imperium.* Prima pars huius resolutionis statuitur in d. art. 5. in prima propositione n.10. contra secundam sententiam; fundamentum inde sumpsimus; quia ad extinguendum fomitem necessarium est, quod appetitus reddatur habitualiter pronus, vt non feratur in bonum sensibile, nisi iuxta ordinem rectæ rationis: talis autem fieri nõ potest, nisi per formam in eo intrinsece existentem, vt statim dicemus. 4. 1.pars.

5. 2.pars. Durand. Palud. Herueus. ¶ Secunda pars resolutionis ponitur *in d.art.5. §.3. prop.3. n.12. cum Durando in 3.dist.3.q.3.n.9. Paludano ibidem q.2.art. 2. Herueo q.1.opinione 4.* Fundamentum fuit, quia fomes ab appetitu tolli non potest, nisi illo intrinsece fiat habitualiter pronus, vt non nisi iuxta rectæ rationis præscriptum in bonum sensibile ferri queat, vt diximus. vnde inferebamus, fomitem tolli non posse per gratiam, quantumcunque summam, quia est forma ap-

petitui

petitui extrinseca. Oppositũ sentit Cordubens.lib.1.q.45. ad finem, & q.46. in fine primæ opinionis. pag.389. col.1.in fine, vbi pro sua opinione plurimis relatis nonnulla affert argumenta; quæ omnia dissoluimus *in d. concl.3.n.15.16.17.&* 18. ¶ Tertia tandem pars resolutionis ponitur, & confirmatur *in d.art.5.§.2. in 2. propositione nu.11. & in 4. propositione n.19.* & tribuitur Durando, Paludano, & D.Thomæ. Fundamentum est, quoniam fomes est quædam naturalis, & habitualis inclinatio appetitus sensitiui ad bonum sensibile absque regula rationis: ergo tolli non potest, nisi per habitualem inclinationem, & pronitatem contrariam, qua habitualiter fiat pronus ad non concupiscendum bonum sensibile, nisi ad normam rationis. Hanc autem habitualem pronitatem habere non potest, nisi per formam positiuam in eo existentẽ. Vnde in statu innocentiæ fuit in Adamo sublatus, non præcise propter donum iustitiæ originalis, sed per virtutes eam comitantes formaliter receptas in ipso appetitu. Vide, quæ diximus in d. prop.2. & 4. vbi n.20. retulimus nouiorem quẽdam Theologum, & Cordubensem oppositum sentientes: quorum fundamenta dissoluimus.

6. *3.pars.*

7. *Ad 2.difficultatẽ.*

Circa secundam difficultatem, quæ inquirit, an virtutes morales infusæ, aut acquisitæ satis sint ad tollendum fomitem? datur controuersia, de qua *in d.art.5.§.4.nu.22. & 23.* Quidam negant, vt *Paludanus in 3.dist.3.q.2.art.1.fol.24. col.3. & art. 2. concl.4. & quidam ex nouioribus, inter quos est Suar.1.tom.ad 3.p.q.15. art.2.§.Sed adhuc difficile est, & 2.to.disp.4.sect.5.pag.72.col.2.B. & sect.6.pag.74. col.1.B.* Alij affirmant; id deducentes ex *D.Thoma 3.p.q.15.ar.2. & de virtutibus q.1.ar.4.ad 7. & ar.10.ad 14.* Inter vtrãque mediat *Caietanus in d.q.15. art.2.* affirmans, sententiam affirmantem veram esse in Christo Domino; negantem vero in solis viatoribus. Nos *in d.§.4.n.26.* ita difficultatem resoluimus, vt lõge sit probabilius, fomitem extingui nõ posse per virtutes morales, etiam in gradu perfectissimo, si considerentur secundum vim & efficaciam, quam ex suo genere sibi

1.opinio. Palud. Suar.

2.opinio.

3.opin. Caietani.

Propria opinio.

vendicant: secus, si noua virtus a Deo illis tribuatur. Et quoniam hæc difficultas longam postulat confirmationem, quam latè explicauimus *in d.§.4.conclus.5. à n.26.* ne eadem repetamus, vide quæ ibidẽ sunt dicta.

Restat explicanda tertia, & vltima difficultas: *An fomes peccati tolli possit per virtutes illas morales, etiam diuinitus efficaces sine assistentia diuinæ prouidentiæ?* Hoc enim inter Theologos etiam esse controuersum diximus *in dicto art.5. §.1.nu.5.* Nonnulli simpliciter negant: alij simpliciter affirmant. Alij vtramque opinionem conciliant, vt negatiua vera sit in via: affirmatiua vera in patria. Nos ibidem §.5. conclus.6.num.32. ita resoluimus: *Vt in patria fomes sufficienter auferatur sine speciali assistentia, & custodia diuinæ prouidentiæ, per sola dona, quæ sunt in beatis: in via tamen de lege ordinaria sine hac Dei prouidentia non tollatur; de potentia tamen absoluta tolli possit.* Quæ resolutio latè à nobis confirmatur in d.§.5. & quia nihil de nouo addendum censemus, ideo lectorem remittimus ad ea, quæ in illo loco diximus.

8. *Ad 3.difficult.*

Variæ opiniones.

Resolutio authoris.

9. *D.Thom.*

Secunda pars huius quæstionis.

¶ Explicatis illis, quæ ad quidditatem fomitis pertinebant; & ad illius existentiam, subiectum: & denique, an, & quomodò possit aut ligari, aut tolli? Superest explicare principalem difficultatem, an & quomodo in B.Virgine fuerit fomes? Pro cuius faciliori explicatione præmittimus, fomitem considerari posse, vel in actu primo, secundum ea, quæ illi essentialiter conueniunt: vel in actu secundo; prout. s. coniunctus est cum actuali motione appetitus præueniente rationem, & ad peccatum inclinante. Deinde præmittimus, fomitem quoad actum primũ duobus modis manere posse in appetitu sensitiuo: vno modo solutum, vt possit exire in actum secundum: altero modo ligatum, ne in actum exeat. Tertio præmittimus, fomitem nõ solum ligari posse in ipso appetitu, sed ab eodem posse totaliter extingui; ita vt nullo modo in eo maneat. Quarto loco præmittimus

10. *2.pars q.*

1.præmiss.

2.præmiss.

3 præmiss.

varias fuisse sententias, an in B. Virgine fuerit fomes?

11. *Variæ opiniones.* 1. *opin.* & 2. Prima opinio simpliciter negat in ea vnquam fomitem fuisse, quia s. in prima conceptione statim fuit in ea extinctus. Secunda huic ex diametro opponitur affirmans fomitem in ea fuisse. Hæc autem in varias scinditur opiniones. Quidam volunt fomitem in ea semper permansisse, neq; vnquam ab ea fuisse sublatum aut in prima, aut in secunda sanctificatione: addunt tamen in vtraque sanctificatione sopitum fuisse, & ligatum: minus quidem in prima; magis autem in secunda. *3. opinio.* Alij distinguentes, docent, fomitem secundum substantiam semper in B. Virgine permansisse, quandiu vixit: attamen per primam sanctificationem non inclinasse ad peccatum mortale; bene tamen ad veniale; per secundam vero, ad nullum. Vnde docent, primam sanctificationem ligasse fomitem quoad peccatum mortale; non tamen quoad veniale: secundam vero eum ligasse quoad vtrumque. *4. opinio.* Quarta opinio docet, fomitem non semper fuisse in B. Virgine; quoniam per secundam sanctificationem omnino fuit sublatus: mansisse tamen in prima sanctificatione ligatum vsque ad secundam; nõ quoad omnia peccata: quia non fuit ligatus quoad peccata venialia, sed solum quoad mortalia.

12. *5. opinio.* Quinta sententia non solum admittit mansisse fomitem in prima sanctificatione vsque ad secundam; sed affirmat, eum mansisse solutum: an autẽ per secundam sanctificationem ligatus fuerit? an vero solutus? vtrumque putat probabile. *Sexta.* Sexta docet fomitem in prima sanctificatione fuisse ligatum; sublatum tamen in secunda. *Septima.* Septima adhuc opinio distinguit, fomitem quidem in prima sanctificatione statim fuisse sublatum quoad inclinationem ad malum, mansisse tamen quoad difficultatem ad bonum: per secundam vero quoad vtrumque fuisse sublatum. *Octaua.* Octaua denique opinio distinguit, fomitem quidem statim fuisse sublatum quatenus inficit personam; non tamen quatenus inficit naturam: vtroque tamẽ modo fuisse sublatum per secundam sanctificationem. ¶ Ex quibus patet quam variæ de proposita quæstione sint Theologorum sententiæ: ob quam rationem *Gabriel in 3. dist. 3. q. 2. artic. 1.* concludit soli Deo notum esse, quid de proposita quæstione dicendum sit. *Opinio Gabrielis.* Sed tamen si ea diligenter expendantur, quæ hac de re fides docet, & doctrina Patrum, non erit difficile hanc difficultatem dissoluere.

Pro clariori illius solutione illud præmittimus, eos, qui volunt B. Virginem peccatum originale cõtraxisse, non posse non concedere, in ea aliquando fuisse fomitem peccati: nam cum macula originalis habeat tanquam comitem indiuiduum ipsum fomitem; vtique si illa de facto habuit originalem maculam, de facto etiam habuit fomitem saltem pro toto illo tempore in quo fuit cum tali macula. Quare difficultas excitata solum habebit locum, si intelligatur post sanctificationem illius in vtero: vt inquiramus, an postquam fuit sanctificata, habuerit fomitem? In hoc enim sensu intelligitur proposita quæstio. Et vt illa clarius explicetur, & omnis confusio tollatur, sequentes excitabimus difficultates. 13. *Præmissũ.*

Prima inquiret, an qui volunt B. Virginem originalem maculam non contraxisse, necessario teneãtur admittere, eam nunquam habuisse fomitem? & supposito quod ad hoc non obligantur; secunda erit difficultas, an post sanctificationem in vtero aliquando in ea fuerit fomes? & supposita vtriusque partis probabilitate, pro maiori explicatione opinionis, quæ in B. Virgine fomitem admittit, tertia difficultas inquiret, an in ea semper permanserit? & supposito quod aliquando sublatus fuit; quarta excitabitur difficultas, an fomes in ea aliquando fuerit solutus? His autem explicatis difficultatibus; quinta & vltima difficultas erit, an fomes, quem aliquando ab ea sublatum dicimus, sublatus intelligatur, tum quoad ipsam personam; tum quoad naturam humanam. His autem difficultatibus explicatis facilis erit totius quæstionis resolutio. 14. *Difficultates excitãdæ.*

.*.

ARTI-

ARTICVLVS VII.

Vtrum qui volunt B. Virginem fuisse immunem ab originali, teneantur asserere, in ea nunquam fuisse fomitem peccati?

§. 1.

Refertur opinio affirmans.

1. *Opinio affirmans.* PArtem affirmantem nonnulli probare videntur; quatenus ex negatione peccati originalis, arguunt in B. Virgine non dari fomitem: quæ consequentia, si bona est, conuincit, eos, qui docent B. Virginem caruisse originali, non posse non docere, in ea nunquã fuisse fomitem. Quæ opinio his argumentis confirmari potest:

2. *1. arg.* Primò; quoniam fomes consequitur carnem infectam mediante originali macula: ergo si in Beata Virgine nulla datur originalis macula, nullus etiam dabitur peccati fomes. Consequentia est nota. Antecedens probatur, quia macula originalis est causa fomitis: iam vero effectus nõ ponitur, nisi mediante sua causa.

3. *Secundum* Secundo confirmatur: quoniam sublata causa tollitur effectus, vt habet Philosophorum axioma: sed macula originalis est causa fomitis: ergo si B. Virgo non habuit originalem maculam, nec etiã habuit fomitem.

4. *Tertium.* Tertio arguitur: quoniam fomes est pœna peccati originalis, vt omnes concedunt: sed iniustum est manere pœnam sine culpa: ergo si B. Virgo non habuit culpam originalem; nec etiam habuit fomitem.

§. 2.

Oppositum est tenendum.

5. *Oppositum verius.* HIs tamen non obstantibus, statuendum, eos, qui negant *B. Virginem contraxisse maculam originalem; posse in ea fomitem admittere.* Hanc conclusionem probauit *Caietanus in tractatu de Conceptione B. Virginis c. 3. ad fin.* *Caiet.* Inde autem facile ostenditur: quoniam hæc duo inter se non pugnant; scilicet B. Virginem non habuisse originalem maculam; & tamen habuisse fomitem: etenim licet fomes sit effectus peccati originalis; tamen manere potest sine culpa originali: imò de facto manet in renatis per baptismum, vt fides docet ex Tridẽtino sess. 5. can. 5. de peccato origin. vnde fit, vt non habeat necessariam dependẽtiam ab eo. Potuit igitur Deus præseruare B. Virginem à culpa originali; eam interim non præseruando à fomite. *Fundamẽtum.*

6. *Occurritur solutioni.* Sed dices, fomitem non habere necessariam dependentiam à culpa in facto esse; bene tamen in fieri: & subinde post fomitem contractum potuisse Deum simul cum culpa, etiam de lege ordinaria, conseruare fomitem sublata culpa: non potuisse tamen seruata eadem lege præseruare à culpa, non præseruando à fomite: & subinde nec potuisse efficere, vt impedita culpa originali, resultet fomes. Huic solutioni dicimus, fomitem quidẽ à culpa nec in facto esse, nec in fieri habere naturalem dependentiam, vt sine ea dari nequeat, nisi per concursum supra legem ordinariam. Sed solum ab ea dependere in fieri propter legem à Deo statutam, qua statuit ne fomes resultaret, nisi in eo, in quo culpa originalis inesset. At vero (vt omnes agnoscunt) lex ordinaria non tollit speciale priuilegium. Potuit igitur Deus B. Virginem à macula originali præseruare, interim eam non præseruando à fomite: non quidem per potentiam supra legem, sed per potentiã cum lege consentiẽtem; quatenus lex solum præcipit seruari illum ordinem, nisi Deus per specialem gratiam ab illo ordine aliquem eximat. Quod in hac materia est diligenter obseruandum. *Impugnatio.*

7. *Explicatur vis argumenti.* Ex quo patet vis nostri fundamenti: nam cum fomes sit effectus peccati originalis, non ex natura rei, & secundum naturalem dependentiam, quam ad illud habeat (etenim nulla præcedente culpa, daretur in homine in puris naturalibus creato) sed secundum dependentiam legalem à lege diuina statutam, licet secũdum legem ordinariam in fieri depẽdeat à culpa, & non in facto esse; tamen ita dependet ab ea, vt specialem gratiam non excludat. Vnde potuit Deus absque vlla legis statutæ violatione Beatã Virginem

præ-

præseruare ab originali culpa, interim eam non præseruando à fomite.

8. *Non recipiuntur nõnulli.* Ex quo infertur, eos, qui ex negatione peccati originalis arguunt in B. Virgine negationem fomitis, non satis firmiter arguere: siquidem non est bona consequentia: *B. Virgo non habuit culpam originalem: ergo non habuit fomitem.* Quod notabis aduersus *Marsilium in 3. q.4. art. 1. in 2.p. in corollario post secundum notabile, Thomam de Argentina in 3. dist. 3. q. 1. art. 3. & 4. & Franciscum nostrum à Christo q.5.* quatenus ex eo probant, B. Virginẽ non habuisse fomitem, quia non habuit originalem maculam. *Marsilius. Argentin. Fr. Franc. à Christo.*

§. 3.

Soluuntur argumenta.

9. *Ad 1.* AD primum argumentum in contrarium, Caiet. hoc loco concedit, seruato cursu legis ordinariæ fomitem cõsequi ad carnem infectam mediante macula originali, quę est in anima: talem tamen mediationem non esse necessariam: quoniã satis est (vt ait) adesse in instanti conceptionis communem radicem maculæ, qualis est caro infecta ab Adamo propagata cum debito ad contrahendam maculam. Ego hanc solutionem probo, dum tamen talis carnis infectio, & debitum ad contrahendam maculam admittatur, non quidem intrinsece in propria B. Virginis persona, sed solum extrinsece: quia scilicet tale debitũ, & talis carnis infectio fuerunt pro toto tempore antecedente instans conceptionis, de quo diximus supra lib. 2. dum ostendimus hoc debitum non fuisse intrinsece in persona B. Virginis; sed solum extrinsece: quod sicut satis erat, vt persona illius pro instanti immediate consequente maculam originalem contraheret, nisi gratia pręseruaretur: ita satis erat, vt impedita macula fomes resultaret, Deo per gratiam specialẽ ita disponente.

10. *Ad 2.* Ad secundum respondetur ad minorẽ, causam per se & primo fomitis non esse ipsam maculam, quam contrahimus; sed actualem culpam, quam in Adamo commisimus: hæc enim, quandiu nobis imputatur per legem ordinariam à Deo statutam, obligat nos, non solum ad contrahendam maculam in propria persona, sed etiam ad cõtrahendos effectus actualis culpæ in Adamo cõmissæ; inter quos enumeratur fomes peccati. Cum verò nos obliget ratione legis à Deo statutæ; ita nos obligat, vt admittat, posse Deum per gratiam specialem ab ea obligatione eximere, quem, & quomodo voluerit. Vnde sicut potest præseruare tum à macula, tum à fomite, ita potest præseruare à macula, non pręseruando à fomite; cum hæc duo inter se non habeant naturalem dependentiam, sed solum legalem, & iuridicam, vt supra diximus. Ad argumentum igitur in forma dicimus, antecedens verum esse, quando inter causam, & effectum datur naturalis dependentia; secus si solum detur dependentia legalis. Et hæc solutio facilis est, & omnem tollit difficultatem.

Ad tertium dicimus, fomitem de facto esse pœnam peccati; quia non daretur in nobis, si Adamus non peccaret: hanc tamen pœnam primo, & per se fuisse nobis impositam propter actuale peccatũ, quod in Adamo commisimus. Vnde satis est, quod B. Virgo in Adamo peccauerit, vt talem pœnam iustè incurreret, quamuis maculam illius peccati in se ipsa non contraxerit. Licet autem hæc pœna secundum legem ordinariam non imponatur, nisi mediante macula; hoc non tollit, quominus per speciale priuilegium posšit sine illa incurri, quia satis est culpa in Adamo commissa, vt pœna illa iustè incurratur. 11. *Ad 3.*

ARTICVLVS VIII.

An post sanctificationem B. Virginis in vtero aliquando fuerit in ea fomes peccati?

SVpposita resolutione præcedentis articuli; cõsequenter exquirendum est, an post B. Virginis sanctificationem in vtero (quæcunque illa fuerit) fomes peccati in ea manserit? 1. *An aliquãdo fuerit fomes in B. Virgine?*

§. 1.

Refertur pars affirmans.

2. *Pars affirmans.* *D. Thom.* *D. Bonau.* *Richard.* *Albertus.* *Hernæus.* *Palatius.* *Caiet.* *Medina.* *Magister.*

PArtem affirmantē huius quęstionis vbiq; probauit *D. Thom. ita 3. p. q. 27. ar. 3. & ar. 4. ad 1. & ar. 5. ad 2. & in 3. d. 3. in 1. p. explic. literæ Magist. & q. 1. ar. 2. q. 1. & 3. & opusc. 3. c. 231. Probauerūt eandē D. Bonau. in 2. dist. 32. in explic. literæ n. 2. & in 3. dist. 3. ar. 2. q. 2. vbi Richar. ar. 1. q. 3. & 4. Albert. Magn. ar. 6. & 7. Durand. q. 7. n. 10. Paludan. q. 2. ar. 3. concl. 2. & 3. Hernæus q. 1. opin. 4. Ochamus q. 2. ad 1. Palatius disp. 3. Caiet. 3. p. q. 27. ar. 3. vbi etiam Medina, & ar. 4. concl. 2. Idē Medina 1. 2. q. 74. ar. 3. ad finē: & ante eos idem existimauit Magister in 3. dist. 3. & plures alij,* quos refert D. Thom. 3. *p. loc. cit.* Deniq; hanc opinionem probant omnes, qui putant Beatam Virginem peccatum originale contraxisse; & probare tenentur, qui volunt eam in aliquod actuale peccatum incidisse: etenim sine fomite, inclinationeque ad malum actu peccare non possumus.

3. *1. ratio.* Primum & præcipuum huius opinionis fundamentum est; quoniam à prima damnatione, quam per peccatum Adami incurrimus, nullus liberatur; nisi per virtutem Christi. Omnes autem per peccatum Adami non solum damnati sumus ad incurrendam maculam originalem secundum animam; sed ad habendū fomitē peccati secundum carnem: ergo si à damnatione maculæ non liberamur, nisi per Christi virtutem; ita etiam non nisi per illam liberamur à fomite: sed non decuit, vt ante Incarnationem quis liberaretur à fomite: ergo nec decuit, vt ante eam B. Virgo ab eo liberaretur. Huius argumēti primus discursus est indubitatus. Minorem vero posterioris ex eo probat D. Thomas; quia decuit, vt immunitas à dānatione primo appareret in Christo. Quę ratio inde fortius confirmatur; quoniam immunitas carnis Christi à damnatione secundum carnem, per se est prima causa liberationis carnis nostræ ab eadē damnatione. Iam vero quod in vnoquoque genere est per se tale, est per se causa, quod cætera eiusdem generis sint talia, vt ex Aristotele docent Logici. Sed caro Christi per se est sancta, iuxta illud Luc. 1. *Quod ex te nascetur sanctū, &c.* ergo immunitas à damnatione secūdum carnem *Luc. 1.* primo debuit apparere in Christi carne, quam fuerit in aliquo alio, etiā in B. Virgine: decēs est enim, vt quod est causa talis effectus, primo in se habeat talem effectum.

Confirmatur hæc ratio ex eodem D. Thomas: quoniam ante immortalitatem carnis Christi nullus adeptus est carnis immortalitatem: ergo ante immunitatem carnis Christi a fomite non decuit aliquam carnem habere immunitatem ab eodem fomite. Hæc consequentia multis probatur. Et primo *à Caietano in d. art. 3.* quoniam principium, & consummatio rei debent sibi correspondere. Iam vero liberatio à fomite est principium liberationis secundum carnem: immortalitas autem est consummatio illius: ergo sicut non decebat dignitatem Christi, vt aliquis haberet carnem immortalem, antequam caro eius immortalis fieret; ita etiā non decebat dignitatem illius, vt aliqua caro haberet immunitatem à fomite (à qua incipit liberatio secundum carnem) antequam caro Christi esset immunis à fomite. Ex hoc fundamento patet secunda probatio eiusdem consequentiæ: quoniam sicut caro damnata est ad fomitem; ita ad passibilitatem: ergo si non decebat vt à damnatione passibilitatis aliquis liberaretur, antequam caro Christi ab ea esset libera: ita etiam non decebat, vt à damnatione fomitis caro alicuius prius liberaretur, quam caro Christi sine fomite appareret. 4. *Confirmatur.* *Caiet.* *2. probat. conseq.*

Secundo probatur Sanctorum testimonijs: nam Damascenus lib. 4. de Fide explicans illa verba Lucæ cap. 1. *Spiritus Sanctus superueniet in te, &c.* ait: *Quod Spiritus Sanctus superuenit in Beatam Virginem purgans eam ante conceptionem Filij Dei.* D. Gregorius Nazianzen catechef. 17. in homilia paschali, ita scribit: *Christus secundum omnia præter peccatum fit homo è Virgine prognatus: carne simul & anima prius per Spiritum Sanctum perpurgata.* Arnobius author vetustissimus in Psalm. 14. ita ait: *Iesus autem immaculatus solus virgineam aulam ingressus ipsum tabernaculum à maculis carnalibus liberauit.* Glossa ordinaria in d. cap. 1. Luc. ita inquit: *Spiritus Sanctus superueniens in Vir-* 5. *Probatur testimonijs Sanctorū.* *Damasc.* *Nazianz.* *Arnobius.* *Glossa.*

ginem, mentem eius ab omni vitio, & sorde castificauit. D. Cyprianus in lib. de Cardinalibus Christi operibus inquit: *in Christi conceptione, Spiritu Sancto obumbrante Virginem, originale incendiũ extinctũ fuisse.* D. Ambrosius ad præcitata verba Luc. 1. ita scribit: *Quod Spiritus Sanctus superueniens in Virginem, eam à sordibus mundauit.* Denique Beda in eodem loco ait: *Spiritũ Sanctũ Virginem à sordibus castificasse.* Hæc autem intelligi non possunt de purgatione culpæ alicuius peccati: sunt igitur intelligenda de purgatione fomitis; quia fomes est quædam peccati reliquia.

Cyprian. *Ambr.* *Beda.*

6\. Accedit; quoniam hæc est expressa sententia Richardi de Sancto Victore in Canticis p. 2. cap. 26. vbi expresse docet, *Fomitem peccati in Beata Virgine in prima sanctificatione fuisse sopitum: in secunda vero omnino fuisse extinctum.* Et lib. 2. de Emmanuele cap. 26. & 27. docet, *in secunda sanctificatione fuisse à Virgine sublatum concupiscentiæ vitium.* Et addit: *quod nisi Virgo ad plenum purgata fuisset, talem fructum ferre non posset.* Et plura alia videbis in eodem loco.

Richard. de S. Vict.

7\. Adduci potest Augustinus, quatenus lib. 1. de nuptijs, & concupiscentia cap. 12. tom. 1. scribit: *In matrimonio Mariæ non fuisse concubitum, quia in carne peccati fieri non poterat sine illa carnali concupiscẽtia, quæ accidit ex peccato*: ergo adhuc in B. Virgine erat fomes peccati: si enim ab ea fuisset omnino sublatus, profecto cõcubitus ille sine concupiscentia, quæ accidit ex peccato, fieri potuisset. Hęc sunt huius opinionis fundamenta.

August.

§. 2.

Refertur pars negans.

8\. Oppositam sententiam, quod scilicet fomes peccati nunquam fuerit in B. Virgine, probarunt grauissimi Theologi. Et ante D. Thomam nonnulli eam probarunt, vt idem Diuus Thomas, D. Bonauentura, & Albertus Magnus testantur. Eandem constanter probant *Alexander de Ales 3. p. q. 9. mẽb. 2. art. 1. & 5. & memb. 3. art. 1. & 2. Thomas de Argentina in 3. dist. 3. q. 1. art. 3. & 4. Maior ibidem q. 1. fol. 9. col. 4. & ibidem præceptor Franciscus à Christo q. 5. Marsilius in 3. q. 4. art. 1. notab. 2. corol. 1. & inferius concl. 4. Catharinus in tract. de Conceptione Virginis lib. 2. cap. 1. ad 3. pag. 24. Canisius lib. 1. de Maria Deipara cap. 10. pag. 106. D. & c. 9. pag. 93. Cordubens. lib. 1. q. 45. in 2. p. quæstionis pag. 384. col. 2. Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 4. sect. 5. §. Ex his igitur, pag. 72. colum. 2. Petrus Morales lib. 3. de Christo, & Maria tract. 3. concl. 5. pag. 323. Ioannes Ouandus ad 3. Scoti dist. 3. q. 7. in hac propria quæstione: Franciscus de Pitigianis in 3. dist. 3. art. 12. & inter Nouiores est sententia communior: pro qua citari solent Scotus in 3. dist. 3. q. 1. & Gabriel q. 2. art. 1. in fine, & Almainus q. 2.* Sed Gabriel de hac quæstione nullum iudicium tulit: imô addit veritatem huius quęstionis solum Deum nouisse: Almainus autem solum refert vnam, & alteram opinionem, neutram determinando. Apud Scotum vero pro hac opinione nihil inuenio: quin potius, si diligenter expendantur, quæ docet, plane videtur stare pro sententia opposita, vt colliges ex d. q. 2. §. *Secunda autem ratio*, & ex solutione ad vltimũ in fine quæstionis, quatenus soluens argumenta cõtra immunitatem B. Virginis, docet fomitem in primo instãti conceptionis potuisse in Beata Virgine permanere cum gratia in eodem instanti eam â macula præseruante: quibus verbis satis videtur supponere fomitem in ea simul cum pręseruatione permansisse.

Alensis. Argentina Maior. Fr. Franc. à Christo. Catharin. Canisius. Cordub. Suarius. Morales. Ouandus. Pitigian. Non bene citãtur Gabriel, Almainus, & Scotus.

9\. Hæc opinio primum confirmatur Sãctorum testimonijs; deinde rationibus. Primum testimonium refertur *ex Augustino lib. 2. de nuptijs, & concupiscentia c. 7. tom. 1.* vbi scribit: *in B. Virgine nullum peccatum, nec fomitem peccati extitisse*: negatio autem omne tẽpus excludit. Hoc testimoniũ ex Augustino referunt Cordubensis, & Morales.

Confirmatur testim. Patrum. 1. testim. ex Aug.

10\. Secundum testimonium, teste Cordubensi, est Grãdis ad Rom. 7. ad illa verba: *Video aliam legem in membris meis.*

2. testim. Grandis.

11\. Tertium testimonium est Sancti Bernardini de Senis in 3. p. serm. in tract. de Maria Virgine, vbi dicit: *Sanctificationem in vtero matris remouisse à Virgine culpam originalem, & pronitatem ad peccandum*, quæ pronitas nihil aliud est, quã fomes.

3. testim. Bernardini.

Quar-

12. 4. testim. Cusani. Quartum testimonium ex Canisio est doctissimi Cusani Cardinalis libr. 5. exercitationum ad illud dictum, *Cæli, & terra transibunt*, & lib. 5. ad illud dictum, *Sicut lilium inter spinas*.

13. 5. testim. ex Bern. Quintum testimonium sumi potest ex D. Bernardo epistol. 174. dum ait, *in B. Virginem descendisse benedictionem ita copiosam, vt non solum sanctificauerit ortũ, sed etiam vitam ab omni peccato deinceps custodierit immunem.* Talis autem sanctificatio non potuit vitam illius custodire immunem ab omni peccato, nisi ex suo genere sufficiens esset extinguere fomitem: vt Suarius loco citato aduertit pag. 93. col. 1.

14. 6. ex oratione Ecclesiæ. Sextum, & vltimum testimonium sumitur ex quadam oratione Ecclesiæ, quę ita habet: *Omnipotens sempiterne Deus, qui gloriosæ Virginis Mariæ corpus, & animã, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritu Sancto cooperãte, præparasti.*

15. 1. rat. theologica. ¶ Prima ratio theologica est: quoniam omne quod pertinet ad dignitatem B. Virginis, in ea ponendum statim est, per primam sanctificationem in vtero, nisi deroget dignitati filij, aut alicui veritati catholicæ; maximè quando oppositum illius est indecens. At ponere quod B. Virgo statim per primam sanctificationem fuit libera à fomite, pertinet ad dignitatem illius, cum fomes dicat indecentiam quandam, cum sit quædam peccati reliquia, ob quam rationem non fuit assumptus à Christo Domino: nec hoc derogat aut fidei, aut dignitati Christi, vt patebit ex solutionibus argumentorum: ergo tale priuilegium fuit illi in prima sanctificatione concessum: etenim cum hoc ad dignitatem illius pertineat; & melius sit, vt illi concedatur; vtique statim illi concessum fuit, iuxta doctrinam Augustini lib. 3. de libero arbitr. cap. 3. docentis: *Quidquid vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deum*: nam ob hanc rationem idem Augustinus in sermone de Assumptione Domini probat Deum corpus eiusdem Beatæ Virginis à corruptione post mortem præseruasse: *Quia si Deus potuit illud à tali corruptione præseruare, & decuit vt illud præseruaret: ergo illud præseruauit: aut ostendatur ratio, quare non decuit.* Eodem igitur modo argumentabimur: *Si Deus potuit Beatam Virginem præseruare à fomite: & decuit vt illam ab eo præseruaret; vtique eam præseruauit: aut ostendatur ratio, cur id fieri non decuit*, quæ non ostendetur.

August.

16. 2. ratio. Secunda ratio: quoniam omnino concedendum est fomitem fuisse in Beata Virgine extinctum in secunda sanctificatione: sed qua ratione conceditur fomitem tunc fuisse sublatum, eadem concedendum erit illum sublatum fuisse in prima sanctificatione: ergo statim in ea sublatus fuit. Maior non potest non concedi, vt inferius dicemus. Minor probatur: quoniam ideo conceditur sublatus in Verbi Incarnatione, vt caro Christi sine vllo fomite ex carne Beatæ Virginis purissima conciperetur. Sed hæc ratio habet etiam locum in prima sanctificatione: nulla enim ratio discriminis dabitur.

17. Confirmatur. Confirmatur hæc ratio: quia vel extinctio fomitis in secunda sanctificatione prius facta fuit, antequam Beata Virgo conciperet Verbum; ita vt extinctio fomitis esset quædam præparatoria dispositio ad conceptionem Verbi, quasi ad hoc facta sit, vt digna esset, quæ Verbum conciperet, vt nonnulli aduersariorum videntur docere: vel facta fuit post Verbi conceptionem; ita vt Verbi conceptio prius natura fieret, quàm fomitis extinctio; idque per redundantiam gratiæ in Beatam Virginem matrem iam factam, vt alij existimant. Hoc posterius dici non potest: tum, quia sequeretur Verbum accepisse carnem ex carne adhuc infecta fomite; quod dici non debet propter honorem Christi: tum etiam, quia extinctio fomitis facta fuit per Spiritum Sanctum superuenientem; cum tamen prius natura ille superuenerit, quam Beata Virgo conceperit. Sed nec dici potest illud prius; quia nulla ratio assignari potest, cur illa fomitis extinctio potius fieri debuerit in secunda sanctificatione, quam in prima: etenim decentius erat, & dignitati Christi magis conueniens, vt B. Virgo statim à prima sanctificatione semper digna esset, quæ Verbum conciperet.

18. *3.ratio.* Tertia ratio (& est præcedentis confirmatio) quoniam Beata Virgo ante cōceptionem Verbi fuit gratia plena, vt patet ex verbis Angeli Lucæ 1. *Aue gratia plena*; & per consequens ante conceptionem Verbi cum plenitudine gratiæ habuit omnes virtutes infusas in gradu adeo perfecto, vt adiuncta diuina assistentia sufficientes fuerint ad extinctionem fomitis: ergo ab ea fomes ablatus est antequam conciperet Verbum. Discursus est legitimus. Maior est nota: minor autem ex eo probatur: quoniam gratia primis parentibus collata, & virtutes illis infusæ, ita perfectę fuerunt, vt sufficientes fuerint ad fomitem in illis extinguendum, vt est communis Theologorum doctrina. Sed gratia Beatæ Virgini ante conceptionem Verbi collata fuit copiosior, & virtutes illi infusæ fuerunt longe perfectiores, vt omnes Patres agnoscunt, & expresse docet Diuus Bernardus (*D.Bern.*) in dicta epistola 174. dum ait: *Ego puto, quod copiosior benedictionis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solum sanctificauerit ortum, sed etiā vitam ab omni peccato deinceps custodierit immunem.*

19. Quæ verba euidenter intelliguntur de benedictione ante cōceptionem Verbi: ergo Beata Virgo ante Verbi conceptionem simul cum gratię plenitudine habuit omnes virtutes infusas ita perfectas, & in gradu ita summo, vt supposita diuina assistentia sufficientes fuerint ad extinguendum fomitem: quæ fuit minor. Quæ satis etiam confirmatur ex præcitatis verbis Diui Bernardi (*D.Bern.*): nec enim sanctificatio Beatæ Virginis posset ita sanctificare ortum, vt eius vitam ab omni peccato custodierit immunem, nisi sufficiens esset ad fomitem extinguendum. Porrò, si Beata Virgo ante Verbi incarnationem habuit tam sublimem gratiæ plenitudinem, vt fomitem in ea extingueret; vtique eandem habuit in prima sua sanctificatione: etenim in illa proportionabiliter habuit eam gratiæ plenitudinem, quam habuit pro toto tempore vsque ad secundam sanctificationem, vt bene aduertit Suarius (*Suarius.*) *vbi supra pagina* 73. *columna* 1. C. & merito, quoniam (vt dicitur 1. Paralipom. 19. (*1.Paralip. 19.*) *Præcepit rex, vt tollerent lapides grandes; lapides pretiosos in fundamentum templi.* Et 3. Regum 5. *Domus Dei de lapidibus dolatis, atque perfectis ædificata est.* Iam verò per domum, & templum Dei omnes intelligunt Beatam Virginem. Fuit igitur statim in prima sanctificatione dolatis lapidibus, atque perfectis fundata: atque statim præparata, vt esset mater Dei. Iam vero immunitas à macula originali non posset esse dolata, & perfecta, nisi simul ipsa Beata Virgo à fomite peccati (qui suo modo est quædam immunditia) fuisset libera. Concedendum est igitur, plenitudinem gratiæ, quam in sua prima sāctificatione habuit, eius fuisse efficaciæ, vt simul cum macula ipsum fomitem impedierit.

20. *4.ratio.* Quarta ratio theologa: quoniam admittendum est, Deum à prima sanctificatione Beatæ Virginis statuisse, nullum in ea permittere motum fomitis, vt inferius dicemus: ergo non ligauit in ea fomitem, sed extinxit: quorsum enim in ea relinqueret fomitem quoad actum primum, si omnem actum secundum erat impediturus? ita *Suarius vbi supra, pag.71.C. & Petrus Morales loco citato in tertia ratione, pagina* 124. *D. & Pitigianis in dicto articulo duodecimo in primo argumento pro prima sententia, pagina* 152. *columna* 3. (*Suarius. Morales. Pitigian.*)

21. *5.ratio.* Quinta ratio thèologa: quoniam si fomes in prima sanctificatione adhuc mansit in B. Virgine; vel mansit solutus, vel ligatus: non solutus, vt in sequentibus articulis dicemus. Quod vero non manserit ligatus à nonnullis multis probatur. Primò, quia cum ligatura potest stare aliquis motus renitentiæ: etenim cum fomes contra suum impetum ab extrinseco ligatur; vtique ligatur eo ab intrinseco renitente; & inde est, vt animal ligatum aliquam faciat renitentiam. Secundo; quoniam ligatura illa non est sufficiens ad impediendum omnem inordinatum motum contra vel præter rectam rationem sine diuina assistentia, & prouidentia. Sed hoc non videtur dicendum. Tertiò, quoniam Beata Virgo, quandiu fuit in vtero non habuit

vsum rationis, vt docet Diuus Thomas: ergo pro toto illo tempore non indigebat ligatura fomitis: cum enim non potuerit exire in actum, frustra ligaretur. Quarto; quia ideo in ea ponitur ligatura in prima sanctificatione; vt detur aliqua differentia inter primam, & secundam sanctificationem. Sed adhuc daretur sufficiens discrimẽ inter vtramque, quanuis statim à prima poneretur extinctio fomitis: nam sicut inter lucem auroræ & meridiei datur discrimen, quãuis aurora omnes expellat tenebras, quia semper lux meridiana est clarior; ita inter primam, & secundam sanctificationem dabitur magnum discrimen, quanuis prima sanctificatio omnes peccati tenebras expellat. Quinto, & vltimo; quoniam idem est fomitem extingui, & ligari: ergo, si in prima sanctificatione fomes fuit ligatus, etiam fuit extinctus. Consequentia patet. Antecedens probatur: nam cum fomes sit appetitus sensitiuus, non absolute, sed cum obliquitate, & pronitate ad malum, non potest tolli quoad substantiam, sed solum quoad obliquitatem, vt aduersarij fatentur. Tollitur autem quoad istam obliquitatem, quando impeditur, ne possit in actum secundum exire: ergo idem est fomitem ligari, & tolli, quod fuit antecedens. Hoc argumento vtitur *Ioannes Ouandus loco citato*.

Ouand. 22. *6. ratio.* Sexta ratio theologica est eiusdem Ouandi: quoniam donum extinctionis fomitis non fuit B. Virgini denegatum ratione peccati Adami, sicut illi fuit denegatum donum impassibilitatis: etenim tale donum concessum fuit illi in secunda sanctificatione. Cur igitur in prima non fuit illi cõcessum? nulla enim adest causa, cur denegaretur.

23. *Vltima ratio.* Vltima ratio theologica adducitur à Petigianis; quoniam B. Virgo non fuit mundata, sed præseruata à peccato: ergo etiam fuit præseruata à fomite. Consequentiam ex eo probat: quoniam ex *Trident.* Tridentino sess. 5. can. 5. fomes adest in nobis ex peccato, & in peccatum inclinat: sed in B. Virgine nullum vnquam fuit peccatum, & per consequens nulla in ea vnquam fuit causa fomitis: ergo nec etiam fuit fomes. Hæc sunt huius opinionis fundamenta.

§. 3.
Resolutio quæstionis.

EGo propositam difficultatem puto ita esse resoluendam: *Vt probabilis quidem sit opinio, quæ asserit fomitem in prima sanctificatione, non fuisse totaliter sublatum; sed mansisse vsque ad secundam; ligatum tamen; longe tamen puto esse probabiliorem, quæ defendit, fomitem statim in prima sanctificatione fuisse penitus extinctum. Imo addo, hanc opinionem dignissimam esse, quæ ab omnibus defendatur; tam ab ijs, qui B. Virginem ab originali liberant; quam ab illis, qui volunt, eam originale contraxisse.* Prima pars resolutionis ex eo probatur; quoniam illa placuit D. Thomæ, & omnibus antiquioribus Theologis; cuius probabilitas ex eo satis confirmatur; quia argumenta in oppositum, facile dissoluuntur. Secunda vero pars ex eo mihi fit probabilissima, quia in B. Virginis dignitatem maxime cedit; & non solum nihil derogat dignitati Christi, vt ex solutionibus argumentorum patebit, sed etiam redemptionem maximé extollit, cum lõge sit perfectior præseruando eam non solum à macula, sed etiam ab illius immunditia, qualis est fomes. Et in illius confirmationem eodem argumẽto vtor, quo vsus est *Augustinus in serm. de Assumptione B. Virginis* ad probandum, Deum eam præseruasse à corporis corruptione post mortem: *Etenim* (vt verbis vtar Augustini) *si Deus potuit B. Virginem, quam sibi matrem elegit præseruare, tum à macula culpæ; tum à fomite: & decuit, vt eam ab vtroque præseruaret: ergo eam ab vtroque præseruauit; aut ostendatur, quare non decuit.* Quare si Augustinus onus probandi indecentiam, si Deus corpus Virginis post mortem faceret incorruptum, in aduersarios ita transfert, vt si eam non probent, putet satis esse probatam decentiam illius doni, qua decentia supposita simul cum diuina potentia, putat D. Augustinus satis esse confirmatum priuilegium illud corpori B. Virginis fuisse concessum:

24. *Resolutio.*
25.
26.
August.
27.

vtique ex mente Augustini ex eo satis demonstrata manebit decentia extinguendi fomitem in prima sanctificatione, si aduersarij, huius priuilegij, & gratiæ indecentiam non probent: etenim in ijs, quæ in dignitatem, & honorem B. Virginis cedunt, ex Augustino, eo ipso probata manet decentia, quod indecentia nõ probatur. Hanc autem aduersarij probabunt nunquam, vt ex argumentorum solutionibus patebit. Supposita autem tanquam indubitata veritate, quod decẽs fuit fomitem in B. Virgine statim in prima sanctificatione extingui, necessario consequitur, Deum illam gratiam illi concessisse: nam ex *Augustino lib. 3. de liber. arbitrio c. 3: Quicquid vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deum.* *August.*

17. *Resolutio authoris.* Hoc fundamento inducor, vt affirmẽ, non solum probabilissimam esse opinionem, quę docet, fomitem statim in prima sanctificatione fuisse in B. Virgine extinctum; sed etiam dignissimam esse, quę ab omnibus Theologis, non solum libenter, sed etiam cõstanter, defendatur, cum in honorem B. Virginis cedat; & decens sit, vt hunc honorem illi constanter tribuamus: ob quam rationem motus Alexander de Ales eam constanter defendit. Verum autem argumenta, quæ ad huius opinionis confirmationem adduximus, vim habeant? expendemus inferius §. 5. plura enim sunt minus efficacia. Sed prius dissoluamus argumenta in oppositum adducta.

§. 4.

Soluuntur argumenta contra nostram opinionem.

18. *Ad 1. arg.* Argumenta, quæ §. 1. pro confirmanda aduersariorũ sententia adducuntur, facilem habent solutionem. Ad primum, quod est fundamentũ D. Thomæ, libentissimè cõcedimus, nullum liberari à prima damnatione, siue secundum animam, siue secundum carnẽ, nisi ex virtute Christi: negamus tamen non decere, quod aliquis ante ipsum fuerit immunis à fomite: sicut etiam negagamus non decere, vt aliquis ante ipsum immunis fuerit à peccato per gratiam etiam in gradu perfectissimo, vt idem D. Thomas concedit, cum ex fide constet, id non posse non concedi. Ad argumentum igitur concesso toto priori discursu, negãda est minor posterioris, quam merito negant omnes nostræ opinionis patroni. Ad primam illius probationem negamus decuisse, vt immunitas à damnatione de habendo fomite primo appareret in Christo: sicut non decuit, vt in eo primum appareret immunitas à peccato, vt idem D. Thomas libenter admittit. Iam vero nulla ratio discriminis dari poterit: quin potius ex ijs, quæ in resoluenda quæstione diximus, euidenter apparet, maxime decuisse, vt hæc immunitas à fomite in B. Virgine ante Christum appareret, vt in ea manifestè appareret perfectissimus gradus redemptionis pręseruatiuæ; cuius perfectio in eo est posita, vt non solum à macula culpæ mater Christi præseruetur, sed etiam ab omni immunditia eiusdem culpæ. Quare si decuit, vt B. Virgo mater ante Christum præseruaretur, & fieret immunis à macula culpæ; vtique etiam decuit, vt ante Christum perfecte ab illa macula præseruaretur per omnimodam fomitis extinctionem: cum hoc ad dignitatem B. Virginis pertineat, nec in aliquo dignitati Christi deroget, imô eam maxime extollat, vt bene aduertit *Suar. in d. disp. 4. sect. 5. ad finem, §. Nec in contrarium obstat, pag. 73. col. 1.* Ad id, quod secundo loco adducitur, negandum est, carnem Christi immunem esse à fomite aliquam habere causalitatem respectu nostræ liberationis ab eodem fomite: nulla enim causalitas potest in hoc excogitari: vnde corruit totum argumenti fundamentũ: quoniam axioma *Aristotelis in 1. Posteriorum cap. 2. & lib. 4. Metaph. cap. 1. text. 4.* solum habet locum in illis, quæ inter se habent aliquam causalem dependentiam. *19. Ad 1. probationem minoris.* *20. Suarius. Ad 2. minoris probationem.* *Arist.*

Ad confirmationem concesso antecedente, neganda est consequentia: quia inter donum immortalitatis post mortem, & donum immunitatis à fomite diuersa datur ratio: etenim immortalitas corporis non solum in nobis, sed etiam in Christo fuit præmium concessum ex meritis passionis: immunitas autem à fomite, *21. Ad confirmationem*

quanuis quando nobis datur, detur ex meritis paſsionis Chriſti, Chriſto tamen non fuit conceſſa ex meritis, ſed per ſe erat ab eò immunis. Iam vero decens erat, vt præmium paſsionis, quod cõmune erat nobis cum Chriſto, non prius nobis daretur, quam Chriſto; *vt ita corpus humilitatis noſtræ reformaret configuratum corpori claritatis ſuæ*, ſicut dicitur ad Philipenſ. 3. *vt ita eſſet primogenitus mortuorum*. Secus dicendum eſt de præmio paſſionis, quod nobis cum Chriſto cõmune non erat, quale eſt præmium, tum remiſſionis peccatorum, tum immunitatis à fomite; hoc enim dari in nobis ante paſſionem Chriſti, imò etiam ante Incarnationem eius, nihil habebat indecentiæ, imò decentiæ plurimum; vt merita paſſionis Chriſti, etiam præuiſa, multa in hominibus dona operarentur: quod dignitatem, & efficaciam illorum maxime extollit. ¶ Accedit etiam, quoniam Chriſtus non ſuſcepit fomitem ſicut nec peccatum, ſuſcepit tamen paſsibilitatem noſtram, & mortalitatẽ, vt poſſet pro nobis pati: decuit igitur, vt nullus immortalitate donaretur ante ipſum, vt ipſe eſſet mortuorum primogenitus: attamen cũ nunquã fuerit ſub fomite, non fuit opus, vt nullus ante eum fomite careret, ſicut etiam nõ fuit opus, vt nullus ante ipſum careret peccato: quare ſicut non erat cõtra dignitatem Chriſti, vt antequam in eo reluceret immunitas à peccato nullus à peccato eſſet immunis: ita non fuit cõtra dignitatẽ eius, vt aliquis haberet immunitatem à fomite, antequam immunitas ab eo in Chriſto reluceret: quin potius ad illius dignitatem id maximè pertinebat; quia inde oſtẽſum fuit, Incarnationem Chriſti tam excelſi fuiſſe meriti, vt per fidem illius adhuc futuræ, & peccata, & illorum reliquiæ dimitterentur.

22. *Ad 1. probationem consequentiæ.*

¶ Quare conſequentia illa merito eſt neganda. Ad primam illius probationẽ dicimus, poſſe maiorẽ forte concedi; quãdo principium rei, & illius conſũmatio ſunt eiuſdem generis: negandam tamen eſſe, ſi fuerint generis diuerſi: etenim gratia eſt principium gloriæ; & tamen non ita ſibi correſpondent, vt ſicut non decuit alicui dari gloriam animæ, antequam daretur Chriſto; ita non decuerit alicui dari gratiam, antequam illa daretur Chriſto: etenim ante Chriſti incarnationem plures fuerunt iuſti. Falſa eſt igitur maior illa, quando principium rei, & conſummatio eius ſunt diuerſi generis. Iam vero immunitas à fomite, & immortalitas corporis ſunt generis diuerſi: & inde eſt, vt in hac vita poſſit alicui concedi immunitas à fomite, quanuis in ea concedi nequeat immortalitas corporis: & eadẽ ratione potuerit ante Chriſti aduentũ dari in B. Virgine immunitas à fomitẽ; non potuerit tamen illi donari corporis immortalitas, antequam donaretur Chriſto. ¶ Secunda probatio negatæ conſequentiæ inutilem habet cõſequentiam, propter diſparem rationem, quæ datur inter immortalitatẽ corporis, & immunitatẽ à fomite, quam immediate oſtendimus.

23. *Ad 2. arg.*

Ad ſecundum argumentum ſumptũ ex Patrum teſtimonijs reſpondemus, & imprimis dicimus, verba illa, quæ ex Damaſceno adducuntur, apud illum non inueniri in loco, in quo citatur. Deinde addimus, ea non eſſe intelligenda de purgatione ab impuritate alicuius vitij in B. Virgine inexiſtentis, quæ ſit aliqua culpæ reliquia; ſed de purgatione ab imperfectione puritatis, & ſanctitatis, quatenus ante Verbi Conceptionem non erat in ſumma ſanctitate, & puritate, & gratiæ perfectione, quam in illius Conceptione conſecuta eſt per gratiam Spiritus Sãcti in eam ſuperuenientis, in qua & ſanctitas, & virtutes gradum ſummum, & heroicum conſecutæ ſunt. *Explicatur Damaſc e.*

24. *Explicatur Grego.*

In quo etiam ſenſu explicandus eſt D. Gregorius: etenim apud ſacros Doctores non ſolum ille dicitur purgari, qui ab aliqua ſordis impuritate mundatur; ſed etiam ille, qui in ſanctitatis puritate magis perficitur; vt patet ex verbis *Iob cap. 15. & 20. Cæli, & Stellæ* (id eſt Sancti) *non ſunt mundæ in conſpectu Dei*. Et in hoc ſenſu Dionyſius de Eccleſiaſtica Hierarchia capit. 6. dixit *Angelos purgari*. *Iob 15. & 20.*

25. *Sẽſus Ambroſ. gloſſæ ordinariæ, & Bedæ.*

¶ Diuus autem Ambroſius, Gloſſa Ordinaria, & Beda, dum aſſerunt: *Spiritum Sanctum mentem B. Virginis à vitiorum ſordibus mundaſſe, & caſtificaſſe*, intelligendi

sunt non de sordibus fomitis ex culpa, sed de sordibus carnis: quia absque vllo carnis motu, in vtero Verbum côcepit: quem sensum denotat verbum *castificare*: quod idem est quod castitatis omnimodam integritatem conseruare, suppresso omni carnalis libidinis incendio, & motu. Quod si velis Patres istos explicare de castificatione, & mundatione ab omni vitiorum sorde; in hoc sensu eos explicabis, vt Spiritus Sãctus B. Virginem à vitiorum sordibus castificauerit, & mundauerit, non tollendo sordes, quæ inerant; sed eam ab illis magis elongando: nam quò sanctitatis puritas in aliquo magis perficitur, magis à vitijs elongatur. Vnde in hoc sensu à sordibus vitiorũ magis purificatur.

26. *Sensus Arnobij.* ¶ Arnobius vero dum ait, *Christum Virgineum vterum ingrediendo ipsum tabernaculum à maculis carnalibus liberasse*: intelligitur certe de maculis libidinis, quæ Conceptionem naturaliter comitantur: etenim B. Virgo in Conceptione Verbi nullum habuit motum carnalis libidinis, nec in ipsa seminis emissione in vterum, quæ ad veram Côceptionem erat necessaria, vt vera mater fœtus concepti diceretur.

27. *Sensus Cyprian.* ¶ Et in eodem sensu explicãdus est D. Cyprianus in conceptione Christi dum ait: *in B. Virgine originale incendium Spiritu Sancto obumbrante fuisse extinctum*: explicandus enim est de extinctione incendij carnalis libidinis, quod ideo vocatur originale, quia à natura insitum: omnis enim carnalis delectationis motus, nõ solum sopitus est, & impeditus, ne excitaretur; sed omnino fuit extinctus, ne posset excitari.

Explicatur August. ¶ Augustinus autem dũ ait: *Concubitum carnalem in B. Virgine fieri non potuisse sine carnali concupiscentia, quæ ex peccato in nobis est relicta; non ob aliam rationem, nisi quia caro Virginis erat caro peccati*; à nonnullis ita intelligitur, vt expresse probet, in B. Virgine fuisse fomitẽ peccati: attamen si ex verbis Augustini conuincitur mãsisse fomitem; vtique ex eisdem necessario conuincetur, in ea fomitem mansisse solutum; siquidem per concubitum carnalem poterat in actum exire; quod non esse admittendum inferius ostendemus: dicimus igitur ex præcitatis Augustini verbis non conuinci eũ existimasse, in B. Virgine fuisse fomitem; quia non simpliciter loquitur, sed facta suppositione, quod B. Maria cum viro concubuisset: quia (vt putat) talis concubitus sine vitio concupiscentiæ fieri non potuisset in carne, quæ ideo dicitur caro peccati, quia per generationem vitiosam concepta est, & ex se transfusiua peccati originalis in fœtũ, quem per carnalem commixtionem ederet: in quo sensu caro B. Virginis semper esset caro peccati; etiam si nullus fomes in ea admitteretur: etenim si B. Virgo post Verbi côceptionem, & fomitem in ea extinctum naturaliter ex viro conciperet, peccatum originale in fœtum transfunderet, vt videbimus inferius, & cum naturali concupiscentia, id est, cum carnali delectatione conciperet. 28. Augustinus igitur optimè probat, in matrimonio Mariæ nõ fuisse concubitum; quia non potuisset in eo non habere côcupiscentiam, & carnalem delectationem: quod cum sit absurdum admittere; absurdum etiam erit in illius matrimonio fuisse concubitum; ex quo tamen non necessario infertur eam habuisse fomitem: quin potius ex eo, quod nõ habuit fomitem infertur absurdum esse in illius matrimonio vllũ fuisse concubitum.

Richard. Victorinus côtra nos. ¶ Quod attinet ad Richardũ de Sancto Victore, non possumus nõ concedere, eum sententiam nobis contrariã probasse: quod tamen non obstat: quoniam nostra sententia plurimorum Patrum testimonijs corroboratur, & côfirmatur rationibus longe efficacioribus: Quare illa potius amplectenda est, quam opposita.

§. 5.

Argumenta, quæ nostram sententiam confirmant, non necessario impugnant oppositam.

29. *Defẽditur opposita.* QVoniam supra §. 3. existimauimus probabilem esse sententiam, fomitẽ peccati aliquando fuisse in B. Virgine; operæ pretium erit dissoluere argumenta, quæ §. 2. in contrarium sunt adducta. Et quod attinet ad testimonia Sanctorum dicimus verba, quæ ex

Auguſtino adducuntur, apud eum non reperiri in loco citato. Cætera Patrum teſtimonia maximè confirmant in Beatâ Virgine nunquam fuiſſe fomitem; pro hac tamen ſententia non ſine fundamento citari poſſũt illi Patres, quos ſupra §. 1.in ſecundo argumẽto adduximus. Ex oratione vero, quæ adducitur, non colligitur fomitem ante Verbi conceptionẽ à B. Virgine fuiſſe ſublatum: quia (vt dicemus) ſublatio illius non fuit præparatio ad concipiendum, ſed fuit ſequela ipſius conceptionis.

30. *Ad 1: rationem.* Ad primam rationẽ negabit D.Thomas ad dignitatem Chriſti pertinere, vt ante eum nullus fuerit ſine fomite. Vtrũ autem D.Thomas id probabiliter cõfirmet? aliorum ſit iudicium.

31. *Ad 2.* Ad ſecundam rationem authores huius ſententiæ negabunt minorẽ: ad illius probationem negabũt, fomitem in ſecũda ſanctificatione ideo ſublatum fuiſſe, & extinctum, quia ablatio illius erat diſpoſitio, vt caro Chriſti ſine fomite conciperetur: etenim apud iſtos extinctio fomitis non anteceſsit Chriſti conceptionẽ, ſed eam fuit conſecuta, vt ſtatim dicemus ad confirmationem huius argumẽti: idq; ratione ſuperabũdantis gratiæ, quæ Spiritu Sancto ſuperueniente B.Virgini cõceſſa fuit: quæ gratiæ ſuperabundantia data non fuit in prima ſanctificatione.

32. *Ad confirmat.* Ad confirmationem dicendum eſt ex mente D.Thomæ 3.p.q.27.artic.3.ad 3. ablationem fomitis factã fuiſſe poſt Verbi conceptionẽ, & non ante eam: etenim Spiritus Sanctus in B.Virginem ſuperueniens duas in ea fecit purgationes, vnã præparatoriam; dum eam donis perficit, & mentem eius in vnum collegit, & carnem fecit capacem, vt ex ea aſſumeretur à Verbo natura humana; & hæc purgatio anteceſsit conceptionem: alteram vero fecit mediante Incarnatione Chriſti; etenim cum caro Chriſti eſſet per ſe munda à fomite, dum tetigit carnem B. Virginis, omne carnis vitium ab ea funditus ſuſtulit, munditia carnis Chriſti in carnem B.Virginis redundante. Quę Theologia non diſplicet D.Bonauenturæ. Nec eſt inconueniens, quod natura humana Chriſti fuerit aſſũpta de carne B.Virginis adhuc affecta fomite, ligato tamen, & ſolum ſecundum ſuam ſubſtantiam permanente: etenim ex ſententia D.Thom. non decebat, vt ab ea fomes omnino tolleretur, niſi poſtquam Deus factus eſſet homo.

Ad tertium (quod maximè vrget) ſufficiẽter reſpõderi nõ poteſt, niſi negãdo, gratiam, & virtutes B.Virgini in prima ſanctificatione infuſas, fuiſſe ſufficientes ad extinguendum fomitem ante conceptionẽ Verbi, quanuis gratia illius fuerit plena, & virtutes fuerint in gradu heroico perfectæ: ratio eſt; quia gratia, & virtutes, quantumcunque ſint perfectæ, ex ſe non ſatis ſunt ad fomitem omnino extingendum, ſed indigent ſpeciali Dei aſsiſtentia, vt ſupra art.6. oſtendimus: nõ decuit autem ante Incarnationem Verbi hanc aſsiſtentiam dari alicui creaturæ, vt docet D.Thomas. Et hinc patet ſolutio ad confirmationem minoris: nam licet gratia data B.Virgini in prima ſanctificatione, fuerit longe copioſior, quã gratia data Adamo in ſtatu innocentiæ, & virtutes B.Virgini infuſæ altioris fuerint gradus, quam virtutes infuſæ Adamo: tamen cum illæ non fuerint datæ ex meritis Crucis Chriſti præuiſis, ſed ex diuina liberalitate; decuit, vt Deus Adamo nõ negaret ſuam ſpecialẽ aſsiſtentiã pro toto innocẽtiæ tẽpore, vt in eo fomes extingueretur: quã tñ aſsiſtẽtiã nõ decuit dari alicui poſt peccatũ ãte incarnationẽ Chriſti; quia ad dignitatẽ Chriſti redẽptionis pertinebat, immunitatem à fomite nulli dari ante Chriſti immunitatem: quod eſt fundamentum D.Thomę; quo ſuppoſito ceſſant omnia, quæ in huius argmenti confirmationem adducuntur: Et hæc Theologia pro D. Thoma eſt diligenter annotanda. 33. *Ad 3. rationem.*

Ad quartum (quod eſt fundamentũ Suarij) authores huius opinionis cõceſſo antecedente, negabunt conſequentiam; & merito: quoniam ſicut conſtat, aliud eſſe fomitem ligari, & aliud extingui, vt diximus ſupra artic. 4. ita etiam conſtat, poſſe fomitẽ ligari abſque hoc quòd extinguatur: cuius oppoſitum eſſet dicendum, ſi ex eo, quod fomes impeditur, ne exeat in actum, inferatur eũ eſſe extinctum 34. *Ad 4.*

ctum. Ad probationem cōsequentiæ dicimus non deesse rationes propter quas Deus in aliquo iusto relinquat fomitem, quoad actū primū; quamuis nō permittat illum exire in actum secūdum. D. Thomas autem cum sequacibus hanc reddit rationem; quia non decebat, vt B. Virgo ante Christi Incarnationem haberet immunitatē à fomite: decebat tamen dignitatem maternam, vt statim à prima sanctificatione fomes ligaretur: quare supposita D. Thomæ opinione, ligatio illa nō esset superflua, sed diuinæ prouidentiæ maximè conueniens.

35. *Ad 5.* Ad quintum (quod est Ouandi) dicendū est fomitē in B. Virgine non mansisse solutum, sed ligatum. Ad primam impugnationem authores huius opinionis negarent cum ligatura fomitis stare posse aliquem actualem motum renitentiæ: quia omnis renitentia est actus secūdus, qui sine diuino concursu dari nō potest: Deus autem statuit ad nullum actū secundum concurrere; nec est hæc ligatura omnino similis ligaturæ, qua anima ligatur: quia ligatura animalis non impedit omnem actum renitentiæ, sed solum perfectum: cū tamen ligatura, qua ligatur fomes, cum compleatur per assistentiam diuinam, omnem impediat renitentiā: quia ita assistit, & refrænat appetitus inclinationem ad actum prauū, vt nolit ad aliquem concurrere: sine quo concursu nulla, vel minima potest dari renitentia.

Ad 1. impugnatio.

36. *Ad 2.* Ad secundam impugnātiam admittimus sine diuina assistentia ligaturā non esse completam: & ideo statim in prima sanctificatione esse admittendam.

Ad 3. Ad tertiam impugnationem facilis erit responsio apud eos, qui volunt B. Virginem in primo Conceptionis instanti habuisse vsum rationis. Si vero cū D. Thoma oppositum sentias; respondebis ligaturam illam, licet pro toto illo tempore non fuerit necessaria quoad exercitium, fuisse tamen necessariam, vt fomes in ea nunquam maneret solutus, sed semper ligatus; tum per habitus virtutū intrinsecos, qui habitualiter refrænarent fomitem; tum per extrinsecam assistentiam ad modum habitus illi assistentis: quoniam ad dignitatē B. Virginis pertinebat, vt fomes manens nunquam haberet rationem soluti. Ad quartam obiectionē respondebunt huius opinionis authores ligaturam fomitis nō ideo poni in prima sanctificatione, vt inter eam, & secūdam daretur discrimen: adhuc enim plurimū vna ab alia differret, quāuis fomes in prima omnino extingueretur: sed ex eo poni, quia non decebat Christi dignitatē, dari in aliquo immunitatē à fomite, antequam Christus eam haberet. Quod est fundamentum D. Thomæ. Ad quintā, & vltimam impugnationem negandum est antecedens, vt patet ex ijs, quæ diximus supra art. 4.

37. *Ad 4.*

Ad 5.

Ad probationē admittimus fomitem non posse tolli, nisi quoad obliquitatem, & pronitatem ad malum: negamus tamē obliquitatem istam non aliter tolli posse, nisi quando impeditur, ne in actū possit exire: etenim obliquitas habitualis ad malum manere potest in appetitu quoad actum primum; & impediri ab actu secundo. Tollitur igitur cū nulla in appetitu manet habitualis pronitas ad malum: quod tunc contingit, cum per habitus virtutis appetitus habitualiter ita manet rectæ rationi subiectūs, vt nihil possit operari, nisi motus, & directus à recta ratione, vt diximus art. 6. & latius in 3. to. de Beatitudine corporis, q. 20. art. 6. Ex quibus patet fundamentum Ouandi, etiā apud Patronos nostræ sentētiæ, esse omnino inefficax. 38.

Sed nec 6. ratio eiusdē Ouādi aliquid habet efficaciæ: quia apud D. Thomam datur ratio, cur extinctio fomitis non fuerit in B. Virgine in prima sanctificatione; bene tamen in secunda: quia. s. nō decebat extinctionem fomitis in aliquo reperiri, priusquam in Christo reperiretur: quod fundamentum erat ab Ouādo impugnandum. 39. *Ad 6. rationem.*

Septima, & vltima ratio (quæ placet Pitigiano) satis est futilis; quia habet cōsequentiam omnino inutilem: etenim causa per se fomitis non fuit macula primi peccati, quam in vtero geniti contrahimus; sed ipsa actualis culpa, quam in Adamo commisimus: Beata autē Virgo licet fuerit præseruata à macula peccati; non tamen præseruata fuit à culpa Adami; 40.

mi; quia etiam ipsa in eo peccauit, vt late ostendimus supra lib. 2. Quare negandũ est in ea nunquam fuisse causam fomitis. & hæc satis sint de ista quæstione.

ARTICVLVS IX.

Vtrùm supposito fomite in B. Virgine; ille semper in ea manserit? an aliquando fuerit extinctus?

§. 1.

Opinio quod semper manserit.

2. *Opinio qd semper permanserit.*

QVoniam in præcedente articulo statuimus, probabilem esse sententiam, quod fomes in B. Virgine semper manserit vsque ad secundã sanctificationem; oportet expendere, an aliquãdo ab ea penitus fuerit extinctus? Nec enim in hoc conueniunt Theologi: sunt enim qui voluerunt fomitem semper in ea permansisse, etiam post secundã sanctificationem. Ita nonnullos sensisse refert *D. Bonauentura in 3, dist. 3. artic. 2. q. 2.* nullum tamen citat authorem. Hanc opinionem non possunt nõ probare, qui volunt fomitem quoad substãtiam tolli non posse, saltem in via, quæ fuit opinio Henrici, Durandi, & fere omnium Nominalium, quos citauimus supra artic. 4. Porro si fomes tolli nõ potest in via, necessario infertur illũ à B. Virgine in via nunquam fuisse sublatum.

§. 2.

Vera resolutio.

2. *Conclusio.*

SIt tamen hæc cõclusio indubitata: *Non videtur cum excellentia B. Virginis satis consentiens, asserere fomitẽ ab ea nunquam fuisse sublatum, quandiu in via mansit.* Hæc conclusio est fere omnium consensu recepta: ita colliges ex *D. Thoma 3. p. q. 27. art. 3. & art. 4. ad 2. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. q. 2. & 3. & alibi sæpe.* Ita probant *D. Bonauent. in 3. dist. 3. art. 2. q. 2. & in 2. dist. 32. in explicatione textus num. 2. & Albertus Magnus in 3. dist. 3. ar. 6. & 7. Richard. ibidem articul. 1. q. 3. & 4. Heruæus q. 1. opinione 4. Paludan. q. 2. art. 3. concl. 1. & 2. Palatius disp. 3. Caietan. 3. p. q. 27. art. 3. vbi etiam Medina, & art. 4. concl. 2. & 1. 2. q. 74. art. 3. Marsilius in 3. q. 4. art. 1. in 2. illius p. notabili 3.* & omnes alij, qui volunt in 2. sanctificatione fomitem omnino fuisse sublatum. In eadem sententia erunt Theologi relati à D. Thoma, qui docuerunt in prima sanctificatione fomitem à B. Virgine fuisse sublatum quoad inclinationem ad malum; mansisse tamen quoad difficultatem ad bonum: quoad vtrumque tamen in secũda sanctificatione fuisse sublatum. Eandẽ probabunt *Alexander de Ales 3. p. q. 9. Memb. 2. art. 5. Cordubensis lib. 1. q. 45. in 2. parte illius opinione 2. ad. 2. pag. 384. col. 2.* & Theologi relati à D. Thoma, qui omnes volũt fomitem à persona B. Virginis statim fuisse sublatum in prima sanctificatione ; non tamen ab illius natura; in secunda tamen sublatum fuisse etiam à natura: quare hæc opinio fere ab omnibus est receptissima.

D. Bonau. Albertus. Richard. Heruæus. Paludan. Palatius.

Alexand. Cordub.

Confirmatur quam plurimis Patrum testimonijs. Richardus de S. Victore lib. 2. de Emmanuele 1. p. à cap. 16. vsque ad finem expresse probat in secunda sanctificatione fomitem omnino fuisse sublatum: ita enim inquit cap. 26. *Nisi enim ad plenum purgata fuisset, fructum talem, ac tã sublimem ferre non posset. Et cap. 28. & 29. & 30. sæpe sæpius affirmat* omne concupiscentiæ vitium à B. Virgine penitus sublatum fuisse: & tãdem cap. 31. ita cõcludit: *In cæteris sanctis magnificum habetur, quod à vitijs non possunt expurgari: in ista mirificum videtur, quod à vitijs nõ potest ipsa, vel in modico impugnari: Cæteris sanctis in communi præcipitur, vt in mortali eorum corpore peccatum nõ regnet: soli isti singulariter dicitur, vt mortale corpus eius peccatum non inhabitet.* Per peccatum autẽ in corpore inhabitans non potest intelligi aliqua culpa: quia hæc non corpus inhabitat, sed animam: intelligitur igitur fomes peccati, qui si aliquo modo maneret in corpore, nõ posset illud nõ inhabitare. Sentit igitur Richardus Victorinus fomitem à B. Virgine omnino fuisse sublatum, dum diuinum Verbum in vtero concepit. Et post præcitata verba ita ait: *Sed quid de exterminio peccati in B. Virgine Maria factum creditur: futurum in om-*

3. *Confirmatur Patrũ testimonijs Richard. de S. Vict.*

nibus

nibus sanctis speratur: futurum, inquam sed non in corpore eorum adhuc mortali: sed in corpore iam facto immortali. Quo nihil clarius, doctius, & verius dici potuit: etenim in beatis fomitem omnino extinctum esse, nullus vnquam dubitauit. Idem repetit in Canticis 2. parte capite 26.

4. D.Diony ¶ D. Cyprianus in sermone *de Natiuitate Christi cap. 2. pag. 448. col. 2. ad finem* docet *in conceptione Verbi per Spiritum Sanctum superuenientem omne originale incendium extinctum fuisse:* & ob hanc causam inferius scribit, *ob tanti habitatoris reuerētiam legem carnis B. Virginem nō infestasse; rebellionem nullam spiritus quietē afflixisse:* quia scilicet omne originale incendium, fomitemque peccati habebat penitus extinctum, vt ante docuerat.

5. D.Ansel. ¶ D. Anselmus *in lib. de excellentia B. Virginis cap. 3.* affirmat *B. Virginis cor in secunda sanctificatione mundatum fuisse ab omni peccati originalis sorde, si quæ supererat,* nimirum post primam sanctificationem: nulla autem poterat superesse in carne B. Virginis, nisi fomes; cum post primā sanctificationem nulla, aut originalis, aut actualis culpa fuerit. Quare ab ipso fomite, si ille in ea remansit, in secūda sāctificatione mūdata fuit: non per ligationem illius; quia ille iam ligatus erat; sed per omnimodam extinctionem. ¶ Et in hunc sensum plures Patres docent in secūda sanctificatione carnem B. Virginis fuisse perpurgatam, & ab omni cōtagione omnino liberatam, quos retulimus in præcedenti art. §. 1. in 2. argumento.

6. 2. Ratio. Accedit in huius veritatis confirmationem; quoniam à sanctis vbique docetur B. Virginem puritate Angelos longe superare: quod verum non esset; si ab ea fomes peccati nunquam sublatus fuit.

7. 3. Ratio. Accedit 3. quoniam ex cōmuni Sanctorum doctrina, nullum donum fuit alicui Sanctorum vllo tempore concessum; quod B. Virgini in via concessum non fuerit in longe maiori perfectione. Iam vero primis parentibus in statu innocētiæ concessa fuit omnimoda fomitis extinctio: ergo hanc B. Virgini fuisse concessam, non est negandum.

8. 4. Ratio. Accedit 4. ratio Theologica ex principijs Philosophiæ petita: quoniam id, quod maximè appropinquat primo principio in aliquo genere, præ cæteris participat effectū illius principij, vt ex doctrina magni *Dionysij de diuini. nomin. c. 4. colligit D. Thomas 3. p. q. 27. artic. 5.* sed constat B. Virginem propinquissimam fuisse Christo homini, qui est totius gratiæ principium tum animæ, tum corporis (etenim de plenitudine eius omnes accepimus, quoad animam quidem, gratiam sanctificantem: quoad corpus vero, munditiam ab omni peccati sorde) ergo cū omnes in regeneratione resurrectionis debeant per Christum liberari à fomite: decens est, vt B. Virgo illam gratiā præ cęteris participauerit. Dionysi. D. Thom.

9. 5. Ratio. Quinto adhuc idem cōfirmatur: quoniam decens fuit, vt sicut plenitudo gratiæ animæ Christi in animam B. Virginis specialiter redundauit, dum eam suo modo gratia impleuit: ita etiam plenitudo gratiæ, quæ inerat in carne Christi (immunitas. s. à peccato, vt patet ex Augustino 2. contra Iulianum cap. 4.) speciali quodam modo in B. Virginem adhuc viatricem redundauerit: maximè cū Sacra Scriptura huic sententiæ faueat Ezechiel. 43. dum dicitur, *Quod gloria Dei Israel ingrediebatur per viam orientalē; & terra splendebat maiestate eius;* ingrediebatur inquam gloria Dei per viam orientalem, id est per B. Virginem: & terra, id est caro B. Virginis splendebat maiestate Christi filij. Canti. etiam 4. dicitur de ea: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Quod non solum intelligendum est de macula culpæ; sed etiam de macula vitij ex culpa relicti, & in culpā inclinantis, qualis est fomes. Ezech. 43. Cant. 4.

10. Vltima ratio. Denique cum id decentissimum sit, & cedat in magnam B. Virginis gloriam, nō potest illi nō concedi, vt est cōmunis Sanctorum doctrina, maximè Augustini, vt diximus in præcedenti articulo §. tertio.

11. Ex quibus omnibus euidenter patet hanc sententiam ita esse indubitatam, vt dixerit Diuus Bonauentura oppositam esse omnino improbabilem: nec desunt, qui velint eam esse temerariam, quibus ego subscribo.

AR-

ARTICVLVS X.

Vtrùm fomes aliquando in B. Virgine fuerit solutus?

1. SVpposita sententia, quod in B. Virgine post primā sanctificationē mãserit fomes; nō inepte inquiri debet; an ille aliquando in ea fuerit solutus, an vero semper ligatus?

§. 1.
Opiniones quod fuerit solutus.

2. *Sensusquæstion.* QVi dicunt B. Virginem fuisse in originali conceptā, non possunt non admittere, in ea simul cum originali macula fuisse fomitem solutum in toto suo vigore habituali: quia ex se habitualiter inclinabat in malum, & de facto inclinaret, si in ea fuisset vsus rationis. Sed nos in hac quæstione nō agimus de fomite inexistente ante primam sanctificationē; sed de fomite post deletionem culpæ originalis per primā sanctificationem in vtero, in ea permanēte.

3. *Variæ opiniones quomodo fomes manserit solutus.* In hoc igitur sensu inuenio quosdam docuisse, in B. Virgine, post primam sanctificationem vsque ad secundā, fomitem simpliciter fuisse solutum; debilitatum tamen, vt in actū exire non posset. Hãc opinionē nonnullos probasse refert *Magister in 3. dist. 3.* quibus ille videtur subscribere. *1. Opinio.* Alij hanc opinionem ita simpliciter prolatam nō probant; sed varijs modis distinguūt: quidam enim volunt fomitem ante secundam sanctificationem fuisse quidem ligatū quoad peccata mortalia; solutum tñ quoad venialia: ita scribit *Palatius in 3. dist. 3. disp. 3. & ante eum Paludanus ibidem q. 2. ar. 3. concl. 1. & 2.* *Palatius. Palud.* *2. Opinio.* Alij volunt, fomitem in prima sanctificatione statim fuisse extinctum quoad inclinationem ad malum: mansisse tamen solutum quoad difficultatem ad bonum: ita nōnullos sensisse referunt D. Thomas, *3. Opinio.* Bonauentura, Albertus, & Alensis. Tertia sententia distinguit de fomite in ordine ad personam, & in ordine ad naturam: docetque fomitem in ordine ad personā B. Virginis, fuisse sublatū in prima sãctificatione, mãsisse tñ in ordine ad naturā; non quidē ligatum, sed solutum. Ita sentit *Alexander de Ales 3. p. q. 9. memb. 2. ar. 5. nec displicet Cordubensi lib. 1. q. 45. in secunda parte illius opinione 2.* *Alensis. Cordub.*

§. 2.
Vera opinio.

4. *Conclusio.* HIs tamen opinionibus non obstãtibus, statuitur hęc indubitata cōclusio: *Nullo modo admittēdum est, in B. Virgine facta prima sanctificatione fomitem aliquando fuisse solutum, aut quoad peccata venialia, aut quoad difficultatem ad bonum, aut quoad naturam humanam.* Hæc cōclusio fere omnibus Scholasticis probatur, & pluribꝰ demōstratur rationibꝰ. *1. Ratio.* Prima est cōtra opinionē Magistri, Paludani, & Palatij: si enī in B. Virgine mãsisset, fomes solutꝰ quoad aliqua peccata, quantumuis minima; vtiq; in actum prauū aliquãdo exiret, cōtra quem illa pugnaret: consequens vero est cōtra Patrū doctrinam: ergo nunquā in ea fuit solutus. *Patrū testimonia.* Maior est nota: quoniam fomes solutus non potest aliquando non exire in in actum. Minor probatur expressissima authoritae Richardi de S. Victore lib. 2. de Emmanuele. cap. 29. vbi docet, *Omnem pugnam à B. Virgine fuisse sublatā.* *Richard. de S. Vict.* Clarius id scribit cap. 31, docens; *Cæteros omnes iustos à vitijs impugnari quidem; non tamen expugnari: Virginem autem, nec in modico impugnari potuisse.* In Cant. p. 2. c. 26. affirmat, *B. Virginem principibus tenebrarū fuisse adeo terribilē, vt ad eam accedere, tētareq́ non præsumpserint.* Sanctus Cyprianus in serm. de Natiuitate Christi c. 2. scribit: *Legē carnis Virginē non infestasse, nullãq; rebellionem afflixisse spiritus quietē.* *Cyprian.* Damascenus (referente Cãnisio lib. 4. de Maria Deipara c. 15. pag. 647.) affirmat, *B. Virginē in nullis terrenis versatā esse perturbationibus.* *Damasce.* Idē Cãnisius refert Epiphaniū in orat. de laudibus Virginis, asserentē; *Virginē fœdis affectibus, & perturbationibus nunquā fuisse obnoxiā.* *Epiphan.* Refert etiam Simonē Metaphrastē in serm. de vita, & dormitione Virgin. dicentē, *Quod B. Virgo ab initio vsq; ad finē se fortiter gessit, honeste, & non indecore vtens motu animi.* *Metaphrastes.* His addo Hesychium sermon. 2. de laudibus *Hesychius*

Virginis to.7. Bibliot. Patrū pag.38. H. ita dicentem: *quam concupiscentiæ fumus non attigit, nec vermis voluptatis læsit.* Addo D. Bernard. in sermone ad illa verba Apocalip. *Signum Magnū*, vbi ita ait de Virgine: *In ea non dico tenebrosum; sed obscurum saltem, & minus lucidum, sed nec tepidum quidē aliquid, aut non feruentissimum liceat suspicari.* Ex quibus, & ex pluribus alijs, patet, hunc fuisse omnium Patrū cōsensum, vt nihil indecens, nihil ve inordinatū in B. Virgine fuerit, vt bene aduertit *Suarius in d. disput. 4. sect. 5. post principium pagina 70. col. 2. B. & cum Richardo de Sancto Victore in d. lib. 2. de Emmanuele cap. 29.* asserit id probari ex verbis Psalmi 45. *Auferens bella vsque ad finem terræ: arcum conterens, & confringēs arma.* Quæ verba à plerisque B. Virgini accommodantur; in qua nullum bellum fuit inter partem inferiorem sensitiuæ concupiscentiæ, & superiorem rationis: sed summa semper pax, vt Cyprianus ait loco citato.

D. Berna.

In B. Virgine nihil inordinatū

Richard. de S. Vict.

7. 2. *Ratio.* Eadem veritas ratione Theologica demonstratur: quoniam omne priuilegiū gratiæ possibile, non derogans Christi gratiæ concedendū est B. Virgini, vt est cōmunis Patrum traditio: nam vt ait D. Anselmus: *Decet Virginem ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi:* vnde ab Angelo prædicatur, *plena omni gratia.* Quæ doctrina ab omnibus recipitur in illis gratijs; & priuilegijs, quæ alicui fuerūt cōcessa: sed fomitē ita ligari, vt nūquā in actū prauū possit exire, est priuilegium possibile; quia in Adamo fuit in statu innocentiæ; & B. Virginem illud habere nō derogat dignitati Christi, imò illam extollit: ergo talis ligatio B. Virgini omnino est concedenda.

8. 3. *Ratio.* Tertio accedit: quia motus inordinatus cōcupiscētię arguit impfectionē gratiæ: quia arguit gratiam adhuc nō peruenisse ad eū statum, vt omnem motū impediat. At non est satis tutū hanc imperfectionē admittere in gratia B. Virgini concessa; cum illa plenior sit, & longe maior, quā fuerit gratia Adami, quæ in eo omnē inordinatum motum impediebat: ergo in B. Virgine non est admittendus aliquis inordinatus motus.

Accedit quarto, quoniam isti motus de facto sunt effectus quidam originalis peccati, & in se ipsis magnam cum culpa habent affinitatem; ob quam rationem ex se sunt inordinati, & rectæ rationi contrarij, & in hoc sensu mali: non decet igitur, vt in Beata Virgine admittantur. 9. 4. *Ratio.*

Adde 5. quoniam Deus statuit B. Virginē præseruare ab omni culpa, etiā minima: ergo cū sapientissime omnia disponat, & suauissime prouideat, debuit illā ab omni culpa præseruationem disponere per media, non quęcūque; sed quæ ad obtinēdum finem intentum essent accōmodata. Vnde licet posset finem istum præseruationis obtinere non obstantibus motibus inordinatis ipsius fomitis, nimirū per specialē assistentiā; ita vt, licet ab his motibus impugnaretur; non tñ expugnaretur: tñ quia moraliter difficillimū est pati istos inordinatos motus, & nunquam, saltē venialiter, peccare, elegit mediū ad illum finem longe accōmodatius, & suauius, ligare. s. fomitē, vt in actū prauū nunquā exiret: hoc enim adhibito medio Deus suauissime obtinuit finē à se intentū. Vt omittamus medium istud in maiorem B. Virginis dignitatem cedere. 10. 5. *Ratio.*

Sed obijcies: quod huiusmodi motus ad perfectionem acquirēdam conducūt, iuxta illud Pauli 2. Cor. 12: *Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur.* Iam autē, id quod est perfectionis occasio, est B. Virgini concedendū. Ad hoc dicimus, id, quod ad perfectionē per se spectat, esse concedendum B. Virgini: secus si ad perfectionem spectet per accidens, suppositaq; imperfectione: talis autē est occasio perfectionis acquirendæ orta ex rebellione carnis contra spiritū: hæc enim ad statū incipiētium, & adhuc imperfectorum pertinet, nō vero ad statum omni ex parte perfectū: is enim excludit omnem motum diuinæ legi, & rectæ rationi contrariū. Ob quā rationem Christus hāc status perfectionē assūpsit, vt nulli motus inordinati in appetitu ipsius sensitiuo insurgerēt, & hūc statū suæ matri cōmunicauit. *Vide D. Thom. 3. p. q. 27. ar. 3. ad 2. & Suar. in d. disp. 4. sect. 5. §. dices, huiusmodi motus pag. 71. col. 1.* 11. *Obiectio.* *Solutio.* D. Thom. Suarius.

Ex

12. *In B. Virgine nõ fuerunt motus primoprimi.* Ex ijs, quę diximus, infertur, in B. Virgine nõ fuisse motus primoprimos, qui rationem præueniant, sed omnes fuisse regulatos rectę rationis pręscripto, & regula, & proinde appetitum sensitiuũ in B. Virgine fuisse ita rationi subiectũ, vt non solum moueretur, quando à ratione imperabatur; sed vt non moueretur, nisi à ratione imperatus: & hæc est cõmunis opinio Theologorum. *Vide Medinã 3.p. q.27.art.4.concl.2.pag.602.col.1.*

13. *Probatur 2.pars assertionis.* ¶ Hæc, quæ tam late diximus, satis conuincunt, verissimã esse primã partem nostræ assertionis, quatenus asserit, fomitẽ in B. Virgine nunquã fuisse solutũ quoad inclinationẽ ad malũ, etiam veniale. Quę pars assertionis satis reijcit, vt absurdissimã, & forte vt temerariam, opinionem Magistri, Palatij, & Paludani. Superest ostendere veritatem secundę partis eiusdẽ assertionis, quaten⁹ asserit, nec admittendũ esse, in B. Virgine fomitẽ mansisse solutũ quoad difficultatem ad bonũ: quę pars statuitur contra 2. sententiã adductã §. 1. & probatur D. Thomæ, Alberto Magno, D. Bonauentur, & Alensi locis citatis. Et satis cõfirmatur testimonio D. Bernardi in sermone ad illa verba Apocalip. *Signum magnum*: dum asserit, *in B. Virgine non modo nõ fuisse aliquid tenebrosum, aut obscurũ, aut minus lucidũ, sed nec in ea fuisse aliquid tepidũ, aut non feruentissimũ*: facit etiã illud Simonis Metaphrastis in serm. de vita, & dormitione Virginis; quatenus ait, *B. Virginẽ ab initio vsque ad finẽ fortiter, & constanter se gessisse.* Quæ verba satis ostẽdunt, fomitem in ea nullã ad bonum difficultatem causasse.

D. Berna. *Metaphrastes.*

14. *2. Ratio.* Eadem veritas euidẽter etiã probatur ex maximis progressibus, quos B. Virgo statim à pueritia in virtutibus quotidie fecit iuxta Sanctorum doctrinam: qui tam magni progressus stare non possunt cum difficultate ad bonum.

15. *3. Ratio.* Accedit etiã, quoniam ex doctrina D. Thomæ in d.q.27. art. 3. iuxta doctissimã Caietani interpretationẽ, fomes non facit difficultatẽ ad bonũ, nisi quia inclinat in malũ: quare si tollatur ab eo actualis inclinatio ad malũ, necessario etiã tollitur actualis difficultas in bonum. Qua ratione ad illã opinionem impugnandam vsus fuit *D. Bonau. in 3. dist. 3. art. 2. q. 2. & D. Thom. ibid. q. 1. ar. 2. q 1.* sicut enim naturalis appetitus grauis ad motũ deorsum facit difficultatẽ ad motum sursum; ita inclinatio appetitus facit difficultatẽ ad bonũ quia inclinat ad malum: & vere ita est; quoniã fomes per se primo inclinat ad bonũ sẽsibile absq; regula rationis, quod est malum; & inde habet, quod sentiat difficultatem, dũ per virtutes tẽperatur, vt in bonum sensibile tendat moderate, & iuxta rectæ rationis præscriptum: ob quam rationẽ virtus dicitur versari circa difficile, quia .s. versatur circa moderãdas passiones inordinatas, ad quas appetitus propter fomitem pronus est. Et hæc dicta sint pro impugnatione secundæ opinionis in §. 1. adductæ. *D. Bonau. D. Thom.*

Quod attinet ad 3. opinionem ibidem adductam, veritas illius in sequenti artic. diligentius expendetur. *3. Opinio.*

ARTICVLVS XI. & vltimus.

Vtrùm in B. Virgine admittendus sit fomes quoad naturam?

§. 1.

Referuntur opiniones.

1. *Variæ opiniones.* EA, quæ de ligatura, & extinctione fomitis hactenus diximus, intelliguntur de fomite in ordine ad personam B. Viginis. Superest explicare; an in ea admittendus sit fomes in ordine ad naturã; ita vt ipsa natura humana B. Virginis ratione fomitis fuisset trãsfusiua culpæ originalis in prolẽ, si aliquã cum viri cõcursu naturaliter generasset? De qua quęstione Theologi nõ consentiũt. Quidam voluerunt, in ea admittendũ esse fomitem, non solũ infectiuũ personæ, sed etiam naturæ: volunt tñ hunc fomitem in prima illius sanctificatione fuisse omnino sublatũ quoad personã; mansisse tñ quoad naturã; non quidẽ ligatũ, sed solutũ: quam opinionem nonnulli Theologi probarunt, vt refert *D. Thomas 3 p. q. 27. ar. 3. & in 3. dist. 3. q. 1, art. 2. q. 2. & idẽ referunt D. Bonau. ibid. ar. 2. q. 2. & Albertus Mag. art. 6. & 7. Quam opinionẽ probauit Alexand. de Ales 3. p. q. 9. mẽb. 1. ar. 5. nec displicet Cordubens. lib. 1. q. 45. in 2. illius p. opin. 2.* *1. Opinio.* *Alens.*

2. 2. *Opinio.* Secunda opinio fuit eorũ, qui voluerũt fomitẽ in prima sanctificatione nõ fuisse sublatum, aut à persona B. Virginis, aut à natura humana illius, sed mansisse vsq; ad secũdam sanctificationẽ, tum quoad personam, tum quoad naturã: diuerso tamẽ modo; quoniam quoad personam mansit ligatus, quoad naturam vero solutus.

3. 3. *Opino.* Tertia opinio defendit fieri nõ potuisse, vt fomes in prima sanctificatione fuerit omnino extinctus quoad personam, manserit autem quoad naturã: & subinde quod vel extinctus fuit, tũ quoad personam, tũ quoad naturam (quod authores huius opinionis nõ probant) vel si mãsit, quoad vtrũque mãsit; quod huic opinioni magis placet: mãsit autẽ quoad vtrũq; ligatus vsque ad secundam sanctificationem; in qua, & quoad personã, & quoad naturã fuit extinctus. Illa fuit opinio *D. Thom. si bene expendatur in locis cit. & eãdem probarunt D. Bonauentura, & Albertus Magnus vbi supra.* *D. Thom. D. Bonau.*

4. Ex quibus patet tres illas sentẽtias in hoc conuenire, vt fomes in 2. sanctificatione omnino fuerit extinctus, & quoad personam, & quoad naturam.

§. 2.
Vera resolutio.

5. *Opinio authoris.* Ego in diuersa sum opinione: existimo enim vitium naturæ distinctũ omnino esse à fomite peccati; nec posse extingui in natura propagata ab Adamo: & subinde tale vitium manere in natura, quantumuis fomes peccati à persona penitus aboleatur.

6. *Vitium naturæ est distinctũ à fomite.* Quod vitiũ naturæ, quatenus est trãsfusiua peccati originalis in prolẽ naturaliter genitam, distinctũ sit à vitio personæ, quod appellatur fomes, nõ probatur authoribus trium illarũ opinionum: omnes enim volũt vnum tantũ esse fomitẽ, qui, & personã, & naturam corrũpit, vt aperte scribit *D. Thom. in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. q. 1. ante fin. corporis §. præterea.* Ego autem oppositũ existimo esse dicendũ: quod ex eo euidenter demonstratur; quoniam si vnus tantum fomes esset personæ, & naturæ, non posset ille totaliter extingui à persona, quin simul extingueretur à natura, vt D. Thomas fatetur in duobus locis immediate citatis: in vtroque enim scribit implicare remanere fomitẽ, vt vitiat naturam, & non remanere, vt vitiat personã: & inde infert fomitem nõ posse remanere in natura, si totaliter nõ manet in persona. At tamẽ oppositum omnino esse concedendum ex eo probatur: quia omnes concedunt à persona B. Virginis fomitem fuisse omnino extinctum, saltẽ in secunda sanctificatione; & tamen necessario concedendum est in ea mansisse vitium naturæ, quo culpa originalis in prolem naturaliter genitam transfunditur: enim, si aut post primam, aut post secundam sanctificationem ex viri concubitu naturaliter filium gigneret; vtique culpam originalem in illum transfunderet, vt ostendimus supra *lib. 3. & latius in nostro tractatu de peccato originali p. 3. q. 8. & probarunt Sotus lib. 1. de natura, & gratia cap. 9. ad finem, & insignis Paiua lib. 5. defensionis Trident. Synodi fol. 353. pagin. 2.* Scio oppositum docuisse *D. Thomã in 3. loco citato. §. & ideo alij, & clarius q. 3, ad 3. & D. Bonauenturam in 2. dist. 31. art. 2. q. 1. nu. 4. in primo dicendi modo in fine, & Cordubens. lib. 1. q. 45. in 2. illius p. ad 2. pag. 383. col. 2 in fine, & nonnullos alios*: sed tamen hanc opinionem non esse probandam existimamus: vt supponimus ex ijs, quæ in d. tractatu de peccato originali latissimè diximus. Qua opinione supposita, non solum infertur vitiũ naturæ esse distinctum à vitio fomitis, qui in persona existit (quę enim ita se habẽt, vt destructo vno, alterum maneat, non possunt non esse distincta) sed etiam infertur vitium naturæ non posse auferri à natura ab Adamo propagata, quanuis vitium fomitis in persona sit omnino extinctum. Et quia hæc longiorem postulabant disputationem, breuitati consulẽtes, ab hoc labore supersedemus.

D. Thom. *Opposita opinio placet.* *Sotus. Paiua.* *D. Thom. D. Bonau. Cordub.* *Oppositum verius.*

QVÆSTIO III.

Vtrùm gratia B. Virginem præseruãs ab originali, potentiam peccandi ab ea sustulerit?

Annotatio in ſequentes articulos.

Ordo dicẽdorum. VT omnia, quæ circa hãc quæſtionẽ dicemus, fiant euidentiora, hoc ordine procedemus. Primo loco explicabimus, quid ſit potẽtia peccãdi? Deinde vtrùm à creatura humana poſsit diuinitus auferri, ita vt illa per gratiã fiat impeccabilis? Tertio loco, quomodo quis reddatur impeccabilis? Quarto loco explicabitur quæſtio principalis, vtrũ B. Virgo diuina gratia impeccabilis ſit facta? Quiuto loco, quomodo hoc gratiæ donũ accepit? vtrùm ne ſtatim in prima ſanctificatione factà in vtero? an vero in ſecunda, quãdo Verbũ Diuinũ concepit? Tandem 6. loco expendemus, quomodo facta fuerit impeccabilis? Et hoc modo quæſtio propoſita facile explicabitur,

ARTICVLVS I.

Quidnam ſit potentia peccandi?

1. *Quid ſit potentia peccandi.* QVæſtio iſta nullã habet difficultatẽ: etenim potẽtia peccãdi nihil aliud eſt, quã mobilitas quæda, & deflexibilitas liberi arbitrij à prima regula, cui in agendo ſubijcitur: peccans enim ideo peccat, quia deflectit à prima regula, vt omnes Theologi docent in 2. diſt. 44.

2. *Dupliciter accipitur.* Aduertendum tñ eſt, potentiã peccãdi dupliciter accipi poſſe, vt in d. diſt. 44. notari ſolet: vno modo pro ipſo libero arbitrio; non ſimpliciter, ſed prout ex ſe eſt mobile, & flectibile à prima regula, quæ eſt diuina voluntas. Altero modo accipitur pro ipſa flectibilitate, & mobilitate liberi arbitrij ab ipſa prima regula, quæ formaliter appellatur peccabilitas. *1. Ordo.* Priori modo potentia peccandi ſumitur pro toto coniuncto ex potentia elicitiua actus peccaminoſi, & deficiẽtis à ſua prima regula: & hoc modo potentia peccãdi ſolũ reſpicit ſuppoſitũ, quod eſt peccãs *vt quod*: homo enim eſt, qui habet potentiã peccandi; quia. ſ. habet liberũ arbitriũ flectibile à prima regula: & iſto modo potentia peccãdi eſt quid cõpoſitum, dicẽs de materiali ipſam potentiã liberi arbitrij, quæ eſt voluntas: de formali vero ipſã flectibilitatẽ à prima regula. At poſteriori modo potentia peccandi ſolũ ſumitur formaliter pro ipſa flectibilitate liberi arbitrij, à qua ipſum liberũ arbitriũ formaliter eſt potens peccare. *2. Ordo.* Inde ſit, vt potẽtia peccandi formaliter ſumpta immediatè, & proximè denominet ipſũ liberũ arbitriũ: eteni liberũ arbitriũ formaliter dicitur potentia peccãdi, à qua homo dicitur potens peccare; nam cũ ex ſe ſit potentia elicitiua actus, ex hac flectibilitate formaliter dicitur potẽtia peccandi. Dixi, *quod formaliter dicitur potentia peccandi*; quia licet à Theologis ipſum liberũ arbitrium ſæpiſsime dicatur potens peccare; modus tamẽ loquendi non eſt adeo formalis: quoniã liberum arbitriũ eſt ipſa formalis peccandi potẽtia, qua homo dicitur potẽs peccare: vnde modus ille loquendi in bono ſenſu eſt explicandus, vt idem ſit potens peccare, quod potens deflectere à prima regula: liberũ enim arbitrium eſt potens ab ea deficere tanquã potentia, non tanquam ſuppoſitũ, quod deficit: vnde non eſt potens peccare vltimate *vt quod*.

ARTICVLVS II.

Vtrùm potentia peccandi diuinitus poſsit auferri à creatura rationali. ſ. homine, ita vt per gratiam fiat impeccabilis?

§. 1.

Præmittuntur nonnulla.

IN hac quæſtione illud eſt præmittendũ, impeccabilitatem formaliter poſitam eſſe in quadam immobilitate, & inflectibilitate à prima regula: ſicut etiã peccabilitas formaliter non eſt aliud, quã flectibilitas quædam, & mobilitas à prima regula, vt art. 1. diximus. 1. *1. Præmiſ.*

Præmittendum eſt ſecundo agens liberum (de quo ſolo eſt ſermo) duobus modis dici poſſe impeccabile: vno modo, quia ipſum eſſentialiter, & per ſe eſt ſua regula: altero modo, quia licet non ſit ſua regula, ſed dirigatur à regula ſuperiori (qualis eſt diuina voluntas:) illi tamẽ immobiliter, & inflectibiliter coniungitur. Prima impeccabilitas dicitur impeccabilitas per eſſentiam: nam cũ 2. *2. Præmiſ.*

tale agens liberum essentialiter sit prima regula, ipsum sibi essentialiter est sua regula: vnde non ab alio, sed à se ipso absq; vlla dependentia regulatur. Et hæc impeccabilitas soli Deo potest conuenire; quia cum solus ille essentialiter sit primũ ens; solus ille essentialiter est prima regula. Secunda impeccabilitas, est impeccabilitas per participationem; quia scilicet non à se, sed ab alio habet, quod in agẽdo immobiliter, & inflectibiliter cum prima regula coniungatur: & de hac inquirimus; vtrũ possit creaturæ rationali, siue homini conuenire?

3. *3. Aduertendum.* Aduertendum tamen est hanc impeccabilitatem, cum sit talis per participationem, non posse vlli creaturæ conuenire, nisi ex dono Dei. Cum vero donum istud possit esse donum, vel naturaliter illi communicatum; ita vt talis impeccabilitas illi conueniat ex principijs sibi naturaliter concessis: vel solum supernaturaliter; ita vt illi solum conueniat per solam supernaturalem gratiam; quæstio proposita sub duplici sensu inquiri potest; An impeccabilitas creaturæ rationali possit cõmunicari? in priori; vt impeccabilitas creaturæ rationali communicari possit, vt naturaliter, & *Duplex sẽsus quæst.* per principia suæ naturæ intrinseca illi conueniat. In posteriori vero; vt impeccabilitas per supernaturalem gratiam, & per donum supernaturale communicetur illi. In priori sensu inquiritur; vtrũ possit Deus facere aliquam creaturam rationalẽ, quæ per suam naturam sit impeccabilis? in posteriori vero quæritur, vtrùm possit Deus facere, quod creatura rationalis impeccabilis sit per supernaturalem gratiam? Hanc quæstionem in 4. priori sensu olim explicauimus, dũ Scotum interpretaremur in 2. dist. 6. disp. 1. art. 1. vbi resoluimus dari nõ posse creaturam intellectiuam, quę per suam naturam absolutè sit impeccabilis: nunc solũ inquirimus; vtrùm Deus possit facere, vt creatura rationalis sit impeccabilis per gratiam.

§. 2.

Referuntur variæ opiniones.

5. *Quid sit certum.* In hac quæstione illud, tanquam certissimum habendũ est, potentiam peccãdi, si absolutè, & generaliter loquamur, posse omnino tolli à rationali creatura: etenim eam in Patria à beatis esse penitus sublatam, salua fide negari non potest, vt late ostendimus in 2. tom. de Beatitudine animæ q. 16. art. 2. cum sequẽtibus: vnde neminẽ inueni, qui absolutè, & simpliciter negauerit potentiã peccandi à libero arbitrio creato auferri posse. ¶ Contro- *In quo est controuersia.* uersum tñ est; an illa simpliciter possit auferri à viatore? In qua cõtrouersia plures inuenio sententias. Prima absolutè negat, potentiã peccandi tolli posse à viatore. Quã sententiam satis colliges ex *Vasquez Bellomont. 2. to. ad 3. p. disp. 120. c. 2.* *1. Opinio Bellomon.* vbi licet agat de B. Virgine; tñ ex ijs, quę docet, satis colligitur, eũ docuisse in nullo viatore potentiã peccãdi absolutè auferri posse: ꝓ qua sẽtẽtia refert *Durand. in 3. dist. 3. q. 4.* & affirmat eam plerisque Nouiorum placuisse, nullo tamen citato.

Secundã sententiam probarunt *Michael de Palat. in 3. dist. 3. disp. 4. concl. 1. & Medina 3. p. q. 27. ar. 4. concl. 3. pag. 602. col. 2. & satis videtur consentire Petrus Bergomensis in concordãtijs D. Thom. dub. 383. & 319.* qui putant viatorem, quandiu est in via, reddi nõ posse simpliciter impeccabilem; bene tamen secundum quid. Et pro hac opinione putant stare D. Thomam, & Durandum. 6. *2. Opinio. Palatius. Medina. Bergomẽs.*

Tertia sententia referri potest, vt potentia peccandi à viatore nequeat simpliciter auferri in sensu diuiso: si nimirum liberũ arbitrium secundũ se, & nude sumatur: bene tñ in sensu cõposito: si nimirũ sumatur prout per gratiã diuinã in bono cõfirmatur. Hanc opinionẽ satis insinuat *Suar. 2. to. ad. 3. p. disp. 4. sect. 4. §. ex quo tandem concludo pag. 67. col. 1. & clarius eam significat in 1. to. disp. 37. sect. 3. §. Dicendum ergo pag. 728. col. 2.* 7. *3. Opinio.* *Suarius.*

4. Opinio satis insinuatur à *Durando in 3. dist. 3. q. 4.* vbi docet viatorẽ ab intrinseco nõ posse reddi impeccabilẽ: bene tñ ab extrinseco; nimirũ per diuinam assistentiam: & subinde viatorem in eo solũ sensu nõ posse peccare, in quo currẽs nõ potest non currere, quandiu currit. 8. *4. Opinio. Durand.*

Has opiniones ex nostris Theologis potui colligere: singularum fundamenta adducemus inferius §. 7 9.

§. 3.
Vera quæstionis resolutio.

10. *Vera resolutio est affirmatiua.* His tamen opinionibus non obstãtibus, ego puto amplectendã omnino esse opinionem, quæ simpliciter, & absolute concedit, *Potentiam peccandi à puro viatore posse simpliciter auferri: ita vt homo viator simpliciter reddatur impeccabilis*. Hæc opinio inter Theologos communis est: quam non possunt non probare, qui absolute docent B. Virginē simpliciter fuisse impeccabilem, quos referemus inferius *art.4. §.1. in 4. sententia.* Quoniam vero aliqui dubitant eam esse de mente D. Thomæ; euidenter ostendemus eum hanc sententiam expresse approbasse: etenim *in 3. dist.3. q.1. art.2. q.3. ad 2.* hæc scribit verba: *Potentia peccandi dupliciter tollitur: vno modo, quia liberum arbitrium vltimo fini coniungitur; & hoc modo* (vt ait) *tollitur in patria. Altero modo, quia illi tanta infunditur gratia, quæ omnem ab eo defectum tollat.* Et ibidem docet: *Potentiam peccandi à B. Virgine sublatam fuisse, quamuis in via maneret.* Quid clarius scribi poterat? Accedat etiam id, quod ibidē in corpore scribit: docet enim *in prima sanctificatione gratiam B. Virgini collatam liberum arbitrium ad bonum inclinasse: non tamen fuisse sufficientem ad tollendam flectibilitatem eius ad malum: gratiã tamen in secunda sanctificatione illi superadditam ita potentiam liberi arbitrij impulisse, vt in contrarium flecti non posset.* Admittit igitur in secunda sanctificatione flectibilitatem ad malum fuisse penitus sublatam; idque per immobilem adhæsionem ad primam regulam: flectibilitas autem ad malum formaliter est ipsa potentia peccandi, vt diximus art. 1. huius quæstionis, & satis explicat D. Thomas loco citato, quatenus ipsam flectibilitatem ad malum (de qua in corpore) in solutione ad 2. appellat potentiam peccandi. Accedat etiam, quod scribit 1. 2. *q.114. artic.* 9: etenim docet hominem, qui naturaliter habet liberum arbitrium flectibile ad malum, duobus modis posse à Deo obtinere perseuerantiam in bono: vno modo in patria per gratiam consummatam: altero modo in via per diuinam motionem liberum arbitrium inclinantem in bonum vsque ad finem per donum perseuerantiæ, vt declarat ad 1: supponit igitur manifestè flectibilitatem liberi arbitrij ad malum simpliciter tolli per perseuerantiam in bono vsque in finem, qua inflectibilitas ad bonum determinatur. Satis igitur supponit flectibilitatem arbitrij ad malum tolli, tam in patria per gratiam consummatam, quam etiam in via per donum perseuerantiæ, quo liberum arbitrium vsque in finem in bono stabilitur inflexione vsque in finē perseuerante. Iam vero flexibilitas ad malũ non potest simul stare cum perpetua, & inflexibili adhæsione in bono: repugnat enim vt id, quod inflexibiliter adhæret bono, habeat in se flexibilitatem ad malum.

11. *Hæc fuit sententia. D. Thom.*

12.

D. Thom.

13. *Soluitur obiectio.* Nec obstat, quod *D. Thomas* 3. *p.* nunquam docuit fuisse B. Virgini cõcessum, quod non posset peccare: etenim satis est, quod alijs in locis id docuerit. Deinde, quia satis id colligitur ex eodem D. Thoma 3. p. q. 27. art. 5. ad 2. vt dicemus ar. 4. Quomodo autem sit explicandus in locis, qui in oppositum obijciuntur, explicabimus inferius in hoc art. Eandem sententiam absolute probat Alexander de Ales 3. p. q. 9. memb. 3. art. 2. §. 2. vbi ad primum argumentum generaliter docet *non posse peccare* non solum pertinere ad statum gloriæ; sed etiam ad statum perfectæ gratiæ, quæ in via dari potest: ob quam rationem asserit potentiam peccandi non dari in ijs, qui habent donum perseuerantiæ: & in corpore affirmat, eã non fuisse in sanctificatis in vtero. Satis id supponit D. Bonauent. *in 3. dist.3. art. 2. q.3.* dum B. Mariæ in secunda sanctificatione tribuit impotentiam peccandi aliquod peccatum: & Hieremiæ, & Baptistæ concedit impotentiam peccandi mortaliter. Idem satis supponũt Richardus, Paludanus, & cæteri, quos art. 4. pro B. Virginis impeccabilitate citabimus. *D. Bonau.* *Richard. Palud.*

14. Hæc opinio theologica ratione satis efficaciter conuincitur: quoniam potentia peccandi formaliter non est aliud, quam liberi arbitrij flexibilitas ad malũ: sed flexibilitas ad malum in via tolli potest per habitus perfectos charitatis, &

virtutum, saltem cum assistentia diuinæ prouidentiæ: ergo potentia peccandi nō solum in patria, sed etiam in via per gratiam tolli potest. Maior patet ex primo articulo: minor autem ex eo probatur; quia inter omnes constat flexibilitatem, & mutabilitatem in malum non esse de ratione liberi arbitrij, vt expresse docet *D.Thomas de Veritate q.24.art.3.ad 2. & de malo q.16.ar.5.* imo nec esse libertatē, nec partem eius docet *idem D.Thomas de Veritate q.22. art. 6. in fine, & in d.q.24. art.7.ad 4*: quin potius multis in locis docet, posse peccare esse libertatis defectū, vt scribit *1.p.q.62.art.8.ad 3*: quæ omnia euidenter inde demonstrantur; quoniam talis flexibilitas ad malū, nec est in Deo, quia essentialiter est impeccabilis; nec in beatis, qui impeccabiles fiunt per gratiā: cum tamen & in Deo, & in beatis detur liberum arbitrium. Porrò, si flexibilitas ad malum non est de intrinseca ratione liberi arbitrij; sed illius defectus; cur ab eo in via non poterit simpliciter auferri? profecto nulla ratio dari poterit, cur id fieri non possit, quod euidentius patebit ex solutionibus argumentorum: & satis videtur confirmari ex *Augustino in libro 83.quæst.q.36.* dum ait: *Quod nutrimentum charitatis est diminutio cupiditatis: perfectio vero, nulla cupiditas.* Satis igitur supponit in via (agit enim de viatoribus) posse in appetitu sensitiuo nullam reperiri inordinatam cupiditatem. & subinde nullam flexibilitatem ad malum.

D. Thom.

August.

§. 4.

Impugnatur secunda sententia.

15. *Contra tertiam sententiam. 1.ratio.*

EX præcedente resolutione infertur impugnatio secundæ sententiæ: etenim si potentia peccandi non solum in patria, sed etiam in via potest à libero arbitrio simpliciter tolli, ita vt in eo simpliciter non maneat, vt ostensum est: qui fieri potest, vt potentia peccandi à viatore solum auferatur secundū quid? etenim potentia peccandi (vt diximus) nihil aliud est, quam flexibilitas ad malū: quare si hæc simpliciter est amouibilis à libero arbitrio viatoris; cum nec sit de ratione illius pro statu viæ; nec pars eius, sed solum sit quidam defectus; vtiq; potentia peccandi in via erit à viatore simpliciter amouibilis, non vero secundum quid.

16. *2.ratio.*

Hoc etiam contra eandem sententiam ex eo euidenter ostenditur, quoniā Medinæ fundamentum supponit vnum falsum. s. impeccabilitatem, & inflexibilitatem liberi arbitrij in viatore solum esse ab extrinseco; nimirum à sola diuina assistentia: cum vero inflexibilitas, quæ solum est ab extrinseco, supponat flexibilitatem ad malum, quæ illi est intrinseca; & subinde supponat potentiam peccandi; vtique simpliciter, & absolute dici non potest impeccabilitas, sed solum secundum quid. Hoc inquam Medinæ fūdamentum falsô supponit, impeccabilitatem, & inflexibilitatem liberi arbitrij in via solum conuenire posse ab extrinseco: quoniam licet illa compleatur per extrinsecam assistentiam diuinæ prouidentiæ; in se tamen includit, quod liberū arbitrium immobiliter adhæreat bono per habitus intrinsecos virtutum, vt in sequenti articulo ostendemus. Destructo autem Medinæ fundamento omnino etiam destruitur illius opinio.

17. *3.ratio.*

Quæ etiam ex eo destruitur; quoniā admisso illius fundamento; adhuc liberū arbitrium dici debet simpliciter impeccabile, peccabile autem secundum quid: & ratio est, quia solum dicetur peccabile, si suæ naturæ relinquatur: secus quandiu diuinam assistentiam habet immobiliter sibi adiunctam: cum vero illam habeat adiunctam, non secundum quid, sed simpliciter, quia talis assistentia ex decreto diuino est perpetua; & ideo iam non habet, quod suæ naturæ aliquando relinquatur; non potest talis imppeccabilitas esse secundum quid talis, sed simpliciter.

Confirmatio.

Quod corroboratur exemplo, quod Medina sumit ex impotentia ad errandum, quam Concilium legitime congregatum habet ex diuina assistentia: etenim licet illa assistentia Spiritus Sancti sit extrinseca: nullus tamen absolute affirmabit Concilium legitime congregatum errare posse, sed simpliciter, & absolute fatendum est illud errare non posse; quamuis sublata assistentia errare valeat. Et ratio

est.

est, quia talis assistentia illi non conuenit secundum quid, sed simpliciter; cũ Deus supposita legitimitate simpliciter, & absolute promiserit. Quare licet daremus impeccabilitatem soli conuenire viatori per assistentiam extrinsecam, cum illa ex diuino decreto perpetuo assistat; illa satis est, vt viator per eam dicatur simpliciter impeccabilis, non vero secundum quid. Et subinde illa satis erit, vt potentia peccandi simpliciter sit sublata, & non solum secundum quid: & ratio est; quia talis assistentia, licet sit extrinseca, non tamen concurrit solum extrinsece, sed per intrinsecam motionem ipsius arbitrij perpetuo paratam, vt ait *D. Thomas* 1. 2. *q.* 114. *art.* 9. & inde est, vt ista diuina assistentia non extrinsece denominet arbitrium inflexibile ad malum; sed etiam intrinsece, de quo inferius iterum dicemus.

D. Thom.

§. 5.

Impugnatur tertia sententia.

18. *Contra tertiam sententiam.*

SEd nec placere debet tertia opinio, quæ affirmat potentiam peccandi non posse simpliciter auferri à viatore in sensu diuiso; bene tamen in sensu composito: etenim si Philosophia sensus diuisi, & compositi in ordine ad habendum, vel non habendum potentiam peccandi, & flexibilitatem ad malum, diligẽtius expendatur; ex sensu diuiso nullo modo conuinci potest, dari in viatore confirmato potentiam peccandi: imò potius ex eo bene explicato oppositum conuincetur.

19. *Præmissũ.*

Pro cuius explicatione, præmittendũ est, potentiam peccandi, siue flexibilitatem ad malum essentialiter non conuenire libero arbitrio creato; imò nec necessario, si modo sumatur absolute, & secundum suam naturam: quia vt sic solum illi conuenit non repugnantia negatiua ad posse peccare: si vero sumatur secundum statum sibi connaturalem, & quatenus est denudatum ab omni supernaturali gratia illud in bonum inclinante; tũc conuenit illi potentia peccandi positiua, & positiua flexibilitas ad malum. Prima pars huius Theologiæ ex eo patet: quoniam flexibilitas ad malum (quæ formaliter est potentia peccandi) absolute non est de intrinseca ratione liberi arbitrij in communi, prout à creato, & increato abstrahit: quoniam in Deo vere, & formaliter datur liberum arbitrium essentialiter impeccabile, vt fides docet. Sed nec est de intrinseca ratione liberi arbitrij creati, vt est communis Theologorum doctrina, quam superius ostendimus, & expresse docet D. Thomas in locis supra citatis: in quibus ostendit, tantum abesse, *vt posse peccare* sit de intrinseca ratione liberi arbitrij creati, aut formaliter sit libertas, aut pars libertatis; vt potius sit ipsius libertatis defectus, ab eo diuina gratia separabilis: nam de facto ab eo separatur in beatis, vt latè ostendimus in 2. to. de Beatitudine animæ q. 16. ar. 2. & actu separatum fuit à libero Christi arbitrio, dum fuit in via.

1. pars probatur.

Ex quo infertur confirmatio secundæ partis resolutionis datæ: etenim cum potentia peccandi sit defectus libertatis, non poterit esse naturalis proprietas illius: quia naturalis proprietas, est naturalis perfectio eius, cuius est proprietas. Quare si liberum arbitrium creatum secundum suam essentiam, & naturam cõcipiatur: naturaliter, & positiue non vendicat sibi potentiam peccandi, sed solum negatiue per solam non repugnantiam: nam ex eo, quod creatum est ex nihilo, per se habet, quod sibi non repugnet posse peccare. Ex quibus satis efficaciter infertur veritas tertiæ partis nostræ resolutionis; vt scilicet potentia peccandi solum comitetur liberum arbitriũ, quando existit in statu sibi cõnaturali: in quo tunc existit, quando est suæ naturæ relictum, & omnino denudatum ab omni supernaturali perfectione, & gratia illud supra suam naturam eleuante. 20. *2. pars probatur.*

Ex quo infertur, liberum arbitrium creatum duobus modis considerari posse in sensu diuiso: vno modo, prout consideratur secundum suam intrinsecam naturam, & secundum ea, quæ vt sic illi per se conueniunt. Altero modo, prout consideratur secundum statum sibi connaturalem; & prout sub illo existit, nam vtroque modo potest considerari abstrahendo à sensu composito, & ab ijs, quæ illi 21. *Sensus diuisus duplex.*

conue-

conueniunt, vt supernaturaliter est eleuatum. Interest autem plurimum inter vnum, & alterum sensum diuisum: nam si solum consideratur secundum sensum diuisum priori modo; *posse peccare* solum illi conueniet negatiue, & per solam non repugnantiam, quæ non potest ab eo separari, quantumuis per gratiam confirmationis factum sit impeccabile: etenim si liberum arbitrium in statu patriæ in sensu diuiso consideretur secundum solam suam naturam, & intrinsecam rationem, non repugnat illi posse peccare; quamuis per gratiam patriæ, nec vnquam peccabit, nec possit peccare: & ratio est, quoniam cum non repugnantia ad peccandum per se consequatur ad intrinsecam rationem liberi arbitrij creati; per nullam supernaturalem eleuationem potest amittere talem non repugnantiam; maxime cum illa simul possit stare cum impeccabilitate, & impotentia ad peccãdum, cũ formaliter non sit potentia peccandi, vt fatentur aduersarij, & cum illis *Suar. 1. tom. ad 3. p. disp. 37. sectio. 3. pag. 728. col. 2. A. B.* Porrò, si liberum arbitrium consideretur secundum sensum diuisum posteriori modo explicatum; potentia peccandi, & flexibilitas ad malum necessario, & positiue illud comitabitur, vt docent aduersarij, & nos libenter fatemur: etenim talis defectus per se consequitur liberum arbitrium, non absolute sumptum, sed prout est in suo statu connaturali, & subinde denudatum ab omni supernaturali perfectione. Verum cum possit à tali statu separari, quia potest per diuinam gratiam ad statum supernaturalem eleuari, poterit etiam separari à potentia peccandi: & ratio est, quia potentia peccandi solum comitatur liberum arbitrium ratione status connaturalis. Quare sicut per gratiam confirmationis exuit illum statum, quia iam non existit nudum, sed eleuatum, ita per talem gratiam absolute exuit flexibilitatem ad malum, & solum secum defert non repugnantiam ad posse peccare, & deflecti ad malum: quæ non repugnantia non comitatur potentiam peccandi proximam, sed solum remotam, & radicalẽ, vt aduersarij cum Suario fatentur. Ex

Inter vtrũque datur discrimen.

22. *Quomodo consideratur in primo sensu.*

23. *Quomodo in sensu secundo.*

quo infertur, gratiam confirmationis absolute excludere à libero arbitrio ipsum posse peccare, & posse ad malum flecti; ex ea præcise ratione; quia ab eo absolutè excludit existentiam in statu sibi naturali; cũ talis status per se includat existẽtiam omnino denudatam ab omni supernaturali eleuatione. Ex quo rursus infertur, liberum arbitrium coniunctum cum gratia confirmationis, à parte rei nõ habere flexibilitatem ad malum, & ex consequenti nec potentiam peccandi, quamuis habeat non repugnantiã ad peccandum.

Corollar.

Ex his iam facile colligitur, causam deceptionis fuisse, non distinguere duplicem sensum diuisum, qui nisi distinguatur, non potest deceptionem nõ causare. Aduersarij autem in duobus decepti sunt: primum est, quoniam in libero arbitrio per gratiam confirmato solum agnouerunt sensum diuisum secundum statum illi connaturalem: cum tamen admittendus etiam sit sensus diuisus, quo cõsideretur secundum ea, quæ illi intrinsece, & per se conueniunt, abstrahendo à quocumque statu: etenim non omnia, quæ conueniunt libero arbitrio secundũ vnum sensum, conueniunt illi secundum alterum, vt ex dictis patet. Alterum est, quia supponunt sensum diuisum ratione status connaturalis, manere in libero arbitrio simul cum confirmatione. Quod esse falsum, ex eo probatur, quia status connaturalis libero arbitrio per se includit carentiam omnis eleuationis supernaturalis: quam tamen non habet, cum per gratiam est eleuatus. Quare licèt liberum arbitrium confirmatum in gratia possit considerari sub hoc sensu diuiso; nimirum prout existit in suo connaturali statu, & secundum ea, quæ vt sic illi conueniunt: non tamen inde infertur, ea, quæ illi conueniunt secundum illum statum, conuenire eidem quando est sub confirmatione: quia illi vt sic solum conueniunt, quæ intrinsecam eius rationem comitantur: cum verò hæc non repugnẽt confirmationi, simul possunt stare cum illa: nam licet non repugnantia negatiua formaliter non conueniat libero arbitrio ratione confirmationis; illi tamen conuenit,

24. *Quæ fuerit causa deceptionis?*

1. decept.

25. *2. decept.*

uenit, vt eſt ſub confirmatione. Quare confirmatis habet non repugnantiam negatiuam ad peccandum; quia liberum arbitrium, quod eſt ſub confirmatione, habet non repugnantiam ad peccandum: non tamen habet potentiam peccandi. Quæ omnia in hac materia ſunt quamdiligentiſsimè aduertenda.

26. *Concluditur contra tertiã ſententiam.* Ex hac veriſsima Theologia (vt ad inſtitutum accedamus) neceſſario infertur, non eſſe admittendam tertiam opinionem, quæ affirmat, potentiam peccandi auferri poſſe à viatore in ſenſu compoſito; non tamen in ſenſu diuiſo: nam ſi huius opinionis authores per ſenſum diuiſum intelligunt liberum viatoris arbitrium conſideratum ſecundum ea, quæ per ſe illi conueniunt prout eſt liberum arbitrium, negandum eſt, viatori confirmato conuenire potentiam peccandi, & flexibilitatem ad malum in ſenſu diuiſo: quoniam liberum arbitrium viatoris nō vendicat ſibi talem flexibilitatem ad malum, & poſſe peccare; ſed ſolum ſibi vendicat non repugnantiam negatiuam ad peccandum; quę, ipſis aduerſarijs conſentientibus, non eſt potentia peccandi, vt ſupra aduertimus: & probari poteſt, tum quia potentia peccandi eſt defectus poſitiuus, cum tamen illa non repugnantia ſit quædam negatio; tum etiam, quia potentia peccandi non eſt de ratione liberi arbitrij, nec proprietas eius, ſed ſolum eſt defectus concomitans illud, non abſolute, ſed prout ſuæ puræ naturæ relinquitur ſine vlla ſupernaturali eleuatione, & quatenus exiſtit in ſuo connaturali ſtatu, vt diximus.

27. ¶ Si vero per ſenſum diuiſum intelligunt liberum arbitrium conſideratum, non præciſe ratione ſuæ intrinſecæ naturæ, ſed ratione ſtatus ſibi connaturalis, admittimus quidem liberũ arbitrium, vt ſic, ſibi vendicare flexibilitatem ad malum, & potentiam peccandi: negamus tamen talem flexibilitatem reperiri in libero arbitrio, quod per gratiã eſt impeccabile: quia liberum arbitrium per gratiam eleuatum non exiſtit in ſuo ſtatu connaturali, ratione cuius vendicat ſibi flexibilitatem ad peccandum.

§. 6.

Impugnatur quarta ſententia.

Sed nec placere debet quarta opinio, quam probauit Durandus, quatenus affirmat, viatorem non poſſe reddi impeccabilem ab intrinſeco, ſed ſolum ab extrinſeco per diuinam aſsiſtentiam; quæ (vt vult Durandus) non ſatis eſt, vt viatorem reddat ſimpliciter impeccabilem. 28. *Impugnatio quartæ opinionis Durandi.* Hęc, inquam, opinio placere non poteſt, quia duplici nititur falſo fundamento. Primum eſt, immobilitatem in bono, & inflexibilitatem ad malum, quam impeccabilitatẽ appellamus, viatori conuenire non poſſe, niſi tantum ab extrinſeco: quod eſſe falſum mõſtrabimus in ſequenti articulo, vt ſupra aduertimus §. 4. contra ſecundam ſententiam. Secundum eſt, quod impeccabilitas ab extrinſeco non ponit neceſsitatẽ, niſi ſecũdum quid; ad eum modum, quo Petrus neceſſario currit, quando currit: oppoſitum enim dicemus in articulo ſequente.

Reſolutio dictorum.

29. *Confirmatio reſolutionis poſitæ §. 3.* ¶ Ex his iam patet confirmatio reſolutionis poſitæ §. 3. quæ ſimpliciter, & abſolute admittit potentiam peccandi, & flexibilitatem ad malum poſſe auferri à viatore ita, vt in via per diuinam gratiam reddatur ſimpliciter impeccabilis; quam reſolutionem & ratione confirmauimus, & ſingularum trium opinionum impugnatione. Quare ſolum ſupereſt, vt ſingularum fundamenta, & referamus, & diſſoluamus.

§. 7.

Referuntur argumenta, quibus prima ſententia nobis contraria confirmatur.

30. *Ad arg. oppoſita.* Pro confirmanda prima opinione, quæ ſimpliciter negat potentiam peccandi à viatore tolli poſſe, ita vt ad peccandum liber non maneat, varia adducuntur argumenta. plura refert *Vaſquez, Bellomontanus 2. to. ad 3. p. diſp. 20. c. 2. à n. 14. vſque ad 21.* *Bellomon.* Plura etiam refert Medina author ſecundæ opinionis poſitæ ſupra §. 2. Sed primo loco afferemus argumenta Bellomontani: deinde afferemus argumenta Medinæ.

Pri-

31. 1. argum. Bellom. Primum argumentum est: quoniam liberum hominis arbitrium vno tantum ex tribus modis potest amittere libertatem ad peccandum: vel visione clara Dei: vel vnione hypostatica: vel perturbatione cogitationis: sed viator caret visione clara Dei, vt patet: caret etiã vnione hypostatica, vt notum est: nec potest semper esse in perturbatione cogitationis, quæ deliberationem tollat: ergo nullus viator potest simpliciter carere potentia ad peccandum. Ita Bellomontanus n. 14.

32. 2. arg. Secundum argumentum ex eodem n. 15: quoniam viator nihil habere potest, siue intrinsecum, siue extrinsecum antecedens suam libertatem, per quod illam amittat, vt peccare nequeat: ergo viator nullo modo potest amittere libertatem ad peccandum. Consequentiã inde probat: quoniam ex ijs, quæ latè docuit 1. *tom. ad* 1. *p. disp.* 68. *c.* 4. *&* 5. *& disp.* 89. *c.* 10. *n.* 93. sola necessitas antecedens libertatem ipsius viatoris potest ab eo tollere libertatem ad peccandum; non vero necessitas ipsam libertatẽ consequens: quæ fuit expressa doctrina D. Anselmi in lib. de concordia præscientiæ, siue prædestinationis, & liberi arbitrij cap. 1. antecedens vero, vt notum supponit tanquam alibi à se probatum.

33. 3. arg. Tertio in d. n. 15. ita arguit: quoniam ex diuina prouidentia extrinseca, aut ex concursu Dei cum humana voluntate libertas viatoris impediri non potest: ergo nec ab eo potest tolli libertas ad peccandum. Consequentia est nota: antecedens (vt ait) satis à se probatum est 1. to. ad 1. p. disp. 99. c. 8.

34. 4. arg. Quarto arguit in eodem loco: quoniã libertas ad peccandum non potest tolli ex eo, quod fomes in viatore ligetur, aut extinguatur: quod (vt ait) satis cõfirmat Durandus. Fundamentum est: quoniam anima sine fomite secundum se habet libertatem ad peccandum, nõ minus quam Angelus, qui sine fomite, & incẽdio carnis peccauit.

35. 5. arg. Quinto; quoniam libertas nostra non potest ad vnam partem necessario inclinari virtute alicuius habitus; quod affirmat esse manifestum, & à se probatum 1. *tom. ad* 1. *p. disp.* 88. *c.* 5. Fundamentum est, quia licet habitus minuat inclinationem ad malum, sicut habitus malus minuit inclinationem ad bonum: tamen nõ potest illam penitus extinguere, vt putat se probasse 2. *tom. ad* 3. *p. disp.* 118. *cap.* 3. *ex doctrina à se tradita* 1. 2. *disp.* 132. *c.* 7.

Sexto; quoniam si tolleretur libertas ad peccandum à viatore confirmato; id esset per amorem Dei, in quo continuo, & omni tempore insisteret: sed ex hoc non tollitur libertas ad peccãdum: quod ex eo ostendit; quia viator in hoc amore & Dei contemplatione non necessario semper manet, sed libere: non potest igitur per talem amorem, & continuam cõtemplationem amittere libertatem ad peccandum. ¶ Hęc sunt argumenta, quibus Bellomontanus putat se efficaciter probasse, à viatore non posse tolli libertatem ad peccandum; quantumcũque in gratia confirmetur. 36. 6. arg.

§. 8.

Afferuntur argumenta Medinæ.

His argumẽtis adiungi possunt argumenta, quibus Medina nititur eandem sententiam confirmare. 37. Argumẽta Medinæ.

Primum est, quoniam si viatori posset simpliciter cõuenire impeccabilitas, posset ab eo auferri libertas: & subinde posset dari viator, qui mereri non posset, quod statui viæ repugnat. Hęc posterior sequela ex se est nota; quoniam ad meritum requiritur libertas; & per consequẽs si cum impeccabilitate non potest stare libertas, vt in prima sequela probatum est; vtique cum eadem non potest stare meritum. Quod vero prior sequela sit admittẽda, ita ostenditur: quoniam oblato aliquo obiecto, circa quod viator teneretur actionẽ elicere; aut potuit actionem non elicere; aut non potuit. Si potuit, potuit peccare, & subinde in eo non erat impeccabilitas. Si vero non potuit non elicere talem actionem: ergo non habuit libertatem: etenim qui liber est ad aliquid agẽdum, sicut potest illud agere; ita potest illud non agere: inde enim laudem, & præmium meretur, si agit: pœnã verò, & vituperium, si non agit. Quod etiam cõfirmatur; quoniam, si simpliciter 1. argum.

est

est impeccabilis, necessario tendit in id, ad quod ex præcepto tenetur: quia si potest non agere, iam potest peccare.

38. 2. arg. Secũdum argumentũ ex eo sumitur, quia proprium est viatoris posse peccare: ergo repugnat aliquẽ simpliciter esset viatorẽ, & simpliciter esse impeccabilẽ.

39. 3. arg. Tertio arguitur: quoniam de ratione liberi arbitrij creati est, quod sit flexibile ad malum, & ad bonum: iam vero flexibilitas ad malum est potentia peccandi: ergo fieri non potest, vt in viatore detur impeccabilitas simpliciter.

40. 4. arg. Quarto arguitur: quoniam à viatore non potest omnino tolli omnis defectus in ratione: etenim nullus habitus dari potest, per quem ratio viatoris semper stet in actu videndi ea omnia, quæ ad eius statũ pertinẽt: igitur sẽper possibilis est aliquis defect⁹ in ratione. vel erroris, vel ignorãtię; vel saltẽ incõsiderationis, & inaduertẽtiæ: si vero ratio potest deficere, volũtas etiã in sua electione deficere potest; quoniã voluntas ductũ rationis sẽper sequitur: ergo à viatore simpliciter tolli nõ potest potẽtia peccãdi; & per cõsequens nõ potest fieri simpliciter impeccabilis.

41. 5. arg. Quinto; si viator posset reddi simpliciter impeccabilis, talis fieret per aliquem habitũ virtutis gratis illi collatum, cum quo non staret peccabilitas: sed nullus habitus ad id est sufficiens; etenim nec iustitia originalis Adamo collata sufficiens fuit, vt illum redderet simpliciter impeccabilem; cum de facto peccauerit.

42. 6. arg. 6. & vltimo: in libera potestate eius, qui cõfirmatus, fact⁹ est impeccabilis nõ est, posse tollere à se cõfirmationẽ, & impeccabilitatẽ, vt patet ex Aug in lib. de bono perseuerãtię c. 6: ergo non est in libera potestate cõfirmati non peccare: & subinde nõ est liber ad non peccandum. Probatur sequela: quoniã ex regula Logicorũ, quando ex aliquo antecedente in bona cõsequentia infertur aliquod cõsequens; si antecedẽs est simpliciter necessariũ, consequens etiã tale erit: sed ex impeccabilitate sequitur nõ posse peccare, vt dixim⁹: ergo, si factus impeccabilis nõ potest à se tollere ipsam impeccabilitatẽ; non potest à se tollere carentiã libertatis ad nõ peccãdũ. Hæc sũt argum. Medinę.

§. 9.

Soluuntur argumenta Bellomontani.

HÆc argumenta, quæ in contrariũ adduximus, eodem ordine dissoluemus; & primo dissoluemus argumenta Bellomontani: deinde Medinę. 43. *Solutio argumentorũ Bellom.*

Ad 1. Primum argumentum satis est futile: petit enim principium: negandum est igitur, liberum hominis arbitrium illis tantum tribus modis posse amittere libertatem ad peccandum: quia potest etiã illam amittere per immobilem alligationem arbitrij ad primã regulam, vt supra ostendimus, & communiter admittunt Theologi. Quare Bellomõtanus ne principium peteret, deberet nostram sententiam impugnare.

Pro solutione secundi, nonnulla præmittuntur.

¶ Pro solutione secundi argumenti admittimus, duplicem distinguendam esse necessitatẽ: vnam antecedentẽ, alterã cõsequentẽ: illam enim doctissimè admittit *D. Anselmus in d. lib. de cõcordia præsciẽtiæ & prædestinationis c. 1. pag. 193. col. 1. A:* dicimus tamen duplicẽ illam necessitatẽ admittẽdã esse in sensu explicato ab ipso D. Anselmo, qui lõge aliter eã explicat, atq; Bellomõtanus: etenim apud D. Anselmũ necessitas antecedens illa dicitur, quę ortũ habet ex antecedẽte simpliciter necessario; qualis est necessitas ortus solis pro die crastina: hæc enim oritur ex causa naturaliter necessaria: necessitas vero cõsequens illa dicitur, quæ nõ oritur ex antecedẽte simpliciter necessario, sed necessario solũ ex suppositione: qualis est necessitas rei futuræ, supposito quod sit futura: & necessitas rei præsentis, supposito quod sit pręsens: & ad hãc necessitatẽ reducit necessitatẽ futuritionis rei, quam Deus sciuit esse futurã: vide D. Anselmũ in loco citato. Itaq; necessitas tũc dicitur consequens, cum oritur ex suppositione rei, quæ vel est contingens, vel libera, ita vt ex se possit esse, vel nõ esse. ¶ Ex quo infertur, necessitatem nõ peccandi in via, esse non posse necessitatem antecedentẽ; quia nulla causa dabitur, quæ ex sua natura necessitet ad non peccandum: quare talis necessitas semper erit cõsequẽs, vt q

44. *Pro solutione 2. arg. præmittũtur nonnulla.*

D. Anselmus.

Duplex necessitas, antecedẽs, & consequẽs.

ex aliqua libera ſuppoſitione oriatur.

45. *Opinio Bellomontani.* Aduertendum tamen eſt, Bellomontanum exiſtimare, neceſsitatem ad non peccandum, quæ dicitur cõſequens, quia oritur ex ſuppoſitione libera, per ſe dependere ex libertate ipſius liberi arbitrij, quod ad non peccandum neceſsitatur: quaſi voluntas Dei ideo ſe determinet ad dandum huic homini donum confirmationis, quia nouit illũ cum tali dono libere non peccaturum, ſed bonũ operaturum: quæ eſt imaginatio Bellomontani, quam noſtris his temporibus plures ſequuntur. *Non recipitur Bell.* Qua ſuppoſita Theologia, neceſsitas iſta ad non peccandũ dicitur neceſsitas conſequens, quæ tantum abeſt, vt tollat libertatẽ ad peccandũ, vt potius eam ſupponat, & ea ſuppoſita neceſsitatẽ conſequatur. Hæc tamẽn Bellomontani Theologia à viris doctiſsimis reijcitur, & mihi nunquam placuit, contra quam alio loco plura ſcripſi: quapropter admitto, neceſsitatem iſtam eſſe conſequentem, ortam ex libera ſuppoſitione; non quidẽ pẽdente ex libera determinatione ipſius confirmati; ſed ex libero Dei decreto, quo ſtatuit huic iuſto conferre gratiam doni perſeuerãtię, vt p illud defectus flexibilitatis in malum ab eius arbitrio tolleretur, & confirmaretur in bono: cum qua confirmatione, licet non poſsit ſtare libertas ad malum; ſtare tamen poteſt ſumma libertas ad bonum, vt dicemus §. 10. Et in hoc deficit Bellomõtanus, quod exiſtimat, neceſsitatem conſequentẽ eſſe illam, quæ ſequitur libertatem noſtram, ita vt inferatur ex ſuppoſitione pendente ex noſtra libera voluntate; quod eſſe falſum inde probatur; quoniam neceſsitas, quod fiat id, quod Deus præſciuit, nõ eſt neceſsitas antecedẽs, ſed conſequẽs: & tamen ex noſtro libero arbitrio nõ pendet poni, vel non poni præſcientiam diuinam, quicquid ille oppoſitum doceat; ſed pendet ex libera Dei voluntate noſtrum liberum arbitrium ſuauiter determinãte, & cõſentaneẽ ad naturam illius: quod modo ſupponimus tanquam alibi à nobis confirmatum.

46. *Duplex neceſsitas.* Quare neceſsitas conſequens, eſt duplicis generis: vna eſt, quæ ex noſtra libertate dependet: qualis eſt neceſsitas currendi, quando Petrus currit: nã licet Petro currente neceſſe ſit Petrum currere: tamen quod Petrus currat, ex libera ei' volũtate pẽdet: Altera eſt, quæ nõ pẽdet ex noſtra libertate; ſed ex libera Dei volũtate, qualis eſt neceſsitas futuri, quod De' nouit eſſe futurũ: hęc enĩ (vt dixim') nõ pẽdet ex noſtra libertate, ſed ex libertate Dei, qui poteſt omnia ſuauiter determinare ad quam voluerit partẽ. Ad hanc neceſsitatẽ pertinet neceſsitas, quod cõfirmatus in gratia ſemper operetur bonũ: idq; cũ libertate, tũ quoad exercitium; tũ quoad ſpecificationem diſparatam ſub eodem genere, de quo in ſequenti §. 10.

Si vero inquiras, quænam neceſsitas conſequens ſtet cum libertate ad peccandum? & quę non ſtet cum illa? reſpõdebo, neceſsitatẽ conſequentẽ, quæ ex noſtra libertate ſimpliciter pendet, poſſe ſimul ſtare cum potentia peccandi: etenim qui libere peccat, licet quando peccat, neceſſario peccet; libere tamẽ peccat, quia poteſt ab illo peccato deſiſtere. Deinde dico, neceſsitatẽ conſequentẽ, cuius ſuppoſitio à noſtra libertate non pendet, ſed à libertate voluntatis diuinæ, tũc poſſe ſtare cũ potentia peccandi, cũ ſuppoſitio, à qua oritur, omnino eſt intrinſeca ipſi libero arbitrio; ita vt nihil in eo ponat, quo immobiliter fiat inflexibile ad malum: ſecus dicendum eſt, quando ſuppoſitio, ad quã neceſsitas conſequitur, eſt intrinſeca ipſi libero arbitrio, & eius naturæ, vt illud ita immobiliter confirmet in bono, vt nequeat deflecti ad malũ: hæc enim neceſſitas omnino tollit potentiam peccandi, quæ eſt libertatis defectus, & quædam imperfectio ab ea ſeparabilis; manẽte tamen integra libertate ad bonum, vt ſtatim dicemus. 47. *Optima interrogatio.* Et cum hæc doctrina doctiſsimis placeat Theologis, Bellomontan' appertiſsimè petit principiũ, dũ abſolutè docet, neceſsitatẽ conſequentẽ eſſe illam, quæ ita ſequitur noſtrã libertatẽ, vt ex ea pendeat poni, vel non poni ſuppoſitionem, ad quam conſequitur. *Bellomon. petit principium.* Nec eſt quod dicat, ſuam explicationem eſſe D. Anſelmi; qa in hoc aperte fallitur: ſicut etiam fallitur dum ait, neceſsitatem antecedentem, quæ libertatem tollit, eſſe eam, quæ pręcedit noſtram libertatẽ

in hoc sensu, vt nascatur ex aliquo, quod poni, vel non poni non pendet à nobis: etenim D. Anselmus necessitatē antecedentem longe aliter explicauit, vt supra aduertimus. Et falsitas illius explicationis ex eo conuincitur; quia necessitas, quod fiat, quod Deus prǽsciuit futurum, apud D. Anselmum nō est necessitas antecedens, sed consequens: & tamen suppositio præsciētię diuinę non pendet ex nostra libertate, vt contra Bellomontanum sæpè aduertimus.

¶ *Solutio secundi argumenti.*

48. *Solutio secundi arg.* His ita præmissis, iam facile patet solutio secundi argumenti, quod est totum Bellomontani fundamentū: admittimus enim, viatorem nihil, siue intrinsecū, siue extrinsecum, habere posse antecedens libertatem eius, quod illi sit causa necessaria, necessario tollens potentiam peccādi: etenim, vt supra diximus, nulla dari potest causa, quæ ex sua natura necessitet liberum arbitrium ad non peccandum, quæ sola ex mente Anselmi dici potest necessitas antecedens. Et in hoc sensu concesso antecedente, neganda est consequētia: ad illius probationem negamus, solam necessitatem antecedentem in sensu D. Anselmi à nobis explicato, tollere libertatem ad peccādum: hanc enim simpliciter tolli posse per necessitatem consequentem, satis patet ex ijs, quæ præmisimus, vbi ostēdimus, D. Anselmum oppositum nō docere. *Aduertendum.* ¶ Et vt resolutio ista fiat euidentior, aduertēdum est, necessitatem antecedentem ex sua natura habere, quod antecedat omnem libertatē; tam ipsius viatoris, qui, ex nostra sentētia necessitatur ad non peccandum, quā Dei, qui viatorem ipsum libere facit impeccabilem. Quare non omnis necessitas antecedens libertatē nostri liberi arbitrij, dicitur necessitas antecedens: quoniā necessitas futuri, quod Deus nouit esse futurum, non consequitur nostram libertatem, sed eam antecedit: & tamē dicitur necessitas consequens: quia licet interdū antecedat libertatem nostram; non tamē antecedit omnem libertatem: quia non antecedit diuinam. Quod in hac materia, pro tollenda confusione est quamdiligentissime aduertendum.

Ad 3. argumentum non solum negandum est antecedens; sed etiam neganda est consequentia. Negandum est antecedens: quoniā supponit, per solam extrinsecam Dei assistentiam non posse tolli potentiam ad peccandum: cuius oppositum ostendimus §.4. Neganda est etiam consequentia, quāuis antecedens admittatur; quoniam potentia peccandi tollitur tum intrinsece, tum extrinsece, vt vidimus sup. eodē §.4. & ar. seq. repetemus. 49. *Ad 3. arg*

Quartum argumentum satis est futile: quoniam licet impeccabilitas dari possit in eo, qui nunquam habuit fomitem; & ideo absolute tolli possit absque vlla ligatione aut extinctione fomitis: tamen in homine viatore, in quo datur fomes, licet dari non possit cum sola fomitis ligatione; datur tamē simul cum illius extinctione; quare negandū est antecedēs. 50. *Ad 4.*

Quintū argumentum solum probat nō posse liberum arbitrium creatum reddi impeccabile ab intrinseco per solum habitum viæ: quod licet plures negent; nos tamen admittemus infrà art. 3. 51. *Ad 5.*

Ad 6. primo negari potest, libertatem ad peccandum, tolli posse per solū amorē Dei: quia verior est opinio, quod impeccabilitas nō tollitur solum ab intrinseco; sed ab intrinseco, & ab extrinseco simul. Respondetur secūdo, admissa maiore, negando minorē. Ad probationē dicimus, viatorē factū impeccabilē liberè quidem amare, immobiliter tamen; quod satis est, vt potentia peccandi ab eo auferatur. 52. *Ad 6.*

§. 10.

Soluuntur argumenta Medinæ: & pro solutione primi expēditur, an cū impeccabilitate stare possit libertas, & meritū?

Restant soluēda argumēta, quę ex Medina adduximus §.8. & pro solutione primi expēdemus, & dissoluemus difficultatē, quā petit 1. argum. quomodo. s. cum impeccabilitate arbitrij possit stare libertas, & meritū? De qua difficultate variæ sūt Theologorū sentētię. 53. *Optima difficultas.*

Sunt nonnulli, qui volunt, in confirmatis non manere libertatem ad malum; quia in illis per confirmationem necessitatur voluntas ad non peccandum; ita simpliciter docet *Alexander de Ales* 3. p. 54. *1. opinio.* *Alensis.*

Alensis. q.9.memb.3.art.2.§.2. Ex quo colligit Medina in d.art.4.pag. 604.col.2. Alexandrum negare cõfirmatis libertatẽ ad implenda pcepta;& subinde credere, illos non posse mereri in præceptorum adimpletione. Sed non est, quod Medina doctissimo Alensi hoc imponat: quoniam ex eodẽ 2.p.q.73. multis in locis colligitur, talem necessitatem, cum sit necessitas gratiæ, non tollere libertatem naturę, quæ posita est in immunitate â coactione: vnde adhuc libere non peccãt, quia id, quod est abstinere â malo, non coacte faciũt. Sed verum hęc Alexandri doctrina admittenda sit? inferius expendemus.

Medina falsum imponit Alẽsi.

55. 2. opinio Almaini. Secundo loco accedit *Almainus in 3. dist.12.q.1.fol.29.col.4.*& docet, in confirmatis impeccabilibus stante dictamine, quod aliquid est faciendum, non esse libertatem ad non faciendum:& subinde eos adimplere præcepta, non libertate contradictionis, sed libertate complacentiæ, quæ in beatis reperitur: & inde infert, actus istos in confirmatis de lege nõ esse meritorios.¶ Hæc tamen opinio defendi nequaquam potest, vt bene aduertit *Medina 3.p.q.27.art.4.pag.605.col.1:* nam absurdum est dicere, B. Virginem, & Apostolos, qui per gratiam confirmati erant, de lege non meruisse, sed præter legem, merito quodam impropriè sumpto: hoc enim in illorum detrimentum cederet: & absurdius esset id dicere de Christo Domino: quod ex eo vel euidẽtissime probatur; quoniam opera Christi, erant vere & proprie opera moralia ab habitu virtutis elicita; & subinde de lege erant digna laude. Et hoc ipsum simili modo dicendum est de operibus B. Virginis. Cur igitur non fuerunt de lege, meritoria? porrò si talia fuerunt, falsissimum est, ea ex vera, & propria libertate non fuisse profecta: etenim meritum, & laus, absque libertate, & rationis dominio non datur, vt omnes concedunt, & inspecta lege concedit ipse Almainus.

Non recipitur. Medina.

1. arg.

56. 2. arg. ¶ Accedit secundo: quoniam apud Isaiã 53. *Christus oblatus est, quia ipse voluit:* ergo libere passus est. Et Paulus 1. Cor.9. *Castigabat corpus suum, & in seruitutem redigebat; ne reprobus efficeretur.* Et 2. Cor. 12. *Rogauit Deum, vt stimulus carnis ab eo auferretur:* quæ omnia non stant sine libertate, & merito.¶ Accedit tertio: quoniam prædestinatio non tollit libertatẽ, aut circa peccatum, aut circa bonũ opus finale, vt fides docet; quamuis prædestinatus non possit non vitare tale malum, & non facere tale finale bonum: ergo cõfirmatio in gratia non tollet eandem libertatem, quantumuis confirmatus non possit non vitare peccatum: eadem enim est vtrobique ratio: maxime si vera est quorundam opinio, omnem prædestinatum in fine vitæ cõfirmari, ne possit peccare. 57. 3. arg.

¶ Denique de obstinatis patet, quod libere peccant, etiam, qui sunt in inferno: quia peccatum de sua natura habet, quod sit voluntarium: ergo confirmati liberè faciunt opus bonum, & vitãt malum adimplendo præcepta: nam sicut peccatum & malum morale adeo est voluntarium, vt nisi sit voluntarium, peccatum nõ sit, vt ex Augustino communiter docetur: ita etiam bonum opus virtutis adeo est voluntarium, vt nisi voluntarium sit, non sit bonum opus. 58. 4. arg.

¶ Quare constituendum est tanquam indubitatum, in iustis confirmatis, & impeccabilib⁹ adhuc manere libertatem quoad exercitium, quæ ipsa cum per se sit radix meriti, in illis meritũ causabit. Reijcienda est igitur opinio Almaini. 59.

60. 3. opinio Soti. Tertio loco difficultas ista explicatur â Soto *lib.3. de natura, & gratia cap.7.pag. 200.col.1.* qui admittit, in confirmatis, & impeccabilibus dari quidem carentiã libertatis, nõ omnimodam, sed ad malum: idque ratione cõfirmationis, qua peccare non possunt: addit tamen hanc carentiã libertatis non tollere rationẽ meriti: etenim (vt ait) licet Apostoli, quia cõfirmati ne mortaliter peccarent, non poterant transgredi legem ad mortale obligantẽ; poterant tamẽ pati difficultatẽ, & laborẽ, in custodia talis legis, quam ex obediẽtia obseruabant, & ob hanc rationẽ merebãtur. Ex qua resolutione Soti colligit Medin. *in d.ar.4.pag.605.col.2.* Sotũ docere, cõfirmatos non habere libertatem quoad substantiam actus præcepti, sed solũ quoad modũ implendi: s. hoc tempore: cum hac difficultate: cum hoc labore: ex obedientia, &c. Et absque dubio hæc videtur

menti

61. *Non recipitur.* mens Soti, si diligentius expendatur.

¶Sed hunc dicendi modum nihil valere, affirmat Medina loco citato; & merito: nam cum hæc omnia pro tempore, quo præceptum obligabat, necessario comitarentur ipsam substantiam actus simul cũ obedientia: sicut non poterant nõ adimplere præceptum quoad substantiã operis; ita etiam non poterant non obedire, aut non pati talem laborem: igitur nulla dabitur ratio, cur mererẽtur ratione obedientiæ, & laboris, nõ vero ratione ipsius actus præcepti, quẽ adimplebant. Nisi dicas, eos nihil mereri, nisi tunc aliquid facerent, ad quod nõ tenebãtur, & quod sine peccato poterant omittere: nimirũ, quia alacriori animo obediebant, & maiorem amplecterentur laborem, quam præcepti impletio postularet. Sed hæc dicere, adeo est absurdum, vt impugnatione non indigeat: etenim Apostoli aureolam martyrij meruerunt propter actum ipsius martyrij; & aureolam Doctorum propter actũ prædicationis, ad quẽ tenebantur; & ideo actus præcepti immerito suo defraudantur merito. Addimus, quoniam Paul. ad Philip. 2. asserit: *Deum exaltasse Christum Dominum, & dedisse illi nomen super omne nomen propter obedientiam eius vsque ad mortem.* Et ad Hebr. 2. *Vidimus Iesum propter passionem mortis gloria, & honore coronatum.* Christus igitur meruit propter actũ præcepti sibi impositi, quod nõ poterat non adimplere. Quare Soti opinio non est recipienda.

Ad Phil. 2.

Hebr. 2.

62. *4. opinio quorundã.* Quarto loco sunt alij, quos refert Medina in d. art. 4. pag. 606. col. 1. qui dicũt, confirmatos, & impeccabiles, quanuis de lege peccare non possint; tamen præter legem habere potentiam peccandi: sicut de lege nullus potest furari; bene tamen præter legem: & addunt, hanc libertatem satis esse ad meritum. ¶ Cæterũ solutio ista adeo est inepta, vt non indigeat impugnatione: nam quando dicimus aliquẽ de lege non posse peccare, agimus de libertate, & de potestate tributa à lege, & est sensus, quod lex non facit alicui facultatem, vt peccet; nec illum relinquit liberum, vt possit peccare absque punitione: quæ libertas, non est libertas naturalis, quæ propria est liberi arbitrij, sed est libertas debiti, vt docet *Bellarminus lib. 2. controuers. c. 29. post principium, pag. 1242. D. in fine*: etenim quando lex aliquid non prohibet, liberi sumus, vt possimus illud facere: liberi, inquam, libertate impunitatis; quatenus possumus illud impune facere. At vero quando aliquid prohibetur à lege, per ipsam prohibitionem tollitur à nobis libertas debiti; quatenus supposita lege non debemus illud facere, quanuis absolute, & per libertatẽ naturalem liberi arbitrij illud facere possimus, legem tamen frangendo. Quare licet lex tollat à nobis libertatem impunitatis; non tollit potentiam, vt frangendo legem illud faciamus. At vero confirmatio in bono, & impeccabilitas, omnino tollit potentiam peccandi, ita vt nec ex lege, nec præter legem peccare posit, qui factus est impeccabilis. Quare authores illius explicationis non satis philosophicè, nec satis theologicè dicunt, confirmatos, & impeccabiles, ex lege quidem non posse peccare; bene tamen præter legem: hoc enim etiam conuenit non confirmatis, & peccabilibus: nullus enim est, qui ex lege peccare posit; sed omnis, qui peccat, præter legem, imo etiam contra legẽm peccat. Quare iste dicendi modus, vt parum philosophicus, & theologicus est reijciendus.

63. *Non recipitur.*

Bellarm.

Quinto loco fuerunt nonnulli, quos idem Medina refert in d. art. 4. pag. 605. col. 1. in fine, qui existimant, confirmatis, & impeccabilibus, negari non posse libertatem, tum contradictionis, tum cõtrarietatis: dicunt tamen, eos ideo peccare non posse, quia ipsa confirmatione, & impeccabilitate facti sunt exempti ab omni lege; & subinde non peccare, siue hanc, siue illam præcepti partem eligant; ideo, quia iam illud contra Dei prohibitionem non operantur. ¶ Verum hæc opinio satis videtur accedere ad hæresim Bengardorum, & Beguinarum, de qua in Clementina *Ad nostrum*, de hæreticis: hi enim hæretici asserebant, posse aliquem ad tam magnum perfectionis gradũ peruenirẽ, vt ab omni legẽ humana prorsus sit solutus: quẽ errorem damnauit Conc. Viennense in d. Clementina *Ad nostrũ.* 64. *5. opinio.*

Reijcitur.

Si igitur hæresis est, confirmatos in gratia solutos esse ab humanis legibus: à fortiori hęresis erit, eos à legibus diuinis, & naturalibus esse solutos: maxime cum præcepta naturalia, saltem primæ tabulę, sint omnino indispensabilia, etiam per diuinā potentiā. Quomodo igitur Deus confirmando aliquem in gratia, & eum reddendo impeccabilem, potest efficere, vt ille non colendo Deum, aut colendo Deos falsos, aut peierando, non peccet? Quarę Medina merito hanc opinionē reiecit tanquā sacræ Scripturæ repugnātē.

65. 6. opinio Nominalium. Sexto adhuc loco est modus dicendi Nominalium, qui volunt, cōfirmatos, & per gratiam impeccabiles, ideo peccare non posse; quia Deus statuit non cōcurrere cum illis in præuaricatione positiua alicuius præcepti; sed solum in adimpletione illius. Et addunt, in omissione præcepti obligantis ad culpam, statuisse Deū producere in illis actum, quo tale præceptū adimpleatur. Si vero quis objiciat, Deum obligare istos, vt ipsimet adimpleant præcepta; & proinde non esse satis, si præceptum adimpleatur per actum non productum ab illis, sed à solo Deo: respondent, Deum eos, quos confirmat, & facit impeccabiles, non obligare ad eliciendum actum, quo adimpleant præcepta affirmatiua, sed dūtaxat ad habendum actum impletiuum præcepti, siue talis actus ab illis eliciatur, siue à solo Deo: & ad hunc modum saluant, confirmatos in gratia, peccare non posse; quāuis veram habeant libertatē. Quod vero attinet ad meritum, inquiunt, istos posse quidem mereri; quia libere possunt abstinere à peccato, adimplēdo præcepta negatiua: non tamen necessarium esse, vt in omni adimpletione præcepti affirmatiui mereantur: quia (vt aiunt) non merebuntur, quando adimpleuerint affirmatiuum præceptum per actum à solo Deo elicitum. Ita *Ochamus in 3. q. 2. art. 1. & 2. Gabriel in 3. dist. 3. q. 2. art. 3. dub. 1. & communiter Nominales in 2. dist. 7.*

Ocham. Gabr.

66. Reijcitur. Fr. Franc. à Christo. Medina. ¶ Hæc tamen sentētia omnino est fictitia, vt optime aduertit *noster Frater Franciscus à Christo in 3. dist. 3. q. 5. ad 1. argum. & post eum Medina loco citato, pag. 605. col. 2.* nam vt omittamus difficultatem, vtrum intellectus possit intelligere, & voluntas velle per actus à se non elicitos, sed à solo Deo productos? de qua alibi egimus: hæc sententia ex eo est absurdissima, quod asserit, Deum per confirmationem in bono, & per impeccabilitatem homini concessam, eum deobligasse, ne per se obseruet, & impleat præcepta affirmatiua: talis enim deobligatio sine fundamento ponitur, & satis redolet hęresim Beguardorum, & Biguinarū, quam supra retulimus. 1. impugn. Fictitium etiam est obligare Deum, ne cum confirmatis, & impeccabilibus seruet naturalem ordinem, quem seruat cum alijs, cum quibus etiā ad mala concurrit generali concursu, quem nulli denegat. Secunda. Fictitium est etiā, obligare Deū ad producendū actum impletionis præcepti, quando cōnfirmatus non aduertit: nam pręterquam quod ponitur miraculum sine necessitate, & sine vllo fundamento: confirmatus ipse nec hoc modo potest peccatum effugere: etenim peccatum omissionis est voluntarium in sua causa, nempe in volitione eius, quod fuit causa omissionis, & inaduertentiæ, vt est communis, & vera doctrina: ergo confirmatus, quando ipsam causam voluit, iam peccauit. Tertia. Adde etiā, quoniam videtur inintelligibile, imò implicatio aperta, quod iste non aduertat ad pręceptum, ad quod tenebatur; & quod aduertat per actum in eo à solo Deo productum. Denique in hac opinione Nominales admittunt, in cōfirmatis, & impeccabilibus manere potentiam peccandi; quod negandum est. Quarta. Sequela probatur: quoniam si ideo non possunt peccare, quia Deus non concurrit cum illis ad actū peccati: ergo ipsi ex se poterant peccare: nam ignis Babylonicus non proinde amisit potentiam comburendi pueros, quia Deus cum illo ad talem combustionē non concurrit. Quare hæc Nominalium sententia satis est improbabilis.

¶ *Vera resolutio.*

Reiectis his opinionibus, vera resolutio sit, quod licet impeccabilitas simpliciter, & absolute tollat à viatore potentiam peccandi; non tamen ab eo simpliciter, & absolute tollit libertatem ad bonum: nec illam, quæ per se est radix, & 67. Vera resolutio.

causa

68. Notandū 1. causa laudis, & meriti. ¶ Pro cuius explicatione notandum est primo, libertatem nihil esse aliud, quam indifferentiā, & indeterminationem voluntatis ad plura, in quæ pro suo libito potest ferri. Deinde notandū est, a Philosophis, & Theologis duplicem distingui gradum libertatis: nā quędam est libertas quoad exercitium: & quædam quoad specificationem, siue quoad obiecta. Hæc posterior rursus diuiditur in libertatē quoad specificationem disparatam; & in libertatem quoad specificationē contrariam. Quare triplex libertatis gradus distinguendus est; vnus quoad exercitium, quæ libertas appellatur contradictionis, quia est ad contradictoria .s. ad agere, & non agere. Secundus gradus est quoad specificationem disparatam; quando .s. ad consecutionem finis suppetunt plura media, in quibus eligendis voluntas omnino est libera. Tertius denique gradus est quoad specificationem contrariam: quæ libertas cōmuniter appellatur contrarietatis: & hæc est indifferentia ad bonum, & ad malum: & hanc comitatur potētia peccandi.

Notandū 2.

69. Notandū 3. ¶ Tertio notandum est, rationem essentialem, & quidditatiuam libertatis, vt est libertas, per se non includere omnes istos libertatis gradus; sed solum includere indifferentiam, & indeterminationem, tum quoad exercitium, tum quoad specificationem disparatam: etenim perfecta, & quidditatiua libertatis ratio dari potest in vtraque illa indifferentia. Indifferētia enim quoad contrarietatem per se nō requiritur ad rationem libertatis: etenim Deus perfectam habet libertatis quidditatem: & tamen non habet indifferentiā ad bonum, & malum: siquidem ex sua intrinseca ratione habet, quod non possit peccare. Imò hæc indifferentia non est de intrinseca ratione libertatis creatæ: nā quanuis liberum arbitrium creatum ex eo quod ex sua natura non habet immobilem coniunctionem cum sua prima regula, si sibi soli relinquatur necessario habet hanc indifferentiam ad bonum, & ad malum; & proinde potest peccare: tamē quia hæc indifferentiā potius sequitur defectum, quam essentiam liberi arbitrij; hinc est, vt possit ab illa liberari: quia potest per diuinam gratiam suę regulæ immobiliter coniungi.

Ex quibus concludendum est, rationem libertatis, ex qua actio moralis per se habet rationem laudis, & meriti, non esse sumendam ex libertate contrarietatis: id est, ex eo, quod liberum arbitrium potest facere bonum, & malum: etenim Deus in suis operibus laudandus est: & tamen talem potentiam non habet. Imò si Deus faceret aliquam creaturam naturaliter indefectibilem quoad præcepta naturalia (quod esse possibile plerique docent) adhuc creatura illa digna esset laude, & merito, dū bene moraliter ageret: & beati in Patria, quanuis iam simpliciter, & ab intrinseco non possint malum agere; tamen quam plurimas actiones obeunt laudabiles, & quæ ex se essēt meritoriæ, nisi status gloriæ omne meritum excluderet. 70. Conclusio resolution.

71. 1. Corolla. Ex dictis infertur primo, Franciscum nostrum, & Medinam ad saluandam in confirmatis, & impeccabilibus potentiā peccandi, frustra recurrere ad sensum cōpositum, & diuisum: quoniam etiam si in illis in sensu diuiso admitteremus impeccabilitatem, adhuc in illis bene moraliter agentibus saluaretur laus: vt patet in Deo, & in viatore, qui naturaliter esset impeccabilis quoad præcepta naturalia. Cui adde; quoniā distinctio de sensu diuiso in ordine ad potentiam ad malū, argueret, amorem beatificū, quo Beati Deo adhærent, ex se esse laudabilem, & meritorium: quoniam licet talis amor non sit liber in sensu composito, est tamen liber in sensu diuiso: consequēs tamen est cōtra doctrinam D. Thomæ, qui putat illū amorem, posita visione beata, esse naturalem, & quoad specificationem, & quoad exercitium. ¶ Inferes 2. rationem laudis, & meriti in opere moraliter bono per se desumendam esse ex libertate cōtradictionis: quę est quoad exercitium. Sicut enim Sapiēs laudat viatorem iustū, ideo quia poterat facere malū, & non fecit: ita quodcumque agens liberum laudari debet; quia cum posset non facere bonum, illud tamen fecit. 2. Corolla.

72. Pro cuius doctrinæ maiori explicatione

72. *Notabile quartum.* ne, notandum est 4. loco quam diligentissimè, ad rationem laudis, & meriti, necessario requiri, & satis esse, libertatem quoad exercitiū in ordine ad talem actū simpliciter sumptum; quãuis ex alia extrinseca suppositione voluntas nō possit ipsum non elicere; nimirum concurrēte præcepto: nam cum talis necessitas non sit necessitas simpliciter, sed solum secũdum quid, non tollit, quod voluntas simpliciter sit libera quoad talem actum: quod in hac materia est quamdiligentissime aduertendum. Quæ doctrina expresse colligitur ex illo Isaiæ de Christo: *Oblatus est quia ipse voluit*: ex quibus verbis constat, Christum omnino libere, & simpliciter voluntariè passum fuisse; cũ tamen, præcepto pro illo tempore concurrente, non posset non velle pati. Quæ omnia veriora apparebũt, si aduertamus, concurrente aliquo præcepto, Deum auxilio efficaci cooperante excitare, & mouere voluntatem, vt faciat, quod pręcipitur: voluntatem autem hoc impulsu excitari, & moueri; nō vt est natura (quo pacto excitatur, & mouetur voluntas beati, quæ mouetur naturaliter, & necessario necessitate sumpta ex obiecto) sed quatenùs est voluntas: cum vero Deus omnia suauiter moueat, id est, consentaneè ad naturam rei, quæ mouetur: & de ratione voluntatis, quatenus est volũtas, sit libere moueri, & determinari: hinc est, vt voluntas à tali diuino impulsu necessario moueatur, vt velit: non prout *necessario* idem est quod *naturaliter* (hæc enim necessitas tollit libertatē:) sed prout idem est, quod *infallibiliter*: quæ necessitas simul stat cũ libertate, vt omnes fatentur. Ita fit vt talis necessitas sit necessitas, nō simpliciter, sed secundũ quid: quæ non tollit, vt voluntas simpliciter sit libera in ordine ad talem actum simpliciter sumptum, id est, sublata circũstantia præcepti. Et in hoc sensu optime recurri potest ad sensum compositũ, & diuisum, compositione cadente super concurrentia præcepti in ordine ad actum; non vero supra liberum arbitrium, vt cōfirmatum, vel vt sumptũ in se: quam opinionem, vt lōgem probabiliorem approbamus; de qua alibi latius disputauimus.

Solutio primi argumenti.

¶ His ita suppositis, iam patet solutio primi argumenti adducti §.1. etenim negandum est, cũ impeccabilitate nō posse simul stare libertatem, & meritũ: etenim libertas quoad exercitiũ simul esse potest cum impeccabilitate, vt supra ostendimus: idque non solum cum impeccabilitate secundum gratiam, quæ datur in viatoribus confirmatis: sed etiam cũ impeccabilitate quodãmodo naturali, qualis est impeccabilitas Christi Dñi, quæ ratione vnionis hypostaticę est debita illi homini ex quadam naturali decentia, vt late ostendimus in materia de Incarnatione: etenim Christus Isaiæ 53. *Oblatus est quia ipse voluit*: & ex Paulo ad Hebr. 12. *Proposito sibi gaudio sustinuit Crucem*, scilicet voluntarie, & simpliciter libere. A fortiori igitur stare poterit cũ impeccabilitate viatoris confirmati: quare negandum est id, quod sumitur. Ad probationem in contrarium admittimus, confirmatos, & impeccabiles, ꝓ tēpore, quo præceptum obligat, nō posse nō elicere actum: & tamen dicimus eos actum illũ libere elicere: non ob rationem, ad quam recurrunt *Franciscus à Christo, & Medina*: quia .s. quanuis in sensu cōposito, idest, prout sunt confirmati, non possint actũ illum non elicere: tamen in sensu diuiso, idest, si sine confirmatione sumantur, possunt non elicere talem actum; hanc enim rationē supra impugnauimus notabil. 3. illatione 1. sed ideo actum illum libere eliciunt, quanuis non possint eum non elicere: quia talis impotētia sumitur non ex necessitate simpliciter, sed ex necessitate secundum quid: s. ex suppositione obligationis præcepti: cum hac enim impotentia simul stat, quod talem actũ simpliciter libere eliciant, vt ostēdimus, & patet in Christo Domino: qui cum nō potuerit nō pati pro tempore, quo passus est: libere tamen, & omnino volũtariè passus fuit, vt ex Isaia, & Paulo ostendimus: Quare circunstantia illa obligationis pro tali tempore simpliciter nō tollit potentiam, sed inducit infallibilitatē, quæ simul stare potest cum libera voluntatis determinatione: quod non reperitur in circunstantia confirmationis: nam cum

73. *Soluitur argum. primum.*

Isaiæ. 53. Ad Hebr. 12.

74.

75. *Nota.*

hæc

hæc simpliciter tollat flexibilitatem ad malũ, ponit realẽ impotentiam ad illud. Quod late ostendere, non est huius loci. Nunc dicimus, cõfirmatum protempore præcepti simpliciter, & absolute posse actum illum non elicere; infallibiliter tamen eum elicere, quia infallibilitas actus non tollit, quod libere fiat, vt diximus.

Ex his iam patet solutio ad confirmationem: negandum est enim, eũ, qui factus est impeccabilis, necessario tendere ad actum præcepti, si sermo sit de necessitate naturali: quanuis infallibiliter tendat: sed infallibilitas non tollit libertatem, vt diximus.

§. II.

Soluuntur cætera argumenta.

76. *Ad 2. argum.* SEd iam ad aliorum argumentorum solutionem accedamus. Ad secundũ igitur argumentum negandum est antecedens: etenim Christus Dominus simpliciter fuit impeccabilis; & tamen vere fuit viator. Quare antecedens solũ erit verum seruata lege ordinaria, & cõmuni; quæ non tollit, quominus ex speciali gratia posit viator ita confirmari in gratia, vt fiat impeccabilis: ad quem effectum non satis est sanctificatio, quæ fit per sacramenta, & per opera meritoria: quoniã hæc nõ est satis, vt hominem cõfirmet in bono: & ratio est; quia recipitur in libero arbitrio ad modum suæ naturæ, quæ est, esse flexibile ad malum, vt

D. Thom. ait *D. Thomas 3. p. q. 52. artic. 6. ad 3. & q. 79. art. 6. ad 2. & alijs in locis.*

77. *Ad 3.* Ad tertiũ negatur antecedens, si simpliciter intelligatur: quoniam non est de ratione liberi arbitrij creati, quod sit flexibile ad malum: etenim cum inflexibilitate ad illud, manere potest vera, & propria ratio liberi arbitrij, vt patet in beatis: imò in Christo cum impeccabilitate ex gratia vnionis datur essentialis quidditas liberi arbitrij creati. Quare flexibilitas ad malum conuenit libero arbitrio creato, non absolute, sed prout sumitur nude in se ipso. Ex quo nõ bene infertur, quod flexibilitas ad malũ sit de ratione essentiali illius: etenim creaturæ nude, & secundum se sumptæ conuenit *non esse*; & tamen *non esse* nõ est de ratione essentiali creaturæ. Ex illo tamen antecedẽte bene infertur, quod peccabilitas necessario comitatur liberum arbitrium creatum, nisi ab extrinseco impediatur; sicut etiã *non esse*, per se, & necessario comitatur creaturam, si suæ naturę relinquatur, nisi à Deo per *esse* præueniatur.

Ad quartum dicendum est, argumentum solũ concludere, potentiam peccãdi non posse à nobis tolli in via ab intrinseco, id est per aliquem habitum in nobis existentem: & ad hoc istud argumentũ adducitur à Durando. Non tamen probare, quod potentia peccandi non posit in via tolli à nobis ab intrinseco simul, & ab extrinseco: de quo in sequenti articulo dicemus. 78. *Ad 4.*

Ad quintũ dicimus sicut ad quartum: quoniam solum probat, viatorem non posse reddi impeccabilem per habitũ intrinsecè inexistentem; sed adhuc indigere coassistẽtia diuina, quod in seq. art. admittem⁹. Vtrũ vero habitus intrinsecus, qui in confirmatis reperitur (.s. donum perseuerantiæ) aliquid habeat, quod nõ habuit iustitia originalis in Adamo, ibidẽ explicabimus. Nunc dicimus, donũ perseuerantiæ nõ solum habere vim iustitiæ originalis; sed hoc sibi vendicare, vt virtute sua postulet infallibilem coassistentiam auxilij diuini, quam iustitia originalis sibi non vendicauit: & ideo cum iustitia originali in Adamo simul mansit potentia peccandi: quę tamen omnino tollitur per donum perseuerantiæ, vt dicemus art. 3. 79. *Ad 5.*

Argumentum vltimum magni facit *Medina 3. p. q. 27. art. 4. fol. 606. col. 1.* & adducit quorundam sententiam, qui volunt, confirmatos, & impeccabiles, quanuis in sensu composito, non posint facere quod non sint confirmati, & impeccabiles; posse tamen id facere in sensu diuiso: & subinde non valere consequentiam: quorum solutionem nõ reijcit. Sed ego non video; quomodo confirmatus, & impeccabilis, posit in sensu diuiso facere, vt non sit talis: etenim licet, si secũdum se, & nude consideretur, & vt relictus suæ puræ naturæ, posit peccare, & subinde facere id, quod confirmatus non face- 80. *Ad vlt. Non recipitur solutio Medinæ.*

faceret: non tamen potest facere, quod non sit confirmatus, & impeccabilis: etenim eum confirmari, vel non confirmari non pendetā libertate sui arbitrij.

Vera solutio. ¶ Ad argumentum igitur dicimus, inutilem habere consequentiam: hæc enim consequentia euidenter est inutilis: *Confirmatus facere non potest, quod non sit cōfirmatus: ergo non est in libera illius potestate non adimplere præcepta pro tēpore, quo obligāt.* Sicut etiam hęc consequentia nō valet: *Non est in manu mea, quod Deus heri nō sciuerit me hodie lecturum: ergo non est in manu mea hodie non legere*: quod nobiscū admittit *Medina*. *Medina nō recipitur.* Si vero ab eo inquiras rationem, cur illa consequentia non valeat; respōdet, rationem esse; quia actus & decretum Dei istum confirmantis nō dicit dispositionem aliquam necessario inhærentem in confirmato, sed solū dicit actū decreti Dei confirmantis; & ideo (vt inquit) non sequitur, quod si actus ille in Deo est immutabilis, ita vt non sit in manu mea illum mutare; obiectū talis decreti sit necessarium: & in hoc ponit discrimen inter consequentiam allatam, & istam aliam; *Petrus currit: egro Petrus mouetur*: nam ideo, quia cursus dicit aliquid inhærens Petro, si cursus necessario illi inest, eidem etiam necessario inerit motus. Sed quam extrinseca sit hæc ratio, quisque facile intelliget,

41. *Vera ratio quod consequentia nō valet.* ¶ Quare futilitatem consequentiæ ex eo ostēdimus: quia vsus doni, quod à Deo agenti libero conceditur, est in potestate ipsius agētis; quanuis concessio aut negatio illius doni non sit in potestate eius: nā si Deus alicui homini daret alas ad volandum, quanuis nō esset in libera illius potestate alas nō habere; tamen esset in eius libera potestate volare, quādo ei liberet, Similiter etiam in corpore beati post resurrectionem erit donum agilitatis; nec in potestate illius erit agilitatem non habere: & tamen pro libito voluntatis illo vtetur dono. Et idem reperies in omnibus donis, & gratijs, quæ agenti libero conceduntur: quare sicut non valet: *Non est in potestate huius hominis non habere donum sibi à Deo concessum: ergo nō est in illius potestate, vti illo, quādo ei placuerit*: ita etiā non valet ista: *Non est in potestate huius confirmati tollere à se confirmationem, & impeccabilitatem: ergo non est in libera illius potestate non peccare.* Ad probationem 82. *Explicatur regula Dialecticorū.* vero sumptam ex regula Dialecticorū, dicendū est, regulā illam vera esse de antecedente, quod necessariem habet habitudinem ad consequēs: secus vero quando antecedēs est necessariū ob aliā rationē, secundū quā non respicit ipsum consequēs: tūc enim necessitas cōsequentis nō depēdebit ex necessitate antecedentis. Hæc doctrina adducto exemplo fiet euidens: quia necesse est, hominem habere voluntatem; est enim naturalis illius proprietas; & tamen homo non necessario vtitur sua volūtate, sed libere; quia vsus iste dependet ex libertate arbitrij: vnde illud antecedens non est necessarium in ordine ad consequens, sed omnino liberum; necessitatem autem sumit ex subiecto, nempe ex natura ipsius hominis: quia inter hominem, & suam naturalem potentiam datur necessaria connexio. Similiter in re proposita, quanuis, posita cōfirmatione, in hoc sensu necessarium sit, hominem esse confirmatum; quia non est in illius potestate tollere à se tale donum, sed à solo Deo id dependeat: illa tamen confirmatio in ordine ad vsum nō habet necessitatem simpliciter: siquidem donū confirmationis operatur in nobis iuxta naturam voluntatis, quæ ex se est libera. Quæ omnia diligenter annotabis pro solutione sophismatis, quod in argumento latet.

ARTICVLVS III.

Quomodo quis reddatur impeccabilis?

§. I.

Referuntur opiniones.

IN præcedenti articulo late ostendimus, potentiam peccandi non solum in Patria, sed etiam in via, posse ab homine auferri; ita vt viator p diuinā gratiā possit reddi simpliciter impeccabilis: superest explicare modum, quo in via possit reddi talis? In qua quæstione constat inter omnes, liberum arbitriū hominis ex eo reddi impeccabile; quia 1. *Quomodo quis fiat impeccabilis.*

immo-

immobiliter, & inflexibiliter adhæret, & alligatur diuinę regulę; ita vt ab ea deflectere nequeat. Explicādū est igitur, quomodo liberum arbitrium diuinæ regulæ possit immobiliter alligari? quam quæstionem in beatis late explicauimus 2. to. de Beatitud. animæ lib. 11. q. 16. ar. 3. Sed quoniam ibidem nu. 8. aduertimus, hanc alligationem præstantiori modo fieri in beatis, quam in viatoribus, vt satis docere videtur *D. Thomas de veritate q. 24. art. 9. & art. 11. ad 9. & 4. contra gentes cap. 70. in prima, & 2. ratione*; opportet in specie explicare, quomodo hæc alligatio fiat in via. ¶ Et pro maiori explicatione illud, tanquam certissimum, præmittimus, liberum arbitrium primæ regulæ tribus modis posse alligari, & reddi impeccabile. Vno modo ab intrinseco p aliquod donū supernaturale illi inhærens. Secūdo modo solū ab extrinseco, scilicet per diuinā virtutem illi immobiliter assistētem, ne à prima regula deflectat. Tertio modo ab intrinseco simul, & ab extrinseco: quod tunc fit, cum alligatur primæ regulæ per aliquòd supernaturale donum illi infusū, & simul per diuinam assistētiam, & protectionem immobiliter annexam. Hoc supposito, difficultas in hoc est posita: quonam istorū modorū alligetur? de quo variæ sunt sententiæ.

D. Thom.

Aduertētia.

Sēsus quæstionis.

2. *1. Opinio* Prima affirmat, liberum arbitrium in via immobiliter alligari primę regulæ ab intrinseco, per aliquā habitualē gratiā, & volūt hi authores eā ad hoc sufficere. Quę opinio tribui solet *Alexandro de Ales 3. p. q. 9. memb. 3. ar. 2. §. 2. & D. Thomæ in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. q. 2. & 3. & D. Bonauent. ibidem q. 1. art. 3. & Richard. art. 1. q. 3. & & 4.* maximè placet *Paludano in eodē loco q. 2. art. 3. concl. 3. & art. 4. concl. 2.*

Alex. D. Thom. D. Bonau. Richard.

3. *2. Opinio.* Secunda opinio defendit, hanc alligationem fieri per solam coassistentiam extrinsecam Dei: ita existimat *Durandus in 3. dist. 3. q. 4.* & inter Nominales est cōmunior sententia; placet enim *Ochamo in 3. q. 2. art. 1. & 2. Gabrieli in 3. dist. 3. q. 2. artic. 3. dub. 1. & Maiori q. 3. §. Dubitatur vers. ad aliud argumentum in fine.*

Durand. Ocham. Gabriel.

4. *3. Opinio.* Tertia sententia docet, alligationem illam fieri, & ab intrinseco, & ab extrinseco: nimirum per habitus gratiæ, & virtutum, quibus quis ad bonum propēdet, & inclinatur, & simul retrahitur à malo: & per specialem, & particularem Dei assistentiam, & custodiam. Quæ sententia placuit *D. Thomæ de veritate q. 24. art. 9.* vbi docet, nullum in via posse reddi impeccabilem per solam gratiam habitualē, sed adhuc esse necessariam specialem Dei assistentiam. Quod etiam docet idem *D. Thomas 3. contra gentes cap. 162. in fine*: & eadē probat *Ferrariensis 4. contra gentes cap. 70. ad finem.* Putat esse certissimā *Medina 3. p. q. 27. art. 4. pag. 603. col. 2. & Palatius in 3. dist. 3. disp. 4. pag. 56. col. 2.* & satis videtur placere nostro *Frāцisco à Christo in eodem loco q. 5.*

D. Thom. Ferrarien. Medina. Palatius, Franciscus à Christo.

§. 2.
Vera resolutio.

5. *Resolutio, authoris.* EGo puto, hanc tertiam opinionem longe esse veriorem. Pro cuius cōfirmatione, pręmittimus, stabilem istam, & immobilem alligationem liberi arbitrij ad primam regulam, esse confirmationem, qua illud confirmatur in gratia, & redditur impeccabile, vt est recepta Theologorum doctrina. Cum vero in gratia confirmetur per magnum perseuerantiæ donum, vt satis explicat *D. Thomas 1. 2. q. 114. art. 9.* & cōsentit *Medina ibidem dub. 2. concl. 1. & Veiga lib. 13. in Concilium Tridentinū cap. 14. pag. 428. col. 2.* oportet ostendere, quidnam sit hoc donum perseuerantiæ, de quo agit Tridentinum *sess. 6. Cano. 16. 22. & 23.* inde enim facilis erit difficultatis solutio.

D. Thom. Medina, Veiga. Tridentin.

6. *Quid sit donum perseuerantiæ.* Aduertimus igitur, non satis constare inter Theologos, quidnam sit hoc magnū donum perseuerantiæ. Communiter dici solet, hoc donum nihil esse aliud, quā speciale quoddam auxilium, & specialem Dei motū, & concursum, quo Deus cum confirmatō, & impeccabili cōcurrit, ne labatur in peccatum. Et additur, hoc donum esse distinctum à gratia iustificāte, & à virtutibus: ita significat *Medina 1. 2. q. 109. ar. 10. prop. 4. pag. 1025. & 3. p. q. 27. ar. 4. p. 606. col. 1.* & post eū late id defendit *Cumelius 1. p. q. 23. ar. 3. q. 5. dub. 2. pag. 591.*

1. Opinio. Medina. Cumelius.

7. *Opinio Caietani.* Caietanus tamen 1. 2. q. 114. ar. 9. in ea est

est opinione, vt donũ istud non sit aliud, quam cõtinuata productio gratiæ: quod etiam probat *Medina in d.q.109.ad 4. argumentum pag.1026.col.1.*

8. *Neutra placet.* Neutra tamen opinio vnquam mihi placuit: fundamentum inde sumo, quoniam hoc perseuerantiæ donum est vnũ tantũ, vt satis conuincunt illa verba *Tridentini sess.6. Can.16. Siquis magnum illud vsq; in finem perseuerantiæ donum*: etenim demonstrari non potest, nisi quod singulare est, & vnum; vnde cap.13. doctrinæ Concilium de eo dono loquitur, tanquã de vno, & Augustinus in toto libro de bono perseuerantiæ: Iam vero cõcursus, & motiones, quibus Deus actu cõcurrit cum confirmatis, quando adsunt tentationes, & impedimẽta, sunt plures, vt notum est. Accedit etiam; quoniam illi cõcursus sunt actus secundi, qui transeunt: donum autem perseuerantiæ, quo confirmatus perseuerat, & est immobilis à prima regula, non transit, sed ipsum cõfirmatum perpetuo comitatur. Oportet igitur concipere hoc donum per modũ habitus: non est igitur admittenda prima opinio. ¶ Sed nec admittenda videtur opinio secũda: etenim manifeste supponit in ijs, qui donum habent perseuerantiæ, dari continuum gratiæ augmentum; quod omnino est improbabile; vt omittamus, gratiam, quæ est donum perseuerantiæ, non habere illám virtutem perseuerandi ex ipsa formali continuatione gratiæ, vt ex dicendis patebit.

9. *Sententia authoris.* Quare si in re difficillima licet propriũ interponere iudicium: puto, donum perseuerantiæ, quo quis in gratia confirmatur, & redditur impeccabilis, non esse aliud, quam ipsam gratiam gratum faciẽtem, non simpliciter sumptam, sed prout diuina motione facta est virtuosa, & potens vendicare sibi diuinam protectionẽ, & coassistentiam ad protegendum, & cõfirmandum, & adiuuandum ipsum confirmatum, vt diuinæ regulæ se subijciat, & omnino conformet: ita vt virtute sibi à Deo communicata suó modo Deum liget ad sibi coassistendum. Hæc Theologia facile intelligetur exemplo gratiæ

10. *Explicatur ex gratia sacramentali.* sacramentalis: etenim iuxta veriorẽ sententiam *D.Thomæ 3.p.q.62.art.2.Caieta. Soti.* & plurium aliorum, gratia sacramẽtalis, quæ per sacramenta ex opere operato conceditur, nõ est aliqua gratia realiter distincta á gratia gratum faciente, sed est eadẽ ipsa, non simpliciter, sed quatenus ex vi sacramenti, quo confertur, virtuosa est, vt inclinet ad proprium effectum sacramenti, & Deum applicet ad prętandum speciale auxilium ad assecutionem proprij effectus ipsius sacramenti: vnde gratia sacramentalis supra gratiam gratum faciẽtem solum superaddit hanc virtutem, quod speciali quodã modo hominem inclinat ad assequendũ proprium effectum eius sacramẽti, per quod collata est. Eodem igitur modo, donum perseuerantiæ formaliter est ipsa gratia gratum faciens, prout tamen ex virtute sibi à Deo communicata vendicat sibi diuinam coassistentiam ad subijciendã voluntatẽ diuinæ regulæ. Et sicut gratia sacramentalis virtuosa est ad consecutionẽ proprij effectus sacramenti (verbi gratia, gratia sacramẽti matrimonij virtuosa est, vt coniugati sese adinuicem diligant: & gratia sacramenti confirmationis virtuosa est, vt fideles in fide cõstanter permaneant: & gratia Sacramenti Eucharistiæ vim habet, vt cõmunicãs in bono diu perseueret, & sic de cæteris) ideo quia per tale, vel tale sacramentum collata est ex opere operato: ita etiam gratia doni perseuerantię virtuosa est, ad sibi alligandam diuinã coassistentiam ad hoc, vt voluntatem diuinæ regulæ subijciat. Hæc autem virtus gratiæ gratum facienti ideo collata est, quia illa voluntatem confirmati illuminauit, vt à Deo hanc subiectionem constanter, & perseueranter deprecaretur: etenim sancti docent, Deum donum perseuerantiæ largiri ratione constantis, & perseuerãtis deprecationis, qua iustus à Deo postulat custodiri, & præseruari ab omni peccato: sicut enim gratia gratũ faciens fit sacramentalis specialiter iuuãs ad consecutionem effectus sacramẽti: ita etiam fit gratia perseuerantiæ ligans voluntatem cum prima regula ex eo, quod mouit habentem, vt instanter, & perseueranter peteret à Deo auxiliũ, ne in peccatum laberetur: inde enim motus est Deus, vt ipsam gratiam gratum facientẽ consum-

11. *Nota de dono perseuerantiæ.*

consummaret, & perficeret, redderetq; virtuosam, vt coassistentiã diuinã sibi vẽdicaret ad effectũ alligãdi volũtatẽ hominis ad prima regulam, & vt in bono fieret immobilis, & ad malũ inflexibilis. Quæ Theologia inde etiam confirmari potest, quia obstinatio in malo, nõ solũ dicit denegationẽ infallibilem auxilij diuini; sed etiã includit specialem quandã duritiem prauamq; voluntatis affectionem ad malum: ratione cuius Deus statuit auxiliũ efficax eidem perpetuo denegare.

12. *Resolutio difficultatis propositæ in principio.* His de dono perseuerantiæ ita præmissis, iam infertur propositæ difficultatis vera resolutio, & efficax confirmatio tertiæ sententiæ, quam probamus: nã cum confirmatio in gratia, & impeccabilitas viæ fiat per magnum perseuerãtię donum, vt cum D. Thoma, & alijs ostendimus: hoc autem donum ex sua natura supponat gratiã gratũ facientẽ, nõ simpliciter, sed connotando infallibilem coassistentiam diuinæ protectionis, & auxilij, ne à prima regula deflectens in peccatũ labatur; necessario infertur, confirmationẽ in gratia, & impeccabilitatẽ liberi arbitrij fieri, tũ ab intrinseco per habitus gratiæ, & virtutũ; tũ etiam ab extrinseco, nimirũ per assistentiã diuinam, quam gratia gratum faciẽs sibi vendicat.

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm B. Virgo per gratiam facta fuerit impeccabilis.

§ 1.

Referuntur variæ opiniones.

1. *Quæstio principalis de impeccabilitate B. Virg.* PRæmissis ijs quæ de impeccabitate diximus explicanda est quæstio principalis: an .s. B. Virgo in via aliquando facta fuerit impeccabilis; ita vt nullam habuerit potentiam peccãdi? De qua difficultate, variæ sunt sententiæ.

1. Opinio negatiua. Albert. Prima simpliciter negat: & hæc placuit *Alberto Magno in 3. distinct. 3. artic. 9.* vbi admittit, Beatam Virginem in vtero matris fuisse sanctificatam, & liberam à fomite, pronitateque ad malum: negat tamen ab ea vnquam ablatam fuisse potentiã peccandi: & subinde putat, nunquã factam fuisse impeccabilem; quamuis actu nunquam peccauerit: quam sententiam, Alberto non citato, late probat *Vasquez* (*Bellom.*) *Bellomontanus tom. 2. ad 3. p. disp. 120. c. 2. vbi num. 12. pro ea citat Durand. in 3. dist. 3. quæst. 4.* & affirmat, plures recentiorum illam probasse.

2. *2. Opinio.* Secunda opinio fere cum prima consentiẽs affirmat, B. Virginẽ per totã vitã, etiam post secundam sanctificationem, simpliciter habuisse potentiam peccandi: fuisse tamẽ impeccabilem secundũ quid. *Ita Medina 3. p. q. 27. art. 4. concl. 3. pagina 602. col. 2. & Palat. in 3. dist. 3. disp. 4. cõcl. 2.* & satis in eã inclinat *Bergom. in Concordantijs D. Thomæ dub. 383.* & 819. & hãc fuisse opinionem D. Thomæ, & Durãdi affirmat *Medina vbi supra.* (*Medina. Palatins. Bergomẽs.*)

3. *3. Opinio. Suar.* Tertia opinio est Suarij affirmantis, B. Virginem in sensu diuiso semper habuisse potentiam peccandi, & subinde in eodem sensu nunquam fuisse impeccabilẽ: impeccabilem tamen fuisse in sensu cõposito: *ita 2. tom. ad 3. disp. 4. sect. 4. pag. 67. col. 1. § Ex quo tandem.*

4. *4. Opinio. Durand.* Quarta opinio videtur fuisse *Durandi in 3. distinct. 3. quæst. 4.* ex quo, si bene expendatur, colligitur, Beatam Virginem ab intrinseco quidem non fuisse impeccabilem, bene tamen ab extrinseco, scil. per diuinam assistentiam inclinantem illam ad bonum, & præseruantem, ne inclinaretur ad malũ: & subinde eo modo non posse peccare, quo currens, quãdiù currit, non potest non currere.

5. *5. Opinio affirmatiua.* Quinta opinio simlpiciter affirmat, B. Virginẽ in via fuisse simpliciter impeccabilem: aut semper à prima illius sanctificatione: aut saltem aliquãdo, s. post sanctificationẽ secũdam. Et quidẽ quod hoc secũdo modo post Verbi cõceptionẽ facta fuerit simpliciter impeccabilis, est sẽtẽtia fere ab omnibus recepta. Eã probarũt *Alex de Ales 3. p. q. 9. mẽb. 3. art. 2. §. 2. D. Thom. in 3. dist. 3. q. 1. ar. 2. q. 2. & 3. D. Bonau. ibidem ar. 2. q. 3. Richar. art. 1. q. 3. & 4. Paludan. q. 2. artic. 3. concl. 1. & 2. Gabriel. q. 2. art. 3. dub. 1. Maior q. 3. §. dubitatur, Marsil. q. 4. art. 1. conclus. 5. præceptor Frater Franc. à Christo q. 5. Vlderic. in sua Summa lib. 5. relatus à Carthus. in 3. dist. 3. q. 1. ad finem:* in eadẽ sententia fuit *Ocham. ibidem q. 2. ar. 1. & 2.:* idem *Ocham.* (*Alẽs. D. Thom. D. Bonau. Richard. Palud. Gabriel. Maior. Marsil. Francis. à Chris. Ocham.*)

Almain. Pitigian. Ouand. Scot. Valent.

in 3.*diſt.*12.*q.*2.*& ibid.Almain. q.*2. Eādem probarunt. *Franc.de Pitigianis ad* 3. *Scoti diſt.* 3.*q.*1.*art.*1 4.*p.*154.*col.*2.*& ibidem Ioan.Ouand.q.*6. *in dubio, An in iſtanti Conceptionis fuerit B.Virgo confirmata in gratia?* pag.138.*Valent*..0.4. *diſput.*2.*q.*1. *punct.*3.*in fine pag.*414.Deniq; in Scholis eſt fere receptiſsima.

§. 2.

Prima concluſio pro quarta ſententia contra primam.

6. 1. Cōcluſ. PRo vera reſolutione, ſequentes ſtatuo cōcluſiones. Sit prima cōcluſio: *Dici nequaquā poteſt, B.Virginē, nec in prima, nec in ſecūda ſāctificatione ita fuiſſe confirmatā in gratia, vt ſublata potētia peccādi, & flexibilitate ad malū, peccare non potuerit.* Hæc ſtatuitur cōtra primā ſententiā. Principale illius fundamentū ſumitur

Auguſt. ex argumēto, quo vtitur Auguſtinus in ſerm.de Aſſūptione Virg. vt probet, corpus B. Virginis poſt mortē fuiſſe ab ōni corruptione præſeruatū, ita vt ſtatim cū immortalitate reſurrexerit, ita enim argumētatur: *Si Deus potuit corpus B. Virginis à tali corruptione præſeruare: & decuit, vt illud præſeruaret: ergo illud præſeruauit: aut oſtendatur ratio, quare non decuit.* Eodē igitur modo pro impeccabilitate B. Virginis ſublata omni potētia peccādi argumentamur: *Si potuit Deus B. Virginē reddere ſimpliciter impeccabilē ſublata omni potentia peccādi; & decuit, vt illā in hoc ſenſu redderet impeccabilē: ergo eam ita fecit impeccabilē: aut oſtendatur ratio, cur id fieri nō decuit.* Huius argumēti cōſequentiā probat Auguſtin. ex alia doctrina, quā ſcripſit lib.3. de libero arbi.c.3. *Quicquid vera ratione melius occurrerit, id ſcias feciſſe Deū:* his verbis docens, Deum de facto feciſſe, quod melius erat, & decētius. Quod etiā docuit Magnes author peruetuſtus in lib. Apologetic. cōtra Theoſtenē gentilē, vt refert Turrianus in epiſt. de peccat.orig. Quare ſi decuit, B. Vigrginem illo modo

7. reddere impeccabilē, vtiq; de facto eā talē reddidit: quę eſt noſtra cōſequētia. Prima pars antecedētis nota eſt: quid enim implicat, B. Virginē illo modo fieri impeccabilē? 2. vero pars antecedentis ex Auguſtino inde cōcedenda venit, quod aduerſarij illius priuilegij indecentiā nō oſtēdunt: nam dū ait: *aut oſtendatur, quare non decuit,* ſatis docet, decentiā illius doni ſatis eſſe probatā, ſi indecentia ab aduerſarijs non probetur: & merito; quoniā cū hoc priuilegiū ad dignitatē B. Virginis pertineat; vtiq; decet illud ei cōcedi, ſi id dignitati Chriſti nō repugnat. Iā vero illud non repugnare patebit ex ſolutionibus argumentorum.

8. 1. Confirmatio. Hæc ratio ex eo etiā confirmatur: quoniam potentiam peccandi, & flexibilitatem ad malum poſſe à viatore ita auferri, vt ille maneat omnino impeccabilis, ſupra oſtendimus art.2. ergo à B. Virgine ſimpliciter ablata fuit: antecedente autē conceſſo, aduerſarij libēter admittunt conſequentiam: & merito; quoniā quod poſsibile eſt, & ad dignitatem pertinet, & nihil derogat Chriſti dignitati, eſt concedendum B. Virgini, vt in vltima quæſtione oſtendemus.

9. 2. Confirmatio. 2. Confirmatur: quoniā ex *Tridentino ſeſſ.* 6.*Can.*23. non poſſumus, niſi ex ſpeciali priuilegio, in tota vita vitare omnia peccata, etiā venialia. Hoc autē ſpeciale priuilegiū, vt omnes Theologi declarant, eſt donū magnum perſeuerantiæ, de quo agit idem *Conciliū in d.ſeſſ.*6.*Can.*16. donū autem perſeuerantię, vt ſupponimus, eſt donū confirmationis: etenim qui habet hoc donū, confirmatus eſt in gratia: ſed B.Virgo ex ſpeciali priuilegio pro tota vita, vitauit omnia peccata, etiam miminima, vt diffinit *idem Tridentinum in dict. Canon.* 23. ergo ſine errore, imò ſine hæreſi, non poteſt non concedi, B. Virginem fuiſſe in gratia confirmatam. Sed qui ſimpliciter in gratia eſt cōfirmatus, ita immobiliter bono adhæret, vt in malū deflecti nequeat, nec peccare poſſit, vt docet *D.Thomas de veritate quæſt.* 24, *artic.* 9. *ad.* 2. *& in* 3.*diſtinct.*12.*q.*2. *artic.*1.*& de malo q.*7.*ar.*7 *ad* 8.& eſt cōmunis ſententia Theologorum; quicquid Bellomontanus oppoſitum doceat, in hoc non audiendus, vt alibi diximus: ergo Beata Virgo per donum perſeuerantiæ ita fuit confirmata, vt ſimpliciter non habuerit potentiam ad peccandum.

Trident. D. Thom.

Con-

10. *3. Confirmatio.* *S. Idiota.* *S. Bernar.* *Albertus Mag.* Confirmatur 3, quoniam ex cõmuni Sanctorũ doctrina, omne priuilegiũ, & donũ alicui iusto cõcessũ, fuit specialiori prærogatiua donatum B. Virgini, vt ex sãctissimo Idiota, & ex Bernard. diximꝰ & satis ꝓbat Abertus Mag. nobis aduersarijs in *lib. de laudibus B. Virginis*, docens, hoc pricipiũ in Theologia esse ꝑ se notũ. Sed negandum non est, Apostolos in die Pentecostes fuisse confirmatos, non solũ ne de facto peccarẽt; sed ne peccare possent mortaliter, vt satis explicat D. Thomas in locis immediatè citatis, & est cõmunis Theologorũ doctrina, & de Ioan. Baptista id ipsum docet *D. Thom. de malo q. 7. ar. 7. ad* 8. & satis deducitur ex verbis Ioannis 14. *Ego rogabo Patrẽ, & alium paracletũ dabit vobis, vt maneat vobiscũ in æternũ*: non quocũq; modo, sed eos tanquã colũnas cõfirmãdo, vt dicitur Psal. 74 *Ego confirmaui colũnas eius*: quæ verba ad Apostolos esse dicta affirmat D. Thomas ibidẽ: Apostoli igitur confirmati sunt in bono firmi tãquam colũnę, quę in se ipsis habẽt immobilitatẽ: quã satis significat Paul. ad Rom. 8. *Scio, & certus sum, quod nec mors, & cæt. nos separabit à charitate Christi*: quia nimirũ Apostoli vt colũnę ita fuerunt in bono immobiles, vt flecti nequirẽt: quæ immobilitas õnino expellit à subiecto intrinsecã flexibilitatẽ ad malũ, quę formaliter est potentia peccandi. Porrò si Apostolis, cęterisq; confirmatis potẽtia peccãdi mortaliter, & flexibilitas in malũ mortale fuit omnino sublata, ita vt simpliciter fuerint impeccabiles, ne possent mortaliter peccare: cũ hæc gratia in B. Virgine longe fuerit abũdantior, & firmior: vtique eam in bono ita immobiliter cõfirmauit, vt nec ad malũ, etiam minimũ, flecti posset, potentia peccandi ab ea penitus sublata.

D. Thom. *Psal. 74.*

11. *4. Cõfirm.* *Richard. Victorin.* Quarto: hæc resolutio cõfirmatur authoritate *Richardi de S. Victore lib. 2. de Emmanuele in 2. p. c. 30. & 31. & in Cant. c.* 26. quibꝰ in locis satis explicat, in B. Virgine simpliciter fuisse impotentiã peccãdi, quæ ex diametro cõtradicit potentiæ peccãdi: cuius authoritas potius probãda est, quã Bellomontani. Sicut etiã potius standũ est authoritati doctissimi *Nicolai Cusani Cardinalis in 3. lib. exercitationum*, ad aliud dictum, *Cælum, & terra transibũt*: vbi nostram sententiam probat.

Nicolaus Cusan.

12. *5. Cõfirm.* Deniq; hæc resolutio ex eo cõfirmatur, quia inter Theologos est cõmunis; cũ tũ oppositum ex antiquioribus, vnus tãtũ amplectatur Albertus Mag. ex Nouioribus autẽ vnus Bellomontanus: qui solus absolutè negat, B. Virginẽ ita fuisse impeccabilẽ, vt nõ habuerit potentiã peccãdi: nã Medina, Palatius, Suarius, & Durandus, quanuis ad oppositam sententiã accedant; absolutè tñ eam non probant; sed via quodammodo media incedunt. Quod cõmunis Theologorum antiquorũ & moderniorum sententia simpliciter doceat, B. Virginem in via, saltem pro aliquo tempore, ita factã fuisse impeccabilem, vt simpliciter, & absolutè non habuerit in se potentiam peccandi, facilè ostendemus, si singulorum verba expẽdamus. Quod D. Thomas eam simpliciter approbauerit, euidenter patet: quia *in 3. distinct. 3. q. 1. articul. 2. quæst. 3. ad* 2. post quam ostendit, potentiam peccãdi auferri per hoc, quod gratia tanta infunditur, vt omnem defectum tollat; addit hæc verba: *Et sic in Beata Virgine, quando concepit Dei filium, ablata est potentia peccandi, quanuis in statu viæ permaneret.* Et in corpore articuli scribit: *Beatæ Virgini in secunda sanctificatione gratiam superadditam fuisse, quæ ita liberum arbitriũ impelleret, vt in contrarium flecti non posset.* Quibus verbis satis significat, gratiam illam fuisse sufficientem, & efficacem ad tollendam à libero arbitrio flexibilitatem ad malum, ad cuius ablationem non fuit sufficiens gratia primæ sanctificationis, vt immediatè dixerat. Nõ est igitur dubitandum D. Thomam nostram sententiam simpliciter approbasse.

Est D. Thomæ.

13. *Est Alex. de Ales.* Eandem simpliciter approbauit *Alexand. de Ales 3. p. quæst. 9. membr. 3. ar. 2. §. 2.* in hęc verba: *Sicut in Angelis cõfirmatis post suam confirmationem non remanserat potentia ad peccandũ: ita in gloriosa Virgine post sanctificationem, quam habuit in Conceptione filij.* Et inferius expresse scribit: *Beatam Virginem post conceptionem Verbi habuisse necessitatem ad non peccandum: & in hoc sensu non habuisse potentiam peccandi.*

14. *Est D. Bonauen.* Diuus etiam Bonauentura *in 3. dist. 3. art. 2. q. 3.* expresse cōcedit, *B. Virginem in secunda sanctificatione, non solum sanctificatā fuisse ad impotentiam ad peccandum; sed etiā ad impossibilitatem habendi peccatum.* Quæ verba sunt notatu dignissima.
15. *Est Richardi.* Richardus etiam, *ibidem art. 1. q. 4. in principio*, expresse docet, *possibilitatem peccandi in secunda sanctificatione fuisse ab ea totaliter sublatam*: & idem explicat in solutione ad 3. & iterum q. 3. satis expresse significat, ab ea totaliter fuisse sublatam flexibilitatem ad malum. *Authores huius opinionis.* Idem testantur *Paludanus, Ochamus, Gabriel, Marsilius, Almainus, & cæteri*, quos pro quarta opinione citauimus. Ex quibus patet, hāc sententiā inter Theologos esse longe cōmuniorem.

Statuūtur tres aliæ conclusiones.

16. ¶ Ex ijs, quæ diximus in confirmationē quartæ opinionis contra primā, infertur impugnatio triū aliarum opinionū.
17. Sed vt veritas clarius appareat cōtra singulas, singulas conclusiones statuemus.

2. Conclusio contra opinionem secundam. Sit igitur 2. conclusio cōtra secundā sententiā; *Non est admittendū, B. Virginē simpliciter, & absolute habuisse potentiā peccādi; secundū quid autem ea caruisse: & subinde falsum est, B. Virginem simpliciter fuisse peccabilem; secundū quid vero impeccabilē.* Hæc statuitur contra secundā opinionē, & necessario infertur ex prima cōclusione: etenim ex ijs, quæ diximus, euidēter ostēditur, B. Virginē non secundū quid, sed simpliciter fuisse impeccabilē: Deus enim potuit eā facere impeccabilē simpliciter; ita vt potētia peccādi nullo modo in ea maneret: & decuit, vt illā ita redderet impeccabilē, vt potentia peccādi ab ea penitus auferretur: ergo de facto Deus in hoc sensu eam fecit impeccabilem, vt potentia peccandi in ea nullo modo maneret. Sed qui in hoc sensu est impeccabilis, nō est talis secundū quid; quia impeccabilitas secundū quid, necessario supponit peccabilitatem simpliciter manentē: ergo si B. Virgo ita fuit impeccabilis, vt in ea nullo modo māserit potētia peccandi: vtiq; nō secundū quid, sed simpliciter fuit impeccabilis. Quod vero Deus potuerit eā in sensu explicato impeccabilē facere, ex dictis in 1. conclusione patet: id enim nō implicat, nec derogat dignitati Christi, & excellētiæ redeptionis ei⁹, vt patebit ex solutionib⁹ argumētorū: nec repugnat statui viatoris: qa nō repugnat merito, sed simul cū eo stare potest vt ar. 2. ostendimus: nec repugnat naturę liberi arbitrij creati: quia flexibilitas ad malum, cum non sit de intrinseca ratione liberi arbitrij, nec naturalis proprietas eius; sed potius sit quidam effectus, & imperfectio illius, illud non necessario concomitans, sed solum secundum statū, in quo suæ purę naturæ relinquitur, seclusa omni perfectione supernaturali, vt diximus in 1. cōclusione: cur igitur denegabitur diuinæ potentiæ posse facere nostrū liberū arbitrium simpliciter impeccabile pro statu viæ, sublata omni potentia peccādi? Hoc autē admisso; cū negari non possit, talē impeccabilitatē, & carentiā potentiæ peccandi, & flexibilitatis ad malū, eleuare ipsum liberū arbitrium ad statū perfectiorem; vtiq; negari nō poterit, ad excellentiā B. Virgini debitā pertinere, habere liberū arbitrium purum ab omni potentia peccandi, & subinde simpliciter, & absolutè impeccabile, cū necessitate nō peccandi, vt ait D. Bonauentura. His si adiungamus, hanc esse cōmunem omnium Theologorū doctrinam, vno Medina, & altero Palatio excepto, euidens manebit veritas huius secundæ assertionis: cui D. Thomas nō repugnat, vt videbimus §. 4.

Sit 3. conclusio: *Non est admittendū, B. Virginem in sensu diuiso habere potentiam peccandi: ea tamen carere in sensu composito.* 18. *3. Conclus. cōtra 3. opinionem.* Statuitur cōtra tertiam opinionem, & satis confirmatur ex ijs, quæ contra eandē tertiā opinionem late scripsimus art. 2. §. 2. ex illis enim manifeste apparet, B. Virginem non habere potentiam peccandi, si consideretur in sensu diuiso quoad ea, quæ illi conueniunt secundum naturam ipsius liberi arbitrij, & quoad ea, quæ in eo manent simul cum gratia illud confirmante: nam hoc modo liberum arbitrium solum habet non repugnantiam negatiuam ad peccandum, quæ ipsa manet quidē simul cum gratia confirmāte, & tñ non est potentia peccandi, vt aduersarij expresse fatētur: vnde B. Virgo per

gratiam confirmata in hoc sensu diuiso, peccandi potentiam non habet. Si vero consideretur in sensu diuiso, quatenus, s. consideratur relicta puræ suæ naturæ, seclusa omni gratia supernaturali; admittimus, eam, si sub illo statu actualiter fuisset, habituram fuisse veram, & propriam peccandi potentiam, & veram arbitrij flexibilitatem ad malum. Sed gratia illam confirmans, sub qua non formaliter, sed solum materialiter cõsideratur, illum statum ab ea excludit, & per consequens etiam excludet ab ea peccandi potentiam. Et hoc non distinguere, fuit causa erroris. Quare absolutè concedendum est, B. Virginem, si sub gratia confirmationis, non formaliter, & in sensu composito cõsideretur, sed materialiter, & in sensu diuiso, adhuc non habere potẽtiam peccandi, licet habeat nõ repugnãtiam ad eam; quam non habet in sensu composito. Quod in hac materia est diligenter annotandum.

19. *4. Conclusio contra 4. opinio.*

Quarta conclusio: *Non est admittendũ, B. Virginem in hoc solo sensu potuisse non peccare, in quo currens non potest non currere, id est, quandiu est sub cursu.* Statuitur contra quartam opinionem Durandi, & euidenter confirmata manet per ea, quæ contra eandem Durandi sententiam adduximus supra ar. 2. §. 2 in impugnatione quartę opinionis: in duobus enim deficit hæc Durandi imaginatio: deficit primo, quatenus supponit, liberum arbitrium viatoris non posse reddi impeccabile per aliquam gratiam, & habitũ in eo existentem; sed per solam extrinsecam assistentiam Dei. Deinde deficit, quatenus existimat liberum arbitrium viatoris per diuinam assistentiam solum cõfirmari extrinsecè: non vero intrinsecè: vtrũque autem impugnauimus loc. cit.

§. 3.

Adducuntur, & soluuntur argumenta contra quatuor conclusiones propositas.

20. *Ad arg. contra primã concl.*

Contra quatuor propositas assertiones nonnulla adducuntur, quæ oportet soluere. Contra primam conclusionem adducuntur omnia argumenta, quæ supra ar. 2. adduximus contra quintam opinionem, quam approbauimus: posse. s. liberum arbitrium viatoris simpliciter reddi impeccabile per omnimodam extinctionem potentiæ peccandi, & flexibilitatis ad malũ. Singulorum solutiones in eodem loco videbis.

21. *Ad argu. Bellomon.*

Secundo contra eãdem argumentatur *Bellomontanus 2. to. ad 3. p. disp. 120. c. 4. in 4. argumento nu. 17.* etenim, vt ait, potentia, libertasque ad peccandum non potest tolli per amorem Dei, etiamsi B. Virgo in hoc amore, & Dei contẽplatione cõtinuo manserit: etenim cum in hoc amore non necessario semper fuerit, sed libere, vtiq; talis amor nõ modo nõ potuit tollere libertatẽ ad peccandum; sed eã necessario supposuit. ¶ Hoc argumentũ petit solutionem difficultatis, quo modo potentia peccãdi fuerit à B. Virgine sublata, & cõcessa inflexibilitas ad malum; de quo in 6. art. dicemus. Nunc dicimus, cũ necessitate ad non peccandum, imò etiam cum impeccabilitate ad peccandũ posse simul stare libertatem contradictionis ad amãdum, & non amandũ, vt ibidem dicemus, & patet ex dictis art. 2. in solutione huius difficultatis: & mirum est, quod Theologus doctissimus Theologiã ibi explicatã non viderit.

22. *Solutio.*

23. *Ad argu. contra 2. concl.*

¶ Contra secundam conclusionem aduersarij nihil obijciunt, quod difficultatem faciat, vt patet ex ijs, quæ diximus supra artic. 2. Pro illis tamen hoc solum adduci potest, quod Medinę, & Palatij opinio videatur Diui Thomæ: etenim (vt volunt) Diuus Thomas docuit, nullum viatorem posse in gratia simpliciter confirmari, sed solum aliquo modo: ita ex *D. Thoma refert Bergomensis in Concordantia 383. vbi citat Diuum Thomam 3. p. quæstione 52. artic. 6. ad 3. & quæstio. 79. artic. 6. ad 1. & 2. & 4. contra gentes cap. 70. in secunda ratione, & de veritate q. 24. articulo nono in corpore, & articul. 11. ad 9.* quod autem aliquo modo est tale, simpliciter non est tale, sed secundum quid. *D. Thom. nihil cõtra nos ait.*

¶ Ad hoc tamen respondemus, D. Thomam in illis locis citatis nihil dicere, vt legenti patebit: quanuis de *veritate in d. q. 24. ar. 9.* id videatur significare. Sed ibi solum illum simpliciter confirmatum appellat, qui perfectissimo modo confirmatus est: talis autem nullus est in via, sed solum in Patria.

23. *Contra 3. & 4. cõcl. nihil obijcitur.*

¶ Contra tertiam, & quartam assertionem nulla argumenta afferuntur: & quę possent afferri, facilè soluentur ex ijs, quæ in singulis illis conclusionibus aduertimus, & ex ijs, quæ contra tertiam, & quartam sentẽtiam diximus supra ar. 2.§.secundo.

ARTICVLVS V.

Vtrùm B. Virgo facta fuerit impeccabilis in prima, an solũ in secunda sanctificatione?

§ 1.

Referuntur variæ opiniones,

1. *1. Opinio negatina.*

IN hac quæstione non conueniunt Theologi: quidam existimãt, B. Virginem in prima in vtero sanctificatione non fuisse in gratia confirmatam, nec factam impeccabilem, sed solum in secunda, quando Verbum concepit: *ita D. Thomas in 3.dist.3.q.1.art.2.q.2.& 3.*quã satis significauit 3.*p.q.*27.*ar.*4.*ad* 1.*& ar.* 5.*ad* 2.*& Opusc.*60.*art.*3.probarũt *Alex. de Ales* 3.*p.q.*9.*memb.*3.*art.*2.§.2.*Bonauentura in* 3.*dist.*3.*ar.*1.*q.*3. *Richard. ibidẽ art.*1.*q.*3.*&* 4.*Marsil.in* 3.*q.*4.*art.*1.*cõcl.* 5.*&* 6. *Alderic.in sua Summa lib.* 5.quem refert, & probat *Carthusia.in* 3.*dist.*3. *q.*1. *ad finem, & Palat. disp.*4. *concl.*2.*& satis Medina* 3.*p.q.*27.*ar.*4.*concl.*3.qui omnes in hoc conueniunt, vt à prima sanctificatione vsque ad secundam habuerit potẽtiam peccandi, quanuis nunquam peccauerit: eam tamẽ amisisse in sanctificatione secunda.

D. Thom. *Alexand.* *Bonau.* *Richard.* *Marsil.* *Alderic.* *Carthusia.* *Palat.* *Medina.*

2. *2. Opinio affirmatiua.*

Secunda opinio est eorũ, qui volunt, B. Virginẽ statim à prima sanctificatione ita fuisse confirmatam in bono, vt facta sit simpliciter impeccabilis sublata penitus potentia peccandi, tam quoad mortalia peccata, quam quoad venialia: ita docuerunt *Maior in* 3.*dist.*3.*q.*1.§.*dubitatur: vers. ad aliud argumentum; in fine: noster Franciscus à Christo quæstione* 5.& his temporibus inter Nouiores vnanimi fere cõsensu est recepta. Eam defẽdit *Franciscus de Pitigianis in* 3.*distinct.*3.*art.*14.*conclus.* 3.*& quarta. Ioann.Ouandus. ibidem artic.* 6. §. *primo*, vbi hanc opinionem probat, quanuis satis confuse. Eandem expresse probauit *doctissimus Nicolaus Cusanus Cardinalis lib.*5.*exercit.ad illud dictum, Cælum, & terra transibunt*: & pro ea potest referri *Durand.in* 3.*dist.*3. *q.*4 nam eam confirmationẽ, & impeccabilitatem, quã in B. Virgine admittit, in ea admittit non in secunda, sed in prima sanctificatione.

Maior. *Francis. à Christo.* *Pitigian.* *Ouand.* *Cusanus.* *Durand.*

3. *3. Opinio.*

Tertia est sentẽtia veluti media, vt B. Virgo statim in prima sanctificatione fuerit cõfirmata, ne posset mortaliter peccare; in secũda vero fuerit confirmata, vt nec mortaliter, nec venialiter peccare posset. Quare in prima sanctificatione solum facta fuit impeccabilis in ordine ad peccatum mortale; non tamen ad veniale: vnde non habuit potentiã peccandi mortaliter: bene tamen habuit potentiam, ad peccandum venialiter, quanuis nunquã venialiter peccauerit. At vero in secunda sanctificatione ita facta est impeccabilis, vt nullam habuerit peccandi potentiam, siue mortaliter, siue venialiter. Ita *Ocham.in* 3.*q.*2.*art.*1.*&* 2.*Paludan. in* 3. *dist.*3.*q.*2.*art.*3.*concl.*1.*&* 2.ad quam videtur accedere *Gabriel ibidem quæst.*2.*art.* 3.*dub.*1.

Ocham. *Paludan.* *Gabriel.*

§. 2.

Resolutio Quæstionis.

4. *Conclusio.*

PRo resolutione statuenda est hæc conclusio: B. *Virgo statim in prima sanctificatione in vtero cõfirmata fuit in gratia, & facta simpliciter impeccabilis; ita vt non habuerit potentiam peccandi mortaliter, aut venialiter.* Hæc statuitur pro secunda opinione contra primam, & tertiam: quam puto longe esse veriorẽ, & doctrinæ Sanctorum magis consonã.

5. *1. Confirmatio.*

Confirmatur primo: quoniam Concilium Tridentinum session.sexta de iustificatione Cano.23. simpliciter docet, Beatam Virginem, speciali Dei priuilegio, per totam vitam omnia peccata, etiam venialia, vitasse: hoc autem speciale priuilegium, vt omnes intelligunt, fuit magnum donum perseuerantiæ, & confirmationis: ergo Beata Virgo per totam vitam habuit hoc priuilegium: ergo illud habuit ante Verbi Incarnationem.

¶ Hæc

¶ Hæc ratio vrget me, vt putē hanc opinionem eſſe veriſsimam: ſuppoſito enim tali priuilegio pro tota vita, quo in gratia confirmata eſt, ne peccare poſſet; negari non poteſt eam illud habuiſſe ante ſecūdam ſanctificationem: & per conſequens illud habuit in prima, in qua (vt diximus) ſtatim habuit vſum rationis.

6. 2. *Confirmatio.* Secundo probatur: quoniam, ex communi Patrum doctrina, B. Virgini omnia illa priuilegia ſtatim in prima ſanctificatione ſunt cōcedenda, quæ eam reddant digniorē ad maternitatem Verbi: etenim Deus à principio talem ſibi fecit matrē, qualem ſe decere intelligebat, & qualem ſibi nouerat placituram, vt ait *D. Bernardus homil. 2. Super Miſſus eſt*: ſed confirmatio in gratia, & impeccabilitas, perpetuaq; ſtabilitas liberi arbibrij cū prima regula, eam longe digniorē reddebat, vt in matrem Dei eligeretur: ergo hanc confirmationē habuit ſtatim in prima ſanctificatione. Maior eſt communis doctrina Patrū: minor autē ex eo probatur, quia nulla ratio adduci poteſt, cur negandum ſit, hanc confirmationem ſtatim in prima ſanctificatione non pertinere ad plenitudinem diſpoſitionis, qua Beata Virgo diſponebatur, vt fieret digniſsima ſtatim ab illo tempore, quæ in matrem Dei eligeretur: quis enim negabit puritatē ſanctitatis, & immunitatem ab omni peccato per ſe fuiſſe diſpoſitionem neceſſariā, vt B. Virgo fieret digna, quæ in matrem Dei eligeretur? cur igitur puritas perfectiſsima ſanctitatis, & perfectiſsima immunitas à peccato, per ſe, & ex natura ſua, non erit diſpoſitio, vt illa fieret dignior tali maternitate? Etenim nō video, cur hęc immunitas per omnimodam impeccabilitatem potius cōſequatur ad maternitatem, tanquam effectus eius; quam eam antecedat, tāquam pefectiſsima diſpoſitio, qua digniſsima fiat tali maternitate. Hoc autem ſuppoſito, negari non poteſt, B. Virginem hanc impeccabilitatem ſtatim in prima ſāctificatione obtinuiſſe: etenim quæ ad perfectionem, & plenitudinem diſpoſitionis ſpectant, fuerunt B. Virgini conceſſa ſtatim in prima ſanctificatione: in ea enim conſecuta eſt omnē gratię plenitudinē, quæ requiritur

Probatio minoris.

vt illa digna fiat, quæ in matrē Dei eligatur: quam *D. Thomas 3. p. q. 27. ar. 4. ad 2.* appellat perfectionem diſpoſitionis.

Sed obijcies: quoniam in naturalibus in materia primo eſt perfectio diſpoſitionis ad formā: deinde aduenit perfectio cōſequēs, & conſeruās formā, quę ſēper eſt maior, & perfectior, quā calor v.g. diſponēs ad formā ignis. Eodē igitur modo opus fuit, & decēs, vt B. Virgo prius diſponeretur ſanctificatione diſpoſitiua ad maternitatē Dei; deinde perficeretur talis ſāctitas poſt Verbi Incarnationē: hæc autem perfectio poſita eſt in confirmatione ipſius ſanctificationis per donum perſeuerantiæ. 7. *Obiectio.*

Solutio. ¶ Huic obiectioni (quæ eſt fundamentū D. Thomę) dicimus, in ea ſupponi id, quod erat probandū: admittimus enim gratiā in prima ſanctificatione collatā eſſe diſpoſitiuā: negamus tñ gratiā confirmationis nō eſſe huius generis: quare hoc erat probandū: etenim admittimus poſt Verbi conceptionē, quæ eſt velut terminus præcedētis diſpoſitionis, gratiā Verbū Incarnatum cōcomitantē fuiſſe maiorē, & multo perfectiorē: non tñ fuiſſe gratiā confirmationis, ſed aliā, qua gratia puritatis B. Virginis fieret illuſtrior, & longe abūdantior: de quo in vltima quæſtione.

Tertio cōfirmatur: quoniā ea, quæ de B. Virginis infantia atq; pueritia, ętateq; vſq; ad conceptionē Verbi dicuntur (de quibus latē *Canniſius lib. de Maria Deipara c. vlt.*) ſine dono perſeuerantiæ, & confirmationis non donantur. 8. 3. *Confirmatio. Canniſ.*

4. Confirmatur: quoniā in prima ſanctificatione, fomes peccati fuit à B. Virgine omnino extinctus, vt tāquam lōge probabilius oſtēdimus ſupra q. 2. ar. 8. §. 3. ſed extinctio fomitis per ſe arguit cōfirmationē in bono, & ōnimodā inflexibilitatē ad malū, quæ eſt impeccabilitas, vt etiā aduerſarij concedunt: ergo hanc impeccabilitatem habuit ſtatim in prima ſanctificatione. Quin potius eam habuit, quanuis demus, fomitem in prima ſanctificatione manſiſſe ligatum tantū: quoniā licet ligatio fomitis ex ſua natura non ſatis ſit ad confirmationem: tamen ſine ea dari non poteſt, ſaltem quando totaliter ligatur, vt diximus ſupra q. 2. 9. 4. *Cōfirm.*

10. *Postrema confirmatio.* Deniq; ex eo confirmatur: quoniam Baptista per sanctificationem in vtero cõfirmatus fuit in gratia, ita vt nec mortaliter, nec venialiter peccare posset, vt plures volunt: hoc enim videntur significare illa verba Luc. 1. *Et Spiritu Sancto replebitur ab vtero matris suæ*: quæ verba satis significant, repletionem illam fuisse consummationem, quę fit per confirmationem in bono. Hac autem opinione supposita, non potest eadem confirmatio negari B. Virgini in sua in vtero sanctificatione: etenim ex doctrina Sancti Bernardi, non est Virgini negandũ, quod alicui Sanctorum fuit concessum. Argumentum tamen non satis est efficax; quoniam nõ satis est certum, quod Baptista venialiter non peccauerit.

§. 3.

An nostra sententia sit omnino certa.

11. *An sit omnino certa.* Sed dubitare quis poterit; an hæc nostra resolutio ita sit certa, vt opposita non sit probabilis? Cui dubitationi locum fecerunt quidã Theologi, quos refert *Medina 3.p.q.27.art.4.post tertiam cõclusionem pag.514.col.2.in fine*, qui hęsis damnant opinionem, quę docet, Beatã Virginem ante Verbi Incarnationẽ potuisse peccare: quos idem Medina, si nõ expresse, tamen tacite, & aliquo modo videtur probare. *Quidã putant esse hæreticam*

22. *Reijciũtur* ¶ Sed quomodo hæresis damnanda est opinio, quam Diuus Thomas, Diuus Bonauentura, Alexander de Ales, & alij præstantissimi Theologi, & inter eos Richardus de S. Victore probauerunt: etenim licet doceãt, B. Virginem ante secũdam sanctificationem habuisse potentiã peccandi, & potuisse peccare: constanter tamen defendunt, eam nec minimũ peccatum vnquam commisisse: quare reprehendendi sunt præcitati Theologi, & audaciæ damnandi: maximè cum argumẽta, quibus nituntur, futilia sint, & nullius valoris, vt ex sequentibus patebit.

13. *Ad 1. arg.* Primo igitur ita arguunt: quoniã si B. Virgo ante conceptionem Verbi peccare potuit; vnde habuit, quod in tam longo temporis spatio non peccauerit? ¶ Sed futile est argumentum: quoniam sine dono confirmationis potest Deus etiam pro longo tempore sine peccatis seruare quem voluerit: vt ipse Medina ibidem concedit.

Secundo obijciunt verba Angeli Luc. 1. *Aue gratia plena*: sed cum gratiæ plenitudine non potest stare peccatum: ergo ante incarnationem Verbi fuit cõfirmata: sed hoc etiam argumentum satis est inefficax: quoniã B. Virgo ante secundã sanctificationem fuit gratia plena plenitudine sufficientiæ ad continuũ meritũ; & ad promptitudinem ad omne bonum: non tamen plenitudine confirmationis, vt ait *Marsilius in 3.q.4.artic.1.concl.6. in corollario.* Quæ solutio iuuari potest ex doctrina *D.Thomæ 3.p.q.27.art.5.ad 2.* dum ait, B. Virginẽ pro toto tempore ante Verbi incarnationẽ habuisse plenitudinem gratiæ disponentis eam vt esset idonea, quæ esset mater Dei: non tamen habuisse plenitudinem confirmationis, & stabilitatis; quia hæc tanquam perfectior debebat comitari ipsum Verbum, quod erat forma, ad quam recipiendam disponebat: decet autem, vt perfectio cõcõmitans formã sit maior, quã perfectio, ad formam disponens. Vide D.Thomã. 14. *Ad 2.* *D. Thom.*

Tertio obijciunt: quoniam si B. Virgo pro toto tempore ante Incarnationem Verbi fuit sine peccato, posset eodẽ modo permanere pro toto reliquo vitæ spatio. Ad quid igitur opus fuit gratia confirmationis? ¶ Sed hoc argumentũ cæteris est futilius; quoniã, vt ait D.Thomas, decet vt maior sit perfectio cõcomitans Verbũ iam incarnatum, quã dispõnẽs ad incarnationem: in quo omnes Patres conueniunt; Verbum autem incarnatũ ex se postulabat summam puritatẽ sanctitatis, & vt mater sua sanctificaretur sanctificatione tam perfecta, & sublimi, vt & fomes ab ea totaliter tolleretur, & gratia consummaretur dono confirmationis, & impeccabilitatis. 15. *Ad 3.*

4. Loco obijciũt argumẽta, quibus nostram resolutionẽ confirmauimus. ¶ Sed illa non ita eam confirmant, vt opposita sententia sit improbabilis, ne dum vt indigeat censura. Quod facile intelliges, si D.Thomæ fundamentũ expẽdas, quo 15. *Ad 4.*

non

non improbabiliter probatur, decēs fuisse, vt gratia ante incarnationem collata solum esset disponens, vt B. Virgo digna fieret, quæ in Dei matrem eligeretur: at vero post incarnationem daretur illi gratia non disponens ad formam, sed consequens eam. Et hæc satis sunt, vt prima opinio ab omni censura liberetur.

ARTICVLVS VI.

Quomodo B. Virgo facta sit impeccabilis?

1. Resolutio huius quæstionis pendet à resolutione alterius, quæ inquirit, quomodo liberum arbitrium viatoris reddatur simpliciter impeccabile: etenim cum B. Virgo tam in prima, quam in secunda sanctificatione fuerit viatrix; eo modo facta fuit impeccabilis, quo viator impeccabilis reddi potest. Quare de hac difficultate tres inueniuntur opiniones.

1. opinio. Prima simpliciter affirmat, B. Virginem factam fuisse impeccabilem ab intrinseco, id est, per tantam plenitudinem gratiæ, vt omnem defectum tolleret, & ita liberum arbitrium impelleret in bonum, vt in malum flecti non posset. *Ita D. Thomas, Alexander de Ales, D. Bonauentura, Richardus, atque Paludanus, quos citauimus supra art. 3. in prima opinione*: quam sententiam satis explicat *Richardus de Sancto Victore in libro 2. de Emmanuele cap. 30.* vbi totam causam impeccabilitatis reducit in amorem, ita inquiens: *Diuinus amor in ea adeo conualuit: adeo ipsam in bono solidauit, vt de cætero spiritualis qualiscunque defectus in eam incidere omnino non posset.* Idem etiam significat *in Cantic. cap. 26.* dum pro causa inflexibilitatis in malum reddit virtutē Altissimi, qua obumbrata est.

D. Thom. Alensis. D. Bonau. Richard. Paludan. Richard. de S. Vict.

2. *2. opinio.* Secunda opinio defendit, B. Virginem in bono immobilem, & confirmatā fuisse ab extrinseco per solam coassistentiā Dei: ita *Durandus, Ochamus, Gabriel, & Maior, quos in dicto art. 3. §. 1.* in secunda opinione adduximus.

3. *3. opinio.* Tertia sententia docet, B. Virginem primæ regulæ fuisse immobiliter alligatam, vt peccare non posset, tum ab intrinseco per gratiam, & virtutes; tum ab extrinseco per assistentiam diuinæ prouidentiæ: quæ fuit sententia *D. Thomæ in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. q. 3.* quam etiam probauit *de Veritate, & in 3. contra gentes*, vt loco citato diximus, & pro ea retulimus *Ferrariensem, Medinam, Palatium, & doctissimum præceptorem Fratrem Franciscum à Christo locis ibidem citatis.* *Authores huius opinionis.*

4. *Approbatur 3. opinio.* Nos hanc sententiam tanquam longe veriorem probamus, quam in viatore cōfirmato latè probauimus in d. art. 3. §. 2. vbi videbis fundamenta: facta est enim impeccabilis per gratiam doni perseuerantiæ, quæ ipsa à Deo facta est virtuosa, & efficax, vt ex se diuinam assistentiam sibi vendicet, vt ibidem diximus: vnde & ab intrinseco, & ab extrinseco facta fuit impeccabilis. Et hæc de B. Virginis impeccabilitate dicta sint.

QVÆSTIO IIII.

Vtrùm gratia B. Virginis in sua conceptione collata, ita eam eleuauerit, vt vsum rationis statim habuerit?



In hac quæstione plures erunt articuli. Primus erit, vtrum B. Virgo in instanti suæ sanctificationis habuerit perfectum vsum rationis? Secundus, quinam fuerit iste rationis actus? Tertius, an iste actus in ipsa perpetuo permāserit? Quartus, & vltimus, an per istum actum se ad gratiam disposuerit? *Articuli excitandi.*

ARTICVLVS I.

An B. Virgo in primo conceptionis instanti habuerit perfectum vsum rationis?

§. 1.

Refertur pars negatiua.

1. *Pars neg. D. Thom.* Partem negantem probauit *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 3. parum ante finē*: vbi expresse docet, B. Virginem in vtero matris non habuisse vsum rationis, siue liberi arbitrij. Hanc opinionem nōnullis placuisse satis significat *Suar. tom. 2. ad 3. p. disp. 3. sect. 6. §. Mirum est autem*: nullum tamen authorem citat. *Suar.*

2. *1.arg.* Huius opinionis nullum aliud fundamentum adducit D. Thomas, nisi quia tale priuilegium fuit speciale Christi Domini.

3. *2.arg.* Secundo adduci potest pro ea; quoniã hæc perfectio ad maiorem sanctitatem minime pertinet: ergo non oportuit eam B. Virgini concedi: nam ideo non fuit concessum illi, vt longiori, quam omnes, vita viueret: quia hoc ad maiorem sanctitatem non pertinebat.

4. *3.arg.* Tertio obijcitur: quoniam vsus rationis pro statu viæ haberi non potest sine conuersione ad phantasmata: iam vero B. Virgo in illo primo instanti hanc conuersionem non habuit.

§. 2.

Pars affirmatiua est probanda.

5. *Vera est pars affirmans.* HIs tamen non obstantibus, partẽ affirmãtem probauit communis Theologorum opinio. Ex Thomistis eam probarunt *Caietan. 3. p. in d. q. 27. art. 3. ante finem commenti, §. Circa primum modum vinculi, Viguer. in instit. theolog. c. 5. §. 3. vers. 9. ex alijs Bernardin. Senens. tom. 1. sermonum serm. 61. art. 3. c. 7. & tom. 2. serm. 51. cap. 2. Carthusian. in lib. de laudibus Virginis ar. 12. tom. 1. refertur Iacobus Christopolitanus Episcopus in Canticũ eiusdem Virginis, Bernard. de Busti in suo Mariali p. 12. serm. 1. fol. 380. Barrad. tom. 1. concord. lib. 6. cap. 3. §. Quarta gemma est vsus rationis; Petrus Ribadaneira in festo Præsentationis Mariæ in templo, latè Suar. tom. 2. ad 3. p. disp. 4. sect. 7. per totam, Vasq. Bellom. tom. 2. ad 3. p. disp. 119. c. 3. Petrus Morales de Christo, & B. Maria lib. 1. tract. 9. n. 13. Frater Franciscus de Pitigianis ad 3. Scoti dist. 3. q. 1. art. 8. & Ioan. Ouand. ibidem q. 5. de vsu gratiæ, pag. 136.* deniq; inter nouiores est sententia recepta, quã ego vt longe veriorem amplector.

(Caietan. Viguerius Bernard. Senensis. Christopolitanus. Busti. Barradas. Ribadaneira. Suarius. Bellomon. Morales. Pitigian. Ouandus.)

6. *Fundamẽtũ efficax* Vnicum, illudque in Theologia efficacissimum, huius opinionis fundamentum ex eo sumitur, quod omne priuilegium est concedendum B. Virgini, quod alicui puro homini concessum fuit. Sed Ioanni Baptistæ fuit concessum, vt in vtero matris habuerit vsum rationis: ergo hoc priuilegium non potest non concedi B. Virgini: cum vero illud concessũ fuerit Baptistæ in primo instãti suæ sanctificationis, in eodem etiam instanti cõcessum fuit B. Virgini: cum autẽ illa in primo conceptionis instanti fuerit sanctificata, & præseruata ab omni originali macula; concedendum est, vsum rationis illi fuisse concessum statim in primo suæ conceptionis instanti. ¶ In hoc argumenti discursu, supposito priori, posterior negari non potest; maior prioris patet ex communi Patrum, & Theologorum consensu. Sola restat probatio minoris: ea autẽ manifeste cõfirmatur apertissimis fere omniũ Patrum testimonijs, quæ latè referunt Suarius, & Bellomontanus: Baptistam habuisse vsum rationis, quando ad Mariæ, & Christi præsentiam in vtero matris exultauit expresse affirmant Ambrosius, Leo Papa, Hieronymus, Beda, Augustinus, Origenes, Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius, vterque Cyrillus, Chrysologus, Sanctus Maximus, D. Gregorius, D. Bernardus, Nicephorus, Metaphrastres, & Paulus diaconus, quos omnes vide apud Suariũ, & Bellomontanum. 7. *Baptista habuit vsum rationis in vtero. Patres qui id probãt.* Vt omittamus hanc esse ferè omnium scholasticorum, & interpretum sacræ Scripturæ opinionem, quam probauerunt Patres Concilij Basiliensis sess. 43. dum scribunt Ioannem in vtero Christũ cognouisse. Hanc opinionem satis significat Ecclesia cum in hymno illius canit: *Senseras regem thalamo manentem*, & dum ita concinit: *Hinc parens nati meritis vterque abdita pandit*: mereri autem in vtero non potuit, sine vsu rationis. Eandem opinionem non sine efficacia confirmant verba Elisabethæ matris Baptistæ Luc. 1: *Exultauit in gaudio infans in vtero meo*: quæ verba satis significant, infantem præ gaudio exultasse; ita vt ipsa exultatio causata sit ex lætitia, & gaudio; vt sit sensus: *infans exultauit in vtero propter gaudium, & lætitiam, quam ex sui Saluatoris præsentia habuit*: hunc enim sensum denotat illa præpositio *in*, vt bene aduertit Bellomontanus *in dicto cap. 3. num. 38*: etenim motus exultationis, ac veluti saltationis, & tripudij ex aliquo gaudio oritur, vt patet: gaudium autem cognitionem 8.

aliquam

aliquam consequitur: iam vero cur infanti supra naturam concederetur cognitio sensitiua, & non intellectiua? Vide quæ de his verbis scribunt Suarius, & Bellomontanus. Ex quibus intelliges nō esse audiendum Iansenium *in sua concordia c. 4.* quatenus verba ista non de gaudio, & lætitia mentis, sed de quadam gesticulatione intelligenda putat. Quomodo autem *Augustinus in epist. 57.* in qua videtur nobis cōtrarius, sit intelligendus; & *D. Thomas 3. p. q. 27. art. 6. cum Eucherio q. 3. in Lucam*; vide apud Suarium vbi supra, pag. 75. C: etenim Augustinus ea, quæ ibi scribit de sanctificatione Baptistæ, non asserendo scribit, sed disputando, siue dubitando: nam *lib. 2. de consensu Euangelistarū cap. 15.* satis explicat, Ioannem in vtero matris Christum cognouisse. Quare minor nostræ argumentationis satis probata manet. Ea autem supposita, negari non potest, vsum rationis fuisse B. Virgini concessum in prima sua sanctificatione: cum inter omnes cōstet, omne priuilegium illi esse concedendū, quod alicui alij concessum fuit.

9. *Non admittitur Iāsenius.*

Explicatio Augustini & D. Thomæ.

10. *B. Brigitta.*

In cuius confirmationem accedit, hoc fuisse B. Brigittæ reuelatum, vt Carthusianus, & Barradas referunt, in hæc verba: *Cum anima mea sanctificabatur, & suo corpori iungebatur, tanta animæ meæ aduenit lætitia, vt impossibile sit affatu.*

§. 3.
Solutio argumentorum.

11. *Ad 1. arg.*

AD primum argumentum in oppositum negandum est, hoc priuilegium vsus rationis in vtero esse Christo speciale: oppositum enim constat ex communi doctrina Patrum, dum conceduntur Baptistæ adhuc in vtero existenti rationis vsum. Non est tamen negandum, priuilegium istud ex longe diuerso titulo conuenire Christo, quam B. Virgini, aut Baptistæ conueniat: quoniā Christo ratione vnionis hypostaticæ hoc priuilegium erat debitum; quia & illi debita erat visio beatifica: at verò B. Virgini, & Baptistæ hoc priuilegium mere gratis datum fuit.

12. Ad secundum dicimus, rationis vsum absolute sumptum non necessario pertinere ad sanctitatem, ne dum ad maiorem sanctitatem: inde tamen non bene infertur, non oportuisse illum B. Virgini donari: quia licet absolute non sit necessarium; potest tamen esse signum singularis cuiusdam sanctitatis. In hoc autem sensu, concesso antecedente, neganda est consequentia: cuius probatio ad rem non facit: quoniam maior vitæ lōgitudo nullo modo pertinet ad sanctitatem: quia nec signum est maioris, aut extraordinariæ sanctitatis. *Ad 2.*

13. *Ad 3.*

Ad tertium admittimus maiorem, si intelligatur seruato naturali ordine: quod non tollit, quominus in via à Deo alicui valeat concedi, vel intelligere sine vsu phantasmatum; vel phantasmatibus vti, etiam in vtero.

ARTICVLVS II.
Quisnam fuerit iste actus?

1.

SVpposita opinione, quod B. Virgo in primo suæ conceptionis instanti vsum rationis habuit; inquirendum est, quisnam fuerit iste actus? quæ quæstio nullam habet difficultatem: omnes enim huius priuilegij authores in hoc cōueniunt, quod talis actus fuit supernaturalis, & potissimum versatus circa Deū, & Christum; ita vt cognouerit B. Virgo mysterium Trinitatis, atque etiam Incarnationis filij Dei quoad substantiam, quamuis non quoad omnes illius circunstantias. Ita *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp. 4. sect. 6. dicto 2. & 3. pag. 72. col. 1. & 2. & latius disput. 19. sect. 1. §. Sed quæret aliquis. pag. 124. col. 2.* consentiunt *Ouand. ad 3. Scoti dist. 3. q. 5. pag. 136. & Pitigianis ibidem art. 8. dicto 2. & 3. pag. 148. col. 2.* Et quidem quod actus ille fuerit supernaturalis dubitari non potest; quia fuit actus à Deo per se infusus. Quod vero fuerit circa Deum, & Christum, non indiget probatione, vt bene aduertit *Suarius in d. disp. 4. sect. 6. §. Dico secundo*: probari tamen potest: tum, quia cum fuerit dispositio ad sanctificationem B. Virginis viatricis, debuit esse actus fidei: quia fides ad sanctificationē viatoris est necessaria:

Fuit actus supernaturalis circa Deum, & Christum.

Suar. Ouand. Pitigian.

2. *Quod fuit circa Deū.*

cum

cum *sine fide impossibile sit placere Deo*; iam vero fides principaliter versatur circa mysterium Trinitatis, & Incarnationis: tum etiam; quoniam Baptista per actum fidei, & Deum cognouit, & Christum: tum tertio; quia & Angeli, & Adamus in sua prima sanctificatione hunc actum habuerunt. Quod is fidei actus

3. *Quomodo fuit perfectus? Suarius.*

in ea fuerit perfectus, docet *Suarius in dicta disput.19. sect.2.* vbi ostendit, talem actum non fuisse perfectum perfectione intensiua: quoniam B. Virgo, sicut semper creuit in gratia, & in cæteris virtutibus, ita etiam semper creuit in fide; fuisse tamen perfectum quoad hoc, quod in ea omnem dubitationis motum exclusit: etenim statim à principio caruit omni motu fomitis, vt ostendimus in præcedenti quæstione tertia. Fuit etiam perfectus circa obiecta in hoc sensu, vt fides illa fuerit explicita mysterij Trinitatis: quia talis cognitio necessaria est ad primariam fidei perfectionem: fuit etiã explicita mysterij Incarnationis quoad substantiam illius; quod. s. Verbum diuinum carnem humanam erat assumpturũ: nam hæc etiam cognitio pertinet ad primariam fidei perfectionem. Non fuit tamen perfectus quoad omnes illius mysterij circunstantias: quia nec tunc cognouit, ex quanam fœmina carnem deberet assumere; nec quo tempore, aut quo loco: denique nec quoad alia plurima: & inde est, vt B. Virgo successu ipso temporis plurima obseruaret, & secum conferret, quæ ignorabat, vt patet ex Euangelio.

ARTICVLVS III.

An actus rationis in B. Virgine permanserit?

1. *An fuerit permanẽs?*

CONsequenter inquirendum est, an actus rationis, qui in primo conceptionis instanti fuit in B. Virgine, fuerit in ea permanens? Negantem

1. *opinio Caiet. negat.*

partem probauit *Caietan.3.p.q.27. art.4.* vbi docet, D. Thomam, quando negauit, B. Virginem in vtero habuisse rationis vsum, intelligendum esse de vsu, actuq; permanente: hoc enim priuilegium solus Christus habuit. Sentit igitur Caietanus, actum rationis, qui in B. Virgine in prima sui conceptione admittitur, non fuisse in ea permanẽtem, sed solum transeũtem. Et hunc dicendi modum probabilẽ esse, scribit *Suar. 2. tom. ad 3. p. disp.4. sect. 6. §. Sed obijci potest, pag.77. col.2. A.* vbi ait, satis esse, quod B. Virgo per actualẽ, transeuntem tamen, reuelationem habuerit vsum rationis, tum in primo conceptionis instanti; tum postea in vtero pro alicuius temporis, & occasionis opportunitate.

Suarius cõsentit.

2. *Opposita sentẽtia est communis. Bernard. Senensis. Ouand. Pitigian. Suar.*

Oppositam tamen sententiam probarũt omnes Theologi, qui hac de re scripserunt: ita *Bernardin. Senens. serm.55. de B. Virgine cap.2. art.1. latè Bellomont. 2. tom. ad 3. p. disp. 119. cap.4. per totum*; *Ioannes Ouand. ad 3. Scoti dist.3. q.5. concl. 3. pag. 136. Franciscus de Pitigianis ad eundem locum art.8. in 4. dicto*: hanc sententiam esse longe probabiliorem scribit *Suar. in dicta disp.4. sect.7. dicto 4. pag.76. col.1.* Deniq; *Barrad. tom.1. Concordiæ lib. 6. cap. 3. §. Quarta gemma, pag. 472. col.1.* ¶ Quam

3. *Placet authori.*

opinionem puto esse verissimam, & Patrum doctrinæ satis consentientem. Primo; quia hoc concessum fuisse Baptistæ expresse scribit *Ambrosius lib. 2. in Luc. in cap. de mora Mariæ cum Elisabetha*: cuius verba refert, & satis expendit Bellomontanus, atque etiam *Origenes homil.8. & 9. in Lucam*: cuius etiam verba habes apud eundem Bellomontanum. Deinde, quia satis id colligitur ex eo, quod Beata Virgo, cum trium esset annorum, & in templo præsentaretur, perfectissimũ habebat rationis vsum; adeo vt simul cum parentibus sese Deo obtulerit; prout refert *Ludulphus Carthusianus 1. part. de vita Christi, cap. 2.* & satis colligitur ex Gregorio Nysseno *in oratione de Christi natiuitate, & ex Damasceno lib.4. fidei cap.15.* cũ pluribus alijs, quos vide apud *Canisiũ lib.1. de Maria Deipara cap.12*: vide etiã *D. Antoninum 1. p. suæ historiæ titulo 4. c.6.* Cum vero Sancti Patres perfectũ vsum permanentem ex eo concedant Baptistæ, quia in tenera ætate in eremum se contulit, vt patet ex *Chrysostomo homil.38. in Matthæum, & ex Origine homil. 9. in Lucam, & ex Nicephoro lib.1. historiæ cap.14*:

Ambr. Origen. Confirmatio. Ludulph. Nyssenus. Damasc. Cannisius. Antonin. Chrysost. Origenes. Nicephor.

non

non sine fundamento nos etiam talem rationis vsum B. Virgini à principio collatum in ea fuisse permanentem, affirmabimus: maximè cum hoc priuilegium dignitati B. Virginis maxime sit consentaneum; & dona Dei sint sine pœnitentia.

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm B. Virgo per vsum rationis sese ad gratiam disposuerit?

1. VLtimo loco inquiremus; vtrum B. Virgo fuerit in vtero sanctificata per propriam dispositionē; ita vt ipsa sese ad gratiam præparauerit? De hac difficultate latius, quam cæteri disputat *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 4. sect. 8.* & post eum explicat *Ouandus ad 3. Scoti dist. 3. q. 5. §. Ex dictis constat*: & latius *Franciscus de Pitigianis ad eundem Scotum art. 9*: de hac etiam se agit *Bernardinus Senensis in dicto serm 55. de Virgine cap. 3.* Qui omnes in parte affirmatiua conueniunt: non tamen omnes eodem modo explicant, quo dispositionis modo se disposuerit. Et pro huius rei explicatione aduertit Suarius, duobus modis intelligi posse, B. Virginis sanctificationem per propriam factam esse dispositionē. Vno modo; vt hæc dispositio sit præparans ipsam ad receptionem habitus gratiæ: altero modo; vt dispositio illa non sit præparans, sed perficiens, & consummans ipsam sanctificationem. Inter vtramque dispositionem hoc interest, vt dispositio præparans non fiat ab habitu, ad quem disponit: ab eo tamē fiat dispositio perficiens, & consummans. Dubitant igitur præcitati authores, quonam modo Beata Virgo ad sanctificationem se disposuerit? an dispositione præparante? an vero solum perficiente, & consummante? Quidam hanc; alij illam sequuntur opinionem.

Suarius. Ouandus. Pitigian. Bernards. Senensis.

Duplex dispositio.

2. *Præmissū.* Pro resolutione illud præmitto, nomen dispositionis proprie sumi pro dispositione antecedente, & præparante ad formam: nam dispositio formam concomitans, siue conseruans, proprie loquendo, non est dispositio. Quare, si propriè loquendum est, sensus quæstionis erit, an B. Virgo per suum actum se præparauerit, & disposuerit ad recipiendam gratiā; qua in primo conceptionis instanti fuit sanctificata? Nam in hoc sensu intelliguntur similes aliæ quæstiones, an scilicet Christus Dominus se ad gratiam disposuerit, & præparauerit? an Angeli, & Adamus in instanti suæ creationis se ipsos præparauerint ad gratiam, in qua sunt creati?

Quæstione igitur in hoc sensu excitata, duas inuenio oppositas sententias: vnam affirmatiuam; alteram negatiuam. Affirmatiuam defendit Suarius vbi supra, & post eum Pitigianis, qui eam tribuit Bernardino de Senis. Sed ego puto oppositum esse longe probabilius, & cedens in maiorem B. Virginis honorem. Quam sententiam postea inueni apud *Bellomontanum 2. tom. ad 3. p. disp. 119. c. 6. num. 53*: etenim ad illius perfectionem pertinet, quod primus actus liberi arbitrij, fuerit maximè perfectus: iam vero perfectior est actus procedens ab habitu, quam ille, qui ab habitu non procedit: ob quam rationem diximus, Christum Dominum non habuisse gratiam per aliquā dispositionem præcedentem; quam sententiam latè confirmauimus in materia de merito Christi, & rursus apud *Scotum in 2. distin. 4. & 5. in materia de Angelis*; quam probauerunt *Richardus, & D. Bonauentura in 3. dist. 18.* cum alijs ibidem citatis: quam etiam probauit *Suar. 1. tom. ad 3. p. disp. 40. sect. 2 in fine*, & nouissimè *Ouandus ad 3. Scoti dist. 13. q. 2. in propria hac quæstione*. ¶ Hac autem supposita opinione non video, cur B. Virgini hanc perfectionem (quam tāquam perfectionem habuit filius) non tribuamus: cui id, quod est dignius, concedendum est. 4.

3. Duæ opiniones.

Opinio authoris.

Bellomon.

Richard. D. Bonau. Ouand. Suarius.

Resolutio. Dicimus igitur, B. Virginem statim à primo instanti suæ conceptionis habuisse vsum liberi arbitrij circa mysteria Trinitatis, & Incarnationis Verbi: actum tamen illum non præcessisse infusionem gratiæ, qua est sanctificata; sed ab ipsa gratia fuisse elicitum, sicut de Christo concedimus, & de Angelis, atque Adamo concedit probabilior opinio.

Ex qua resolutione infertur, primum 5.

actum

cum *sine fide impossibile sit placere Deo*; iam vero fides principaliter versatur circa mysterium Trinitatis, & Incarnationis: tum etiam; quoniam Baptista per actum fidei, & Deum cognouit, & Christum: tum tertio; quia & Angeli, & Adamus in sua prima sanctificatione hunc actum habuerunt. Quod is fidei actus in ea fuerit perfectus, docet *Suarius in dicta disput.* 19. *sect.* 1. vbi ostendit, talem actum non fuisse perfectum perfectione intensiua: quoniam B. Virgo, sicut semper creuit in gratia, & in cæteris virtutibus, ita etiam semper creuit in fide; fuisse tamen perfectum quoad hoc, quod in ea omnem dubitationis motum exclusit: etenim statim à principio caruit omni motu fomitis, vt ostendimus in præcedenti quæstione tertia. Fuit etiam perfectus circa obiecta in hoc sensu, vt fides illa fuerit explicita mysterij Trinitatis: quia talis cognitio necessaria est ad primariam fidei perfectionem: fuit etiã explicita mysterij Incarnationis quoad substantiam illius; quod. s. Verbum diuinum carnem humanam erat assumpturũ: nam hæc etiam cognitio pertinet ad primariam fidei perfectionem. Non fuit tamen perfectus quoad omnes illius mysterij circunstantias: quia nec tunc cognouit, ex quanam fœmina carnem deberet assumere; nec quo tempore, aut quo loco: denique nec quoad alia plurima: & inde est, vt B. Virgo successu ipso temporis plurima obseruaret, & secum conferret, quæ ignorabat, vt patet ex Euangelio.

3. Quomodo fuit perfectus? Suarius.

ARTICVLVS III.

An actus rationis in B. Virgine permanserit?

1. An fuerit permanẽs?

CONsequenter inquirendum est; an actus rationis, qui in primo conceptionis instanti fuit in B. Virgine, fuerit in ea permanens? Negantem partem probauit *Caietan.* 3. *p. q.* 27. *art.* 4. vbi docet, D. Thomam, quando negauit, B. Virginem in vtero habuisse rationis vsum, intelligendum esse de vsu, actuq; permanente: hoc enim priuilegium solus Christus habuit. Sentit igitur Caietanus, actum rationis, qui in B. Virgine in prima sui conceptione admittitur, non fuisse in ea permanẽtem, sed solum transeũtem. Et hunc dicendi modum probabilẽ esse, scribit *Suar.* 2. *tom. ad* 3. *p. disp.* 4. *sect.* 6. § *Sed obijci potest, pag.* 77. *col.* 2. *A.* vbi ait, satis esse, quod B. Virgo per actualẽ, transeuntem tamen, reuelationem habuerit vsum rationis, tum in primo conceptionis instanti; tum postea in vtero pro alicuius temporis, & occasionis opportunitate.

1. opinio Caiet. negat.

Suarius cõsentit.

Oppositam tamen sententiam probarũt omnes Theologi, qui hac de re scripserunt: ita *Bernardin. Senens. serm.* 55. *de B. Virgine cap.* 2. *art.* 1. *latè Bellomont.* 2. *tom. ad* 3. *p. disp.* 119. *cap.* 4. *per totum*; *Ioannes Ouand. ad* 3. *Scoti dist.* 3. *q.* 5. *concl.* 3. *pag.* 136. *Franciscus de Pitigianis ad eundem locum art.* 8. *in* 4. *dicto*: hanc sententiam esse longe probabiliorem scribit *Suar. in dicta disp.* 4. *sect.* 7. *dicto* 4. *pag.* 76. *col.* 2. Deniq; *Barrad. tom.* 1. *Concordiæ lib.* 6. *cap.* 3. § *Quarta gemma, pag.* 472. *col.* 1. ¶ Quam opinionem puto esse verissimam, & Patrum doctrinæ satis consentientem. Primo; quia hoc concessum fuisse Baptistæ expresse scribit *Ambrosius lib.* 2. *in Luc. in cap. de mora Mariæ cum Elisabetha*: cuius verba refert, & satis expendit Bellomontanus, atque etiam *Origenes homil.* 8. *& 9. in Lucam*: cuius etiam verba habes apud eundem Bellomontanum. Deinde, quia satis id colligitur ex eo, quod Beata Virgo, cum trium esset annorum, & in templo præsentaretur, perfectissimũ habebat rationis vsum; adeo vt simul cum parentibus sese Deo obtulerit; prout refert *Ludulphus Carthusianus* 1. *part. de vita Christi cap.* 2. & satis colligitur ex Gregorio Nysseno *in oratione de Christi natiuitate, & ex Damasceno lib.* 4. *fidei cap.* 15. cũ pluribus alijs, quos vide apud *Cannisiũ lib.* 1. *de Maria Deipara cap.* 12: vide etiã *D. Antoninum* 1. *p. sua historiæ titulo* 4. *c.* 6. Cum vero Sancti Patres perfectũ vsum permanentem ex eo concedant Baptistę, quia in tenera ætate in eremum se contulit, vt patet ex *Chrysostomo homil.* 38. *in Matthaeum, & ex Origine homil.* 9. *in Lucam. & ex Nicephoro lib.* 1. *historiæ cap.* 14: non

2. Opposita sentẽtia est communis. Bernard. Senensis. Ouand. Pitigian. Suar.

3. Placet authori.

Ambr.

Origen.

Confirmatio.

Ludulph. Nyssenus.

Damasc. Cannisius. Antonin.

Chrysost. Origenes. Nicephor.

non sine fundamento nos etiam talem rationis vsum B. Virgini à principio collatum in ea fuisse permanentem, affirmabimus: maximè cum hoc priuilegium dignitati B. Virginis maxime sit consentaneum; & dona Dei sint sine pœnitentia.

ARTICVLVS IIII.

Vtrùm B. Virgo per vsum rationis sese ad gratiam disposuerit?

1. VLtimo loco inquiremus, vtrum B. Virgo fuerit in vtero sanctificata per propriam dispositionē; ita vt ipsa sese ad gratiam præparauerit? De hac difficultate latius, quam cæteri disputat *Suarius 2. tom. ad 3. p. disp. 4. sect. 8.* & post eum explicat *Ouandus ad 3. Scoti dist. 3. q. 5. §. Ex dictis constat*: & latius *Franciscus de Pitigianis ad eundem Scotum art. 9*: de hac etiam re agit *Bernardinus Senensis in dicto serm 55. de Virgine cap. 3.* Qui omnes in parte affirmatiua conueniunt: non tamen omnes eodem modo explicant, quo dispositionis modo se disposuerit. Et pro huius rei explicatione aduertit Suarius, duobus modis intelligi posse, B. Virginis sanctificationem per propriam factam esse dispositionē. Vno modo; vt hæc dispositio sit præparans ipsam ad receptionem habitus gratiæ: altero modo; vt dispositio illa non sit præparans, sed perficiens, & consummans ipsam sanctificationem. Inter vtramque dispositionem hic interest, vt dispositio præparans non fiat ab habitu, ad quem disponit: ab eo tamē fiat dispositio perficiens, & consummans. Dubitant igitur præcitati authores, quonam modo Beata Virgo ad sanctificationem se disposuerit? an dispositione præparante? an vero solum perficiente, & consummante? Quidam hanc; alij illam sequuntur opinionem.

Suarius. Ouandus. Pitigian. Bernardi. Senensis.

Duplex dispositio.

2. Pro resolutione illud præmitto, nomen dispositionis proprie sumi pro dispositione antecedente, & præparante ad formam: nam dispositio formam concomitans, siue conseruans, proprie loquendo, non est dispositio. Quare, si propriè loquendum est, sensus quæstionis erit, an B. Virgo per suum actum se præparauerit, & disposuerit ad recipiendam gratiā, qua in primo conceptionis instanti fuit sanctificata? Nam in hoc sensu intelliguntur similes aliæ quæstiones, an scilicet Christus Dominus se ad gratiam disposuerit, & præparauerit? an Angeli, & Adamus in instanti suæ creationis se ipsos præparauerint ad gratiam, in qua sunt creati?

Præmissū.

3. Quæstione igitur in hoc sensu excitata, duas inuenio oppositas sententias: vnam affirmatiuam; alteram negatiuam. Affirmatiuam defendit Suarius vbi supra, & post eum Pitigianis, qui eam tribuit Bernardino de Senis. Sed ego puto oppositum esse longe probabilius, & cedens in maiorem B. Virginis honorem. Quam sententiam postea inueni apud *Bellomontanum 2. tom. ad 3. p. disp. 119. c. 6. num. 53*: etenim ad illius perfectionem pertinet, quod primus actus liberi arbitrij, fuerit maximè perfectus: iam vero perfectior est actus procedens ab habitu, quam ille, qui ab habitu non procedit: ob quam rationem diximus, Christum Dominum non habuisse gratiam per aliquā dispositionem præcedentem; quam sententiam latè confirmauimus in materia de merito Christi, & rursus apud *Scotum in 2. distin. 4. & 5. in materia de Angelis*; quam probauerunt *Richardus*, & *D. Bonauentura in 3. dist. 18.* cum alijs ibidem citatis: quam etiam probauit *Suar. 1. tom. ad 3. p. disp. 40. sect. 2 in fine*, & nouissimè *Ouandus ad 3. Scoti dist. 13. q. 2. in propria hac quæstione*. ¶ Hac autem supposita opinione non video, cur B. Virgini hanc perfectionem (quam tāquam perfectionem habuit filius) non tribuamus: cui id, quod est dignius, concedendum est. 4.

Duæ opiniones.

Opinio authoris.

Bellomon.

Richard. D. Bonau. Ouand. Suarius.

Dicimus igitur, B. Virginem statim à primo instanti suæ conceptionis habuisse vsum liberi arbitrij circa mysteria Trinitatis, & Incarnationis Verbi: actum tamen illum non præcessisse infusionem gratiæ, qua est sanctificata; sed ab ipsa gratia fuisse elicitum, sicut de Christo concedimus, & de Angelis, atque Adamo concedit probabilior opinio.

Resolutio.

Ex qua resolutione infertur, primum 5.

actum

Corollar. de merito primi actus. actum liberi arbitrij, quem statim in primo instanti conceptionis habuit, fuisse meritorium; non quidem gratiæ sibi collatæ, quia ab ea profectus est; sed gloriæ: de quo vide *Suar. in d. disp. 4. sect. 8. ad fin.* *Suar.* §. *Ex hac doctrina infertur, & Pitigianum in dicto art. 9. in fine.* *Pitigian.* Et de his satis diximus, vt huic libro finem imponamus.

QVÆSTIO V. & Vltima.

ARTICVLVS VNICVS.

De nonnullis alijs priuilegijs gratiæ B. Virgini collatis in prima sanctificatione.

1. PRO perfectione huius libri de effectis gratiæ, qua Beata Virgo in primo instāti suæ conceptionis fuit præseruata ab originali, sunt hoc loco breuiter explicanda nonnulla alia priuilegia, quæ simul cum illa gratia fuerunt illi concessa.

§. 1.

Habuit maiorem gratiam, quam cæteri.

2. *Maiorem præ cæteris omnib⁹ gratiā habuit.* DIcimus igitur primo, *B. Virginem maiorem gratiam præ cæteris omnibus obtinuisse.* Ita scribit D. Thomas 3. *p. q. 27. art. 5. & in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. quæst.* 3. & multis alijs in locis: & est doctrina apud omnes indubitata. Quæ primo probatur ex verbis Angeli Lucæ 1. *Aue gratia plena.* *Luc. 1.* Quæ verba exponens Author sermonis de Assumptione Virginis apud Hieronymum, Sophronius, *Sophron.* inquam, ita ait: *Bene gratia plena: quia cæteris per partes præstatur gratia; Mariæ vero se totam simul infudit plenitudo gratiæ.* Et quamuis locus iste solum intelligatur de gratia, qui est Christus, quem totum simul concepit: tamen ex illis verbis colligitur ratio, qua vtitur D. Thomas *in d. art. 5:* nam si Beata Virgo in vtero concepit totum authorem gratiæ, qui est Christus; *Gratia enim & veritas per Iesum Christum facta est.* Ioan 1. vtique Beata Virgo proximius, & intimius accessit ad authorem gratiæ, quam cæteri omnes: & subinde maiorem cæteris omnibus gratiam accepit: etenim ex vulgata philosophia, quo quis magis appropinquat principio in quolibet genere, eo magis participat de principio illius generis: ob quam rationem Angeli Deo propinquiores de diuinis bonitatib⁹ magis participant, quam Angeli ordinis inferioris, vt ait *Magnus Dionysius de cælesti Hierarchia cap. 4. ante medium.* *Dionysius.* Quare cum B. Virgo cæteris omnibus sit propinquior Christo, qui est totius gratiæ principiū: vtique maiorem præ cæteris gratiam accepit. Quæ resolutio ex dicendis magis patebit.

§. 2.

Habuit gratiæ plenitudinem.

DEinde dicimus, *B. Virginem habuisse gratiæ plenitudinem.* Hæc propositio asserta est ab Angelo Luc. 1. *Aue gratia plena:* vnde ita simpliciter prolata est, de fide: est tamen ita explicanda, vt in ea simpliciter non sit tota plenitudo gratiæ; quia hæc soli Christo debetur, cui ratione vnionis hypostaticæ debetur plenitudo gratię capitalis, à quo, tanquam à capite in membra, deriuetur, iuxta illud Ioan. 1: *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre; plenum gratiæ, & veritatis.* Et statim additur: *& de plenitudine eius omnes accepimus.* Quare plenitudo gratiæ Beatæ Virginis non fuit plenitudo capitis gratiæ; sed plenitudo membri gratiam à capite recipientis: fuit igitur in ea gratiæ plenitudo plenitudine status: quia in ea semper fuit tota gratia, quam singuli illius status postulabant. Vnde talis plenitudo non est intelligenda de plenitudine intensionis ipsius gratiæ; nec de plenitudine omnis priuilegij: quia (vt dicemus) illa semper in gratia profecit; & diuersa pro diuersitate status priuilegia obtinuit. 3. *Habuit gratiæ plenitudinem, & quomodo.* *Ioan. 1.*

§. 3.

Habuit gratiam sanctificantem simul cum omnibus virtutibus, & dotibus Spiritus Sancti.

TErtio dicimus, *B. Virgini datam fuisse gratiam sanctificantem simul cum omnibus virtutibus per se infusis,* 4. *Habuit gratiam cū omnib⁹ virtutibus, & donis.*

sis, & omnibus Spiritus Sancti donis. Hoc esse certum affirmat *Suarius in dicta disp. 4. sectione 2. §. Primo ergo certum est*, & cum ea doctrina sit indubitata, & asserta ab Athanasio, & Bernardo, satis sint ea, quæ affert *Suarius*, & post eum *Pitigianus ad 3. Scoti dist. 3. art. 10. §. Dico secundo*: apud quos videbis, vtrum in ea datæ fuerint virtutes, quæ aliquam supponunt imperfectionem; quales sunt pœnitentia, continentia, & aliæ huius generis virtutes.

Suarius. Pitigian.

5. *Habuit gratias gratis datas.* Fuerunt etiam illi concessæ omnes gratiæ gratis datæ: quanuis omnium illarum vsum non habuerit: de quo vide *Pitigianum vbi supra, §. Dico tertio.*

6. *Habuit omnes virtutes morales.* Habuit etiam omnes virtutes morales: de quo vide *Suarium in dicta sect. 2. §. Secundo addimus*; & *Pitigianum in dicto §. Dico tertio.*

§. 4.

Non habuit gratiam consummatam patriæ.

7. *Nō habuit gratiā consummatam patriæ.* Quarto loco dico, *B. Virginem non accepisse in via gratiam consummatam patriæ*: etenim per se fuit viatrix: & ideo non fuit semper beata visione diuinæ essentiæ; quia hoc proprium fuit Christo. Et quia hoc etiā est indubitatum, satis sit lectorem remittere ad *Suarium in dicta disput. 4. sect. 1. in principio.* Vtrum autem in via fuerit illi communicata visio clara diuinæ essentiæ? explicauimus in nostro 2. tomo de Beatitudine animæ. Vbi vide.

Suarius.

§. 5.

Non statim accepit gratiam summe intensam.

8. *Nō statim accepit gratiā summe intensam.* Quinto loco dicimus, *B. Virginem in prima sanctificatione non statim accepisse gratiam summe intensam: eam tamen accepisse longe intensiorem, quam vllus aut Angelus, aut homo in prima sanctificatione acceperit. Imo etiam accepit gratiam intensiorem suprema gratia, quam aut Angeli, aut homines in tota via acceperunt, & in cælo habent.* Hæc resolutio quoad duas priores partes ab omnibus recipitur; quoad tertiam vero non recipitur à *Caietano 3. p. q. 27. artic. 5.* Quam tamen puto esse verissimam: sed quia hoc latiorem postulabat discussionem; & tempus est, vt huic libro finem imponamus; satis sit remittere lectorem ad ea, quæ doctissimè scribit *Suarius in dicta disput. 4. sect. 1. §. Tertio addo; vsque in finem*: quem per omnia sequitur *Pitigianus loco citato artic. 11.* quem vide.

Non recipitur Caietan.

Suarius.

§. 6.

Nunquam cessauit ab actu.

9. *Nunquam cessauit ab actu.* Sexto loco dicimus, *Veriorem esse sententiam, quæ docet, B. Virginem à primo instanti conceptionis, in quo vsum rationis habuit vsque ad finem vitæ nunquā ab eo cessasse: nec eum vnquam interrupisse.* Hanc opinionem latè defendit *Ioannes Ouandus ad 3. Scoti dist. 3. quæst. 5. art. 1.* & pro ea refert *Albertum Magnum in lib. de Virgine cap. 176. 177. & 197*: eamque confirmat authoritate *Ruperti Abbatis lib. 5. in Cantic. in principio, & Bernardini Senensis serm. 51. artic. 1. & Bernardini de Busto in suo Marsali 3. p. serm. 1. pag. 3.* & tandem confirmat tum ratione, tum ex quibusdam Augustini verbis. Ad quam sententiam fere accedit *Suar. 2. tom. ad 3. partem disp. 18. sect. 2*: quanuis addat, si aliquando vsus rationis in ea fuit interruptus, hoc fuisse per breuissimum tempus.

Ouand. Alb. Magnus. Rupertus. Bernardinus Sen. Busti. Suar.

10. *Sēper profecit in merito. Ijdē, qui supra. Cannisius. Ouandus.* Inde infert, B. Virginem pro tota vita semper profecisse in merito. Quod etiam affirmant *Albertus Magnus vbi supra, Sanctus Antoninus 4. part. suæ historiæ, titulo 15. cap. 20. §. 6. Bernardinus de Busto 4. p. serm. 9. §. vltimo, Cannisius lib. 5. de Maria Deipara cap. 1. & Ioannes Ouandus vbi supra in dicta quæstione 5. artic. 1.* Quomodo autem semper profecerit, latissime explicat *Suar. 2. tom. ad 3. partem disput. 18. sect. 4. §. Tertio considerandum*: affirmans, actum sequentem duplo merito præcedentem semper excessisse. Vide illum, vt intelligas, Beatam Virginem in fine vitæ peruenisse ad immensam, & vix comprehensibilem gratiæ intensionem: & ita immensam, vt non solum fuerit longe intensior, quam sit in supremis

Suarius.

Ange-

Habet maiorem gratiam omnibus Sāctis, & Angelis collectiuē sumptis. *Suar.* *Morales.* *Henriq.* *Barradas.* *D. Bonau.* *Ecclesiast. 1.* *Prouerb. 31.*

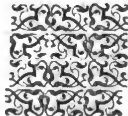
Angelis, & hominibus sanctissimis diuisiue sumptis (quod certissimum est) sed etiam fuerit intensior, quam sit in omnibus Angelis, & hominibus collectiue sumptis, vt multis ostendit idem *Suarius in d. disp. 18. sect. 4. §. Dico secundo*, quem omnino vide, & testimonia, quæ adducit. Eandem piam doctrinam latissimè confirmat *Petrus Morales lib. 3. de Christo & Maria tract. 9. concl. 2. à num. 18. pag. 226. 227. cum sequentibus*, quem etiam vide: vide etiam *Henriquez de fine hominis cap. 10. & Barradam lib. 6. suæ Concordiæ cap. 10. ad finem, pag. 525. col. 1. cum sequētibus*. Videndus est *D. Bonauentura in speculo B. Virginis cap. 3. & 7.* vbi illud Ecclesiastic. 1: *Omnia flumina intrant in mare*, explicat de fluminibus Sanctorum introeuntibus in ipsum mare B. Virginis: illa etiam verba *in plenitudine Sanctorum detentio mea*: denique illa Prouerb. 31. *Multæ filiæ congregauerunt sibi diuitias; tu vero supergressa es vniuersas*: vniuersas, inquam, non diuisiue, sed collectiuè sumptas.

11. *Solus Deus nouit gratias Beatæ Virginis, ex D. Berdo.* *Damasc.*

Et vt rem concludamus; cum solus Deus cognoscat numerum gratiarum, & perfectionum Beatæ Virginis, vt affirmat *D. Bernardus serm. 15. de festiuitatibus eiusdem Virginis*: & cum illa verè sit abyssus gratiæ, vt testatur *Damascenus Orat. 1. de Assumptione*, finē huic articulo imponamus, quia ad finē gratiarū illius nunquam peruenire possemus. Et pro omnium laudum conclusione, remitto Lectorem ad Præfationem, quam initio huius Tractatus posuimus cum B. Virgine loquentes.

¶ Et ita impositus est finis huic libro quarto, & toti disputationi de immaculata Conceptione Beatissimæ Virginis.

LAVS DEO,
& Beatæ Virgini.



CONIMBRICÆ,

Cum facultate Superiorum.

Apud Didacum Gomez de Loureyro Vniuersitatis Typographum. Anno Domini 1618.

INDEX LOCORVM
SACRÆ SCRIPTVRÆ
Quæ in hoc opere explicantur.

FINIS.

FIN.

INDEX RERVM PRÆCIPVARVM, QVÆ In hoc volumine continẽtur, ordine alphabetico digestus.

B.

¶ *Defe-*

Facul-

F.

De fomite peccati in communi.

Cur

Eius

Q.

R.

T.

tentiam

V.

eadem

FINIS.

